[illegible]
de dambergh[illegible]
[illegible]

que locutus est credunt Psalm O egregie

dei marthyr sebasti aue princeps ac

propagator sanctissimorum preceptorum ecce

nomen tuum in libro uite celestis ascrip

tum est et memoriale tuum non derelinque

tur in seculum o aus tuum factus

est signorum uirtutum que et in celis spiri

tuum susceperunt et uicino Sebastianus ;

dixit ad incolatum saluator noster proptertato

ribus dignatus est suam tradere preciam ; contra

Nolite timere non separabimur amplius sed ;
vadunt in celum parare vobis sydereas mansiones.
V. Dum ca. Sebastianus dixit marcelliano et marco
non vos seducant blandimenta mulierum Sti [?]
Elegit dominus virum de plebe et cla
ritatem visionis eterne dedit illi celebremus
solempnitatem sebastiani martiris gaudium
sit in celo et in terra pax sit hominibus ;
bone volun tatis V. Bea tus es et bene
tibi erit egregie martir sebastiane Gaudium

Questiones prime

Articulus primus ~~Articuli primi et questionis prime~~ De veritate
Beati Thome

No 1

V. Verum sit idem quod ens
V. Veritas sit principalius in intellectu quam in rebus
V. Veritas sit tantum in intellectu componente et dividente
V. Tantum sit una veritas qua omnia sunt vera
V. Aliqua alia veritas preter primam sit eterna
V. Veritas creata sit immutabilis
V. Veritas in divinis dicatur essentialiter vel personaliter
V. Omnis veritas sit alia a veritate prima
V. Veritas sit in sensu
V. Aliqua res sit falsa
V. Falsitas sit in sensu
V. Falsitas sit in intellectu.

Articulus Secundus de Sciencia dei. No 2

V. In deo sit sciencia
V. Deus cognoscat vel sciat se ipsum
V. Deus cognoscat alia a se
V. Deus de rebus propriam cognicionem et determinatam
V. Deus cognoscat singularia
V. Intellectus humanus cognoscat singularia
V. Deus cognoscat singularia nunc esse vel nunc non esse
V. Deus cognoscat non entia que nec sunt nec fuerunt
V. Deus sciat infinita
V. Deus possit facere infinita
V. Sciencia que dicitur univoce de deo et de nobis
V. Deus sciat singularia futura contingentia
V. Sciencia dei sit variabilis
V. Sciencia dei sit causa rerum
V. Deus sciat mala

Nō 3. Articulus Tercius de ydeis.

U. Sit pone ydeas
U. Sit pone plures ydeas
U. Idee ptineat ad cognicōm speculatiuā
U. Malum habeat ydeam
U. Materia prima habeat ydeā in deo
U. In deo sit ydea eorum que nec sunt nec fuerint nec erunt
U. Accidencia habeant ydeam in deo
U. Singularia habeant ydeam in deo

Nō 4. Articulus Quartus de Verbo :·

U. Verbū pprie dicatur in diuinis
U. Verbū dicatur in diuinis essencialiter vel psonaliter tm
U. Verbū spūi sancto conueniat
U. Pater dicat creaturam.
U. Verbū importet respectum ad creaturā
U. Res verius sint in deo quam in seipsis
U. Verbū sit eorum que nec sunt nec fuerint nec erunt
U. Omne quod factū est sit vita in verbo

Nō 5. Articulus Quintus de prouidencia dei

U. prouidencia reducatur ad sciam vel ad aliud atributū
U. Mundus prouidencia regatur
U. prouidencia ad corruptibilia se extendat
U. Omnes motus et actiones inferiorum corporum diuine prouidencie subdantur
U. Humani actus prouidencia regantur.
U. Bruta et eorum actus diuine prouidencie subdantur
U. peccatores diuina prouidencia regantur
U. Corporalis creatura gubernetur diuina prouidencia mediante angelica creatura.

V. Divina providentia disponat corpora inferiora per
V. humanum actus gubernet divina :: corpora celestia
providentia mediantibus corporibus celestibus

Articulus Sextus de predestinatione. No. 6.

V. predestinatio pertineat ad voluntatem vel ad scientiam
V. presentia meritorum sit causa predestinationis
V. predestinatio habeat certitudinem
V. numerus predestinatorum sit certus
V. predestinatus sit sua scientia certa
V. predestinatio possit iuvari precibus sanctorum

Articulus Septimus de Libro vite No. 7

V. liber vite sit aliquid creatum
V. liber vite dicatur essentialiter vel personaliter
V. liber vite appropriatur filio
V. liber vite sit idem quod predestinatio
V. liber vite dicatur respectu vite increate
V. liber vite dicatur respectu vite nature intellectualis
V. liber vite dicatur simpliciter respectu vite glorie
V. liber vite possit dici liber mortis

Articulus Decimus de Cognitione Angeli No. 8

V. Angeli videant deum per essentiam
V. Angeli divinam essentiam comprehendant
V. Angeli ex propriis naturalibus poterint attingere ad videndum :: deum per essentiam
V. Angelus videns deum per essentiam cognoscat omnia ::
V. Visio rerum in verbo sit per aliquas similitudines rerum
V. Angelus cognoscat se ipsum
V. Unus angelus cognoscat alium.

V. Angelus cognoscit res materiales per essentiam vel per similitudines
V. Forme per quas cognoscit sint innate vel a rebus accepte
V. Angeli superiores habeant cognitionem per formas magis universales
V. Angelus cognoscit singularia
V. Angelus cognoscit futura
V. Angeli possint scire occulta cordium
V. Angeli simul multa cognoscunt
V. Angeli cognoscunt res discurrendo et componendo et dividendo
V. In angelis distinguere debeat cognitionem matutinam et vespertinam
V. Cognitio angelica sufficienter per matutinam et vespertinam distinguatur

No 9 Articulus Nonus de Cognitione sive Angeli

V. Unus Angelus alium illuminet
V. Inferior Angelus superiorem illuminet a superiori
V. Unus Angelus alium illuminando purget ipsum
V. Unus Angelus alii loquatur
V. Inferiores Angeli superioribus loquantur
V. Requiratur determinata distantia loquentibus ad hoc quod unus alii loquatur
V. Unus Angelus possit alii loqui ita quod alii non percipiant.

No 10 Articulus Decimus de Mente

V. Mens putatur esse in ea ymago trinitatis sit
V. In mente sit memoria essentia aut potentia
V. Memoria distinguatur ab intelligentia sit
V. Mens cognoscat res materiales potentia a potentia
V. Mens nostra possit cognoscere materialia in singularibus
V. Mens nostra humana cognitionem a sensibilibus accipiat
V. In mente sit ymago trinitatis secundum quam materialia cognoscit

U. Mens seipsam per essenciam cognoscat an per aliquam speciem
U. Mens nostra cognoscat habitus in anima consistentes per essenciam
U. Aliquis possit scire se habere caritatem
U. Mens in statu vie possit videre deum per essenciam
U. Deum esse sit per se notum menti humane.
U. Per naturalem racionem possit cognosci trinitas personarum

Articulus Undecimus de Magistro No 11

U. Homo possit docere vel dici magister vel solus deus
U. Aliquis possit dici magister suiipsius
U. Homo ab angelo doceri possit
U. Docere sit actus vite contemplative vel active

Articulus Duodecimus de prophetia No 12

U. Prophetia sit habitus vel actus
U. Prophetia sit de conclusionibus scibilibus
U. Prophetia sit naturalis
U. Ad prophetiam humanam requiratur disposicio naturalis
U. Ad prophetiam requiratur bonitas morum
U. Prophete videant in speculo eternitatis
U. In revelacione prophetica imprimantur divinitus menti prophete
U. Omnis revelacio prophetica fiat · ⁖ Nove rerum species
U. Propheta est quando mediante angelo
a parte prophetie tangitur a sensibus alienetur
U. Prophetia convenienter dividatur in prophetiam predestinacionis / prescientie et / comminacionis
U. In prophetia inveniatur immobilis veritas
U. Prophetia que est secundum visionem intellectualem tantum sit eminencior quam que cum hac habet visionem ymaginariam
U. Gradus prophetie distinguantur secundum visionem ymaginariam
U. Moyses sit excellencior aliis prophetis.

Nº 13 Articulus tredecimus de raptu

V. Raptus bene describatur

V. Paulus in raptu viderit deum per essentiam

V. Intellectus alicuius viatoris possit elevari ad videndum deum per essentiam

V. Requiratur abstractio a corpore adhoc ut videat deum per essentiam

V. Paulus in raptu sciuit se raptum vel esse in corpore

Nº 14 Articulus decimusquartus de fide

V. Credere bene describatur

V. Fides bene diffiniatur

V. Fides sit virtus

V. Fides sit in intellectu vel affectu

V. Fides formata sit caritas

V. Fides informis sit virtus

V. Sit idem habitus fidei formate et informis

V. Primum obiectum fidei sit veritas prima

V. Fides possit esse de rebus scitis

V. Sit necessarium homini habere fidem

V. Necessarium sit homini credere

V. Una fides sit antiquorum et modernorum.

Nº 15 Articulus quintusdecimus de ratione

V. Superior et inferior ratio sint due potentie in homine

V. Ratio superior et inferior sint due potentie

V. In ratione superiori delectatio possit esse peccatum

V. Delectatio morosa per consensum in delectationem nec in opere sit mortale peccatum

V. In superiori ratione possit esse mortale peccatum

Articulus Sextusdecimus de Sinderesi — Nō 16

V. Sinderesis sit potencia vel habitus.
V. Sinderesis possit peccare
V. Sinderesis in aliquo extinguatur — Nō 17

Articulus Decimusseptimus de Consciencia

V. Consciencia sit potencia habitus vel actus
V. Consciencia possit errare
V. Consciencia liget
V. Consciencia in indifferentibus plus liget quam preceptum prelati vel minus.

Articulus Decimusoctavus de Cognicione primi hominis — Nō 18

V. Primus homo in statu innocentie cognoverit deum per essentiam
V. In illo statu deum per creaturas viderit
V. In illo statu fidem de deo habuit
V. In illo statu omnium notitiam habuit
V. In illo statu Angelos per essentiam viderit
V. In illo statu errare vel decipi potuit
V. Pueri qui in illo statu nati fuissent omnium rerum notitiam habuissent
V. Pueri mox usum rationis habuissent — Nō 19

Articulus Decimusnonus de Cognicione Anime.

V. Anima post mortem possit intelligere
V. Anima post mortem possit singularia cognoscere

Articulus Vigesimus de Sciencia Anime Christi — Nō 20.

V. In Christo sit ponere scienciam creatam
V. Anima Christi habeat per aliquem habitum
V. Christus habeat aliquam cognitionem quam illam qua cognoscit in verbo

Anima xpi sciat omnia in verbo que sciat verbum
Anima xpi sciat sicud deus propter sciencie
Xpus in illa cognitione qua sciat res in propria natura sciat omnia

No 21 Articulus vigesimus primus de Bono

Bonum addat aliquid super ens
Ens et bonum convertuntur secundum supposita
Bonum secundum racionem sit prius quam verum
Omnia sint bona bonitate prima
Bonum increatum sit bonum per suam essenciam
Bonum creature sit in modo specie et ordine

No 22 Articulus vigesimus secundus de Appetitu

Omnia bonum appetunt
Omnia appetant deum
Appetitus sit specialis potencia anime
Voluntas sit alia potencia ab appetitu sensitivo
Voluntas aliquid de necessitate velit
Voluntas de necessitate velit quicquid vult
b Deus possit voluntatem cogere
.a Aliquis mereatur volendo illud quod de necessitate vult
Angelus creatura possit immutare voluntatem vel imprimere in eam
Voluntas et intellectus sint eadem potencia
Voluntas sit alcior potencia quam intellectus
Voluntas moveat intellectum et alias vires
Intencio sit actus voluntatis
Voluntas eodem actu velit finem et ea que sunt ad finem
Electio sit actus voluntatis

//in[illegible] vi[illegible]

Articulus vigesimustercius — Nº 23

V. In deo sit voluntas

V. possit distingui voluntas dei in antecedentem et consequentem

V. Conveniet dividatur in voluntatem beneplaciti et signi

V. deus de necessitate velit quicquid volt

V. voluntas rebus necessitatem imponat

V. Iustitia in rebus factis dependeat ex simplici voluntate

V. Teneamur conformare voluntatem nostram voluntati divine

V. Teneamur conformare in volito — Nº 24

Articulus vigesimusquartus de libero arbitrio

V. homo sit liberi arbitrii

V. liberum arbitrium sit in brutis

V. li. ar. sit in deo

V. li. ar. sit potentia vel non

V. li. ar. sit una potentia vel plures

V. li. ar. sit voluntas vel alia potentia

V. Possit esse factum quod li. ar. haberet naturaliter confirmatum in bono

V. li. ar. possit confirmari per aliquid gratie donum

li. ar. hominis possit confirmari in bono

in statu vie — V. li. ar. in statu vie possit esse obstinatum in malo

li. ar. hominis in statu vie possit esse obstinatum in malo vel inconvertibile

V. li. ar. hominis in statu vie mortalis possit absque gratia vitare mortale peccatum

V. Aliquis in gratia constitutus possit vitare mortale peccatum

V. li. ar. possit in bonum absque gratia

V. homo sine gratia possit se preparare ad gratiam — Nº 25

Articulus vigesimusquintus de sensualitate

V. Sensualitas sit appetitiva vel cognitiva

V. Sensualitas sit una potentia vel dividatur in concupiscibilem et irascibilem

V. Concupiscibilis et irascibilis sint in appetitu superiori vel inferiori
V. Sensualitas
mereatur vel non
V. In sensualitate possit esse peccatum
V. Concupiscibilis sit plus corrupta vel irascibilis
V. Sensualitas in vita ista possit liberari a corruptione

No 26 Articulus vigesimus sextus de Passionibus anime
V. Anima separata a corpore possit pati
V. Anima coniuncta corpori patiatur
V. Passio sit tantum in appetitu sensitivo
Secundum quid attendatur diversitas in passionibus
V. Spes timor gaudium et tristitia sint principales passiones anime
V. Passionibus mereamur
V. Passio adiuncta merito minuat meritum
V. Huiusmodi passiones fuerint in Christo
V. Passio doloris fuit in anima Christi
V. Passiones impediebant gaudium in fruitionis

Nota 27 Articulus vigesimus septimus de gratia
V. Gratia sit aliquid creatum in anima
V. Gratia gratum faciens sit idem quod caritas
V. Aliqua creatura possit esse causa gratie
V. Sacramenta nove legis sint causa gratie
V. In unoquoque homine sit tantum una gratia gratum faciens
V. Gratia sit in essentia anime
V. Gratia sit in sacramentis nove legis

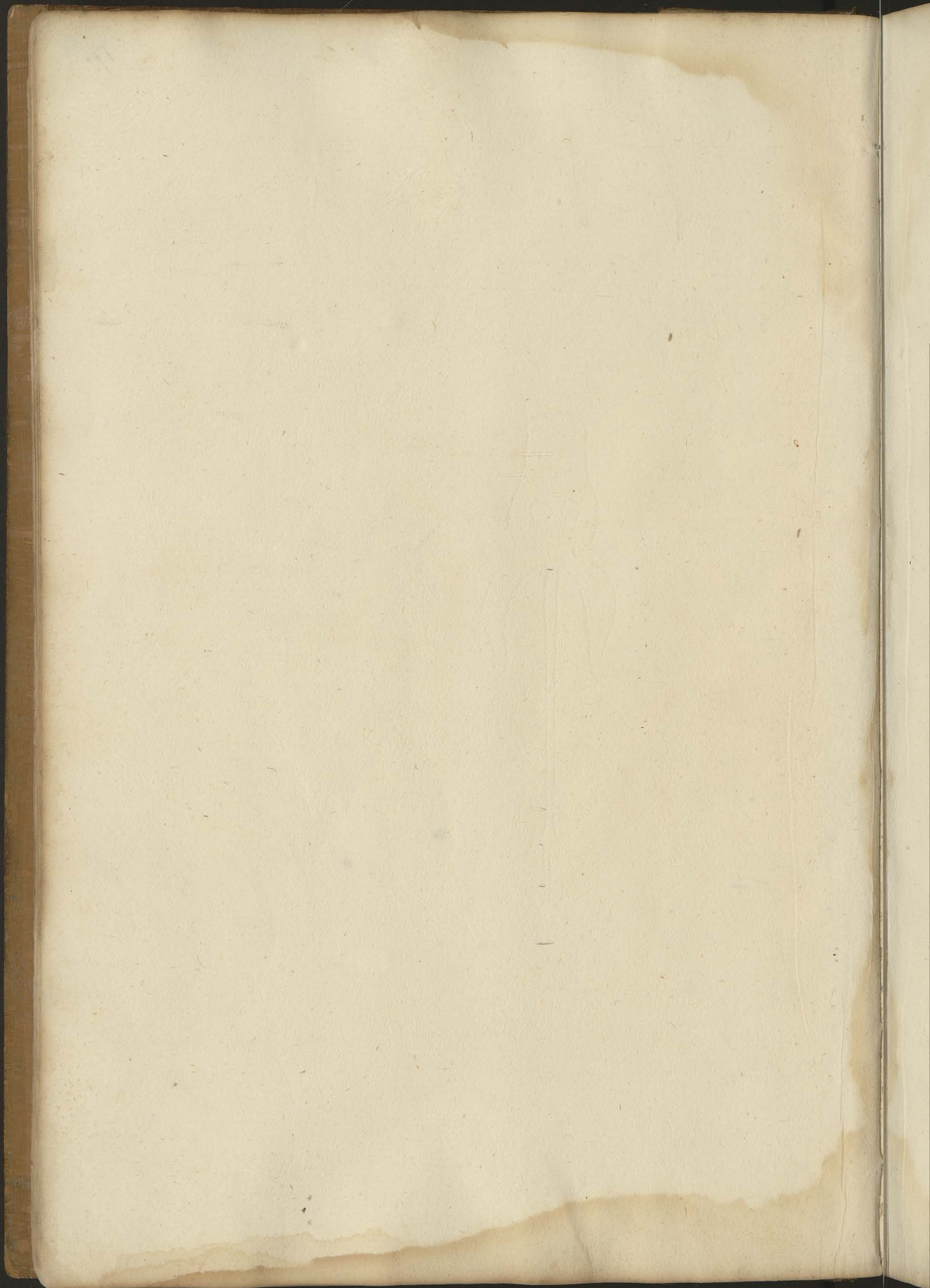
No 28 Articulus vigesimus octavus de Iustificatione impii
V. Iustificatio impii sit remissio peccatorum
V. Remissio peccatorum possit esse sine gratia.

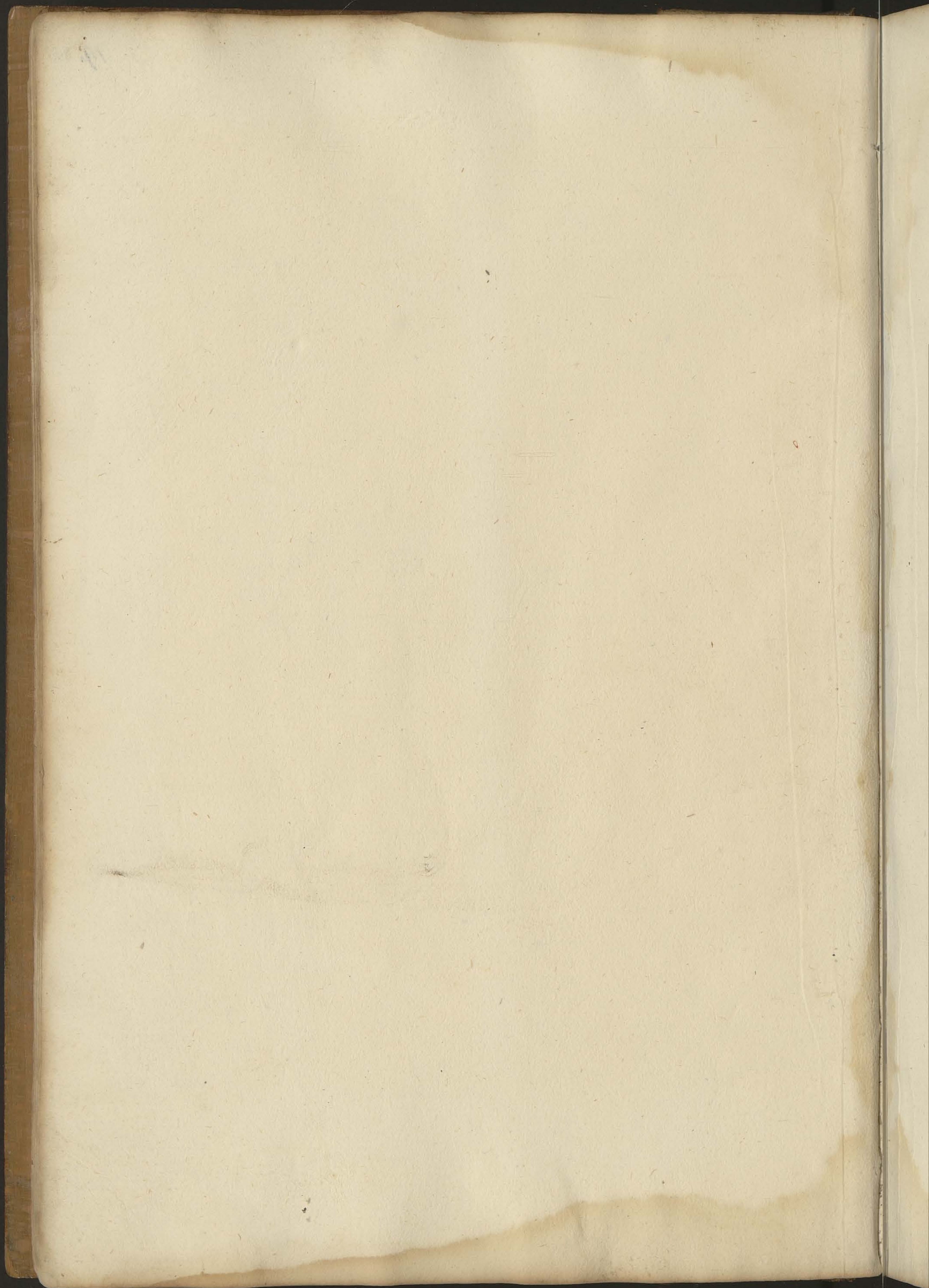
V. Ad Iustificationem impii requiritur li. ar.
V. Requiritur motus li. ar. in deum
V. Requiritur motus li. ar. in peccatum
V. Gratie infusio et peccati remissio sit idem
V. Remissio culpe naturaliter precedat infusionem gratie
V. Motus li. ar. precedit infusionem gratie
V. Iustificatio impii fiat in instanti Ar° 29.

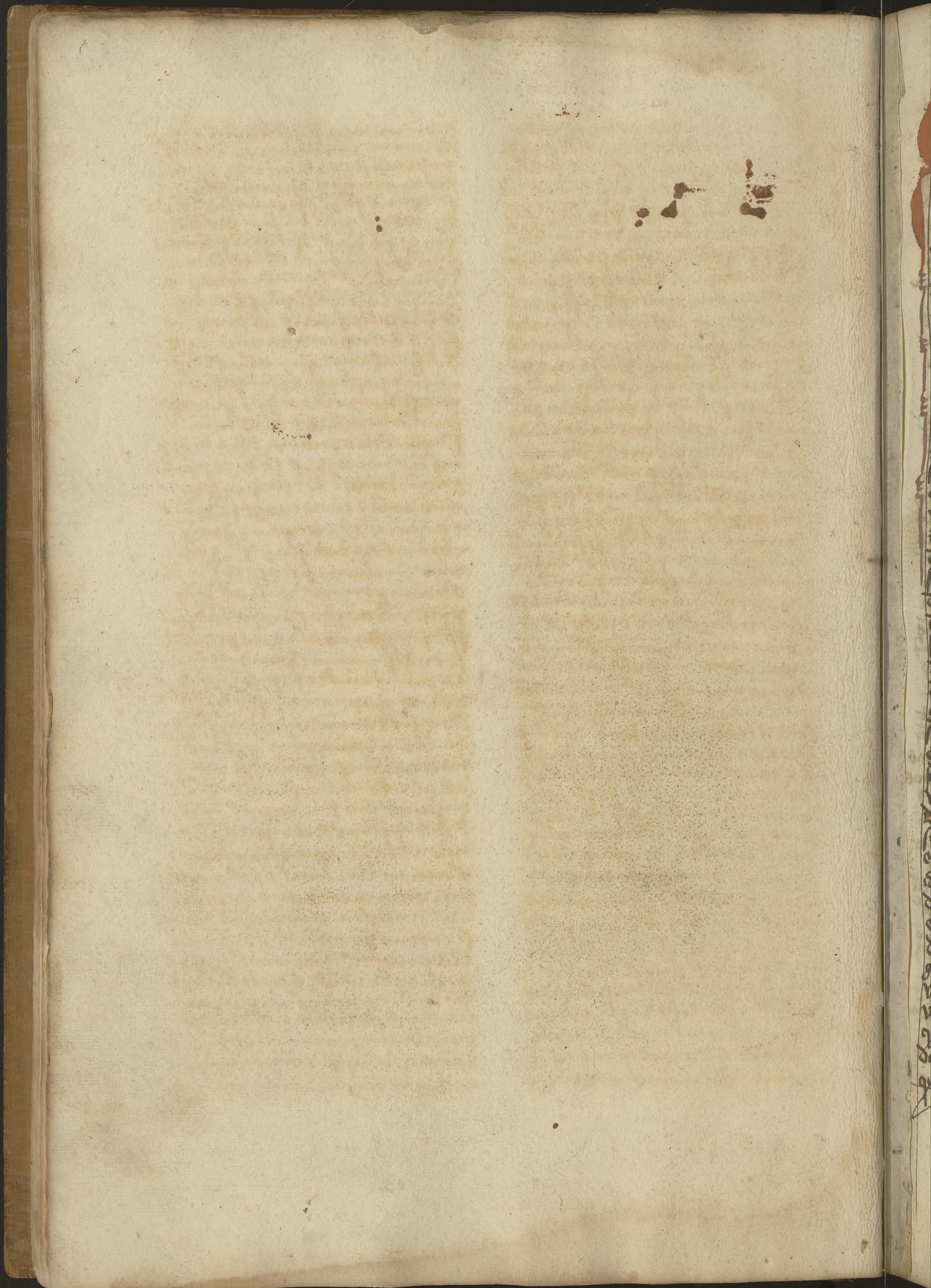
Articulus vigesimusnonus de Gratia Christi

V. In Christo fuit gratia
V. Ad unionem requiritur gratia habitualis
V. Gratia Christi sit infinita
V. Gratia capitis conveniat Christo secundum humanam naturam
V. In Christo requiritur gratia habitualis ad hoc quod sit caput
V. Christus mereri potuit
V. Christus in instanti sue conceptionis mereri potuit

Finitus hic per me die Gertrudis per Iohannem de Dambrowka Anno domini 1473.

Questio e de vitate & po qui q
eritas. Vr at q vu sit oio
ide q ens. Augi i li. solilo
quiorz d q vu e id q e. sed id
q e nl e n ens g° vu id pe oio
q ens. Sz dicit q vu & ens st
id h supposita dnt h rone. Con
vo cuiuslz rei e id q sibi p sua
diffinitonem, sz id q e assigna
ab aug ut diffinitio vi quida
aliis diffinitoibus reprobatis, vi
go si id q e qant vu & ens vi
q sint id h roe p q ceteris dnt
vocitas sehut q vnu eorz pt
intelligi sine alio. vn boetius i li de
ebdo dz q pt intelligi ds ee si
sepet paulisp p intellectu boitas
eq ens alt n pt intelligi si sepet
vu q pz. ph he intelligit q vu e go vu
& ens no dnt roe. pr si vu no
e id q ens oz q sit entis dispo
sz no pt ee dispo ee no enim e
dispo coll corruptiva alias se
quet e vu g° e no ens sic s e
ho mortuus g° no e ho sic no e
dispo diminutiva alias no sequeret
e vu g° e q sic no se e albus dente
g° e albus. Sil no e q hes ul
specificativa ens qr sic no qntret cu
ente go vu & ens oio sut ide
pra quorz e vna dispo sut eadem
rei & entis e eadem dispo go s eadem
Dr enim i ii° metha dispo rei i ee e
sicut sua dispo i vitate go vu &
ens st oio id. pr que cumq no st
id aliquo dnt sz vu & ens i nullo
dnt qr no dnt p ee cum eius p
eentiam sua sit vu. n & dnt p alias
dras qr opteret q i aliquo gne qneret
g° s oio id vl si no st oio id oz q
vu ad sup ens addat sz n addit
vu sup ens cu sit i plus qm ens
q pz p phm iiii° metha dnte vu
diffinientes dicit ee q e & no ee
q no ee & vu includit ens & no ens

q vu no addit sup ens & n oio ee
id q ens. Sz q nugatio e inutil
repetitio si g° vu eet id q ens
eet nugatio cu dr ens e vu q e
fa g° no s id. pr ens & bonu qtitu
sz no qtit vu cu bono ad e i
vu q no e bonu sicut istud fornicari
g° n vu cu ente convertit. pr bo
thi° de ebdo dz i omnibus creatis
diversu e ee & q e. Sz vu sequit ee re
g° vu diversu e a q e i creatis
sz q e e id q ens g° vu i creatis e
diversu ab ente. pr que cumque se h nt
ut prius & posterius oz ee diversa sz vu &
ens sic hnt q ut dr i li. de causis
prima rerum creatarum e ee. Et qm
su eiusdem libri omnia alia dnt p
informationem de ente & sic ente posteriora
g° vu & ens st diversa. pr que dnt
qnt de causa & causatis magis st vnu
i causa qm i causatis & pcipue i deo q i
creaturis. Sz i deo ista iiii° ens
vnu vu & bonum sic appropriata q ens
ad essentiam ptineat vnu ad psonam
patris vu ad psonam filii bo ad psonam
spus sci psone aut divine no solu roe
sz re distinguuntur vn ad invicem
no pdicantur go multo fortius i creatis
dnt amplius quam roe. dicendu · Rx°
dicendu q sicut demonstrabilibus oz fieri re
ductionem i aliqua principia p se intellectui
nota ita investigando quid e vnumquodque
alias ut sic iretur i infinitum incide
ret perire oio scientia & cognitio rerum,
e aut q primo intellectus concipit quasi no
tissimum & i quo conceptiones oes resolvit
e ens ut avicenna dicit i principio metha
sue. vn oz q oes alie conceptiones
intellectus accipiantur ex additione ad ens
sz enti no pt addi aliquid quasi extranea
natura p modum quo differentia additur generi
vel accidens subiecto qz quelibet natura e ens
vn & probat philosophus i iii° metha q ens
no e genus pt, sz s hoc aliqua dicuntur addere
super ens inquantum exprimunt modum ipsius
entis q no exprimitur nomine entis
q dupliciter contingit vno modo ut modus expr-

p[ro]p[ter] q[uod] sit ab sp[eci]al[is] mod[us] entis. Sed ut
e[st] divisi q[ui]a ad generalitatem hoc quod
accipiu[n]t diuisi[o] mo[do] e[ss]endi ut
i[n] eo hoc mo[do] accipiu[n]t diuisi
vnu[m] g[e]n[er]a[lia]. Et h[aec] a[n]i[m]o add[unt] s[upe]r
ens aliqua[m] d[iffe]r[enti]am q[uae] s[i]t aliq[uem]
m[od]u[m] sup[er]addita[m] enti s[ed] nomi[n]e
s[ignifi]c[ant]e exp[ri]mu[n]t quida[m] sp[eci]al[es] mo[dos]
e[ss]endi p[er] se [et] ens ita i[n] ali[i]s
g[e]n[er]ib[us]. Alio ita q[uod] mo[dus] exp[re]ss[u]s
sit mo[dus] g[e]n[er]al[is] co[n]seq[ue]ns o[mn]e ens. Et
hic mo[dus] dup[lici]t[er] accipi[tur]. p[rim]o u[t]
s[e]c[undu]m q[uod] co[n]seq[ui]t[ur] vnu[m]q[uo]d[que] ens i[n] se.
Alio s[e]c[undu]m q[uod] co[n]seq[ui]t[ur] vnu[m]q[uo]d[que] ens i[n]
ordi[n]e ad aliud. Si p[ri]mo h[oc] dup[liciter]
q[ui]a exp[ri]mit i[n] ente aliq[ui]d aff[irmati]ve
vel negat[iv]e. Non a[utem] i[n]uenit[ur] aliq[ui]d
affirmat[iv]e d[i]c[tu]m absolute q[uod] possit
accipi i[n] o[mn]i ente n[is]i e[ss]e[nti]a eius s[ecundu]m
qua[m] e[ss]e d[icitu]r. Et imponit[ur] h[oc] no[men] res
q[uae] i[n] h[oc] d[iffe]rt ab ente s[ecundu]m Avicenna[m] i[n]
p[ri]nc[ipi]o Metha[physicae] q[uia] ens sumit[ur] ab ac-
tu e[ss]endi, s[ed] no[men] rei exp[ri]mit
quiditate[m] sive e[ss]e[nti]am entis. Negatio
aut[em] q[uae] e[st] co[n]seq[ue]ns o[mn]e ens absolute e[st]
i[n]divisio. Et ha[n]c exp[ri]mit h[oc] no[men]
vnu[m]. Ni[hi]l e[n]i[m] e[st] aliud vnu[m] q[uam] ens i[n]di-
visu[m]. Si a[utem] mo[dus] entis accipia[tur]
s[e]c[un]d[o] m[odo] s[e]c[undu]m ordi[n]e[m] vni[us] ad alteru[m]
h[oc] p[otes]t e[ss]e dup[licite]r. Vno m[od]o s[ecundu]m divisio[n]e[m]
vni[us] ab alt[er]o. Et h[oc] exp[ri]mit h[oc]
no[men] aliq[ui]d. D[icitu]r e[n]i[m] aliq[ui]d q[ua]si aliud q[ui]d.
Vn[de] sic[ut] ens d[icitu]r vnu[m] i[n] q[uan]tu[m] e[st]
i[n]divisu[m] i[n] se, ita d[icitu]r aliq[ui]d i[n] q[uan]tu[m] e[st]
ab ali[i]s divisu[m]. Alio m[od]o s[ecundu]m co[n]venie[n]cia[m]
vni[us] entis ad aliud. Et h[oc] q[ui]d[em] no[n] p[otes]t
e[ss]e n[is]i accipia[tur] aliq[ui]d q[uo]d natu[m] sit co[n]-
venire cu[m] o[mn]i ente. H[oc] a[utem] e[st] a[n]i[m]a
q[uae] quoda[m]mo[do] e[st] o[mn]ia, sic[ut] d[icitu]r i[n] 3[o] De
a[n]i[m]a. In a[n]i[m]a a[utem] e[st] vis cognitiva
et appetitiva. Co[n]venie[n]cia[m] ergo entis
ad appetitu[m] exp[ri]mit h[oc] no[men] bonu[m].
Vn[de] i[n] p[rinci]p[i]o Ethi[corum] d[icitu]r: bonu[m] e[st] q[uod] o[mn]ia ap-
petu[n]t. Co[n]venie[n]cia[m] v[er]o entis ad i[n]tel[lectu]m
exp[ri]mit h[oc] no[men] veru[m]. O[mn]is a[utem] cog[nitio]
p[er]ficit[ur] p[er] assimila[tionem] cog[noscen]tis ad re[m]

cog[nitam], ita q[uod] assimila[ti]o d[icitu]r ca[usa]
cog[niti]o[n]is, sic[ut] vis[us] p[er] h[oc] q[uod] dispo[nitur]
p[er] sp[eci]em coloris cog[noscit] colore[m].
P[ri]ma ergo co[m]p[ar]a[tio] entis ad i[ntellec]tu[m] e[st]
ut ens i[ntellec]tui co[n]cordet, q[uae] q[ui]d[em]
co[n]cordia adeq[uati]o rei et i[ntellec]t[us] d[icitu]r.
Et i[n] h[oc] for[ma]l[ite]r r[ati]o veri p[er]fici[tur]. H[oc] ergo
e[st] q[uo]d addit verum sup[er] ens, s[cilicet] co[n]for[mi]ta-
te[m] sive adequac[i]o[n]e[m] rei et i[ntellec]t[us]. Ad
q[ua]m co[n]formitate[m] ut d[ictu]m e[st] seq[uitu]r
cog[niti]o rei. Sic ergo entitas rei
p[rae]cedit r[ati]o[n]em veritatis. Sed cog[niti]o e[st]
quida[m] veritatis effectus. S[ecundu]m h[oc] ergo
veritas vel veru[m] diffini[tu]r. Vno
[modo] s[ecundu]m id q[uo]d p[rae]cedit r[ati]o[n]em veritatis, i[n] q[u]o veru[m]
fundat[ur]. Et Aug[ustinus] diffi[nit] i[n] li[bro] Soli-
loquior[um]: veru[m] e[st] id q[uo]d e[st]. Et Avicen[na]
i[n] 9[o] Metha[physicae]: veritas cui[us]lib[et] rei e[st]
p[ro]p[r]ietas sui e[ss]e q[uo]d stabilitu[m] e[st] ei.
Et q[ui]da[m] sic: veru[m] e[st] i[n]divisio e[ss]e et eius q[uo]d
e[st]. Alio m[od]o diffinit[ur] s[ecundu]m id i[n] q[uo] for[ma]l[ite]r r[ati]o
veri p[er]fici[tur]. Et d[icit] Ysaac q[uod] veritas
e[st] adeq[uati]o rei et i[ntellec]t[us]. Et Ans[elmus] diff[init]
i[n] li[bro] De veritate: veritas e[st] rectitudo sola
me[n]te p[er]ceptibil[is]. Rectitudo e[n]i[m] ista
s[ecundu]m adequac[i]o[n]em q[ua]nda[m] d[icitu]r. Et Ph[iloso]ph[u]s
i[n] 4[o] Metha[physicae] d[icit] q[uod] diffinie[n]tes veru[m]
dicim[us] cu[m] d[icitu]r e[ss]e q[uo]d e[st] vel no[n] e[ss]e q[uo]d
no[n] e[st]. Tercio diffinit[ur] veru[m] s[ecundu]m ef-
fectu[m] co[n]seq[ue]nte[m]. Et h[oc] mo[do] Hylarius: veru[m] e[st]
manifestativu[m] et declarativu[m] e[ss]e.
Et Aug[ustinus] i[n] li[bro] De vera relig[ione]: veritas
e[st] qua o[ste]nditur id q[uo]d e[st]. Et i[n] eod[em]: veritas
e[st] qua de i[n]ferioribus iudicam[us].
Ad p[ri]mu[m] ergo d[icendu]m q[uod] diffi[niti]o illa Aug[ustini]
dat[ur] de vero s[ecundu]m q[uo]d h[abe]t fu[n]dame[n]tu[m] i[n] re,
et no[n] s[ecundu]m id q[uo]d r[ati]o veri co[m]plet[ur] i[n]
adequac[i]o[n]e rei ad i[ntellec]tu[m]. Vel d[icendu]m q[uo]d cu[m]
d[icitu]r veru[m] e[st] id q[uo]d e[st], li e[st] no[n] accipi[tur]
ibi s[ecundu]m q[uod] sig[nifica]t actu[m] e[ss]endi, s[ed] s[ecundu]m q[uod] e[st] no[ta]
i[ntellec]t[us] co[m]ponentis, put[a] s[cilicet] sig[nifica]t affirmac[i]o[n]e[m]
p[ro]p[ositi]o[n]is, ut sit se[n]sus: veru[m] e[st] id q[uo]d e[st], i[d est]
cu[m] d[icitu]r e[ss]e de aliq[uo] q[uo]d e[st], ut sic i[n]
ide[m] redeat diffi[niti]o Aug[ustini] cu[m] diffi[nitione]
Ph[iloso]ph[i] i[n]ducta. Ad 2[m] p[atet] sol[uti]o
ex iam d[ic]tis. Ad 3[m] d[icendu]m q[uo]d ad
i[ntellec]t[u]m sine aliq[u]o p[otes]t accipi dup[licite]r

unio ita quod ad intelligendum alterum non intelligitur, et ea quae unum dicuntur ita se habent quod unum sine altero intelligi potest. Alio modo potest accipi ad modum sicut aliud quod intellectus eo non convertitur, et ens non potest intelligi sine eo, quia ens non potest intelligi sine hoc quod concordat vel adequetur intellectui, sed non e converso quod quicumque intellectus verum entis intelligat verum, vel sicut quicumque intellectus entis intellectus intellectu agente et non sine intellectu agente homo non potest agere. Ad xii dicendum quod unum est dispositio entis non quasi addens ad ens aliquid in re, nec quasi exprimens aliquem specialem modum entis, sed ad quod generaliter consequitur omne ens, quod tamen non dicit ens non expressum. Unum non ergo quod sit dispositio vel corrumpens vel diminuens vel in parte continens. Ad v dicendum quod dispositio non accipitur ibi secundum quod est in genere qualitatis sed secundum quod importat quendam ordinem. Cum enim quanto aliquid est aliorum causa tanto est maior entia, et quanto causalitatis aliorum est maior, unde concludit philosophus quod ibi est ordo aliquis in entitate et unitate. Ita si quod ubi invenitur quod est maius ens est maius unum, [illegible] quia ens et unum vero [illegible] sed quia ex hoc quod addit de ente [illegible] natura communis entitatis verum videtur verum entis. Ad vi dicendum quod unum et ens dicuntur [illegible] per hoc quod addit aliquid ad [illegible] quod non est in ratione entis, non autem ita quod addit aliquid in ratione entis quod non sit in ratione eius per hoc quod dicuntur differre oppositis ab invicem distinguuntur. Ad vii dicendum quod unum non est plus quam ens, cum accepto aliquo dicitur de non ente sicut non ens est apprehensum ab intellectu. Unum in [illegible] intellectum dicit philosophus quod negatio vel privatio entis unum dicitur ens unum et aliquid dicitur in [illegible] quod non potest formari enuntiatio non de ente, quorum de quibus propositio formatur esse apprehensum ab intellectu. Ex quo patet quod de unitate

et aliqua entia. Ad primum in idem corpus [illegible] obiicitur dicendum quod ideo non est unum causa dicitur ens unum quia ad exprimendum nomen unum quod non exprimitur nomine entis non [illegible] hoc quod unum dicitur. Ad xii dicendum quod quamvis istud sit maxime hoc quod ad decentia naturae [illegible] conformatur intellectui [illegible] verum ut patet quod non exceditur ab ente. Ad xiii dicendum quod unde dicitur diversitate est quod est distinctio actus essendi ab eo cui actus essendi competit ab actu essendi, sicut non ab eo cuius actus essendi non est. Ad xiv dicendum quod sicut hoc unum est posterius ente, quod non videtur ab ente non praedicatur. Ad i dicendum, unum deficit in se, quod primo quia quamvis tribus est per divisionem distinguatur, apparet autem quod non dicuntur res, sed [illegible] quod et si per se realiter ab invicem distinguuntur non tamen realiter ab ente distinguuntur unum verum quod apparet per filij ab esse quod sic convertuntur cum ente. Secundo quia et si ens verum unum et bonum magis unum sunt in se quam in [illegible] non tamen ordo quod ex quo in ideo non distinguuntur quia in verbis [illegible] distinguuntur realiter, hoc enim [illegible] de illis quae habent ex re sua quod sit unum, sed verum sit [illegible] quia in ideo sunt unum sed re in causis realiter distinguuntur, sed ens unum verum et bonum secundum rationem habent quod sit unum sicut verum unumquodque invenitur realiter unum, sed quamvis sit perfectior unitas bonitatis, sed quia unitur in ideo [illegible] quia unitur in causis.

Secundo quaeritur utrum unitas praedicamentalis inveniatur in omnibus in quibus invenitur unum. Et videtur quod non. Unum enim ut dicitur convertitur cum ente, sed ens praedicamentale convertitur cum quantitate et unum [illegible] per verbum non est in omnibus praedicamentis, sed per suam speciem ut dicitur in tertio de anima. Ergo unitas praedicamentalis in omnibus invenitur. Unitas non est enim nisi simplicitas vel [illegible].

vitas est species cuius contrarium est odiuz
sed species veri contrarium ut ita non predicat
de re que est ex cuiusmodi fictione queritur
tu ea gonc vitas conditur cum ente
quia est ens. Propterea quod est aliquid esse
et quo est signum veritas prima est in
anima indicium de veritate est hec ex-
stimacionum anime et ita videbitur
error quorumdam philosophorum qui dice-
bant omne quod quis opinatur esse verum
et duo contradictoria esse simul que est ab-
surdum. Propter similitudinem prius dictis est in
intellectu ergo quod ad quod ad intellectum non per-
veniat in diffinitione ut ponatur.
Sed augustinus hic diffinitionem reprobat
in soliloquiis sic ista veritas est quod ita est
ut videtur quia sic non esset veritas quam videtur
quod patet esse falsum de occultissimis
lapillis qui sunt in visceribus terre. Et
similiter improbat istam veritas est quod ita est
ut cognitori videtur si velit et possit
cognoscere et est quia sic non esset ad veritatem
inconveniens ubi non vellet vel possit cognoscere
et eadem non esset de quibusque
aliis diffinitionibus quas ad ad
intellectum pertinet ponit ergo veritas
non est penes rem intellectam. Contra philosophum in
vj metaphysice non est verum et falsum in rebus sed in mente
veritas est adequatio rei et intellectus
sed hec adequatio non potest esse nisi in intellectu
ergo veritas in intellectu. Respondeo dicendum quod si
illud quod dicitur per prius et posterius de multis
non semper oportet quod id quod per prius recipiat predi-
cationem communis sit ut causa aliorum
sed id in quo primo illud commune completa
invenitur sicut sanum per prius dicitur de ani-
mali quod prefecta ratio sanitatis invenitur quamvis
medicina dicatur sana ut effectiva
sanitatis et hoc cum verum dicitur de pluribus
per prius et posterius oportet quod de eo per prius dicatur
in quo invenitur prefecta ratio veritatis completum
plementum autem cuiuslibet motus est in suo ter-
mino per operationes alicuius motus autem cognos-
citiue virtutis terminatur ad animam
oportet enim quod cognitum sit in cognoscente
per modum cognoscentis sed motus appetitiue
virtutis terminatur ad res inde est quod
philosophus in iij de anima ponit circulum quemdam
in actionibus anime scilicet quod res que est extra animam
movet intellectum et res intellecta movet
appetitum quia appetitus tendit ut perveniat
ad hoc quod perveniat ad rem a qua
motus incepit quia bonum ut supra
dictum est ordinem ad appetitum
verum autem ad intellectum. Inde est quod philosophus
in vj metaphysice quod bonum et malum sunt in
rebus verum et falsum sunt in mente et res non
dicitur vera nisi secundum quod est intellectui adequata
unde per posterius invenitur verum in rebus
per prius autem in intellectu. Et sciendum quod res
aliter comparatur ad intellectum practicum aliter
ad speculativum intellectus enim practicus
causat res unde est mensurativus rerum
que per ipsum fiunt sed intellectus speculativus
quia accipit a rebus est quodammodo motus
ab ipsis rebus et ita res mensurant
ipsum ex quo patet quod res naturales ex quibus
intellectus noster scientiam accipit mensurant
intellectum nostrum ut dicitur x metaphysice sed sunt
mensurate ab intellectu divino in quo sunt
omnia creata sicut omnia artificiata
in intellectu artificis. Sic ergo intellectus
divinus est mensurans non mensuratus
res autem est mensurans et mensurata
sed intellectus noster est mensuratus quo non men-
surans quidem res naturales sed artifi-
ciales tantum. Res ergo naturalis inter duo
intellectus constituta secundum adequationem
ad utrumque vera dicitur secundum enim adequationem
ad intellectum divinum dicitur vera in quantum
implet hoc ad quod est ordinata per intellectum
divinum ut patet per anselmum in libro de veritate
et augustinum in libro de vera religione et per
avicennam in diffinitione inducta scilicet
veritas cuiuslibet rei est proprietas sui esse quod
stabilitum est ei. Secundum autem quod adequatur
intellectui humano dicitur res vera
in quantum nata est de se facere
veram estimationem sicut e contrario
res false dicuntur que natae sunt videri
que non sunt aut qualia non sunt ut dicitur
v metaphysice. Prima autem ratio veritatis per prius
inest rei quam secunda quia prior est comparatio
ad intellectum divinum quam humanum unde si
intellectus humanus non esset adhuc res

dicent ... in ordine ad intellectum di-
uinum sed sicut intellectus qui est inpositor intellecti-
gere aufert in ... diuinitatis ... veniet
Ad primum ergo dicendum ... sicut ex dictis patet
... de intellectu ... propositio
de re sibi adequata et ... eo
... cum ente sed diuisim de ... sic quod dico
de rebus ... cum ente propter predictam
omnem enim ens est adequatum intellectui
diuino et potens adequari intellectui hu-
mano ... Si autem accipiatur verum
prout dicitur de intellectu sic quamuis ... cum ente
... anima non propter dictam ...
... quod ... intellectum ...
quod videat ens aliquid ... Et per hoc
patet solutio ad secundum. Ad tertium dicendum quod ...
... aliquando non ... in quo ... causa
ex principiis ... quae ...
... in solis ... in
motu solis magis quam ... Ex
... ab ... a rebus non ...
estimatione ... existentia ...
... quod res est ... non ...
... Ad quartum dicendum ...
quod augustinus ... de visione ... huma-
na quia veritas non dependet sed
... quae intellectum ... non
cognoscuntur illa tamen res est qua
intellectus diuinus actu non ... ut
intellectus humanus ... intellectus ages
describatur qui est omnia facere et intellectus
possibilis quo est omnia fieri ... diffinitione
veri ... potest poni visio intellectus diui-
ni autem visio intellectus humani ... ipo-
... ex dictis patet.

Tertio queritur utrum veritas
sit tantum in intellectu componente et
diuidente ... quod non ... cum dicit
... entibus ad intellectum ... per
... quam intellectus ... ad res ... qua
formatur quiditates ... conceptio
diffinitiones ... ista ...
intellectus ... principiis ... per ...
adequatio rei et intellectus ... sicut
intellectus componens et diuidens potest
adequari rebus ... intellectus ...
quiditates ... non ...
in intellectu componente et diuidente.

... vel ... dicendum ...
in rebus ... In simplicibus autem
... quod quiddam ... patet de
... indiuisibilium intelligentia ...
in quibus non est verum et falsum ...
quod sicut verum per prius inuenitur in intellectu
quam in rebus ... actu
componente et diuidente ... actu
intellectus quiditates ... formantis
veritas ... consistat in adequatione
rei et intellectus ... autem non ... equalitas ... est ...
... inter ... ubi ...
intellectus incipit ad ... hoc ... res
... non ... ad ... dicens
... attendi potest
... autem formans quiditates ...
non habet ... rei ... ex ... dicitur
sicut ... accipit ...
... indicat de
re apprehensa ... indicium
intellectus est quoddam ... non
... sed ... adequationem ... ei
... dicit ...
... indicat intellectus de re ap-
prehensa quando dicit ... intellectus
componentis et diuidentis ... patet
... intellectus ... compositio et diuisio est in
intellectu ... non in rebus ... inde ... quod ...
... intellectus componentis et diui-
dentis ... autem ... per ...
in intellectu formante diffinitiones ... verum
diffinitio dicitur ... compositionem
... falsitate ... diffinitio
... non est ... diffinitio ... assig-
natur ... angulo ... partes dif-
finitionis ... ad ...
... si dicatur diffinitio ... in ...
... hanc compositionem que implicatur
... est ... falsa ... diffinitio
... ordine ad
compositionem ... per or-
dinem ad intellectum. Patet ergo ex dictis
quod verum per prius dicitur de compositione et diuisione
intellectus ... de diffinitionibus ... veritas
... implicatur compositio ...
... de rebus ... adequantur intellectui
diuino vel ... adequari
intellectui humano ... de homine qui facit

estimacionem de se ut de aliis
[illegible] per ea que dicta sunt quod sit
vocibus at eo modo recipiunt [illegible]
tatis predicationis sit ut [illegible] quibus
sunt. Ad primum ergo dicendum quod quaerimus
[illegible] quidditas est prima oppo-
sita [illegible] habet [illegible] ad a-
liquid [illegible] possit [illegible] ad aequalitatem
[illegible] unitas [illegible] patet per so-
lutionem ad [illegible] //

Quarto quaeritur utrum sit una tantum
unitas qua omnia sunt una. Et videtur quod
sic, Anselmus in libro de veritate, quod sicut tempus se habet
ad omnia temporalia sic unitas ad
omnia una, sed tempus ita se habet ad omnia
temporalia quod est unum tantum tempus. Ergo ita
se habebit unitas ad omnia una
quod erit tantum una unitas. Secundo dicitur
quod unitas dicitur duplex: uno modo eidem quod
entitas, et ut diffinit eam Augustinus
in libro de philosophia: unum est id quod est, quod esse
pluribus unitatibus sed unum plures esse [illegible]
[illegible] Alio modo dicitur put exprimit se-
[illegible] put diffinit eam Hylarius
[illegible] est declaratum esse [illegible] non [illegible]
[illegible] possit ad maiorem [illegible]
[illegible] sine omnibus [illegible]
tatibus quodam [illegible] unum [illegible]
[illegible] omnibus coloribus [illegible] unum
[illegible] nisi [illegible] movet
[illegible] unius [illegible] tempus est
unum [illegible] temporalium, si ergo ita
se habet unitas ad [illegible] sicut tempus
ad temporalia, omnium [illegible] una
[illegible] unitatem [illegible] omnes
unitates [illegible] unum [illegible] ut
[illegible] Anselmus in libro de veri-
tate arguit si plurium [illegible] sunt
plures unitates [illegible] unitates va-
riantur [illegible] variacionem [illegible]
non variantur [illegible]
[illegible] destructis [illegible]
[illegible] adhuc remanet unitas
[illegible] ergo [illegible]
ergo una tantum unitas [illegible]
[illegible] destructo [illegible] adhuc
remanet [illegible] significacionis
[illegible] sicut [illegible] signi-

significabat. Et eadem voce de-
structo [illegible] uel [illegible]
[illegible] unitas remanet [illegible] tamen sub
est [illegible] nisi dicatur
ut dicit Augustinus in libro soliloquiorum est maior
mente humana, quod non potest dici quod
sit minor, sit enim [illegible] humana
de unitate iudicat quod falsum est,
non enim de ea iudicat sed secundum ea,
sicut iudex non iudicat de lege
sed secundum legem sicut ipse dicit in libro de vera religione.
Similiter non potest dici quod sit ei equalis
quia anima iudicat omnia secundum unitatem,
non autem iudicat omnia [illegible]
ergo unitas non est nisi deus [illegible] una
tantum unitas. Praeterea Augustinus probat in libro
[illegible] quod unitas non percipitur [illegible]
[illegible] corporibus [illegible] percipit [illegible]
[illegible] unitas est in-
mutabilis ergo [illegible] percipit. Item
arguit [illegible] ut [illegible]
[illegible] unitas non est mutata ergo non est [illegible]
ergo est [illegible] ergo est una tantum
unitas. [illegible] Augustinus arguit
ad [illegible] nullum [illegible]
non habeat ad [illegible] ita ut [illegible]
[illegible] non possit [illegible] alia pars
[illegible] omnia [illegible] corporis sentiunt
et [illegible] imaginibus
[illegible] corporis [illegible]
[illegible] compositio [illegible]
tas non habet ad [illegible] ergo [illegible]
non percipit. Similiter arguit [illegible]
[illegible] habet ad [illegible]
[illegible] ergo nullum [illegible]
[illegible] unitas [illegible] est una tantum unitas.
Contra Augustinus in libro de vera religione dicit
sicut similitudo est forma similium ita
unitas est forma unorum, sed plurium similium
plures sunt similitudines, ergo plurium
unorum plures sunt unitates. Praeterea sicut
omnis unitas creata derivatur a
[illegible] creata [illegible] ab ea sua
unitate [illegible] intelligi-
[illegible] creata [illegible]
[illegible] Dicendum [illegible] plura
[illegible] intelligi [illegible] ut patet per [illegible]

ergo ex similitudine concedendum est esse plures unitates, propter colores. Quamvis ex virtute lucis moveatur visus, tamen semper dicimus esse plures et diversos, tamen propter hoc dici esse unum visum. Sic ergo et quamvis omnes unitates creatae secundum intellectum exprimant virtutem primae unitatis, tamen non ex hoc dici potuit una unitas. Unde si quid. Praeterea sicut unitas creata non potest secundum intellectum manifestare virtutem unitatis increatae, ita nulla potentia creata potest adaequare virtutem potentiae increatae. Non tamen aliquo modo dicitur esse una potentia omnium huiusmodi potentiarum, ergo nec debet etiam aliquo modo esse una unitate omnium unitatum. Praeterea dicendum quod comparata ad rerum institutionem triplex causa est, scilicet efficiens, exemplaris et finalis, et propter quandam appropriationem entitas divina refertur ad divinitatem ut ad causam efficientem, veritas ut ad causam exemplarem, bonitas ut ad causam finalem, quamvis et singula possint ad singula referri secundum locutionem propriam. Sed non dicitur aliquo modo locutionis esse una bonitate omnium bonorum aut una entitate omnium entium, ergo nec debemus dicere una unitate omnium rerum. Praeterea quamvis sit una unitas increata a qua omnes unitates creatae exeunt, non tamen eodem modo exeunt ab ipsa, quia quamvis ipsa similiter se habeat ad omnia, non tamen omnia similiter se habent ad ipsam, ut dicitur in libro de causis. Unde aliquo modo exeunt ab ipsa unitate nobiliora et contingentia secundum diversos modos imitandi exemplar divinum secundum diversitatem in rebus creatis. Ergo sicut sunt plures unitates creatae. Praeterea veritas est adaequatio rei et intellectus, sed diversorum specie non potest esse una adaequatio rei ad intellectum, ergo cum res sint specie diversae non potest esse una veritas omnium rerum. Praeterea Augustinus dicit libro xii de Trinitate credendum est mentem humanam non nisi sic rebus intelligibilibus connexam, in quadam luce generis

omnia quae cognoscit intuetur. Sed lux ista qua anima cognoscit creata veritas. Ergo veritas est de genere creaturae, ita oportet veritatem esse vere creatam, et in diversis creaturis diversae erunt veritates. Respondeo dicendum quod sicut ex praedictis patet, veritas proprie invenitur in intellectu humano vel divino, sicut sanitas in animali, in rebus autem aliis invenitur per relationem ad intellectum, sicut et sanitas dicitur de quibusdam aliis in quantum sunt effectiva vel conservativa sanitatis animalis. Ergo in intellectu divino quidem est veritas proprie et primo, in intellectu humano proprie quidem et secundario, in rebus autem improprie et secundario, quia non nisi in respectu ad alterutram duarum veritatum. Veritas ergo intellectus divini est una tantum, a qua in intellectu humano derivantur plures veritates, sicut ab una facie hominis resultant plures similitudines in speculo, sicut dicit glossa super illud psalmi: Diminutae sunt veritates a filiis hominum. Veritates autem quae sunt in rebus sunt plures sicut et rerum entitates. Veritas autem quae dicitur de rebus in comparatione ad intellectum humanum est rebus quodammodo accidentalis, quia posito quod intellectus humanus non esset nec esse posset, adhuc res in sua essentia remaneret. Sed veritas quae dicitur de eis in comparatione ad intellectum divinum eis inseparabiliter communicatur. Non enim subsistere possunt nisi per intellectum divinum eas in esse producentem. Prius etiam est in re veritas per comparationem ad intellectum divinum quam humanum, cum ad intellectum divinum comparetur ut ad causam, ad humanum autem quodammodo ut ad effectum in quantum intellectus de rebus scientiam accipit. Sic ergo res aliqua principalius dicitur vera in ordine ad veritatem intellectus divini quam in ordine ad veritatem intellectus humani. Si ergo accipiatur veritas proprie dicta secundum quam omnia principaliter vera sunt, sic omnia sunt vera una veritate, scilicet veritate intellectus divini, et sic Anselmus de ea loquitur libro de veritate. Si autem accipiatur veritas proprie dicta

p qua res sarone dni sit sut
pluvius lorz plebs mutare sicu a-
b diuisi Sicut accipia mutas
imppe dicta si qua dia dm ita
sit st plurius lorz plebs mi tes
b vulg vel vnatim mutas de-
nomiat at res uidam te q ei
metu dmo ut imetu huano
sit tibi sang denoia a sami te
que ei aliter nosit a for mihen-
te b a mutate q ei pare qu t
ea ad qui entitas mit tu adeqta
ut mitu cu adequabs sit a for
mihente sit tibi denoia sang
a qualite sua a qua sang de
Ad p go dd q tpe cpar ad
cpdalia sit mesa ad mesata
vu pz q aust lo de i mutate
q e tu mesa omz vru uarz
z ista e vnanatim sic tepg
vnuntur 2o argu to concludi
vitas at q e imetu huaout
tipis rebz no cpa ad res sic
mesura extu ta z quib ad me
surata b ut sic mesuratu ad
mesurant z dent e mit hu
mani z oz ea varia b vare te
vru ut sic mesuramtu ca sit e
dent l q ei tipis rebz z has
z mesuras oz plurificari b plu
litate mesurad sit diuisoz
corpuz dimesios diuse
z c corredung Ad xi dd q
mutas q venet destruct rebz
e mutas mit q dunt h simp
e vnanimo vitas at q ei rebz
ut i aia varia aduane vni
Ad xii dd q cu dr nlla res
e sua mutas vitas mit de rebz
que hnt ee coplectu in a sic
z cu dr nlla res e sui ee tij
ee vel qda res cata q z eod
mutas vel ad cutu e Ad v dd
q mutas b qua aia de omib
indicat e mutas pma Sic

cuda pitate mit q dni efflunt
imet anglicu spes rez im
nate p gs omia cognoscit
Ita a mutate mit q dni q ovit
precedit imetu in mutas p
morz pluri b qua de oib indi
cant q z q p ea indicat no pos
semq uid b q e silit do p mutate
io b pma mutate de oib dicim
indicat Ad 6 m dd q mutas i
imuta e mutas pma th uz
ipi ppi uz ad cutu e Ad vi
dd q at ipa mutas e ata no
h ad silit flo quib cuta q b
ad silit flo heat In tm em ad
silit flo cata h tmq m defunis
e b mutas no ex capte ea
cause cutiva qui deficieb e
b q a defcitu recedit pe
mutati cofortat Ad p m decore
q q obiciu dd e q silit do ppe
inuenit tutiz silit vitas at cu
sit queda glenciam mit diver
no ppe inuenit tutiz b imet
ym cu sit vnq mit q f dung
b eq cofornite omnia dur
b omia e tua b vna mutate
gruuis impleta silib sit ples
diuise silitudines Ad x dd
q qmuis luc mitelligi le
exemple a luce dmo q
luc ppe dd de mitelli b luib
cutis no at mitas ppe dd de
rebz exst ab imetu dmo z
ono diq pmu luc sic dicq
vna mutate Et silit dd ead
xi de colorib q colores ppe
visibiles dur qmuis no uideat
nisi pluc Et silit dd ad xi
de potentia z ad xii de cuitate
Ad xiii dd q qmuis res cople
difforme a mutate dma notu
ppm h e excludi qui res vna vi te
sint ut z no plura ppe loquendo

q2 i° q̄ diu̅ sunt nō ē recipi² i reb3
extr° nō pro ded. ūitas sic pro ded.
ūitatibi exemplari ¶ ad viii d3 d3
q̄ quāuis eā quesit diuise p̄ se
ex pte vna cui adeq̄tōe nō
equit² diuo mēti, uit tm̄ diuīg
cui omia adeqnt² ē vng² ex
pte esse vna adeqtō ad res
omnis quāuis nō omnia ē eod3
adeqntē² zi ōmō p dcō omi ūni
ūitas vna ē ¶ ad viii d3 q̄ a ug
lo² de ūitate exeplata ab
ypam mēte diuīa i mēte nra
sicut siltudo facici resultat
i speculo, z hug² ūitas resul
tātes i aiab3 nris a p̄ma ūitate
multē ut dcm̄ ē ¶ ad d3 q̄ ūitas
p̄ma ē quodam̄ deg̃ne aīe largo
mō accipiēdo qz q̄ sz q̄ oia
intelligibilia ul mōrlia vng
quāuis ē diu̅ p̄ mor q̄ dr̃ d. lec.
36. ypōg ēmt gēng suiug.

Q̄uito quāitutis aliq̄ alia
ūitas p̄t p̄ma sit ēt̄na
et ui² q̄ a aug̃ eīdt i monolo
de ūitate ēūtia ēūtia loquens
sue dicat² ūitas hēre sue nō
intelligat² hēre p̄ncipiū ul fine
nllo claudi p̄t ūitas p̄ncipio ul
fine, sz omib ūitatib ul² hēre
p̄ncipiū ul fine ul nō hēre p̄ncipiū
ul fine g̃ o nulla ūitas claudit
p̄ncipio ul fine sz oēg q̄ ch9 ē ētnū
g̃o omīb ūitas ē ētna ¶ p̄ oē
id. q̄ ē ēē se² ad destructōb3 sui
q̄2 sue pona² ēē sue pona² nō
ēē se² q̄ ē ē tōz sz vtrūq̄ sz sp̄t
ponē de vno q̄3 q̄ sit z q̄ nō sit
sz ad destructōē ūitatis se²
ūitate ēē q̄ si ūitas nō ē vi sz ē
nō ēē ē viz̄ sic ul p̄t ēē ūitate vi
g̃o ūitas ē ētna ¶ p̄ si ūitas ēūt-
tiabiliū nō sit ētna ḡ ē t̃ assiḡre
q̄n nō ē ēūtiabiliū ūitas sz
tūc h° ēūtiabile ē viz̄ z ūitate
ēūtiabiliū ē ē g̃ ūitas ēūtiabiliū

q̄ ē q̄uīq̄ q̄ sit datū, nō p̄t
g̃o dici ūitate ēūtiabiliū
nō ēē ētna ¶ p̄ p̄hē p̄bat i p̄°
p̄hicorz. mūi ēē ētna q̄uīs
sz sit sp̄ p̄hē q̄ remanet p9
sui corruptōē ēē sui
gñōnē q̄2 si corrupi² iā corr-
rupit, z signat ex dcō gñā-
dat ex quo ad gñā i q̄d
corrupi² ē ma sz silr ūitas
si pona² corrupi ul gñari se-
q̄ sit añ suā gñōnē z p9 sua
cor²nē ē q̄ gñā ūitas ē de-
nō ēē i ēē z sic corzppi² ūitas ē
de ēē i nō ēē q̄ aūt nō ē ūitas
viz̄ ē dic ūitate nō ēē q̄d
utriq̄3 nō p̄t ēē nisi ūitas sit
g̃o ūitas ē ētna ¶ p̄ oē q̄ nō p̄t
intelligi nō ēē ē ētnū q̄ q̄ sp̄t
nō ēē p̄t intelligi nō ēē sz ūi-
tas z ēūtiabiliū nō p̄t intellect
nō ēē q̄ nō ēē² q̄ nō p̄t intelligē ad
diuig at d ēē viz̄ g̃o ūitas
z ēūtiabiliū ē ētna sp̄ an
sic arguit i monol cogitet
qui p̄t q̄n incep aliqd nō fuit
h viz̄ ¶ p̄ q̄ ē futurū sp̄ fuit
futurū z q̄ ē p̄titū sp̄ erit p̄titū
sz ex h° p̄pō de futo ēūa q̄2
ad ē futurū z ex h° p̄pō de p̄tito
ēūa q̄ ad ē p̄titū g̃o ūitas
p̄pōnis de futo sp̄ fuit, z ūitas
p̄pōnis sp̄ erit z i tāno solu
ūitas p̄ma ē ētna sz ul tē ad
p̄ aug9 dt i ii de libero arb°
q̄ ul mag° ē ētnū q̄ ro ceu h
z duo z tria ēē v/ sz hoz ūitas
ē ūitas cata g̃o aliq̄ ūitas
p̄t p̄ma ūitate ē ētna ¶ p̄ ad
ūitatē ēūtiar dicēdo aliqd
q̄ actu ēūtie² ad sz sp̄
q̄ sit i. de quo p̄t ēūtiatio
seruiz sz aūgm̄ mūdg ē ē
fuit ad de q̄ potuit ēūtiar
ē p̄t diu q̄ aūgm̄ mūdg fiēt
fuit ēūtiabiliū ūitas, q̄ q̄
ad fuit añ mūdū ē ētnā. g̃o
ēūtiabiliū ūitas ē ētna, z i d3
ypg

probatur quia medium inter. Mundus fuit et de
nichilo i. post nichil, ergo antequam
mundus esset erat verum non esse sed enun-
ciacio vera non solum formaliter de-
eo quod est sed de eo quod non est quod sit
contingit vera enunciacio quod esse
Item contingit vera enunciari
quod non est non esse, ut dicitur in primo periar-
menias. ergo antequam mundus esset
fuit verum enunciacionem formari
potuit. Preterea omne quod scitur est verum
dum scitur, sed deus ab eterno sciuit
omnia enunciabilia, ergo omnium enun-
ciabilium veritas est ab eterno et
ita plures veritates sunt eterne.
Sed dicendum quod [illegible] non sequitur illa
fuit vera [illegible] sed in intellectu
10 divino. Sed contra hoc, alia eterna
sunt quod sunt scita sed ab eterno omnia sunt
scita a deo non solum sed quod sunt
intellecta [illegible] propria natura contingentia.
Item [illegible] divino deo nostro antequam
crearet non sunt omnia, sicut prius perfectum
cognoscit omnia, et ita non differt
cognoscit res postquam fecit se
quam ab eterno cognovit, ergo ab
eterno fuerunt plures veritates non
eterne tamen divino. Sed est hoc. Preterea hoc
11 dicendum est semper [illegible] in suo com-
plemento, sed voluntates [illegible] comple-
tiva, si ergo [illegible] divino fuerunt
ab eterno plura [illegible] semper [illegible] est
12 plures eterne [illegible] veritates. Preterea
sapiencia iusticia perpetua est immortalis
Sed veritas est perpetua [illegible] iusticia
[illegible] ergo est perpetua [illegible]
13 [illegible] perpetua et incorrupti-
Sed verum est magis [illegible] contin-
gente, ergo veritas est perpetua et
incorruptibilis. Sed dicendum quod veritas non
14 corrumpi potest nisi per accidens. Sed contra
magis dicendum [illegible] quod
[illegible] quam [illegible] quod [illegible]
per accidens. [illegible] veritas [illegible]
perpetua et incorruptibilis non autem
corrumpi [illegible] nisi per accidens

semper [illegible] quod veritas [illegible]
[illegible] fuit eterna. Preterea ab eterno deus 15
fuit prior mundo, ergo verum [illegible]
tempore fuit ab eterno, sed [illegible]
[illegible] est [illegible] et
[illegible] ergo ab eterno fuit
posterioritas mundi ad deum, ergo aliqua
fuit ab eterno [illegible]
[illegible] veritates [illegible] plures
Sed dicendum quod [illegible] verum prioritatis et
posterioritatis non est [illegible] 16
[illegible] quod sic dicit [illegible]
[illegible] deus est prior mundo na-
[illegible] mundus [illegible]
[illegible] verum [illegible]
veritas signis est [illegible] signis 17
sed ab eterno [illegible] fuit [illegible]
ergo veritas signis fuit ab eterno
per ab eterno fuit verum [illegible] 18
[illegible] filius [illegible] spiritum sanctum
[illegible] plana
ergo plana fuit ab eterno. Sed Soluta
dicendum quod [illegible] una veritate
[illegible] pluribus veritatibus esse
ab eterno. Sed contra alio [illegible] 19
generat filium, alio filius est filius
[illegible] spiritum sanctum [illegible] quod
[illegible] generat filium
[illegible] filius est filius
[illegible] a patre 20
[illegible] non sunt una
veritate [illegible] homo et
visibile [illegible] eadem veritas
[illegible] homo homo,
[illegible] quo est eadem
[illegible] predicat homo
[illegible] predicat homo visibile
[illegible] non est eadem [illegible] qua
[illegible] homo [illegible]
filius [illegible] eadem veritas [illegible] 21
[illegible] Sed dicendum quod iste [illegible]
non fuerunt ab eterno. Sed contra
[illegible] enunciacio
esse enunciacio, sed ab eterno fu-
[illegible] prius esse
[illegible] filium esse filium, et ita
enunciacio fuit diverse, [illegible]

Idem sit summo spui dice q
intelligere q enunciacoes p dcte
fuint ab eterno Oz q nullus creatu
eternum unitas ois pter pma e
creata g sola unitas prima est
eterna p cuius Et uia qentum ppo
unum eius e eterna g sola una
unitas e eterna Ad 4 ro q sicut
p q dem e unitas adeq comp et
comensuracoum impertat unpse
denomiatur ad uia sic et denotatur
ad comensuratum mensura at coz
et mensura mtu a sit linea ul
superficies ul pfundi et mensura
extrinseca sit locatum loco et motus
tpe et pannus ulna sicut ptat ad
denoiari uia dup uno a
unitate inhente Alio ab extri
seca unitate et denoiant ob
rebus a pma unitate sicut ca
unitas q e intnt tu mensura a viz
quibus sec q nos solum unitas veris
et ydeas inte q sicut enunciacoibus
qunt tu sit amet p denote
In hac at adeq erit ul come
suracoem q ac iuno adqui
q utraq ex morz sit i actu
Sicut at mp pt unit adequi
hijs q i futuro erunt Nunc aut
no st aliqua no e ut linea actu ro
nast vnde denoia ua a
unitate q e int tu tm q uno
e reb ipa Sic et mtq dung
adequi potuit ab eterno hijs
q ab eterno no fuint sz i pt est
stat ex ea q st i tpe denoiad
pui ua ab eterno a ui ue eterna
Si at accipiamg ui de creator
uoz eis inherent q uam uig
iuebz e imetu creato sic unitas
no e eterna sicut reza e enunt
ciabilibus cu i pe reb ulmit q
q in q ui tate inherent no sit
ab eterno Si at accipia unitas
uoz creatoz q denoiant oia
ua sic extinseca mensura que e
unitas pma sic omnis et verret

enunciabilibus et intellectum
unitas eterna et huius unitatis
et unitate vna aug lib sol
et an fit in monolo vnum aug dt
lib de unitate mg e potes
quo sumi ad unitatem i meo ma
modo g sep. Bam i no hic epinc
ul fine p unitate ordis hat
unitas prima no pt ee de ois
u una inmutu enim no di
ussifica unitas ud dup vno
p diuisione cognit oz de qq
diuersas ht c ocepcoes q diuse
unitate s i aia cosequit Alio
ex diuisione no intelligi nec
enim sorte e reb vna sz aia
q componendo et diuidendo co
telligit tpe ut dr 3 de aia
diuisio de ut cursu sortes
ut pute ptitut futurz 3
hs diuersas ceptoes sortes
i quibus diuisio unitate bit
vtraz at diuersoz modoz
diuisione inuenitur no pt i diuina
cognicoe no eni de diuis rebus
diuersas cognicoes ht sz una
cognicoe cognoscit oia qz p
unum sp e eim sua cognoscit
singla ul sua cognicoz i unitate
ut dt dyonisius li de di no Sic
cognicoe no cedit aliquid pr e
cu e etnite mensure q ab se ht
ab omnibus tpe de tpe g temeo
unum vel aliquid q no sit plres vo
tates ab eterno sz una tantum
Ad pm g dd sic aug sicut scriptum
ex ppo i li. de ui i io dup q
unitas enunciacoibus dande
puicl et fine no q ab sz puia
bro fuit sz q no pt incipi qui
ano e et unitas illi de e et
i. f oro de q agebat qua sit
ue ad e filium vnde p apparet
q noluit astruere unitatem inhe
rentem i tate ul aliquid e sine
puici et fine sz ui de p ead q sit
a mensura extrin unicaciabilibus

Ex diuise cog toz
2
Ex diuise modo vt

Ad 2m dubium quod ex quo eciam duo intellectus verum ipsum importantes affirmacionis et negacionis concedit verum quando duo non concipiuntur secundum unitatem et quando non concipiuntur secundum intellectum vero cum ipsa ex parte qualitatis [illegible] intellectui adequata sicut artificiatum arti [illegible] natura est [illegible] intellectum adequetur [illegible] similitudine sui recepta in [illegible] cognicionem [illegible] considerat [illegible] ad unum intellectum [illegible] faciat intellectum cognicionem sui [illegible] non ens [illegible] non entis [illegible] attribuit [illegible] unitatem non esse [illegible] unitas [illegible] de non ente [illegible] unitatis [illegible] concludi [illegible] unitas [illegible] eterna [illegible] pro secundo ad 2m et ad 3m. Ad [illegible] dubium quod non potest intellectus simpliciter unitatem non esse potest [illegible] nulla [illegible] intelligit [illegible] intellectus [illegible] reflecti [illegible] non est [illegible] intellectum [illegible]

ad [illegible]

Ad 6m dubium quod [illegible] futurum [illegible] futurum non [illegible] de eo [illegible] fuit [illegible] de [illegible] non entibus ex quando potest concludi [illegible] unitatis [illegible] de [illegible]. Ad 7m dubium quod [illegible] intellectus quod [illegible] eterna [illegible] ut accipitur [illegible] perpetuo. Ad 8m dubium quod [illegible] fiat de ente et de non ente [illegible] non [illegible] adunitatem [illegible] ex [illegible] quod [illegible] ob [illegible]. Ad [illegible] dubium [illegible] ab eterno [illegible] plura [illegible] ab eterno non una [illegible] nisi una unitas [illegible] de [illegible] ad 10

[illegible]. Ad 10 dubium quod [illegible] adequate [illegible] actus [illegible] intellectus [illegible] ab eterno [illegible] unitates ab eterno non fuerint 11

Ad 11 dubium quod [illegible] complexa [illegible] intellectu [illegible] ab eterno [illegible] non [illegible] ab eterno [illegible]. Ad 12 dubium quod [illegible] de iusticia [illegible] perpetua [illegible] inclinacionem [illegible] impedita [illegible] ad actum [illegible] impedita [illegible] digestorum [illegible] iusticia [illegible] perpetua [illegible] 12

ad 13 [illegible]

tribuere et trinitas de qua nunc
loquimur non est ens vniuoce sed vnitas que
est communis omnibus in diuinis facie dicitur

ad 13. Ad xiii dubium quod hoc quod dicit ultra perfe-
ctum esse et incompletum. Aliter
dupliciter exponitur. Uno modo ut dicatur esse
perfectum et incompletum non recepit [illegible]
[illegible] numquam inceperunt ut defi-
ciet secundum tenentes eternitatem mundi.
Secundo enim ad hoc est philosophus ut sal-
uetur perfectum esse ipse per quam in diuinis
duo salua non potest. Alio modo ut dicatur
esse perfectum quod non corporis ipse
sed per actus ad corpus nec diuidi.

ad 14. Ad xiiii dubium quod ad attribuendum eandem
ipse dupliciter. Uno modo positiue sic igni
attribuit fieri sursum et alia ipse
magis denominatur ad quem dicitur
primo quod est per actus magis et diuersi
igne sursum fieri esse corpus quod sur-
sum fertur quam corpus quod deorsum
quoniam ignis per actus alii de-
orsum ferantur ut patet in ferro ignito.
Alio quoque attribuit ipse aliter uoce
remotionis philosophus. Secundo quod remouentur
ab eo secundum quod acta sit qualia dispositionum
inducere unum si per actus ad corpus
adueniat et disposicio contraria semper
[illegible] sic unitas ipse attri-
buitur nunc [illegible] non est ponere aliquam
formam unitatis sed per dispositionem formarum
diuersificatam unum quam adueniunt
forme distinguitur materia
magis semper esse deriuato plures [illegible]
quam una et esse ipse posito non enim
dicit ultra incompletum quod habet alias
formas incorporeas sed quia non
conueniunt ei ipse dispositiones similes
que sunt tali corpori in indi-
uiduis unum ultra [illegible]
[illegible] semper dicitur corpori et hoc etiam

ad 15. Ad xv dubium quod cum omnia que agunt
[illegible] ad ponat terminum
quantitas enim ex hoc ipso quod quantitas

eadem solum uelocitatem non habet ex hoc
quod extrinsecus quod ad ponat terminum
quam non praedicat ad sed ad ad unum
[illegible] quandam uelocitates quibus in
terminum ponit secundum uocem tamen
quando quadrupliciter contingit ut
ex dictis philosophi et auctoris habetur. Primo
uno modo quod ad ad terminum refertur
ut [illegible]. Secundo modo uelocitatem
ad terminum ponit, addit enim
quod dicit in infinitum procedere in
uelocitatibus quia ipsa uelocitas per quamcumque
uelocitatem dicitur eadem esse eadem secundum
aliquam uelocitatem et in infinitum.
2o quando ipsa uelocitas ad aliud refertur
non enim potest dici quod prioritas re-
feratur ad subiectum suum per aliquod
medium quia prima et media [illegible] indiget
alia media uelocitate et in infinitum.
Una uelocitas sic in comparatione pri-
mi ad subiectum non dicit in terminum sed
uoce tamen. 3o quia unum uelocitatem de-
pendet ex altero et non ergo sic
scientia dependet a scibili et non
ergo unum uelocitatem sicut ad scibile est ad
terminum non autem uelocitas scibilis ad
scientiam secundum uocem tamen. 4o quia cum
comparatur ad non ens ut tamen dicitur
nos sumus priores hiis qui futuri sunt
post nos, alias sequeretur quod posset
esse infinite uelocitates [illegible]
quando in infinitum procedere in futurum.
Ex duobus ultimis apparet quod
uelocitas [illegible]
[illegible]
dependet ad [illegible]
[illegible]
[illegible] non sequeretur
quod sit aliqua unitas [illegible]
[illegible] quod solus est [illegible]
unitas prima. Ad xvi dubium quod
[illegible] non sit [illegible]
non tamen [illegible] uelocitas sit uelocitate
[illegible]

quia prius dicitur res quam posterius dicitur sicut et
scibile dicitur prius quam scientia, quamvis
vel scibile et ad scientiam non sit ad idem
verum natura. Ad xviii dicendum quod cum dicit
Aristoteles quod non convertitur unum est ad
significat ad hoc ordinatum unum interim
divino convertitur sicut archa non con-
stituit unum cum archa cooperculum esse
huiusmodi ordinatum artificiale in artificio
unum ex hoc habet potest quod aliqua unitas
sit eterna quamvis privata. Ad xviii dicendum
quod non vis fundari super eius quamvis
18 in divinis ponantur plures proprietates
notionales potest tamen unum esse quod est in di-
vinis non cum illud dictio omnium istorum
enuntiabilium pater non esse genita
vel filium esse genitum esse hoc quod
ad se referuntur. Ergo unitas una quae
unitas privata est eterna. Ad xix dicendum
quod quamvis alio pater sit pater et filius
filius quia hoc est paternitas id filiatio est
idem est quo pater est et quo filius est quia
utraque est per essentiam divinam quae una est
non autem unitates non fundantur super
paternitatem et filiationem [illegible] sed
super unam entitatem paternitas autem
et filiatio sunt una essentia una est
unitas utriusque. Ad xx dicendum quod proprie-
tas quam praedicat hoc nomen homo
non est visibile non est eadem per essentiam
habet unum esse sic est de paternitate et filia-
tione non est simile. Ad xxi dicendum quod
[illegible] divinus quibus diversa non
[illegible] una [illegible] et quae in
se ipsis habent diversas unitates
multo amplius cognoscit [illegible]
una [illegible] omnia hoc quod de primis
intelliguntur. Unum enim omnium corpus non est
nisi una unitas.

Sexto quaeritur an unitas creata
sit immutabilis et quod sit immu-
tabilis arguitur in libro de causis dicitur ideo haec vox
probat ad unitatem modo est permanens primis-
sa autem non fuit de unitate significat

ut ex premissis apparet. Ergo unitas enun-
tiabilium est immutabilis et eadem
ratione unitas rerum. Praeterea unitas enun-
tiationibus mutatur magis mutatur ad
mutationem rerum sed res mutata [illegible]
tas propositionis manet. Ergo unitas
enuntiationis est immutabilis. Probatio
mediae propositionis per Anselmum veritudo
propositionis ad impletur hoc quod accep-
tum est in mente divina. Et hoc propositio Sortes sedet
accipit in mente divina ut significat
sessionem Sortis quamvis sit et Sortes non
sedet et ergo et Sortes non sedet re-
manet in causa unitas et ita unitas
propositionis non mutatur et si res
mutetur. Praeterea si unitas mutatur hoc non
potest esse nisi mutatione hiis quibus
unitas inest sicut alique forme
mutantur non divinum per subiecti
mutationem sed unitas non mutatur ad
mutationem rerum quia destructis
rebus adhuc remanet unitas ut
augustinus Anselmus probat. Ergo unitas non
est sibi immutabilis. Praeterea unitas rerum
causa est unitatis propositionis ex eo enim
quod res est vel non est dicitur oratio vera
vel falsa sed unitas rerum est immutabilis
ergo unitas propositionis. Probatio mediae
per Anselmum in libro de unitate probat unitatem
enuntiationibus immobiliter permanere
semper impletur id quod accipit in mente
divina si sit vel quod res impletur quod
accipit in mente divina aut hoc
ergo unitas rerum unitas est immutabilis
sed quod manet in omni mutatione est
unitas immutabilis. In alteratione enim
colore non dicitur superficies mutari
quia manet quamvis mutetur colore
sed unitas manet in re quamvis
mutatione rei [illegible] et ipsi
[illegible] ergo unitas est immutabilis.
Praeterea ubi est eadem causa idem effectus sed
eadem res est causa unitatis harum
propositionum Sortes sedet Sortes sedebit Sortes
sedit scilicet Sortis sessio ergo eadem est
earum unitas sed unum tamen propositione

e vni oz sibi alti duorum sp ee vni
Si enim alii e vni sortes sedz sp fuit
et eid vni sortes sedit ut sortes
sedebit g° unitas vna tm ppter
sp vno° subiecto et ita e immuta
et eadem voc queb aliamitas.
Cz gmutatur causa mutata effectus
z vero qst ca unitatis ppoib muta°.
yo et ppoum unitas mutata Sed vno
modo ad dr mutad dupor. Vno
qre e sbm mutatois sicut dicit
cor qre mutable et ulla for est
muta et dr q for e malabili
cor consistens unitu unitas sig
inficere p mo for puis gono e
amunitas sit unitable hmo
Alio° dr ad mutad qre sicut in
sit mutatoe sic dicit albedo
mutad qre sicut in pam corp altat
et quit de unitate an sit muta.
Ad omnia euidentiam sciendum est q si
id e mutatio quod quidem mu
dr quod at no, quia enim e inhe
ves cl q mo sicut in tuc et mu
mutad dr sic albedo ut qui
tas mutari dr quo ad sic pa
muta° eo q i pas hac muta
succedunt, b imite i sbo quat
d si q mutad dr e extrinsecus
tuc t° mute no mo° sz vno
psulat, sic locus no dr mondqu
ad si totum mo° vult phicos
dr q locus e imut a termin
totum et seo q p locale motu
no dr ee successio locorum vno
locato sz mage succo locatorum
i vno loco. Sz forma inherentia
qmutad dr ad muta sbi
dup e mutatois mo. Alia
cum dr mutad for gnales et
alia forme spales. Forma cum
spal p gmutato no remanet
eadem ut sicut in vno sic albe
do sta altatoe ullo manet.
sz for gnalis sta muta° remanet
eadem sicut vno sz no sic eet sicut sta
mutatoe de albo i nigrum mag

id color sicut erat in vno colorib
sz no eadem color sp spebus. Dum e
at supius q ad denomina vni
unitate prima q mensia extrinseca
sz unitate inherente qre mensa
intrin, vniuerso tamen variand
quidem sic participatoe unitate pt
ipa enim unitas prima sic quam dic
illa no mutatur. Et hoc e q aug d dt
in de libro arbitrio inter omnia alia
plg alij minq mouet de ipam unitate
sz ipa permanens ut pfiat no
deficit. Sciat accipiatur vni
inherente veb sic unitas mun
dr si q aliq sz unitate muta°.
vult p q dom enim unitas i tatis
me i duobus i vebus ipis et i
mt q vocatas enim actoib sub
adere vere cap hedi, et unitas
enim tatoib sub ut mut q
quid sic vero at ad dna p pa
ad mutu dumt huam. Si
go accipiatur unitas vero si or
dine ad mutu dum tuc quidem
muta unitas vel mutabit i
alia unitate vel no i falsitate
vnitas enim e for mag gnal
tu vni et ens coniuncta, vn sicut
sta qualit mutatoe vero re
manet ens quoniam alia sim
alia for p quali et e et ita sp
remanet vnitas sz alia unitate
qre quatinq forma ut et puom
p mutatoem acquirat sicut sam
dnomet tui co for. quicunta
cognoscunt et e si quatinq disposo
Sciat considerat unitas veri
ordie ad mutu huam ut eq
tuc quoq sit mutatio de no et
i falsitate quoq at de vna in
i alia. Cu enim unitas sit ade
quatio vei et mt q ab equalib
at si equalia tollant adhuc
equalia remanent quoniam no
eadem qualitate q qui sit mu
mt vero vebus remaneat qu unitas
sz alia, sicut si sor sedet e mera
sor sedet et eo p q mo no sedet e

intelligam non sedere. Sed quia ab uno inequalium si ad tollatur et nichil alteri uel si ab utroque inequalia tollantur necesse est equalitatem prouenire que prius erat ad similitudinem sic equalitas ad unitatem. Unde etiam si intellectu non existente mutetur res non mutato intellectus ergo ad utrumque mutetur sed non similiter prouenit similitudo et esset mutatio de uno in similitudinem sic si forte existente albo intelligam album esse uel econuerso et intellectus. Dicat persona intellectus cum nigrum sorte albo remanente uel ergo sorte mutato in nigredinem adhuc album intelligam uel eo mutato in pallorem intelligam esse rubeum erit similitudo in intellectu licet prius qualitas mutatio mutatur et qualis non mutatur. Extra de pri. go dicto quia ansi lo deum et equum putat sed eadem diu uoluntatem in sua extra. Extra de xi dicto quia intellectus reflectitur in se ipsum et intellectus sic et alias res ut dictum est de ratione quod ad intellectum pertinet sed quod ad rem intellectam spectat potest dupliciter considerari. Uno modo secundum quod est res quedam et eodem modo dicitur de eis unitas sicut de aliis rebus ut sicut res dicitur una que implet hoc quod accipit in mente diuina uel intendo in sua. Ita enunciatio una dicitur retinendo in sua que est ei dispensata mente diuina ut potest ab eo admodum enunciatio ipsa manente. Alio modo secundum quod comparatur ad res intellectas et dicitur enunciatio illa que adequatur rei et sic unitas mutata ut dicitur. Extra de xiii dicto quia unitas que remanet destructis rebus in eis est unitas prima que est rebus mutatis suo modo mutata. Extra de xiiii dicto quia manente re in potentia illius eadem mutata quantum ad eas sed enuntiata sic enunciatio est eterna ut supra dictum est ad quod sequitur constituta. Unde non sequitur quod unitas uel illius sit mutata sed quod sit mutata

quantum ad eternitatem manente re in quibus tamen accidit mutatio per uel corruptionem sed quantum ad eternitatem mutatio accidit per et manente re ita quod quantum ad eternitatem fuit mutatio unitatis uel. Extra de v dicto quia sicut omnia mutantur in acc unitas sed non eadem ut ex predictis patet. Extra de vi dicto quia adeptio in nostrum dependet ex adeptione temporis sed tamen redemptionem intellectus sic et redemptionis effectus dependent ex adeptione agentis et pacientibus quibuslibet at sit eadem res que fuit [illegible] tertio preambulis. Notandum est idem intellectus eadem quod in componendo intellectus adiungitur tempus. Unde sed uariatis temporibus sed diuersimode.

Sexto queritur utrum unitas in diuinis dicatur essentialiter uel personaliter et uidetur quod dicatur personaliter 1
quia quod est in diuinis importat relationem principii personalis. Dicitur sed unitas est unitas ut patet per augustinum in libro de uera religione. Quia unitas dicitur summa similitudo principii sed nulla dissimilitudo. Unde similitudo oritur in unitate in diuinis personarum dicitur.
Preterea [illegible] similitudo 2
sed similitudo in diuinis importat distinctionem personarum [illegible] ex hoc ipso quod nichil est sibi simile eadem uoce et equalitas quedam [illegible] distinctionem in diuinis. Preterea 3
[illegible] in diuinis importat emanationem [illegible] sed unitas importat quandam emanationem quod est [illegible] receptionem intellectus sic et [illegible] est [illegible] unitas et unitas. Dicitur [illegible] est una unitas ut dicitur augustinus [illegible] de trinitate. Extra [illegible] quia unitas in diuinis dupliciter accipi potest. Uno [illegible] alio modo [illegible]. Si ipse accipiatur unitas tunc importat

Nota · Relaciones multiplicant personas in trinitate

equaliter divinitatis et veritatis. Et quia
intellectus divinus summe intelligit vere quecumque
creata sua per quam omnia alia intelliguntur,
ideo unitas Deo principaliter importat
equalitatem intellectus divini et veri quecumque
creaturae et equalitatem intellectus divini ad res
creatas. In intellectu autem divino et creaturis
sua non adequantur ad invicem sed
mensuras et mensuratum cum unum
non sit principium alterius sed sit omnino idem,
unde unitas ex tali equalitate
resultans nullorum principiorum rationem
importat sive accipiatur ex parte
creaturae sive ex parte intellectus quia
unitas eadem ibi est sicut etiam
idem intelligens et res intellecta. Ita est
ibi idem unitas veri et intellectus sine
aliqua connotatione de principiis. Sed si
accipiatur unitas intellectus divini secundum quod
adequatur rebus creatis sic adhuc
remanebit eadem unitas sicut prius
[illegible] alia sicut tamen addit
intentio unitatis rationem principii ad
creatas ad quas ratio principii comparatur
ut mensurata [illegible] non quod
in divinis rationem principii [illegible] ea proprie
importat non importat [illegible] impor-
tat rationem principii ad creaturas
[illegible] in divinis si unitas
proprie accipiatur [illegible] appropriatur
patri et filio sicut ars et creata
ad [illegible]
similitudinariae accipitur unitas in
divinis quam accipimus ea ibi [illegible]
illa quae invenitur in rebus creatis in
quibus de unitate sic quod res creata
imitantur suum principium [illegible]
[illegible] hoc modo de unitate in di-
vinis unitas principii [illegible] filio [illegible]
et secundum hanc acceptionem unitatis veri-
tas proprie [illegible] filio et [illegible]
[illegible] Augustinus [illegible] de vera religione [illegible]
[illegible] ad [illegible] quod equalitas
in divinis [illegible] importat [illegible]
[illegible] distinctionem [illegible]
[illegible] quod pater et filius sunt equales
et sic [illegible] equalitatis realis distinctio

intelligi quamquam autem in nomine equalitatis
non intelligatur realis distinctio
sed rationis tantum sicut cum dicimus sapientia
et bonitas divina sunt equales. Unum
[illegible] quod distinctio [illegible] et
[illegible] est distinctio [illegible] nomine
unitatis cum sit equalitas intellectus
et creaturae. Ad [illegible] quod cum omnis veri-
tas sit concepta per intellectum in nomine
tamen veritatis non exprimitur ratio concep-
tionis sicut nomine verbi. Unde non est simile.

Octavo quaeritur utrum omnis unitas
sit a veritate prima et videtur quod non.
Ista enim fornicatio est vera sed non
est a veritate prima, ergo non omnis unitas
est a Deo. Sed dicendum quod veritas sig-
nificat [illegible] equalitatem [illegible] a Deo
non autem sic [illegible] refertur ad rem. Sed quia
[illegible] unitate prima non solum est veritas
signi [illegible] sed veritas rei [illegible] ergo
hec [illegible] non sit a Deo sicut refertur
ad rem [illegible] veritas rei non esset a Deo
[illegible] non omnis [illegible] unitas
sit a Deo. Ad primum ergo dicendum quod iste fornica-
tio [illegible] est vera ut fiat
defectus [illegible] a veritate [illegible] ad
veritatem [illegible] exprimit [illegible]
[illegible] unitas [illegible] consistit [illegible]
iste actus comparatur [illegible] sed unitas
[illegible] non esset ex [illegible] actus
cum [illegible] intelligatur [illegible] actus
sub deformitate [illegible] unitas
[illegible] non solum [illegible] ad ipsam [illegible]
actus sed quantum ad deformitatem.
Sed actus sub deformitate consideratus
non est a Deo, ergo non omnis unitas
vera est a Deo. [illegible] dicendum quod res
[illegible] modus
quamquam potest dici [illegible] res potest
[illegible] res [illegible]
[illegible] a Deo permittente actio sed per-
missio Dei [illegible] ad de-
formitatem actus [illegible] unitas
et ad deformitatem illa pertinet
sed deformitas [illegible] a Deo [illegible]
non omnis unitas est a Deo. Sed dicendum
[illegible] deformitas [illegible]

non simpliciter. Si si quid stat a deo habere
vnitatem non simpliciter. Sed si quid est tali
vnitas si quid non est a deo. Contra
5 vnde addit super eius ordinem ad
intellectum sed peruenit vel deformitas
quantumcumque sit non sit simpliciter vnus tamen
simpliciter est apprehensa per intellectum ergo
quantumcumque non habeat simpliciter entitatem
6 habet tamen simpliciter vnitatem. Responsio: quamuis
ad simpliciter reduci sicut ethiope
esse album dicitur reduci ad hoc
quod dicitur ethiopibus esse album sic
aliqua vnitas si quid non est a deo
non omnis simpliciter vnitas est a deo
quod est absurdum. Responsio: quod non est a deo
non est ea effectiue sit de quo non est ea
1 deformitas peccati quod non est a de
formabilitate exemplari quod deformitas peccati
tali accidit, sed sicut esse est a veritate
affirmationis propositionis stando
est negationis. Contra: ergo de quo non
sit ea eque quod non est eius dicit augustinus
in libro 83 questionum ergo veritas quod
de quo non sit ea negatiua propositionis
et non omnibus vnitas ea a deo. Responsio
augustinus dicit in libro soliloquiorum quod verum est quod ita
se habet vt est sed malum aliquid ita
se habet vt est ergo aliquid malum est
verum sed nullum malum est a deo quod non
omne verum est a deo. Contra: dicit augustinus
bonum non esse speciem mali sed speciem
boni. Contra: quod species boni numquam facit
apparere nisi bonum ergo si malum
non nisi per speciem boni numquam
appetit malum nisi bonum quod est falsum.
T o Contra: questio 1. Corinthiorum 12 super illud Nemo
potest dicere Dominus Ihesus dicit Ambrosius
omne verum a quocumque dicatur a spiritu
2 sancto est. Responsio: omnibus bonitas creata est
a prima bonitate increata quod debet esse
ergo eadem ratione omnis vnitas creata
increata quod de quo est, probo idem complexum in
3 mente, sed omnibus mentibus est a deo ergo
omnibus vnitas est a deo. Responsio augustinus
in libro soliloquiorum dicit quod verum est idem quod est sed
esse est a deo ergo omnibus vnitas
4 possit vnum contrarium cum entitate
stat verum sed omnibus vnitas creata

vnitate ergo et omnibus vnitas creata
vnitate. Responsio ad hoc quod rebus creatis
inuenit vnitas in intellectu vbi ergo duas
probat in intellectu quidem si quod adequat
rebus ex apprehensione omnium habet in rebus ad
si quod inuenit ad intellectum diuinum quod est causa
mechanica sicut ars est mechanica omnium ar-
tificiatorum et aliorum si quod natu-
ra facit de se rationem apprehensionis
in intellectu humano quod per rerum mechanica
ut dicitur 6 metaphysice rebus ad exem-
plar diuinum per formam secundum vnitatem
autem est diuini intellectus quod per eandem natura
est facta de se rationem apprehensionis in
intellectu humano per quam est forma vna
quoque res esse habet. Vnde vnitas in vnum
conceptum includit in suo rationem
entitatis causatam et super addit habitudinem
adequationis ad intellectum humanum vel
diuinum sed negationes vel priuationes
exceptis ex quantum non habent aliquid
formam per quam ut in intellectu exemplari
ars diuine vel imperat sui no-
ticiam in intellectu humano sed quod adequatur
intellectui exemplari intellectus cui causare
rerum apprehenditur. Contra: ergo probat quod cum
dicitur lapis intellectus et veritas ita non
eodem modo vnitas se habet ad vtrumque
vnitas enim de lapide dicitur dicitur clau-
ditur in suo rationem entitatis lapidis et
super addit habitudinem ad intellectum
quem causat et exemplar ipsius vero ens habet
aliquid si quod referri possit sed vnitas
dicta de creatis non includit in se
ipsa rationem quod est creatas sed solum
habitudinem creatis ad intellectum quod non
habet ad exemplar ipsius creati in quo
habet ad exemplar causam non adequatur
substantie cum creatis non adequatur
intellectui exemplari aliter quod in se habet
probat quod vnitas in rebus creatis in creata
vel ad potest comprehendi quod entitate si
et adequationem rerum ad intellectum
et intellectus ad rebus vel priuationes non
quod totum a deo est quam ipsa forma
per quam adequatur a deo et ipsum
verum sit bonum intellectus quod sic dicitur vel
ethice opus bonum vniuersaliter idem constituit in

psta opponitur ipsi non erat psta
bono mo(rali) quod si quis vere cognoscit
verum hoc constat et bonum ei
huius, verum omne bonum sit a
deo et omnibus formam et absoluti di-
cendum quod omnis unitas sit a deo. Ad
primum ergo dicendum quod cum sic arguitur, dic-
tum est a deo, ergo deformitas est
verum inducit falla accidentis, ut
enim eciam dicitur patet. Cum di-
citur istam formam est verum non
hoc dicitur quod ipse defectus in actu
formitas omnibus implicite includatur
in vocem unitatis, sed verum pdicat tamen
ad equitatem huius ad mentem unum non
dicitur concludi istam formam esse a deo
sed quod unitas eius est a deo. Ad 2m
dicendum quod deformitas et alii defectus
non habent unitatem sed sit aliena
ut pdictis patet et quamvis unitas
defectum in sit a deo non ex hoc
concludi potest quod defectus sit a deo.
Ad 3m dicendum quod phm vi^o metaph.
unitas non consistit in compositione
in rebus sed in compone qua facit anima
et ideo unitas non consistit in hoc quod
iste actus cum deformitate sua habeat
inheret hoc enim pertinet ad rationem
boni et mali, sed in hoc quod actus sit
inherens secundum apprehensionem anime
adequate. Ad 4m dicendum quod bonum debitum
verum et hoc omnia alio se habent ad
permissionem divinam et alio ad aba-
tem divinam. In aliis enim et forma
ad id quod cadit sub actu non et
et ad ipsum non actum sic eundem
propter hoc non putatur ipse habere
putatum bonum quidam est ipsum propter
bonum quidam est in permissione ve-
ro tamen ad actum permittentis
et non ad id quod sub permissione cadit
verum bonum est quod deus permittat
deformitates meum est non tunc
ex hoc quod ipsa deformitas dominum
verum tu dicit habeat. Ad 5m dicendum quod
unitas si habet compertit in negativis et
defectibus reducitur ad unitatem simpli-
citer in mente quam a deo est et ideo unitas

deformitatis a deo est quamvis ipsi defectus
a deo non sint. Ad 6m dicendum quod non — ad 6
esse non est causa unitatis negative
propositionis sed factus esse in mente sed
ipsa anima hoc facit conformis simpli-
citer non entis quod est eius animam verum non
esse eius animam compositum non est causa ef-
ficiens unitatis sed causa exemplaris
a bitio autem procedebat de causa ex-
emplari efficiente. Ad 7m dicendum — ad 1
quod quamvis malum non sit a deo
tamen quod malum indicatur tale
quale est a deo est unitas quod
verum est malum esse est a deo. Ad 8m — ad 8
dicendum quod quamvis malum non agat
in actum nisi per speciem boni quod est
bonum deficiens anima deprehenditur
in se rationem defectus et hoc comp-
rationem mali et malum in malum.

Nono queritur utrum unitas sit
in substantia. Et videtur quod non. Anselmus eciam dicit
quod unitas est rectitudo sola mente
perceptibilis sed ergo non est de natura re
ergo unitas non est in substantia. Preterea Anselmus
in libro proverbiorum probat quod unitas
cordis substantialis non cognoscit et vocem eius
supponitur est ergo unitas non est in
substantia. Contra Anselmus de natura veritatis dicit
quod unitas est quam omnis id quod est. Sed id quod
est omnis non sunt in mente tamen sed et substantiis
ergo unitas non solum est in mente
sed et in substantiis. Ad primum dicendum quod unitas est in
mente et in substantiis sed non eodem modo in mente
enim est sicut quibus actum in mente cognoscit
sicut cognita per mentem consi-
deratur in et eorum in quibus indicium
mentis est de rebus sed quod est quoddam conformitas
ab mente sed quod mens reflectitur
ab actu suum non solum sic quod cog-
noscit actum suum sed etiam quod cognoscit
proportionem eius ad rem, quod quidem
non cognoscimus potest nisi cognita
natura ipsius actus quod cognoscimus potest
nisi cognoscatur natura principii actiui quod
est ipse actus qui cum natura est rebus
conformem, unde sic cognoscat
intellectus mens quod intellectus supra se ipsam reflectitur

sed veritas est in sensu sicut quibusdam actum eius
dum scilicet iudicium sensus est de re secundum quod est;
sed tamen non est in sensu sicut cognita a sensu.
Si enim sensus vere iudicat de rebus,
non tamen cognoscit veritatem qua vere
iudicat; quamvis enim sensus cognoscat
se sentire, tamen non cognoscit naturam
suam, et per consequens nec naturam sui actus nec
proportionem eius ad res, et ita nec
veritatem eius. Cuius ratio est quia illa que sunt
perfectissima in entibus, ut substantie intel-
lectuales, redeunt ad essentiam suam
reditione completa. In hoc enim quod
cognoscunt aliquid extra se positum quo-
dammodo extra se procedunt; secundum vero quod
cognoscunt se cognoscere, iam ad se
redire incipiunt, quia actus cognitionis
est medius inter cognoscentem et cognitum.
Sed reditus iste completur secundum quod cog-
noscunt essentias proprias. Unde dicitur in libro
de causis quod omnis sciens essentiam suam
est rediens ad essentiam suam reditio-
ne completa. Sensus autem qui inter cetera
est propinquior intellectuali sub-
stantie redire quidem incipit ad essentiam suam
quia non solum cognoscit sensibile
sed etiam cognoscit se sentire; non tamen
completur eius reditio, quia sensus non cog-
noscit essentiam suam. Cuius hanc rationem
Avicenna assignat, quia sensus nihil cognoscit
nisi per organum corporale. Non est autem
possibile ut organum corporale medium
cadat inter potentiam sensitivam et se
ipsam. Sed potentie insensibiles nullo modo rede-
unt super se ipsas, quia non cognoscunt se agere,
sicut ignis non cognoscit se calefa-
cere. Et ex his patet solutio ad obiecta.

Decimo queritur utrum aliqua res
sit falsa. Et videtur quod non, quia secundum Augustinum
in libro Soliloquiorum verum est id
quod est; ergo falsum est id quod non est. Sed quod non est non est res aliqua;
2 ergo nulla res est falsa. Sed dicebat quod verum
est differentia entis; et ita sicut verum est id quod
est, ita et falsum. Contra, nulla differentia
divisiva convertitur cum eo cuius est differentia.

Sed verum convertitur cum ente, ut dictum est;
ergo verum non est differentia divisiva entis,
ut res aliqua falsa dici possit. Praeterea ve- 3
ritas est adequatio rei et intellectus.
Sed omnibus res est adequata intellectui di-
vino, quia nihil potest esse in se aliter quam
intellectus divinus cognoscit. Ergo omnis
res est vera; ergo nulla res est falsa.
Praeterea omnis res habet veritatem a forma sua; 4
ex hoc enim dicitur homo verus quod habet veram
hominis formam. Sed nulla res est que non
habeat aliquam formam, quia omne esse est
a forma. Ergo quelibet res est vera; ergo
nulla res est falsa. Praeterea sicut se habent bonum 5
et malum, ita verum et falsum. Sed quia ma-
lum invenitur in rebus, malum non sub-
stantificatur nisi in bono, ut dicit Dionysius
et Augustinus; ergo si falsitas invenitur in rebus,
falsitas non substantificatur nisi in
vero. Quod non videtur posse esse, quia sic idem esset
verum et falsum, quod est impossibile, sicut idem
esset homo et album, propter hoc quod albedo
substantificatur in homine. Praeterea Augustinus in 6
libro Soliloquiorum sic obicit: si aliqua res
nominatur falsa, aut hoc est ex eo quod est
simile, aut ex eo quod est dissimile; si ex
eo quod est dissimile, nihil est quod falsum dici
non possit; nihil enim est quod alicui
dissimile non sit; si ex eo quod est simile,
omnia reclamant que ex eo vera
sunt quo similia. Ergo nullo modo falsitas in
rebus inveniri potest. Contra. Augustinus in
libro Soliloquiorum diffinit falsum: falsum est quod ad similitudinem
alicuius vel accommodatum est
et non pertinet ad id cuius similitudinem
gerit. Sed omnis creatura gerit similitudinem
Dei. Cum ergo nulla creatura pertingat
ad ipsum Deum per modum identitatis,
videtur quod omnis creatura sit falsa. Praeterea
Augustinus de vera religione: omne corpus
est verum corpus et falsa unitas.
Sed hoc pro tanto dicitur quia imitatur unitatem
et tamen non est unitas. Cum ergo quelibet creatura
secundum quamlibet sui perfectionem divinam perfectionem
imitetur et ab ea nihilominus in infinitum distet

vi q quelz cata sit fla / tertio
vnu couertitur cum ente ita z bonu
sz ex hoc q bonu couertitur cum ente
no phiet qdaliq rebus in omnia
mala, Ideo ut ex hoc q vnu quertitur
cum ente phiet qn aliq rebus inue-
niatur fla / Tertio Aug de mitate d
q duplex e ppositio ut ab vna q
sit q accipit significatiue sic h
ppo sor sedet sit sorte sedere sid
sortes sedeat siue no sedeat
Alia qu sit ad quod sta est
est enim sta ad hoc q sciret ee qu
est sic ppe de enunciatio via
go eath voce dicere illz res ux
qu implet h ad q e sta aut
qu no implet sz omnis res q
deficit a fine suo no implet
d ppr q e cuiusq uelle res sunt
tales vt q uelle res sit fle
Ens dd / q sicut vitas cosistit i
adeqone rei et intus ita flitas
cosistit i eorz inequalitate / res
at copa ad intm diuinu et huanu
ut ro dimie / intntu at dio qpa
sio necessario tum e sua eius ad ea
que i rebus ponite diuinu ilt me
qz omnia hec ab arte diuini int
puenerunt. Alio sic qgnita ad
cognoscibilia et ingenerabilia de
fenis diuino intm adequat.
qz omnia hec deo qqsit qnuis
ea no causet, pz go q res qu
cumque rehabeant sub qomq for
existit ut puenerit defectu
intui diuino adequatur pz
q res quelz i qparace ad int
diuinu vla e / Aug z de vita de vi-
ta et i vitas i omnibus qst eeq qz h
sit q i summa vitate est / vnde co
paciona ad intm diuinu nulla
res pt ee fla, sz p copaco ad
intm hunanu inuenitur intm
inequalitas rei ad intm que
qdalio copare cat, res enim
notitia sui facit i aia p ea q de
ipa exterius appent qz cognitio
nra inicium a sensu sumit cu p se
obiectum sensui sunt qualitates vnde ipe de

ma ad d / q accnaa m qgna p te
cosunt ad qoniscen q q te
tio qui i aliquam appent
sensibilibus qualitatibus demonstrantur
nnn que eius subest de rebus d
fla / vnde phs 2 th meth q i
dr f. quanta sit uidr hr
qualia no sit et q no sit sicut
aurum f. i q exterius appz color
aur et alia hu accntia cu
tn intrig na omnino subsit
ut tn res h modi fla fluitate
i aia q n intro flu e cuiusq
uitas et flitas p prius e mendo
cui existunt / Et quando mgr
de rebus iudicat no patitur a rebus
sz magis quodam agit, vnde res
no dr fla q ipe de se faz fal
apphesionem sz q nata e facere
fla q de ipa appent, sz q ut
dcm e copatio rei ad intm
diuinu e eentialis et sic cap se dr a
sz copa ad intm hunanu e
accntalis si quando dr absolute
vna, res simpliciter loquendo omnis
res e vna et nulla res e fa. sz s q
s i ordine ad intm hunanu aliq
res dr fla z ioz vnaquaque
ut dcm sz pt res pondeo Ad pm
g dd / q ysta diffo, vnde eid q e
no p se exprimit ronem veri
sz qi malaciam q ee sit
affirmatione ppositionis ut dicatur id
ee vnu q sic ee dr, ut intellr
ut i re e et sic flm dicatur qnec
i q no e ut dr intm et hoc i
rebus inuenitur pt / Ad 2m dd q
vnu ppe loquendo no pt ee a
cnte / Ens enim no h e aliq
dram ut p i. z meth, sz aliq
vnu rehabet ad eius p modi dr
sit et bonu ut q vz exprimit
ad ee eius q nore cuiusque no
exprimit, et sic h intero cuiusque
incedit mala vel intercedit v
intero vi copa ad intm
cuius quodam ut dr a ad qeq
Ad 3m dd / q vbi a e concedit est
pred cui de veri ordine ad intm
diuinu

4 Ad xm dd^m q^r quuis qz veri
habeat aliquam formam cui iudicia
exterius ostenduntur possibiles vel aliter
et sibi hoc fla dr inquantum de se
flam existimatio^{ez} facit apta
nata e. Ad xiij dd^m q^r ad eorum
cognitionem p tato dr flm ut
ex dictis pz q^r natum e de se
facere flam existimationem q^r no
mouet intellectum cognitiuam vn
q^r i^d fm dr aliquod ens sit, vn
tu omne ens in quantum hoc sit vm
ez flitatem in rebus existentibus vi
fundatur, vn dr aug^s i li soli
q^r tragedus qui imitatur uarias
personas i cantu no esset fictus nisi
esset uerus tragedus. Similiter eq^s
pictus no esset fictus eq^s nisi esset pa
pictura No tamen sequitur q^r cotraria sit
illa q^r affirmatio et negatio si q^r dicunt
vm et flm nō verificantur ad idem
Ad xv^m dd^m q^r res fla si q^r na
ta e fallere cum at fallere dico
significat actionem quandam defectum
inducentem vt at ndtu ea qz
u^{ss} si q^r e ens omnibus at defectibus e
no ens, vnumquodque at sic q^r e ens
ht similitudinem uel si at quod e
recedit ab eius similitudine tamen hoc q^r
dico fallere si q^r imputat de at
tacendo ginem ht de similitudine
sz quantum ad id q^r imputat de
ficit in quo fortior vero flitas co
sistit ex dissimilitudine surgit,
et io dr aug^s i li de uera religione
q^r ex dissimilitudine flitas oritur.
Ad xvj^m dd^m eorum q^r obiciunt
q^r no ex qualibet similitudine nata e
aia decipi sicut ex magna similitudine
i q^r dissimilitudo inuenitur pt de facili
no ex similitudine maiori uel
minori decipitur aia si maiorem
uel minorem pportionem ab similitudine
inueniendi sint tamen simpliciter eminentia
ad aliquod esse flam ex eo q^r quan
doque in errorem inducit sz ex
eo q^r nata e plerisque sapientibus

fallere et natae at quuis aliquam
dei similitudinem generat i simplicibus
tamen maior dissimilitudo subest
uero nō in ex magna insipientia co
tingat q^r ex tali similitudine nobis
decipiant, vn ex pd^{ci}s a similitudine et
dissimilitudine causatur adde
no se^z ex omnibus causis dicat dici
flm. Ad xvij^m dd^m q^r quidam existi
mauerunt deum ee corporeum cum deus sit
veritas q^{ue} nominatur vnum p quod
existimauerunt corpore veritate
ipam ppter ipam similitudinem vnitatis
sibi hoc ergo corporis fla veritas dr q^r in
aliquibus errorem inducit ut
in dicentibus potuit ut credebant
veritas. Ad xviij^m dd^m q^r duplex est
pfectio s. prima et 2^a. prima pfectio e
forma vniuscuiusque p quam ht esse vn
ab eandem res destituitur du
manet. 2^a pfectio e opus quod e
finis vel ad quod pruenitur aut
pfectio resultat. vo vldim
ex hoc enim q^r res formam ht
ante diuinitatem quantitate sui
noticiam i aia gignit. Et ex
pte e p^a corpe i parvo bonitatem
quod consurgit ex fine. et io
malum simpliciter inuenitur i rebus no
at flm. Ad xix^m dd^m q^r si pbm
tunc est q^r pr vm e bonum intellectus
sibi hoc enim intellectus opus e pfectio q^r
sua corruptio e malum q^r eminentia
e signum intellectus q^r io uitam e eius
no at e i rebus aliquibus ppter hoc
no est simile.

Vndecimo queritur utrum flitas
sit i sensu in quo dicitur q^r
cum ppe errori ut dicitur 1° de aia
Et intellectus e superior pbi in hoie
q^r ualet pt est hominis veritate
sequitur sic et inundo maior
i fidei disponitur p superiora
motum q^r est sensus qui e inferior pbi
autem ppter cuius veritatibus nostris i eo erit
flitas. pr aug^s dr i li de uera
religione ipsi oculi no fallunt nos.

Non enim enuntiat de parte orationis negationis vel af-
firmationis sua quia si omnibus terminis
simplicibus ita enuntiaret ut afficium
quid ab eis etiam exigere denique
ignorando ergo in simplicibus non est falsitas.
Propter autem in libro de anima textu commento Non vi-
detur veritas vel falsitas in simplicibus non esse
sed in opinione est hic propositum. Sed contra
est quod auctor dicit et quod in sensibilibus
propriis veritas non semper vera fal-
lit nobis alias. Propter autem in libro sol-
falsum solet dici quod oratio similitudine
longe abest tamen ad veritatem non
imitationis sed simplicia habent quandam simili-
tudinem quamvis veram unumquodque sed
ita in versione non sit eque quod unum
duo videantur intellectui communiter componitur
ergo in simplicibus est falsitas. Sed dicendum quod
simplex non decipitur in propriis sensibilibus
sicut in quibusdam. Sed tamen quandoque ad
comprehendit de aliquo aliquid quod sit
comprehensio falsa sed quando corpus album
[illegible] mediante vitro nitido simplex
apprehendit aliud quam sit quia appre-
hendit ut videt et tamen indicat nisi
superius iudicium assit per quod detegatur
ergo simplex decipitur in propriis sensibilibus.
Tertio dubium quod cognitio intellectiva que a
rebus initium sumit hoc ordine procedit
ut primo incipiat in simplicibus secundo
perficiatur in intellectu ut sic simplicia
quodammodo medium inter intellectum et
res cum rebus comparatur quia intellectus
et intellectui comparatur quia res quedam
sunt in simplici dicitur esse veritas vel falsitas
dupliciter uno modo secundum ordinem simplicis ad intellectum
et dicitur esse in simplicibus falsitas vel veritas sicut
res intelligitur vel faciunt veram exi-
stimationem in simplici vel falsam. Alio modo
secundum ordinem simplicis ad rem et dicitur esse
veritas vel falsitas in simplicibus sicut et in
intellectu in quantum scilicet iudicat esse quod est
vel quod non est. Ergo loquitur de simplicibus
primo modo sic in simplicibus quodammodo est
falsitas et quodammodo non est falsitas.
Sensus enim est [illegible] res quod dicitur esse
indicativus alicuius veri. Ergo com-
parando ad intellectum putat esse res quod est sit
nullo modo est falsitas in simplicibus intellectu cum
pro quo si simplicia dispositiones habet
dispositionem suam intellectui demonstrat
Unde auctor dicit in autem inducta
quando putat non enuntiare af-
fectionem suam. Sed autem comparatur ad
intellectum sic quod est representativum alicuius
veri quod quandoque representat ei aliud
quam sit simplex sic dicitur intellectui
nata est facere falsam existimationem in
intellectu quamvis non vero faciat
sicut de rebus dicitur quod intellectus
indicat sic de rebus ita et de
hiis que a simplicibus offeruntur. Sed ergo
simplex intellectui comparatur propter falsam
existimationem in intellectu de dis-
positione propria sed non de dispositione
sua. Sed autem consideratur simplex secundum quod com-
paratur ad rem tunc in simplici est falsitas
et veritas per rem quem est in intellectu.
In intellectu autem primo et principaliter est
falsitas et veritas in indicando componendo
et dividendo sed in formatione
quidditatum non nisi per ordinem
ad iudicium quod ex formatione predicta
consequitur unde in simplicibus est veritas et
falsitas dicitur sicut intellectus indicat de
sensibilibus sed sicut simplex apprehen-
ditur non est ibi veritas et falsitas proprie
sed solum secundum ordinem ad iudicium
quod ex formatione predicta consequitur
unde in simplicibus proprie veritas et falsitas
dicitur sicut intellectus indicat de sensibilibus
sed sicut simplex apprehendit non est
veritas et falsitas proprie sed solum
ordine ad iudicium sunt scilicet ex
apprehensione talis nata est sequi
tale vel tale iudicium. Simplex autem
iudicium de quibus est natale sic de
propriis sensibilibus. De quibusdam autem
per quandam collationem quam facit in
homine vis cogitativa que est po-
tentia particularis loco cuius in aliis animalibus
est estimativa naturalis indicat
vis sensitiva de sensibilibus communibus
et de sensibilibus per accidens naturalis autem
actio alicuius rei semper est uno modo nisi per
accidens impediatur vel propter defectum
intrinsecum vel extrinsecum impedimentum

Vnde sensus iudicium de sensibilibus propriis
per certum nisi sit impedimentum in organo
vel in medio. Sed in sensibilibus communibus et per
accidens in iudicio sensus fal-
litur. Et patet qualiter in iudicio sensus
potest esse falsitas. Sed in apprehensione sensus
scilicet est quod est quedam vis apprehensiva
que apprehendit presentem sensibile sensibili
vere putet esse sensus proprius quedam non
apprehendit cum re absente sit.
ymaginatio. Tertio sensus proprius apprehen-
dit rem dum sit impedimentum in
organo vel in medio. Sed ymaginatio ut
plurimum apprehendit ut non est quod ap-
prehendit cum putet eam sit ab-
sentis. Tertio dicit philosophus in 4° metheororum quod
sensus non est dubius falsitas sed fantasia.
Ad primum ergo dicendum quod maior ... unde
non accipiunt ab infidelibus sed ergo
sed homines multiplicem de superiori ad at-
tempit assumptio non est simile.
Ad alia patet de facili solo ex
Quodlibet queritur utrum ... dicitur
De falsitas sit in intellectu et in quo
... duas operationes una
... forte quidditatum ... quo non est
... ut philosophus dicit in 3° de anima. Alia
... componit et dividit et in hac non
componit patet per augustinum de vera
... qui sic dicit ... mens falsa
... falsitas non est in intellectu. Per augustinum
in libro lxxxiij questionum ... omnis qui
fallitur id quod fallitur non intelligit
... ergo in intellectu non
potest esse falsitas. Item agazel dicit
aut intelligis ad sic quod aut non
intelligis sed ... mens ve-
...
ergo non est in eo falsitas. Contra quia est quod
philosophus dicit 3° de anima quod ubi est compo-
sitio ... ibi est falsitas ... in intellectu ... dicitur quod
falsitas ... intellectus ...
non ... que ...
... quod cognoscit ... communiter ...
... sensus ... ymagina-
... sola exteriora accidentia ...

Solus autem intellectus ... ad ... pertingit
sed ultimum intellectus ex essentiis ...
apprehensis dividendo ... negotia ... vo-
... Nota ergo ...
... accipi potest ... quod sunt
adhuc ... impositum
fuit et dicitur ... intelligi ...
apprehendit quid ... vel ...
... non ... intellectus ...
... quidditatis ... pri-
... cognoscit ... ...
... intellectus ... propriorum
... ...
... sensus sensibilium ...
... intellectus in cognoscendo
quid est ut dicit 3° de anima sicut
... falsitas accidit
... ... capitulo et dicit
... intellectus ...
... dupliciter ... intelligit
diffinitionem unius attribuit alteri
... alteri ...
diffinitionem ...
... diffinitionibus ad invicem
... ut ...
... non ... ut ...
diffinitionem ... irrationale
... alique ...
irrationale ... patet quod diffi-
... non potest esse falsa ... implicat
affirmationem ...
... metheororum ... de capi-
... ... accipiatur ...
... imponitur non
... falsitas. Alio modo potest accipi
... ad ... compositiones
... comprehendit ... compositione
... intellectus est falsitas
... fiat ...
Et philosophus patet ... ad obiecta.

Questio est de scientia dei et ...
Queritur utrum in deo sit scientia.
... non ... quod ...
ex additione ad ... simpliciter
... non potest sed deus est simpliciter
... scientia ... ex additione
ad ... addit super esse
... scientia ...
sic ... dicit quod scientia in deo ... non
addit

Sz nomen scie aliqua pfectionem dicit i ipo
qui nomie scientie. Sz q pfectio est
nostra vera sz oio vnarie est deo est
scientia et scia igo eadem pfectio ondit
nomie scientie et scie. p nullum
nostrum pt dici de deo q non sigt toz
pfectionem ipius q si non sit tota
ipius sit cui deo non invenia pts
ei attribui non pt. sz nostra scie
non vitat totam impfectoz diua
q deus est omne nomen q non ia
ut dr i li de causis igo scia deo
attribui non pt. p scia est hitus co
clonis Innitens quidem hitus pncipiorum
ut pz p phm i vi ethi. sz deus non
cognoscit ad pmonem et conclonis
q sic discurrit a pnciis ad co
clones ut qmt qz et ab angelis
dyo9 remoz vij ca de di no igo
sciam non est i deo. p omne q scit
scit p aliqd magis notum. sz deo non
est aliqd magis et magis notum igo i deo
scia esse non pt. p algazel dr q scia
est sigillatio scibilis i mte sciente
sz sigillatio oio aliqd remot. tu
q impfectat recipiens … tu q
impfectat oppone. igo deo scia
attribui non pt. p illud q sonat i
impfectionem deo pt attribui. sz
scia sonat impfectionem q sunt
hitus vel actus pmus. et si dare
ut zquit dr i ij o de aia actus at
pmus est impfectior … tu
sit i po … ergo. igo scia deo
inveniri non pt. Sz dicis q i deo
non est scia i actu. Sz q scia dei
etam … sz scia si deo attribui
ab eterno i deo fuit. Sz scia i
deo non fuit idi actu ab eterno
res pdutur i eis q est flux … p i
quolibz … ad vindenda ei
q nos cotipimus de ipo ex
nomie scie interius simus de eo
non solum q est sz q est q scia ad est
sz i deo non possumus scire q est
sz q est minus dam dr igo …
mt q qua exprimit nomie scie

nunquid i deo igo sciam est i eo
p aug 9 dr ey deus qui subterfu
git omne formam intellectus … esse
non pt. sz scia est qdam formam qua
intellectus informat igo hac formam deus
subterfugit. non igo scia est i deo.
p intellectus est simplicior q scia
et dignior. Sz sit dr i li de causis
… intellectum ut
intelligentiam non … non
ipo sz nomie … igo multo
fortius nomen scie deo … non pt
p qualitas maiore compone
impta q quitas. q qualitas
non inhet … quiti.
Sed deo non attribuit aliqd q sit
i gne quti … sua simplicitatem
… quitas
scia sit i gne qualitatis non ei dz
attribui. Sz q est q dr ro xj
O altitudo diuiciaz … p.
sz Aug i monol omne q simp
… non esse
deo attribuendum. sz scia est h q
igo est deo attribuenda. p ad
sciam non requiritur nisi virtus
… actiua cognoscitiva et quadam
… unitas et
unio … sz i deo est summa
po activa et sua esse summe
cognoscitiva et p quibus est ibi vnio ut
… igo deus est summe sciens.
p … ut dr i li de intel
ligentiis p sba est … sz lux maxime
ht virtutem activam q pz ex hoc
q se ipam diffundit et multiplicat
et maxime cognoscit … et alia
manifestat igo sba p … deus est
… potentiam activam ad cognoscendum
et cognoscendum. Cludo dico q ab oibz
scia deo attribuitur. diuisi de ea
quidam cum suo intellectu modum
… non valentes
credidimus q scia sit i deo q
aliq disposicio addita essentie eius
sit i nobis est q eius erronea
… hec cum ponito deus summe

simpliciter non esset, esset enim in eo quo
subest accidentibus, non ita ipse deus
esset summum esse, et contra auctoritatem Boecii
li. de ebdomadibus: quod est participare
aliquo potest, sed ipsum esse nullo modo aliquo
participat. Si igitur deus perciperet
scientiam que disposicio adueniens
ipse non esset summum esse, tunc ab ad-
ueniente haberet quod esset, quod tamen
non esset deus. Et ideo alii dicunt
quod per hoc quod deo scientiam attribuimus
nichil ad ipsum in eo ponimus, sed signi-
ficamus ipsum esse causam scientie in
rebus creatis, sicut ex hoc dicitur deus
sciens quia scientiam creaturis infundit.
Sed quamuis hoc possit esse verum
in ratione huius predicationis qua dicitur deus est sci-
ens quia scientiam causat, ut dicit [illegible] et
augustinus dicit [illegible]. Non tamen potest esse
tota ratio significationis propter duo: primo quia
eadem ratione de deo dici posset
quod esset in rebus creatis, ut dicitur mo-
uens quia causat motum in rebus, quod
tamen non dicitur. Secundo quia ea que dicuntur de
causis et causatis non ex hoc causis
inesse dicuntur propter causata, sed potius
causatis insunt propter hoc quod inueniuntur
in causis, sicut ex hoc quod ignis est
calidus calidum [illegible] influit ac-
cidens, et non econtra. Et similiter deus ex hoc quod
non sanctificatus habet scientiam nobis
infundit, et non econuerso. Et ideo alii
dicunt quod scientia et alia huiusmodi
deo attribuuntur per quandam simili-
tudinem proporcionis, sicut attribuitur ei
ira, vel ira aliqua cum causa [illegible]
uidemus enim deum iratum quando infert
effectum similem irato, quia punit,
qui est effectus ire in nobis,
quamuis in deo passio ire esse non
possit. Similiter dicitur quod deus dicitur
sciens quia effectum facit similem
effectui scientis. Sicut enim opera
scientis procedunt ex determinatis
principiis ad determinatos fines,
ita opera nature que diuinitus fiunt, ut
probatur in ii phisicorum. Sed si hec opinio

scientia attribueretur deo metaphorice
sicut et ira et cetera huiusmodi, que de eo
dicuntur, et aliorum sanctorum repugnat.
Et ideo dicendum est aliter, quod scientia deo
attributa est, ad quod est in deo est
similitudo et ymago et cetera huiusmodi
nec dicuntur quantum ad rem significa-
tam sed quantum ad modum intelligendi.
Et ad hoc enim res perueniat in deo et
esse intentionis ad quod hoc de ipso dicitur.
Sed intelligimus diuersas conceptiones
habet intellectus ... diuinam scienciam
et huiusmodi, nec tamen iste conceptiones
sunt false, conceptio enim intellectus
sub hac ratione reputatur per quandam
assimilationem ad rem intentam. Et alias
enim falsa esset si nulla subesset in re
[illegible] non habemus possumus repu-
tare per assimilationem ad diuersa sicut
reputatur creatas. Cum enim intellectus
aliquam creaturam concipit formam
quandam que est similitudo rei ... conceptionem
perfectionem [illegible] diffinit res
[illegible]. Sed quia deus in infinitum
intellectum nostrum excedit, non potest
forma per intellectum nostrum concepta
representare diuinam essentiam complete,
sed habet aliquam modicam imitationem eius.
Sicut et uidemus in rebus quod sunt extra animam
que res quelibet imitatur aliquo modo
sed imperfecte, unde et diuerse res diuersi-
mode deum imitantur et diuersas
formas representant unam simpliciter
dei formam quia in illa forma perfecte uniuntur
que in perfectionibus distinctis et multiplicibus
in creaturis inueniuntur, sicut et omnes
proprietates numerorum in uno quodammodo pre-
existunt et omnes potestates ministrorum
in regno aliquo uniuntur in potestate
regis. Sed esset aliquis res perfecte
representans diuinam esset in una
tamen quia unus representaret et
una forma intellectus non esset nisi
filius, qui est perfecta ymago patris.
Similiter et intellectus noster diuersas con-
ceptiones representat diuina perfectionem
quia unaqueque imperfecta est. Sicut enim

psta ectz eet vnatm sit e vnu
tudibu mtg dnni. Sed plcs
cocepto ib nuttu no reputa-
tes eez dnia. Vn eez dnia
vnitn iz illaz vndet sit res
sub ymagini imptcz obs
cocepto ib mtg sz ueq̄ uis
sunt plcs de re vna tqz noia
no sunt res b3 mente mtu
ut dr i po piar^a bio impoit
plura noia vni rei sz dusos
mo intelledi ut sz dusas rōes
qz ihe e quiz tn omib3 vndet
ad tre. xld pxi dā qz scia nō
sehz ex additoe ad emtud
sz qz mtg accipt distictim
scidm alicnu eez eq addio
tm distictioz psupposit. Vn cu
i deo sit re no distigua scia
eez ut ex dcis p3 no s modo
intelledi n scia sehz i eo ex
additoe ad eez eq nō s modo
intelledi. xld z dā qz no pt re
dici qz sciat deo sit alia pfe
toz qm eez s3 qz sz p mo al
tig pfectoib sz qz mtg nb ex
dus cocepcoib, qb de deo ht
pdoa n noia impoint. xld z dā
qz cu noia sit sig intelltuu sz ht
sehz aliq noz ad tolu e aliq
vel significadaz qz sehz mtg
i intelledo. Int g at in toz dñ
mtg pt sz no tot alid totu qz
ncttiz eut de ipo ad totu mtga
alu, tu i eo no sit p3 e totu sz
dico no tolu qz no pfte ggsat
ipm sz qz ipe e i sui na ggsci
sit e qui hat gclo diamit e
assimet coste ggnoscit p3 ab
ex h. sz qz ab omib3 dicitano gg
noscit ca tolid qz no puet ad
pfcm mo ggmicoib q ggsci
e qmmib ggnosat toz nlla
pte e ignorabs. Sz g z noia
que de deo dnr ipm totu sz
no totalid sign. xld e z dā qz qz
pq i deo e abs3 oi impfcoe.

i catuib cu aliq defcu inuenit
pp hoc ut si ad icatu sui mctu
deo attribuat reperiq totu
qz ad impfcoz ptinet ut so
maneat hz qz pfcoib eq sz ht
tn caca a dnz inita. Ad dō i qz
scia q i nob inuetr ht ad pfcoib
e ad impfcoib, ad pfcoz eq
ptinet certitudo ipig qz qz sciit
certitudinaliq ggnosci. Sz ad
impfcoz ptinet discursus mtg
a pncipiis i gclonib qz pcesit a
ht cm discursus qno cotingit
nisi sz qz mtg ggnoscrib pnci
ggnoscit i po tm gclones. Si
em actu cognosceret no eet
ibi discursus qm no cogno sit
id ex qz mtg ex po ad actu. Dr g o
i deo scia vo certitu ib de reb3
ggnitib no at rōe discursus p
dci quin e ti angelucuit ut
dno g dt xld. v dā qz qmmib do
no sit ad magr e mignotu
si coside mo g cognoscit e
qz eod intuitu oma uidet
tu si coside mo g vel ggnita
de g ggnoscit qda ee magr
ggnoscibilia i ex sibi qda nng
Sicut oma magr e ggsci
sua ee p quaquid omia gg
noscit no aliq discursu tu
sil uid e do eez sua oia uideat
vn qntu adistu ordine q pt
attendi dna ggnitoe ex pte
ggnitorp e salua i deo rō scie
ipe em pripu e oia p caz ggscit
xld vnz dā qz ubi e alga3el
intelledi e de scia nra q i nob
acquir p hoc qz res impmit
silitudies suas i aiab nras
3 i ggnitoe dicit e g qz ab eg
intelltu efflunt formes i catas
vn sic scia nob e sigillato
rui i aiab3 mtib3 ta eg fac
no sit ud qda sigillato dic scie
i reb3. xld vi dā qz scia q po i
deo no ex mo h ut q3 magr p
mo at qz ipe sp actu oia
ggnoscit. xld viij dā qz p acta

agetl no pced effectus nisi qdicōz
tis omnis effectus qui pcedit p
aliquam sciam scilz determinatiuaz sicut
qui limitat codicōes eqet io
res qpe sciam ddē cano pce
dutn n qui determinatiu ē dt pce
dut / tono ozut res sit ab
etnō i actu / Ad 10 dd / q tut
intq dr scire de aliq q e qui
diffinit ipm l q qcipit aliqm
form de ipa re q p omnia ipi
reundz / Iam at ex dcis pz
q qq intq n dr de dō cōcipit
e deffi nō a reputatiōe eq / et
io q e ipig ddd pnob occultu
rimet / th e summa qgni quad
ipo i statu vie hre possumq ut
qgnoscam dm ee b deid q cō
gitari ng de co ut pz p dyony c
de mistica theolo / Ad. 11 dd / q
deq dr omnino intq ut forma
subtefugiens nō qu aliq formā
intq ipm q reputet / sz q n
eu reputat pfte / Ad 12 dd / q
nō quast nos e diffōut dr ec
meth 7 lo i d enos ppe aliq ri
eq stue diff ō t qui ut demest
ilk a rō sigt ita p nos diffinit
ipm dm illa nos a nob impo
situ e ppe nos eq / sz e ppe nome
catē que diffinit rō ē sigfica
pnos / et tunc ista noīa q sit catāz
noīa dd attribu - sigt itatib
aliq silitudo eq reputa / Ad. 13
dd / q scia q deos attribm no
e qlitas / et qlitas p qui ad
uenies e qlitas corl nō qua
litas spual sicut e scia /

Scdo qui utrz deq q scat
uel sciat scipm / et m quo
Sciens enim refert ad scitu /
sua sciam / Sz sic dt boec li. de
eni cem i dmib qstitut vnit
velo multi eat eni ē s prē / g oz
q i deo scitu sit distinctu
pl a scie / sz disticto prē

dmibus pati recipta locucōz
/ nō enim pt dr se qnuisse q
get filiu / g q i deo cōtdyno
dz q qgnoscat scipm / p li de
de causis dr / oīs sciens eam sua
e redies ad eam sua rditōe
copleta / sz de g nō redit ad
eam sua / cu nugm ab eam sua
regredia n posset ē redita
ubi no pcessit discessq / g o deq nō
qgnoscit eam sua / et ita nescit
scipm / p sciat assimilatō scientl
ad re scita / sz n e silē dī ipi q
silitudo nō capit cut dt hylar
g o deq nō cognoscit scipm
p sciano eu de ciulz / sz deq no e
ulē q ulē omne ē p abstrictōm
a deo at cu sit simplicissimq
no pt fir abstrectō g o deq nō qs
noscit scipm / p si sciret se / intel
ligēt se / tuc ut q esset simpliciq
qm sciret pp / ht deo magis att
buend / Sz deq nō intt se
g o n scit se / p bo medie augq
dt li. lxxxiii. q. q gōe xiij deq
se intē e cophend / sz n at pt
cophēdi nisi finitu ut pz p
aug ex eod loco / g o deq nō
augq sic argumentaz
intt se / p aug / sic argumentaz
ibm / n intq nisi infinitq ē
ualt qmis posset / sz nōq ē
ē ualt / ex q sibi / q i deq ualt
scire nō si ē nō ualt se ē infitu
/ Sz deq ualt se ē infinitu cu
sit infinitq / Sicut ee ad q
se no uellet ē no ē esset summe
bo / g o nō ualt et ee / g o no qs
noscit se / Sz diq q qmis deq
sit infinitq simpt natu ē infinitq
est infinitq / et ē nō ualt se
ē infinitu / Sz q ut dr iij
phic infinitu dr ad scilz ē
intsile / et finitu sz q intsile
Sz sic pbatu ē i vi. phic infi
nitu no pt trasiriz a finito
uz ab infinito / g o deq qmis
sit infinitq no pt lē ē finitq /

Tercio q e do bonu sump e bonu
go z q deo finitu sump fitu
Sz deg no e sump finitg g ut
Cpi finitg Tercio deg no cogsit
se nisi si q ad seipm compa
Ergo sibi ipi e finitg cognoscet
seipm finite no e at finitg
go cogsit se aliq qm sit tota
de se ipo hebit cognicoem plam
Primo cog qui cognoscunt deu
vnq alio magis cognoscit h q
mog cognicois vnig excedit
mou cognicois altig Sz deg
e infinitu magis se cogsit
qm ab aliq eu cognoscat go
mog quo se cognoscit e infitg
go seipm infinite cognoscit
z no e Cpi finitg Tercio p aug gilo
bexexoiij h pbat q re aliqm
no pt aliq alio plg intgi h no
quisq ib illa re aliq qm e intt
fallit z omis qui falli idiq
falli no intt quisq sz nulla re
aliq qm e intt no ca intt nc go
qgm intt i idut e go cu res sit
vnio ab omib vno intelligi
tio nulla re aliq alio melig intt
Ergo deg seipm intellig et no
se plg intelligit qm alij eu intel
ligat z e i aliq cata cata deq
re q e absurd Sz q e q d dio
vij ca de di no q dna sapia
seipam cognosceb oia ca cog
R° noscit go deg perpue cogscit
seipm Solo dn q d ad se
ipm cognosce dic e cognosceb
z cognitu vn ad cosideran
qualit deg seipm cognoscat
oz uide p quam in ad sit cogs
ceb z cgnitu Sciedu i q reb aq
inueni pfta dup vno si pfec
com sui e e q erit opetit spa
spem sz q e e specifice p illg n
e distinctu ab e e specifico al
tig rei i qualz re tata hug
pfecto inueni magis re tm de e
de pfecto sump qutu pfectig i

alijs pceb inuenit ut sit cuigd re
pfectio i se cosideran sit impfecta
veluti p s pfectois totig vniuse
q cosurgit ex singulaz rez
pfcoib inice cogregatis vn
ut huic impfecoi aliq reme
eet inue illig moq pfcois rez
cratib s q pfectio que e ppa vnig
rei i alta re inuenit e t h e pfco
cognoscetem gm e cognosceb
qz s h a cognoscit e ad cogsci
q ipm cognitu all p° e apud
cognoscete Tercio i z° de aia dr
aia e e quoda° oia q nata e
oima cognosc e t s h e mo ppt e
e nt i vna re totig vniusi p
fectio existat Vn h e ultia pfectio
ad qua aia pt puenire s phos
ut i ea describatur totg ordo vniusi
z cau e g i q° z fine ultim hois
posuut q sz nos erit i nrsio e di
bra s aug q uide e q uo uideat
qui uidet e omia uidet pfectio
at vnig rei i alta e e no pt s
determinatu e e q h et i rei z io
ad h q nata sit e e i re alta
oz ea cosidari abs hijs q nata
sit ea determinare et qz for et
pfcoeb rez p mm determina
inde e q s h e aliq reb cog
noscit s q a ma separa vn oz
q z idi quo suscipi° t rd pfectio
sit immle sicut e et male p
fectio recepta eet i eo s h aliq
e e determinatu z ita no e et i eo
s q e cognosci ut exodnb pfco
vnig nata e e i alto et lo
cuuante atiqui ph qui po
suut sile sile cogsci uolet eb q
s h q aia q cognoscit oia
ex oib z malis costitui ut
tra terra cognosceret aqua aqm
z c hijs puta aute eu q pfectio rd
cognit e q cognoscete e e h eat
s q h e e determinatu i ppa na
noa tit a recipi for rei cognite
i cognoscete Vn i comta de
z° de aia q nc i thmo i recepcois

quas formas recipimus in intellectu pos-
sibili a phantasmatibus, secundum intellectum congruen-
ter recipit ad immaterialitatem, et ideo
videmus quod secundum ordinem immaterialitatis
in rebus sic se habent in eis naturae cognoscen-
tium: plantae enim et alia quae
ita sunt materialia penitus recipi-
unt et omni cognitione privantur,
ut patet 2° de anima. Sensus autem recipit
species sine materia, sed tamen cum conditionibus
materialibus; intellectus autem a conditionibus
materialibus species depuratas recipit.
Similiter et ordo in cognoscentibus
et cognoscibilibus est, ut sicut res
non sunt intelligibiles nisi quia nos
facimus eas intelligibiles. Sunt enim
intelligibiles in potentia sed actu intel-
ligibiles efficiuntur per lumen intellectus
agentis, sicut et colores actu visi-
biles per lumen solis. Sed res immateriales
sunt intelligibiles per seipsas, unde
magis notae sunt secundum naturam, minus autem
notae nobis. Oportet igitur deum cum sit
separatissimus a materia cum sit ab omni
potentialitate penitus immunis
vel unde quia est maxime cog-
noscitivus, igitur maxime cognoscibilis.
Unde cum in eo sit quod habet esse reale
sic etiam competit eius cognoscitivum
esse. Et sicut deus est sua natura et
sic etiam cognoscit; sic natura sua
est maxime cognoscitiva. Unde dicitur
in 8° methaphisice quod ipse intel-
lector et apprehensor sui cognitionis sua
qualitas spoliata, scilicet a materia
veri quod est ipse intellectus. Ad primum dicendum
quod actiones per se multiplicantur in
diversis per relationes quae valent sicut in
deo scilicet relationes originis, sed relatio
quae consequitur actionem dicitur deus seipsum
non est realis aliqua relatio, sed rationis
tamen; quoniam enim ad seipsum
refertur non est relatio ad invicem
sed rationis tamen, eo quod realis exigit
duo extrema. Ad secundum dicendum quod loca-
tio quia dicitur quod sciens se ad essentiam

suam redit in libro de causis methapho-
rice dictum intelligendo est motus ut
patet in 3° physicorum, unde proprie loquendo
est reditus ad rediens sed pro tanto
dicitur esse processio huiusmodi in quan-
tum ex rebus cognoscitur pervenimus ad cog-
nitionem nobis fit per quendam discursum
sed quae est completus et reditus in animam
in quantum cognoscit seipsam.
Primo enim actus ab ipsa exiens
terminatur ad obiectum et deinde reflectitur
super actum et deinde super potentiam et
essentiam sicut quod actus cognoscuntur ex
obiectis et potentiae per actus. Secundum dicta
cognitio dei non est ad discursum quod-
ut patet de omnipotentia sed ut notum igitur
declaratur quod tamen ex parte cog-
noscibilium sicut quod quidem continuitas
cognitionis est reditus deus sic cognoscens
essentiam suam res alias intuetur
in quantum sunt essentiam simpliciter, videt
et quodammodo ad suam essentiam redit
non quod sua essentia ex rebus aliis
cognoscentibus sicut in anima accidit.
Secundum sciendum quod redire ad essentiam
suam in libro de causis nihil aliud est quam
subsistere rei in seipsa. Formae
enim in se non subsistentes sed sunt
ad esse suum et ullatenus ad ipsas
colliguntur, sed formae in se subsistentes
ita ad res alias effunduntur
eas perficiendo vel eis influendo,
quod in seipsis per se manent. Et sic
huiusmodi deus maxime ad essentiam
suam redit quia omnibus providens
ac per hoc quodammodo in omnia exiens et
procedens in seipso firmissime et
permanet. Ad tertium dicendum quod similitudo
quae est ratio realis distinctionis
requiritur, sed eius exemplaribus ratio-
tamen sufficit in similibus distinctio rationis.
Ad quartum dicendum quod ut acceptato est in intellectu
quia est anima separata vel quis est
per actum intellectus anima separata

hoc est se ipsam [illegible] ab omni materia libera
maior cognoscitiva est, et ideo deus maxime
intelligit et cognoscit [illegible] non sit ultra.
Ad V dicendum quod deus cognoscit se et intelligit se
et comprehendit se, quamvis simpliciter
loquendo infinitus sit. Non enim est
infinitus privative, sic enim vero infi-
niti cognoscit quantitatem habet unam partem
post partem in infinitum, unumquodque est
si debeat cognosci, secundum vero suam infi-
nitatem, ut scilicet per partem post partem cognoscatur,
nullo modo potest comprehendi, quia numquam
potest veniri ad finem cum finem
non habeat. Sed deus dicitur infinitus
negative quia scilicet eius esse non est ad aliquod
limitatum, omnis autem forma in aliquo
recepta determinatur secundum modum recipientis.
Unde cum esse divinum non sit in aliquo
receptum, quia ipse est suum esse, propter hoc esse
suum non est finitum, et pro tanto dicitur deus
esse infinitus. Et quia quodlibet intellectu
creato cognoscitiva finita est
cum sit in aliquo recepta, non potest
pervenire ad cognoscendum ipsum
ita clare sicut cognosci est, et propter hoc non
potest ipsum comprehendere quia non pervenit
ad finem cognitionis ipsius, quod est
comprehendere ut dictum est. Sed quia eodem modo
quo esse divinum est infinitum etiam
vis cognoscitiva ipsius est infinita,
sua cognitio est tantae efficaciae quanta
est eius esse, et ideo pervenit ad perfectionem
sui cognitionem, et propter hoc comprehendit. Dicendum
non quia per comprehensionem talem ipsi
cognitioni finis [illegible] statuatur, sed quia
perfectionem cognitionis eius non decet.
Ad 6m dicendum quod intellectus non est fi-
nitus [illegible] potest ad infinitum
comprehendendum [illegible] et ideo sup-
posita ista [illegible] vero augustinus
[illegible] aliud [illegible]
vero non sequitur. Ad 7m dicendum quod [illegible]
[illegible]
[illegible] finitus est [illegible] finitus
[illegible] cognosci sicut ad
finitum ab infinito [illegible]

cognoscitur, quia finitus potest pervenire ad finem
cognitionis sive finitatem ista intellectus
eius pervenit ad finem sui ipsius.
Illativa vero infinitus dicitur intellectus
est infiniti privative accepti de quo
est ad propositum. Ad 8m dicendum quod
illa quae designant quantitatem virtutis, quae ad
perfectionem pertinet, scilicet si ad comparatum
deo tale quod simpliciter sit tale sit,
si deo comparatum est magnum quod sit
simpliciter magnum, sed illa pertinent ad
imperfectionem non sequitur. Non enim si aliquid ad
deum comparatum sit parvum quod simpliciter sit
parvum, quia omnia deo comparata parva sunt
et tamen simpliciter non sunt. Unde quia bonum
deo simpliciter bonum est, sed quod est finitum
deo non sequitur simpliciter finitum esse, quia
finitum ad quandam imperfectionem pertinet,
sed bonum ad perfectionem pertinet, sed
tamen ad simpliciter est tale quod simpliciter
divinum tale invenit. Ad 9m dicendum
quod cum dicitur deus finite seipsum cognoscit,
hoc dupliciter intelligi potest. Uno modo ut
modus referatur ad rem cognitam,
ut scilicet cognoscat se esse finitum,
et sic habet veritatem, quia sic cognoscit
[illegible]. Alio modo ut modus referatur
ad cognoscentem, et adhuc dupliciter
potest intelligi. Uno modo ut ly finite
ad sit quam perfecte ut dicatur finite
cognoscere quia pervenit ad finem cognitionis,
et deus finite seipsum cognoscit.
Alio modo ut ly finite pertineat ad
efficaciam cognitionis, et sic infinite
cognoscit quia eius cognitio est infi-
nitae efficaciae. Ex hoc autem quod [illegible] ipsi
est finitus, non procedendo potest concludi
quod se finite cognoscat, ideo non sequitur.
[illegible] Ad 10m dicendum quod
[illegible] si ly finite pertineat ad
efficaciam cognitionis, et planum
est quod non cognoscit se finite.
Ad 11m dicendum quod cum aliquis alio plus cognoscere
dicitur, dupliciter potest intelligi. Uno modo ut ly
plus pertineat ad modum [illegible]
[illegible] intellectum plus ad [illegible]
[illegible]

plus attribuit ut [illegible] quia non [illegible]
habeat [illegible] et non intellectus. Alio modo potest
referri ad modum cognoscentis et
tunc alius plus intelligit, secundum quod unus
alio perspicacius intelligit. sicut angelus
homine et deus angelo, et propter poten-
tiorem vim intellectivam. Et similiter est
intelligendum quod ad hanc probationem assumitur
si intelligere rem aliter quam sit. Si enim
[illegible] sit modus rei cognite et
[illegible] intelligens intelligit rem aliter quam sit
quod hoc esset intelligere rem esse aliter
quam sit. Si autem sit modus cognoscentis
sic quilibet intelligens rem materialem
intelligit aliter quam sit, quia res que habet esse
materiale immaterialiter solum intelligitur.

Tertio queritur utrum deus cog-
noscat alia a se et videtur quod non.
Intellectum enim est perfectio intelligentis
sed nihil aliud ab ipso potest esse perfectio eius
quia sic esset aliquo nobilius, igitur nihil aliud
ab ipso potest esse intellectum ab eo. Sed dicitur
quod res [illegible] creata [illegible] est cognita a deo
[illegible] in ipso. Sed contra creatura non est
unum cum deo [illegible] Ergo
deus non cognoscit creaturam [illegible]
[illegible] cognoscit
creaturam [illegible] non cog-
noscit [illegible] Praeterea [illegible]
deus cognoscit creaturam, aut cognoscit
ipsam per essentiam suam aut per [illegible]
[illegible] Si per [illegible] intellectum
[illegible] cognoscit
sit perfectio cognoscentis [illegible]
[illegible] cognoscentibus ut patet
de speciebus lapidis in pupilla [illegible]
[illegible] ad [illegible] a deo esse per-
fectio eius quod est absurdum. Si autem cog-
noscat creaturam per essentiam suam
cum essentia sua sit [illegible] a creatura [illegible]
quod ex uno cognoscit aliud, sed omnis
intellectus ex uno cognoscens aliud est
intellectus discurrens et ratiocinabilis, sed [illegible]
intellectui divino est discursus [illegible] est
imperfectionis quod est absurdum. Praeterea [illegible]
[illegible] res cognosci dicitur esse per [illegible]

[illegible] et [illegible] ipsum cognoscit
[illegible] divina non est proportionata
[illegible] infinitum [illegible] ex-
cedat. Infiniti autem ad infinitum
nulla est proportio, igitur cognoscendo
essentiam suam non potest cognoscere creaturam.
Praeterea [illegible] intellectus probat quod deus
tantum seipsum cognoscit, sed tamen
est [illegible] cognoscit 5
alia a se. Praeterea si cognoscit alia
a se tamen cognoscat seipsum [illegible]
[illegible] eadem ratione cognoscet seipsum et
alia [illegible] alia et alia. Si eadem
tamen seipsum per essentiam suam cognoscat
seipsum, res alias per essentiam eorum
cognoscat [illegible] non potest. Si autem
alia et alia ratione tunc cognitio cog-
noscentis sequitur rationem [illegible] cognoscit
contingit quod divina cognitio
[illegible] multiplicitatem et diversitatem
[illegible] repugnat divine simplicitati
nullo igitur modo deus creaturam cognoscit.
Praeterea magis distat creatura a deo quam 7
distat privatio a divinitate
Sed deus non cognoscit se esse
[illegible] se esse privationem [illegible]
cognoscit se privationem includere
[illegible] privationibus [illegible] includere [illegible]
[illegible] cognoscit se esse [illegible] multo
fortius [illegible] creaturam cognoscit
alia ratione seipsum cognoscit et alia
ratione cognoscit creaturam quod est 8
absurdum ut patet. Praeterea [illegible]
[illegible] cognoscit [illegible] non eadem
[illegible] sed [illegible] Augustinus [illegible]
eadem cognoscit [illegible] se esse [illegible]
et se esse [illegible] multo fortius non
eadem cognoscit se et creaturam
si creaturam cognoscit. Praeterea scientia est 9
assimilatio scientis ad scitum
Sed [illegible] creatura [illegible]
assimilatio [illegible] maxima distantia
[illegible] deus [illegible]
nulla de creaturis habet. Praeterea [illegible] cog- 10
noscit deus [illegible] Sed [illegible]
[illegible] Augustinus [illegible] [illegible] quia [illegible]

intue go n quam expse cogscit
p eadem e quia ab catue ad deu
q puncti ad lineam / mit cau cognosti
deus deus e ppa intelligit / cuius
cunctorum ubiqz / ecuis funcia and
unusquisq / p cetrum exponens ca
tura ut talanus expo / sz hinc
n depit de eo quod si puctu
ab ea recipe / go z n depit psce
condimensi cognito cature ei
subtraham / sz qz q e eo ad eq
pfectionem ptinet cum actualia
scit / deus go ipe de catis cog
no hz / quia qz deus cogscit ab
eterno cogscit co q sciam suam no
vana / sz qz q cogscit e ens q
cognito e quo e nisi entis / g
qz qz cognoscit deus ab eterno fu
it ulla cat a fuit ab eterno
go nulla catura cognoscit /
omne q psci aliquo dohz i se
pontem passiuam ve illi qz psciens
e q facit psci / sz deus no hz i se
pontem passiuam / hoc enim e puci
tus multitudinis a dd e poul
go no psci alias alio a se /
sz psci cognoscitur dependz
a cognoscibili / qz psci cognos
citur et hoc q actu cognoscit
q no e id hoc cognoscibile / go deus
no cogscit aliqua a se / put di ix
meth motor e p eo motor
nam / sz se scibile e manens
ut ibidem dicitur / stam intelligibile
monet intellectum / sic g deus intel
ligeret aliqua a se sequeret q ad esset
p eo q absurdum e p eo m intellectu
sit aliquo delectatur sinit
vim i puncti meth omnes homines
natura scire desiderant / sed sic e
fiunt delectatio. sz q ad aliud hoc
sigo deus ad a a se ipo cognos
ceret ad esset ea delectatio ibi
ipo q e absurdum / pterea cogscit n
p nuncius / sz ca magis hz

deus no cogscit de s ut pz p multa
scotis dicta / go catura magis e deo
incognita quam no / p aut apprehende
nisi si q hz vonuntate sic n
appetitus si q hz vom bonum / sz
catura ui libero copare / sz sepe tale
inenarrabile ut pz celi xxiii
cui qui apprehendit ventum / te
go cature magis est deo incognite
quam note / sz dicitur q cata no
d no eius ens si coparatur ad deum
sz q cata no cognoscit a deo
unq ad ipsm copata / sz
cata si q copata ad deum e men
dacium tunc tenebris magis est
ea a deo cognosci potest
pterea e mirum q nescit p se
sz deo no e p manifestum q
gent / go ipe no intelligit res
catas cum no sint p se cogscit
pterea p se cognoscunt p
tas sua et magis p tas q sit
ee res / sz intellectum p tas effi
z finalis est cae ee res / sz sor at
z maxime ea cundi re q intuit
eq costitutionem / deus aut no e ca
rez nisi effitiens z finalis q nulli
e q de catis cognoscit / sz
q hz ei iii. omnia nuda z apta
sunt oculis eius / pterea cognito vno re
latorum cogscit aliud / sz puctum z
pucipiatum relate dicuntur / go cum
ipe scit puctum rerum p essentiam sua
cognoscendo essentiam suam cogscit
caturam / pterea deus e ope go eadem
vocem dici discurus / go no ti
scit res simplices sz tuti ueb
pterea anaxagoras posuit intellectum
unpermixtum ut oia cognoscat
z obb a ptho quod dat ii de aia
sz int q deus e magis inmixtus
z purus go magis oia cogscit
no solum se et alia / pterea quanto ag
forum e simplicior tanto est
plurimum forz copheseria / sz deus
e sua simplicissima / go ipe e

comprehensiuus formarum omnium, er-
go cognoscit omnes res non solum
se ipsum. Item primum quod in unoquoque genere tale
est ipsum maxime, sed deus est causa cognoscendi
creaturis omnibus qui cognoscunt.
Ipse enim est lux qui illuminat omnem
hominem uenientem in hunc mundum,
Ioh. 1. Ergo ipse maxime cognoscit
creaturas. Item augustinus probat li. de
trinitate non diligitur incognitum, sed deus
diligit omnia quae sunt, sap. xi. ergo et
omnia cognoscit. Item philosophus dicit quod qui
fecit actum non considerat, quia sit
solum ipse deus qui fecit omnia considerat et
cognoscit. Item cognitio causae principalis
formalis cognoscit effectus, sed deus est
causa formalis exemplaris creaturae, er-
go cum seipsum cognoscat, cognoscit et
creaturas. Sed contra. absque dubio con-
cedendum est quod deus non solum se cog-
noscat sed et omnia alia, cuius quidem
hic modo procedit. Omne enim quod na-
turaliter tendit ordinatur ad hoc, quod habeat ex
aliquo dirigente ipsum in finem, alias
casu tenderet. In rebus autem
naturalibus inuenimus naturalem appetitum
quo unaquaeque res in finem suum tendit.
Unde oportet omnibus rebus naturalibus ponere
aliquem intellectum qui res naturales
ad suum finem ordinauit et eis
naturalem inclinationem in finem appetitum
indidit. Sed rebus oportet ordinari
ad finem aliquem, id ergo ipsa cog-
noscat simul cum fine ad quem or-
dinanda est. Unde oportet quod intellectus diuinus
a quo omnis origo prouenit
et naturalis ordo rerum sit naturalium
omnium cognitor. Et hac probatione
innuit philosophus cum dixit qui fecit non
omnino considerat. Ut rabi moyses
sed dicit, quod idem est ac si diceret quod actum
fecit sic proportionatum ad suum finem
quod est eius actus sicut visio non con-
siderat oculi uim. Sed oportet uidere
ultimo per quem modum creaturas cognoscit.

Sed cum etiam omne agens agat
in quantum est actu, oportet quod quo agens
agit sit forma. Omne autem quod est in
alio est in eo per modum recipientis.
Unde si principium actiuum sit materiale,
effectus eius est in eo materialiter et
in uirtute quadam materiali. Si autem
sit immateriale actiuum principium, et ef-
fectus eius est in eo immaterialiter. Et quidam
causat quod sufficit ad cognoscendum ab
aliquo si quod est in eo immaterialiter recipi-
tur. Unde quia principia actiua materia-
lia non cognoscunt effectus suos
quia non sunt effectus sui in eis sicut
cognoscibiles sunt, sed in principiis
actiuis immaterialibus effectus sunt sicut
cognoscibiles sunt per immaterialitatem.
Unde omne principium actiuum immateriale
cognoscit effectum suum et inde est
quod in li. de causis dicitur quod intelligentia
cognoscit id quod est sub se in quantum est
causa eius. Unde cum deus sit uerum im-
materiale principium actiuum, sequitur quod ipsum
sit creaturarum cognitiuum. Ad primum ergo dicendum
quod intellectus non est perfectio intellectus
secundum illam rem quam cognoscit, res
enim est extra intellectum, sed secundum si-
militudinem quam cognoscit, quia perfectio
est in perfecto, lapis enim non est in anima
sed similitudo lapidis. Sed similitudo
rei intellectae est in intellectu dupliciter,
quandoque ut acceptum ab ipso intellectu,
quandoque ut ipsa intellectus essentia,
sic intellectus noster cognoscendo seipsum
cognoscit alios intellectus quia in quantum
ipsemet est similitudo aliorum
intellectuum. Sed similitudo lapidis in ipso
existens non est ipsa essentia intellectus quae
recipitur in eo sicut forma quae in ma-
teria, forma quae est accepta ab intellectu quia
comparatur ad rem eius similitudo ut causa,
ut patet in intellectu practico cuius forma est
causa rei operatae, quia autem est effectus
uel sic patet de intellectu speculatiuo
non accipiente cognitionem a rebus.

Quecumque ergo intellectus cognoscit res
aliquas per similitudinem que non est
intellectus per essentiam tunc intellectus perficitur
aliquo alio a se. Sed si ista similitudo sit
causata in re perficiente tunc similitudinem
in eo relinquit et est similitudo sicut
domus in operatione artificis secundum magistrum
ergo. Si vero sit effectus virtutis
rei, eius est quodammodo perfectio intellectus
activi, secundum similitudo non est forma.
Et ideo similitudo rei cognite est
ipsa intellectus essentia non perficitur pro
decisione, ideo forte actiendo potentie si
essentia eius sit ab alio effectiva, tamen
intellectus divinus non habet sciam causata
a rebus, nec similitudo rei per quam cognoscit
res est aliquid quam sua essentia
nec essentia sua causata ab aliis causatum
ex hoc quod cognoscit res alias a se
quod eius intellectus sit ab alio perfectus.
Ad tertium dicendum quod de quo cognoscit
res secundum quod in ipsis sunt, sicut si dicatur
ad cognitionem ex parte cognitionis,
quia non cognoscit in rebus solum esse quod
habent in ipsis, sed quod sunt unum cum eo,
esse quod habent ex ipsis, sed quod diversificatum
ab eo. Sed aliquis si determinat
cognitionem ex parte cognoscentis, sic
verum est quod de quo cognoscit res
sicut sunt in ipso, quia ex similitudine rei
que est in ipso cognoscit. Ad secundum dicendum
quod de quo hoc modo cognoscit causatum sicut
sunt in ipso effectus autem qui causantur
causis efficientibus non est ab ipsa.
Si accipiatur de quo est perfecta sicut
domus in artifice, est quod ipsa
ars quoniam sibi effectus eius prodit actio
quod procedit activum assimilatur effectum
sibi autem est ex hoc ipso quo agit. Unde si
aliquod principium activum agat per suam
formam, tunc sibi effectus est eius eo
quod habet formam illam, nec efficiens est eo
est distinctum a forma sua. Sed similitudo
autem agat per suam essentiam effectus

est eo est distinctus ab essentia sua
secundum omnia unius relationis cum cognoscit
causatum non est ad quam essentia sua
nec tamen sequitur quod cognoscendo effectum
per hoc quod essentiam suam cognoscit sit
ab distinctis quam intellectus eius cognitione
dicunt solum intellectus de uno in aliud
discurrendo quod diversa apprehensione
utrumque apprehendit, sicut intellectus qui non
aliud apprehendit causam et effectum
et ideo effectum per causam cognoscens
dicitur discurrere effectum, tamen non
alio actu fieri potest cognoscitiva
immediata quo cognoscit et in re
cognita tamen non est ad discursum
cognitionis, sicut intellectus cognoscens
lapidem per species lapidis in ipso
existentem, utraque rei que resultat in
speculo per speculum non dicitur discurrere,
quia eius similitudinem visibilem
rei que per talem similitudinem cognoscit
hoc modo autem de quo per essentiam suam effectus
suos cognoscit sicut per similitudinem
rei cognoscit res ipsa actio una
cognitionis, sed et alia cognoscit
ut et dicitur Dionysius vii capitulo De divinis nominibus
sicut divinus non est de quo quod hic sui
ipsius cognitionem alia quam quibus per
divina comprehendet, et ideo non discurrit
enim est in cognitione intellectus. Ad tertium dicendum
quod ad dicitur proportionatum aliud duplex.
Uno modo quod intellectus ea attendit proportio
sicut dicitur quatuor proportionari duobus
quia se habet in dupla proportione ad
duo. Alio modo per modum proportionalitatis
ut si dicatur sex et octo esse proportionata
quia sicut sex est duplum
ad tria, ita octo ad quatuor, et etiam
proportionalitas similitudo proportionum,
et est in omni proportione attendere
hitudo ad invicem eorum que proportionari
dicuntur, secundum aliquem determinatum
excessum unius super alterum, impossibile
est infinitum aliquod proportionari finito
per modum proportionis. Sed in hiis que
proportionata dicuntur per modum proportionalitatis.

no attendi' hitudo eo2 ad inuice
ȝ similitudo aliquo2 duo2
ad alia duo t n' ppoꝛtonatu
infinitu finito q2 sit quodda
finitu e equale cuida finito
Ita infinitu e equale alti i-
finito et ȝ huo modo oz ee ppoz-
toatu mediu ei q p ipm cogscat
ut sicut se ht mediu id ad de-
inuandi ita se ht q p ipm cogsci
ad h' q deuiret et n' phiet s-
scia diuina ee mediu q cata
cogsca Ad v dd q ad mei'
ad 5 dup' Vno o i seipo qui s ex ipa
veint taut cognita for acies
inuenit Alio o iu' ad i alto q
cognito et i' cognoscit De q go
seipm tm cogscit i seipo alia
uo no i seipis cognoscit ȝ cog-
noscendo sua eem et sic ptc
dicit q de9 tm seipm cogscit
et cu' et cosonat dns dcm viij
ca de di no deg inquit ex puela
cognoscit no scia q sit eo ui
ad 6 ȝ q sit sui ipi9 Ad vj dd q si vo
cognitois accipiat ex pte cog-
noscetis de9 eadē vo ee cog-
noscit et ad q et ill cognoscetis
cum cognitois actg et cu me
dut e cognoscendi Si at acci
piat vo ex pte rei cognite sic
no eade vo ee cognosc et ala
q2 no e eade hitudo sui et
alio2 ad mediu q9 cogscit
q2 ipe illi medio e idē p eem
ves at alie p assimilacōz et io
seipm cognoscit p eem alia
uo p similitudine inde tn e q e eg
ad 7 cent alio2 similitudo Ad vij dd
q ex pte cognoscentis oio eadē
cognitoe cognosc de9 se ee
dupt se ee pricem ȝ no e idē q
cognoscit ex pte cogti cogs-
cit eni se ee dnm ditate et se
ee pricem pdnit e q si modu
intellud no idē e q dictat
omnib valde pmc sit Ad viij

dd q i de ex e puti ceeudi t e p n
cognoscit etiā ex pte rei cog'te
q2 p sua puti vel cognoscit e
ȝ tō q cognoscit ex pte cogscetis
e similitudo puti o2 eo q no e
puti in celudupi veid forte
pctura cogne Ad 9 dd q ad
similitudo aliquo2 duo2 ad in
uice pt dupt' attedi Vno
h' q'cia i pa et ta sil'to no
requit int cogscet et cognitu
p'mb inde q quiq; q quto t' sili-
tudo e minor tato cognico e
pspicacior sic mior e sil'do
similitu q e int iu ad lapide
qm illi q e i sensu cui sit magi
dm remota et tu int' q pspica-
cius cognoscit qm sens Alio mo
quatu ad reputac et sic sil'do
requit cognoscetis ad cognitu
q'omib9 et sit mima sil'do cate
ad diu h' q'cia i ma e tn ma-
xima similitudo h' q expssissime
diuia eem reputat catura
ex io int9 diu9 optie re cog-
noscit Ad x dd q tu de deg
ut ex se intui intelludi e sic
ig intuea no sit q intuea
de eni q omia intue ipoe
Ad xi dd q omib9 a linea
si diminuat puctg i getui
depeat de linee quti et si tn
diminuat a linea q no sit
termiata ad puctu pibt linee
sba sil'r et de deo Ion ij ad
deo depit si eg cata pona no
eg depit tu pfcto i ipi9 si
auferat ab eo ptas pducedi
catura no at cognoscit ves
solu h' q sit i actu ȝ et h' q sit i
poa Ad xij dd q omnib9
cognito no sit id cut Ano tn o2
q i de q cognosci sit tut cubi
suana qm cogscit sic em cog-
noscit9 distat loco ita cogscit
distacia tpe ut pz de ptite
et itand e ingenb si cogito pda

de rebus non est mens. Ad xiij dicendum
quod perfectionis non consistere accipiatur
in deo non potest ponere quia nec est perfectum
nisi quod est factum. Sed deo non perfectionis
accipitur magis negative quam posi-
tive ut dicatur perfectus quia nichil
deest ei ex omnibus non quod sit in eo
ad quod sit in potentia ad perfectionem quia adhuc
perficiatur quod sit actus ex actione est
eo potentia passiva. Ad xiiij dicendum quod
intellectus et fides non movent
sine intellectu nisi sit quod cognitio
speculativa intellectiva a rebus accipitur
non est autem sic divina, ergo ratio non
procedit. Ad xv dicendum quod si phisici
intellectus et x ethicorum delectationes
ex operatione consequente perficiunt quod delectatio
una et simpliciter operatione gaudet
sed hoc in intellectu est delectatio
intellectiva, si quod est operationis ipsius
habet esse quod satisfactio sua ipso
quo intellectus operatur informatur. Unde
sed quod res quoniam intellectus non est causa
delectationis intellectus in deum cognitio
intellectus a rebus accipitur quod non est
intellectus divinus. Ad xvj dicendum quod est
simpliciter absolute divinum de solo dicitur
et esse et bonum et vere. Unde
actus xix nemo bonus nisi solus deus
unde participatur causata accedit ad divinum
tamen habet de esse quantum ab eo re-
cedit tamen habet de non esse et quod non
accedit ad divinum sicut est finitum
participat, distat autem infinitum
ideo deus quod plus habet de non esse quam de esse
et tunc esse quod habet tamen a deo sit adeo
cognoscitur. Et similiter dicendum ad xvij quod
causata nisi non habent ut tendit quod accedit
dicit ad primam unitatem sicut non quod abea
recedit habet divisionem et aliter.
Ad xviij dicendum quod ad operationem dei
duplex est comparatio. Et causata
dei operata inveniuntur. Vel sicut
coniuncto addunt a quo esse incipit
et hoc solum est quod comparatur ad deum

tamen adeo cognoscitur. Ad xix
dicendum quod verum est intellectum de intel-
lectu qui a rebus scientiam accipit
secundum gradationem rerum a summa in aliter
ad infinitum intellectus deducitur
sed mediate et inaliter. Ad xx
dicendum quod est intellectus noster prohibitum
fieri quod est intellectus divinus licet non habeat.
Ad xxi dicendum quod quamvis agens na-
turale animam ut non sit tamen si
fit dicitur cuius signum est quod eo destruc-
to non cessat esse verum. Sed solum
agens tamen divinum quod est influens
esse rebus causa essendi quamlibet rerum
constitutionem non intendit et tunc
similitudo per quam operatur est cui inheret
in quantum vel constitutionem rationem
solum cognoscit sed vera ergo esse
et principia essentialia ipsius.

Quarto queritur utrum deus de rebus
habeat propriam cognitionem et distin-
ctam. Et videtur quod non. Tamen sic dicit
Boetius ubi ceduntur intellectum sive
dum sentit. Sed deo non est cognitio
sensitiva sed intellectiva tantum. Ergo deus
non habet ullam cognitionem de rebus.
Preterea si deus cognoscit causata aut
cognoscit eas pluribus aut uno.
Si pluribus ergo eius scientia plurificatur
et ex parte cognoscentis. Et quod
cognoscit in cognoscente est.
Si autem uno et per unum de multis
non potest haberi cognitio propria et distincta.
Ergo deus non habet propriam cognitionem
de rebus. Preterea deus est causa in
eo quod eis esse influit. Sicut ignis est
causa caloris ex hoc quod eis calorem
influit. Sed si ignis sentiret
cognoscendo calorem
suum non cognosceret aliam dumtaxat
sit calida ergo deus cognoscendo
essentiam suam non cognoscit aliam
nisi tantum essentia. Sed istud non est
habere propriam cognitionem de rebus sed
maxime ulterius. Ergo deus non habet
propriam cognitionem de rebus. Preterea propria
cognitio de re aliqua haberi non potest
nisi per speciem quam plus ultimum cognoscat

quam in re sit. Sicut enim in viridi colore imperfecte cognoscitur per speciem deficientem ab ipso, sed in [illegible] ita imperfecte cognoscitur per speciem superexcedentem sicut albedine quae perfectissima colorum invenitur. Unde albedo est mensura omnium colorum ut dicitur x metaphysicae. Sed quantumcumque essentia divina superat creaturam, tantum creatura deficiat a deo. Ergo divina essentia nullo modo perfecte et complete possit cognosci immediate creata, nec creata poterit cognosci proprie mediante essentia divina. Sed deus non cognoscit creaturam nisi per essentiam suam, ergo non habet propriam cognitionem de creaturis. Praeterea medium quod facit propriam cognitionem de re oportet assumi ut medium demonstrationis ad concludendum [illegible], sed essentia divina non habet modo ad creaturas [illegible]. Alias creaturae essent quantumcumque sunt essentia divina, ergo deus cognoscens creaturas per essentiam suam non habet propriam cognitionem de rebus. Praeterea si deus cognoscit creaturam aut cognoscit eam in propria natura aut in ydea. Si in propria natura, tunc propria natura creaturae est medium quo deus cognoscit creaturam, sed medium cognoscendi est perfectio cognoscentis, ergo natura creaturae esset perfectio divini intellectus, quod est absurdum. Si vero in ydea cognoscit creaturam, cum ydea sit magis remota a re quam [illegible] [illegible] minorem cognitionem habebit de re quam illa quae est [illegible] [illegible] [illegible] ad cognoscendum [illegible] [illegible] in prima, ergo deus non habet propriam cognitionem de rebus. Praeterea per medium universale non potest haberi propria cognitio de aliquo particulari, sicut per animal non potest haberi propria cognitio de homine. Sed essentia divina est medium maxime universale quod communiter se habet ad omnia cognoscenda, ergo deus per essentiam suam non potest

haberi propria cognitio de creaturis. Praeterea cognitio distinguitur secundum medium cognoscendi, ergo propria cognitio non habetur nisi per proprium medium. Sed essentia divina non potest esse medium cognoscendi [illegible] creaturam, quia si esset medium proprium alicuius non esset medium cognoscendi [illegible] [illegible] alterius, ergo deus per essentiam suam creaturas cognoscens non habet propriam cognitionem de eis. Praeterea dicit Dionysius vii ca. de divinis nominibus quod deus cognoscit materialia immaterialiter et multa unite, sive distincta indistincte. Sed talis est divina cognitio qualiter deus res cognoscit, ergo deus habet indistinctam cognitionem de rebus, [illegible] non propriam cognitionem.

Sed [illegible] quae non habet propriam cognitionem [illegible] [illegible] creaturas cognoscit [illegible] [illegible] cognoscit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ergo deus habet propriam cognitionem de rebus. Praeterea [illegible] imperfectum est [illegible] cognitio [illegible] in universali [illegible] [illegible] ergo divina cognitio non [illegible] de rebus [illegible] [illegible] accidit deo qui est felicissimus et perfectissimus si non cognosceret [illegible] de rebus [illegible] [illegible] [illegible] de anima [illegible].

Respondeo dicendum [illegible] deus res ordinat ad suum finem [illegible] probatum [illegible] quod deus propriam cognitionem habet de rebus [illegible] non potest res aliquas in suum finem ordinari per aliquam cognitionem nisi cognoscat propriam [illegible] habitudinem ad finem illum [illegible] esse possit [illegible] considerandum est per cognitionem

cum causa non cognosci effectus sub hoc
quod effectus ex causa procedere / unde si sit
aliqua virtus cuius actio ad aliquem
effectum non determinetur nisi mediante
aliquo recipiente per cognitionem illius
causae tamen non habebitur propria cognitio de
effectu sicut si esset in communi sicut actio
solis determinatur ad productionem
huius plantae mediante virtute se-
minalis quae est tamen in semine
unde si sol cognosceret se ipsum non
haberet cognitionem propriam de hac
planta sed communem tantum / id est non haberet
cognoscere propriam causam eius / tertio
quia habetur propria perfecta cognitio
de aliquo effectu oportet quod cognoscere
cognoscere omnes concausas
propria et quoniam hoc est quod probatur de
in principio physicorum: tunc cognoscere unumquodque
causas cognoscimus primas et prin-
cipia primas usque ad elementa / usque
ad causas proximas ut commentator
exponit / sed hoc autem ad cognitionem
divina ponimus sicut ipse per essentiam
suam causa est / sic enim ipse erit
cognosci posset / unde cum perfecta sit
causa omnium causarum propriarum et quoniam ipse
per essentiam suam cognoscit omnes
causas proprias et quas cognoscit ut ex eo
quod determinetur causa naturalis quibus causa deus
non est causa / tertio per quam rationem potest cog-
nosci eius unum namque quem praedictum
ponitur cognoscere propria natura
unius cuiusque et propria causa / et hanc
rationem assignat dionysius septimo capitulo de divinis no-
minibus dicens / Si hoc una causa deus
omnibus existentibus esse tradidit
secundum eandem causam scit omnia / Infra
ipsa enim omnia a se separata cognoscens
vacat alicubi sicut ea quae sunt ab ipsa
et quorum est causa ignoravit / vacare
autem deficere aliter aliquid quorum
(...) quod requirit si ad causam cognoscit
in veritate ignorare / et patet ex dictis

quod omnia similia quae inducuntur ad
manifestandum quod deus per se omnia
cognoscit se deficientia
sicut quod inducitur de puncto qui
si se cognosceret diceretur quod lineas
cognosceret / et de luce quod cognos-
cendo se cognosceret colores
Non enim quod ei linea potest reduci
in punctum sicut in causam unde quod est in
colore ad lucem / unde punctum cog-
noscens se ipsum non cognosceret
lineas nisi universaliter / Et lux
colores / secus autem est de cogni-
tione divina ut ex dictis patet / Ad primum ergo
dicendum quod verbum Boecii est intelligen-
dum de intellectu nostro autem de intel-
lectu divino qui fungitur natura cognoscendi ut
ut infra dicetur / tum etiam quia non
singularia cognoscens propria
habet cognitionem de rebus cognoscens
causas secundum proprias rationes speciei / unde est et
etiam divinus intellectus non cognoscit
nisi per ideas rerum proprias quae habentur
Ad secundum dicendum quod deus cognoscit
omnia uno quod est vero plurimum / si essentia
sua quae est similitudo unica omnium et quae
essentia sua est propria ratio uniuscuiusque rei
iam de quibus propria cognitio habetur
eius autem quod unum possit esse simili-
tudo et ratio multorum sic considerari potest
essentia enim divina sicut habetur est aliquid sic
quod rebus natura divina essentia imitata
illa autem res imitatur divinam essentiam
ad plenum sicut enim non posset esse
id quod est imitatio ipsius sua
essentia esset per modum essentiae uniuscuiusque
propria ratio sicut una sola exemplar omnium
rerum perfecte cum imitatione fieri
sed quia res creata imperfecte imitatur
divinam essentiam totius esse diversas res
diversis modis imitantur ideo distinguuntur
et ad quod non deducta sunt similitudine
divinae essentiae tertio quod propria unius rei
habet divina essentia quod imitetur / et sic hoc
divina essentia est similitudo rei quae est ad
propria ratio est propria ipsius ratio
et dicitur vero esse propria ratio alterius et omnium

alioza

Est in quibus omnium videmus ymaginem ipsa est res vna qua omnia imitantur sed est exemplar horum videlicet illius secundum quod res ea diversimode imitantur. Et ipsa cognitio omnium divina certum fit de vnaquaque re cum ymaginem est propria vero vnius cuiusque. Ad 3m dicendum quod ignis non est causa caloris cum ad omne id quod in eius inveniatur sic divina essentia de certum divinationis est similitudo. Ad 4m dicendum quod albedo superhabundat a [illegible] colore cum ad alterum colorum qui est de natura colorum [illegible] cum ad lucem quod est quasi formale compone coloribus. Et sic est causa aliorum colorum sic coloribus inest ad a[illegible] quod est quasi materialis principii [illegible] diaphanum. Et sic albedo non est causa colorum. Et preterea quia ipse albedo non est totum quod in aliis coloribus inest. Et ideo per speciem albedinis non potest haberi propria cognitio de quolibet aliorum colorum sed ergo autem est de certum divina et per certum divina fit vera similitudo [illegible] in ea. Aliter autem colores non sunt in albedine sicut in causatione est similitudo.

Ad 5m dicendum quod demonstratio est species argumentationis quod quadam discursione perficitur unde cum divinus [illegible] sine discursu cum non cognoscit per certum suos effectus quod demonstrando [illegible] cognitionem habeat de rebus per certum suam demonstrationem [illegible] demonstrationem. Et quibus [illegible] certum [illegible] per ea singulorum [illegible] per medium demonstrationis [illegible] cognoscit. Ad 6m dicendum quod effectus deficit ab eterno propter hoc quod certum est eterna quia effectus non sunt [illegible] ut [illegible] sint sed ut quibus sint qui secundum divina [illegible]. Ad 8m dicendum quod deus cognoscit res [illegible] ad cognitionem ex parte cogniti. Si autem loquimur de cognitione ex parte cognoscentis sic cognoscit res ut videat in per videam quod est similitudo omnium quod sunt in re et tantum universalium et essentialium communium ipsa non sit accidentibus vel [illegible] sic est similitudo [illegible] non est essentialis actualibus ipsi vel sed similitudo ut essentia et actualiter. Ad 2m dicendum quod certum divina non est [illegible] medium quo [illegible] ad faciendum cognitionem [illegible] formam [illegible]. In formam enim [illegible] effectus qui [illegible] sic divine [illegible] porphirius dicit quod formam [illegible] immanent [illegible] sed effectus [illegible] actiuitatem sicut domus est in mente artificis in potentia actiua. Et quia unumquodque cognoscitur [illegible] actu non secundum quod est in potentia [illegible] specificationes [illegible] ignis est potentia non sufficit ad hoc quod [illegible] formam [illegible] propria cognitio de speciebus [illegible] aliquid [illegible] in aliqua actiuitate sufficit ut [illegible] illa habeatur cognitio de ea [illegible] lignis et lapidibus non cognoscitur domus sic cognoscitur per formam suam que est in artifice et quia ideo [illegible] cognitio [illegible] actiua [illegible] medium per propria cognitione facit de unaquaque re. Ad 7m dicendum quod certum divina est [illegible] medium et principium [illegible]. Ad 9m dicendum quod [illegible] sit distincta [illegible] indistincte [illegible] cognitionem ex parte cognoscentis sic [illegible] una cognitione omnia distincta cognoscit. Si autem determinet cognitionem ex parte cogniti sic [illegible] deus [illegible] cognoscit distincte unumquodque [illegible] alias cognoscit [illegible] per quod unum ab alio distinguitur [illegible] propria cognitionem habet de unoquoque.

Quarto queritur utrum deus cognoscat singularia. Et videtur quod non quia [illegible] singularia non cognoscit quod [illegible] inseparatus sed [illegible] divina est

multo magis anima que immaterialis. ergo
singularia non cognoscit. Secundo dicitur
quod intellectus non habet solum quod sin-
gularia non cognoscat quia est im-
materialis sed quia abstrahit a rebus
cognitionem. Secundo quia intellectus non
recipit a rebus immediate sicut
ut ymaginatio et per consequens quod dicitur
accipiunt sed quia ymaginatio quia
materialis est tamen sicut ymaginatio
singularia cognoscunt. ergo non est
alia ratio quare intellectus singularia non
cognoscit quia cognitionem a rebus
accipit. Secundo dicitur quod intellectus accipit
a rebus formam penitus depuratam
non autem sicut ymaginatio. Secundo quia
depuratio formarum tamen intellectus re-
ceptione non est ratio quare intellectus singularia
non cognoscit vel tamen quia
primo sibi magis debetur cognoscere
quia sibi tota assimilatur similitudo
quam a re recipit relinquitur ergo
quod depuratio formarum non impedit
cognitionem singularium. Sed tamen ad
quecumque est puritas, quo plus intellectus habet
sed ista puritas forme est tamen propter
immunitatem materie a materia ergo ista
est per se ratio quare intellectus singularia non
cognoscit quia est a materia separatus. Et hec
positio quod deus singularia non cognoscat
. Sed si deus cognoscit singularia
ostendit quod omnia cognoscat quia eadem
est ratio de uno et de omnibus sed non
cognoscit omnia ergo nulla cognoscit.
Probo minorem sicut dicit Augustinus Enchiridion
melius est multa nescire quam
scire similia sed multa singularia
multa scilicet vilia ergo omne
melius est deo reponendum
utrum non omnia singularia cognoscat
Item in omnibus cognitio fit per assimilationem
cognoscentis ad cognitum sed nulla
est assimilatio singularium ad deum
quia singularia sunt in materia et multa
alia habent quae a deo penitus
sunt remota. ergo deus singularia non cog-
noscit. Item probo quod deus cognoscit

perfecte cognoscit. sed perfecta cognitio
de re non habetur nisi quis cognoscat eo
modo quo est. ergo deus cognoscat
singularia cum modo quo est est singularia.
Item deus autem singularia cognoscit
Utrum quod deus non possit perfecte singularia
cognoscere. ita non cognoscit.
Secundo dicitur quod perfecta cognitio requirit
ut cognoscens cognoscat rem
eo modo quo est ut modus accipiatur ex
parte cogniti. Non autem si accipiatur
ex parte cognoscentis. Secundo quia cognitio
fit per applicationem cogniti ad cog-
noscentem. ergo oportet quod idem sit modus
cogniti et cognoscentis et per consequens
distinctio nulla est. Probo primum
sicut ab multis intendit ... aliquid oportet
quod aliquam cognitionem de ea habeat. Probo
habeat non sufficit quod per formam quam
habeat id formaliter per adventum
sit ab humano intellectu qui non
possit pervenire ad aliquam notitiam
de ipso primo. Item sicut non cognoscit
quando eum intuetur sufficit quod
sciat esse hominem quia sit certa
ratio non distincte sed quod habeat
aliquam notitiam per eam sicut est ipsa
Secundo deus quod cognoscit aliquid sive
quod per formam cum qua cognoscit
se et sua per ad conveniat. ergo non
sit ad rem per quam conveniri possit
videtur quod ipse singularia non cognoscat.
Secundo dicitur quod species per quam deus cog-
noscit ita est omnibus communis sicut ipsa res
Secundo quia fit coram ad invicem opponitur
ergo non oportet ut idem formaliter omnibus sit
sicut per cognitionem visus non determinatur
ad aliquid coloratum plus quam est
medium insuff. sed determinatur per obiectum
quod est in re ipsa colorata. sed in divina
cognitione hoc quod res cognoscit
est in eo quod habet sicut medium cognitionis
sicut lux quam per quam omnia cognoscuntur.
Unde dicit deus ... non ergo
cognitio eius non determinatur ad aliquid
sicut ... singularia non cognoscit. Probo consequentiam
quia ... est formaliter per ... variatio

mutatur secundum hoc sed ad variationem sci-
torum mutatur scientia / quia si tempus sedentis
scitum de singulari scientiam amisit er-
go ad variationem scitorum mutatur
sciens / sed deus non mutatur patet er-
go singularia que sunt variabilia
ab eo scita esse non possunt. / Preterea non
scit singularia nisi sciat id per
quod singulare completur sed completum
singulare in quantum huiusmodi est materia / deus autem
nunquam non cognoscit / ergo nec singularia.
Preterea medie quedam sunt ut dicit Boecius
in commentario metaphysice que sunt nobis
difficilia ad cognoscendum propter
defectum intellectus nostri sicut ea que sunt maxime
manifestissima in natura / ut substantie immateria-
les / quedam autem que cognoscuntur propter
sui defectum / sicut prima materia que habet minimum
de esse / ut motus et tempus et privatio
et huiusmodi / Sed materia prima habet minimum de esse
ergo deus nunquam non cognoscit / Cum er-
go deus materiam non cognoscit / Sed dicendum
quod quamvis sit incognoscibilis intellectui
nostro est cognoscibilis intellectui divino,
Sed quamvis intellectus noster cognoscit res per
similitudinem acceptam a re / sed intellectus
divinus per similitudinem que est causa rei.
Sed maior generatio requiritur intel-
ligentie que est causa rei per aliquam intel-
ligentie similitudinem / ergo defectus
materie sit ita ut non possit esse in
intellectu nostro tanta similitudo que sufficiat
ad eius cognitionem multo fortius
est ita autem non sit in intellectu divino
similitudo materie ad ipsam cognoscendam
Preterea algazel dicit ergo quod deus
cognoscit secundum quod tamen quod ad
intellectum requiritur / sed substantia
intellectiva que sit a materia separata / et
intelligibile separatum a materia
et primo ut dicit de causis
Ex quo habetur quod intellectum ea
materia separatum / sed singulare in quantum huiusmodi
non est a materia separatum / ergo singulare
intelligibile non potest / Preterea cognitio media

enim cognoscentem et obiectum / quia cognitio
cognitio magis a cognoscente de-
pendet tanto imperfectior est / quanto quia
actio ad cognitionem fit per species ex-
cognoscente et aliud dependet / Cum er-
go cognitio divina sit perfectissima
non erit quod cognitio eius sit de sin-
gularibus que sunt extra ipsum / Preterea cogni-
tio eius sit dependet a potentia cognosci-
tiva equaliter ita equaliter dependet
ab obiecto cognoscibili / sed inconveniens
est ponere quod actus divine cognitionis
qui est sua essentia ab aliquo extra se
essentialiter dependeat / ergo inconveniens
est dicere eum cognoscere singularia que sunt
extra ipsum / Preterea cognoscere in summo
quod est cognoscere ut Boecius dicit
in v de consolatione / Sed rebus sunt ideo
temporalia et ita absque cognitione
et contradictione / ergo non cognoscit
ea que a materia dependent sicut sunt
singularia / Sed contra est quod dicit i Cor-
inthiorum tunc cognoscam sicut et cognitus sum
apostolus qui loquebatur quidam singularis erat
ergo singularia a deo cognoscuntur cognita
Preterea cognoscuntur a deo materia
operatoribus ut ex predictis patet
sed operatur singularia / ergo singularia
cognoscit / Preterea impossibile est cognoscere
animam instrumentum nisi cognoscatur id ad
quod instrumentum ordinatur / Sed corpus
sit quedam potentia instrumentalis deo
date ad singularium cognitionem / Er-
go deus singularia non cognoscit
et non singularia cognoscit et propter
intellectum et imaginationem eius facere in ima-
ginatione ex quo rebus sit obiectum quod est
absurdum / Preterea deus sapientia ad cogni-
go quod sibi potest subiectum eius scientie
sed potentia eius extendit ad productionem
singularium ergo et scientia eius se ex-
tendit ad cognitionem eorundem.
Preterea deus habet cognitionem
de rebus propria et distincta / sed hoc non
esset nisi sciret ea que rebus ab invicem

distinguitur, ergo cognoscit singulares
conditiones eius; et si quibus una
res ab alia distinguitur, ergo cognoscit
singularia in sua singularitate.
Ex hoc dicto quod tenebat multiplex error
fuit. Quidam enim ut dicit commentator in
xi metaphysice, negauerunt deum
singularia cognoscere, ut forte in uili-
bus ne eius intellectus diuinus admi-
sceatur et nimia intellectus coartaretur. Sed hic
error per rationem philosophi destruitur,
quam de empedocle inducit in iii de
anima et in iii metaphysice. Dicimus ex
dictis empedoclis sequebatur deum ad ig-
norantiam eorum que alii cognoscebant;
sequeretur deum esse insipientissimum,
cum posset felicissimus ac phi-
losophus sapientissimus. Sic ergo si poneretur
deus singularia ignorare que nos
omnibus cognoscimus. Tertio alii dixe-
runt ut auicenna et sequaces eius, quod deus
unumquodque singulare cognoscit,
quia in uniuersali cognoscit omnes causas
uniuersales ex quibus singulare producitur,
sicut si quis astrologus cognosceret
motus caelorum et distantias
celestium corporum, cognosceret
unamquamque eclipsim futuram
usque ad centum annos, non tamen cog-
nosceret eam in quantum est singulare
quoddam ut sciret eam nunc esse
vel non esse, sicut rusticus cognoscit
dum eam uidet. Et hoc modo ponunt diui-
num singularia cognoscere, non quasi singu-
lariter eorum inspiciendo, sed per positionem
universalium causarum. Sed hec positio insufficiens est,
quia ex causis uniuersalibus non consequuntur
nisi forme uniuersales, si non sit aliquid
forme indiuiduans. Ex formis
autem uniuersalibus congregatis quotcunque
fuerint non constituitur aliquid singulare,
quia adhuc collectio earum formarum
potest intelligi in pluribus. Et tertio si ad
modum deus cognosceret uniuersales eclipses
cognosceret ut singulares, sed uniuersaliter cogno-
sceret tantum, uel ab eius effectibus per ortum

Rx doctoris

tae uniuersaliter partium aut partium et sic
remoueret per donum in genus, quod
deus singularia ignoraret. Tertio
simpliciter concedendum est quod deus singularia
cognoscit non solum in uniuersalibus causis
sed etiam unumquodque secundum propriam singula-
ritatem, et hoc ex eius scientia, que
est sicut diuina qua de rebus habet
comparatur sicut artificis. Ipse enim
omnium rerum sic est artifex artificiatorum.
Artifex autem secundum hoc cognoscit
artificiatum per formam artis
quam habet apud se secundum quam ipsum pro-
ducit. Artifex autem non producit
artificiatum nisi secundum formam, que
numquam preuenit. Tertio artifex per
artem suam non cognoscit artificiata
in ratione forme, cuius autem forma de
se uniuersalis est. Tertio edificator per artem
suam cognoscit quandam domum in
uniuersali, non autem hanc vel illam, nisi per
sensum eius notitiam haberet. Sed si
forma artis esset productiua materie
sicut est forme, per eam cognosceret arti-
ficiatum in ratione forme et ratione materie.
Et tertio cum diuina ars omnino productiua
sit materie, non solum cognoscit ipsam
secundum uniuersalem sed etiam in quantum est singulare
quoddam. Unde cum ars diuina sit
productiua non solum forme sed materie in
arte sua non solum exsistit ratio
forme sed et materie. Et tertio cognoscit
res et quantum ad naturam et quantum ad formam,
et non solum uniuersaliter sed etiam singularia
cognoscit. Sed adhuc restat dubium

Dubium

utrum cum deus et aliquid sit in corpore
... similitudo, quod tamen similitudo
non sit in deo, in quantum malum est,
mala non ... ipse qui in malo
recipit forma ... singularia non
cognoscit. Deus autem cognoscit
singularia, et ad hoc quod considerat
diuersa similitudo quam habet ad ...
... uerum ... nostre ...
... diuino. Illa ...
... accepta ...

ueb agit in intellectu in magis agendo p
pubi i ssing / ma at ppr debili-
tate sui ee cognitionem po eius tm
no pt ee pura ... ag eo dicit / et io
ueb que agit i ch... anima
agit formam p forma / Vn similitudo
rei q inmplius issing p quosda
gradus deputata us ad intellectum
ptingit et tu similitudo forme
sz similitudo rei q e i intellectu diuio
estima ... ueb at fine forte
fine debile ee participet th at
no habet ... a deo / t s... similitudo
omnib rei i deo existit qui ueb
i a deo ee participat / Vn similitudo
i ... q e i deo no solu est
similitudo forme s... me / et q ad hec
q ad cognoscendum requiritur q similit-
tudo eius sit i cognoscente / No
at q sit p modu quo est i re
inde e q intellectus no cognoscit
singularia quorum cognitio ex
ma dependet q no ei e eius si-
militudo in e / No at h q ... si-
militudo sit i eo immaterialiter
s in te ... qui similitudinem habet
in e q unib materialib pt similia
cognoscere / Ad primo dicendum q
intellectus ... ee separata a
materia cognitor accepta a
reb / io non materialit recipit n[on]
similitudo in e ee pt / et propter hoc
singularia no cognoscit / Secus
at est de intellectu diuio ut dictu e /
Ad xii dicendum q ... et ymaginatio sed
uires organis affixe corporali-
b; io similitudines rei recipiunt
... materialit i cum ... condicio-
nib ab ... vne ... sin-
gularis / ... at de intellectu
tiono sensu / Ad xiii dicendum q ex
... de pur... contingit q
intellectus ... recipiat forma quo sit
ad hec q singularia no cognoscat
s ex puri... h actionib contingit

q similitudo in e i intellectu no recipiatur
s forme tm et io ... no sequitur
Ad xii dicendum q ... omnib notu est
de genere bonorum ... s p actus
contingit q noticia quorunda
... malu sit / ut ex eo q e
actio turpib actio aliquor sit
sz queda scie phibite / ut ex
hoc q p quasdam scias aliqui
a melioribus retrahit / Et q
sic e bonu efficitur ... malum
... i deo contingere no pt / Ad
v dicendum q ad cognitionem no requiritur
similitudo conformitatis i natura
s similitudo reputacionis tm
sic p statua aurea ducitur i
memoriam alicuius hominis / vo at
procedit ac si similitudo conformitatis
na ad cognitionem requireretur /
Ad vi dicendum q p sensus cognitionis
consistit i hoc q cognoscitiva res
ee eo modo q e / No ut modo ri...
cognitione sit i cognoscente / sic
... b dem e / Ad vii dicendum q
applicatio cognitionis ad cognoscente
q cognicionem facit no a ...
p modu ... s p modu
reputacionis ... q sit
... cognoscens ... cognitum /
Ad viii dicendum q ro i ... procedit
si similitudo q deus cognoscit
... a quib q no ee sim...
... q ... e / Ad ix
dicendum q ... no pt ee co... e
... qualit at ... dia
p qua deus cognoscit oia
sit similitudo coib omni / et tu
... singulariu exponitur /
Ad x dicendum q ... ... dic
medium ... sub quo cognoscit ... e
... h ... no determinat vis
ad aliquid determinatum obiectum / et
ad medium quo cognoscit similitudo
rei cognite ... determinata
... ad spirituale obiectum / ... at

diuina cognitione diuina cognoscit
res et loquuntur scilicet tertia propria
cognitionum desumitur ex rebus factis
patet. Ad 16 dubium. quia scientia de cultu
varia. sed cognitionum sensibilium ex obiecto
contingit. quia nostra scientia ex eo
rum variatione variatur. quia alia
cognitione cognoscit res presentes
preteritas et futuras. unde est quod
sortem non sedentem in cognitione quam
habebat de eo quod sedeat efficitur falsa.
sed deus eodem intuitu cognoscit
res ut presentes preteritas et futuras
unde eius cognitio immutabilis manet utcumque
qualitercumque res varientur. Ad 17
dubium. quia quecumque deficiunt secundum
se deficiunt a cognoscibilitate
intellectus nostri quia deficiunt ab eo cognoscere
di. non autem ita est de intellectu diuino
qui non accipit scientiam a rebus
ut ex dictis patet. Ad 18 dubium. quia
intellectus diuinus qui est causa rerum per essentiam
similitudo mea quia in ipsam imprimit
mentibus. non autem in intellectu nostro per essentiam
similitudo que sufficiat ad me cognoscendum
ut ex dictis patet. Ad 19 dubium. quia
communibus similitudinibus quibus homo possit
anima separata uti potest cognoscere per
similitudinem anima separata que est
mea similitudo. Sed cum tunc sit
separata anima. sed ecce non tunc separata
se reputatione. Ad 20 dubium.
quia actus diuine cognitionis non est
ad diuisum ab eius essentia sicut
contingit in intellectu nostro. quia sua actio
est sua essentia. unde propter hoc quod cognoscit
aliquid extra se eius cognitio non potest
dici diffluens id est defluens
a propria actione cognitionis ut non
potest dici fluens vel diffluens.
sicut est actio transiens in alium qui
producitur ab agente in paciens.
quia cognitio non dicit effluxionem a
cognoscente in cognitum sicut est in
actionibus naturalibus sed magis dicit

conuenientia cognitionis in cognoscente
Ad 16 dubium. quia actus cognitionis
diuine nullam dependentiam habet ad
cognitum. velocitas enim non impeditur
non impeditur dependentia ipsius
cognitionis ad cognitum sed magis
econtra ipsius cogniti ad cognitionem
sicut eius velocitas non impeditur non est
secundum defectum dependentie nec
secundum assimilationem. sed non habet actus
ad obiectum sicut ad potentiam cognoscitivam
Substantificata enim est esse suo proprio
potentia cognoscitiva. non autem per
obiectum quia actus est in ipsa potentia sed non in
ipso obiecto. Ad 17 dubium. quia non ad
cognoscendum sed ut et cognoscitive
et reputatiue ut non sed ut et cog-
noscitive ex omnibus. Similitudo enim
in vi cognoscitiva ex omnibus non est
principium cognitionis vel hoc quod
habet ipso cognoscitiua sed per relationem
quam habet ad rem cognitam. unde
quando per modum quo similitudo rei habet
esse in cognoscente res cognoscitur
sed per modum quo similitudo in intellectu
ex omnibus est reputatiua. et ideo
communibus similitudo diuini intellectus
habeat esse immateriale quia tunc est similitudo
mea et principium cognoscendi multa
etiam singularia.

Secundo queritur utrum intellectus humanus
singularia cognoscat. et videtur quod sic.
Intellectus enim humanus cognoscit
abstrahendo formam a materia
sed abstractio forme a materia non aufert
eius particularitatem. quia etiam in mathematicis
que a materia abstracta sunt considerantur
plures linee et quamvis
hoc quod immaterialis non impedit
quin singularia cognoscat. Preterea
singularia non distinguuntur quia
conveniunt in natura communi quia participatione
speciei plures homines sunt unus homo
Sed intellectus humanus non cognoscit
universalia. ergo intellectus non cognoscit

distinctionem unius singularium ab alio, et cum intellectus non dicatur in operabilibus in quibus per electionem dicitur, que electionem unius ab altero presupponit. Secundo dicit quod intellectus noster in via cognoscit in quantum applicat formam universalem ad aliquod particulare. Sed quoniam intellectus noster non potest applicare universale ad aliquid nisi cognoscat, ergo cognitio universalis precedit applicationem universalis ad singulare; non ergo applicatio predicta aptum est causa quare intellectus noster singularia cognoscat. Propter hoc Boecius in v. de consolatione philosophie quod potest inferior potest superior. Sed ut ipse ibidem dicit intellectus est super ymaginationem et ymaginatio super sensum; ergo cum sensus singularia cognoscat, et intellectus noster singularia cognoscere poterit. Sed contra hoc quod dicit singulare est dupliciter sentitur vel dum intellectus. Ad hoc dicendum quod quelibet actio sequitur condicionem forme agentis que est principium actionis, sicut calefactio mediante forma caloris. Similitudo autem cognitiva in forma per quam cognoscitur est principium cognitionis in actu, sicut calor calefactionis. Sic oportet quod cognitio sit secundum formam que est cognoscentis. Unde cum similitudo rei que est in intellectu nostro accipiatur separata a materia et ab omnibus materialibus condicionibus que sunt individuationis principia, relinquitur quod intellectus noster per se loquendo singularia non cognoscat sed universalia, cum omnis forma intellectualis, licet universalis, forte sit formam subsistentem que ex hoc ipso quod subsistit individuatur est particularis, contingit quod intellectus noster singularia cognoscat. Ut autem Philosophus dicit in iii de anima, fantasmata se habent ad intellectum sicut sensibilia ad sensum, ut colores qui sunt extra animam ad visum. Unde sicut species quas sensus abstrahit

a rebus ipsis et per eas cognitio sensus continuatur ad ipsas res sensibiles, ita intellectus noster abstrahit speciem a fantasmatibus et per eam eius cognitio quodammodo ad fantasmata continuatur. Sed tamen interest quia similitudo que est in sensu abstrahitur a re ut ab obiecto cognoscibili, et ideo res ipsa per eam similitudinem directe cognoscitur. Similitudo autem que est in intellectu non abstrahitur a fantasmate sicut ab obiecto cognoscibili sed sicut a medio cognitionis, per modum quo sensus noster accipit similitudinem rei que est in speculo dum fertur in eam non ut in rem quandam sed ut in similitudinem rei. Unde intellectus noster non directe ex specie quam suscipit fertur ad cognoscendum fantasma, sed ad cognoscendum rem cuius est fantasma. Sed tamen per quandam reflexionem redit etiam in cognitionem ipsius fantasmatis dum considerat naturam actus sui et speciei per quam intuetur et eius a quo speciem abstrahit, scilicet fantasmatis, sicut ex similitudine que est in visu a speculo accepta directe fertur in cognitionem rei speculate, sed per quandam reversionem fertur per eandem in ipsam similitudinem que est in speculo. In quantum ergo intellectus noster per similitudinem quam accipit a fantasmate reflectitur in ipsum fantasma a quo speciem abstrahit, quod est similitudo particularis, habet quandam cognitionem de singulari secundum continuationem quandam intellectus ad ymaginationem. Ad primum ergo dicendum quod duplex est materia a qua fit abstractio, scilicet materia intelligibilis et sensibilis, ut patet in vii methaphisice. Et dico materiam intelligibilem que consideratur in natura continui, sensibilem autem sic est materia naturalis. Utraque autem dupliciter accipitur: signata et non signata. Et dico signatam secundum quod consideratur cum determinatione dimensionum, harum scilicet vel illarum; non signatam autem que sine determinatione dimensionum consideratur.

Sed hic i sa / eg ma signata e
indiuiduacoe puen / aqua
abstrahit omi metha sz q dz
abstrahe ab hic tunc / mtg
actualit no abstrahit a matia
sensibili no signata / considat ci
homini tamen tobi cq diffe
cadit senss ma no sgtaz a ma
sensibili totalit abstrahit mg
mathema quo at a ma mob
no signata / uniz q abstrto
q e cois om metum fa form
vlem / Ad 2 7 ds / q s phyiz de
aia no solum mtg e moue i
nob sz fatasia p qua vlis g
meomtg ad ptcla e gpabli
applicaz / vnde mtg e g moue
vt motiu sz vo ptcularis fan
tasma se moue p m / Ad 3
ds / q ho p g gnoscit sm a p
ymagia 2 ssiup cio pt appli
cad vlem ggnitom g e im
ad ptcla / e no cm p dlogo
s g a mtg g sci sz homo p
utrumq ut pz p de aia / Ad e
ds / q p pt ut g mfior pt et
supior no tn eod mo sz no hd
vn eande ve qua g sa s g
ggnoscit z mt quo hq t
g ztimalig z no se q s s o sin
gula cognoscat /

Septio quid utz deg cog
scat sm e mut e ce ulno ee
pr pone autc supig tacta
eth e q vdut vri ggnoscat e mut
cia bliaz pn to singulaia
t m q no / q z mtg dig e se
ht s eande dispon sz sm
h m tuc e tunc no e ht dusa
dispon / g mtg dig no cog
noscit sm e mut e e tu e n e
vnt p os a ei q equalit re
hnt ad ve p ut e abse tent
ymaginatio no cognoscit
utz res no sit ul no sit / sz h
ggnoscit i p e quem st vnu

absentam sicut pntem sicut s g
sz mtg dig tot h ma se ht ad
res pntes z ab sentes / g o no g
noscit res nunc ee ul no ee
sz g gnoscit torz mn simp /
p s phyi vij phis tempo g
tu dic / ad ce ul no ce no e i
res sz i mt tu mo tm / sed i
mttudmo no pt ee aliq p o
g o no cognoscit n ee ul no
ee / p 10 · j / dr q s e tunc i p o nita
cat / q exponens augg dq
res cat sit i deo sic arch i
mete artificis / sz artifex p
similitu z arche qua ht i mte
sua no ggnoscit an arch a
sit ul no sit / g o n deg g scit
sm e mut e ce ul no ee / p tea
g nto aliq ggnito e nobilior
tato dmee ggnicoi silior
sz ggnitio mtg co ph e de cte
diffonem vni e no bliozqin
ssicia ggnitio / q z mtg diffi
nit ad mt i da v vi p g vid
sz s g e c exitentia ul sua / sz igo
mtg diffinitibz no ggnoscit
an res sit ul no sit / sz mmod
simp / s g at cogscat / vi q
iste mod cognitoib sit ma
deo attribuend q cognoscit
ve n simp sin h q scia
res e ul no e / p deg cogscit
vna q q z re p ydea v q e
apud ipm / sz a ydea e ql se
ht ad ve sine sic sine no sit
alias futa p e u no g sci
ab e o g o de g no ggnoscit an
res sit ul no sit / sz g qnto
aliq ggnito e pfcior tato
pl s ggnitos i re ggnita
co pheudit / sz dina ggnitio est
pfectissima g o ggnoscit res
ocm g dmie eg t ita g scit ea
e ce ul n ce / p ut r dns pz
deg ht ppa a distincta ggni
de rebz / sz no distincte ggnoscit
res n distinguit ve q e
ab ea q no e / g scit re e e ul n ce /

Ratio 2ª dicit quod sicut se habet essentia vniuersalis speciei ad omnia per se accidentia illius speciei, ita se habet essentia singularis ad omnia accidentia propria illius singularis. Sed cognoscens omnia accidentia a cognoscente [illegible] essentia speciei per hoc quod ipso individuantur efficiuntur eius propria. Intellectus autem cognoscens essentiam speciei per ea comprehendit omnia per se accidentia illius speciei, quod sic probatur omnibus demonstrationibus per quas accidentia propria de subiecto concluduntur principium est quod quid est. Unde cognita propria essentia alicuius singularis cognoscuntur omnia accidentia singularis illius. Intellectus igitur [illegible] non potest singularia illius quae essentia signata quae de essentia singularis est. Intellectus autem abstrahit et a quantitate [illegible] dispositione singularis [illegible] diffinitionem habet. Sed intellectus divinus qui est a phantasmatibus comprehendit non solum essentiam vniuersalem speciei sed essentiam singularem vniuscuiusque individui, et ideo cognoscit omnia accidentia determinata quae specialiter sunt et propria vniuscuiusque singularis. Unde quod vnum est species quam invenit vnumquodque singulare, [illegible] naturaliter cognoscit. Deus enim dicitur [illegible] cognoscendo [illegible] cognoscit de vno quoque singulari quod [illegible] cognoscit omnia alia [illegible] quae formam differunt vel de vniversalibus vel de individuis. Sed tamen individuum se habet [illegible] intellectus divinus ab intellectu nostro quia intellectus noster [illegible] diversas receptiones [illegible] ad cognoscendum substantias et accidentia et ad cognoscendum diversa accidentia [illegible] distinguit de cognitione subiecti ad cognitionem accidentis. Et iterum ad [illegible] ex inhaerentia vnius ad alterum cognoscat, oportet alterum speciem [illegible] alterius vniat ea quadam compositione [illegible] ipso [illegible] alia forte. Sed intellectus divinus per vnum simplicem essentiam cognoscit omnes substantias et omnia accidentia, ideo distinguit de substantia a [illegible] nec oportet vniuntur aliquo simplici compositione

[illegible] cognoscit quod [illegible] ipso specierum [illegible] intellectus divinus [illegible] vnitatem [illegible] complexa intellectus complexe cognoscit sicut multa simpliciter et vniter et multa immaterialiter. Ratio prima quod dicit quod intellectus divinus [illegible] vniuersaliter cognoscit omnes dispositiones quas sibi variatur [illegible] per vnam dispositionem [illegible] ipse cognoscit omnes dispositiones diversas qualitercumque variatas. Ratio 2ª dicit quod similitudo quae est in imaginatione est similitudo rei prout [illegible] non autem est similitudo ad cognoscendum speciem quae rebus convenit secundum autem [illegible] non est similitudo. Ratio 3ª dicit quod loco [illegible] [illegible] est in intellectu [illegible] est vnitas [illegible] in divino [illegible] autem est quaedam unitas [illegible] vnitatis. [illegible] vnio [illegible] dicit quod de quo [illegible] componendo [illegible] cognoscit [illegible] componendo et dividendo. Ratio 4ª dicit quod arca quae est in mente artificis non est similitudo omnium quae pertinent ad archam quemadmodum intellectus divinus est similitudo cognitionis artificis et de cognitione divina. Ratio 5ª dicit quod qui cognoscit diffinitionem cognoscit essentiam ad ipso quae per diffinitionem demonstrantur. Intellectus autem divinus [illegible] actus ad posse [illegible] cognoscit essentiam [illegible] cognoscit omnia accidentia [illegible] consequuntur. Ratio 6ª dicit quod illa idea quae est in intellectu divino apta [illegible] se habet simpliciter ad rei quantitatem dispositionem quae est similitudo rei [illegible] dispositionis per ea [illegible] cognoscit de re et quantitate sit dispositione.

Octavo quaeritur vtrum deus cognoscat non entia. Et quaeritur vtrum [illegible] quae non sunt nec erunt nec fuerunt. Et videtur quod non quia sicut dicitur [illegible] non cognoscens [illegible] quod [illegible] non [illegible] quae non est nec erit nec fuit non est aliquid [illegible] de eo cognitio divina non potest

p omnib9 cognico e p assimilacoem cog-
noscentis ad cognitum / sz inter
deu͂ 7 no͂ pt assimilari ad no͂
ens / ergo no͂ pt cognoscere no͂ ens
Item cognicio dei e de reb9 p ydee-
as / sz no͂ ens no͂ e ydea / ergo
de9 no͂ cognoscit no͂ ens / Item
quicqd de9 cognoscit e in verbo ei9
Sz dt Anselm9 monol͂ ea q͂ nec
nec fuit nec erit no͂ e aliqd in verbo
ergo de9 talia no͂ cognoscit / Item
de9 no͂ cognoscit id q͂ vilius est
vilia 7 ens qntum / ergo ea q͂ no͂
sunt de9 no͂ cognoscit / Sz q͂ ho͂
vilio͂ vocat ea q͂ no͂ sunt et q͂ in ca
q͂ sunt / sz no͂ vocat ea q͂ no͂ entia ad
cognoscendum q͂ cognoscit no͂ entia
Item dicendum q͂ dei h͂t cognicioem de
reb9 causatis p modum q͂ artifex
cognoscit artificiatum q͂ e arti-
ficiatorum causa / Vnde in qntu ab eis
h͂t scientia cognicio ad res q͂ cognitas
e vera cognicio / Vnde enim cognicio
que ex reb9 accepta naturalis e
posterior reb9 / cognicio at causa-
toris de causatis et artificis de
artificiat e naturaliter prior reb9
cognitis / remoto at po͂ re-
moto posterius sz no͂ e contra / vnde e
q͂ scientia nra de reb9 naturalib9
ea no͂ pt in res ip͂e p existat
Sz apud mentem diuinam arti-
ficis videtur e cognicio vtrum sine
sit sine no͂ sit / Sz scien͂ q͂ ar-
tifex de operabilib9 h͂t duplicem
cognicionem s͂ speculatiua et
practica / speculatiua quidem sine
theorica cognicionem h͂t e reb9
opib9 cognoscit / sine h͂ q͂ ad
operandum p mitteret applicat
Sz tunc proprie h͂t practica cogni
quam extendit p exercicium opib9 ad
operandum finem / 7 sic h͂t medicina
diuiditur in theoricam 7 practicam
ut Auicenna dicit / Ex quo p͂z q͂ cog-
nicio artificis practica se cogn

eq speculatiua tamen practica effi-
citur p extensionem speculatiue
ad opus / remoto at posteriori
remanet prius / p͂z ita q͂ apud
artificem pt esse cognicio alicuius
artificiati / quamquam quidem q͂ facere
disponit / quamquam ul no͂ facere vnquam
disposuit / tamen cum configit aliquam
formam artificij q͂ facere no͂
intendit / h͂ at artificiatum q͂
facere disponit no͂ solum mouent
in po͂ sua exemplaribus / q͂ quamquam excogi-
tat tale artificium ad q͂ facien-
dum reb9 eius no͂ suppetunt / sz consi-
derat ipm in fine suo put sz
videt q͂ possz ad talem fine
p tale artificium deueniri
Cum ꝰ sic p͂hus ī ij et vij ethice
fines in operabilib9 sit sic principia
in speculatiuis / Vnde sicut conclusiones
cognoscuntur in principijs / ita arti-
ficiata in finib9 / p͂z ergo q͂ deus
pt cognicionem h͂re aliquorum no͂
entium / eorum quidem quorum h͂t
q͂ practica cognicionem / s͂ q͂ sunt
sunt ul erunt q͂ ex eq scientia
h͂t disponendo producere / quidam
no͂ q͂ nec sunt nec sunt nec erunt
q͂ fingens facere disponit
h͂t quidem speculatiua cog-
nicionem possit dici q͂ intue-
atur ea in sua po͂ / q͂ non est q͂ ip͂e
no͂ possit / tamen accomodacio
dicendum q͂ intuetur ea in sua bonitate
q͂ e finis omnium q͂ ab eo sunt / sicut
s͂ q͂ intuetur multos gradus modos
esse communicatiuos ip͂e bonitatis
quam sic communicata reb9 existentib9
pteritis / p̄sentib9 7 futuris / q͂ oēs
res tales eq bonitatem e q͂ no͂
sunt quamuis de ea proprie
possit videatur / Ad primum ergo dicendum
q͂ illa q͂ nec fuerunt nec sunt nec erunt
sunt aliqd ex essentia in po͂ dei sic
in prima causa ul in bonitate eius sic
in causa finali / Ad 2m dicendum q͂ cog-
nicio accipitur a reb9 cognitis consistit
in assimilacione passiua p quam

cognoscens assimilatur rebus cognitis
per eas existentibus, sed cognitio que est
verorum cognitarum consistit in assi-
milatione activa per quam cognoscens
assimilat eas cognitum et quia deus
potest eas assimilare de quo non sunt
assimilatum non potest et non entis
cognitionem habere. Ad 3m dicendum quod licet
ydea sit forma cognitionis potest
sit magis et in qui in singulari
sit non est ydea in corde qua finitum
ulterius vel erit, sciat sit forma et
speculative cognitionis sicut et
perfecte et aliorum que non fuit nunc sed
habet erit esse ydea. Ad 4m dicendum quod
ubi nominat potentiam operativam
patris per quam scilicet omnia spatio et
ad eam ut se extendit ubi
ad quas se extendit divina operatio. Unde
et ipse dixit dixit et facta sunt, quantum
enim ubi aliqua cognoscat. Non
tamen aliorum est ubi. Ad 5m dicendum quod licet
que finiunt non sunt nec erunt secundum hoc
huiusmodi tamen secundum quod habent esse in potentia
in suo principio activo vel finali sed
et et cognoscuntur a deo.

Nono queritur utrum deus sciat
infinita. Et videtur quod non quia dicit
augustinus xii de ci. dei quidquid scientia scientis
comprehenditur finitur, sed infi-
nitum quod infinitum est non potest
comprehendi ergo infinitum deo nescit. Contra
dicitur quod deus scit infinita non
[illegible] scientia visionis. Contra quod omnis scientia
perfecta comprehendit et per quam finit
id quod scit, sed sic scientia visionis in
deo est perfecta tanta scientia simplicis
notitie ergo scientia non potest esse infi-
nitorum [illegible] scientia simplicis notitie
Responsio dicendum quod deus cognoscit per intuitum
cognoscit, sed cognitio intuitiva visio
[illegible] ergo quod deus cognoscit scit per
scientiam visionis ergo per scientiam visi-
onis nescit infinita ergo non
scit infinita. Responsio quod est quanta a-

deo volueris in deo sunt et sunt actu
in eo, si ergo infinita sunt sunt ita a deo
infinite volens erunt actu in ipso
quod non impossibile. Responsio quod deus scit
perfecte cognoscit, sed nichil perfecte
cognoscit nisi cognitio cognoscentis
pertranseat usque ad ultima rei ergo
quod deus cognoscit quodammodo
pertransit et sed infinitum non potest
pertransiri nec a finito nec ab infinito
ergo deus infinita non cognoscit.
Responsio quicumque intuitu aliquid suo
intuitu finit et sed quidquid deus cognoscit
noscit intuitu ergo quod est infinitum
a deo cognoscitur non potest. Responsio scientia
dei est infinitorum ergo ipsa est in
finita sed hoc esse non potest cum infi-
nitum sit imperfectum ut patet 3 physicorum
ergo scientia dei non est infinitorum.
Responsio quod repugnat diffinitioni infiniti
non potest infinito attribui, sed
cognitio repugnat diffinitioni
infiniti quia infinitum est cuius quanti-
tatem accipientibus semper est ad ultra accipere
ut dicitur in iii physicorum. Patet quod cognoscere
est a cognoscente accipi plene
nec cognoscit ergo ad est ergo cognoscere est
ergo patet quod diffinitioni infiniti re-
pugnat quod plene cognoscatur
ergo quod deus cognoscit plene
cognoscit deus infinita non cog-
noscit. Responsio scientia dei est mensura re-
rum, sed infiniti non potest esse aliqua
mensura ergo in infinitum non cadit sub
scientia dei. Responsio ad est mensura quod
certificatio de quantitate quanti est
ergo deus cognoscit infinitum
et sciret quantitatem eius mensuraret
ipsum quod est impossibile quia infinitum
in quantum infinitum est immensum ergo deus
non cognoscit infinitum. Contra quod sicut
dicit augustinus xii de ci. dei quamvis
infinitorum numerorum nullus sit numerus
non est tamen incomprehensibilis ei cuius scientie
non est numerus. Responsio deus non faciat
incognitum quod potest facere scit
sed deus potest facere infinita ergo potest
scire infinita. Responsio ad intellectum ad

requiritur immaterialitas ex parte intel-
ligentis et ex parte intellecti / et quanto
intellectus / sed intellectus divinus est infinitum
et immaterialior quam aliis intellectus
creatus / ergo est infinitum et magis
intellectivus / sed intellectus creatus potest esse potentia
infinita cognoscere / ergo divinus
potius cognoscere infinita in actu
Tertio deus scit quecumque sunt erunt
vel fuerunt / sed si mundus in infinitum
duraret in generationibus finirent et
erunt singularia infinita / hoc autem
esset deo impossibile / ergo deus est impossibile
ipsum cognoscere infinita / Pro solutione
quaestionis in 3o methaphysice sunt proposito
tres fore questiones in potentia / prima in se
in actu in primo motore / Circa ...
sonat quod augustinus dicit quod ...
sunt in prima materia / sed ... tales sunt
in deo / sed in prima materia sunt infinite forme in
potentia ... potentia passiva est infinita
... in primo motore est deo sunt infi-
nita in actu / ... est actu et ...
ipse cognoscit / ergo deus infinita cognoscit
Tertio augustinus 12 de civitate dei capitulo ...
... disputans ... negabat
deo esse ... omnis ... finita ...
... multitudo ... sed est infinita
per reduplicationem ... per ...
... ut sic dicatur ...
... dicendo ...
... infinitum / sed omnia
deus cognoscit / ergo deus cognoscit
infinita / Praeterea ... et deo deus est
ergo scientia dei ... deus / sed deus est
infinitus ... comprehendi ...
scientia eius est infinita / ergo ipse ... infi-
nitorum scientiam / sed ... dicit
augustinus 12 de civitate dei / quidam vo-
lentes ... de ...
... intellectus ... quod
potest cognoscere infinita / sic ... eos
... quod ... cum cognoscere
... poterunt ...
... esset ...
... in ... divinis ...

quod penitus est absurdum / unde dicit quod
deus infinita cognoscit / ut ...
ex his quae sunt determinata
Tertio cum ... non solum quae
sunt vel sunt vel erunt / sed et omnia
quae ... sunt ... potentia
... sunt infinita / eo quod sua
bonitas est infinita / ... nunquam
quod ... infinita cognoscit / ...
... est considerandum est
... quod ... medii cog-
noscendi ... ad multa ...
... sic ...
que recipit ... est ...
... donec ... vel ...
... cognitionem ...
sed ... accepta in ...
... aptitudinem ... omnibus
... est ... est ...
... ad ... singulariter
... infinita singularia participa-
... intellectus quaedam
infinita cognoscit / sed quia ...
... ducit in cognitionem
... ad ...
... sed ...
ad ... unde ...
... quam habet apud se ...
est cognoscibilis infinitorum ...
... sed medium ... quo deus cognoscit ...
essentia ... infinitorum ...
... imitabilis ...
... et ... sed ... ad
ea quae ad ... distinguuntur
ut ex praedictis patet / unde divina
scientia efficaciam habet ad infinita
cognoscenda / quo ad actu infi-
nita cognoscit / ... considerandum
... infinitum esse aliquid
uno modo ... alio modo finitum ... si
aliquod corpus esset ... infinitum
infinitum ... esse ...
posset esse in ... aliquod corpus
infinitum posset esse albus quantitas
albedinis ... finita ...
quanta per actum esse infinita / quantitas

at p(er)fectu(m) intensiua(m) c(ontra)c(tu)s fi(ni)ta
(et) sil(iter) e(st) de quacu(m)q(ue) alia for-
(m)a corp(or)ib(us) infiniti (quia) (ergo) o(mn)ib(us) for-
(m)a recepta(m) aliq(ua)m fi(ni)ta(m) ad
mo(dum) recipie(n)tis (et) ita no(n) h(ab)et
intensio(nem) finita(m) (sed) infinitu(m) at
sic repug(nan)t (con)gnicio(n)i actu
repug(na)t t(ame)n sic o(mn)is infinitu(m) cu(m)
n(on) cog(no)sci n(on) t(ame)n si r(e)p(er)i(r)i p(otes)t n(on) t(ame)n
si ad mo(dum) n(on) c(onsi)d(er)a(t) sup(er) infinitu(m)
no(n) p(er) via(m) infiniti sic t(ame)n s(e)c(un)d(u)m
potius sic (quod) e(st) infinitu(m) logitu(dine)
(et) latitu(dine) finitu(m) p(otes)t p(ro)p(ter) t(ame)n fini-
tatit(ate)m s(ecundu)m no(n) logitu(dinem) (et) stat si
aliq(uo)d infinitu(m) (con)gnoscat(ur) p(er) via(m)
p(er) qua(m) e(st) infinitu(m) no(n) p(otes)t (con)gno-
sci p(otes)t (et) stat (con)gnosci a(liter) p(er) via(m)
finita sic p(otes)t (con)gnosci potius
(quia) (ergo) infiniti n(on) congruit
q(ua)ntit(a)ti s(ecundu)m ph(ilosoph)m 1 ph(ysicorum) omib(us) at
q(ua)ntitatib(us) de se n(on) h(ab)et ordine(m)
p(ri)m(u)s (et) (quod) t(ame)n infinitu(m) p(er) mo(dum)
infiniti (con)gnosci q(ua)n(do) app(re)hed(itur)
p(ost) p(ar)t(e)m p(ar)te(m) (et) n(on) si sic n(on) (con)g(nosc)it
dicat (con)gnosce(re) corp(us) albu(m) n(on)
(con)gnosce(re) potius p(er) p(ar)te(m) (et) (con)g(nosc)e(re)
albedine(m) (et)c. (et) si at (con)g(no)s(ci)t
in alb(e)dinib(us) t(ame)n corp(or)a(li)tate
que in e(ssen)cia i(n) cor(por)e infinito
sic (con)gnosce(re)t infinitu(m) p(er)f(ect)e
q(ue) i(n) ad o(mn)ib(us) p(ar)te(s) (et) no(n) t(ame)n
p(er) via(m) infiniti s(ed) c(on)pl(ex)e (et) ut
int(er) (con)s(tan)t(ia) quoda(m) infinitu(m)
(con)tinuu(m) p(er)f(ect)e (con)gnoscat (et)
infinita disc(re)ta no(n) (con)co (quod) no(n) p(otes)t
p(er) una(m) d(i)c(tion)e(m) multa (con)g(nosc)e(re)
(et) in de e(st) si n(on) multa d(icu)nt (con)s(id)e(ran)d(o)
o(rdin)e (quod) (et) n(on) p(ost) alt(eru)m (con)gnoscat
(et) ita q(ua)ntit(ate) (con)tin(u)e discrete p(er) via(m)
q(ua)ntit(atis) (con)tinue (con)gnoscat (et) n(on)
si (con)gnosce(re)t infinita multitu(dine)
(et) actu seq(ueretu)r (quod) (con)gnosce(re)t in-
finitu(m) p(er) via(m) infiniti (quod) e(st)
impo(ssi)b(i)le (et) (con)tinuu(m) p(er) una(m)

spe(cie)m (con)gnoscit o(mn)ia (et) n(on) sic t(ame)n
uno intuitu (et) e(st) (con)gnicio de
o(mn)ib(us) (et) n(on) (con)gnoscit mul(tip)l(icia)
s(ecundu)m ordine(m) p(ar)ciu(m) multitu(dini)s (et) (con)p(ro)p(ter)
infinita multitu(dine) (con)gnosce(re)
no(n) p(er) via(m) infiniti s(ed) cu(m) p(er) via(m)
infiniti (con)gnosce(re)t ut acciperet
p(ar)te(m) multitu(dini)s p(ost) p(ar)te(m) (et) nu(m)q(ua)m
veniret ad fine(m) (et) n(on) p(er)f(ect)e
(con)gnosce(re)t (et) n(on) c(on)cedo simp(liciter) (quod)
de(us) cognoscit actu infinita
abs(olu)te (et) n(on) ipa finita adeq(ua)t
intu(it)u (quod) sit ipe a se (con)gnit(u)s
summe (et) adequat (quia) e(ss)encia
e(st) infinit(a) c(re)at(ur)a e(st) finita (con)tin(u)e
sine sic albedo i(n) cor(por)e infinito
(et) ad d(ictu)m e(st) infinita t(ame)n o(mn)ib(us)
indiuib(us) s(ed) h(ab)et o(mn)ia infinita a se d(e)o
finita (et) s(ic) e(st) (et)c. (con)p(re)hensiua ab ipa
(et) ad p(ri)m(um) d(ic)o (quod) s(ecundu)m h(oc) d(ic)o finiti
a scie(n)t(ia) (quod) scit (quod) m(odo) t(ame)n scientis
no(n) excedit ut ad (con)g(nosce)nt(is) ex(cessu)
in t(ame)n sciente (et) sic e(nim) h(ab)et se ad
in t(ame)n sciente p(er) mo(dum) finiti n(on) e(st)
inge(n)i(i)s h(oc) accid(it) de infinito (quod)
n(on) p(er) via(m) infiniti scit (et) ad 2(m)
d(ic)o (quod) scia simp(lex) noticie visi-
onis ult(r)a d(ictu)m n(on) imp(or)tat ex
p(ar)te scie(n)tis s(ed) solu(m) ex p(ar)te rei
scite (et) d(ic)o e(ss)e scia(m) visionis d(ici)t
ad simulitu(dinem) visio(n)is (con)ca(uti) (quod) rei
ex(is)te(n)t p(er) se po(situm) ab intue(n)te (et) n(on) scia(m)
visionis de(us) sciendo d(icitu)r ut (con)s(ider)a(n)s
ex(is)tencia (con)s(ider)at ut p(re)sencia aut p(re)terita
ul(l) futura (et) si sci(enti)a simp(lex) noticie
ut ab p(ar)te (con)t(r)a e(st) e(ss)e ergo (quod) n(on) s(ecundu)m d(icitu)r
e(ss)e intu(i)t(u) finiti n(on) alio(mod)o scit de(us)
(et) stat q(ue) illa (et) n(on) e(st) ex p(ar)te scie(n)tis
(quod) de(us) infinita n(on) videat s(ed) ex
p(ar)te i(n)p(er)o(rum) visibili(um) (con)gnoscit sine
si e(ss)e ponen(da) infinita actu
ut sicut ut p(ro)uidu(m) de(us) ea cog-
noscit (et) scia(m) visionis (et) ad 3(m) d(ic)o
(quod) p(er) e(st) e q(ui)d(am) ca(usa) ord(inata) (quod) s(ecundu)m n(on) sunt
visionis ad in(diui)d(u)a(li) cognicio(n)e(m)

tussfat. hnocit id metha. e
In talib; at locucoib; ꝯ diu'sas
similitudies i reb; recptas di'sa
e id'l'r vo. Vn' ut phicit aliqn
omme dina sciam uisio dibi
aliquid sola illa q' e putun
ptitorꝫ ꝫ futorꝫ. Ad' xy dt
q' ipe de' p sua eccia e silt
vnu omi ꝫ p ad vniq ꝙꝫ. Vni
deo no dnt replic. vob vni
ua diu'sas ve q'd ad di'sas
r'atas qui quid ve' gst' velat
v oib tm. No at e in genib ve
lonec vdib multip'nt i infinita
ut Auicē dt i meth sua. Ad p
dt q' ptius. Ro impta matu
de piu'i ad q' de' no dist'
v edi q'gnosc' ob pteb infita
sunt q'tinui siue disct'. b; vno
simplici intuitu ꝑfc'e infinita
q'gnoscit tm infitum n'e
ptius. Ad xy dt sicut ad pt.
Ad vij dt q' v o i a p'ter de infito
ꝑuatiue dco q' soli i q'titatib;
inuenit. Om' e cm ꝑuatiue dni
e imꝑfcm. No at ptr'd de infi-
nito negatiue dco q' dd infi-
nita dicit cm ꝑfcg eut aliq
p u' tiui. Ad viij dt q' v o i a
pbat q' infinitu q'g ficiuo pt
ꝑ uia infiniti q' gnq' pte
quitit' eq' accepis nig'q'
nusqm e ꝑfcit ad accipe de
ipo. b; de' no h' m'o q'gnoscit
infinitu ut tu'sat de pte i
pte. Ad ix dt q' i'd q' e i infitu
quti t h' e e fi'nt dumne
e ꝑfc' dina scia ptet infiti
ne sa. Ad x dt q' v o in e sa
toib ꝑfsit i h' q' fiat cti do
de quti i aliq determinata
sit q'e de' infitu no q'gnoscit
ut sciat aliq'n eq' quti te inde
t'minata q'dm no h' vnno re
pugt v o infitiq' a deo sciat

Decimo sunt q'situm i id est
utrum deus possit facere infinita
ctui' q' vid' q' ubi em i m'te diua
exntes sit ꝑ fine virtut' vna
impedt' alia a sua accone.
cu' sunt infinite vob i i m'te
diua pot' ex eis t'se qui diui
effcus diua po exequente
Pr' po cauatuo si infinitu ex'cet
po cau' t'is b; de' po cau'e est
ut pducat infinita succ'ue
g'o de' pt sil pduc' infinita.
Pr'ust e po q'ua reduci ad
actum ꝫ mai' e q' ad actum' dutiu
possit. b; po dei infinitorꝫ e
g'o frust esset si po u' posset
actu face infita. Ctra q' e q'
sicut dt' ydea e exemplar vni
q' nald' sunt. b; no pot nald
e e infinita. Ita no' fuit. in' g'o
i deo infinitorꝫ no est ydea.
b; de' n' pt opari u' p ydea
g'o de' no pt op'ari infinita.
Pr' de' de' care rebus non
ex pte ca'ntes po' b; ex pte
ca'ture tm. vnu h' i'd in' cedi
ca're reb q' reb. ex'di e ca do
g'o eadi' ro e dij posse ca're reb
i'd h' e q' reb posse exire e e
a deo. b; reb infite no pot fi
q' no e i ca'ta po ad actum
finitu g'o n' de' pt infinita ac-
tu face. Resp'o dt q' dup' mei
infiniti distincto. Vno distig
p pon' ꝫ actu ꝫ d' infinitu po
q' ꝑfc' i successio e q'sistit uti
grn'o ne cor' pt i d'one q'tinui
t q'uig dib; e po ad infinitu
ꝑ vno pg ad accepto actuat
infinitu sic si pon' lineat
termib care e. Alio' disting'
infinitu ꝑ se ꝫ ꝑ actus eq' dis
tincoib' mitig' n'o pz. Infiti
cm v dnt dom e quti q'gnnt
quti tab at ꝑ p9 di' de discta
quti e q' de q'tinua. Dico ad

videndum quale sit per se et per ac-
cidens infinitum considerandum est
quod multitudo quandoque requiritur per se
quandoque non per accidens tantum. Per se quando
multitudo requiritur ut patet in causis
ordinatis per se et effectibus suorum, unum
habet dependentiam essentialem ad alterum
sicut anima movet calorem naturalem
quo movetur nervus, in quibus
quo movetur manus, qua movetur
baculum, quo movetur lapis. In his
enim quibus posteriora per se dependent
a quibus precedentibus. Sed per accidens
multitudo invenitur quando omnia
in multitudine continentur in loco unius
ponuntur et indifferenter se habent sicut
sit unum sine multa [illegible]
pauca vel sit sicut edificator facit
domum et est factor de pluribus serve
consimilia sicut necessario multitudo suc-
cessiva non requiritur ad factionem
domus nisi per accidens, ex hoc quod una
non potest perdurare [illegible] ad
domum quotienscumque ponatur una
una causa habet dependentiam ad
aliam sic erit quando multitudo requiritur
per se. His ergo de infinito va-
rie opiniones possunt. Secunda
enim antiqui philosophi posuerunt infinitum
in actu non solum per accidens sed per se
volentes quod infinitum non esset
denotare [illegible] quod procedat primum
unum ex processu causarum infinitum proce-
debat. Sed hanc opinionem philosophus reprobat
in 2o metaphysice et in 8 physicorum. Aliquid
autem sequentes eos concesserunt
quod infinitum per se in causis non potest
esse in actu nec in potentia quod non est possibile
quod ad esse unum dependeat ab
infinitis. Sic enim esse numquam
compleretur. Sed infinitum per accidens po-
suerunt non solum esse in potentia sed in ac-
tu. Unde Algazel in sua metaphysica
ponit animas humanas a corporibus separa-
tas esse infinitas. Quod hoc sit impossibile

probatur quia mundus semper est et [illegible]
[illegible] repugnat. Ideo quidam
animarum ad invicem non est aliqua
dependentia. Unde in multitudine illarum
animarum non invenitur infinitum per
accidens. Secundum quando possunt quod
infinitum actu non est per se neque per ac-
cidens esse potest. Sed solum infinitum in po-
tentia in successione consistit ut dicit
philosophus et Commentator in 3o physicorum.
Sed hic quod infinitum esse actu non
possit patet. Contingere ex duobus,
[illegible] esse actu repugnat infinito
ex hoc ipso quod infinitum [illegible] ut patet
ad alterum. Sic movit repugnat trian-
gulo pluribus non quattuor angulis
seu plurimis. Ergo infinitum
actu possit fieri [illegible] medi-
ationem [illegible] esse non possit im-
pedire aliquo alio quod [illegible]
infiniti. Dico quod Deus potest facere
infinitum actu esse licet [illegible] esse
repugnet infinito secundum suam rationem
[illegible] Deus hic faciendo potest sicut non potest
facere hominem esse [illegible] ergo
hoc esse quia sit esse. Nota [illegible] esse
actu repugnet infinito secundum rationem
suam [illegible] incidenter [illegible] motum
et diffinitionem, alias [illegible] ad
[illegible] ad [illegible] secundum potest
[illegible] ad [illegible] ergo [illegible] quod [illegible]
[illegible] non produxit se in
[illegible] modum quo est in Deo. Sed
[illegible] que patitur [illegible] Unde
[illegible] sunt inequales [illegible]
[illegible] esse [illegible] produxit. Ergo
de ratione infiniti sit quod sit [illegible]
in actu sed in successione ut philosophus dicit
[illegible] infinitum [illegible]
[illegible] non potest se [illegible]
omnes [illegible] successionem [illegible] non se
esse infinita actu. Ad 2 [illegible]
[illegible] duo [illegible] non posse du-
[illegible] ex [illegible] de [illegible]
[illegible] non potest [illegible] quod [illegible]

no pt vte q deus possit. Ad 2m ex
eo q 1d q tātenuplē dr i sc ipo
qndā repugnacōm cōtinet
th̄ sion tūc ratē sion dēo e
pleut cōndtōria ee silt de
talibz eit infinitu ee actu
si ee actu rōi infinitū repugnz
Ad 3m dd q finit e q no pt
git fine ad que eut dr i ij
phis viii eorz q pō no redu
cit ad actū nō dr ee finit
in simqūtu effcūs e qntū pē
actu dūus ab ea epūs e pō
finis pig at dūme pō effcs
e finis ipi gn actus e q e diuss
ab eo ztid rō no ptē. Ad 4m dd
q obicit i qrin dd q qmuis
s ing no possit ee infinita
simul put tn sdqz ee infiniti
no cōsistit i sit cando s ee
eius i sst ut dics et agon
uti ius phi dd sit tusē q deus
sola i pt facē qnald sint
idea cū s pdcām assignaz
accipi s pcitā qgntōmque
ex hc q determinā admanō te
ad actū pt at deus nō e sua
ulta alia facē qm q ab ipo
determinata sit. Ad 5m dd h
qnmis i tāta ae nt sit nonum
q ee ex pte tāte tn tācōis
nō nō sola h nupt at sz eq e
ex pte dei s sit eui dnia actoz
q e sua ee et cōnoscit effinq
e i tāta qui e actipe ee adeo
vnno sez q dns posse tāre ad
id sit q ad posse tārē ab ipo
alias angm tāta eēt inrich
tāre potuisset id tāte pō pe pōu
te q e pōnē mim eātā vnqim
nis pō tāte nō sit ad hc q sit
infinita actū nō ex hc ūnō qn
deus possit infinita actu facē

Videtur q in utru scīa eqi
uoce pdicē de dō et nob.
Tui q sit. Vbicunqz em e equac
vninocacōis vel analogie ē
aliq similitudo. sz int tātura
et dm nulla pt ee silitudo. vn
no pt ee ad eā e utroqz s vni
nocacōnem vel s analogiam. Igi
nom scie de deo et nob di
h cit equiuoce tm. pbo medie
ysa. vel dr cui silm fit dns
q dicat nulla similis ee pt.
pa ubicūqz e silitudo i eadē qpa
s deiad tātūrā nō pt ee qpa
cū tāta sit finita et deus infinitus
igo nulla pt ee silitudo eorz et
idm q pō. Ubicūqz e aliq cō
paco ibi oz ee aliqua forma
que s mag vel minus reqrit
a pluribz heat. sz h no pt dici
de deo et tāta eo q sit ee ad
deo simplicitr. igo nulla pōmet
tātura no e aliq qpa. et ita
nec silitudo nec cōitas vel equiuo
cacōis tm. Tm pa maior e distan
eorz quoz nulla e silitudo qm
quoz e silitudo. sz int dm et
tāturā e infinita distan
qz nulla maior ee pt. Et idm q
pūs. pa maior distan e tāte
ad dm qm eutis tāti ad no
eūs cū eūs tātū no excedat
no eūs nisi s qntitate finite eutitate
q no e infinita. sz euti et no
eutis nl pt ee cōe nisi equiocaz
tm ut dr i iiii metha ut puta
si id q notat hoiem alij
no e et no hoiem. igo nec deo
et tāte pt ad ee cōe nisi equo
pācy. pa i omnibz analogatis
e q pa ut vni pō i diffinicōe
altius sit pō pbat diffōne
actūs. sz actus i diffōe pōe
ut ad idm pō i diffōe eutis sz
sit sanitas aliis pō i diffōe
sani q dr de vrina et cibo.

quorum alterum est consignificatum alterius significatum in sua totalitate / sed creature et deus non habent modo sic se habent nisi quod unum ponatur in diffinitione alterius nisi quod ad idem ponatur in diffinitione utriusque / ergo sic deus diffinitionem haberet / ergo non videtur quod nomen secundum analogiam dici possit de deo et creaturis et ita restat quod pure equivoce dicatur quicquid de eis communiter dicitur. Preterea magis distant substantia et accidens quam due species substantie / sed idem nomen impositum ad significandum duas species substantie separatas utputa pure equivoce de hiis dicitur / sicut hoc nomen canis celesti latrabili et marino / ergo multo fortius si unum nomen imponatur substantie et accidenti / sed nostra scientia est accidens divina autem substantia / ergo nomen scientie de utraque pure dicitur equivoce. Preterea scientia nostra est ut quedam ymago divine scientie / sed nomen rei non convenit ymagini nisi equivoce / ergo scientia equivoce dicitur de scientia divina et nostra. Sed contra est quod philosophus dicit in v methaphysice quod id quod est perfectum simpliciter in quolibet genere perfectiones omnes invenit / et hoc est deus ut commentator dicit ibi / sed perfectiones aliorum generum non dicuntur inveniri in ipso nisi aliqua similitudo esset perfectionis ipsius ad aliorum generum perfectiones / ergo creature ad deum est aliqua similitudo / non ergo pure equivoce dicitur scientia et quicquid aliud de creatura et de deo. Preterea genesis i dicitur faciamus hominem ad ymaginem et similitudinem nostram / ergo est aliqua similitudo creature ad deum. Respondeo dicendum quod impossibile est aliquid univoce predicari de creatura et deo. In omnibus enim univocis communis est ratio nominis utrique eorum de quibus nomen univoce predicatur / et ideo quantum ad illud nomen univocum in ratione univocationis aliquo equalia sunt / quamvis secundum esse unum altero

possit esse prius vel posterius / sicut in ratione numeri omnes numeri sunt equales quamvis secundum naturam rei unus altero prior sit. Creatura autem quantumcumque imitetur deum non potest pertingere ad hoc ut eadem ratione aliquid conveniat sibi et deo / Illa enim que secundum eandem rationem sunt in diversis sunt eis communia secundum rationem substantie sive quiditatis / sed sunt distincta secundum esse. Quicquid autem est in deo hoc est suum proprium esse / sicut enim essentia in eo est idem quod esse, ita scientia idem est quod scientem esse in eo / unde cum esse quod est proprium unius rei non possit alteri communicari impossibile est quod creatura pertingat ad eandem rationem habendi aliquid quam habet deus / sicut impossibile est quod ad idem esse perveniat / similiter etiam in nobis esset / si enim in petro non differret homo et hominem esse, impossibile esset quod homo univoce diceretur de petro et paulo quibus est esse diversum / nec tamen potest dici quod omnino equivoce predicetur quicquid de deo et creaturis dicitur / quia nisi esset aliqua convenientia creature ad deum secundum rem, sua essentia non esset creaturarum similitudo / et ita cognoscendo essentiam suam non cognosceret creaturas. Similiter etiam nec nos ex rebus creatis in cognitionem dei pervenire possemus / nec nominum que creaturis aptantur unum magis de eo dicendum esset quam aliud / quia in equivocis non refert quodcumque nomen imponatur ex quo nulla rei convenientia attenditur. Unde dicendum quod nec omnino univoce nec pure equivoce nomen scientie de scientia dei et nostra predicatur sed secundum analogiam quod nihil aliud est dicere quam secundum proportionem. Convenientia autem secundum proportionem potest esse duplex et secundum hoc duplex attenditur analogie communitas. Est enim quedam convenientia inter ipsa quorum est ad invicem proportio eo quod habent determinatam distantiam vel aliam habitudinem ad invicem sicut

binarius cum unitate eo quod est eius
duplum convenientia etiam quandoque attenditur
duorum ad invicem inter que non sit
proportio sed magis duarum ad invicem
proportionum sicut senarius convenit cum
quaternario ex hoc quod sicut senarius
est duplum ternarii ita quaternarius
binarii prima ergo convenientia est proportionis
secunda autem proportionalitatis unde et secundum modum
prime convenientie invenimus aliquid analogice
dictum de duobus quorum unum ad al-
terum habitudinem habet sicut ens dicitur
de substantia et accidente ex habitudine
quam substantia et accidens habent et sanum dicitur
de urina et animali ex eo quod urina
habet aliquam similitudinem ad sanitatem animalis
Quandoque vero dicitur analogice secundo modo
convenientie sicut nomen visus dicitur de visu
corporali et intellectu eo quod sicut visus est in oculo
ita intellectus est in mente quia ergo in hiis
que primo modo analogice dicuntur oportet esse
aliquam determinatam habitudinem
inter ea quibus est aliquid per analogiam commune
impossibile est aliquid per hunc modum ana-
logice dici de deo et creatura quia
nulla creatura habet talem habitudinem ad deum
per quam possit divina perfectio deter-
minari sed in alio modo analogie nulla
determinata habitudo attenditur inter
ea quibus est aliquid per analogiam commune
et ideo secundum illum modum nichil prohibet aliquod nomen
analogice dici de deo et creatura
Sed tamen hoc dupliciter contingit quandoque enim
illud nomen importat aliquid ex principali
significato quo non potest attendi convenientia
inter deum et creaturam etiam modo predicto sicut
est in omnibus que simbolice de deo
dicuntur ut cum dicitur leo vel sol vel aliquid
huiusmodi quia in eorum diffinitione cadit materia
que deo attribui non potest quandoque
vero nomen quod de deo et creatura dicitur nichil
importat ex principali significato
secundum quod non possit attendi predictus con-
venientie modus inter creaturam et deum
sicut sunt omnia in quorum diffinitione non clauditur

defectus nec dependent a materia secundum esse
ut ens bonum et alia huiusmodi. Ad primum
ergo dicendum quod sicut dionysius dicit 9 c. de
di. no. deus nullo modo similis creaturis dicendus est
sed creature similes possunt dici deo aliquo
modo quod enim ad imitationem alicuius fit
si perfecte illud imitetur simpliciter potest ei simile
dici sed non e converso quia homo non dicitur sue
ymagini similis sed e converso si autem imperfecte
imitetur tunc potest dici simile et dissimile
id quod imitatur ei ad cuius imitationem
fit simile secundum quod representat sed non simile
in quantum a perfecta representatione deficit
et ideo sacra scriptura deum creaturis
esse similem omnibus modis negat
sed creaturam esse similem deo quandoque
quandoque concedit quandoque autem negat
concedit cum dicit hominem ad similitudinem
dei factum sed negat cum dicit deus
quis similis erit tibi. Ad secundum dicendum quod philosophus
in 2o topic. ponit duplicem modum
similitudinis unum qui invenitur in diversis
generibus et hic attenditur secundum proportionem
vel proportionalitatem ut cum alterum se
habet ad alterum sicut aliud ad aliud ut ipse
ibidem dicit. Alium modum in hiis que sunt
eiusdem generis ut quando idem diversis inest
Similitudo autem non requirit comparationem
secundum determinatam habitudinem que primo modo dicta est
sed solum que secundo unde non oportet quod primus modus
similitudinis a divina predicatione re-
moveatur. Ad 3m dicendum quod obiectio procedit
de similitudine secundi modi que conceditur
creature ad deum non e converso. Ad 4m dicendum
quod similitudo que attenditur ex eo quod aliqua
duo participant unum vel ex eo
quod unum habet aptitudinem determinatam
ad aliud ex qua scilicet ex uno alterum com-
prehendi possit per intellectum diminuit
distantiam non autem similitudo que est secundum convenientiam
proportionum talis enim similitudo
invenitur similiter in multum vel parum distantibus
non enim est maior similitudo proportionalitatis
inter duo et unum et sex et tria quam inter
duo et unum et centum et quinquaginta
et ideo infinita distantia creature ad deum

de similitudine creature ad deum

similitudine predicatam non tollit
Ad v. dicendum quod entis et non entis ad se
analogiam quia ens primo ens non
ens dicitur analogice ut patet in iiii
methaphysice. Unde distantia que est
inter ea tamen non tollit analogiam
impedire non potest. Ad 6. dicendum quod
verum [illegible] preter de quantitate analogia quod
actus [illegible] determinata habitudo
unius ad alterum tunc enim quod
unum in diffinitione alterius ponatur
sic formam in diffinitione actus [illegible]
ad unum in diffinitione duorum sicut ex
eo quod utrumque dicitur per habitudinem ad unum
sic formam in diffinitione quantitatis et qualitatis
Ad vii dicendum quod quamvis inter duas
species [illegible] maior differentia quam
inter actum et formam tamen impossibile
est ut non [illegible] non impossibile illas species
diversas [illegible] considerata alterius generis
quod [illegible] inter ea tunc est nomen
equivocum non [illegible] quod [illegible] forma et
actum potest esse compositum [illegible] considerata
[illegible] alterius generis inter ea
unum non est equivocum sed analogum
Ad viii dicendum quod hoc nomen impo-
nitur ad significandum [illegible] exceptione
in quo picta imitata [illegible] sed
ad significandum [illegible] quod non imitata
[illegible] aliis de [illegible] et picto
equivoce dicitur sed non sic est [illegible]
[illegible] in [illegible] quod [illegible]
imitata et [illegible] equivoce
predicatur de utroque

Duodecimo queritur utrum deus sci-
at singularia futura contingentia
et videtur quod non. Nam scientia non
invenitur in posterioribus sicut in con-
tingentibus singularibus et futuris non est
veritas determinata ut dicitur in libro
perihermeneias. ergo de eis non habet sciencia
deficitur singularium contingentium
Preterea ad quod sequitur impossibile est impossibile
sed ad hoc quod deus sciat futura con-
tingentia et futura sequitur impossibile. sed quod

sciat deus falla[illegible] ergo impossibile est quod
sciat singularia futura contingentia
probatio minoris. Detur quod deus sciat
aliquod futurum contingens sicut verbi gratia
petrum sedere. ergo possibile est petrum
non sedere. et non est possibile sine
est possibile ergo impossibile est petrum non
sedere ergo petrum sedere est necessarium
[illegible] quod est contingens
Si autem sit possibile non sedere hoc posito
non debet sequi aliquod inconveniens
sed aut quod sciencia dei falla[illegible] ergo non
est impossibile scientiam dei falli
Sed dicebatur quod contingens ut in
deo est necessarium. Sed quod [illegible] est in deo
contingens non est necessarium quod ad [illegible]
[illegible] [illegible] in se ipso sed [illegible] non
est distinctum ab eo. Sed non est
scitum a deo nisi quod est necessarium non
est scitum ab eo sed ipse est ab eo dis-
tinctum. Preterea secundum philosophum in primo posteriorum ex
maiori de necessario et minori de
inesse sequitur conclusio de necessario. sed hec vera
omne scitum a deo necesse est esse
sed nullum contingens necesse est esse
ergo nullum contingens scitum a deo
Sed dicebatur quod cum dicitur omne scitum a deo
necesse est esse non importatur necessitas
ex parte rei sed ex parte dei scientis
solum. Sed quando dicitur omne scitum a deo
necesse est esse necessitas attribuitur
supposito dicti sed supponitur dicti
quod est scitum a deo non ipse deus sciens
ergo non importatur per hoc necessitas nisi
ex parte rei scite. Preterea quanto aliqua
cognitio est certior in nobis tanto
magis potest esse de contingentibus. sciencia
enim non est de necessariis et causator
est opinio que potest esse de contingentibus
sed scientia dei est certissima ergo non potest esse
nisi de necessariis. Preterea omnia contin-
gentia alicui [illegible] est necessarium absolute
quibus est necessarium absolute sed ista

condicionalis est vera si a[d] est scitum a
deo ideo erit cum ergo hec causalis sit hoc est
scitum a deo sit absolute necessaria
ergo quod scitum est a deo necesse est ab-
esse quia autem hec sit necessaria absolute
scilicet hoc est scitum a deo sit necessaria
sic probatur hec est quoddam dictum de preterito
sed omne dictum de preterito si est verum
est necessarium quia quod fuit non potest non fu-
isse ergo hec est absolute necessaria preterea
eternum necessarium est sed hoc quod deus sit
ab eterno sciuit ergo eum sciuisse
est necessarium absolute preterea unumquodque sicut
se habet ad esse sic se habet ad veritatem
sed futura contingentia non habent esse
ergo nec veritatem ergo non potest de eis
esse scientia preterea philosophus primo periermenias
quia non inest eorum determinatum
[illegible] sed futurum contingens est magis
ad utrumlibet non est determinatum
[illegible] ergo non potest de
eo scientia esse preterea hugo de sancto victore
li. de sacramentis dicit quod deus non cognoscit
[illegible] habet omnia apud se [illegible]
[illegible] contingentibus [illegible]
[illegible] ergo [illegible] futurum contingens
[illegible] per medium necessarium non
potest cognosci aliquid contingens [illegible]
medium est necessarium [illegible] necessarium
sed deus cognoscit omnia per medium
quod est sua essentia ergo cum hoc medium
sit necessarium videtur quod non possit aliquid
contingens cognoscere sed quod ipse deus
[illegible] sigillatim cordarum
[illegible] contingentium
dependeat a [illegible] ergo futura
contingentia cognoscit deus preterea
necessarium scitum a deo sed [illegible] contingens
est necessarium [illegible] ad [illegible]
[illegible] ut dicit boecius v de
consolatione ergo [illegible] contingens est scitum a
deo [illegible] augustinus dicit quod deus sit immu-
tabilis et immutabiliter [illegible] eadem
contingentia [illegible] immutabiliter [illegible]

quod potest esse et non esse ergo deus scit contingentia
immutabiliter preterea deus cognoscit
verbum [illegible] sed deus
non [illegible] contingentia
[illegible] ergo [illegible] contingentia
[illegible] cognoscit preterea deus cognoscit
verbum [illegible] omnia
[illegible] contingentia
[illegible] immutabiliter potest esse [illegible]
malum et [illegible] compositorum
simplex ergo [illegible] deus cognoscit
[illegible] composita [illegible] ipse sit
[illegible] et simplex [illegible] cognoscit
contingentia [illegible] contingentia [illegible]
non habeant preterea [illegible] cognoscit
[illegible] sed deus scit omnia contin-
gentia [illegible] scit [illegible]
omnia ergo ipse scit contingentia
[illegible] de hac questione diversi
[illegible] quidam [illegible] de diuina
scientia [illegible] ad [illegible]
[illegible] dixerunt quod deus futura
contingentia non cognoscit sed hoc non potest
esse quia [illegible] non [illegible] de [illegible]
[illegible] contingentibus [illegible]
alii dixerunt quod deus omnium futurorum
scientiam habet sed [illegible] necessitate
[illegible] alias scientia dei falleretur
de eis sed hec [illegible] non potest [illegible]
[illegible] liberum arbitrium [illegible] necessarium
consilium [illegible]
penas vel premia [illegible]
[illegible] contra [illegible]
[illegible] quod deus omnia futura
cognoscit necessario [illegible] impedire
quod aliqua contingenter eveniant
[illegible] scientiam [illegible]
[illegible] quedam [illegible] cognoscit [illegible]
[illegible] fallax
[illegible] scientia [illegible]
quedam non [illegible] potest esse fallax
sicut [illegible] magna [illegible] estimatio
[illegible] fallax [illegible]
[illegible] non [illegible] ipse sit ap-
[illegible] scientia

est tal qz mag[is] i ca[usi]s cont[ing]e[n]tib[us] oz
q[uod] sim[ul] co[gn]oscit[ur] nu[n]q[uam] deficiat
ab eo q[uod] de ip[s]o co[gn]oscit[ur] app[re]-
hendit[ur] ei[us] futuru[m] a[u]t no[n] p[ote]t i[m]pedi[ri]
q[uoniam] sit a[u]t q[uoniam] fiat eo q[uod] cau[s]e e[ius]
s[unt] i[m]mutabil[ite]r ordinate ad e[ius]
p[ro]ductione[m]. v[er]u[m] p[ro]p[ter] hui[us]mo[d]i h[abi]t[ud]i[n]e[m] qui
ip[s]e s[un]t v[er]i p[ro]ut u[ni]v[er]sali[ter] co[gn]oscit[ur]
q[uonia]m s[un]t futura sic co[gn]oscu[n]t[ur] futura
eclipsis et ortu[m] solis v[idelicet] sciat
s[ed] co[n]ti[n]g[ent]es i[m]pedi[ri] p[ote]t a[n]teq[uam] sit
i[n] esse p[ro]ductu[m] q[ui]a tu[n]c no[n] e[st] n[isi] i
ca[usi]s suis quib[us] p[ote]t accid[er]e i[m]pe-
dim[en]tu[m] ne p[er]ve[n]iat ad effectu[m] s[ed]
p[ost]q[ua]m ia[m] co[n]ti[n]g[en]s e[st] i[n] esse p[ro]ductu[m]
ia[m] no[n] p[ote]t i[m]pediri. io de co[n]ti[n]-
g[en]ti s[i]c[ut] e[st] i p[rese]nti p[ote]t e[ss]e iudici[um]
illi[us] p[ote]ncie h[abi]t[u]s q[uod] nu[n]q[uam] falli[tur]
i[n]ve[n]it[ur] sic s[ic]ut iudicat sorte[m]
sed[er]e qu[ando] sedet ex q[u]o p[ate]z q[uod] co[n]ti[n]g[en]s
ut futuru[m] e[st] p[er] nulla[m] co[gn]ic[i]o[n]e[m]
cui falsitas subesse no[n] possit
v[er]u[m] tu[n]c di[vi]n[e] sci[enti]e no[n] subesse fal-
sitas n[on] subesse possit i[m]possibile e[st]
q[uod] de co[n]ti[n]g[en]tib[us] futuris scia[m]
h[abe]t de[us] si co[gn]oscit ea ut fu-
tura s[un]t tu[n]c a[u]t[em] ad co[gn]oscend[um]
futuru[m] e[st] q[uonia]m i[n] co[gn]ic[i]o[n]e co[gn]oscit[ur]
et v[er]i eve[n]tu[m] i[n] e[ius] ordo p[rese]ntis
ad futuru[m] h[abe]t a[u]t[em] ordo no[n] p[ote]t
i[n]ve[n]iri i[n] co[gn]ic[i]o[n]e di[vi]na et
q[ua]ntu[m]cu[n]q[ue] v[er]e co[n]ti[n]g[en]s e[st] s[ed] p[er] ordo
di[vi]ne co[gn]ic[i]o[n]is ad re[m] q[ua]mcu[n]q[ue]
e[st] sic ordo p[rese]ntis ad p[rese]ns cu[m]
q[ua]dam h[ab]itudi[n]e m[od]o m[od]icu[m] p[ote]t si ab videt
multas tra[n]seu[n]tes p[er] una[m] via[m]
suc[cessi]ve et h[oc] p[er] aliq[uo]d t[em]p[u]s i[n] sin[gul]is p[ar]-
tib[us] t[em]p[or]ib[us] videt p[rese]nci[alite]r a[li]q[uo]s
tra[n]seu[n]tes ita q[uod] i toto t[em]p[or]e sue
visio[n]is o[mn]es tra[n]seu[n]tes p[rese]nci[alite]r
videt n[on] tu[n]c sil o[mn]es p[rese]nci[alite]r
q[ui]a t[em]p[u]s sue visio[n]is n[on] e[st] tot[um] sil
si a[u]t[em] sua visio tota sil posset ex-
istere sil p[rese]nci[alite]r o[mn]es videret
q[ua]mvis no[n] o[mn]es sil p[rese]ntes transiret

vi[dere]t tu[m] visio di[vi]ne sci[enti]e et[er]nitate
mensuret[ur] que e[st] tota sil et tu[m]
totu[m] t[em]p[u]s i[n]cludit n[on] alicui
p[ar]ti t[em]p[or]is dee[ss]e se[n]tit ut q[ua]cu[n]q[ue] i t[em]p[or]e g[er]it[ur]
no[n] ut futuru[m] s[ed] ut p[rese]ns videat
h[oc] e[st] e[ni]m q[uod] a deo visu[m] e[st] futuru[m] e[st]
v[er]i a[li]q[uo]d cui succedit i t[em]p[or]e
s[ed] ip[s]e di[vi]ne visio[n]i q[ue] no[n] i t[em]p[or]e s[ed]
ex t[em]p[or]e e[st] no[n] e[st] futuru[m] s[ed] p[rese]ncia-
le[m] q[uod] nos videmus futuru[m] ut futuru[m]
q[ui]a visio n[ost]ra e[st] futuru[m] e[st] cu[m] p[er] p[ar]te
mensuret[ur] s[ed] di[vi]ne visio[n]is que e[st]
t[em]p[or]e futuru[m] no[n] e[st] sic et alia videt
tra[n]seu[n]tes e[st] qui e[st] i ordie t[ra]nseu[n]-
tiu[m] q[uod] no[n] videt n[isi] a[n]te illos q[ui]
a[n]te ip[su]m s[un]t et ali[u]d e[st] q[ui] ex ordie
t[ra]nseu[n]ciu[m] e[st] q[uo]s o[mn]es tra[n]seu[n]tes
simul i[n]spic[i]t sic g[enerali]t[er] no[n] visio
no[n] fallit[ur] nu[n]q[uam] videns co[n]ti[n]g[ent]e[m]
ut e[st] p[rese]ncia a[u]t tu[n]c ex h[oc] n[on] u[ll]o m[od]o
qui co[n]ti[n]g[en]s e[st] eve[n]iat ita de[us]
i[n]fallibil[ite]r videt o[mn]ia co[n]ti[n]g[ent]ia
sive q[ue] p[re]t[er]ita sive q[ue] futura q[ui]a e[st]
no[n] s[un]t futura s[ed] ea i[n]spicit e[ss]e t[un]c
q[uonia]m s[un]t v[er]u[m] ex h[oc] no[n] u[ll]o m[od]o q[ui]
co[n]ti[n]g[en]s e[st] eve[n]iat. difficultas
a[u]t[em] h[ic] accidit eo q[uod] di[vi]na q[ue]
sive no[n] possu[m]us n[is]i p[er] mo[dum] n[ost]re
co[gn]ic[i]o[n]is q[ui]a significatio[n]e d[e]b[e]at
ei e[ni]m significare ut e[ss]e d[ic]t[u]m
mag[is] debet dici q[uod] de[us] sit
h[oc] e[ss]e q[uam] q[uod] sciat futuru[m] q[ui]a e[st]
nu[n]q[uam] s[un]t futura s[ed] p[rese]ncia v[er]i
et h[ic] d[ic]t[u]m e[st] i h[oc] de p[rese]nti
ei[us] co[gn]icio de futuris mag[is] e[st]
p[ro]p[ri]e d[ic]itur p[re]vi[den]cia q[uam] p[ro]videncia q[ui]a
p[ro]cul videt q[uod] ista p[ro]cul e[ss]e videt i
ea p[ro]vido q[ui]a lo[n]ge p[ositu]m i
et[er]nit[at]e speculat[ur] i[n]tuitu q[ue] o[mn]i
vis et p[ro]videncia dici possit p[er]-
ordinet q[uod] ab eo sit q[uod]cu[n]q[ue]
futuru[m] e[st] s[ed] p[ro] t[em]p[or]e g[er]o d[ict]i q[ue] h[oc]
co[n]ti[n]g[en]s e[st] no[n] sit determinatu[m] q[ui]a
di[vi]n[u]m futuru[m] e[st] tu[n]c ex q[uo] p[re]dica[tum]
e[st] tu[n]c a[u]t[em] d[e]t[er]minata h[abe]t
et h[oc] no[n] s[un]t p[ro]p[ter] i[n]fi[ni]tate[m] di[vi]ne
co[gn]ic[i]o[n]is sed ad 2[um] d[icendu]m q[ui]a sicut 2

dēmē cōtingēs refer ad dīna
ggnicoīs q po² ēē ī vnū na
ex quo āt est nō pt nō ēē tē
gn ē q2 q2 qrentte ē ēē qn ē vt
ī pᵒᵃ piar ab dᵒ nō tn̄ se² q sit
plᵒ dicti² necciū ut q scia dei
falla² sit ⁊ nisi q nec nō falli²
dū nūdz petrū sedˢ quīuīs hᵉ
3 sit cōtingēs Ad 3ᵐ ddᵒ q cō
tingēs p tāto dᵒ necciū ēē
si q ē scitū a deo q2 scit² ab eo
si q e iam pus nō th̄ si q futū
ē ex hᵉ aliqn neccᵗē sortit² ut
possit dici q necciō eueniet
euentū enīno ē idē q q futū
ē q2 id q iā ē nō pt ulteri² eue
nire sz vnū ē id euenisse ⁊ hᵉ
8 neccīū Ad 8ᵐ ddᵒ q cū dᵒ dē
scitū a deo ē necciū hᵉ ē dupl²
q2 pt ēē ul de dcō ul de re
Si sit de dcō tūc ē cōplēta ēē
uā ⁊ ē sēq² ōme scitū a deo ē
necciū q2 nō pt ēē q deus sciat
ad ēē ⁊ id nō sit Si sit de re
sic ē diuisa ⁊ fla² ⁊ ē sēq² id q ē
scitū a deo necciū ē ē q rēs
cuiq a deo sᵗ scitē nō ppᵗ hᵉ
neccᵒ eueniunt ut ex dcīs pz.
Et si obicia² q ista disticcō
nō h̄ locū nisi ī formis que ēē
inn... sūt de pīncipiis sbō ut
albedo ⁊ nigredo nō āt pᵗ ēē
ut ad sit scitū a deo ⁊ p q ea
ē scitū ⁊c p dcā disticcō h̄t
locū nō h̄t ddᵒ q quāuīs scia
dē diuia dᵗ sit ⁊ sᵉ eodē cū
disspō si quārēs refer² ad
dei cognicōm ī varia et sᵉ
eodē mō se h̄t ad ipaȝ refer²
entūres ad dī cognitōm si q
cī sua pūcialiᵗ q pūcialitᵉ
āt rei nō ci qᵗ vnū reᵗ pt ac
cipi cū tali dispōne ul sine
ea ⁊ cᵒ p quēs pt accipi eᵒ quo
referᵗʳ ad dī cognitōm ut dᶜᵒ
⁊ sᵉ hᵉ p dcā disticcō pcedit.

Ad v. ddᵒ q si sit de re pītiᵗ ppᵒ
vnd ē q necctitas po² ēē ymīq
ē scitū a deo si sit de dcō ymī
ciussitas nō po² ēē ypā nī ve
sz ēē ordine scit. Ad scitū. 7
Ad vi. ddᵒ q sic scia mā nō 6
pt ēē de futuris cōtingētibᶻ
Ita ū scia diᵃ adhuc multo
mīq sic eā ut futā cognoscit
cognoscit āt eā ut pūcia eᵗ
aliis āt futā ⁊ iō obieccō nō
pcē. Ad vii. ddᵒ q ēē hᵉ ē diūsa 1
opiō quīdā eīn dīxerūt q hᵗ
aūs ē cōtigēs hᵉ ē scitū a deo
eo q quāuīs sit pūtitū tn̄ impᵒʳ
tat ordine ad futū ⁊ iō nō ē
necciū sic eīn dᵒ h futū ī pūtū
nō ē necciū q2 q sūt futū
pt nō ēē futū uti ijᵒ de
gnōne et corruptiōne dᵗ futurꝰ
quis incedēs nō incedet sz hᵉ
nō ē q2 cū dᵒ hᵉ ē futū ul fuᵗ
futū designaᵗ ordo qui ē
cāuꝰ illi rei ad pduccōz eē
quāuīs āt cāe que sᵗ ordiate
ad aliquē effēm possint
impediᵒ quid fuint aliq ad hᵉ
ordinate vnīz q ē futū
possit nō ēē futū mīq tn̄
pt nō fuisse futū Et iō
aliq dīc q hᵉ aūs ē cōtigēs
q ē cōpositū ex aūcō cōtigētī
Scia eīn dei ē neccā sz scitū
ab eo ē cōtigēs q2 ē ubīq q2
ī pdcō aūcedēte cōcludᵗ
sic ⁊ hᵉ ē cōtigēs petrus ē hō
albꝰ ul petrus ē albꝰ ⁊ currit
sz hᵉ ītū nō ē q2 uitas ppōsi
cōibꝰ nō vala² ēē necciū ⁊ cōti
gēcia ex eo q similᵗʳ ī locū ēē
po² sz solū ex pdicaᵗᵒ cōpōnēᵗ
q fūda² uitas ppōnis. Vn
eadē rō necciū ē cōtigēcie
ē ī istis duabꝰ ego cogito hōīz
ēē al ⁊ ego cogito petrꝰ currit

Et ideo circa actum primum qui supra ... antecedente de quo sit pertractandum legendum sit necessarium quantum ad hoc quod quia malum possit sit contingens ex hoc non impedit quod antecedens predictum sit necessarium. Et ideo alii concedunt simpliciter quod sit necessarium sed dicunt quod ex antecedente necessario absolute non oportet quod sequatur consequens absolute nisi quando causa proxima est causa propinqua. Si enim sit causa remota potest necessitas effectus impediri per contingentiam cause proxime sicut quamvis sol sit causa necessaria tamen floritio arboris que est eius effectus est contingens quia causa eius proxima est variabilis scilicet virtus germinativa plante. Sed hoc non videtur sufficiens quia hoc non est propter necessitatem cause quod ex antecedente necessario sequatur consequens necessarium sed magis propter ordinem consequentis ad antecedens quia quamvis antecedens non potest stare cum opposito consequentis quod contingit si ex antecedente necessario sequitur consequens contingens. Unde hoc accidit necessarie et qualiscumque conditionalis sive sit causa sive causatum sit effectus sive causa proxima sive remota. Et si hoc non inveniatur in conditionali non est vera. Unde hec conditionalis est falsa si sol movetur arbor florebit. Et ideo aliter dicendum quod hoc antecedens est simpliciter necessarium et consequens est necessarium absolute eo modo quo ad antecedens sequitur. Aliud enim est de his que attribuuntur rei secundum se aliud que attribuuntur ei secundum quod est cognita. Illa enim que attribuuntur rei secundum se conveniunt ei secundum suum modum sed illa que attribuuntur ei vel que consequuntur ad ipsam in quantum est cognita sunt secundum modum cognoscentis et non secundum modum rei cognite ut si dicatur si ego intelligo ... ad ... simale ... ut quod me sit simale ... similiter dicendo si deus scit aliquid ...

est immateriale non ... dispositionis ipsa sed secundum modum cognoscentis quamvis ... sit futura secundum modum cognoscentis est presens. Et ideo magis esset conveniens si deus scit aliquid esse quod hoc erit. Et ideo huiusmodi modus ... consequentis est necessarium. Ad octavum dicendum quod quamvis contingens dum est futurum non habeat esse tamen ex quo est presens esse habet et veritatem et in ea consideratione subsistit contingens et deus cognoscit contingens dum est ... ad alterum ... constat adesse futurum vel non aliquid sed sicut non contingens quia ponatur quod deus scit ad futurum esse quia non dicimus quod sciat aliquis tales vel dat aliquid essentiam inclinationis sicut quando producit sic enim loquimur modo de cognitione futuri prout in deo in suis causis, sed in quantum cognoscitur in seipso sic enim cognoscitur ut presens. Ad nonum dicendum quod est futurum deo est presens et ita est determinatum ad unam partem quamvis dum est futurum sit ad utrumque.

Ad decimum dicendum quod deus cognoscit ex se sicut ex re scita ad id quod cognoscit sed aliquid cognoscit ex se sive re scita ad id quod cognoscit et de hoc supra determinatum est. Ad undecimum dicendum quod duplex est comparatio medium unum quod est commune ... medium demonstrationis et eorum esse medium demonstrationis ... proportionatum conclusioni ut eo posito ... conclusio ponatur et tale medium quod est ... et tale quod est simile deo vel cognitione et tale medium cognitionis est divina essentia non tamen est adequatum proportionatum alicui ... sit proprium singulorum ut supra determinatum est.

Tercio decimo queritur utrum scientia dei sit variabilis et videtur quod sic quia scientia est assimilatio scientis ad rem scitam sed scientia dei est perfecta ergo perfecta assimilatio ... sed res scite sunt variabiles ergo scientia dei variabilis. Preterea omnis scientia que potest falli est variabilis

sz scia dei dz pt falli e de ctīgēti
q pt no ee et si no sit scia dei
fallit go e varia / p̄ sciam
que e p recepto m aut hz e
p mo y sciēt ho go scia dei q
ē p hc q pcōst ad rebz e p mo
rei scit e / sz scia a deo scit vg
riabilia go et scia eg e varia /
p ablato vno velutorz aufer
tur go variato vnu vat altud vl
sz scita ast a deo varia sz go scia
eg varia / p omib scia q pt
aug vel minui pt variari / sz
scia dei pt aug et minui g c
pbo mediē / de omib scib qui
quez scit pla qz paucora
eg scia varia / go scieb qui pt
pla scire qz scia vel paucora
ht sciam varia / sz deg pt
pla scire q sciat / scit em aliq
re vel fuit ee vel fuisse que
fring e / possz at pla facere q
nigmie fring et ita possz scire
pla qz sciat / eadem rone posset
paucora scire qz sciat / q pt
dimittere ad eoz q fring est
go eg scia pt aug vel minui
Oz dic / eg qmus pla vel pau
cora ee nt sba dmē scire no
tn eg scia variare / Oz sicut
pg hā ast sba dmē esse de sta ssi
bliase sba dmē scire / sz si deg
pt pla facere qz potuit eg po
auge vel minuere / ast posz
i paucora / go eadem si pla sciet
qz pus sciuisz eg scia auget
p quez sciunt y nascitur
nec at nescit ē nascitur /
sz nanatu go deg ad scit q
pub nesciuit et ad sciunt q
nunc nescit / et eg scia variat
psic ad sciam requir scibile
ita reqr mog sciendi / sz si mog
sciendi variare scia eet varia

go eadem rone eent scibilia ab ipo
varient eg scia variabitur
p̄ pt deo dr re q da scia appbois
sz qua solis bonis cognoscit
go pt apbare q b no apbat
go pt scire q p cognoscit / et
vl scia ee varia / p̄ pt scia dei
e ipe deg scia p̄o dei e ipe deg
Oz a p̄o dei dnn rebz mutabiliu
ee pducte / go eadem rone a scia
dei rebz mutabiliu cognoscit
sine aliq detrimēto dmē pfeccioē
p̄ p omib scia q tuisit ab ipo i
bilitz e variabilis / sz scia dei a th
q p ee eius scia cognoscit rebz
go e varia / Oz g eg dr Jac. j
apud quem no e trasmutatio /
p̄ p omia mota reducūtur ad
vnu p'mu imobile / sz pa ra om
variabiliu e dna scia sic ra
artificiatorz e arbz / go scia
dei e invaria / p̄ motg e actg
impfectu dr iij de aia / sz i
dna scia nulla e impfectio / go e
invaria / Rn dm q cu scia sit
mediu int cognoscitē et cognitu
dupl pt accide variacio / i pa
vno m ex pte cognoscitis
alio m ex pte rei cognite / ex
pte at cognoscitis e tali scia
cosidare possumg .s. ipaz sciaz
actu eg et mo y ipig / et sic ta
pt variacio accidē i scia ex
pte scientis / accit em variaci
ta ex pte ipig sciētis qn de no
no acquir scia aliq q p9
nesciebat / et sic acte gīo vl
cozzp9 vl augmētu et dīmīco
ipig sciētis / tal at variacio i scia
dna accide no pt / q scia dia
ut bn dixit e no solu e tneiu
sz et no cnciu / no at pt ee ab
pte cubilitas rebz q nec affir
et negō nu ē mediu / qmuis at
sz quedam m̄o y scia dei sit tm
bonū in tpu q ptione futio
s sz q scia ordīnat ad opg q fat

bonitas sit per huiusmodi scientiam
scit ad que potius nescimus illa
variatio ex hoc accidit in scientia ergo
cum ipsa sit equaliter eminens nec
eminens quantum ex parte eius quod
si esset ex hoc aliquando idem
hoc esset ex parte non quia determi-
nat scientiam ad aliquid ad quod
prius non determinabat sed nec invo-
luntarie propter aliquid variata ex hoc
accidere potest cum enim hoc sit de-
terminata voluntas libere actum
suum producat quantum est ex ipsa
voluntas equaliter potest in utrumque
oppositorum exire ut si velit
ut non velit facere vel non facere
sed tunc non potest facere ut sit dum vult
non velit sicut in nostra voluntate in qua
tamen aliquando potest accidere ut prius vo-
luit ad tempus postea nolit idem secundum idem
tempus quia sic non esset ergo tempus alterum
non esset simul verum silogismum de ne-
cessitate absolute non enim esset con-
venire hoc quod valet quod absolute lo-
quendo possibile est cum non velle sed
silogismum de necessitate que est ex
suppositione sic necessarium est cum velle
si voluit et ex suppositione predicta
loquendo non est possibile cum nolle
si vult ut si noluit mutatio
autem cum requirat duas terminos
respicit secundum ultimum in ordine ad
priorem unde solum sequitur quod si
ei volens esset mutata si esset possibile
cum non velle quod vult ut quod prius
noluisset et cetera patet quod per hoc quod non potest
placere actu a deo per hoc modo
scientia ut patet quod nulla variatio
potest in scientia eius in nostra vel
potest esse placere quia posset per
non sua determinare ad pla-
ciendum sed ex parte actus accidit
variatio in scientia triplex primo ex eo
quia actu considerat que prius non con-
siderabat sic dicitur illum variari
qui exit de habitu in actum secun-
do variationibus modo in scientia dei
esse non potest quia semper est scientia sub
habitu sed solum quia non est eo aliquid
potentialitatis sit in habitu aliomodo
accidit variatio in actu sciendi
ex hoc quod modo considerat unum in
actu sed non tunc non potest esse in divina
cognitione quia semper per unam speciem
sine compositione omnia videt et non
sit omnia tamen vel tertio ex hoc quod ab
in considerando discurrit de uno
in aliud et ideo accidere non potest
quod ille discursus requirit duo
considerata sic non potest dici discursus
unum quod sic non potest dici discursus
in scientia ex hoc quod duo videat si
videt uno intuitu quod accidit
in divina cognitione ut scientia per hoc
quod omnia uno intuitu videt
sed ex parte medii quod cognoscendi accidit
variatio in scientia ex hoc quod aliquod
limpidius ut perfectius cognoscit
unum quam aliud quod ex quo primo potest co-
gnoscere ex duobus vel uno ex diver-
sitate medii per quod fit cognitio
sic accidit in eo qui prius scivit ad
per medium probabile et postea scit idem
per medium demonstrativum et ideo acci-
dere non potest quia esse scientia eius
medium cognoscendi est una
Alio modo ex virtute intellectiva
hoc quod unus homo inter homines ingenii
acutioris ad cognoscendum et per idem
medium quod et ideo accidere non
valet esse virtus quod cognoscit
suum esse quod invariabile est ergo
vel in qua scientiam dei omnino in-
variabilem esse ex parte autem veri
cognite scientia variatur sed et
sentencia quia eadem existimatio de
re manente et si res mutetur
erit existimatio falsa quia fuit prius
vera est et ideo non potest esse quod mutari
ejus divine cognicionibus ferentur ad re-

sed quia est in sua principali ... prout est iam
determinata ad unum / et ultimo quia
adhuc non potest variari / si enim voluntas
ipsa aliud disponeret acciperet
etiam eodem modo diuine vicissitudini
subderetur / et scientia dei non esset variabilis
1 Conclusio 13 quod / quod assertiva scientia
ad scitum non est conformis ...
secundum reputationem / Unum non oportet quia
verum variabilium sit scientia variabilis /
2 Conclusio 12 quod / quod quamvis scitum a deo
sit et consideratum sit per ... aliud esse
tunc hoc modo diuine cognitionis substat
sed quia non potest aliter se habere ex datis
3 patet / Conclusio 3a quod / quod omnis scientia sine
sit per receptionem a rebus sine per
impressionem in rebus est permanens / scientia
quia licet est sic hoc quod similitudo veri quod
mere est in cognoscente / tamen aliter est in
aliquo et in eo per modum ... quo est
8 Conclusio 8a quod / sicut id ad quod refertur
diuina scientia sed quia substat sicut diuinae
conditionalis / Unde diuina scientia variabilis est
quantum ad veritatem quam variatio potest
permutationem ... praedicte
7 Conclusio 5a quod / quod tunc deus potest scire
quod nescit loquendo est de scientia
... potest dupliciter intelligi / Uno modo in
sensu composito sive ex suppositione quod
deus non scivit quod deus posse scire
et sic est non ... ut ... hoc
esse simul ut sic deus nesciuit ad
et per consequens sciuit / Alio modo in sensu di
uiso et non includendo aliquam suppositionem
... sub potestate / Unde hoc
sensu est verum ut ex dictis patet quam
... aliquo sensu ... quod
deus potest scire quod prius nesciuit / ho
tunc potest concedi / quod deus potest scire
plura quam sciat / quia cum hoc quod
dicit plura importat comparationem ad
... in ... composito
6 et ad hoc ... est concedendum quod scientia
1 dei possit augeri vel minui / Sic non
concedimus / Conclusio 7a quod / quod deus scit

enunciabilia et componendo et
diuidendo ut probabitur de enunciatio
sic quod quando sit diuersis rebus coniunctio
quando sit et quando non sit / Ita non quod
non sit diuersa enunciabilia quorum
scilicet ... quod sit ... quod unum quod
non sit esse verum eo tempore quo verum est /
scit enim hoc enunciabile esse verum
... Petrum currere eo tempore quo verum est
et ... hoc enunciabile Petrum esse ...
... / et ideo quamvis non sit
modo verum Petrum currere / sed cum ...
... tamen de quolibet scit
quod sit ... utriusque tempore quo
utrumque enunciabile est verum / Sed
ad sciendum enunciabile formando
enunciabile in se ... nescit
aliquod enunciabile ... est unum sic
... / et quia scientia variationem
8 Conclusio 8a quod / quod modus sciendi est in
ipso sciente / non autem ipsa res scita
... in eo est in ipso sciente
et ideo modus sciendi variatur a
scientia variabili / non autem variatio
9 verum scita / Conclusio 9a patet ut ... ex
10 dictis / Conclusio 10a quod / quod actus potest ter
minari ... ad verum ipsa
... quam res habent esse variabilem / et ideo
concedi ... vel producere quod
res producuntur et commutabilis / Sed
scientia est de rebus sed quia res aliter
... cognoscente / et ... quod
sit ... ab eo res
11 cognoscuntur / Conclusio 11a quod / quod quamvis
deus per ... sua ... cognoscat
notitia ... ad ... / quia cognoscit
intuitu ... ad ...
Et per consequens ad omnia /

Octodecimo queritur utrum scientia
dei sit causa rerum / Et videtur quod non
... super epistolam ad ...
aut non propter ... quod sit dei
futurum / quia futurum est ... a deo
... quam fiat / quod ... quod
res sit causa scientie dei quam e contra /

2 p posita ca posita effectus sz scia di-
uina ab eterno si ergo ipa e ca im-
vel quia res ab eterno fuerunt hoc e
hereticum, p ad ca necessariam se-
3 effectus licet vnum et denominatur
quia licet p ca necessaria huius loces
necessarias sz scia dei e necessaria sic
etiam ergo et res quas scit a deo
omnes erunt necessarie quod e absurdum
p scia dei e ca immutabilis hinc
4 scit scia dei ad res sic res
se habent ad sciam nostram sz res
posuit modo in sciam nostram q de rebus
necessariis habemus sciam necessariam
sic ergo scia dei erit ca immodo
necessitatem imponere omnibus rebus scitis
vel sic est p ca [illegible] nec homo nisi
influit in causatum nisi mediante secunda sz scia di-
5 sisit tamen verius erit ca prima ergo
ex causis secundis necessariis sequitur necessitas in
effectibus multo magis a scia dei
sequitur necessitas in rebus. Item quia
p q p contentialone compara 3 hec
6 scia ad res ad quas compara ut ca
quemadmodum causas ad quas compara ut effectus
ergo causa imprimit in effectum sz non ergo
sz sciam nostram q compa ad res ut
effectus causarum requirit necessitatem in rebus
scitis ad hoc ut sint necessarie ergo si scia
dei erit causa multo amplius
necessitatem requiret in scitis et ita non
contingentia scit eo tigen quod e q predicta
¶ Contra augustinus de civitate dei [illegible]
sas cas & spirituales & cor-
porales non quia sunt nouit deus sz ideo sunt
quia nouit, ergo scia dei e causa
¶ P scia dei e quedam ars immu-
tatarum ut dicit augustinus in vi de trinitate
quibus e ars plena omnium rationum
viuentium sz ars e ca artificia-
torum quod scia dei e ca creatarum
¶ P ad hoc ut fuit opinio anaxagore
quam recordat philosophus qui ponebat
primum principium esse intellectum qui omnia

¶ mouet et distinguit. Tercio quidem
quod effectus non pt esse simplicior sua
causa vnde omnia quod in quibus inueniuntur vna
natura quod sit reducitur in vnum primum illius
nature sic omnia calida reducuntur
ad vnum primum calidum s. ad ignem
qui e causa caloris in aliis ut dicitur
in metheororum cum omnibus similibus
attendamus quod aliquam generalia
aliquorum formaliter quod cuique se scia
ita se habeant quod vnum sit causa
alterius aut ambo ex vna causa
causentur. In omni dei scia e assi-
milacio scientis ad scitum vnorum
quia scia sit causa scitorum vel scitum
sit causa scientis vel utrumque ab vna causa
causentur. Non autem pt dici quod res
scite a deo sint causa scientie eo
quod res sint temporales & scia dei
sit eterna, temporale autem non pt
esse causa eterni. Similiter non pt dici
quod utrumque ab vna causa causetur
quia deus non pt esse causatum
cum deus [illegible] habet vnum vel aliquid quod
ipse sit quod habet. Ergo relinquitur quod scia
dei sit causa rerum sz ergo scia
nostra causatur a rebus in quantum scia
eam a rebus accipimus. Sz scia
angelorum non e causata a rebus
nec causa rerum sz utrumque e ab vna
causa. Sicut enim deus formas rerum
influit rebus ut subsistant
ita similitudines earum influit
mentibus angelorum ad cognoscendum
res. ¶ Tercium quod scia magis est
scia non dicitur tamen actiua sicut
nec forma magis e forma actio
enim e ut egrediens ab agente
sz forma magis habet esse in
perficiendo et quiescendo
potius forma non e primum agendi
immediate sed virtute quidam
quod ipsa forma e causa sz non ferrum
formale quidam autem vtique e causa
formalis vbi sic videmus in omnibus
actoribus a quibus non procedunt actus

2

46

nisi immediatis aliquis suis qualitatibus. Similiter et scientia secundum philosophum que
ad istas scientias non ex hoc quod ea de scien-
tia a scientie et ideo scientia nunquam potest
effectus immediate non quod que de
suo vocem importat influxum quendam
involuta sicut a substantia nunquam est
actio immediate virtute quam
in re quedam sit in nobis et scientia
ut in deo in quadam actu non ut in
aliis. Similiter et a deo cum sit causa
omnium prima producit effectus medi-
atis causis secundis unde scientia dei
que causa est rerum vere creata
invenit duplex medium unum ex
parte dei scilicet ymagines aliud ex parte
operationum quantum ad quosdam ef-
fectus scilicet cause quibus immediatis
proveniunt res a scientia dei. Omnes autem
effectus non solum procedunt ab eo quod cause
prime sed etiam mediate et ideo res scite
producuntur ab ea scientia primo modo non
tamen primo modo cause per se [illegible] quod in
1 omnibus modum scientie sequuntur. Ad primum
ergo dicendum quod intentio [illegible] est dicendum
quod scientia dei non est causa que inducat
necessitatem in scito ut ex hoc cogatur
ad eveniendum licet deus quod scit [illegible]
ad dei [illegible] futurum et ideo scitur a deo
non impedita [illegible] causa [illegible] sed causa infe-
2 rior. Ad secundum dicendum quod res
producuntur a scientia mediante non
[illegible] quod [illegible] procedat quamvis sit
scientia sed quamvis nobis determinat.
3 Ad tertium dicendum quod effectus est necessi-
tate per se quia [illegible] est medium
ad determinandum effectum. Non autem
quod consequatur necessitate causa [illegible]
que potest impedire effectus ex [illegible]
sic contingentes sicut patet in effectibus qui
producuntur in generabilibus et corruptibilibus
per motum corporum celestium [illegible]
tantibus virtutibus inferioribus. Sic et
effectus contingentes [illegible] de sui
virtute naturali quamvis motus [illegible]

sit per eodem modo huius. Ad 4m dicendum
quod res per formam tamen est scientia [illegible]
to modo sunt posita in causa sed deus
est causa prima unde non est similis relatio
quando per scientiam nostram causatur de rebus
necessariis quod res sunt causa scientie
sed magis e converso. Ad quintum dicendum quod virtus
ad res scitas quod requiritur in scien-
7 tia. Ad 5m dicendum quod quamvis causa prima non
eis influat quantum ad causam effectus
non completur nisi adveniente causa proxi-
ma. Et ideo si sit pluralitas ad defi-
ciendum in causa [illegible] causam pluralitas
deficiendi in effectum quamvis causa prima
deficere non possit sed multo amplius
scientia prima posset deficere et effectus
deficere possent. Ergo ad eos
effectus requiritur utraque causa
defectus inducit defectum in effectum.
Et ideo quandocumque causa prima contin-
get effectum esse contingentem non autem
si alterata tantum ponatur necessario effectus
esset necessarius. Propter hoc quod ad eos effectus
utraque causa requiritur sed per causam non
potest esse contingens per se contingens
inde est quod in se necessitas in effectum
quantum ad necessitatem cause [illegible]
6 Ad 6m dicendum quod est de omni et ad [illegible]

Decimo quarto queritur utrum deus
sciat mala. Et videtur quod non
[illegible] omnis causa scientia ut est causa sciti
necessitata ab eo sed saltem ab
una causa procedens. Sed scientia dei non
est causa malorum nec malum est causa
eius quod ad eam ut habetur. Ergo
scientia dei non est de malo. Preterea sicut
dicitur in ix methaphysice [illegible] sicut se
habet ad esse ita ad unum sed malum
non est aliquid ens ut dicit Dionysius et
Augustinus. Ergo malum non est unum
sed nihil scitur nisi unum. Ergo malum
non potest sciri a deo. Preterea ut dicit [illegible]
iii de anima quod [illegible] que est in
actu non cognoscit privationem. [illegible]
sed intellectus dei [illegible] est in actu
ergo nullam privationem cognoscit
sed malum est privatio boni ut Augustinus dicit

go deus no ꝯgnoscit malu. Pꝛe
4 q̃ꝗs ꝯgnoscit cogitacione ul p simi-
ul p commune h ẽencie dei p q̃
deus om̄ia ꝯgnoscit mala
no ẽ simile h ẽ ẽe ei ꝯtrariu
q̃ ei nocendo pt malu at dr
ꝯnocere go deus no cognoscit
mala. Pꝛetereo q̃ no ẽ addiscibile
5 no ẽ scibile ꝯ a sic dicit aug
i li de libero arbi° malu no est
addiscibile p disciplina ei no ꝯ
bona addiscuntur. go malu no ẽ
scibile go no ẽ cognitu a deo
6 Pꝛeterea qui scit gramatica gramaticus ẽ
go qui scit malu malus est
s deus no ẽ malus go nec scit
mala. Sꝫ ꝯ qui pt ulcisci q̃
ignorat deus at ultor maloꝝ
go ꝯgnoscit mala. Pꝛeterea
bonu dẽe deo h scia maloꝝ
bona ẽ q̃ p ea mala uitant
go deus ht sciam de malis.
Cui dicendu q̃ sic phus in iiij° metha
quicumqꝫ nõe ad unu
metaph at ead unu q̃ ei ꝯtrariu
nd lin sit z ab alijs distinctu
unoꝝ q̃ quicumqꝫ ꝯgnoscit ad
ꝯsciat distinctoꝝ eo ab alijs
pꝛima at ro distinctionis ẽ i affir
macoe z negacoe oꝝ q̃
quicumqꝫ scit affirmacionem ꝯgnoscat
negacionem z q̃ pꝛio ñ ad ẽ qui
negacionem sbm h̃ut ut dr i iiij°
metha z altiꝰ ꝯtrarioꝝ ssẽ pꝛiuo
ut i eod dr z i p° phicoꝝ unde ẽ
q̃ ex hoc ipo q̃ ꝯgnoscit ad
ꝯgnoscit eius puo z eius ꝯtrariu
vn cu deus hẽat ppriã ꝯgnicioꝝ
de oib suis effectibꝫ unuqꝫ
sic ei spciã distinctu cog
noscens oꝝ q̃ oẽs negaciones z
puacões oppositas ꝯgnoscat
z omes ꝯrietates i eis reptas

Unde cu malu sit puo boni oꝝ q̃
ex hoc ipo q̃ scit ꝯꝫ bonu et
mensura rigls ꝯ ꝯsciat ꝯꝫ
malu. Ad primu e dicendu q̃ ipo i
ndtate ẽ ht de scia qm de re
p sua similitudinem. malu at no
ꝯgnoscit a deo p sua similitudinem
h p similitudinem sui oppositi. Ad
no sc̃m q̃ deus sit cā maloꝝ ẽ
q̃ ꝯgnoscit mala h sc̃m q̃ est
cā boni cui opponitur malu. Ad
3m dicendu q̃ no eius ex hoc ipo q̃
opponitur enti dr quodam̃ eius
ut pz i iiij metha z malu ex
hoc ipo q̃ bono opponitur ht uon
ꝯgnoscit z bonu. Ad 4m dicendu
q̃ opus ꝯmita fuit q̃ deus ꝯg
noscens ẽent sua no deter
minate ꝯgnoscere suos effectus
put st i ppã distincti
h solu ꝯgnoscit in ẽe uidi
que i omibꝫ inent. malu at
no opponitur enti uli h enti pti
culi. Ex hoc sequitur q̃ malu no
ꝯgnosceret. Ad 5m pꝫ placet
ex pdcis pz. Ulterius q̃ ex eo ca
stat ẽ. Sꝫ q̃ pꝛo bonu z mala ꝯ
ꝯgnosceret. h e m intellectus oẽ
puono ꝯgnoscitur ab intellectu
nisi p absenciã for ab intel
lectu q̃ no pt ẽe in intellectu ꝯ spẽ i actu
h hoc no ẽ i eo q̃ ex hoc ipo
q̃ ꝯgnoscit res ꝯgnoscit puacões
unutriuqꝫ ꝯgnoscit p puacã
for i intellectu. Ad 6m dicendu q̃
oppa unius ad ad pt accipi du
plr. Uno m q̃ qualiscumqꝫ dicitur malu
opponi bono z hmo malu op
ponit deo. Alio ipa ali put
dicitur hoc albu opponitur huic nigro
z hoc no ẽ opponitur m alic ad bonu
q̃ pt p malu puari z ei pt ẽe
nociuu. z m malu no opponitur deo
Un aug dicit li xij de ci dei

ne ꝗ est est ei contrariu

q̄ vnū oppo⁹ deo tm̄ malū bo
ƺ nā qualitas vt nō solū oppo
ut malū bono ƺ ut nō sīnt
ad v̄ ddi q̄ malū ingnitū ē
scitū ē bonū q̄z scit malū
bonū ē / et vnū eq̄ ē addis
cile ē bonū / nō āt q̄ sit sic
bonū ƺ si q̄ ē scitū / ad vl
ddi q̄ gnata scit ēcundo g
matica / nō āt malū scionō
est simile / Articulus tertius

Q uestio ē de ydeis / Et p̄mo
quit utrū sit ydeas po
nere / Et tm̄ q̄ nō / q̄ sciā dī ē
pfectissima / ƺ pfectior ē cognitō
que hr̄ de re p̄ ecciam eꝰ q̄ q̄
hr̄ p̄ eius similitudinē / ergo d̄ cognoscit
cognoscat res p̄ suas similitudines
ƺ magis p̄ ecciās eaꝝ / Ƶ ita
similitudines vnū q̄d dm̄ ydee
nō sūt ī deo / Ƶ dicitur q̄ deus scit
res pfectius cognoscēs eas p̄
eccias suas q̄ ē silr̄ de vnū / q̄m si
cognosceret eas p̄ eaꝝ eccias
Ƶ q̄ sciā ē assimilatio ad scitū
ergo q̄nto medium cognoscendi
magis silr̄ vnitū vī cognito
tanto pfectius res p̄ id cognoscit
ƺ ecciā vnītatē magis est
[illegible] eas q̄m ecciā dīna / ergo p̄
fectius cognosceret res si sciret
res p̄ eciam eaꝝ q̄m p̄ h̄ q̄
scit eas p̄ eciam suā / Ƶ dicē
q̄ pfectio scientie consistit ī
vnione medii cognoscendi ad rē
cognitā / ƺ magis ad cognoscētē
Ƶ q̄ scōs veri q̄ ē ī mente q̄ h̄t
ecci ē ceptū ulata / si atq̄ co
pa⁹ ad scitū h̄t ronē vlis
q̄z ē silitudo veri sm̄ rōem
tūc h̄ ccdones p̄ rēp rē / Et tn̄
cognito q̄ ē p̄ h̄ sp̄ciem nō ē
sm̄ ƺ vlis / ergo cognito magis
sā r̄ ecciones sp̄ci ad rē scita
q̄m ad sciētē / Ad p̄mū p̄ h̄ imp⁹
a phō opio platonis qua h̄uit

de ydeis / q̄ posuit formas
vnū malū exisē sine mā
ƺ multomagis sūt sine ma
sile ī mentu dīno q̄m si ecciā
ex ipm̄ q̄ mentis dīne ē ī sīu
malis / ergo multo magis negās
ē ponē ydeas ī mentu dīno /
Ad p̄m h̄ improbat opionē platonis
de ydeis p̄ h̄ q̄ ydee posite
a platone nō pūt n̄c gñare
vl gñari / ita sūt inutiles / Ƶ
ydee si ponant ī mente dīna
nō gñant q̄z ē gnatiue ē co
poitū / si l̄ n̄ gñant / q̄z tn̄
gnata sint cōposita / gnans
sint similia gnatis / Et ozgnans
ēē cōposita / ergo negēnb ē ponē
ydeas ī mente dīna / Ad p̄m dō q̄ Et
vii c̄ de di. no. q̄ deus nō scit
existentia ex nō existētib / tūc
cognosci res si ydea / ƺ ydee
nō ponunt ad alia ī deo nisi p̄
eas cognoscit res / ergo ydee
nō sūt ī mente di / Ad p̄m oē exempla
tū ē pportionatū suo exēplari
ƺ nulla ē pportio cātē ad dīn
sic n̄c finiti ad infinitū / ergo ī
deo nō pt̄ ēē exēplar cātare
ergo cū ydee sūt forme exēplares
vbi ydee verē nō sit ī deo
Ad p̄m ydea ē r̄e ē tn̄ cognoscendi et
opandi / ƺ deꝰ nō pt̄ deficē
ī cognoscēdo nec opando ad
neutrū ydea indiget / Ad dō ē
h̄ ergo c̄ ie / Ad p̄m vnū ī quātitate
sāt eqlitatem ita vnū ī q̄lī sāt
similē / ut dī ī v. meth / Ƶ
p̄ dicitur q̄ ē mē dīne et cā
tas cātanos dōm pt̄ ēē eql
ul eq̄ / ergo n̄ dō ē eq̄ silr̄ dō
ad cāturā / cuiꝰ ydea h̄ ēē
sile / vī vī q̄ vnū ydee nō
sint ī deo / Ad p̄m si ydee sūt ī dō h̄
nō cedn̄ ad p̄dicādū h̄ cātas
Ƶ ans dē ī monologio f̄ac ma

i ubo p quod fca sunt omnia sibi ti
v uno verbo sz simplici eternitate ergo
tempore p3 deus eodem modo cognoscat se
et alia alias sua scientia multiplex
et diversa esset sz deus seipsum non
cognoscit p ydeam ergo nec alia
Contra quod augustinus dicit in li. de ci. dei qui
negat ydeas esse infidelis est
qz negat filium esse. quarto sic. p3 quod
agens p intellectum hic rationem sui operis
apud se et dignius est quam agat. sz deus
est agens p intellectum et nobiliss
quam agit ergo apud ipsum sunt rationes
rerum que ydee dicuntur. p3 sic dicit in ij
physicorum et in v methaphysice
efficiens finale et formale sz deus est
causa efficiens et finalis ergo et causa
formalis exemplaris nec causa propter
forma que sit p3 rerum ergo et p ef-
fectus particulares non producit a causa
vniuersali cum vniuersalis sit propria causa appa-
rata sz omnes particulares effectus sunt
a deo qui est causa vniuersalis omnium ergo oportet
quod sint ab eo sicut causa appropriata ad eos
ut apparata sz hoc non potest nisi per rationes
verum appropriatas ipso existentes ergo opportet
esse rationes rerum ydeas existere
p3 augustinus dicit in li. de ordine piget
me dixisse duos esse mundos
sensibilem et intelligibilem non quod hoc
verum sit sz quod hoc dicens ita eo more
utitur a philosophis dictum sit sed quia mo
iste loquendi non est consuetus hoc est
scriptura sz mundus intelligibilis ad est
quam ydeam mundi ergo verum est po-
nere ydeas p3 boecius dicit in 3. de
consolacione ad deum tu cuncta
superno ducis ab exemplo mundum
mente gerens pulcrum pulcherrimus
ipse ergo mundi est omnis quam mundo est
exemplar in deo et idem quod p3 p3
li. 1. dicit omnis forma in ita
causa hic est quantum augustinus dicit omnis
creatura est in mente divina sicut archa
in mente artificis sz archa in mente
artificis est p suam similitudinem et ydeam
ergo omnium rerum ydee sunt in deo p3
speculum non ducit in cognicionem
aliquorum nisi eorum similitudines in eo re-
plendeat sz verbum increatum est
speculum ducens in cognicionem omnium
creaturarum quia eo prius sunt in eo quam ad
ergo in eo sunt similitudines omnium rerum p3
augustinus dicit in vj de trinitate filius est ars
patris plena omnium rationum viventium
sz ars est ubi ars ad suam ydee ergo ut
p3 augustinus dupliciter est modus cognoscendi
res scilicet p essentiam et p similitudinem sz deus
cognoscit res p eorum essentiam quia p sic
cognosceret solum in quantum est in sua essentia
p sui potencia ergo ut sciam de
rebus habeat ut ex p[illegible] per ve-
liquum quod sciat res p eorum similitudines
et idem quod p ut [illegible] Contra quod sic dicit
augustinus li. lxxxiij q. ydeas
latine possimus dicere species uel
formas ut verbum ex verbo transferre
uideamur. forma autem aliquid
potest dici tripliciter vnus ad formas res
sicut a forma agentis procedit effectus
formatus sz quia non est identitas actionis
ut effectus pertingat ad completam
rationem forme agentis sed semper
deficiat ab ea in eis est quasi
non forma a qua forma ad ydeam
dicitur esse ydea ut forma. Alio modo dicitur
forma alicuius siquidem ad formam sic
dicitur quod forma hominis et figura statue
et forma corporis quantum in eis forma quod est p
composita et dicta est illius forma
non tamen convenit dici eam ydeam
quam in hoc non sit ydea sicut forma
separata ab eo quod est forma sed non dicitur
forma aliqua ad quam aliquid formatur
materialiter et est forma exemplaris ad eam
similitudinem et ad constitutionem rei et hanc
significationem consuetudine nostra ydee

accipitur ut dicitur sit ydea quia forma qua ad imitationem. Sed non videtur quia ad hoc imitatur aliquam formam dupliciter. Vno modo ex intentione agentis sicut pictura ad hoc fit a pictore ut imitetur aliquem qui fuit depictus. Aliquando autem est predicta imitatio per accidens preter intentionem et a casu sicut frequenter pictores faciunt ymaginem alicuius de quo non intendunt. Quod autem imitatur aliquam formam a casu non dicitur ad illam formari quoniam ly ad importat ordinem ad finem. Vnde cum forma exemplaris vel ydea sit ad quam formatur aliquid oportet quod forma exemplaris vel ydea ad imitationem per se et non per accidens. Videmus quod ad propter finem dupliciter operatur. Vno modo quia ipsum agens determinat sibi finem sicut est in omnibus agentibus per intellectum. Aliquando autem agenti determinatur finis ab alio principali agente sicut patet in motu sagitte que movetur ad finem determinatum sed hunc finem determinavit ei proiciens et sic operatio nature que est ad determinatum finem per intellectum prestituentem finem nature et ordinantem ad finem illum naturam ratione cuius omne opus nature dicitur esse opus intelligentie. Si ergo fiat ad imitationem alicuius per agens quod non determinat sibi finem non ex hoc forma imitata habebit rationem exemplaris vel ydee. Non enim dicimus quod forma hominis generantis sit ydea vel exemplar hominis generati. Sed solummodo hoc dicimus quando agens propter finem determinat sibi finem sive forma sit in agente sive extra agentem. Dicimus enim formam artis in artifice esse exemplar artificiati et similiter formam que est extra artificem ad cuius imitationem artifex aliquid facit. Hec ergo videtur esse ratio ydee quod ydea sit forma quam aliquid imitatur ex intentione agentis

qui determinat sibi finem. Et hoc modo ponentes quod illi qui ponebant omnia casu accidere non poterant ydeam ponere. Sed hec opinio a philosophis reprobatur quia que sunt a casu non se habent eodem modo nisi ut in paucioribus. Nature autem cursum videmus eodem modo procedere aut semper aut in pluribus. Similiter etiam eos qui posuerunt quod a deo procedunt omnia per necessitatem nature et non per arbitrium voluntatis non potuit ponere ydeas quia ea que ex necessitate nature agunt non predeterminant sibi finem. Sed hoc etiam non potest esse quia omne quod agit propter finem si non determinat sibi finem determinatur sibi finis ab alio superiori et aliquid erit eo superius quod non potest esse quia omnes loquentes de deo intelligunt eum esse causam primam entium. Et ideo Plato refugiens epicureorum opinionem qui ponebant omnia a casu accidere et empedoclis et aliorum qui ponebant omnia accidere ex necessitate nature posuit ydeas esse. Et hanc rationem ponendi ydeas per diffinitionem quam agendo ponit Dionysius v. capitulo de divinis nominibus dicens exemplaria dicimus in deo existentium rationes substantificas et singulariter preexistentes quas theologia prediffinitiones vocat et divinas et bonas voluntates existentium predeterminativas et effectivas secundum quas supersubstantialis essentia omnia prediffinivit et produxit. Sed quia forma exemplaris vel ydea habet quodammodo rationem finis et ab ea accipit artifex formam qua agit si sit extra ipsum non est autem conveniens ponere deum agere propter finem alium a se et accipere aliunde unde sit sufficiens ad agendum ideo non possumus ponere ydeas esse extra deum sed in mente divina tantum. Et ideo dicimus quod per ideas cognitionis practice et ut cognitio speculativa est cognitio practica et ut practice cognitionis. Ergo dicendum quod per ideam

cognito que ex p(ar)te eem q(uod) p(er) sili(tudi)nem
intellectu e ex p(ar)te cognitis
Illud enim q(uod) p(er) se ip(su)m e cognoscibile
e p(er) se magis notum q(uam) id q(uod)
no(n) e cognoscibile nisi p(er) posterius
h(oc) q(uod) e i cognoscente ex s(ecundu)m silitudine(m)
tertio no(n) e ingenitis ponere q(uod) res
create sunt magis cognoscibiles
q(uam) i(n) e(ss)e in mente divina que p(er) se ipsaz e
cognoscibilis Ad 2m d(icendu)m q(uod) ad
speciem que e mediu(m) cognoscendi
duo requiruntur s(cilicet) representatio rei
cognite que e(st) eius p(ro)prium
ad cognoscibile et esse spirituale vel
intentionale q(uod) ei co(m)petit s(ecundu)m q(uod) h(abe)t esse
i(n) cognoscente, unde p(er) speciem que e
i(n) intellectu melius cognoscit(ur) ad
q(uam) p(er) speciem que e i(n) sensu q(uia) e im-
materialior et sil(ite)r melius cognos-
cit(ur) ad p(er) speciem rei que e i(n) mente
divina q(ua)m p(er) ip(s)am rei esse cog-
nosci possit et dato q(uod) s(ecundu)m (rati)o(nem)
rei possit esse mediu(m) cognoscendi
no(n) obstante materialitate ip(s)ius Ad
3m d(icendu)m q(uod) i(n) cognitione e duo con-
siderare s(cilicet) ip(s)am (rati)o(n)em cognitionis
et h(ec) s(ecundu)m speciem h(abe)t co(m)paratio(n)em q(uam) h(abe)t
ad intellectum i quo est determinatio
cognitionis ad cognitum et h(oc) s(ecundu)m
relatione(m) spe(cie)i ad rem ip(s)az vn(de)
quanto e similior species rei cognite
p(er) modum representationis tanto e
cognitio determinatior et quanto
magis accedit ad immaterialitatem
certa cognoscit(ur) [illegible]
tanto efficacius cognoscere facit
Ad 4m d(icendu)m q(uod) h(oc) e quorundam forma-
lium q(ue) ex [illegible] naturales sit
No(n) at(ur) e ingenitis q(uod) ex alio
materialitatem acquirat i(n) quo sit
[illegible] forme [illegible] im-
materiales s(ed) [illegible] ingenitis e ponere
ydeas immaterialem esse p(er) se sub-
sistentes No(n) e at(ur) ingenitis ponere

cas in mente divina Ad 5m d(icendu)m q(uod) ydee
existentes in mente divina no(n) sunt
generantes nec s(un)t generantes si fiat
nisi i(n) verbo h(abe)t s(ecundu)m creatione(m) et productio(n)em
rerum vn(de) Aug(ustinus) q(uod) i(n) li(bro) 83 q(uestionum)
Super eaz oriantur ut intereant
h(oc) eas tamen formandi [illegible]
oriri et intueri p(otes)t h(oc) aut(em) agens
[illegible] ponere ac simile generato
latibus de agentibus proprio et potest
sat p(er) illo ydeas esse generantes
[illegible] d(ic)itur p(ro)p(ri)e
[illegible] Ad 6m d(icendu)m q(uod) in mente divina
e dicere q(uod) ipse no(n) cognoscit p(er)
ydeam acceptam a rebus [illegible]
q(uod) d(icitu)r [illegible] de rebus p(er) ydeam cognos-
cat, vn(de) alia [illegible] loco h(abe)t
d(icitu)r [illegible] singularem
vn(de) p(atet) no(n) excludit o(mn)io ydeas
esse Ad 7m d(icendu)m q(uod) [illegible] possit
esse aliq(ui)d [illegible] ad d(iv)i(n)am
tu(n)c p(otes)t esse [illegible] q(uod) p(er)
[illegible] exposit(ur)
Ad 8m d(icendu)m q(uod) sicut de(us) q(uia) no(n)
p(otes)t no(n) esse no(n) indiget esse [illegible]
ad q(uo)d sui(n) esse ita q(uia) no(n) p(otes)t de-
ficere cognoscendo vel operando
no(n) indiget [illegible]
[illegible] no(n) p(otes)t deficere q(uia) [illegible]
e s(ecundu)m [illegible] no(n) p(otes)t
no(n) esse [illegible] Ad 9m
d(icendu)m q(uod) deo no(n) e quantitas di-
mensiva ut h(abe)t [illegible] quantitas atte-
di possit s(ed) [illegible] quantitas p(er) modum
[illegible] qualitatis sic albedo
d(icitu)r mag(na) q(uia) perfecte attingit ad
[illegible] intenso [illegible]
forme respicit mo(dum) [illegible]
illa [illegible] aliq(uo)d p(otes)t [illegible]
q(uod) [illegible] ad p(ri)mo [illegible]
h(abe)t i(d) de q(uo) [illegible] aliq(uo)d [illegible]
[illegible] esse [illegible]
et [illegible] concedit q(uod) esse
[illegible] Ad 10m d(icendu)m q(uod) [illegible]

ut pz inspicienti uba eg quia yb
bo no sit similitudo supta a reb9
ipsis sz omib diuinis formis sunt
supte a uiribz ratio dt q ubi nullo
e similitudo diuini sz reb sunt
imitationes dubi. Vn ph'z no re
mouet ydea cum ydea sit for
qua ad imitat. Ad 3m dd q deus
eodem cognoscit se et alia si ac
cipiat modus cognitionis ex pte
cognoscentis no at si accipiat
ex pte rei cognite q2 cum tanta
a deo cognoscit no eadem sz re
cum medio quo deus cognoscit. Ad
ipse e idem re cum eo vnum nullam mul
tiplicitatem in eius scia sequit.
Secundo queritur utrum sit ponere plures
ydeas. Et uidetur q no q2 ea que
essentialiter dicunt in deo no magis se hnt
in eo quam que dicunt in ipso plurali sz
pluralitas psonalium inducit plu
ralitatem psonarum sz q deus dicit eius.
Ergo ydee sunt essentiales q2 sunt
eedem cum psonis si sit plures in deo
sz pluralitas diuina e q no pot esse sit
tres psone in ipso sz infinite. Ad
dicendum q ydee no sunt essentiales
q2 sunt ipsa essentia. Ad 3m bonitas
et sapientia in ipso dicit eq eius et
diuina essentialia attributa ergo
et ydee quamuis sint ipsa essentia
possunt dici essentiales. Preterea quicquid
attribuitur deo a nobilissimo
attribuitur sz deus est principium rerum
ergo dz poni in eo id quod ad nobi
litatem principii ptinet in summo. Ad
vnitas e huius q2 omnis virtus
vnita plus est infinita q multi
plicata ut dt li. de causis.
ergo in deo est summa vnitas ergo no
solum e vnum re sz ratione q2 magis
est vnum q est vnum utroque modo q
q altero istorum tantum. et no sunt in
eo plures rationes sunt ydee. Preterea
phs dt in 5 meth q omnia sunt vnum

q no pt separari nec mitti nec pe
nes locum nec voce et magis in sba
ergo deus est magis vnum q est
magis eius no pt separari voce
et ratione. Preterea si plures sunt
ydee sequitur eas esse inequales q2
una ydea continebit esse huius
alia aut esse unius alterius in se
intelliget q rebus eius est ydea
pluribus assimilata deo. Ergo
inequalitas sit in deo aliquam inequa
litatem ponendum q no possit esse
in eo plures ydee. Preterea in causis multis
est status ad unam primam in
causis efficientibus et finalibus ergo et
in formalibus est status ad unam
primam formam sz est status ad ydeas
contra ut dt aug. in li. 83 questionum q.
ydee sunt principales forme vel rationes
rerum ergo in deo no est nisi una tantum
ydea. Ad 3m dicendum q quamuis sit
una prima forma tamen ydee dicuntur
plures secundum diuersos respectus ipsius.
Ad 3m q no pt dici q ydee multi
plicentur secundum respectum ad unum in
quo sunt nec secundum respectum quod est in
formata q2 causat unum ut dicit
nec per respectum ad ydeam sed quod
in prima causa existunt q2 sic rebus
vocata est temporales ydee no
essent. ergo no per rationem fac
possunt ydee dici plures. Preterea
relatio que est inter deum et creaturam
est in deo sz in creatura tantum sz ydea no
exemplar importat relationem dei
ad creaturam ergo ista relatio no est
in deo sz in creatura. ergo ydea sit
in deo plures respectu ydee multi
plicari no possunt. Preterea quanto plus
intelligit est compositior et similior deo
sz ad minus intelligit simplicior
Ergo si ydee sunt rationes rerum
deus intelligit q plures sit plures ydee
in deo. Ad 3m q sicut no est pater
facere idem sz deus facit multa diuersa

go nō s candi vom sʒ s plures
creat res sʒ vō quilʒ hēs pdu-
cit a deo sīt ydee · go ric in iste
augꝰ dt i li lxxxiij · q restat
ut omnia rōe sint codita · nc
eadē rōe ho q equꝰ · hoc em ab
surdū ē exīstimare · sīnlia i
ppis sīt cāta rōnibꝫ · go sūt
plēs ydee · p augꝰ dt i epla
ad nebridiū qꝫ sī triāgulꝰ ē
diuꝰ qꝫ eadē sīt rō āguli ꝗ
quadrati · itā m̄ ḡenꝰ ē dice
qꝫ eadē sīt rō i deo hois et eq
hois · go plēs rōes ydeales sīt i
deo · p hebr xj · ꝑ fide quinq
aptata eē sēcla vbo dei ut ex
inuisibilibꝫ uisibilia fierent
Inuisibilia at plr̄ appellat
spēs ydeales · go sīt plēs · p
ydee a sētis sūt noīe artis et
inuidiūt pz ex accidentibꝫ
inductis · sʒ aus plāli̇te ꝗ qdā
imptat · ē em̄ collatio ꝑ ꝑp-
tōrꝫ ad vnū finē tēdentiū
ꝑ sīlr̄ eē unū qd tū importet
collectionē oīū cāta re · go oꝫ
ponere plēs ydeas · Ē hn dd
ꝗ qdā ponētes dixꝫ p intā
agēt nō exponētē nē posuit
cū hoīe intēcōnē vna tm̄ sʒ
cāte et plīs sʒ cāturarē diffinī
ta ē p cās · dicūt em̄ qꝫ p deū
codidit vna intelligiam
q pduxit āiam et orbē et
intelligiam et p p̄cedendo
processit plāli̇tas oīū ab vno
pmo pncipio · et ꝗ hac opinionē
eēt quidē i deo ydea sʒ vna tm̄
totiꝰ cāte totū vniūs sʒ p̄p̄ue
ydee singulorꝫ eēnt i cāis
sibi sīt et diꝰ q narrat i v · co
be dt nō qꝫ quidā clerici phē
posuit pncipalioa et exmla
infiora eē sʒ i tāle nō pt
qꝫ s intēcō alicꝫ agētis sāt

ad id vnū tm̄ p̄t intēdere eq eē
et qi tāle q̄ q̄ sequat̄ · qꝫ agit
eiꝰ ē pncipiū intentuabꝫ cōsē
si ab vnīuersali et faē aliqd
triangulatū p̄t intēdere eq eēt
qꝫ eēt magnitudi pncipiū · omnibꝫ
at qui agit spāle cōtētū
sub eo · Vnde si intēcō agentis ē
ad id totū p̄t intēcōnē eq
eēt qualitudiꝫ determinare ꝑ
aliq spāle · sicut si aliqs intēn-
dit gnāre solū aīl p̄t intēdere
nec eēt qꝫ gnāt ūl sīt homo uel eq
Vnde si intēcō dei opantis re-
spiciat tm̄ ad cāturā i cōi
ꝯ distinctio cāturar̄ āliquando
accidet · Ingēnꝰ at ē dicere qꝫ
sit p actus p cōpacōnē ad cāz
pma et p se · p opaꝫ ad cās
hās · qꝫ et ē p se pus ē eo q̄ ē
p actus · pꝰ at ē opa aliq
ad cāṁ p̄mā qꝫ ad cāṁ sāz
ut pz i li de causis · Vn ipa
ē qꝫ sit p actus vel tū cāe p se
p se re tn̄ se p̄t at accidēre eq
sīt inde ēq ea q̄ sīt cāturalꝫ q ad
nobis et deo p agitata et ordi-
nata ab ipo · Vnde cē dicere qꝫ tō
distinctio oīū sīt p diffinita
ab eo · et io necē ē ponere i dō
singulorꝫ ꝓpās rōnes · et ita
plēs ydeas · Qdo at plāli̇te
sīt accipi p̄t sēor cāt intētu
p̄t ēē duplr̄ · Vno ita qꝫ sīt
pncipiū actus intelligendi sīt sōr
que ē intellectꝫ formati̇ū est
intelligens et ē sīlitudo intellectiō i ipo
Alio ita qꝫ sīt tōiq actus
intelligendi sīt artifex intelligendo
excogitat formā domꝰ · et
tū i aīa sōr sīt excogitata p
actū intelligendi · qꝫ ipa actū effcā
nō p̄t eē pncipiū alicꝫ intelligendi
ut sīt p̄us q̄ intelligēda sʒ magis sē
habet ut intellectū quitatis ad opat.

Ih tu forma predicta est quo modo intellectus
qui per formam excogitatam arti
fex mouet quid operandum sit sic est in
intellectu speculatiuo unde quia species
que in intellectu informant ut intellegat
actu est prius quo intellectus est habeat
que essent ubi actu per talem formam
comparari iam potest secundo quidi
tates rerum componendo et diui
dendo unum per aliquiditas formata
in intellectu ut ex quo potest dici est quoddam
operatum per ipsum quia et tamen intellectus in arti
cognitionem rei capitur et est
quasi quo intellectus sicut artificis arti
fex ad artificiatum producet
ad similitudinem sui ipsius tunc quidem
ipse intellectus artifex esset ydea
non quidem ut est intellectus quia secundum intellectum
intellectum in hiis atque ad imitationem
alicuius producendum quia id quod alterum
imitatur per se est imitatum ipse intellectus
tunc intellectus operans per totam speciem
formam operatiuam dicitur ydea per formam
formam vel imitatam prout est illius
vel imitatam quia non quia est ad
imitationem alicuius per se est
imitatum vel tunc intellectus operans
non accipit formam vel imitatam
absolute ut ydea ut operari
vel operandum sed cum proportione
determinata sic quantum est ad platonem
a principio exemplum deficit
ut imitatum. Dicendum quod ydee per
intellectum quia operantis diuina ad simili
tudinem essentie sue producit. Vnde
essentia est ydea rerum. Non quidem
ut essentia sed ut est intellecta. Res autem
tamen non per se imitantur essentiam uni
essentiam non accipit absolute ab
intellectu diuino ut ydea rerum sed cum
proportione tamen fiendi ad ipsam
diuinam essentiam secundum quod deficit ab ea
uel imitantur eam. Diuersa autem res
diuersimode eam imitantur et unaquaque
secundum proprium modum suum unicuique
sit esse distinctum ab altera et ideo

ipsa diuina essentia cointellectis diuersis
proportionibus rerum ad eam est ydea
uniuscuiusque rei unde cum sit diuerse
rerum proportiones necesse est plures esse
ydeas et est quidem una omnium ex
parte essentie sed pluralitas inuenitur ex
parte diuersarum proportionum creatu
rarum ad ipsam. Ad primum ergo dicendum
quod perfectiones plures non inducunt
distinctionem propter diuinitatem quia ad in
uicem opponuntur oppositione relatiua
vnde proprietates oppositae non dis
tinguntur per alias ut compreendat
pluralitas ydee autem ut alia
essentialia attributa non habent
ad inuicem aliquam opposi
tionem non est simile. Ad secundum dicendum quod quod
est simile de ydeis et essentialibus
attributis. Attributa essen
tialia non habent de principiis intellectu
suo per essentiam creatorum. Vnde una
plurificatur quamuis sit ea deus ad
creaturas operetur prout sit bonitate
diuinus bonos sit sapientia sapientes
Sed ydea de suo principali intellectu
habet ad esse per essentiam quod est pluralis
fortis vero ydee ratione eius duas
plures ydee non tamen quia ad esse
pertinet non pluralis ydeas essen
tiales dicit. Ad secundum dicendum quod pla
litas rerum quamuis reducitur ad
aliquam diuersitatem vel sicut
sortes et sortes sedens differunt
ratione et sic reducitur ad diuersitatem
subiecti accidentis et similiter hoc et ab
ratione differunt et sic diuersa reducitur
ad diuersitatem formarum quia ei
sunt anima diuersa quod specifica
a formis est diuersa sic ratione repugnat
magis unitati et simplicitati quia
ubi diuersa sic ratione non reducitur ad
aliquam rei diuersitatem sed ad id est
vero est diuersitas in intellectu et ponit
pluralitatem ratione in deo. Vnde non

repugnat magis de unitate uel simplicitate
Ad xiij dicendum quod philosophus appellat ibi
verum diffinitionum. Modo autem
non est accipere plures voces quae dif-
finitionibus, quia illa verum illarum
rerum diuina comprehendit. Et ideo
non est ad propositum. Ad xv dicendum
quod forma quae est in tali habet respectum
duplicem. Unum ad rem cuius est, aliud
ad id in quo est. Ex parte autem rei cuius
non dicitur aliqualiter aliorum tamen
Non enim materialium est formalis
ut sensibilium sensibilis, sed aliud
respectum aliqualiter dicitur quia sensus
modorum essendi quo est. Unum ex parte quod
rerum creatarum quaedam aliis perfe-
ctionem diuinam imitantur. Non sunt quod ydee
sunt intelligibiles sed cognitiue. Ad xvj
dicendum quod una prima forma ad quam omnia
reducuntur est ipsa diuina essentia secundum se
considerata, ex qua consideratione
diuinus modus adiungit ut ita
dicam diuersos modos imitationis
ipsius in quibus pluralitas ydearum
consistit. Ad xvij dicendum quod ydee
plurificantur secundum diuersos respectus ad
res in propria natura existentes. Non tamen
oportet quod si res sint temporales quod illi
respectus sint temporales, quia actio
intellectus quae est humana se extendit ad ad
Et quamuis non est sit in intelligibili
perfecta actio aeterna constituit
ut in propria ... [illegible] ... ad
res temporales [illegible] ... est
eternum. Ad xviij dicendum quod verbo
... [illegible] ... creatura ...
si ... creatur de eo sunt ... [illegible]
et similiter ... sunt ... sunt
prout sunt respectum ... ad
rem suam ... illius est in ...
ut ... ab ipso. Ad xix dicendum
quod ydea non habet rationem causae quantum
ad ... sed habet rationem ...
... uniformis ...
... ad ...

sicut unitas actionis sequitur unitatem
forme agentis quae est principium ipsius
Sed quamuis res ... multae ad quas
sunt multae, in quibus pluralitas
ydearum consistit, quia tamen ... ob
... suam ... multiplex ...
non est multiplex sed unus.

Tertio quaeritur utrum ydee per-
tineant ad cognitionem spe-
culatiuam aut practicam tantum. Et
videtur quod tantum ad practicam, quia ut dicit
augustinus in libro lxxxiij quaestionum ydee sunt
formae quaedam principales ... quas
formamur ... quae ... ad intellectum. Sed
speculatiua cognitio ... formatur
... speculatiua cognitio non habet
ydeam. Item dicitur quod non solum habent
ydee respectum ad id quod oritur
... sed ad id quod oritur ...
... ut ibidem augustinus dicit
ydea ... ad ea quae sunt
... fuerunt ... possunt de
quibus deus speculatiuam cognitionem
habet. Item practica scientia ... qua
ad ... operibus ...
operari intendat. Et ... practica
est per medium. Sed deus scit
modum operandi ea quae potest facere
... faciendo non operatur. Ergo
de eis deus habet practicam cognitionem
Et utroque modo ydea ad practicam
cognitionem pertinet. Praeterea ydea non
est ad quam exemplar ... formam. Sed
forma exemplaris non potest dici
nisi ... practica cognitio ... est
ad eius imitationem sit ... ergo ydee
solum practicam cognitionem ... respiciunt.
Praeterea philosophus ... cognitionis ... eorum
quorum principium est in nobis. Sed ydee
... existentes ... ydea
... ergo ad practicam ...
pertinet. Praeterea ... formam ...
artifex ad res quae est ad res

sit practici intellectus quando utrobique specu-
lativi / sed ulterius formaliter intellectus divi-
sit a rebus, cum utrobique accipiat /
ergo sit ad res / et sic sit practicus intellectus
Preterea est alia ydea in divino intellectu practici
et alia speculativi / in deo differentia
tamen istarum non potest esse per ad absolu-
/ [illegible] est unum tantum in deo
nisi per respectum ydee practice / [illegible]
[illegible] / quia talibus
respectibus nulla pluralitas inducitur
nisi per respectum distinctum / quia tamen non
plurificatur a numero effectibus sit plu[illegible]
ergo non potest distingui [illegible] ydea
speculative cognitionis ab ydea
practice cognitionis / Sed dices / qui
intellectus ydea distinguitur quia ydea
practica est principium [illegible] sed specu-
lativa cognoscendi / Sed quia eadem est
principium [illegible] et cognoscendi
ergo ex hoc ydea speculativa a
practica non distinguitur / Preterea cog-
nitio speculativa non addit [illegible]
deo quam simplex intelligentia /
sed simplex notitia non potest notitia
ad hoc respectu / ergo cum ydea addat
respectum ad res [illegible] non pertine-
at ad speculativam cognitionem
sed ad practicam tantum / Preterea finis practici
est bonum / sed respectus ydearum non
potest determinari ad bonum / quia
mala potest intelligere [illegible]
ergo ydea solum practice intellectu respicit
Sed quia cognitio practica non exten-
dit se nisi ad facienda / sed deus per
ydeas non solum scit facienda
[illegible] facta / ergo ydee non solum
se extendunt ad practicam cognitionem
Preterea deus perfectius cognoscit rationes
quam artifex artificiata / sed
artifex [illegible] per formas quas operatur
habet speculativam cognitionem de
operatis / ergo multo fortius deus.
Preterea cognitio speculativa est qua consi-
derat principia et causas [illegible] et passi-
ones earum / sed deus per ydeas
cognoscit omnia que [illegible] rebus

cognosci [illegible] / ergo ydee dei non perti-
nent non solum ad practicam cognitionem
sed etiam ad speculativam / Secundo [illegible]
[illegible] de anima intellectus
practicus differt a speculativo fine
finis enim speculativi est veritas
absolute / sed practici est operatio [illegible]
in [illegible] / Aliqua ergo cognitio
practica dicitur ex ordine ad opus
quod contingit dupliciter / [illegible] actu
ad quod opus actu ordinatur sicut
artifex [illegible] formam [illegible]
[illegible] inducere et tunc est actu practica
cognitio et cognitio formalis
[illegible] ordinatur cognitio
ad actum / non tamen actu ordinatur
sicut cum artifex excogitat formam
artificii et scit per modum operandi
non tamen operari intendit et tamen
quod practica habitu vel virtute non
actu / tertio non est ad actum
ordinatur cognitio tunc est pure
speculativa / quod etiam dupliciter contingit
uno modo quando cognitio est de rebus illis
que [illegible] produci per scientiam cog-
noscentis / sicut nos cognoscimus naturalia
quorum non res cognita est quidem
operabilis per scientiam tamen non considera-
tur ut est operabilis / res enim per operationem
in esse producitur / Et alia quando [illegible]
~~[illegible]~~ separari [illegible]
non sunt operabilia [illegible] / [illegible]
considerat res per [illegible] operabil
distinguendo ab invicem ea que
[illegible] esse distinguuntur [illegible] non est
practica cognitio nec actu nec
habitu sed speculativa tantum / sicut si
artifex consideret domum
investigando passiones eius [illegible]
[illegible] et alia huiusmodi que sunt
indistincte [illegible] operabil
sed tunc considerat res ut est opa[illegible]
[illegible] considerantur [illegible] omnia que ad eius
esse requiruntur / et sic habens [illegible]
modos cognitio divina [illegible] ad
res / scientia enim est [illegible] quedam
ergo cognoscit ordinando causa
[illegible] adhuc sit [illegible]

quodcumque tempore et hora habet practicam
cognitionem actu quemadmodum
cognoscit quo tempore facere inten-
dit, scit enim ea quae nunc sunt
vel erunt ut in potentia sui quae
dominetur et de his habet quod scientiam
in actu, non autem actu practicam
sed virtute tantum. Et quia res quas fa-
cere potest non solum considerat
secundum quod sunt in suis causis intrinsecis
quas mens humana resolvendo in
eas apprehendit, patet quod habet cognitionem
de rebus operabilibus a parte eorum
quae sunt operabiles, scit etiam quaedam
quorum scientia causa esse non est mala
unumquodque nec in deo est practica et
speculativa cognitio ponimus.

No

Aut ergo videndum secundum quem modum prae-
torum ydeam divina cognitione
possit poni ydea. Ergo ut ait
Augustinus quaestio est notabilis forma
sed si vere attendamus ydea est
vel similitudo invenimus autem
quandam formas duplici respectu
unum ad id quod secundum eas formatur
sic scientia respicit scitum, aliud
ad id quod est extra sic scientia respi-
cit scibile; hoc tamen respectus non est duo
formae quibus sit utrumque. Hoc
non forma importat solum primum
respectum; et inde est quod forma importat
similitudinem rei cuius forma quo-
dammodo causa est quod si separatur forma
similis forma fiat primo modo in-
venitur sicut in formis naturalibus
sive per modum imitationis ut in
formis exemplaribus, sed si
tertio respectum est [illegible] ergo
non competit eis similitudo causae.
Si ergo loquimur de ydea secundum pro-
priam rationem sicut dicit esse
id ad illam scientiam secundum quam ad for-
mandum potest et est cognitio actu prac-
tica vel virtute tantum quod autem
speculativa est secundum [illegible] si ydea
[illegible] appellatur similitudo vel ratio [illegible]

sit ydea et ad speculativam cognitionem
pertinet sed velut magis proprie
dicamus quod ydea respicit
cognitionem practicam actu vel
virtute, similitudo autem et ratio
speculativam quam practicam.
Ad primum ergo dicendum quod auctoritas loquitur
ydee respectu non tamen ad eam que est
sed ad eam quae fieri potest de quibus si
nunquam fiant est cognitio aliquo modo
speculativa ut ex dictis patet.
Ad secundum dicendum quod verbum in patre de quo
loquitur est practica cognitio non actu
qualiter ponitur aliquo modo specula-
tiva dicitur ex verbis de operati-
va actu. Ad tertium dicendum quod exem-
plaribus importat respectum ad id
ad cuius exemplar ad imitationem
per eiusdem rationem importat
loquendo ad cognitionem practicam
quae est practica habitu vel virtute
non autem solum ad eam quae est actu prac-
tica quia ad practicam dici et exem-
plar ad equivalentia et ad sit
et nunquam fiat et sic est de ydeis.
Ad quartum dicendum quod practica cognitio
de his quorum principia sunt in
nobis quoquomodo sed nunquam sunt per nos
operabilia unde et de eis quorum
non sunt principia possumus habere spe-
culativam scientiam ut ex dictis patet.
Ad quintum dicendum quod ideo speculativa
et practica non distinguuntur per hoc
quod est habere formas a rebus vel ad
res quia et in nobis practica
quodlibet habet formas a rebus sumptas
ut tamen artifex ex arte
aliquid videns concipit formam
quam operari intendit. Unde non
est ut omnes formae quae sunt in speculativa
scientia sint acceptae a rebus.
Ad sextum dicendum quod ydea practica et
speculativa non distinguntur
quasi duae ydeae sed quia secundum rationem
ligitur practica ad id speculativa.

ordine ad actum sic ho add b
qual v° alen tu ho et al sut
due res. Ad vii dc q p tato
dur eadem cendit et cognoscendi
ee puci. qz quaqz sit puci
cendi sit et cognoscendi pura
no at eo tu effcus medii sit
puci. cognoscendi cab. vnum
phicit formas nt° speciam
ee tm puci. cognoscendi
forb at nt° petici ee pud
cendit cognoscendi simil. Ad
octaum dc q simp noti
d° no ad excludendu respm
scie ad scitu qui imp epd ble
omne sciam comicat sz ad
excludendum admixtionem e q q
tecu g e q notitie sic e expo
vli qua add' scia visionis vl
ordo no ad res scitas pduce
das q scia appbonis sicut et
quib' ductorum simplex no ad
excludendum ptes ecules e q h
admixtionem coniuncta. Ad no dc
q vult bonum i mete ee i nucedt
qz et vii e quoddam bonum et bonum
ee e vii. vult bonum pt considerari
cognitione speculatia put consi
dat veritas e q tm. sicut cu dif
finimus bonum et mm e q offendit
pt considerari petice si g considerare
ut bonum hat e sic considerare
magis e finibus mot vl opois
sic pz q p no se ydeas vl simili
tudines vl rones. dum int° ad
petica tm notitia ptinet ex
hc q respicit rema ad bonum
Ad pm nd q g obici dc q
apud dm no inuit tpa nec
decurrit qz ipe sua eternitate
q e totu sil totu tpe includit
et eodem cognoscit tpa ptita
et futura. et hc e q dr Eccl 23
dno deo meo no sit oia ante
tame sic et p° pficim q sic oia

et no oz q yda ps accepta
limites petice cognis extendat
ex hc q p ca et sicut cognoscit.
Ad 2m dc q 1a cognitio quam ar
tifex cato ht p forb opacias
de suo artificio si g sit ipm
ut e pductile ee cognitio
opacio no intedit no e u spz qz
speculatia cognito sz hitualit
petica. cognito at artifici
cognoscit artificiata no pt
sic pductibilia ab ipo q e pure
speculatia no ht ydeas vnde
u sz forte rones vl similitudines
Ad 3m dc q e que petice et spe
culatie scie q pt p puciat cas
vm ex hac roe no pbad pt de
aliq scia nz q sit speculatia
neqz q sit petica.

Quarto querit vtrum malum hat
ydea i deo et vt q sit ydea
eu ht sciam simp notic de
mal sz ydea aliq bo vndz scie
simplicis notice sz q largesunt
p similitudine vl roe. g° malu ht
ydea i deo. Ppm malum phicit ee
i bono q no e ei oppo. sz similido
malius oppo bollo. sicut nc
similitudo albi nig. qz q uis i
aia no sit q ne similitudines g° nl
phicit i deo quis sit bonum
ponere ydea vl similitudinez mali
In oppositum q e aliq qntas ibi e
aliq similitudo sz ex hc ipo q ad
e pno entis suscipit entis
pdicatione vt de ii methaphisice
yacob et pdones dm entia
g° ex hc ipo q malu e pno
boi ht aliqui similitudinez i deo
qui e sum bonum. Pdea q psc
ipm cognoscitur ht ydea i deo
sz simp ex ipm cognoscit sic et
vm sit cup pna st p seno
i sua ad virtutem corp oppoi st p se
no i sua sitre. g° p ht ydea i do

Aliud atque quoddam malum sit et
unum cum etiam bonum ut dicitur in V° me-
taphysice ergo malum habet ydeam in deo. Preterea
quicquid habet esse in aliquo habet ydeam in
deo; sed vicium vel peccatum sit aliquid quod
ponit aliquem esse in genere qualitatis
ergo habet ydeam in deo; sed ex hoc ipso
quod est vicium est malum, ergo malum
habet ydeam in deo. Preterea si malum non habet
ydeam non esset cognitum nisi quia malum est non
ens; sed forte cognoscitur ut cognitiones possunt esse
de non entibus, nam etiam phantasiae ymagi-
nationes montes aureos et chimeras
gignunt et phantasiae mali ydeam esse in
deo. Preterea ut voces significantes
non habent significatum esse significant pro-
nominibus quae significant; sed ydea est
quoddam signum ydeatum, ergo ex
hoc ipso quod rebus bonis habentibus
ydeam in deo malum non habet dicitur
dici quomodo esse ydeatum vel forte
Preterea quicquid est a deo habet ydeam in deo
sed malum est a deo penae, ergo habet
ydeam in deo. Contra quod est ydeatum
habet esse determinatum per ydeam; sed malum
non habet esse determinatum cum non habeat
esse sed privationem sit entis, ergo malum non
habet ydeam in deo. Preterea Dionysius
vel ydea est per diffinitionem divine
notitiae; sed non est de non entibus ad
bona, ergo malum non habet ydeam in
deo. Preterea malum est privatio ordinis species
ordinibus augustinus; sed ydeas plato
species appellavit, ergo malum non
potest habere ydeam. Respondeo dicendum quod ydea
secundum quod a sui ratione ut patet ex dictis
importat formam quae est principium for-
mationis alicuius vel cognitionis
quod est in deo posset esse mali principium
non potest malum habere ydeam in deo
si proprie accipiatur ydea; sed unde
si accipiatur communiter pro ratione simili-
tudinis augustinus malum deus ex hoc ipso
quod non habet formam vel cum similitudo
attendatur secundum formam aliqua participatione

non potest esse quod malum sit et aliquid
in deo habeat cum aliquid dicatur ma-
lum ex hoc ipso quod a participatione di-
vinitatis recedit. Ad primum
dicendum quod scientia simplicis notitiae non
solum est de malis sed etiam de quibusdam
bonis quae sunt non entia nec fuerunt
et respectu horum posset ydea scientia
simplicis notitiae non autem malorum.
Ad secundum dicendum quod non negatur
malum habere ydeam ratione oppositionis
tantum; sed quia non habet aliquem esse per
quam aliquid principietur quod sit in deo
ut sic similitudo eius accipi possit.
Ad tertium dicendum quod qualitas quantum ad
partem quam deficit et non entis est
rationis tantum quae negat esse et privatio
non est in essentia rationis; et alias quod
qualitas non sufficit ad similitudinem
de quo modo loquitur. Ad quartum dicendum quod habet
privationem in illo tamen est magis sua
parte esse per quandam unionem eius cum cognos-
cente; sed hoc esse non est quod est quandam
unionem scientiae tamen privationem non cog-
noscit nisi per positionem oppositi sicut
caecitas per visionem visus. Ad quintum
dicendum quod sicut actus male quod est ad
id quod habet de entitate bonum fuit
et a deo fuit. Ita etiam est de habitibus
quibus fit causa privationis vel effectus
unde ex hoc quod sunt mala non po-
nunt aliquem esse nisi secundum privationem.
Ad sextum dicendum quod ad deum non esse duplici-
ter modus quia esse non est causa rationis in diffinitione
et secundum hoc est veritas dei non entis et quod
non entibus non potest concipi aliquid
formaliter nisi aliter in ymaginatione
et huiusmodi non est cuius est malum. Alio modo quia
non invenitur in unum quod quamvis ipsa
privatio entitatis non claudatur in eius
diffinitione et ut phantasiae ymaginationes
non entia tamen composita sunt ex compo-
Ad septimum dicendum quod ex hoc ipso quod malum
non habet ydeam in deo ad quod quaeritur.

per ydeam boni oppositi et per hunc modum se habet ad cognicionem ac si haberet ydeam, non autem ita quod propriam ydeam habeat sicut ydea que proprie dicta est non potest. Ad viij dicendum quod malum pene exit a deo secundum quod ordinatur iusticie et bonum est et ydeam habet in deo.

Quinto queritur utrum materia prima habeat ydeam in deo. Et videtur quod non. Ydea enim secundum Augustinum forma est, sed materia nulla habet formam; ergo non habet ydeam in deo. Item videtur per (?) materiam non esse [illegible] non ergo ydea dicitur ydeato unde si habet ydeam oportet quod eius ydea sit in potentia; sed in deo potentialitas non cadit; ergo materia non habet ydeam. Item per ydeam sunt in deo cognitiones rerum; sed materia prima numquam est separata a forma, ergo non habet ydea in deo propria. Item ydea cum sit similitudo ad formam, sed materia prima numquam potest formari ut forma sit de eius essencia; si haberet ydeam, sequeretur quod ydea in deo, quod est absurdum. Sed contra: omne quod est creatum a deo habet ydeam in ipso; sed materia est huiusmodi; ergo etc. Item omnibus rebus divina ab eis distincta; ergo et cetera. Item quidquid habet aliquam essenciam habet ydeam in deo; sed materia prima est huiusmodi; ergo et cetera. Respondeo dicendum quod Plato qui invenitur primus locutus fuisse de ydeis non posuit materie propriam ydeam, quia ipse ponebat ydeas ut causas ydeatorum per se; materia autem non est causatum ab ydeis sed concausa; posuit enim duo principia ex parte materie scilicet magnum et parvum, sed unum ex parte forme scilicet ydeam. Nos autem ponimus materiam creatam esse a deo; unde oportet ponere quod aliquo modo sit eius ydea in deo, tamen cum quodammodo debet ipsa causata habere similitudinem. Sed tamen si proprie de ydea loquimur non potest poni quod materia prima per se habeat ydeam in deo distinctam ab ydea forme vel compositi, quia ydea proprie dicta respiciat rem secundum quod est producibilis in esse; materia autem non potest exire in esse sine forma nec e converso. Unde proprie ydea non respondet materie tantum neque forme tantum, sed composito toti respondet una ydea, que est factiva totius et quantum ad formam et quantum ad materiam. Si autem large accipiamus ydeam pro similitudine vel racione, sic possunt per se distincte habere ydeam que possunt distincte considerari, quamvis separatim esse non possint, et per hunc modum nichil prohibet materie prime etiam per se esse ydeam. Ad primum ergo dicendum quod quamvis materia prima sit informis, tamen inest ei imitacio prime forme; quantumcumque enim debile esse habeat, illud tamen est imitacio primi entis, et secundum hoc potest habere similitudinem in deo. Ad secundum dicendum quod ydeam et ydeatum non oportet esse similia secundum conformitatem nature, sed secundum representacionem tantum. Unde in rebus compositis est similitudo ydealis et similiter compositi in [illegible] ydea et similitudo simplex et actu. Ad tercium dicendum quod quamvis materia per se esse non possit, tamen potest per se considerari, et per hunc modum potest habere similitudinem. Ad quartum dicendum quod racio procedit de ydea proprie accepta secundum quod est respectus eius ad esse producibile, et sic ydea materie prime non distinguitur. Ad primum vero quod in contrarium obicitur dicendum quod materia non procedit in esse a deo sine compositione, et ideo ydea proprie loquendo ei non respondet. Et similiter dicendum ad secundum quod materia proprie loquendo non habet essenciam, sed est pars essencie totius.

Sexto queritur utrum in deo sit ydea eorum que nec sunt nec erunt nec fuerunt. Et videtur quod non, quia non habent ydeam nisi que habent esse terminatum; sed ea que nec sunt nec fuerunt nec erunt non habent esse terminatum; ergo non habent ydeam. Sed dicendum quod quamvis non habeant esse terminatum in se, habent tamen esse terminatum in deo. Sed contra: ex hoc est aliquid ad terminatum quod unum ab alio distinguitur, sed omnia

put se ideo sit vnum et ab inuicem
indistincta. ergo non tantum deus habet esse
determinatum. Preterea ydee dicuntur exem-
plaria secundum que et hoc uolumus
quod sit predeterminatum et efforme
vnum sed quod nec fuit nec erit nec est
unum fuit predeterminatum a diuina
intelligentia ergo non habet ydeam aliquam in
deo. Preterea ydea ordinatur ad rerum pro-
ductionem. si ergo sit ydea eorum que
numquam sunt producta in quantum sit
frustra quod est absurdum ergo etc. Sed
contra deus habet cognitionem de rebus
per ydeas sed ipse cognoscit ea que
nec sunt nec erunt nec fuerunt ut dicitur
est in questione de scientia dei ergo etc. erunt
ydea et eorum que nec sunt nec erunt nec
fuerunt. Preterea non dependet ab ef-
fectu sed ydea est causa essendi rerum
ergo non dependet ab esse vel a compo-
sitione et esse de hiis que fuerunt nec
erunt nec sunt. Dicendum quod ydea
importat respectum ad cognitionem
non solum in actu sed in habitu. Nam
tamen deus de hiis que facere potest
quamuis numquam sint facta nec fu-
tura habeat cognitionem virtualem
potentia vel numquam quod ydea pos-
sit esse eorum que nec fuerunt nec erunt
non tamen eodem modo sicut est eorum que sunt
vel fuerunt vel erunt. quia ad ea que
sunt vel erunt vel fuerunt producenda
determinatur ex proposito diuine uolunta-
tis non autem ad ea que nec sunt nec erunt
nec fuerunt et hoc habent quodam-
modo determinatas ydeas. Ad primum
et secundum dicendum quod quamuis que nec fuerunt nec
nec erunt non habeant esse determinatum in ipso
est tamen determinatio in diuina cognitione
Ad tertium dicendum quod ad esse in ipso et a-
in cognitione dei malicia non est in
deo sed in scientia diuina sed hec etiam de esse
diuinitatis in [illegible] a deo cognoscitur.
et quia deus cognoscit omnia distincte
[illegible] in parte [illegible] in toto [illegible]

scientia res distincte sunt quamuis in
ipso sint vnum. Ad tertium dicendum quod quamuis
deus numquam uoluit producere hos
vertices quorum ydeas habet tamen
uult se posse eas producere et se
habere scientiam eas producendi. Ad quartum
et quintum dicendum quod ad rationem exemplaris
exiguntur non solum predeffinitio et ef-
ficientia sed diffinitiua et effectiua.
Ad sextum dicendum quod ydee in nostro or-
dinantur a diuina cognitione ad hoc
ut secundum eas aliquid fiat sed ad hoc quod secundum
eas ad fieri possit.

Septimo queritur utrum accidentia
habeant ydeam in deo. Et videtur quod non
quia ydea non est nisi ad cognoscendum
et ad causandum res. sed actus cog-
noscitur per subiectum ex quo principiatur
ergo non oportet quod habeat ydeam.
Sed dicendum quod actus cognoscitur per
substantiam cognitione que est non autem
cognitione quid est. Sed contra quod proprie
sit differentia et maxime in
generibus sed in differentibus accidentium
ponitur sicut dicitur in septimo methaphysice et
subiectum ita quod subiectum ponitur loco generis
ut continetur ibidem dicitur ut tamen dicit
Commentator [illegible] contra quod [illegible]
ad cognitionem et actus per
substantiam cognoscitur. Preterea quod habet
ydeam et participatur in [illegible] sed
accidentia non participat cum principia
[illegible] tamen substantiale [illegible] ad [illegible]
[illegible] non habet ydeam. Preterea
illius quod dicitur per prius et posterius
[illegible] ydea sic [illegible] et fi-
guris secundum opinionem platonis sicut patet in
tertio methaphysice [illegible]
[illegible] ydea [illegible] de substantia
[illegible] ergo actus
non habet ydeam. Sed quod [illegible]
a deo habet ydeam in ipso sed deus causat
non solum substantiam sed et accidentia ergo.

accidentia habent ydeam in deo. Jtem quod
quia est aliquod genus quod reducitur ad principium
illius generis sicut omne calidum ad ca-
lidum ignis, sed ydee sunt principia co-
gnoscendi ut augustinus dicit in libro lxxxiii questionum
ergo cum accidentia sint cognoscibilia quodam
modo quod habeant ydeas in deo. Ad hoc dicendum
quod plato qui primus inuenit ydeas et ponit
ydeas non posuit ydeas acci-
dentium sed solum substantiarum ut patet per philosophum
in primo methaphysice cuius ratio fuit quia plato
posuit ydeas esse proximas causas
rerum unde cum intelligebat proximam
causam esse ydeam non ponebat habere
ydeam. Et inde est quod ponebat in hiis
que dicuntur per prius et posterius non esse
unam ydeam sed prius esse ydeam
sui. Et hanc opinionem tangit
philosophus in v ethicorum dicens nos inpone-
re eam quam dicimus de platone qui dice-
bat superiora in entibus esse mensuram
exemplaria. Et hac ratione cum ac-
cidens sit in ente per substantiam accidentium
dentium ydeas plato non posuit.
Sed quia nos ponimus deum esse distinctam
causam unius cuiusque rei et quo ad omnia
tamen sunt operata et quo ad effectus
et ea per diffinicionem predicantur non
non solum primorum entium sed etiam poste-
riorum ydeas ponimus et substantiarum et
accidentium sed diversorum accidentium
diversimode. Quedam enim sunt accidentia
propria ex principiis substantie causata
que sunt coniuncta a suis substantiis
separantur et hec una operatione esse
producuntur cum suo subiecto. Vnde ydea
proprie loquendo sit forma vel opera-
tiva in quantum huius non est talium acci-
dentium ydea distincta sed substantie
cum omnibus accidentibus eius est una
ydea sicut edificator una forma
habet de domo et omnibus que domui
accidunt in quantum huius per quam domui
communicantur talibus accidentibus
sunt et esse producit eis. Jtem accidentia que
quadrat assignat alia huius
considerandum sicut accidentia que sequuntur
inseparabiliter sunt substantiis ex eis
principiis dependent et alia
producuntur in esse alia operatione
operatione qua producitur substantia sicut non
ex hoc ipso quod homo sit homo sit
grammaticus sed per aliquam aliam operationem
et talium accidentium est in deo ydea
distincta ab ydea substantie sicut et
artifex concipit formam picture
domus preter formam domus. Et si
large accipiatur ydea pro simplici
sicut utique accidentia habent ydeam
distinctam in deo quia possunt distincte
considerari per se. Vnde philosophus dicit in vii
methaphysice quod quamuis accidentia consequentia
accidentia dicuntur habere ydeam sicut
substantie sed quia ad aliam partem quia plato
ponebat ydeas ut essent causae
generationis et essendi ydee unde
esse substantias. Tunc ad primum dicendum
quod sicut dicitur in deo non ydea solum
primorum effectuum sed etiam posteriorum. Vnde
habemus accidentia habent esse per
substantiam non excluditur quin habeant
ydeas. Ad secundum dicendum quod actus
duplex potest accipi. Vno modo in abstracto
et considerari per separacionem. Et
cum assignat accidentibus genera
et species etiam non substantie non potest
in diffinicione accidentis ut genus sed
ut differentia ut cum dicitur simitas
est curuitas nasi. Alio modo potest
accipi in concreto et sic accipitur
sub quo sunt unum per accidens cum substantia.
Vnde sic non assignantur eis genera
et species et ita unitur cum substantia per
diffinicionem accidentis ut genus. Ad
tercium dicendum quod in quantum accidens non sit
principium etiam participat principia
et per consequens resplendet ydea in eo
et similiter ad quartum. Et per hoc patet ad alia.
Octauo queritur utrum ydea est singularium.

heant ydeam in deo. Et videtur quod non
quia singularia sunt infinita in po
tentia. Sed in deo non sunt eius quod est [illegible]
quam recepti. Si igitur esset singularium
ydea in deo, essent in eo ydee infinite
quod videtur absurdum cum non possit esse
actu infinita. Preterea similiter habe
ant ydeam in deo, aut est eadem ydea
singularis et speciei, aut alia et alia.
Non alia et alia, tunc enim unius es
sent infinite ydee in deo, quia ydea
speciei est et ydea singularis. Si autem
una et eadem, tunc ydea speciei omnia
singularia que sunt eiusdem speciei gerant
tuo omnium singularium. Ideo etiam in si
una ydea tantum etc. Singularia non
habebunt ydeam distinctam in deo.
Preterea multa sunt que casu accidunt,
sed talia non sunt per diffinita. Cum igitur
ydea requirat per diffinitionem, ut ex
dictis patet, videtur quod non omnia singularia
habeant ydeam in deo. Preterea quedam sunt
que ex duabus speciebus commixta
sunt, ut mulus ex asino et equo. Si igitur
talia habeant ydeam, videtur quod utriusque
vel duplex ydea; et hoc videtur
absurdum, cum inconveniens sit ponere
multitudinem in causa ubi unitas sufficit.
Sed contra, ydee sunt in deo ad quod est cognoscendi
et operandi, sed deus est cognitor et
operator singularium, ergo in ipso sunt
ydee eorum. Preterea ydee ordinantur
ad esse rerum, sed singularia verius habent
esse quam universalia, cum universalia non subsis
tant nisi in singularibus, ergo singularia
magis debent habere ydeam quam universalia.
Ad primum dicendum quod plato non posuit ydeas
singularium sed specierum tantum, cuius duplex
fuit ratio. Una quia secundum ipsum ydee non
erant [illegible] sed formarum [illegible]
hiis infinitis. Singularia autem
[illegible] forma non unius
singularium collocat in specie. Ideo
ydea non videtur sumi [illegible] sunt
est [illegible] speciei. Alia ratio est

potuit, quia ydea non est nisi eorum que per se
sunt intenta, ut ex dictis patet.
Intentio autem nature est principaliter ad speciem
conservandam. Unde quamvis generatio
terminetur ad hunc hominem, tamen
intentio nature est quia generet hominem,
et propter hoc philosophus dicit in 7º de
animalibus quod in actionibus speciei est
assignanda causa finalis, non autem in
actionibus singularium. Sed efficiens
et materialis tantum. Ideo non videtur sumi
sed speciei, et ea de causa plato non pone
bat ydeas generum, quia intentio nature
non terminatur ad productionem forme
generis sed solum forme speciei. Nos autem
ponimus deum esse causam singularis et quantum
ad formam et quantum ad materiam. Ponimus
etiam quod per divinam providentiam diffiniuntur
omnia singularia, et ideo oportet nos singularium
ponere ydeas. Ad secundum dicendum
quod ydee non plurificantur nisi secundum diversos
respectus ad res, non causat igitur
velocitas hominis immo tamen multiplicari
ut [illegible]. Ad tertium dicendum quod
si loquimur de ydea proprie secundum quod est
causa quo est esse productibile,
sic una ydea videtur singularis speciei
et generi individuativo ipso singulari,
eo quod [illegible] homo ab alio distinguatur
secundum eum. Si autem accipias ydeam
[illegible] in voce sic cum
diversa sit consideratio forte
[illegible] ut homo est ut aliquid
[illegible] ydee in
similitudine. Ad quartum dicendum quod quamvis
[illegible] sit a casu [illegible] agente
nichil tamen est a casu [illegible] agente
qui omnia precognoscit. Ad quintum
dicendum quod mulus habet speciem mediam
inter equum et asinum unum et
duabus speciebus sed una tantum que est
effecta per commixtionem seminum
utriusque animalis non potuit
producere [illegible] ad [illegible]
[illegible]

sed producitur ad adpropinquum sue speci-
tionis non eadem voce assignatur pro de ca-
mulo et asino. Articulus 2us.

Questio est de ubi. Et primo queritur
Utrum ubi proprie dicatur de deo.
Et videtur quod non. Est enim duplex
ubi scilicet intrinsecum et extrinsecum. Extrinsecum autem
de deo proprie dici non potest cum sit
corporale et circumscriptibile. Similiter nec ubi intrinsecum
quod diffinitur ... ij° li. sermo intus
dispositus est motus animi ex excogi-
tando fiens sine aliqua enunciatione.
In deo autem non potest poni motus quia
cogitatio quidam discursus quodam
perficit. Ergo nec ubi non proprie
dicitur in divinis. Contra per Augustinum in ij. de
Trinitate probat quod ubi quod est propinquius
ex eo quod est ... ab aliquo credidit
patet Matth. xv. que procedunt de ore
hec coinquinant hominem. quod de ore
cordis intellectum esse ostenditur ex hijs
que sapimus. Que autem procedunt
de ore verbo non ... metaphorice dicuntur
in spiritualibus rebus. Ergo nec ubi. Praeterea ubi
ordinatur esse medium inter creatorem
et creaturas ex hoc quod Johannes dicit omnia
per ipsum facta sunt. Et ex hoc ipso patet
Augustinus quod ubi non est creatum. Ergo
eadem voce potest probari quod ubi non
est creator. Ergo ubi non ponitur quod sit
in deo. Praeterea medium equaliter distat
ab extremis. Sed ubi medium
est inter ... dicitur et creatura
quod ... quod ubi ... distinguitur
a creatore tamen ab eius creaturis distin-
guitur. Sed in divinis non est ad dis-
tinctionem. Ergo ubi non proprie ponitur in
deo. Praeterea quod proprie non convenit filio
in quantum est incarnatus hoc non proprie
dicitur in divinis sicut esse hominem vel
ambulare vel ad hoc. Sed vero ubi
non convenit filio nisi in quantum est incar-
natus quia verbo ubi est ex hoc ut ma-
nifestat dicitur. Filius autem non
manifestat priusquam missus sit quia

incarnatus. Sicut nec ubi nisi ...
hoc quod est unitum. Ergo ubi non
dicitur proprie in divinis. Praeterea si ubi proprie
diceretur in divinis hoc esset ubi
quod fuit ab eterno apud patrem
et quod est ex tempore incarnatus sicut
dicitur quod est eius filius. Sed hoc ut videtur
dici non potest quia ubi incarnatus
comparatur verbo vocis. Verbum apud
patrem exponens verbo mentis ut patet
per Augustinum in li. de Trinitate. Non autem
hoc ubi cum voce prolatum et
ubi in corde existens. Ergo non videtur
quod ubi ab eterno dicatur apud patrem
fuisse proprie ad eum dictum pertinere.
Praeterea quanto effectus est posterior
tanto magis habet rationem signi.
Sicut vinum est causa finalis doli-
et circuli qui appenditur ad dolium
ad designandum. Sic circulus magis
habet rationem signi. Sed ubi quod est in voce
est effectus posterior ab intellectu
progrediens. Ergo ei magis quam verbo
signi convenit ... Et similiter verbo
ubi quod a manifestatione imponitur.
Hoc autem quod provenit ei in corporalibus et in
spiritualibus non proprie dicitur de deo.
Ergo ubi non proprie dicitur de ipso. Praeterea
unumquodque nomen dicitur proprie de eo
a quo imponitur. Sed hoc nomen ubi impo-
nitur ... ut ab eo
hoc quod ubi ... ad eius vim ...
Sed hoc est proprie. Sed non est ubi
Sed hoc non convenit de quo dicimus ...
Ergo ubi non proprie dicitur in divinis.
Praeterea ubi aliquod dicitur ... esse simili-
tudo vera de re in divinis. Sed per
intelligentiam ... se possit similitudinem
... Ergo ...
... non convenit ubi
... ad ... spirituali
cogitando ... ut Augustinus
Ergo ubi non proprie dicitur in divinis. Praeterea
... dicitur de deo ad similitudinem creature

nō dr de eo ppe sz metha / sz
ubū i diuīs dr ad filiū ubū
q ē i nob ut aug dr / go vi q
methce z nō ppe i diuīs dica
Pro aūs dr q deq dr ubū h q
de eo oīa pfiunt / sapiā quo
oīa cognoscūt / lux quo oīa
manifesta / sz pfīe nō ppe dr i
deo / qz plo ad uocē pz / go ubū
nō ppe dr i diuīs / Pro sic sicut
ubū uocē ad ubū icartū
ita ubū mētē ad ubū etnū
ut p aug pz / sz ubū uocē nō
dr de ubo icarto ubi metha
go nec ubū mētis dr de ubo
etnō methce / Cōtra q aug dr i
ix de trin ubū ē forme mte
diuīg cū amore notia ē / sz no
ticia z amor ppe dr i diuīs
go z ubū / Pro aug i xv de trin
dr ubū q fois sonat sig ē
ubiq mtg latet / cui magis
ubi cōpetit nōn ñat q pfec
tus eē dēnoi ubi ē ubū qz
z ipm dr ppe ea q ut fois
appet assūptu ē ex q pz q
nōn ubi magis ppe dr de ubo
spuali q de corpali / sz ēe i q
magis ppe iuenit i spualibz
qm i corpalibz ppissime dō cō
petit / go ubū ppissie i dō dr
Pro richar de sco vic dr q ubū
ē manifestatiū ssig alicq
sapuit / sz filius vissime ma
festat sssiz pris / go nō i ubū
ppe i deo dr / Pro ubū aug xv
de trin ut ad ē q cogitato for
mata / sz diuiā cōsida ung ē
forma / sz ssf forta / pz ppe i
suo actu / go ppissime dr ubū
i diuīs / Pro ut mob ving q q
ē simplicissim ppt z magis ppe
dr ving / go z silr ubo q ē
magis simpl ppissie dr ubū
sz ubū q ē i deo ē simplicissim

i ppe dr ubū / pro sz gnatia ach
ct p ordois q ubū dr nō sibi
cōtenon appat / qz ē pfectio
tōrq ordis q i ppapua pbo
z qz p ubū manifesta alicp
ordis / sz qz i ubo intellm nōn
sz ubū diuīn ē pfectissim inc ob
rebz ē z manifestatiū rez
go ppissime ubū dr / Ubū dom
ēnoīa imponuntur h p q nō
de rebz accipimus / z qz ea q sūt
posteriora i na sūt ut plurimū p
notanob / inde ē q frequent
h noib impon alias nōn p q t
aliqs duorū iuenit i q lorz
alt o rebz significata p nōn
pus existit / sic pz de noibz
q dūr de dō z catis / ut ens
z bonū / z h q q p q sūt catis
imposita / z exprimunt ad dūiā
p d r ōn trāslata qm ibz ēēt
bonū p q iuenia i deo / ptio qz
ubū exprimit cū sit ssilr ē magis
notū nob q mtig h noib
impon p p q uō cale ubū dr
ubū qm ubū mtig / q mitis
ubū mtig nali sit p q ip poce
exticeps cat effcius z final
final qui de / qz ubū uocale
ad hoc a nob exprimit ut mtig
ubū manifestet / Ubū oz q ubū
mtig sit e v sig p exprig
ubū / ubū at q exprig pfer
sed q mtū ē nō ipm mt
uz h mt tū q chitg ut po u
quatenz th mt tast / Ubū ubū
mtig ē ipm mtig mt tū / efficiē
tie bat qz ubū platū exprig
cū sit significatm ad plact
tū eq potēr ē nob sic ē ac
torz artificiatorz / ptio sicut
aliorz artificiatorz pexistit
i mte artificis ymago queda

exterioris artificii. Ita in mente
proferentis verbum exterius preexistit
quoddam exemplar exterioris verbi.
Et ideo sicut in artifice tria considerantur,
scilicet finis artificii et exemplar ipsius
et ipsum artificium iam productum,
ita et in loquente triplex verbum invenitur.
Scilicet id quod per intellectum concipitur ad cuius
significationem verbum exterius profertur,
et hoc est verbum cordis sine voce
prolatum. Item exemplar exterioris verbi,
et hoc dicitur verbum interius quod habet yma-
ginem vocis. Et verbum exterius ex-
pressum, quod dicitur verbum vocis. Et sicut in ar-
tifice precedit intentio finis
et deinde sequitur excogitatio forme
artificiati et ultimo artificia-
tum in esse producitur, ita verbum cor-
dis in loquente est prius verbo quod habet
ymaginem vocis, et postremum est ver-
bum vocis. Verbum igitur vocis quia cor-
porale est non potest de deo dici nisi
metaphorice, prout scilicet ipse creature
a deo producte et verbum eius dicuntur,
et motus ipsarum creaturarum designat
intellectum divinum sicut effectus causam.
Unde eadem ratione verbum quod habet
ymaginem vocis non potest dici de
deo proprie sed metaphorice tantum. Ut
ideo dicatur verbum dei ydee rerum
faciendarum. Sed verbum cordis
nichil est aliud quam id quod actu consideratur
per intellectum, proprie de deo dicitur, quia
omnino est remotum a materialitate et cor-
poreitate et omni defectu. Et huiusmodi proprie
dicuntur de deo, sicut sciencia et scitum,
intelligere et intellectum. Ad primum ergo
dicendum quod cum verbum interius sit id quod
intelligitur, non est in nobis nisi cum
actu intelligimus. Verbum interius
semper requirit intellectum in actu suo,
qui est intelligere. Unde si perfectus motus
motus dicitur non quidem imperfecti ut

describitur iii° physicorum, sed motus perfecti
qui est operatio, ut dicitur iii° de anima.
Et ideo Damascenus dicit: verbum intellectus est
motus intellectus. Vel tamen accipitur
motus pro eo ad quod motus terminatur,
id est opus pro operatione, sicut intellectum ex-
intellectione. Non hoc requiritur ad hoc ut verbum
quod actu intelligitur, quo terminatur ad verbum
interius, fiat cum aliquo discursu,
quia intellectus cogitationem implicat, sed
sufficit qualitercumque ad actum
intelligatur. Quia tamen apud nos ut fre-
quentius per discursum intelligendo
devenimus, propter hoc Damascenus et Augustinus dif-
finientes verbum utuntur cogita-
cionis consideratione. Ad secundum dicendum
quod Augustinus non potest a filio
separari amor, unde non dicitur amor
cordis dei dici verbum dei, ut albedo
ratio ut non potest. Ad tertium dicendum quod
non sic potest accipi verbum et verbo
intellectus per modum motus, sicut
passiones cum sint in albedine et
nigredine in motu deinde operationis,
ut albedinis. Ad quartum dicendum quod ager
et paciens sic in creatura artificii
et medium intelligitur et artificia-
tum, filius omnis quo agit. Et hoc modo
filius est medium per quem causat
et causatum a filio pro verbum.
Non autem intellectus dicitur causam et causatum,
quia ipsum verbum est in deo creatoris
vel sicut verbum non est causata, sed
non est prius tantum et per hoc verbo non est
que iam causam deus causat per
verbum suum. Verbum dicitur medium ut sit
sapiencia sua dici possit medium
intellectus dum tamen causat cum tamen ipsa
sapiencia est deus. Augustinus autem non per
hoc probat verbum non esse causatum,
quia est medium, sed quia est verbo causante
causa inquantum motu fit re-
ductio ad aliquid primum quod non mo-
vetur motum illum, sic alteratio omnia
reducuntur in primum alterans non alteratum

Etiã tali q̄ inducãt cãtã oi
oz ccniãtur / Ad xij / dz / q̄ m̄e
diũ sũ accipit inter ẽtrĩos motus /
aliq̃ accipit̃ p eq̃distãtiã ab ẽtrẽ
aliq̃ aũt nõ / sz mediũ q̄ ẽ int
agẽs & paciẽs sicut quidã mẽ
ut instrumentũ quo ẽ efficiẽs p
agẽti / quo ultĩo paciẽti / et
quo recipit eq̃distantiã ad
utroq̃ / sic p̄z i agẽte q̄ actiõ
ad paciẽs p̃uenit pluribus
instrumentis / sz mediũ q̄ ẽ sorg
agẽs agit ẽẽ efficiẽs agenti
q̄ ẽ i ipo sũt atẽrĩ / nõ at
i paciẽte nisi sit sui similitũe
tñ hoc mõ ũbũ dr̃ mediũ int
p̃mẽz creatura / ũnũ nõ oz q̄
equalit̃ distet a p̃rẽ & cãtã
Ad v / dz / q̄ quĩnis a pũt nob
maifestatõ q̄ ẽ ad alterũ nõ
fiat p ũbũ nõ tã ẽ ẽ tũ mai
festatõ ad se p̃ũ sit ẽ p ũbũ
cordis / tñ maifestatõ alia s
redit ẽ i o ẽ ũbũ mentis / ũbũ s
dr̃ / sic ẽ p ũbũ incarnatũ p
quibus maifestatõ ẽ sz p ũ
bũ ab eĩo genitũ cũ ma
nifestãut ẽrpĩ & io nõ q̄
ẽ nomẽ ũbi / sz hoc tũ q̄ incar
natũ ẽ / Ad vj / dz / q̄ ũbũ in
carnatũ ht ad sile ũ ũbo
uocis & ad dissile / hoc sile ẽ
i utroq̃ uoce & uñ aliud
p̃ q̄ sic uox mãi tat ũbũ
mentis / ita p carnẽ maiu ũbũ
ũbũ etũ / sz tũ ad hoc ẽ dissile
q̄ ipa carõ assũpta a ũbo ẽ
nõ dr̃ ũbũ / sz ipa uox q̄ as
sũit ad maifestatõz ũbi
intioris dr̃ ũbũ / & io ũbũ uocis
ẽ at a ũbo cordis / sz ũbũ in
carnatũ ẽ ĩdẽ / q̄ ũbũ et
sic ẽ ũbũ sz tũ p uocẽ ẽ ĩdẽ q̄
ũbũ cordis / Ad vij / dz / q̄ uõ
signũ p p̄9 ẽ effectũ qui cãẽ q̄

cãẽ effectũ tãẽ cond̃ nõ at
signiffcãdi / sic i ẽ p̄d̃ mõte
actit / sz q̄ effectũs hz rõne
solũ q̄ sit / sz tñ sicut tuẽ sit
tãẽ p̄9 q̄ effectũ s i cõdõ
itãz sig̃ signfcãdo / & io ũbũ
mtis p̄ p̄9 ht rõne signifĩ ẽ
q̄ ũbũ uocis / ẽ q̄ ũbũ uocis
nõ instituit ad signifcãd
nisi p intiquĩbũ / Ad viij / dz /
q̄ nomẽ dr̃ ab aliq̃ impõi dup
dũt ex pte impõnẽtis nõ /
aut ex p̃te rei cui impõr / ẽx
pte aũt rei nõ dr̃ ab illo
impõi p q̄ cõplet rõ rei qua
nõ sit / tñ ẽ cõa specifica
illius rei / tñ hoc ẽ q̄ p̃u p̃ p
nõ / sz q̄ d̃nẽ ẽẽ uel ẽẽ nob
ignote quo utĩm actiõibz
uel effectibz loco capiut i impõ
ncẽ / dr̃ & sz hoc nõ mãng rẽ
ẽt ẽ q̄ loco d̃nẽ ẽẽnt sunt ẽ
tã aq̃ impõr nõ / ex pte im
pomẽt / sic lapis impõr ab
effectũ qui ẽ lede pedẽ / tñ nõ
oz ẽẽ p̃ncipalit sig̃ p nõ / sz
ẽ loco q̄ hoc impõ / sic dẽo q̄
nõ ũbi a ũb dr̃ cõt a b ẽtũ
ex pte impõnẽt nõ ex pte
rei / Ad ix / dz / q̄ q̄ũtũ ad rõne
ũbi ptinet nõ dr̃ utrũ ad intel
ligẽ p similitudẽ uel ẽẽ / cõ
stat ẽ i q̄ ẽ ũbũ sic ẽẽ / d
q̄ intel pt sine p ẽẽ sine p
similitudẽ intelligẽ / & io ẽ
intẽ sine p similitudẽ sine p
ẽẽ intelligẽ pt ũbũ intis
dici / Ad x / dz / q̄ de hijs q̃
dr̃ de deo & cãtis / q̃dã sũt
quoz rebus signifcãt p p̄9
ĩuenit i deo q̄ i cãtis
quẽnis nõia p̄9 sũt cãtis
impõita / sic illa q̃ dr̃ de deo
ut bonitas & sapiã & hoi / q̃dã
nõ sẽ quoz rebus sit de deo nõ
cõuenit / sz ad sile dr̃ / tñ hui

dur metha de deo sic dicit
dum leo non cnit ambulat et ... to
go quod ubum i diuinis dr ad silit
mi ubi de impositis noib n
pr ordine uni unio oz qu me
thare dr. Ad vi dm quod placo
ptinet ad rone ubi quittu
tud ... a quo impo nom ex
pte imponetis alio at ex pte
rei et id quod in eis placo dicat i
dinis non sit cpt ubum metha
dicat sic et dam dt quod h nom
dr ab echim quod e ardere et tn
quod in eis arde e dicat metha
de deo non tunc nom dei. Ad
vij dm quod ubum incartu qpa
ubo uocis ppr quandam silit tn
ut ex dcis pz et id ubum incar-
natum non pt dici ubum uocis n
metha sed ubu eternum cpa
ubo cordis sine ratione ubi
ntio ... et id ubu dr ut ubi
Scdo quid Nrum ubum i diuinis
dicat essentialr ut plurimum et
quod e essentia possit dici quia nom
ubi a manifestatione impoi
ut dictum e sed esse diuina pt se ipsa
se ipam manifesta go ei uirtu
te pertinet ita ubu essentialr dr
posterius p nom in ipa difference in
ter metha dr sed ubum s aug i
ix de trini e indiciam ubi a dere
ctio ... anss i monol dicit q
spualr e aliqd qui cogitando
intuemur ... at diffone n
po ... essentiale dicitur ubu
essentialr dr. p quod quod dr e ubum
pr dt no solu se ipm sz et filium
et spm scm ut anss dt i li p
deo go ubu ... prsonis qui e
go essentialr dr. p quod diceret
si ubu dicitur augo dt vij de
trini. sz sit dt anss i monolo sic
pr e intelligens et filius intelligens
et sps scs intelligens et tam non tres
intelligentes sz unus intelligens
ita pr e dicens et filius e dicens et
sps scs e dicens et tn non tres
sunt dicentes sz unus dicens go ib
corp uidet eorum sz ut e eorum
id cuius go ubu essentialr dr i diu
p si mittitur non dicit dicere et mit
sz ubu i diuinis sumit ad similit
ubi quod e intellectus ... aliquid
dicere qui intelligere go ubum
ad qui intellectus sz intellectus i diuinis
essentialr dr go et ubu p... ubu
diuinum aug dt e p... spatia
prib sz p... spatia essentialr dr
i diuinis go et ubu essentialr dr
p sit amor inspirat emana oz
affectus ita ubu ... oz intelli
sz amor i diuinis essentialr dr go
et ubu p ... quod pt intellig i diuinis
no intra distinctione prsonalr dr
prsonalr sz ubu ethnicus ... et
ille qui negat distinctionem
prsonaz ponit quod deus dt ps
nonne go ubum non dr plr i deo
Contra e quod dt aug ii vij de
trini. quod solus filius dr ubum no
at simul pr et filius ubum sz oe quod
essentialr dr dt ... quod unit
go ubum non dr essentialr p Jo
i dr ubum erat apud deum sz ... h
apud ... sit p ... transitiua imp
tat distinctione go ubum ...
deo distinguit sz nt distingu
i diuinis quod dr essentialr go ubum
no dr essentialr p... quod i dis
importat relatione p ... ad prim
dr prsonalr non essentialr sz ubum
e huius go ... p ad hoc e... aug
auctoritas richar. de s. uic ...
o i ... de trini. solus filius
ubum dicitur. C. Ad p... quod ubum
si quod ubum i diuinis metha ... dr
pt ipa ... ubum ma... tas
dum ... ad rone ... trini...
Nuc at quod in eis de ubo ... ppe
dr i diuinis quod p ti ... sufficie

unde est planissima probatio quibus
originem quandam importat sed quia in
divinis persone distinguuntur solum
originis consideratione difficilius
invenitur eo quod in divinis invenitur
quedam que originem importat non
secundum rem sed secundum rationem tantum sicut hoc nomen
opus quod proprie dicitur importat ad
opus quod procedit ab operante et tamen iste
processus non est nisi secundum rationem sed statum
verum opus in divinis non personaliter
sed essentialiter dicitur quia in deo non dicitur es-
sentia mixta cum opere. Verum non sta-
tim sit eundem. Verbum hoc nomen
verbum processum realem importet
sicut hoc nomen filius et verbis tamen
sicut hoc nomen oportet ita autem essen-
tialiter vel personaliter dicatur. Verum ad huius
notitiam sciendum est quod verbum intellectus in-
ter homines similitudine loqui possumus
de verbo divino eo ad quod oportet intellectus
intellectus terminatur quod concipimus intellectum quod
dicitur conceptio intellectus sive sit con-
ceptio significata per vocem incom-
plexam ut accidit quando intellectus format
quiditates rerum sive per vocem com-
plexam quod accidit quando intellectus componit
et dividit. Omne autem intellectum in
nobis est aliud realiter progrediens ab
altero vel sicut progrediuntur a prin-
cipiis conceptiones conclusionum vel
sicut conceptiones quiditatum
rerum posteriorum a quiditatibus
priorum vel saltem sicut conceptio actu-
alis progreditur ab habituali cognitione
et hoc videtur verum esse de omni quodam
nobis intellectu sive per commune intelligatur
sive per simplicitatem ipsa enim conceptio
est effectus actus intelligendi. Verum etiam
mens quando intelligit seipsam eius concep-
tio non est ipsa mens sed aliquid expressum a
notitia mentis. Sic ergo verbum intellectus
in nobis duo habet de sua ratione scilicet quod est
intellectum et quod est ab alio expressum
Si ergo secundum utrumque similitudinem verbi

dicatur in divinis tunc non solum impor-
tabit processum rationis sed etiam rei
et realem. Si vero secundum similitudinem alterius
tantum scilicet quod est intellectum sic hoc nomen verbum
in divinis non importabit processum
realem sed rationis tantum sicut et hoc
nomen intellectum sed hoc non est ubi propria
acceptio sumatur quia si ad rationem alicuius
de ratione aliquid auferatur iam non erit
propria acceptio. Verum si verbum proprie ac-
cipiatur in divinis non dicitur nisi personaliter.
Si autem accipiatur quomodo potest et dici
essentialiter sed tunc quandoque nominibus utendum est
ut plures sicut Philosophus usque magis est
cumulando in significationibus
nominum et quia omnes sancti communiter utun-
tur nomine verbi prout personaliter dicitur ideo hoc
magis dicendum est quod personaliter dicatur.
Ad primum ergo dicendum quod verbum de voce
sua non solum habet manifestationem
sed realem processum unius ab alio
et quia essentialiter non realiter progreditur
a persona quamvis manifestatur scilicet persona
non potest esse verbum dici ut nomine
proprie importatur essentie ad personam
sicut et dicitur proprie ut filius. Ad secundum dicendum
quod notitia que ponitur in diffinitione verbi
est intelligenda notitia expressa ab
alio que est in nobis notitia actualis
sed autem notitia vel sapientia essentialis
dicitur in divinis tantum sapientia genita
non dicitur nisi personaliter. Augustinus ergo ait
quod dicere est cogitando intueri
et intelligendo simpliciter dicitur acci-
pitur de intuitu cogitationis
secundum quod per ipsum ad progrediendum est cogi-
tatum ipsum. Ad tertium dicendum quod conceptio
intellectus est medium inter intellectum
et rem intellectam quia ea mediante operatio
intellectus pertingit ad rem et ideo con-
ceptio intellectus non solum est id quod
intellectum est sed etiam id quo res intelligitur
ut sic id quod intelligitur possit dici
et res ipsa et conceptio vel intellectus et sic
id quod dicitur potest dici et res quod dicit per verbum

et verbum importat ut est in verbo exterioris
quia et ipsum non sic dicitur et verbis significat
pro nobis dicitur ipso nomine. Dico igitur quod
proprie dicitur non sicut verbum sed sic verbum
dicitur a patre verbum et filius ipse solus quia
filius manifestat totam trinitatem
unde pater dicit uno verbo se et omnes tres
personas. Ad xv dicendum quod hec verba
Anselmi exponenda sunt. Enim quod verbum
non dicitur nisi personaliter et convenit soli
filio, sed dicere convenit tribus personis.
Dicere autem non est aliud quam ex se
emittere verbum. Filius et verbo Anselmi
quia verbum Augustinus vii de trinitate
ubi dicit quod non singuli dicuntur esse
dicentes sed pater verbo suo. Unde sicut verbum
proprie dictum non dicitur nisi personaliter in divinis
et convenit soli filio, ita et dicere et
soli patri convenit. Sed Anselmus accipit
dicere quod est pro intelligere et verbum proprie
et potius sed fatetur ergo sic explanavi.
Ad v dicendum quod in nobis dicere non est proprie
sit intelligere sed intelligendo verbum quod est
ex se exprimendo aliquam conceptionem
ut aliud possimus intelligere verbum
conceptionem exprimendo. Et ideo est
intelligere in nobis proprie loquendo est dicere,
sed deus potest intelligere sine hoc quod ad
ex ipso procedat sive verum. Et ideo
deus est intelligens tamen intellectum et intelligendo
quia in nobis non accidit. Et ideo non est
intelligere in deo proprie loquendo dicere.
Ad vi dicendum quod sicut verbum non dicitur
notitia patris nisi notitia genita
ex patre. Ita et dicitur nisi operatio
patris que est virtus procedens a patre
[illegible] at procedentibus procedal
dicitur et filius post operationem procedens a
patre. Ad vii dicendum quod dictum est supra ad pertinere
procedere ab alio. Uno modo sicut actio
ab agente vel opus ab operante.
Alio modo sicut operatum ab operante.
Primo ergo modo operationes ab operante
non distinguuntur re, sed secundum se ex parte
ab alia per se conveniunt. Sed distinguitur
perfectum a perfecto et opus est perfectio

operantis. Sed processio operati distinguit
unam rem ab alia in divinis autem
non potest esse hoc rem distincto perfectionis a
perfectibili. Invenitur tamen in deo res
ab invicem distinctas. Et ideo ponere
est processionem qui sunt in divinis ut
operationes ab operante non est eiusdem
rationis tantum sed processio qui sunt ut
res a patre. Patet ideo realis
inveniuntur. Hoc autem est diviam voluntatem
et voluntatem. Quia opus non est tantum
ad res bene quam est bonum et malum
sed opus in [illegible] anima in intellectu
quia est vult fluxum diversi ipso
intellectu. Et ideo nobis non habent ad procedere
duobus a se ipsa. Quia ita sit nisi
per modum operationis. Sed intellectus habet
se ipso ad procedendum ab eo
non solum per modum operationis, sed per
modum etiam operati. Et ideo verbum sic
ut res et procedens. Sed amor ut
opus procedens. Unde amor non
ita se habet ad hoc ut dicatur proprie
sic verbum. Ad viii dicendum quod nomen talia
distincte prefert non procedens quod se
ipsum ut perfecto a quibusdam etiam
qui distinctionem patet dicendum non
ponit. Ad ea non quod in quantum
obicitur possit de se daci quamvis
si quis vellet quoniam sustinere.
Ad hoc ideo quod obicitur de verbis
Augustinus potest dici quod Augustinus ac-
cipit verbum sicut importat rea-
le distinctionem prope dignitatibus. Ad xi
potest dici quod et si hoc non importet
distinctionem, hoc tamen distinctionem
importat. Et non sic verbum. Unde ex hoc
quod verbum dicitur esse a patre non
potest concludi quod verbum proprie dicatur
quod est dicitur deus de deo et deus
aput deum. Ad xii potest dici
quod verbum in essentialibus tamen. Ad xiii dicendum
sicut ad primum.

Tercio queritur utrum verbum importet
secundum quod est [illegible] quod sic sit ad

Basilius in 2° contra eunomium de spiritu sancto / sic
filius se habet ad patrem sicut spiritus sanctus non
se habet sed ad filium / et propter hoc dicit
quod verbum filius / verbum autem filius
spiritus sanctus / ergo spiritus sanctus dicitur verbum / propter hoc
videtur dici de filio / qui cum sit
splendor glorie et figura substantie eius
portans omnia verbo virtutis sue
ergo filius habet verbum a se procedens
quo omnia portat / sed divinus non
procedit a filio nisi spiritus sanctus / ergo
spiritus sanctus dicitur verbum / Propter / verbum videtur
aliquis quod de essentia est notionale tamen
amor / sed sic notionale appropriatur filio
ita amor spiritui sancto / ergo sicut
verbum convenit filio ita et spiritui
sancto / Propter hoc / secundo dicit ad partes dicitur
verbo virtutis sue / dicitur de filio quod verbum
accipitur ibi pro imperio / sed ymo
accipitur inter signa virtutis
eius / ergo spiritus sanctus fuit pro motivo non potest
ymo quod verbum possit dici / Propter
verbum dicitur de suo principio manifestatorum
importat / sed sic filius manifestat
patrem / ita spiritus sanctus manifestat patrem
et filium ut dicitur Joh. xvi.
Ille vos docebit omnem veritatem /
ergo spiritus sanctus dicitur verbum / Contra
est quod Augustinus dicit xvi de trinitate / eo
filius eo dicitur verbum quo filius / sed
filius dicitur filius eo quod genitus
ergo non est verbum nisi [illegible] quod eius
ho[illegible] non / sed verbum et ymago
aliud est apud nos et scolasticos nostros
et aliud apud antiquos doctores
grecorum / Illi enim usi sunt verbo propter
et ymagine pro omni eo quod divinus
procedit / Hinc damascenus spiritum sanctum
et filium verbum et ymaginem ap-
pellat / sed nos et scolasticos nostri
moniti a zelo (?) emulantes consuetudinem
canonice scripture / quia divinus autem
nunquam verbum ad ymaginem per-
tinet ex filio et de ymagine que quidem

ad patrem eorum non pertinet / sed de
verbo sanctis venerabilibus nostris usus
appetit / verbum enim manifestatorem
quandam importat / manifestatio autem
per se non videtur intentio / sed ei ad
quod exponitur intentio manifestatio videtur
hoc non est sicut ex ipso adimitur
velut per quod / ergo manifestatio
intentio / sed vero non potest esse ex-
cutio nominis verbi proprie dicitur de
deo quia procedit ab intellectu / quod ab
intellectu non procedit non potest verbum dici
ad metaphoram (?) nisi quod sic est aliquo modo
manifestativum / Dico ergo quod in divinis
solus filius procedit per viam intellectus / Spiritus
procedit ab unico / spiritus enim sanctus
qui procedit a duobus patre et filio per viam
voluntatis / Et ideo spiritus sanctus non potest di-
ci verbum nisi metaphorice / sicut omne
manifestativum dicitur verbum / et hoc modo
exponenda est auctoritas basilii
et patet ad primum / Ad 2m dicendum quod
verbum sicut basilius accipit in proposi-
to / et dicitur sic / Ad primum / Ad 3m dicendum
sic / Ad 3m dicendum quod verbum quod accipitur pro imperio fi-
lii quod metaphorice dicitur verbum / quod verbo
consuevimus imperare / Ad 3m dicendum
quod notionale est de ratione verbi / quia
importat essentiam verbi / sed amor est
de ratione verbi non quod pertineat ad
essentiam eius / sed quia quanto magis premit
ipsa auctoritas inducta non
ratione non potest concludi quod spiritus sanctus
sit verbum / sed quod procedit ex verbo
Ad 4m dicendum quod verbum manifestat non
solum quod est intellectus / sed et quod eius
sicut ipsa nobis est intentio et ideo
imperium quoniam sit sig[illegible]
non potest dici verbum et ad intellectum
pertinet / Ad 4m patet / Solo eo dicto
Quarto queritur utrum pater dicat
creaturam in verbo quo non [illegible]
dicit pater dicere / et non sed videtur
et dicit / et contra pater sed pater dicit

Cu g° pr no pducat ex se vbu
nisi q dt [illegible] qr vbu q ex
pre pcedit no dicat cata
p: nonq° vinicqz dr e silido
illi; sz vbu no pt dici silido
cate ut aug pbat i monol
qr vl vbu psrt cu catuus
t eet mutale sic t cature
t pveet cu eo suma imutabi
litas. vl no suma qveniet
t no eet i eo suma silitas. qr
silitudo tato verior e quto
magis qvenit cu eo cui e silido.
g° filig no e vbu q° cata dr.
p: vbu catar i deo dr ph' hmo
sit vbu artificiatoz p'o i ar
tifice; sz vbu artificiatoz
i artifice no e dispo de arti
ficiatis. g° t vbu catar i deo
no e dispo de catis. sz dispo
de catib i deo e e vl' [illegible]
no psoali. g° vbu q° cate
dr no e vbu psoale d'
p: vbu rac ad id cui pt vbu di
ht silitudine exeplaris ut yma
ginis. exeplar e quod qui v
bu e ca virtus sic actiui i mtu
petico. ymaginis at q ca e
lire sit actiui i mo mtu pec
culato. sz i deo no pt ee vbu
q sit cate ymago. oz g° q vbu
cate i deo sit cate exeplar.
sz exeplar cate i deo e ydea.
g° vbu cate i deo e idem qd e q
ydea. ydea at no dr i divinis
pl'r sz ecul'r. g° vbu pl'r dm
i divinis q° pr dt [illegible] no e
vbu quo dnr cat. p: magis
distat cata a deo q lab aliq
alia cata. sz divisar cataz
pl'ra sit ydee i deo g ono est
l'r vbu q° pr sec t catura dt.
p: h aug de deo dr vbu q ymago.
sz filig no e ymago cate g°
filig no e vbu cate. p: omne

vbu pre ab eo q e vbu; sz filig
no pcedit a cata. g° no e vbu q°
cat a dicatur. Contra aug dt q pr
dicendo se dixit omne catura
sz vbu q° pcedit e filig. g°
vbo q e filig dt omne catam
p: aug sic expo dixit et
ficm est i vbo g; ei q cat ut
fieret. g° vbo q e filig dixit
omne catura. p: sic e qvsio
artificis ad arte et ad artifi
ciatu. sz ipe deus e ars etna
a q cate pducu'r. sic artificia
ta. g° pr eadem qversione qvti
dd se et ad omib catab. ita
dd o se dt omib catab. p: pce
pcessio reducit ad id q e p'mu
i aliq gne sic ad caum. sz
cate dnr a deo. g° reducu'r
ad p'mu a qd dr. sz ipe p'o se
[illegible] g° ph' q dt redt ab
catab t [illegible]. Con. [illegible] dd
q filig pcedit a pre t p mo
[illegible] pcedit ut filig. t p mo
[illegible] pcedit ut vbu.
Ut at pcessiosib mo apd
nos inveniu'r q mnib no qvi ad
ide. Ut enim e apd nos q p mo
nt [illegible] pcedit ex alio
intellige [illegible] apd
nos sic apud deum. Ut at
mo pcessoib ht silitz [illegible]
[illegible] i nob i deo [illegible] filig
hois qui a pre hoie [illegible]
[illegible] pcedit [illegible]
[illegible] recepit.
filig at dei [illegible]
pcedit a pre [illegible]
recipit ut sint [illegible]
filig t pr t fil [illegible]
i pcessio [illegible] vbu
[illegible] i nob expmit p actua
le cosidato [illegible] exortu [illegible]
[illegible] cosidam ut salte [illegible]
[illegible] totu [illegible]

q(uod) ei eo a quo ortum. Non ei q(uo)q(ue)
habitualis cognitionis tamen hec ex-
primit in eo q(uod) i(n) vnius ubi ga...
s(ed) ad eius similitudinem i(n) considerat(ione) vnius
cognitionis non exprimit(ur) q(uod) creat
virtutes i(n) principiis / s(ed) i(n) deo ad
hoc q(uod) verbum eius perfectum sit oportet q(uod)
verbum eius exprimat quicquid continetur i(n)
eo ex quo oritur / et precipue cum
deus omnia vno intuitu videat
non diuisim / sic ergo oportet q(uod) quicquid scientia
patris continetur totum hoc per vnum
ipsius verbum exprimatur et hoc modo i(n)
scientia continetur ut sit verbum vnum
suo proprio correspondens perfectum et
verbum ipsius exprimit ipsum patrem
principaliter et quasi consequenter alia que
cognoscit pater quasi secundario exprimit
et filius ex hoc ipso q(uod) est verbum perfecte
exprimens patrem exprimit omnem
creaturam / et hic ordo ostenditur
Anshelmi quando dicit q(uod) deus se dicit
omnem creaturam / Ad primum ergo dicendum
q(uod) cum dicitur pater dicit se / hoc dicere
includit etiam omnibus creaturis quia sic
pater scientia sua continet omnem crea-
turam / unde exprimit creaturam totius
Ad xii dicendum q(uod) Anshelmus accipit locutionem
non pro similitudinibus / sic et dyonisius quo-
tam dicit non ubi dicit q(uod) sunt eque
ordinata ad imitationem vel recipientium
similitudines vel recipiatur communiter vnum
dicatur aliud simile et eius / sed hiis
que sunt hic per modum creature causata
non inueniuntur proprie loquendo recipientia
similitudinem / Dicitur enim q(uod) ergo
hercules similis herculi / sed non
econuerso / unde verbum diuinum non est forma
eius / unde imitationem creature ut verbum
sed potius econtrario Anshelmus multis vim
non sit similitudo creature sed eius / Sed
accipiendo large similitudinem accipientium
sic possunt dici q(uod) verbum est similitudo
creature non quia ymago eius sed quia sic
sit et Augustinus dicit ydeas rerum
similitudines non tamen est equivoce quo non sit
summa nititas / quia est etiam ab ea
causatum ex parte mutabilium
que non exigitur ad unitatem verbi
similitudo ad rem quia pro verbo diuino
conformitate non / sed vel reputatur
ut i(n) quo de scientia dei et non est
Ad xiii dicendum q(uod) dispositio creature non
dicit verbum proprie loquendo / sed quod est ab
altero procedit dicitur / sed dispositio communiter
et dicitur personaliter sicut et sapientia communiter
quamuis dispositio simpliciter sumpta es-
sencialiter dicatur / Ad xiiii dicendum
q(uod) verbum differt ab ydea / ydea enim
nominat formam exemplarem absolute / sed
verbum creature i(n) deo nominat formam
exemplarem ab alio deductam / et ideo ydea
i(n) deo ad essentiam pertinet / sed verbum ad
personam / Ad v dicendum q(uod) quamuis deus
magis distat a creatura considerata
perfectione nature dei est creature ex-
emplar non autem vna creatura est exemplar alterius
ratio verbi quo exprimitur deus ex-
primit omnes creaturas / non autem ydea
qua exprimitur creatura vna exprimi-
tur alia / et ergo apparet alia diuersa
alia / ex quo ergo ydea dicitur
ut ydea / verbum / quia ydea diuersitatem
respicit creature / et ideo plurium
creaturarum sunt plures ydee / sed verbum
respicit diuersitatem quam per
verbum exprimitur et ex consequenti creature
et ergo creature sunt quibus deus est vnum sit
et creature sunt vnum verbum
Ad vi dicendum q(uod) cum Augustinus dicit q(uod) filius
eo dicitur verbum quo ymago intelligitur
ad proprietatem personalem filii que est eadem secundum re
sicut hec dicitur filius sine verbum
sine ymago / sed quamuis ad modum significandi
non sit eadem vel non communicant
pro deo / verbum enim non solum importat
relationem originis et imitationis / sed
et manifestationis / et hoc non est eadem ratio
et manifestatio quia per verbum creatura manifestatur
festa / Ad vii dicendum q(uod) verbum est
aliquo multiplex vno ut dicitis

et procedit ab eo ergo cum verbum filio
ut manifestativum patris verbum est non
ergo quod procedat ab eo cui ingenitum quo
scientia ex qua procedit est creata a
verbo quod sit de eo non accidit et ideo vo(catur)

Quinto queritur utrum verbum / non secundum
quod nos verbum importet respectum
ad creaturam et videtur quod non. De eo enim
nomine quod importat respectum ad creaturam
dicitur de deo ex tempore ut creator et
dominus / sed verbum dicitur de deo ab eterno
ergo non importat respectum ad creaturam
praeterea omne relativum ut relatum simul est cum
suo correlativo / sed verbum non refertur ad creaturam
quia sic dependeret a
creatura / relativa enim simul sunt / quia oportet quod qui agit
tamen ad creaturam referatur / quod non
invenitur / maxime cum in eterno verbum
per generationem causatur ut dicitur / verbum est eternum
quod anselmus in monologio negat / ergo verbum
non importat respectum ad creaturam
praeterea omne nomen importans respectum ad
creaturam non potest intelligi non intellecto
quod creatura sit actu vel potentia / quia qui
intelligit unum relativorum oportet quod intelligat reliquum / sed nomen verbo
creatura accidit futura esse ad hoc
verbum intelligitur ideo et quod praedictum est
ergo verbum non importat aliquid
ad creaturam / praeterea quod dicitur ad creaturam
non potest esse sicut causa ad effectum
sed sic hic ex dictis dionysii ipse
de divinis nominibus / connotat
effectum in creatura esse toti trinitati
verbum autem non est huius / ergo non importat
respectum aliquem ad creaturam
praeterea deus non intelligitur referri ad creaturam
nisi per sapientiam bonitatem et potentiam
sed omnia ista non dicuntur de verbo nisi
per appropriationem / ergo verbum non sit
appropriatum sed proprium nomen quod verbum non
importet respectum ad creaturam
praeterea homo quamvis sit dispositor
verbum non tamen habens nomen importat
respectum ad res dispositas quas

propter verbum omnia disponat / non tamen
nomen verbi respectum ad creaturas
dispositas importabit / praeterea verbum
verbum dicitur sicut et filius sed tamen
verbo filii est similitudo ad patrem / non
est enim filius nisi patris / sed secundum filio tamen
verbo filii verbi ergo verbum non importat
respectum ad creaturam / praeterea sicut philosophi
dicunt in metaphysica / si relativum dicitur ad plura
aliorum relativorum / et duo sunt correlativa
vel sicut ad se / verbum autem relative
dicitur ad patrem / non ergo ad creaturam
praeterea si verbum nomen importaret diversos
respectus aeque vel per prius et posterius / sicut
tamen relativa ad filium et maximum
sed supposita ad invicem respectibus
relationibus / si ergo verbum nomen importat
utrumque relationem / oportet nomen
esse aequivocum / sed relatio verbi ad creaturam
non est in suppositionibus relationibus
ad verbi ad patrem / quae suppositiones
non proprie inaequalitate dignitatis
sed proprie prioritatis auctoritatis / ergo verbum quod
importat relationem ad patrem non
importat relationem ad creaturam

Contra quod in eodem est summa / Sed contra / augustinus
dicit 1 lib. 83 quaestionum quod sic dicitur in principio
erat verbum quod graeci logos dicunt latini
rationem et verbum / sed hoc loco melius
verbum intelligitur ut significet
non solum ad patrem respectum sed ad
illa quae per verbum facta sunt operativa potentia
ex quo patet propositum / praeterea super Ecclesiasticum
Ecclesiastici locutus est deus / dicit glossa scilicet
verbum aeternaliter genuit in quo omnia
disposuit / sed dispositio dicitur respectu ad
disposita / ergo verbum relative dicitur ad
creatas / praeterea verbum se importat
respectum ad id quod per verbum dicitur
sed dicit anselmus deus dicendo se
dixit omnem creaturam / ergo verbum
importat respectum non solum ad
patrem sed ad creaturam / praeterea filius
ex hoc quod est filius perfecte repraesentat
patrem sicut quod est imitativum / sed verbum

addᵗ manifestom ex suo noie
no pt at ee alid manifesta
nisi sicut manifesta p caᵗab
q e cqᵘ maiso ad extig go vm
impᵗat respcm ad caᵗura
psit dt dyog vy· c· de di no·
Deg landaᵗ v ou ubu/ qz e
sapie z voib largitore pz
q vlbu de deo dcm impᵗat
vom cac/ sz c adiᵗ ad effcm
go ubu impᵗat respcm ad
caᵗab p mᵘ pᵘ pctig refer
ad ea quy opata se p ipm/
sz ubu dnn cubu ut lᵗg pc
tici qz e opatmubunt dcm
dt/ go ubu dᵗ reᵗu ad caᵗaz
c·R° Tn° ddq/ q quecuq ag duo
sic sehut ad inuice/ q vnn
depedet ad altu/ sz no eq°
teo q depedet ab alto e
veal relo/ sz ico ad q depe
det no e relo u vomib tm
put s·no pt mtᵗᵗ ad refir
ad altu qn comtelliga z
respcb oppoitg ex pte altig
ut pz· i scia que depedz ad
scibilet no eq°/ Lmou caᵗue
omib a deo depedeat sz n eq°
i caᵗatuib sᵗ reloneb reales
quig refert ad dm/ sz i do
sᵗ reloneb oppoite e rom
tm/ qz noia sᵗ sig mt tm
inde e q aliq noia de deg
dm q impᵗat reᵗu ad caᵗaz
cu tn ᵗᵉ respcuib sit roib tm
ut dm e/ relob ei reales
i deo sᵗ i ᵉ tmmo quig p sde
adinuice distiguig i relatis
at reloib inenig q qda
noia imponutᵘ ad signif
retg ipos sic h° no silitudo
qdaᵘᵈ ad signuᵈ ad ad q
sᵗ retg/ sic h° no scia impo
ad signuᵈ qualite qda qua
sᵗ quid retq/ Et hac diuisi
inenit i noib relatis de do

dcib z que ab etno z q ex tpe
de deo dm/ h° enim nois pd
q ab etno de deo dr/ z silr
h° no dub q dd de deo ex
tpe imponuᵘ ad sigᵘ ipos
retq/ sz h° no caᵗor q de do
dd ex tpe impo ad sigᵘ
actom diua qua q seᵗ reᵗg
quida/ silr z h° no ubu
impo ad sigᵘ ad absoᵗe cu
aliq° reᵗu adinico/ Est em
ubu id q sapia gemita ut
dᵗ aug q/ ut ob h° impedit
q ubu plᵘᵈ dica/ qz sic pd
plᵘᵈ dr· ita z deg gnaub ut
deg genitq/ colligit a ut
aliqua reb absoᵗe ad plᵘᵈ
possit h° reᵗu re sp imse inde e
q no. p q impo ad sigᵘ
ad absoᵗe ad q seᵗ ab reᵗg
pt ad plᵘᵈ relte dici/ si q scia
dd inqᵘ e scia relte ad
scible/ sz inqᵘ e actub qda
ut for refert ad scigne
Ita z h° no ubu h reᵗu z ad
dictte z ad id q ubu dd ad
q pt dici dup°/ Vno° p q dcte
cia noib z ubu dd ad dcm
Alio° ad reᵗu i qᵗ rō dei/ z
qz pd puᵗilᵘᵈ dt se quando
ubu sumt ex qᵘ i dᵗ caᵗab
io pud z q ipse ubu refer ad
pd rem/ sz ex qᵘ i z q i p actub
refer ad creatura/ Sicut
em ubo ut p ipm caᵗa dica
Ad p° ddq q ro i a termi ill
q impᵗat actuale reᵗu ad
caᵗura no a ti illib q impᵗat
reᵗu habitual/ z do respcb
hitual qui no requit crea
tura silr e i actu/ z tales sᵗ
omib reᵗg qui qseᵗur actg aie
qz no b z mᵗᵗ q pt e e de eo q
no e actu exonib/ Vbu a impᵗat

processionem mentis ratione [?] quia non sequitur.
Ad 2m dicendum quod verbum non dicit relationem
ad creaturam sed requirit relationem ad crea-
turam sicut in Deo realiter sed secundum dici
dicitur nunc cum motum quod dicatur in
aliquo casu / possunt enim dicere quod
verbum creatum de creatura non a
creata tamen quo [?] Anselmus negat et
per se non refertur sed aliquo casu
sufficit quocumque modo referatur
ut puta si referatur per prepositionem
adiunctam causalem ut dicatur quod
verbum est ad creaturam scilicet constituen-
da / Ad 3m dicendum quod verbum in parte de
illis nominibus que per se importat respectum
ad creaturam / Cum autem non est hoc sicut ex
dictis patet. Et ideo non sequitur / Ad 4m
dicendum quod ex illa parte qua hoc nomen verbum
addit supra [?] habet similiter causalitatem
ad creaturam sed ex relatione rationem ori-
ginis quam importat efficitur per se
ex quo ad creaturam habitudinem non habet.
Et per hoc patet responsio ad 5m / Ad 6m
dicendum quod verbum non solum est id per quod fit
dispositio sed etiam ipsa ratio disponendi [?]
creandi [?] aliquo modo ad creaturam
referatur / Ad 7m dicendum quod filius impor-
tat tantum relationem aliquam ad patrem
a quo oritur. Sed verbum importat re-
lationem et ad patrem a quo dicitur et ad
id quod est quasi terminus scilicet id quod per verbum
manifestatur quia quamvis principaliter est
pater sed ex consequenti est creatura que non
potest esse dicere proprie patrem. Et ideo
filius non importat relationem ad crea-
turam sicut verbum / Ad 8m dicendum quod ratio
imparitatis [?] de illis nominibus que impo-
nuntur ad significandum ipsos respectus [?] non
tamen potest esse quod unum relatum terminatur
ad multa [?] in multa aliquo
primum [?] / Et similiter dicendum ad 9m
Rationes autem que sunt ad oppositum conclu-
dunt quod aliquo modo ad creaturam refertur
verbum / non autem quod habeat relationem per se

importet et quod principium / per se [?]
concedende sunt //

Sexto queritur utrum res verius
sint in verbo quam in seipsis / Et vi-
detur quod non sint verius in verbo. Verius
enim est ad [?] ubi est per essentiam suam quam
ubi est per suam similitudinem / Sed res
autem est per suam essentiam / ergo verius sunt
in seipsis quam in verbo / Preterea dicit quod
per totum est nobilius in verbo quam ha-
bent nobilius esse / Corpora res materia-
les nobilius habent esse in anima quam in
seipsa / ut dicit Augustinus in libro De
Trinitate [?] et tamen verius est in seipsa quam
in anima nostra / ergo eadem ratione verius est
in se quam in verbo sit / Preterea verius est
id quod est in actu quam id quod est in po-
tentia / sed res in seipsa est in actu in verbo
autem tantum in potentia sicut artificiatum in
artifice / ergo magis est res in se quam
in verbo / Preterea ultima rerum perfectio est
sua operatio / sed res in seipsis exer-
cent proprias operationes quas non habent
ut sunt in verbo / ergo magis sunt in
seipsis quam in verbo / Preterea sola
corporalia que sunt [?] sed
esse rei in seipsa non est [?]
cum esse quod habet in verbo / ergo ad minus
non potest dici quod magis sit in verbo
quam in seipsa / Sed contra in creata in causato
est [?] Anselmus dicit / sed esse
increatum est magis quam creatum / ergo
res magis habent esse in verbo quam in se
ipsa / Preterea [?] posuit ydeas
rerum esse [?] / Ita
nos in mente divina ponimus eas /
sed se [?] magis erat homo separatus
homo quam homo materialis unde hominem se-
paratum per se hominem nominabat
/ ergo et secundum fidem magis sunt res
in verbo quam in seipsis / Preterea quod est
[?] in unoquoque genere est mensura
totius generis / sed similitudines rerum in
verbo existentes sunt mensure rerum.

i rebus omnibus qr sh rebus aliqu
dd'ia s qm imita exar sim
q et i ubo go reb nig st i ubo
quu i scripis Ro n° dd q sit d
d'po q ij° co De dr no tata
defiaut ab imitate suar
tar q cis sup tollo ta/ z ppu
ysta d'ist aria tac a cato ad
ne pdica de cato q no pt
d ecta sit pz q delcat os no
dnr delcavi/ qmuis sit nob
ta delcandi/ q quis no gt
ndq mo q cats e solip q ca
q de effectibus put sch meimg
t oibus cans equoce agetibus
sic solno pt dici talis q qui
nis ab eo alia tal fiat/ q e
pr ipius sol emmetia ad ea
que t acida dnr. R° d p° i dd
q si intelliga de unitate p rois
simpr vnu e q mg e ad ubi e p
sim qui ubi e p silitu B° si
intelliga de unitate ver
nig e p silitu z q e ta veri nig
at ne ubi e p simili z tata a
ve R° d z ij dd/ q silitudo veri
q e i aia nra no e ta vi sit
silitudo vnui ubo t io no e
sile. R° d z ij dd/ q po actia
p fore e quisit actq qui e eis
effect th no tat e dnr e e i po
i ubo R° d z ij dd/ q qmuis ca
i et i ubo no hnt ppas opos
hnt tn opones nobiliores
mgis sut effectus vnu et
opom ipar. R° d. v dd/ q
qmuis no sint vnig v ois ee
ca tar i ubo et i scripis s vni
uocatom/ st tn aliqd vnino
ta rois s analo az R° d ij ud q
po i q ing dr/ q vo e p ce
de unitate veri no at de vi e
p rois/ R° d z ij dd/ q p lo i h

vep hedi q posint fore ulcs
s ppria voni ee pt nim/ at si
matia accid sic hnt ad ppes
nalce/ t sh spes nalcebud p
d ad possent de hijs q sut
sim ema. Nos at h no po i
tiono e sile. R° d z ij dd fiat

Septimo quit ad ij
vtrum ubu sit eor q que
nc erut n fimt. ut q vbu
emmptat aliq p gredicas
ab mtu s intq dnig e t de
hijs q n sut nc erut n fimt/
ut i qoe de scia dei dame/ go
ubu de hijs ee pt/ p s aug q
vj. li. de tri. ffilh cans prie
plena vonu vnicem/ B z sic
pt aug i li. lxxxiij q. vot si
pilla n fiat v eo dd/ go
ubu e et eor q n fimt n fiast/
p ubu no e et psom ng tnet
t se omia q st t scia dicit t
s scia prie duc e sic ea que
nig erut n fiast/ go ista
erut i ubo. Cz g e q aug d i
monol/ e q qn e n erit n fut
nullu ubu ee pt s sh ad ut e
dutis ptinet ut q de fiat
s deq e potetissi/ go ubu eq
no e de aliq q no aly fiat
Ro dd/ q ad pt ee dnr i ubo
vno sicut id q ubu gnoscit
ut q i ubo gnosci pt i ubo
ee q n en fuit nc futy e
e to q n en fuit nc fut e
q be gnoscit ubu sic e pt
et i ubo gnosci pt sic e i
pre. Alio d e ad i ubo sit
id q p ubu dr/ seat q aligo
ubo dr ordinat quodamo ad
executom/ qr ubo instigat
alios ad agendu/ t ordinat
aliqs ad exeqnd id q mte co
cipimg. vn et dicit dd dispone
ipig e ut pz p glo s id p B. Sel
ecut q e de q i ubu sit de q no

Illud qd' est in aliq est in eo s(ecundu)m modu(m) illi(us)
rei in q(u)o est. Ut apparet de forma q(ue) lib(er)
in se sit m(ateri)alis corp(or)alis et corrupti(bi)lis
tam(en) in n(ost)ro in(tel)l(ec)tu est s(ecundu)m esse in(tel)l(igi)bile
qui abstrahit a materia et a corp(or)alit(ate) et corruptib(i)lit(ate)

disponit n(on) q(uod) s(u)nt vel erunt vel fuerunt
ita n(on) d(icitu)r vi(ta) in v(er)bo nec bonu(m) tam(en)
sicut ip(s)o(rum) d(ic)to(rum). Sc(ienti)a aut(em) et
res et y(dea) au(tem) vel v(er)bo n(on) imp(or)tat or-
dine(m) ad aliqua exeuntor(um) et
ideo n(on) e(st) sile de eis et de v(er)bo.
Et p(er) h(oc) p(atet) resp(on)sio ad ob(iec)ta.
Octavo q(ueritu)r utru(m) v(er)bo que fiu(n)t
esse sit vita in v(er)bo. Et vi(detur) q(uod) no(n).
Q(uia) s(ecundu)m h(oc) i(n) v(er)bo e(st) ea r(ati)o q(uia) res s(unt)
i(n) ip(s)o. Sed si ergo res i(n) v(er)bo s(unt) vita s(u)b
sistat res p(er) mo(dum) vite. S(ed) ex
h(oc) q(uod) ca(usa)t res p(er) mo(dum) bo(n)i q(ue) q(uod)
o(mn)ia sint bona. Ergo ex h(oc) q(uod)
ca(usa)t res p(er) mo(dum) vite s(e)q(uitu)r q(uod) o(mn)ia
s(unt) viva q(uod) f(alsu)m. Ergo et p(ri)m(u)m. Pr(aeterea) res
s(unt) i(n) v(er)bo s(icut) artificiata ap(u)d ar-
tifice(m). S(ed) artificia i(n) artifice
n(on) s(unt) vita. Ideo e(tiam) n(on) p(ro)p(ter) h(oc) artifex
vita s(i)t q(uod) qui vivebat et an(te)q(uam)
artificiata i(n) ip(s)o e(ssen)t. N(on) ergo ar-
tificiator(um) q(ue) vita ta(m)q(uam) e(ssen)t. Ergo
n(on) ca(usa)t e(st) i(n) v(er)bo s(unt) vita. P(re)t(erea) efficie(n)-
tia vite mag(is) app(ro)p(ri)at(ur) i(n) scriptu(r)a
sp(irit)ui s(an)c(t)o q(ua)m v(er)bo ut p(atet) Jo(hannis) vi(o).
Sp(iritu)s e(st) qui vivificat. Et i(n) plurib(us)
aliis locis. S(ed) i(n) v(er)bo n(on) d(icitu)r de
sp(irit)u s(an)c(t)o s(ed) de filio tantu(m) ut ex
dictis p(atet). G(ener)al(ite)r ergo n(on) d(icitu)r q(uod) res i(n)
v(er)bo s(u)nt vita. P(re)t(erea) plus intellectual
e(st) p(ri)n(cipiu)m vite s(ed) res i(n) v(er)bo s(unt) plus
q(uam) i(n)tell(ectu)s q(uia) i(n) eo n(on) s(unt) vita. S(ed) c(ontr)a
q(uod) d(icitu)r Jo(hannis) i(o). Q(uod) f(ac)t(u)m e(st) i(n) ip(s)o vita
e(st). R(espondeo) d(icendu)m q(uod) vi(ta) p(ro)p(ri)e p(er)tin(et) ad motu(m) et
h(uius)mo(d)i vita q(ua)da(m) o(mn)ib(us) n(atur)a co(mmun)ib(us)
s(ed) mag(is) i(n)flu(en)tib(us) v(er)bu(m) i(n) ca(usa)tis
q(uia) n(on) motu(s) ex h(oc) i(n) ergo res
q(uia) s(unt) i(n) v(er)bo d(icu)nt(ur) dici vita. Sed
d(icendu)m q(uod) res s(ecundu)m q(uod) s(unt) i(n) v(er)bo (con)siderari
p(ossu)nt dupl(icite)r. Uno m(od)o p(er) co(m)par(ati)o(n)e(m) ad v(er)bu(m).
Alio m(od)o p(er) (com)paratio(n)e(m) ad res i(n) p(ro)p(ri)a
n(atur)a (ex)ist(en)tes. Et utroq(ue) m(od)o similit(u)do
ca(usa)te i(n) v(er)bo e(st) vita. Q(uia) p(ro)p(ri)e viue(n)-
di(um) q(uia) i(n) se ip(s)o h(abe)t motu(m) vel
op(er)ac(i)o(n)es eo q(uod) ex h(oc) e(st) d(i)c(t)a p(ro)-

aliq(ui)d viue(n)s q(uia) i(n)sit i(n) se ip(s)is h(abe)re
ad ea move(n)d(um) s(e)c(un)d(u)m q(ua)mcu(m)q(ue) motu(m).
Et hinc p(er)cessit n(omen) vite ad o(mn)ia
que i(n) se ip(s)is h(abe)nt op(er)at(i)o(n)is p(ro)p(ri)e
p(ri)n(cipiu)m. Vi(ta) ex h(oc) q(uia) aliq(ui)d intel-
ligit vel sentit vel vult viue(n)-
dum n(on) solu(m) ex h(oc) q(uod) s(ecundu)m locu(m)
mouet(ur) vel s(ecundu)m augm(en)tu(m). Ideo ecce
q(uod) h(abe)t res p(er) q(uo)d e(st) mouens se ip(s)a(m)
ad op(er)a(tion)e(m) aliqua d(icitu)r p(ro)p(ri)a vita.
Vel q(uod) viue(n)d(i) p(ri)ncipiu(m) e(st) e(ss)e ut
ij(o) de a(n)i(m)a d(icitu)r. In n(o)b(is) aut(em) nulla
op(er)a(tio) ad qua(m) n(o)b(is) (con)ue(n)i(en)te e(st)
e(ss)e min(us) v(iu)u(m) e(st) min(us) ut n(on) e(ss)e
vita nostra p(ro)p(ri)e loquendo n(on) s(ecundu)m q(uod)
viue(n)te accipi(tu)r p(er) op(er)e q(uod) e(st) signu(m)
vite. Et s(ecundu)m h(oc) si(mi)litudo i(n)t(ellec)ta i(n)
n(o)b(is) e(st) vita n(ost)ra s(ed) i(n)t(ellectu)s e(st) v(er)bi
e(ss)e i(n) eo e(st) et sile similitudo ip(s)i(us) q(ue) v(er)bu(m)
similitudo ca(usa)te i(n) v(er)bo e(st) vita eius.
Silr(ite)r et similitudo ca(usa)te e(st) q(uo)da(m)
ip(s)a ca(usa)ta p(er) mo(dum) e(st) q(uod) d(icitu)r ea
e(st) quodammo(d)o o(mn)ia. Vn(de) ex h(oc) q(uod)
si(mi)litudo ca(usa)te i(n) v(er)bo e(st) p(ro)ductiua
et motiua ca(usa)te i(n) p(ro)p(ri)a n(atur)a (ex)ist(ent)is
quoda(m)mo(d)o (con)tingit ut ca(usa)ta se ip(s)a(m)
moueat et ad e(ss)e p(ro)ducat n(on) q(uod) se ip(s)a(m)
p(ro)ducit i(n) e(ss)e et mo(uet) a sua si(mi)li-
t(udine) i(n) v(er)bo (con)tenta. Ita si(mi)litudo ca(usa)te
i(n) v(er)bo e(st) quoda(m)mo(d)o ca(usa)te vita. Ad
p(ri)m(u)m ergo d(icendu)m q(uod) ca(usa)ta i(n) v(er)bo (con)tin(entur)
i(n) v(er)bo d(icu)nt(ur) vita n(on) p(ro)pt(er) ad ra(tione)m
p(ro)p(ri)a ca(usa)te s(ed) ad mo(dum) q(uo) e(st) i(n) v(er)bo
Ad s(ecundu)m d(icendu)m q(uod) n(on) sit eod(em) mo(d)o i(n) se ip(s)a n(on)
s(ecundu)m q(uod) i(n) se ip(s)a viuat q(ua)m ubi i(n)
v(er)bo sit vita. Sic n(on) e(st) i(n) se ip(s)a
i(n)malib(us) q(ua)m ubi sit i(n) v(er)bo i(n)tell(ectu)s
s(ecundu)m bo(n)itat(is) e(n)titat(is) et h(uius)mo(d)i p(er)tinet
ad p(ro)p(ri)a ra(tione)m ca(usa)te. Et ideo sit h(oc) q(uod) s(unt)
i(n) v(er)bo s(unt) bo(n)a. Ita et h(oc) q(uod) s(unt) i(n) p(ro)p(ri)a
n(atur)a. Ad t(er)tiu(m) d(icendu)m q(uod) s(i)militudo re(rum)
i(n) artifice n(on) p(ossu)nt p(ro)p(ri)e dici vita
q(uia) n(on) s(unt) p(ri)n(cipiu)m h(ui)(us) artifici(s) viue(n)t(is)
n(ec) e(ss)e ip(s)a(rum) co(m)posit(orum) i(n) deo aut(em)
it(em) tu(n)c d(icitu)r q(uod) archa i(n) m(en)te
artific(is) vivit s(ed) h(oc) e(st) s(ecundu)m q(uod) i(n) mente

Et licet
res s(i)t in
mat(eria) i(n) se ip(s)a
est tam(en) i(n) m(en)te
int(ellectu)s s(ecundu)m
i(n)t(entio)n(em) n(atur)alem
op(er)andi s(ecundu)m
art(em) intel(lec)tus
q(ue) est s(ecundu)m ar-
tes est q(uasi)
vita ut d(icitu)r
contra 12
meth(aphisice) vel
vnde dicit
Aug(ustinus) 7 ans(elmus)
q(uod) forma ar(ti)s
aut(em) fuerit
sit vita i(n)
mente artif(icis)
ideo
mens s(i)c forma
ordinata
(com)paratio(n)e(m) ad
v(er)bum d(icitu)r s(i)t
c(ontr)a s(ecundu)m eor(um)
res q(uo) e(st)
exemplaria
et factiua
s(unt) vita d(icitu)r
ip(s)o d(e)o
ut k(apitul)o
vi(de)t(ur)

artifit hec intellec[tus] q ad
ꝯgnitōe ptinet Et ad 3m dd
ꝗ uita spui sc̄o attribuit̄ sʒ
q̄ deg dd uita vnu put ipe
i omībȝ rebȝ mouet eas ut
sic mo quoda omībꝰ rebꝰ a pn̄
intuitu moṫe uideat̄ sʒ uita
appar̄ ubo sic q̄ rebꝰ s̄t i deo
ut ex deis pz Ad 3m dd ꝗ
silitudīes vnt ubo sic s̄t rebȝ
ta ꝯdīta s̄t rebȝ ca cogni
tedi in ꝗ̄ꝯ imp̄imū intelle
tualibȝ intelibȝ ut sic rebꝰ ꝯg
nosc̄ed put sic s̄t dnr uita
put s̄t spui ꝯdita dicitur
lux put s̄t spuia ꝯgnoscedi
Q ō ē de pnidencia Et p̄o ꝗrit̄
ad quod attributoz pnia
reducitur Et m̄ q̄ tm ad
Con sciam Ꝗ asit d[icit] boec[ius] i ꝯ de
ꝯsol id ēē ītemarū ē imobile
simplē ēgȝ form ꝯdandaꝝ vnu
ꝯcplicaz sʒ for vnu agedaz
i deo ē ydea q̄ ad sciaz ptinet
ḡo pnia ad ꝯgnitōem ptinet
Sʒ dict̄ q̄ pnia ad uolte pz
intuitu eta veꝝ Sʒ ꝯ tuoꝝ
scia ꝑtica ē ea vnu scitaru
sʒ scia ꝑtica ē sola ꝯgnitōe ē
ḡo ē pnia Sʒ boec[ius] d[icit] i ll p[ro]d[e]o
motu vnt ꝯdandaꝝ cu ipa
dn̄e intelligit pnia ē ꝯpiat
pnia noiat̄ sʒ pnia intelligit
ad speculatiua ꝯgnit̄ ptinet
vn̄ ḡo pnia ad ꝯgnoscitiua
speculatiua ptinet Sʒ boec[ius] d[icit] i
v de ꝯsol q̄ pnia d[icit] eo q̄ por
ro a rebȝ infimis ꝯstituta
q̄ ab excelso vnt ca cuncta
cuncta ꝑspiciat sʒ ꝑspice ꝯg
nitōis ē ꝑpriue speculatiue
ḡo pnia magis m̄ ad ꝯgnit̄
speculatiua ptinet ꝑsiat d[icit]
boec[ius] i ꝯ de ꝯsol ut ē ad intel
ratinatōe ita ē fatū ad pnia
sʒ tamē ꝯ̄ ꝯ̄ ratinatōe ad
ꝯgnitōem ptinet quit specla
ꝑtica ḡo ē pnia Sʒ aug xl
i li lxxxiii q ḡo lex i ꝯmuta
omia imutabilia pulcdima
modat̄ gubnatōe sʒ gubnat̄
ē moderari ad pnia ptinet
ḡo lex incomutabl̄ ē ipa pnia
sʒ lex ad ꝯgnitōem ptinet ḡo
ē ipa pnidencia Ꝑ lex nali i
nob ē dīna pnia sʒ ca agit
ad effect̄ pducendi p uia silis
vnt dīcis q̄ boitas dei ē ca
boni i rebȝ ē ꝯ ē vndi et
uita vnt dīcis ḡo dīna pnia ē lex
ē i dd q̄ ꝑ ꝯs Ꝑ boec[ius] d[icit] ē ij de ꝯsol
q̄ pnia ipa ē i dīna rō ī sūmo
om̄ pncipe ꝯstituta sʒ rō ca
ē ydea aut d[icit] aug ꝯ i li lxxxiii
q̄ ḡo pnia ē ydea sʒ ydea ptz ad
ꝯgnitōem ḡo ē pnia Sʒ ꝯ vn̄
q̄ ptineat ad uolte ꝗd d[icit] dam
ꝗ li pnia ē uos dei ꝑ q̄ q̄ oia
ꝗ s̄t ꝯuenientē deducū sʒ sit ꝑput
ꝑ illos qui s̄ūt facti ꝯ no
lut no dicit pnidos ḡo pnia
magis respicit uolte ꝯ ꝯg
ꝑ s̄t d[icit] boec[ius] i ꝯ de ꝯsol deꝰ
sua boīte gubnat mūdū
sʒ boitas ad uolte ptinet ḡo ē
pnia ꝗ ē gubnatōe ꝑ disponē
no ē sciē sʒ uolte sʒ ꝑ boec[ius] i ꝯ de
ꝯsol pnia ē rō ꝑ qua deꝰ
cuncta disponit ḡo ad uolte ptz
no ad noticia ꝑ pnis in ꝯgnit̄
pnis no ē sapit̄ s boec[ius]
ꝯ ō ut pnidentes qui pnidet
sapit̄ sʒ bo ē ita pnia no
ptinet ad sapiā sʒ ad boīte ul
uolte Sʒ ē in q̄ pnia ptineat
ad poīa q̄ boec[ius] d[icit] i ll de ꝯsol
pnia d[icit] rebȝ a se tatis hactu
manedi tamē quod possit mane
desiderent ḡo pnia ē ca ꝯ ōis
pnia ē ca ꝯ ꝑpa potg ꝑ
lidem ad poīa ptinet ꝑ gub
natōe ē pnia effectiuū ut d[icit] sap
ꝯuīs ꝯ tuat p̄ gubnat ōi pnia

Bo
Vey Prouidentia dicit esse iii . . . sedm quod . . .
. . . rebus . . . . . . ad . . .
. . . . vel . . . . . .

Sz sicut hugo d[icit] i li[bro] de sacramentis
vos [est] ut imparibus sap[ientia] ut diges
po[n]t ut exequeris et po[tentia] p[ro]ficior
et gubernatori qui[n] sit [con]sulat nos
g[ra]o p[ro]uid[enti]a mag[is] p[er]tinet ad po[tentia]
qu[am] sciam ut[ru]m euenio e[st] bonum q[ui]
de q[ue] de deo intelligam p[ri]mi
inter imbecilli[ta]te ut infirmi[ta]te
cognoscendo possumus ex hijs
que apud nos sunt [et] io ut scia[m]
quo p[ro]uid[enti]a dicat in deo p[ro]uid[enti]a e[st]
quo p[ro]uid[enti]a sit in nobis sciendum e[st] q[uod]
tullius p[ro]uidentiam ponit p[ro]uide[n]
p[er]te[n]tis in ii[o] rethorice et p[ro]
p[ro]uide[n]tie q[ui] co[m]pletiua alie no[n]
due p[ar]tes s[cilicet] memoria et intelligentia
no[n] sunt iudicem q[ue]dam ap[p]aracio ad p[ro]uide[n]
actum p[ro]uid[enti]a aut s[ecundu]m philosophum i vi
ethicorum e[st] recta ratio agibilium et d[icu]ntur
agibilia a factibilibus q[uia] factibilia
d[icu]ntur i[n] q[uibus] p[ro]cedunt ab agente i[n]
exteriora mun[dum] sic scamnum et domus
hoc p[ro]bat recta ratio e[st] ars s[ed] agibilia
d[icu]ntur actiones quo progrediu[n]tur
ex agente s[ed] sunt actus perficientes
ip[su]m sic caste viue[re] pacienter
h[abe]re et huius hoc est recta ratio e[st] p[ro]uid[enti]a
Oz[a] i[n] istis agibilibus duo q[ue]dam co[n]-
sideranda occurrunt s[cilicet] finis et id q[uod]
e[st] ad finem p[ro]uid[enti]a aut p[re]cipue
dirigit i[n] hijs q[ue] sunt ad finem ex hoc
enim ab d[icu]ntur p[ro]uidentes q[uia] bene co[n]-
siliatiui ut d[icit] i vi ethicorum consiliu[m]
autem no[n] e[st] de fine s[ed] de hijs q[ue] sunt
ad finem ut d[icit] i[n] iii ethicorum s[ed] finis
agibilium p[re]existit in nobis dupliciter
s[cilicet] p[er] cognicionem naturalem de fine hois
que quidem naturalis cognicio ad intellectu[m]
p[er]tinet s[ecundu]m philosophum i vi ethicorum qui est
p[ri]ncipium op[er]abilium sic et speculabilium
p[ro]uid[enti]a aut op[er]abilium
sunt fines ut i eod[em] li[bro] d[icit] alio
modo ad affectionem sic fines agibilium
sunt in nobis p[er] virtutes morales p[er]

q[ui]b[us] ho[mo] afficitur ad iuste viuend[um]
vel fortiter vel temperate q[uo]d e[st] q[ua]si finis
p[ro]ximus agibilium. Silr[iter] et ad ea q[ue] sunt
ad finem p[er]ficimur et q[u]o[niam] ad c[o]g[nicionem]
p[er] co[n]silium et q[u]o[niam] ad appetitum p[er]
electionem et i[n] hijs p[er] p[ro]uid[enti]am dir-
gimur. p[ate]t ergo q[uod] p[ro]uide[n]tie est aliq[ua]
ordinate ad finem disponere et
q[uod] ista dispo[sicio] eorum q[ue] sunt ad finem
i[n] finem p[er] p[ro]uid[enti]am e[st] p[er] modu[m]
cuiusdam racionacionis tam p[ro]uid[enti]a
sunt fines ex eis ea trahi tam de
ordinibus p[ro]vid[enti]a omnibus op[er]abilibus sic
manifeste app[ar]et i[n] artificiatis q[uia]
ad hoc q[uod] ab sit p[ro]uidens o[porte]t q[uod]
q[ui]b[us] sit h[abe]at et ip[s]os fines.
No[n] co[m]pet recta racio[n]i p[ro]uid[enti]a
rac[i]o[n]ibus salutis et io ad p[ro]uid[enti]am
req[ui]ritur ut [con]firmet virtutes
morales q[ui]b[us] affectus recte collo-
cat[ur] i[n] fine et p[ro]p[ter] hoc omne p[ro]ui-
dere e[st] recte intendere ut i vi ethicorum d[icit]
In omnibus aut viribus ex actibus
que ordinat hoc e[st] q[uod] virtus
p[ri]ma salua[tur] i[n] oibus sequentibus
et io i[n] p[ro]uid[enti]a q[ue]da[m] includit[ur]
et no[n] e[st] de fine et q[ue] q[uod] finis
Hoc d[i]c[itu]r p[ate]t q[uod] p[ro]uid[enti]a se h[abe]t
ad alias q[ue] de deo d[icu]ntur scie[n]cia ei
se h[abe]t co[m]m[un]iter ad cognicionem fi[n]is et
eorum q[ue] sunt ad finem p[re]sciam et
de q[ua] sit s[ed] et causa s[ed] p[ro]uid[enti]a p[er]-
tinet ad cognicionem eorum que sunt
ad finem et io p[ro]uid[enti]a includit scia[m]
et no[n] e[st] s[ed] tamen et modo i[n] cognicione
manet no[n] quidem p[er] ve[r]um s[ed] p[ra]c-
tica p[ro]uid[enti]a at executiua e[st] p[ro]uide[n]tie
Vn[de] actus po[tentie] p[re]supp[osit]o actu p[ro]uid[enti]e
sit digere vn[de] i[n] p[ro]uid[enti]a no[n] inclu-
di p[otes]t i[n] nobis ad p[ro]uid[enti]am d[icitu]r q[ui]
ve[r]itatem duo p[ote]t co[n]siderari s[cilicet]
ip[s]a sp[eci]es eorum ab p[ro]uid[enti]a et ordo eorum
ad finem et utriusque forma p[re]existit i[n] deo
forma at exemplaris di[ci]tur sp[eci]es
ab p[ro]uid[enti]e e[st] ydea s[ed] forma vi[ta] spe[cie]

ordinata i fine e pui ipe at
ordo a dina puidencia vel h' in
ditas fatu nota s boecii vn
sicut se ht ydea ad spem vel
ita se ht pui^a ad fatu et ly
ydea q̃uis possit ptine
ad speculativa q̃gnitoz aliq̃
vn pui^a tm ad pctica ptinet
eo q importat ordine ad fiez
tita ad op q̃q̃ me ite puci
i fine ad 2 ddm q pui^a pl9
2 ht de voce no tm scia pctica
abso te scia cui pc ta abso te to
nuit se ht ad q̃gni oz sib et
coza q st ad fine vnno psuppo
no te finis but sic aliq nos i
scia includa sic de puidencia
3 dem est ad 3m ddm q pluitas
intelligi e no dr ad exclusioz
nolu tatis ad exclusioz multitu
4 t variet ea puidia ad 4 ddm
q boeci i ubis ill no ponit co
pleta pui^e roem s roem nois
assignat vn q̃muis uideat ad q̃g
nicionem speculativa ptine posse
no tm sic q pui^a t p s h boeci
expoit puidiam q ipaul vi
detias q2 deus ab excelso intu
etiam cuncta pspiciat s hec
at et i excelso vere tamen
q omnia cat ordinat et e i
ubis boecii pt ad ad pcta cog
7 ptinet notal ad v ddm q co
paco i^a boecii accipi p similit
portois simp ad q̃paritu t
quiet ad mobile sicut em
ille simp e et sm distinsit
vdat distalwedo et diusa
naga ita e pui^a simplex et
imob fatu at multiplex et
varia vn ng sr vo ad vi ddm
6 q pui^a i dd ppe no noiat lege
etna s ad ad lege etna quis
lex em etna e co sidanda i
deo sic accipim i nob puia
opabili nano ex q q pradig

i cosiliado t eligedo que pdic
sue puidic vn h no se ht lex
intty iui ad puidiam sicut
puci i denivat t silr t i deo
lex etna no e ipa pui^a s pui^e
ut puci vn t gent legi etne
attribuit acto pui sic t oib
effectib deriuatois pncipiis i
deriuabilib attribuit ad vij
ddm q i diuis attributis meiq
duplex e vo tali vna p via
exemplari sic dicimus q a p^o
vno pcedut dia vna t h ro
tamen no e quis attributis alia
vo e h ordine ad obm attribu
put dicimus q po e ca possibilm
t scia scitoz t s hui mo ro no
oz q cau h at s it e ca e ho
oz q p sciam sciast oz e e scia
s scita t p hui mo pui^a ad
ca oim ponit vn q̃muis a p
ncip sit lex naturalis q in
lex dina pui^a sit lex etna
ad viij ddm q vo i i fims pu
cipe costituta no dr puidia
nisi adiuncto ordie ad fine
ad que psuppo nos finis
vn s ecclr ad q̃gn oz ptineat
tu no t e aliq o includit
ad ix ddm q i reb pt co sidari
duplex ordo vnq s h egrediunt
a pncipio aliq s q ordinant ad
finem dispo q pt ptinet ad im
ordine quo reb pgrediuntur a
pncipio duit em aliq dispoi
s q i diuis g dib collocant a
do sic artifex diuis de collo
cat ptes sui artificij vn dis
po ad arte ptine ui s pui^a
impltat im ordine q e ad fiez
t pui^a dr ab arte diuina t
dispone q2 ars dina dr vetu
pductois iui s dispo vetu oz
dis pductoz pui^a at dr oz i fiez

Sz qr ex fine artificij collig^r
q^s p^s e^t artificiato, ordo q^t ad
fine e^t fini p^rpinquior q^r ordo
p^rciu ad inuice^m, et quoda^m tac^e
e^t io p^ri^a quoda^m e^t dispo^ois ca
et p^r h^c act^q dispo^oib^s sing^r
p^rudi^e attribuit; q^muis g^o
p^ri^a n^o sit ars q^a respicit p^r
ductio^m rer^m nec dispo q^ue
respicit ordine^m rer^m ad inuice^m
no^m tn^ sec^r q^r n^o p^rtineat ad p^re
tica^m cognitio^m. Ad p^rm^m no^r ex
de^m no^rte obiec^t r^o p^r tato da^m
d^r p^ri^a^z e^e volu^ntate q^r no^rte
includit et p^rsuppo^t ut d^cm e^t
Ad 2^m d^d^m q^r ^s phi^m 16 eth
ing p^t e^e p^rud^es dictu^r nos^s
ictutes mo^rales h^ns p q^s
re^ete sit dispo^it q^r ec fie^s sit ing
p^t b^n determinare in rebus e^t h^at
st determinacio^is p^ruti^a et p^rp^r h^c
et ing d^r p^rud^s ad h^eat rec^m
no^m t^e n^o q^r p^ri^a sit i uolu^nte.
Ad 3^m d^d^m q^r d^s d^r gubnac^e
p bo^m te^m no^m q^r bo^nitas sit ip^a
p^ri^a s^z q^r e^t p^ri^e p^ruti^e q^r cu
h^eat ro^m fi^nis et e^qitas e^t
h^t d^i^na bo^nitas ad p^ri^m sicut
mo^ralit^q ad no^s. Ad 3^m d^d^m
q^r dispo^ne q^muis no^rte^m p^rsup
po^at no^m tn^ e^t act^q no^r q^r or
di^are q^r i dispo^ne^m ut^q sapi:
e^t e^t ut ph^c d^r io dispo e^t
p^ri^a r^eal^r ad q^s p^rtine^t.
Ad 5^m d^d^m q^r p^ri^m co^pa^t ad p^r
uis^u sit s^cia ad sciu^m et n^o
sit s^cia ad scie^n^te ^r^m n^o o^z q^r
p^ruis^u m^g^r^s p^ruis^u sit sapi^es
s^z q^r sit sci^u. Alia d^no q^r ad^m
Sc^do q^m u^truu^m mu^nd^q p^ri^a
regat^r et in^r q^r n^o . Nullu^m
eni^m agens ex^n^tia^te e^t agit
p p^rudi^am s^z de^q agit i re^s
c^tatas ex^n^tia^te ^nec q^r ut d^r
d^yo^n^ 4° c^o de di^no d^iua bo^nitas

c^e tatu^s q^r ic^at sic ut sol n^o
p eligen^s s^z p^q^ hostes radios
suos i cor^s diffundit^s g^o mund^q
a d^o no^m reg^r p^ri^a p p^ruti^am multi
forme^m s^z ad p^ruti^m uniforme^m
s^z n^os e^t p^ri^m multifor^e q^r s^e h^t
ad opp^ita et p q^ib^s est p^ri^a q^ue
no^rte p^rsuppo^it^z r^aoe^m e^t p^ruti^am
unifor^e e^t q^r dc^ria ad un^m g^o
g^o na^ p^rcedit p^rudiam no^m i
reb^s nal^ib^s p^ri^a regu^r Sz d^ic^e
q^r p^ruti^m unifor^e p^rce^t multifor^e
^e eo q^r n^o i diuis^s. Sz q^r q^nto
ad p^ruti^am maior e^t h^t ictute
tendi tato e^t p^r q^r; s^z q^nto mag^e
e^t unifor^e maior e^t h^t ictutes i
tando. Ex^l aut d^r i li^o de cau^s
o^mib^s ^u^rtq unita pl^s e^t infita
q^m multiplica^ta g^o sine i co^d
sine i diuis^s accipia^r unifor^e
p^ruti^m p^rced^t multifor^e p^r p^r
boe^m i s^ua arisme^tica o^ib^s ine
q^litas ad eq^ualit^te reducit e^t
multi^do ad uni^te g^o to^ib^s acc^o
no^r q^r multapl^ic^i te h^t ad acco^m
uni^ce q^r sump^t e^t eq^l reducit^ur
et ita o^z q^r p^ruti^m ageb^s p e^ni^m
s^u^at mu^nd^q at et n^o p p^ri^a^m
et ci^d^m q^r p^q p^r d^r q^r p^r e^t de se det^er
mi^atu ad un^m n^o indiget
aliq^o regente q^r ad h^c regi^tur
aliq^i adh^ie^nci q^m dila
ba^tur reb^s at^r nal^ib^s p p^ria^m na^m
s^t determi^ate ad un^m g^o n^o
indiget p^ri^a gub^nate. Sz
dic^e q^r ad h^c p^ri^e gub^nacoe^m
indiget ut ^ser^uent i e^e. Sz q^r
i d^r i quo n^o e^t p^o ad corr^ep^oz
n^o indiget exotiore ^s^uate
Sz q^a da^r reb^s s^t i q^uib^q h^o e^t p^o
ad corr^ep^oz ^n^z ad gub^no^m sic
p^z i corp^ib^s celestib^s et s^b^z^s
s^p^ualib^s q^r s^t p^rud^es p^s indi
g^o h^o n^o indiget p^ri^a ^s^uate
i e^e p p^ruti^a q^da^m s^t i uiuna
q^r d^e q^r p^t muuers^i h^c p^ruti^m

quod non est de eo. Confirmatur, quia ne-
3 go ad unum bonum principium gubernatorem et
conservatorem non indiget. Sed contra: Damascenus
dicit 3° libro non generabile esse aliud universum
universitatem et aliud principium re[g]ens. Sed
contraria non sunt ita adeo cum de[b]ent
esse. Non enim contrarium possit producere
aliquod corpus sicut nec corpus potest ali-
quod producere. Ergo hoc contraria divina
4 providentia non reguntur, sed gubernatione
[illegible] ipsam universi distinctionem. Quarto
[illegible] universi distinctio non [illegible] ad
quod respicit habet uniformiter ad omnia.
Ut dicit 2° libro de celo. Ergo rebus non
5 gubernatur per divina principia. Ad questionem
[illegible] ordinata non oportet ab ad-
[illegible] ordinari sed rebus naturalibus sit [illegible]
ut dicit 2° de celo cum natura [illegible]
[illegible] magnitudinibus et [illegible]
6 ergo rebus naturalibus non ordinatur per di-
vina principia, sed sicut rebus ordinatur per
divina providentiam ex ordine universi
potius divina principia [illegible]
Sed contra dicit Damascenus 2° libro quod omnia a
divina principia non reguntur. Ergo [illegible]
[illegible] dicit qui perpetua mundum vocat
gubernationem per quecumque [illegible]
ordine quia aliquod principium regant
sed rebus naturalibus tenet [illegible]
[illegible] in suis motibus ergo principia
regunt per ea quod est diversitas [illegible]
[illegible] aliquod quod [illegible]
principium gubernatorem. Sed quidam
philosophi coacti sunt ponere [illegible]
[illegible] per [illegible]
[illegible] aliis sed mundo [illegible]
[illegible] diversa ad invicem [illegible]
[illegible] providentia ergo mundus principia
[illegible] sicut dicit Boetius in 4° de consolatione
Vt autem singula in motum digerit
locis formis ac temporibus distributa
[illegible] temporibus ordinibus [illegible]
divine mentis adunata prospecta
principia [illegible] ergo videtur rebus esse
[illegible] sic [illegible]
[illegible] ponere fatum et providentiam

ponere [illegible] quod consonat di-
[illegible] indiget aliquo gubernatore
quo conservetur sed res causate per se
esse conservando non possunt quia [illegible]
[illegible] per se in nichilum tendunt
ut Damascenus dicit. Ergo oportet esse principium gu-
bernatorem rebus. Secundo quia principium
respicit ordinem ad finem
[illegible] tamen finalem negat
quia negat per quod principium ut
[illegible] dicit in 2° physicorum. Negat [illegible]
at tamen finalem [illegible] dicit
fuit [illegible] atque [illegible]
physicum posuerunt tamen materiale
[illegible] posuerunt tamen agentem
non potuerunt ponere finem quia [illegible]
[illegible] agentem [illegible]
at [illegible] tamen
agentem [illegible] de causa finali
[illegible] omnia precedebat de
[illegible] ut [illegible]
agentem. Sed [illegible] ab philosophis
[illegible] et [illegible]
[illegible] causa [illegible]
Non autem sufficiunt ad causandum bo-
[illegible] quia sunt generabilis esse
[illegible] possunt [illegible] aliis
[illegible] verbi gratia calor de sui
[illegible] dissolvi
dissolvendo autem non est generabilis
[illegible] non [illegible]
ponere aliam causam quam calorem
[illegible] ut non possent [illegible]
[illegible] res generari [illegible]
[illegible] non habet
tamen determinata causam [illegible]
Non oportet [illegible] ponere [illegible] ut
omnibus generabilibus [illegible] que
[illegible] rebus contrarie [illegible]
[illegible] posuit [illegible]
[illegible] amicitiam hoc modo
[illegible] ut [illegible]
[illegible] hoc
[illegible] causa [illegible]
[illegible] videlicet
[illegible] ac-
cidere [illegible]
[illegible] causam accidat

et ita oz ut precedat ex inte[n]c[i]o[n]e
finib[us] s[ed] q[uonia]m int[ellec]tu caret u[e]l q[ui]
ni[m]io no[n] p[otes]t duci i[n] finem de[bitum]
nisi p[er] aliq[ue]m cognitorem ei p[re]stitutu[m]
finis [et] dirigat[ur] i[n] ip[su]m [et]c. vn[de] oz cu[m]
reb[us] n[atur]ales cognic[i]o[n]e careat
q[uod] p[re]existat ali[quis] int[ellectu]s q[ui] reb[us]
n[atur]alib[us] fine[m] ordinet ad mo[dum]
quo sagittator ordinat sagitte
certu[m] motu[m] ut tendat ad certu[m]
t[er]minu[m] fine[m] vn[de] sic p[er]cussio q[ue] fit p[er]
sagitta[m] no[n] d[icitu]r tantu[m] op[us] sagitte
s[ed] p[ro]icie[n]tis ita [et] o[mn]e op[us] n[atur]e d[icitu]r
a ph[ilosoph]is op[us] intelligencie oz q[uod] p[re]t[er]
...diam illa q[ue] m[ot]u q[ui] p[ro]dea[n]t in
ordine u[e]l i[n] m[e]dio ... gub[er]ne[tu]r
a [p]ri[n]c[ipi]o istu q[ui] de q[uo] ... gu-
b[er]nat p[ri]mi p[ro]ce[den]ti ... q[uod] q[ui] gub[er]-
nat familiam u[e]l politice q[ui] ab
gub[er]nat ciuitate[m] aut regi[mine] p[er] q[uem]
... act[us] alio[rum] p[er] ordi[n]at i[n] fine
no[n] e[st] imp[e]r[fec]t[u]m e[ss]e i[n] deo p[ri]ma ve[r]u[m] s[ecundu]m
ip[s]i ... e[ss]e ... sit fi[ni]b[us] no[n] ad
fine[m]. Ad p[ri]mu[m] e[rg]o d[icendu]m q[uod] si[mi]lit[u]do
d[ic]c[i]o[n]is q[uonia]m ad h[oc] attendi[tu]r ... sic
sol[u]m ... excludit q[uonia]m ... e[ss]e
i[n] a[n]i[m]alib[us] ... statu[m]
d[iui]na bo[n]itas aliq[ua]m ca[us]atura[m]
a p[ri]ncipio ... no[n] at q[uonia]m ad h[oc]
q[uod] ... cognit[i]o[n]e ... ope[re]
Ad 2[m] d[icendu]m q[uod] p[ri]n[cipi]u[m] alio[rum] p[otes]t
dici multiformu[m] dup[liciter] vno q[uonia]m
ad ip[s]am e[ss]e[nci]am p[ri]n[ci]pii ... s[ecundu]m
co[m]positu[m] mult[i]formo[rum] p[ri]n[cipio]r[um] oz
e[ss]e post[eriu]s vniformi[bus]. Alio[mod]o s[ecundu]m
... ad eff[ectu]s ut dica[tur] ...
p[ri]n[cipi]u[m] multiform[e] q[uod] ad multa se
extendit [et] multifor[me] e[ss]e p[otes]t q[ua]m
vnifor[me] q[ui]a ... alio[rum] p[ri]n[cipiu]m e[st]
simplicitate ... ad
pl[ur]a [et] s[ecundu]m hunc mo[dum] no[n] ... multi-
for[me] p[ri]n[cipi]u[m] ... at vnifor[me].
Ad 3[m] d[icendu]m q[uod] ... p[ro]cedit de
vniforme p[ri]n[cipi]u[m] ... e[ss]e[nci]am.
Ad 4[m] d[icendu]m q[uod] de ... e[ss]e[nci]am s[e]c[un]d[u]m
... ad aliq[ui]d simp[li]c[ite]r
p[ri]n[cipiu]m reduci[tu]r o[mn]ib[us] p[ri]u[s] pl[ur]alib[us]

t[er]cia cognoscer[e] ... s[ed] q[ui]a t[er]cia
e[st] p[er] q[uam] s[ed] q[uonia]m multa ... t[ame]n
p[ro]pria assimilat o[mn]ib[us] vn[de] reb[us] ab
... d[iui]na p[er] ordine[m] sic [et] no[n]
p[ro]cedunt [et] ita p[er] p[ri]mu[m] ... Ad v- 7
d[icendu]m q[uod] ista ... quare b[us]
... ad ... e[ss]e
ex se ip[s]a s[ed] ex alio ... ip[s]a
... ad eff[ectu]m ... p[er]
... deducit ut d[ic]tu[m] e[st].
Ad vi d[icendu]m q[uod] gen[er]a[ti]o [et] corrup[ti]o p[otes]t 6
accipi dup[liciter] vno [mod]o s[ed] q[ui]a gen[er]a[ti]o
[et] corrup[ti]o s[unt] ex ... gen[er]a[ti]o [et]
... no[n] p[otes]t ad gen[er]a[ti]o[nem]
[et] corrup[ti]o[n]em ... alt[er]ius s[ed] q[ui]a
... ad ... forti[s] h[oc]
... t[er]tia ... p[er]sonal[ib]us
... ad gen[er]a[ti]o[n]em ... ad corrup[ti]o[n]em
p[otes]t ... Alio [mod]o ... d[icitu]r
p[er] quo[rum] ... e[ss]e [et] p[er]
quo[rum] ... no[n] e[ss]e ... tunc
p[er] qua[m] ad ... ad e[ss]e deduci[tu]r
gen[er]a[ti]o d[icitu]r ... a nichilo
d[icitu]r corrup[ti]o. Ad ... ad h[oc]
p[er]tinet ad ... p[er] hunc mo[dum]
p[er] h[oc] ... ad ip[s]a[m]
p[ro]ducto[rum] ... ad d[icendu]m h[oc]
p[otes]t ad corp[or]a ... agentem
p[otes]t deducat ... e[ss]e
s[ed] h[oc] o[mn]ib[us] ... ad corp[or]a oz
... p[ro]duce
p[otes]t [et] reduce[re] no[n] e[ss]e ... ad h[oc]
... subsistat oz q[uod] ... d[icitu]r
... e[ss]e op[er]e ut aug[ustinus] d[icit] s[uper]
gen[esim] ad l[itte]ram no[n] p[er] mo[dum] q[u]o
dom[us] fit ab artifice [et] ... de-
... adhuc dom[us]
... p[er] mo[dum] q[u]o illuminato
aer[is] ... a sole vn[de] ex h[oc] ip[s]o
... e[ss]e ... no[n]
e[ss]e constitutu[m] ... a vedi
... Ad vii d[icendu]m q[uod] ... a
p[ri]n[cipi]o ... p[ro]uidia[m]
d[iui]na dispo[n]it ex h[oc] ...
reb[us] p[ro]ducte s[unt] ita ...
hunc ... dete[r]minatu[m] s[unt] distinc-
te a ... ex qua
distincc[i]o[n]e s[un]t ... aff[irm]ati[o] [et] neg[ati]o

non sit siluatica eius est nutritiua in
omnibus aliis partibus ut dicitur in 2°
8 methaphisice textu viii dicendum quod effectus non
potest esse privatior causa potest autem
ha deficiens ... quam causa eius
tor gnali ... ex imperfectione causarum
non potest producere ... secundum quod textu
9 vo dicendum quod deus sit habere ... dicitur
reddere ad res quibus in deo non est
diuersitas et tamen per eam diuersitas
rerum sit quia per suam voluntatem diuersas
10 rerum perfectiones constituit textu x
dicendum quod ordo in quiete non est
ex natura sed ab actione naturali
a quo est institutus in causa textu
11 xi dicendum quod causatum deficiunt a
representatione causarum ... ratio per causatas
non possumus perfecte cognoscere
cognitionem causarum ... et tamen habe
re cognitionem aliqualem ... totum
sed de deo potest ex causatis accipe
quod causa manifestat de deo
ratio philosophorum perscrutantium causa qui
deo sint ... inclinatio ad finem
in inquisitionibus ... quia non
perscrutatoribus ... non
credendum de deo ... quod non
capere possunt non autem philosophorum
scrutantium ... secundum modum
ut res ... insuffi-
cientes ad perfectam comprehensio-
nem ... et ... quam ... infi-
nita ... ita quod ... plus ...
... sicut ... mundo
Utrum quia utrum diuina providentia
ad corruptibilia se extendat ... quod non ...
... effectus
sunt ... coordinationis sed ... causa
... corruptibilis est ... culpe
ut patet quia ... est ...
... Et sapientie
viii° dicitur quod ... disponit
... pedibus ...
... culpa sit ... ordine
providentie ... non sit ...
... a sapientie est corruptio
effectus ... quia sapiens est
ipsi eadem destruens et edificans
sunt in rebus corruptibilibus ... una
quia alterius est corruptio ... quia
non sit providentia a deo ... dicitur
... ... providentia
sunt ... optima
et deo ... sic potest
melius ... corruptibilia ...
... providentia
dei ad corruptibilia se extendit
... omnia corruptibilia ... destruitur
corpora ... alias non esset
necesse omnia corruptibilia corrumpi
sed corruptio cum sit defectus
non est providentia a deo qui non potest
esse causa alicuius defectus ergo causa
corruptibilis non est providentia a deo
... de deo non
providentia non est ... salvare
ergo providentia omnipotentis dei est rebus
perpetuo salvare ergo non ...
... providentie ... quod dicitur sapientie
viii° ... gubernans
omnia providentia ... sapientie viii° dicitur quod
... ex deo ... de omnibus
... corruptibilia ... corruptibilia
ergo providentia subest ... sicut dicitur
... ... non est ... alium esse
... aliam providentiam
sed ... est causa ... corrupti
... providentie ...
quod providentia dei ... gubernat
... sicut ... quod providentia
... gubernat ...
... ...
... gubernationibus ... et ...
... bonum ... et ...
bonum ... effectus ...
... ...
ut ... ethica
... providentia ... attendit
... gubernat
... ...
non attendentes considerantes
rebus corruptibilibus ... possent
meliorem ... considerata

No attēdētes ordinē vniuersi
sequē optime collocata vniuersi
i ordīe suo· dixerūt ista cor-
ruptibilia nō gubernari a deo s;
solum incorruptibilia ex quorum
p(er)sona dr̄ Job 22· nubes latibulum
eius· f· dei· nec nr̄a cōsiderat· s(ed) cir-
cuitum celi perambulat· h(oc)
at corruptibilia posuerūt vel omnia
absq; gubernatore casu agi vel
a quo priori gubernari· Contra
opinionē philosophi in metha(physica) reprobat
probabiliter ex 12· q(uo)d in eis
duplex ē ordo· vnus q(ui)dē parti(u)m
p(ar)tibus ordinatarum ad inuicē· alius
h(oc)o ordinatarum ad bonum extrinsecum ad
bonum ducis· et ordo i(st)e q(u)o ordinantur
partes exercitus ad inuicē ē p(ro)pter illum
ordinē q(u)o totus exercitus ordinatur
ad ducem· vn(de) si nō esset ordo ad
ducē nō esset ordo parti(u)m exercitus
ad inuicē· (Cum) igitur ergo in toto
vniuerso ordinata ad inuicē
ordinantur ad extrinsecum principium
p(ar)tes at vniuersi corruptibiles et
incorruptibiles sunt ad inuicē ordi-
te (?) nō p(er) accidens s(ed) p(er) se· Videmus
enim ex corporibus celestibus vtilitates
prouenire in corporibus corruptibili-
bus· et ul(ti)mo ad partes eorum
molles· vn(de) omnia corruptibilia et
incorruptibilia sunt in vno ordine
prīe principii exterioris q(ui) ē ex-
tra vniuersum· Vn(de) philosophus cōcludit q(uo)d necesse
ē ponere i(n) vniuerso vnum dominatum
tuo plures· Sc(ilicet) 2· tunc ad p(ro)ui-
den(tiam) dicitur vnus p(er) se· et alius p(er)
alia sicut in domo p(er) se p(ro)uidet
cuiq(ue) in eius cōsistit bonum
domus sic filij possessiones et h(uius)mo(d)i
aliquid p(ro)uidetur ad horum vti-
litatē· ut vasa alia et h(uius)mo(d)i· et sic
in vniuerso p(er) se p(ro)uidetur i(l)l(i)s
quibus cōsistit perfectio
vniuersi· et h(uius)mo(d)i perpetua sunt· sic et
vniuersum perpetuum ē· q(uo)d non perpetua
nō sunt nō p(ro)uidet(ur) nisi p(ro)pter alium

et in hoc sunt spūales et corpora ce(lestia) et
perpetua q(uantu)m ad speciem et q(uantu)m ad indiuidua
sūt p(ro)uisa p(er) se et i(n) spēc et i(n) indi-
uiduo· s(ed) corruptibilia nō p(er)pet(ua)
habent nisi in spē· vn(de) spēs ip(s)e sūt
p(ro)uise p(er) se· s(ed) indiuidua cor(ruptibilia)
nō sunt p(ro)uisa nisi p(ro)pter perpetuitatē
spēi conseruandā et p(ro)pter salua-
tionē illorum qui durāt q(ui) ad h(uius)
corruptibilia nō se extendit diuina
prouid(enti)a nisi sc(ilicet) p(ro)ut participant in spēi
h(uius)mo(d)i ergo ē sūt integra de prouid(enti)a
quā aliq(ui)s p(er) se p(ro)uidet· 1
sed dic(itur) q(uo)d qualitate corruptibiles
nō sunt p(er) se ca(usa) culpe sed occasionē
et p(er) accidens ca· ca at p(er) accidens
effectū nō sunt vniq; et ex h(oc) coordi-
nat dixit nō ordīe (?) ad 2m dic(itur) 2
q(uo)d sapiens prouisor nō solum attē-
dit quid expediat vni corpori quod sue
prouisione subditur s(ed) magis q(ui)d expetat
oibus· q(uo)d h(oc)mo(d)i igitur corporali aliquid
in vniuerso nō sit ei· q(uo)d h(oc)cūs competit
tamen perfectio vniuersi sequitur ex cōtinua
generatione et corruptione indiuiduorum
cōseruatur ē perpetuum in spēbus sicut q(uo)d
per se cōsistit perfectio vniuersi· Sed
ad 3m dic(itur) q(uo)d quamuis res corporales 3
meliores essent si incorruptibiles
h(abe)rent· sicut tamen ē vniuersum q(uo)d ex
corruptibilibus et incorruptibilibus cōstat
q(uam) q(uo)d ex incorruptibilibus tantum cōstaret
intellectus nā bonitas corporalium
et incorruptibilium melior ē q(uam) e(st)
duo bona q(uam) vnum tamen nec multi-
plicatio indiuiduorum ē vna
possit equalē diuersitati nāturarum
tu bonum ni(si) q(uo)d ē equitabile
pertinet bono indiuidui q(uo)d ē
singulare· Sed ad 4m dic(itur) q(uo)d sic res 4
sunt a solēni ex h(oc) q(uo)d ad agat
s(ed) ex h(oc) q(uo)d per hoc nō emittit
istam corporē ca ad eō nō q(uo)d ad
agere s(ed) nō h(abe)ret tempus ut manet
sed ad 5m dic(itur) q(uo)d p(er) q(uo)d p(er) se p(ro)uidet 5
a deo perpetuo manet et nō ad h(oc)
or dic(itur) illo q(uo)d p(er) se nō p(ro)uidet

sortes cadunt in manu eius quem nullum est
hiis propter que prudenter et optime ...
quedam que propter se non prudenter ut non
sunt provisa corporum ut ex dictis patet.

Quarto queritur utrum omnes motus et
actiones horum inferiorum corporum
Con subdantur divine providentie. Videtur quod non
Deus enim non est provisor eius cuius non est auc-
tor quia non est conveniens ponere aliquem pro-
visorem alicuius quod non curaret ut dicit
de ... iii libro sed deus non est actor mali
c 30 cum omnia ... ab eo sint bona secundum
... in actionibus et motibus horum
inferiorum multa mala accidant
videtur quod non omnes motus horum inferiorum
divine providentie subsint. Praeterea quicumque motus
non videntur esse ordinati ... sed
in istis inferioribus inveniuntur quidam motus
et quedam actiones que inordinate sunt et quod
omnibus cadat sub ordine divine providentie
Praeterea quidquid cadit sub providentia videtur ex hoc
hic ordinari in finem sed malum non
ordinatur in finem quia ex quo malum est
in nullo ordinatum ergo malum non cadit
sub providentia, in hiis autem inferioribus multa
mala accidunt. Praeterea provisor non est prudens
4 qui sustinet aliquid malum evenire
in illis quorum actus eius providentie subsunt si
potest praecavere et impedire sed deus
est prudentissimus et potentissimus ...
multa mala eveniant in hiis infe-
rioribus videtur quod praeterea actus horum
inferiorum divine providentie non subdantur

Solutio
Dicendum quod deus non permittit mala
5 fieri quia potest ex eis elicere bona. Secundo
bonum est potentius quam malum magis
de bono potest elicere bonum quam ex
malo. ergo non est mirum quod deus mala
permittat fieri ut ex eis eliciat
6 bona. Praeterea sicut deus condit omnia per suam
bonitatem ita et omnia sua bonitate gu-
bernat, ut Boetius dicit ... de consolatione
sed divina bonitas non permittit ut
aliquid ab eo malum producatur ergo divina
bonitas non permittit vel dimittit
ad malum sine providentia. Praeterea
nullus provisor est ... sed ...

motus horum inferiorum essent praevisi
ut casu accidere. item omnia con-
tingentia contingunt quod est impossibile
Ipsi omnia contingentia inveniuntur in hiis contingent
in hiis inferioribus. et in superioribus non ve-
niunt providentia ut quinta dicit philosophus
similiter in hiis inferioribus accidunt
ex contingentia ... ad minus dic-
... providentie non subduntur. Praeterea prudens
permittit bonum ut veniat malum
ergo similiter prudens permittit malum
ut veniat bonum sed deus est prudens
ergo non permittit mala fieri ut bona
eveniant et ita non quod mala que
fiunt in hiis inferioribus non cadat sub
providentia. Praeterea quod est reprehen-
sibile in homine non deo attribuendum est
sed hoc reprehenditur in homine ut faciat
mala ut veniant bona quod ut patet ro-
manorum iii sicut blasphemamur et
aiunt quidam nos dicere faciamus
mala ut veniant bona ergo deo non
competit ut sub eius providentia cadant
mala ut bona ex eis eliciantur
Ipsi actus inferiorum corporum divine
providentie subderentur hinc agentes secundum
quod divine iustitie conveniret sed hinc non
... in inferioribus non ... agere
quia ignibus equaliter ... bonum
iustis hominibus et iniustis ergo actus in-
feriorum corporum non subduntur providentie
divine. Secundus est quod dicit Augustinus ... Nonne
duo passeres asse veneunt et unus
ex eis non cadit in terram praeter
... glossa magis est divina providentia
... ... minimi motus
horum inferiorum subduntur divine providentie
Praeterea quod ... super ... ad terram
per divinam providentiam videtur ... sicut
ordinat ... luna
... fulgent dici noctem
... agitat ...
... atque ...
... arbusta ... alia
... nasci ... et decrescere
occidere ... ad ...
... motum gignit ergo omnes motus.

inferiora corpora subduntur primi dic
tus dicit quia cum sit primum et
ultimus finis ideo omnia aliqua p
grediuntur a primo principio et ordinantur
in finem ultimum In progressu autem uniuersi
a principio inuenimus quod ea que sunt propinqua
principio sunt indeficientibus sicut que quod
distant sicut est corporalia ut dicitur
in de generatione / principium ordinis uniuersi
ad finem que sunt propinquissima fini
ultimo indeclinabiliter tenent ordi
nem ad finem que uero sunt remota
quandoque ab eo ordine declinant
quorum autem est propinquum et remotum
respectu principii et finis sunt incor
ruptibilia sicut sunt indefi
cientia numquam declinant in suis acti
bus ab ordine ad finem sicut sunt cor
pora celestia quorum motus numquam a
cursu naturali exorbitat In cor
ruptibilibus uero corporibus multi
motus proueniunt preter rectum ordinem
ex defectu naturae ut patet in monstris
dicit quod in ordine uniuersi substantie incor
ruptibiles similiter liberi in do
mo qui semper operantur ad bonum domus
sicut corpora celestia et corruptibilia sicut alibi in
domo quorum actiones frequenter
exeunt ab ordine gubernantis
domum propter hoc et quia dicit quod uult
orbe lunari non est malum sed solum
in hiis inferioribus / puta iniusti actus
defectuosi et recto ordine inferioribus
inferiorem solum est ex ordine primi /
Duplex enim ad sub esse primi uno
sit ad quod ad ordinatur / alio sit
ad ad aliud ordinatum in ordine
autem eorum que sunt ad finem omnia
intermedia sunt finis et ad finem
ut dicitur in metaphysica et in metaphysica et
in quo quod exit a recto ordine primi cadit
sub primi non solum sicut ordinati ad
ad sed sicut ad quod ad ordinatur sed quod
exit a recto ordine cadit sub
primi solum sicut quod ordinatur ad a
lios sed quod ad ordinatur ad ipsum

Sicut uirtus generatiua que est in homine generat
hominem per formam in natura ordinatus a
deo ad aliquid a formam forma
humanam et ad ipsum ordinatur ad se
nibus generantis sed actus defectiuus quo
nimirum monstrum generatur in natura ordi
natur quidem a deo ad aliquam utilitatem
sed ad nichil ad ordinatur / In uidetur enim
ex defectu alicuius actiue uirtutis primi
ex primi approbationis uel uero pertinet ad pre
dicationis confessionis quos duos
modos primi Dam ponit in 2o li

Sciendum tamen quod quidam predictam modum
reuulerunt tamen ad species naturam
communis autem ad singularia indiuidua
participatiuam quia quia non poterat
diuina cognoscere singularia dicebat
enim quod deus talem animam atque speciem
ordinauerit ut ex inde consequi
speciem et actus sequi deberet et si
aliquis deficeret quod hoc ad talem uti
litatem ordinaret sit corpus unius
ordinatur ad generationem alterius non tamen
hac uirtus participatur ad hunc ac
tum participatum ordinauit neque hec
particulare defectum ad hanc
particularem utilitatem Nos autem diuinam
prouidentiam cognoscimus participatam diuinam
rationem predictam primi ordinem in singu
laribus et in maximis singularia sunt /
Ad primum ergo dicendum quod uel Deus ponit de
primi approbationis sit enim primi
ad omnes quod ab eo aliquo modo sit
principium malum non est a deo non cadit
sub primi approbationis sed confessionis
tamen Ad 2m dicendum quod quamuis quam
motus non sint unius ordinis generalis
sit et diuersi ordines diuersorum ar
tificiorum ordinantur in uno ordine
ciuitatis uniuersalis Ad 3m dicendum quod quam
uis malum quod exit ab agente
non sit inordinatum ex hoc
priorum ordinis deficit tamen
licet procedit quidam superiorem agente
ordine et sub primi cadit /
Ad 4m dicendum quod qualibet prouidens
sustinet aliquid primum malum ne
impediatur magnum bonum quod autem
patet uere bonum est primi uel ubi bonum
aliquid ex uobis non possit impedi

Approbacionis
Predicacionis
Confessionis

lo
ca 30.

1.
2.
3.
4.

q ex aliquib' reb' puenit un^a
eorum tollitur. que tamen non possit
deficere ut non deficiat q aliam
ptitur nocumentum inst^a et tu^a i vniu^d
eo q^uandam pulcritudinem addit; et
io d^r q c^a sit prudentissimus sua
pui^a non phibet mala sed pmittit
vnumquodque agere sicut na eius requirit
vt cum d^r dyo^s q. x. c^a. de d. no.
pui^e non e uim pdere sed saluare.
7. Ad v. d^m q aliqua bona e q non
possent eliciti nisi ex aliquo malo
sic bonum pacientie in ex malo
psecucionis elicit et bonum penite
ex malo culpe in h^c impedit
infinitas mali ve^l bona q h^g
non elicitur ex malo q ex ea
psens q^uia p actus et me^a d^o vj.
6 ∴ d^m q i^d q pducit^r a^z q sicut in
h^eat forma pducenti ex q pduct^o
vertitur ad esse verum pt
esse malum q a bono actore p-
ductum e sed pui^a vere ordinat i
fine ordo actum i fine q^uere ad ve
esse ordo e nu pgl^e aliq malu
ordinat a bono i bonum sed pgl^e
e ad a bono ordiari i malum
Sicut enim bonitas pducentis in-
ducit formam bonit^e et pducte
ita bonitas puidentis inducit
ordinem ad bonum i puisis ad
vj d^m q effectus accidit i istis
inferiorib' pt ondidaui dupl^r
vno i ordine ad causas pxi^ae et
multa casu eueniunt alio modo i
ordine ad causam p^rmam et n^o tamen
accidit i mundo nisi causa q oia
necessario eueniant q effectus non
sequuntur i necc^te causas p^rmas sed
pximas. ad vij d^m q i^a q ex
8. necc^te eueniunt consequuntur
nas ordinatas i fine et sic ip^a
sub pui^a et eadem pt q non est
sic oia ex necc^te nec contingent
9. ad ix d^m q malum e quoniam bo-
nitatum at q^uum psens inducit ad
suum g^uum sed de contrario inducit
ad eum sicut sic calidum non inducit
vel aliquo i frigido in pactus

sed magis frigidum p calidum ad ca-
liditatem reducitur sic illud et mag^
bonus ordinat ad i malum sed
potius ordinat i bonum. ad x d^m ·10
q q facere malum e ex duab'
prin bonis competit vn facere
malum p^r bonum homini hoc e ipse
sic tamen d^o pt attribui sed
ordinare malum i bonum hoc
quia bonum^e tio pmitte malum
p^r aliquod bonum inde eliciendum
deo attribuitur
Quinto queritur Vtrum humani actus
pui^a regantur. et uir q non q-
uit s^t damascenus q^a qui nob' sunt
non pui^e sunt sed n^o libero nro sed
actus humani dominium quis est i nob'
g^o q^u primo tradunt sub diuina
pui^a p eorum q sub pui^a cadunt
q^uanto aliquid est nobilius tanto
dignio modo pui^e sed hec e
nobiliora i ipsis delibus creaturis
q^ue curs^u sunt tenentur ex^o q^o i
dut a recto ordine nisi raro
homines at actus frequenter a recto
ordine declinant g^o humani actus
pui^a non reguntur p malum culpe
e magis odibile deo sed q^u pui^a
deus de q magis eidem displicet
pmittit p^r ad a^o quare sic absen-
tibus aliquo ei displicent g^o cum
deus pmittit i humanis actibus
mala culpe accidere m^r q
humani actus pui^a dei non regantur
pi^d q^s dimitti eo non gubernari
sed deus dimittit hominem i manu
consilij sui ut d^r Eccl. xv. [illegible]
g^o humani actus pui^a non reguntur
[illegible] ec^lt. xo di^r vidi nisi nelo
p ec^ce
tum cursum nisi fortium bellum
sed tempus casumque i omnibus et lo^r de
actibus humanis g^o m^r q humani
actus tamen agitem et non gubern-
ne^r pui^a p i his q pui^e agun-
dum a diuinis attribuimus et i
actibus humanis eadem bonis et malis
eueniunt Eccl. ix. vniuersa eque
eueniunt iusto et impio bono et
malo g^o reb' humane pui^a non regu^r

Ergo ch. x dr vri at capilli ab
nnati sunt p q omnia i huanis ac
tibus diuina puia ordinantur
puire et puia ad t ptep dat est
pui actus qz p huius quibz pui
cor subditi de suis gubnatt
hz de q hoia a huanis actus
agit go huani actus diuine pui
subduntur. Item sicut p q dom
e q quato ad e pui q p pia
tato nobilius sub ordine pui
collocatur. Int oia aut alias sbe
pnales magis p pui appignt
hunt eg p magis in se ptē dm
tio a diua pui no solu cose
quiz q sint puisa hz eg q puideat
th eca que pdere sb hut sco
ru actum ell tam p no at ate
cate q est puiset tm pi puidet b
pui at tu respiciat ordinet
fine oz q fiat h ruz fine et
q p uis puides ipemet e sit
pui e finis hz ruz pui s quetta
s u imple cut e o ptep ipi gas
defctus incide posset i puis hab
ipo et no e def th i ipis id ex
pte puisor hz cate eius pui e
huiata no est fics sic pui
hz i aliu fine ordina hz du
vn ordina sh q vtitur sue
pui e x pe vell diua sor lut
Item de ety i coz pui a actide
pt defcibus no tu ex pte puisor
hz ex pte puiden tm s tu q p a
cata magis mbet vegle p i
puidett p h fumiore vtitur
hz ordo pui q g q z go hz cate
defice p ut i suis actibus et
ipest a e suor actum inde e
q coz defctus voz culpe hut
q no cad de defctibus aliare
catur q z do huius pnales cate
i corp plus s t h i iudiuidua
et coz i udiuidua st p i e pui
satio defctibz q eius cotiguit
ordina i pena aut pmiu q
eis q petit no at solu h q alia

ordinatur ut habitatat e hoq
eq for s ora e spualibus cata
aqua e vadu q huaorz actum
z aqua z corp hois ordine ad
imortli e hz eo tio huai actus sub
diua pui cadut hi no q et ipi
puisores st suorz actuu et
corz defctus ordina st q opet
eis i no solu h q copet alijs
sic peccatu hois ordina a deo
i bonu e q ut tu p q peccatu re
surgit hui e hor reddi ut sal tā
i bono q i po sit p diua insti
du p peccato pmit i hz defctibus ca
tuibus cotigentibus ordina solu
id q copetit alijs sic corp
hoia ignis tignou illius acce
tio ad designandum hoc spale
pui e monsq o deus actus huanos
gubnat dicit sap i ult. cu magna reue
rentia disponis nobis. Item ps g o dd
q libru dari no omit vel huo
q omnia cat q est i nobili i elodie
nia a diuina puia excludatur
hz q z no st p diuina pui hz ita de
terminata ad pui sic ea q libe
arbitrij no hunt. Item z q d q creb
nales insitelle pude solu
a deo itio ibid pt actud de
fcib ex pte pui hz solu ex pte
puisor hz huai de actus pit
hire defcm ex pte pui huac
tio plus defctibus et inordiatois
incidit i huais actibus qu i
nalibus actibus. Et tu h g pho hz te
pui a suor actum ad nobili
te q ptinet vn multiplicitas
defctuu no impedit qn ho
nobiliore q dus sub diuina pui
tr at. Item z q dd q deus plus
amat q e magis bonum vn magis
vult pntia magis boni q ab
sentia mali q z et absentia
mali q da bonu . . . tio ad h ipt
aliq bona maiora elicia pmiet
aliq s i mala culpe cade q
maior e s eg est odibilia quis
vnu eoz sit eis magis odibile
alio vn ad medicina vniq

Aug(ustinus) de ciu(itate) li 7 c 21.
Deus unus et verus regit et
gubernat ut placet et si occultis
causis nunquam tamen iniustis.

pmittit quoque tadem i a[illegible] de e 788
q deus dimisit hoiem i manu
consilij sui ita quod constituit eu
[illegible] actuum puis[illegible] tn pui
hois de suis actibus non exclu
dit a puidentia de eis sic nec
uirtutis active [illegible] exclu
dunt uirtutes actiua diuina [illegible]
v. [illegible] q quamuis multa in huanis
actibus casu eueniat si considen
tur [illegible] tamen casu eueniunt
sic considerata diuina puidentia q omnibus
pemittit h[illegible] q tam multa i
huanis actibus accidunt que
[illegible] debent accidere [illegible]
considerant infideles [illegible]
huani actus diuina puia gubnant
ex quo contingit q frequenter potentio
res succubunt [illegible] q
uictor magis est ex diuina puia
quam ex humana uirtute consilio et de
alijs [illegible] q quamuis uidea
nobis q omnia equaliter bonis et
malis accidant ex hoc quod nescimus
qua de causa diuina puia singula
dispenset non tamen dubium quin
omnibus bonis et malis eueniunt
sive bonis sive malis sit [illegible]
[illegible] diuina puia oia ordi
[illegible] quod casus [illegible]
q ordinatur irrationabiliter [illegible]
[illegible] officia
[illegible] fabri [illegible] fabrilia
[illegible] multiplicia [illegible]
[illegible]
multiplicando ex [illegible] appet
[illegible] uirtute actibus [illegible]
[illegible] Utrum aliabruta
et eorum actus diuine puie sub
dant et in quo modo [illegible]
non est dubium de bobus quoniam de
alijs brutis eadem ratio [illegible]
[illegible] facies hois [illegible]
[illegible]
quietis de turbae ordinibus q

ut in huanis actibus accidere q ut
q actus irrationabilium [illegible] diuina
puia non gubnan [illegible] sine
culpa punire et [illegible] bonos
non redet non [illegible] q res huanae
puia gubnare sed bruta aliq
[illegible] culpam [illegible] q [illegible]
duri [illegible] bonum ordinata q
nullus est primum post mortem ergo [illegible]
uita [illegible] non regit [illegible] regi
puia nisi q ordinat ad fine
[illegible] quia non est ad q
ipse deus sed bruta non [illegible]
ve ad [illegible] de [illegible] sit
ta [illegible] ergo [illegible] q diuina
puia non gubnant [illegible]
hoc [illegible] ex passibilibus
cadit in [illegible]
bruta [illegible]
insensibilibus [illegible] cadit
sub diuina puia et [illegible] actus
[illegible] multo magis bruta
[illegible] fuit
error quidam [illegible] q alia
bruta non gubnan puia [illegible]
participant [illegible] ad [illegible]
[illegible] ad hunc [illegible]
[illegible]
[illegible] puia
[illegible] dei [illegible] bruta sit [illegible]
dat [illegible]
[illegible]
[illegible] error
[illegible]
non [illegible] sciat sut [illegible]
actus brutorum [illegible]
ordinet [illegible]
[illegible] oia [illegible]
[illegible] derogat
diuine [illegible] ordi
[illegible]
particularia [illegible] alij dicunt
q brutorum actus sub puia ca
dunt et eodem modo sit actus irrationabilium
ut [illegible] actidere pa
ciat [illegible] ordinet [illegible]
sed [illegible]
[illegible]
[illegible] q bruta et [illegible]

Supplementum [illegible] est ille [illegible] de omnibus [illegible]
[illegible]
[illegible]
Vel [illegible] sed [illegible]
[illegible] est ille de hoc

corꝝ actꝰ caduͭt ꝛ i singꝉ sub
dīna pui^a. no tn̄ eo mō quo ho
mīeꝰ ꝛ corꝝ actꝰ q̄z de hoībꝰ ꝛ
i singꝉ vt ē pui^a ppͥ se ꝛ singꝉ
larin̄ bruͭ orꝝ nō puidͭ nisi
ppͥ ad sic ꝛ de aliꝭ tantꝭ
corꝝptibꝭ dc̄m̄ ē tn̄ malū q̄
i bruͭto accit nō ordiāͬ i bonū
eiꝰ ſʒ i bonū alteiꝰ sic morꝰ
asini ordinaͬ i bonū leōis ut
lupi. ſʒ occisio hoīꝰ q̄ a leōne
occidit. nō solū ad hc̄ ordinaͬ
ſʒ pͥncipalr̄ ad penā eq̄ ut
aliquͭ tūͭ auͭti q̄ p pacianꝭ ē
1 cit. Ad pͥm̄ g° dc̄ q̄ dns̄ mādeͭ
vlᵒ actꝰ a dīna a bruta amoue
ſʒ q̄ dignꝰ hoīꝰ nō curat de bꝰ
q̄ ppͥ bruta det hoī legē ut
f. eiꝰ bn̄ faciat ut ab occisiōe
corꝝ abstineat q̄z bruta i usū
hoīꝰ creata sͭ. ūn nō sͭ ppͥ sep
2 iusa. ſʒ ppͥ hoīē. Ad zͫ dc̄ q̄
i pͥsciꝰ ꝛ bruͭte alibꝰ deꝰ hͭ
ordiauit ut potētꝫ a m̄ sinuāͬ
subitiaͬ absꝫ aliq̄ demitti ut
mitti cōsidato ē ſʒ solūᵒ ad cōs
uatōē boīꝰ ut tiō admirat
ppha sic hc̄ nō ꝛ vꝭ hūae gubͫ
nē q̄ ē i genꝰ. Ad zͫ dc̄ q̄ i
3 vꝭ hūaꝭ aliq̄ ordo pui
requiͬt q̄ m̄ i bruͭtꝭ uͭ sͭ ē
ordo solꝰ q̄ bruta ordinaͬ
vꝭ hūaꝭ ē ē i vꝭ hūat ꝛ pͥ
uise ūdenͬ. ſʒ tn̄ e ordo suffͭ
x ad puiāz bruͭ orꝝ. Ad 4ᵐ dc̄
q̄ dnꝭ tantꝭ ꝛ ppͥe dc̄ ē fib.
ſʒ dnꝭ dc̄ q̄ ꝛ dā cū tn̄tꝛ
dc̄ ē fib ut ppͥ pͥcipat ad
dc̄ dd̄ sinulr̄. ꝛ hc̄ g ē omibꝰ
tantibꝰ q̄ ꝛ dā nō ē fib h mō
q̄ ppe tatū ptignt ad ypm̄
dnꝭ p sua opoꝝ ꝛ hc̄ ē solli
tatū ꝛ ꝛ q̄ alur̄ q̄ puit ypm̄
dnꝭ q̄ esse ꝛ ꝛ a ꝛ eiꝰ corꝝ ba
Sceptio quͥtͬ studo cōsistit
vꝭ ptāe vꝭ dīna pui ꝛ gāͬ

Ꝛ ū g nō q̄z i dq̄ ē vⁱ sinquīnō
gubnāͬ ab alio ſʒ mali ē vel ꝭ
quūͫ p̄ꝰ dimisit eos ſ desidia
cordꝭ corꝝ g° mali ꝓ puiāz
nō gubnāͬ ꝓ ad puidāz q̄ gubnat
deꝰ hoīꝰ ꝑtīet q̄ eiꝰ anglorꝝ
custoāz adhicat. ſʒ angelꝰ cus
todiētꝰ q̄ ꝛ q̄z hoīꝰ ꝑliq̄ut
ex quoꝝ ūoce dr̄ Ie. vi. curā
uim̄g pauim̄ babilonē ꝛ
nō ē curata dēliq̄m̄ g° ꝛ
q̄z ꝛ mali dīa pui nō gubnāͬ
pⁱ q̄ dāͬ hoīꝰ i pūiū nō ꝛ
mali ſʒ hc̄ boīꝰ i pūiū dōti
q̄ a deo gubnͥͬ p̄ꝰ ꝛ adi dnī
sup iustꝰ g° ꝛ ꝛ q̄ ꝛ puit
iuste eos q̄ uinō sͭ de suo
regimīe ſʒ de q̄ iuste puit
malꝰ q̄ bꝰ ꝛ q̄ ꝛ ptat g° ūn
eo regimē subdᵒ ꝛ nō dc̄
q̄ dīa puiᵃ sē extēdit ad ho
mīeꝰ dnpͥ ꝛ nō m̄q̄ ꝛ ppͥe pui
dēt ꝛ aliᵒ m̄q̄ ꝛ ppͥe puide
sunt ex hc̄ ꝛ q̄ ē puidēdo desi
ciunt ut ꝛ ꝛ ꝛ ū ūnt boī
ut mala dnꝭ ex hc̄ at q̄ ē pui
dēͬ a deo eiꝰ boī ut mala ꝑsta
ꝛ ſʒ q̄ ppͥ dnꝭ dc̄ sc̄bit ē pui
dnꝭ dc̄ ē pui ꝰ a deo. ꝛ sic
vͦm̄ ordīe i pui ꝰ ꝛ ūat
ē eiꝰ dīa puiᵃ ordīe ꝛ ūat
cogrūn hūae digniͬ ut sͭ
eiꝰ eueniat q̄ i corꝝ boīū nō
cedat ꝛ q̄ oīa q̄ eiꝰ puenͭ
eoꝰ i bonū ꝑmoneat ꝑ hc̄ q̄
dr̄ ro. viii. dilīgētibꝰ dnꝭ oīa
cooꝑaᵗ i bonū. Ꝛ q̄ at puido
ordīe nō ꝛ ū ꝛ g° ꝛ ꝛ ꝛ
ꝛ alī ſʒ puideat ꝓ modū bru
torꝝ aliꝰ ꝛ dīa pui^a de eiꝰ
ordiaᵇ ꝓ ordīe q̄ bruͭtꝰ
cōpetit ut ꝛ ꝛ q̄ eiꝰ ꝛ ꝛ bō
ut mala ꝛ nō ordīe ꝛ i corꝝ
boꝛ ꝑp̄ ꝛ ſʒ boꝝ ꝛ ꝛ ꝛ ꝑꝰ
dc̄ homo cū i hore ꝛ ꝛ ꝛ
Ꝛ ex hc̄ ꝑʒ q̄ alto ꝛ mō dīa
puiᵃ gubnat boꝰ q̄ malꝰ
h̄nt eū dū ab ꝑo ordīe

Coꝝ

gubnat

ꝛ
ꝰ

ꝛ
ꝰ

Rᵒ

ꝛ

Pūdeūt ꝛ
Prouidet

ꝛ sc̄dm̄

prouidie experiunt ut s. diuo fiat
t alium ordine dilabim ut s. de
ceis diuina uos fiat/ sz boi quatu
ad utrumqz sit i uno ordine pui
1 Ad pm go dicz q sicut deus de
linquere malos no q oio sint
abs eius pui alienis sz q2 eoru
actus no ordinat i eoru pmo
t pprie quatu ad ipsos/
2 Ad 2m dicz q angli qui sut de
putati hoibz ad custodia aliquo
toli hoem dimittunt/ sz dim
dimittendo nu q m exemplo diuini
pmittut eu cadere i culpa ut
pena/ Ad 3m dicz q spales mo
3 pui rpmitti boibz i pmiuit
h no competit malis ut dcm e
Octauo quitur utrum to corpo
ralia gubnetur pui diuina
mediante anglica creata tum q
Con 3 q2 Job 38 dr quis costituit aliu
sup terra aliu que posuit su orbe
que fabricatus e Gregor q dicit
3a mor Altitudo quippe psencie ipse rege
git que p seipm fabricatus et
eadis/ go deus no gubnat cor
lia creatura mediate spuali/
P dam dr i q lt q no e gerendu
hui ee factore t gubnatore
sz solus deus e factor corlium cretas
ime t go t ipe corales cretas
simul gubnat P hugo de
sco uic. dr i li de sacris q diuina
pui e eq pdestinacio que e
summa sapia t summa bonitas
sz summum bonu sine summa sapia
nihil gubnat [illegible] pui nos
mediatibz creatis spualibz pnidz
corlibz P sicut corales creature
regitur pui q ordinat i fine
sz eor ordinat i fine p spuales
naturales opacoes q eo sequitur nas
deteriatas ipoz t tui a spua
libz creatis no sit ne deuiare
naliu eor sz ime t ex igno
regat mediatis spibz spualibz
T angelus sup qo eu ad uanu uide
distinguit duo ce opoz pui
qzz una e nat talia uolutaria
t dicz quinalis e q lignis et
hoibz dat mouimtu uo uia
uo e q e ex anglorz t ho opa
t pz q omia corlia nat pui
oper gubnet t rega no go
gubnatur mediatibz anglicis sit
cet pui no i q attribuit
aliq roe sue dignitas no q
g siliu dignitas no ht Gz sic dt
Rico q mag e digitas diuisa
ut unaqz hat anglm ad sui
custodia deputatu h at
dignitas i corlibz creatis no
inueni go no sit gmisse pui
ordinaroi anglorz P hore
corlium effectus t debiti cursus
frequet impedimt/ sz h no eet
si imediatibz angelis gubnarent
q2 aut defectus nui accident
eis uolentibz q e no pt eu
cunt ad gnim costituti s. ad
gubnacoem nas sit suo debito
ordie/ aut accidet eis nolentibz
q ituz e no pt/ q2 sicut no
sunt s. ad eis nolentibz accidet
g P quto aliq creata e nobili
t pot et ortato ht pfectore
esfme taci at inferiores i lees
effectus pducunt q pnt gsueuit
i ee i remota opoe tacp
ducit sic cultellus remota
opoe fabri/ go multo fortius
effectus diuini psencie subsiste
pnt absz altius cae pducere
gubnatoe t io no indiget p
anglos gubnari P dia bonitas
ad sua manifestaroe totu gdidit
uniusu si pui 16. uniusa pp
sencie ipm opatus est deus
mag at manifesta diuina
bonitas ut dt dyonisi diuisite
nara q i mo sit e causare que
eadem inuenit/ p h t no fe
ob creatas vtales ul ppe ex pui

sed quasdam vocales, et quasdam potestates
et alias excitet vel alio sicut
activitatem, ergo omnino quod ad maiorem
sui manifestationem non solum condide-
rat creaturas que indiget alieno
regimine sed et aliquas quarum regimine
indiget et ideo quod potius est dupliciter
causare actus quam simpliciter, et potius ut
fontem quam fons dat quod est fonti de-
sumptus et cetera. Dicendum quod actus corpo-
ris rebus corporalibus actu primo sunt in-
mediate a deo. Ergo actus secundi imme-
diate a deo. Sed ergo gubernat aliqua
insigniter, et eadem operantibus et aliis
ergo hec corporalia non gubernantur media-
tibus spiritualibus. Respondeo dicendum quod duplex est modus
gubernationis, unus per influen-
tiam sine cognitione, sicut [illegible]
regit scolares rector civitatem.
Alius per influentiam motus, sicut gub-
nator navim. Sed spirituales creature
non gubernant creaturas corporales
per influentiam luminis sine cognitione,
quia hec corporalia non sunt luminis receptiva
sine cognitione. Similiter per influen-
tiam motus quia movens oportet quod sit
immobile, ut patet viii phisicorum. Sed creature
spirituales in hiis corporibus non sunt to-
taliter, ergo non eis mediantibus
gubernantur. Contra: Augustinus de trinitate: sicut
(corpora) ... ordinata per omnes partes suas per
summum ... magis ... po-
sitio magis commendabilis esset
... ergo quod sic omnia immediate gu-
bernaret, ergo non gubernat corporalia
mediantibus spiritualibus. Contra: Boecius iii
de consolatione: deus per se solum
cuncta disponit, ergo hec corporalia dis-
ponuntur per spiritualia. Contra: Gregorius
dialogorum iiii: in hoc mundo visibili
nichil potest nisi per creaturam invisibilem disponi.
Preterea Augustinus de trinitate iii: omnia
corporalia quodam ordine per spiritum
vite reguntur. Preterea Augustinus in libro
iii [illegible] quod deus quosdam facit prophetas
ut sic illuminare animas et beati-
ficandas, alia per spiritum creatum sibi
tantum in integrum legibus

ordinata usque ad pas-
tores administrationem et usque ad seni-
ores et usque ad minimos capellores
minores divina providentia procedit, sed
creata administrationis integrum
legibus ordinata est creatura
angelica, ergo deus per eam gubernat
corporalia. Preterea Numeri xxii, ubi de Balaam
dicitur: Iumentum ... in actu stravit et cetera;
dicit glossa: opus est in mundo angeli
qui super bestias ... potest ... alias
naturales ... angelos ... plantare ...
et terram moventes. Preterea Hugo de
sancto victore dicit: ministerio angelorum
non solum vita humana regitur, sed etiam
quod adiunctum homini ordinatur.
Sed omnia corporalia sunt ad hominem
ordinata, ergo omnia gubernantur
mediantibus angelis. Preterea in omnibus
coordinatis ad invicem prima
agunt in posteriora et non e contrario, sed creature
spirituales sunt priores corporalibus,
ut patet per philosophum in ... priores;
ergo per actus spirituales gubernantur
corporales et non e contrario. Preterea homo dicitur minor
mundus quia anima hominis regit corpus,
quo deus universum regit, et anima per-
ducitur ad ymaginem dei,
sed anima corpus gubernat me-
diantibus quibusdam spiritibus, qui sunt
quodammodo spirituales vel corporales, sed
corporales vel ... ergo et deus regit
creaturas corporales mediantibus spiritualibus.
Preterea anima quasdam operationes immediate
exercet sicut intelligere et velle,
quasdam vero mediantibus corporeis
instrumentis sicut operationes anime sensitive
et vegetative. Sed deus quasdam operationes
exercet immediate sicut beatificare
animas, in quibus agit in substantiis supremis,
ergo aliquas operationes exercet in inferiorebus
substantiis mediantibus supremis. Preterea Psalmista:
Erit tamen auxilium operum suorum et eadem
sed fortificat eam ut patet ex ... quo
... de trinitate dicitur, sed si deus omnia
immediate gubernaret, tunc creature
operone (?) ... posset, ergo deus gu-
bernat inferiora per superiora. Preterea i

Nota

Vide Dionisium de di. no. c. 4 et Aug. li. 11 c. 22 et 23

vniuerso ad vnum et non reges sic
ultima corporum ad unum unum sed
reges sed deus ergo ad eum reges est
vnum quod tamen medium inter utrumque ergo
deus mediatis causis superioribus
regit inferiores. Secundo dico quod causa
producta bonum in esse diaboli
sicut Dionisius et Augustinus dicunt voluit
enim deus perfectionem sue bonitatis
sic quod per plures causas causaret alia quia
ut sicut causa non solum a diabolo
bona esset qui est et bona esset
sed et quod alii esset bona sic largiens
sicut et sol per diffusionem radiorum
suorum non solum facit illuminata
sed et illuminantia hic in ordine suo
ut prima quam magis sit soli conformia
plus de lumine recipiat ac per hoc non
soli sufficit sed et ad influendum
aliis. Tertio in ordine vniuersi causae
superiores ex influentia divine bonitatis
habent non solum in se ipsis quod bone sint
sed et quod sint causa bonitatis aliorum quia
sed et per sunt causa bonitatis aliorum
ex omnium modo participationis divine bonitatis
ut habent quandam participationem ad hoc
solum sunt non ut actu agentes
et inde est quod per agere honoratur
patet et ut Augustinus dicit et probat
inferiores superiores ut causas maiores
propinquiores deo causae et vo aliis quia
ad deum similitudinem et sic vniuersum
intelligunt non eius non sunt a
divina bonitate conferunt ut super alia
influat sed et inde modo
influendi retineat quod influunt
deus super non et non per naturam inte
non omnibus inferioribus causis gu
bernat per causas spirituales divi
nioribus sed per causas corporales hinc
providet per causas non solum providens
sed agentes tantum spirituales et hoc
non providet causis providentibus
sed in causis et vo aliis ordinem
ulterius enim quando hic eius vo aliis ave
tenent et corporalis sunt obsistere
suis quod ei in angelis unum et proportione
cognitionum habent ut dicit Dionisius et
inde est quod corporum primo tertia ad
pauca sed ad terminos huius et adeo
quasi super intendens humane naturae perfecti
spiritui angelorum plus est ex te
tendi super omnibus causis celestibus
et tantum a sanctis quod a philosophis dicitur
quod omnia corporalia mediantibus
angelis a diva providentia gubernantur
in hoc enim nos a philosophis differimus
quod quidam eorum ponunt angelorum
providentiam non solum ad ministerium corporalia
sed et tanta esse etiam ea fide aliorum
ut ponere sed potius sua quia
ad ministerium mediantibus angelis
hoc corporalia per viam motus tamen
sunt superiores movent superioris corporis
ex quorum motibus causantur inferiorum
motus. Ad primum dicendum quod dicendo ex
clusivam non excluditur ab opere
instrumentum sed ad principale agens
ut si dicatur solus sutor facit cul
tellum non excluditur opus mar
telli sed alterius fabri. Secundo et quod di
quod deus per se mundum gubernat non
excludit opera inferiorum causarum
quoniam quibus instrumentis deus agit
sed excluditur regimen alterius providen
tis a deo. Ad secundum dico quod gubernatio
respicit ad ordinem eius in finem
ordo autem rerum ad finem presuppo
nit esse eius sed esse autem presupponit
eo causarum quando causantur ad esse
deductum est enim illius solius causa
quod nulla alia presupponit sed gubernatio
natura potest esse ideo causa quod alias
presupponit. Tertio non oportet quod deus
mediantibus aliquibus creaturis
quibus mediantibus gubernat. Ad
tertium dicendum quod prima quod a deo in causatum re
cipitur non potest esse in causatis eo
modo quo in deo sed secundo nulla ratione
quod de deo dicit etiam apparet diversa
et quod quae aliquo esse autem perfectionem
exprimunt causatis sicut quantitas
ratio quod exprimunt cum perfectione
modo quod in eis in deo causa conveniunt
non potest

ut omnipo summa sapia summa bo
tas et huius et io p3 q quibus su
boni tatuis no quire tum pri
quitad pt et ad xiii ddz q quin
tis institutio nec p quandam
tor leb inclinat i fine sit in
me tea adeo tu casps motus e
acto pt remediatibus angeli
Sic et vocib formalib sit una
a deo tum inferiori tup pridiaz
agricole adiuua ut i actu
exeat vii sic agd ola gubnat
pulularom agri Ita p an los
omnis administratio creaturarum
corl administrat ad x ddz q nat
pui diuidi opo q u ord ab
huius h co siderando p mo ozs
puci e oporis qz alicq opor
diuine puie subiacet ps tum
pui est na aliq no uolunt
h re motu puci omnes nos
admig dil h vii r onc o pcedit
ad vi ddz q sic oia corlia diuine
pui subiacent et tu cura di
erat de homib tum ppr spalt
pui mom Ita et quinis omnia
corlia angeloz gubnaconi
sunt subdita qz tu spalig ad
hoium custodia deputa h
attribuit maze dig ad vii
ddz q sic nos dei gubnante
no e q de fcus qui i re h sit
h concedit sine pmittit eos
statio e deuoluta ab agloz
que diuine not co forms pfre
ad viii ddz q sic d aurifica
mech ug estis pt remanere
transfo id q erat tamquam
huius h i cam in fiolz qda st
tafiendi qda ccndi et d
tafiendi q educit form de
po n e p motu sic e ca effi
tultelli canid cendi re e d
agie re v i depedet psl sic re
luis i aere depedet a sole
ablato q sole cessat ipius fi

cultelli No at e ex absit ecud
sole cessat celuis i aere et
sile actor e diuina cessante
e catr oio deficeret tu deus
no sit form tafiendi re h s
z cendi ad xi ddz q ista opo
no e i cata possiunt hat e
sine aliq cosuat esse i eis oi
tate repugnat quam huius
e catu h et ac ph ab alio
depedet ad x ddz q plura — 9
requiruntur ad actu sequa ad
actu pmissionis e gnab ut
ad sit ca alicuius quin ad motu
et opom qno sic ca e e quin — 10
ade ad xi ddz q diuine pui
e boni magni magis ma — 11
nifesta i h q inferiora p su
piora manifestat et gubnat
qui si omnia gubnaret im e
qz s h quin ad pla diui boi
psi cio catib quia ut ex d a is
pz ad xii ddz q spuale cata — 12
gubnat corlea p influencia
motum pl ozz p h q oib cor
lib qungat s eis solu q inc re
mouet f e orb p i b uc eis
coniungui ut fo r sic qda
posunt s h sic motores tum
ad xiii ddz q tup altum ad — 13
sub h ipo li imputat tam
opom s tu opo sit ue me
opante e opatum pt imputat
tam opom s q e tntat ad
opatum et p instrum dicit ad
sicut h q exit ab opante
e d ad sub p form agente
No e m instrum e ca agentis
ut agat s for agit solu
ut ab superior ageb instrum
no ca e opato q actor agere
suscipiat Cugo d q de p
se solu cucta disposuit h p
denot tam disponib diuine
s q exit a deo disponente et
p se solu d disponi qzn ab
alio superiori disponente mo

n° p(er) formam celestia que nō sit
ipe disponit s(ed) p(er) ipam bonitatem

Nono queritur utrum diuina p(ro)uidentia
disponat corpora inferiora p(er)
corpora celestia. Et m(ihi) q(uod) nō q(ui)a ut dicit
damascenus li(bro) 2 · Nos aut(em) dicim(us) quia
ipa s(un)t superiora corpora nō s(un)t ca(usa) alicuius
corporum que fiunt vel corrumpuntur
corpora q(ue) corrumpuntur g(ra)d(us) cum h(ec) infe(r)io
ra s(un)t generabilia et corruptibilia nō
disponunt(ur) p(er) superiora corpora // S(ed) d(icendu)m
q(uod) d(icitu)r nō ee ca(usa) alicuius q(ui)a nō in
ducunt h(uius)mo(d)i inferioribus necessitatem Et 2°
si effectus celestium corporum impedi(un)
t(ur) h(uius)mo(d)i inferioribus h(ec) nō p(otes)t ee cum p(ro)ui
dentia disponit h(uius)mo(d)i inuitabilit(er) s(ed) si
h(ec) inferiora p(er) superiora guberna(re)ntur
tur iam dispo(siti)onem impediri et i(n)
aliq(ui)bus uirtute corporum celestium reducuntur
h(uius)mo(d)i impedimentum nō p(otes)t ee h(uius)mo(d)i
inferioribus h(uius)mo(d)i exigentiam superiorem
tertia si superiora h(abe)nt necessitatem i(n)
suis motibus et inferioribus n(ecessita)te
induceret si a superioribus guberna(re)ntur
p(er) ad co(m)pletionem alicuius actionis
suffi(ci)t agens et patiens / s(ed) sic sunt
inferioribus inueniuntur uirtutes actiue
naturales et passiue ergo ad com
actionem nō exiguntur corpora celest(i)a
ergo nō disponunt mediantibus
corporibus celestibus // p(ro) aug(ustin)o d(icitu)r q(uod)
i(n) rebus inuenitur ad actum et nō
agens sic s(un)t corp(or)alia ad nō agens
et nō actiua sic de(us) ad nō agens
et actiua sic s(un)t sp(irit)uales substantie s(ed) tertia
corpora s(un)t corporum pura ergo nō h(abe)nt uirtutem
agendi h(uius)mo(d)i inferiora et inferiora ex
mediantibus nō disponunt(ur) p(er) situs
celeste agit ad i(sta) h(uius)mo(d)i inferiora ad
agit magis e(ss)e corpus p(er) formam s(ed)
corp(or)ale a p(er) ad a(c)t(um) h(uius)mo(d)i magis e(ss)e
corpus q(uod) sit agens multum corp(or)a q(uia)
q(ui)a nō in(quit) s(ecundu)m aug(ustin)um ergo si agunt
agunt p(er) ad a(c)t(um) et illi in corpore
uirtuti d(icitu)r actibus i(n) actio et nō
i(n) ip(s)is celestibus corporibus et i(de)o q(uod) p(ro)p(ter) q(uod).

p(ro)p(ter) q(uod) nō queuit p(ro)p(ter)(?) nō que(m) e(st)
positiom S(ed) sicut quanta d(icitu)r ili
de s(ecundu)m corporibus forma corp(or)ales p(er) sup
ponunt dime(n)siones in(de)terminatas
et ma(teri)a dime(n)siones et nō agunt
q(ui)a quantitas nullius actionis p(ri)ncipium
ergo nec corp(or)ales forme s(un)t p(ri)ncipia
actionum s(ed) nullum corpus ad agit
nisi p(er) uirtutem corp(or)alem i(n) eo existente(m)
et i(de)o q(uod) p(ro)p(ter) q(uod) // p(ro)p(ter) i(ll)o de ca(us)is
sup(er) i(ll)a p(ro)po(siti)o(n)e omnis a(n)i(m)a nobilis
h(abe)t op(er)ationes d(icitu)r q(uod) (quan)ta q(uod)
a(n)i(m)a agit i(n) m(ate)ria(m) diuina uirtute q(uam)
e(st) causa a(n)i(m)e multo nobi(lior) q(uam) corpus
ergo nec corpus p(otes)t ad agere i(n) p(ro)p(ri)a alia
diuina uirtute i(n) eo existente et i(de)o q(uod)
p(ro)p(ter) q(uod) // p(ro)p(ter) q(uod) e(st) simplicius nō mo(do)
ab eo q(uod) e(st) magis simplex s(ed) rationes
seminales que s(un)t i(n) ma(teri)a inferiorum
corporum s(un)t simpliciores q(uam) uirtus
corp(or)is sup(er)ioris celi q(ui)a nō quod e(st) i(n) co(r)pore
sa(n)cti(?) i(n) q(uibus) de rationibus seminalibus
dici nō p(otes)t // ergo rationes seminales
inferiorum corporum nō p(ossu)nt moueri p(er)
uirtute(m) corporum celestium / et ita nō
gubernantur h(uius)mo(d)i inferiora a suis mo
tibus p(er) corp(or)a celestia p(er) aug(ustinu)m i(bi)d(em) de
ci(uitate) dei d(icitu)r nec t(ame)n ad corpus p(er)tinet
quem ip(s)e corporibus s(ecundu)m (et) q(uod) tamen s(e)c(un)d(u)m causa(m)
ponere s(e)d diuersas s(e)c(un)d(u)m q(ue) i(n) g(e)n(er)ationibus
corpori p(ossu)nt ergo superiora corp(or)a
et corp(or)alia inferiora influxum
nō h(abe)nt et i(de)o q(uod) p(ro)p(ter) q(uod) // p(ro)p(ter) ea p(er)
plus influunt i(n) causatum causa s(ecund)a q(uam)
causa(?) ut d(icitu)r i(n) p(ri)ma p(ro)po(siti)o(n)e de ca(us)is
S(ed) si inferiora corp(or)a p(er) superiora dis
ponunt ergo effectibus h(uius)mo(d)i inferiorum
tot i(n)g(e)n(er)at(i)onibus magis disponi corp(or)a
celestium s(ecundu)m q(uod) uirtutes corporum
inferiorum s(un)t illis in(ui)c(e)m n(e)c(essi)tatis
q(uod) p(er) e(st) eo h(uius)mo(d)i se h(abe)nt ergo et effectus
inferiores necessarij erunt h(ec) a(utem) e(st) f(alsu)m
ergo et p(ri)mum s(ecundu)m q(uod) inferiora corp(or)a p(er) superiora
disponantur p(er) motus celi nulla
ut i(n) p(ri)mo ee et nunc d(icitu)r ita nō m(agis) ee

voluntatis vel electionis et ita quia
ipsum tamen non tamen ex electione
et ita non subditur primo sed in genere
est inferior actor non gubernatur primo
ergo in genere est corporum superiorum
motus sit causa inferiorum / Propositio tertia
posita causa effectus ergo necesse est causa si sit causa
ad esse effectus sed si causa est necessaria
et causa est necessaria ergo sit causa est necessaria
et effectus sed effectus qui in inferioribus
accidunt non sunt necessarii sed contingentes
ergo non tamen a motu celi qui est
necessarius sed sit naturalis et ideo propositio
prima patet quia sit ad esse nobilius
sed anima facta sunt propter hominem est
corpora celestia ut dicitur Deuteronomii viii ne
forte oculis elevatis ad celum
videas etc. quod tamen vix istum etc.
ergo homo est dignior corporibus ce-
lestibus sed nobilius non influit in
nobilius ergo corpora celestia non influunt
in corpus humanum et eadem ratione nec in
alia corpora quia sunt priora humano corpore
sicut sunt elementa / Secundo dicitur quod homo est
nobilior corporibus celestibus quantum ad
animam non quantum ad corpus / Sed tamen
nobilioris est forma nobilioris corporis est forma
sed corporis hominis habet nobiliorem formam
quam corpus celi, forma enim celi est
primum corpus quam rationalis anima est
multo nobilior ergo et corpus humanum
est nobilius corpore celesti / Propositio quarta est
causa singularis sed motus corporis celestis
quorum contraria effectibus istis inferioribus
inducendis / sic corpus celeste quando
humiditatem movet tunc medicus
intendit digerere humorem desiccando
ad sanitatem inducendam quam celum
quia inducit extra corpus celeste
in genere disponere ergo corpus celestia
non sunt causa effectuum corporalium in his
inferioribus / Preterea omnis actio sit per
contactum quia non tangit non agit
sed corpora celestia non tangunt ista in-
feriora ergo non agunt in ea et ideo propositio
Secundo dicitur quod corpora celestia tangunt sed
per medium / Sed quicquam est contactus

tactus per medium orbem quia medium prius / propositio
recipit effectum agentis quam
ultimum / sicut ignis prius calefacit
aerem quam manus / sed effectus solis et
stellarum non potest recipi in orbibus
inferioribus quia sunt de natura quinte
essentie et ita non sunt susceptibilia ca-
loris aut frigiditatis aut alterius qualitatis
disponuntur quia in his inferioribus in-
gerunt non potest eis mediantibus a
supremis corporibus in hec inferiora actio
pervenire propositio quia causa prima
prima causa sed prima non potest quantum ad
corporibus celestibus cum non sit causa
ergo non potest esse medium in primis
Secundo dicitur quod dupliciter dicitur de
celestibus corpus inferius et crassius
et inferiora per subtilitatem et potentiam
quodammodo accidere agunt sed
corpora celestia subtiliora sunt et
potentiora quam hec inferiora ergo hec
reguntur per illa / Propositio quia dicitur viii
de ... quod vadit sol ad generationem
visibilium corporum et corruptionem et
adventum ipsius animalia et nutriuntur et
augentur / Hii autem sunt nobilissimi effectus
istorum inferiorum ergo et omnes alii
effectus educuntur a divina providentia
mediantibus corporibus celestibus
Propositio phisica ... quia ... prius in
aliquo genere est causa quod sunt priora in genere
sed corpora celestia sunt priora in genere corporum et
motus corporis sunt primi inter alios
motus corporales ergo sunt causa corporalium
que hic aguntur et ideo propositio prima / Propositio philosophi
in ... de generatione dicitur quod ab alia sol
in circulo declivi est causa generationis et
corruptionis in his inferioribus / Preterea
et gubernantur et corpora per mensuram proporciones
motum per divinam ... at de aliis
dicitur quia omnes diversitates que sunt in corporibus
... sunt ex corporibus celestibus
ergo eis mediantibus hec inferiora
disponuntur / Propositio verbi ... dicitur
quia celum est in mundo sicut cor in animali
sed omnia alia membra gubernantur ab
illo mediante corde ergo omnia ad corpus

Rx

gubnari a deo mediate celo
Et in dicto quibus intendo omnia sunt
reducere multitudine in unitatem
et varietatem in uniformitatem sed quia
pole certitudo atque considerans
diversitatem actionum istis inferiorum
reputamus eam reducere tanquam
principia pauciora et simpliciora
sicut elementa a multa aliquando unum
et qualitates elementares sed ista
ponendo esse videntur qualitates etiam ele-
mentales invenimus habere actio-
nibus communibus sicut in istis alia
principia sequitur quod non eunde
modum actionibus habent in omnibus sed
ad eundem effectum perveniunt
actionibus paribus similiter et effectum
habent in uno aliud in ligno vel
tamen aliis quod non esset insti-
tantibus ab agentibus inferioribus esse a alio
agente ut regulata. Actio autem primi agentis
non reduci sicut in primum in actione
instrumentali prius quia esse sicut effectus
artis non debet attribui serve
sed artifici unde effectus naturales
non possunt reduci in qualitates ele-
mentales sicut in prima principia sunt
aliis planetis reducuntur in
formas simplices et separatas sicut in
prima principia ex quo ut dicebat
causa esse in istis inferioribus et
omnibus receptabilis naturalibus habens per se stare
Aut cum eodem modo se habent et
effectus eodem modo se habent forte
autem reponebam esse in motibus sive
oportet ut effectus quando ab eis esset
uniforme istis inferioribus quod
tamen videmus ad superiora vel pon-
cipii quantumvis et corporum superiorum et
aliorum motuum consequentium
in his inferioribus esse aliquam quod
eodem modo se habent sed tamen causa
manet prima principia quantum omnibus et
corpora principia unde quando opportet esse
possent esse ut causa materialia esse

hic sunt ab omni modo autem per locum ut per
accessum et recessum motus vel
velocitas et tarditas quibus diversi effectus
sunt in his inferioribus sed tamen si-
cut corpora celestia a omnibus effectibus
reducuntur in ea sicut in causas. Sed in
hac reductione duplex error
fuit quidam enim in inferiora in cor-
pora celestia reduxerunt sicut in causas
simpliciter per se quod nullas substantias
incorporeas arbitrabantur unde ponebant
corpora dicebant esse prima in
entibus sed hec manifeste apparet esse falsum
Omne enim quod movetur in mobile
primum reduci tamen a se ipso
movente et non sit abire in infi-
nitum corpora autem celestia quamvis non
varietur secundum diversitatem corporum aliquis
aliquem motum qui variet ad
quod mensit sibi eo movetur tamen
locum unde oportet aliquod primum principium
reductionum sicut sic ea que al-
terantur quodam ordine reducantur
in alterationem alterationi motum
tamen secundum locum et ultimo ad quod motum
quidam non possunt corpora celestia
esse causas istorum inferiorum non solum
quantum ad motum sed etiam quantum ad pro-
cessum institutionis sicut antiqui
Ptolomeus et ceteri quidem ponebant
omnibus corporibus celestibus sicut natura
motus circularis causa in his inferioribus
id est et eis que substantia primum et ex
his quoque corpora celestia dicunt
ab eiusmodi causas diversitas formarum
in his inferioribus ut sic celestia corpora
sint media ut diximus ista cor-
poribus inferiora esse in una causa actionibus quedam
Sed hoc alienum est a fide quod potest
omnium immediate a deo esse
condita sed primum institutionem una
autem membrum ab alia per sup-
positionem virtutibus naturalibus nec per
hanc ex divino opere actionibus licet
non esse sufficiens possunt corpora celestia
esse causa inferiorum per viam motus
tamen esse in opere gubernationis

ix

non actio operatoribus. Ad primam dicendum
quod Damascenus intendit a corporibus celes-
tibus excludere virtutem horum inferiorum
talitate permanentem et in durante
[illegible] coordinat celestia et ipsa
eorum agat corporum tamen effectibus reci-
pit in inferioribus secundum modum inferio-
rum qui sunt diversis dispositionibus.
Unde virtutes celestes non semper in-
ducunt effectus suos in istis inferio-
ribus propter contrarias dispositiones impe-
dientes. Et hoc est quod Ptolomeus dicit in libro de
[illegible] quod frequenter fuerint signa
ymbrium et ventorum que tamen non eve-
niunt propter contrarias dispositiones for-
2 tiores. Ad secundam dicendum quod dispositiones
iste que contrariantur virtuti non sunt
ex prima institutione causate a
corpore celesti sed ex divina operatione
per quam ignis est calidus et fervens
et aqua frigida et humida et non ob
omnia impedimenta huiusmodi in causas
celestes reducuntur. Ad tertiam dicendum
3 quod virtutes active in his inferioribus
sunt instrumentales tamen. Unde sicut instrumentum
non movet nisi motum a principali
motore et agente, ita virtutes
inferiores active agunt prout sunt
mote a corporibus celestibus. Ad quartam
4 dicendum quod quarta obiectio tangit quandam
opinionem que habetur in libro Fontis vite
que ponit quod nullum corpus ex virtute
corporali agit sed quantitas que est in
eis impedit formam ab actione
et quod omnis actio que attribuitur corpori
est alicuius virtutis spiritualis operantis
in ipso corpore. Et hec opinio reprobatur
[illegible] loquentium in lege
Maurorum. Dicunt enim quod ignis non
calefacit sed deus in igne. Et hec opinio
stulta est cum auferat rebus omnibus
naturales operationes. [illegible]
[illegible]

ita quasi quantum inducant quod corporum agu-
[illegible] et hoc quod dicit
agere quod habet dimensionem [illegible]
secundum quem modum loquendi dicit Damascenus
quod aliqua bruta non agunt sed aguntur
et hoc tamen non excludit quin agat
[illegible]
Ad quintam dicendum quod agentibus per se est diversum
[illegible] de quo
[illegible] non competit agentia corporis
[illegible]
eo distinguitur [illegible] non agit
in quantum est corpus sed in quantum est tale
corpus sicut [illegible] in quantum
est [illegible] ignis
non calefacit in quantum est ignis sed in quantum
est calidus [illegible] de corpore celesti.
Ad sextam dicendum quod dimensiones [illegible] b
[illegible] in actu completo [illegible]
naturales sed in actu incompleto
[illegible] sed forme
[illegible] completum. Et hoc ad
[illegible] completum et cuius in actu
[illegible] enim patiens
[illegible] quod [illegible] dimensiones
[illegible] non agunt quod forma
non agat sed [illegible] sequitur quod sine
patitur quod forma non paciatur et
tamen forma [illegible] corpus [illegible]
mediantibus huiusmodi dimensionibus a
ut quidam dicunt. Ad septimam dicendum
quod ordo effectuum dum videre or-
dinem causarum. In causis hanc auctoritatem
[illegible] libri de causis ordo [illegible] prima
causa [illegible] intelligentia
[illegible] effectus quem
[illegible] attribuit causa
[illegible] attribuitur intelligentie
[illegible] attribuitur anime sed
tamen [illegible] agit in virtute cause
[illegible]
inferiores orbes habent ad de motu
primi orbis virtutem intelligentia [illegible] non
solum movet sed etiam dat esse anima
[illegible] non solum

mouet quod eius actio alius scilicet dat
esse quod actio diuina. et hec dico de anima
nobili quamuis etiam esse animam corporis
celestis vel qualemcumque animam vocaliter
sic genus eorum quod sola virtus diuina et
mente moueat. scilicet et tamen inferiores
producunt speciales [illegible] participat virtute
superiorum causarum. Ad viij dicendum quod si
augustinus vocet seminales diuinas virtutes
mixtas actiue et passiue causatiuas
a deo collatas quibus mediantibus
naturales effectus producunt. Vnde ipse
dicit iiij° de trinitate quod sicut matres grauide
de suis fetibus sic ipse mundus grauidus
est causis nascentium quod de vocibus seminalibus
disputat quas virtutes et facultates
rebus distributas nominauit. Vnde
intelligitur voces seminales continent
virtutes actiue corporum celestium quas
nobiliores virtutibus actiuis inferiorum
corporum et ita potest eas mouere et
dum voces seminales in quantum in
[illegible] actiuis sunt omnes effectus originata
sunt et quidam seminibus secundum intel
ligunt voces seminales inchoa
tiones formarum [illegible] in materia [illegible]
potentia ad omnes formas sed ut quidam volunt
continuus non multum [illegible] dictas
augustinus continet potest dici quod causas simplices
esse per causas impressionis et materia per [illegible]
simpliciter ratio ex hoc non habet quod non
moueatur sicut materia [illegible]. Ad ix dicendum
quod eorum seminum dicendum est ad aliquas
celestes reducuntur [illegible] agentes
intendit assimilare passiuos
[illegible] virtutis actiua que est in semine
[illegible] intendit conceptum producere
ad sexum masculinum [illegible] perfectior
est vero sexus femineus [illegible] propter
[illegible] participat [illegible] agentis
ideo esset aliquando [illegible] intendet
femineum sexum generare esset
[illegible] a causa [illegible] monstrum
ratio dicendum quod [illegible] sit per [illegible]
ne participat [illegible] femina dicitur

mas occasionatus [illegible] de [illegible]
vbus que cum [illegible] corporis celestibus ut dicit
[illegible] sed propter impedimentum ex materia
quod [illegible] virtus [illegible] participat [illegible]
effectum suum producit [illegible] masculi
sexus vel quod [illegible] femina generatur et ex
dispositione corporis celestis. Ad xij dicendum
[illegible] in dispositione [illegible] generatur
[illegible] sexus masculini [illegible] disponit
celestis corporis participat [illegible]
victoria super [illegible] contingit ergo quod [illegible]
[illegible] ex dispositione masculi separa
[illegible] vna pars magis obedit vir
tuti agenti quod alia propter altitudinem
[illegible] vna parte generatur sexus mas
culinus in alia femineus sive corporis
celestis disponat ad vnum sive ad
alterum magis tamen potest accidere quod
corpus celeste disponit ad femineum
sexum. Ad x dicendum quod [illegible] materia
[illegible] influxu quam [illegible] eius
effectus [illegible] virtus [illegible] causa
[illegible] causa [illegible] effectus [illegible]
magis [illegible] causa quod per ea dicitur
[illegible] quodam actus [illegible] causa
adhuc effectum. Ad xj dicendum quod [illegible]
[illegible] motus [illegible] actus corporis
[illegible] non sit actus non [illegible]
[illegible] actus mouet esse non [illegible] ab
aliquo non [illegible] ea que ex
motu [illegible] causa [illegible] eadem potest
Ad xij dicendum quod effectus non sunt [illegible]
[illegible] corpori [illegible] vnusquisque
[illegible] non inducat [illegible]
effectum [illegible] causa. Ad
xiij dicendum quod corpus celeste non est [illegible]
[illegible] homine sic [illegible] finis [illegible]
[illegible] finis [illegible] bonitas diuina
[illegible] quod sit nobilior [illegible]
non [illegible] corpus [illegible]
vocatur [illegible] dato quod corpus hominis
esset simpliciter nobilius quam corpus celi
vel perficit corpus celi [illegible] nobilius
esse [illegible] corpus [illegible] hoc [illegible]
actiua habet passiua et [illegible]

agens in ipsum. Et eciam ignis intantum est actu calidus quia agit in corpus humanum; intantum est per se calidus. Ad xviii dicendum quod dicta verba alterius sunt: forma quedam que est actu est corporis actiuis, intantum ergo forma est nobilior forma celi, non autem intantum est corporis actiuis, vel potest dici quod anima est perfectio corporis humani et ut forma et ut motor; corpus autem celi non perficitur nec requirit aliam formam spiritualem que perficiat ipsum ut forma, sed que perficit ipsum ut motor tantum, et sic perfectio sua est nobilior, cum quelibet anima humana quibusdam proponitur motoribus qui mouent orbes celestes, cum sint fortiores corporis quibus sunt duo ab angelis vel demonibus quibus super gentium ad ... assumentur. Eciam ... illustribus ... gloriosam ... nominatur quod sic ... et migrauit. Damascenus ... cum dicit ... luminaria ... Ad xv dicendum quod actio et ... quod repugnet virtuti actiue alicuius corporis celestis habet causam in celo per motum eius ... a phisicis ... impressiones ... actionibus et ita ... quod agit impediendo effectum alicuius corporis celestis sicut potest calidus impedire ... humectacionem ... et alia ... non omnis ... actioni corporis celestis habet aliquam radicem. Ad xvi dicendum quod corpora celestia tangunt inferiora sed non tanguntur ab eis ut dicitur in i de generacione; unde quamvis corpus tangit quod ... istorum ... sed per ... ut dictum est. Ad xvii dicendum quod actio agentis recipitur in medio primo quam in medio et ideo quandoque aliquid recipitur in medio quam in ultimo sicut virtus magnetis attrahentis ferrum defertur ad ferrum per medium aerem qui non attrahitur et virtus piscis stupefacientis manum

defertur ad manum mediante recti quod non stupescit ut dicit Commentator in viii Phisicorum. Corpora autem celestia habent quandam omnibus qualitatibus convenientes in hiis inferioribus, suo modo scilicet originaliter, et non oportet quod in hiis virtutes actiue superiorum corporum non recipiuntur in mediis orbibus ut aliter eciam sicut in inferiora. Ad xviii dicendum quod inferiora gubernantur a diuina prouidencia per superiora, non itaque diuina prouidencia illis corporibus tenetur sed quia efficitur diuine prouidencie instrumentum, sicut artis non tenetur marcello qui est instrumentum artis.

Decimo quinto queritur utrum humani actus gubernentur a diuina prouidencia mediantibus corporibus celestibus. Et videtur quod sic. Dicit enim Damascenus quod corpora celestia constituunt in nobis habitus et complexiones et dispositiones; sed habitus et dispositiones pertinent ad intellectum et voluntatem que sunt principia humanorum actuum; ergo humani actus mediantibus corporibus celestibus disponuntur a deo. Preterea, dicitur in libro Sex Principiorum quod anima consequitur corporis complexionem; sed corpora celestia imprimunt in complexionem humanam; ergo et in animam, et ita per consequens in humanorum actuum principium. Preterea quod agit in prius agit in posterius; sed celum ... est prius ... in nobis et intellectu ... celum ... corpora celestia imprimunt in ipsam ... imprimunt enim in eas que sunt corporis actus ... corpora celestia imprimunt in intellectum et voluntatem ... Preterea actum per instrumentum non solum agit in virtute propria sed in virtute principalis agentis. Sed corpus celi cum sit movens motum est instrumentum spiritualis substancie motoris, et motus eius non solum est actus corporis moti sed actus spiritualis motoris. Ergo motus eius non solum agit in virtute corporis moti sed in virtute spiritualis motoris. Sed sic corpus

celeste imprimit humano corpori ita
spiritus imprimunt spiritui humano. Et sicut
motor celi imprimit in corpus humanum
ita imprimit in animam humanam. Et ita
videtur quod corpora celestia sint principia horum
actuum. Probatur: experimento enim invenimus
aliquos homines a sua nativitate
esse dispositos ad aliquid exercendum vel
exercenda aliqua artificia: quidam ad
hoc quod sunt fabri, quidam quod sunt
medici et cetera. Sed hoc non potest reduci
sicut in causam primam propria agentia quia
quando nascuntur disposita ad
quedam ad que parentes non inclinabantur.
Ergo oportet quod diversitas dispositionis reducatur
sicut in causam in corpora celestia. Sed
non potest dici quod huiusmodi dispositiones sunt in
animabus mediantibus spiritibus corporibus
quia ad huiusmodi inclinationes videlicet operantur
competentes qualitates sicut operatur ad iram
et gaudium huiusmodi anime passiones. Ergo
corpora celestia inclinent et disponunt animas
humanas imprimunt et ita humani actus
mediantibus corporibus celestibus disponuntur.
Item principalibus humanis actibus iste
terminis principium est regere reges
bella et huiusmodi. Sed sicut dicit Ysaac in
libro de diffinitionibus de quo secundum regi-
na corbe secundum reges et bella. Ergo
multo fortius alii humani actus me-
diantibus corporibus celestibus disponuntur.
Item facilius est unum movere partem quam to-
tum ex virtute corporum celestium quando
multitudo [illegible] principatur
ad bellandum ut patet [illegible]. Ergo
multo fortius [illegible] corpora celestia
quando ad hoc [illegible]. Sed contra est
quod dicit Damascenus in [illegible]. Nostrorum actuum
neque quod sit causa corpora celestia. Nos
enim [illegible] a conditore facti sumus
nostrorum existimus actuum. Respondeo ad
hoc est quod Augustinus determinat in V de
civitate dei et sunt super quo [illegible] ad litteram
et quod [illegible] determinat in omnibus
[illegible] quod ad hoc quod
veritate oportet scire quid dicitur actus

humanus. Dicuntur enim proprie illi actus humani
quorum ipse homo est dominus et
hominis dominus suorum actuum per voluntatem
seu per liberum arbitrium et actus voluntatis
et liberi arbitrii, ista quo ad substantiam actus
aliis qui sunt in homine non sunt humani
ut puta actus nutritive et
generative potentie eodem modo subiacent
virtutibus celestibus sicut et alii
corporales actus. De actibus vero
humanis predictis sunt errores. Quidam
enim posuerunt actus humanos ad dictam
partem nec pertinere ut reduci in
aliquam causam unde et principaliter in causam
et huiusmodi ponunt [illegible] fuisse Tullius
ut dicit Augustinus in V de civitate dei. Sed hoc non
potest esse, quia omne quod movetur movetur
ut in VIII de anima et ideo omnis actus
tum reducitur in aliquod primum principium
quod non movetur, non motum. Quidam
autem actus nostri reducuntur in
corpora celestia ponentes sicut fuerunt
[illegible] et per quas ab virtutes
animales et ita actoribus
corporum celestium subditi. Sed hanc
opinionem philosophus destruit in III de
anima dicens quod intellectus est imbinet
et quod actio eius non est corporalis. Sed sicut
dicit in XVII de civitate dei quod eius principalis
actiones sunt sine corporis principalis,
sunt sine corporis non potest esse quod
actiones [illegible] non possunt reduci
in aliquod principium vel reducuntur
tio [illegible] posuit in sua metaphysica
quod sic homo compositus ex anima et
corpore ita et corpus celi. Et sic actiones
corporis humani et motus reducuntur
in corpora celestia ita actiones anime ab
in corpora celestia sic in
principia, ita quod omnibus nobis quod est in nobis
[illegible] anime celestis. Et istud potest
esse secundum opinionem suam qua habet
de forma hominis que potest esse in corpore
unde anime humane ab anima celi
ut ad intellectum cum eius perfectione
sit sibi forma [illegible] est obiectum cuius sic [illegible]

cobu nisi loz q i q agit i note
heat et vom finis q efficies
nisi q imprimit i susceptibili for
ma eq lz at sicam fid d ipe
deq i mete e finis hu ac ute
ex e mini sioe psi i ueteb beatifi
cabitur tio ipe solq imprimet
i note man voz at ordinez
mobliu vide ordi mouent
inordinet at ad fine que pri
respicit pm i nob movent nob
ad qua pmo ptinet teo boi t
finis t omnibus que est i nob ut
sit instris ad conseutoz finis
qmuis i aliq alio vetu met
note pedat ppriq at no te
met q vemoto vast tauleb
mi eb tio ipe deq qui est imp
pm q pnideb imprimit solq vo
lutate in mam aug eq at q eu
scet tordie taz impim i met u
ni ni h q p p ang lob illuiam
pnig ani t psfiti in lz te tia cor
q e infiora agen imprimit
put i mireb ssileb t alias
organis affixas h nd q
motq pnig pocare redudat
i alia cotigit q impssio corb
cele redudat i intel q p ac
cidens t ulti qi note et sil
impssio angli i intetu redun
dat i note p accnb lz q m
ad h diusa e dispo intet q et
note ad i mireb ssitas intet q a
na mor a ssitia apphes ima
motia p mo q obiu moz
pom qz fantasia se ht ad
inte sit color ad usu ut
d i iij de aia tio ptubata
vi ssitia intio d e nati p
turbat intet q sit uide q q lxso
organo fatasie de nec ipe
di actio intet t sit mo p ve
dud ad pt i inte actio vel

impssio corb cele q i p viam cu
p actu b t u sit i cor pa p se t
dico nec o msisit quia dispo
ex pte mobilis lz appet ssileb
no e na motb note lz eq q
appetq supior moz insiore
appetu sit ssa ssam ut d i
iij de aia t quandoque appet
insior pturbet p aliqua pa
nem q e upiencio oz q ieb
pturbet p mo h t pom repel
lend i h q ptribo z ut d q q
sub le cit appetq tu q et ten
dna bi illi qtio ex corib
celestib no indut aliq na
ne ex pte recipient in ex pte
agetem i actib hu aib lz intel
nacoe sola qua t nob replle
pt p i dute acq sit a vel i fusa
ad p i m ergo d q damasc de 1.
dispoib t hitib coralib d 2.
q d q sit ex duab pz aia
q m ad act nostr no denn te
sit corb disposi lz ex cor b co
plexioe e inclina i tin ad ea
quo ti d q d q v d a 3.
vel pcede sit corq cele posslz
imprime p se i aia impssio at
corb cel no puerit ad aie
ce m i d p accnb sic d p corb
vnionis q i pa z actq vob at
no oui ex ecc aie sic e co z 4.
tomtta tio vo no sit d q
d q instrm ssuat agete
no agit p i dute ssuale d ex
h q agit p i dute corle sic at
i dute corle corq cete no pt
age d i corq tio t actio q est
i dute ssuale no pt ptige ad
aiam ms i p accnb sic cor mete
lz i i ad q mo actio eq pue t
ex i dute celi corli moz q ltates
elemtalib sic calid t hud t ltat
lz ex i dute ssuali moz ad ssez
t ad effis quies tota ssem

quino put i qualitatib[us] clarcis
reducit. Ad v dd q[uod] ab effib[us] e
a corpib[us] celestib[us] restis corporib[us]
quidus tam[en] ex calido et frigido
sic q[uod] magnes attrahit ferru[m]
7 et phicatmor[um] aliq[ua] dispo[siti]o corpor[is]
huao relinquit[ur] ex cor[pore] celi
ex quo contingit q[uod] a[n]i[m]a q[ue] eo
incta a[d] i[n]clina[tion]e ad hoc vel ad i
6 artificium. Ad vii dd q[uod] vbi
v[er]sant[ur] sicor salud[e] e intell[ect]u
in inclinacoi[n]e tu[n]c no[n] p[re]dico
Λ Ad viii dd q[uod] multitudo uel plib[us]
sic inclinacoi[n]es nalib[us] in q[uo]r[u]m
homi[n]es multitu[do] acquiescat
passionib[us] s[ed] sapientes ro[n]e supat
passiones et inclinac[i]o[n]es p[re]dicas
et io magis e[st] p[ro]babile de aliqu[a]
multitu[din]e q[uod] opet id ad q[uod] i[n]cli
nat cor[um] celu[m] q[uam] de vno ho[mine]
singul[ar]i qui forte p[er] ro[n]e[m] supat
inclinaco[n]e[m] p[re]dicam et si[mi]l[ite]r est
si vna multitudo ho[minum] collectorum
p[ro]pter no[n] de facili contingeret
h[ab]itudo ad iracundia[m] moueri q[uam]
uis de vno possib[us] magis accid[it]

Q uestio e[st] de p[re]destinac[i]o[n]e
et p[ri]mo utru[m] p[er]tineat ad sciam
uel ad vo[luntatem] et tu[n]c q[uod] ad vo[luntatem]
Con sic ad q[uo]d p[er]t[in]et ut d[icit] aug[ustinus] q[ue]st[io] .ii.
de p[re]destinac[i]o[n]e sc[ilicet] coris p[re]desti
natio e[st] p[ro]positu[m] miserendi s[ed]
p[ro]positu[m] est vo[luntatis] ergo et p[re]destinat[io]
9 p[re]destinauit id est eleg[it] elegit p[er]
electione q[uod] d[icitu]r ephe[sios] i. elegit nos
i[n] ip[s]o an[te] co[nstitutionem] i[d est] d[eu]s elegit p[re]de
stinat[os] s[ed] electio s[ecundu]m ph[ilosophu]m i[n] iii
eth[icorum] magis e[st] appet[itus] q[uam]
intel[lectus] ergo et p[re]destinat[io] magis ad
vo[luntatem] q[uam] ad sciam p[er]t[inet] s[ed]
dic[itu]r q[uod] electio p[re]destina[ti]o[n]e p[re]ex[igi]t
9 ut e[st] s[ed] quod sc[ilicet] sciam
et no[n] p[re]cedit s[ed] electio ad vo[luntatem]
p[er]tinet sic electio p[re]destina[tio] p[re]t[er]
p[re]destinatio no[n] p[re]t[er] ad sciam p[er]tinet

P o[ste]n si p[re]destinatio ad sciam p[er]tinet. 9.
id videt[ur] ee p[re]destina[ti]o q[uod] p[re]scia
et quicu[m]q[ue] p[re]sciuit saluu[m] aliq[ue]m
p[re]destinauit eu[m] s[ed] h[oc] e[st] f[alsu]m q[uia] p[re]sc[ivit]
eu[m] p[re]sciuerint saluu[m] g[e]n[er]aliter
quan[d]o p[re]destinauit ergo etc. p[ro] 9.
p[re]destinatio taliter importat
s[ed] talitas n[on] e[st] de ro[n]e scie s[ed]
magis de ro[n]e vo[luntatis] ergo p[re]destina[tio]
magis p[er]tinet ad vo[luntatem] q[uam] ad
sciam p[ro]p[ter] nobis h[ec] a p[ro]p[ter] dicit q[uod] p[ro] 9
respicit eff[ectu]s tam[en] i[n] futuro no[n] e[st]
po vel ne cor[um] q[ui] si[mu]l fuerint vel
ud respicit equal[ite]r effectu[m] p[rese]nte[m]
et futu[rum] s[ed] p[re]destina[ti]o d[icitu]r eff[ectu]s 9
i p[rese]nti et i futuro vnde aug[ustinus] d[icit]
q[uod] p[re]destinacio e[st] p[re]paraco gr[ati]e i
p[rese]nti et glorie i futuro ergo p[re]destina[ti]o
p[er]tinet ad vo[luntatem] et p[re]scia no[n] re
spicit reb[us] ut fiat uel ut fie
das s[ed] magis ut sit ab ul sic
das p[re]destina[ti]o u[er]o respicit id
ad q[uod] fiendu[m] e[st] ergo p[re]destina[ti]o ad
sciam no[n] p[er]tinet p[ro] eff[ectu]s n[on] g[e]n[er]al[ite]r
denota[n]t[ur] a ca p[ro]p[ri]a q[uonia]m a ca
remota sit g[e]n[er]at[ur] ab h[abitu]re
magis q[uam] a gnante a sole
s[ed] p[re]paraco e[st] a scia et vo[luntate] scia at
e[st] ca p[ro]p[ri]a et remota cor[um] q[uam] vo[luntas] ergo
p[re]paraco magis p[er]tinet ad vo[luntatem] et
q[uam] ad sciam s[ed] p[re]destina[ti]o e[st] p[re]pa[ratio]
ad g[rati]am et g[lori]am ut d[icit] aug[ustinus] ic
P[ro] q[uod] in ultimo et g[e]n[er]al[ite]r ordina[tur] ad v[oluntatem]
tu[n]c co[n]motum e[st] cor[um] ordia[tio] a ip
no[n] ultimo et sic ad educa[tionem]
for[mam] s[ed] p[ro]b[abi]l[ite]r de p[ro]p[ri]o i[n]te[n]to ordia
p[ri]mo alta[n]t[ur] 2o gl[ori]e et to[tu]m no[n] a
g[e]n[er]o s[ed] ad ad p[re]parand[um] ordina[tur]
p[ri]mo motu s[ed] sic a d[e]o motu
hoc g[e]n[er]o totu[m] d[ebe]t no[n] attribui
et a p[re]destina[ti]o i[n] eo d[icitu]r ee p[re]s[ci]
p[ro] si v[ir]tu[tum] genor[um] mag[is] appa[re]t
talem religi[osus] mag[is] remo[tus]
ab eo s[ed] malo magis appa[re]t
d[icitu]r magis et malos g[e]n[er]alit[er]
p[re]scitos ergo p[re]scia no[n] respi[cit] bo[nos]
p[re]destina[ti]o at e[st] de bo[n]is saluis tm

ergo predestinatio non pertinet ad prescientiam
proprie quia sicut predicta glosa non indiget
secundum sanctos scientia aliqui cognicione veteri
bonum dicitur glosa per approbacionem ut patet
I Cor. 8 Si quis diligit deum
hic cognitus est a deo id est approbatus
Et 2 Thi. 2 Novit dominus qui sunt eius id est
approbat. Ergo notitia non est proprie de
bonis. Sed predestinatio est proprie de
bonis ergo etc. Preterea preparatio est motive
virtutis quia ad opus pertinet. Sed predestinatio
est preparatio ut dictum est ergo predestinatio
ad virtutem motivam pertinet ergo ad
notitiam et non ad scientiam. Preterea ex-
emplatis sequitur vero exemplare
sed ydee huiusmodi que sunt exemplata a
divina mente [illegible] prima causa et non
sciencie ergo et in preparatione divina est sic
[illegible] quia post omnia attributa
divina sciencia sive veritas divina esse
[illegible] ergo divina scientia effectivum ad hoc ergo
attributum debet reduci ad hoc de quo
dictum est cuius effectus approbatur. Sed gratia
et gloria sunt effectus predestinationis
et approbatio non est sine bonitate. ergo et pre-
destinatio ad notitiam pertinet et non ad
scientiam. Sed contra est quod dicit glosa super Ro.
viii quos prescivit et predestinavit
predestinatio numquam est sine prescientia et
preparatio beneficiorum [illegible] Preterea pre-
destinatum est scitum sed non econverso ergo
predestinatum est in genere sciti ergo et
predestinatio est in genere sciencie. Preterea
magis est ponendum unumquodque in genere
eius quod convenit ei per se quam in genere eius quod
non convenit ei. Sed predestinatio con-
venit per se id quod est ex parte sciencie
per se enim predestinatio prescientia
concordat non autem contradicit [illegible]
approbatio gratie que est per notitiam quia predestinatio
est eterna approbatio autem gratie temporalis
ergo predestinatio magis debet poni in
genere scientie quam notitie. [illegible]
et operationes intellectuales [illegible]
a philosopho computantur quam ad voluntatem magis
pertinet quam ad appetitum ut patet de

providentia et arte. In 6 Ethicorum. Sed pre-
destinatio importat preparationem [illegible]
et cognitionem [illegible] est prescientia et preparatio
ut ex diffinitione inducta patet
ergo predestinatio magis pertinet ad
cognitionem quam ad notitiam. Preterea
gratia est in eodem genere sed predestinatio
est gratia [illegible] ergo [illegible] sit
in genere sciencie quia deus prescit mala
[illegible] non facit [illegible] predestinatio
stinatio sit in genere sciencie. Responsio. Dicendum
quod destinatio [illegible] non predestinatio
assumitur importat directionem alicuius
in finem unde dicitur [illegible] destinatio
[illegible] qui enim dirigit ad aliquid
et quod [illegible] ponimus ad executionem
dirigimus sic ad finem est id quod
ponimus. Dicimus destinare si dicitur
II Mach. 6 de Eleazaro destinavit
in corde suo non admittere illicita
propter vite amorem. Sed [illegible] pro qua
adiungitur adiungit ordinem ad
futurum. Non enim destinare non sit
[illegible] que est predestinare nisi [illegible]
quod non [illegible] ad hec duo prede-
stinatio sub providentia collocatur
ut patet eius diffinitione est enim [illegible]
de providentia quia ad providentiam pertinet directio
in finem providentia et a Tullio ponitur [illegible]
[illegible] a quibusdam diffinitur quod
providentia est per quam [illegible] futurum [illegible]
[illegible] Sed tamen predestinatio
[illegible] ad duo a providentia differt. providentia
enim dicit [illegible] ordinationem in finem
universaliter extenditur ad omnia que ordinantur
in finem et [illegible] ordinantur sive
naturalia sive non naturalia
sive bona sive mala. predestinatio
autem respicit tantum illum finem qui est
[illegible] gloria.
[illegible] predestinatio non est nisi hominum et
eorum que spectant ad salutem. Dicit
et alio. In qualibet enim ordinatione
ad finem est duo considerare scilicet primum
ordinem [illegible]
dibus non enim omnia que ad finem ordinantur
finem consequuntur. providentia ergo ordinem

Ro.

2 Machab. 6

alia ratio

1 solutio

2. Ordine

i fine respicit tm̄ vn̄ p dr̄ p̄ui
omībȝ hominibȝ ad bt̄i ȝ ordinat
Sȝ pdestinacō respicit ēē poi:
tū ūlt eventū ordinibȝ, vnde
in fine eorꝫ qui gl'am ꝯsequnt̄
Sicut i seh̄t p̄ui ad impoꝫ
ordinibȝ ita se h̄t pdestinacō
ad ordinibȝ ēē tituūlt eventū
eoꝝ cm̄ aliq̄ finē gl'e ꝯsequnt̄
nō ē p̄ualit sꝫ ipīs unibȝ
ſꝫ ex ampl' ꝯre dūniq̄ date
hūisp̄ de p̄ui ꝗ ē dcm̄ ē q̄
cōsistit i actu vōis sicut et
prudēcia cuiꝰ ē pꝰ eo q̄ solū
vōis ē dirige ūlt ordinare ita
ēē pdestinacō i actu vōis cō
sistit dirigēt ūlt ordinante
i fine Sȝ ad dirēcōȝ i fine
pexigit̄ nōs finibȝ ꝗ ęciā ad i
fine ordinat q̄ nō vult in
ē ēē ipsā a prudēte elcō nō pt
ēē in sic eo q̄ h̄t ūtute moa
lē sꝫ phys̄ i vi eth p̄ idm̄ tēē
moale effcꝰ aliq̄ i fine sta
bilit ad q̄ prudēcia ordinat
fibȝ at i q̄ ūlt pdestinacō or
dinat nō ē vlē cōsidat q̄ sꝫ sꝫ
cōparacōm eꝰ ad i'm q̄ fine
ipm̄ cōseq̄t q̄ ē or ce dirī
tū ap̄d dirigēte ab hijs q̄ fiē
i'mb cōseqn̄t ēēo pdestia
psupponit dilecōm p quādo
vult saluȝ aliq̄ vn̄ sic pron
debȝ nō ordinat i fine nisi
m̄q ē ēē patꝫ ūlt ūlt ſꝫ ltā de
nō dr̄ pdestiavi m̄q ē ēē
diligēbȝ pexigit̄ ē elcō p q̄
ē q̄ui i fine in falli dirigi
ab alijs sepat q̄ui nō mōh̄t
i fine dirigi ūlt ſꝫ at sepacō
nō ē pp̄ dūsitē aliqui tū
tā i hijs q̄ui sepant̄ q̄ue possȝ
ad amorē mitita q̄ an q̄
nati ēēnt ūl ad boi ꝯgisset
ūl mali dcm̄ ē Jacob dilexi

ꝯsiat at adeo h'uit dr̄ v°. q̄.
ēēo pdestinacō psuppō elcōꝫ
ē dilecōm elcōq̄ lō dilecōm
Ad pdestinacō ūlt duo reqn̄t
i cōsecracō finibȝ q̄ ē glificā
ē collacō auxilij ad cōseqn̄d
finē q̄ ē appō ꝯre q̄ ad vo
lacōm ptinet vn̄ pdestiaciō
duo effcꝰ assignant̄ ꝗ ē gl'a 1
Ad pm̄ ꝗ dōm q̄ i actibȝ aīe
ita ē q̄ pcedēs actꝰ includi̇
q̄ modō ūtute i sequente q̄
pdestiacō psuppō elcōm q̄ ē
hāc q̄ nō eo i vōe pdestinacō ē
ad includit ad duo q̄ ptinēt
ēē ppr̄ h̄c ponitur aā ad duo ē
ptineri i diffinicō ē pdestiacō
q̄ngȝ ponitur Ad ē ꝫ dcm̄ q̄ pde
stinacō nō ē idē elcōi sꝫ psuppo
nitur dcm̄ ē vnde ē q̄ idē sꝫ
pdestinati ē elcō Ad 3m dcm̄ 3
q̄ eius elcō sit vōis ē dilcō vōis
ūl elcō dilecōm pcedit sꝫ fine
ad idē sꝫ si ad dirigēcōne nō ē
m̄ q̄ eius q̄ elcō pcedat pde
stinacōm q̄ dilecōis vōꝫ impo
tat elcō cm̄ p ut h̄t accepe
ptinet ad ipm̄ q̄ui i fine
dirigit p q̄ at ē accepēm qui
dirigit i fine q̄ui ipm̄ dirigēt
fine ēēo elcō i ppbito pdesti
nacōm pcedit Ad 8m dcm̄ q̄ 8
pdestinacō q̄ui' pōa i gne
sciencia ad sup scīam addit
direccōm ūlt ordinacōȝ i fine
Sic ē prudēcia q̄ q̄gnicō ȝ vn̄
sic nō omībȝ cognoscēbȝ q̄uid
agend̄ sit ē prudēbȝ ita ūlt
omībȝ pscīēbȝ ē pdestinanbȝ
Ad v dcm̄ q̄ q̄uiuis talitas nō 7
sit de vōe sciē m̄q̄ vn̄ h̄gi ē
tū de vōe sciē m̄q̄ tū est
dirigibȝ ē ordinabȝ i fine q̄ nō
ē nō sꝫ vōis tm̄ Sic ē m̄tō
ē de vōe aliȝ vōa nō m̄q̄ ēē col

Dilectio
Electio
Predestinacio est directio rei in finem quem
vult deus rei dirigi.

6

5 sz inqntu e vo alr ad vj. dd q
sic nob respicit effem putet
futuritat t scia vn qntu ad hc
no magl pt pbad q pdestia
ad vnu eoz ptineat qm ad
altru sz tu pdestinaco pcelo
que dono respicit ad futuru q
ex ppoe designa q impta
ordinem ad futuru e ad dne
hre effem i putet hoc effem
putet qz i puti ee dr q q ptiet
ad statu puti mre sme sit puti
sme ptitu sme futuru ad vij dd
q quuis sciam q esciano
respiciat fac eda tu scia pc
tica respiciat faciedat ad ta
le sciam pdestinaco reduci
ad viij dd q pparaco impta ppe
dispone poe ad actu est at
dupx po s actiat passiua ct
io dupx pparaco vna pacietis
sq qnemo dd ma ppan ad
forma alia agetis sq quad q
ab se ppat ad agend ad et
tale pparacoe pdestia impti
qu a i deo pone pt q impany
ordinacoe aliq i finem ordia
tois puti p e vos remo
tu e nob ut ex dcis pz tio s
rone inducta a pdestia puia
r digmino atribuit ad x
dd q mala appan pscieno
q pscia sit magl ppe de mal
qm de bonis sz qz bona i deo
hnt ad ad vnd qm psciam
mala at no sic t qz tibl no
indicab sbam appat no
ppri q z eqz ppe dicit differ
pp hc q diffo ad digt addt
ad x. dd q glorio ges st in
spcitate sz e quqz net ad speci
ficaci q gnalr dr thiu glo
zat noticia p appbam ad q
dd q pparare i ordia net

motiuetur sz instiano se u e
nob sz e vo ptificant pz ius de
ua ad xij dd q i vbe hua 12
e q pparaco si q impta ordia
ul dictio si sme e actq pp
rois t no volut ad xiij dd 13
q i attributo dino no solu e
cosidandu effuib sz etq eo
ad effem qr id e effib si epo
t volut sz no id respib ad i
effem p i ita noia impta
rit q at que pdestia impta
ad effem sinctu ve tu sa
qnuis e digis magl aggit
qm au retu pocitu t ctio
pdestina ad sciam reduci
Alia cocedim q ad z i posset
dici q qnuis dat gram no
pp i cooite pdestia oz tu
uelle dare pp i co unita ad
v. z possz dici q repbo diuie
no appo pdestinacoi sz eleci
qz qui eligit altru accipt et
altru reicit q dr repbare
vnu z repbo ep voc sui nois
magl ptinet ad no et est ei
repbac qi refuta id forte
dica repbac id q indicat
indignu q admitta sz ptato
repbo ad psciam dr t do
ptine q u poiti e ex pte vo
lunt e i deo re mali culpe
no enim vult culpa sit w ia
z tu repbo z dr pparaco q i ad
pena q ua z dd uult bom e
Sed dequit Utru Sequitur
psciam utrz sit sit no ana
tantu pdestinacoib t vi
q qz vous si i misebor re
d glo aub iniam illi ppabo
que scia p q errore tota cor
de visum admeq h e dabo
illi cui dandu z no dabo illi
cui no dand sicut ceu noct
que sciat n obedee i vid

no quē sciat nō obediēs sȝ obe-
diēt toto corde cōuti ad diḡ
ad inditū ptinet / quia nō ad
demiditū / g° pscia initi ul de-
initi ē tā ex tō quē deꝰ ppōt
aliȝ in am facē ꝛ aliū a ira
exclude q̄ ē pdestiaē ul
rpbaē / pdestia° includt
i se nō tm̄ dīna salutꝭ huāc
ut pt dici q̄ includt sola nō tm̄
antecedēt ē qz hac nō tm̄ deꝰ
uult oēs saluos fiꝰ hōīes
ut dr̄ thī· ij° ꝛc sequetᶻ q̄
oēs eēnt pdestinati / Re-
linquiᶻ g° q̄ includat nō tm̄
qui ē / Ȝz ad hō ut dr̄ dam̄ ē ex
in ratā si in q̄bȝ nobꝭ ē ꝗ dud̄
simōe ad inuenda saluȝ ul
dampn̄ oꝝ / g° in ita inrā pscita
st adeo ca pdestinacōis
¶ p pdestinacō dr̄ pricīl ppo-
sitū dīm de salute huāna
sȝ salutꝭ huā ē tā ē huā inīt
Bta ꝛ ē cā tō nō ē qꝛ appe-
tile sit in nō tm̄ mō / g° pscia
initoꝝ tā ē pdestiacōis tū
dū nō coꝝ q̄ pscia cōtinet sunt
tā illoꝝ dāoꝝ q̄ pdestia° ē
cōtinētꝭ / p° rpbo ꝛ pdestia°
sunt dīna eēnt ꝛ q̄ nō tāt eꝭ
sunt i eēn at dīna nō est
aliq diūsitas g° tō diūsis
pdestiacōis ꝛ rpbō ex
effectibȝ pcēs effcūs at st
cōsidari ex pte mā / g° ex
pte mā tā est q̄ pdestiati
ꝛ rpbi ab inīcē sepatᶻ
q̄ p pdestia° ꝫ sit g° idē q̄
pq p sic solquitur ē de pfcō
scht ad omia cōrillia alia
q̄nus nō omia posset luȝ
eē equalᵒ p ipē sta eq̄lr
deꝰ scht q̄nus nō omia
eq̄lr schēant ad ptitipāda

bonitē ppigᵗ ut· a· sciō ꝛ a phis
cōit dr̄ / sȝ ppr̄ silem hūn ꝫ
sol ad omnia alia cōr soluō
ē tā hiꝰ diūsitas / p ad sit tēbᵒ
sit ꝛ ad luiō sū / Ȝz diūsa dis
pō coꝝ ad recipiend lūē
ppigꝰ g° ꝛ silr ē tā hꝰ diūsitē
q̄ aliq̄ saluaᶻ q̄daāt dapnēᶻ
aut quidā pdestinaᶻ ꝛ q̄dā
rpbaᶻ nō ē ex pte dī sȝ mā
ꝛ idē q̄ pq p bonū ē q̄ tā aūg
sui ppigꝰ g° sui bōī ē sūme
se q̄ uitare / q̄ p q̄ uniq̄ pz ē ca-
pax / Ergo aliꝰ nō se q̄tat
hꝰ ē qz nō ē capax eiꝰ / sȝ ad
ē capax ul nō capax salutē
ad quā pdestia° ordinat
ppr̄ qualitēm mitoꝝ / g° mita
pscita tāst quē aliq̄ pdesti
naᶻ ꝛ aliq̄ nō / p° rō q̄ nāi ipā
Ergo tulit lenitā bīt dglo
oriꝰ / Jacob natu posterior
pmogenituꝰ iudicatꝰ ē ex
pposito in cordibꝰ q̄ deꝰ pa-
tuit aug in ti hꝰ inido nascen
ꝛ q̄ uitq̄ in agunt bōni ul
mali dīm ē Jacob dilexi
esau odio hui / Ȝz hꝰ ptz ad
pdestinacō in iacob ut sci
cōit exponit / g° p pgnico
posito q̄ h aūg ē dbi iacob
ꝛ corde fuit cō pdestiacōis
ppig ꝛ idē q̄ p q p pdestia°
nō pt eē iniusta tū uniq̄ p
pē dūinat inita / ꝛ n° pt
ibi eē alia iustia ut attedi
mit dūgꝰ ꝛ hōiem q̄ distribuīa
nō ē inutā adit ibi cōtraria
iustia tū deꝰ q̄ in bonoꝝ
initoꝝ nō eget n° an ab re-
cipiat iustia at distibuti
in eq̄lia nō g° in eq̄libȝ dat
in equalᵒ at nō pt attedi
int hōīes nīsi diūsitas initoꝝ

ergo quod deus aliquem praedestinat
et aliquem non ex praescientia demeritorum
meritorum procedit. Item praedestinatio prae-
supponit electionem ut habitum est.
Sed electio non potest esse rationalis nisi sit
aliqua ratio propter quam unus ab altero
discernatur ut in electione de qua loquimur
potest aliqua ratio discretionis assignari
nisi ex merito cum electio dei ir-
rationalis esse non possit ex praescientia
meritorum procedit et per consequens praedestinatio
etiam. Item augustinus exponens illud malachiae
Jacob dilexi esau autem odio
habui dicit quod nobis ista deus vel elegit
et alium reprobavit non potest esse iniusta.
Venit enim ex occultissimis meritis.
Sed haec occultissima merita non possunt
accipi [illegible] nisi quae sunt in praescientia
ergo praedestinatio de praescientia meritorum
venit. Praeterea sicut se habet abusus gratiae
ad effectum reprobationis ita bonus usus
gratiae ad effectum praedestinationis.
Sed abusus gratiae in iuda fuit ratio re-
probationis sic hoc enim reprobus efficitur
quod sine gratia decessit. Quod autem tunc
gratiam non habuit non fuit quia deus
ei dare noluit sed quia ipse accipere
noluit ut dicit augustinus et dionysius. Ergo et
bonus gratiae usus in petro et ad quos-
cumque quod recipere est electus praedesti-
natus. Praeterea unus potest alteri mereri primam gratiam
[illegible] quod possit ei mereri
gratiam consummatam [illegible] finem sed ad
gratiam finalem se extendit praedestinatio
ergo praedestinatio potest ex meritis pro-
venire. Praeterea prius est praescientia quam
[illegible] sed hoc modo se habet praescientia
ad praedestinationem quia omnia deus
praescivit quae praedestinavit mala
autem praescit quae non praedestinat ergo praescientia
est prius quam praedestinatio. Sed prius in
quolibet ordine est causa posterioris ergo
praescientia est causa praedestinationis. Praeterea
nomen praedestinationis a destinatione
vel missione imponitur. Sed missionem

illa destinationem quam merito praecedit
neque committit nisi quem cognoscit
ergo et cognitio est prior praedestina-
tionem [illegible]
Contra est quod dicitur in glossa super illud Non
ex operibus sed ex vocante quae sic dicit
sic non pro meritis praecedentibus eo donum
fuisse etc. Jacob dilexi etc.
statim pro meritis futuris. Item infra
super illud Numquid iniquitas est apud deum
dicit glossa Nemo dicat deum quia futura
opera praevidebat alterum elegisse
alterum reprobasse etc. Item quod prius
gratia est effectus praedestinationis et per consequens
meriti ergo non potest esse quod praescientia meritorum
sit causa praedestinationis. Item ad Titum 3
capitulo Non ex operibus iustitiae quae fecimus
nos etc. ergo praedestinatio salutis
humanae non provenit ex praescientia meritorum.
Item si praescientia meritorum esset causa praedesti-
nationis nunquam esset praedestinatus qui
non esset merita habiturus sed aliquis sic
habuit sicut patet de parvulis ergo praescientia
meritorum non est praedestinationis causa.
Respondeo dicendum quod hoc distat inter causam
et effectum quod ad causam [illegible]
tam effectus non autem quod [illegible]
[illegible] sit causa [illegible]
[illegible] producit effectum
[illegible] causa [illegible] aliquo effectum
[illegible] causa non est.
In praedestinatione autem est duo attendere
praedestinatio aeterna
et effectum eius temporalem [illegible]
et gloriam sed alter habet causam meritorum
actum humanum scilicet gloriam sed gratia
causa non potest esse actus humanus
meritis sed dispositio [illegible]
[illegible] per actus [illegible] ad gratiam
suscipiendam sed ex hoc non sequitur quod actus
[illegible] sine gratiam praecedat [illegible]
sequitur [illegible] praedestinationis causa
ad inveniendum autem praedestinationis causam
oportet accipere quod prius dicitur quod praede-
stinatio est quaedam [illegible]

Responsio

facit vo aut motam sic pt
ad pdestinacois cu pue pt ec
volunt motam liuta q sit e
q ad moz no e dup vno p
mo mutat et alio p mo debi
ta p mo at debita moz ad
dup vno a libo e et alio ex
suppone aliq libo e quid ppt
similis aliq qui e no obmit th
mono e mozut ab ipo dicit e
no possit vnq bono pt no vel
le ee btbut dt aug q th. deb
ar. Oz ex suppo e aliq moz s
debitu d sunq sic h no pt
s fat ad b e e fimb i pgno
monet s debitu no e s e liba
inclinacio no i pnci s tn ex
quo e libe inclinat al i pn
inclina ista sunt q aliq h h
no pt p mo debitu ex psup
ponere illiq q p volitu pot
ba sit vero ex sua libalite
fa aliq e multe s c no pt
e multes vnde habeat equu effici
debitu z nota ex suppone
libalite pdit q ei d equu
finib at d mo no e ip eq
bonitas que no dependz ab aliq
alio sim ad h q habeat a deo
n alio indiget ex tione b e q no
inclina p ad ad faciend puro
debitu s libalit omnimo e
bonitas e i cop e ma s ex
q suppo q deg ad face velit
ex suppone libalit ipig p mod
debitu q d a se q faciat sy
quig res ipa volita e no opt
sic si facere vult h em q dict
e rom vbicumq at continuit
ad sine qua ad a deo volitu e
possit h no pced ab eo s voz
bliq debitu s s mera libalite
psrio at g ret gl s h g bo

q sine eis na accept ex pcedut
cunalis ut suis limitibs vn
q deg vult alicui dare gram
et glam h e ex mera libalit e
pcedit sibi s at q ex libalite
impcedit e a uideri ei pasi
h nudas affeconolet s ad sic
e quo attendi psrio bon
ipig vn ca pdestiacoi bit e a
omi bonitas ipig d. Et mo e
pdeo pt soli q da qui s ia que
lut quos dam saba q mig da
d utilis diaa deo simpl e no e
pcede q mig dano assiuntib
bia pcede s debitu a deo
e z opia omni na s fla e p d
tollit nota ozdine q e e
effcs diois ad inuic s nos po
omia pcede s mit e e ey
pcedia at yia e eligedam
poa ca q s e a do p volita p
hedea ab ipo s simpl e no s
cano q ad h requir pcede
s debitu ex supponetu q
debitu no ou d ee debi
tore vbi s s mo ad eq
expletom debe d q d pe
de s debitu ab ipo ad p ig o
ddi q debitu g e mus e q da
ad q d na p mi a gram tolla
ta ozdinat vitu no pt eeq
perait g e us pstit q s e ca
diones ad dand gram eq
g o ambo d. Dabo illi gram
que scid e no intellud q
ps at ozdi b gusio sit inclias
no e ad dand gram s q da
ta gram ad h e ozdiatur ab
accepta gra ps e e guta e t d
Ad 2 m ddi q pdestia includ
no e g ut q q e spit aliq
id q e ex pte ma no quid
sit inclinas d mano e ad vo
lend s sc id ad eq pduc ozdina
nos gram ozdinat vt sc id

6.

q ad gram quoda disponit t glam
mer. Ad xiij dd q scia e mouens
no te b no qnetz scia b scia fio q
e obiz mouens ug te tio ex cog
mcoe fuet boni t pcedit q dbs ia
boni te amet t ex ho pcedit q i
alios diffunde uelit. Na et pp h e
q mitorz scia sit ca nos b gi p
destina oe mcludi. Ad xiij dd q
qnuis b diusit e effm scia dispa
ro attributorz dmorz no tn pp h e
se q effus sint ca e attributorz
dmorz. No em accipim h m ro es
attributorz b ea q i nob se sic
ca b magis b s g q da tore tiono
se q ea q ex pte ma st ca q re vng
vepbe t alig pdestine. Ad v. dd
q hitudme dei ad reb possum
dup to sidare vno q q ad pma
vnit dispom q e b dma sapin diu
sos grads i reb z costituet e tno
cod q deg se ht ad omia. Alio b
q ia reb z dispom pudet t cop
se ht ad omia m q q eqlr dat
b pporcom. Ad pma at vnidis
pom totu b ptiet q dm e a
do pcede b simp te no te mt q
t pparco g re copa ta. Ad vj dd
q ad boni te dma ptiet m q q
e mfinita ut de pfectoibz quas
vnaq rel b suam mrequit vg
largia b q e eq ta pars. No at
requit de pfectoibz supaddite
merits st gra t glatio vo ns e.
Ad vij dd q ppositu cordib ia
cob pfitu a deo no fuit ca q re
ei dae gram noluit b fu q da
bonu ad q deg grami danda
ordmau it tio dr q ex pposito cor
dis q ei patuit eu dilexit q i s. ad
h t eu dilexit ut tale ppositu cordis

hret ul ep puidit q ppositu
cordis eq fuit ad gre susceps
dispo. Ad viij dd q t lict q e
b rom debitime aligs dist
buto eet g rom iustie dist
butie si eqlibz meqlia dare
b z his q ex libalit e donant
tnc iustie comd possu ei vni
dae t altuo ade pmeet li
bitu no t hmg at est gra et
io no e vom iustie dist butie
si deg ppoat se dare gram
alie t alicui no n a meqlit e
mitorz to sidata. Ad ix dd 9
q elecio dr q vnu eligit t aliu
rept t voat e m tnoz q vo elt
cois sit mitu b z ipa elcoi vo
e dma boitas. vo at reprobe
ei hoib z pctm ovilt ut dr
aug que i fuito b ipm q e
no hre debitu adh q ab s
co sd t voablr possu nelle
denegae ad alicui q e no
debe. Ad x. dd q xvij d 10
p li. d m. 1 ha au e ec vt
tata ab aug i suo s li vl
sidcat sustinide vefendi e ad
effm reprboib ut pdestia
q ht aliqm ca m mitoria
le disposita. Ad xi dd q pscia 11
ab usq gre no fuit ca repboib
tinda id fort e ex pte effi
qnuis deg ulli noleti accipe
gram ea denegt b z h ipm
q e nelle accipe gram est
nob ex pdestinatoe dma
mino pt eet ca pdestiatois
Ad xij dd q lz l a quo quit 12
qutia sit aliq ro pg no tn e
q sit eo mo quo ca pns de
sit n co loat u eet ea hoib t
pp h no se q pscia sit ca pde
stiatois t p h p z solo ad ulti m
Vtro quo vtz pdestiatio
heat ccitudinem i erra

Ca° 17

Deus ab initio constituit homi[nem] et reliquit eum in manu consilii sui etc. / Apposuit tibi ignem et aquam ad quod volueris porrige manum tuam etc. / Ante hominem vita et mors bonum et malum quod placuerit dabitur ei. Deut° 3.

1 Con

Et intelligendum quod nulla contrarietas effectus
potest variari hec certitudine respectu
effectus sui sed effectus predestinationis
potest variari quia licet qui est predestinatus
potest non consequi effectum predestinationis
ut patet ex hoc quod angelus dicit exponendo
Ap° capitulo ultimo tene quod habes et
2 dimitte alius accipiat coronam
... que perdidit etc. ... amittere et
... potest amittere et
alius accipere coronam que est predestinationis
effectus ... res naturales sub di-
vina providentia stat res humana sed
illi soli effectus naturales ... sub
... certitudine producuntur ...
3 ... effectus predestinationis qui ...
... contingentes ...
... ordo predesti-
nationis ... certitudine ad aliquem effectum
effectus ... ad
possit resistere ... agentis ...
dispositionibus ...
resistunt ... corpori
... producat ...
effectus ... producunt ...
ad resistendum predestinationi ...
non potest resistere ...
resistit ... non sic habet ...
ordine ad effectum suum effectus ...
... producere. Sed dicendum quod prede-
stinationis certitudo ad effectum est
4 ... ex suppositione ... Sed quod omnis
certitudo que est ex suppositione aliqua
non est certitudo absoluta sed conditio-
nalis non est ... firmiter
... hac conditione ...
... disposita ...
dispositio ... sol
ad effectum ... supposita ...
... Sic etiam
predestinationis ... supponere
... certitudo absoluta sed conditionalis

tamen sic intelligendum certitudo quod forma
sic innuit et quod ... salvabitur ... 5
... ex tunc ... predestinatione
alia certitudo de salvandis quod
... absurdum ... Job ...
... multos ... et
stare faciet alios pro eis ... ex-
ponens ... locum ...
... aliis ... loco
... ad quem predestinatio or-
dinatur ... a predestinatione effectum
predestinato deficere potest et non
... predestinatio 6
... predestinatio ...
... de futuro ... de futuro
non habet ... determinatam ...
sed variari potest ut patet per philosophum i
... predestinatione
... predestinatio
quoque ... peccato mortali sic patet de
paulo ... quibus
potuit ... peccato mortali ...
... et fieri ...
... predestinationis effectum
suum ... quod ... est
predestinationis ... effectum suum
Sed dicendum quod predesti-
... peccato mortali potest ...
... sed sit forma pre-
destinationis sic est ... et fla-
... accipiatur ...
sub tali forma ...
Sed ... aliquo ... 8
... a ... ad
... sed ... considerato
... forma ...
... ab ...
sed predestinatio est ... quod potest
... predesti-
... opposito
... sicut ...
... causa ...
... temporale ...
... claudatur
... effectum
temporalem

Sed predestinacio quamvis importet ad certitudinem, non tamen hic et importat et effectum temporalem, ergo totum hoc quod est predestinacio est temporale et contingens, et tamen non habebit certitudinem. Propter quod patet quod certo non habet aliquam certitudinem. Sed predestinacio dicit de salute alicuius, potest certo esse sic quod [illegible] ab eterno predestinatus et non predestinatus. Ita et nunc potest predestinatus et non predestinatus esse, cum certum non dicatur [illegible] futuri, ergo predestinacio non habet certitudinem. Sed contra est quod dicit [illegible] quos prescivit et predestinavit, et dicit glossa: predestinacio est prescientia et preparacio beneficiorum dei quibus certissime liberantur quicumque liberantur. Preterea cum immutabilitas et immobilitas [illegible] predestinacionis est immobilitas, dicit Augustinus [illegible] de predestinacione sanctorum, ergo predestinacio habet certitudinem. Preterea cum [illegible] predestinacio ab eterno convenit, sed quod est ab eterno invariabile est, ergo predestinacio invariabilis est et ita certa. Preterea predestinacio includit prescientiam, ut patet ex glossa inducta, sed prescientia habet certitudinem, ut patet Boecii in [illegible] de consolacione, ergo et predestinacio.

Respondeo dicendum quod duplex est certitudo, scilicet cognicionis et ordinis. Certitudo cognicionis [illegible] certitudo est quando cognicio non declinat in aliquo ab eo quod in re invenitur, sed hoc modo existimat de re sicut est, quia certa existimacio habetur de re per veritatem [illegible] et tamen non certitudo ad ordinem causae ad effectum, ut dicatur ordo causae ad effectum certus quando causa infallibiliter effectum producit. Prescientia ergo dicitur quia non importat certitudinem causae respectu horum quae praesciuntur [illegible] non considerat nisi certitudinem cognicionis tantum. Sed predestinacio quia prescientiam includit et habitudinem causae ad ea quorum est

addit [illegible] et divisio [illegible] quedam sic. Patet tamen consideranti certitudinem cognicionis et certitudinem ordinis, de qua solum certitudine predestinacionis hic querimus. De certitudine cognicionis supra in ea parte [illegible] patet ex hiis que dicta sunt [illegible] sciencia dei quoniam. Sciendum est quod predestinacio sit quedam pars providencie, sicut providencia [illegible] sic et certitudo eius super certitudinem providencie. Ordo autem providencie duplex invenitur. Uno modo in particularibus [illegible] a divina providencia in fine aliquo ordinandi absque defectu ad finem illum particularem devenit, sicut patet in motibus celestibus et in omnibus [illegible] necessario agentibus. In aliis vero in particularibus sicut videmus in generabilibus et corruptibilibus, quorum virtutes quandoque deficiunt a propriis effectibus ad quos sunt ordinate, sicut ad proprios fines, sicut virtus formativa deficit quandoque a perfecta consummacione [illegible]. Tamen ipse defectus divinitus ordinatur ad aliquem finem, ut patet ex dictis de providencia [illegible] et non patet defectus a generali fine providencie, quamvis quandoque deficiat ab aliquo particulari fine. Sed ordo predestinacionis est certus non solum in universali fine sed in particulari et determinato, quia qui est ordinatus per predestinacionem ad salutem nunquam deficit a consecucione salutis. Similiter tamen non est certus ordo predestinacionis respectu particularis finis sicut est ordo providencie, quia in providencia ordo non est certus respectu particularis finis nisi quando causa proxima necessario producebat effectum suum. In predestinacione autem invenitur certitudo respectu particularis finis, tamen causa proxima, scilicet liberum arbitrium, non producit effectum suum nisi contingenter. Unde difficile videtur concordare infallibilitatem predestinacionis cum

Cognicionis
Certitudo
Ordinis

tu liberte arbitrij No enim pt dici
q predestinacio sit sup certitudine z puni
ncha ad addit nisi certitudine z pscie
ut si dicat q deus ordinet pde
stinatu ad salutem sicut z quelz
aliu z tu hec de predestinato scit
q no deficiet a salute sic enim
dicendo no dicet predestinatus dif
fert a no predestinato ex pte ordis
z tn ex pte pscie eventus z c
pscia est p relacionem predestinatis
v e q autem e scipte z dicta sit doru
vnu z pt certitudinem z pscie ipse ordo
predestinacionis h t infallibilem certi
tudinem n c tn ca ppo a salutis or
dinat ad eam necco z contingit
s libertas arbitrij q h c mo pt considerari
Invenitur enim ordine possibile
ee verrespcu alicuius duplice Vno
modo vna ca singularis e necessario
inducit effectum suum ex ordine
divine provie Alio m qn ex concursu
causarum multarum contingentium z defi
ce possibilium pvenit ad vnum effectum
ad quo vnaquaqz deus ordinat ad
consecucionem effectus loco eius qui defi
cit ne alia deficiat sicut videmus
q omnia singularia vnius speciei sunt
corruptibilia z tn p successionem
vnius ad alterum pt etiam h in m salva
ri ad perpetuitatem speciei divina provia
taliter gubernante q no omnia defi
ciant vno deficiente h mo est i
predestinacione liberum enim arbitrium
deficiendo pt a salute enim i eo quem
deus predestinat tot alia admi
nicula ppat q vel no cadat
vel si cadat q resurgat sicut
exhortaciones suffragia oronum
donum gre z alia h q omnia deus
adminiculat hoi ad salutem
Ergo considerans salutem respectu
cae pxe s liberi arbitrij nec hz certitudinem

sz contingenciam respectu at cae pe
que e predestinacio certitudinem h e
Ad p o dicendum q verbum id apostoli
vel sic intelligendum de corona iusticie p sua
vel de corona glorie vtrobiqz at mo
intelligitur sic hz d d accipe vnus
coronam alterius alterius cadente p
quantum bonu vnius alterius pficit ut i
duplicium meritum z tam p illam
glie ppre quem ex coniunctio caritatis q
Et omnia bona ambobus com e corona
cet ita contigit q vnus coronam
alterius accipit dum aliquis p peccatum
cadente z ita p primum meritum co
no quntum aliquis s merito p cepit de
meritis q i e hz vt sic z p e precipis
alio psistente nunc ex h s e z q p
destinato casse no ex cept dicitur q
vnus coronam alterius accipe debeat no
q ad coronam q est ei predestinata
amittat s q quia ab amittente
coronam est debita se pcte iusticiam
z alicui loco eius substituitur ad
supplendum numerum electorum sicut i
locum angelorum cadencium sunt
homines substituti Ad 2m dicendum 2
q est ab nullus qui ex divina provia
infallibiliter evenit g se ex ca
pviancio est effectum ordinata
Ordo at predestinacionis no e
eius p hunc modum sz p aliunt 3
dum e Ad 3m dicendum q corpus celeste
agit i hm infra se ducto q inducit
conpuntu e defectione effectus
necco evenit vel sit ad defectus
sz deus i nostre no p modum necc
z nostre no cogit sz movet
nostre auferendo ei modum suum
qui liberte ad utrumqz const
tio quamvis divinus influxus ve
sistit tn nobis tq z ad vetus ex
equitur divinus no h mo sunt
eis tpnn modum divinans
verbum de ut sic e q nobis impleret

tio quedam complet divina non necessaria
quedam contingenter quamvis et quod dicendum ut
proficiat. Ad xiii dicendum quod causa quae
non supponitur ad inductionem effectus prede-
stinationis effectum et ordinem predesti-
nationis subiacent non autem necessitat
voluntatibus infidelium vertuntur aliquae
superiores virtutes agentes. Ad xiiii dicendum quod
ordo divine predestinationis quamvis
sit certus supponere non tamen includit
tamen absolutam necessitatem contingentium ut ex
inducto appareat. Ad v dicendum quod prima
ad Iob et ... refundamus ad sta-
tum presentis iustitie a quo aliqui
aliquis decidunt aliis subrogatis
unde hoc non pertinet ad concludendum certitudinem
predestinationis quia illi qui fideles
a gratia deficiunt numquam predesti-
nati fuerunt. Ad xvi dicendum quod similitudo dupliciter
quantum ad hoc et quod sic necessitas propositionis
de futuro non aufert futuro contingentiam
ita nec necessitas predestinationis predestinato
dicit quamvis ad hoc quod propositio de futuro
non respicit futurum ut futurum est
et hoc modo pertinet habere certitudinem et ne-
cessitatem predestinationis et prescientie
respicit futurum ut est presens ut in
quantum de scientia dei dicimus certi-
tudinem. Ad xvii dicendum quod ad pertinet
dici posse dupliciter. Uno modo considerando
potentiam quae in ipso est sic dicimus quod lapis
potest moveri deorsum. Alio modo consi-
derando id quod ex parte alterius est sic
dicimus quod lapis potest moveri sursum
non per potentiam quae in ipso sit sed per potentiam pi-
cientis. Cum ergo dicitur predestinatus
iste potest in peccato mori si consideretur po-
tentia eius verum est. Si autem loquamur de predesti-
nato sub ordine quem habet ad deum scilicet
ad deum predestinantem sic ordo iste non
compatitur secum eventum quod comparatur
secundum istam compositionem potest distingui
sed distinctionem prius inductam ad
considerationem sensus compositi sine for-

Ad viii dicendum quod nigredo et albedo •8•
secundum quod sunt formae contrariae in subiecto quod dicitur
album ut nigritudinis potest ad
attribui subiecto non tamen ponit non se
actu quod repugnat formae prede-
terminate divinae sed dominatus sed prede-
stinatio non est forma existens in prede-
stinato sed in predestinante sicut
scientia dei et quidem scientia quae est in
sciente sed quantumcumque indeterminate sit
sub ordine scientie potest tamen ad attribui
et considerando rationem simpliciter sit
repugnat ordini predestinationis
hoc enim non predestinatio est ad
potentiam ipsius hominis ... predestinato
sicut nigredo est ad potentiam contrarii
quamvis non sit ad exercitium
considerando autem tunc contrarii
potentiam ad attribui quod repugnat
nigredini ... quem ad modum dicit Por-
phyrius quod potest intelligi corvus albus
et ita attribui potentia quod ipsi homini predesti-
nato attribuimus ad se considerato
quod non attribuimus ei sicut intelligitur
stans sub predestinatione. Ad ix dicendum 9
quod causa missio et huiusmodi importat
productionem alicuius temporalis effectus
ratio ponit temporalem effectum esse
et propter hoc oportet temporalia quamvis
in se ad eternum relinquat sed prede-
stinatio non importat productionem
alicuius effectus temporalis sed tamen non
sed tantum ordinem ad temporale sicut
nobis potest et hoc nominat ratio quod non potest
nobis temporale esse in actu quin et
contingenter non oportet quod predestinatio
sit temporalis vel contingentes quae ad
aliquid temporale contingenter potest et ad
duplex ordinari ab eterno et in-
mutabiliter. Ad x dicendum quod absolute 10
loquendo deus potest unumquemque
predestinare vel non predestinare
vel predestinasse vel non predestinasse
quia actus predestinationis est in se
eternus numquam adest in preteritum sicut

uingm e futm unsse cosidat
ut egrediens a uoluntate p
mo liber tu ex suppo ch
efficiat impgle no enim pt no
pdestinare supposito uel tu sup
pone q pdestinauit uel eq
imutabile e no pt e ita no sit
q pdestinatio possit variari
Utro quid vos unus pdesti
natorum sit certus et m q
ng unus cui pt fi addo sit
ctq sz unus pdestinatorum pt
fi addico h competit moy
deut. fi dt Dns deus prim no
stris addat ad hunc m xc
glo diffinitu apd deu qui
nouit qui sunt eius frustra at
petet nisi posset go unus pde
Co ij stinatorum no e certus p sicut
dispo naliu bonorum e ppa ad
graciam ita p graciam ppant ad
gloriam sz quocunqz e ppa suffi
cies ex naliby bois e eni re
graciam go ei quocuqz e ue
nire graciam et uenire glam
sz a bus no pdestinatus quuqz ht
graciam go habebit glam go erit
pdestinatus go a bus no pdesti
pt fi pdestinatus et augeri nus
pdestinatorum ita no e certus
p sia b hus graciam no sit hitis
gram a h ceit ppr defim
gre ad ppr defim dat glam
noat ex defim gre q ni p
ei se suffir dispo ad glam
ut ex defim dauit glam
q quitur ei se patus e dare
go quicuqz habebit graciam deinceps
habebit glam et a b psitus
hebit glam et pdestinatus et
id q ppp quicuqz ppat se
sufficie ad gm hic graciam sz
ab psitus pt se ad gm ppare
go pt hre graciam sz quicuqz
ht graciam pt pseuerare in go p
scitus pt uiz ad morte i gra p
seuerare et fi pdestinatus qui vi
tendi q ppq Cz dicit q p scitu
modo sine gra e uerum uiri
codicionata quicuqz sibi no abso
Cz q oibus necitatibus caret pn
et fint et imeo quitate simplr
et absoluta et no codicionata sz
et necitatibus e necitatis p sciret
cui sit etna go e simplr etno
codicionata p q sz unus finito
pt e ad maior sz unus pdesti
natorum e finitus go eo pt ee ad
maior go no e certus p cui
bonum sit quitatiui sui difita
bonitas a bus no dz ponere termi
sue quitati sz pdestinatus
dina bonitas se maxie comicat
go no e q statuere certu pdesti
natorum m p sit factorum e
e ex no te dina stat et hanc pde
stinatos sz deus pt face pla
quam fecit sibe enim ei cunolime
possent ut dr sap xij go sib
tot no pdestinat quin plures
possit pdestinare et id q p q
p q q deus potuit adhuc pt
sz deus potuit ab etno illu p
destinare quem no pdestinauit
go m o e pt pdestinare et tunc
pt fi addico m no pdestinatorum
p omnibus potenciis que no sit
determinate ad unum q pt ee
pt no ee sz po pdestinare
ad pdestinatum et po pdesti
naci ad quod pdestinabatur essent
sit hui q q e pdestinatus no
pdestinatus et pdestinatus no
esset in pdestinacioib qe go
pdestinatus pt ee no pdesti
et no pdestinatus pt ee pdesti
tendi q ppq p luc v. fidelius
peba at vete co a glo tecta

prescientia dei falli non potest.

numerus [illegible] quot intrant de
iudeis quot apud deum erant
ad vitam preordinati / ergo numerus prede-
stinatorum potest diminui ita non
certus. Sed contra est quod dicit Augustinus de
correptione et gratia certus est predestina-
torum numerus qui nec augetur nec minuitur.
preterea Augustinus in enchiridion: Superna autem
illa mater civitas dei nullo
civium suorum numero fraudabitur
aut uberiore copia fortasse
regnabit. Sed cives illi sunt prede-
stinati ergo numerus predestinatorum
non potest augeri nec minui ita est
certus. preterea quicumque est predestinatus
ab eterno est predestinatus sed quod est
ab eterno est immutabile et quod non fuit
ab eterno nunquam potest esse eternum
ergo quicumque non est predestinatus nunquam
potest esse predestinatus. Item ergo pro
omnibus predestinatis cum corporibus suis
erunt [illegible] in celo empyreo
glorificati finitus est locus et ideo posset
finitum numerum corporum glorificatorum
ut dicit [illegible] non potest esse si [illegible]
esse predestinatorum numerus certus.
Respondeo dicendum quod circa hanc questionem distinguendum
dicitur quod numerus predestinatorum
certus est si loquimur de numero formali
sive de numero formali. Non autem est
certus si loquimur de numero materiali
sive singulariter accepto, puta si di-
cerem quod certum est centum predestina-
tos non autem certum qui sunt illi.
Ad primum ergo dicendum quod secundum
verba Augustini supra inducta [illegible]
intelligitur quod unus amittere possit
et alius assumere predestinatorum
coronam [illegible] tot predestinatorum
illatam [illegible]. Sed sicut apto-
loquitur de certitudine per comparationem ad
terminum [illegible] predestinationem
[illegible]
[illegible] prede-
stinatorum formali mali. Sciendum

enim quis et quot sunt salvandi et
utrumque infallibiliter ordinatum ut
sic quantum ex parte dei venit utriusque
numeri inveniatur certitudo non solum
cognitionis sed et ordinationis. Sed si loq-
uimur de certitudine numeri predestinatorum
per comparationem ad eterna premia
salutis hominum ad quam predestina-
tio ordinat non est idem [illegible] de
numero formali malorum. Nullus enim
malis aliquando subiacet nisi
humana que est variabilis [illegible] sal-
vari [illegible] est sub libero arbitrio
constituta sicut sub causa propria
et sicut numerus malis aliquando con-
tingit sed numerus formalis nullo
casui subiacet nisi humana co-
gnitio [illegible] se extendit per mo-
dum aliquid ad contingentem
numerum predestinatorum [illegible] numerus
formalis remanet omnino certus et
per predictam distinctionem sustinetur
[illegible] semper concedatur [illegible]
numerus ex parte dei certitudine certus.
Sed contra est quod numerus predestinatorum
sub hoc dicitur esse certus quod additionem
vel diminutionem non patitur sed hic
autem patitur additionem si ab presciencia
possit fieri predestinatus qui esset
certitudine presciencie vel reprobationis
sed hoc autem posset diminui si ab
predestinatis possit fieri non prede-
stinatus quod est contra certitudinem pre-
destinationis. Preterea quod certitudo numeri
predestinatorum colligitur ex
duplici certitudine scilicet ex certitudine
predestinationis et certitudine presciencie
vel reprobationis. Sed hee due
certitudines differunt quia certitudo
predestinationis est certitudo cogni-
tionis et ordinis ut dictum est,
certitudo autem presciencie est certitudo
cognitionis tantum. Non enim deus pre-
ordinat [illegible] vel
reprobos sicut predestinatos ordinat ad merendum

Certitudo { presciencie est certitudo cognitionis tantum
predestinationis est certitudo cognitionis et ordinis }

1 Ad primum ergo dicendum quod auctoritas illa est
intelligenda non de eius predestinatione
sed de eius corporis qui secundum statum presen-
tis iustitie quod patet ex intellectu quia dici-
tur unus et innatus hominibus aut iste et
augetur et minuitur quantum ad presci-
entiam dei que est [illegible] prediffi-
nit nunquam fallax. Diffinit
enim quod uno tempore sint plures
uel alio pauciores et dicuntur
per modum sine aliquo certo numero
secundum uoces infidelis gentis quod diffi-
nitio universalis sed prediffinit aliquam
per modum completum secundum uoces superiores
et hec diffinitio invariabilis est.
Quod dicitur [illegible] mutat sententiam sed non
consilium. Ad secundum dicendum quod nulla preparatio
2 disponit ad habendam aliquam perfectionem
in suo tempore sicut naturalis complexio dis-
ponit puerum ad hoc quod sit fortis
uel sapiens non quidem tempore pueritie
sed tempore perfecte etatis [illegible] at hunc
gratiam est [illegible] tempore preparationis nec
unum non potest inter utrumque aliquid impe-
dimentum intercidere in quo iterum
preparatione [illegible] et gratia sed tempore
habendi gloriam non est [illegible] tempore gratie
unum inter utrumque potest medium impe-
dimentum intercidere et propter hoc non est
necessarium quod perficitur quilibet gratiam
sit habiturus gloriam. Ad tertium dicendum
3 quod non est ex defectu gratie sed ex
defectu dantis gloriam quod habens
gratiam gloriam non [illegible] sed ex defectu
recipientis in quo impedimentum inuenitur.
4 Ad quartum dicendum quod ex hoc ipso quod ponitur ab
esse predestinatus ponitur quod non
habiturus finalem gratiam cum [illegible]
dei fuerat super rebus futuris sicut pre-
uidit aut alibi dictum est [illegible] sicut
hic quod non est habiturus finalem gratiam
cum [illegible] quod est unde habiturus
finalem gratiam quamuis in se posset
ita [illegible] eius quod est presciturus
5 quamuis in se sit [illegible] Ad quintum dicendum

quod non est defectus ex diuina scientia quod
scitum a deo sit necessarium simpliciter sed est
defectus ex causa propria [illegible] at
ut sit sine principio et sine fine
durabilis [illegible] sed predicta necessitas
ex diuina scientia que etiam eius ex causa
propria que est temporalis et mutabilis. Ad sextum dicendum
quod quamuis de uoce sint infiniti non sit
quin possit ad esse maior tamen potest
esse ex alio aliquo [illegible] ex immobilitate
diuine prescientie ut in proposito apparet
sic quod aliquis [illegible] naturalibus
accepta non possit aliquis maior
inueniri non est ex uoce quantitatis sed ex
uoce [illegible]. Ad septimum dicendum quod
bonitas non [illegible] respicit [illegible]
ordinem sapientie [illegible] est optimus
quantum ad [illegible] ordo autem dicitur sapientie
requirit ut [illegible] statu [illegible]
predicte [illegible] aut diuine sapientie
[illegible] ut sit [illegible]
predestinatorum numerus. Ad octauum dicendum
quod sit ex duobus [illegible] quamuis deus [illegible]
potest concedi possibile quod deus potest eum
predestinare uel non predestinare
tamen supposito quod predestinauit non potest
non predestinare [illegible] quod non potest
mutari [illegible] quod sed deus potest
non predestinatum predestinare uel
predestinatum non predestinare in sensu
composito est falsa in diuiso uera
omnibus [illegible] compositum
implicat [illegible] simpliciter [illegible] unum est
[illegible] quod numerus predestinatorum possit
[illegible] addi uel subtrahi quia addi
supponit [illegible] addito et
[illegible] subtrahi [illegible]
[illegible] non potest concedi quod deus possit
plures predestinare quam predestinauit uel
pauciores [illegible] quod [illegible]
[illegible] facto est actu
[illegible] ad effectum
[illegible] quod deus facit priorem
non facit ad [illegible] aliquid mutatur
[illegible] sed in effectu solum sed predestinatio

6

prsciat homines actus meritorios ita q
no possit ee variacio sine mutatiõe
destiõis nihilominus ad variacionem
horum actuum ptineat contradictio. Sz
dices contra: Ezechielis prouisio philosophi q
prodiit de pº absolute non sta
aliq psupposicione alioquin non sta. Sed
ei dicitur quod glossa intelligenda est q
non intuitus tot de inde ibi qui sunt
omnibus qui predicati sunt ad vitam
vel pt dici q non intrauerunt ipi
mitia eterna tot quot multitudo
eorum in intuitu tunc omnibus esset
salutis fuit in eterna finali.

Quarto queritur utrum predestinatus sit
certa sua predestinacione et vi-
detur quod sic quia ut dicit Io. iiij°. Unccio doc.
uos de omnibus et intelligitur de
omnibus pertinentibus ad salutem, sed p.
destinacio maxime ptinet ad salutem
quare certa salutis. Ideo item per diuine
bonitatis est omnia optimo modo facere
ut homines optimo modo ducat ad
premium; sed optimus modus est ut vnus
quisque sit certus de suo premio. Ideo
unusquisque certus redditur ad premium
perueniet qui illuc est perventurus.
Item dicitur quod per duos exercitus de
quibus ascribitur, ad unum pugne
ascribitur et ad premium sicut sunt
certi de merito sic sunt certi de premio.
Sed homines certi sunt quod sunt in statu
merendi, ergo certi sunt quod ad premium
venient. Contra Ecc. ix°. Nemo scit
utrum odio vel amore dignus sit.
Et non dicitur quod non est ingenuus aliqui
sua predestinacio reuelatur sed
lege communi non est generaliter omnibus
reuelata duplici racione quarum prima pt
sumi ex parte eorum qui non sunt prede-
stinati. Si enim omnibus predestinatis
sua predestinacio non esset tunc omnibus non
predestinatis esset tunc certus se predesti-
natos non esse, ex hoc quod se predesti-
natos non esse scirent tamen quod
in desperacionem induceret. Secunda ratio pt sumi

ex parte predestinatorum, si certitudinem
negligentiam pateret. Si enim certi essent de
sua predestinacione sed certi essent de
sua salute et non tantam solliciti
tudinem exponerent ad vitandum peccata
et propter hoc ea diuina puidentia salubriter
est ordinatum ut homines sua prede-
stinacionem ignorent propter bonum ignorantie. .1.
Ad primum ergo dicendum quod certitudo quam vnccio
docet intelligenda est de illis quorum
cognicio ad salutem pertinet non de
omnibus quecumque sint ad salutem pertinentia,
cognitio autem predestinacionis non
est ad salutem et si predestinatus sit.
Ad secundum dicendum quod non esset conueniens .2.
modus adipiscendi premium certificare de
premio habendo certitudine absoluta,
sed conueniens magis est ut illi qui premium
sperare debent certitudo condicionata
sit quod perueniat nisi ex ipso deficiat
et hec certitudo prouenit per quod nunquam sperare
ius finis. Ad tertium dicendum quod homines non possunt .3.
aliqui per certitudinem scire nec etiam
utrum sint in statu merendi quamuis
ex aliquibus coniecturis hoc possit
probabiliter existimare. Et preterea habitus
virtutum cognoscitur per actum et actus
virtutum gratuitarum maxime
similitudinem habent cum actibus virtutum
acquisitarum ut non possit de
facili per hos actus de gratia certitudo
haberi nisi forte ex reuelacione
certificetur vel ex speciali priuilegio.
Et preterea pugnantes sciunt quod educuntur
exercitus ad pugnam ascripti quorum
certificantur de premio vel condicionata
quando eum adipiscuntur nisi cum ceciderit.

Sexto queritur utrum predestinacio
possit iuuari precibus sanctorum
et videtur quod non. Quod enim est adiuuari
et impediri, sed predestinacio non potest impe-
diri aliquo modo, ergo nec adiuuari. Preterea
posito duo vel remoto alio loco aliquis hec
sunt effectum non dominatur premium...

No predestinatorum.
Predestinatorum.

predestinacio oraciones quia sunt efficacissime habe-
at cum falli non possit sive oracio
fiat sive non ergo predestinacio oraci-
3. onibus non innititur premium vel eternum
precedit ab aliquo temporali sed oracio est
temporalis predestinacio autem est eterna
ergo predestinacionem oracio precede-
4. re non potest Item eternaliter ad unum actum in membris
corporis mistici conveniunt se sicut se habent
corporis naturalis membra ut patet j Cor. xij in naturali
corpore sed unum membrum in corpore naturali
non acquirit perfectionem debita-
m nec suam per alterius operacionem in corpore misti-
co sed membrum corporis mistici magis
perficitur per predestinacionis effectus
ergo unius bono innititur ad effectus
predestinacionis quandoque precibus
Cor. alterius Genesis xxv dicitur Genesis xxv quod
Ysaac rogavit dominum pro Rebecca
uxore sua eo quod esset sterilis et dedit conceptum
Rebecce et ipsi conceptum natum est
[illegible] qui ab eterna predestinatus
fuerat non unquam fuisset predesti-
natus impleta divinacione fuisset
ergo oracione Ysaac est impetratum
ergo predestinacio oracionibus innititur
5. Item quodam sermone de conversione
sancti Pauli legitur quod si ecclesia pro domino dixisset
ad Paulum nisi sanctus Stephanus sic
in ecclesia oravisset forte dispositum
in ecclesia meruit predestinatus ergo oracio sancti
Stephani Paulum a reprobacione liberavit
6. ergo per eam est predestinatus Item
quidquid per alium meretur primam
graciam ergo eadem racione et finalem
graciam sed quamcumque graciam finalem habet
est predestinatus ergo aliquis innititur ad
7. precibus alterius ad hoc quod sit prede-
stinatus Item quod orant pro eis
et cum ab infidelibus aut ut
Damascenus narrat quodam sermone
de mortuis Traianus quod liberatus
sit a societate reproborum
R. oracionibus [illegible] quod predestinacio innititur

quod predestinacio innititur precibus
sanctorum duplex potest intelligi uno modo quod
oracio est causa quare innititur ad hoc quod ad
predestinacionem et hoc non potest esse verum
de oracionibus sive quae in predestinato exsistent
quia temporalis est predestinacio autem
eterna nec etiam de hiis quae exsistunt in dei
presciencia quia prescientia oracionis vel operis
vel aliorum non est causa predestinacionis
ut dicit doctor Alio modo potest intelligi
predestinacio precibus sanctorum posse
innitatur quia oracio innititur ad quosdam
predestinacionis effectus sic etiam
innititur in istis quae sunt operibus perficit
et eam inquisicio de hac quaestione
ab omnibus quae dei providencia et rebus
humanis possunt sed diversimode ab
eis determinatum Quidam enim
attendentes immobilitatem divine
ordinacionis posuerunt quod oracio non
sacrificium non aliquid prodesset potest
et hec dicitur fuisse epicureorum opinio
qui omnia immobiliter venire dicebant
ex dispositione superiorum corporum
quos deos nominabant alii enim dice-
bant quod sicut sacrificia et oraciones
valent quia per hec mutantur per ordinaciones
eorum ad quos pertinet disposicio de
accionibus humanis et hec dicitur fuisse
opinio stoicorum qui ponebant res
omnes regi quibusdam spiritibus
quos deos vocabant et crudelitas
eis esse predisfinitum oracionibus et
sacrificiis potuit obtineri vel
disffinitum mutari placati
deorum animis ut dicebat virgilius in
eneidam quem nos incidisse animo (?)
qui fuit sue mente potuit [illegible]
quod agitur in rebus humanis quod providencia
eorum humanis rebus in talibus
tamen sortes pocius [illegible] cetera
est animam et sic totum hec

influencia sup corp huan 9 ita
ne celestes h cuthit influen
sup aiab humaab tq ad cave
ymaginatom sequitr oia q
hijb infid euchimtt tio sac
ficia z orones ualent h ei
ad h ut h9 ac to cipidt ea
q nob uolumg euchim h iste
positos a fide est ahcui co
q pma pb tollat lib ar
2 ha at tollat pdestiacoib cti
tudine tio ald dd h q pde
stinato in qm imta h tn
orones z alh opa bona ualet
ad quod pdestinacoib effz
In quol em ordine caz at
tedeh e no solu ordo p cae
ad effem h z ordo 2 cae ad
effem z ordo z cae pme ad 2
q2 caz no ordina ad effem
nisi ex ordinacoe cae pme
ca at pma dat 2 q influat
sup catu sinnt pz th de caib
Dico g oq pdestiacoib effcb
e salg hnd q ab ea pcedit
sit ca a pma h eq pnt e e nulla
caz alie pore qs instraltes ac
gst ordinate a dina pdestia
ad salu huan sic instra
applica ab artifice ad effz
artis explendu vn sic pdesti
nacoib dine e effcb q iste
salue stat q p oros tales
ulnita talia salue z th ec
ggt dt i p li dpal q ca q sa
uiri ordo effiant ita pdesti
nata sunt pcib obtinen
Ptr opinc d Bar q th de g sol
pces cur est in effitace h ec
no put Ad pn g o dd h q opin e
q ordine pdestiacoib posst
infrigi et lo impedi no pt h
nlta est q ordi pdestiacoib
ibi acceut caz medie ti st
q dur imae pdestia no pcto

Ad 2m dd h q ex q pstitue q
t p orcib talib salue no pct
ordo ex remoue pdestia 2
remota sic n salh hna q e
pdestinacoib effcb Ad 3m dd h 3
q p oi pee q in pinmt pdesti
q ratih co ind cstld x sdd h x
q effcb pdestinacoib quis st
gra z gla no sethut p mon
pctrdib p h p mon pctrdib
h h aclra at tor bnal q in
ubno imme ab inuite ipf 4
coib pmib qdib inia cu
ad inulite qntua ad pctocb
2 ab ett e alig membre i
cor q p fortuinna z ad for
macoy alio membre s cor
vnrd pc ex flo h m ati 1
qum qt ediuin q Ad 2 u sdd h q
paulo imig s fuit r p bat q h 2
dispon diuis cosili q e iui
h disposi dine s uec q aai
pt h infidres cab q quos
lunta p uno st q ord fult
ta pdestiacoib h q iinneit
soli ad pdestiacoib effin
Ad 3m dd h q q inimb pdestia 3
z finalgra conatan no tu
oz q p q e ta gra e fial qaiq
inosi z e ta pdestinacoms
sit pz ex o dcib Ad xm dd h x
q q inuib tia ng eet i loco
v pborz no tn cat simpli
v pbat q pdestiatu ei cat
q pcib ggl salvaret
Questio e de libro uite
Et pmo qu utz lib uite
sit ad catu z ur q sic
Ozna apoc 20 dr dalig lib
aptq e qui e lib uite glo i x
qui tuc appeb potib z fuis
dab nita h glz studi d i for
huac it quo e ad inenam
gol h emi n intatn dt
p ggl i more dt q liber uite
dr ipe e iude q ictub oz q

cum vidit mox cuncta que sunt ad
memoriam revocabat / sed ex dictu
cum dicitur se sciuam ... patet / Johannes
in potestate dei cum dicitur fratres
quod filius hominis est quod ... ... nunc
liberum est / et ideo quod ... / Sed liber
dicitur ex hoc quod est exceptus scripture /
sed exceptum dicitur ad ex ... ...
quem est deo ... non potest ergo liberum esse
uel dicitur admittatum / liber ... ...
impetret quandam collectionem ... de
distinctionem et diuinam ... ...
tamen est simplicissima nota diuini
tatis ... / ergo liber dici non potest
prout quodam ... dicitur scriptum liber ab
... libris scripta ... liber ... ...
quam cognoscit quod ... scripta sunt et
legitur / ... ... atque quod deus rebus
cognoscit non est ad quam diuina
cognitio ... ergo ... dici
non potest / ... dicis quod ... ...
diuina non sit aliquid ... ...
ibi aliquid diuina ... / ... quod ...
... ... in ... ... Si
... diuina qualiter requirit esse ...
... ... quod sit ... ...
... liber vite ... ... quod
... / liber vite ... ...
... diuina de saluandis / quod ...
ad saluandorum ... sub sua visione
continet / ... ...
uel ... videat quod deus cognoscit
... ... electorum
... cognoscat et omnibus electis / ... ...
... liber vite dici potest / ... ad
... ... / ... ... diuina liber
... nomen ... ...
... ... ergo liber vite
sed ... ... / ... liber ... dicitur
... quod dicitur ad scriptum scripta que at
... ... aliquam ... ...
... ... sui
... ... quod ... ...
scriptum / sed diuina ... ...
et simpliciorum ... ... / ergo non

potest dici liber / ... liber ... ad ...
... legatur / sed non potest dici quod diuina
... sit liber ... ... legatur
... augustinus patet qui dicit / ... ...
liber vite ... ad ... ... legatur
ad hoc quod cognoscat ... ...
... / ... non potest dici liber
quod aliquid ... legatur / ... ...
legere ... ... aliquid
... ... scripta
... ... / ergo diuina
... liber dici non potest
... non accipitur cognitio dei
... ... / sed ... ... signo
... deo accipitur sciencia de rebus ...
... signo sed ... / ergo liber
vite diuina cognitio dei non potest
... signum ... / liber ...
... signum ... / ... ergo ...
sit ... non potest ... ...
liber dici / ... ...
liber ... ... / sed ... ...
a deo ... ...
liber ... ...
... / sed ... ...
... ...
... ... dicitur liber / ... ab
ipso ... ...
... ... liber ... / sed ... ...
anglicorum quondam ... ...
... diuina ... ...
de rebus accipiunt / Si ergo ...
diuina liber vite dicitur ... ...
... liber ... dicitur liber
... ... quod ... ... /
liber vite ... ...
... ... ad ... / sed
... ...
... ...
... ...
... ...
... ... / Si
... ... / ergo ...
... potest dici liber vite / Sed
... augustinus ... de ciuitate dei

Queda pis e intelluda dna
qua fiet ut cuiq3 boa ul mala
opa sua ad memoria reuocet
que nimirum uis dna libri
noi accept / sz uis dna est q
mcatu / g o liber uite d q i
catu / ẜo augg i co 7 d / q lib
uite sit psua dna q falli
no pt / sz psua e q3 mcatu / g re
tu 88 / q liber i dmis no pt
dici id metha ut ypa arppn
taco uite liber uite dica / Et
sz ẜti / q uita dup reputad
pt / vno o ipa uita sz se / Alio sz
q ab aliq pticipa e / vita
at sz scipam reputad p dup
vno p mo 7 doctine q quid
reputat e maio pz ad audit
qui e maio ẜq disciplina ut d
i pua o de ẜ u t ẜat o th ing
liber uite dici q o co t ue doc
de uita quda e nomi t uite
testy lib uite dr / Alio p
mo 7 exeplar / th q 7 reputa
ptiet ad misit / libr uite d
ipe x / q ut co sit i exeplad pos
sui assoie qual sit y unc hut
pueniat ad uita etna / sic aut
inueno agimq de li uite / sz sz q
liber uite d reputa o cor q ad
uita ptinet q dr i li uite con
scripti sz quida sentu z ad res hu
manas / In quaz emulatu
que prim regi alio gubnant
admltitu z illa q admitti
usi sz gubnat ordina z / tio
illi qui dut admitti ad colle
gum militu cosoribus qi il
li q militu cosortib / ex i co
scripte digi pnceps milit
admittedis ul exclude dis
ad cosortiu illiq militu q
subite / milit do at q gentissimo
gubna e collegiu et triu
phale q cuitas dd notat i
scriptis / tio co scripto illorum q ad
illz societ e ẜt admitted i ẜun
reputa o liber uite d / q pz
ex modo loquend i ẜptib / dr ca
lue x / Gaudete qz noia ura
scripta sut i celi libro uite / ẜta.
solus no tab oib q scripti sunt
i uita aiby / hebr ẜi / accessiste
ad ciuit e dei et ad multitudine
multorum milium angelorum fre
quencia e ecclam primitiuorum
qui coscripti sut i celis / docz ut
sentu z sequit ut ex hac co
scriptione digna admitti agenda
i q qui tu militiam pist q deo
soli queit / Jpe at no dirigi
ab aliq cato cu sit regula
aniuls exptio duct / Jn lib
uite sz q nu decs loqui ad
mcatu d / Eld p i tex pz
visio ex dcis / lo cu glo e
auctab ggge de li uite sz
alia accep 3 sz qua dd exbere
vinuedi quo m ẜto quib sole
potit q o exeplad cotor dante
ti q o discordauit / Eld 3 7 88
q uillo q translatu dur de gs
h e equalo obsuad q sint
inpsca aib ul inpsemi i dna
pdestia e assumit / tio ausr
redz e q q ad mali ul p
nacon ul tpali ptinet /
q3 at liber sit accept e
alio q comei impssio is q t
li mens e tpalz de nouo co
scripto e sz h i dna pdestia z
no uenit / Eld x 7 88 / q de
vo e liber e q mpt et dicta
coze q ognoscim p libre /
q p unu libr multoz cog
nico tradit / sz q optuat ad
multoz cognicom tradeda
ipo li ce diuisitate h cco
d sz u libro / alto em eet
liber pfcto z sip uniq pz pos
sz oia docere q p multa dissui /

unitui quod sit summa perfectio potest
tal liber e qui inita demat
p id q e maior vniti eld v dd
q h e ex defru libri mal
q loticos scripte dicunt actu
tat qua scribunt h cum ad eo
copora ptinet ex q contigit
ut hub no sit id q h tio h
vac vers no dicunt ab eo
q h vers h vni tri eld b dd
q quinib dicitur sit ab int scrip
tura tidq scribi sit in voce
tm tu reputa q oplet vnu
libri no enim in voce masti
deg tio liber mite h verbi
do eld vij dd q liber mite ut
dom cht dige di qui dat
int at h quita dz quinib
at aia h eat i se gg in toz
salua doz tu ex h at gg
no dig deg h ex gg in tac
intell a q cipe in scia aie
no pt dici liber mite h q de
co hic loqm eld viij pz vii
ex dac eld x dd q quinib
i deo n sit di sit ab h summa
piu tab tu gpa li scripto tu
tabule scripte sit int q int
int q e nim h opa tabe
vase q ei po ad omne forb
intelligib tu e are sit i
actu h int tu demo se omib
forme vniu actu z obieco
se vni tio cu vni formi te
stat ibi vo scripte eld x dd
q ille mite type deq legit et
alij legi put h q eis dat
aug q vni no meni edit qui
deq thi mite legat h q h no
no legitur ut ggnoscat q p
nesciunt alij t eo lege put
quinib sit vni formib p totu
qui tu h vni tidi e vo di spozz
eld x dd q silitudo vi est
dup vina q e exemplaib
th e ca vel alia q e exeplata

th e effectib z signu vel liber
at c forma apud nos sciemie
q e tata a vers tio ab eo acci
pit ggnitio de vebz no sit a ta
h sicut a signo h scia de eta
vni totu meb vni silitudi eb ex
emplaib tio alumite accipi
scia sit ea tano sit a signo
eld x vij dd q liber mite e type
mitab mrata e silitudo vite
tate sit liber ca q e signu
int at eld x viij dd q ideo
ex eplaria ta z effect meb in ade
tide tio ex h ta exeplaib pt
dici liber ex h at q effc eld
ta sapie e pt dici mgr eld
x viij dd q reputa specula
tio dit a reputacoe libri q
reputacio speculi tume tu e ex
ad veb h libra mente ggni a
totime e vn ile st q se sic
uso ru g h sit sig int int que se
silitudi eb vers in speculo at
tae foz vni resulta z ideo
at resultat utroq mo vni
spe eb mg q ipe ggnoscit veb
e ggno sit se ggnoscit eas
tio vo speculi tio libri mite
eld x v dd q z me teb scoze
libri dici putat pz apoc xo
libri aptist ex aug q expo
mete eb ins toz no put tu
dici libri mite p mo h p q dan
ut ex deib pz eld x v dd q
k x o h q h o sit ex eca tra
mite aliqo no tu h q h o eta
mite g le p aucten e exe
di dirig eb ad dadu mita
vni q h o no pt dici libri mite
Scdo quitur z liber mite
Sdicta e en lra ut pl z i dis
e tui q pl d i p e en di in
capite libri e gl o ap primi

quie tamen / s3 id ht et apud in
dnnib ud q ht pueriy / q l authe
puti py pl d i dnnib / go lib
ute d pl / ps sit ubu d nati
tia ex alio procedete / qz sepota
liber a scpto d pre / s3 ubu voc
pdita d pl i dnnib / go t lib
ute / S3 dic q ubu imptat
processu vocale / liber at ute p
tessu vdib tmy / S3 9 / Nos no pos
simg notare dinid ex hijs q
aput nos st / s3 sit aput nos
ubu procedit vocal t distincte
abco / stat liber a scpto / go
ca voc ut p q imptab i dib
distinctoy vocal / ps / ubu no t
mag distat a dute quu ubu
tordib t adhuc mag / libu scp
te q sit ubu no / Sig ubu de
unni q fuit ad silitu z ubi ca
dibut augg d vocal distigui
a dute multo mag / liber qui
scptam imptat / ps / q actibu
alioni oz q pcigat somma q st
de voci pig / s3 de voc libri no
plu e q ad reputet s3 q ab
aliq scriba / go i dnnib actipi
noy libri s q e ab alio t pl
d / ps sit de voc libri e q plega
ita q scba / s3 s q scribt e ab
alio / s q lr e ad aliu / go de voc
libri e q sit ad aliu t ab alio /
s3 q exprimi ab alio oi ab
co / go liber ute imptat ab om
oigib t d pl / C3 9 e q lib
ute e ipa dina pdestia ut
augg d i li de ci dei / t ut hr
i glo apoc lo / s3 pdestia d
tenl t nuqin pl / go t lib
ute / Sn d q quida dixit
q liber ute q tq3 d pseal
quq tenli / s cui q trasser
t dina ex voc scpte d pl
s hc imptat oigne ab ad

liber eum non ab ad scribit
s at q imptat reputat z eo ze
que t li scribui d tenl
S3 ista distinctio non vocal
q noy aliq dom de deo no
d pl ud de suir de origne
velomib imptet s hc q i dina
pdicat ony ucit / i hijs at q
tuslatie d no actipi me
taphoa s qua t uq3 similitu3
s3 s generiani q e de ppa de
vero q noy trusfer / sic noy
hoib de q no tusfer p gen
q e i ssibli s3 p genelan ag
ppte leois / put lib ute no
tusfer ad dina s3 d q e tog
ei artificiato / s3 s d q e pp
libri magy lib / prede at
a scpto quitli / no mag e
liber / s mag e artificiatu
sic cult doug e ab artificg
t cultellg a fab / s3 reputa
eo ze q scribui i li e de ppa de
libri magy hg / Vn talii repu
ta oe manet t si ab alio
scpt q no eet / eet quid liber
s3 no eet artificiat q / Vn p3 q
liber no tussfut ad dina ex hc
q ab alio scribi / s3 ex hc q re
putat ea q scribui i li / Tio tn
reputaco sit toib tati t lu
liber i dnnib no d pl / s3 tenli
tm / ad p / go d / qz ea que i
dnnib tenli d aly p psoib
supponut / Vn h noy deg quq
suppoit p p pris / quz p p filij
ut tu deg g hanbu / ut deg genu
tu t liber quu ub tenl d
ca tu pt suppone p p filij
t s h d hoc cap ut pua i
dnnib / ad z dz q libu s sua
voi q i dnnib d imptat ori
gine ex alio ut i q o he de ubo
de mo / liber at no imptat
origine ex sua voc s qua ad

dinatur esse Tertio non est filius. Ad 3m
dicendum quod quamuis liber apud nos
vocatur procedat a scripto de sicut ubi
a plato dictum est ista processio non
importatur in nomine libri sed importatur
in nomine ubi. Non enim per hoc importatur
in nomine libri processio a scripto sed quod
nomine dominus processio ab eo difficit
tat. Ad 4m dicendum quod verbo in proce
dit si vocatur liber cetero verbo ubi
scripti hoc autem non est verum verum verbo uniuersi
Ad 5m dicendum quod verbo in terminet in hiis
que pre dicuntur in hiis autem que methapho
dicuntur sit liber non oportet quod dicat eidem
quo predicta sunt omnia quae ei conveniunt
alias oportet quod deus quod dicitur leo
methaphorice vnguloso et pilosus. Ad 6m
patet vnum ex dictis et similiter ad 7m.

Tertio quaeritur utrum liber uite
appropriatur filio et uidetur quod liber
enim uite ad uitam pertinet quae attri
buitur spiritui sancto in scripturis Joh. 6.
spiritus est qui uiuificat. Ergo liber
uite spiritui sancto appropriatur et non filio.
Praeterea in unoquoque potissimum est ultimum
sed ultimum capitulum siue punctum libri
est principium capitis libri scriptum
est de me. Ergo patri appropriatur et
non liber. Praeterea ad scribi hoc proprie
verum libri sed memoria dicitur ad scri
bi. Ergo memoria hoc verum libri. Sed
memoria appropriatur patri sicut intellectus
filio et uoluntas spiritui sancto. Ergo liber
uite debet patri appropriari. Praeterea caput
libri prius est in capite libri ut in
principio scriptum est de filio. Ergo prius est
liber filius et prius debet appropriari.
Contra quaeritur Augustinus dicit quod liber uite
est prescientia dei. Scientia filio appropria
tur verbo dicitur uirtus et dei
sapientia. Ergo et liber uite filio appropriatur.
Praeterea liber representatiue importat et
sicut speculum et ymago et caracter

et filius sed omnia ista filio appropri
ant attribuuntur. Ergo et liber uite
filio appropriandus. Respondeo dicendum quod ap
propriatio nichil est aliud quam commune trahere
ad proprium. Dicitur autem quod est commune toti trini
tati non potest trahi ad proprium alicuius personae
eo quod magis videtur personae quam
alii congruat. Hoc enim equaliter per se
repugnaret. Sed ex hoc quod id quod est
commune maiorem habet similitudinem ad id
quod est proprium personae unius quam alterius.
Verbi gratia bonitas habet quandam
conuenientiam cum proprio spiritus sancti qui procedit
ut amor. Est enim bonitas
obiectum amoris. Et similiter potentia patri
quia potentia non videtur habere originem a principio
patri autem proprium est esse principium totius
diuinitatis et eadem ratione sapientia appropriatur
filio quia habet conuenientiam cum proprio eius
procedit enim filius a patre ut uerbum
quod nominat processionem intellectus. Sed uu
tu libri uite ad speculatiuam notiti
am pertinet filio appropriandum est. Ad
primum dicendum quod quamuis uita appro
prietur spiritui sancto tamen quia
filio hac autem liber uite importat.
Ad 2m dicendum quod prius dictum capitulum libri
non quia ex verbo libri magis conueniat quam
filio. Sed quia filius omni appropriatur liber
uite a patre oritur. Ad 3m dicendum
quod non est inconueniens dicendum appropriari
diuersis personis ratione diuersa. Sicut
dominus appropriatur spiritui sancto
ut ibi dominus viuificans dominum
patri ut est amor sed appropriatur filio
ut est sapientia et similiter memoria
appropriatur patri ut est principium intellectus.
Sed autem quod est principium cognitionis appropriatur
filio. Et hoc modo dicitur ad in memoria
scribi et memoria per verum libri
dicitur liber magis appropriatur filio quam
patri. Ad 4m dicendum quod quamuis liber
appropriatur filio tamen eius principium est con

no ppuitio no e ingens sit ipe
aliquid scribi dicat
Quto quer utru liber uite
sit id q pdestinaco tu q
eligo e eid q liber uite e p
destinaco eoz quig de' uita
etna p attributa diuina p effcs
coz cognoscimg sit id e effcs
pdestinacois e libri uite s
final grat z gla g o id e pde
stinaco e liber uite p q d
metha c i diuinis oz deduci ad
ad pe dem s liber uite d
metha c i diuinis g o oz ad ad
pe dem reduci qui ad pde
stinacon g e a pmo C z con
lib ddi expo p i eo ad sebet
s vo scptue ad pdestia z no
ptiet g o pdestinaco no eid
q lib uite p liber de fui ra e
illam ralione e imptat ve tu
coz ad q d pdestinaco at
imptat g o no e eid pdestia
cu li uite C Ex ddi q sit ex
dcis pz liber uite d ad silit
scpte p qua pucips ciuitat
sligi e i admittedoz ul exclu
dendis a ciuit sue conscrco
h at scpta ut duab opacs
mediantib s e em dectia
ipig pucipib qui eligit eos
quos w admitte ab hijs q s
exclud t p oed ipa z admis
sionz ul exclusiony scpta at
portano e id reputaco sue
pdestinacois ita e liber
uite n ad ee ut q qda co
scpco diuie pdestia d l imite
diuia pdestinado ci pdestiat
deg qui s ad uita gle ad
mitt di s at pdestiacois
noticia s ap d dijmact the q
e cogtos sche se pdestinasse
aliq s e sua pdestina z i eo

ee scpta q i li uite liber at
uite e pdestinaco fortis
loquedo no s e id s ma le e
liber uite ipa pdestiaco
sic dicig q liber iste ins
loquedo e doctna aphi
q z doctina aplica e scpta
cotie t h mo lo ang e uid
q lib uite e pdestinaco
viii pz vii ad pm C ad z dd
q quis eid effcm respi
ciat lib uite e pdestig no
tn eod mo s pdestia respi
ciat effcm imedi liber at
uite mediate pdestinac
sic e i aiast vom simlit
tine s lib cosebu sig
noru q s note prami i a
tio liber uite signum re
C ad z q dd liber uite od
ad pe dem e dis reduci
hat no e pdestina s pde
stinacois cognici q de aliq
se pdestinasse cognoscit
C ad e q q obicitur no e ee
difficile vide
Quto quer utz s lib uite
dicat respectu uite increate
et ut q sit cz ut d ang
lib uite e noticia dei s deg
sic cognoscit uita aliena
ita cognoscit sua g o liber
uite respicit e uita increata
p lib uite e reputa uite
s no uite create p z em no
reputat z s e q g o lib
uite e reputating uite in
create p q de plurib d de
vno p p q de alio p postig
de m sump' ut q' de eo q
p pus d s uita p p q de do d
q m de c atuis q z e cognita oib
uite e origo ut dici diois de
di no viij ca g o tui li uite

nata sump noīa dz mct de
uita 9stituit uita reputa
imputat ita et fi mayē cu
lib. figis quiddā reputet
Sz filius dd fi pris habere
go et filius pt dici lib. re uite
pris libe dr re eius p
tlo scribi filio scribi de
filio imp dd . In capite lib.
scptu ē de me vita at filij
ē incāta go liber uite pt
respicē uitā incātā .
nō pt ē eidē lib. eq ē liber
respōu eq Sz cāta ē liber
respondet go de q nō pt di
liber respōu uite ē cāte
go restat q dr liber uite
re uite incāte p sit liber
ad agnitōny ptinet . Ita et
ubi Sz ubi p p ē diuē
ey ipig qui cāte p ē
dicendo se d' omne cātura
go e liber uite p q respicit
uitā incātā qm cāta . Sz
q aug o lib uite ē pdestiā
pdestinacō at nō respicit
ut cāta . Ron lib uite p li
ber nō reputat ad insp
aliq fi ab et filiu Sz de q
nō cognoscit se ipm p aliq
filiu Sz p ē ey sua go p
nō ē liber re sui ipi fl
dd . ee ex dcis pz lib. uite
ē pdā cosepcō p quā dig
cosequit uitā uite collatā
q de aliq p ordiatū ē at
et io uita re eius ē lib uite
dr duobz . Vnū ē q ē acq
sita p collacōny aliq . El
q ē cose cosep z pdam dd
ge ē ipam vtrumqz at dr ē
uite incāte . Vita enī glie
nō ineē deo p acquisicōm

Sz p mnt aliq notitiā eiq
pcedit Sz ipā de uita pcedit
hmōy intellūdi et ip q noti
cia . Vn lib. uite nō pt dici
re tu uite incāte . Ad p' z' dd
q nō q3 notā dr lib. uite
Sz ia q ē de uita q iabili se
pdestiati ut ex sequētibz
tam ē hoc pt . Ad z'm dd q
reputat ad ē filiu z eq co
tin . D'up at ē vri filio
vna q ē firmavi sit q ē i
intu pecutot p monybz filis
pm pt ē reputat ad z'm . Alia at
ē filis . ad acceptā aveq ē
z ps hūt mo y postq vutat
p z nō eq . Ad z'm dd q ad
sump' dormit quia de eo
q p postq dr vre aliq ad
int et sic cum ē admt actus
et fit uita vre eq p adiung' f
lib mt de uita cāta q
postq uita dr . Ad z'm dd q
Sz reputat p postq id
q ē fil quadam hūt p
eo q fit ypo de duob ab
ex eo plano sic a plo Sz liber
uite reputat uita aut p
ceptatu lib ypo deo at qp
tit ē pucy filij qui ē fil
pris Sz nō tepetit uite eius
q ad sit ipig pucipaciōn
ē filie de uita at fi . Ad p' dd
q dr mt de filio Sz uāz ām
Ad 6 dd q ē ia reputat ē
firm et eq ut ex dcis pz Sz
h' de q pt dici liber cāte et
eq . Ad vij dd q ubi nō sē
ut pucipy eq q publ dr sic
liber uite p ut hz accipit et
io nō ē simile .

Sexto queritur utrum liber vite
dicatur respectu vite nature et ca-
turibus tantum quod sic quia sicut vita
glorie respicitur divina notitia Ita
vita nature secundum de notitia dicitur
liber vite respectu vite glorie ergo et
dicitur dici respectu vite nature Item per divina
notitia cognoscit omnia per modum
vite quia ut dicitur Io i quod factum est in
ipso vita erat ergo dicitur dici liber
vite respectu omnium maxime viventium
Item possibile est ex divina providentia ad pro-
ordinatur ad vitam glorie Ita et ad
vitam nature secundum notitia providentia dominus
ad vitam glorie dicitur liber vite et ut
dicitur ergo et notitia providentia-
tionis ad vitam nature dicitur per liber
vite Item propter apocalipsis iii quod dicitur non dele-
bo nomen eius de libro vite
dicit glossa liber vite est divina notitia
in qua constat omnia ergo liber
vite dicitur respectu omnium et ita et respectu
vite nature Item liber vite est notitia
quedam de vita glorie secundum non potest cog-
nosci vita glorie nisi cognoscatur
vita nature Item per modum vite translative
a vita nature ad vitam glorie secundum verbum
dicitur ad deum quod proprie dicitur quam de
eo quod ad hoc transsumitur ergo liber
vite magis respicit vitam nature quam
vitam glorie Item propter quod est permanentior
et magis est nobilior secundum vita nature est
permanentior et quietior quam vita
glorie vel gratie et similiter quietior quia
vita nature sequitur ad vitam gratie vel
glorie secundum non quietior ergo vita nature est
nobilior quam vita gratie et glorie
ergo liber vite magis respicit
vitam nature quam vitam glorie vel gratie
Contra liber vite est quedam prede-
stinatio ut patet per augustinum secundum prede-
stinatio non est de vita nature ergo
liber vite Item liber vite est de vita

que in me est a deo data secundum vita
nature datur a deo mediantibus causis
naturalibus ergo liber vite non est de
vita nature Item augustinus dicit quod liber vite
est quedam notitia diligentibus datorum
vite eterne collatio ut dicit
est Item collatio aliquo non dicit
generis diversi de quod potest hoc quod
discernendo eos quibus datur et ab
eis quibus non datur Item liber
vite nature est idem illis vite quam
ut erat eodem data Item vita autem naturalis
est alia bonorum malorum communis omnibus
datur sicut vita que hic est capax
tio vite nature et non est liber
vite secundum solutionem illius vite que
supponitur dilectis quibusdam
datur et quibusdam non datur Item ad primum
dicendum quod cum in vita nature respi-
ceret deus notitia sicut vita glorie
non tamen notitia vite nature dicit
vero liber vite sicut notitia vite
glorie vero predicta Item ad secundum dicendum
quod liber vite non dicitur liber quia vivunt
secundum libri qui est de vita ad quam
aliqui secundum electorum providentia conscri-
conscripti illi Item ad secundum dicendum quod
prius ad de vita aliqua providet
ut debitum tempore secundum vita
glorie non providet ideo ex benepla-
cito sue voluntatis tantum vitam nature dat
omnibus qui capaces sunt non autem
vitam glorie et propter hoc non est ad
liber vite ille sicut est vita glorie
Item ad tertium dicendum quod glossa non est
intelligenda hoc modo quod omnia que sunt
in tota continentia in libro vite secundum quod omnia
que conscribuntur constant in illa
sunt Item ad quintum dicendum quod liber vite non
solum importat notitiam vite
vite glorie sed est quedam electorum
non autem nisi vite nature ut dicitur
est Item ad sextum dicendum quod vita glorie est magis
nobilis quam vita nature etiam conditio vita

ne deuenimus in cognicionem vite
glorie. Et sic liber vite nature et glorie
vita nominatur quoniam in vita glorie
plus habeat de racione vite. Sic
ex hijs que sunt apud nos notiora
nam que dicuntur vnum ordine quando non
vite intelligatur de vita nature
quoniam semper prefertur. Ad vii dicendum
quod vita glorie quantum est in se est
permanencior quam vita nature, quia
per vitam glorie vita nature stabilitur.
Sed per accidens vita nature est permanen-
cior quam vita gracie, nam quantum
est ex principio vnitiuo cum sit ex
existencia sua debetur vite nature
non autem vita glorie. Quinto autem est
quadam vita nature et quodammodo
Dicendum quod ad quintum principio per
consecucionem huius predicacionis. quoniam
si aliquis vnum inueniret in aliquo
in vna racione. Tercio dicendum quod est quamuis
non est nobilius sed imperfectius. sic
actualiter hominem tamen non vita nature est
calor quam glorie. Aliud per modum
tactus sic tamen quod vna anima mouet
necessario ad plures effectus secundum experiencias
Tercio dicendum quod est quamquam consumacio
ciuitatis quam consumacio facilius
est nobilius. Sic autem non vita nature
non est calor quam vita glorie.

Septimo queritur vtrum liber
vite dicatur simpliciter vere
vite gracie tamen. Et sic quod quod est
effectum nobilius inuenitur in ea
vt patet per dictorum ille de dicto nomine.
Sed gloria est effectus gracie. ergo vita
gracie est nobilior quoniam vita glorie
ergo liber vite principaliter respicit
vitam gracie quoniam vita glorie. Preterea
liber vite est quedam predestinacio
conscripcio vt habetur dicto. Sed predestinacio
est materia et communiter preparacio gracie
et glorie. ergo et liber vite eciam magis
vita communiter respicit. Preterea liber
vite aliqui designant vt ciues
illius ciuitatis in qua est vita
Sed sic per vitam glorie aliqui efficiuntur
ciues illius ciuitatis. Item per vitam
gracie ad efficiantur ciues et ceteri illius
ciuitatis. ergo liber vite respicit vitam
gracie sicut et glorie. Preterea quod de pluribus dicitur
dicitur simpliciter in eo de quo principaliter
predicatur. Sed vita gracie est prior vita glorie
ergo cum dicitur liber vite, intelligitur de
vita gracie. Contra quia qui habet perfecte
iusticiam simpliciter habet vitam gracie
non autem dicitur simpliciter scriptus in libro vite
Sed solum secundum quid [illegible]
ergo liber vite non respicit simpliciter
vitam gracie. Preterea finis est nobilior
hijs que sunt ad finem. Sed vita
glorie est finis gracie. ergo est nobilior
ergo simpliciter dicetur vita nature de vita
glorie. Respondeo dicendum quod liber vite est
quedam conscripcio aliquorum ad vitam
obtinendam [illegible]
possessionem quandam. ad huius enim et
homines qui fuerunt conscripti
autem per se dicuntur habere possessionem
quam ad vitam tamen et in quo
defectum pati non potest dicitur in pro-
prie quia scilicet de deo nobis
bona possessio. Sed diuina quia solus deus
perfecte se ipsum cognoscit. hoc autem
ad cognoscendum ipsum deficiunt
inuenitur. Tercio dicendum quod in vita homines vt
possessio que per vitam omnibus defectibus
vite oppositis excluditur. hoc autem
facit vita glorie in qua omnibus moribus
corporalis et spiritualis penitus absor-
bebitur vt mors eciam vincat per omnia
vicem. non autem vita gracie. Et ideo
liber vite non respicit simpliciter
vitam gracie sed glorie. Ad primum ergo
dicendum quod quedam causa est nobilior effectibus
hijs quorum est causa sicut efficiens
formalis et finalis. Et ideo que est in
talibus causis nobilius est causis
in hijs quorum est causa. Sed materia est

177 89

imperfectior eo tamen est ratio ad e
in materia magis nobilior quam sit in
materiato / nam eius cum complete
tur in potentia sit materiato est actu
humilis autem disposicio que preparat
subiectum ad aliquam formam vel perfec
tionem recipiendam reducitur
ad eandem causalitatem / Et hoc modo gratia
creata gloriosa ratione ita est nobilior
in gratia quam in gloria / Et ad 2am dicendum q.
predestinacionis effectus est gratiam
h[illegible] ordinatur ad gloriam / unde si
predestinatum non consequitur id habet q.
habet finalem gratiam quasi
gloria / Et ad 3m dicendum / quod quamvis illa
qui habet vita gratie sit ciues
ecclesie militantis / tamen status ecclesie
militantis non est status qui vitam
plene habeat et qui adhuc retineat
licet possit ad mortem / Et ideo verum
hunc modo dicitur liber vite / Et ad 4m
dicendum / quod quamvis vita gratie sit potior
in via quam vita glorie /
tamen vita glorie est potior simpliciter ea perfectionibus
ut finibus hiis que sunt ad finem

Octavo queritur utrum possit
dici liber mortis sicut dicitur
liber vite / Et videtur quod sic / sicut dicitur
super illud Gaudete et exultate quia nomina ves
tra scripta sunt in celis / glosa / Si quid terrenum
vestra gessistis per hoc quod libris ad
notatum apud deum manet et
malum est assignatum / Et sicut per opera
celestia que sunt opera iusticie ad
ordinantur ad vitam / Ita per opera
terrestria que sunt opera peccati ordinantur
ad mortem / Ergo sicut in deo est co
gnitio ordinata ad vitam / Ita est
in eo cognitio ordinata ad mortem
/ Ergo sicut in deo dicitur liber vite
ita et liber mortis / Preterea liber vite
deo potest inquantum apud se co
gnitos habet quos ad eternam vitam
prepari ad finitum / Et quod
principes terreni cognitos habet
illos quos ad aliquas dignitates
destinavit / Sed sicut principes

cum habet descriptos dignitatibus et
pena / Ita et per nragat supplicia
/ Ergo et similiter apud deum est ponere
librum mortis / Preterea deus cognovit
nos sit per destinationem suam
qua alios preparavit ad vitam
ita cognovit reprobationem suam
qua alios preparavit ad mortem
Sed propter notitiam qua deus habet
de sua predestinatione dicitur liber
vite / Ergo et notitiam
/ Ergo et notitiam quam habet de
reprobationibus debet dici liber mortis
Sed contra / Ibi dicitur de dei notitia predestinationis
Decimus non est audendum ad
dicendum id quod non est per auctoritatem sacre scripture
introductum / Sed liber mortis
nomine in scriptura dici de deo
sit liber vite / Ergo non debet
poni liber mortis / Responsio dicendum
quod de eo qui aliquo scriptum habet
ab aliquam notitiam per alios
privilegiata / unde sicut in ore
scitorum a deo liber dicitur
de quo aliquam specialem notitiam
per alios habet / Et sicut dicitur duplex
cognitio / Simplex notitia
scientia / Et scientia approbationis / Scientia
simplicis notitie qua est de bonis
et malis / Scientia autem appro
bationis est bonorum tamen / Et ideo bona
habent aliquam privilegiatam
cognitionem in deo per alios v[illegible]
et quod hoc conscribi dicuntur non autem
mala / Et ideo dicitur liber mortis
sicut dicitur liber vite / Et ad primum
dicendum / quod quedam opera eorum que
ponuntur de operibus contemplacione
lecture / opera autem terrestria de
operibus tacentur / per utramque cum ab
conscribi ad vitam non ad
mortem / Et tamen cognitio
ad librum vite pertinet et non
ad librum mortis / Quidam autem
per opera terrestria meruit opera
peccati per quas quamvis ab ipse deo
ordinetur ad mortem / tamen per
actionibus ab ordinantur ad vitam

nignitu ab p(er)petuu resurgit
tale cor(pus) et subtilior. Vel p(otes)t dici et
melius q(uod) tu d(icis) ad p(rimu)m tibi cum u
cognosci h(oc) p(otes)t intelligi dupl(iciter)
Uno modo ut p(ro)prio designet tam
cognicionis ex p(ar)te cognoscentis
et sic no(n) p(otes)t intelligi i(n) p(ro)posito q(uia)
opera que quis facit bona vel
mala no(n) sunt tam(en) dic(ta) p(re)scie(n)cie
vel p(re)destinacionibus p(re)destia
cione. Alio modo ut designet tam(en)
ex p(ar)te cogniti et sic i(n) p(ro)posito
Dicitur enim ab eo denotat q(uod) ap(u)d d(eu)m
memoriam p(ro) opera que gessit
no(n) q(uia) huius opera sunt ea que
deus cognoscit, sed q(uia) deus cognoscit
q(uod) p(ro)pter huius opera debitum eius mor
ti mittitur aut in p(re)mium q(uod) gloria
non solum de corp(or)e sed q(uia) p(otes)t ad
librum vite que est ex p(ar)te di
Ad 2m dic(endum) q(uod) aliqui conscribuntur i(n)
libro vite p(ro)ut i(n) noticia ma
neat. Illi aut(em) qui p(er)veniunt p(er) p(re)
nabi pab ex thimia anoci
homi(n)i(bus) et(iam) in eo conscribuntur nisi
forte ad t(em)p(us) q(uo)usq(ue) eis
pena infligatur. Sed illi qui de
putantur ad dignitatem et p(re)mia
conscribuntur simpliciter qui p(er)petua
memoria habeant. Ad 3m dic(endum) q(uod)
de rep(ro)bis non h(abe)t deus noticiam
p(re)destinata sit de p(re)destinat(ione)
electionis et simile.

Questio est de cognicione
angelorum. Et quer(itur) p(ri)mo
utrum angeli videant deum

Con

p(er) essenciam et in q(ua) no(n). Jo. i. Deum nemo
vidit umquam. Sup(er) q(uo) d(icit) Cris(ostomus)
Sed n(on) ipe dico celestes essen(cias)
ipsa cherubin et seraphin
umquam videre potuerunt
si quid utique videt deum p(er) essenciam
videt ymmo et ergo angeli
non videt deum p(er) essenciam p(ro) eo.
33. s(ed) d(icit) i. loquebar d(omi)n(u)s facie ad

faciem d(e)glo(riam) s(ecundu)m Aug(ustinum) Ho(mo)
n(on) angelorum quisquam sit et
umquam videre potuit et videri q(uia)
p(ro)p(ter) sp(eciem) angeli desideravit
nobis et angeli desiderant i(n)
deum respicere dic(itur) i. pe. p(ri)mo
g(ratia) deum p(er) essenciam no(n) videant
p(er) illud sup(er) Jo. d(e) ipsum quod deus
non solum p(ro)phete sed angeli a(rch)
archangeli videre potuerunt et c(etera)
q(uia) p(ro)p(ter) q(uod) nemo q(ui) deus est
essentia (?) p(ro)p(ter) q(uod) omne q(uod) ab intellectu
p(er) aliquam formam. Si g(ra)t(i)a
videt essentiam dei ut q(uod) p(er) aliquam
formam videat eam no(n) p(otes)t ymaginem
videre p(er) divinam essentiam q(uia) forma
intellectus non fa(c)it cum sit
actus et est actus eius ut q(uod) eo
ca et intellectu efficiatur unum q(uo)d no(n)
p(otes)t dici de divina essentia quod no(n) p(otes)t
venire ut p(er) cognicionem alterius
g(ratia) op(or)t(et) q(uod) angeli intellectus dum
videat cum mediate aliqua alia
forma et non videt eum p(er) essentiam
(Pr)ima t(ame)n q(uo)d est ex p(ro)porcionem q(ui)a intel
ligibilium intellectui sit p(ro)porcio
intellectus. Sed nulla p(ro)porcio est ut sit
intellectus divina essentia (?)
q(uia) i(n) infinitum distat et talis
nulla est p(ro)porcio ergo no(n) p(otes)t dominum
angelus p(er) essentiam videre. Ut
assimila(tur) alicui nisi similitudo
eius recepta i(n) ipso sed intellectus q(ui)a
cognoscit deum assimilatur ei
cum omnis cognicio sit p(er) assimilacionem
g(ratia) op(or)tet q(uod) cognoscat eum p(er) similitudinem
et no(n) p(er) essentiam. P(re)terea q(ui)cumq(ue) ad
p(er) essentiam cognoscit cognoscit de eo
q(ui)d est, sed ut p(ro)bat p(er) Dyonisium de
De divinis no(mini)b(us) p(otes)t scire quid est
non est ergo angelus p(otes)t videre
p(er) essentiam. Sed sic d(icit) Dyonisius i(n) epistola
ad Gayum de celestibus describitur.

p° suphumdate eius clari[tate] et
p° h[ab]etur abscondi[tur] omnibus et
occulta omni cognitioni [quia] claritas
divina nostrum excedit
intellectum in infinitum [quia] angelorum cognitio
eorum cognitioni claritatis divine
essentie absconditur. Pro dictis sic ar[guitur]
i° p° ca° de di[vinis] no[minibus]. Omnibus cognito
e[st] eorum [quia] de quo e[st] eorum
[quia] super eorum g[raduum] non potest cognosci
in se per [essen]tia cognitione [quia] que e[st]
cognitio divina p[er] d[ic]t[um] dyo[nisii] [sicut] dicit p
ad gayum Si quis videns deum
intellexit quod vidit non ipsum
vidit [quia] ad eorum que sunt eg[o]
go de se per essentiam a nullo intellectu
creato videri potest. Pro quanto visio e[st]
fortior tanto ad magis distantia
videri potest [quia] omnino infinite distans
videri non potest a visu infinite
virtutis [quia] essentia divina infinitum
distat ab omni intellectu creato
cum omnibus intellectus creatus sit finite
virtutis nullus intellectus creatus poterit vi-
dere deum per essentiam. Pro ad cognitionem
qualem requiritur videns in [quia] videns
non est superior eo in [quia] dem[on]strat
nullus intellectus sit superior divina
essentia nullus intellectus creatus deum per essentiam
videre potest. Pro ut Boe[tius] dicit in iudicium
e[st] actus iudicantis [quia] ominem
tis e[st] ad iudicium nunc pas-
sum [quia] divina essentia non potest se habere
ut passum vel [obiec]tum alicuius intellectus creati
ergo intellectus creatus deum per essentiam videre
non potest. Pro omnis qui per essentiam vi-
det intellectum attingit [quia] nunquam potest atti-
ngere ad id quod infinitum distat
ab ipso [quia] omnis intellectus angelicus non potest
videre essentiam dei quia infinitum distat
ab eo [quia] [ergo] quod dicit q[uestio]ne xviii
angelicorum [quia] prius videt et a prius
itaque non prius videt est videre

essentiam ipsius quod angeli videant
deum per essentiam. Pro angelis beatis h[oc]
modo videt deum sicut nos post morte[m] in
visione beatitudinis [quia] nos vi-
debimus deum per essentiam [quia] [per] p[ro]p[hetam] d[icitu]r
i Joh. iii° videbimus eum sicuti e[st]
ergo et angelus videt deum per essentiam.
Pro angeli cognoscunt tunc a quo
sunt [quia] ipsa essentia divina e[st] causa
angelorum ergo essentiam divinam
videt. Pro omne quod intellectus videt per
essentiam suam vel per similitudinem [quia] [qu]i d[icit]
non est ad similitudo essentie creature
et deo de [quia] in ergo angelus
deum videat videt eum per essentiam
suam. Pro intellectus qui e[st] fortior cog-
noscendo quam affectus diligendo
vi[sio] d[icit] [quia] angelus precedit intellectus [quia] se-
tarda angelus affectus [quia] ab angelo
diligitur divina essentia ergo multo
magis videt eam. Pro [iste] qu[aes]t[io] cer[tum]
habet quod ipsi quidam errant
ducentes deum per essentiam a nullo
intellectu creato videri posse. [Item] atten-
dentes distantiam quam intellectus
creatus divina essentia [quia] hoc po-
sitio non potest esse heretica.
Constat enim quod tota intellectualis
creature beatitudo consistit in sua
perfectissima operatione [quia] ad quam
e[st] supremum i[ntellectus] q[ua]l[ita]s creature [ra]tionalis
e[st] intellectus quod [beatitu]do non [quia] beatitudo ta[lis]
creature rationalis nobilissima
visio e[st] intellectus [quia] constat. Pro nobili-
tas autem intellectualis visionis e[st]
ex nobilitate intellecti [sicut] et dicit philosophus
x ethicorum quod perfectissima operatio visus
e[st] visio bene dispositi ad pulcherri-
mum eorum que cadunt sub visu.
Ergo creatura rationalis sua perfectis-
sima visione non perveniret ad
videndum divinam essentiam beatitudo eius

no eet deg ipe ꝯ ad sub deo
q eeno pt oꝫ ultima pfcc͠o
cogꝫ vei e qu ptigit ad sum
pucti. Ipe aut deg ob ca
turā ab vdalcb iune ꝯ dict
ut fideb nra ꝫ vnoꝫ s fide
ut omib cata vdalio q ad
btitu ꝫ puenit dm p ecm
videat ꝯ oꝫ intelliue q b sit
mog uideri dm p ecnāa
In omi siquidꝫ uisioe oꝫ po
nere ad q uideb ni su uideat
ꝫ hc eni eem ipig nisi sic eu
deg ꝯgnoscit sicut pmi ut silr
tudo eē sic ho uidet lapide
ꝫ hio q eē intellu et intel
ligibli oꝫ aliq intellꝯdo
fieri vnu sicut no atpt dici q
eem dei uideat ab aliq int
cato p aliqm silitu ꝫ Inoi
cm ꝯgnitoe q eē p silitu ꝫ
mog ꝯgnitoib eē gencia
silitu ad id q e silitudo
Et dico gencia s reputa ꝫ
sit spebi aia qui cit cu re
que eē eiam no s ee n le
tio si simili do defiriat an
pntacoe spcn sat a repn
tacoe q uib ꝯgnosce deb
i a s vom quib s uoꝫ spe
Sicat e a repnta qmb ḋsi
reputat at s gencia
angelo t intulu e s vom
qmb cognosce sit si cog
noscē in s bam p simlitu ꝫ
ncontrib at simli do die
eem e unt tu recept a no pt
hie aliqm gencia ci eem
dina ꝯgnalo e t ink e tio
ꝯgnitoe q eēt p tale sili ꝫ
no eet ipig dei p ecntia ꝫ
nil eo impfcoꝫ qui si ꝯgnos
ce s ba p silitu ꝫ accntib
ꝫ io illiqm dicebat q deg p
eem ne ui dicebat q uideb
quida fulgoꝫ diuie eem e intel
lig eteb p fulgore illa silitu ꝫ
lucis meat e p qua dm uidei
pocb at defiricte tn a repn
tacoe diu eem e sit defict
luis recepta i pupilla ocli
a claritate q eē i sole vnus pt
defiglatoe uidentis i ipaꝫ
solis clarite sꝫ uidꝫ in spirite
quosda fulgoreb s restat q o
ut e quo ut q dm dei p
eem uideat sit dina eem no q
oꝫ eē ipa dina eem fiat for
ipig int ꝯ sꝫ q se hat ad ipm
ut sic eē forq e p b vi ef
ficit vnu cu b actu ꝫ talꝫ dis
simuluo ex eem dina et
intu cato sit vnu i intell
ḋum e t quit e ꝫ eem dina psse
ipam intell qualis at ecntia
spata a posset ꝯiungi int tui
ut forsit ou t quit i2 de aia
Vquicuꝫ i aliq recepti vrca
pun duo quoꝫ vnu e alid
pficig ad uig pfom e sicut
pont o forme ad sui pfcc͠i
sic luo e pfcio colore q ui
ambo recipiunt i d yaphao
tio cum eeg cātg qui inte
sberāte sit impfcoꝫ dia
eem i eo exnti compabi
dina eem ad ipm intelligenda
ut forti hg eē m aliqual
i vebꝫ nalibꝫ in end pe
cu p se subsistenteb no pt ee
aliq ine forsi ca ad de
mamonia sit lap no p ee
aliq ine forꝫ reb p se
subsisteb q in ca et pt ee for
me sit de aia pꝫ et silr q da
eem dina q e actg pug q quib
hat ee nod ysticcu ab int

efficiatur tamen eius forma intellectus et ideo
dicit [illegible] filius quia unio
corporis ad animam vitalis est quoddam
[illegible] unionis ad divinam [illegible]
Ad primum ergo dicendum quod [illegible] vi
ut [illegible] potest intelligi [illegible] uno
ut modus quo res visa cadat
sub visione hec est [illegible] ut uide
[illegible] visa ipse modus quo res est
[illegible] modo deus ut est ab angelis vi
[illegible] debite a beatis [illegible] videbit
[illegible] illuminatio [illegible]
[illegible] intellectus [illegible] Jo. 3° videbimus
eum sicuti est [illegible] potest intelligi
ut modus [illegible] informet
visionem [illegible] sit
modus visionis [illegible]
[illegible] a nullo intellectu
creato potest videri deus ut [illegible]
[illegible] ut modus visionis [illegible]
[illegible] sit modus quo deus est
[illegible] intellectus [illegible]
2 Et similiter dicendum est ad 2m et 3m
3 Ad 3m dicendum quod forma [illegible]
videntis [illegible] per eam videt ipsa
essentia divina [illegible] quod sit forma
que est [illegible] videndo [illegible]
[illegible] hoc modo intellectus sit forma
que est [illegible] videndo. Ad 4m
7 dicendum quod ad cognitionem non requiritur
assimilatio [illegible]
aliquo cognito [illegible] perfectior
[illegible] unio qua unitur ipsa res [illegible]
cum sua intellectu [illegible] si vni
[illegible] per similitudinem [illegible] quia
cum divina unitur intellectui angeli
ut forma non requiritur quod ad eam
cognoscendam aliqua [illegible] similitudine
informetur [illegible] mentem cognoscat.
6 Ad 5m dicendum quod proportio [illegible]
[illegible] habitudo [illegible] ad
quantitatem sicut [illegible] equale unum al-
[illegible] vel triplicatum [illegible]
[illegible] proportionis ut habitudo [illegible]
[illegible] ad [illegible] alteram proportio-
nem [illegible] proportionata

[illegible] ad formam ut [illegible]
non considerata aliqua habitudine
quantitatis et similiter [illegible] creature
est proportionata ad [illegible]
[illegible] ad [illegible]
quoddam ut ad formam intelli-
[illegible] nulla
possit esse proportio [illegible] distantia
infinita. Ad 6m dicendum quod [illegible] a
[illegible] et [illegible] intelligenda — a
est de visione [illegible] qua [illegible]
[illegible] videt deum per aliquam
formam [illegible] deficit a
[illegible] non
potest videri [illegible] cognosci quia
deus est super [illegible] reputatur
[illegible] occultum
[illegible] modus [illegible]
ad quem [illegible] possumus in via
[illegible] deo quod est quid non est
[illegible] divina [illegible] reputat
[illegible] sit [illegible]
[illegible] de ipso deo [illegible] non solum
[illegible] non est [illegible] Ad 8m dicendum — b
quod divina [illegible] intellectui
excedit [illegible] ad duo [illegible]
[illegible] ipsam virtutem intellectiva
[illegible] non sit tota perfectio
visionis [illegible] perfectio
[illegible] quia efficacia actionis
mensuratur [illegible] virtute agentis
excedit [illegible] formam [illegible]
[illegible] intellectus deus [illegible]
non [illegible] ut ex dictis patet [illegible] vi-
sio beata deus excedit [illegible]
virtutem [illegible] ita per-
fecte videbit [illegible] perfecte [illegible]
excedet formam [illegible] videbit
[illegible] ipsum [illegible] deus vi-
debit. Ad 9m dicendum quod [illegible] — c
[illegible] de cognitione [illegible]
[illegible] creatorem [illegible]
non potest pertingere ad id quod est superius
[illegible] visione [illegible]
[illegible] non est ad proportionem. Ad 10m — 10

dicendum quod auctoritas illa dionysii est intel-
ligenda de unione mentis que contingit
cit deo per aliquam formam creata
11 et hec vocatur iam dicta. Ad xi dicendum
quod licet esse maiorem efficaciam
visus ad hoc quod a remotis vide-
at quia potentia passiva est visus, potentia au-
tem passiva quanto est potentior
tanto potest moveri a minori sensi-
bili. potentia activa quanto est perfectior
tanto magis potest movere. quanto enim
magis calefactibile tanto a minori
calefit. quanto autem aliquid a remo-
tiori videtur tanto sub minori angu-
lo videtur et ita minus est quod ad visum de
visibili pervenit. Sed si equali-
ter perveniret a propinquo et re-
moto non magis visus … propinquius quam
remotius perciperet. deus quamvis
in infinitum distet ab intellectu agen-
te tamen essentia intellectui coniungi-
tur non est simile. Ad xii dicendum quod
12 duplex est eruditio una qua indi-
camus qualis res esse debeat
et hoc iudicium non est de superiori
de inferiori. Aliud est quo iudicatur
qualis sit res et hoc iudicium potest
esse de superiori et de equali
non enim minus possumus iudicare
de rege an sit … sedeat
quam de rustico et tale iudicium
est cognitio. Ad xiii dicendum quod
13 iudicium non de eadem quod est diversa
ab agente et receptione quod per ea
… Sed corpus quedam in
ipso operante consistebant per
… quod est deus quo
iudicat intellectus … sit ut
passum quamvis per modum passi
significetur. Unde magis est actio
et intellectus deus quod est eruditio in
se habet ad intellectum ut agens
in quantum scientie et intelligere
pati quedam est. Ad xiiii dicendum quod
14 intellectus creatus nunquam pertingit ad

essentiam divinam ut sit eius forma causa
pertingit tamen ad ipsam ut ad
formam intelligibilem.
Secundo queritur utrum intellectus angeli
vel beati videntis essentiam divinam com-
prehendat. Et videtur quod sic. Simplex enim
si videtur totum videtur. Sed essentia divina est
simplex ergo cum angelus vel beatus ea
videat totam videt et comprehendit.
Sed dices quod videat totam non tamen
totaliter. Contra totaliter dicit quendam mo-
dum … divine essentie est ipsa
essentia ergo si videbitur ipsa essentia to-
ta videtur totaliter. Praeterea efficacia actionis
… formam que est principium agen-
di ex proportione agentis sic de
calore et calefactione patet. Sed for-
ma intellectus … intel-
lectualis visionis ergo tanta erit
efficacia intellectus videntis deum
quanta est perfectio essentie divine
ergo comprehendet ipsam. Praeterea
demonstrationis scientia est perfectissi-
ma cognitio … complexa
Ita scientia quid est perfectissi-
ma cognitio … incomplexa
Sed omne complexum quod scitur per demonstra-
tionem comprehenditur. ergo eodem modo quod
scitur quid est comprehenditur. Sed ille qui
videt deum per essentiam scit de eo
quid est … scit scientia quid est
… essentiam ergo comprehendit
angelus divinam essentiam. Praeterea …
Sequitur autem si quis comprehendat
Sed deus perfecte comprehendit apostolum
ergo apostolus ad hoc tendebat quod
perfecte comprehenderet deum. Praeterea …
… ut comprehendat ut …
nostra quod sit immensitas divine
… excedit. Sed non est
in comprehensione immensitatis
ergo … comprehendit divinam
essentiam. Sed contra est quod ambrosius dicit super
lucam quod … plenitudo

bonitatis nemo comprehendit nemo
mente ad omnes comprehendit. Sic
aug. 9 de civitate li. 1 comprehendi-
tur finibus cuius scribi potest. Sed
de deo hoc est impossibile cum sit infi-
nitus ergo non potest comprehendi. Sic
aug. 9 de trinitate li. de videndo deum
dei plenitudinem nullus oculus
corporis sed nec mente ab aliquo compre-
hendit. Secundo dicendum quod id proprie dicitur
comprehendi ab aliquo quod ab eo in-
cluditur; dicitur enim comprehendere quasi
simul ex omnibus partibus apprehendere, per
quod est undique inclusum habere.
Quod autem includitur ab aliquo non
excedit includentem sed est minus in-
cludente vel saltem equale. Hoc autem
ad quantitatem pertinet. Unde sicut duplex
quantitas est, duplex modus comprehen-
sionis, scilicet quantitas dimensiva et
virtualis. Secundum dimensivam quidem
ut dolium comprehendit vinum; secundum vir-
tualem ut intellectus dicitur comprehendere formam
quando intelligendo venit in perfectam
d scam. Per hunc modum dicitur ali-
quis cognitione comprehendere suum
cognitum, in quo scilicet cognitio perfecte
substat cognitionis, dicitur. Tunc autem
comprehensio deficit quando cognitum
cognoscentem excedit. Hic autem ex-
cessus diversimode secundum diversitatem poten-
tiarum considerandus est. In potentiis
enim sensitivis obiectum comparatur ad
potentiam non solum secundum quantitatem virtualem
sed etiam secundum quantitatem dimensivam, eo quod
sensibilia movent sensum ut potentie
imaginem existentie non solum ex
virtualitate proportionis sensibilium
sed etiam secundum quantitatem dimensivam, ut patet
de sensibilibus quibus non comprehensio
sensus potest impediri dupliciter. Uno ex
excessu sensibilis secundum quantitatem virtualem,
sicut impeditur oculus a comprehensione
solis, quia virtus claritatis solis que visibile

excedit proportionem virtutis visive
que est in oculo. Alio modo per excessum
secundum quantitatem dimensivam, sicut impe-
ditur oculus ne comprehendat totam
molem terre, sed partem eius videt et partem
non; quod non impediunt sensum
accidebat. Sic enim omnis sensibiles
partes videntur a nobis secundum partem
sicut visibiles sunt. Ad intellectum autem
comparatur intelligibile per actum suum
et secundum quantitatem dimensivam virtualem
in quantum intellectus accipit
virtutem intelligibilis, impeditur a com-
prehensione infinitum secundum quantitatem di-
mensivam, quia ad eorum intellec-
tum ad eorum intellectum pertinet, ad
ad intellectum intelligibilis secundum quantitatem
dimensivam tamen intellectus sit virtus
non utens organo corporali, sed perfecte
comparatur ad ipsum solum secundum quantitatem
virtualem; et ideo illa que per se
intelliguntur sine quantitate
ad sensum non impeditur comprehensio
intellectus, sed propter excessum quantitatis
virtualis, quando scilicet id quod intelligitur habet
modum intelligendi perfectiorem quam
sit modus quo intellectus intelligit. Sicut si
aliquis cognoscat hanc conclusionem
triangulus habet tres angulos
equales duobus rectis per probabile
rationem ut pote per auctoritatem vel
quia a communi dicitur, non comprehendet
ipsam, non quia unam partem eius ig-
noret aliam sciat, sed quia ista
conclusio est scibilis per demonstrationem, ad
quam cognoscens nondum pervenit.
Et ideo non comprehendit ipsam quia non
stat perfecte sub cognitione eius.
Constat autem quod intellectus angeli-
cus propter non adimplere secundum dimen-
sionem habet lumen quantitatis dimensiva-
tio considerandum est ei equalitas
vel excessus. Sed quantitatem virtualem tamen
Utrum autem divina essentia comprehendatur intellectu

excedit int ange et omne int
creatu sicut qd e cognoscitivu
virtutis eius dine eem qua cog
noscit excedit lumen angeli
intellectus creati quo cognoscit sed est
et ideo in propo e qd ab intellectu creato
divina essentia comprehendat non quia
partem aliquam eius ignoret sed quia ad
perfectum modum cognitionis ipsius per
1 tingere non potest Ad primum ergo dicendum
quod divina essentia ab angelo tota vi
quia nihil eius est non visum ab eo ut sic
hoc totum exponatur privative non
pro ponente partem non tamen perfecte vi
detur et ideo non sequitur quod ab eo comprehen
datur Ad secundum dicendum quod in visione
2 qualiter triplex modus considerari
Primus modus 1 potest ipsius videntis absolute qui est
lux sua intellectualis et quia intellectus
Videntis angeli totaliter videt deum hoc est quia
totam virtutem intellectus sui adhibet ad
videndum deum Alius modus est
Rei visae ipsius rei visae et hic modus est
ad quem qualitas rei cognitae ideo
non est qualitas quam sibi
modus eius est ipsa essentia et totaliter
videt deum quia videt totum
modum dico complexivum quo tota
essentia [illegible] ipsius visionis
Visionis 3 quae est medium inter videntem et rem
visam et ideo dicitur modus videntis
per comparationem ad rem visam ut tunc
dicatur ab aliquo videri totaliter
quando visio habet modum totalem
qui est ita perfectus sicut modus vi
sionis sit est modus visibilitatis
ipsius rei et hoc modo non tota vi
det divinam essentiam ut ex dictis patet Ab
quisit aliquem proponi esse de
finibilem [illegible]
scit quidem totum modum cog
nitionis eius sed nescit eum sic totum
modum cognoscit Ad tertium dicendum
3 quod in parte cognitionis formae quae est principium

actionibus agentis quamvis sit totum modum
suum quo non est in omnibus formis
non subsistentibus quae sunt ex se
sed divina essentia quamvis quaedam sit
ut forma intellectus per quam tamen non capi
ab intellectu ad suum modum intellectus creati
perfectus et quia actio non est tamen forma
sed agentis et ideo non potest esse tam perfecta
actio sicut est perfecta forma quae est principium
actionis cum sit defectus ex parte
agentis Ad quartum dicendum quod verbum compre
hendi eius diffinitio cognoscitur
sit nisi ipsa diffinitio comprehendatur
sed sicut possibile est cognoscere rem sine
comprehensione ita et diffinitionem ipsius
et verbum ipsa remanet non comprehensa
angelus autem quamvis videat deum
quid est deus non tamen hoc comprehendit
Ad quintum dicendum quod visio dei per essentiam
potest dici comprehensio in comparatione
ad visionem viae quae ad essentiam non
pertingit non tamen est comprehensio
simpliciter vocata dicta et ideo tunc deus
comprehendatur sicut [illegible] sic non
compositum [illegible] sed non equaliter
1 Ad sextum dicendum quod ipsa immensitas dei
videbitur sed non videbitur immense
videbitur enim totus modus sed non
totaliter ut dictum est

Decimo quaeritur utrum angeli ex
ipsis naturalibus potuerint pertin
gere ad videndum deum per essentiam
videtur quod sic Augustinus super genesim ad
literam angeli primo fuerunt conditi
in quo statu fuerunt in naturalibus
erant enim ut dicit videntes
creaturas fiendas in verbo sed hoc esse
non potuisset nisi verbum vidisset
ergo per naturalia pervenit intellectus angeli
videt deum per essentiam Praeterea propter magis
intelligibile intellectus perfectior magis
sed essentia divina est maxime intelli
gibilis [illegible] anima immunis
ex quo contingit ad essentiam actu

ctivum intellectus angeli naturali cognitione
possit alia intelligibilia intelligere
multo fortius poterit intelligere
ex naturalibus puris divinam essentiam.
Secundo dicitur quod licet divina essentia sit in se
maxime intelligibilis non tamen est maxime
intelligibilis intellectui angelico. Contra
eius quod est maxime visibile in se non esse
maxime visibile nobis causa est defectus
in visu nostro sed in intellectu angelico non est
aliquis defectus cum angelus sit speculum
purum incontaminatum ut dicit Dionysius
4° capitulo de divinis nominibus ergo id quod est
maxime intelligibile est maxime intelligibile
angelo. Praeterea quarta ... dicit 12° de anima
... intellectu qui est potentia anime
separatus ... Augustinus quod Themistius
faciebat hoc est maxime intelligibile
ergo maxime intellectui sed intellectus angelicus
... ergo ... a potentia
per excellens visibile ... hoc est visibile
... quod corporalis visus
... sed excellens intelligibile
non corrumpit intellectum sed ...
fortat ergo id quod est maxime in se
intelligibile est maxime ab intellectu intelligitur.
Praeterea videre deum per essentiam est actus intellectus
secundum gratiam in affectu ergo gratia non ordinatur
ad videndum deum per essentiam sed ita secundum
hanc ad hanc visionem pervenire
potuit. Praeterea sancti angeli fideles quam puris
per essentiam in via ... per similitudinem
sed deus per similitudinem proportionalem est
... in angelo ... cognita
ergo angelus deum per essentiam in puris
naturalibus videre potuit. Praeterea sancti angeli
... ad ...
per speciem per ... per scientiam
... Ergo ista ... est
... oppositum ... ut
deus sit ... intellectui angelico
per essentiam ... puris per similitudinem
... non potest deus ab angelo per
similitudinem videri. Si igitur ex naturalibus
puris posset cognoscere aliquid

vel quod cognoscat eum per essentiam naturalibus
puris. Ad ... speculum mali ...
... speculum videat sed angeli
in statu suo cognitionis videntur
rebus in verbo quasi in quodam speculo
ergo videntur verbum. Secundo dicitur quod
angeli non fuerunt creati in puris
naturalibus sed cum gratia gratum faciente
vel cum gratia gratis data. Contra quia sicut
lumen naturale deficit a lumine glorie
ita et lumen gratie gratis date a lumine
gratie gratum facientis si igitur ex lumine gratie
gratis date vel gratum facientis
potuerunt videre deum per essentiam
pari ratione in statu naturali ex lumine
... videre ... dubitatio. Sed
... non erat
in verbo ergo cum angeli res sci-
ebant cognoverunt in verbo eas
cognoverunt ita et viderunt verbum.
Praeterea natura non deficit in necessariis sed
attingere finem maxime est de ne-
cessariis. Ergo per principia naturalia
per ... possit pertingere ad
finem suum. Sed finis per quem creaturae
rationales ... videre deum per essentiam ergo
... rationalis ex naturalibus puris
... ad hanc visionem pervenire.
Praeterea superiores potentiae sunt perfectiores
inferioribus sed inferiores potentiae per
... ipsa obiecta sicut sensus
sensibilia et imaginatio imagi-
nabilia ergo cum obiectum intellectus
sit deus ut dicit ... de spiritu et
anima quod per naturalia possit deus
videri ab intelligentia angelica.
Secundo dicitur quod non est simile quia obiecta
aliarum potentiarum non excedunt suas
potentias sed deus excedit omnem
intelligentiam creatam. Contra quia quantumcumque
perficiatur intellectus creatus lumine glorie
semper deus in infinitum potentiam excedit.
Ergo iste excessus non impedit
visionem dei per essentiam intellectus

cãtq potius pueniet i statu glie
ad videndu diuinã pfectioem q est
absurdum. 3 pi la. dispouit aia
dd q aia e silis deo tocius spe
t eadem rõe angelus. 3 vero
nalr ggnoscit pp sua silitu
go nalr angelus ggnoscit ea
de qua e sapia. 3 sapia e de
dñi sit duplet q d t go angelus
dñi nalr pueniet ad videdu
diuinã pfectioem. l d h q i mtu quata
videat diuinã pfectioem no requit
n q i mtu deo coformetur 3
mtu angli p iam sua e dei
formis go ex nalibus ppriis
pt videre diuinã pfectioem. 3 p dñi
ggnito dñi e sicut i speclo
ut e pfectum ut pz p ph i q h
Cor, ymo vidēnqut ic
Oz angeli i nalibus suis ex
ntibus no ggnouit diuinã sicut i
speclo q2 ut ang q ex q cãti
fit etnã ubi de imisso e pfu
it sna inuisibilia dei p ea q
fcta sut intellecta cospiciunt. q
e i speclo videt go angeli
nalr videt diuinã pfectioem. 3 pi
i mte tenuit de q cogitag no
cogitado de aliquo alio. 3
angelus nalr ggnoscedo e pt
cogitare de deo sine hoc q
cogitet de alq cata. go pt
videre diuinã i mte e q ecp pfectioem
videre. 3 p aug q d t q ea q i e est
ecenclit i aia ggnoscitur ab
ea p ecntiam. 3 diuina ecntia sit e i
aia. 3 pi d q no ut p ecntiam vt
p spem sui. 3 diuina ecntia n pt
videri p spem. q2 spes e sim
plicior eo cuius e. cuius go na q gg
noscat ab anglo p ecntiam gg
noscitur ab eo. Oz q videre diuinã
pfectioem e uita etna ut pz Jo.
Xvij h e uita etna ut c. 3
ad uitã etnã n pt pueniri
p puã nalia. 3 o 3 q uã d uita
etna go n̄ ad ipsum dei p
fectioem. 3 p aug q d t q aia qcũq
sit nata ggnoscere dñi. no tñ
ad actu ggnicionis pducit
ut p se fimda. 3 dñis lucet ex
nalibus no pt ad videre diuinã p
fectioem. 3 p na no tu se d lum
ice suo. 3 ecntia diuina excedit
omne ecntia cãtura. go nali
ggnicioe diuinã ecntiam videre n pt
Ad i ro. dd q ad hoc q deus p ecntiam
videat oz q ecntia diuina vniat
intellectui quodamodo ut forma
intelligibilis pfectiua. no vnit
forme uti p ggnicioem et ipo dis
po q sit pfectibilis receptiua e
forme q2 pprius actus sit i ppa
posita corpus no vniet anima ut for
ma p ggnicioem sunt organizatum
z dispositum. vn oz e ti mte tu ce
aliqua dispo p qua efficia
pfectibile talis forme q ecntia
diuina q e aliquid intelligibile
q quedam lucis si fuit nalr
ex nalibus pueniret mtu ad videre
diuinã pfectioem potius. 3 q̄ sit ultra
e impossibile eni dispo ultra
ad forma t forme spe vnius ordis
t hoc q sit vnius e nalr et relig
ecntia aut diuina no e nalr for
intellectu mtus creati q sit pz
Actus eni t po spe sit vnius gnis.
vn po igne quali suo respu
actu qui e ignis qualitas
vn fornal mtus creati no pt
ecntiã sit illius gnis c pe
creati mtus vn for spe q e e
alterius gnis no pt ee forma ipius
3 formalitu q e quibus
sit at forma spe e ut tag e
intellectui p creatu ecntia
diuina e 3 pportio. vn ecntia diuina no
e forma ad quam se extendit

naturalis facultas intellectus creati et solum
id intelligibile per quod intellectus creatus fit
in ultima dispositione ut cognoscat
essentiam divinam est forma intelligibilis
non generalis sed supernaturalis et talis lumen
gloriae de quo in psalmo in lumine tuo vide-
bimus lumen. Naturalis facultas
cuiuslibet intellectus deducitur ad aliquam
formam creatam intelligibilem. aliter
tamen in homine et in angelo quia in homine
ad formam intelligibilem a sensu
abstractam cum omnibus eius conditionibus
a sensu oriatur in angelo autem ad
formam intelligibilem non a sensu
abstractam sed acceptam a parte ad
formam que est eius substantia. Ideo dicitur
ad quam angelus naturaliter pervenire potest
ut cognoscat ipsum per substantiam
angeli. Unde dicitur in libro de
causis quod intelligentia intelligit quod est super
se per modum substantie sue quia in quantum
creata est a deo substantia eius est similitudo
quedam per quam cognoscit eum secundum quod
deus ad quam naturaliter homo pervenire potest
ut cognoscat ipsum per formam
sensibilem que relucet in agentibus
causis sensibilibus abstractam. et ideo
Romanorum i invisibilia dei per ea que facta sunt
dicit glossa quod homo manuductus ad cognitionem
dei per creaturas sensibiles per lu-
men naturalis rationis cognovit ad deum
est per formam creatam non enim secundum
essentiam. tamen homo et angelus potest
pervenire ad deum per eius videntes
naturalibus principiis. Ad primum dicendum
quod dicit Augustinus quod antequam videmus
verbum in verbo potest intellectus noster a prima
creaturis omnibus sed ex tunc ex quo beati
sumus vel dicendum quod omnibus videbunt per
essentiam non videmus ista naturaliter
videmus tamen aliquid possibilitatis in
eis contingit ex tali cognitione
potuimus creaturis conscientia quibus tempus

monem in verbo multo plus cognoscunt
quam in verbo per essentiam videntes sed
cognoscunt in cognoscendo
est in propria natura. Ad 2m dicendum quod 2
quamvis essentia divina sit in se maxime
cognoscibilis tamen non est maxime
cognoscibilis intellectui creato quia excedit
eius proportionem. Ad 3m dicendum quod intellectus 3
angeli eo quod est spiritualis purus
et incontaminatus sine defectu
quia non patitur deformitatem intellectualis
luminis considerata natura sui generis
sic patitur intellectus humanus in quo
intellectuale lumen obumbratur in tantum
ut necesse sit a phantasmatibus
accipere cognitionem et per se et dis-
currendo de uno in aliud
propter quod Ysaac dicit quod ratio oritur in
umbra intelligentie. Ideo potest in-
telligentia cognoscere propter intelligere omnem
formam intelligibilem creatam que est
sui generis sed intellectus angelicus
comparatus ad essentiam divinam que excedit
eius summitatem deficit et ei
necessario competit ideo dicitur a
divina essentia quamvis sit in se
maxime intelligibilis. Ad 4m dicendum 4
quod ubi convenit intellectus de cognitione
intelligibilium creatorum non
de cognitione essentie increate
pro tanto enim substantia intellectualis
que in se est maxime intelli-
gibilis non est nobis magis intelligibilis quia ex-
cedit formam a sensu abstractam
quam naturaliter intelligimus et
similiter in uno multo amplius
essentia divina excedit formam
intelligibilem creatam quam intellectus angeli
intelligit. et ideo intellectus angelicus
intellectu essentiam divinam quamvis sit
magis intelligibilis sit tamen intellectus hu-
manus intellectu essentiam angeli quamvis
sit magis intelligibilis quam res sensibiles.
Ad 5m dicendum quod excellentiam intelli- 5
gibilis non corrumpit intellectum

s3 cofortet cu tn ex pte ad ymg
bephtacony formit q intelq
mc l3 ex hac ca intelligibile
intelligit excellen impedit
intell3 s3 hc vin ei y° intelli
q d q inte q se ht ad mam
festissima ne sic oculg noc
tue ad lucem solis ad vi dd
q grano reqrit ad videndu
dm p ecny qi imme bta dispo
di p edicion s3 qr p gram ho
mis lumie glie ex dad p quod
dm i ecn videat. ad vii dd
q fides qr nosat p ecny sua
nq in ecn sua qugit intu
ut for intelli l3 no alio mo
sic at no qugit ecn dina
motui cato i statu nie s3
sic sustinebs cui ee ad viii
dd q dio i no ex p oppositas
reb s3 p oppositas reb et id
intelli pficit ad ee p conv
mo i aia z alio p similitu
ul ymagine ipa ei aiae
ymago z silitudo di qui
ipa sit deg p ecn. ad ix dd
sic ad p ... ad x. dd q n gra
gratu faciens grā gratis
data suffit ad videndu dm
p ecn n sit gra cosumata
ly clmen g lie. ad xi dd
q reb angeli i ipa dna cent
no solu sunt i ubos s3 in
angelica tra potuint videri
quuib ... no vide. ad xii
dd q sic dt phs i y° ce ...
Invebiunt multiplr gdg
1 pfcois ... grad est
pfectissg eut ad boitate sua
sine motu et sine adminiculo
altig sic e pfectissia sanitas i
eo qui p se e sang sine aux
ilio medicine et hic gradg e
2 dne pfcoibs. 2g gdg e eg q
pt cosequi pfectam boitate
unmodo ... z puo motu
sic eg qui ht sanitate cu

moto exteriori 3g gradg e eg
q acqrit pfectam boitate
multis motib; sic e q acqrit
pfectam sanitate cu multis
exercitiis 4g gradg e eg q nunq
pt acqrere pfectam boitate s3 at
tingit de bonitate ad z multis mo
tib; 1g gradg e eg quo pt at
qre ad de bonitate ne ht aliq
motu ad h sic e gradg illig
i sanitate qui sanadus pt ... n
u az medicina accip. Nec in
vo aliebrio ad pfectam boitate
qebtido ptige pnt s3 ptigunt
ad aliq bonitate ipfectamque
cor fimb nal que ex vi nc
sue cosequnt s3 tate vo alib
pnt cosequi pfectam boitate i bea
tu ad qud indiget plib; q
nimfioleb ad qud fieb suo
tio quuib sunt nob hoeb no
tur q ex ppib nalib; pnt
attige ad fine suu sicut ne
infioleb ey cui btitu ad co
tigat p ppm solig dei est
et silr dd ad xiii de ordine
potentiaz. ad xiiii dd q p
lucen glie qui inte z creat
ingnitu eleua quit infiniti
distet ab eo ecn diuina tn p
lumie fit ut inte q ymia ecn
dic sit. for intelli q alit
fieri posset. ad xv dd q ad
cognoscend dm p silitudine eg
angelg ex ppib nalib; pt s3
hu o cu isio dei p ecn. ad p
dd q p cofomitabu nal ad dm
q e i me tu angliuo cut intg
angeli ppor cone ad ecn dei
sicut ad forni intelli e s3 hc
q no accipit cognitioez a ssuf
nob accipig z quitu ad aliai
quig intg angeli quecit e deo
z dct ab intellu suao. ad xvii
dd q ep ad ... pecn sua

Aliquid vĩ per — Essentia / Speciem / Speculum

sic qñ ecy inuisibil' cõiungit̃ uisui
sicut ocul9 uidet lucẽ / alio p
speciẽ s. qñ silitudo ypi9 rei ab
ipa re imp̃mit̃ i uisu sicut cũ
uidet lapidẽ / 3ᵒ ud p speculũ
z hc ẽ qñ silitudo rei p quã cog
noscit̃ fit i uisu i iunctẽ ab ipa re
ʒ ab eo i quo silitudo rei repñtat
sic i speculo resultat species silitu
dinis / hoc mõ uidẽ dũ ẽ naile soli
deo / cõmune hoĩb3 z anglis ʒ 2ᵒ
uidẽ dũ ẽ naile anglo / ʒ 3ᵒ at
mõ uidẽ dũ ẽ naile ipi hoĩ q̃
uenit i cognicõn dei ex c̃atis
ut p3 ʒ dẽi reputatib3 ing d
q omnes cognicẽ eũ p eũ p ẽ
i speclo intell. ẽ de cognicõe hũa
cognitõ at angli quã de deo hũr
ht ẽ media int istas duas /
Ad xviij dicẽ q ymago rei du
pl̃r osidãri / uno mõ ut ẽ res
q̃dã tũ si ẽ res disticta ab eo
cuius ẽ ymago p mõ istũ alig
cit mot9 ututs cognicõ i ipa yma
gie tũ de eo cui9 ẽ ymago / alio mõ co
sidãr put ẽ ymago t ibi ẽ mot9
i ymagie tũ de eo cui9 ẽ ymago tc
qñ ad agnosci p silitudinẽ ʒ i
effusio quinte p mot9 cog
nicõis tũsfeũ ad eũ cui9 mẽ re
simel. hc ẽ q cogitr de aq̃a re
th mõ mt9 uiatõr p̃ cogi
tãdo de deo nõ cogitãdo de aq̃u
tãta / Ad xix dicẽ q ea que scte
ecclie tña i cognĩr eut sõz
intelligibiles . . . ab aĩa p eoz
suasio at ecy diãns e i dia
uiator p s . . . nõ se / Ad xx
dicẽ q rõ i a pcet de spẽ abstta
a re quã ẽ e simpliciore re
ipa . . . at silitudo nõ ẽ p q intẽt9
cũ cognoscit nãr dũ ʒ ẽ silitudo
imp̃ssa ab ipo rõ nõ se
Quarto q̃rit̃ utrũ angl' uidẽs
dũ p ecy oĩa cognoscat
Et uĩ q sic / qr sic dr̃ ysid' Angli

i ubo dĩ oĩa uidẽt anĝ qñ
fiant p̃ ymig cog q3 nisi quid
idco silitudo ẽ aput ypĩm ʒ
ecy dĩa q ẽ silitudo oĩm et tũ
angli co cõngit ut forma
intellig. go angel9 uides
dũ p ecy uidet oĩa / p̃ si angl9
nõ cognoscit oĩa / oz q hc
accidat ull ex defectu intelc9
angli ul ex defectu ucri
cognoscibil ul ex defectu me
dij / ʒ nõ ex defectu intelc9 angeli
cũ angel9 sit speculũ purũ
et immaculatũ ut me oratũ
ut dr dyo9 / nec ex defectu
intelligibili / qr omĩa sunt i dia
ecy cognoscibilia / nec ex de
fectu medij qr cognoscunt qr
dia ecy p̃fecte oĩa repñtat
ergo angel9 uidẽs dũ oĩa
uidet / p̃ intẽtio angeli ẽ p
fectio cognit9 q ue huaue
ʒ aĩa hũa ht potẽciã ad oĩa
cognoscẽda / ipa eni ẽ quodãmõ
oĩa ut i iij de aĩa dr̃ / ʒ p̃
nata ẽ oĩa cognoscẽ ergo et
intẽt9 angeli p̃t oĩa cognoscẽ
ʒ nec ẽ efficacie ad conuecẽdũ
intẽtũ angelorũ actu cognoscẽ
qm dĩa ecy ergo angl' uides
ecy dĩna oĩa cognoscit / p̃
sic dr ecy q̃q̃ / amor i patria cog
nicõi equat qr tantũ q̃s3 ibi
diliget q̃ntũ cognoscet / ʒ
amãs dũ amabit i ipo
oĩa diligibilia / ergo uidẽs ypm
uidebit oĩa intelligibilia / p̃ si
angel9 uides dũ nõ uidet
oĩa hc nõ ẽ nisi qr oĩa intellibilia
sunt infinita ʒ ipe nõ impedit
ab intellẽdo p̃p̃ intelli infinitẽ
qr ecy dĩa distat ab eo sic
finitũ ab infinito / ergo si p̃
angel9 uides dũ oĩa uidere
posset / p̃ cognicõ corporibus ex
cedet cogn3 uiatoris qz elongẽ

Sz uiatori aliqui pnt oia reuelare
cautq quid de pluribz pz qz beto
bndos totq mundq sit diuisq gst
ut dr ggsti i ijo dyal. De futibz
patris pt qz deq aliqui pphecali
qua futa reuelat tcathz roe
pt b omia reuelarit sibz ro
pt de ptitis go multo forcig an
gelq uidens dnm nisi oc puie oia
cognoscit pt i iiio dyal. dr ayc
qno uideat qui uidet te oia vi
det; sz angeli uidet p eem dnm
sciunt omia go angeli ggsct
omia p putas angli i cogs
tedo no e minor qz putas aie
Sz dr gggti ijo dyal aie uident
creatore augusta ceis cratura
tatore augusta ...
goz anglo zeidz qz pq p luce
spualis uehemag ingent se
mentigm luce corlis oclo sz si
luce corlecet suffi ro om
coloz ingenio sz oculo oes
coloes manifestaret go impo
deq qui e luce spualet veze
omq pfca ro menti angli vi
dentis cum eing at angelq co
ggnito oia uidet p gg to e
gi quidam totaliter cognoscit te
t cognoscit sz si simplr tagit
tangit qq spi ipo e sz si deq est
simplr go si cognosci ggsciur
omq ro ut roes qst i ipo pt ea
ultig tate ggnito e de sba
bitur go ad ggnitoz bti
equalis sehre uideret sal bto
omibz r tatis ggnoscit n nullaz
sz no nulla go omibz p oibz po
no reducta ad actu ei pfta
sz intq angeli e p ad oia
cognoscenda alias eet inferior
intu huiaoi q e oia si si g t
statu bti ubz ub oia ggnoscit
remanet ggnito eq impfta
q ui repugne bitu pfcoi
q omnem impfcom tollit p
si angelq bto no ggscet oia

ausit po ad omia cognoscenda
posset p ggmoz ad ggnoscendq
pgnio ggnouat sz hr e impoile
q sic dr augq i xv de tri. i an
teelbtis no sit ggmcois uolu
bles qz eet si ad sciret qp pq
nescimssit go angli bti vi
dentes dnm oia uidet p uiso
bitui ees in tem mesq viz ita
etiam dd sz ictm ut cpubz
postq g onti i uiso e btitu
go no pt ee q ad pq scit uno
sutt et idq qz pq p io x dr
ingredie t egredie t pascua
inueniet qz i h de spu t oia
sic ergo ingredit ad co
templanda diuinite saluatores
t egredit ad cotemplanda
ul nutrienda huai tepig et
utrobiqz glosa ref ectom
inueniet sz mq ex tior ita pfte
paste e huai te saluatore
ut n ex oibz i cor eq ei
occultq go totiq mete ita
paste i diuinite pig qui i ca
reoibz ignorabit abscot gg
noscet omia put dd z de
aia mitq uitq eis maior
intelligil no miq uel miq
intelligebile sz maior intel
e deq ggmitq uidet dnm oia
uidet p effictis maior ggsci
p cogmicom tae sic sz deq e
tao omq gomitq uidet dnm
oia ggnoscit p colores ta
bula depicti ad h qz uisi
cognoscetur no indiget uisi
lume cols illustrare q o fiat
actu uisibilis sz veru om vab
set ees oia actu intellegib
dno lume illustrare go intq
uidens eem diam om p om
rab uidet Sz q e qz dr ephe
iij o pt mote stat ubi dr glo
Jed qz augla insimuitat nost
ppd i ra et eet edocti g o an

xcvi. 96

pdicacom i ignorauit et tn p
ceim dny uidimt go uidetes
dny p ceny no oia ggnoscut
p dyog at i fil eet e xcv. de
qumulte facvorf vos latent
supnas ccnes et iah qq p n
altd cocgua t exstesioe q ch
quit te mol nisi sit ei cqles
mol quti t g o t n eq alti
i extesioe adtual quti n
cocq ei i ditute sz mt9 an
no cocqua mt tui dio i v te
g o no pt ee q mt9 angeli
se extedat ad oia ad q se
extendit mt9 dni q p angli
insunt fci ad laudad dny
sz ty cognoscut ipm lau
dat eu sz no omib eqlr eu
laudat ut p3 p Crisos sup Joh.
go quda i eo pla ggnoscit
qm alij et tn angli mi cog
noscit eos uidet dny p ceny
g o uidets dny p ceny no oia
uidet p de sabatitu an
e cgnitor gaudiu sz angli
bu put gaude de q p g no
gaudebat sic de petore co
uso. Gaudiu eni e an dr ic
lucy y g ot put ggnosce q
p g no ggnoscebat g uide
p cem aliq ignorat p nulla
tata pt ee sume boue sume
potes g o n oia scicns p
ggnico dnia isfitu ex
cedt ggnitoz tate g o n pt
ecut omia q deg scit tata
cogscat p3 e xvij p mu e
cor hois quis cognoscz i
g o do y ex q ui p an vi
detes dny p ceny no ggscut
secreta cordiu et tano gg
noscut oia sz tn dg q deg
uidedo ceny sua q da ggscit
scia uisioibs, pncia ptita
et futa q d a at scia simp ce

intelligeie s que pt face
quuis n sunt n fuunt n
futa sunt Impg e at in q
cata aliq uidet ceny dnia
oia sciat q deg scit scia
simp e noti Ccstat ei q
qurto ab eam aliq pfcq
ggnoscit ex ggnitoe cae
i plui y effcum ggnicony
dducie pt sz e qui pfcq
aliq puci y demstratoib
ggscit plcs gclones ex eo
deducte pt Sigo ab mt9
ex ggnitoe aliq cae ob
effcis eq ggnoscat oz q p
tingat ad pfcm mou gg
nitois illig cae et ey illa
cam cophedat et ey ei p gle
de eey diave mt9 cati
ut ex dcis p3 y nu Impg e e
cp ab mt9 catq uidedo
dnia ceny oia ggnoscat
q ex ipa ca n put p g e tn
cut ab mt9 catg ceny dd
uideb oia ggnoscit q deg
scit scia uisioibus de oia
q ab oibz et e de alijs at
uidetib dny p ceny e dup e
opio Quidam eni dnt q ob
angli et aie bto uidedo
ceny deu ute e ut oia gg
noscat sic qui uidet specim
uidet oia q i specto relucet
Sz hc dcis scoz repugnc
ut et pcipue d yo misij q i
vj c° eet e xcv. expsse d
infioes anglos p supioes
ab ignoran pgari et oz
pone supioes an os cog
noste q infioes ignorat
quuis oms cout dny cote
plen sc tcio dd q verbu oste
t eey dia sic actu distincte
sz magsteo oia se vnu vt

q. quilb h 3. e 79

Scia simp intp ne

q vnbo

Scia visiois

no

Visiois

Simp i intp ne

dicendum quod per modum quo multi effectus
uniuntur in una causa ymaginabiles
ut in speculo resultantes sunt
ibi actu distincte etiam modus
quo res omnes sunt in essentia diuina
similitudinem enim modo quo sunt effectus in causa
quam modo quo sunt ymagines in
speculo non enim oportet quod quicumque
cognoscit causam cognoscat
omnes effectus qui possunt ex ipsa
produci nisi comprehendat ipsam
quod non contingit alicui intellectui
creato respondendum essentie diuine
solo deo incerte est ergo hoc quod
essentiam suam videt omnia cognoscit
que facere potest sed nunc eorum effectuum
qui ex ipsa producti sunt tanto
aliquis plures cognoscit videndo essentiam
etiam dei quanto plenius eam
videt et ideo anima christi que super omnes
creaturas perfectius deum videt attribuitur
quod omnia cognoscat
presentia preterita et futura aliis autem
non sed unusquisque per mensuram
qua videt deum videt plures
vel pauciores effectus ex ipso.
1. Ad primum igitur dicendum quod sicut contingit in
similitudine dicitur enim deo angeli in verbo
videt omnia antequam fiant hoc
non intelligitur de omnibus angelis sed
forte de superioribus in celi et omnia
perfecte videt sed forte inferiores qui
implicite tamen aliqua sciunt. Ad
secundum quod de una re cognoscitur
possunt multi plures vero sciant de
te angelo plures de mundo res sunt
et potest esse quod aliquis sciat te angelum
quid est qui nescit omnia que de
te angelo sciri possunt aliud est
scire omnia intelligibilia de rebus.
Vnde licet aliquis probabiliter quod omnes
videntes deum per essentiam creaturas
creaturas cognoscant per species suas
ad minus tamen est hoc quod secundum dicendum

quod sicut in verbo omnia antequam fiant
sciuntur etiam in natura non omnia inteligibilia
non autem quod angelus sciens res
aliquam sciat omnes rationes intelligibiles de ipsa et si forte sciat
omnes perfectiones naturales que comprehensione
eorum cognoscuntur non tamen scit ea
secundum omnes rationes quibus substat ordinationi
diuine prout que una res ordinatur
ad varios eventus et de hiis revelatur
ab inferioribus angelis a superioribus vel
supremis illuminantur et hoc est quod dicit
Dionysius Celestis ierarchie capitulo de diuinis quod superiores
angeli docent inferiores rerum
scibiles rationes. Ad tertium dicendum quod voluntas
creature potest quidem nisi consilium contingit
secundum totum posse similitudinis ipsius tunc
contingeret enim nisi conveniat
id ad quod similitudo nisi sic extenditur
sic autem intellectus creatus conueniri
diuine essentie et ideo non sequitur. Ad quartum
dicendum quod licet angelus videat diuinam
non videt omnia contingit ex
defectu intellectus ipsius quod non unitur
essentie diuine secundum totum posse eius
sed ex defectu principii cognoscendi
requiritur ut scilicet diuinam essentiam ad. Ad quintum
dicendum quod anima secundum potentiam naturalem non se
extendit ad plura intelligibilia quam
ad ea que possunt manifestari per lumen in
tellectus agentis quod est forma abstracta
a sensibilibus et posse similitudine intellectus angelici
naturaliter et ad omnia que continentur
que manifestata luce sua naturali
cuius est sufficientius manifestatiui
omnia que secundum dei sapientiam latent ipsi et
illorum cognitionem non accipit nisi per mensuram
gratie proportionatam in vno tempore
apprehenso ab te cognitioni aliquo ad gloriam
demisit in qua aliquanto diuinius
ingenium deducimus potest et similiter

ex essentia divina superior angelus
multa cognoscat que inferior
cognoscere non potest / sicut corpus cog-
nitorum videlicet per medium sibi
magis proportionatum sic per lumen
superioris angeli vim intellectivam
inferioris angelus alium illuminet /
Ad v dicendum quod affectus terminatur ad
res ipsas sed intellectus non solum sistit
in rebus sed res in multas intentiones
dividit / unde intellectus sit
intellectus non ad dilectionem / sed prius est
dilectio rebus prius / sive vero dilectionem
attendit esse res ipsas quia angeli
intellectus diversus per essentiam omnes cog-
noscunt creaturas prius eas amare
quia videlicet non omnes res intellec-
tus apprehendunt non ex omnibus
rebus quamvis res prius diligi eas
diligunt / Ad vi dicendum quod quamvis deus
distet ab intellectu angeli sicut in-
finitum a finito non tamen cognoscunt
eum sicut modo suo infinito et ideo non
cognoscunt eum infinite et ideo non
oportet quod omnia infinita que ipse cognoscit
cognoscat / Ad vii dicendum quod deus
denominatur omnipotens a possibili-
tate plurali de creaturis intellectus
quamvis comprehenderet filius dei
possibilitatem comprehendit infinitam
veniales omnia que superior intellectus
ad plura sed intellectus non quamvis
sed solum de hoc cum ex hoc quod essentiam
dei videret quod creaturas sequatur
quod omnia cognoscat / Ad viii dicendum
quod ubi non pertinet de hiis que
pertinent ad sensum beatitudinis / vel potest
dici quod quamvis locum ad sufficientiam
medii quod ipsa essentia divina est suf-
ficiens medium demonstrationis
rerum omnium in ipsa multa homo
et ipsa sit causa futurorum cog-
noscentium sed quod non omnia cognoscit a
ex defectu intellectus angeli quo procedit

Ad ix dicendum quod quamvis autem essentia divina ex 9
quo aliquando videt divina essentia omnis
creatura est ei angustata / non tamen creata
occulta est ei propter eminentiam ipsius
creature sed aliquid occultatur
excepto quod fit non igitur ei
medium proportionatum est per quod
creatam cognoscere possit / Ad x 10
dicendum quod videt procedit si oculus
corporalis lucem celestis totum
posse esse suscipere quod per ipsum 11
non esset / Ad xi dicendum quod intellectus cog-
noscit agens dum cognoscit ipsum
totum sed non totaliter cognoscit
omne id quod actu ipso est nam
oportet quod cognoscat similitudinem eius
ad omnes suos effectus sic ergo cog-
noscere ipsum sed quia ex eo omnes suos
effectus / Ad xii dicendum quod 12
quamvis nulla cognitio creature de
sensu beatitudinis qua beatificamur
tamen aliqua creata cognitio potest ad
beatitudinem quantum ad salutem ut ad
aliquem actum beatitudinis sit ad beatitudinem
angeli pertinet ut cognoscat
ea que suo officio committuntur / et
similiter ad sanctorum beatitudinem pertinet ut cog-
noscant eos qui eorum beneficia
implorant et alias creaturas
de quibus laudare debent deum /
Ad xiii dicendum quod sicut non ad beatitudinem per-
tineat creature cognitio non tamen se-
quitur quod omnis cognitio creature excludatur per-
fecte ad visionem beatitudinis / cognitio
enim creata aliquo modo perceptum est ab
effectibus cognoscit in ipsa / aliquando
magis latet sicut patet quod ex principiis
demonstrationis sunt alique conclusiones
elicita quod quandoque non nisi per multa
media ad hoc cognoscenda non
potest quilibet per se sed quod per alios
manuducatur / Similiter est de cognitione
divini intellectus de effectibus
vero eius diminute quod ad ea statim
res quoque manifestior ex eo ex

visione divina ... q[uo]d a[liqu]a cognoscun-
13 queda[m] no[n]. Ad xiij d[icendu]m q[uo]d a[liqu]a ...
in po[tentia] ad altius duplici[ter] uno m[odo] in po-
Nat[ura]l[ite]r tentia naturali et sic angelus cath[olice] e[st] in po[tentia] ad uia
in cognoscendo aliqua quia sua lumine
naturali manifestari potest et sic
hoc [?] angelus beatus ignorat
ex hoc enim ignorauit ueniet
Obediens ex hoc eius imp[er]fectio q[ui]a [in] q[uan]t[um] do
angelus imp[er]fectus q[ui]a a[n]gelus ...
po[tenti]a e[st] obedientie tam sicut dicitur ad ec-
in po[tentia] ad illa q[ue] omnino de[us] in eo p[otes]t
facit et sic potentia non reducta ad
actum non est potentia imp[er]fectio
angelus beatus non est ipsius
sine cognoscat omnia q[ue] de[us] p[otes]t
circumclare vel d[icendu]m q[uod] si aliq[ui]d
po[tentia] ad duas p[er]fectiones ordinatur
q[ua]rum p[ri]ma sit p[ro]p[te]r alteram non est
imp[er]fecta potentia si habeat p[ri]mam sine s[ecund]a
sicut si habet sanitatem sine admi-
nistratione medicine q[ue] est ad sanitatem
omnibus enim cognitio creaturarum or-
dinatur ad cognitionem creatoris ex
quo intellectus creatura cognoscit dum
dato p[er] impossibile q[uod] nulla
creatura sciret non esset imp[er]fectus
nec enim intellectus videbit deum qui
plures creaturas cognoscit et qui
nunc de creatura est sed ex hoc q[uod] p[er]fec-
tius deum cognoscit vnde dicit aug[ustinus]
in lib[ro] confessionum infelix homo qui scit
omnia illa s[cilicet] creaturas te autem nescit
beatus autem qui te scit et si illa
nesciat si autem te et illa nouit non
propter illa beatior sed propter te solum beatus
18 Ad xiiij d[icendu]m q[uod] volubilitas
cogitationum que a beatis aufer-
tur non d[icitu]r duplex intellectus potest vno modo
ut cogitationum dicatur volubil-
Discursive itas p[ro]p[ter] discursum de effectibus in causas
vel e[contra] qui quidem discursus rationis
proprius e[st] q[ui] claritas intellectus an-
gelici excedit alio modo volubi-
Successive litas potest referri ad successionem
q[ue] cogitationum et sic intellectus ad
mensuram cognitionis angeli cognoscit non
[column 2]
in uerbo non potest esse successio q[uia] p[er] vnam
diuersa cognoscunt sed c[ontr]a ad ea
que cognoscunt per species innatas
vel p[ro]p[ter] illuminationes superiores in
successio vnde aug[ustinus] dicit super gen[esim]
ad litteram q[uod] deus mouet spiritualem
creaturam p[er] t[em]p[us] q[uia] p[er] affectiones
mutari Ad xv d[icendu]m q[uod] visio bea-
titudinis est in quantum deus p[er] eam
in verbo videtur ista non est a[liqu]a
successio nec in ea angeli p[ro]ficiunt
sicut nec in beatitudine sed in visione rerum
per species innatas vel per illuminationes
superiores proficere possunt et q[uia] ad
hanc visionem non ordinatur etiam
sed tempus non quidem tempus quod est mensura
motus primi mobilis de quo
philosophus loquitur sed tempus non continuum quod est
nunc mensura quod causatur ex quo
uariatione prioris et posterioris in
cognitione vel affectione angeli
beatorum mentium Ad xvj d[icendu]m 6
q[uod] corporis est finitum et comprehendi potest
visu corporali etc autem divinam non 7
comprehendit visu spirituali cum sit
infinitatis Ad xvij
d[icendu]m q[uod] predicatum si intellectus
magis cognoscat que deus p[er]fectius
quam tamen non est uerum Et sic 8
d[icendu]m Ad xviij de creaturis
ut ex predictis patet Ad xix d[icendu]m 9
quod sicut homo videt rem
sicut colores in tabula vel pictura
ut ex dictis patet. Tertio non sunt
Alia concedunt quia vnum concludunt
quamuis non debito modo
Quarto quaeritur utrum visio verbi
in verbo sit per aliquas similitudines
verum in mente angeli existentes
tum quod scientiis cognitio ex as-
similatione cognoscentis ad
cognitum ergo intellectus angeli
cognoscit aliquid in verbo oportet quod cog-
noscat eam per aliquas similitudines
ap[u]d se existentes praesertim sicut se habet

res corpal ad visu corle ita spual
ad visu spuale. Sz res qdictas
no cognosci a visu corli nisi p
aliqm impssione rei i ipo
recepta ergo silr et de visu spu-
ali. Ad 3m p3 qz lano destruit univsali
pficit. Sz cognicio nal angli e
p aliqs spes. Ergo et cognico glie
que cuisidi i vbo e p silitudines
Ad 4m p3 qz ois cognico e p aliqm
forma sz i vbo no pt ee for
ma ei nisi forte exemplaris
qz nullus rei e forma. Ergo
go oz q p aliqs alias formas
cognoscat uc q angelica
que i vbo cognoscit. Ad 5m p3 quia paulus
i raptu dm p essem vidit ut p3
ij Cor xij i glosa i vidit et
audiuit archana vba quo
licet hoi loq. Illoz aut vborum
no fuit oblitus p qequens vbi p
essem vide desijt ergo oz q p
aliqs silitudines in memoria
retentas cognoscit. Et eadem roe
angeli q cognoscunt i vbo
p silitudines aliqs cognoscit ut
vr. Sz dicetur q abeunte vbo
remaserunt i aia pauli qda
reliq illius visiois s impres-
siones qdam et silitudines quius
remisti potat q i vbo vidat
sic abeuntibus sensibilibus remanet
eoz visiones i sensu. Sz q res
aliq magis impmit i aliqm
i pncia q in i sui absencia. Si ergo
vbo i sui absencia reliquit impres-
sione i mente pauli ergo et i
sui pncia. Sz q sic se i deo
et de q. Si ergo angelus videns es-
sencia dei videt cap de
silitudinem eius ydeas cuius
exntes p aliqm silitudinem vide
piores rerum resultat i vbo
sic ymagines i speculo. Sz p vna

similitudinem speculi videntur oia
q i speculo relucent. Ergo et p vnam
formam vbi videntur omnia q i vbo
cognoscuntur. Ad 6m p3 quia angelus e
sic tabula eo q ois intellig-
tus e plena formis ut dr
li. De cais. Sz tabula no sup ad-
dunt alie picture nisi. H cum p3 i
iij de aia quia qd potest aliqd
recipe q e sic tabula i qua
e scriptum ergo no pt ee q eoz q
cognoscit angelus i vbo aliqs
silitudines heat. Ad 7m dicendum q
omnis cognicio e p assilacionem
scientis ad scitum. Sz q aut assila-
tur alicui silr e q ad e silis ei. Sz p3 ut
ex qo silr ut si filius simila patri
i hoc q recipe pr similitudinem e dus
e filius eius simila. Dupr ir ad
alicui sila. Uno exhibit q
silitudinem eq inmediate ab eo recip
i ipso. Alio exhibit q assila ad
q e simile ei. Et Et silr dupliciter
fit cognicio cognoscitis enim p
visu forte inquantum inspicit
assimila. forte. Et inquantum as-
simila ymagini fortis. Et
utriusque istarum assilacionum sufficit
ad cognoscendum forte. Dico ergo
q qn aliq res cognoscitur p si-
militudinem alterius rei ad quam cognos-
nosit p aliqm silitudinem alia
q sit immediate ipsius rei cognite
e si cognoscens cognoscat vna
e eandem rem p similitudinem ipsam
e p silitudinem receptam dupr
cognicio. Et sic patet q et est
enim aliq cognoscitiva po que
cognoscit tm recipiendo non
aut ex receptis ad formando
sic sensus simpr cognoscit. Et eo
spem cognoscit tn ad aliq
uo po e quo solum cognoscit
spem recipit. Sz e ex hiis q recip
pt aliqm alia spem forme

R°.

sicut patet in ymagine que ex forma
auri recepta a forma motoris fortitur
quoddam fantasma. Aut etiam motus
Et similiter eciam tunc quia ex forma
generibus et diversitate complexionis fortitur
quandam etiam speciem similitudinis. Ergo potest
ex his que universaliter cognoscit per
similitudinem alterius rei quamquam con-
tingit quod per similitudinem illa forma
alia species que creatur in mente esse
ex statu Herculis nisi aptet for-
mandum quandam aliam similitudinem que sit
ipsius Herculis in mente. Sed hic cognitio
iam est ad aliquam qua cognoscebam
Herculem in statu suo ad sicut erat
cadere tunc oportet hoc accidere
qualiter aliud potest per materiam fieri
appetet. Cum enim ipse exterior
mentem Herculis in statu suo non
fit cognitio per aliquam aliam similitudinem
quam per similitudinem statue. Ergo
dico quod ipsa essentia divina est similitudo
universalis omnium rerum. Angelus res
cognoscere potest per similitudines impressas
universaliter per ipsam essentiam divinam, sed
cognitio qua cognoscit res per si-
militudines impressas universaliter
a cognitione qua cognoscit res per
quandam et eius similitudinem causata
ex quanto dicimus angelum ad
videndum sine proportione ipsius mentis
angeli ut dictum est de ymagi-
natione sine consequentia per influxum
1 videndum. Secundo probatur idem quod ex quo essentia
divina est vere similitudo que cog-
noscitur per visionem mentis angeli
divina essentia quantum est ex hiis illis
sufficit assimilatur ad eas cog-
2 noscendas. Adde tercio idem quia a vo
potest fieri impressio in mente angeli
sed cognitio que per illam impressionem est
alia a cognitione que est per visionem
3 ut dictum est. Adde quarto idem quod quamvis

glorioso non distat nimium elevat tamen
eam ad id quod per se non potest. Et hoc est
ad hoc quod videat res per ipsam
essentiam dei sine aliqua similitudine
media in visione. Item idem exemplum dicitur
quod videntes aliquam rem formaliter
cum consistit per essentiam rei est tamen
mentis formam intellectualis ut intel-
ligibile per ipsum. Item idem quod Paulus
per quem desinit essentiam dei videre
incorporaliter sine aliqua similitudine
apud se remanentes. Item idem
dicit quod similitudinibus id est quidam sunt
per eas scientiam videbat in imprimebat
et quam videbat per essentiam videbat
sed tunc visio qua videbat per visionem
non erat per eas impressionem ut ex
dictis patet.

Sexto queritur utrum angelus
cognoscat seipsum. Et quod
sic patet dicitur de divinis nominibus capitulo vii per se
angelus cognoverant suas virtutes
sed si cognoscerent se per essentiam
cognoscerent suas virtutes quia
angelus sua essentia non cognoscit.
Preterea si angelus cognoscit seipsum
hoc non est per aliquam similitudinem sed per essentiam
suam quia in hiis que sunt sine ma-
teria idem est intellectus et intellectum ut dicitur iii
de anima. Sed per essentiam suam cognoscit
se non potest quia ideo quod intellectus est forma
mentis, essentia autem angeli non potest esse
forma mentis eius cum angelus intelligens
non sit essentia et potentias quoddam suum
fore. Ergo angelus non cognoscit se.
Preterea non potest esse agens et patiens
movens et motum nisi secundum diversas
una pars eius sit movens, alia agens
et alia mota aut passa ut patet
aliter in viii phisicorum. Sed intellectus
et intellectum se habent ut agens et patiens
ergo non potest esse quod angelus totus se
intelligat. Preterea si angelus intelligat se

per essentiam suam, quia quod essentia sua sit actus
intellectus est contra, quia essentia per se sub-
sistens non potest esse aliquid quod sit actus
alicuius; verum enim in materialibus non potest esse
alicuius forma esse actu per-
[illegible] esse convenit nisi divine.
Ergo angelus non potest se per essentiam suam
cognoscere. Preterea intellectus [illegible]
[illegible] anima et agendi [illegible]
in materialibus sed esse in potentia equaliter
[illegible] in aliqua angelus
[illegible], ergo angelus
seipsum intelligere non potest. Preterea si angelus
intelligit se per essentiam suam, quia essentia
sua sit intellectui suo, sed [illegible] essentia potest
quidem in intellectu et in essentia non recipit
esse ad aliud [illegible], ergo angelus
non cognoscit se per essentiam suam.
Preterea intellectus angelicus est potentia ad [illegible]
[illegible] autem de potentia in actum reducitur
a seipso, tunc ergo intellectus reducitur
in actum cognitionis per ipsum cognos-
cibile [illegible], ergo angelus cog-
noscat ut intelligat seipsum.
Preterea potentia habet efficaciam agendi
[illegible] quam reducitur, ergo intellectus
angeli est efficacior ad intelligendum
ex [illegible] sue, sed non potest
[illegible] agendi et patiendi,
cum dicitur quod intellectus sit quoddam pati,
passum, ergo quod angelus essentiam suam
cognoscere non possit. Preterea demonstratio
actus intellectus est, sed non potest idem per idem
demonstrari, ergo non potest esse quod angelus
per essentiam suam intelligatur a seipso. Preterea
[illegible] reflecti in semetipsum et affectus,
sed affectus angeli non reflectitur
in se nisi per dilectionem naturalem, que est
quedam naturalis habitudo, ergo nec angelus
se cognoscit nisi immediate
aliquo habitu [illegible], ergo non cognoscit se
per essentiam suam. Preterea in intellectu cadit me-
dium inter agens et patiens, sed intellectus
intelligitur sicut se habent agens et pa-
tiens, ergo [illegible] cadat medium in intel-
lectu. Aliquando seipsum [illegible]
quod angelus seipsum intelligat.
Sed contra quod intelligit inferius potest et
superior, ut dicit Boecius, sed anima
seipsam cognoscit, ergo multo
fortius angelus. Preterea ex hoc cogno-
scit intellectus quod seipsum intelligit, non autem sensus,
ut dicit [illegible], quia intellectus organo
corporali non utitur, sed intellectus angeli
est magis separatus ab organo
corporali [illegible] intellectus, ergo angelus et
cognoscit seipsum. Preterea intellectus angelicus
cum sit deiformis magis assimila-
tur divino [illegible], sed Deus se per
essentiam suam cognoscit, ergo et angelus.
Preterea quanto intellectibile est magis propor-
tionatum intellectui, tanto magis
potest ipsum cognoscere, sed [illegible] intellectibile
est magis proportionatum intellectui
angelico quam sua essentia, ergo essentiam
suam magis cognoscit. Preterea in libro
de causis dicitur quod omnis sciens scit
essentiam suam reditione completa,
ergo et angelus cum sit sciens. Respondeo
dicendum quod duplex est actio: una que
procedit ab agente in rem exteriorem
quam transmutat, et huiusmodi est sicut illu-
minare, et hec proprie actio nominatur. Alia
vero actio est que non procedit in rem ex-
teriorem, sed stat in ipso agente ut
perfectio ipsius, et hec proprie dicitur operatio,
et huiusmodi est sicut lucere. Hec autem due
actiones in hoc conveniunt quod utraque non
progreditur nisi ab existente in actu;
non enim corpus non lucet nisi secundum quod habet lucem
in actu, et similiter non illuminat. Actio
autem appetitus et sensus et intellectus non
est sicut actio progrediens in rem ex-
teriorem, sed sicut actio consistens in
ipso agente ut perfectio eius, quia
quod intelligitur oportet quod sit actu
non autem quod intellectus intelligendo intelligatur sit
ut agens, intellectum ut passum, sed

intelligentes et intellectum. Patet ex eis
quae effectivum unum quod est intellectus qui in actu
sit unum principium huius actus quod est
intelligere. Et dico ex eis effectivum
unum quia intellectum coniungitur
intellectui sive per essentiam suam sive
per similitudinem. Unde intelligens non
se habet ut agens vel ut patiens nisi
per accidens inquantum scilicet ad hoc quod intel-
ligibile uniatur intellectui requiritur aliqua
actio vel passio. Actio quidem secundum quod intellectus
agens facit species esse intelligibiles actu;
passio autem secundum quod intellectus possibilis re-
cipit species intelligibiles et sensus species
sensibiles. Sed hoc quod est intelligere consequitur ad
hanc passionem vel actionem sicut
effectus ad causam. Sicut igitur corporis
lucidi lucere quod est lucidum in actu po-
tentia, intellectus intelligere omne id quod est actu
intelligibile in eo. Secundo dicendum quod intellectus
habet esse ad actum unum in potentia ad al-
terum, sicut corpus diaphanum est actu
quidem corpus sed potentia tantum coloratum.
Et similiter est possibile esse aliquem actum
qui dicitur intelligere, liber est potentia
ut materia prima ad actum, tamen ut
deus ad actum et potentiam omnia
intelligibilia. Sic est igitur intellectum
ad ut actu tamen secundum diversa, ad
ut potentiam intellectus possibilis qui habet se
se habet in intelligere intelligibilium sicut materia
prima in ordine sensibilium, sicut dicit Com-
mentator 3o de anima. Deus autem se habet
angelus autem est medius habens ad de-
pendentiam actum non solum intelligere totum
sed et intelligere intelligibilium. Sicut in
materia prima non potest agere aliquam
actionem nisi perficiatur per formam et
actio autem est quaedam emanatio forme
ipsius magis quam in re, agens autem ex-
istentes actu, ut patet agere actionem
sicut patet actu. Item intellectus possibilis non
potest intelligere angelus perficiatur forma
intelligibili in actu. Tunc enim intelligere

angelus est in potentia non potest se intelligere
nisi per formam intelligibilem actu
et sic expone. Sed quod angelus est
habet esse in quo est actus et est intel-
ligibilis. Sic patet per intellectum id quod
est intelligibile apud ipsum quod essentia
sua non per aliquam similitudinem. Et sic
se ipsum. Ad primum ergo dicendum quod angelus
cognoscit virtute sua. Si quis se
consideret autem comprehendendo non autem si quis
deduceret ab exemplari divino ca-
tum comprehendit, ut hic enim est ipsum ex-
emplar comprehendere. Ad 2m dicendum quod
essentia angeli comparatur non posse com-
parari ad intellectum eius ut actus ad
potentiam in essendo comparatur tamen ad ipsum
ut actus ad potentiam in intelligendo.
Ad 3m dicendum quod intellectum et intelligens
non se habent ut agens et patiens,
sed ambo se habent ut unum agens
ut patet ex dictis quamvis quod et ad
modum loquendi videantur ut agens
et patiens significari. Ad 4m dicendum
quod quamvis essentia angeli non sit
actus purus non tamen habet nimis per se
sui; sed se habet ipsa potentia est non habet a
seipso quod non habet ipsam quod ad
ad intellectum ut actum in intelligendo.
Ad 5m dicendum quod id quod intellectum non oportet de-
nudari a qualibet materia quantitate et
formis naturalibus materialibus intellectui sive
materia tum materia ..... diffinitione
cadat; sed oportet quod denudetur a ma-
teria individuali quae etiam determinatis
dimensionibus substantiis unum magis
oportet quod species accipiat a potentia ratione quam est
angelus. Ad 6m dicendum quod nihil prohibet
ad esse in alteri id in eo divisibili
modo sicut totum in partibus et eius
similiter eius propositio essentia angeli
est intellectus eius sicut intelligibile in intel-
ligente, intellectus autem essentia sicut potentia in
substantia. Ad 7m dicendum quod intellectus angeli
non est potentia eius essentia sive est eius

potentie in actum, respectu autem aliorum
intelligibilium potest esse in potentia tantum
secundum quod non intelligit ea in potentia quia per ad
agentem reducatur in actum sed per
solum quod in potentia essentiali sic ad
aliquem addiscat. Quod autem in potentia
accidentali sit habens habitum dum non con-
siderat potest per seipsum exire in actum
considerandi quia reduci in actum per
notitiam quantum modo ad actum consi-
derandi. Ad octavum dicendum quod intellectus
non est passivus sed speculativus ac
comburit patet ex dicto ... tertio de anima
non sequitur. Ad nonum dicendum quod ad potentiam
cognitivam ... duplex. Uno modo ex
parte principii cognoscendi et magis
notum est ita cognoscendum magis no-
tum, et hoc modo medium demonstrationis
est magis cognoscendum quam conclusio.
Alio modo ex parte cognoscentis et ita
cognitiones ... quod facit cognoscibile
esse actu in cognoscente et sic
habet ad principium cognoscendi.
Ad decimum dicendum quod dilectio naturalis est
habitus sed actus. Ad undecimum dicendum quod
intellectus non eminenter ... intelligere
intelligibilis intellectus, sed procedit ex
utroque secundum quod facit unitas.

Septimo queritur utrum angelus
cognoscat alium. Et videtur quod
non. Ut dicit Dionysius vii capitulo celestis ierarchie
ipsi angeli sua ordinacione ignorabant. Sed si angelus unus cognosceret
alium, suam ordinacionem sciret.
Ergo unus alium non cognoscit. Preterea
omne intelligibile sit quod est supra se
incognitum et caret ut dicit in libro de
causis. Sed quidam eminent supra se incognitum
tantum ab ea. Sed si fides non potest
quod unus angelus est eminentior altero, ergo
unus alium non cognoscit. Preterea sic
dicit Boecius ut cognoscendum ... sine re-
dundantia sed angelus est quedam simul
tantum per ... angeli tamen potuit
cognoscat. Videtur quod angelus alium

non cognoscat. Preterea quod unus angelus
alium non cognoscat per essentiam cognoscentis.
Id enim cognoscit quod intellectui ... intimum
ipsum intellectui. Sed essentia unius angeli
non potest esse intima intellectui alterius quia
intellectui illabi ... solus deus. Ergo
angelus non potest cognoscere alium
angelum per essentiam eius. Preterea
unum angelum cognosci ab
omnibus angelis. Id autem quo aliquid
cognoscitur est coniunctum ipsi cognos-
centi. Si ergo angelus cognoscit alium
per essentiam angeli cognitam oportet
quod angelus cognitus esset in pluribus
locis cum angeli cognoscentes
in pluribus locis sint. Preterea essentia
substantia quedam est intellectus autem accidens
cum sit potentia quedam sed substantia non est forma
accidentis. Ergo essentia unius angeli non
potest esse aliquid formaliter, quo cognoscit. Preterea
intellectus cognosci ab intellectu per suam
presentiam que est separatum ab eo. Sed essentia
unius angeli est separata ab intellectu
alterius. Ergo unus angelus ab aliquo non
cognoscitur per essentiam sive presentiam. Contra.
Videtur quod unus angelus non cognoscat
per essentiam sui cognoscentis alium.
Sicut enim superiores ... infe-
riores ... Si ergo superior
angelus cognoscendo essentiam suam
cognoscit omnes angelos eadem ratione
et per essentiam suam cognoscit ... similes
... per aliquas formas ut dicit in libro de
causis. Preterea ... cognoscit ... alterius
... in eo. Sed essentia
unius angeli non convenit cum alio
... Si ergo unus alium cognoscat
solum per essentiam sui cognoscentis non
cognoscit. Sed ... quod est perfecte
cognoscere. Preterea quod ad cognosci
... Si ergo unus angelus per essentiam
suam omnes alios cognoscat essentia sua
... quod ... soli divine
essentie convenit. Preterea quod unus angelus

Praeterea

non cognoscat alium per similitudinem suae
essentiae aliquam in se existentem. Contra,
ut dicit Dionysius angeli sunt divina
lumina, sed lumen non cognoscitur per
aliquam speciem sed per se ipsum, ergo nec
angelus. Omnis creata res est
ut probat per Augustinum super 1 Io. 1 et tenebrae
eam non comprehenderunt, sed similitudo tenebrae
[illegible] sit tenebris lumen actu non est
perceptivum manifestationis sed occul-
tationis, cum ergo angelus sit creata
et sit tenebra non potest cognosci per
suam similitudinem. Sed si cognoscitur [illegible]
quod cognoscat plurium [illegible]
Respondeo angelus est deo propinquior
quam vita animae, sed anima [illegible]
cognoscit omnia et indicat de
omnibus secundum scientiam quam habet ad
vocem et naturam per aliquas artes
quas secum ad corpus detulit,
ergo multo fortius angelus non
cognoscit alium angelum per species
cum sit per rationem creatam. Item videtur quod non
per similitudinem innatam quia quaelibet
similitudo innata se habet ad plures
et distantes. Si ergo unus angelus alium
cognoscat per similitudinem innatam
non cognoscit de eo quod est plures
et quod est distantes. Praeterea deus potest de
novo facere unum angelum, sed
angelus qui non est factus non habet spe-
ciem substantiae illius angeli nec naturaliter cognoscit,
non cognoscit alium angelum nisi per
formam innatam angelicam, [illegible] ergo
sic non cognoscit naturaliter cognoscere
angelum qui de novo factus est. Ite-
rum quod non per formas impressas ab
intelligibilibus sicut species per formas
impressas a sensibilibus, quia sic hoc
infideles angeli non cognoscerent
a superioribus, cum non possit impri-
mi talis. Item videtur quod non per formas
abstractas a fantasmatibus quia
sic infideles non cognoscerent
superiores, ex quo omnibus modis quod unus

angelus alium non cognoscat.
Et ad illud de causis dicit omnis intel-
ligentia scit res quae sunt corruptio-
ni et casui sub tempore, sed angeli sunt incor-
ruptibiles et supra tempus, ergo unus
angelus ab alio non cognoscitur.
Praeterea similitudo est causa cognitionis
secundum numerum unius angeli magis
convenit alius angelus quam res
materiales, ergo cum angeli res
materiales cognoscant multo fortius
[illegible]. Praeterea magis communicat unius anima magis est
proportionata essentiae alterius angeli
quam essentiae divinae, ergo cum angeli
videant deum per essentiam multo for-
tius unus angelus essentiam alterius
angeli cognoscit. Praeterea dicit in libro
de intelligentiis omnis substantia intel-
lectiva immaterialis cognoscitiva
est sui per essentiam suam. [illegible] de causa
cognitionis est immaterialitas ut omnia cog-
noscat, sed esse immaterialis et immaterialitas
magis convenit angelis, ergo propriam
cognoscunt et ita unus alium.
Item videtur quod unus angelus alium cog-
noscat per essentiam angeli cognoscentis.
Augustinus enim dicit 12 super genesim ad litteram
quod angeli sua visione communicant
per quamdam spiritualem, sed quilibet cognoscit
per essentiam, unus spiritus alii per essentiam
communicat, ergo unus angelus per alium
per essentiam cognoscitur, ita per essentiam ab
alio cognoscitur. Praeterea cognitio est
actus quidam, sed ad actionem autem
exigitur ut sufficiens sit contactus, ergo
cum unum angelum et alium
possit esse spiritualis contactus unus
alium per essentiam suam cognoscere potest.
Praeterea magis convenit unius angeli
essentiae alterius angeli quam consimili
rei materialis, sed intellectus angeli potest informari
similitudine rei ad cognoscendam
rem materialem, ergo et essentiae alterius angeli

pt ee formam eius angeli qua
aliu angelum cognoscit. Postea
aug. xii sup. gen. ad litteram
Intellectualis visio est causa rerum
quarum similitudines non sunt aliud
quam earum esse. Sed unus angelus
non cognoscit alium intellectuali
visione ergo non cognoscit eum per
similitudinem. Sed contra quia eius esse eius
est idem quod prius. Nota dicendum quod unus
angelus absque dubio alium cognoscit
cum quilibet angelus sit substantia intel-
ligibilis actu per hoc quod est a ma-
teria immunis. Intellectus autem angeli non
accipit a sensibilibus sed recipit a deo species
formarum intelligibilium et intellectualium
secundum eas intelligendo. Sed de modo
cognitionis videtur esse diversitas secundum
considerationem diversorum doctorum. Com-
mentator enim in xi metaphysice dicit quod
substantie separate a materia dicuntur
forme et intellectu forme et esse intellectum
earum. Enim apud nos forma domus
que est in mente artificis sit a qua
forma domus que est extra procedit. Et hec
quidem forma exterior est in materia. Forma autem
artis est sine materia. Sic hic tamen angeli
sunt substantie forme immateriales ut dicit
dyonisius. Videtur sequi quod forma qua unus
angelus intelligit ab alio sit eius
quod eius esse quo in se subsistit. Sed
istud non videtur esse possibile. Ulterius forma
enim qua intellectus angeli intelligit consistit
in eius perfectione nobiliore intellectu
et propterea hoc probat in xii metaphysice. Preterea quod de-
mum dat ex se quem perficit in
eius esse eo nobilius. Sed si forma
angeli intelligentis inferioris per eius
inferiorem sequitur quod inferiorum
rerum essent perfectiores intellectibus
superiorum et eius nobiliores quod est
impossibile. Possibile autem forte dici
quod hic modus est genus quia ad modum
intelligendi quo inferior communiter substantias

ut si inferior superiorem intelligat
per eius superiorem. Et huic videtur con-
sonare verba dyonisii. ii. ca. de divi-
nis nominibus ubi angelos distinguit in
intelligibiles et intellectuales
substantias superiores quidem intelligibiles
vocat. Inferiores autem intellectuales
videtur dicere quod inferiores substantie superioribus
ut ipsis que possent intelligi hoc mo-
do. Si superiorum et essentia forme
quibus inferiores intelligunt. Sed hec
via possit sustineri forte apud
philosophos qui posuerunt superiores
intelligentias esse inferiorum crea-
tores. Sic enim potest aliquis ponere quod
dando quod superior angelus inferiori
esse intimius quam causa consimilis essen-
tie quod quidem apud nos dici
potest de solo deo qui mentibus
angelicis et humanis illabitur.
Forma autem qua intellectus intelligit oportet quod sit
intimum intellectui in actu. Unde
non potest dici de aliqua substantia spirituali
quod per essentiam suam ab alia videatur
nisi de solo deo. Et ideo et philosophorum
opinio non fuit quod angelus per essentiam
suam ab alio videatur sed humanitas
corporis demonstratur. Dicit enim commentator
in xii metaphysice quod sicut intelligit motor
orbis saturni de motu primi orbis
et ad ab eo quod intelligit de primo mo-
tore orbis iouis quod non potest esse unum
cognitum ad id quod utrumque intel-
ligit non erit similitudo intelligentie mo-
toris orbis superioris per essentiam eius.
In quinto libri de causis dicitur
et intelligentia inferior quod est se-
cundum modum substantie intelligentie
et modum substantie superioris. Alia via est
quod intelligendo esse in nobis videtur
ad quantum impressiones earum in nobis
et non quod per essentiam suam intellectui
ut quod etiam deductum est ex verbis com-
mentatoris xi metaphysice intelligendi quam

qui aliqua substantia separata a materia
intelligit se ipsam. Tunc enim non oportet quod sit
aliud forma intellecta et forma qua res ubi
in se subsistit, eo quod ipsa forma qua talis
res in se subsistit est intellecta in
actu propter immunitatem suam a materia.
Dionysius [illegible] et ubi non est sicut intelligitur
accipienda, sed cum dicit [illegible] vocat in-
telligibiles et intellectuales, vel
superiores vocat intellectibiles et
inferiores [illegible] in corporalibus
inferiores intelligunt. Ex alio patet
dubium utrum angelus per essentiam suam
videat alium angelum. Videtur
quod non. Ex verbis Augustini x de trinitate,
ubi sic dicit: Mens ipsa sicut corpore-
arum notitias per corporis sensum et
incorporearum per semetipsam. Ex
quo videtur quod de mente angeli
cognoscendo se ipsam cognoscat
alios angelos. Huic tamen videtur attesta-
ri textus qui dicit de talibus quae intellectu
intelliguntur quae sunt in se et non per simulacra
sive species. Sed istud non videtur sufficere,
quia tunc omnibus cognitio esset per essentiam,
angelus per essentiam patet plus de
aliis angelis cognosceret quam habet in
quantum essentia sua est similis. Unus autem
angelus alteri non similatur nisi in natura generis
et speciei, quod unus alium non cog-
nosceret cognitione completa et
proprie, quantum ad id quod ponit
plures angelos specie ab invicem
differre. Forte posset aliquis sustinendo
modo istum. Quibus enim angelus cog-
noscendo essentiam suam cognoscit
perfecte per intellectualem naturam, cog-
nita autem natura intellectuali perfecte
cognoscuntur omnes gradus naturae intel-
lectualis diversae autem species angelicae
distinguuntur solum secundum gradus perfectionis
intellectualis naturae, sed hoc unus angelus
essentiam suam videns comprehendit simul gradus
naturae intellectualis et per huius

corruptos de aliis aliis angelis
cognitionem completam habet, sicut patet
in visu, quia quidam alii dicunt
quod unus cognoscit alium per formam
acquisitam aut per dictam acceptam
formam acquisitam dicitur, sicut si
albedo se ipsam intelligeret, perfectam
cognoscet naturam coloris, et per quas
omnes species colorum secundum gradus colorum
distinguitur, et ultimus et omnes individuos
individuos colores si in una specie
non esset [illegible] individuum.
Sed adhuc et hunc modum non videtur suf-
ficere, quia non in una specie
sit unus angelus tamen in angelo
aliquo specie, ad esse quod ei convenit
ex ratione suae speciei, et quae ei convenit
in quantum est quodam individuum, sicut
operationes propriae suae voluntatis et habet
huiusmodi. Per talem non modo de eo aliquis
angelus cognoscere posset. Aliud
autem Augustinus non sonat, quod mens per
se ipsam sit per medium cognoscendi
cognoscat alia, sed sicut per potentiam
cognoscitivam suam sic enim et per se ipsa
corporalia cognoscit. Unde aliquo modo
est aliquid cognoscit dicitur quod unus angelus
alios cognoscit per similitudines connaturales,
non quidem
abstractas a nuper sensibilibus ab ac-
cidentibus vel aliquo modo acquisitas,
sed a creatione divinitus impressas
sicut et in rebus intellectualibus per huiusmodi similitudines
cognoscit et hoc magis ex per sequentia
1 probatur. Item quaeritur de [illegible], quod cum dicatur
sua natura considerata angelus cog-
noscit vel non autem comprehendit, et sic quod
dicunt quod essentialiter hoc enim esset
2 ypostasim per unitatem comprehendere, ad quod
dicitur quod non nota et natura sua ex
cognitionibus in quantum creatum similitudinem
habet sui creatoris. Unde sunt unus aliquis
ponamus similitudinem aliquam per hoc
quod sit causaliter quantum [illegible] sed
sufficiens non cognoscitur angelus sit per

assimilationem. Ad 2m dicendum quod angelus tales
boetii intelligitur de potentiis materialibus
que sunt in substantia. Hugo autem ponit
nature angelice quod ratio cognoscendi(?) se
et omnes alias res. quod probatur quia aliquis
angelus alium per essentiam angelicam
visibiliter videt. et concedit quod quilibet
ad eas possit videre aliquo modo.
Ad rationes vero in oppositum quod probatur quod unus
angelus alium per similitudinem non
cognoscit videtur esse. Ad quod dicitur primo
dicendum quod est similitudo duplex: est enim similitudo
aliquando univoca et deficiens quomodo sicut
quedam similitudo est coloris vel est
perfectionis sicut lucis in substantia illuminata.
Similiter et in angelis dicitur
similitudo nequaquam esse formaliter actu intelligibilis
sicut per modum substantiae minoris
in superioribus et per modum inferioris
in inferioribus. Ad 2m dicendum quod cum dicitur
quod omnis cognitio activa vel passiva
aut non ita considerata nos etiam intelligimus
per essentiam suam. sicut et vel passiva
secundum quod habetur essentia lucem videre
in se ab alio visu sic considerata. sed
hoc est ab alio habere cognitionem passive
fatemur. Ad 3m dicendum quod anima cognoscit
in rationibus eternis inquantum impressio
quedam est rationum eternarum in mente
nostra sicut participatio naturalis cognita
per quam de omnibus iudicat. et
hoc est impressio que est in angelis
similitudinibus rerum per quas cognoscit.
Ad 4m dicendum quod angelus non cognoscit
alium angelum per similitudinem vel
per abstractionem impressam. sed per similitudinem
innatam per quam ducitur in cognitionem
alterius angeli. non solum quantum ad
essentiam eius. sed et quantum ad omnia accidentia
eius. et ideo per hanc cognitionem angelus etiam
distantes vel propinquos. Ad rationes autem probantes
quod unus angelus alium cognoscit
tanquam rationes. Ad primam non probatur
quod angelus cognoscit per essentiam suam

ab alio angelo videri et cetera. Ad 2m dicendum quod ad prima
via cognitionis de qua angelus
non intelligitur quantum ad essentiam. sed quantum
ad operationem qua superior substantia illuminat
inferiorem. Ad 3m dicendum quod cognoscens
et cognitum non se habent sicut agens
et patiens ut ex dictis patet. sed sicut
duo ex quibus fit unum cognitum sive
principium. et ideo non oportet ad cognitionem
tota actio cognitionis cognoscentis et cognoscibilis
sed oportet quod cognoscibile cognoscenti
unitum ut forma vel per
essentiam suam vel per similitudinem suam.
Ad 4m dicendum quod species omnes angeli
magis generales sunt in uno quam in alio
quantum ad similitudinem rerum multarum
participationem non unius generis. sed conveniunt
quod quanto intellectus perfectior est
perfectius. sicut et una anima magis est
anima unitate magnitudine et cetera. tamen
una anima non est forma alterius anime
sic et eorum. Ad 5m dicendum quod auctoritas
augustini potest duplex exponi. Uno modo ut
dicatur quod angelus habet in se non solum
intellectualiter per cognitionem quidem
vel speciem ut deus quia possit per essentiam
suam. et constat cum lapis per essentiam
suam non sit in anima quod non ab anima
intelligatur. Alio modo potest exponi ut
referatur ad obiectum cognitionis. non
ad formam cognoscendi. et sic patet. et
imaginationibus obiectum est corporea
aliquando quam similitudinibus rerum et
non rebus ipsis. sed obiectum intellectus
quod quid est ipsa essentia rei. ut dicitur in
3 de anima. et similitudo rei que est in
intellectu est similitudo ducens in cognitionem.
similitudo autem que est in sensu vel imaginatione
non est similitudo actu.

Octavo queritur utrum angelus
per res materiales cognoscat per
aliquas formas an per essentiam suam cognoscit. et videtur quod per essentiam suam.
Imaginationes enim sunt que cognoscant in
suo exemplari. sed in libro de divinis nominibus
dicitur clemens philosophus quod deus

quod superior dicitur in entibus est inferiorum exemplaria, et ideo essentia divina malum; ergo angeli cognoscunt mala per essentiam suam. Item res malas melius cognoscit essentia divina quam ipsis naturis, quia clarius ibi relucent; sed essentia angeli est propinquior divine essentie quam res male; ergo angeli perfectius cognoscunt essentiam angeli quam ipsis naturis. Item angelus cognoscit eas in ipsis naturis; cognoscit ergo multo fortius angelus per essentiam suam, intelligentes omnia mala cognoscunt. Item lumen intellectus angelici est perfectius quam lumen intellectus agentis quod est in nobis; sed lumine intellectus agentis omnia mala cognoscimus, quia lumen est actus omnium intelligibilium; ergo multo fortius angelus cognoscendo lumen suum omnia mala cognoscit. Item aut angelus res malas cognoscit quia eas vel per speciem vel per essentiam suam cognoscit; sed non per speciem, quia vel species esset universalis vel propria; non universalis, quia sic non haberet perfectam cognitionem de eis. Ergo per essentiam suam cognoscit res malas. Item sicut lux corporalis se habet respectu omnium colorum, quia ipsa est actus omnium colorum, ita intellectus angeli se habet spiritualiter; ergo cognoscendo se cognoscit omnia mala. Item intellectus angeli medius est inter divinum et humanum; sed intellectus divinus omnia cognoscit per essentiam suam, intellectus autem humanus omnia per species; ergo intellectus angeli ad minus quedam cognoscit essentiam suam cognoscendo. Contra Dionysius 7 ca. de divinis nominibus: angeli [illegible] sed ea que sensibilia non [illegible] ipsa cognoscit, sed ipsa deiformibus mentibus

utuntur et nun[illegible] quod non cognoscendo utuntur et nun[illegible] sua mala cognoscat. Item si speculum mentale cognosceret, cognosceret res malas per essentiam suam, nisi a rebus species in ipsum resultarent; sed in mente angeli non resultant species a rebus in illis [illegible], ut patet per Dionysium 7 c. de divinis nominibus. Si ergo mala cognoscat, cognoscit per essentiam suam; cognoscat autem sit quoddam speculum, ut patet per Dionysium 4 c. de divinis nominibus. Item prima cognitio iam est perfectior quam posita naturalis rerum materialium, sed intellectus potest malum per [illegible] sua sicut hic, quod addam, ergo multo fortius intellectus angelicus potest cognoscere res malas per essentiam suam sine aliqua specie. Item sicut efficacior est angelus in cognoscendo quam ignis in comburendo; sed ignis comburit sine hoc quod ad combustionem sit ei propositum. Ergo et angelus cognoscit per se sine hoc quod aliqua species cognoscenti sit proposita. Sed contra est quod dicitur libro de causis quod omnis intelligentia est plena formis, et eodem modo dicitur in capitulo de intellectu; ergo per huiusmodi formas intelligit res et non per essentiam suam. Item magis convenit essentia angeli cum angelo quam cum rebus aliis; sed non potest angelus cognoscere per hoc quod cognoscit essentiam suam alios angelos cognoscere; ergo nec cognoscendo essentiam suam mala cognoscet. Item quod est propinquius unitati non potest esse principium distinctionis; sed essentia angeli est propinquior unitati ipsius quam sit essentia angelica, ergo non potest esse principium distincte cognitionis de rebus. Respondeo dicendum quod ei qui [illegible] sed angelus habet potentiam intellectivam

gonoscens potentia intellectiva gonoscitiva
ing eius quo mediante gonoscens mediante
rebus per essentiam suam. Tertio modo quia omnibus
cognitio est per assimilacionem similitudo
autem inter aliqua duo est convenientia
in forma, quia unitas effectus
unitatem causae demonstrat, et sic in
convenientiam formae aliquid ad imprimen-
dum in illo formae vere dicitur operari
imprimentis et aliquid duo esse sicut
inter similia vel alterum duorum in-
dorum, ut sit ita quod unum sit causa al-
terius, vel ita quod ambo ab una causa
causentur, quod eandem formam utrique
imprimat et sic habent duo, sic de aliis
ponitur in illud quod cognoscit et ab eo
quod perfici possunt. Videmus enim non pos-
sumus angelos per rationem mediante
rerum, sed deum causam eorum visi-
bilium et invisibilium. Et ideo non potest in
angelo esse similitudo mediante rerum
nisi ab eo qui est mediante ratione
dominatur, quia ad hoc non accipio
sed ab alio est, cum per essentiam sua
et per hunc modum probat auctor
quod esse cognitio rei per essentiam rei debeat
per essentiam quod ipsius, quia omnia
ab alio esse habent, unde quod simi-
litudines rerum mediante in angelo
existentes sunt a deo ab essentia ipsius
impressae in prima a deo, vere et
rerum mediante in intellectu angelorum
sicut quidem lux et imitata, ita quidem
secundum quod procedunt ad rerum con-
stitutionem, ita esse sic formae artis
procedunt in artificiatum, sed lux ubi
secundum quod eam eadem impressiones
quas deus efficiunt sibi similes in
mentibus angelorum, Ex quibus patet: pos-
sunt rerum mediante esse angelis
causatae, et cum sint eorum possessionem
ad hoc, quod per rebus mediantes non per essentiam
suam, sed per formas superadditas cog-
noscant similitudines cum effectum
noscit, itaque per modum quod ita ac

intellectus ad producendum effectum, ut
dicitur in libro de causis. Intelligentia non
dat esse rebus, nisi fidem, nisi per virtutem
divinam quae est in ipsa. Videtur autem
oppositum dictum divina, sed et utrum est in
nobis ex principiis causae superin-
ductis, scilicet ab aliis accepta, et sic
huiusmodi intelligentia cognoscit per essentiam sua
virtute similitudinibus mediante rerum,
si ponantur effectus ut per
essentiam ipsius angeli. Tertio probatur quod cognitionem
in potentia quia angeli cognoscunt quod
rebus mediantibus per essentiam suam superadditas
formas habent, sic existentes ~~~ 1
ad primum dicendum quod exemplar
si proprie accipiatur importat causa-
litatem respectu exemplatorum, quia
exemplar est ad cuius imitationem fit
aliquid, unde Dionysius in libro suo de
mentibus implicat ideas exem-
plaria rerum dicta rerum in deo
existentes. Si tamen exemplar large
dicatur omne quod aliquid ab aliquo
reputatur, sic et angelorum cognitione
possunt dici exemplaria mediante rerum
sed sicut essentia divina est prima exemplar
huius cognitionis per rationem ideales
et quam accipit formas, ita et
essentia angeli est quaedam similitudo rerum
materialium et formarum quas habet a primo
cognitionis formarum per quas sit id
quod essentia causae ideae in deo. 2
Ad secundum dicendum quod per essentiam divinam in fine
virtuo determinata, ad quod res
sic colligit in se perfectiones omnium
generum, ut dicit Augustinus in libro
de divinis nominibus. Et cum anima
in methaphysica ita potest esse ... secundum
propria unius omnium similitudo et per
receptionem possunt ea per se cognosci
essentia autem angeli est determinata ad
aliquod genus, unde non habet in se quod sit
similitudo materialium omnium, unde indiget
superadditis quibus res ipsas naturas cog-
noscat. Ad tertium dicendum quod mediante
agente non cognoscuntur omnia quae

similitudinem sufficientem ad omnia cognoscendum, ideo quia non est actus omnium formarum intelligibilium in quantum habet in actu formas, sed in quantum solum est intelligibilia; sed per intellectum agentem dicitur cognosci omnia sicut per principium cognitionis activum. Ad xiii dicendum quod angelus cognoscit res non per species particulares neque universales communiter, quia formae universales sicut que a sensibus abstrahuntur, sed sunt universales et particularium virtute similitudines, ut infra melius apparebit. Ad xv dicendum quod lux caeli si sit una, cognosceret non propter hoc omnes colores determinate cognosceret, sed cognosceret eos solum in quantum sunt visibiles, alias oculus videndo lucem omnes colores videret, quod est manifeste falsum. Ad xvi dicendum quod intellectus angeli quantum ad hoc est medius inter divinum et humanum quia res alias cognoscit per formas concreatas sibi superadditas, quod deficit ab intellectu divino; se autem cognoscit per essentiam, quod excedit intellectum humanum. Ad xvii dicendum quod auctoritas Dionysii est intelligenda ita quod virtus et natura angeli sit medium quo angelus alia cognoscit, sed quia magis cognitionis angeli esse et potentiae et virtutis ipsius; non autem proprie est medium cognitionis [illegible] quia per eorum quae in aliis similia cognoscit et [illegible]. Ad xviii dicendum quod speculum materiale seipsum cognosceret, non tamen cum suam cognoscendo cognosceret res alias nisi quatenus cognosceret formas sublimitates in ipso; nec differret utrum formae essent acceptae a rebus vel naturaliter inditae. Ad xix dicendum quod potentia cognoscitiva angeli ordinatur ad nobiliorem actum quam potentia naturalis vel materialis, unde quamvis pluribus ad minimum indigeat, nihilominus perfectior et dignior venit. Ad xx dicendum

quod cognoscens non se habet ad cognoscibile sicut comburens et combustibile, quorum unum est agens et alterum patiens, sed cognoscens et cognoscibile se habent ut unum principium in cognitione, in quantum ex cognoscibili et cognoscente fit aliquod unum, cognitio ut ex partibus; ratio vero non sequitur.

Nono quaeritur utrum formae per quas angeli cognoscunt res materiales sint innatae vel a rebus acceptae. Et videtur quod non sint innatae. Videlicet enim distinguitur scientia speculativa a practica, quia practica est ad res, speculativa a rebus. Sed angeli non habent de rebus materialibus scientiam practicam, cum non sint earum factores, ut dicit Damascenus. Ergo speculativa tantum; ergo scientia eorum est a rebus accepta, et non per species innatas.

Praeterea, Ephe. iii° dicitur: ut innotescat principatibus etc., ubi accipit Ieronimus quod angeli ministerium incarnationis didicerunt ab apostolis. Sed scientia quae est per species innatas non est ab aliquo acquisita. Ergo non per species innatas est scientia angelorum.

Praeterea, species innatae angeli aequaliter se habent ad praesentia et futura. Scientia autem angelorum non se habet aequaliter ad utrumque, cum scientia praesentia cognoverit, non autem futura. Ergo angelorum scientia non est per species innatas.

Praeterea, angeli cognitionem distinctam habent, sed cognitio distincta de rebus habetur per hoc quod est distinctio principiorum in cognoscendi principium; at distinctio omnium [illegible] est forma quae est in rebus. Ergo oportet quod scientia angelorum de rebus materialibus sit per formas a rebus acceptas.

Praeterea, quaecumque materia universaliter se habet ad eadem, se habent; sed scientia angelorum non se habet ad eadem, quia nunc cognoscunt quod prius

nescierunt. Unde dyo(nisius) a nesciens
aliquis corpus pungatur. Ergo scientia
corporum non est per formas innatas. Praeterea
formae quae sunt in angelis sunt vel es
se vel in actu et cum [illegible] dicitur in
3o de anima. Ergo formae in eis sunt
et sunt rebus posteriores vel a rebus
acceptae. Praeterea [illegible] cognoscit id quod
est cognoscitivum. Ergo angelus
cognoscit res materiales ex quo ipse
res materiales in intellectu fiat per formas
ab eis in intellectu angeli impressas.
Praeterea lumen intellectuale in angelo est
efficacius quam lumen animae humanae
[illegible] lumen intellectus agentis in nobis
abstrahit species a fantasmatibus.
Ergo et multo magis intellectus angeli
potest formas aliquas a rebus sensibilibus
abstrahere. Praeterea propter ut [illegible] inferior
potest et superior. Sed anima quae est
angelo inferior potest recipere co-
gnitionem rerum [illegible] ipse
aliquas formas quae eis innatae sunt
[illegible] a rebus acceptae sic [illegible]
fortius [illegible] animae [illegible]
quecumque [illegible] multo fortius
angelus potest ad [illegible]
[illegible] cognoscit [illegible] res
cognoscit et non [illegible] species in-
natas res materiales cognoscat
[illegible] quas [illegible]. [illegible]
est quod dicit dyo(nisius) vii c(apitulo) de divinis no-
minibus angelus [illegible] colligunt [illegible]
ex sensibilibus vel sensibus [illegible] rebus
divisibilibus [illegible] cognoscit per
formas a rebus acceptas. Praeterea
angeli magis excedunt cor-
pora quam [illegible] superiora [illegible]
inferiora. Sed superiora [illegible] sui no-
bilitate non recipiunt aliquam
impressionem a corporibus inferioribus.
Ergo multo minus intellectus angeli
aliquas formas a corporibus [illegible]
intelligat. Praeterea [illegible] 107 [illegible] supra

quod angeli non cognoscant res
materiales per suam essentiam sed per aliquas
formas. De formis illis est
triplex opinio. Quidam enim dicunt
quod formae [illegible] per quas angeli cognoscunt
sunt a rebus materialibus acceptae.
Sed hoc est inconveniens quia cum quid
recipit formas aliquas a rebus
[illegible] se habet ad res sicut agens
sicut patiens. [illegible] actio-
ne et passione accepta [illegible]
[illegible] in rebus materialibus [illegible] sensibilibus
vel in fantasiam [illegible] fiunt [illegible]
[illegible] de potentia non [illegible] intelligibilis
actu sed potentia [illegible] qui [illegible]
[illegible] efficiatur actu
intelligibilis [illegible] necessitas ponendi
intellectum agentem in nobis formas autem
intelligibiles [illegible] per eas
res intelligimus [illegible]
[illegible] intellectu [illegible]
[illegible] sit [illegible] ita quod intellectus
formas [illegible] recipiat [illegible] a rebus
quoddam pati [illegible]
pati [illegible] sicut [illegible] forma
[illegible] ad invicem actus ad
potentiam agens ad patiens
[illegible] agat [illegible]
actu [illegible]
[illegible] potentia [illegible]
[illegible] agens [illegible]
determinatum patientibus [illegible]
[illegible] de forma [illegible] quod agens
et patiens sit [illegible]
potentia et actus [illegible]
[illegible] non enim album pati
a dulci [illegible] a [illegible]
[illegible] res materiales et intellectus
sunt omnino diversorum generum [illegible]
non conveniant in materia [illegible]
ignorent per philosophum [illegible]
[illegible] res [illegible]
[illegible] ab intellectu [illegible]
agat et [illegible] in nobis [illegible]

[illegible] 1a opinio
[illegible]

2 Coformitas

necoditor ꝯsitias pos q̄ quig
forme sc̄m ꝯ mo īmediate
intelligibilez modo ymatiale
qr in tligunt ꝯ formis intel
ligiblibꝫ sm ꝗ sc̄ for sꝫ ma
cū malibꝫ nō foris ꝗ
nō est a qꝯ rebꝫ me dem
datex tio pt eē actō t pās q̄sno
mo meīlles malēs t pōs ꝯsti
tiās t sildmt hab tmt mt
nisi augelmt ꝗ a rebꝫ ma
libꝫ forꝯ aliqs acciperet op
tet hāe aglm pos ꝯsititas
tita hīret ꝯ malē b̄ vnitū
vn eḡ sineēēm anlē eē
illam ut quida ploma posuit
t eos a rebꝫ malibꝫ forꝯ ac
cipe q̄ aucti scoꝫ t vīte rei
cipe q̄ ꝗ Tertio alij dicunt q̄
angelquo acquit forꝯ q̄ug
ꝯ nostat accipiedo a rebꝫ
nz tymt p formatas sꝫ q̄
ipo eḡ ē ꝯformade ēēꝫ sua
cubꝫ rei ap eā ꝯpuciā et ex
tali ꝯformitate dut sequi
rei ꝯꝯ mcōm Sꝫ hēitū n
ēē in tīo cū ip̄t ad altū ꝯ
formadū sēꝗ forē eḡ aput
ipm sit q̄ n pt dici q̄ ipa ēēꝫ
anglico faciete fiat for re
malibꝫ q̄ ēēꝫ eḡ eē vnig
rebꝫ vnioꝫ q̄ i forma q̄ sē
rei ꝯ forꝯ sit addita ēēnāe
tq sint p pō ipo anglo Nō
enī ꝯformalē sēd sub
ꝯformalē ēēt n̄ at reduct
de pō i actū nēp id q̄ ē actū
vnioꝫ aput anglꝫ p existē
aliqs forꝯ sꝗ qs ēēt potes
reducere se de pō ꝯformali
i actū ꝯ formitoꝫ sic nideḡ
q̄ ymagiat aīa forē noua
spēm ut motꝫ aurī ex spēbꝫ
qs ap se p9 hēbat s̄ motꝫ
aūi t sildmt ꝗ ex forꝯ q̄ug
t dūie forē diffinicōm spēi

Vnioꝫ redieit hꝗ q̄ aliq for p
existat i anglo t habeoꝫ ēēbꝫ
acceptas a rebꝫ ut ymatas
Tercio dicū n̄ī s̄ q̄ etiā ꝯpio d̄t q̄
quioꝫ ēē t meioꝫ q̄ anglireb
malēs p forꝯ ymatas ꝯꝯsit
Dic ei ex rebꝫ ēē nisi īmete
dīna ꝯ p̄ntibꝫ p̄cedut for
malēs ad rēm subsistēciā
Ita p̄cedut a deo forme rēm
ōmꝫ in mētēs anglicas ad
rerꝫ ꝯꝯ mcōm ut sc̄ mt q̄
angeli in rīmt nt ꝗ p̄cedat
sc̄ res forē ꝯ p̄cedit nūm
i forme vnūt t ḡ nō ꝯpa
tabule i quā nichil ē sc̄ptū
mt q̄ at angli tabule depicte
nl speculo i q̄o rerꝫ rōs re
splendet Ad p̄m i dō q̄ dīa
i speclatīe t p̄ctice scienc
ē p sē sꝫ p actū ut q̄ sꝗ sit
huāe hō eīn de rebꝫ qs p̄e
nō fa nō h̄t ꝯꝯ q̄ uioꝫ nisi p
forꝯ a rebꝫ acceptas sec̄ꝯ
at ē de angelo q̄ h̄t a sui ꝯa
forꝯ rōm bnudictās Ad 2m dō
q̄ Ministeriū mēcauctōis p̄noe
scitū ab angel q̄m ab hoibꝫ
vnt hoīes de ipo p aīlos s̄
edocti ut dt dꝯ ꝗ c̄ ca̅ p̄ior
Ipi cumicātōs mistēriū
abscōdītū a seculꝫ ꝯgnit ēē p
angloꝫ eētam q̄ ēē i celestibꝫ
p̄ncipibꝫ t ptāt hꝯ ꝗ mūdi p
dōne mistēriū instruit ut ex
pomt aug q̄ v sr̄ gēn ad litēꝫ
ꝯ quomīs eōꝗ qōm dicat inde
sꝫ trinda e q̄ nō sc̄ h̄t nō intel
q̄ angeli ab hoibꝫ sciām ac
ceperint sꝫ q̄ apls p̄dicāte v̄
ia ꝯpletas q̄ fūant p p̄p̄has
p̄dicāe angli eas plenꝯ ꝯgno
sc̄ plenꝯ sciūt p̄n q̄ sūt a
ut i n̄ sup p̄t Ad 3m dō q̄ a

cognitionibus futurum non cognoscat an-
gelus contingentia quorum sciat/ Non
tamen sequitur ex hoc quod species quas ab eis
accipiunt quibus cognoscunt/ Tunc
cognitio sit per assimilationem cog-
noscentis ad cognitum. Hoc modo con-
tingit nova cognitio. De aliquo
accipere quod contingit de novo
ad aliquid assimilari, aliquid
quidem contingit dupliciter, uno modo per
motum suum, alio modo per motum al-
terius ad formam quam ipse iam habet
Et similiter angelus incipit de novo
ad cognoscendum uno modo per hoc quod cog-
noscens de novo accipit formam
cogniti sicut in nobis accidit. Alio modo
per hoc quod cognitum de novo pervenit
ad formam que est in cognoscente
Et hoc modo angeli de novo cog-
noscunt presentia que prius fuerunt futura
ut puta si ad nunc est homo qui
non assimilatur intellectui per formam
hominis quam habet apud se sed cum incipit
esse homo sub eadem forma incipit
intellectus angeli ei assimilari
sine aliqua immutatione facta circa ipsum
Ad xi dicendum quod sicut intellectus non est
ipsa forma qua res existit sed
similitudo eius. Ita distinctio
cognitionis aliquarum ab invicem re-
quirit ut apud cognoscentem sit ipsa
distinctionis principium. Sed sufficit quod apud
ipsum sit eorum similitudo [illegible]
[illegible] similitudines accipiantur
quantum ad cognitionem distinctam
Ad x dicendum quod intellectus angeli sine
hoc quod acquirit novas formas
intelligibiles potest ad de novo
intelligere dupliciter. Uno modo per hoc quod ad
de novo assimilatur illis formis ut
iam dictum est. Alio modo per hoc quod intellectus
confortatur aliquo fortiori lumine
ad plures cognitiones ex eisdem
formis eliciendas sicut eisdem
formis in fantasia existentibus su-
perveniente lumine prophetie aliquid cognoscit

accipi que accipi non potest per
lumen naturale intellectus angeli. Ad
xii dicendum quod [illegible] prophetie intelligi
de ultimo fine quem ei comprehensione intel-
ligit comprehendit rebus naturalibus. Hoc est
enim rebus naturalibus acceptum. Sed 6
ultimum finem comprehensione excepit
ventum artificialium non est post
sed prius quia per formas artis que sunt
apud nos existentes artificiata
producimus. Et similiter per vobis eternas
deus producit creaturas a quibus ef-
fluunt forme in intellectu angeli. Unde
non sequitur quod forme intellectus angeli sint
posteriores rebus sed quod sint priores
omnibus creaturis. Ad xiii dicendum quod cog- 7
nitum est in cognoscente. Similiter sine
cognitionis forma in cognoscente cog-
nitiva sit a cognito accepta sive
non. Et ideo ratio non est ad propositum. Ad 8
xiiii dicendum quod ratio non est ad propositum intel-
lectum intellectus angeli agentis a rebus sed
ut plurimum procedit efficaciam
actuum intelligibilium ut ex predictis
patet. Et ideo ratio non sequitur. Ad xv dicendum quod 9
dicimus non forte in se ipsa aliquibus
formis sed aliquibus formis per sui parti-
cipationem ex dictis patet ratio non

Decimo queritur utrum angeli superiores habeant
cognitionem per formas magis universales
quam inferiores. Et videtur quod non quia su-
periorum enim angelorum cognitio
perfectior est quam inferiorum. Sed quod cognoscitur
in universali per formas cognoscitur quod quasi
in potentia. Ergo superiores angeli
non cognoscunt per formas magis
universales. Preterea si cognitio superiorum esset
universalior quam inferiorum aut hoc esset
quantum ad cognitionem aut quantum ad operationem aut
non quantum ad operationem cognoscentis opera-
tiones [illegible] [illegible]
quantum ad cognitionem quia ex cognitione
rerum naturalium tam superiores quam inferiores
superiorum angelorum cognitio

non est magis universalis. Item perfectiora quae
cognoscunt inferiores angeli et su-
periores cognoscunt, et tunc per formas
magis universales, ergo per formam quae est in
intellectu superioris ad plura se ex-
tendat. Sed istud non potest esse propter pauciora
plurium. Ergo angeli superiores
non cognoscunt res per pauciora,
et perfectius cognoscerent quam inferio-
res, quod est absurdum. Item cognitio
angelorum est similitudo et non cognos-
citur ut dicit Dionysius vii c. de di. no-
minibus. Sed una superioribus angelis est magis
actualis quam in inferioribus. Ergo et
similiter cognitio. Sed cognitio universalis est
in potentia, cognitio vero in particulari est in actu.
Ergo superiores angeli cognoscunt
res per formas minus universales. In contrarium
est quod dicit Dionysius xii c. celestis hierarchiae,
ubi dicit quod superiores angeli
ut cherubim habent scientiam altio-
rem et universaliorem, inferiores autem
habent particularem et subiectam scientiam.
Item de causis dicitur quod intelligentiae
superiores continent formas magis
universales. Respondeo: superiores angeli sunt
simpliciores quam inferiores,
ergo formae in eis sunt simpliciores,
ergo et magis universales, quia quod est universalius
R°
est simplicius. Secundo dicitur quod potentia quae
ad multa se habet determinatur ad
unum per actum unum formae. Et actus
intellectus esse potentiae unionis, sed potentiae
intellectus esse potentiae multiplicationis
et divisionis. Et quia efficacia virtutis
operando est ex hoc quod est in actu,
inde est quod omnibus intellectualibus quanto est magis
unita tanto est efficacior ad
operandum. Et ideo quanto aliquid intellectuale est
altioris tanto minus ex paucioribus
operari quod tamen ad plura se extendit.
Et hoc videmus quod est in operativis et
cognitivis virtutibus. Artes enim archi-
tectonicae ut potest aedificialis per unam

formam artis dirigit omnes qui ad
artem suam spectant, in quibus tamen inferi-
ores artifices, ut puta caemen-
tarii et sartores lignorum et alii
habent per diversa artificia dirigi.
Similiter et in cognitivis videmus qui est
elevatioris intellectus et paucis
principiis potest se extendere
habet in promptu procedere ad varias
conclusiones ad quas pervenire non
potest qui est hebetioris ingenii
nisi per varias inductiones et particula-
ria coaptata conclusionibus.
Verum Deus sit perfectissima unitas
et puritas actus, ipse per unum quod
est essentia sua omnia operatur et omnia
cognoscit efficacissime. Et ab
ipsa autem effluunt rationes [illegible]
intelligibiles angeli, ut ex dictis patet,
non quidem secundum eandem rationem, sed ad
cognoscendum. Unde quanto angelus
fuerit plus de actu et minus de
potentia, tanto emanatio huiusmodi
magis in pauca [illegible] et universalia
cognitiva est efficacior. Et hoc
superiores angeli cognoscunt res
per formas magis universales quam inferiores.
Ad primum dicendum quod cognoscere ad
universale potest intelligi dupliciter. Uno modo ut
referatur ad cognitionem ex parte
cogniti, et quod cognoscitur est universale. Et
cognoscere universalem cognitionem
[illegible] quod qui cog-
noscit de aliquo universaliter tantum
imperfecte cognoscit quam qui
cognoscit cum hoc proprietatis. Alio modo
ut referatur ad cognitionem ex
parte eius quo cognoscitur. Et quod est
talis universalis per medium universale est
perfectius divino cognitioni, sed ad
ipsa deducta. Ad secundum dicendum quod
[illegible] esse formas magis universales quae
ad cognitionem non quia plurium
unum cognitionem causant, sed quia per
pauciores formas ad eandem cognitionem

superior intellectus comprehendit et ad perfectum
cognoscendum, ut puta si superior
angelus per unam formam actualem
omnes species alicuius cognoscat, in-
ferior autem non nisi per multas species,
tamen hoc superior angelus per pauciores species
intelligibiles ex eisdem rebus cog-
noscat. Ad tertium dicendum quod quamvis
non oportet esse proportionem plurium sicut
rebus adequatum, sed sicut superex-
cedentes oportet esse proportionem plurium
quae continet esse uniformiter
praeexistens quae in creaturis divisim
inveniuntur, sicut in uno esse divina
essentia vero rerum omnium quae ipsa
uniformiter praeexistit quod quae
divisim in omnibus creaturis inveni-
untur, ut Dionysius dicit. Et similiter forma
intellectus angelici sunt expressiones
rerum ipsarum, ut patet divinae essentiae
primis quibus non est inconveniens si una
forma intellectus angeli sit ratio propria
plurium secundum diversas eius habitudines
ad diversas res, ex quibus habitu-
dinibus consurgit pluralitas
idearum. Sed formae intellectus nostri ac-
cipiuntur ex rebus, unde non se habent
ut excedentes res, sed quasi adaequatae
quantum ad repraesentationem, sed sunt
excedentes eas et ad modum earum con-
tinguntur, sed in materiali esse
uniformiter, quare non potest esse ratio
plurium. Ad quartum dicendum sicut ad primum.

Undecimo quaeritur utrum angelus
cognoscat singularia. Et
videtur quod non, quia ut dicit Boethius, universale
dum intelligitur, singulare dum sentitur. Sed
angelus non cognoscit nisi per intellectum,
ergo non cognoscit singularia. Et
dicit Dionysius quod per intellectum demonstrativum
non autem de angelis. Item
intellectus non cognoscit rem mate-
rialem singularia ratione suae
immaterialitatis; unde cognoscitur
potentiis materialibus in nobis existentibus sicut
cognoscunt ut sensus et imaginatio.
Sed intellectus angeli est immaterialior quam
humanus, ergo non cognoscit singularia.
Item omnis cognitio est per assimilationem
cognoscentis ad cognitum. Sed
intellectus angeli non potest assimilari
singularibus materialibus quae
singularia sunt per materiam. Intellectus
autem angeli est omnino separatus a materia,
ergo intellectus angeli non cognoscit
singularia in sua singularitate. Item
intellectus cognoscit ea quae accipit
per se, sed formam individuatam
et particularem accipit sine materia, ergo intellectus
et particularia cognoscit singularia.
Sed intellectus cum acceperit sine ma-
teria conditionibus materialibus ex quibus forma
individuata, ergo accipit universale
et ita non singulare. Praeterea quod est
aliquo est in eo per modum recipientis.
Sed intellectus angeli est simplex et im-
materialis, ergo similitudines particularium
recipiuntur in eo universaliter ut simpliciter
et immaterialiter, et ita per eas
singularia non cognoscit.
Praeterea diversa singularia non possunt
per unum medium cognosci, sed potest
aliquid ad certum aliquorum cognoscendum per
medium quod est commune multis, sed
unum. Sed quaelibet forma abstracta
est communis multis particularibus,
ergo non potest esse propria ad diversa
particularia ut per eam cognoscantur.
Sed intellectus angeli non est aliqua forma
nisi immaterialis, ergo non potest cognoscere
singularia. Praeterea quod est sicut
per hoc quod est in se, et quod est ex
materia, ergo non est in se, et quod est ex
intellectu non potest cognosci. Praeterea nulla
potentia extenditur ultra suum obiectum,
sed quiditas depurata a ma-
teria est obiectum intellectus, ut dicitur 3 de anima;
ergo cum ea singulare sit coarctatum
materiae sibi, non potest per intellectum cognosci.
Praeterea quod patitur cognosci non potest
nisi per se, sed hoc intellectus cognoscit presentium
et absentium, debilitabat quod potest

alit se hñt eis sunt motiui et tm
varia[n]t[ur] sic ergo non pnt p[er] int[ellectum]
cognoscere tr[ahi] q[uod] p[ro]p[osit]io[n]e p[er] for[m]a[m]
int[ellectu]s simplicior int[ellectu]s sic sicut
p[er]fectio p[er]fectibili / sed int[ellectu]s angeli e[st]
i[m]materialis ergo et forma eius sit i[m]materia-
lis / sed forma non sit individua n[ec]
s[i]mil[es] / ergo forma eius sit vl[ibus]
tantu[m] non sit p[ro]pria eis cog[no]scendi
p[ro]pria / p[re]terea nichil ad p[ro]pria eius
cognoscendi[n] mediatu[m] d[icitu]r esse
homogenea mediato ut d[icitu]r
ix meth[aphysice] / ergo spe[ci]es q[ue] e[st] p[ro]p[ri]a
cognoscendi d[icitu]r esse homogenea
re[i] q[uam] p[er] ip[s]am cognoscit / sed
forma int[ellectu]s angeli non e[st] homogenea
singulari cu[m] sit i[m]mat[eri]al[is] / ergo p[er] eam no[n]
p[otes]t angel[us] singularia cognoscere / p[re]terea
p[otes]tas glorificandi [et] p[otes]tas cale-
fa[ciendi] cognitiva p[otes]t eius / sed nu[n]q[uam] glorifi-
cari excedit cognitionem agenti[s]
naturalis / sed int[ellectu]s ho[m]i[ni]s glorificati
no[n] cognoscit singularia que sibi [?]
cedant d[icitu]r ang[elus] i[n] l[ibr]o de cap[?]
mortuis agenda Nesciunt
mortui e[tiam] s[an]c[t]i q[ui]d agat[ur] e[x] eor[um]
filiis / ergo nec angeli singularia
cognoscere pnt cognitione naturali
p[re]terea angel[us] singularia cognoscit
[?] spe[ci]es singularia p[er]
vl[ibus] / sed non p[er] singularia / q[ui]a oportet
q[uod] tot a[n]gelis in[n]itant spe[ci]es q[ua]t
singularia / singularia at si[n]t i[n] p[otenti]a
infinita q[uo]d p[ro]p[ri]e appetit
si p[o]t[enti]a q[uod] infundi possit si n[on]
deficiat ab h[oc] statu / q[ui]a co[n]-
stat d[icitu]r esse p[ro]pter hoc esse infi-
nite sic int[ellectu]s angeli q[uo]d e[st]
i[m]possibile / s[ecundu]m d[icitu]r p[er] vl[ibus] q[uod] si[n]t
no[n] h[ab]et distinc[tio]n[em] cognitionis
de singularibus / ita h[ec] e[st] eo[rum] cog-
nosce[re] singularia i[m]p[er]fecte / q[uo]d non e[st]
angelo attribuendu[m] / ergo non
angeli singularia cognoscunt / s[ed] co[n]tra
nullus custodi[t] q[uod] ignorat / sed angeli

custodiunt singularia ho[m]i[n]es ut p[ate]t
p[er] ps[almum] Angelis suis ma[n]davit de te
[et]c[etera] / ergo ipsi cognoscunt singularia
R[espon]deo d[icendu]m q[uod] q[ui]dam non cognoscunt ut p[ate]t
i[n] l[ibr]o de ca[usis] d[ictu]m p[er] ang[elos] / sed angeli
custodiunt et adhuc cu[rant] sing[u]laria
ho[m]i[n]ibus et q[uando] ad singularia co[n]-
siderant de illa d[ici]t q[uod] a[n]geli
eos cognoscunt / p[ro]p[ter] q[uod] p[hilosoph]us i[n] l[ibr]o de
positione q[uo]d s[u]b[i]e[ct]us vl[ibus] sit p[ro]p[ri]-
tas / sed non q[uod] an[geli] h[ec] cog-
noscunt re[rum] vl[ibus] eas / ergo
singularia cognoscunt / p[ro]p[ter] q[uo]d
p[otes]t ni[hi]l int[ellectu]s q[ua]m sublimior p[otes]t s[u]p[er]ior
ut Boe[tius] d[icit] i[n] l[ibr]o de co[n]solat[ione] / sed sensus
tantu[m] at i[m]maginatio homin[is]
singularia cognoscit / ergo multo
fortius int[ellectu]s angeli
Et non d[icitu]r q[uod] q[ui]da[m] h[ab]et h[oc] erra-
ment d[icen]tes angelos singularia non
cognoscere / sed hoc p[otes]t a fide c[atholica]
aliena / q[ui]a i[n] ministeriu[m] an-
gelorum et ho[m]i[n]ib[us] / et e[tiam] ret[ra]
repugnat / q[ui]a si a[n]geli ignorat
ea q[ue] nos cognoscim[us] ad mi[nus]
q[ua]ntum ad h[oc] i[m]p[er]fectior e[st] eor[um]
cognitio sicut p[hilosoph]us d[ici]t i[n] p[rim]o de
a[n]i[m]a q[uod] accidit deu[m] insipie[n]-
tissimu[m] esse si discordia[m] nesciret
q[ue] a[lia] alii sciunt / Vn[de] h[oc] errore
exclusio i[n] i[n] q[ui]b[us] modi i[n] [?]
assignati a d[i]c[t]is q[uod] angeli
singularia cognoscit / q[ui]da[m] [enim]
e[ss]e d[icu]nt / q[uod] singularia cognoscit
sing[u]larium sp[eci]es ab eis abs-
trahendo sicut et nos p[er] s[ensus]
ea cognoscim[us] / sed ista ro[n] e[st] co[n]-
ve[n]ie[n]s rac[i]onabil[is] p[ri]mo q[ui]a an[geli] no[n]
h[ab]ent cognitionem a reb[us] accepta[m]
ut p[ate]t p[er] d[icta] sup[er] t[itulus] ang[eli] q[uestio] 2[a] sup[er]
g[e]n[esim] ad li[tteram] / et e[tiam] h[oc] d[ici]t
D[ionysius] 1[o] 2[o] q[ui]a dato q[uod] a reb[us] ac-
ciperet formam r[ati]o[n]e rece[p]ti i[n]
i[n]t[ellectu] man[er]ent p[ro] motu i[n] int[ellectu]
recipient / et ad d[i]c[t]a[m] difficultates
veniret q[ue] p[er] eos posset

singularia cognosci que ex ma-
individua. Aliquis modus est quem ducit
ponit in sua metaphysica dicens quod deus et
angeli singularia cognoscunt vir-
tute universalium formarum ad sin-
gularia cognoscendum quam cognosci-
tur esse hic et nunc per omnes con-
diciones individuantes. Verbi gratia
qui cognosceret per principia et causas
universales sic singularia cognosceret ab
hac eclipsim futuram cassum prop-
ter universales causas ex motibus celestibus
causam prenuntiat. Et alia aut similia
cognoscuntur ubi in quantum cognitio-
tate omnibus universalibus ut veniret co-
notatum singularibus effectibus.
Sed hic modus cognitionis non vi-
sufficere. Ponimus enim angelos
singularia cognoscere et per ea que ad
eorum singularitatem pertinent. Sic
quod cognoscunt singulares res hominis actus
et hoc quod spectat ad officium custodie.
Unde tertius modus assignatur a quibusdam
sequi dicunt quod angeli habent species
seu formas universales totius ordinis universi
a creatore immaditas quas applicant
ad hoc vel ad illud singulare. Et ex formis
universalibus singularia cognoscunt. Sed
hic modus [illegible] quod non oportet
ad ad aliud applicare nisi in
aliud sit aliquo precognitum. Sicut
nos universalium cognitionem singularibus
applicamus quod in cognitione est ita presupposita
preexistunt. Unde angeli autem non causa
cognitio quam intellectualia in qua
singularium cognitio preexistat
ut sit vel species formarum earum
possunt singularibus applicari.
Unde per hoc quod applicatio universalium ad par-
ticulare preexigit cognitionem intel-
lectualem singularium in angelo
tamen tertius modus [illegible]. Et ideo quartus modus
probabilis dicitur quod forme que sunt in
intellectu angelorum sunt efficaces ad
causandum cognitionem non solum universalium
sed particularium [illegible] nulla applicatione

presupposita quamvis non sit ita
de formis intellectus quas que se
habent ad res dupliciter. Uno modo ut cau-
se res sicut forme practici intellectus. Alio
sicut causate a rebus sicut forme intellectus
speculativi qualia speculamur.
Per formas autem practici intellectus arti-
fex non operatur nisi formam. Unde forma
in qua est similitudo solius forme. Et quia omnis
forma in quantum huiusmodi est universalis per formam
artis non habet cognitionem artifex
de artificiato nisi universaliter sed cog-
nitionem illius acquirit in singulari
per sensum. Sed si quis aliquis sicut ars
formas artis faceret materie et
formam tunc forma in artifice esset
forme et materie et per istam formam
cognosceret res artificiata non
solum universaliter sed in singulari. Et per hunc
singularium est ratio. Forma autem que
sunt in intellectu speculativo fiunt in
nobis quodam actione passionis
rerum. Sed actio est a for-
tior quantum ex vi dictis est agentis
non sit aliqua forma a rebus in nobis
nisi que sit similitudo forme. Sed per accidens
contingit ut sit similitudo materie.
Dispositionem materie recipitur in organo
intellectum recipitur. Et retinemus
aliquas conditiones materie quas contingunt
per sensum et imaginationem singularia cog-
noscuntur. Sed quia intellectus non
recipit nisi formam que sunt in intellectu
speculativo sunt similitudines rerum
per formas tamen vel universales vel
ideales que exemplares sunt efficaces rerum
non solum quantum ad formam sed
quantum ad materiam. Et ideo sunt similitudines
rerum quantum ad utrumque. Sed per hoc
cognoscit res a deo non solum
in universali et per formas sed etiam in sua
singularitate et per materiam. Sic
autem ab intellectu divino effluunt res
in esse suo formali et materiali ad creandum.
Ita effluunt formae intellectus angelorum
ad quas et constituunt per speciem angeli
per formas innatas cognoscunt res sic

sua singularitate et ypostate in qua in ipsis
silicet formis sensibilibus sunt in rebus
in mente divina existentibus quamvis
ipse non sint vere sensibiles. Ad quartum
dicendum quod verbum Boecii intelligitur de
intellectu nostro qui accipit formas a
rebus, non autem de intellectu angelico
qui accipit formas innatas a deo
et hec racio dicta. Ad xiiii dicendum
quod quamvis intellectui angeli forme inna-
te quasi recipiuntur quamvis intellectu nostro
est efficaciores, et se extendunt ad representandum, non solum
quantum ad universalia sed etiam
ad particularia. Ad xiii dicendum quod intellectui cog-
noscentis et cognitum non exigitur
similitudo que est convenientia in natura
sed representacio tantum, constat
enim quod forma lapidis in anima est lon-
ge altioris nature quam forma lapidis
in materia, sed inquantum representat ea
sic est ducens potencie in cognitionem eius.
Unde quamvis forme que sunt in intellectu
angeli sint immateriales secundum suam
naturam, nichilominus per eas assimila-
tur rebus non solum secundum formam sed etiam secundum materiam.
Ad xii dicendum quod non oportet formam
que est principium cognitionis sequi proportionem
cognoscendi in representatione sua,
sed solum secundum suam similitudinem; forma enim
qua lapis cognoscitur in anima
similitudo eius, unde non oportet quod forma
intellectus angelici, quamvis communis sit,
sit individuata, sed solum quod sit
forma individuante similitudo. Ad
v dicendum quod forme in intellectu angelico
sunt immateriales et tamen sunt similitudines rerum
materialium, sicut ydee in deo existentes,
que sunt multo immaterialiores, et per eas
potest cognosci singularia. Ad vi
dicendum quod una species potest esse principium co-
gnoscendi diversa, inquantum est superexcedens,
ut ex dictis patet, sed per unum autem
medium adequatum non potest diversa
distincte cognosci. Ad vii dicendum
quod quamvis verba hec tantum sint in intellectu
conventibus intellectu tamen ipsius quod vide-
tur in processu est fallacia accidentis.
Ad viii dicendum quod per illam speciem a-
nima deputatam qua in intellectu
angeli ponitur sicut in intellectu est et
individualis ex dictis iam patet.
Ad ix dicendum quod intellectus angeli
per speciem quam apud se habet cog-
noscit singularia non solum sua
secundum quod est omnia accidencia eorum
cognoscit quamvis accidentia
sive variatum subiectum et varia-
tur singularia certitudine cognitionis
angeli non tollitur. Ad x patet
responsio ex dictis. Ad xi dicendum
quod intellectus angeli est principium cog-
noscendi infinita, tamen unicus est
cum infinita et non similiter, sic patet
quod illa infinita potencia tamen
quod non sit tantum condignitatem, sic
enim infinita est, et formis intellectus
angelici non oportet quod quantum sint
ex actuali cognitione sic in eo esse
secundum virtutem que sit in actu,
et forma predicata sit in actu. Ad
xii dicendum quod si quis sit singula cog-
noscit in verbo ea que hic aguntur
ut in manifesto, dicitur enim in
Verbum autem Augustinus quod ut nostrum
ad naturam cognoscendi. Hec est tamen de
angelo et anima quia aliquam habet
formam a creatore sibi inditam
qua singularia cognoscit. Ad
xiii dicendum quod formam intellectus angeli
angelici sunt sunt sicut forma prima
causa omnium sicut causa principium
in materiam, ut sit species rerum sic
forma intellectus non in quibus non unica
representetur, sed secundum formam quam
exprimunt et determinant rationem
materie per rationes cognoscendi.

Duodecimo queritur utrum angelus
cognoscat futura actu, quod sic
angeli cognoscunt res per formas i-
natas

sed formaliter equaliter se habent ad
presencia et futura. Ergo cum angelus [illegible]
tabus presencia cognoscat cognoscit
similiter et futura. Probatur hoc quia in V. quol-
[libeto] hac tamen assignat racionem quare deus fu-
tura contingencia infallibiliter prescit
pro quo cognicio eterna tota simul cum eo
in mensura [illegible] sed visio abstracta
simul cum eternitate participata a mente
sine [illegible]. Ergo angeli futura contingencia
cognoscunt. Probatur quia [illegible] ij° dyal-
[ogorum] [illegible] demones [illegible] angelis
corporis vi subtilitatis nature cognoscunt
futura. Sed angeli [illegible] maiores a
minoribus corporis absolutus [illegible] et
subtilissime nature. Ergo cognoscunt
futura. Probatur [illegible] possibile [illegible]
[illegible] ad omnia cognoscenda et
[illegible] ad cognoscenda futura. sed
[illegible] angeli [illegible] tota
[illegible] formatabus ut [illegible] deum
[illegible] nociorem de futuris.
Probatur quia [illegible] habet [illegible] aliquis
[illegible] corporis que
spectat ad ipsum. Sed anima habet
[illegible] de nobis possibilium
[illegible] dicit [illegible]
nobis [illegible] futura. Probatur [illegible] angelus
[illegible]
[illegible] cognoscit futura que
habent causas determinatas in na[tura].
Ergo angelus cognoscit futura contin-
gencia ad utramlibet quod habent causas
tabus determinatas. Probatur quia [illegible]
[illegible] ad cognoscenda
presencia et futura [illegible] a
rebus accipimus [illegible] res
cognitas [illegible] scienciam.
Sed angeli non accipiunt cognicionem
a rebus. Sed equaliter se habent ad cog-
noscenda presencia et futura et ideo
[illegible] intellectiva cognicio [illegible]
[illegible] aliquo tempore quod absit [illegible]
ab hic [illegible] equaliter se habet ad
[illegible]. Sed angelus non habet cognicionem
[illegible]. Ergo equaliter se habet

ad cognoscendum presencia et futura
[illegible]. Probatur [illegible] cognoscit [illegible]
quam possent [illegible] cognoscere [illegible] sed hoc
in statu innocencie cognoscebat futura
contingencia ut patet Ada dixit propter hoc
relinquet [illegible] ergo et angeli cognoscunt
futura. Contra quia dicit Ysa[ias] xli
que ventura sunt annunciate et dicemus
quia dii estis vos [illegible] et sic futura
[illegible] indicium. Sed angeli non sunt
dii. Ergo futura ignorant. Probatur quia cognicio
[illegible] corpore
[illegible] determinata. Sed
futura contingencia non sunt [illegible] ulterius
probatur in I° principalis. Ergo angeli futura
contingencia non cognoscunt. Probatur
futura cognoscimus [illegible] nisi
per certam artem sic artifex
cognoscit ea que fiunt [illegible] in
causis suis sic cognoscit [illegible]
futura in signis et disposicionibus
stellarum. Sed angeli non cognoscunt
futura per artem quia ipsi non sunt
rerum operatores [illegible] in causis
suis quia futura contingencia non sunt
determinata in suis causis. alias
essent necessaria. Ergo non angeli futura
contingencia cognoscunt. Respondeo dicendum
quod [illegible] cognoscit
in aliquo dupliciter [illegible] futura sunt
in causis suis [illegible] determinata
[illegible] ex eis [illegible] contingat
sicut sol [illegible] cras. et tales
effectus futuri in suis causis cog-
nosci possunt. quidam autem futuri
effectus in causis suis non sunt deter-
minati [illegible] non
possunt. sed tamen [illegible] magis
se habent ad unum quam ad aliud
et ista contingencia que in pluribus
[illegible] accidit. et
[illegible] in causis suis [illegible] possunt
cognosci infallibiliter. Sed [illegible] contin-
gencia quidam autem effectus futuri sunt
quorum causa [illegible] se habent ad
utrumque [illegible] contingencia ad

Nota

Semper

Ut in plurimis

[illegible]

vtrumque ut scilicet dicta principue quae pen
det ex libero arbitrio / sed quia ex causa
ad utrumque cum sit quae in potentia non
progreditur ad effectum nisi per aliam
aliquam causam determinantem magis
ad unum quam ad alterum ut probat
commentator in ix methaphisice / ideo huiusmodi effectus
in causis suis ad utrumque non possunt
cognosci prout per se accipiuntur /
sed secundum quod adiunguntur eis causae quae ad
utrumque inclinant magis ad
unum quam ad alterum potest aliqua certitudo
coniecturalis de effectibus predictis
haberi / sicut de hiis quae ex libero arbitrio
dependent aliqua futura quicumque
ex consuetudinibus et complex-
ionibus hominum quibus inclinan-
tur ad unum. De huiusmodi effectibus
qualescumque sint eorum causae perfecte
futura per omnibus sunt determinata
quia sua presentia omnia intuetur et
sua presentia omnibus modis apponitur.
angeli autem et demones certitudinaliter
tempore formatam cognitionem
rerum per causas naturales habent cognitionem
naturaliter tamen per formatam
futura per se cognoscunt quae in causis naturalibus
sunt determinata aut in una
tantum aut in collectione plurium
/ quia ad ea contingentes vel unum
quae tantum concursus plurium causarum
eventum angeli autem causas
naturales cognoscunt unde quedam
contingentia inde aliquas causas
corporum pensata forsan ut non
cognoscat demon ob causas ipsorum
cognoscunt. Demones autem divinam providentiam
comprehendunt ob futuro bene
certitudinaliter sciuntur / sed quia quedam
perfectius aliis divinam providentiam intuentur
quamvis nec eorum perfecte comprehen-
dat ideo quidam in verbo plura
futura et de contingentibus ad
utrumlibet sciunt. Ad primum ergo dicendum
quod prophetie quod est in mente angeli
non se habent equaliter ad presentia et
futura quia in quantum presentia sunt similia
in actu formis in angelis existentibus
et per ea possunt cognosci / sed non quia
sunt futura non sunt similia eis
per formas per quas non cognoscuntur
ut sunt determinata. Ad secundum dicendum
quod quantum ad visionem qua videt
res in verbo omnia se habent ad
cognoscenda presentia et futura
non tamen sequitur quod in verbo omnia futura
cognoscat quia verbum non comprehendit. Ad tertium dicendum quod sicut Augustinus
narrat xii super genesim ad litteram
quidam posuerunt quod anima seipsa
quandam vim divinationis habet / sed hoc
Augustinus improbat quia si per se
ipsam possit futura predicere esset
semper prescia futurorum. Videmus autem
quod non sit in potestate sua cognitio
futurorum habere quandocumque voluerit
quamvis aliqui presciat. Unde oportet quod
adiuta ab aliquo intendat quod
futura cognoscat / adiuvatur
autem aliquo superiori spiritu creato vel
increato bono vel malo / et quia
mole corporis aggravatur et distrahitur
sensibilibus intendit minus intelligibilibus
capax / ideo quanto a sensibus
abstrahitur ut per somnium vel
per egritudinem vel quocumque alio modo
fit ex hoc magis ydonea ad
impressionem superioris spiritus
percipiendam / ideo dum predictis
impedimentis corporis absolvitur
futura cognoscit aliquo spiritu re
velante qui ea futura revelare
potest quia ipse prescit vel naturaliter cognoscit
ut in verbo aut demonem. Ad quartum
dicendum quod duplex est potentia cognitiva
quia est per agens naturale activa
ducitur et per potentiam agentis com
pleta per formatam / sed talem
potentiam

intellectus possibilis in / non enim
in potentia ad futura que sunt cognoscenda
Est autem alia potentia obiectiva qua in
causa sunt pro quanto in causis po-
sita sunt causatorum / et in ea possibile est
in potentia ad futura cognoscenda que sunt
incognita set apud divinitatem declara-
ta / at ponitur quod angelus non est
solum completa per formas innatas
Ad quintum dicendum / quod ille qui habet aliquam
providenciam non oportet quod presciat futura
eventus sed ut provideat / quod eventus
contingere possunt ut sic habeat remedia
ad huiusmodi / Ad octavum dicendum / quod intellectus
angeli excedit humanum in hoc
quod contingencium determinatorum
suis causis plura et certius novit
non autem oportet quod excedat quantum ad
hoc quod obiectio tangit / Ad vii
dicendum sicut ad primum / Ad viii dicendum / quod
quod angelus per intelligenciam cognoscit
cognoscit ea que sunt hic et nunc
quamvis ipse intellectus cognoscens
sit abstractus ab hic et nunc
ut ex dictis patet / et ideo non est mirum
si a homo cognoscit preterita
quamvis futura non expectet ipse aliud
se ad ea habeat / sed expectet quod in ea
aliquid sicut ad eventus patet ex
dictis / Ad x dicendum / quod homo in statu
innocencie futura contingencia presciens
non poterat nisi vel in causis sicut vel
in verbo ut angeli cognoscunt
ut ex dictis patet / Ad canonem quod
quidam obiciunt magis pertinent quod visi
prevident patet in visis ex dictis /

Tercio decimo queritur utrum angeli
possunt scire occulta cordium
et videtur quod sic. Angelorum enim of-
ficium est purgare / sed impuritas
a qua purgamur est in consciencia /
ergo angeli consciencias nostras cog-
noscunt / Preterea sicut corporis figura est sic
ita intellectus figura species eius per quam ac-
tu cogitat / sed oculus videns corporis

videt similiter et figuras corporis / ergo et angelus
videns intellectu aliquis an videt
eius cogitacionem / Preterea species que sunt
in intellectu cum sint intelligibiles actu
sunt magis intelligibiles quam forme
in rebus materialibus existentes que sunt
intelligibiles in potentia tantum / sed angelus
per formas quas apud se habet intelligit
rerum materialium formas / ergo multo
forcius intelligit formas existentes
in intellectu nostro et cognoscit co-
gitaciones nostras / Preterea cognicio hominis
nunquam est sine fantasmate /
sed angeli cognoscunt fantasmata
que sunt in nostra ymaginacione. Unde
Augustinus dicit xii super genesim ad litteram
quod personales corporum similitudines in
animo nostro movere sciunt spiritibus
et immundis / ergo angeli cogitaciones
nostras cognoscunt / Preterea angelus per
formas quas apud se habet cognoscit
quecumque per ea sunt facta / sed species que sunt
imprimuntur in intellectu nostro illius modo
et purgando nos / ergo multo for-
cius per cogitaciones nostras cognoscit
Preterea Augustinus dicit in libro de divinacione
demonum quod demones aliquando homi-
num disposiciones non solum voce
prolatas verum et cogitacione conceptas
dum exprimuntur signis ex corpore
tota facilitate perdiscunt / sed non est
aliqua cogitacio quin motum aliquem
non relinquat in corpore / ergo omnes cogi-
taciones nostras demones et multo
amplius angeli sancti cognoscunt
Preterea origenes super ad romanos Et
nit se cogitacionum actum
ad defendendum dicit quod intellectus
est de cogitacionibus que prius
fuerunt quia quedam singularia cogi-
tationibus remansit / ergo ex co-
gitacione quasi signa aliqua in anima
relinquit / sed hec signum non potest alio
cognosci nisi quod tota anima videtur
ergo angeli cogitaciones nostras cognoscunt

p angelicalis cognoscunt effectus
sz notitia precedit autem ut
aug. 9 sup. gen. ad litt. dicit ex no-
ticia habituali procedit noticia
actualis ergo cum angeli mentem
nostram cognoscant cognoscunt
notitiam nostram et cogitationes
actuales. Sz contra. Jeremie xvii
pravum est cor hominis quis cognoscet
illud ego dominus ergo solus deus co-
gnoscit secreta cordium. Preterea ps. dicit
scrutans corda et renes deus.
R° Respondeo dicendum quod angeli cogitationes
cordium per se et directe intueri
non possunt. Ad hoc enim quod mens
ad actum cogitet requiritur
intentio voluntatis quia mentis co-
gitacio in actu ad speciem quam habet
ut patet per aug. ix. li. de trinitate
motus autem voluntatis alterius non potest
angelo notus esse naturali cognitione
quia angelus naturaliter cognoscit
per formas quibus indicatus que sunt
similitudines rerum in natura existentium
motus autem voluntatis non habet depen-
dentiam neque ordinem ad aliquam
causam naturalem sed solum ad causam
divinam quia non est solum impressio
potest unde motus voluntatis et cordium
cogitationes non potest cognoscere
aliquis similitudinibus rerum naturalium
sed solum in causa divina qui eas
imprimit. Et ideo angeli non possunt
cognoscere cogitationes cordium per se
directe nisi in verbo eis revelentur
sz per actus potest cognoscere cogi-
tationes cordium quandoque et hoc du-
1 pliciter. Uno modo quidem ex cogitatione
actuali consistat aliquis motus
in corpore dum aliquis gaudet vel tristi-
atur afficitur ex hiis que cogitat
et cor quodammodo. Philosophi enim
medici et medici quandoque possunt passiones
2 cordium cognoscere. Alio modo quidem ex
actuali cogitatione aliquid meretur
vel demeretur. Et mutatur quodam
status agentis vel cogitantis
in bonum vel in malum. Et hac dis-
positione mutata coniunctus angelus cognoscet
sz non ex hoc non cognoscit cogi-
tacionem nisi in generali. Ex multis
enim diversis cogitationibus eodem
ad meritum vel demeritum gaudet
vel tristatur. Ad primum dicendum quod pur-
gatio illa de qua loquitur dionysius
est intelligenda ab impuritate petitur
ab ignorantia. Ad secundum dicendum quod
ex una specie quamvis quas species
sciendi habet intelligitur diversas cogitationes
prodit sic per speciem hominis variae
de homine possumus cogitare.
Unde si angeli videat mentem
nostram sicut animam per speciem hominis
non sequitur quod cogitationes cordium
determinate cognoscat. Ad tertium
dicendum quod non omnia actu cogitamus
quorum species apud nos habemus
Cum quidem species sunt in nobis in
habitu tamen. Unde ex hoc quod species
mentis nostre videntur ab angelo non
sequitur quod cogitatio cognoscatur.
Ad quartum dicendum quod ex huiusmodi fan-
tasmatibus commixtis animae diversa
tendit cogitatio. Et ideo et fanta-
smatibus cognitis quia causa
mentem non sequitur quod cogitatio
cognoscatur. Unde ibi aug. dicit
si demones utcumque virtutum
speciem possent in hominibus cernere.
non temporet. Ad v. dicendum quod ex
actione angeli efficiuntur potentes
ad aliquod cogitandum. Sz ad hoc quod in
actu cogitationibus procedamus
requiritur intentio nostre quae non ab
angelo dependet. Unde quamvis
angeli possunt cognoscere diversum intentum
mentes quae possunt intellecta aliqua speculari

non tamen sed quod actuales cogitationes
cognoscat. Ideo by dicit quod motus
cordis qui est in passionibus animo
sequitur qualitatem cogitationis sed tamen
peccatorum cum ad speculationem
considerandum hic non nobis hoc ad
considerata sicut si communiter in pictis
considerantur ut dicit iij de anima
et ideo qui motus cordis sequitur
motus illius non indicat cogitationes
singulariter dominum est. Ideo vij dicit
quod singularia intellectus sicut ad quantum
demonstrat proprie quod cogitationes non singulariter
cognoscit. Ideo viij dicit quod quamvis
omnes mentes et notitia habitualis cognoscatur
ab angelo non tamen sequitur quod
cognoscat actuales quod ex una habituali
notitia multe considerationes
actuales procedunt.

Quarto decimo queritur utrum angelus
simul multa cognoscat et
videtur quod sic quia ut dicit Augustinus xv
de trinitate in patria omnem scientiam
nostram simul uno conspectu videbimus
sed hic non videtur nunc angelus sicut nos
videbimus in patria ergo et nunc
angelus simul multa actu cognoscit.
Preterea angelus intelligit hominem non esse
lapidem sed quicumque hoc intelligit
simul intelligit hominem et lapidem
ergo angelus simul multa intelligit.
Preterea intellectus angeli est fortior quam sensus
quibus sed sensus quibus simul multa apprehendit
quia quandoque eius obiectum angelus
partes simul multe vim ... ergo multo
fortius angelus potest simul multa
cognoscere. Preterea quia angelus ex
virtute sue nature cognoscit sic per
medium intelligat sed angelus ex virtute
nature sue cognoscit multa simul intelligere
videtur Augustinus super Genesim ad litteram
propter spiritualem mentem angeli cuncta
quae voluit simul notitia facillima

comprehendit ergo simul cognoscit res
in verbo simul per species innatas potest simul
multa cognoscere. Preterea intellectus et intelligibile
relative ad invicem referuntur
sed unum intelligibile potest conspici
a diversis intellectibus ergo et unus
intellectus potest simul intelligere diversa intelligibilia.
Preterea angelus dicitur x de trinitate
quod mens intus simul meminit simul
intelligit et simul vult et eadem ratione
de mente angeli sed angelus quandoque
intelligit alias res ergo sic et simul
intelligit. Preterea se intelligendo intelligit alia.
Item scientia ad scibile sed sciens
potest simul multa scire ergo intellectus multa
potest simul intelligere. Preterea mens angeli
est multo spiritualior quam sit aer
sed aer propter suam spiritualitatem potest
esse simul diverse forme ut albi et
nigri sicut si a diversis videntibus
album et nigrum videatur eadem distantia
ponente ex utraque parte linee directe
videbitur ad res unas ab intellectu
et sic uno puncto per quod oportet
transeat similitudo utriusque albi et
nigri de foris ergo multo fortius
intellectus angeli potest suscipere formas
diversas formas et ita potest simul multa
intelligere. Preterea intellectus reducitur
in actum intelligendi per species quas
recipit sed intellectus angeli
simul est multis speciebus intelligibilibus
repleta formis ut dicitur in libro
de causis ergo angelus simul multa intelligit.
Preterea multa inquantum sunt unum possunt
intelligi sed omnia intelligibilia sunt unum
inquantum sunt intelligibilia ergo omnia
intelligibilia possunt simul intelligi ab
angelo. Preterea plus distat essentia divina
a formis creatis quam una forma
creata ab alia sed angelus simul intelligit
per essentiam divinam et per formam creatam
cum in specie verbo videat

nisi simul possit per species innatas
res cognoscere, numquam res
per species innatas intelliget. ergo
multo fortius potest simul per formas con-
creatas intelligere et per consequens intelligere
multa simul. Probatur: si non intelliget multa
simul, ergo in actu eius quo intelligit hoc et
illud cadit prius et posterius. Sed hoc quod
omnis actus cadit sub tempore, ergo
propria operatio angeli cadit sub tempore,
quod est contra quod habetur in libro de causis, quod
intelligentia est rerum quarum substantia et
operatio est supra tempus. Probatur: per hoc intellectus quo modo
utrum non potest simul multa intelligere, quia
intellectus cum quo est tempore. Sed hoc intellectus
angeli non cognoscit, cum non accipiat res
a sensibilibus, ergo potest simul multa intelligere.
Probatur: forma intellectus cum sit perfectio eius
sicut forma actu … Sed plures
formae actu … quod non sit quin repugnant
esse in eodem, sicut albedo et
nigredo; ergo et intellectus angeli potest
simul informari diversis formis cum
non sint quin repugnantia simul multa
intelligere. Probatur: musica et grammatica
sunt formae in uno genere … per eas
informatur anima eius qui utramque
habitualiter habet; ergo et intellectus potest simul
informari diversis formis et idem quod prius.
Probatur: intellectus angeli immediate se movet
… per quas se movet ad quod sit
… ergo movet se … ad
… simul multa intelligere. Probatur: intellectus
angeli quantum est de se aequaliter
se habet ad omnes formas ipso existente,
ergo vel semper simul per omnes intelliget
vel per nullam. Sed non per nullam, ergo
simul per omnes, et ita simul intelliget multa.
Contra: quod est per se est differentia quod intellectus est
unius scientiae considerando per … ad hoc
quod ad actum considerandi unquam
intellectio ut angelus … Sed intellectus
cum sit motus quidam non potest simul

fieri diversa, quia unius motus non
est nisi unus terminus ad quem. ergo angelus
non potest simul multa intelligere. Probatur: sicut
corpus figuratur figura, ita intellectus for-
matur specie ex qua actu intelligit, ut dicit Al-
gazel. Sed unum corpus non potest simul
figurari diversis figuris, ergo neque unus
angelus potest simul formari diversis
speciebus, et ita non potest simul multa intelligere.
Probatur: intelligendo res in propria na-
tura intellectus per formas distinctas,
ita intelligendo res in verbo intellectus
per distinctas rationes, ergo non
in propria natura neque in verbo potest simul multa
intelligere. Probatur: virtus non excedit
substantiam eius. Sed substantia angeli non potest
simul esse in pluribus locis, ergo neque virtus
virtute intellectiva potest simul multa
intelligere. Probatur: dicitur quod se extendit ad
multa, componendo quidam habet. Sed
intellectus angeli est simplex, ergo non
potest se extendere ad multa
simul intelligenda. Et nos dicimus quod
intellectus omnis et quilibet intellectus
aliquam formam ex sua forma,
intellectus quamquam intellectus considerat
nisi aliquis angelus possit multa
intelligere. Primum quia forma
quaedam sunt unius generis, quaedam autem
generis diversi, et forma quae sunt
diversorum generum diversas potentias
respiciunt, quae autem unius generis
unam potentiam respiciunt, sicut patet
in potentiis visus et gustus. Sed
simul perfici diversis formis diversorum
generum contingit una potentia, sed
ordinatas ad diversos actus, quia
dicitur sensus quod aliquod corpus est simul
album et dulce, albedo enim
visus quae percipit de natura diapha-
ni, dulcedo autem in natura
humidi. Formae vero quae sunt unius generis
unam potentiam respiciunt, sive sit

gnent albedo et nigredo sive non
ut triangulus et quadratum. Hec enim
forme in subiecto tripliciter esse dicun-
tur: uno modo in potentia tantum, et sic simul, quia una
potentia est receptiva diversarum formarum
unius generis. Alio modo secundum quid in actu
imperfecto, ut cum sunt in fieri, et sic simul
esse possunt, ut patet in eo qui dealba-
tur, cum toto dealbationis
tempore albedo inveniatur in fine nigre-
do non ut in corpore. Tertio modo ut in actu
perfecto, ut cum albedo est in termino
dealbationis, et sic impossibile est du-
as formas unius generis esse simul in
eodem subiecto. Oportet enim eandem
potentiam ad diversos actus terminari,
quod est impossibile, sicut et unam lineam
ex una parte terminari ad diversa
puncta. Sed manifestum est quod omnes forme
intelligibiles sunt unius generis,
quantumcumque res diverse sint, quia
diverse forme omnes eandem potentiam
intellectivam respiciunt. Et ideo possunt
omnes simul esse in intellectu in potentia et
in actu incompleto, quod est medium
inter potentiam et actum perfectum, hoc est
species esse in habitu, qui est medius
inter potentiam et operationem. Sed in actu
perfecto plurium specierum intellectus simul
esse non potest. Ad hoc autem quod actu
intelligat, oportet quod sit in actu perfecto
illius speciei secundum intellectum, et ideo impossibile est
quod simul secundum diversas formas
actu intelligat. Ubi nota: diversa
que diversis formis intelliguntur non possunt sim-
ul intelligi. Illa autem que intelliguntur per eandem
formam simul intelliguntur. Unde illa que
intelliguntur per unam ideam semper simul intelliguntur,
[illegible] que intelliguntur per formas innatas
[illegible] non simul intelliguntur, si diversis
formis intelligantur. Quibus enim
angelus eadem forma intelligit multa
ad unum ordinata, sunt unius speciei,
per unam speciei formam. [illegible]

angelus plura potest una specie
[illegible] unum magis potest
simul multa intelligere. [illegible]
[illegible] est unum quodam et multa
alio modo sicut [illegible] est unum actu
et multa in potentia, [illegible] simul [illegible]
[illegible] ut est unum simul
[illegible] et multa que considerare
unaquaque partem [illegible] non potest
totum simul videri. [illegible]
considerat proportione considerat multa
ut unum, [illegible]
simul intelligere [illegible] una propositio
que ex eis constat. Sed in quantum
sunt multa non potest simul intelligi
ut sic intellectus [illegible] ad eas
singulorum [illegible] intuendo
[illegible] Dico
[illegible]
[illegible] non de unde
sed unumquodque [illegible] non est simul intelligere
[illegible] ordine distinctio
ad invicem, sed in quantum unitur
in una propositione. Ad [illegible]
angelos de cognitione [illegible]
cognoscere omnia [illegible] Ad [illegible]
dicendum quod angelus cognoscit hominem
non esse lapidem cognoscit multa
ut unum ut ex dictis patet. Et
similiter dicendum ad tertium. Ad [illegible] dicendum
quod ex [illegible] angeli [illegible]
per unam formam possunt multa intelligere
[illegible] plenitudo [illegible] ad [illegible]
[illegible]
[illegible] Ad [illegible] dicendum quod
intellectus est intellectus [illegible] ad [illegible]
quod intellectus est intellectus [illegible]
eadem intellectione simul multa ab
uno intellectu [illegible] unum
simul a multis intellectibus. Ad
[illegible] dicendum quod [illegible] exponit
[illegible] de [illegible]
[illegible] possunt
[illegible] ad [illegible]
memoriam [illegible] una anima
[illegible] actualiter [illegible]

ʒ ĩfcꝰ angli sp actualr sẽ int
qᵈ nõ cõtingit ĩ ĩfcꝰ angl ĩtel-
ĩnt sep ecim sua q̃ sũt ĩfor-
mes ac tnia forte ĩnt quo-
dãmo p ĩtuicõẽ/ n̄c tn̄ ĩtu
ĩfcꝰ angli quodã se ĩnt
ʒ ad aliud nõ ĩnt sic ĩmulta
nisi ut vnũ/ q sic pʒ/ Qñ em
aliq̃ duo ita se hñt q vnũ
sit rõ ĩtelligendi aᵈ vnũ cõp
cit q̃ forte ʒ aᵈ q̃ ĩnt/ tũ i a
duo sic ĩtelligit̃ ẽ cũ ex fer
ʒ ĩa vnũ cõstitua/ vñ ĩnt
q̃ ĩnt aᵈ p altẽ ĩnt vᵗ vtrũ
ĩtelligit̃ sic pʒ ĩ visu/ sicut ẽm
ẽ quo ĩnt colo/ vñ se hʒ ad
colorẽ q̃ forte/ tũ color et
lumẽ sunt vnũ tñ visibile ʒ sil
a visu videt̃/ ecõnũ at angli
ẽ eiꝰ cognoscẽdi oẽ q qʒ
noscit q̃ ĩnũs nõ pfca/ appꝰ q
formis sup additis ĩdigʒ/
cognoscit tñ oĩa p modũ
sbe sue ut dr ĩ lib de caũs
ʒ sup a ĩtuĩte ĩnt ut dr dyo
vij ca° de dĩ nõ/ vñ tũ ĩnt se
ʒ aliã nõ ĩnt sil multa ut vnũ/
Ad vij ddn/ q sciã nõiat hitũ
ĩtellectꝰ nõ actũ/ for° at
put ẽẽ sil plures ĩnt tũ ut ĩ
hitũ/ nõ at ut ĩ actu pfco
ut ex dcĩs pʒ/ ĩd cõtingit
multa scire nõ sil multa ĩnt
Ad viij ddn/ q for° ĩ cõ nõ sũt ĩ
actu ĩ mẽte sũt ĩ sic ẽ ĩ cõ
ut ĩ mẽ defitẽ/ Ad ix dd
q spẽs ĩmultẽ sic ĩnt tũ an
geli ʒ nõ ut ĩ actu pfco/
Ad x ddn/ q sic oĩa sũt vnũ ĩ
quantũ sũt ĩtelligibilia ita sil ĩtel-
ligũ ĩ q̃ ẽ ĩtelligibilia
ʒ h̃ ẽ dupa ĩtelligitas ĩnt
Ad xi ddn/ q cõ dĩna ẽ rõ
oĩ forꝰ ẽ cõtẽtatꝰ an lo
ex dĩnẽ exẽplate de viũt
nõ at vna for° ẽ rõ altẽ

tiõ nõ ẽ sil/ Ad xij ddn/ q̃ ĩ
opo p̃e cadit sub tpe q ẽpp
tat ad ĩ futũ ad hẽc q og
pte cõpleat/ sic pʒ ĩ motu q
nõ hʒ spẽm cõpleta dõ cad
eẽ ĩ pducta/ Nõ ẽ ẽ ĩ dẽ spẽ
motꝰ ad mẽẽ ʒ ad eẽ
oppones qᵈ sic ẽ at eẽ hẽt spẽ
sua cõpleta nõ ĩmẽsura tpe
ĩdp actꝰ sic ĩnt ẽ ẽ sẽ et
hm̃oi/ vñ phc dr ĩ x ethꝰ
q delcãrĩ nõ ẽ ĩ tpe/ sp actꝰ
at ĩ tpe put ẽẽ tales opões
ĩ qntũ motu quiquid ĩ
tpi subitaĩ cõuĩtes q ẽ ĩ
corporea qualitate cõrrupta
quãtũ ĩgã ad põe sibi ĩmi
ĩtur aq quid ĩ ẽ ĩ a accip
Vñ pʒ/ q ipẽ ĩnte ẽ angli
ĩ ʒ sẽ ẽʒ p actꝰ ẽ ad ẽ
tpe/ vñ ĩ vna eg opõne qᵈ ĩnt
vnũ ĩtelligit̃ nõ ẽ pus et
posterꝰ/ ʒ h̃ nõ phet q̃d plẽs
opõnes possint ẽẽ ordiate
sc p͂ꝰ ʒ posterꝰ/ Ad xiij ddn/ q lẽ
nõ ẽ ẽ rõ q̃ ĩntꝰ p͂ꝰ ĩnd
nõ possit sil plalitas
q̃ dõ ẽ cõ tagit ʒ q ẽ dẽ
ẽ/ Ad xiiij ddn/ q for° actꝰ lẽ
nõ q̃ ẽ put ẽẽ sil ĩ eodẽ sb
sc pos ex q̃ ĩnt duisa ẽ nõ
at sic sũt vni gnis eãdẽ
põnẽ ex q ĩnt ẽ sic pʒ de
triangulo ʒ q̃drato/ Ad xv ddn
q ĩ musica ʒ ĩ mathẽ sit hẽ
nõ sẽ hẽ cõpleti/ ʒ form
q̃dã medie ĩnt põnẽ ʒ actũ
Ad xvi ddn/ q ĩnt ẽ ẽ ʒ ĩnt tu
ĩ actu sũt vnũ quodã/ vn q
ad ĩnt se ĩnt ẽ ad ĩnt ĩnt
ut vnũ/ Ad xvij ddn/ q ĩntẽ
angelꝰ nõ sil se hʒ ad oẽs
formas q̃s p̃ncs hʒ/ q̃
quã ĩ actu pfco vni for° ẽ et
nõ aliarũ/ ẽ h̃ ẽ p nõ ẽ q̃
reducẽ ĩnt tu de talẽ põ ĩ acti

unitate angeli dicendum quod cum voluit intel-
ligere in actu per speciem inductam.
Ad primum vero quod primum obicitur dicendum
quod unitum coniungit similiter et
ut unum per unam formam non
tamen plures multa ut unum sed
intelligit per unam formam. Ad
secundum dicendum quod quantitas virtutis at-
tenditur secundum comparationem virtutis ad
obiecta unum sicut corporis per quantitatem
dimensivam potest ex diversis suis
partibus diversa tangere. Ita et virtus
potest diversa applicando se diversis
operationibus ad diversa dummodo
sit perfecta aut quae in actu sicut ignis
simul undique calefacit diversa cor-
pora et intellectus perfectus per formam potest
simul facere diversa ad quae extendit
se repraesentatio illius formae et virtus
intellectivae non attenditur ex parte eius quod
fertur intelligi sed una ex unitate
intellectus et formae. Ad tertium dicendum quod
intellectus simul multa ad quod intellectus
requiritur quod diversis formis figuretur.
Ad quartum dicendum quod rebus per diversas non
... diversas ...
omnes sed unum per eorum quo est de
formis generalis angelorum. Ad quintum
dicendum quod cum dicitur quod virtus non extra
... non est intellectus quod
non generat virtuti quo non generat per se
sed quod efficacia virtutis est eius quod per se
ut si ... et multa malae et
Ad sextum dicendum quod quantitas est ad simplicitatem
virtutis ad pluralitatem extensivam
sed quantitas dimensiva ad paucitatem
et extensio dimensiva quantitatis
ad multa indicat comparationem ex-
tensio vero virtutis indicat sim-
plicitatem.

Quinto decimo quaeritur de pluralitate.
Utrum angeli cognoscant res
discurrendo de uno in aliud. Et videtur
quod sic. Et quicumque enim cognoscit
unum per aliud cognoscit discurrendo
sed angeli cognoscunt unum per aliud

discurrendo ab uno in aliud. Ergo cognoscunt res discurrendo. Praeterea sicut
nobis sunt quaedam naturaliter cognita
ita et angelis ut ex praedictis patet
sed nos ex notis possumus ignota devenire. Cum ergo sint alterius
intellectus quam nos in experientia
possint ex his quae sciunt in cognitionem
ignotorum devenire. Hoc autem est
discurrere ergo ipsi de uno in aliud
discurrunt. Praeterea opera intellectus non
potest attendi in motibus quod discurrunt
de uno in aliud sed angeli intelligendo
moventur ut dicit Dionysius 4 capitulo de divinis
nominibus angeli moventur et bonum et
pulchrum circulariter oblique et recte
sed et aliud sic cum discurrunt
intelligendo ita et angeli. Praeterea
dicitur angelus est in libro de divinis. Ecce
daemones cognoscunt cordium
cogitationes ex motibus qui in corpore
apparent. Hoc autem est cognoscere
causam per effectum. Hoc autem est de
uno in aliud discurrere. Ergo daemones
cognoscunt res discurrendo de
uno in aliud et eadem ratione angeli cum
eadem sit cognitio in utrisque naturalis.
Praeterea Maximus dicit in expositione 7 capituli
de divinis nominibus quod animae intelligunt angeli
angelorum multa in unum convolvunt
sed convolvere multa in unum est per
collationem. Ergo angeli conferendo cognoscit.
Praeterea angeli cognoscunt causas et
effectus naturales ita perfecte sicut et nos
sed nos in causis videmus effectus et in
effectibus videmus causas. Ergo et angeli
ita sicut et nos conferendo cognoscunt.
Praeterea omnis cognitio per experimentum
accepta est cognitio collativa
quia ex experimento et ex singularibus
memoriis multis una cognitio
acceptio fuit ut dicitur in primo metaphysicae
sed daemones per experientiam longi
temporis multa cognoscunt de naturalibus
effectibus ut dicit Augustinus 2 libro de di-
vinatione daemonum et in 12 super Genesim

ad bitamgo icib' e ggnico collati
Sz q° omis discursus qui est ex
vlib' ad pticularia vel a ptricu-
larib' ad vlia qr oibus vo reducit
ad sillm z inductonj/ sz sic
dt dyo q vij c° de di no cum
nz a diuisibilib' i sslib' ggrat
diuina ggnitonj nz ab aliq°
coi ad ita ptricularia sit agnu
go i celib' no e ab discursus
T p° sic hc ho vo al drg in inquirendo
discurit/ sz angel gnio dr vol
sz intellectual ut pz p dyo vij e°
ta° cetit yer ergo angeli no
ggnoscunt discurrendo/ T p° ut
dr i li de spu z aia ro ina
e vo ib inquisito/ sz i angel
no e vo q zro poiti diffone
aie sit spin equt pz i eod
lo/ go angel gnio vo ina zc
no discurunt/ T p° i eod li° ddo
q e gdr e inuisibili ro eb ggs
tu insibilia inuestigat/ p° at
e h oib in qru eht ssm g vbt z
zc mi angel qre quo ht ssg
T p° ggnita/ maxe m d i vij de
di no q angelus ouenit
ce exsimis vale vsct ture
aut go cogitno dd q discere
pe e ex vnoi ggni z altig
deueme/ dvt at ggnoscr ad
i aligo/ & ad ex aliq quoni
ad i aliq ggnosci vno mo
tu sicr ggnoscebi i tvugz
sic pz qui ad ggnosci i aliqo
utiforr ggnoscit/ z tl ggto
no e discursuua/ h° dvt q
ad h intui ad uidea i ipa
speculi spe aliena/ vis aia
no dr cosire z uidendo lapi-
de p spem a lapide acepta
nz uidendo lapide p eg spez i
speculo resultate/ sz tuc
dr ad ex aliq° ggnoscere q nuo e
ci motg intie ggz/ sz p° mo

R°

ut tg i yruit/ & exh modi aliud
Vn hic e quidam discursus/ sic pz
i demonstracoib' p° enim intg
ferr p'ucipia & tinc sancio fer
p p'ucipia i eo to locib'/ Intellg at
angeli a sua crone p forms
inatab e psitus vetu conc
ggnicois natalis/ ad quas se
extendu eg intellectua/ sic et
ma cetium corpm totalr e
pstantialr nata p formita
quo n remact t po ad alia
formas/ t pp h dr i li° de caus
q intelli e pleca formis
No em eet plea insi to sua
po p formis ab eminare/ Vn
licore qualr ggnoscr pt
e cognotu/ sz intg m pti-
cipans de sine lui intell
no e gplet quo tuo ny cog.
noscibilib' q via ggnoscr pt
sz e psibilu e poss sz se de po
i actu reducend q y ad ad
aliq eet ei ggnico copleta
pnm vn oz q intu no sunt
quida q intlg qua ggscit s
pma p'ucipia/ ggnit z ista gg
nicio i nobis no de time ud p
acceptoy a sslib/ Vn sicut
intelq nd se ht ad ista p'ucipia
sic se angel ht ad omia q
natr ggnoscit/ z tu ggnicio
p'ucipiorz e i nobis sit altissimi
nore scie pz/ q i supmo mi
ne attinging quodam
infim nre angeli/ vt enim dt
dyo q vij c° de di no diuina
sapia finis p'morz gungit
p'ucipiis 2 orz/ Vn sic nobis sine
discursu p'ucipia ggscit sip ti
intuitu/ ita z angeli oia que
ggscunt/ vnt intellectuales dir
& hitg p'ucipia e i nobis dr intg
T Ad pm ergo dd q a li ggscit ceu catal
inbo.

sicut cognosci verbi i sua silitu
absq omni discursu. Ad 2m dd
q angelus no e ighotu ad core
ad q ptinet p nale cog° 7 pucire
sz aliqu ignorat que nalem
cognicoem excedunt i hovu
cognicoem ex scripis venien
put cosiendo sz solu ex revelacoe diuina. Ad 3m d q9 angelus no
novit omia q nalr cognosci pt
tio ex his que novit pt i
ignota devenire no actingta
que nalem cognicoem excedit
sicut ea q sunt fidei. Ad 3m dd
q motus de q° dyonisius loquit no acc
ipi p transitu de vno i alnd sz
mo quo omis opo motus di
sit intellige ac quidam motus esen
tie. Et duplex e motus i angel
et i aiab9 distinguit dyonisius q9 quam
ad cognicoem divinarum circulare
obliquu et rectu. In hac silitz
Circularis en motus e totaliter
vniformis tu ppr quid e omni
pcium circuli a centro tu ppr hoc
q i motu circulari no e assignare
magis ex pte vna qm ex alia
pncipiu et fine. Motus at rect
e difformis tu ex ppe hinc
cu ptes ei no equalr distet ab
vno puncto fixo tu ex pte
motus qui ht pncipiu et fine
fixu. Obliquus at ht ad vni
formitatem sicut q° cu motu
circulari et ad difformitate
quenit cu motu recto. No e at
ibi motus vniformitatis et dif
formitatis i angelo et aia. Vn
diversi de hoc motu utrqz dis
tinguit. Angelus eni i suo
actu cognicois divine no se
extendit ad diversa sz i suo ac
tu figit et sic hoc dr ee dius motus
qi motu circulari no deuenit
ipm sicut i fine cognicois ex

aliqo pncipio. Sic circulus no ht pncipiu
nec finem. Et ita dr q angeli moue
circulari vniformiter sine pncipio et
interminabiliter illuminacoibus
pulchri et boni ut intelligat q
ips a bullitacoibus divinis i intellectus
angelicus pvenientibus. Sicut
lineis pvenientibus de centro
ad circumferenciam quin quoddam
circumferenciam costituit. Et
cognito dei qua de scripo ht
corporaliter cccti. Cognicio at qua
angelus ht de ipo que corporaliter circulo
qui imitatur vniformitate centri. Sz
deficit ab ea. Sz difformitas i
angelo vero divine cognicois
no invenitur quam ad ipam cognicois
sz solu quantu ad cognicoes
tradicoem sicut divinam cog
nicoem tradit. Et hoc ponit quam
ad rectum motum i angelis. Vn dr
q i directum mouet qu procedit
ad sbiectiorum pvidenciam vera omia transe
untes. Obliquum nomotum ponit
qui coposit ex vtroqz in quantu s
cipit vniformitate divine cognicois p
manentes excepit p accidens
alios reducendo ad deum. Vn
dr q obliquum mouet qu pvide
tes minus hntibus inegressibilr
manet i ydeptitate ee ydep
titatis causam. Sz i aia et quam
ad ipam cognicoem invenit
vniformitas et difformitas.
Primo enim moibus animus i divinis
vno° vniformia de ipa causa est.
vniformia corporeus. Et iste e motus
rectus vnde q mouet motu
circulari qui ad ea q circa se sunt
pgreditur et ab exterioribus sicut a
quibusdam signis variatis et mul
tiplicatis ad simplicibus et vnita
sensu agit contemplaciones. Alio
modo i divinis ex illuminacoibus ex de
recepte

.1.
.rectus.

.2.
.obliquus.

quibus tamen recipit sermonem sensibilibus
figuris velatas / sicut ysaias
vidit dominum sedentem super solium
excelsum et elevatum / secundus motus
est obliquus habens aliquid ex uniformitate
ex parte divine illuminacionis / et
aliquid de difformitate ex parte sensi-
bilium figurarum / unde ipse obliquus
motus anime dicitur quando ipsa secundum proprietatem suam
divinis illuminatur cognitionibus non
intellectualiter et singulariter
Circularis sed rationabiliter et diffuse / tertius motus est
quando anima a se omnia sensibilia abicit
et omnia divina cogitat / et sic se
separat ab omni difformitate
corporum / unde est motus circularis / un-
de dicit quod anime circularis motus est
introitus ad seipsam ab exte-
rioribus et intellectualium virtutum
ipsius quedam convolutio / et quod de omnia
uniformiter sicut unit uniformes vir-
tutes et manuducit ad id quod est
4. super omnia / Ad 4m dicendum / quod cordis
abscondita in motibus corporis
intuentur angeli sicut nos videmus
in similitudinibus suorum effectuum absque
omni discursu / sicut nos propter hoc quod
motus de novo percipimus aliqua
collatione indigemus / et statim enim
ut res que sensibiles sunt sensibus sunt
angelorum forinsecus ab angelis
cognoscuntur et sine discursu
intelligibilia de novo sibi cognoscunt
5. Ad 5 dicendum quod quamvis in nobis sit
collatio secundum imaginem circularem inni-
tationem animi tamen ipsius angeli / Ad 6
6 dicendum / quod videt causas in effectibus / et
effectus in causis non quasi discurrendo
sed sicut res videntur in sua imagine
7 sine discursu / Ad 7 dicendum quod
ex principio tali cognitio in deo
non fit per collationem sed quia videt
effectus in causis ultra causas in effectibus
non propter hoc et quanto sunt tempore divine
maiestati prope plures effectus agni-
tae cognovit / et de ipsa cognitione

cognitionem habent quandam non
quidem in tempore sine extensione sive e-
ffectu qui in pluribus effectibus cognoscuntur sed in verbo
sextodecimo queritur
Sextodecimo queritur utrum in angelis distinguatur
cognitio matutina et
vespertina / et videtur quod non / vespera
et mane dicuntur cum admixtione
tenebrarum / sed in angelis nulla est tenebra
cum sint specula clarissima
ut dionysius dicit / ergo in angelis non debet
distingui cognitio matutina
et vespertina / praeterea secundum augustinum est (?)
ad verbum cognitio matutina di-
citur qua angeli cognoscunt res secundum quod
sunt in verbo / vespertina autem qua cognoscunt
res in propria natura / sed non aliter cog-
noscunt res angeli quam sint / et aliud
quod cognoscunt est cum quo habent dei
formem a rebus cognitionem / non
accipiant / ergo in eis cognitio ma-
tutina et vespertina distingui non
debet / praeterea cognitio vespertina est qua
res cognoscuntur in propria natura
res in verbo in propria natura cognoscuntur
ubi tamen expressius propria natura re-
presentatur quam in se ipsa / ergo et cognitio
matutina et cognitio
in verbo includit vespertina cognitio
et matutina / et ideo non distingu-
praeterea / dicitur quod sicut vespere
et mane dicitur unus / sed dies
nominat tempus in quo angeli cognoscunt
ut augustinus dicit super genesim / ergo
una et eadem est in angelis cognitio
matutina et vespertina / praeterea
matutina crescit in meridiana
non / sed cognitio que est in verbo
non potest crescere in aliquo angelo
post cognitionem ergo cognitio
divina in verbo non potest dici
matutina et non distinguitur in angelis
cognitio matutina et vespertina
praeterea quod cognoscit res in verbo
et propria natura / praeterea cognitio
vespertina sed cognitio
vespertina precedit matutinam / ut

pʒ quare i fine vespe et mane
so no ꝯvenit distingui ꝯgnicio
vespertina a matutina aut q ꝯg
nitio vespertina sit ꝯgnitio veri
tatis sicut matutina ad verificandu
p aug ꝯparat ꝯgnitionē rerū
in vbo et i ppa na ꝯgnitioi arte
z opib z ꝯgnitioni linee qua
intelligit z que i pulve scribit
sʒ ista no pbat diusitate ꝯgnitiois
q sic ꝯvenit ꝯgnitio reꝝ i vbo
et i ppa na sūt due ꝯgnitioes z
matutina z vespertina ꝯgnitio
nō distiguuntur. pterea angli i pricipio
fuerūt creati oib ꝯgnitoib ꝯgnitioe
matutina ergo ꝯgnovit vbu
qn fuerūt creati q bti. vidcbat
vbu et erāt bti ergo ꝯgnito
rerū i vbo nō ē ꝯgnitio matutina
z idē q pq. Sʒ dicit q qn
nō ꝯgnovit vbu p essentia
ꝯgnovit tn p aliqua silitudi
creatā. Itē ꝯgnitio reꝝ i vbo ē
q omib ꝯgnitio q ē p formas
creatas ē obumbrata q oīs creata
i se ꝯsiderata ē tenebra. sʒ ꝯgnitio
obumbrata ē ꝯgnitio vespertina
ergo ꝯgnoscēdo res i vbo vl vbu
mo pdco erit ꝯgnitio nō ma
tutina sʒ vespertina. pterea aug ꝯ
manicheos dicit q in ... forte
tenebre ... ante co
sperit ... oblivisci ... vi
dendo verbum ad ... i vbo z
matutina ꝯgnitio i angl nō pt
dici ꝯgnitio reꝝ i vbo. pterea
ꝯgnitio matutina ē clarior
q vespertina. sʒ ꝯgnitio reꝝ i
vbo ē magis clara q ꝯgnitio
reꝝ i ppa na q res i vbo sūt
sʒ qd i ppa at na sūt simpli
... at ꝯgnosci ad vbi ē
simpl q ubi ē sʒ quid. ergo hoc
mo distingui nō pt ut ꝯg
reꝝ i vbo dicatur matutina i
ppa at gnē dicatur vespertina
Itē ꝯg q ē p ... imediate ē

pstor quāq ē ex ca qui
sʒ de gnē ca ... in
pstor ergo ꝯgnitio q res
ꝯgnoscūtur i vbo q illa qua
ꝯgnoscūtur i ppa na. pterea ꝯg
noscūtur i vbo fieri i quoda aspeculo
sʒ pstorq ꝯg. scūtur res i se ipis
q i speculo ergo ē pstorq i ppa
na q i vbo z sic pʒ ꝯtra
riu eius q aug ... sʒ ... ad
lram hab ꝯgnitiones distinguit
mo pdco. R° dicendū q hoc q dr
de matutina z vespertina a luce
ꝯgnitioe ... ductu ē ab
aug. hat ... ut possit ponere
ca i sex primis diebz ...
que sine successione tpis ēēt cō
pleta. nā p dies ... tpm
distictioes ... sʒ dicūt
ꝯgnitioes. Sicut ei putacio
lucis ... sup ... die
facit tpalē sic putacio ...
lucis ... angeli sup res
creatas die spūale facit z hc
multi dies distiguūtur ...
angli ... i quibz ꝯg
... sic ordo dieꝝ
nō sit ordo tpis sʒ ordo nā
ture i ꝯgnitioe angli attēden
... ordine ꝯgnitoꝝ ...
put altu alt de ... Sic
atē dicit palma ... dici ...
vespe nō finis. Itaq ꝯgnitio
angeli ... veri ē ꝯ
siderare ... ordinē
veri ꝯgnitio ...
veri ... a q ...
at ... ad qua ...
... prima
aliq veri ꝯgnitio ē ... ꝯsidera
... i vbu ...
reꝝ i vbo dr matutina ꝯgnitio
ultima at rei ꝯgnitio ē ...
ꝯgnoscit i se ipa ... dr
vespertina. Scien tn q ista distinctio
pt dupliciter ... excepta ꝯg ...

Alio° ex parte medij cognoscendi
Ret(ractatio) Ex parte quidem rei cognite ut
dicatur res in uerbo cognosci quia
cognoscitur esse quod habet in uerbo in
propria uero natura si cognoscitur ipsum
esse rei quod habet in seipsa alt(er) hoc modo e(st)
cognoscibile ... quia esse rei quod habet in
uerbo non est aliud ab esse ubi creata
ut aug(ustinus) dicit creata in creatore e(st)
creatio ... unde hoc modo cognoscere
creaturam in uerbo non est cognoscere
creaturam sed magis creatorem. Tercio ...
Medij cognoscendi hanc distinctionem ... ex parte
medij cognoscendi ut dicatur
res cognosci in uerbo quando per uerbum
res cognoscitur. In propria uero natura cognoscitur
in propria natura cognoscitur quando per
formas aliquas creatas uel ... creatis
proportionatas sic cum cognoscit per
formas ... ut si per formas
acquisitas cognoscit [illegible]
.1. cognitionem ad hoc pertinet ut dicit
Augustinus ... quando accipit
similitudo cognitionis angelice
uespere et mane ... uespere
et mane dicit ... sicut tenebre
... admixtio est magis ...
... deme(n)s
uel potest dici quod omnibus ... creatura
... et ex ... tenebrositatem
comparata ... uerbi diuini
habet ... admixtionem ...
diuini ... infinita ...
2 quod cognitionibus per uerbum ... cognoscit
angelus res fiendas et factas
tamen alio modo cognoscit res fiendas
per uerbum et alio modo res factas per propria
... similitudines ... et quia per ea ... scilicet
et ... matutina cognitio angeli
propria distinguitur ...
3 quod cognitionibus rebus ... per formas
in uerbo quam in formis ... angeli
... angelice ... magis
rebus proportionate quia eis adequate

... tio ista cognitio dicitur esse in propria
natura non propria ... quod ...
tota una scientia comprehendit sub se
diuersas scientias plures ... quia
... diuerse cognoscuntur. Ita
... una cognitio angeli ... quod ...
... totum comprehendit ... se
cognitio matutina et uespertina
... sic mane et uespere ... per
dicit ... quod non ... ad
omnia spiritualia ... similia
Non cognitionem ... dicitur
... matutina quia ... aliquis ...
cognitionem ... ad
aliquam cognitionem ...
ut ... cognitio
matutina precedit uespertinam
ordine ...
... diuersarum
uespertina cognitio ... matutina
... cognitio ... matutina
postlo ... attendit
ordo ... cognitiarum
... uespere et mane
... dici
... quam angelus cognoscit spiritualem
... per cognitionem ad uerbum
angelus ... seipsum primo in se
ipso cognouit naturali cognitione
... cognitione in seipso ...
quia seipso ...
... Sic enim ...
... ut angeli qui peccauerunt ...
cognitionem suam in dei laudem
... contemplacione
... contemplationem
... mane sequitur dici
... accepit cognitionem
... sequitur ... firmamenti
Sed ut uideatur ...
... duorum temporum ...
... futuri ... ista matu-
tina cognitio ... dici ... dic-
... dici ...

usque ad diem septimum. Ad vii dicendum
quod non est eadem cognitio artifi[cis]
secundum quod cognoscitur ex forma artis et secundum
quod cognoscitur ex propria natura. Sicut
prima enim cognitio est velut tamen
[tali]a a parte est et participatur. Et sic quem-
cumque aliquem domum sicut in
tempore non est sub [?] dicto, dicitur ei creata
magis est proportionata et adequata
rebus artificiatis quam est in rebus in-
8 creata rebus creatis. Ad viii dicendum
quod angeli qui peccaverunt facti sunt creationis
non fuit longa nec per eum vitium
videtur. Unde cognitio matutina
habuit, sed primo habuit vespertina,
et cognitio vespertina perfecta est in matutina.
Unde sequitur primo dicens mane non
dicitur habuisse, sed primo vespere, quia vespe-
rtinum fuit in mane. Quia lux spiritualis
quae primo dicta facta ad diem secundum angelicam
statim sic a se ipsa in cognoscit
quod fuit cognitio vespertina
et hac cognitione retulit ad
laudem verbi quod facta est ei cognitio
matutina. Et propter hoc dicitur generatio-
9 num in vespere et mane. Ad ix
dicendum quod cum cognitio vespertina a
matutina distinguatur ex parte
medii cognitionis et non ex parte
rei cognite, cognitio creatoris
per creaturam est vespertina. Sic ergo
cognitio creature per creatorem est ma-
tutina. Unde cum ad hoc vero
10 vespere dicitur. Ad x dicendum quod in re-
bus vere rebus inveniuntur ad
alicorum oblivisci non credendum quia
ad scientiam sed ex tempore ad verum
estimacionem ... quod nobis creatura
tuis sub maiora videbantur diuina
celsitudine considerata minima
indicant. Ad xi dicendum quod cog-
nitio omnium in verbo est perfectior quam
cognitio earum in propria natura magis
verbum clarius repudiat vel magis
rem quam creata species rebus atque

vere quam in se ipsis quam in verbo propter
intellectum dupliciter. Primo ut habent
nobiliorem esse in se quam esse quod habent
in verbo. Quia sicut ... in se ipsis habent
esse creatum, in verbo autem increatum
et ita esse quod habent in se ipsis est sicut
repraesentatio eius quod habent in verbo.
Alio modo ut res sit perfectior hic in se
ipsa quam in verbo est hic quodam
verum est rebus enim in se ipsa nullo
quod est de ratione quarundam rerum
in verbo autem non est materialis sed est
similitudo eius, et habent esse ad formam
non materialem quam habent per hoc quod est in
rebus in verbo sicut sed quod tamen perfectius
cognoscitur per verbum quam per se ipsam
et magis cum est tibi quod perfectius re-
putatur esse quam [?] ... in verbo quam
in se ipsa cognoscimus hic perfectam cognitionem
expressit. Dicit vero sit in se ipsa
cognitio autem secundum formam repraesentationis
universis cum non sit et cum qua specie
per suam similitudinem semper intelligit cog-
noscit. Ad xii dicendum quod ipse Deus 12
est per ... inmediata ... unumquemque
rem et quodam modo magis intima
cuilibet quam ipsum sit intimum
volunt Augustinus. Ad xiii dicendum quod 13
forme non transfunduntur a speculo
in rebus sed ergo a verbo autem transfunditur
in rebus unde non est simile de cognitione
omnium in speculo et in verbo.

Decimo septimo quaeritur utrum Co[ntra]
cognitio angelica sufficienter per
matutinam et vespertinam dis-
tinguatur ut dividatur in cognitionem
ut enim dicit Augustinus quarto super Genesim ad litteram
cognitio vespertina est qua res cognoscit
in se ipsa, matutina non cum refer-
tur in laudem creatoris. Sed cognitionem matutinam
non a vespertina distingui per re-
latum et non relatum sed per cognitionem rerum
creatarum in se ipsa relata ad verbum
et non relata est accipere aliam creaturae
cognitionem magis distinctam ab eis

quamvis dicatur alia ymago ab alia
cognitionum creaturarum in verbo /
ergo matutina et vespertina cognitio
non sufficienter dividunt cognitionem
angelicam. Praeterea Augustinus 4° super Genesim
ad litteram ponit triplex esse creature
unum quod habet in verbo, aliud quod habet
in propria natura, tertium quod habet in mente
angelica, sed penes primum esse et secundum
accipitur cognitio matutina et
vespertina, ergo penes tertium debet
accipi tertia cognitio. Praeterea cognitio
matutina et vespertina distinguitur
per hoc quod est cognoscere res in verbo et
res in propria natura, et hoc quod est cognoscere
res factas et fiendas. Ergo habet poni
quadrimembris distinctio divisi-
ficata, uno modo ut dicatur cognoscere
res fiendas in verbo, alio modo factas in
verbo, tertio factas in propria natura, quarto fien-
das in propria natura, quae quidem videtur esse
inutilis quantum ad angelum quia in propria natura non
cognoscitur quod adhuc non fuit. Ergo saltem
oportet tres esse cognitiones angelicas /
et insufficienter distinguuntur per duas /
Praeterea vespere et mane dicuntur in cogni-
tione angelica ad similitudinem diei temporalis,
sed in die temporali inter mane et vespere est
meridies, ergo et in angelis inter cog-
nitionem matutinam et vespertinam
debet poni meridiana. Praeterea Augustinus
solum cognoscit creaturas. Sed propter
creatorem / sed cognitio matutina et
vespertina in angelis distinguitur quantum ad
cognitionem creaturae, ergo pertinet cognitionem
matutinam et vespertinam in angelis esse
assignare etiam. Praeterea cognitio matutina
et vespertina non pertinet ad cognitionem
gratiae. Item angeli mali habent
cognitionem matutinam et vespertinam /
quod non videtur. Augustinus de civitate Dei
non sit dies vespere et mane
sunt diei partes. Ergo cum cognitio
naturalis sit in angelis per gratuitam vi-
sionem in eis penes etiam cognitionem
Contra quia cognitio matutina et vespertina
distinguuntur per creatorem et creaturam
sed medium habent est medium. Ergo nunc
cognitionem matutinam et vespertinam
Respondeo dicendum quod de cognitione ma-
tutina et vespertina dupliciter loqui
possumus. Uno modo quantum ad id
quod cognitionibus est medium ut nihil
intercadit medium / cognitio autem
matutina et vespertina distinguitur
ut dictum est per medium cognitionis
quod quidem sic creatum est … cognitio
vespertina quocumque modo sit
increatum facit cognitionem ma-
tutinam. Non potest autem ad esse me-
dium creatum et increatum. Secundum alium con-
siderationem quantum ad rationem matutinae et
vespertinae sic cadit medium ca-
ad modum duplicem vocat. Primo quia
mane et vespere sunt partes diei
dicebat autem in angelis per illustratio-
nem Augustinus unde secundum
dicuntur cognitionem gratuitam
bonorum angelorum et naturalem
cognitio est per hoc ad duas. Secundo quia
vespere medium … tenditur ad
mane et mane ad vespere
non cognitio rerum in propria natura
quae potest dici vespertina sed in tantum
quae refertur in laudem creatoris
sic enim vespere vertitur ad mane
et cognitio … qua habet
derivantur, et matutina non
vespertina sed solum quantum ad cognitionem
quae in angelo est. … Ad primum
dicendum quod cognitio rerum in propria natura
… vespertina vero … ad
cognitionem in verbo facta matu-
tina sed facta creatura ad
matutinam. Non ergo dicitur quod est
haec angelus cognitio … matu-
habeat quod cognitionem rerum
in propria natura ad verbum refert quia
ipsa cognitio relata sit cognitio
matutina sed quod ex hoc quod refert
… cognitionem matutinam
accipit. Ad secundum dicendum quod in
praecedit si cognitio matutina
et vespertina distinguerentur ex
parte rerum cognitarum sic enim esset
tempus cognitio secundum quod est cognosci…

de rebus. Cum autem cognitio matu-
tina distinguatur contra vespertina(m)
ponentes medium cognitionem que est
tantum vel meridianam putantes hi esse
mediorum quibus illorum esse cognoscitur
et non oportet tria cognitionum poni.
Ad 3m dicendum quod omnis cognitio
que est in verbo vocatur cognitio in
quantum est rebus in se extra sicut non est
extra quia talis cognitio est conformis
divine cognitioni qui cognoscit
omnia simpliciter antequam fiant sic
per cognitionem extra est tamen omnes cognitiones
in verbo erunt sic de se sunt
sit rebus in se extra sicut non ut
hic fiendum non dicatur ipse sed ex
tunc causa a causato sic et cognitio
artificiati in arte est cognitio sicut
sunt in primis ipsum artificiatum
in se. Ad 4m dicendum quod angelus
nominat matutinam cognitionem
que est in prima luce unde quod secundum se
meridianam vel quod nominat ea
diurnam quod dicitur matutina
vel potest dici quod omnis cognitio
angeli habet rebus admixtas
ex parte cognoscentis unde nulla
cognitio aliqua mentis angelice
potest dici meridiana sed sola cognitio
qua deus omnia cognoscit in se ipso.
Ad 5m dicendum quod eadem cognitio qua angelus
cognoscit et in rebus in verbo cognitio
ubi dicitur matutina et hic prout
septimus dies qui sic perficitur deus
in se ipso habet mane vel matutina
cognitio est quod angelus de deo cognoscit.
Ad 6m patet responsio ex dictis.

Queritur de scientia cognitionis angelice per
illuminationem et locutionem.
Et primo queritur utrum unus angelus
alium illuminet et videtur quod non quia
dicit angelus quod solus deus potest mentem
formare sed illuminatio angelica quedam
formatio mentis est ut illuminatio
ergo solus deus potest mentem illuminare.
Preterea angelus non est causa luminis gratie

et nature sed illuminet unus angelus alium
non illuminat quia unusquisque habet natu-
ralia sua immediate a deo similiter
lumen gratie quod immediate a solo deo est
ergo unus angelus alium non potest illuminare.
Preterea sicut se habet corpus ad lucem corpora-
lem ita se habet ad lumen spirituale sed
corpus illuminatum a lumine superiori
[illegible] non illuminatur sicut non
lucem sicut aer illuminatus a lumine
solis non illuminat aliud ergo cum
plus excedat spirituale lumen [illegible]
quam lumen creatum qui lumine solis
lucem recipit [illegible] et stelle videtur
quod cum omnes angeli illuminentur a
deo quod unus ab alio non illuminetur.
Preterea si unus angelus alium illuminat
aut hoc est per medium aliquod sive medio
sed non sine medio quia sic oporteret
unum angelum alteri illuminato
per ipsum esse coniunctum quod esse non potest
cum solus deus mentibus illabatur.
Similiter nec per medium quia non per cor-
porale medium cum non sit spiritualis
luminis receptivum nec per spirituale
quia hoc spirituale non potest poni ad
quod angelus aliquid sic esset ut abiret
in infinitum in mediis quia sic esset
non posset sequi aliqua illuminatio cum
sit ipsius infinita pertransire.
Vel erit devenire ad hoc quod unus
angelus alium immediate illuminet
quod ostensum est esse impossibile ergo impossibile
est quod unus angelus alium illuminet.
Preterea si unus angelus alium illuminet
aut hoc est per hoc quod tradit ei lucem
primam aut per hoc quod dat ei aliam lucem.
Sed non primo quia sic unum et idem
lumen esset in diversis illuminatis
nec etiam secundo quia sic oporteret quod lux
esset forma a superiori angelo
ex quo sequeretur quod angelus esset creator
illius luminis cum de lumine non fiat ex
materia ergo non est quod unus angelus alium
non illuminet. Preterea si unus angelus

ab alio illuiat' oz q) an(gelus) illu-
minatus reducit' de po(tentia) i(n) actu(m)
q(uia) illuiari e(st) quoddam fi(eri)
s(ed) quo(n)q(ue) ad reduci de pot(entia) i(n)
actu(m) oz i(n) eo e(ss)e corp(or)ali(tatem). Cu(m)
i(gitu)r i(n) angelo nich(il) corp(or)al(e) sit ergo
vn(us) ab alio no(n) illu(mina)t(ur). Pr(eterea) si
vn(us) ab alio illu(mina)t(ur) lux q(ue)
alic(ui) alij tradit(ur) a(ut) e(st) s(pirit)ualis a(ut) ac-
cide(n)s. S(ed) no(n) p(otes)t e(ss)e s(pirit)ualis q(uia) for(m)a
s(ub)s(tan)cialis variat sp(eci)em. Si sit varietas
sp(eci)em mutat sic dic(itur) i(n) viij° metha(physice).
Et seq(ue)r(etur) q(uod) angel(us) p(er) h(oc) q(uod) il-
lu(min)aret' fi(er)et sp(eci)em variaret.
Si(mi)l(ite)r no(n) p(otes)t e(ss)e acc(iden)s q(uia) acc(iden)s
no(n) se extendit ult(ra) s(u)b(iectu)m. Ergo vn(us)
alium no(n) illu(m)i(n)at. Pr(eterea) ad h(oc) nisi
q(uod) co(r)p(or)alib(us) et intellectual(is) lu(m)i(n)e
indiget q(uia) eq(ue) obi(ec)t(u)m e(st) intelli-
gibile i(n) pot(enti)a ut plu(ri)m(u)m fiat
i(n)telligibile et intelligibile i(n) actu. S(ed)
obi(ec)t(u)m cognit(i)o(n)is angel(ic)e e(st)
intelligibile i(n) actu q(ui)a p(er) e(ss)e(n)cia(m)
et vniu(er)sales sp(eci)es co(n)creatas. Ergo ad co(gnoscendum)
no(n) (in)digent intellectuali lu(m)i(n)e no(n)
indiget. Pr(eterea) si vn(us) aliu(m) illu(min)at
a(d) h(oc) e(st) ex p(ar)te (con)gnit(i)o(n)is nat(uralis)
v(e)l ex p(ar)te (con)gnit(i)o(n)is gr(ati)e. S(ed) no(n) ex p(ar)te
(con)gnit(i)o(n)is nat(uralis) q(uia) ta(m) i(n) sup(er)iorib(us)
q(ua)m i(n) inferiorib(us) nat(uralis) (con)gnit(i)o p(er)f(e)c-
ta (et) (con)for(m)atas. Si(mi)l(ite)r n(ec) q(uan)tu(m)
ad (con)gnit(i)o(n)e(m) gr(ati)e q(ui)a reb(us) i(n) v(er)bo
(con)gnoscu(n)t q(ui)a o(mn)ib(us) a(n)g(e)l(is) v(er)bu(m)
im(m)e(diate) te(n)d(it) i(n)cedit. Ergo vn(us) aliu(m) no(n)
illu(min)at. Pr(eterea) ad (con)gnit(i)o(n)e(m) i(n)t(e)ll(ectu)s no(n)
requirit(ur) n(isi) for(ma) intellect(us) et lux
intellectualis. S(ed) vn(us) angel(us) alt(eri)
no(n) tradit i(n) for(ma)s intellectuales
q(ui)a s(un)t co(n)creat(e) n(ec) luce(m) intellectuale(m)
cu(m) vnusq(ui)sq(ue) a d(e)o illu(min)et(ur). Un(de)
Job 25. Nu(m)q(ui)d e(st) nu(mer)us militu(m) ei(us)
et sup(er) que(m) no(n) fulget lux illi(us).
Ergo vn(us) angel(us) aliu(m) no(n) illu(min)at.
Pr(eterea) illu(m)i(n)atio ordina(tur) ad tenebras
pellendas. S(ed) i(n) (con)gnit(i)o(n)e angelor(um)
nulla e(st) tenebra vel obscuritas.
viij Eccl(esiast)e xij d(icit) glo(sa) q(uod) i(n) re-
gio(n)e intelligibilis q(ue) (con)stat
e(ss)e regio angelor(um) sine a(liqua)
ymaginatio(n)e corp(or)ib(us) inest nich(il)
p(ro)p(ri)e inanitate nulla opi(ni)o(n)u(m)
falsor(um) nebul(a) fuscata. Ergo al(ius)
ab alio no(n) illu(min)at. Pr(eterea) mi(n)or an-
gel(us) e(st) nobilior q(uam) mi(n)or ang(e)l(us)
cu(m)q(ue) s(in)t mi(n)or angel(us) a(n)g(e)l(is) (con)ti-
nu(us) q(ua)m illu(min)at s(ed) sol(um) illu(mina)t.
Ergo ut angeli vnq(ua)m illu(m)i(n)an(tur).
Pr(eterea) apoc(alypsis) 21. d(icitur) q(uod) ciuitas beator(um)
no(n) eget sole n(e)q(ue) luna. Na(m)
claritas dei illu(min)abit ea(m). Et
exponit glo(sa) doctorib(us) maiorib(us)
et mi(n)orib(us). Ergo cu(m) angel(us)
sit ciuib(us) illi(us) ciuitatis no(n) illu(min)a-
tur n(isi) a solo deo. Pr(eterea) si angel(us) aliu(m)
illu(min)at a(d) h(oc) e(st) p(ro)p(ter) habu(n)da(n)cia(m) natura-
lis lu(m)i(n)is a(ut) p(ro)p(ter) habu(n)da(n)cia(m) g(rati)e. S(ed)
no(n) p(ri)mo q(ui)a tu(n)c angel(us) q(ui) cecid-
it de sup(re)mis angel(is) h(ab)uit
n(atur)alia excellentissima q(ue) i(n) eo
i(n)teg(ra) manent ut d(icit) dyo(nysius) 4° c(apitulo)
de di(vinis) no(minibus). Et demon angel(u)m
illu(min)aret q(uod) e(st) absurdu(m). Si(mi)l(ite)r
n(ec) p(ro)p(ter) habu(n)da(n)cia(m) lu(m)i(n)is g(rati)e q(ui)a
ab h(omin)e i(n) statu vie e(st) maior(is)
g(rati)e q(ua)m i(n)fimi ordi(ni)s an(gelorum) et tu(n)c ex
co(n)s(equen)ti e(ss)et q(uod) aliq(ui) ho(m)i(n)es ta(n)tu(m)
ascende(re)nt ad ordine(m) sup(er)ior(em) angelor(um)
et h(om)o i(n) statu vie ex(pressi) illu(min)a(re)t angel(u)m
illu(min)aret q(uod) e(st) absurdu(m). Ergo vn(us)
aliu(m) no(n) illu(min)at. Pr(eterea) dyo(nysius) d(icit)
2° ce(lestis) ier(archie). q(uod) illu(m)i(n)atio e(st)
diui(n)e sci(enti)e assu(m)ptio. S(ed) di(vin)a sci(enti)a
no(n) p(otes)t dici n(isi) q(ue) e(st) de deo v(e)l
q(ue) de reb(us) diui(ni)s et ut h(oc) mo-
do i(n)a(n)cia(m)q(ue) no(n) assu(m)it an(gelus)
n(isi) a deo. Ergo vn(us) aliu(m) no(n) illu(min)at.
Pr(eterea) q(ua)n(do) pono inf(er)ior angel(us) sit co(n)-
formitate p(er) for(m)atas for-
mas suffi(ci)u(n)t ad o(mn)ia (con)gnos(cen)da
q(ue) al(ii) (con)gnosce(re) p(osse)nt. Ergo no(n) oz q(uod)

a superiori illuminatur ad aliquid cognoscendum.
Praeterea angeli omnes ad invicem se perdunt
vel saltem illi qui sunt diversorum ordi-
num, sed non illuminatur a luce altioris speci-
ei, sicut res colorata non illuminat lucem spiri-
tualem. Ergo unus angelus ab alio non
illuminatur. Praeterea lux intellectus angeli
est perfectior quam lux intellectus agentis
nostri, sed lux intellectus nostri agentis
sufficit ad omnes species quas a sensu
accipimus. Ergo et lux intellectus angeli
sufficit ad omnes species innatas,
et non oportet quod ad lucem superaddatur.
Contra est quod dicit Dionysius 9° capitulo celestis hierarchiae
quod ordo hierarchicus est hoc quod illuminat
illos non illuminari. Ergo … sicut est
ordo in hominibus, ita est ordo in an-
gelis per Dionysium; sed in hominibus superiores
illuminant inferiores, ut dicitur ad Ephe-
sios 3°: Mihi autem sanctorum minimo data est
gratia haec illuminare omnes et cetera. Ergo et
superiores angeli inferiores illuminant.
Praeterea lumen spirituale est efficacius quam
corporale, sed superiora corpora illuminant
inferiora. Ergo et superiores angeli
illuminant inferiores. Respondeo dicendum quod de
lumine intellectuali oportet nos loqui ad
similitudinem luminis corporalis. Lumen autem
corporale est medium quo videmus. Consistit
autem visio in duobus. Unum est ut quod
prius non sit nobis visibile actu
fiat potentia visibile. Aliud est ut
visus … potentia confortatur ad videndum
ex luce, sicut dicimus oportet esse lucem in com-
ponente organum visus. Et lumen intellec-
tuale potest dici propter vigorem intellectus
ad intelligendum vel est id quod facit
nobis notum. Unde sic duo potest aliquis il-
luminari ab alio: scilicet ut intellectus
confortatur ad cognoscendum, et scilicet ut
intellectus ex aliquo manuducatur ad
cognoscendum. Et haec duo coniungun-
tur, sicut patet in corporalibus per aliquod me-
dium … intellectus eius confortatur ad
videndum aliquid quod prius videre non poterat.

Sic hic ergo unus intellectus ab alio illumi-
natur inquantum traditur ei aliquod medium
cognoscendi quo intellectus confortatur
ut possit in alia cognoscenda quae
prius non poterat. Exemplum quando duo
… contingit. Unus proferens — 1 Sermo
monet … docens … verbo suo
tradit aliquod medium discipulo
per quod intellectus eius confortatur ad aliquid
intelligendum quod prius intelligere non poterat,
et magister dicitur illuminare discipulum.
Alio modo inquantum alicui proponitur ali- — 2 Signo
quod sensibile signum ex quo quis potest manu-
duci in aliquid intelligendum. Exemplum quo-
modo dicitur sacerdos illuminare …
secundum Dionysium inquantum ipse … sacra ministe-
ria quae sunt manuductiones ad
divina intelligibilia. Sed angeli
neque per sensibilia … in cognitionem
divinorum deveniunt, et intelligibilia
media recipiunt … varie
distincta sicut nos accipimus
… sicut quod dicit Dionysius 7°
capitulo celestis hierarchiae … superiores
angeli illuminantur contemplativa …
… angelorum …
sensibilium symbolorum ad intelli-
gibilium speculationem non ut valent
scripturae in divinis reducuntur, sed sunt …
… altiori luce repleti.
Ergo est angelum ab angelo illuminari
quantum confortatur intellectus inferioris
angeli per admissionem in superiori
ad aliqua cognoscenda. Ad primum quando
non sufficit. Sicut enim in corporibus su-
periora sunt quam actio inferiorum,
ut ignis … aeris, ita et
superiores spiritus quam actio respectu
inferiorum; omnis autem potentia confortata
et perficitur ex quantitate ad actum
suum … inferiora … in
superioribus quae sunt locorum contactio et
inferiores angeli confortantur ex
eorum continuatione ad superiores,
quando continuatio est perfectio …
… ab omnibus illu-
minari. Ad primum dicendum per angelos.

de formatione intellectus qua in eis
formatur per gratiam quae est in eo [illegible]
Ad xiii dicendum quod ab angelo illu-
minato non fit novum lumen gratie
vel nature, sed participatur. Cum enim
omne quod intelligitur ex vi intel-
lectualis luminis cognoscatur, ipsum co-
gnitum in quantum huiusmodi includit in se
intellectuale lumen ut participa-
tum ex quo virtutem habet intellectum con-
formandi. Sicut patet quod in magistro con-
siderato aliquo medio aliquo de-
monstrationis ubique participatur lumen
intellectus agentis ut instrumento. [illegible]
participata sunt quasi instrumenta intellectus agentis
ut dicitur in commento iii° de anima.
Et similiter omnia precedentia [illegible] et quamvis
[illegible] denunciat [illegible]
[illegible] superior angelus cum cognitum
alteri angelo denunciat eius intellectus
confortatur ad aliqua cognoscenda
que prius non cognoscebat. Et non
fit in angelo illuminato novum lumen
nature vel gratie sed lumen quod prius inerat
confortatur per lumen contentum in co-
gnito percepto a superiori angelo.
Ad xiiii dicendum quod non est simile de lumine
corporali et spirituali. Corpus enim corporale
potest indifferenter illuminari a quocumque
lumine corporali [illegible] quia omne lumen
corporale ad formas visibiles equaliter se
habet. Sed non quibuslibet potest equaliter
illuminari quolibet lumine [illegible]
non equaliter continet formas intel-
ligibiles. Lumen enim superius continet
formas intelligibiles magis universales
[illegible] inferioris intellectus [illegible] proportio-
natus ad accipiendum cognitionem
per formas magis particulares non [illegible]
[illegible] illuminari a superiori lumine sed
[illegible] inferiori adhuc
[illegible] cognitionem [illegible] adducta
sicut patet apud nos. Patet enim quod [illegible]
habet cognitionem [illegible] particulares [illegible]
medium [illegible] considerat rationem maior[illegible]
particularia [illegible] accipit [illegible]

[illegible] a primo philosopho sed accipit [illegible]
[illegible] habet precedentia magis [illegible]
[illegible] in primis philosophie. Nam autem
cuius consideratio est universalior [illegible]
dicit potest accipere [illegible] precedentia
sue considerationis a primo philosopho.
Unde [illegible] lumine intellectus divini [illegible]
voces magis universales [illegible] unde
particulares magis illi inferiores
angeli non sunt proportionati ad hoc
quod ipsum lumen solum cognitum acci-
piant [illegible]
superioris [illegible] quamvis forte intellectus
contrahitur. Ad xv dicendum quod aliquis
angelus alium angelum illuminat per
medium [illegible]
correspondet tamen sicut [illegible] superior
illuminat medium et medius illuminat
inferiorem [illegible]
[illegible]
[illegible]
illuminatus [illegible]
illuminans illuminato [illegible]
illa ab eo [illegible] ad [illegible]
[illegible]
Ad xvi dicendum quod [illegible]
quod cognoscitur a superiori angelo
cognoscitur ab inferiori sed quamvis
superiorem angelum [illegible] ea a
cognitione [illegible] inferiore [illegible] quedam
[illegible] et quedam [illegible]
[illegible] quod sit creatum
a superiori angelo [illegible] non sub-
sistit [illegible] non sunt [illegible]
sicut [illegible] unde non sit
color sed fit coloratum [illegible]
[illegible] unde non fit [illegible] lumen
angeli sed fit [illegible] illuminatum
de potentia illuminato actu illumi[illegible]
Ad xvii dicendum quod sicut in illuminatione
corporali non requiritur aliqua forma sed
sola privatio luminis que est tenebra. Ita et
in illuminatione spirituali [illegible]
quod sit ibi aliqua corruptio sed solum

neque omnibus remotis. Ad vij dicendum
quod illud lumen angelicum quo illuminatur intellectus
non est praeter eius naturale lumen, sed lumen ab
superiori quod reducitur ad genus
naturalium. Non tamen est ita quod actus excedat
cedat ultra fines eius, quia in cognitione
qua illuminatur superior angelus
et angelus inferior ad eadem cognoscenda
respectu vocis mentis [illegible] sicut
eadem species [illegible] lux et aer
illuminatus et sole illuminante.
Ad viij dicendum quod per lumen fit aliquid
intelligibile actu quod prius erat
intelligibile in potentia. Sed hoc dupliciter
intelligitur. Uno modo ita quod id quod est intelligibile
in potentia fiat intelligibile actu in
nobis accidit, et hoc lumine non indiget
angelus, quia intellectus eius non abstrahit
species a fantasmatibus. Alio modo
ita quod id quod est intelligibile in potentia
alicui intellectui fiat ei intelligibile
actu, sicut nobis fiunt substantiae
superiores intelligibiles actu per
media quibus in eorum cognitionem
devenimus; et hoc modo intellectus angeli
lumine indiget, ad hoc ut ducatur
in actualem cognitionem eorum ad
quae cognoscenda est in potentia. Ad
ix dicendum quod illuminatio qua unus angelus
alium illuminat non est de hiis quae
ad naturalem cognitionem angelorum
pertinent, quia sic omnes ex principio
suae conditionis perfectam habuerunt
naturalem cognitionem, nisi forte poneremus
quod superiores angeli causa essent
inferiorum, quod est contra fidem. Sed
ista est de hiis quae revelantur angelis
eorum cognitionem naturalem excedentibus, sicut de divinis mysteriis
pertinentibus ad certam [illegible]
ultimam [illegible]. Unde et per doctrinam
hierarchiae a dionysio non dicitur quod
quamvis omnibus [illegible] videat
quod [illegible] videtur in [illegible] superioribus
angelis videat et inferioribus.

Ad x dicendum quod quamvis unus angelus ab
alio illuminetur, non tamen infunduntur ei
novae species, sed ex eisdem speciebus
quas prius habebat intellectus eius confor-
tatus per lumen superioris angeli potest
efficere plurium cognoscitivus,
sicut et intellectus noster confortatus per
lumen divinum et angelicum ex
eisdem fantasmatibus [illegible] plurium
cognitionem pervenire potest [illegible]
possit. Ad xj dicendum quod quamvis in
angelis non sit aliqua obscuritas
erroris, est tamen in eis [illegible] quantum ad ea quae nostra
qualiter eorum cognitionem excedunt,
et propter hoc illuminatione indigent.
Ad xij dicendum quod nulla res formaliter
recipit ad id quod est forte
in potentia solum, sed id quod est in ea in actu,
sicut aer non recipit
illuminationem nisi secundum quod est [illegible]
sed [illegible] possibile; unde et res corporales
non recipiunt aliquam impres-
sionem ex parte formae sed ex
parte materiae tantum, et quanto [illegible]
simpliciores quam aliquid formale
[illegible] et intellectus angelicus illuminatur
secundum quod habet de possibilitate. Quamvis
[illegible] sit nobilior intellectu agente
nostro qui non illuminatur. Ad xiij dicendum
quod auctoritas [illegible] intelligenda est de hiis
quae pertinent ad cognitionem beatitudinis
in qua omnes angeli illuminantur a
deo. Ad xiiij dicendum quod ista illuminatio
de qua loquimur fit per lumen gratiae
perficientis [illegible] naturale; tamen
homo in statu viae non possit angelum
illuminare, non tamen habet maiorem
gratiam actu sed solum in virtute,
quia habet gratiam per quam [illegible] ex quo
pertinet ad perfectionem status, sicut
[illegible] statu [illegible]
maior virtute quam minor
ab actuali [illegible]. Ad xv dicendum
quod cum dicitur quod illuminatio est divinae scientiae
assumptio, scientia ad divina [illegible] quae ex divina

illuminatore cognitione habet / Ad 16 dicendum
quod forme innate sufficiunt ad omnia
cognoscenda que naturali cognitione ab
angelo cognoscuntur / sed ad ea que
sunt supernaturalia cognitionibus indiget
lumine alio / Ad xvij dicendum quod i
angelis species deuenientibus non oportet quod sit
lumen intellectuale / species deueniunt sicut et
in corporibus species deuenientibus eidem
species colorum / et hec est propria visio
de lumine gregorii et hoc ibidem ait
est eadem species / Ad xviij dicendum quod lumen
intellectus agentis in nobis sufficit ad ea
que sunt cognitionis naturalis / sed ad
alia requiritur aliquod lumen ut fidei
vel prophecie

Secundo queritur utrum inferior angelus
possit illuminari a superiori / videtur quod non
quia a deo immediate / Et insuper quia a deo
immediate angelus cum inferior est i
uno ad gratiam affectus et intellectus ille
ipso ad gratiam assistendi / sed tamen suscipit de gratia
illuminationis / sed tamen suscipit de gratia
a deo cognitive et ad ea parata / ergo tamen suscipit
recipit de illuminatore a deo cognitione
et ea parata / ita immediate a deo il-
luminatur non per angelum medium
Preterea sicut in medio inferiores angelos
sit medium superiores / Ita in medio
superiores et nos sunt medium inferiores
nos / sed superiores angeli quos
illuminant nos immediate / sic seraphin
illuminauit ysaiam ut patet ysaie vi
ergo angeli quos illuminant immediate
quod deo / Preterea sicut est ordo quidam
estimatur in substantiis spiritualibus ita in
corporibus / sed quia in nobis corporibus
dimanauit operatio per dimissione
causis mediis / sic etiam suscitat
mortuum non cooperante corpore
celesti / ergo et quia illuminat inferiores
angelos sine ministerio superiorum
Preterea quod potest virtus inferioris potest superior /
sed angelus superior potest illuminare
inferiorem angelum multo fortius
deus potest immediate eum illuminare et
ita non oportet quod illuminatores dimidie
sic deficiant per superiores ad inferiores
Contra est quod dicit dionysius hanc legem esse
diuinitatis immobiliter firmatam ut
inferiora reducantur in deum mediantibus
superioribus / ergo nunquam illuminantur
inferiores immediate a deo / Preterea sicut
angeli sunt ministri superiores corporibus
Ita superiores inferioribus permiscet
sed nichil fit a deo in corporibus
nisi ministerio angelorum qui ad
corpora gubernanda preficiuntur ut patet per
augustinum iij° de trinitate / ergo tamen sit a deo
in inferioribus angelis mediantibus
superioribus / Preterea a corporibus superioribus non
mouentur inferiora nisi per medium
sicut terra a celo mediante aere
sed ita est ordo in omnibus sicut in spiritualibus
ergo et supremus spiritus non illuminat inferiores
nisi per medios / Responsio dicendum
quod ex bonitate diuina procedit quod ipse
de perfectione sua creaturis communicet
hec autem perfectio est non solum ipsum
quod communicat eis de sua bonitate quod
sint bona et perfecta / sed etiam ut ipse
perfectionem largiatur deo quodammodo
cooperando / et hec est nobilissimus
modus diuine imitationis / unde dicit
dionysius iij° celestis hierarchie quod omnium
diuinius est dei cooperatorem fieri et ex
inde procedit ordo qui est in angelis quod
quidam alios illuminant / Circa
autem hunc ordinem quidam diuersificati
opinantur / quidam enim estimant
hunc ordinem ita esse firmiter stabilitum
ut nunquam per ipsum accidat / sed in omnibus et semper hic ordo
sine / Alii vero ita estimant hunc
ordinem stabile ut stabilitum
ut sic hunc ordinem conueniat
ut frequenter quamuis tamen ex causis
necessariis permittatur sicut naturalium
rerum cursus mutatur diuina disspensatione
aliqua noua causa suborta
ut patet in miraculis / Secunda opinio
videtur probabilior propter causam quia cum hec
sit de dignitate superiorum angelorum ut

per eos inferiores illuminarentur eorum dig
nitati derogaret· si quos per
eos illuminarent· 2° quia quanto aliquis
est deo qui est summe immobilis
propinquior tanto dicitur esse immo
bilior· Unde ordo inferior qui magis
a deo distat quasi de statu
a cursu naturali recedit et spi
rituale motum sumat· Unde non re
re valet ut ordo ceterorum spirituum
qui est deo propinquissimus aliquid
immutare· 3° quia in rebus que pertinent ad
statum ne non sit aliquid immuta
... ad melius
... ad quod pertineat ad gratiam
et gloriam sed statum glorie· 4° quia or
dines angelorum distinguuntur
et aliorum status· Unde non in
revalent ea que ad ordinem eorum
spectat aliis immutare· Ad primum i
dicendum quod de gratia de illuminatione
dat deus angelis secundum eorum capaci
tatem· Dicendum tamen quod gratia que ad
effectum pertinet immediate a deo omnibus
datur eo quod in solutionibus eorum non
est ordo ut unus in alium imprimere
posset· Sed illuminatio descendit a deo
ulterius per primos et medios·
Ad 2m dicendum quod dionysius 13° c. celestis
ierar. duplicem solutionem ponit· Unus quod ille
angelus qui ad purgandum prophete
labia missus est fuit de inferioribus
fuit equivoce tamen seraphin dicitur
eo quod incendendo purgavit
calculo ignito quem forcipe
tulerat de altari· Dicitur enim sera
phin quasi ardens vel incendens·
Alio modo dicit quod unus ille angelus
inferioris ordinis qui labia prophete
purgavit non mittebat ...
... sed in virtute superioris an
geli cuius vicem tunc agebat·
Unde ... ei dicitur superiore angeli
sicut ... absolvit aliquis
quem sacerdos ... absolvit·
... seraphin equivoce

dicitur· Ad 3m quia seraphin prophetam
purgavit ... Ad 4m
dicendum quod ... habet aliquis statum
nobiliorem propter quem dignus est
quos immutet sed statum glorie non
est nobilitationis est ... Ad 5m
dicendum quod non est ... dicitur su
periorum angelorum quod inferiores
mediatis mediis a deo et
omnibus angelis illuminantur sed ad
hoc ut sint dignitatibus prefecti
omnium quod est duplex ... deo
... Tertio quesitum· Utrum unus angelus alium il
luminando eum purget· Et videtur quod non·
Purgatio enim est ab impuri
tate· Sed angelus non est aliquis impuritas
ergo unus alium purgare non potest·
Preterea dicitur quod purgatio in nomine dicit
a peccato sed ab ignorantia sive
nescientia· Preterea continuo posset
esse in bonis angelis peccato quia
cum non fuit non erit ... na
turalia non ... na
manet ergo ... ab ignorantia
purgandum non potest· Preterea illuminatio ...
repellit· Sed angelus non potest
... ignorantiam
ulterius sive ... per purgationem
... purgat illu
minat erunt ... distinguntur
dicitur quod illuminatio ...
quem purgatio ...
Sed contra ... ad quem
... ad que
... actiones ...
distinguuntur ...
ad quem non est ...
actionum ... loco
ponit ... ad
eius statum perficiendum ...
sed ... angelorum aliquid est
usque ad diem iudicii ...
... perficiendum per
... illuminatio et ...
... illuminat·

predt pfcom ita predt purgam
si purgo sit a nesciencia. Sz q e
q dt dyo9 quib9 actōib9 hio
distinguit et ordinat ierarchia ce
lestis ierarchie q ordo ierarchie est
hos quidē purgare illos vero
purgatos hos illuminare hos vero
illuminare, hos quidē pficere at
pficere scti dd q ysti tres ac
tōes i angelis non ad accepcōem
cognitōis ptinet. Vñ dt dyo9
vij c° cel ierarchie q purgo et
pfcio et illuminacio e dīne pfecte
suscepcio. Distinccio vero eorz h
non accipienda. Aliqñ quone
vl mutatōe e duos terminos
inveniēs termin a q° et termin ad
quē vt 9 at diversimo c[on]tingit
i divisis, si quidē aut termin a q° e
ad g[ene]m pfecto acquirende
sic nigredo c[on]traria albedini
q p dealbatōem acquirit. Quz
non pfcio acquirenda non h[ab]et q[ui]dem
contrariu sz precedit i s[u]bo dispos
q sunt g[ra]cie disposicōib9 ordinab
ad pfectōem inducenda sicut i
corpib9 creatōe. Quz non n psup
ponit n p[ri]us simile nec n[on] introd
ducende forme sit i aere illum
precedit q plus pnia remo
ue. Aliter terminus ad quē est
quz vnus termin i dealbacōe
terminus ad quē e albedo. Quz
non sunt duo termini ad quē quorz
vnus ad alium ordinat sicut pz i
altacōe elementorz q[ua]rum vnus
terminus e dispō quē e necitas
aliis at ipa forma sb̄alis. In
accepcōe non cognicōis q[uo]n[iam]
ad terminum a q° vnc pdcā diversi
tas, q quz i accipiente sciam
pexistit error vel igno[ran]cia acq
rende, quorz non dispocōes g[ra]cie
sic impuritas aut commodata

occupacō ire vs pfci[en]tes vl ad h[oc]
quorz non pexistit solum cognicōis
pvenientes dispositum i cognicōe
dedi et die pfitig et tm e
accipe termi a q° et aut. Ex pa
at termini ad quē ēmineret i
accepcōe cognicōis duos tig
bui e id quomod pficia ad
id cognos... sine est f[or]
intelli ad lucem intelligibile
vel q[ua]s cognicōis medium
29 at termin e ipa cognicō q ex
inde p[ro]cedit a c[on]tingi accepcō e
cognicōib. Ex d pg gn° e i
angelis p[er] p[ro]mocōem nescie
Vñ dt dyo9 vij c° celi ierar
q dīne scie assupcō e p[ur]gac
ignorancia, illuminacōe vero e p
p[ro]pter ad quē. Vñ dt ibidem
illuminar angeli nimq[ue] eis ad
manifesta p altore illuminac
sz pfcio e c[on]tin[u]a ad ipum t[er]min
vlti. Vñ d q pficiunt i pol
scialucida e doctrina sicut
h[ab]ent i intelligi differe illum
e pfcio sic f[or] nisi p speciem
visibili. Et sic dyo9 i cel
ierarchia v. d q ordo diaconorz
e ad purgandum institutus. sac
dotū ad illuminandum. Epōrz ad
pficiendum, q. f. diaconi h[ab]ebat
offi sup cathecuminos et
energuminos i q[ui]b9 sunt dispos
g[ra]cie illuminacōiq eorz mystio
remone. Sacdotū at offi
e pp° sacra qui actōnde q
sint qui q danna qq deducm
i dnā. Epōrz at offi e at p
apue s[pe]nd[er]a q erat i sac
ministorz specula... Ad p[ri]
i. dd q sic dt dyo9 vij c° cel
ierarchie purgo i an[gelis] no emda
ab aliq impuritate sz s[upp]leniafa

Ad 2m dd q aliq nego ul defctu
dr ee contra dap vnq quest
ne debitu tale ggin3 hre
sit no hre roma natale asio
th q nat defcru nqm remo
tali na remanete. Alio q
no e ne debitu tale pfcio
hre dr ee nego ex hac p
tpe q nec facultab nost
ad h qo pfcoem acquirenda
t tal nat defct t tolli sic p3
de ignorancia qua pueri hnt
de defcu gle qui a nob tol
lit p gle collcom t sil t ab
angel nescia aufer. Ad 3m
dd q illuiato t purgo sibi
t acquisicoe este ange sic
gio t corrupcoe acquisicoe
for nal q quid sit vni sbo
dent atu de. Ad 4m p3 in
ex dcis. Ad vm dd q pfcio no
accipit i posito respectu cog
gnitois ange sz dtu vnq
ggnicois tm q pficit dt i
ggnicoe alicq respicit. Ad
vi dd q psic for e qda cam
inquitu dat ei ee actu q qda
udmoa etia for inquitu
sustetat pam sta t quoda
e q sit ex pte for e prior
hijs q st ex pte me quoda
mo eq t q puos ex pte
me i orembo p pus ois e prior
reduccio for na ordine
gnois a e prior for de ordo
gnois st mtuedu for
e prior i ordie q for e prior ma
qui e ordo psicois t eadh ro
e de ordine illuiacois t psicoe

Quarto quir utr vnq angl
alij loqua et in quo q
ut dt [illegible] mor ps sup
Job [illegible] no ad [illegible] ei [illegible]
intentu [illegible] vniq [illegible]
altu sic [illegible] vnq quisq [illegible]
humo [illegible] q [illegible] sibi loq

ad h q conceptu sui ggnoscat
go n i pria eit neccit vnq
alteri loqua ad sui concepti
demrand go n i angel [illegible]
[illegible] e locuco p ggq [illegible]
cu vniq q multi attendit
sil t gscia penet go no d q
i locuco ad h q vnq altiq
conceptu sciat. p maxi mg i
gnito sup [illegible]
[illegible] sic dt de angel loquetes
in [illegible] t i altitudie
attedetes t discedetes om
sime expss q altitudis sp
i altitudie attedetes specu
latres quoda mutuo disputat
p silenciu ubi [illegible]
s3 silenciu locucoi opponi go
angeli ggnoscit mutue sp
suos sme locucoe. p omis
locuco e p aliq signum si sig
no e i sesibilib q signum e p
[illegible] sesibilib [illegible]
[illegible] go cu angli no
accipiat sciam a sesibilib
no accipiet ggnicoe p aliq
signu [illegible] p locucoem p sig
[illegible] e eid q [illegible] q ad nos
nuq a [illegible] sunt sic dis
tinguit [illegible] i pnci li [illegible]
demracoem q [illegible] demracoem
simpl q [illegible] ppt quid
[illegible] no accip ggnicoe ex
hijs q st post [illegible]
p signum [illegible] p locucoem
P i om i locuco e q [illegible] ad q
[illegible] audiete ad atten
[illegible] loquet q apud nos e p a
[illegible] loquet [illegible]
[illegible] locuco [illegible] plo
[illegible] adh [illegible] obiet
ggnosca [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] angelis cade
ggnicoe [illegible] cu angelo

p seipm spualem nm altig an
hgnoscat p seipm cognosceret
uo te ipig itanom diget alq
locutoe p formem tt9 an
ordinant ad cgnitoz vere
sicut voceb vrui deo ad exte
pductoy cusint silceb eib s
p voceb ydcaleb pduci vceb ce
pq3 extre uelmt qiut cxq got
angelq p forzmtt9 sui cog
nosceit angelm t anime qy e
mtitu angelo ita cgnosc
coceptu eq t ciz q p9 p lo
cuto in nob dup e mltig l
t exterior interior at i an no
po alias oportet quoreb for
maret du vng aliy loquet
locuto at inter ior no en cogi
tato ut pz p ansi t aug g
i angel no pt poni aliq lo
cuto pt cogitatoem p dnic
dr q in nob e a locutoe est
mltido desidioz qa gstat
ex multis defectib9 puenire
qr desidium cr eui no hit e ut
aug dr i cu g o i angel no
sit pone defectu multitu
no citi eis pone locutoem
p vnq angel qn o pt altig
hgnitoem cgnoscere p ecem
ipig cgnitois cu no sit p ef
sentiam intellectui eq prius g o oz
q p aliqm spem ea cgstat
s angelq p seipm sfficit ad cg
noscendu oia que nat sit i
alio anlo p spes innatas g o
eadem voce p eas de spes cgstet
oia que nc i fuit i ad anlo
zitanoni qy i angel sit po
locuto ad h q coceptus vnig
alti innotescat p mut9 t sig
no fuit ad audie dunt ad
auditu s visu locuto at fit
ad auditu angeli at cocepts
suos innotescit mutib9

t signis ut dr i. Cor. 13 i glo
sup id si linguis rc g o no
gnicat p locutoem p locuto
e motus quida cogitatoe ut uti
s motus cognitiue exmiat ad
dicam t no ad id q e ex g o p
locutoem no ordinat anlus ad
aliu ut ei sui coceptu demo
straret p io locuto e oz ma
nifesta ad ignotu p notu
sit nob manifesta coceptus
in vocib p sonos sensibiles s h e i
angelis no pt poni q2 angelica na
que e angelo nalr nota e
insignalr ut dr d ivo g 7c no pt
icca fi ad q de mo ut id q e
ea ignotu g o locuto i an
e e no pt p angeli sit queda
spualia lum s lux ex h ipo
q in seipam tolit mani
g o ex h ipo q anlus in tele
cognoscit om e i q i ipo e t
locuto i eis locu no ht Oz 9
e q dr i. Cor. 13 si linguis
hom loquar t angelorum Oz
fruste eet lingu s in eet locu
to g o anli loquunt p q pt
unus inferior pt superior s hoc
s h o pt coceptu sui alti
h ai reuelare g o sil r t an
pt h at ecu loq g o i eis e
locuto p dam dr q angeli
sermoe plato suue nocte ede
b intuite notib9 t gsphat meli
ligiab sermo at no e u p locu
g o i angel e locuto 7c
qr i angel aliq mo locu
tois ponende oz tm ei anlus sec
ta cordib no cognoscit sp a
t dirrecti pcli q e de cg
nitoe angelorum ht e oz q
vng alti manifeste suu coceptu
t h c e locuto angelorum i nob
cui locui dr ipa manifestato

nitior subi

interior, ubi quasi in mente concipitur. Quomodo autem angeli suos conceptus aliis manifestent, oportet accipere ex similitudine rerum naturalium, eo quod formae naturales sunt quaedam imagines immaterialium, ut Boetius dicit. Invenimus autem formam aliquam existere in materia aliqualiter dupliciter. Uno modo imperfecte, in medio scilicet inter potentiam et actum, sicut forma quae est in fieri. Alio modo in actu perfecto; perfecto dico quando habens formam est perfectum in ipso. Secundo modo in actu perfecto, sicut habens formam potest communicare et alteri perfectionem; ad eum enim aer illuminatus alia illuminare non potest. Similiter et intelligibilis forma in intellectu consistit tripliciter. Primo modo quasi medio modo inter potentiam et actum, quod scilicet est in habitu. Secundo ut in actu perfecto, quantum ad ipsum intelligentem, et hoc est quando intelligens actu cogitat secundum formam quam penes se habet. Secundo vero in ordine ad alterum, et sic quidem de uno in alterum est quasi de potentia in actum. Species in nobis angeli sunt actualiter, cogitat ad formas quas prius in habitu habebat; et similiter non sufficit ut intellectus angeli adhuc perfectus sit et fiat in actu formae penes ipsum existentis, non solum secundum se, in ordine ad alium, et sic efficiatur et quod sic est tunc unus alius eius cognitionem percipit. Et sic hoc alteri angelus loquitur. Similiter etiam apud nos posset fieri intelligibilia, sed quia intellectus a sensibilibus naturaliter accipit, oportet quod ad intimandum conceptus hominis sensibilia aperte, quia cognitiones cordium nobis manifeste [illegible]. Ad primum dicendum in nobis verbum [illegible] potest [illegible] et de oblivione et de spiritualibus. Impura enim sunt corpora, [illegible] unius cordis oculo potest

videre intima cordis alterius quia nunc non potest et impediri in spiritibus quia cordis [illegible] sicut qui putat [illegible] huius gurgite [illegible] anticipat eam [illegible]. Similiter et actio spiritualis unius qui scilicet videbit aliquid habeat [illegible] mensura [illegible] quod nunc non potest scire ad deus [illegible] ipso non [illegible] actuales cognitiones ex voluntate dependentes unus talem cognoscat. Ad 2 dicendum quod contraria alterius [illegible] quantum ad hoc et non tamen quantum ad actuales cognitiones. Ad 3 dicendum quod silentium ibi ponatur locutionis vocalis qualis est in nobis, non spiritualis qualis est in angelis. Ad 4 dicendum quod signum proprie loquendo non potest dici id ex quo devenitur in cognitionem alicuius quasi discurrendo. Et sic hoc signum in angelis non est, cum eorum scientia non sit discursiva, ut in praecedentibus est habitum. Et propter hoc et in nobis signa sunt sensibilia, quia nostra cognitio quae discursiva est a sensibilibus oritur. Sed communiter possumus signum dicere quodcumque notum in quo aliquid cognoscatur. Et hoc modo forma intelligibilis potest dici signum veritatis quae per ipsam cognoscitur. Et sic angeli cognoscunt res per signa, et unus angelus per signum alii loquitur, scilicet per speciem cuius actum [illegible] perficit in ordine ad alium. Ad 5 dicendum quod in omnibus naturis quorum effectus sunt nobis magis noti quam causae, signum sit id quod posterius in natura [illegible] de omnibus signis [illegible] accepta non sit quod sit ut prius vel posterius in natura, sed solum quod sit nobis praecognitum. Unde quia accipimus effectus ut signa causarum, ut pulsum sanitatis, [illegible]

tabus quantum effectiuum sic disponens
corporum terminus sic vel sibi inuicem
plurima. Ad 6 dicendum quod angeli
superiores non ipso quod se ad alios quantum
dum sic in actu aliquo fortiore
in ordine ad alios faciunt
quodammodo alios excitat ad
eius intendendum. Ad 7 dicendum quod
angelus eodem genere cognoscit
omnia singularia sive intellectualia
sed hoc quod est cognoscere ipse vel per
alterum non pertinet ad speciem cog-
nitionum sed magis ad modum
accipiendi cognitionem. Unde non
oportet quod si unus angelus cognoscat
mentem alterius angeli per se ipsum quod
et locutionem alterius per se ipsum cog-
noscat. quia cogitatio angeli
non est ita cognoscibilis alteri angelo
sicut essentia. Ad 8 dicendum quod vox in
predictis si fortius mittatur angeli
tenent ita efficaces ad cognoscendum
dum sic sed voces verbi dei effi-
caces ad producendum. sed hoc non est
verum cum in illa sit equalis tamen
ad creatorem. Ad 10 dicendum quod
quamuis in angelis non sit locu-
tio exterior sicut in nobis sed per signa
sensibilia tamen aliquo ut ipsa or-
dinatio cogitationis ad alium
exterior locutio in angelis dicatur
Ad 11 dicendum quod multitudo desider-
iorum per tatio dicitur ex talem locutione
quia ex multitudine desideriorum se-
quitur multitudo conceptuum quae non possunt
nisi signis valde paucis exprimi
Et talia animalia bruta habent paucos
valde conceptus quos paucis
naturalibus signis exprimunt. Unde
cum angeli sint multorum conceptuum
requiritur ibi locutio multorum
conceptuum ad desideria vel quid
in angelis quam desiderium quod sit
alteri quod ipse mentem eius recipit

quod desiderium angeli per se ipsum
non pandit. Ad 12 dicendum quod unus
angelus cogitationem alterius cognoscit
per speciem mutatam per quam alium
angelum cognoscit. quia per eandem
cognoscit et quod cognoscit in
alio angelo. Unde quam cito angelus
se ordinat ad alium angelum
sub actu aliquo fortiore angelus
cognoscit eius cogitationem. et hec
quidem dependet ex voluntate angeli
sed cognoscibilitas in angelis
non dependet ex voluntate angeli
tionis requiritur locutio in an-
ad cognoscendam mentem sed ad cog-
noscendam cogitationem eius. Ad
13 dicendum quod sicut angelus visus et
auditus solum exterius dicuntur
intrinsece ac sed idem intellectus. quia in
intellectu non est ad audiendum vel videndum
sed ipsum exterioritatem. Unde apud
angelum qui sola intellectualis
non dicitur audire vel videre sed tamen
dicitur in angelis ad similitudinem eius
quod in nobis sit. Nos enim per auditum
scientiam ab aliis acquirimus
Unde gratia tamen sig homo putes in
angelis distinguuntur figura
dictamen ipsa species. Sed utique ad or-
dinationem ad alium sed possibili-
tas hoc faciendi dicitur lingua
Ad 14 dicendum quod locutio est motus
cogitationis quo sit ipsa cogitatio
cognitionibus manifesta et ideo cog-
quod sit ad alium. Unde Augustinus dicit
in libro de anima quod lingua est [illegible]
ministret alii. Ad 15 dicendum quod
in angelis non est figura sed
corporis sed motus eius quod sic forma
intelligibilis. Ad 16 dicendum quod plus
corporalium tantum respiciunt
[illegible] Unde vniformis
[illegible] quam ad omnia quae passi
sed in angelis non conceptus maior

esse non oportet ut si in imperium non loquitur etiam
oportebit ex locutione.

Quinto quaeritur utrum inferiores
angeli superioribus loquantur. Et
videtur quod non quia secundum glossam quae habetur
i. Cor. 13. Si linguis etc. quae
sit dicta lingua est quod quia angeli
ipsorum minoribus significant quod de divinis
notitia superiorum sentiunt. ergo locutio
quae est actus linguae ad solos superiores
angelos pertinet. Praeterea quando aliquis
loquitur tunc fit ad intellectum audientis
sed ab angelo inferiori nihil potest in superioribus
fieri quia superiores non sunt in
potentia respectu inferiorum. sed magis
quia cum superioribus habeant magis
de actu et minus de potentia. ergo inferiores
angeli non possunt loqui
superioribus. Praeterea locutio est cognitio
addit scientiam infusionem sed inferiores
angeli non possunt aliquid infundere
superioribus. quia sic essent eis agentes
quod esse non potest. ergo eis non loquuntur.
Praeterea illuminatio ordinatur ad manifestationem
alicuius ignoti. sed locutio etiam ordinatur
ad manifestationem alicuius ignoti
ergo locutio in angelis est illuminatio
quaedam. ergo cum angeli inferiores
non illuminent superiores videtur quod
inferiores superioribus non loquuntur.
Praeterea ad hoc quod fit locutio exigitur
potentia cognoscentis ad id quod locutione
exprimitur. sed per locutionem actu fit
actu cognoscens. ergo angelus loquens
reducit illum cui loquitur
de potentia in actum. sed hoc non est possibile
inferioribus angelis respectu superiorum
quia sic essent nobiliores. ergo non
loquuntur inferiores superioribus.
Praeterea cum quis loquitur alteri de aliquo
ignoto ei docet ipsum. si ergo
inferiores angeli loquuntur suis superioribus
de propriis conceptibus quos illi
ignorant videtur quod eos doceant

et eos perficiant. cum perficere sit de-
scendendo quod est contra ordinem
quia sequitur inferiores a suis superioribus
perfici. Sed contra est quod dicitur ...
... locutio ... et
angelus ... ergo eadem ratione
superiores inferioribus et econverso.
Respondeo dicendum quod ad evidentiam huius quaestionis
considerandum qualiter illuminatio et locutio
differant in angelis quia dicendum sit
quod accipiuntur. unde sciendum quod
cognitionem aliquis cognoscit
primo duobus modis. primo per absentiam
cognoscibilis. sic dum cognoscimus
gesta praeteritorum temporum et
locorum vel remotorum quae ad nos
non pervenerunt. Alio modo per defectum
mentis quando non est a deo forte
ut possit pertingere ad illa cognoscenda
nosci ita quod penes se habet in
principiis per virtutem naturalem notitiis
quas tamen non cognoscit nisi roboratus
exercitio et doctrina.
Locutio ergo proprie est quae adducit in
cognitionem ignorati. per hoc quod
fit ei praesens quod alias erat
absens sicut apud nos patet dum
unus alteri refert ad quod ipse non vidit
et facit ei quandam praesentiam per
loquelam. Sed illuminatio est confortatio
mentis confortata ad id quod
non cognoscebat ut ex praedictis patet. Sed ... locu-
tio est in angelis et in nobis sine il-
luminatione quia quandoque contingit
aliquid nobis manifestari per locutionem
ex quibus mens non est ad intellectum
magis roborata sicut cum dicitur
nobis aliqua hystoria ut cum unus
angelus alteri conceptus suos denuntiat
Hoc enim non differunt praeter
cognoscitur et ignoratur ab eo quia
habet debile mentis et forte. Sed il-
luminatio semper habet locutionem annexam
et in angelis et in nobis. Nos enim sicut

aliu illuminans quod ei aliquem
tradimus quo intellectus eius robo-
ratur ad cognoscendum quod plo-
cutionem fit. Sed contra quia cum in
angelis fiat plocutio / su-
perior enim angelus habet cognitionem
de rebus per formas magis universales
/ in inferior angelus non est proportionatus
ad accipiendum cognitionem
a superiore angelo nisi superior aliquam
cognitionem suam quodammodo di-
vidat et distinguat secundum capacitatem
eius de quo vult illuminare
per modum talem quod sit proportionata
ab inferiori angelo / et talem con-
ceptum suum alteri angelo manifestat
/ sic tamen illum illuminat / unde
dionysius xii c. celestis hierarchie unaquaeque
intellectualis essentia datam sibi a
diviniori uniformem intel-
ligentiam provida virtute dividit
et multiplicat ad inferioris ductricem
analogiam. Et est simile de
magistro qui videt discipulum non
posse capere ea quae ipse cognoscit
per illum modum quo ipse cognoscit
/ et ideo studet distinguere et multi-
plicare per exempla ut sic possit a discipulo
comprehendi. Dicendum ergo quod talis locu-
tio quae illuminatio est a dumtaxat superio-
ribus solum inferioribus loquuntur
sed alia locutio in …
… et superiores inferioribus et
e converso. Ad primum dicendum quod glosa loquitur
de locutione adiuncta illuminationi
Ad secundum dicendum quod angelus loquens non
fit in angelo cui loquitur sed fit a di-
angelo ipso loquente et ex hoc ab
alio cognoscitur non prius dicto.
unde non oportet quod loquens ad inferiorem
dat ei … sed solo ad
… Ad tertium … dicto
Ad v. dicendum quod angelus cui alter lo-
quitur fit actu cognoscens de po-

tentia cognoscente non per hoc quod reduci-
tur de potentia in actum sed per hoc quod
angelus loquens reducit se
ipsum de potentia in actu …
actu perfecto aliquo …
dine ad actum. Ad iiii dicendum quod
doctrina est … quibus per-
fiatur intellectus … quod unus angelus
cognoscit cognitionem alterius non
pertinet ad perfectionem intellectus eius
sicut nec pertinet ad perfectionem intellectus
mei quod cognoscam res absentes
quae ad me non pertinent.

Sexto queritur utrum requiratur
determinata distantia localis
ad hoc quod unus angelus alii loquatur
et videtur quod sic / quia ubicumque requiritur
accessus et recessus necessaria est deter-
minata distantia / sed angeli ac-
cedentes in alterutrum et discedentes
… sibi mutuo …
ut magister dicit super vi. c. hierarchie
… Damascenus angeli
ubi operantur ibi sunt …
… ubi …
quiritur determinata distantia / Preterea
… quod alter clamabat ad
alterum / sed locutio clamosa non habet
locum nisi propter distantiam …
loquimur ergo … distantia impe-
dit locutionem angeli / Preterea
… deferri a loquente in au-
dientem sed hoc non potest esse nisi sit lo-
calis distantia inter loquentem et au-
dientem quia locutio spiritualis
per medium corporale non defertur
ergo distantia localis locutionem angeli
impedit / Preterea …
… cognoscitur …
… in celo non cognoscit
… Abraha
nescivit nos … glosa angeli
nescierunt mortui …
agatur vivi etiam eorum filiis ergo distantia
localis impedit …
eadem ratione et angelum. Sed contra
maior distantia est inter paradysum et

infrigi⁹ sȝ illuminatio est in spiritu
maxime autem dicendum ut dictum est per
id quod habetur luc. xvi de lazaro
et divite. ergo nulla distantia loca-
lis impedit ... scripture ...
et similiter hic angeli ... vocem
locutionis. nunc dicendum quod actio se-
cundum agentes ... corporalia et
situalia sunt corporaliter et situaliter
agunt. quod non sunt spiritualia non nisi
spiritualiter agunt. unum autem angelus
inquantum est intelligens non est situ-
alis actio intellectus ... nullam
proportionem habet ad situm. ... cum
locutio sit operatio intellectus ipsius non
facit ad eam propinquitas vel dis-
tantia loci. ... equaliter a propinquo
et remoto angelus locutionem
angeli percipit. ... quo angelus in
loco esse dicitur. ... prima dist.
quod actus ... est
intelligendi sic loquitur sed ... ad
alterum ... secunda dist. quod cum de
angelis ... opera intelligendi
de operatione qua ... aliquid corporis
agit. que quidem opera situalis
... locutio
autem angeli non est operatio ... non
se. ... dist. quod clamavit ...
seraphim clamasse dicuntur ...
magnitudinem eorum qua loquebantur
sermone ... predi-
cuntur ... dist. quod angelus
ad quem fit locutio non ...
non recipit ad alloquentem. sed ...
species ... et alium
angelum ... eius cognoscit
unde non oportet ponere aliquod medium
per quod deferatur ab uno ad alterum.
... dist. quod angelorum de locu-
tione naturali ... sancto
potest cognoscere que hic agunt
sed ... ea cognoscit
ut ... gregorius in moralibus ex-
ponens illud Iob. sine fuerint nobi-
les filii eius sive ignobiles non
intelliget. sed angeli habent naturale
cognitionem magis elevatam quam

... non esse de anima et anima.
Septimo queritur utrum unus angelus
possit alii loqui ita quod alii
locutionem eius non percipiant. et vi-
detur quod non. quia locutio eius non
requirit nisi species intelligibiles
et conversionem ad alterum. sed species et
conversio sic cognoscuntur ab angelo
uno sicut ab alio. ergo locutio
unius angeli equaliter ab omnibus
percipitur. ... unus angelus
ad omnes angelos loquitur. si ergo ad aliquem
... locutionem quam ad
... eadem voce cognoscunt
locutionem quam unus angelus ...
... aliquem
angelum percipit speciem eius qua
... sed angeli se invicem
... ergo unus angelus ...
cognoscit locutionem alterius ...
sibi sive alteri loquatur. ... si ...
homo loquatur equaliter auditur ab
omnibus qui ei equaliter appropinquant
... propter audientes
... deficit in auditu.
sed ... aliquis angelus est propinquior
angelo loquenti quam ille ad quem
loquitur ... ergo
non solum audit ... ad quem loquitur.
Contra ... non
ad possumus quod angeli non possunt
... conceptum cordis sui
alteri intimare ita quod alii ab
... ergo et angelus potest
alteri loqui ... quod ab aliquo non
percipiatur. ... sic ex
predictis patet ... unius
angeli cognitio ...
per modum ... spiritualis locutionis
quod angelus fit actu ... species
non solum ... ordinatur ad
alium et hoc fit per ... ali-
loquentis ... non
... se habent ad eos
sed ... ex parte ...
locutio ... se habet

ad omnes angelos / sed si quos vult ab-
determinabit. Unum secundum quod fiat p
per hanc notitiam in actu alicuius speciei
intellectum in ordine ad videndum talem
angelum percipietur ab illo vero tamen
cuius locutio. / Similiter unus in ordine
ad plures percipietur a pluribus. Ad
secundum dicendum / quod talis locutio non re-
quirit quasi ut distantia quia conti-
nuitas sed quia cognitionem faciens.
Unum ex hoc ipso quod unus angelus
ad alterum convertitur in conspectu fa-
cit cognoscere alterum dicit conversio-
Ad tertium dicendum / quod signalis est unius
nutus quo ad omnes unus locutio / sed si
spiritualis sit tot nutus quot sunt
conversiones ad diversos. Unum unus
quisque cognoscit nutum ad se.
Ad 4m dicendum / quod quamvis unus
angelus alterum intueatur non
tamen oportet quod species per ea actu ad
tamen ... cogitat videat. Unde cum aliquis co-
gitat ad eum. Ad 5m dicendum / quod locu-
tio humana mouet auditum actio est
per ... impellendo
... ad aurem / sed hic non
est locutio angeli ut dictum est
sed totum dependet ex voluntate ali-

Questio est de / eloquentiis.

Quaeritur quomodo est ymago
... / ... mens
... ymago ... sit
... aliqua potentia ...
... ipsa ... angelus
de ... / quia mens ...
non velle ... / sed essentia de-
nominant non ... / ergo
mens est ipsa essentia ... / ... diversa
... potentia ... non ...
... / sed appetitus et intellectus
sunt diverse potentie ... / po-
... et ... de ...
... potentia ... / scilicet
vegetativa sensitiva appetitiva ...

motiva secundum locum et intellectiva / er-
go mens comprehendat in se appetitum
et intellectum / quia in mente ponit ab
augustinus intelligentiam et voluntatem. / Unde quod
non sit mens aliqua potentia / sed ipsa es-
sentia anime / probatur augustinus ... dicit
... / quod nos sumus ad ymaginem
dei in eo quod sumus ... nos-
cere et amare ... In 10
de trinitate assignat ymaginem dei
in nobis in notitia mentis et amore.
... actus ... amore
... est actus notitie / ...
est actus mentis / sed esse est actus
essentie / ergo mens est ipsa essentia anime
per eadem ... mens ...
... / sed ipsa essentia angeli est mens.
... nominat
angelos ... intellectuales
mentes / ergo ... mens ... ipsa
essentia ... / ... dicit ... de trinitate
... intelligentiam et voluntatem
... mens ... una vita
ergo ... ad essentiam ...
mens ... / ... non potest esse ...
... / sed ... secundum ...
distinguitur ... in ... quod
... / ergo mens non est aliqua
actus / ... potentia ...
... est de genere ...
ergo mens non est potentia / sed est ipsa essentia
... ab una potentia non egre-
diuntur diversi actus / ... / sed a
mente non egrediuntur ... diversi
actus ... in ...
intellectus ... / ergo mens
non est aliqua potentia / sed ipsa essentia
... una potentia non est ...
... / sed mens est ymago ...
... constituitur ... / ergo mens
non est potentia / sed ipsa essentia ...
... ... plures potentias ...
... intelligentiam ... / ergo
non est potentia / sed essentia / ... ...

alias partes nisi suas potentias; sed mens est quaedam pars animae superior, ut Augustinus dicit XII De Trinitate; ergo mens est potentia animae. Praeterea essentia animae est communis omnibus potentiis, quia in omnibus radicatur; sed mens non est communis omnibus potentiis, quia dividitur contra sensum; ergo mens non est ipsa essentia animae. Praeterea in essentia animae non est accipere superius et inferius; sed in mente est superius et inferius: dividit enim Augustinus mentem in superiorem et inferiorem rationem; ergo mens non est essentia animae. Praeterea essentia animae est principium vivendi; sed mens non est principium vivendi, sed intelligendi; ergo mens non est essentia animae. Praeterea secundum Augustinum praedicatur mens de memoria, intelligentia et voluntate, quae sunt [illegible]; ergo mens non est essentia animae. Praeterea Augustinus XV De Trinitate definiens mentem [illegible] ad imaginem [illegible] tota [illegible] ad se [illegible]; ergo mens nominat totam animam [illegible] ad animam pertinet mente [illegible] memini, sapio et vivo; sed memoria designat aliquam potentiam animae, et mens, et non essentiam. Responsio. Dicendum quod nomen mentis a mensurando est sumptum; res autem uniuscuiusque generis mensuratur per id quod est minimum et principium in suo genere, sicut patet X Metaphysicae. Et ideo nomen mentis hoc modo dicitur in anima sicut et intellectus. Solus enim intellectus accipit cognitionem de rebus mensurando eas quasi ad sua principia. Intellectus autem, cum per respectum ad actum dicatur, potentiam animae designat. Virtus enim sive potentia est medium inter essentiam et operationem, ut patet per Dionysium XI capitulo Caelestis hierarchiae. Quia ergo essentiae rerum non sunt nobis cognitae, virtutes autem earum innotescunt nobis per actus, frequenter utimur nominibus virtutum vel potentiarum ad essentias significandas. Sed quia non notificatur aliquid nisi per id quod est ei proprium, oportet quod cum aliqua

essentia designatur per suam potentiam, quod designetur per propriam potentiam sibi. In potentiis autem hoc communiter invenitur, ut quod potest in plus, potest etiam in minus, sed non convertitur; sicut qui potest ferre mille libras, potest ferre centum, ut dicitur in I Caeli et mundi. Et ideo si aliqua res per suam potentiam debeat designari, oportet quod designetur per ultimum suae potentiae. Anima autem quae est in plantis habet infimum gradum in potentiis animae; unde ab ea denominatur, dum dicitur nutritiva anima vel vegetativa. Anima autem bruti pertingit ad altiorem gradum, qui est sensus; unde et ipsa anima vocatur sensitiva. Sed anima humana pertingit ad altissimum gradum qui est inter potentias animae, et ex hoc denominatur, unde dicitur intellectiva, et quandoque etiam intellectus, et similiter mens, in quantum ex ipsa nata est effluere talis potentia, quae est sibi propria prae aliis animabus. Patet ergo quod mens in anima nostra dicit illud quod est altissimum in virtute ipsius. Unde, cum secundum id quod est altissimum in nobis divina imago inveniatur in nobis, imago non pertinebit ad essentiam animae nisi secundum mentem prout nominat potentiam eius altissimam. Et sic mens, prout in ea est imago, nominat potentiam animae, et non essentiam; vel si nominat essentiam, hoc non est nisi in quantum ab ea fluit talis potentia. Ad primum ergo dicendum quod mens non dicitur [illegible] essentia sive potentia; dividitur [illegible] absolute; dividitur quod relative dicitur; et mens dividitur contra notitiam [illegible] per notitiam mens ad se ipsam refertur, ipsa vero mens dicitur absolute. Vel potest dici quod mens accipitur ab Augustino [illegible] sicut [illegible]. Ad secundum dicendum quod [illegible] potentiae animae distinguuntur dupliciter: uno modo ex parte obiecti, alio modo ex parte subiecti sive ex parte modi [illegible]. Sic distinguuntur ex parte obiecti [illegible] quaedam potentiae animae [illegible]; sic autem distinguuntur ex parte subiecti vel modi agendi sicut est

Marginalia: ·Vegeta·na ·Sensitiva· Intellectiva· ·1· ·2·

Ysidorus XI ethymologiarum · Anima dicitur

Dum vivificat corpus — Anima
Vult — Animus
Scit — Mens
Recolit — Memoria
Rectum iudicat — Ratio
Spirat — Spiritus
Sentit — Sensus
est

tangunt potentias animae scilicet vegetativam
sensitivam et intellectivam. Quod potentia
animae quae potest se habere ad materiam
uno modo ita quod per modum naturalis actionis
exerceat et talium actuum principium est
potentia nutritiva cuius actus exercetur
qualitatibus activis et passivis
sicut et aliae actiones materiales. Secundo
ita quod operatio animae non pertingat ad
ipsam materiam sed solum ad materiae condi-
tiones sicut est in actibus potentiae sensitivae
in sensu enim recipiuntur species sine materia
sed tamen cum materiae conditionibus. Tertio ita
quod operatio animae excedat et materiam
et materiae conditiones et sic est pars animae intellectiva.
Sed quia habes diversas potentias animae parti-
cipationes contingit aliquas duas
potentias animae ad invicem comparatas
tendere ut diversum genus reducitur sicut
enim est appetitus sensibilis et intel-
lectualis qui cum considerantur per ordinem
ad obiectum sic reducuntur in unum genus
quantum ad hoc quod obiectum est bonum. Sed cum
considerantur quantum ad modum agendi
sic reducuntur in diversa genera quia
appetitus inferior reducitur in genus
sensitivum, appetitus vero superior in genus
intellectivum. Sic enim sensus apprehendit
suum obiectum sub conditionibus individualibus
prout scilicet est hic et nunc. Sic et appetitus
sensitivus in suum obiectum fertur in bonum
sub particulari. Sed appetitus vero superior
in suum obiectum tendit per modum quo
intellectus apprehendit. Et quantum ad modum
agendi nos ad genus intellectivum re-
ducitur. Modo autem actionibus procedunt ex
dispositione agentis. Quia quanto fuerit
agens perfectius tanto est eius actio per-
fectior. Et ideo si considerantur huius
potentiae ut egrediuntur ab essentia
huius est sed obiectum extra nos invenitur
eadem subordinatio est cum tamen
non autem appetitus inferior quo in irasci-
bilem et concupiscibilem dividitur et ideo

mentis potest comprehendere non tamen in totum
absque eo quod sit animae [illegible] imaginatur sic
nominat quod [illegible] genus potentiarum animae ut
sub mente intelligantur comprehendi
omnibus quae potentiae in suis actibus
omnino a materia et conditionibus materiae re-
cedunt. Ad secundum dicendum quod ab Augustino
et aliis sanctis imago trinitatis in homine
multipliciter assignatur. Nec oportet quod una
illarum assignationum alteri cor-
respondeat. Sicut patet quod Augustinus assignat
imaginem trinitatis secundum mentem no-
titiam et amorem. Et ultimo secundum me-
moriam intelligentiam et voluntatem. Et quamvis
voluntas et amor convenire correspon-
deant et notitia et intelligentia. Non tamen oportet
quod mens correspondeat memoriae
cum mens omnia contineat quae in
assignatione dicuntur. Sicut [illegible] in as-
signatione Augustini quam obiectum
tangit est alia a duabus prioribus
unde non oportet quod sicut amor ad amorem
correspondeat et nosse notitiae
quod esse correspondeat menti. Sic [illegible]
actus eius mensuratur essentia mentis. Ad tertium
dicendum quod angelus dicitur mens [illegible] nec
quia ipsa mens sit mens intellectiva [illegible]
sit eius essentia [illegible] intellectus et mens
nominantur. Sed quia non habent
de potentiis animae nisi has quae sub
mente comprehenduntur, unde totum
mens. Anima vero nostra adiungit
alias potentias quae sub mente non compre-
henduntur ex eo quod est actus cor-
poris scilicet sensitivae et nutritivae potentiae.
Unde non ita potest dici anima esse mens
sicut et angelus. Ad quartum dicendum quod vivere
addit super esse et intelligere super vivere.
Ad hoc autem quod imago dei in aliquo
inveniatur oportet quod ad ultimum genus per-
fectionis perveniat quo creatura
tendere potest. Unde si habeat esse tantum sicut
lapides vel esse et vivere sicut
plantae et bruta non salvatur in eis
imago. Sed oportet ad perfectam
imaginem quod ut creatura sit

viuat et intelligat. In hoc enim
perfectissime se gerit conformatur
essentialibus attributis. Ratio quare
in assignatione ymaginis mentis
locum dumtaxat eo tenent. Quia ista
que sunt memoria intelligentia et
voluntas tenent locum tertium propriis augustinus
menti attributis in qua requiruntur
ad ymaginem trinitatis. Tertium dicit
quod memoria que est vna anima vna
mens vna essentia. Hoc tamen oportet quod exponatur
sicut ipse dicit. Anima et mens et vita quod est
essentia. Quamvis non sit idem in nobis esse et vivere
et intelligere. Sic tamen in deo dicuntur. Quia
hec tria vna essentia magis quam ab essentia
mentis procedunt. Vnumquodque magis
ad vnum genus unitatis pertinent
vna mens magis sub vna
mente comprehendunt ut partes sub
toto sicut visus auditus comprehen-
duntur sub parte anime constitutiua. Ad
ix dicendum quod si per humanum in virtus mentis
que substantiales vim dicuntur est nobis
ignote loco earum mentis differentes
actualibus utimur. Sicut que ipsa
designent vel notificant essentia
vt proprijs effectibus notificat causam
vnumquodque. Sed que de via constituta
aliis non sunt a constitutiuis putantur
potentijs secundum quod notificant ipsam anime
essentiam ab omnibus potentijs fluit et sibi
e de voce de eo quod est huius
mentis. Ad vij dicendum quod sic per anime
constitutiua non intelligit esse vnam quandam
potentiam omnibus potentiis rebus potentiis que
sub ipsa comprehenduntur. Sed esse quandam
totum potestatem comprehendens omnes
illas potestates quasi partes. Ita et mens
non est vna quedam potentia preter
memoriam intelligentiam et voluntatem. Sed est
quedam totum potestatem comprehendens omnes
illas potestates quasi partes. Ita et membra
est vna quedam potentia. Hec tria sicut et
videtur quod sub potentia sciendi dominium

comprehenditur potentia dolandi lapides
et eligendi parietes et huiusmodi. Ad viij · 8 ·
dicendum quod ymaginis non oportet ad mentem
attribui et sit substantia sed magis sicut
totum ad partes prout mens potentiam
ipsam nominat. Si vero substantiam mentis
per essentiam anime sic quod ab ea naturaliter
procedit et potentia sic nominabit substantiam
potentiarum. Ad ix dicendum quod vna potentia · 9 ·
potentiarum non comprehendit sub se plures
sed plures comprehendunt sub vna generali potentia
comprehendi plures ut partes sicut sub
vna parte corporis plures partes or-
ganice comprehenduntur ut digiti
sub manu.

Secundo queritur utrum proprie in mente sit
memoria et videtur quod non. Quia sicut augustinus
xiij° de trinitate dicit quod in eo quod nobis et
brutis commune non pertinet ad mentem. Memoria
autem nobis et brutis communis est ut patet
per augustinum x confessionum. Ergo et cetera. Preterea phi-
losophus dicit de memoria et intelligentia
et reminiscentia dicit quod memoria non est
intellectiui sed potentia sensitiui. Ergo
mens sit idem quod intellectus ut ex prece-
dentibus patet videtur quod memoria non sit in
mente. Preterea quod omnia que ad
intellectum pertinent abstrahunt ab
hic et nunc. Memoria non abs-
trahit cum sit tantum de preteritis
et preteritum memoria naturaliter
preteritorum est ut dicit tullius. Ergo et cetera.
Preterea in memoria conseruantur aliqua que
non apprehenduntur actu. Vbi autem
potentia memorie oportet quod ibi deuiat appre- 4
hendere et retinere in intellectu autem non
deviat sed potius in sensu. Preterea hoc autem
in sensu differre potest quia sensus or-
gano corporali utitur. Non autem quod per ter-
minum corpore apprehendit intellectus. Quod autem non
utitur organo corporali. Vnumquodque recipit eo
recipit in se intelligibiliter et est
quod actu in intellectu. Ergo memoria non
est in mente sine in mente. Preterea nichil
incorporale pro habitis que sit ad re-
tineat sed augustinus aliquibus spiritibus

recipiat a sensibus a quibus ma
cognitio oritur quas retinere pos
sit et ad ymaginem ergo memo
sit per ymagines non vero quod posset
esse in mente p̄ primo sic quod est ad yma
ginem dei sicut in diuinis memo
non fertur in diuinis est eterne genera
dum sed tempore deus autem est diuinis tempore
generatur p̄ sic memoria esset per intelle
spe intelligibiles in propria mente
conseruare sit conseruatur in mente
angeli sed angelus gentendo se ad
species quas habet penes se per intelligere
ergo in mente gentendo se ad pre
species retentas sed ita possit intelli
gencia ad fantasma quod ente
quod manifeste apparet esse falsum
quantum enim ab scientiam in habitu
habeat lesio tamen organo ymagi
nationis vel memoratiue in
actu exire non potest quando esset si
mens in actum intelligere posset
non conuertendo se ad particularia que or
ganis utuntur unde memoria non est
in mente p̄ philosophus dicit in 3o de anima
quod anima est locus specierum per quando non
tota sed intellectiua locum autem est
conseruatiuum contentorum ergo con
seruatiue species ad memoriam pertinent
responsio dicendum quod sit memoria p̄
quod equaliter se habet ad omne tempus
non concernit aliquod tempus preteritum vel
sed memoria est proprie accepta equaliter
se habet ad omne tempus vel ad aliquod
vero de extra probat per dictum augu
stini qui proprie nominat memoriam esse
obliuionem ergo memoria
non concernit aliquod tempus preteritum
sed omne ergo ad memoriam pertinet p̄
memoria proprie accipiendo est preteritorum
sed intellectus non solum est presentium sed
futurorum intelligit enim quod homo fuerit
si de tempore intelligeres hominem
fuisse et futurum esse et cetera ut patet 3o
de anima ergo memoria proprie loquendo
ad intellectum pertinet preterito sic memo
est preteritorum ita presentium et futurorum
sicut eius sed presentia est in parte intellectiua
proprie accipiendo ergo et eadem ratione et
memoria sed non est preteritorum quia memoria sic
accepta consistit in loquendo accipi
per notitiam preteritorum cognoscere autem
preteritum ut preteritum est eius cuius est
cognoscere hic et nunc ut preteritum in tempore
ut nunc hoc autem sensus sicut intellectus non
cognoscit singulare ut est hic sed
quemquidam rationem ut album vel
preteritum vel non quantum est hoc
vel preteritum vel hoc et ita intellectus cognoscit
preteritum preteritum non tamen ut est nunc
hoc preteritum unde tamen memoria proprie
sui acceptionem respiciat ad
tempus preteritum vel huiusmodi tamen quod memo
proprie loquendo non est in parte intellectiua
sed sensitiua tamen ut philosophus probat
sed quod intelligit non solum intellectus
sed intellectum esse in intellectu et tale intellectus
non nomine memorie potest extendi
ad notitiam quam autem si consideret
obiectum in preterito memoria predicto
cognoscitur enim obiectum de quo est per quem
est notitia habitualis magis quam ab scientia
sicut per capitibus huius patet ad omnes
notitia non de nouo accepta
potest dici memoria ad secundum dicendum quod contingit
uno modo quod considerando sed notitia
habitualis non est intellectiua sed conti
alio modo quod est intellectiua
et hic est plus de ratione preteriti unde
magis proprie ad rationem memorie
attingit ut si dicamus intelligere
hic est memoria quod prius cognitum habitualiter
cognoscebatur non autem in actu
et memoria est in parte intellectiua
unde dicit hic modo augustinus
memoriam accipere pro mentis capacitate
ymaginibus vel dei cognitiua
in intellectu et in actu non procedat
ad memoriam pertinere. Ad 3m dico autem

hec possit coniungere a diversis diversi
pom. Avicenna enim vi de naturalibus
ponit quod hoc non contingit, quia anima
habitualiter teneat noticiam alicuius
rei quam actu non considerat ex
hoc quod aliqua species actu conservantur in
parte intellectiva, similiter quod species
actu non consideratur non possit
conservari in parte sensitiva vel
quantum ad ymaginem que est thesaurus
formarum a sensu acceptarum vel
quantum ad memoriam que est thesaurus ad
intellectiones pertinentium rerum non ac-
ceptarum a sensibus, in intellectu autem non
permanet species nisi quamdiu actu consideratur
post considerationem non est in eo actu
esse desinit, unde quando vult con-
siderare oportet quod species de novo
fluant in intellectum possibilem ab intellectu
agente et est secundum ipsum quedam habilitas de
novo considerare et post sciunt
quod oporteat eveniri addiscendo
ut inveniendo sit a principio, quod relic-
ta est in eo quedam habilitas per quam fa-
cilius se convertit ad intellectum agentem
ut ab eo species effluentes re-
cipiat, et hec habilitas est habitus
sciendi nos. Sed ista opinio non vi-
detur rationabilis quod cum intellectus possibilis sit
stabilioris nature quam sensus oportet quod
species in eo recepta stabilius re-
cipiatur. Unde magis potest conservari
species quam in parte sensitiva. 2° quia
agens intelligencia equaliter se habet
ad influendum species convenientes
omnibus. Unde si intellectus possibilis
non conservaret aliquas species sed sola
habilitas convertendi se ad intellectum
agentem equaliter remanet habi-
lis ad quaslibet intelligibiles
et ita ex hoc quod homo addisceret
unam scientiam non magis sciret
illam quam alias. Philosophus autem expresse

contra in iii° de anima quod
commendat antiquos dicentes quod po-
suerunt animam esse locum specierum
quantum ad intellectivam partem et
in alio dicit quod species intelligibiles
in intellectu possibili remanent post
actualem consideracionem, et habere
ordinationem est habitus sciencie, et propter hoc
quamvis remaneant in eo species
intelligibiles post actualem con-
sideracionem memoria dicitur et hec
magis accedit ad propriam significationem
memorie. Aristoteles primo de memoria dicit quod me- 1
moria quam nos dicimus est et in brutis
et in quo conservantur pertinentes intencionis
sed hoc non est in intellectu quod tamen conser-
vantur species intelligibiles. Aristoteles 2 ethicorum 2
quod philosophus de memoria que est preteri-
ti est relatum ad hoc in intellectu
et hoc non est in intellectu. Aristoteles 3 ethicorum 3
vii° predicamentorum. Aristoteles xii dicit quod in intellectu
possibili actu apprehendere et retinere,
non ex hoc quod species sit in eo aliquando
corporaliter sed intelligibiliter tamen
tunc quod possit intelligere sine illa
specie sed solum quando intellectus possibilis
perfecte sit in actu vere illius speciei
que est non est impressa in actu com
quodam modo intellectus pura potencia
et purum actum, et hoc est habitualis
cognoscere et dicitur non cognitionis
reducti in actum perfectum per motum
que sicut anima est motor cuiusdam. Unde
Aristoteles de ... dicit quod memoria est ad ymaginem
pertinere hoc quod fieri in diversis principaliter
principaliter autem est in nobis et silicet de quo
aliquam aliquas species a sensibus acci-
piunt et post non dicitur habere
virtutem memorativam ex hoc quod ad
actu teneat sed ex hoc quod est potens
tenere. Aristoteles dicit per omnia ex dicte
Aristoteles vii dicit quod nulla potencia potest ad cog-
noscere non conveniendo se ad obiectum
sicut visus non cognoscit nisi conveniendo se
ad colorem

vniuersalia fantasmata sed habeat intellectum
non ad intuitum principalem sed secundarium
ad secundum ut patet per philosophum 3o de anima
quamuis aliquam speciem intelli-
gibilem apud se habeat nunquam
tamen actu considerat hanc speciem
non conuertendo se ad fantasmata.
Et ideo sic intellectus noster in statu viae
indiget fantasmatibus ad actu
considerandum quicquid accipiat
habitualiter et per quod quid accepit secundum
ad eciam de angelis quorum intellectus
obiectum non est fantasma. Ad secundum
videndum quod quando obicitur dicendum
quod ex ante dictis in illo non potest quod
intellectui sit memoria nisi modicum quia
... non aliter quam praecise. Ad tertium
dicendum quod ubi Augustinus est intellectus
quod memoria potest esse de praeteritis ob-
iectis nunquam tamen potest dici memoria
nisi considerat ad praeteritum ad quod
... praeteritum cognitionis et sic hic
et dicitur sui obliuisci intellectus
memoriter nunquam de se ipso quod
semper est non consignat ut consignat
praeterita cognitione. Ad 3m dicendum quod
intellectus cognoscit differentias temporum
sub quibus res fuerunt per comparationem
sub qualibet differentiam temporis. Ad 4m
dicendum quod primum non est in intellectu nisi singularia
sub rationibus futuri sed ad particularia
applicatur mediante virtute particulari
quarum mediatione intellectus dicitur mouere
rationem vniuersalem mouentem et motiuam
quae in particularibus consistit ut patet per
philosophum 3o de anima.

Tercio queritur utrum memoria
distinguatur ab intellectu
sicut potentia a potentia et in quo diuersa-
... potentiarum est diuersitas actuum
sed intellectus proprie et memoria proprie
... potentia eius actus quae est
... hanc Augustinus memoriae
... intelligentiae
ergo memoria non distinguitur ab
intellectu sicut potentia a potentia. Praeterea accipere
et non considerando aliquam differentiam

temporis est proprium memoriae qui abstrahit
ab hic et nunc sed memorando
concernit aliquam differentiam temporis. Praeterea sicut
Augustinus 14 de Trinitate memoria est
communis praesentium praeteritorum et futurorum
ergo memoria ab intelligentia non
distinguitur. Praeterea intellectus accipitur
dupliciter sicut Augustinus 14 de Trinitate. Vno mo-
do dicitur intelligere id quod ac-
tu cogitamus sed intelligentia
secundum quam id tantum dicimus intelligere
quod actu cogitamus est intellectus in
actu quod non est potentia sed operatio alicuius
potentiae et non sic distinguitur a memoria
sicut potentia a potentia sed non quod intellectus ea
quae non actu consideramus aliquid a me-
moria distinguitur sed ad memoriam
pertinet ut patet per Augustinum 14 de
Trinitate ubi sic dicit si nos referamus
ad interiorem mentis memoriam
qua sui meminit et interiorem
intelligentiam qua se intelligit et interiorem
voluntatem qua se diligit ubi haec tria sem-
per simul sunt siue cogitentur siue non co-
gitentur videtur quidem imago trinitatis
ad solam memoriam pertinere ergo
intellectus a memoria non distinguitur
sicut potentia a potentia. Praeterea si dicatur quod eadem
est quidem potentia sed quandam ad eam potentiam
actu cogitat et aliam sed quam
actu cogitat quo dicitur
intelligere vel cogitare distinguitur
a memoria sicut potentia a potentia. Contra
eadem potentia est habitu et actu ut
habitualiter intelligere et cogitare
et habitu ergo ad eandem potentiam
pertinet intellectus non cogitando et
intelligere cogitando. Et praeterea philosophus
diuersificatur intellectus a memoria
sicut potentia a potentia. Praeterea intelligentia pertinet
non nisi alia potentia cognoscitiua
et motiua aut affectiua sed non est
affectiua aut motiua intelligentia
ergo cognoscitiua ... non est
alia potentia ab intellectu. Contra quod est quod
dicit 14 de Trinitate quod sicut eadem
imaginem ... vocat ...

mentem ad intelligendum diuina et conspi-
ciendum potest / sed potest anima conspicere sine po-
tenciis / ergo ymago in anima atten-
ditur penes potencias / Sed in anima attenditur ymago
secundum hec que sunt tantum in ea inueniuntur / memoria
intelligencia et voluntas / ergo hec tantum sunt
tres potencie distincte / Preterea / si ista tria
non sunt tres potencie contra quod eadem corpus esse
actum siue operacionem / sed actus non sunt
in anima / Non enim semper actu intellectus et
uult / ergo ista tria non semper erunt
in anima et non esse esset anima ad yma-
ginem dei quod est contra augustinum / Item in
hac trinitate equalitas per quam equali-
tas diuinarum personarum representatur / sed
inter actum et habitum uel potenciam
non est equalitas / quia ad plura se
extendit potencia quam habitus et habitus
quam actus / quia una potencia est plurium
habituum et ab uno habitu plures actus
eliciuntur / ergo non potest esse quod aliquod
eorum sit habitus et aliud actus / Item
dicendum quod augustinus duplicem assignat trinitatem
huius ymaginis / Unam secundum perfectam imitacionem
trinitatis / Aliam secundum imperfectam / Aliam
enim perfectam imitacionem secundum quam
meminit intelligit actu et uult / Aliam
quo est quando trinitatem in creatura mens
... per eius (?) ubi / uerum tamen sine
actuali cogitacione esse non potest
Unde secundum hunc modum perfecte imitacionis
assignat augustinus ymaginem in hiis
tribus / memoria / intelligencia / voluntate
ut memoria importat habitualem
noticiam / intelligencia actuale
cogitacionem ex ipsa noticia pro-
cedentem / voluntas actualem
motum ex cogitacione proce-
dentem / et hoc patet ex processu per hoc quod dicit
in xiiii° de trinitate / sic dicit quia in se
ipsa mens sine cogitacione esse
non potest / cogitacio enim est quod dicitur
in interiori uerbo quod ad nullius gen-
tis pertinet linguam / et ideo perfecta
ymago ista cogitatio in memoria et
intelligencia et voluntate / Hanc autem dico

intelligenciam qua intelligimus
cogitantes / Scilicet autem quod ista
plenam perfectam congregat ergo
non secundum imperfectam imitacionem
quam assignat secundum habitus et potencias
et assignat ymaginem trinitatis
in anima ix de trinitate / quantum ad hec
tria / mens / noticia / amor /
ut mens nouit per omnem noticiam
et amor habitus in ea existentes
et sic posuit noticiam ita per
potuisset intelligenciam habitualem
utrumque enim habitualiter accipi potest
ut patet ex hoc quod dicit xiiii de trinitate
Nunc ita possumus dicere iste
musicus nouit musicam
sed non eam intelligit quia eam non cogi-
tat / nouit geometriam
hac enim nunc non cogitat /
Absurda est quantum apparet ista
sentencia / Et sic secundum hanc assignacionem
hec duo que sunt noticia et amor
habitualiter accepta ad memoriam
tantum pertinent ut patet per auctoritatem eandem
Ex obiectis dico in ducta / Sed quia
actus sunt in potenciis radicaliter sicut
effectus in causis / ideo et perfecta imitacio
que est secundum memoriam intelligenciam
et voluntatem actualem potest adequari
memorie potencie / quia anima potest
meminisse intelligere actualiter et
uelle / ut per uerba augustini inducta
patet / et ymago attenditur secundum potencias
non tamen sic modo quin eadem possit esse
in mente alia potencia intelligencie
que sic patet potencie enim non diuersificantur
ex diuersitate obiectorum ex hiis que
per se accidunt obiectis secundum quod sunt
talium potenciarum obiecta / Unde calidum
et frigidum que colorato accidunt
[illegible] ... non diuersificant potencias
uisiua eadem enim uisiue potencie est
uidere coloratum calidum et frigidum
dulce et amarum / quamuis autem mens
siue mentis aliquo possit conspicere
/ perfectum

Imperfecta imitacio

tur cum videamus se habeat ad cog-
noscendum presentia preterita et futura
dicendum quod presentia et preterita actualiter in-
telligibilia etiam in quantum huiusmodi. Ad 2m dicendum quod
quamvis in mente aliquo modo possit
esse memoria non tamen potest esse ut po-
tentia quedam per se distincta ab aliis
potentiis quo modo philosophi de distinctione
potentiarum loquuntur. Sed hoc solum potest in-
veniri memoria in parte sensitiva
que fertur ad presens in quantum est
presens. Unde si debeat ferri in preteritum
requiritur aliqua altior virtus quam ipse
sensus. Unde licet memoria non sit
potentia distincta ab intelligentia
prout intelligentia sumitur pro po-
tentia, invenitur trinitas in anima et consi-
derando ipsas potentias quia una po-
tentia est in mente que habet habitudinem ad diversa
scilicet ad tenendam notitiam alicuius
habitualiter et ad considerandum eam
actualiter. Sed etiam angelus distinguitur
non in inferiori a superiori secundum
habitudinem ad diversa. Ad 3m dicendum
1 quod quamvis memoria prout est in
mente non sit alia potentia ab intel-
ligentia distincta, tamen intelligentia
et memoria nominantur distincte
secundum habitudinem ad diversa ut ex
dictis patet. Et similiter dicendum est ad 4m.
1 Ad primum in contrarium dicendum quod augustinus
ibi loquitur de ymagine in creatura
anima non secundum perfectam imitationem
que est quantum ad actum imitatur trinitatem
increatam includendo eam. Ad 2m dicendum quod licet
2 esse in anima ymago trinitatis secundum non
3 perfectam imitationem. Ad 3m dicendum
quod in mente potentia et actu habitu
potest esse equalitas secundum comparationem ad
unum obiectum et ymago trinitatis
inveniretur in anima secundum quod refertur in deum et tamen
et communiter loquendo de potentia habitu
et actu in illis rebus equalitas
non invenitur, sed proprie loquendo
aliquando maior potest esse potentia quam habitus et

possibilitas secundum comparationem ad actum, sed quia
consideratur hoc respectu trium equalitas
non est quia accipiatur unigenitum in actu
uno sed unigenitum secundum habitum et actum.
Quinto queritur utrum [illegible]
Quomodo cognoscit res materiales
et videtur quod [illegible] nihil enim cog-
noscit ad intellectualiter quod
secundum [illegible] in glossa [illegible] ...
in intellectuali visione que in
rebus continetur quod habet ymagines
sui similes quo est quod ipse. Sed
res naturales non possunt esse in
anima per se ipsas sed solum per ymagines
sui similes quo est quod ipse. Ergo mens
intellectualis cognoscat. Preterea augustinus
super genesim ad litteram dicit quod in
intelligentia que corporibus sunt similitudines
corporum. Sed res materiales sunt
corpora et similitudines corporum habent. Ergo
Preterea mens sive intellectus est [illegible]
quidem res [illegible] quia obiectum intellectus est
quod quid est ut dicitur in 3o de anima. Sed quidditates
rerum materialium non est separate
corporeitatibus alias opinio [illegible]
quidem rerum esse. Ergo etc. Preterea
cognitio intellectus consistit in formis quas
percipit cognoscendo. Sed forme
cognoscibiles que sunt in mente sunt om-
nino immateriales. Ergo per eas mens non potest
res materiales cognoscere. Preterea omnis
cognitio est per assimilationem. Sed non
potest esse assimilatio inter mentem et
materialia quia similitudo fit per unitatem
qualitatis. Qualitas autem rerum corpora-
lium sunt corporalia accidentia que in mente
esse non possunt. Ergo etc. Preterea mens non
cognoscit nisi abstrahendo a
materia et condicionibus materie. Sed res materiales
que sunt res naturales non possunt sic
mente a materia separari quia in corpore de-
finitionibus eadem ergo etc. Preterea
ea que ad scientiam naturalem pertinent
cognoscuntur sed scientia naturalis de rebus materialibus

q[uo]d alia p[er] mente[m] cognosci p[otes]t
p[ri]mo q[ui]s q[ue] sit sic b[e]n[e] indicat q[uia]
cognoscit et bo[n]a e[st] optima inde
ut d[icitu]r i[n] 1° eth[icorum] sic d[icit] aug[ustinus]
xii sup[er] gen[esim] ad l[itte]ram p[er] m[en]te[m]
te[st]ant[ur] [in] fide indica[n]t q[uo]d h[abe]t
in fide a[n]i[m]a alia p[er] m[en]te[m] intelligu[n]t
2° p[ro]ximo n[on] cognoscit[ur] n[isi] alia
s[ed] cognitio m[en]tis a sp[irit]u o[mn]i[um]
g[e]n[er]o et [in] m[en]te[m] nat[ur]al[ibus] reb[us] cognoscit
3° i[n] d[ic]to q[uia] o[mn]ib[us] cognitio e[st] s[ecundu]m
aliq[ua]m f[or]ma[m] q[ue] e[st] i[n] cognoscen-
te p[ro]p[ri]a i[n] cognitio[n]ib[us] f[or]ma[m] a[utem]
h[uius]mo[d]i p[otes]t co[n]sidera[ri] uno mo[do] s[ecundu]m e[ss]e
q[uo]d h[abe]t i[n] cognoscente alio mo[do] s[ecundu]m
respectu[m] que[m] h[abe]t ad re[m] cui[us] est
similitudo s[ecundu]m qui[dem] p[ri]mu[m] re[spec]tu
facit cognoscente[m] actu cognos-
ce[re] 2[m] respectu[m] determinat co-
gnitio[n]e[m] ad aliq[uo]d cognoscibile
determinatu[m] et io modus cognos-
ce[n]di re[m] aliq[ua]m e[st] s[ecundu]m co[n]dic[i]o[n]e[m]
cognoscentis i[n] q[uo] f[or]ma recipi[tur]
s[ecundu]m mo[dum] eius n[on] a[utem] o[portet] q[uod] reb[us] co-
g[n]ita sit s[ecundu]m mo[dum] cognoscentis
u[e]l s[ecundu]m mo[dum] q[uo] f[or]ma que e[st]
cognoscendi p[ri]n[cipium] h[abe]t e[ss]e i[n] h[abe]t i[n]
cognoscente unu[m] n[ichil] p[ro]hibet p[er]
f[or]mas q[ue] i[n] m[en]te i[m]materialit[er] existu[n]t
reb[us] mat[er]ial[ibus] cognosci h[oc] a[utem]
d[icitu]r co[n]tingit i[n] m[en]te h[uma]na q[ue]
cognitio[n]e[m] accipit a reb[us]
et d[iu]i[n]a u[e]l angelica q[ue] a reb[us]
n[on] accipiunt i[n] m[en]te e[ni]m
accipit et s[ecundu]m sciam a reb[us]
f[or]me existunt p[er] q[ua]nda[m] actio[n]e[m]
reru[m] i[n] a[n]i[m]a[m] o[mn]is a[utem] actio
e[st] p[er] f[or]ma[m] unde f[or]me q[ue] s[un]t i[n]
m[en]te n[ost]ra p[ro]p[ri]e et p[ri]ncipal[ite]r
respiciu[n]t reb[us] ext[ra] a[n]i[m]a[m] existe[n]-
tes q[uan]tu[m] ad f[or]mas ear[um] q[ue] e[st]
duplex mo[do] q[ue]da[m] e[ni]m s[un]t q[ue] n[ull]a[m]
[...] determinat ut linea
superficies et h[uius]mo[d]i q[ue]da[m] a[utem] deter-
minat s[ecundu]m sp[eci]ale[m] m[ateri]a[m] sic o[mn]es
f[or]me natural[es] ex cognit[i]o[n]e a[utem]

f[or]mar[um] que n[u]lla[m] m[ateri]a[m]
determina[n]t no[n] r[e]l[inqu]it[ur] alique[m]
cognitio[n]e[m] de m[ateri]a s[ed] ex cognitio[n]e
f[or]mar[um] q[ue] determinat s[ibi] m[ateri]a[m]
cognoscit[ur] et ip[s]a m[ateri]a aliq[ua]l[ite]r s[ecundu]m
habitudine[m] q[ua]m h[abe]t ad f[or]ma[m]
et p[ro]p[ter] h[o]c d[icitu]r i[n] phic[orum] 1° ph[ysicorum]
q[uo]d m[ateri]a p[ri]ma e[st] scibil[is] s[ecundu]m analogia[m]
et p[er] similitudine[m] f[or]me ip[s]a
reb[us] mat[er]ial[ibus] cognosci sic a[utem]
ex h[oc] ip[s]o q[uo]d cognoscit sp[irit]u[m]
cognoscit mat[eri]a[m] sp[irit]u[m] s[ed] f[or]me
rer[um] i[n] m[en]te d[iu]i[n]a existe[n]tes
s[un]t ex quib[us] fluit e[ss]e rer[um]
q[uo]d e[st] co[mmun]e f[or]me et m[ateri]e unde
f[or]me i[ste] respiciu[n]t et f[or]ma[m] et
m[ateri]a[m] i[m]m[edia]te no[n] unu[m] p[er] alteru[m]
et si[mi]l[ite]r f[or]me m[en]tis angelice q[ue] s[un]t
si[mi]l[itudin]es f[or]mar[um] m[en]tis d[iui]ne q[ui]b[us]
n[on] sunt ca[usa] reru[m] u[nde] m[en]tes n[ost]ra
de reb[us] mat[er]ial[ibus] i[m]mat[eria]le[m] cogni-
t[ionem] h[abe]nt m[en]tes a[utem] d[iui]na et angelica
mat[er]ia i[m]mat[er]ial[ite]r et [su]p[er]ferius
cognoscit ad p[ri]m[u]m e[rgo] d[icendu]m q[uod]
auct[orit]as i[st]a dup[lici]t[er] p[otes]t expo[ni]
uno mo[do] ut refera[tur] ad visio[n]e[m]
intellectuale[m] q[ua]ntu[m] ad o[mn]ia
q[uod] sub ip[s]a co[m]p[re]hendu[n]t[ur] et d[icitu]r
intellectual[is] visio i[n] qua[n]tu[m] o[mn]i[a]
q[uae] h[abe]nt y[m]agines s[u]i si[mi]l[itudin]es
cognosc[un]t[ur] q[uia] ip[s]e n[on] s[un]t s[ed] i[n]tega[m]
de ymaginib[us] quib[us] reb[us]
intellectual[is] visio c[on]sid[er]a[t]
cognoscit[ur] q[uia] p[er] m[edi]u[m] cognosce[n]di
s[ed] p[ro]p[ter] ip[s]a cognita p[er] i[n]tel-
lectuale[m] visio[n]e[m] s[un]t reb[us] ip[s]e
et ver[um] ymagines q[uia] visio
corp[or]al[is] s[ive] s[ens]itiva et sp[irit]ual[is]
s[ive] ymaginativa n[on] attigit
q[uia] ea e[nim] ymaginatio[n]ib[us] et s[ecundu]m [...]
s[un]t q[ue]da[m] att[ent]io ex q[ua] q[ue]da[m]
v[er]i figura[ntu]r ymago co[n]stitui[tur]
s[ed] obiectu[m] q[ue] ip[s]a v[er]o e[st] eor[um]
co[m]munis ex q[ua] u[e]l cognoscat
p[er] c[on]silitu[dinem] sic p[er] m[en]te[m] cognos[cen]-
di n[on] sit p[er] obiectu[m] q[ue] sp[eci]es fer[...]

Vel dicendum quod hec que in auctoritate dicitur pertinet ad
visionem intellectualem, sed quod excedit
ymaginariam et spiritualem, sicut
enim Augustinus ex quibus verbis glosa sumitur
intendit assignare distantiam trium
visionum, attribuendo superiori
visioni id quod inferiorem excedit,
sicut dicit quod spiritualis visio est
tam absentium cogitatio per similitudines
quasdam, et cum ipsa videamus sine
ymaginaria visione de hiis que
presencialiter videntur, sed hoc quod est ab-
sentium videt ymaginatio. Sed
tamen secundum tertio potest quod principaliter
[illegible] intellectualem visionem cuius ex-
cedit ymaginationem et spiritualem quod ad
ea se extendit que per essentiam sua
sunt intelligibilia. Ad tertium dicendum quod hoc attribuit
ei Augustinus quia ex principiis cognoscibilibus
cognoscere possit illa que per
suas similitudines cognoscit, alia sunt.
Unde dicit Augustinus super genesim ad litteram
quod per mentem etiam ista inferiora di-
iudicamus, et ea sciamus quamvis sed
corporum nullas gerunt formas si-
miles corporum, et per hoc patet responsio ad
2m. Ad 3m dicendum quod sicut corporeitas
simpliciter a corpore predicatur et tamen non quan-
titates, sic corporeitas non enim
naturalis quantitas, sed eius actus
secundum dimensionem, sicut simpliciter
a corpore predicatur et tamen sicut sit
corporeitas nominatur vel naturalis
ex eo quod tamen sicut quod omnis quantitas sit
corporeitas non dicitur quod quantitas
motu tamen et quantitas convenit esse
corporeitatem. Ad 4m dicendum quod
quamvis in mente non sint dimen-
sionales forme per quas ei esse similitudines
corum in linea, non enim oportet quod eorum
esse habeat similitudo cum eo cuius
est similitudo, sed solum quod in ratione
conveniat sicut forma hominis in statua
[illegible] quale esse habet forma
hominis in carnibus et ossibus.

Ad 7m dicendum quod quamvis qualitates
corporales non possint esse in mente
per tamen esse similitudines quantitatum
corporearum et sic habet mens vere
corporibus assimilari. Ad 8m dicendum
quod intellectus cognoscit abstra-
hendo a materia et conditionibus eius sicut
ab hac carne et hiis ossibus
non tamen oportet quod abstrahat a mi-
nori [illegible] potest considerare formam
naturalem in carnibus et ossibus sed non in
istis. Questio [illegible] Titulus.

Quinto queritur utrum mens nostra possit cognoscere
materialia singularia. Et videtur quod
non, sed singulare habet esse per materiam
signatam et res materiales que sunt
dissolubiles in mente non sunt, sed mens
quamvis sit immaterialis potest cognoscere
res naturales, ergo eadem ratione potest co-
gnoscere res singulares. Preterea
nullus recte iudicat et disponit
de aliquo nisi ea cognoscat,
sed sapiens per mentem iudicat recte
et disponit de singularibus sicut
de familia et de rebus suis,
ergo mente singularia cognoscit.
Preterea cognoscit compositionem cognoscit
componentia, sed homo componit
compositionem sortes est homo. Sortes
mens. Non enim posset eam formare
aliquis qui non homo
[illegible] apprehenderet, ergo mens singularia
cognoscit. Preterea potest imperare
actum aliquem nisi cognoscat
obiectum illius actus, sed mens sic
vult imperat actum concupiscibilis
et irascibilis ut patet in 3° ethicorum, ergo cum
illorum obiecta sint singularia
mens singularia cognoscit. Preterea quod
potest virtus inferior potest superior. Sed
Boecius sed potentie sensitive que sunt
inferiores mente singularia cognoscunt
ergo multo amplius mens singularia
cognoscit. Preterea quanto aliqua mens est
altior tanto habet universaliorem cognitionem

ut patet per dyonisium 7 de divinis nominibus capitulo ... / Et
mentibus angelicis est altior quam mentibus
hominibus et tamen angelus cognoscit singularia
et multo amplius mentibus humana
Sed quomodo velle est dicendum intellectus singularia vere du-
scentium ut dicit boecius 5 de consolatione 88 / quia
sicut ex dictis patet mentibus humanis et
angelica diversimode singularia
cognoscit / cognoscendo enim mentibus
humana formas ad res naturales per
has formas et habitudinem ad illas per
habitudinem ad formas / sit autem
omnis forma quantum est de se universalis
Ita habitudo ad formam non facit
cognoscere nisi in cognitione universali
Sic autem considerata anima non est
individuata nisi per corpus / sed sic
considerat in singularibus que est
in designata sub determinatis di-
mensionibus ex quibus / ex hac enim
forma individuatur / unde dicit philosophus
7 metaphysice quod hominis partes sunt in-
forma ut universalis / sed secundum forma
et materia / Unde patet quod mentibus in sin-
gularia directe cognoscere non potest
sed directe cognoscit a nobis sub re-
presentatione sensitiva que recipiunt
formas a rebus in organo corporali
et recipiunt eas sub determinatis
dimensionibus et sic quod ducant in
cognitionem mentis singularia Et ita
forma individualis ducit in
cognitionem mentis universalis ita forma
individualis ducit in cognitionem
mentis sic quod est individuatum
per corpus / sed tamen mentibus per actus sin-
gulares se immiscet in quantum
continuatur viribus sensitivis que circa
particularia versantur / Circa quod
continuatio est duplex / Uno modo in quantum
motus sensitive partis terminatur ad
mentem sic accidit in motu qui est a
rebus ad animam / et tamen mentibus singulare
cognoscit per quandam reflexionem
prout scilicet mentibus cognoscendo obiectum
suum quod est aliqua natura universalis redit
in cognitionem sui actus et ulterius in speciem

que est actus sui principii / et ultimo
in fantasmata a quibus est abstracta
et aliquam cognitionem de singulari
accipit / Alio modo quia motus qui est
ab anima ad res incipit a
mente et procedit in partem sensitivam
prout mentibus regit inferiores
vires / et singularibus se immiscet
mediante ratione particulari que
potentia quedam sensitive partis componens
et diiudicans intentiones indi-
viduales que alio nomine dicitur
cogitativa / et habet determinatum
organum corporis scilicet mediam cel-
lulam capitis / Universalis enim sententia
quam mentibus habet de operabilibus
non est possibile applicari ad par-
ticularem actum nisi per aliquam
potentiam mediam apprehendentem
singulare ut sic fiat quidam
sillogismus cuius maior sit universalis que est
sententia mentis / minor autem singularis
que est applicatio particularis rationis
conclusio vero electio singularis operis
ut patet per id quod habetur in 3⁰ de anima
/ Themistius vero dicit quod cognoscit
res in libris per formas quas recepit ut
in mente non tamen sic et formam non
cognoscit nisi in universali directa
impressione / sed et singulare scilicet
mentibus divina / Et ideo patet 3⁰ dubio
/ quia cognoscendo quod cognoscit anima
secundum analogiam quam habet ad formam
sufficit ad cognitionem rerum naturalium
ut ex dictis patet / Et ideo 2⁰ dubio
/ quia dispositio seu potentia de singulari
non fit per intellectum directe sed mediante vi
cogitativa cuius est intentiones
singulares cognoscere ut ex dictis
patet / Et ideo 3⁰ dubio / quia sicut intellectus
primo de sui ut ultra predicte cognoscit
per similitudinem reflexionem quandam
cognoscit ut dictum est / Et ideo 4⁰
dubio / quia intellectus sive ratio cognoscit in
universali finem ad quem ordinat actum
concupiscibilis et actum irascibilis
imperando eos / hac autem cognitionem

ulterius immediate vi cogitativa
ad singularia applicatur ut dicitur
3° de anima t. c. [illegible] quia quicquid potest virtus inferior
potest superior, non tamen econverso, sed quia
[illegible] intellectus potest
cognoscere ea que cognoscit sensus
[illegible] cognoscit ea quorum ad dispo-
nes intellectus attingit exteriora,
sed intellectus penetrat ad intima
eorum species que recipit individuis.
[illegible] quia cognitio mentis
angelice est altior quam cognitio
intellectus humani, quia ad plura se
extendit paucioribus medijs
utens, tamen efficacior est ad sin-
gularia cognoscenda ut ex
dictis patet.

Sexto queritur
utrum mens humana cognitionem a
sensibilibus accipiat, et videtur quod non.
Corpus enim quod quaerit in ma-
[illegible] non potest esse activum et passivum, sed ut patet
per boetium de duabus naturis
et per philosophum de generatione, sed mens
humana non quaerit in corporibus
sensibilibus, ergo non potest sensibilia age-
re in mentem humanam ut ex [illegible]
te mens aliquam cognitionem imprimat.
Preterea obiectum [illegible] de [illegible]
de anima, sed quiditas rei intellectus
sensu percipitur, ergo cognitio intellectus
a sensu non accipitur. Preterea augustinus dicit
[illegible] loquens de cognitione
intelligibilium quo a nobis ac-
quiruntur: ubi inquit erant antequam ea
didicissem in intellectu habita in memo-
ria, sed in memoria non erant, ergo
videtur quod intellectus species non sunt a
sensibilibus accepte. Preterea augustinus probat
[illegible] de trinitate quod animam non potest amare
nisi cognitam, sed aliquis [illegible]
aliquam scientiam addiscendam
[illegible] ut patet ex hoc, multo studio ea
querit, ergo antequam addiscat

illa scientiam habet eam [illegible] sua,
ergo videtur quod mens non accipiat
scientiam a rebus sensibilibus. Preterea augustinus
dicit 12 super genesim ad litteram
corporis imaginem non corpus in spiritu
[illegible] in spiritu facit [illegible]
[illegible] que mittit ad longe a
corporis tardi[illegible], ergo videtur quod mens
non accipiat species intelligibiles
a sensibilibus sed ipsa [illegible] se format.
Preterea augustinus dicit 10 de trinitate quod mens
humana de rebus corporalibus [illegible]
[illegible] voces [illegible]
sed voces accepte a sensibilibus [illegible]
[illegible] Preterea si mens cognitionem
a sensibilibus accipiat, hoc non potest
esse [illegible] species que a sensibilibus
accipiuntur [illegible] sed
species non potest movere intellectum possibilem,
non enim movet [illegible]
adhuc existentibus quia ibi existunt
non in actu intelligibiles sed po-
tentia. Similiter non movet intellectum possibilem
existens in intellectu agente quia [illegible]
species [illegible] non differt
ab intellectu possibili. Similiter non existens
in ipso possibili intellectu quia forma iam
[illegible] non movet
sed in ipso quodammodo quiescit. Ergo
[illegible] species intelligibiles
non sunt [illegible] sed de [illegible]
ut dicitur [illegible] in sua [illegible]
ergo non videtur quod mens humana
a sensibilibus accipiat scientiam. Preterea
agens est nobilius patiente ut
patet per augustinum 12 super genesim ad litteram
et per philosophum in 3° de anima, sed reci-
piens se habet ad id quod recipitur quasi
patiens ad agens, cum igitur mens
sit multo nobilior sensibilibus et
sensibus ipsis non poterit ab eis co-
gnitionem accipere. Preterea philosophus dicit in 7
physicorum quod anima in quiescendo fit sciens,
sed anima non posset accipere scientiam a

sensibilibus non movetur quodammodo ab
eis ergo etc. Contra istud arguit Commentator et
ex primo Physicorum: cui deficit unus
sensus deficit una scientia, sic ceco
deest scientia de coloribus. Hoc autem non
esset si anima aliunde acciperet
scientiam quam per sensus. Ergo a sensibilibus
per sensus scientiam accipit. Item omnis
cognitio originaliter consistit
in nobis primo in moribus puerorum, ut videmus
sensibilibus horum autem quod primo in nobis
assuevit ut patet sic posteriorum
cognoscitur via assuevit. Item
natura non facit frustra nec deficit in
necessariis; frustra autem daretur
sensus anime si per eos cognitionem rerum
acciperet, ergo etc. Contra dictum quod
hec opinio multipliciter fuit. Antiqui
quorum opinio quidam enim posuerunt
intellectum scientie totaliter actu existere
et quod anima separata
que in duas sectas dividitur.
Quidam enim ut platonici posuerunt
formas rerum sensibilium esse a materia
separatas et esse intelligibiles
actu et per earum participationem
anima sensibilis efficitur individua
in materia corporis, non per participationem
habens in se scientiam. Hoc autem
probabat quod de eis sit forme esse per
cognitionem et scientiam ut Philosophus narrat
in primo Metaphysice. Sed hoc a Philosopho
sufficienter reprobatum est, quia quod
non est ponere formas sensibilium
rerum nisi in sensibilibus, cum tamen
sine materia sensibili. In uniformi
et in intellectu est positum, ut in septimo
Metaphysice. Item alii non
ponentes formas sensibilium se-
paratas, sed intelligentias tamen quas
nos angelos dicimus posuerunt
originem nostre scientie totaliter ab
huius substantiis separatis esse. Unde Avicenna
voluit quod sit forma sensibilis non ac-

quiritur in materia sensibili nisi ex influ-
entia intelligentie agentis. Ita et for-
me intelligibiles quae sunt in mentibus
nostris, nisi ex intelli-
gentia agente quae est substantia separata
ut ipse ponit. Indigent
tamen anima sensibilibus excitantibus
et disponentibus ad scientiam
sicut inferiora agentia
preparant materiam ad suscipiendum
formam ab intelligentia agente.
Contra istam opinionem arguitur
quia scientia non esset dependens
in cognitione nostra intellectus quam
tamen videmus. Scientia nostra est que apparet
quia manifeste et tamen ex hoc
deficiente sensu deficit
scientia de suis sensibilibus, tamen et etiam
experimur quia anima non potest actu
considerare quin ea que habita sunt
in fantasmate aliquo fantasmata
ut laeso organo fantasie
impeditur considerare. Item predicta
positio tollit propriam virtutem principii.
Si omnia inferiora ex substantia se-
parata immediate formas consequuntur
tam intelligibiles quam sensibiles.
Alia opinio fuit ponentium
nostre scientie originem totaliter a causa
inferiori esse. Que autem in duas
sectas dividitur. Quidam enim
posuerunt humanas animas in se habere
totius omnium rerum notitiam
sed per coniunctionem ad corpus
posteam cognitionem obtenebratio
dicebant nos indigere
studio et sensibilibus ut impedimenta
sic tollerent. Dicebant addiscere
nihil aliud esse quam reminisci sicut ex
hiis que audimus et videmus
reminiscimur eorum quae prius sciebamus.
Contra hanc positionem arguitur et tamen, si scien-
tia et anima ad corpus sit naturalis
non potest esse quod per eam tota naturalis
scientia impediatur. Item si hec opinio

ud̃ eēt nō patiēm̄ quodā ig̃
rancia eoꝝ quoꝝ ſſt̃ ino
hēmg eēt ut opīo coloña
illi opioī q ponit aīas an
teq̃ fuiſſe creatas ꝛ p ꝯ modū
eoꝝ vnicas qꝛ tūc corpo
riꝗ ꝛ a veno eēt nāles ſꝫ
accīnlr pueniret ipi aīe
que quidē opīo ꝛ ſꝫ fidē ꝛ ſꝫ
phōꝝ ſnīas reprobada mēr
ter Alijs dr ꝗnn̄ eꝗ ꝯ ꝗpi
ē ſcie eē Nō enī a ſſibilibꝫ
ſciam accip̃t qȓ actꝰ eē ſſibilū
aliq oo ſilitudīnes vni ad
aīam pueniat ſꝫ ipa aīa
ad p̄ntiā ſſibiliū ī ſe ſilitudīes
fōrt ſꝫ h̄ pono m̄r totaliter
vōabile Alij eā agētē dicūt q̄ eē
ꝛ actu agit vn̄ ſi aīa forēt
ſe oīuz reꝝ ſilitudīes oꝫ ꝗ ipa
ī ſe actu hēat ī ad ſilitudīes
reꝝ ꝛ ꝗdībꝫ ī pdcāz opioz
q ponit oīuz rerū ſciāz aīe
nālr īſita eē ꝛ io pdcībꝫ
pdcīs ponībꝫ vōabīoꝝ vi
ſīa pti qui ponit ſciam
mētē nr̄e pti ab intrīco eē
nō ſolū a rebꝫ aīa ſepatis
ſꝫ ꝛ ab ipis ſſibilibꝫ. Cū enī reſ
mēbrūda copa ad reꝫ ſſibiles
que ſt ex aīam tūenit ſe
hēre ad eas b dupr̃ ſilitudīe
Vno ut actꝰ ad potēciam
ſī reꝫ que ſt ex aīam ſt intel
ligibiles ī pō qīand mēs ē
intell̃ ī actu ꝛ ſꝫ hoc pōr ī ea
mēt ꝯ agēs q ſſt intellia ī
pō intellia actu Alio ut
pō ad actū put ſī intēcia
forē rerū determiate ſt ī pōtia
q ī rebꝫ ex aīam ſt ī actu
ꝛ ſꝫ hoc pōr ī aīa mēt ꝯ pꝯt
cui ꝗ recipe forēs a rebꝫ
ſſibilibꝫ abſtctas ſtas intel
ligibles actu p lucē mētis agētē

q quidē lucem pt̃ ſicut ap̃ da
origīe a ſbīs ſepatis pōi
ad eoꝝ ſꝫ hoc vni ꝗ ꝗ ſciam
a ſſibilibꝫ mētes nr̄a recip̃t
nichilo m̄ ī ipa aīa ſe ſilitudīes
rerū forē nīgit̃ p lucem
mētis agētē efficitur forē
a ſſibilibꝫ abſtcte ītelligibiles
actu ut ī mēte poſſibili recipi
poſſint. Et ꝛ ſi lumē mētis agētis
nobꝫ ē quodā oībꝫ ſciā
ordinalr īdita immediatibꝫ
ꝓbꝫ eo ꝗ ꝑceptoībꝫ q ſtati
lucem mētis agētē ꝗ ꝗ ſcitur
p ꝗ ſi ꝗ p vltra pūcipia īdita
de alijs ꝛ ea ꝓ ꝯ gnoſcig ī
ipis. Et ſꝫ hoc ꝛ ī ā opīo nr̄e
hēat q ponit nobꝫ ea q nobꝫ
addiſcigm̄ ī noti ā hūiſſe
Alio pīr ꝗ dicit ſor ſſibiles
ut a ſſibilibꝫ abſtcte nō
put agē ī mētē mā m̄
hēre q p lucē mētis agētis ī
māles reddūt. Et efficiūtur
quodā hoīgeneꝫ ītui
ꝓlit que agūt. Alio ꝗ ꝗ
ꝗ eē ꝗ ꝯ ſupioꝝ ꝛ īfioꝝ
ꝗpant nō ſiliter ſꝫ ſupior ſilig
vir ꝛ pformg a rebꝫ accipit
ſſignota efficaciſ ve ꝗꝗ
noſcit ſic mēt ꝗ ſꝫ ſſibi p ea
manducti ī ꝗꝗ ioꝝ exterioꝝ
actiuiū mēt quō pueīt ad
mīa quidē ꝗ ꝗ ꝯ ſcendo
ea ab oībꝫ ī ſilibꝫ eodē
vn p tāto dr ꝗꝗmo mēte
a ſſu ordinē ꝗ ꝯ ꝗꝗ ꝗ
ꝗmēs ꝗgnoſcit ſſꝗ apphe
dat ſꝫ ꝗꝛ ex hijs ꝗ ſſꝗ app
hēt mēs ī aliq īfiora ma
inducti ſic ꝛ ſſibilia mēta
manducit ī intelligēcia dioꝝ
Alio ꝗ ꝗ ꝗ quibꝫ aug ꝗ ꝗ
ſcidā ad ꝓꝗ ꝯ ꝗ pticu. via

in principiis universalibus precognoscuntur. Sic enim unumquodque cognoscit ea que addiscit per ea que in anima erant. Ad xi dicendum quod ad hoc quod aliquis scientiam acquirat, anima de ea prius in quantum cognoscit quedam cognitione universali, cognoscendo in universali, licet illa scire in universali vel quocumque alio modo. Ad x dicendum quod sicut intellectiva est anima recipiens formas que per actionem intellectus agentis fiunt intelligibiles, sic in intellectum possibilem formantur, ut dictum est; sic etiam virtus ymaginativa potest formare diversorum sensibilium formas que percipiuntur a potentiis, dum ymaginamur ea que numquam sensu percepimus. Ad xi dicendum quod prima producta que cognitio est nobis innata est quedam similitudo increate veritatis. Unde secundum quod per eas de aliis iudicamus, dicimur iudicare de rebus per rationes incommutabiles vel per veritatem increatam. Hec tamen Augustinus in [illegible] dicit referendum esse ad rationem superiorem, que eternis contemplandis inheret, que quidem quantum sit dignitate prior, tempore est posterior, quia invisibilia dei per ea que facta sunt intellecta conspiciuntur. Ad xii dicendum quod in receptione qua intellectus possibilis species rerum accipit a fantasmatibus, se habent fantasmata ut agens instrumentale et secundarium, intellectus vero agens ut agens principale et primum. Et ideo effectus actionis relinquitur in intellectu possibili secundum conditionem utriusque et non secundum conditionem alterius tantum. Et ideo intellectus possibilis recipit formas ut intelligibiles actu ex virtute intellectus agentis, sed ut similitudines determinatarum rerum ex cognitione fantasmatum. Et sic forme intelligibiles in actu non sunt per se existentes neque in fantasia neque in intellectu agente, sed solum in intellectu possibili. Ad xiii dicendum quod quamvis intellectus

possibilis sit semper nobilior quam fantasmata, tamen secundum quid nichil prohibet fantasma nobilius esse in quantum scilicet fantasma est actu similitudo talis rei, quam intellectus possibilis non est nisi in potentia. Et quod ideo potest agere in intellectum possibilem in virtute luminis intellectus agentis, sicut et color potest agere in visum in virtute luminis corporalis. Ad xiv dicendum quod quamvis ibi quedam passio sit, scilicet receptio, non tamen motus [illegible] passionum, quia passionum que accepta sunt, quia quilibet recipere pati dicitur modo sicut et philosophus dicit in iii de anima quod intelligere est quoddam pati.

Septimo queritur utrum in mente sit ymago trinitatis secundum quod temporalia cognoscit, non solum secundum quod cognoscit eterna. Et videtur quod non solum secundum quod cognoscit eterna, quia ut dicit Augustinus xii de trinitate, quamvis trinitatem in anima [illegible] non separatis actionibus rationalibus in temporalium actione a contemplatione eternorum, sed mentem non est ad ymaginem nisi secundum quod inherens eternis; secundum hoc [illegible] ad ymaginem non solum secundum quod inheret rationibus eternis contemplandis, sed etiam secundum quod inheret temporalibus agendis. Ymago trinitatis est in anima secundum quod [illegible] in carne [illegible] est equalitas [illegible] cum [illegible] magis equalitas [illegible] reperitur in mente secundum quod cognoscit temporalia quam secundum quod cognoscit eterna, cum eterna infinitum excedant intellectum nostrum, non autem in infinitum excedunt temporalia. Ergo ymago trinitatis magis manifestatur in cognitione temporalium sicut in cognitione eternorum, quia utrobique est in mente parentum notitia et ex notitia amor. Ergo ymago trinitatis non solum [illegible] in [illegible] similitudo est [illegible] diligendi. Sed ymago in [illegible] cognoscendi sit [illegible] semper [illegible] secundum quod mens nostra per sensus cognoscit temporalia, quam eterna tamen cognoscit in eternis principiis.

et corporalia cum temporalia comprehendat, non autem eterna. Ergo ymago magis est in mente secundum quod comparatur ad temporalia etc. Respondeo: ymago trinitatis ultimo in anima quodammodo se habet ut superius dictum est. Sed potentie individue se habent ad omnia obiecta ad que potentie determinantur. Ergo ymago debet inveniri in mente respectu quorumlibet obiectorum. Item respondeo: secundum hoc per equalitatem in mente invenitur, quia memoria, intellectus et voluntas in mente se capiunt, ut patet per Augustinum libro x de Trinitate. Sed ista mutua comprehensio non contendit earum equalitatem nisi quia ad omnia obiecta se comprehendunt. Ergo respectu omnium obiectorum ymago trinitatis invenitur in potentiis mentis. Respondeo: potentie mentis in quibus consistit ymago aliquando habitibus perficiuntur, secundum quos ymago deformata dicitur vel reformata perficitur. Sed potentie mentis non indigent habitibus secundum quod comparantur ad eterna, sed solum secundum quod comparantur ad temporalia, quia habitus ad hoc sunt ut hiis potentie regulentur in actibus, ut in errorem non pertineant, accidentis in regula operis sit. Sed solum in temporalibus ergo etc. Respondeo: mutatio reputatur in ymagine mentis per capacitatem ad consubstantialitatem et equalitatem. Sed duo inveniuntur in potentia, quia similiter et simul in actu efficiuntur, tamen species similis non recipitur in similitudine secundum suam capacitatem. Ergo etc. In potentia ymago trinitatis invenitur in intellectu in magis in mente secundum quod temporalia cognoscit. Respondeo: in mente habitare tamen aliquibus similitudinibus secundum aliquos attenduntur, quia secundum Philosophum obiectum sufficiens secundum aliquam similitudinem sufficiunt secundum aliquam determinationem ssibilibus. Magis fit tamen super corporalia de natura per mentem habitat ab locutionibus quantum est de ipsa mente, sicut patet de variis personis per diversos etc. de differentiis.

Ergo tamen simul aliquibus magis pertinet dici ad ymaginem quam temporalibus, et ita non invenitur aliquod impedimentum quin mens secundum quod temporalia cognoscit ad ymaginem sit. Respondeo: Boetius dicit in libro de Trinitate quod forme que sunt in materia sunt ymagines illarum formarum que sunt sine materia. Forma autem in corporibus est forma sensibilis. Ergo sunt ymagines ipsis destituta mentibus secundum quod ea cognoscit, non ad ymaginem dicuntur.

Sed contra est quod Augustinus dicit in libro de Trinitate quod trinitas que est in scientia interioris hominis ad intelligentiam pertinet, et ad interiorem hominem pertinet, non dicitur tamen ymago dei appellanda est vel putanda. Inferior autem scientia est secundum quam mens temporalia contemplatur, sicut enim a sapientia eternorum distinguitur. Ergo ymago trinitatis non attenditur in mente secundum quod temporalia cognoscit. Respondeo: in potentiis ymaginis secundum ordinem deductus est prius vide. Sed ordo predictus non invenitur in mente secundum quod temporalia cognoscit. In cognitione enim temporalium intelligentia non procedit ex memoria, ut verbum a patre, sed magis memoria ab intelligentia, quia ea que prius intelleximus memoramus. Ergo ymago non consistit in mente secundum quod temporalia cognoscit. Respondeo: Augustinus dicit in libro de Trinitate: sicut ita ista distinguitur ut contemplationem eternorum referamus ad sapientiam, actionem temporalium ad scientiam. Sed solo quod ad contemplationem pertinet eternorum non solum trinitas sed etiam ymago dei. In hiis autem que dirivatum est in actione temporalium, trinitas possit non tamen ymago dei possit inveniri. Tercium quod prius: ymago trinitatis consistit in anima non autem cognitio rerum temporalium tamen per acquisitionem habitaculum. Ergo ymago trinitatis non invenitur in mente secundum quod temporalia cognoscit. Respondeo: ad rationem ymaginis similitudo requiritur, non tamen quelibet similitudo ad rationem ymaginis sufficit, sed expressissima similitudo per quam aliquid

reputat. sz vom sue speci/ et
io i tor libz ymagiuz veru
attendum magis sz fi ab q st
specie ppa signa quis colore
talia accomymoent aut.
aia mea aliq silitudo trinit
mentate sz quibz sui cognicom
no solum mete sz et ssq ut p3 p
aug de trin xv et 3o ii tm qg
nitoe mete ymago dd reput
sz quai mete mea expssio
dei similitudo inuenit/ Ut go
gnicom mete sz obia distig
uam q tc p e qg nicoi mte
mauenit. gnito l qua
meb gnoscit dm/ et qua
1. gnoscit seipam/ et q gscit
tpalia/ Sni gnicoe q meb
tpalia gnoscit no inueni
expssa similitudo trinit i rate
nz sz cofforma az/ qz reb ma
lebz st magis dissiles qm cete
ipa meb/ vnph tz meb ca
siam forma no effia dd
magis coformis/ silr et nz sz
analoaz/ eo q reb tpal q lz
sui noticia pait i mema ut
intelligencia actuale sz na
eeq sz bc mete sz q concu
ana/ tmo pt p h inrate
trinit sz ba litatz reputavi/
Sz ig gnicoe q meb gnoscat
seipam e reputaco trinit
mentate sz analoaz inq h
memeb gnoscit seipam
ubi sui gignit z ep ut q p
cedit amor/ sit pud seipm do
teb ubi sui gignit ab e no
t ex utroq pet sp sit/ Sz 2i
2u gnitae ipa qmeb ipm dm
gnoscit meb ipa deo co
forma/ sic oe gstreb inq
h q i assimilat gnito. Maior
ate similitudo q e p 9 formit
ut nisq ad colore qm q e p
analoaz ut nisq ad intellu
qui silr ad sud obiacopat
in expssior silitudo trinit e
i mete sz q gnoscit dm q in
q gnoscit seipam/ et pt
put seipam cosiddat ut e
ymago dei/ ut sic eg gsidd
no sistat i se sz pcedat ug
ad deum/ i q gnicoe ud re
tpalium nomi ymago sz
silitudo q da trinit q magis
pt ad vestigium ptm sit
silitudo qua aug assigt i
potentiis cstitutis/ Sed p2i dbz
q trinitas qdam i mete
sz q se ecptedat ad acco
tpalium/ sz tn i a trinitas no d
ymago in rate trinit/ ut p3
p ea q ibz aug sub ingit .1.
Sed r dbz/ q eqlitas d magis
pta mag reputat i q gnicoe .2.
rerum eternoz q in tpalium/ No em
attededa eequalitas me
obui et potm sz ut vna pom
talia q inuenit maior sit
inequalitas mea mete e mea z
dm/ q mt mete e mea m et
re tpal/ tunc memoria
qua meb mali dedo/ et
actuale intelligiam cogit
amore maior inequalitas
qm intrememoria qua ht de
reb tpalibz et a aaz intelliaz
et amore/ Sp e cum deus p se
ipm gnoscitur e et diligibil
et itatum amete vnig e coq
meb et ama q inmet ipnb
e eq pucidi mterpignico
e i mete/ et m eo q deipo h
mt cia et h nob sit amor
adequa/ reb at m lcb nost
se intellicb et diligi lcb et
io a tu caret eqlitas i mte
no m c/ et id ordo oigis
cu exh mememo pueris
sint qm mtre fuiunt a nob et
meo e gnit ell a ovi potig
qm eq eq qoim i intelcata
dant ut ipig dei ep eq pu a
meb intellectuale luy pticipat
ut m eg e possit. Sed tm dbz .3.

quamuis cognitio quam de rebus
intelligibilibus habemus sit potior tempore quam
notitia quam habemus de deo, tamen
hec est potior dignitate. Nec obstat
quod talia a nobis perfectius cognoscuntur
quam deus, quia minima cogni-
tio que de deo habetur superior
pre omni cognitione que de
creaturis habetur. Nobilitas enim scien-
tie ex nobilitate sciti dependet
ut patet in principio primi de anima. Uni-
de ex de celo philosophus proponit mo-
dicam scientiam quam habemus de
celestibus rebus omni scientie quam
habemus de rebus inferioribus. Ad 4m
4 dubium quamuis possit esse excedere
ad gratiam obediat, tamen carere ultra
pensatur ex ulteriori quod patet
ut patet in primo celi et mundi, tertio quod
ad maiorem perfectionem pertinet
potius inesse ad ymaginem
dei actiuitati creature tamen nobi-
7 lissimum obiectum quod deus est. Ad 5 dubium
quamuis intellectus perfectius seipsum
cognoscat quam deum, tamen cognitio
quam habet de deo est nobilior
et per eam magis deo conformatur
ut dicit commentator et per eam magis est
6 ad dei ymaginem. Ad 6 dubium
quamuis equalitas ad ymaginem
pertineat quantum intellectum et amorem
notandum quod respectu omnium uero
attendatur uerum tamen est ibi equalitas
intellectus ita quod pertinet ad yma-
ginem requiritur. Vnde nota se-
5 Ad vij dubium quod potest ymago esse
aliquibus habitibus perficitur sicut
quod comparatur in diuinis sicut fide spe
caritate et sapientia et aliis habitibus
quamuis enim temporibus erroris
ad inueniantur ex parte ipsorum
potest tamen intellectus errore non momentaneo
et cognitio de eorum difficultate scien-
tie cognoscendis accidit non ex
eis sed ex parte intellectus aut dubium ipso
8 inest. Ad viij dubium quod intellectus

tis ymaginis contra est. Sed habitus cogni-
tiui simpliciter est cognoscere a sensibus assimilati-
one. Tamen equalitas cuiuslibet non
potest intellectus nisi simplex quod est intelligere sic.
Ad ix dubium quod rationes aliqui volebant
ponere quam deus a similitudine. Deo magis
similari quam creatures quarum ad
tanti efficaciam sit per se deo a
deo solam quod omnis in fidelibus
tantum intencionem et totaliter con-
tingit tamen diuina bonitate gra-
tia creatur ut dicit diuus. Tamen superbe-
tates et inherentes magis
creatura creata deo et similis quam
creatura increata quecumque. Hec tamen
quod a creatis increatis similiter
metha ac loquendo tamen sunt
in diuinis quod excedit dissimilitudinis
quia ut dicit diuus etiam ymago creatura potest
esse in spiritibus et creatis infe-
rioribus tamen sunt in diuina ut
dicit erudit. Causa octaua tamen sub
lata enim a creatis nobilibus
fit estimationis possibilitas inducta
quod ea que metha ac de dicentur contra
substantiam et intellectum aliqua opinari
non potest decipientibus uel nihil, in creatis
Ad x dubium quod hec eius forma unde
potest esse ymago quedam ut dis-
tinctorum et malorum vero que pri-
mitus metente dicta exponuntur agere
sit perfectam similitudinem creature.

Octauo queritur utrum intellectus se-
paratus per essentiam cognoscat
aut per aliquam speciem, et nunc utrum
aliquam speciem. Quod ut patet philosophus de
iij de anima intellectus non intelligit
sine fantasmate, sed ipsius esse
anime non potest accipi aliquod fan-
tasma. Ergo quod per aliquam aliam
speciem a fantasmatibus abstracta
intellectus nostra cognoscit, ut patet
per ea que per se in deus uidentur. Cog-
noscunt certissime et scitur sine
errore, sed de intellectus humani multi
errauerunt aliqua dicentes eam esse

Lacere

quedā ignīt ⁊ multa alia incop-
ta de ea sentiret / ergo mens nō
videt se p essentiā suā. Sed dices
qz mens p essentiā suā videt se
esse creaturā ... nigredo ...
sit. Sed ergo esse sit ad p essentiā suā
esse sic de eo quod est eius essentia rei sit
quia quiditas eius / sic anima
videt se p essentiā quia sine er-
rore scit de aīa sua quid est
quamvis vitā pz eē sic. Item aīa
intellectiva sit quietā mēs / sed oīs
h'gt forma cognoscit p abstractionē
formarum a materia a nobis cognoscibilibus /
ergo aīa cognoscit seipsam p abstractā
aliquā. Item intelligentia nō ē actus
actu tm̄ sed quietā ut dr̄ i p° de
aīa / sed oīs actus et actualis est causa actus
... ergo oīs qz intellectus possit
ad corpa ... sed h' nō esset si
mens seipsam p essentiā videret
sine aliq̄ spē a corporibus sensibilibus
abstracta / ergo ... Item phūs dr̄ i iii°
de aīa qz intellectus intelligit se sicut alia /
sed alia intellectus nō p essentiā suā sed p
aliquas spēs / ergo ... Item p̄ ... cog-
noscimus p actus et actus p obiecta /
sed essentia aīe nō pt cognosci nisi
potentiis eius cognitiva / cum intellectus
vero cognoscere faciat reciprocaz
/ ergo oīs qz essentiā suā p actus suos
⁊ spēs obiectorū suorū cognoscat.
Item sicut se h't sensus ad sensibile sic intellectus
ad intelligibile / sed intellectus sensum et
sensibile requirit q̄dā distantiā ex
quo pz qz oculus seipsum vi-
dere nō pt / ergo et intellectualis vi-
sio requirit q̄dā distantiā ut
mens se p essentiā suā possit
intueri. Item p̄ s phūm i poste. nō ē
circulo demonstrare / sed sequitur q̄
ad seipsum notū fieret ⁊ sequitur
q̄ ad esset pius ⁊ notius seipso.
Item dyonisius dr̄ vii c° de di. no. / q̄
aīa circulo quodā cognoscit
exeuntium intrantiū circulus autē motus
est ab eodem i id / ergo oīs qz aīa a se

ipsa egrediens intellectualiter p res
exteriores ad sui ipsius cognitionem
redit / ⁊ nō intellectus se p essentiā suā.
Item manente eadē amantz effectus
sicut mens p essentiā suā videt
pm̄ hoc qz essentia sua est p̄us / cum
ipse sit ei p̄us q̄ ea videt / ergo
cum impossibile sit sit plane intelligere
unquam ad intelligendum. Item p̄ positio
talis ... magis cognita ... ab
sed intelligendum est posterius quam esse /
ergo i intelligentia ... magis
cognoscitur ... esse / sed aīa nō est id
qz est quo est / ergo nō i ratiō q̄
intellectus ⁊ qz intelligit / ergo ... Item nō
pt idem esse forma ⁊ formatum eiusdem /
sed nō cognoscit q̄dā p° aīe q
forma esse eius / ergo nō pt esse qz essentia
aīe sit forma intellectus / sed id q° ad
intelligendum est forma intellectus / ergo ... Item
aīa est q̄dā substantia p se existens /
forme autē intelligibiles nō sunt
p se subsistentes / alias scīa
que ex hmōi formis intelligibilibus
consistit nō esset de quib accidente
/ ergo essentia aīe nō pt esse forma
intelligibilis qua mens seipsam vi-
deat. Item cum actus ⁊ motus p res
terminos distinguantur / intelligentia
que sit eiusdem spēi eodem spe
intelliguntur / sed aīa petri est
unius spēi cum aīa pauli / ergo
aīa petri eodem intellectus seipsam
⁊ aīam pauli / sed aīam pauli
nō intellectus p essentiā eius cum ē sit
absens / ergo ... Item p forma est
simplicior eo qz p formā informatur /
sed mens nō est simplicior seipsa /
cum ergo informetur eo p qz cog-
noscit nō cognoscit seipsam p se
ipsam. Sed q̄ est qz dr̄ aug. in
de trin. mens seipsam p seipsaz
novit quia est incorporea. Nā si nō
seipsam novit nō seipsaz amat.
Item ad corin. xi. fr̄s i° scio hoc
et glo. dr̄ hac visione que dr̄

intellctual ea dum quenost
cor nullas generat sed diversitas
corpm ned ipam mes tota aie
affectio / sz utitur eadem glo d. in
tellctual visio eas res intel
q no hnt ymagines sui silis
quenost gg ipe / go mes no
cognoscit sepam p ad qm
sit id qd ipa / psic dr iijo de
aia In hijs que st sepata a m
ide q est intellctus et quod intelligit
/ sz mes e quedam res immat
ego p essenciam intelt / p qcid q
e prius intelt tum ut intellige
intelligit ab intellctu / sz ipa ess
aie e prius intelt p nos intel
ligit / e cum prius p sui unitate
/ go unitas e cro intellectualis sit
bonitas diligendi e ergo mes
p ess sua se intel / p spes p q
intelli e simplicior eo q p ea
intelli / sz aia non ht aliqua
spem i se simpliciore q ab ea
abstrahi posst / go aia no
intel se p aliquam spem / sz p q
sciam sua / p omnis scia est p
assimulacionem scientis ad scitu
/ sz nl e aie silg p sua essencia /
go p nl ad se intel q p ess
sua / psd q e ca cognoscibile
alijs no cognosci p ad cgt
pscipium / sz aia e alijs imm
malibz ca cognoscibilitatis / sed
e in intelligibilia in quantum nos
ea intelligibilia fecit ut
tantur dr iijo de aia / go aia p
se ipam solum intel / psca de
aia e certissima / p phm i p°
de aia / sz magis certitudo
cognosci p minus e / go de
aia no ht scia p ad ca se
ipa / p ois spes p qua aia
intel e assimilacionibz abstracta
/ sz in se silr e ca q° aia p sua
quiditatem est abstrahe /
go aia no cogsit se ipam

p aliquam silitu / p sicut hu
mor libs fit econtrario silitu
actu / Ita aia p sua essen
ciam omnia in alia e cognosci
libilia intellibilia actu ut p z
iijo de aia / sz hijs contra p re
ipam intellectu no p aliq silitu
sui / go et aia p sua ess intel
no p aliquam silitu / psic
phs dr iijo de aia / In hijs
qui sunt sine materia non aliud intellt
aliud non / sz se intel sz no
intelt sequit in eo essentia p qa
si p spem a sensibz abstracta
sit intelt / et quasi an abstr
no intellect / go mes intel
intel se p ess sua / Ad primum dicit
q e quest utrum ad p ess
sua cognoscit q p ista dup
pt intelli / Vno ut p h q dr
p ess sua neca ad ipam
cognoscit ut intelligat p
ess cognosci / q ess cogsci
e at no / q ess no cognosci
sz accidentia quidem / Alio ut
neca ad id q cognoscit ut
se intelligat ad p sua ess
cognoscit / qz ipa essencia e
quo cognoscit / Et h° mo ad pu
dum utrum aia p ess sua
intelligat se / Et dicit vel circa
nondic / q de aia dupl cog
nicio h'r ut pt ab Augustino ut
augg d iijo de trin / Vna
quidem q unusquisque aia se cog
noscit qm ad id q e ei ppn
Alia q cognoscit aia q in
ad id q oibz aiabz comu
ia cum cognitio q quid de aia
aiabz e q cognoscit aia
cognicionem quia quilibet
de aia quid ad id q e
ppu e cognicio de aia h q
debet talis individuo / Prima
hac cognicionem cognoscit aia
inacipiat ab ppis sensibilibz

cia anima p aliquos cognicioz scit
quid est aia et quis ē eius ꝑ se acci
dencia eius consequentur ad p[ri]mā eoꝝ
ptinet distinguend[um] ꝙ eius cognicio
sed ē habitualis actualis consequitur ad
actualē cognicionē qua aīa co
siderat se in actu aīali hōre sic
dico ꝙ aīa cognoscit ꝑ actus
suos ut hic enim ad ꝑcipit se habere
animam vivendo eo ꝙ ꝑcipit se
sentire et intelligere et hīa alios
uite opa exercere unde dicit phūs in
ix ethicoꝝ Sentimus autem quia sen
timus et intelligimus quia intelligimus
et quia hic sentimus intelligimus quia sumus
nullus autem ꝑcipit se intelligere
nisi ex hoc quod aliquid intelligit quia prius est
intelligere aliquid quam intelligere se
intelligere et ideo ꝑvenit aīa ad
actualem ꝑcipiendum se esse ꝑ id
quod intelligit uel sentit sed quantum ad
cognicionem habitualem sic dico
quod aīa ꝑ essenciam suam se videt
i ex hoc ipso quod essencia sua ē sibi
presens ē potens exire in actum
cognicionis sui ipsius sicut aliquis ex
hoc quod habet alicuius scienciae habitum ex ipsa
presencia habitus ē potens ꝑcipere
quae subsunt illi habitui Ad hoc
autem quod ꝑcipiat aīa se esse et quid
in seipsa agatur attendat non
requiritur aliquis habitus sed ad hoc sufficit
sola essencia aīe que menti ē presens
ex ea enim actus progrediuntur
in quibus actualiter ipsa ꝑcipitur
Si uero loquimur de cognicione aīe
cuius mens humana specialiter cognicione
cognoscit et diffinit sic iterum
distinguendum est quod ad cognicionem
duo concurrunt scilicet apprehensio
et iudicium de re apprehensa
et ideo cognicio qua aīe natura cognoscitur
potest considerari quantum ad apprehen
sionem et quantum ad iudicium
Si consideratur quantum ad apprehen
sic dico quod natura aīe cognoscitur
a nobis ꝑ species quas a sensibus abstrahimus

aīa enim nostra in genere intelligibilium
tenet ultimum locum sicut materia
prima in genere sensibilium ut patet ꝑ commen
tatorem in iii de aīa Sicut enim ma
teria prima ē in potencia ad omnes formas
sensibiles ita intellectus noster possibilis
ad omnes formas intelligibiles
unde in ordine intelligibilium est
sicut potencia pura ut in predicta
materia sic nunc est sensibilis ꝑ formam
supervenientem Ita intellectus possibilis
non est intelligibilis nisi ꝑ speciem superin
ductam Unde mens nostra non potest
seipsam intelligere ita quod seipsam
immediate intelligat et apprehendat
sed ex hoc quod apprehendit alia devenit
in suam cognicionem sicut et natura
prime materie cognoscitur ex hoc ipso quod est
talium formarum receptiva quod
patet intuendo modum quo phi
losophi naturam aīe investigaverunt ex hoc
enim quod aīa humana universales naturas
cognoscit ꝑcipit quod species quibus
intelligimus est immaterialis alias
esset individuata et sic non duceret
in cognicionem universalis ex hoc autem quod
species intelligibilis est immaterialis intel
lexerunt quod intellectus est res quedam
non dependens a materia et ex hoc
ad alias proprietates intellective
potencie cognoscendas processerunt
et hoc est quod phūs dicit in iii° de aīa
quod intellectus est intelligibilis sicut alia
intelligibilia ex exponens commen
tator quod intellectus intellectus ꝑ intencionem sicut
sicut alia intelligibilia quae
quidem intencio nichil aliud est quam
species intelligibilis sed hic intencio
est in intellectu ut intellecta actu
in aliis autem rebus non sed ut intel
ligibilis Si uero consideretur cognicio
qua de natura aīe homines ex iudicium
quo determinamus ita esse ut
ut deductione percepimus ab apprehen
dentis sic notitia aīe habetur in quantum
intuemur inviolabilem veritatem

ex qua perfecte quantum possumus
diffinimus non qualis sit uniuscuiusque
hominis mens / sed qualis esse sempiter-
nis rationibus habeat / ut augustinus
dicit ix de trinitate / hanc autem inviolabi-
litatem in eius similitudine que in nobis
menti nostre impressa manet / in quantum aliqua
naturaliter cognoscimus ut per se nota
ad que omnia alia examinamus
secundum eadem omnibus iudicantes / Sic
igitur patet quod mens nostra cognoscit
se ipsam quandam per essentiam suam
ut augustinus dicit / quodam autem modo per
intentionem sive per speciem ut
philosophus et commentator dicunt / quodam vero
modo intuendo inviolabilem veri-
tatem ut augustinus dicit / Unde concedimus ad utramque
rationes / Ad primum ergo dicendum quod
intellectus noster non potest actu intelligere
aliquid antequam a fantasmatibus abstra-
hat / nec etiam potest habere habitualem no-
titiam aliorum a se que scilicet in ipso non
sunt ante abstractionem predictam / eo
quod species aliorum intelligibilium
non sunt ei innate / sed essentia sua
sibi innata est ut non eam necesse
habeat a fantasmatibus acquirere
sicut nec materie essentia acquiritur ab agente
naturali / sed solum eius forma que ita com-
paratur ad materiam naturalem sicut forma intel-
ligibilis ad materiam sensibilem ut commen-
tator dicit in iii de anima / Et ideo ante-
quam a fantasmatibus abstrahat
sui notitiam habitualem habet qua
possit percipere se esse / Ad secundum dicendum
quod augustinus non intendit quod
non percipiat se vivere quod pertinet ad
cognitionem qua quis percipit
quid in anima sua agatur / sed quantum ad
cognitionem de qua dictum est qua anima per
essentiam suam cognoscitur in habitu
Error enim apud multos accidit
circa cognitionem naturae animae non autem circa hoc quod percipiunt
et cognitionem ad hoc quod percipiunt se obiectum
vivere concluditur / Et per hoc patet solutio
ad tertium / Ad quintum dicendum quod quamvis

anima sit sibi presens ut forma co-
gnoscentis in essentia sua ut in angelo videtur
ac per hoc non sit intellectum in actu
sed in potentia tantum per abstractionem a ma-
teria / Ad vi dicendum quod obiectum pertinet ad
notitiam actualem secundum quam anima non
percipit se esse nisi percipiendo actum
suum et obiectum ut dictum est / Ad vii
dicendum quod quidem dubium philosophice intelligitur
quantum ad intellectum de se quod est in potentia
sed non habet habitualem notitiam de se
ipsa / Et similiter dicendum ad viii
Ad ix dicendum quod operatio consistens
perficitur per actionem transeuntem que
actio situalis requirit deter-
minatam distantiam / Sed operatio intellectus
non determinat sibi aliquem situm
et ideo non est simile / Ad x dicendum quod duplex
dicitur ad aliud cognosci / Uno modo sic
ex eo cognitio determinatur et
cognitio illigatur dum per conclusiones
principiis cognoscitur / hoc modo non potest ali-
quid cognosci se ipso / Alio modo dicitur
ad aliud cognosci sicut quo cognoscitur
et hoc modo non oportet quod id quo cognoscitur aliud
cognoscatur de cognoscendo / Unde sicut
perficitur quid ad cognoscendum se ipso
sic deus se ipso se ipsum et anima
se ipsam cognoscit per essentiam
suam / Ad x dicendum quod cum aliquid
in cognitione anime attendi sicut quod
ratio cognoscendi quod convenit ut
unde dicitur deus cognoscit ut dicatur in quo
anime cognitio deficiat a cognitione
angelica / habet articulatio attendi
in hoc quod ratio ex principiis sic vide-
licet remedium conclusionum perveniat et
cognoscibus intellectus principia re-
solvendo examinat rationandi
unde non est ad propositum / Ad
xi dicendum quod sicut non oportet esse in intellectu
in actu cognoscendi habitualiter
per aliquas rationes in intellectu contentas
ita etiam non oportet esse intellectum actualem
ipsam mentis cognoscere in nobis

hitualis ex hoc quod ipsa est eventia
intrinseca mentis et publica. Ad xii dicit
quod quo intelligitur et quo intellectus
non hoc modo se habent ad invicem
sicut quod est et quo est, quia est actus
entis. Sed intelligere non est actus
eius quod intelligitur sed intelligentis.
Unde quo intelligitur comparatur ad
intelligentem sicut quod est et quo est ad
sicut una est ad quo est et quod est.
Ita quod est quo intelligitur, idest potentia
intellectiva quod est principium actus
intelligendi a sua essentia non autem
ex hoc quod species quibus intelligitur sit ad
ibi eo quod intelligitur. Ad xiii dicit
quod intellectiva potentia est forma ipsius
anime quantum ad actum essendi
eius habet esse in anima sicut proprietas
sibi, sed quantum ad actum intelligendi
non perficit esse quod. Ad xiiii dicit
quod notitia qua anima seipsam
novit non est in genere accidentis quo
ad id quo habitualiter cognoscitur
sed solum quantum ad actum cognitionis
qui est accidens quidam. Unde Augustinus
dicit quod notitia substantialiter inesse mentis
ipsius dicitur. Si quod mens seipsam
novit. Ad xv dicit quod in sensibus
potest de notitia animae quam cognoscitur
quantum ad intuitum speciei qua omnia
cognoscat. Ad xvi dicit quod cum
mens intelligit seipsam ipsa mens
non est forma mentis quia nichil est forma
sui ipsius sed se habet per modum forme
inquantum ad sui actum eius actum tamen
qua seipsam cognoscit. Unde
non oportet quod sit seipsa simplicior
vel formalior per modum intelligendi
inquantum id quod intelligitur actu
ut simplicius ipso intellectu intel-
ligitur etc sicut accipitur per eo quod
Ad xvii dicit in quarta questione dicit quod mens
seipsam per seipsam cognoscit
quia ex ipsa mente est ei unde possit
egredi in actum per quem quo se actualiter
cognoscat percipiendo se esse sicut

ex speciebus habitualiter in mente existentibus
ita etiam in mente possit actualiter
videre illa considerare sed qualiter est
natura ipsius mentis mens non potest
percipere nisi ex consideratione obiecti
sicut dictum est. Ad xviii dicit quod
illud glossa quod dicit quod intellectualis
visio eas res continet que
magis et essentiam ad obiectum
cognitionibus quantum ad id quod intelligitur
et hoc patet considerando ea que de
aliis visionibus dicuntur. Unde dicit ibidem
glossa eadem quod per visionem corporalem
videntur corpora, per spiritualem vero visionem
idest imaginariam similitudines corporum,
per intellectualem autem ea que nec
corpora sunt nec similitudines corporum.
Sic enim hec vera est quantum ad id
quo intelligitur. Tunc quod ad hec
illa etiam distingui visionem
corporalem et spiritualem sive imaginariam
quia et corporalis visio fit per similitudinem
corporis non enim lapis est in oculo
sed similitudo lapidis. Sed in hoc est
differentia visionum dicta quod visio
corporalis terminatur ad ipsum corpus,
imaginaria vero ad imaginem
corporis sicut ad obiectum. Et eodem modo
quod visio intellectualis eas res
continet que non habent sui similitudines
que non sunt quod ipse non intelligitur
quod visio spiritualis fiat per aliquas
species quod non sit idem quod res intelligitur
sed quod visio intellectualis non terminatur
ad aliquam rerum similitudinem
sed ad ipsam essentiam rei sicut etiam
visio corporalis ad mentem corporis
non sic tamen quod inspiciat aliquam
corporis similitudinem quamvis per aliquam
corporis similitudinem inspiciat.
Ita in visione intellectuali anima
inspicit ipsam essentiam rei sine
hoc quod inspiciat ipsam similitudinem
vel quamvis per aliquam similitudinem
illam essentiam aspiciat, ut ex eo predicto
patet. Cum enim intelligimus animam

no confingimus nobis aliquid ante
similitudinem quod intuemur sicut in
visione ymaginaria accidebat
sed ipsam rem ante consideramus
Notum quod ex hoc concluditur quod ista
visio non sit per aliquam speciem
Ad 3m dicendum quod ibi philosophus intelligit
de intellectu qui est distinctus a materia
separatus ut commentator ibi expo-
nit sicut intellectus angelorum non autem
de intellectu humano alias sequeretur
quod scientia speculativa esset idem quod
res scita quod est contra commentatorem
ibi commentator. Ad 4m dicendum quod quia
anima est corpori unita ut intelligat
in ut intelligi possit non autem ut per
se ipsam intelligat sed ex obiectis
subiunctis. Ad 5m dicendum quod
anima non cognoscit per aliam speciem
abstractam a se sed per speciem obi-
ecti quod fit forma intellectus et
actu unum non fit. Ad 6m dicendum
quod quamvis anima nostra sit corpori
similima non tamen potest esse prius
nosse dicitur separatim species intel-
ligibiles et non magis per eos quibus
intelligit quidquid ordine intel-
ligibilium sicut in prima et ordine
ut commentator dicit 3o de anima. Ad
7m dicendum quod anima cum cognoscit
aliquid non sit medium cognoscendi
sed in quantum per actum ante intellectus
efficitur res intellecta. Ad 8m dicendum
quod sicut scientia de anima est certissima
quod unusquisque in se ipso experitur
se animam habere et actus eius
sed cognoscere quid sit anima
difficillimum est unde philosophus ibi sub-
iungit quod omnino difficillimorum est.
Ad 9m dicendum quod anima non cognoscit
per speciem a sensibilibus abstractam
quod intelligatur species id est anime si-
militudo sed quia intellectus quod a
sensibilibus abstrahitur natus
est in quo huiusmodi species recipi sicut ex forma

cognosci in ipso. Ad 10m dicendum quod lux
corporalis non est per se ratio quare sit
visibilis sed est visibilitatis et
forma quedam dans esse actu
visibilibus ipsa non est lux que est in
sole nota nobis nisi per eius
similitudinem in visu non quod com-
petit eius speciebus lapidibus non
in oculo sed similitudo eius. Ita non
potest esse quod forma lucis que est in
sole sit ipsa cadens in oculo
et similiter intellectus agentis potest
ipsum a nobis intelligi in quantum est ratio
speciei intelligibilis sive sit intellectus actu. Ad 11m dicendum
quod verbum philosophus potest dupliciter exponi
secundum duas opiniones de intellectu
agente. Secundum quidam enim ponunt
intellectum agentem substantiam separatam
unam de aliis intelligentiis
et sic est per actum intellectus. Sed aliter
intelligentie. Quidam autem ponunt
intellectum esse potentiam anime et sic dicitur
quod intellectus agens quia intellectus
non potest cognoscere intellectum
quod non est ex parte eius sed
ex parte intellectus possibilis. Sic etiam
actu quando homo generavit oportet
intellectus agentem et intellectus possibilis
intellectus autem agentis non recipit ad
ab extrinseco sed solum intellectus possibilis
unde quantum ad id quod requiritur ad
cognitionem et consideracionem ex parte
intellectus agentis non deest quin
intelligatur. Sed quantum ad id quod
requiritur ex parte intellectus possibilis
quod indiget complemento per species
intelligibiles a sensibilibus abstractas.

Nono queritur utrum anima cog-
noscat hec que sunt extra se
per essentiam suam vel per aliquas similitu-
dines que sunt per essentiam suam quia sicut dicit
Augustinus 9o de trinitate et habetur
dicitur in glosa. Ut ratio non aliunde potest
ipse per quam esset aliud ab hac et
alia ymaginem sui similem

sz quitu mete e in p t ab alio
magis ab alio in ag ipa cum
t eadem roe quibz alii hitg
p aug9 dt x de tri quid cum
ta ggnitoi ade q q incuti
ade sz hitu aie p sui ecnam
assit go p sua ecm ggscur
a mete p p t q ymagz emg
sz hitg in ltts st ta q re aa
ggnoscur q hitib sub sut go
ipi hitg p ecm sua maxe gg
noscur a mete p onde q gg
nosci a mete p sui similitu z
pub fuit i ssu q fiat i mete
sz hitg met aut hm siti ssu
go a mete no ggnoscur p
alqm similitudine p q uto
ade pp inquis meti e aut o a
mete mags cognosci sz hitg
e pp in gor p oc intellcue mite
qm act9 t act9 qm obitu
somme mags ggscit hitu
qm actu nl obm tita hitu
ggnoscit p ecm sua t no p
act9 nl oba p aug9 dt xv
sup gen ad lra ang q eod gne
iusioes ggnosci mes t arbs
sz mes ggnosci p ecm sua
a mete go t arbs p ecm sua
ggnosci t silr alii hitg p
sit se ht bonu ad assum sit
vny se ht ad mt tu sz bonu
no e assu p alqm sui silr
go q y met tu ggnoscit cog
noscit p ecm t no p simili
p aug9 dt xiii de tri no sit
in fides i corde ab eo q e
sit, qua altiq hoib ex motib
corp in sz eatenet ctissima
sua clamat ggscia go sz ht
scia mete tenet fide sz qz co
scia clamat sz gscia clamat
fide sz y pucialr mee ei go t
sz ht scia fides a mete q p
ecm sua pucialr menti mee
p s oz e maxe ppor oabit ei
ess

ang e so m sz hitg i mete cgn
tis sut qda formie mente
go st meti ppor oabilig go
mdamnebimin tu e cos ggscit
p ecm p int tu q ggscit sp em
intellig lis q i ipo e no at
ggnoscit ea p alia sp em sz
p ecm sua q z sit eel abiliter
infinitu ht at no e ndgz spes
ipe int tu fomt cui sr int9
p hitg in forme vn q cos
p ecm mes ggnoscat p hitg
a mete no ggnoscur n i u isoe
intellouali sz u isio intel
louat e cor q p sua eez ude
go te Ez q e q dt aug9 x gfe
ccee i memo mee campos
t antro t cauub t i eadem
atqz inalr plenis t inaliu
gnibz vn sunt p ymagies
sic om9 cor 9 sunt p pucia
sic artium sunt p uesto qs
no toes sit affetcoun alu
qs t tu ang no pati nro
tenet, ex qo ut q affcoes
ai ggnoscta no p sui pucia
t eadem roe hitg virtutu qui
ctahnig affcoes e cosistut
p aug9 dt x de ci dei hec
lil ussy intellect hois ssu
isto i corli p statore q no
usta t iusta scting iusta
p intellig le sp em i iusta
p eq p uone iusta at t iusta
tu appellat hitg virtutu in core
go hitg virtutu p sp em t no
p ecm ggnoscur p sut cog
nosci ab int tu p ecm nisi
q pucialr e i int tu hitg
ac virtutu nosci pucialr
int tu sz i assu go re p visio
intelloualis e p statorz q ac
corli go e cum mais e dyscre
sz visio corli spes q ad vi
ssu e ad are q p ssam vn q at
hitg q p visiom intellouale
uide no inde a inte p ecna
p ecn

sed per aliquos alios species. Item appe-
titur numquam cognoscitur ut habetur Augustinus
10 de trinitate. Sed habitus anime appetuntur
ab aliquibus qui ipsos non habent,
ergo habitus illi cognoscuntur ab eis
non autem per essentiam suam, tamen cum ab eis non
habeantur, ergo per suam speciem. Item Hugo
de sancto victore. distinguit in homine triplicem

oculus triplex.

oculum scilicet rationis intelligentie et carnis.
Oculus intelligentie quo deus inspi-
citur et hunc dicit extinctum per peccatum.
Oculus carnis quo ista corporalia
videntur et hic post peccatum integer
mansit. Oculus rationis quo
intelligibilia tamen cognoscimus
et hic post peccatum factus est lippus
quia ipse non totaliter intelligibilia
cognoscit. Igitur sed omne quod tantum in
parte non per essentiam cognoscitur. Ergo et cetera.
Item multo est deus presentior menti quam
essentia sua quam habitus tamen ipse sit
intimus rei intime. Sed presentia dei
in mente non facit quod mens eam ad-
percommunicat ergo nec habitus per es-
sentiam cognoscitur a mente quamvis sit
presentes. Item ad hoc quod mens cognoscat esse po-
tentie intellectus actum intellectus et cetera
quod per ad reducatur in actum idest quod
actus intellectus. Sed habitus essentia
numquam est in tempore non reducit
intellectum de potentia in actum quod sic oportet
quod quamdiu sunt presentes in anima actu
intelligerentur. Item habitum essentia
non eidem quo habitus intelligitur. Item ad
dubium. Respondeo dicendum quod habitus est duplex
cognitio. Una qua quis cognoscit
an habitus sit in se. Alia qua cog-
noscit quid sit habitus. Hec tamen
due cognitiones habitus aliquo modo
ordinantur quoniam et cetera cognitio
enim qua quis novit se habere aliquem
habitum presupponit notitiam qua cognoscit
quid est habitus, non enim possum
scire me habere castitatem nisi sciam
quid est castitas. Sed ex parte anime
non est sic. Multi enim sciunt se
habere animam qui nesciunt quid est anima

cuius diffinitio est habitus, quia tamen habitus
quem anima non percipit in nobis et cetera
in percipiendo actus quorum anima
habitus sunt principium. Et habitus autem per essentiam
suam est principium et actus cognoscitur, si
cognoscitur habitus principium est principium sic
actus cognoscitur de eo quod est
ut si sciam quod castitas est principium
qua quis cohibet se ab illicitis
cogitationibus et venereis cognoscens
scio de castitate quid est.
Sed anima non est principium actuum per es-
sentiam suam sed per vires suas. Item
perceptis actibus anime percipitur in esse
principium talium actuum ut potentia
in motu quod sensus non tamen exhibet na-
turam sed sit. Loquendo autem de habitibus
ut de rebus scimus quod in se duo
horum cognitionem oportet attendere
scilicet apprehensionem et iudicium. Sed in
apprehensione quidem eorum quod eorum
notitia obiectis et actibus ca-
piatur ut ipsi per essentiam suam ap-
prehendi. Et ideo est quod cuiuslibet potentie
cognoscitive est determinata ad
obiectum suum ut est eius actus principaliter
et in obiectum tendit. Item ca-
nis quamvis in obiectum dirigitur non per
quandam reditionem sic videmus
quod visus primo dirigitur in colorem
et in actum visionis sue non dirigitur
nisi per quandam reditionem dum vi-
dendo colorem videt se videre.
Sed ista reditio incomplete quidem
est in sensu, complete autem in intellectu qui
redit reditione completa redit ad
cognoscendum essentiam suam. Item intellectus autem
in istatu vie homo comparatur
ad fantasmata sic visus
ad colores ut dicitur 3° de anima
non quidem ut cognoscat ipsa
fantasmata ut visus cognoscit
colores sed ut cognoscat ea
quorum sunt fantasmata. Unde actio
intellectus primo tendit in ea que per
fantasmata apprehenduntur et deinde
redit ad actum suum cognoscendum

tultus in speciebus et habitus et potest etiam
impingi mentis. Hoc enim comparatur ad
intellectum ut obiectum primum. Sed ut ea
quibus in obiectis feratur. Medium autem
de utroque habitus sed quod est mensura
illius intelligit. Sed habitus mensura
quedam quia ad quod habitus ordinatur
et quando ad actuam cognitionem
se habet triplex. Quoddam enim est a sensu
acceptum ut visum vel auditum
sicut cum videmus utilitatem grammatice
vel medicine vel audimus ea
ab aliis et ex hoc utilitatem scimus
quid est grammatica aut medicina.
Et quedam naturale quod dicitur
quod maxime est principium ibi et ibi intuitu
quarum finem naturalem videre dictat.
Quoddam non est divinitus infusum sicut
principium fidei et spei et huius infusum
habitus habet quod est naturalis cognitio ut
ex doctrina illustratione [illegible]
mutabis mentem [illegible] consilii. Unum
indicium quo complet cognitio
de natura habitus quia est sed quia a sensu
accipimus vel sequitur [illegible] consiliis
[illegible] utilitatem. In cognitione
vero qua cognoscimus an habitus
nobis insit duo sunt consideranda
scilicet habitualis cognitio et actualis.
Actualis quando percipimus habitus
nobis habere ex actibus habituum
quos in nobis sentimus. Unde philosophus
dicit 2o ethicorum quod signum oportet accipere
habituum superveniens delectationem.
Sed quantum ad habitualem cognitionem
habitus mentis per se ipsos cognosci
dicuntur. Id enim secundum habitualem cog-
nosci dicitur ex quo anima efficitur
potens progredi in actum cognitionis
eius rei quam habitualiter cognosci dicitur.
Ex hoc autem ipso quod habitus per essentiam suam
sunt in mente mens potest progredi ad
actualem perceptionem habitus ipsius et
invenitur per habitus quos habet potest procedere
dicere in actus quibus habitus actualiter
percipiuntur. Sed quantum ad hoc dicendum est

ut habitus cognoscitive potentie et
affective. Habitus enim cognoscitive
potentie est principium et ipsius actus quo
percipitur habitus et etiam cognitionis qua
percipitur. Cum ipsa actualis cognitio
ex habitu cognoscitivo procedat.
Sed habitus affective potentie est quodammodo
principium illius actus ex quo potest
habitus percipi non tamen cognitionis
qua percipitur. Et patet quod habitus cog-
noscitive ex hoc quod per essentiam suam
in mente consistit est principium proximum
sue cognitionis. Habitus autem affective
potentie est principium quodammodo remotum cog-
nitionis et tamen cognitionis. Sed ex hoc cog-
nitio accipit. Ideo Augustinus 9o de
confessione quod artes cognoscuntur per
sui presentiam sed affectiones per quasdam
notationes. Ad primum igitur dicendum quod ubi
dicit glossa est referendum ad obiectum
cognitionis et non ad medium
cognoscendi. Quis enim dilectionem
cognoscit ipsam dilectionis essentiam
considerando non aliquam eius similitudinem
ut in ymaginatione accidit.
Ad secundum dicendum quod per tactum dicit quod mens
ut melius noverit eo quod ipsa est
inter corporea quia ex ipsa [illegible] non est
necesse quod ipsa se habeat ad unum corporum
notitia devenire possit
sed in corporeis quod ipsa est actuale
cognitionem devenire potest ex hiis
que ponens se habet [illegible]
aliquis cognoscitur. Ad 3m dicendum
quod habitus non est ratio cognoscendi ita
sicut quo cognito alia cognoscuntur
puta principia. Sed est ratio cognoscendi
conclusiones. Sed quod ex habitu sufficien-
tia ad actum cognoscendi. Et non
est ratio cognitionis quo unum [illegible]
putantur est ratio cognitionis alterius
cogniti. Sed [illegible] ratio [illegible] quo eadem
[illegible] sicut albedo
facit album quamvis ipsa non sit alba
sed quod aliquid est album. Similiter et habitus

intuitiva cognitio est ea cognitionibus
ut quae est cognitiva sed ut quo ad est
cognitiva. Sed non oportet quod sit magis
cognitiva quam ea quae per habitum
cognoscuntur. Ad xii dicendum quod habitus
non cognoscitur ab anima per aliquam
eius speciem a se abstractam sed per
species eorum quae per habitum cognoscuntur
et hoc ipso quod alia cognoscit et
habitus cognoscitur ut patet iam ex
dictis. Ad v dicendum quod quamvis
habitus sit propinquior potentiae quam actus
tamen actus est propinquior obiecto quam
habitus. Unde cognitio potentiae unde habet
rationem perfectionis cognoscendi ratione
actus per prius cognoscitur quam habitus
sed habitus est magis cognitus per actum.
Ad vi dicendum quod aliquis est habitus intel-
lectivae partis et quantum ad habituale
notitiam percipitur aut eodem modo
ab habitu sicut [illegible] per suam pre-
sentiam. Ad vii dicendum quod motus corporis
cognoscitur a parte percipitur in ipsa
cognitione ratio est ad hoc quod ad co-
gnoscendum est similitudo aliquam
[illegible] et specierum sola
non cognita intelligitur ut cognitio est
obiectis sed motus corporis affectivae
partis incipit ab anima et terminatur ad
[illegible] non requiritur in affectu
aliqua similitudo rei quae informet.
Ad viii dicendum quod fides
est habitus intellectivae partis [illegible]
ex hoc ipso quod [illegible] mentem
inclinat ad actum intellectus [illegible]
ipsa fides [illegible] quod est de
aliis habitibus qui sunt in parte affe-
ctiva. Ad ix dicendum quod habitus intel-
lectivae magis proportionales sunt
et proportionati ad species et
perfectio ad [illegible] non autem sic
se habent ad potentiam. Ad x dicendum quod
intellectus cognoscit speciem intelli-
gibilem per eius similitudinem per aliquam speciem
sed cognoscendo obiectum cuius est species

per quandam reflexionem ut dictum est.
Ad xi patet responsio ex his quae
praedicta sunt. Ad primum
[illegible] dicendum quod [illegible]
distinguuntur [illegible] con-
[illegible] quorum non est corporalis
[illegible] ex [illegible] de quibus cognitio
[illegible] possumus ex his quae
[illegible] ad ea cognoscenda ut
corporum imaginibus ut similitudines
[illegible] est corporalis quae in parte
intellectiva cognoscitur per suam praesentiam
[illegible] cognoscitur [illegible] entia in
actu intelligendi [illegible]
actu quod est intelligendi principium
cognoscuntur ratio [illegible] per
praesentiam sui cognoscuntur [illegible]
non est corporalis quae pertinet ad partem
affectivam quorum vero cognoscit
non est intellectus sed affectus ratio
per suam praesentiam cognoscit affectus
per eius notitiam ut verum quae est in
intellectu cognoscitur sic per intel-
lectum. Ideo quamvis habitus affectivae
partis per suam praesentiam sint quaedam
[illegible] principia cognitionis
[illegible] actus in quibus
[illegible] eos cognoscit [illegible]
possit dici quod quodammodo per suam prae-
sentiam cognoscuntur. Ad xiii dicendum quod
species [illegible] per quam iustitia cognoscitur
non est ad [illegible] iustitiae
[illegible] iustitia cognoscitur
[illegible] species ut verum est ad a-
iustitia abstractum sed id quod est com-
plementum [illegible] ut specifica-
tiva. Ad xiv dicendum quod [illegible]
loquendo non est [illegible]
[illegible] sicut talis facere et calor
[illegible] per calorem [illegible]
partibus [illegible] affectus [illegible]
[illegible] situaliter dif-
[illegible] auditus [illegible]
actus [illegible] affectu
et per [illegible] intellectus [illegible]
[illegible] ad [illegible]

actu intellectus, sed et actu affectus,
sicut et per affectum redit ad ap-
petendum et diligendum non solum ac-
tu affectus sed et actu intellectus. Ricardus
xii de trinitate: quia distinctio que pertinet
ad cognitionem personarum non est
distinctio qua distinguuntur cognitum
et quo intelligitur; quod si sic, divina
cognitio qua se cognoscit esset
imperfectissima, sed est distinctio qua
cognoscitur distinguitur ab omnibus
aliis. Ricardus v de trinitate: quo habitibus
habitus intellectus cognoscuntur, inquantum
illa cognitione qua percipiuntur esse,
esse qua cognoscuntur quid sit, dilectione
qua percipimus alias in eo cognos-
cere per presentiam, sed aliomodo dan-
est. Ricardus vi de trinitate: quod oculus corporis
pertanto dicitur ipse esse vere intel-
ligibilibus creatoris quia scit intel-
lectu nisi accipiendo a sensibus
quomodo intelligentia sed excel-
lentiori ratione ... de sensibus inveni-
ad intelligentia cognoscenda ...
tum ... in videntibus ... quod
inmediate inclinet ... ad actus
per eum in quem intelligunt ut dicitur
est. Ricardus vii de trinitate: quod quamvis deus
sic magis presens intellectui nostro quam
habitus tamen ... omnibus qualiter cog-
noscimus non ita perfecte ... quam
divina ... possumus sic cognoscere
habitum quia habitus sunt proportionati
nobis ... et actibus et sunt ... propria
corporalia ... quod de deo dici
non potest. Ricardus viii de trinitate: quod quamvis
presentia habitus in intellectu ... facta
... actualiter cognoscere tamen ipsum
habitum ... facta tamen ... actu ... per
... habitum quo actus elicitur ...
habitus cognoscat.

Decimo queritur utrum ad
possit scire se habere cari-
tatem ut ... sicut ... enim per certam
... certissime percipit. Sed caritas

percipimus ab habente eam ut augustinus
... ergo ... caritas in actibus suis
percipitur delectationem ... habitus
virtutum moralium percipiuntur per
delectationem que ... in actibus virtu-
tum ut patet per philosophum ii ethicorum. Ergo
... augustinus viii de trinitate: de-
nique quibus novit dilectionem
qua diligit quam fratrem quem di-
ligit, sed fratrem quem diligit
certissime novit esse ... ergo ...
vehementer ... inclinat ...
qui ... alterius virtutis, sed ab
virtutibus ... scit ... certitu-
dinaliter ... quod inclinat in
actus ... habenti enim habitum
iustitie difficile est agere iniusta
facile non iniusta ut dicitur v ethicorum,
et hoc facile ... percipere potest,
ergo ... philosophus ... passione
... nobis ... nobi-
lissime ... nobis latent,
sed caritas est nobilissimus habitus,
... est ... habitus ...
inscidit se habere eam ... lux
... ab hiis qui lucem
... certissime ...
percipitur, ergo ab habentibus ... tam
certissime scit ... habitum ...
et sic ... de caritate ...
philosophus ... ethicorum ... est ...
omni artis, sed ab habentibus artem
scit se habere eam, ergo et qui habet
virtutem et qui habet caritatem ... est
maxime virtutum. Contra ecclesiastes
Nemo scit utrum amore an
odio dignus sit, sed ... qui habet
caritatem est dignus amore divino
proverbiorum viii: ego diligentes me
diligo, ergo ... augustinus ... de
trinitate: ... notum diligo ...
... diligit ... se ... caritatem ...
Tertio ... certitudinaliter ...
... ad habitum ... eo.

Iohannes. Si uenerit ad me nos ui-
debo cum Sed per caritatem deus in-
habitat hominem Iohannis 4 et qui manet in
caritate in deo manet et deus in
eo. Secundo ideo notandum quod ab hac
R° caritate potest ex aliquibus probabi-
Correctiua libus signis coniicere se habere
caritatem ut potest cum se ad spiri-
tualia opera pronum uidet et mala
efficaciter detestatur et peccata
que caritati sunt inimica fugit sed
Certitudiua certitudinaliter nemo potest scire se
caritatem habere nisi ei diuinitus reue-
latum quod uero est quia sicut ex predictis
apparet cognitio qua quis cognoscit
aliquem habitum se habere presuppo-
nit cognitionem qua cognoscit de habitu
quid est quia ante ad habitum
sciri non potest nisi de eo summa-
rie iudicium per id ad quod habitus ordi-
natur quod est habitus illius mensu-
ra et ad quod caritas ordinatur
et in tantum ... quia eius obiectum et
finis est deus summa bonitas qui
caritatis ... non potest scire
ex actu dilectionis que est in se
ipso percipit et inde ad hoc pertingat
ut deo uiuat hic modo sic ad
caritatis ... requiritur ... per
.1. go ... quod caritas per certum ui-
...
pueri ... atque dilectionibus quos
... cognosci ... per certum
sue cognitionis ... non
non ... quod certitudinem percipiat
quia actus dilectionis quos in nobis
percipimus sed deus est perceptibi-
lis est sufficiens signum caritatis
per similitudinem ... dilectionis ad
... ... quod dilecta
2 in qui actu ... excitare
potest ex habitu aliquo acquisito
... non est sufficiens signum
ad caritatem demonstrandam quia ex

quibus signis non percipitur ad per
certitudinem ... quod
quibus ... certissime constat
dilectionem qua diligit ...
... est dilectio non tantum ...
... caritatis ...
quod ... inclinatio quam ca-
ritas inclinat ad agendum
sit ... apprehendendi
caritatem non tantum sufficit ad perfectam
perceptionem caritatis nec cum potest
percipere se aliquem habitum habere
nisi sciat perfecte ad quod habitus
sit ordinatus per quod de habitu iudica-
tur ... in caritate scire non potest ...
... quod philosophus de habitibus intel-
lectualibus potest ... si sint perfecti
non ... habitus ... quod de
perfectione eorum certitudo ... quod
sciens scit se scire ... cum ...
sit tamen ... cognoscit ... quando
illa ... caritas ...
se habere et ... ad hunc habitum
... ... scit se habitum
illum habere ... caritatis perfectionem
constitit in certitudine cognitionis
... affectionibus ...
non est similis ... quod ...
que ... non est ...
... similitudinem ... ad omnia
... ... operatur ... ad hoc
... spiritualiter ...
sed ... ad hoc quod gratia est ...
spiritualiter ...
... ...
habitus ... ...
... ad aliquas ... similitu-
... quod habere caritatem potest
... ... in ... omnibus
... in ... quidem
... ... est aliquem
caritatem habere in ... ...

dico p carit^te hnc ul p h^c d^m si
ad dicigeu at ad affcm no p
tineat copon^d ul diuide sz
solumo i ipab reb fr aiig co
dicoeb sz bonu t malu audi
ego diligo ut uolo me hnc ca
ritate h^c q^d dico me hnc carit^te
fruit i vi cqda noib ac si dicat
volo h^c q^d e me hnc carit^te
t h^c mch phret ee incognitu
scio eni quid e me hnc carit^te
t sic eande hco vir no hnc ca
ritate appetit sz eadem hnc
no tn sez ob ab sciat se hnc ca
ritate s h^c q^d i vi ovoib sunt
i q hat carite. Ad viij dd
q^d intq d^r ee error ut arte
ctitudine inclinat oib ad ac
tu no ac ctitudine q^d inclinat
vtq eni ut d^r tulit inclinat
ad unu p mo^d cqdane. Na
actrigit diutq ptigit ad
unu fine qui dicit t p hnc
mod dr q^d hnc e error arte
non ctig ab se pcipiat hnc
uirtute q^m artem.

Vndecio quer. Vtr^m mes i
statu vie possit uide deu
p ee^m tu^m q^d sit q^r d^r de
de moyse pala t no p enigma
uidi deu sz h^c e uide deu p ee^m
go r^m p sup e. exo. 33. No vide
bit me ho t viuet. d^r glo. qz
q^d quedam i hac car viuet ib
sz in uestia a^l^ i^u tute crescedo
cot eplois actuere pt etin
di cladt ab uidi claritab at
dei ee^q ee^m ut i ead glo d^r
go t^r p x^o hnt int tu egd
ne sic noib hom^o sz stat^u
vie no impediebat int tu
q^d deu p ee^m uidet go et
nob i statu vie deu p ee^m
uide possug p deq i statu
vie intellectuali uisioe q^r sci^r
vn ro. Inuisibilia dei t^c
Oz intellectuali uisio e p qua

rebi i scripcib uidentur ut aug q d^t
xij sup gen ad litt^m go r^m
p^t dt i iij^o de a^ia q^d a^ia in^a
quoda^o e d^ia scz q^d est quoda^o
q^m a^ia simila t int^q oia intel
ligibilia. sz mag^s intellig^t est
d^ua ee^q q^r int^q no statu
vie q^d ut e phc lo^o d^u p ee^m
uide ptest t q^d int^q o^ia simila
senoie. p^r sc^z i deo e i m^ea
boitab. Itat im^ea nitab
sz d^ua boitab q^m int^q sit
im^ea apt a nob im^ea deligi
i statu vie go nitab ee^m e^q
pt im^ea i statu vie uidi
p int^q q^d ad h^c fcib e^t
deu uideat. Sig^o i statu vie
uide d^r no pt h^c no e nisi p^r
aliq uelame q^d quid e
dup. culpe t cat culpe
q^d h^r nebr i statu mo^r
no cat t int t a scib reno^r
i Cor. sz. Nos at reuelata
facie t c. Cat^e uo uela
ut int d^ia e e^m e uisione
impediens pt q^d deq est
intellezm i ine q^d aliq cata
g^o i statu vie deu p ee^m
uidet inelb ina p^o e q^r i
alt^d e t eo p mo^r recipit
sz deq e i inelb in^a p ee^m
tu^m mo^r int^q ine sit intel
ligibilitab. vn q^d p ee^m pat et
i inelt ina ut intellig^a go
P^t cassiodorg d^r clad^e
inacce^s^e sanitab int^q
hnc inelt. sz int^q ina sana
p gr^am g^o ab hnc e gr^a
i statu vie uide pt ee^m d^ia
q^d e inacce^s^e claritab. P^r
sic eius q^d de o^ib p^r est
i q^d itate. Ita e^q a q^o d^ia
cant e^q i tal^te. Deq sz
eius q^d e p^r i q^d ite est co
ceptoi inelt^q statu vie
g^o eius q^d e p^r i talte sta
tu p ee^m sua i statu vie vide
possug

Ad visionem regni videns et
visu et intendo sed hic tamen
nominatur ... ecce divine
Ipsa enim mens mea est
... visio aut potest ad hoc
... divina ad ... inti
... intellecto et non deficiat
quantumque mens ad tantum aguntur
... ad dum ... sit
dei similitudo ergo ... augu
dicit ... si ambo videmus
verum esse quod dicis et ambo videmus
verum esse quod dico ubi quaeso videmus
nec ego ... utique in ... incommutabili
sed ambo in ipsa quae supra mentes nostras
est incommutabili veritate sed ... quo
... mutabilitas est ... divina essentia
... non potest ad videndum ipsa
videatur ergo in statu ...
divina videtur ipsa omne verum
... ... in hoc
cognoscitur ergo summa veritas ...
cognoscitur hoc autem est essentia divina
-32- ... vidi dominum facie ad
faciem ... ultra ...
... in ...
... nec ... potest ...
... non videbit me homo et vivet
-18 mor- glossa ... hac carne vivens
videre potuit deum per ... ...
imaginibus et videri non potuit
per ... ...
hoc autem ... est divina essentia ergo ...
... ...
... dicit 12 de anima ... anima
... excedit ... et ...
... ... distat essentia divina
a dono ... actus primus ab
actu secundo ... ...
ab videt deum per donum ...
a sapientia ... ... anima ...
... ad ... ...
... actus secundus ergo similiter dum
... ...
ut est actus corporis ... sed hoc est
quando hoc statu vie existit
... per essentiam in statu vie videre
deum potest ... non ... ...
... ... sit ... illa ...
... ... sit in
... ... videre
... sit ... ...
illa ... sit a ... ...
... sit in motibus violentibus
et in operibus miraculosis quae
fiunt ... divina ...
... ... mortui
... in statu vie
non potest ... divino ... per essentiam
... ...
... ...
... ... a ... species
intelligibiles accipit ut dicit 3
de anima ... species ...
... ad ... divina ...
... ...
... ... quiditatis
... ...
intelligibiles species a fantas-
matibus abstracte sunt aliquo
... ab ... ... in
... ... multo
magis ab essentia divina ...
... ...
... ... nec dum nec an...
per essentiam videre potest ... ...
... videri potest per quamdam speciem
intelligibilem ab ... ...
... non autem essentia divina
... ... excedit ... ...
... ut sic nulla species ...
possit ... sufficientibus ad ea
... ad ... si deum per
essentiam videre debeat ... per nullam
... speciem videbit ... ipsa
... fiat intellectus ...
... videt ... non potest
... ad hoc ... ...
... ... disponatur et videndo
... per essentiam ... ...
... pertingit mens ad ...
vie qui ... non est in via

Aug(ustinus) 12 sup(er) gen(esim) ad litteram impossibile est ut
... homini ... ...
videat ... ...
... ...

Sicut at dnie compoe est bast
coz ita ĩ metēs vn sicut pt
aliq coz pducere ad effectū ꝯo
dispoi i pdicib corpibꝫ nō valē
sit petrꝰ sup aq̄s fer abulāre
simlr ꝙ ex dote agilitatꝭ h̄e-
buit ita ptinet ad hoc pdu-
cēdū dīna ꝯtracie virtute i
statu uie mo iᵒ qᵒ virtute ꝯtra-
ria simlr ꝙ alui ⁊ glie
pmediaꝫ cū ac hoc ꝯ oz ꝙ mēs
ubi mō ꝯgnitōib̄ desistat
quo a fantasmatibꝫ abstrah̄at
sic ⁊ corp̄ corruptibile cū ci-
dat agilitatꝭ actꝰ quo e sit i
actu ꝯtrariatur ex eo illi quiq
hūanū diuinitꝰ p essentiā uidēndū
ois ab actibꝫ sensuū abstra-
hitur ut tota aīa colligatur ad
diuina essentia intuēndā vñ et
rapi dicitur qr a superiori uirtute
abstrahitur ab eo qd ei ab homine
copetebat sic ergo sm cōmunem
cursum nemo i statu uie deū
p essentiā uidet ⁊ si aliqui h̄t
miraculose ꝯcedatur ut deū
p essentiā uideat nō tamē aīa a
carne mortali totalit separata
nō tñ sit totalit i statu uie
ex quo actibꝫ sensuū caret
qui h̄t i statu mortali uite
utitur. Et ꝯ dicit Aug. xij
sup Gen. ad litterā et ad
Paulinā de uidendo deū
qz ubi illi moysi ⁊ ꝯcedi
deū p essentiā uidisse i quodam
raptu sic de paulo dicit ij
Cor. xij ut tñc uideo ⁊ cetera
legifer ⁊ doctor gentiū q̄ i
iᵒ ad Cor. xij dicit ꝙ ꝯ glo-
riosus q̄ aīa ꝯ ꝯ exeplaribꝫ
ad hoc creati sūt ut deū con-
i raptu uideat vñ sc̄s Aug.
qui sapiām qui deus cū ibi
huic uite funditꝰ morit̄ ad
x̄ Cor. q̄ ⁊ ꝯ h fuit sm v̄ ⁊
ut eēt sic uiator ⁊ ꝯphensor
ꝑ ꝙ opetebat eo h̄ ꝙ dat

deus ⁊ homo vn ⁊ ꝯ ptate
erat omnia q̄ ad hūaz naturā
ptabat vñ vnaquaqz vis
aīe ⁊ corpis effice ꝯ sibi ipe
dispoebat vñ nec dolor corpis
ꝯtēplationē mētis impediebat
nec fruitio mētis dolore cor-
pis minuebat ⁊ tñ mens eius
luce glie illustrata deū p
essentiā uidebat ut inde ab
inferioribꝫ ptibꝫ gl'a nō diriuabat̄
⁊ sic erat uiator ⁊ ꝯphensor
ꝙ de aliis dici nō pt i quo
ex superioribꝫ uiribꝫ redūdabat
deriuatio ad inferiores // redundabat
⁊ passionibꝫ inferiorib̄ uiribꝫ
superiores trahūtur. Ad xᵐ dicendū 8
ꝙ intellectuali uisione i sta-
tu uie deus cognoscitur nō ut
sciatur de eo quid est sꝫ q̄ nō
e quātū ad hoc eius essentia ꝯ
cognoscit sup omnia collocatā
intelligentes quinimo et ꝯgita
p aliquos sensus fiat vñ
dicit Aug. q̄ refugimus ad id
ꝙ cognoscimus nō ad id qᵒ cog-
noscimus ut ex superioribꝫ patꝫ.
Ad 1 dicendū ꝙ mens nr-
i i statu uie diuina essentia aliq
cognoscere pt nō ut sciat de
ea quid est sꝫ solū quid nō est.
Ad vi dicendū ꝙ nō possumus 7
diligere deū immediate nō alio
p dilecto quinimo quia ex aiore
uisibilibꝫ amore i inuisibilia 6
rapiamur nō at possumus i
statu uie deū imediate ꝯgnosce
nō alio pꝯgnito ꝯ ꝙ r̄o est
q̄ ad affectū ad intellectū sequitur
ubi terminatur opo intellectꝰ i incipit
opo affectꝰ intellectꝰ at ex ef-
fectibꝫ ⁊ causis procedit tādē
puenit i ipm deū ꝯgnitū aliq̄
ꝯ cognoscēdo de eo q̄ e ī nō dicitur
⁊ affectus fer̄ i id quod ꝯcipit
offerre simlr i uerū habeat
uidere p orām [illegible] 1
intsiue. Ad vij dicendū ꝙ quinimo

int[er]ius mo[do] sit f[ac]tus ad h[oc] q[uod] vide-
at d[eu]m no[n] t[ame]n ut n[atur]ali s[ed] a[liqu]a inte-
d[eu]m vide[re] possit. s[ed] p[er] lu[men] gl[or]ie
s[ib]i infusu[m] et i[de]o o[mn]i tu[n]c l[umin]e
remoto no[n] o[porte]t q[uod] int[er]ius d[eu]m
p[er] e[ssenti]am videat s[ed] l[umin]e gl[or]ie a
t[ame]n illust[ra]tus ip[s]a e[ssenti]a creat[ur]e
gl[or]ie cui et d[omi]num visio[n]is impe-
8 dimentu[m]. Ad viij d[icendum] q[uod] in eis
n[atu]ra cu[m] intelligibi[li]b[us] q[uod] h[abe]t
ut p[ro]p[ri]u[m] q[uo]d dat et cu[m] alijs q[uo]d
h[abe]t ec[iam] v[e]l q[ui]b[us]c[um]q[ue] i casu sit de q[uo]
no[n] o[porte]t q[uod] ip[s]e sit i[n] ca[usa]nt form[a]
intelligi[bilis] s[ed] ut dab[it] esse sit c[um]
i alijs c[re]aturis q[ui]b[us]c[um]q[ue] aut
c[re]aturis o[mn]ib[us] q[ui]b[us] dat esse
t[ame]n dat cuil[ibet] c[re]ature p[ro]p[ri]u[m] mo[dum]
cendi[t] et eq[ui]ta[tem] ad h[oc] q[uod] e[st] i
o[mn]ib[us] p[er] e[ssenti]am p[rese]ntia et pot[enti]am
inveni[tu]r esse d[eu]m s[ed] in d[omi]no dil[ectus]
ti v[n]oq[ue]q[ue] s[ed] p[ro]p[ri]u[m] mod[um] eius
9 Ad x d[icendum] q[uod] dupl[ex] e[st] s[an]c[t]itas
m[en]tis v[n]a q[ue] s[an]a a culpa
p[er] gr[ati]am fidei et h[ec] s[an]c[t]itas fa-
cie d[e]i a[d] m[od]um et clar[ita]te
i speculo et i enig[mate] alia
e[st] ab o[mn]i culpa et pec[cat]o i[m]mu[n]i-
tas que e[st] p[er] gl[ori]am et h[ec] fa[cit] s[an]c[t]os
vide[re] d[eu]m facie ad facie[m]
et i[n] e[ss]e d[omi]ni visio[n]is dist[i]ngui[tur]
i[n] celo s[ed] videm[us] n[un]c p[er] spe-
10 culu[m]. Ad x d[icendum] q[uod] e[ss]e q[uo]d e[st]
p[ri]m[u]m p[ro]p[ri]etate co[n]sistit id p[er] e[ssenti]am
v[e]l cui[us]l[ibet] nullius p[ro]portio[n]is ex-
cedit et i[de]o co[n]g[nosc]itur et ex h[oc] ver[um]
ip[su]m co[n]g[n]oscit[ur] s[ed] q[uo]d e[st] p[ri]m[u]m cast-
tate exced[i]t in p[ro]portio[n]e alit[er]
o[mn]ib[us] alias res v[e]l p[er] nullius
alti[us] co[n]gnitio[n]em sup[er]i[us] co[n]scip[i]t
et i[de]o i statu u[ia]e i q[uo] p[er] sp[eci]es a
reb[us] abst[ra]ctas intelligit et
co[n]gnoscit eius e[ssenti]am sup[er]i[us] no[n] at-
11 ting[it] in statu. Ad xj d[icendum] q[uod]
q[ui]b[us]c[um]q[ue] d[omi]n[u]m a c[re]atur[is] sit p[ro]p[ri]b[us]
int[er]i[us] mo[do] n[on] e[st] t[ame]n ei co[n]iuncta
ut f[or]ma intellig[ibi]l[is] q[ui]a i[n]t[er]i[us] e[ss]e
possit q[uo]d i[n] lu[m]i[n]e gl[ori]e d[omi]no p[ro]-
ficit ip[s]a e[ssenti]a e[ssenti]alis no[n] h[abe]t fa-

cultate[m] videndi d[eu]m p[er] e[ssenti]am a[n]i-
ma p[ro]p[ri]o lu[m]i[n]e illustrat[ur] et
deficit et videndi facultat[em] et
visio[n]is p[ro]p[ri]a intrinseco et v[e]l
p[ro]p[ter] ad e[ssenti]am q[ui]b[us] e[ssenti]a i c[re]ata
inveniat[ur] ub[i]q[ue] c[re]ato[r]is similitudo
no[n] t[ame]n q[ue]c[um]q[ue] ad c[re]atura[m] co-
utim[ur] co[n]tinue ad c[re]ant[em] est
similitudo c[re]ator[is] v[e]l n[on] o[porte]t q[uod]
h[oc] intuito n[ost]ra f[er]at[ur] i d[eu]m.
Ad xij d[icendum] q[uod] sic d[icitu]r i glo[sa] i p[ro]-
p[ri]o ip[s]e v[e]l d[omi]ni[u]m e[ss]e[ntia] s[e]c[un]d[u]m caritates etc.
ab v[n]a i[n]c[re]ata [uni]tate multe
c[re]ate [uni]tates i m[en]tib[us] h[umani]s
imp[ri]muntur sic ab v[n]a facie
multe facies resultant i
speculo dimis sed multo fracto
h[oc] ergo n[on] obtinet i[n]c[re]ata d[omi]no
unde dicim[us] h[oc] q[uod] p[er] eius similitudine[m]
i m[en]te n[ost]ra resultante de q[ua]
meditam[ur] ut sup[ra] p[ate]t p[ro]ficia ps[almus]
no[n] meditam[ur] de q[ua]eltionib[us] v[e]l
no[n] o[porte]t q[uod] ip[s]a i[n]c[re]ata [uni]tas
a nob[is] p[er] e[ssenti]am videat[ur]. Ad 12 12
d[icendum] q[uod] su[m]ma [uni]tas q[uod] c[re]at[ur]e sit
e[ss]e su[m]me co[n]g[n]oscibile s[ed] ex p[ar]te n[ost]ra
co[n]tingit q[uo]d e[ss]e m[od]us co[n]g[n]oscibi[li]
n[ost]ra sic p[ro]p[ter] p[ro]p[ri]e p[ro]ximus mente
Ad xiiij d[icendum] q[uod] auctoritas illa
dupl[ice]r exp[ositi]o[n]e i glo[sa] v[e]l n[ost]ro ut
intelligat[ur] de visio[n]e p[ro]p[ri]a magi-
naria v[e]l d[icitu]r intell[ectualis] vidi d[omi]n[u]m
facie ad facie[m] no[n] q[uod] de[us] vi-
d[er]i possit s[ed] formas vide[n]s q[uo]d d[eu]m
e[ss]e eloque[n]s. Alio[modo] exp[oni]t[ur] i glo[sa]
q[uo]d intel[lig]itur de visio[n]e intellectuali
qua s[an]cti d[omi]ni a [uni]tate i co[n]te[m]-
placio[n]e in[tellig]u[n]t no[n] quid s[e]c[un]d[u]m
de ea quid e[st] s[ed] magis q[uo]d no[n]
v[e]l d[icitu]r lib[er] i[n]t[e]ll[ectualis] v[er]itate[m] s[en]-
tiendo videt quanta e[st] p[ro]fu[n]di-
tas no[n] videt t[ame]n q[ua]nto sit
longe e[ss]e fiat i[n] d[omi]no apprinq[ui]t
q[uo]d r[ati]o illa aut eius q[ue] co[n]spicit no[n]
c[re]ato sp[irit]ui d[i]c[itu]r no[n] posse s[e]c[un]d[u]m
Et p[ro]p[ter] pauca subiungit ip[s]a
p[er]fect[a] contemplatio[n]is fit a no[n] solida
et p[er]manens visio s[ed] q[uasi] queda[m]

visiois imitacio faciens dm qz
eius p̄sencie quelz cognoscit h.9
in eorum dei facie notam

Quod deum eē quidam dicunt. Utrum deum eē
sit p se notum menti humane
sicut prima pricipia demonstracoīs
que non possunt cogitari non eē
/ tamen q sicut primo est nobis p se
no quorum cognicio naliter est
nobis indita / sed cognicio exsistendi
deum omnibus naliter est insita
ut dicit dam / ergo etc. P̄ deus est
quo maius cogitari non pt /
sed id q pt cogitari non eē est
maius id q non pt cogitari / ergo
deus non pt cogitari non eē. P̄
deus est ipsa veritas / sed non pt cogi
tare veritatem non eē / quia si pt non eē
sequitur ea eē / ergo non pt cogitari deum
non eē. P̄ deus est ipsum eē suum /
sed non pt cogitari quidem de se
predicetur ut q homo non sit homo / ergo non
pt cogitari deum non eē. P̄ omnia
desiderant summum bonum ut
boec dicit / summum autem bonum solus deus
ergo omnia desiderant deum / sed non
pt desiderari quod non cognoscitur / ergo
quibus tercio patet deum eē et idem q
per se notum. P̄ veritas prima precellit omnem
veritatem creatam / sed aliqua veritas
creata est adeo evidens quod non pt
cogitari non eē sicut veritas huius
propositionis q affirmacio et negacio sunt simul
vera / ergo multo minus pt cogitari
veritatem non eē que est deus. P̄ vigere
habet deus quam anima humana / sed anima non
pt cogitare se non eē / ergo multo
minus pt cogitare deum non eē /
P̄ omne quod est presens vel eē futurum /
sed veritas est ergo presens fuit verum ea
futura non autem veritatem / ergo non
pt cogitari quin sit veritas fuit /
sed deus est veritas ergo etc. Sed dicendum
quod processus est fallax sed quia semper
veritatem futura eē antequam eēt
non dicitur aliquando veritatem semper. Sed tamen
quod. Sed quia est verum semper reduci ad

aliquod verum semper sicut eē in presentem
ad aliquod presens / sicut in futura
eē verum sed quid oportebit ad eē verum
semper sicut semper erat verum dicere veri
tatem eē. P̄ racionem dei propria est eius
precepto in sed non pt cogitari deus
non eē / ergo non pt cogitari deum non
eē. Sed quia quid dicitur in psalmo dixit insipi
ens. Sed dicendum quod deum eē in habitu
intellectus est p se notum sed actu pt
cogitari non eē. Sed quod de hiis que
naliter habitu cognoscuntur non pt quis
estimari sed contrarium vocem / sicut sunt
prima principia demonstracionis / si ergo quis
hoc quod est deum eē pt estimari actu
deum eē non eē p se notum. P̄ tercia
quod est p se non cognoscitur sine
aliqua deduccione aut racione / sicut tales
stant cum cognicio terminis cog
noscitur ut dicit in primo posteriorum / sed deum
eē non cognoscitur nisi inspiciendo
effectum eē. Ro. invisibilia dei
etc. / ergo deum eē non pt eē p se notum
P̄ michi est hoc contra sua fide ut
augustinus dicit / sed de hiis que sunt fidei
dubitare pt ... de quibus aliis
etc. pt cogitari deum non eē. P̄
cognicio dei ad sapienciam pertinet /
sed non omnes habent sapienciam / ergo non
omnibus notum est deum eē. P̄ augustinus
dicit in libro de trinitate quod summum bonum
purgatissimis mentibus cernitur /
sed non omnes habent purgatissimas
mentes / ergo etc. P̄ quicumque
distinguunt vero unum pt simul
alterum cogitari sicut deum eē
possumus cogitare sine eo quod
cogitamus eum eē bonum ut dicit
boecius libro de ebdomadibus / sed deus dicitur
verum eē eternum / ergo idem quod prius.
... est deo eē deum quod eē instrum
sed multi opinantur deum non eē instrum
qui dicunt deo placere mala / ergo
idem non dicitur quod etc. hec autem contraria
tripliciter opinio quidam antiquorum ut
ut varro narravit quod deum eē

non est per se notum, ut est per demonstrationem sed tantum de fide susceptum. Et ad hoc dictum induxit eos debilitas rationum quibus multi nituntur ad probandum deum esse. Alii dixerunt ut damascenus quod deum esse per se notum non est sed per demonstrationem scitum. Alii vero ut anselmus opinantur quod deum esse sit per se notum in tantum ut nec possit cogitari deum non esse intelligentibus quid nominis. Hoc possit exterius proferri et ultra quicumque profert cogitatione mentis. Prima opinio manifesta apparet inconveniens. Cum hoc quod deum esse rationibus irrefragabilibus et a philosophis probatum quibus et auctoritatibus ad hoc omnis ratio firmo leviter inducatur. Duarum vero opinionum sequentium utraque ad aliquid vera est. Est enim duplex quod per se notum simpliciter et quoad nos. Et quoad nos vero non est ad hoc demonstrationes habere ex effectibus sumptas et hoc quidem sic appet. Ad hoc enim quod sit per se notum in se requiritur quod sit predicatum de ratione subiecti. Tunc enim subiectum cogitari non potest sine hoc quod predicatum ei inesse appareat. Ad hoc autem quod sit per se notum nobis oportet quod nobis sit cognita ratio subiecti in qua concluditur predicatum. Et inde est quod quedam per se nota sunt omnibus quorum sunt termini cui talia ut subiecta et predicata omnibus non sunt. Omne totum maius est sua parte quia quilibet scit quid est totum et quid est pars. Et quedam sunt per se non sapientibus tantum qui voces terminorum cognoscunt vulgo eas ignorante. Et hoc boecius dicit in libro de ebdo. Dicit quod duplex est modus communium conceptionum. Una est communis omnibus ut si ab equalibus equalia demas etc. Alia vero est doctorum tantum ut incorporalia in loco non esse quod non vulgus sed docti comprobat. Quia si vulgi consideratio talis sit videre non potest ultra ad visum vel corporalia pertingat. Hoc autem quod est esse includit quidditatem vel per se includitur quia est autem ratio essendi. Ad cuius quidditatem unum non potest dici de aliquo cuius quidditatem quod causa sit per se notum et simpliciter. Sed in deo esse suum includitur in eius quidditate vel econverso quia in deo idem est esse et quod est. Ut dicit boecius. Et idem anselmus et quod est ut dicit avicenna et ideo simpliciter est per se notum. Sed quia quidditas dei non est nobis nota ideo quoad nos deum esse non est per se notum sed indiget demonstratione. Sed in patria ubi eius essentiam videbimus multo amplius erit nobis per se notum deum esse quam nunc sit per se notum quod affirmatio et negatio non sunt simul vera. Quia utrique ipsos scimus ad ad nã est. Ad rationes ergo vero in contrarium respondendum. Ad primum dicendum quod cognitio exponendi deum esse omnibus naturaliter insita quia omnibus naturaliter est insitum ad unum posse pervenire ad cognoscendum deum esse. Ad secundum dicendum quod verbum illud procedit si esset ex parte ipsius quod non est per se notum nobis aut quod potest cogitari non esse ex parte nostra qui sumus deficientes ad cognoscendum ea que sunt in se notissima. Unde hoc quod deus potest cogitari non esse non impedit quin est sit quoad se magis tamen cogitari non possit. Ad tertium dicendum quod veritas in eius fundatur ut sit eius esse in cognitione per se notum. Sed in veritate eius esse non est per se notum nobis et aliquid propter eius quod sit causa omnis entis quousque ut fides accipiat vel demonstratio probet. Unde non est per se notum nobis omnem veritatem esse. Unde omnium primam veritatem esse quod deum esse sit per se notum. Ad quartum dicendum quod verbum illud procedit sicut nobis esset per se notum quod quidditas sit esse dei quia quid deus est non est nobis notum per se. Sed tantum deum per essentiam non videmus sed indigemus ad hoc vel demonstratione vel fide.

Ad .v. dicendum quod summum bonum desiderari
dupliciter vel in sui essentia et sic non omnia
desiderant summum bonum vel alio modo
in sui similitudine et sic omnia deside-
rant summum bonum quia nihil est desi-
derabile nisi inquantum in eo similitudo
summi boni invenitur unde ex hoc non
potest haberi quod deum esse qui est summum
bonum per se cum sit per se notum
Ad .6. dicendum quod quamvis veritas
increata excedat omnem
veritatem creatam ut tamen probatur
veritatem creatam esse nobis magis
notam unde etiam quamvis sit minus nota
secundum se magis non quo ad alios
simpliciter. Ad .vii. dicendum quod cogitatio
ad non esse potest intelligi dupliciter
Uno modo ut hoc dumtaxat in apprehensione
cadat et ut probatur quod quamvis
cogitet se non esse sicut cogi-
tat aliquem se non fuisse et sic etiam
non potest simul totum in apprehensione
cadere ad esse totum et minus pro-
pter unum contrarium excluditur aliud
Alio modo ita quod huic apprehensioni
assensus adhibeatur et tamen potest
cogitare se non esse cum assen-
tit cum quod cogitat ad principium
secundum esse. Ad .viii. dicendum quod id quod non
est verum fuisse praeteritum futurum esse
non est id simpliciter quod ad tunc
fuit quando dicitur hoc fuisse futurum
sed hoc ponamus per impossibile aliquid
non fuisse tunc et tali ponere sta
... verum id malum ... in ...
... non solum esse ... et non
esse ... de ... et non ... co-
gitet verum dicit et non ... quod
... fuit id malum et
quid. Ad .ix. dicendum quod id quod est
verum ... quod reducitur ad verum
vel ... simpliciter ... est
verum esse non ... Ad .x. dicendum
quod quamvis non deum sit quod est
notum hoc esse per se notum ... vero
non secundum. Ad ... in quarum dicendum
quod ... in prologo sic ita exponit

quod insipiens intelligitur dixisse
in corde non est deus in quantum
verba cogitavit non quod intellectu
vere cogitare potuit. Ad .2.m
dicendum quod eodem modo quo ad se tum et
actu est per se notum et non per se
notum. Ad .3.m dicendum quod hoc est ex
defectu cognitionis nostre quod deum
cogitare non possumus ... ex
effectibus unde per hoc non excluditur
quin per se sit per se notum. Ad .4.m
dicendum quod ad hoc quod cognoscatur ad
esse non oportet quod sciatur quid sit
per diffinitionem sed quia sic est per ...
Ad .v. dicendum quod ea que sunt fidei certis-
sime cognoscuntur sed quod certitudo
importat firmitatem adhesionis
nullius enim credens firmius
adheret que hiis que per fidem credit
non autem cognoscuntur certissime
sed quod certitudo quietationem intellectus
in re cognita importat quod enim
credens assentiat hiis que credit
non provenit ex hoc quod intellectus eius
sit terminatus ad credendum nisi
aliquorum principiorum sed ex non
... intellectus ad hoc quod illi
credita assentiat et inde est
quod de hiis que sunt fidei potest motus
dubitationis insurgere in credente.
Ad .6. dicendum quod sapiens consistit
tunc solum quod cognoscitur deum esse
et hoc quod accedimus ad cognitionem
de eo quod est qui enim scit aliquid
prout est ab omnibus aliis distinctum
appropinquat cognitioni que cognoscitur
quid est de hac autem cognitione
intelligitur auctoritas augustini quod in-
ducta. Unde patet visio. Ad .vii.
Ad .viii. dicendum quod ea que sunt a nobis
distincta non possunt cogitari
ab invicem separata et quia
separati cogitari possunt quamvis
enim deus cogitari possit sine
hoc quod eius bonitas cogitetur non tamen
potest cogitari quod sit deus et non sit bonus

Vnde i deo distinguntur que est esse vere non tamen sed que possit cogitari non esse. Ad tertium dicendum quod deus non solum cogitatur in effectu nostris sed talibus suis effectibus. Vnde dato quod ab aliquo non cognoscitur ut intelligitur non sequitur quod non cognoscatur potest esse quod in eius effectibus cognoscatur tamen eius effectus sit eius cuius esse quod incognitum esse non potest.

Tercio decimo queritur utrum per naturalem rationem possit cognosci trinitas personarum. Quod sic Romanos i. invisibilia dei etc. Glossa invisibilia refertur ad personam patris sempiterna vero ad personam filii divinitas ad personam spiritus sancti. Per naturalem cognitionem cognoscit quod deus est potens sapiens et bonus ergo per naturalem rationem potest cognosci attributa personarum pater potentie ergo per naturalem rationem possumus cognoscere generativam sicut et quod in deo est potentia generativa. Sed posita potentia generativa in divinis sequitur distinctio personarum ergo naturali ratione possumus cognoscere distinctionem personarum. Preterea ad potentiam generativam sit sicut per ordinem operationum est ordo potentiarum sed inter omnes operationes potentia est intellectus perfectissima et per intellectum intelligentis et in intellectu agens et potentia intellectiva potentia est prima potentiarum sed potentia intellectiva est potentia generativa quia omnis intellectus gignit sui noticiam in seipso ergo. Item omne equivocum reducitur ad univocum sicut multitudo ad unitatem sed processio creature a deo est processio equivoca cum creatura non generetur a deo in divinis et ideo ergo potest per naturalem rationem ergo per rationem in deo processionem univocam qua deus a deo procedat qua posita sequitur processio personarum in divinis.

Item dicit quedam glossa super Apoc. quod nulla secta fuerit que trinitatem personarum ... sed maxime error ... personam patris si ponunt filium non tamen ... secta philosophorum quinimmo alii cognoverunt de divinis cognoverunt posuerunt patrem et filium in divinis ut dicit Boetius ... sua omnem inequalitatem perdidit equalitas sed inter creaturam et creatorem est inequalitas ergo ... inequalitate ergo in deo equalitas ponitur sed non potest ibi esse equalitas ubi non sit ibi distinctio quia nihil est equale sibi nec simile sibi ut dicit Hilarius ergo per naturalem rationem ad hoc pervenit quod in deo est summa iocunditas sed nullius boni est summa iocunditas sine socio ut dicit Boetius ergo per naturalem rationem in trinitatem sicut ... cum ... Contra ... non solum quantum ad essentialia attributa sed quantum ad propria personarum. Item philosophi non habuerunt cognitionem de deo nisi per naturalem rationem sed ad cognitionem trinitatis non pervenerunt ... adhibuimus nobis ... magnificat. Item Augustinus narrat de civitate dei quod Porphyrius philosophus dixit deum patrem et filium ab eo genitum. Et Trismegistus dicit in libro ... quondam ... in principio ... unum ... exclusive ... trinitas personarum.

Respondeo dicendum quod ... fides est ... non cognoscitur ... trinitas ad articulos fidei pertinet ergo ... trinitas personarum duplex cognoscitur uno modo quantum ad propria quibus distinguuntur ... trinitas cognoscitur ... alio modo per essentialia que appropriata sunt personis sicut talia

Fides non habet meritum ubi ... sed in fide trinitatis personarum proprie meritum ... ergo ... trinitas personarum divinarum cognoscitur ...

tacitas psite cognostiuo p/ qz
a trinitate e vnnotap mitu
ysta remanet i dinis hz etri
suppo huius attributa ppr aliq
similitu. ad ppa ppe appant
psonis h at psois appata
naliggu cc cognosti put ppa
ud ppe nequaq m/ t hvo e
qz ab agente no pt aliq acto
pgredi ad qua se eqz instra
extende no put/ sic ars fa
bilno pt edificare/ qz ad
hut effm no se extendit
fabrilia instra/ pma at
putas demr at oibus ut gmta
obz de ma sit inob q instra
mt hagit t orig lume i nob
iget rona ali ad ntlig
cognito v domanalis pt
ptinge ad q sic p pui no
extendit/ pmo p at pu e
cognita assibz ortu ht ut pz
p phm i y posteriorz/ ex ssi
bilibz at no pt puem ad ppa
ppsi sic ex effectibz deue ad
cas/ qz ome qd e dinis talite
ht ad eam ptinet cum de eq p
eam sua sit ka ad ppa at
ppe sic ulones quis p no
ad cas sz ad mite ex fm
dualit cognito i ppa ppa
deuenire no possumus/ ad p
i dd q expoi glore sint
h appata pp no ppa/ ad
x dd q ponit mitellecm
ceptua p et sat nali rone
cosidari pt. no at hat poni
intellcina ce p o m quatiua
ta ecni i deo sit idz mt q ht
mt e t intellu ro nali q no
cogit pone q deq mtlludo
ad signat a se distinctu.
3 Ad x dd q ois intelli sup
poit aliq vni te equotato
ois vnnotatoy no tn ois

equocagno psuppo gnonj
vnnota ynus cq. sequedo
naliz roij/ tac em equoce
no Ec ppe tac ppci sz ih ul
i. vnta vnnota aht zalite
respectoig ppci als ad
cet ca sni pig q e ne no pt
tio vono sz/ ad xy dd q 8
glo i mtg de sectis hetictz
qui ex ecta pdicaut/ vni
cis no mtelldu secte genti
lui/ ad. x dd q e no supposita 7
ppe distictoe e pone lqlte
i dinis h q eq boni te sui
sapie equale ee dicig ut
dd q i equali te duo cosidant
sequalit tacz eqlit suppo
ta equalit e vnitas/ ad s
no porco ml ab mus vi
h ud expreta eqlitas
meglitate pre sic vnitas
nj sz supposita equalit sit
mlta et h no psuppone eqlite
tas optet ut sz vni e
dualit hic e ptede q t dualite
p uie eqlitas/ ut vni te 6
ude dualite meglitas/ ad
8 dd q vbi boetij e mtel
de llas qu ht e se pst sz
bont te si umu diget aliq
amicis vnnocdicitas no p
sicit sui sacdo sz p e deo i
sekt plenitu z iocuditate
vn ad e iocudi te plena
no oz pone cosortiu/ ad a 4
dd q qumis i catis mga
aliq sctia pp q ad ppa no
tu ex ill sciabz pt cocludi ta
ce i dinis qz ea q i catur
mcuir distincta i cato e
sine distinct c incuir/ ad 8.
8 dd q aulis no intell
charitatu i deo sz ut onde
psi tom eucharij ml exp hcy
aliq sacrificij t orat
charitu obseruabat/ ad ipsa 9.

quibus ista perfectiora intelliguntur quantum ad appetita non quantum ad ppria

Ca ij Questio est de magistro et primo queritur utrum homo possit docere et dici magister vel solus deus. Et videtur quod solus deus doceat et magister dici debeat. Matthei 23 unus est magister vester, et precedit: nolite vocari rabbi. Super quo glossa: ne divinum honorem hominibus tribuatis aut quod dei est vobis usurpetis. Ergo magistrum esse et docere solius dei esse videtur.

2 Preterea si homo docet non nisi per aliqua signa quia etsi rebus ipsis aliqua docere videatur ut si aliquo querente quid sit ambulare aliquis ambulet tamen hoc non sufficit ad docendum nisi signum aliquod adiungatur ut Augustinus dicit in libro de magistro, et probat eo quod in eadem re plura conveniunt, unde nescitur quantum ad quid de re illa demonstratio fiat utrum quantum ad substantiam vel quantum ad accidens aliquod eius. Sed per signum non potest deveniri in cognitionem rerum quia rerum cognitio potior est quam signorum cum signorum cognitio ad rerum cognitionem ordinetur sicut ad finem. Effectus autem non est potior sua causa. Ergo nullus potest tradere alicui cognitionem aliquarum rerum et ita non potest eum docere.

3 Preterea si alicui signa aliquarum rerum proponantur per hominem, aut ille cui proponuntur cognoscit res quarum sunt signa aut non. Si quidem res illas cognoscit de eis non docetur. Si vero non cognoscit, ignoratis autem rebus nec signorum significationes cognosci possunt, quia enim nescit hanc rem que est lapis non potest scire quid hoc nomen lapis significet. Ignorata autem significatione signorum non potest per signa aliquis addiscere. Si ergo homo nichil aliud faciat ad doctrinam quam signa proponere videtur quod homo ab homine doceri non possit.

4 Preterea docere nichil aliud est quam scientiam in alio aliquo causare. Sed scientie subiectum est intellectus. Signa autem sensibilia quibus solummodo videtur homo posse docere non perveniunt usque ad partem intellectivam sed sistunt in potentia sensitiva. Ergo homo ab homine doceri non potest.

5 Preterea si scientia in uno causatur ab alio, aut scientia inerat addiscenti aut non inerat. Si non inerat et in homine uno ab alio causatur, ergo unus homo in alio scientiam creat quod est impossibile. Si autem inerat aut inerat in actu perfecto et sic causari non potest quia quod est non fit, aut inerat sicut in rationibus seminalibus; rationes autem seminales per nullam virtutem creatam in actum reduci possunt sed a solo deo nature inseruntur ut dicit Augustinus super Genesim ad litteram. Ergo relinquitur quod unus homo alium nullo modo docere possit.

6 Preterea scientia quoddam accidens est; accidens autem non transmutat subiectum. Cum ergo doctrina nichil esse videatur nisi transfusio scientie de magistro in discipulum, unus alium docere non potest.

7 Preterea Ro. x super illud fides ex auditu dicit glossa: licet deus intus doceat preco tamen exterius annuntiat. Scientia autem intus in mente causatur non autem exterius in sensu. Ergo homo a solo deo docetur non ab alio homine.

8 Preterea Augustinus dicit in libro de magistro: solus deus cathedram habet in celis qui veritatem docet interius, alius autem homo sic se habet ad cathedram sicut agricola ad arborem. Agricola autem non est factor arboris sed cultor. Ergo nec homo potest dici dator scientie sed ad scientiam dispositor.

9 Preterea si homo est verus doctor oportet quod veritatem doceat. Sed quicumque docet veritatem mentem illuminat cum veritas sit lumen mentis. Ergo homo mentem illuminabit si docet. Sed hoc est falsum cum deus sit qui illuminat

omnem hominem venientem in hunc mundum, Io. 1. Ergo non potest aliquem docere. Praeterea, si unus homo alium docet, oportet quod faciat eum de potentia scientem actu scientem. Ergo oportet quod eius scientia educatur de potentia in actum. Quod autem de potentia in actum educitur necesse est quod mutetur. Ergo scientia vel sapientia mutabitur, quod est contra Augustinum in libro LXXXIII quaestionum, qui dicit quod sapientia accedens homini non ipsa mutatur, sed hominem mutat. Praeterea, scientia nihil aliud est quam descriptio rerum in anima, cum scientia esse dicatur assimilatio scientis ad scitum. Sed unus homo non potest in anima alterius describere rerum similitudines; sic enim intus operaretur in ipso, quod solius Dei est. Ergo unus homo alium docere non potest. Praeterea, Boethius dicit in libro de consolatione quod per doctrinam solummodo mens hominis excitatur ad sciendum. Sed ille qui excitat intellectum ad sciendum non facit eum scire, sicut nec ille qui excitat aliquem ad videndum corporaliter non facit eum videre. Ergo unus homo non facit alium scire, et ita non proprie potest dici quod eum doceat. Praeterea, ad scientiam requiritur certitudo cognitionis, alias non esset scientia sed opinio vel credulitas, ut Augustinus dicit in libro de magistro. Sed unus homo non potest in altero certitudinem facere per signa sensibilia quae proponit; quod enim est in sensu magis est obliquum eo quod est in intellectu; certitudo autem semper fit ad ad magis rectum. Ergo unus homo alium docere non potest. Praeterea, ad scientiam non requiritur nisi lumen intelligibile et species. Sed neutrum potest in uno homine ab alio causari, quia oporteret quod homo aliquid crearet, cum huiusmodi formae simplices non videantur posse produci nisi per creationem. Ergo homo non potest in alio scientiam causare, et sic nec docere. Praeterea, nihil potest formare mentem hominis nisi solus Deus, ut Augustinus dicit. Sed scientia est quaedam forma mentis. Ergo solus Deus in anima scientiam causat.

Praeterea, sicut culpa est in mente, ita ignorantia. Sed solus Deus purgat mentem a culpa, Ysa. 43: Ego sum qui deleo iniquitates tuas propter me. Ergo solus Deus purgat mentem ab ignorantia. Praeterea, cum scientia sit certitudinalis cognitio, ab illo aliquis scientiam accipit per cuius locutionem certificatur. Non autem certificatur aliquis ex hoc quod audit hominem loquentem; alias oporteret quod quicquid alicui ab homine diceretur, ei pro certo constaret. Certificatur autem solum secundum quod interius audit veritatem loquentem, quam consulit etiam de hiis quae ab homine audit ut certus fiat. Ergo homo non docet, sed veritas quae interius loquitur, quae est Deus. Praeterea, nullus per locutionem alicuius addiscit illa quae ante locutionem interrogatus respondisset. Sed discipulus antequam ei magister loquatur responderet interrogatus de hiis quae magister proponit. Non enim doceretur ex locutione magistri nisi ita se habere cognosceret sicut magister proponit. Ergo unus homo non docetur per locutionem alterius. Contra: quod dicitur 2 Thy. 1: In quo positus sum ego praedicator et magister. Ergo homo potest esse et dici magister. Praeterea, 2 Thy. 3: Tu vero permane in hiis quae didicisti et credita sunt tibi. Glossa: a me tamquam a vero doctore. Et sic idem quod prius. Respondeo dicendum quod in tribus eadem opinionum diversitas invenitur, scilicet in eductione formarum in esse, in acquisitione virtutum, in acquisitione scientiarum. Quidam enim dixerunt formas omnes esse ab agente extrinseco, quod est substantia vel forma separata, quam appellant datorem formarum vel intelligentiam agentem, et quod omnia inferiora agentia non sunt nisi sicut praeparantia materiam ad formae susceptionem. Similiter etiam Avicenna dicit in sua metaphysica quod habitus honesti causatur non ex actione nostra, sed actio prohibet

q.

q.

q.

R.
ab extrinseco
i. opinio
educ. form.

Virtutes.

eius convenit et adaptat [illegible] ut accidat huiusmodi habitus a substantia perficiente in animabus hominum quae est intelligentia agens vel substantia ei consimilis. Similiter etiam ponunt quod scientia non efficitur in nobis nisi ab agente separato; unde Avicenna ponit in VI de naturalibus quod formae intelligibiles effluunt in mentem nostram ab intelligentia agente. Quidam vero e contrario opinati sunt quod omnia ista rebus essent indita, nec ab exteriori causam haberent, sed solum per exteriorem actionem manifestarentur. Posuerunt enim quidam quod omnes formae naturales essent actu in materia latentes, et quod agens naturale nihil aliud facit quam extrahere eas de occulto in manifestum. Similiter etiam aliqui posuerunt quod habitus omnes virtutum nobis sunt inditi a natura, sed per exercitium operum removentur impedimenta quibus praedicti habitus quasi occultabantur, sicut per limationem aufertur rubigo ut claritas ferri manifestetur. Similiter etiam aliqui dixerunt quod animae est omnium scientia concreata, et per doctrinam et huiusmodi scientiae exteriora adminicula nihil aliud fit nisi quod anima deducitur in recordationem vel considerationem eorum quae prius scivit; unde dicunt quod addiscere nihil aliud est quam reminisci. Utraque autem istarum opinionum est absque ratione. Prima enim opinio excludit causas propinquas, dum effectus omnes in inferioribus provenientes solis causis primis attribuit; in quo derogatur ordini universi, qui ordine et connexione causarum contexitur, dum prima causa ex eminentia bonitatis suae rebus aliis confert non solum quod sint, sed etiam quod causae sint. Secunda etiam opinio in idem quasi inconveniens redit: cum enim removens prohibens non sit movens nisi per accidens, ut dicitur VIII Phys., si inferiora agentia nihil aliud faciunt quam producere de occulto in manifestum removendo impedimenta quibus formae et habitus virtutum et scientiarum occultabantur, sequitur quod omnia inferiora agentia non agant nisi per accidens. Et ideo secundum doctrinam Aristotelis media via inter has duas tenenda est in omnibus praedictis. Formae enim naturales praeexistunt quidem in materia, non in actu ut alii dicebant, sed in potentia solum, de qua in actum reducuntur per agens extrinsecum proximum, non solum per agens primum ut alia opinio ponebat. Similiter etiam secundum eius sententiam in VI Ethicorum virtutum habitus ante earum consummationem praeexistunt in nobis in quibusdam naturalibus inclinationibus quae sunt quaedam virtutum inchoationes, sed postea per exercitium operum adducuntur in debitam consummationem. Similiter etiam dicendum est de scientiae acquisitione, quod praeexistunt in nobis quaedam scientiarum semina, scilicet primae conceptiones intellectus, quae statim lumine intellectus agentis cognoscuntur per species a sensibilibus abstractas, sive sint complexa sicut dignitates, sive incomplexa sicut ratio entis et unius et huiusmodi, quae statim intellectus apprehendit. In istis autem principiis universalibus omnia sequentia includuntur sicut in quibusdam rationibus seminalibus. Quando ergo ex istis universalibus cognitionibus mens educitur ut actu cognoscat particularia quae prius in potentia et quasi in universali cognoscebantur, tunc aliquis dicitur scientiam acquirere. Sciendum tamen quod in naturalibus rebus aliquid praeexistit in potentia dupliciter: uno modo in potentia activa completa, quando scilicet principium intrinsecum sufficienter potest perducere in actum perfectum, sicut patet in sanatione: ex virtute enim naturali quae est in aegro, aeger ad sanitatem perducitur. Alio modo in potentia passiva, quando scilicet principium intrinsecum non sufficit ad educendum

Sciencie

2a opinio

Abinit

forme

virtutes

Scientie

Secunda sexterni

in actu, sicut patet quando ex aere fit ignis; hoc enim non potest fieri per aliquam virtutem in aere existentem. Quando igitur praeexistit aliquid in potentia activa completa, tunc agens extrinsecum non agit nisi adiuvando agens intrinsecum et ministrando ei ea quibus possit in actum exire; sicut medicus in sanatione est minister naturae, quae principaliter operatur, confortando naturam et apponendo medicinas quibus velut instrumentis natura utitur ad sanationem. Quando vero praeexistit in potentia passiva tantum, tunc agens extrinsecum est quod educit principaliter de potentia in actum; sicut ignis facit de aere, qui est potentia ignis, actu ignem. Scientia ergo praeexistit in addiscente in potentia non pure passiva sed activa; alias homo non posset per seipsum acquirere scientiam. Sicut ergo aliquis dupliciter sanatur: uno modo per operationem naturae tantum, alio modo a natura cum adminiculo medicinae; ita etiam est duplex modus acquirendi scientiam: unus quando naturalis ratio per seipsam devenit in cognitionem ignotorum, et hic modus dicitur inventio;

Invencio

alius quando rationi naturali aliquis exterius adminiculatur, et hic modus dicitur disciplina. In hiis autem quae fiunt a natura et arte, eodem modo operatur ars et per eadem media quibus et natura. Sicut enim natura in eo qui ex frigida causa laborat calefaciendo inducit sanitatem, ita et medicus; unde et ars dicitur imitari naturam. Et similiter contingit in scientiae acquisitione, quod eodem modo docens alium ad scientiam ignotorum deducit, sicut aliquis deducit seipsum inveniendo in cognitionem ignoti. Processus autem rationis pervenientis ad cognitionem ignoti in inveniendo est ut principia per se nota applicet ad determinatas materias, et inde procedat in aliquas particulares conclusiones,

Disciplina

et ex hiis in alias; unde et secundum hoc unus alium dicitur docere, quod istum discursum rationis quem in se facit ratione naturali alteri exponit per signa, et sic ratio naturalis discipuli per huiusmodi sibi proposita sicut per quaedam instrumenta pervenit in cognitionem ignotorum. Sicut igitur medicus dicitur causare sanitatem in infirmo natura operante, ita etiam homo dicitur causare scientiam in alio operatione rationis naturalis illius, et hoc est docere; unde unus homo alium docere dicitur et eius esse magister. Et secundum hoc dicit philosophus in I Posteriorum quod demonstratio est syllogismus faciens scire. Si autem aliquis alicui proponat ea quae in principiis per se notis non includuntur vel includi non manifestantur, non faciet in eo scientiam sed forte opinionem vel fidem, quamvis etiam hoc aliquo modo ex principiis innatis causetur. Ex ipsis enim principiis per se notis considerat quod ea quae ex eis necessario consequuntur sunt certitudinaliter tenenda, quae vero eis contraria totaliter respuenda, aliis autem assensum praebere potest vel non praebere. Huiusmodi autem rationis lumen quo principia huiusmodi sunt nobis nota est nobis a Deo ~~indicium~~ inditum, quasi quaedam similitudo increatae veritatis in nobis resultantis. Unde cum omnis doctrina humana efficaciam habere non possit nisi ex virtute illius luminis, constat quod solus Deus est qui interius et principaliter docet, sicut natura interius et principaliter sanat; nihilominus tamen et sanare et docere proprie dicitur modo praedicto.

Ad primum ergo dicendum quod quia dominus expresse praeceperat discipulis ne vocarentur magistri, ne posset intelligi hoc prohibitum esse absolute, glossa exponit qualiter haec prohibitio sit intelligenda. Prohibemur enim hominem hoc modo vocare magistrum ut ei principaliter magisterium attribuamus quod Deo competit, quasi in hominum sapientia spem ponentes, et non magis de hiis quae ab homine

audiuimus diuina ueritate consulentes que in nobis loquitur per sue similitudinis impressionem qua de omnibus possumus iudicare.

2 Ad 2m dicendum quod cognitio veritatis in nobis non efficitur per cognitionem signorum sed per cognitionem aliarum rerum magis certarum scilicet principiorum que nobis per aliqua signa proponuntur et applicantur ad aliqua que prius erant nobis ignota simpliciter. Cognitio enim principiorum facit in nobis scientiam conclusionum non cognitio signorum.

3 Ad 3m dicendum quod illa de quibus per signa edocemur cognoscimus quidem quantum ad aliquid et quantum ad aliquid ignoramus, ut si doceamur quid est homo oportet quod de eo presciamus aliquid scilicet rationem animalis vel substantie aut saltem ipsius entis quod nobis ignotum esse non potest. Et similiter si doceamur aliquam conclusionem oportet prescire de subiecto et passione quid sunt, principiis etiam per que conclusio docetur precognitis; omnis enim disciplina fit ex preexistenti cognitione ut dicitur in principio posteriorum. Unde ratio non sequitur.

4 Ad 4m dicendum quod ex sensibilibus signis que in potentia sensitiva recipiuntur intellectus accipit intentiones intelligibiles quibus utitur ad scientiam in seipso faciendam. Proximum enim scientie effectivum non sunt signa sed ratio discurrens a principiis in conclusiones ut dictum est.

5 Ad 5m dicendum quod in eo qui docetur scientia preexistebat non quidem in actu completo sed quasi in rationibus seminalibus secundum quod universales conceptiones quarum cognitio est nobis naturaliter insita sunt quasi semina quedam omnium sequentium cognitorum. Quamvis autem per virtutem creatam rationes seminales non educantur in actum quasi per aliquam virtutem creatam infundantur, tamen id quod est in eis originaliter et virtualiter actione creata potest in actum educi ut dictum est.

6 Ad 6m dicendum quod docens non dicitur transfundere scientiam in discipulum quasi illa numero scientia que est in magistro in discipulo fiat, sed quia per doctrinam fit in discipulo scientia similis ei que est in magistro educta de potentia in actum ut dictum est.

Ad 7m dicendum quod sicut medicus quamvis exterius operetur natura sola interius operante dicitur facere sanitatem, ita et homo dicitur docere veritatem quamvis exterius annuntiet deo interius docente.

Ad 8m dicendum quod Augustinus in libro de magistro per hoc quod probat solum deum docere non intendit excludere quin homo exterius doceat, sed quod solus deus docet interius.

Ad 9m dicendum quod homo vere potest dici verus doctor et docens veritatem et illuminans mentem, non quasi lumen rationi infundens sed quasi lumen rationis adiuvans ad scientie perfectionem per ea que exterius proponit. Secundum quem modum dicitur ad Ephesios 3 mihi omnium sanctorum minimo data est gratia hec illuminare etc.

Ad 10m dicendum quod duplex est sapientia scilicet creata et increata, et utraque homini infundi dicitur, et per eius infusionem homo in melius mutari proficiendo. Sapientia vero increata nullo modo mutabilis est, creata vero in nobis mutatur per accidens non per se. Est enim eam considerare dupliciter: uno modo secundum respectum ad res eternas de quibus est, et sic omnino immutabilis est; alio modo secundum esse quod habet in subiecto, et sic per accidens mutatur subiecto mutato de potentia habente sapientiam in actu habentem. Forme enim intelligibiles ex quibus sapientia consistit et sunt rerum similitudines et sunt forme perficientes intellectum.

Ad 11m dicendum quod in discipulo describuntur forme intelligibiles ex quibus scientia per doctrinam accepta constituitur immediate quidem per intellectum agentem sed mediate per eum qui docet. Proponit enim doctor rerum intelligibilium signa ex quibus intellectus agens accipit intentiones intelligibiles et describit eas in intellectu possibili. Unde ipsa verba doctoris audita vel in scripto visa hoc modo se habent ad causandum scientiam in intellectu sicut res que sunt extra animam, quia ex utrisque intellectus agens intentiones intelligibiles

accipit per nomina verba doctoris significantia quae se habeant ad causandum scientiam quam sensibilia causant extra animam inquantum sunt signa intelligibilium intentionum.

12 Ad xii dicendum quod non est simile de visu corporali et intellectu. Visus enim corporalis non est vis collativa ut ex quibusdam suorum obiectorum in alia perveniat, sed omnia sua obiecta sunt ei visibilia quam cito ad illa convertitur; unde habens potentiam visivam se habet hoc modo ad omnia visibilia intuenda sicut habens habitum ad ea quae habitualiter scit consideranda, et ideo videns non indiget ab alio excitari ad videndum nisi quatenus per alium eius visus dirigitur in aliquod visibile ut digito vel aliquo huiusmodi. Sed potentia intellectiva cum sit collativa ex quibusdam in alia devenit, unde non se habet aequaliter ad omnia intelligibilia consideranda, sed quaedam statim videt ut quae sunt per se nota, in quibus implicite continentur quaedam alia quae intelligere non potest nisi per officium rationis ea quae in principiis implicite continentur explicando. Unde ad huiusmodi cognoscenda antequam habitum habeat non solum est in potentia accidentali sed etiam in potentia essentiali; indiget enim motore qui reducat eum in actum per doctrinam ut dicitur in viii Physicorum, quo non indiget ille qui habitualiter iam aliquid novit. Doctor igitur excitat intellectum ad sciendum illa quae docet sicut motor essentialis educens de potentia in actum, sed ostendens rem aliquam visui corporali excitat eum sicut motor per accidens, prout etiam habens habitum scientiae potest excitari ad considerandum de aliquo.

1 Ad xiii dicendum quod certitudo scientiae tota oritur ex certitudine principiorum. Tunc enim conclusiones per certitudinem sciuntur quando resolvuntur in principia. Et ideo hoc quod aliquid per certitudinem sciatur est ex lumine rationis divinitus interius indito quo in nobis loquitur Deus, non autem ab homine exterius docente nisi quatenus conclusiones in principia resolvit nos docens, ex quo tamen nos certitudinem scientiae non acciperemus nisi inesset nobis certitudo principiorum in quae conclusiones resolvuntur.

14 Ad xiiii dicendum quod homo exterius docens non influit lumen intelligibile sed est causa quodammodo speciei intelligibilis inquantum proponit nobis quaedam signa intelligibilium intentionum quas intellectus noster ab illis signis accipit et recondit in se ipso.

15 Ad xv dicendum quod cum dicitur nihil potest formare mentem nisi Deus intelligitur de ultima eius forma sine qua informis reputatur quantumcumque alias formas habeat. Haec autem est forma illa qua ad verbum convertitur et ei inhaeret per quam solam natura rationalis formata dicitur ut patet per Augustinum super Genesim.

16 Ad xvi dicendum quod culpa est in affectu in quo solus Deus imprimere potest ut patet in sequenti articulo; sed ignorantia est in intellectu in quo etiam virtus creata imprimere potest, sicut intellectus agens imprimit species intelligibiles in intellectum possibilem, mediantibus quibus ex rebus sensibilibus et ex doctrina hominis causatur scientia in anima ut dictum est.

17 Ad xvii dicendum quod certitudo scientiae ut dictum est habetur a solo Deo qui nobis lumen rationis indidit per quod principia cognoscimus ex quibus oritur scientiae certitudo, et tamen scientia ab homine quodammodo causatur in nobis ut dictum est.

18 Ad xviii dicendum quod discipulus antequam loquatur magister interrogatus responderet de principiis per quae docetur, non autem de conclusionibus quas eum docere quis, quia principia non discit a magistro sed solum conclusiones.

Secundo quaeritur utrum aliquis possit dici magister sui ipsius. Et videtur quod sic. Quia actio magis debet attribui causae principali quam instrumentali. Sed causa principalis scientiae causatae in nobis est intellectus agens; homo autem qui docet exterius est causa instrumentalis proponens intellectui agenti Con

instrumenta quibus ad scientiam perducatur
quoniam intellectus agentis magis docet
quam homo exterius. Ergo propter locutionem
exteriorem qui exterius loquitur dicitur
magister illius qui audit, multo
amplius propter lumen intellectus agentis
est qui audit dicendus magister
sui ipsius. Praeterea quod adducit
ut sic ad certitudinem cognitionis
pervenit, sed certitudo cognitionis
nobis inest per principia naturaliter nota in
lumine intellectus agentis, ergo intellectui
agenti principaliter convenit docere
et eidem quod plus propter doctum magis
competere videtur. Deus qui hominis deus
nos docet magister noster lumen
vobis tradit quo de omnibus
possumus iudicare, ergo illi principaliter
competit actio docendi attribui
debet. Et eidem quod plus praeferre scientiam
ad inventionem est prius quam
ab alio discere ut patet in primo Ethicorum.
Sed cum sit primus modus acquirendi
scientiam per quem ab aliquo addiscat
sunt nos magister multo amplius
ex modo accipiendi scientiam per
inventionem debet accipi nomen magister
ut aliquis sui ipsius magister dicatur
per sic aliquis inducitur ad virtutem
a se ipso et ab alio. Ita producitur
ad scientiam et per se ipsum inveniendo
et ab alio addiscendo, sed illi qui
ad opera virtutum perveniunt sine
exteriori instructore dicuntur lege
lata esse dum de talibus lex
Romanorum secundo gentes quae scientiam acquirit
per se ipsum debet ipsum dici magister
sui doctor et cetera. Sicut sic medici
tamquam sanitas ut dicitur est medicus
sanat se ipsum ergo et ad potest se
ipsum docere. Sed contra est quod philosophus dicit
viii° physicorum quod impossibile est quod docens
addiscat quia doctor habet
scientiam discipulus tamen non
habet ergo non potest esse quod aliquis doceat
se ipsum ut dicitur magister sui

ipsum magisterium importat relationem
superioris sicut et dominium sed huiusmodi relationes
non possunt esse aliquis ad se ipsum.
Non enim est aliquis pater sui ipsius aut dominus;
ergo non potest dici sui ipsius magister.
Respondeo dicendum quod absque dubio aliquis potest per
lumen rationis sibi inditum absque
exteriori doctrinae magisterio
vel adminiculo devenire in cognitionem
ignotorum multorum sicut patet in omni
eo qui per inventionem scientiam acquirit
et quodam modo aliquis est causa scientiae sibi.
Non tamen potest dici sui ipsius magister
vel se ipsum docere. Invenimus enim
in rebus naturalibus agentibus duplicia
principia ut patet per philosophum in
vii° Metaphysicae, quoddam enim est agens
quod in se totum habet quod in effectu producit
vel eodem modo sicut est in agentibus
univocis vel eminentiori modo
sicut est in aequivocis. Quoddam vero agens
est in quo praeexistit pars tantum eius quod agitur
non praeexistit nisi pars sicut motus
causat sanitatem vel aliqua medicina
calida in qua calor inest vel
actualiter vel virtualiter, et calor
enim non est tota sanitas sed est pars
sanitatis. In primis igitur agentibus
est perfecta ratio actionis non autem in
agentibus secundo modo quia illud agit
agens quod actu est, unde cum non sit
in actu effectus inducendi nisi
partialiter non erit perfectum agens. Doc-
trina autem importat perfectam actionem
scientiae in docente vel magistro, unde oportet
quod ille qui docet vel magister est
habeat scientiam quam in altero causat
explicite et perfecte sicut in addis-
cente per doctrinam quam acquiritur. Quando autem
acquiritur scientia per principium intrinsecum
id quod est causa agens scientiae non habet
scientiam acquirendam nisi in parte,
quantum ad rationes seminales scientiae
quae sunt principia communia, et ideo ex
tali causa non potest trahi nomen doc-
toris vel magistri proprie loquendo.

1 Ad primum igitur dicendum quod quamvis angelus quantum
sit principalior causa quam homo quantum ad aliquid
quantum homo exterius docens tamen in comparatione
per quam exsistit scientia complete sicut in
2 doctore unde non sequitur. Ad 2^m patet
solutio. Ad 3^m dicendum quod deus complete
3 novit omnia quae per eum homo docetur
unde convenit (?) uno modo magis actu
perfectius quam est de intellectu agente
4 vocatur actu. Ad 4^m dicendum quod quam-
vis modus in acquisitione scientiae
per inventionem sit perfectior ex parte
recipientis scientiam in quantum desi-
gnatur ad sciendum tamen ex parte
scientiam causantis est modus perfectior per
doctrinam quia docens qui explicite
totam scientiam novit expeditius
potest ad scientiam inducere quam ab
inducere possit ex seipso per hoc
quod cognoscit sive principia in quadam
5 communitate. Ad 5^m dicendum quod hoc modo se
habet lex in operabilibus sicut principia in
speculativis non autem sicut magister.
unde non sequitur quod si lex docet quod possit esse
magister. Ad 6^m dicendum quod medicus sanat
in quantum habet sanitatem non in actu
sed in cognitione artis sed magister do-
cet in quantum actu scientiam docet
unde ille qui non habet scientiam in actu
ex hoc quod habet sanitatem in cognitione
artis potest in seipso sanitatem causare
non autem potest aliquis qui actu
habet scientiam et non scientiam nec sit
possit a seipso doceri.

Tertio quaeritur utrum homo ab alio
doceri possit. Et videtur quod non quia
si angelus doceret aut doceret interius
aut exterius non autem interius quia hoc solius
dei est ut Augustinus dicit. Non exterius ut
videtur quia docere exterius est per aliqua signa
sensibilia docere ut Augustinus dicit in libro
de magistro. Hujusmodi autem signis sensi-
bilibus angeli nos non docent
nisi forte sensibiliter apparentibus. Ergo
angeli nos non docent nisi forte
sensibiliter apparentibus quod praeter cursum

communem accidit quasi miraculum.
Sed dicendum quod angeli nos docent
quodammodo exterius in quantum imaginationem
nostram immutant. Sed contra
quia species imaginatae impressae
in imaginatione non actu imaginatae
sufficiunt nisi assit intentio ut patet
per Augustinum in libro de trinitate. Sed intentionem
non potest in nobis inducere angelus
cum intentio sit voluntatis actus in quam
solus deus imprimere potest. Ergo etiam
imprimendo imaginationem angeli
nos docere potest cum mediante
imaginatione non possimus doceri
nisi actualiter imaginando. Praeterea si
ab angelis docemur absque sensibili
apparitione hoc non potest esse nisi in quantum
intellectum illuminant quod illuminare
non possunt ut videtur quia nec tradunt
lumen naturale quod a solo deo est
ut potentia mentis creatum nec etiam
lumen gratiae quod a solo deo infunditur.
Ergo angeli absque visibili apparitione
nos docere non possunt. Praeterea quandocumque
unus ab alio docetur oportet quod discipulus
inspiciat conceptum docentis
ut hoc modo sit processus in mente
discipuli ad scientiam sicut est processus
a scientia in mente doctoris. Sed homo
autem non potest conceptum angeli videre
non enim videt eos in seipsis
sicut nec aliquis hominis conceptum
videt multo minus ut potentia magis
distat. Nec etiam in signis sensibilibus
nisi forte quando sensibiliter apparent
de quibus nunc non agitur. Ergo angeli
aliquo modo nos docere non possunt. 4 9
Praeterea illius est docere qui illuminat
omnem hominem venientem in hunc mundum
ut patet in glossa Joannis I. Sed hoc non competit angelo
sed solum lumini increato ut patet ibidem. 8 9
Praeterea quicumque aliquem docet
eum ad veritatem inducit et
veritatem causat. Sed solus deus
talis habet causare veritatem cum veritas
sit lux intellectualis et forma simplex
non existit in esse successive. Et ita non

pt pduci nisi p cãcõem q soli deo
competit, cu igo angeli nõ sint
cãtores ut dany dt vi qr ipi do
cere nõ possit. p Joh. j. dr q duo
eo disti[n]ctionibus sequentibus ihm
ci me vog ati ezuid quit euz audi
dunt, vabi rc vbi dr glo q[uod] xps
noie fide suam indicat, z alia
glo dt inteoog at eos nõ q[uas]i
vab nõ ut in eo de hcat vu do
z q[uod] qu[er]entiq[ue] q[ue]runt nõ re[s]p[on]d[e]
pm bnd[e]ct ex quig oibz ht
p[er] cofite[r]i a i vuisoc eu eep az
quidã z hac cof[essi]õne fide sua
indicat z h[oc] tiuit, [sed] intiust
dei docit h[oc] cosistit q[uod] xpm ee
dum a pm cofit[et]ur. igo ee ma
gr in ad sola dua pm ptinet.

p[reterea] q[ue]m augz docet oz g[e]n[er]itate
mat[eri]a: ht. [sed] intas cu sit queda
lux intelligi[bi]l[is] e mag[is] nob[is] nõ
q[ua]m angel[us] igo p angl[us] nõ do
cem[us] cu mag[is] nõ p m[i]g[istru]m nõ ma
nifest[us]. p aug[ustinus] dt i li de tmte
q[uod] i[n] mentib[us] ut illam i[n]t[e]n[ti]o[n]e cata
inte[n]te ad eo for[m]i angl[us] at q[ui]da
cata e igo nõ i[n]te[n]po[r]e inte[n]d[i]t
metc hu[m]anam ad ea formida
q[uod] sup[er]ior vitte z mf[er]ior d[ici]t
h[oc] p angl[us] nõ docet nõ pt p[rincipium] sit
effectus n[on] ptingit us[que] ad y[m]a[gi]
de[n]s tam[en] ig[itur] m[en]d[us] ad co[n]ce[pt]
cot[em]pla d[e]a ptige[re] pt [sed] ipe d[e]s
i[m]mediate affi[r]m[...] fort[ius] p[er]
ge[n]e[r]acione[m] an[ge]lo[rum] mente go
z i[n]t[e]nt[um] m[...] fort[ius] p doct[ri]na
n[on] i[m]mediate. p[reterea] o[m]is cognitio e p
aliqua[m] sp[eci]em, si ig[itur] an[gelu]s ho[m]i[ne]m
doceat oz q[uod] aliq[ua]m sp[eci]em i[n] eo
causet p qua[m] cognoscat q[uod] ee nõ
pt n[i]si creando sp[eci]em q[uod] soli deo
co[m]petit ut dt damu[s] illum
spes q[ue] s[un]t i fatasia h[abe]nt ab
hijs spes intelligibiles i[n]t[e]llectu[m]
pol[...] h[abe]nao resultet h[oc] vi[de]t[ur] i[n]
tenore ult[im]e phore q[uod] pount

m[en]t[em] agit e t q[uod] officiu[m] e illi[m]i[n]are
fantasma[t]a e[t] sic eam sep[ar]at a[b] e[is]
angel[us] docere nõ pt p[re]t[er]ea p[ro]p[ri]e[tat]e[m] distat
intellect[us] angelic[us] ab intellectu ho[m]i[n]is
q[ua]m intellect[us] ho[m]i[n]is ab ymagi[nati]o[n]e hu[m]a[n]a
[sed] ymagi[nati]o nõ pt accipe[re] e[a]
q[ue] s[un]t i[n] intellectu h[u]a[n]o nõ e[ni]m pt ymag[i]
[n]acio capere nisi formas ptic[u]lares
q[ue]b[us] intellect[us] nõ g[ua]det igo nec intellect[us]
h[um]a[n]us e capax eoz que s[un]t i[n]
mente ang[e]lica z ho p an[gelu]m doceri
nõ pt p[reterea] lux qua ab illuminat
oz illu[min]ato p[ro]portio[n]ata ee sic lux
cor[por]al[is] colorib[us], [sed] lux anglica
cu sit pu[ra] sp[irit]ualis nõ e p[ro]portiona[ta]
fantasmatib[us] q[ue] s[un]t q[uo]d[a]m[odo] cor[por]alia
ut pot[est] p[er] q[uo]d ab eis h cot[ine]t[ur] fa
go angl[us] nõ pnt nob doce[re]
illu[m]ina[n]do n[ost]ra fantasmata
d[icen]d[u]m q[uod] p[ro]cessus cognoscitiva[e]
cognoscitiva p eum sua a p[ro]p[r]ia
[sed] cognitio q[uod] eb cognoscit p eum
sua ait e hu[m]ana nõ pt p an[ge]l[u]m
causari p[ro]p[ter] o[rati]o[n]em ... de[...]
z alia q[ui]d dicu[n]t co[m]munit[e]r
ab ip[s]is angelis imp[r]imi[n]t[u]r e[...]
talia p suum e[ss]e co[n]gnoscit an[gelu]s
Sed nec p[er] eos eam pt cognosci
si[c]ut p[er] suas simil[itu]d[in]es cognoscu[n]t
cu[m] ip[s]is similitudinib[us] q[uod] est e cognoscit
p[ro]p[ter] q[uo]d ob eas cognoscit
q[ua]m an[gelu]s ig[itur] no[n] angel[us] pt e[a]
ho[m]i[n]i ea cognitio[n]ib[us] q[ue] e doct[rin]a
p[re]t[er]ea ag[en]s i[n]ferior q[uam]uis m[in]us excedat
i[n]p[ro]p[ri]e ad nat[ur]ales effectus notu[m]
d[ict]u[m] c[re]atorum ut p[atet] p aug[ustinum] sup[er] gen[esim]
ad l[itte]ram igo p[er] doct[ri]nam an[geli] dicit
dici docto[r]es i[n] quib[us]
intellect[us] ho[m]i[n]is consistit ad sci[enti]am
p[reterea] cu angel[us] sit ho[m]i[n]e superior
eo q[uod] eius doct[ri]na doct[ri]na hu-
mana excellat sz h[oc] e[ss]e nõ pt
ho e[n]i[m] doce[re] pt de hijs q[ue] h[abe]nt
cas d[e]t[er]minatas i[n] nat[ur]a sic d[e]
futuro o[r]igine ab angel[is]
doceri nõ pt cu[m] p[ro]p[r]i[e] n[atur]ali cog[nitio]e

quorum sunt ignota soli deo de talibus
futurorum scientiam habet ergo angelus
non potest docere homines. Sed contra est quod
dicit Dionysius in libro de caelesti hierarchia capitulo 4 video quod
divinum humanitatis Christi mysterium angeli
primo docti sunt deinde per ipsos in nos
scientiae gratia descendit. Responsio. Dicendum quod angelus
circa hominem dupliciter operatur. Uno secundum
modum ipsius hominis scilicet homini sensibiliter
apparendo vel corpus assumendo vel
quocumque alio modo et eum per locutionem
sensibilem instruit et sic non quaeritur
de angeli doctrina sic enim non aliter
angelus quam homo docet.
Alio modo circa nos angelus operatur per
modum suum scilicet invisibiliter et hunc
modum qualiter homo ab angelo possit
doceri intendimus perscrutari. Sciendum est ergo
quod cum angelus sit medius inter
hominem et Deum secundum ordinem medius
modus docendi ei competit inferior
quidem Deo sed superior homine. Quod qualiter
sit non potest percipi nisi videatur
qualiter doceat Deus et qualiter homo.
Ad cuius evidentiam sciendum quod inter intellectum
et corporalem visum haec est differentia quod visui
corporali omnia sua obiecta aequaliter sunt
propinqua ad cognoscendum sensus enim non
est vis collativa ut ex uno
obiectorum suorum in aliud perveniat. Sed
intellectui non omnia
intelligibilia aequaliter sunt propinqua
ad cognoscendum sed quaedam statim con-
spicere potest quaedam vero non conspicit
nisi ex aliis principiis inspectis.
Sic igitur homo ignotorum cognitionem
per duo accipit scilicet per lumen intellec-
tuale et per primas conceptiones
per se notas quae comparantur ad istud
lumen quod est intellectus agentis sicut
instrumenta ad artificem. Quantum ergo ad
utrumque Deus hominis scientiae causa est ex-
cellentissimo modo quia et ipsam
animam intellectuali lumine insig-
nivit et notitiam primorum principiorum
ei impressit quae sunt quasi quaedam seminaria

scientiarum sicut et aliis naturalibus rebus
impressit seminales rationes omnium
effectuum producendorum. Homo autem quia
secundum ordinem naturae alteri homini par est in
specie intellectualis luminis nullo modo potest
alteri homini causa scientiae existere per hoc quod
lumen causet in eo vel augmentet.
Sed ex parte illa qua scientia ignotorum
per principia per se nota causatur alteri homini
causa sciendi quodammodo existit non
sicut notitiam principiorum tradens sed
id quod in principiis implicite et quodammodo
in potentia continebatur educendo
in actum per quaedam signa sensibilia exteriori
sensui ostensa ut supra dictum est. Angelus autem
quia naturaliter habet lumen intellectuale
perfectius quam homo ex utraque parte potest homini esse
causa sciendi tamen inferiori modo quam
Deus et superiori quam homo. Ex parte enim
luminis quamvis non possit intel-
lectuale lumen infundere ut Deus facit
potest tamen lumen infusum confortare
ad perfectius inspiciendum. Omne enim
quod in aliquo genere est imperfectum cum con-
tinuatur perfectiori in genere illo
magis confortatur sicut etiam
videmus in corporibus quod corpus locatum
confortatur per corpus locans quod
comparatur ad ipsum ut actus ad potentiam
ut dicitur in IV Physicorum. Ex parte etiam
principiorum angelus hominem docere potest
non quidem ipsorum principiorum notitiam
tradendo ut Deus facit neque deductionem
conclusionum ex principiis sub
signis sensibilibus proponendo
ut homo facit sed in imaginatione aliquas
formas formando quae formari possunt
ex commotione organi corporalis sicut
patet in dormientibus et mente captis
qui secundum diversitatem phantasmatum ad
caput ascendentium diversa phan-
tasmata patiuntur. Et hoc modo etiam potest fieri commixtio
alterius spiritus ut ea quae ipse
scit per imagines huiusmodi ei cui
commiscetur ostendat ut Augustinus dicit

Primo
Sensibiliter
Invisibiliter
Principia sunt
Deus
Homo
Angelus perfectius

1 n sup gen ad litam ad p'ma
dd q angeli muisib' doces
docet quidem mtio p gpacom
ad doctria hois cu i sibz ex-
tiibz doctria ppalit fit co
pacom ad doctria deltqne
intmete opa luc infunde
doctria aut exterior reputa
2 ad 2m dd q gmais mete
no cogi no possit tu mte
sitine ptl cogi pt sic angs
pugi. mete ht mte ad le
tiom 2 utate de oibz alijs v-
tutibz sitiibz quu organo
corli ttem mete osst ad ymna-
3 gmacom ad 3m dd q ans
nc lucn gre infud ut hu'
nc 2 lucie dmitq infusa
cofortat ut demes ad x dd
q sic i nalibz e ages vniuoc
q eade impmit form sic ca-
bet ages equouu q aliom
impmit qm ht ita e et de doc
tria qz ho docet hoiem qi
vniuocu ages vnp i mo
sciam alit ad quo ht ca
s deducendo ea bi tacta vn
oz q ipi docetl conceptq pate-
fiat p aliq sig dicit tute anls
docet qi equuocu ipe cimtel-
lectuale gnoscit q hoi p via
yois manifestat unno he ma
ho ab anlo docet q anli co
ceptq hoi patefiat sz q i ho
scia ca p summo 'ctop vni
gua angli loge alio gnsce
7 ad x dd q dub lo dei mo
doctrie qui soli deo copetit
ut pz p glo ibm t hac mo
doctrie anlo no attribuimq
6 ad 6 dd q i qui docet itat
mtate sz cat gnicom nu'
i discere p ppombs ei q docet
sevnde augm scia qz mtab
no depedet a scia mas ab

Lex

cgnaciam' ad vij dd q i
dicit notat quida fide pstes
ut primo cu vel anim q ho
sapiut t mgrui pgen ei
intedut q deo docti dni
gpaglo patis mfir dd q gnit
nathanael cu absent q vi-
disset q ipo alio loco gessat
q e md lam ditate facta
no solu mgri sz et dei filiu
ad viij dd q angls no ma-
nifestat idtate gnota ph
qstbam sua demret sz alia
mtatem mag no ponendo al
lucum mt 9 cofortado vmu
no sic ad x dd q mt eno
ang no e dicere qm mth age
sit excellenti orl hie q hua
oz qz no ita radit angla
medi q mt diuz mte hua
ut mtes hua p gnatcom ad
angli multa foreter for
ut quida posuit q mt qud
intelligie q iti esset do eq
cotinue ipi deo ad x dd
q nobis sed quamvis q cogn
ex sbis sic in rebz sitiue q ex
citant p gnacom organi
t p formacom obi mt qud
no gnoscit ex sbis qz ex ef-
ficacia demrrdoib gssci
quib qmt o sit n affcbus
uz ex sbis co sz ppoitu
mo insulte vnuno pt i affim
impmi er ddeq qmt ih opa
sz mt tu pt impmie quoda
ho angli reputado obia
quig mit ilus cogna ad x i dd
q angli uz eat sbes intel
nanz mete facta illuat
sz p cotinua oz luib equale
mte q mt ind mte q pt efficaciq
facta sta illustr te tu scia

intellectus substantias illustrat. Non
propter hoc sequitur quod potiori modo perfectiorem
cognitionem habeat quam sit
illustrans substantia in quantum possibile est tradi
2 quando est solus. Ut dicit Dyo. xiij c. quod ymma-
ginatio potest accipere ea que sunt in
intellectu humano secundum alium modum quam
sentiuntur quod humana potest capere que sunt
in intellectu angelico suo modo. Sed ta-
men quod humana magis congruit cum y-
maginatione cuius bonum quam cum
potentia virtus anime tunc intellectu
angelico magis convenit in quinque qui
3 intellectualium nostrorum. Ut dicit Dyo. viij c.
quod spirituales perfectionem ipsi proportionem
ad hoc quod ibi recte agat communicanti
perfectionem quam inferior a superiori debet
4 percipere. Ut dicit Dyo. quod angelus non
est talis homo qui tenetur ad illa cognoscenda
que cognoscit verbis per eum. Sed
quod ad illa que cognoscit per
similitudines. Non quod angelus sit
peior verbis qui eorum similitudines
sed magis quod facit verbis similitudines intime
te resultant ut ipsa intelligendo
5 ut inferiores confortaret. Ut dicit Dyo. quod
quod inperat sibi (?) super alium
soli deo debet satisfacere inpe-
tat tali qui est solus docere
quam ad scientiam quod est solus deus da-
tor. Sed et corporis dator potest dici
6 et deus et angelus et homo. Ut dicit Dyo. xiij
quod non est de hiis quod habet rationes de
clinatas. Ut secundum aptitudinem docere
angelus quam homo sicut alia plura
cognoscit et ideo docet nobi-
liori modo docere unum.

Quarto queritur utrum docere sit
actus vite contemplative vel
active. Et videtur quod sit actus contem-
plative vite, vita enim activa cum cor-
pore deficit, ut dicit Gregorius super Ezechielem. Sed do-
cere non deficit cum corpore. Quia et an-
geli qui carent corpore docent. Ergo videtur quod ad

vitam contemplativam pertineat. Pre-
terea dicit Gregorius super Ezechielem quod vita activa
agitur ut ad contemplativam perveniamus.
Sed doctrina sequitur contemplationem,
non precedit. Ergo docere non pertinet ad
vitam activam. Preterea Gregorius ibidem dicit quod
activa vita dum occupatur in opere
minus videt. Sed ille qui docet opor-
tet magis videre quam ille qui simpliciter
contemplatur. Ergo docere magis est
contemplative quam active. Pre-
terea eiusdem perfectionis est quod aliquid sit perfectum in se
et aliis similem perfectionem tradere.
Sed percipere calorem ignis et ca-
lidum, et calefacere. Sed aliquis esse
perfectum in consideratione divinorum
in se ipso pertinet ad vitam contemplativam.
Ergo et doctrina que est eiusdem perfectionis
transfusio in alium ad contemplativam.
Sed contra. Vita activa est temporalia
respicit. Sed doctrina potius aliquid eterna
respicit. Illorum enim excellentior
est doctrina et perfectior. Ergo docere
non pertinet ad vitam activam.
Sed contemplativam. Sed contra est quod Gregorius dicit
super Ezechielem. Activa vita est
panem esurienti tribuere, verbo
sapientie nescientem docere. Ergo opera
minime ad vitam activam pertinet. Sunt
sed docere inter alia spirituales
computatur. Ergo est vite active.
Respondeo dicendum quod contemplativa et
activa vita ad invicem materia
fine distinguuntur. Materia namque
vite active est temporalia circa que
humanus actus versatur. Materia vite
contemplative sunt rationes scibiles
rerum quibus contemplator insistit,
et hinc diversitas materiei provenit ex
diversitate finis, sicut et in omnibus aliis
materia secundum finis exigentiam determinatur.
Finis enim vite contemplative est
inspectio veritatis, que pertinet de vita
contemplativa agimus. Unde
intellectus humani dicitur posse

cotēplati que quid̄ i hac ip
ftē inspiciat i futa at vita
pfite vn̄ t q q q dt q cotēplatia
vita hic incipit ut i futa
vita pficiat ȝ actiue vite
e finis opo q ꝑ homoꝝ utilit
inteditur In actu at doredi
inemnis dup ceminsi eg sig
ractus docedi dup acciq
cōiungit res quib vna est
ma ipa res que docet Alia
uo cui sciat tradit vnde qo
ꝑme inest actus doctrine ad vi
ta cotēplatiua ptiet ȝ q
hec ptinet ad actiua ȝ ex pte
finis doctrina solum ad vita
actiua ptinet. nisi qr ultia
mat ei qua fine intēdigite
e actiue vite In vn magis ad
actiua ptiet q ad cotēpla
tiua quinis ȝ quodā ad co
teplatiua ptinet ait ex eo dat
1 pȝ Ald p̄ y dd q vita acta
ȝ tu cor defit q cu labor
ex cet subucit ut sinitti
p ꝑre ꝑ q q q l ibm dt q ac
tiua vita laboriosa est qr desu
dat i ope q dno i futa vita
no erit/ illg cu actus yerar
chica et i celestib ꝑitib ut
dt dy q gl i actus e alig mo
ab actiua vita quanī agig
i hac vita vn i doctrina
que ibi erit loge e ab i doc
tina Ald x y dd sic q q q ibm dt
2 sic hog ordo vincadicit ab
actiua i cotēplatiuā tenda
Ita plerūq ȝ utiliter amg a co
teplatiua ad actiua reflecti
ut p q cotēplatia mēte accē
pfiq actiua tenea Etc
tu q actia cotēplatiua ptē
qutiu ad illos actg quin bo
ti i cotēplatia ꝗm ȝ q
ad os actg qui fuīia cotem
platiua vita accipiunt vite e
ut actiua cotēplatiua seq

Ald x y dd q visio docet e pu
doctrine ȝ ipa doctrina magis
cōsistit i cuiussiūsioe siue vcꝫ
visioe qi eāꝫ visioe vn vi
sio doretis magis ptz ad actꝫ
qm ad cotēplacoīs Ald x y dd
q v i pbat q vita cotēpla
tiua sit pncipalioꝫ doctri
tiua sicut calor ius cpa calefactio
ȝ calefaciēdis pncipaliꝫ inq ca
degit sit eq actiua vita ad
cotēplatiua dispoit Ald v
pȝ solo ex dcis q viam inep
doctrina tu cotēplatia q ut
deni est

Questio e de ꝑphia. Et pmo
querit utrum sit hitus ut actu
Et in q no sit hitg sciā
ut dt q ait di i de dua hitg
e quo quib qui vult opati
ȝ ꝑphia no pt ꝑphiare sicu
uolunt sic pȝ ꝑ iiii de helyzeo
qui regi consuenti vn sui dat
no potuit nisi uote psalter
ut fit sup eu ma d dni Er
go ꝑphia no e hitg. p q tnq
hr alique hitu cogeitin
pt ea q subest illi hitu cosi
dare sicut ꝑ q ab alio acci
piat tu mēt q cosidit in
diget instructe nō hz
hitu ȝ ꝑphia no pt inspici
ꝑphalia il sigillati ei re
uelentur vn iiii reg. iiii d x helyzeg
de mulier q filius erat
defunctus āia eq i aantu e
i dns celauit a me et no
indicauit m. Ergo ꝑphiare e
hitg q q no sit ꝑ ut alig exept
tu ad q q in eoꝫ ꝑphia ꝑptī
neat Eoꝫ dcit q ad hr hitu
aliq ꝑpha indiget ut ea q
sit diuitg indicat agnosce
possit Eoꝫ q d malo inco est
efficacoꝫ q in bna ȝ ad h q
ab ex ꝑpha eoꝫ dicit intgat ad
esse futu nō hitu indiget Ex vi

q(uia) multo mi(nus) ad p(er)cipienda
revelationem qua de q(ui)b(us) p(ro)ph(eti)e loq(uitu)r
¶ p(ro)ph(et)ie h(ab)itus sufficit ad omnia cogn(os)-
cenda que subs(unt) h(ab)itui / s(ed) p(er) do-
num p(ro)ph(eti)e a b(e)n(e) instruit(ur) de
o(mn)ib(us) p(ro)phabilib(us) / ut ei d(icitu)r q(uesti)o (secund)a
a(rticulo) (primo) ad (primum) sup(er) eze(chielem) et exemplis
p(ro)bat / alii s(unt) p(ro)ph(et)ie ex p(ar)te
tangit a(n)i(m)a(m) p(ro)ph(et)e actual(ite)r ex
p(ar)te o(mn)i(u)m quib(us) tangit / et alii ex
p(ar)te tangit et ex p(ar)te n(on) tan-
git / ergo do(num) p(ro)ph(eti)e n(on) e(st) h(ab)itus
¶ S(ed) dic(endu)m q(uod) do(num) p(ro)ph(eti)e n(on)
subs(un)t o(mn)ia p(ro)phabilia / s(ed) tantu(m)
ad ea q(ue) revelatio(n)e da(n)tur / S(ed) c(ontr)a
influxus alicui(us) co(n)t(ra)rii ad pt
nulla ex p(ar)te influit sufficie(n)s(?) ex
p(ar)te r(e)cipie(n)tis / s(ed) influe(n)tia
p(ro)ph(et)ia a d(omi)no n(on) recip(itur) toda(?)
ca(usa) o(mn)i(u)m q(uonia)m ad o(mn)ia p(ro)phabilia
se extendat ex p(ar)te recipie(n)tis
q(uonia)m i(n)t(ellectu)s h(uma)n(u)s e(st) capax o(mn)i(u)m
o(mn)i(u)m p(ro)phabil(ium) / n(on) ex p(ar)te in-
fluentis q(uia) e(st) largit(or) infinita
ergo do(num) p(ro)ph(eti)e ad o(mn)ia p(ro)pha-
bilia se extendit ¶ Dic(endum) ex p(ar)te
affinitate ita s(ic) e(st) q(uod) p(er) ve(ni)a(m)
q(ui)s e(st) i(n)fusio(n)is ab o(mn)i culpa
mo(rta)li liba(tur) / ergo ex p(ar)te m(ult)o
ita e(ri)t q(uod) ex i(n)fluen(tia) vni(us)
p(ro)ph(et)ie liberat(ur) ab o(mn)ib(us) ignorantiis
p(ro)phabili(um) q(ua)m p(ro)pugnat / ¶ p(ro)(ph)e(tia)
h(ab)itus (con)t(r)ar(ii)s e(st) p(er)f(ec)tior q(uam) acq(ui)sit(us)
/ s(ed) h(ab)itus acq(ui)sit(us) se extendit
ad plures act(us) / ergo et p(ro)ph(et)ia si
sit h(ab)itus (con)t(r)ar(iu)s n(on) se exten-
det ad vnu(m) tantu(m) p(ro)phabile / s(ed) ad
omnia ¶ P(ro)p(ter) fide(m) singul(is) art(iculis)
sub(est) h(ab)itus h(ab)eam ill(is) h(ab)itus n(on)
i(n)venit(ur) i(n) vni(us) tota(liter) sicut
h(ab)itu(m) i(n) (con)clusio(n)ib(us) q(ue) q(ua)mvis
h(ab)eat s(i)c(ut) ex eis(dem) p(ri)ncipiis
deducu(n)tur / s(ed) h(ab)ilis scientia q(ua)tuor
et alia de quib(us) e(st) p(ro)ph(et)ia n(on)
h(abe)nt aliq(ua)m (con)nexio(n)e(m) ad in-
vice(m) s(i)c(ut) h(abe)nt (con)clusiones vni(us) scie(ntie)

q(uare) s(ic) e(st) q(uod) si do(num) p(ro)ph(eti)e ad vnu(m)
tantu(m) p(ro)phetatu(m) se extendit / i(n)
vno p(ro)ph(et)ato sunt p(ro)ph(et)e h(ab)itus
quo p(ro)phabilia co(gn)oscit / si
p(ro)ph(et)ia sit h(ab)itus / S(ed) dic(endum) q(uod) h(ab)itus
p(ro)ph(eti)e e(st) i(n)fusus ad o(mn)ia
p(ro)phabilia se extendit / v(e)l [illegible]
tu(m) nova revelatio q(uam) ad
spe(cie)s aliq(ua)s co(n)v(er)sio(n)is / S(ed) c(ontr)a
h(ab)itus p(ro)ph(eti)e i(n)fusus d(icitu)r e(ss)e p(er)f(e)ctior
q(uam) h(ab)itus sic(ut) acq(ui)sit(us) / et h(ab)it(us)
p(ro)ph(eti)e q(uam)libet vale(n)t m(u)lt(u)m
agere / s(ed) ex ut(r)it(ur) e(st) i(n)t(e)ll(ectu)s m(u)lt(u)m
agere h(ab)itus sic adi(u)ncto(rum)
mi(ni)stro (e)i(us) i(m)aginative virtutis
passi(bi)lis ferret o(mn)es spe(cie)s q(ue)
sunt n(ost)ris memorie actuale
(con)sid(er)atio(n)e(m) eo(rum) ad q(ue) h(ab)it(us)
se extendit / ergo m(u)lto fortius
h(ab)itus p(ro)ph(et)ia si h(ab)itus aliq(uis) e(ss)et
sine e(ss)et g(e)n(er)alis spe(cie)s de no-
vo ostendam ¶ P(ro)p(ter) h(oc) i(n) glo(sa)
p(ri)ncipio p(sa)l(mo)r(um) / p(ro)ph(et)ia e(st) di(vi)na i(n)spi-
ratio vel(?) eve(n)t(u)s i(m)mobili v(er)itate
denuntians / s(ed) i(n)sp(ir)atio n(on)
no(m)i(n)at h(ab)itum s(ed) actu(m) / ergo p(ro)ph(et)ia
n(on) e(st) h(ab)itus ¶ P(ro)p(ter) i(n)de e(st) quoddam
pati s(ecundu)m p(ro)ph(e)t(as) / ergo et visio passio
s(ed) p(ro)ph(et)ia e(st) visio q(uo)da(m) / E(t) ex-
q(ue) i(n) hu(n)c d(icitu)r p(ro)ph(et)a o(mn)i d(ie)b(us) a
videb(at) / ergo p(ro)ph(et)ia n(on) e(st) h(ab)itus s(ed)
mag(is) pa(ssi)o ¶ P(ro)p(ter) s(ecundu)m p(ro)ph(et)am h(ab)itus e(st)
qualitas difficile mobil(is) /
p(ro)ph(et)ia n(on) facile mo(vetu)r q(uia) n(on) e(ss)e
p(ro)ph(et)e p(ro)p(ri)u(m) s(ed) ad t(em)p(u)s v(el) s(ecundu)m (a)mb(ro)s(ium)
sup(er) i(llud) No(n) sum p(ro)ph(et)a d(icit) glo(sa)
sp(iritu)s n(on) s(em)p(er) adi(u)stat p(ro)ph(et)iam
p(ro)ph(et)is s(ed) ad t(em)p(u)s (et) t(un)c v(e)l(?) du(m)
p(ro)ph(et)e c(ordi)a illuminat q(uesti)o (secund)a et s(upe)r eze(chielem)
et i(n) p(ri)ma om(e)l(ia) / q(uia) alii p(ro)ph(et)e
sp(irit)u d(ic)unt sp(eci)es eo(rum) i(n) m(en)tib(us)
sp(iri)tus e(st) q(uo)tq(uo)t cu(m) h(ab)ent n(on) h(ab)ent s(e)
(c)o(gn)osc(er)et ex dono h(ab)ere cu(m)
h(ab)ent / ergo p(ro)ph(et)ia n(on) e(st) h(ab)itus / S(ed) c(ontr)a
s(ecundu)m p(ro)ph(et)am d(icitu)r et h(ab)itus i(n) a(n)i(m)a

po hitu q₃ pa sꝫ ꝑphiano ei po
q₃ sic omib₃ erit ꝑphe cu poc
die omib₃ sint quecꝫ Eliu
n^c epa q₃ p^o etiã i ꝑterit
intelligat ut d^r i vij^o ph^e
go et hitu q₃ ꝑ sꝑ ome qꝫ cognoscit
aliq^o hitu cognoscit sꝫ ꝑpha
ea q̃ denũctiat cognoscit no
nt hitu ualent acquisito ꝑ
aliq^o hitu infuso quedã
ꝑphiam ꝑsꝑ ꝑpha no sit hitu
h no eit ꝑ q₃ ꝑpha no pt sy
noua accepto oĩa alia
ꝑpha habita inspiciẽ sꝫ h no ipedit
qn sit hitu q₃ q₃ et hu₃ hitu gem
puit no pt cosidare pti
tulare scientes aliq sic
nisi supadda ab hitu ꝑt
sciẽ cognosciẽt ꝑphe et ꝑphiã ee
hitu quedã ulchi ad
singula ꝑpha cognosc eda
vequid noua uentu ꝑ fides
hitu quida cognoscibilis
ut hitu hitu fidei no dis
tincte ualet credibilia sꝫ ind
instructo eadh ꝑ auti
distincte cognoscat ꝑ et sꝑ ꝑpha
hitu adh requi dnã
qꝫ qꝫ allocut dñt ꝑphã dy
stincte ꝑpha cognoscat
En ddi ꝑ ꝑo dr ꝑo ꝑu ꝑ
ꝑphã uisio d^r ꝑ ꝑpha uides
lic ꝑ ꝑut d dãm q no
tu quod uisio ꝑpha dici ꝑt
sꝫ uisio ea qꝫ cognoscit prĩ a tori
cognito ei ut sic d^ra ꝑ ꝑpha
no solũ pulsa ab annũctias
sꝫ ꝑ ꝑut uides ꝑ ꝑhanob q
e amico tu ato et maior
sꝫ liũ quadã mdã aut
hꝑt ab aplo eph e v o₃ ut
ea qꝫ sꝫ mani ta hois quem
cognitu qꝫ quãdã alcon lũc
maifeste ꝑ q luꝑ ꝑpheiu d

ep q uie ept ocab ꝑpha qsti
tuit Et h at e q ad u qp
taliq dup^x Amo ut for
sꝫ cosit eb Alio^o ꝑ mo
panib sit pallori eo q na
lat ex aliq forti attnt ea
t sloreht ut qd a qltas
Secũd qui subito ex aliq^o
timor palleseit aut qda pa
Cal d^r t lumine celi e quod
stellũt stellarũ qltates
ut pote qda fortes ꝑ ma
tereuerũ dent qda ꝑh q₃ lu
no retinet sꝫ recepit tnp
oppoy c oib lucendy i me tu
h ad lucẽ qda eq qltas
ut for ꝑmanet sꝫ lũ cont
mt ha font eb ex q^o anima
mt elltual d^r sit at lucy
ꝑphiciu ꝑpha teno ꝑt ꝑ
elluq₃ en aliq cognoscit ut
lucida luce q per ei esse in q ea
ualeat fort eo cosit eb o₃
q de eis hya cognitio heat
sꝫ teno ꝑt ud ea inspiciati
pũci i quo put cognosc q
bin ei no sit resoluto cog
nit o₃ i sua pũci cog eo
no forma i m o₃ apphet
ea q cognoscit sꝫ phabit q
ut pot e ab aliis d ea In
ut eht de singul accepo₃
ab aliis hre sit si ab inesat
geo gclonet ex pũci phi
dedut d hitu geo l no ht
sꝫ q q₃ de gclonib₃ geo
sent apphedet q credet
docetit mdig t ut de sin
instruc posst ei ex quiqd
t alia pueny sanũ no sta
resolõ e ip pũci pu
t qo put cognosc sit a ty
t alia q cognoscit nalt ex ea
de quid est ꝑphia e ipe des
Non tu ꝑphe di eo no uideat
no put ea q ꝑphite uidet cos

aliquo habitu quod sit quedam forti-
tudo habitualis in hiis sed oportet quod desi-
gillatim instruantur. Tercio quia
lumen propheticum non sit habitus sed
magis sit in anima prophete per modum
cuiusdam passionis sicut lumen solis
aere non manet nisi ut in radiacione solis.
Ita lumen propheticum non remanet in
mente nisi quando actualiter divinitus
inspiratur. Et inde est quod sancti prophete
loquentes de ea per modum pro-
loquuntur. Dicitur enim [illegible]
ultra actu quedam que per se sunt di-
[illegible] et aliis [illegible]
de prophetia loquuntur. Et patet quod
ad lumen propheticum prophetia non potest
esse habitus. Sed [illegible] quod sit et in rebus cor-
poralibus quod ab aliqua passione pa-
ciente efficitur habilior ad pa-
ciendum sicut aqua calefacta plus
facilius per modum [illegible] infrigidata
calefiet et homo [illegible] frequenter
tristiatus facilius ad tristiciam
provocatur. Ita et quamvis aliquis di-
vina inspiratione [illegible] inspi-
racione abeunte remanet habilior
ad iterato recipiendum sicut per
devotam orationem remanet mens
devocior. Unde prophetia habitus ut Augustinus
dicit li. de orando deum. Necnon
quibusdam negociis [illegible]
[illegible] oratio refrigescat atque te-
pescat exstinguatur nisi crebrius
inflammetur. Et hoc [illegible] ad negocia
cum orandi mentem revocamus.
Unde mens prophete [illegible] sunt [illegible]
ut pluries divinitus inspiratam
et actuali inspiracione cessante
remanet habilior ut iterum inspiretur
et habilitas potest dici habitus prophe-
cie et Avicenna dicit vi. de naturalibus
quod habitus scientie inclinabit ad [illegible]
[illegible] habilitates quedam [illegible]
[illegible] recipiat illuminacionem in-
telligencie agentis et species intel-
ligibiles ab ea [illegible] effluentes

[illegible] non potest dici habitus sed
magis habilitas [illegible] disposicio quedam
a qua ad novam prophetiam et qui
actu non inspiratur tunc efficiatur
in [illegible] habitus sufficienter est
utrumque potest utrisque [illegible]
unde [illegible] Ricardus [illegible] distinctione
diffinitio [illegible] inducta de habitu
[illegible] accepto et habilitas predicta
[illegible] habitus dici non potest
[illegible] quantum modo potest dici habitus
[illegible] Avicenna habilitas
[illegible] ad recipiendum ab
intelligentia agente [illegible] receptio
naturalis [illegible] opinionem. Unde eo
quod habet habitualiter potestatem
recipere non multum [illegible] influencia
naturalis [illegible] disposicione
[illegible] influencia prophetie dependet ex
sola divina voluntate. Unde quantumcumque
sit habilitas in mente prophete non
est [illegible] potestatem ut prophetia
Ricardus [illegible] distinctione quod sicut lumen propheticum
[illegible] ut quedam habitus
[illegible] prophetie non indi-
get prophetia ad quelibet prophetanda
cognoscenda nova revelacione.
Indiget autem quia lumen non est habitus
sed habilitas ipsa ad lumen [illegible]
similitudinem habitus habet sine quo
lumine prophetalia [illegible] non potest
Ricardus [illegible] distinctione quod [illegible] percepcionem
divine locucionis qua propheta
alloquitur [illegible] mente
illuminacio non requiritur ab habitu
quo [illegible] percipiantur. Sed ad hoc
loquentis percipienda a tanto
magis [illegible] habilitas [illegible]
[illegible] talem [illegible] perfectionem
[illegible] percepcionem [illegible] naturales ex-
cedit. Ricardus [illegible] solo ex divinis
Ricardus v. distinctione quod lumen propheticum
infusum [illegible] de omnibus
prophetabilibus sed solum de illis pro-
[illegible] cognicionem dat. [illegible]
[illegible] non potest [illegible]
[illegible] ordine [illegible]
[illegible] dimidium [illegible] potest multum

Ad vi dd q omnia pcc mortalia
habent h' genera a quadam q p eorum
quodlibet ho separatur a deo. Vnde gratia
que hominem in deo coniungit ab omni
pcco mortali liberat non autem ab
omni veniali qr venialia a deo
non separant. Verbis autem pphabiles
non habent ad inuicem connexionem
nisi tempore ordine divine sapientie.
Vnde ab hijs que divina sapientia
tollit non intuetur pt unum sine
alio inveniri. Ad vij dd q habitus
infusus est pfectior quam acquisitus
h' genus suum sic ut de origine ut de
eius pprio q dat q est alcior eo ad q
ordinatur habitus acquisitus. Sed
quantum ad modum hendi vel pati
intellectus perficit habitum acquisitum p
fectiore esse. Sicut pz q p habitum fidei
infusum non certa pfecte idem cog
novit in biblia sicut p habitum sic ac
quisitum ... scientie. Et similiter
licet ppe habitum quemuis sit infusum
non tamen ita pfecte existit in nobis
sicut habitus acquisitus q est dignitatis
habitum infusorum attestatur q
ex eorum altitudine contingit ut
humana infirmitas eos plene pos
sidere non possit. Ad viij dd q pro
ut pcedit sibilemme quomodo pfun
ditur pphetie esse habitus non autem si po
namus habilitatem ad pcipiendum
lumen pdictum esse habitum vel habi
tum tunc ex eo q possit esse ab ha
bente ut illum de quo tangitur.
Ad ix dd q qualis forma pphetie
de novo requiratur ad pphetanda
revelationem inferius dicetur. Ad x dd
q licet in pphetia habitum non nominet
tamen ex hoc non pt pbari q pphetia
non sit habitus consuetum est enim q
habitus p actum diffiniatur. Ad xi
dd q videtur sic p hoc dupliciter dis
habitum et actum. Vnum tamen ipso habi
tum et actum nominare pt

Ad xij dd q lumen pphetie non est
glorie ab difficilibus s' ad tristes
est. Sed hoc loquitur de rebus inductis
s' habilitas i... q remanet ad illustra
tionem tunc pcipienda non est facile
mobile. Ymmo diu pmanet. Tunc
pphia fiat magis ...
... habilitas tollatur. Ad xiij
... non eorum q sit ... dd q q
actus tollitur ab habitu ... non ii
pbi dicione actus ad habitum ... duar
ubi et ad passionem eo q passio
actus quidam anime cum ... sit et
... pphia autem quantum ad
ipam visionem pphete est actus quidam
... ad lumen q raptu
... sicut recipit est ... pa
...
... intellectus ... q quidam pati est
ut dicitur tertio de anima. Vel potest dici
q ... sicut ...
...
...
... pertinet de q pphe
... sic pz p ... q ibi
pphete exponit. Ad xiij dd
... cognoscitur sub aliquo
habitu cognoscitur s' solum de quo
... Sed cum actus
pfecti in nobis qui ex habitu non pce
dunt. Ad xiiij dd q ... de verbis
... est quidam ...
... qui ... quidam ...
... continet. Vnde q h' habitu
... ad pcipiend verbis
... po remota que
indiget moto ... actu pfigit
... pphabilibus non est ...
ordinat ut quidam ex alijs pbs de
ducantur ut sit qui habet ...
habitum habeat sub quadam confusione
habitus ... Ad xv
dd q ... alio pficitur pphia
et fides. pphia enim pficit intel
lectum ... q pphia e

perfectius dono prophetie possunt distincte inspicere. Sed fides perficit intellectum in ordine ad assensum, sicut ei fidei est intellectus impati audientium super fidem, et tamen ad hoc tenetur ut sit paratus ad assenciendum hiis que deus credi mandat. Et hinc est quod fides assimilatur auditui, sed prophetia visioni. Et non oportet quod habens habitum fidei distincte cognoscat omnia credibilia, sicut oportet de habente habitum prophetie quod omnia prophetabilia distincte cognoscat.

Secundo queritur utrum prophetia sit de conclusionibus scibilibus. Et videtur quod non, quia prophetia est inspiratio verorum eventuum immobili veritate denuncians, eventus autem vere dicuntur futura contingentia, que minime sunt talia de quibus sit demonstratio. Ergo de talibus non potest esse prophetia. Preterea secundum quod prophetia est signum divine prescientie, prescientia autem est de futuris contingentibus, cum presciuntur a principio contingentia de quibus magis videtur esse prophetiam posse esse quam de conclusionibus alicuius scientie, videtur quod non possit de conclusionibus scibilibus esse prophetia. Preterea prophetiam natura non habundat superfluis, nec deficit in necessariis, et multo minus deus, cuius actio est ordinatissima. Sed homo ad sciendum conclusiones scientiarum demonstratarum habet aliam viam quam per prophetiam, scilicet per viam principiorum per se notorum. Ergo videtur quod superfluum esset si homo per prophetiam cognosceret. Preterea diversis modis cognoscibilium sunt diversi habitus cognoscitivi respondentes, unde diversis speciebus cognoscibilium diversi habitus cognoscitivi respondent, sicut dicitur in quinto physicorum. Sed homines naturaliter conclusiones scientiarum demonstrativarum ex principiis per se notis accipiunt. Ergo si essent aliqui homines qui a deo scientias demonstrativas accipiunt, ut potest per prophetiam, erunt aliqui per scientiam acquisitam, ut homines docentes que absurdum est. Preterea scientie demonstrative est de hiis que se habent in eodem modo ad eventus. Sed prophetiano silus [?] se habet ad eventus et utrumque per se prophetie etiam cognoscitur prophetie de potentiis et de futuris, quoniam Gregorius dicit super Ezechielem quod prophetiano est de illis de quibus est scientia. Preterea ad ea que per prophetiam sciuntur non debet se habere animus prophete ut ea cognoscat aliter quam sicut omnibus que sciuntur per demonstrationem. Quod de mente prophete et cognoscit aliter scientie eventuum alicui proferentur ut dicit Rabbi Moyses. Ergo de hiis que per demonstrationem sciuntur non est prophetia.

Contra, quia prophetie non credimus nisi quia prophetie inspirantur. Sed illis que scripta sunt in libris prophetarum nos fidem adhibemus et pertinent ad conclusiones scientiarum, ut patet quod dicitur: Qui firmavit terram super aquas, vel si qua sunt alia. Ergo prophetie spiritus inspirat prophetiam de conclusionibus scientiarum. Preterea sicut se habet gratia signorum ad operationem ita est se habent cognitiones. Ita se habet donum prophetie ad cognoscendum ea que naturalem cognitionem excedunt. Sed per gratiam signorum non solum fiunt ea que natura facere non potest, ut puta illuminare cecos, suscitare mortuos, sed et que natura facere potest, ut curare febricitantes. Ergo per donum prophetie non solum cognoscuntur ea ad que naturalis cognitio non potest attingere, sed et ea ad que naturalis cognitio attingere potest, cuiusmodi sunt conclusiones scientiarum de quibus possunt esse prophetia.

Respondeo dicendum quod cum ordinatur ad aliquem finem, materia determinatur secundum exigentiam finis, ut patet in secundo physicorum. Donum autem prophetie datur propter utilitatem ecclesie, ut patet prima ad Corinthios duodecimo: unicuique datur manifestatio spiritus ad utilitatem. Unde omnia illa quorum cognitio potest esse utilis ad salutem sunt materia prophetie sive sint preterita

siue futura sint et eterna siue necessaria
siue contingentia. Illa autem que ad sa-
lutem pertinent non possunt sciri ex sciencia
mathematica philosophie. Unde augustinus dicit ii^o super
genesim ad litteram: quod quamvis auctores
nostri scivisse(n)t ea que sit celum
tamen per eos dicere noluit dicens quod
prodest saluti. Et Jo. 16. dicitur: Cum venerit
ille spiritus veritatis, ipse vos docebit
omnem veritatem. Glosa: salutis necessariam.
Dico autem necessaria ad salutem sive
sint necessaria ad instructionem fidei
sive ad informationem morum. Multa
autem que sunt in scripturis determinata ad hoc
possunt esse utilia ut potentiam intellectus
in corporalibus et eam quantitatibus consi-
derata ad admirationem divine sapientie
et potestatis inducunt. Unde et de hiis
tractat scriptura in multis locis. Secundo
dicendum quod philosophia cum sit cognitio
eorum que sunt possibilia non eodem modo se habet
ad omnia predicta. Quedam enim sunt possibilia
animali ex parte temporis. Quedam
non ex parte materie, ex parte quidem
temporis sunt possibilia futura contingentia
que per philosophiam non cognoscuntur, quia ab
esse deficiunt cum non sint in suis causis determinata. Ex parte
materie sunt possibilia in corpore cognitione
attingit difficultates propter magnitudinem de-
fectum nostre. Ea enim sunt maxime
cognoscibilia et perfectissime entia
sicut res intellectuales et perpetue
eterne. Et ideo alia competit aliam
sentencia competit ei quod competit
hoc uocabulum. Unde futura contingentia
vere sunt possibilia cognitione quam
quecumque alia ratio propter eum ad
philosophiam in idem pertinent quod
perpetua philosophie materialia difficultate
philosophie ponantur. Ideo dicitur philosophia est
divina inspiratione veritatem cunctarum
rerum ex qua et nos philosophie intellectum esse acceptum. Unde gregorius super ezechielem

quando prophetia dicta sit quia futura
predicat quando de presenti vel preterito lo-
quitur sui nominis amittit. Ex parte vero
quedam sunt possibilia ex parte materie considerata
sicut quedam distincta. Quedam enim sunt
possibilia ut potentia omnem cognitionem
humanam excedentem ut deum esse trinum
et unum et alia huiusmodi non sunt contra omnes
scientias. Quedam vero sunt possibilia
potentia excedentem cognitionem aliquorum
hominibus non cognitiorum humanam simpliciter
ut potentia quam a datis per demonstrationes
scimus et in doctrinali cognitione
ad ea non pertingunt. Sed quia eleva-
ta ad ea vere loco dicta et huiusmodi non
sunt prophetabilia simpliciter sed secundum
huiusmodi ut possunt subesse prophetie
cognitionibus demonstrative in scriptis. Ad
primum ergo dicendum quod cuncta verum ponitur
in diffinitione prophetie quia materia maxi-
ma prophetie non autem quod sit tota
prophetie. Et similiter dicendum ad secundum. Quia
vero per ut in ita siue prophetia sig-
nificare dicitur. Ad tertium dicendum quod quamvis
cognitiones scientiarum possunt sciri aliorum
quam per prophetiam plurimum tamen est superflu-
um ut lucem prophetie ostendatur. Sic enim
ad hominem prophetarum dicitur per fidem
quam demonstrationibus scientiarum. Et hoc est
dei gratia quamdam et ymago prescita
sciat omnibus. Ad quartum dicendum quod cum ca-
usales huius determinatos effectus
tamen earum virtutes sint finite et
limitate ad proprietatem quam a
divinis causis naturalibus producuntur esse
huiusmodi divina gratia eorum esse
speciem divinam. Sed utique divina cum sit
infinita potest producere eosdem effectus
in specie sine operatione naturalibus producere.
Unde non sunt propter sicut aqua quam sit
possunt divinitus venellet quod illis
divinitus cognitionem accipiunt
sic dicitur. Ad quintum dicendum quod licet
prophetiam dicitur sit de hiis que

diversis temporibus distinguuntur / in tertio
autem de illis que per accidens temporis sunt vi
delicet c. 88. / quod rabi moyses non
mittit quando de hiis que per demonia
sciri possit sive vincolo prophetiae
sed per ea que per demonia sciuntur
non dicit an de eis habeat prophe
tia et non.

Tertio queritur utrum prophetia sit
naturalis et ulterius quod sic / potior est e
cognitio vigilantium quam dor
mientium / sed dormientibus natu
raliter contingit ut futura previdea[n]t /
sicut patet in divinationibus sompniorum /
ergo multo fortius in vigilando
aliqui naturaliter possunt futura previdere /
hoc autem est prophetie officium / ergo aliqua
potest esse prophetia / [illegible] dicendum quod vigila
tis cognitio est potior quantum ad
iudicium / sed dormientis quantum ad
receptionem / [illegible] quod hiis quod co
gnoscitur apparet de aliquo indicatio
quod presens receptum iudicium ergo
receptor [illegible] / ergo ubi est potior
receptio est et presertim iudicium /
et si dormiens est potior in reci
piendo dicendum est potior in iudicando
Vnde quod non ligatur per sompnum sicut
virtutes sensitive depen[den]t a
sensu / sed iudicium intellectus non depe
det a sensu tantum / quod supposito hoc a
sensibus dependeat quod a sensibus ac
cipit / Iudicium autem est per accipere
contra iudicium non est ligatum
in sompno sicut tamen distinctio
ponitur [illegible] quod querit alie
[illegible] ipso quod ab alio separatur
ei [illegible] sua [illegible] ex hoc ipso quod
ferrum a rubigine separatur accipit
claritatem vel claritatem [illegible]
sed ex hoc ipso quod anima a sensibus corporis
abstrahitur competit ei futura pre
videre ut augustinus [illegible] sup. genesim
ad litteram [illegible] / ergo [illegible] quod

previdere futura sit ipsi anime naturale
naturale et cum quod prius [illegible]
[illegible] quod ipsa alius anima omnibus
subtilior sua alia [illegible] previdet
alia autem anime exceditur de corporibus
et [illegible] vera cognoscuntur
sed quod potest anima perspicere ex sua
subtilitate naturali / ergo anima
naturaliter futura cognoscere potest et sic
naturaliter habere prophetiam quod [illegible]
in futurorum precognitione consistit
[illegible] dicendum quod futura que anima naturaliter
cognoscendo previdet sunt in quibus
causis determinatis in natura / sed prophetia
est de aliis futuris / [illegible] ea
que dependent ex libero arbitrio non
sunt determinata causis in natura /
sed ea que anima ex sua subtilitate pre
videt omnino ex libero arbitrio dependent /
sicut patet per exemplum [illegible] qui dixit posuit
de quodam [illegible] infirmante
et [illegible] dispositione de eo sepulta
[illegible] etiam morti appropinquans
sumpto [illegible] per divinum se
nolle [illegible] ad certam
sepulturam / unde [illegible] de
[illegible] longinquam
ubi sepeliri debebat repete
[illegible] executus [illegible]
[illegible] appia [illegible]
[illegible] sepulturam
[illegible] / [illegible]
predicere non potuit nisi [illegible]
[illegible] futurum erat [illegible]
[illegible] subtilitatibus previdebat
ergo et futura [illegible] cau[sis] de
pendet [illegible] ab [illegible]
[illegible] / [illegible] naturalia
non potest accipi significato sed ea
qua non sunt / sed astrologi acci
piunt significatus sive [illegible]
motibus corporum celestium / ergo prophetia
est naturalis [illegible] naturalia
determinantur de hiis que naturaliter

put accide determinat autem
in vi° de naturalibus de prophetia ergo etc.
Ad prophetiam non requiritur
tas seu claritas intellectus et perfectio
virtutis ymaginative et potestas
circa ultima exteriora obiecta ut
autem ponit in vi de naturalibus
sed hec talia possunt accidere naturaliter ergo natura
pt abs prophetia esse Secundo dicitur quia natura
potentia et ymaginatio perficitur
hic possit cognoscere futura naturaliter sed
de hiis non est prophetia Tertio quia ea que
dependent ex causis inferioribus
dicuntur esse ymaginalia sed visualis
prudentia et predixit esse fodere montium
tiviu psalmo 28 habet rebus inferioribus
ut per glo. habemus hec et per cognitionem
naturalem futurorum est prophetia Propter diversa
prudentia vel ... esse producta habuit
uti prophetant et sine quibus consi
nandi non possunt sic in humano corpore
possunt membra quibus sunt et
de aquilitibus sine quo mortal
uita non conservatur sed humanum genus
non potest sine societate conservari
ungues enim non sufficit sibi in multis
adiuvant de ethicis societas
autem conservari non potest sine iustitia
iniustitiam revelat prophetia ergo nec
humanum deficiunt ad prophetiam
naturalem hoc pervenire possit Propter quod
quolibet generi inveniuntur quedam perfectis
simpliciter et perfectissimis in genere
hominis est prophetia quia sicut vel in hoc
potius intellectum in aliis sufficiet
ergo naturaliter potest homo ad prophetiam pervenire
Propter plus distat prophetia a cibis di
a petitatibus ...
vires futurarum ... politibus
sed naturaliter cognitione homo per ... ca
tarei cognitionem deficit pervenire per
ea que ... ergo naturale ex
hiis quod sit homo possit cognitionem futurorum
pervenire et naturaliter potest esse propheta

Sed dicitur quod quanto ... magis
distant in essendo tanto futura magis
distant in cognoscendo Sed quia ea
sunt ... condit cognoscendi
quod ... magis distant absolute
magis distant a cognitione
augustinus de libro arbitrii distinguit
... bonorum ... magna
et medium sed prophetia ... computatur
inter ... bona ... bona
... magna
... et que
... ad quod prophetie ... pertinet
non ... constat quod prophetia
ad ... bona pertinet ... est
bona naturalia ... quod sit naturalis
... agentis naturale est agentis et pati
naturale patientis quod ... sit naturalis
sed ... deo naturale est quod perfectionem
prophetie hominibus infundat ...
... naturale est
sua ... et homo
naturale ... recipiat
... non consistat ... ex hiis
que a deo recipit ergo prophetie sus
ceptio est naturalis Propter similiter potest
naturali passione vel aliqua naturali
actione ... qua ab ... actu
prophetie adducit ... quod
prophetia sit naturalis Propter hoc naturale est
perfectiorem cognitionem ... alia
... alia alia naturalis est perfectio
... futurorum quod ad eam ...
pertinet sic patet de ... ubi
que ... plurimas futuras
... quidam pronuntiant
tempestates futuras ergo ...
... naturale esse prius ... ad
... pertinet ... quod homo naturaliter
possit esse propheta Sed quia ...
... Nono ... quod
dependet ex causa ... non ...
... naturalis sed prophetia dependet ex causa

extn^ra q2 e pphe i specto etni
legitur go unde qz pphia no fit
nalis p̄ca q̄ sit z ahta a liase
uti pluribz sz pphia e i uald e
paucis go ret no dō qz ad di
nale dup vno q2 eq̄ puci
actu e rnasionale e cog ni sie
sursu Alio q̄uia e puci
dispom ipigno q2 ob; sz eaz
que st nitāb ad tale p̄storz
sic dr̄ q̄ infusio aie vo alie
nal in ipint np o poīe ne
cozq effici dispoitu dispoe
q e nc̄tāb ad aie sufe p toz
Fuit i² opio q̄uida q̄ pphia
e et nalis pmo q2 diceba maz
hu ei ipa vi q̄nda dīna e
ut aug narrat sr. sr̄ gen ad
litam sz h ipeibz impbat
q2 si h eet tuci i ptate sua hīt
magnitug3 uellet futa pp
nosce q̄ mam te appz ee fm
Tph appet ee fatz q2 nanite
hinc nullg q̄ q̄n tōib nal
pt ee puci nsi quenō possit p
uenire p puci pse nō quesit
pma mistra nt q agetse eo q
pucipijs i cognitoni futuoze
totiug coiu pueni no pt nisi
forte p mspetcom aq re signe
nalia sic medicq pognosit
sanitate ul morte futura
e astrologq tempestate ul
serenitate Tr at futoz qq io
no dr ee dīnatoib ut pphie
ul magis arte In alij dns ut
q pphia e nalis zo q2 e na
ad tale dispoim pt hoiem p
duce q̄ e cit instiu ad recept
p actioi aliq supior e cae p
sciam futoz q vnd opio e
illa de quada pphia no at de
ea q̄ mt dōa ss̄t scia ab aplo
coputa Vnde eaz distictoz

hendā sci in eq futa qtigen
t duobz pexistut aliqn sint
sii pscia dīna T i causis a vatis
cep virtute futa ia cōdusi i ce
thijs at duobz futa pexistut
diusimode q̄ m ad duo pmo
qntu ad h̄ q2 oia q pexistut
i causis catis pexistut ei dia
pscia sz no ecq tu quorunda
futoz voces de gi se dtiunt
bibz creatis e q̄uiom fundo do
sio cōz q mirabulose fiunt
sola dīna virtute ut aug dt
sup gen ad litam 2° q̄m ad hc
q futa qda pexistut i causis
catis mobilr eo q virtus cae
q e ordinata ad tale effm
inducēdum pt aliquo euctu ipediri
sz i dīna pscia oia futa sunt i
mobilr q2 futa subduntur dive
pscie no solu sz ordine caz
suaz ad ipa sz et h exitu or
dinabil euetu pcognitio ii
futoz pt ea vli i mete hūna
dup Vno ex h q futa pex
istut i mete dīna et h pphia
donu spc sci po² et h no e nal
ia cu q fiunt dīnit q̄ sine causis
nalibz medijs no du ecnlia
sz miraculosa Alio at futoz
reuelo fit absz medijs causis
nalibz tunc h mo reuela
pnt voces futoz st i causis catis
sz put st i mete dīna a qua
deriua i mete pphe Alio ex
virtute catoz iuatoz put sci
virtute ymaginatiua hūana
put aliq̄ mot q sit ex q te
tar si qua pexistut qda sig
futoz qda et h q mt q bna
ex illuia be mt rursus patoze
ut psti in sicz nat q est instrum
e dea q̄ nosce da eleuari

et h prophia no pdco pt dicunt
Dicit autem prophia nalis ab ea
de qua in ea loquitur i z q° ih
q fiut no²a puisione hic tunc
ad eo i a de qua nunc loquimur
gnuuis angelus possit esse in ista
put agit virtute diuinis luib
naliis uo ex ipa acione
ca²e scit z° i h q prophia nal
no se extedit n ad ea fiut aq
hnt cas determinatas in na sz p
phia de qua loqm indrur se
hz ad omnia. i° i h q nalis p
phia no infallibis. pndz q sz fc
pdicunt i qst in aut i maiori
pte. prophia q e spt sci domi
pndet infalli vn dr ee diie
psciencie signum. q² s i az infallite
pndet fi q ia futa sit a do p
scita. z h triplx diuisio diffe
rassiodo ut notri pt p ih q dt
dinia z i h q gnali veru
enetq z i h q d¹ fmo ut te
demittas. Ex q in ad h q prophia
e de rebs n nsi but de sensibilibus
manat dupx diuisio s p et z
q² p prophia nnale no accipit
homine et a do ggnicioz illoz
sensibiliu sz media nausi ff
t p op ene ca²e f i sud u
nali agentium. i in h cognicio
ad oia nec se extendit sz solu
ad i a q put ee no p p nci
q² ult i a ut q lumine n q agere
no se extendit n ea i a a elena
sic prophia diuina eleua i qda
qst bnale ggnicoem ut potest
dieu ee binit vnit alia hg
sz tria dria reno i hac ma
q² ut² ex prophia ca nobil et
ctissime fa t fcieh q fsibilia
nec sit sistiue p pnci a demo
stroib. P prophia certi vtriq

eleuat mes hoibus quoda co
formite s bjs se pati int q at
q sunt pnci a ita conclones
simpli intuitu sine deduc e
bini ex alto certissime uidet
Vtrz z prophia dat a sopno et
uisioe. ut sopnium dictat appi
q fit hoi i dormiendo. visio²
q fit in vigilando. Actu h e a
sensibus absitto q² tai sopno q
uisioe simpt cara detinet
fantasmatibus visu ut tolli ut i
ptenit fm h eat cibus q in uebs
rebus ut tolli ut i pte sz tuq
prophia t si aliq fantasiet iuide
sopno ut i uisione actu aia
prophecia ib fantasmatibus no det
tma sz cognoscit plus prophieu
ea q uidet no ee rebs sz silitu
ad futur et tempor significacoem
cognoscit. q² intelligit opgt
in uisione ut dr Dan x et pz q
prophia nalis me a cau sopniu
et prophiam diuina. Unt sopniu
dr ee pbult q prophie nal
sic et prophia nalibe q da indefi
cie similitudo prophie diuine.
Ad p. q² dz q i cognici ocedo
e considare s rececpcoem et
iudicium de receptis. Qm ad
iudicium de receptis potior e
uigilantis cognicio quam dormientis
q² iudiciu uigilantis e libiy
sz iudiciu dormientis ligatu
ut dr i li° de sopn° et uigilia
Sz qntu ad recepcoem cognito
dormientis e potior q² q esse
sensibus ab exterioribus motibus inte
riores impssiones magis percepi
piunt sine sint ex subs sepatis
sive ex corporibus celestibus. Un sic
ptenit illud q dr Num xx de ba
laam q cadit scit dormiendo

ze capitu achegi. Ad zm dd q
iudicium no depedz tm a re
ceptoe spei sz ex hic q eade
qualitas iudicata ea primam ad
aliq puencri qgnicoib sic de
qclotibz iudicatagcab i pncia
resolucio i sopo et ligate
exteriorbz sensibz multiudes mires
q scitate ab exterioribz sensuu
tumultibz magis percipe pont
interiores impressiones fctas i
mentu vel p ymagiacione ex illus
tracione dina vel angelica
vel ex virtute celestiu corm ad
quod inuenitur sic tenui flemmate
decurrit ad linguam dor
mienti q dulcia comedat sz q
pbz pncia in re cognicoib est
ssq oz ad sensum quodam resol
ucoia de quia iudicatus vn
phs i iii o ait tum q gple
actus tn e sensus usus q
debeq de aliis iudicare si
dt i vi eth q ssq ex omni sicut
mtq p pncie ecoma appellas
i q fit resolucio iudicat
p i sopno ligati s ssq no
pt esse pfectum iudicium nisi q q
lda ad hoc decipiatur in midices
vim similitudib tq iudiciis ypis
qmuniis quos dormientes cog
noscat de aliquiq q no sut
res sz similitudines rez. Ad zm dd
q iudicium mtq no depedz
a sensib mo q actq intellq
p organum sensibile exerceat
indiget alt sic ecomo totaliter
ad q resolo fiat. Ad x dd
q quidam posuit q cna vol
i repahit viginda dia e
ut aug dt in sup gen ad laz
sz hic ipe ibm improbat sicut i
retractionibz. No tn impp hc a
sensibz abstracta fuerit pudet
mentibz qz hec a sensibilibz virtute

corpetat sz q phs abstractoz
efficitur habilior ad percipiendum
impressiones illarum ... ex q
pt si aliq pcognicio futurore
Ad v dd q quibus gl ... accipi
eda subtilitas aie q pot
tam pcognicoib futurore
pipabilit aie ad recipiendum
a sbys suos no solum sz
dine gre puo sctis ab angel
qda reuelat sz et i ordine
ne putu infiores mtq i ordi
nenatis et pfici a superioribz
z put corpora hua subdun impl
sioibz corporum celestium quidqz
spato ad aliqs futuros euetq
quos aia sua subtilitate pueniz
p aliqs similitudines ex impssioe
celestiu corm i ymagia relictas
Ad vi dd q q omnes libi ar
ralibz cau no subdatur tn ad
eaqlibz ar agunt naliter cae
facilitate vel impeditum mentibz
preunt sic patuit i ppoito
vel pluuia vel inimicitia tez
dit facilis hiis q portabat
sinuum vt ad aliud destinatum
deferret qz p pcognicoe sui potat
p corpora celestia. Ad vii dd q
cu corpa hua corpibz celestibz
subdatur ex motibz celestium corm
pt accipi signum sup qbz
dispone corpis hua sic aliq
qplexio vel dispo huai corpis
sit q necessitas ad nalem pphiam
no tn ge cuius si ex celestibz
corpibz sic dr nalis pphia de
cipiat no at sic pphia q e pct
sci dominu. Ad viii dd q ille
phus de pphia no determinabit
no potuit declarare de pphia
de quia nunc loquim sz solu de
nali. Ad ix dd q lz scit vni
no pt nali aie qpetat ut s

sit tante virtutis quod etiam ex potentie
subdatur virtutum ipsius angelis ad
nutum deserviat maior vobis ut
augustinus dicit x de ci dei et ideo non est sufficiendum
dicendum quia licet aliquis cognoscat philosophice
tho aliis ut duobus que tangit
obiectio sed quod naturalibus homini perveniunt
cognitione philosophia naturalis non attingit quod loquitur
Ad x dicendum quod quamvis per philosophiam
naturalem non possit vinci demonem ea
quod naturalibus rationibus subditur tamen per
philosophiam divinam potest non solum da...
sed et ista cognosci. Ad xi dicendum
quod societas hominum sed quod ordinatur
ad finem ... non potest tamen
naturaliter per iustitiam fidei ...
... philosophia ...
... deficeret philosophia dissipabitur
...sed cum hic finis sit supernaturalis
et iustitia ad hunc finem ordinata
et philosophia que est quedam ... supernaturalis
naturalis iustitia non per quam gubernatur
societas humana et ordinatur ad bonum
civile sufficienter potest haberi per ...
naturalia hominum ... non oportet philosophie
tractare naturales. Ad xii dicendum quod ...
est ex nobilitate hominis quod ...
humana possit ... per
... perduci posset
nisi supernaturali ... perfectionis
... capaces non sunt
... non oportet quod id quod est perfectissimum ...
... hominum ... acquirat
... est perfectissimum statu
... ad quod est perfectissimum ...
... Ad xiii dicendum quod ...
... potest cognosci sed ...
... ex quibus
... maior dis-
... de deo
cognoscere non possumus ...
... dependet ad ...
ex ... cognoscere
possumus ... sed quia ...

-tibus non dependet ... ut
... similitudines ... ex ...
... non possumus scire an ...
... sint possumus ... scire si ...
... qualia sint. Ad xv dicendum
quod ... magis ... una
... ab alia ... ad
... ad ...
... condit-
... ex tali ... et ...
... cognoscere ... sed non
quid ... ad ... de ...
... per ...
... Ad xvi dicendum quod philosophia ...
... ad maius bonum sit quedam
bonum ... cum ...
... immediate ... ut ...
... philosophia ad
... ordinatur ...
philosophia ab abuti ita quod abusus
... philosophie actus ... ab abuti
... ad
... amore hominum
... actum philosophie bonum est
cognoscere ... occultat ... tamen ...
sed abusus ... homines ...
... abuti
... ad philosophiam ... sed non ...
actus ... ab
utuntur qui de eis superbiunt
quamvis ... utuntur ... maius
... Ad xvii dicendum quod ...
boni ... bona ... naturales ...
... non quod ... non
... ut non
... fiat sed ordine sapientie qua
dona distribuit omnibus ordinate
... naturalem quod a deo recipit
... bonitatem non qualitercumque sed ea
... debet sit homini debet esse
... non lapidi aut asino ...
... perfectionibus ... ...
... homini non oportet quod sit homini ...
debitum ... Ad
xviii dicendum quod ... pas-
siva ad recipiendum ...
naturalis tamen ... sicut ...

nali corli ad ea quiuab fuit
vn no oz q tali passione conude
at po actia nales 2 do p 88
q alia bruta no put ee psciia
fut oz snt illoz q ex motu cel
dependet ex qua impssione mo
coz ymaginaco ad adino
uetu uel ad eudi q opetit sig
nificaco futoz et magis tal
impssio i brutis h loru qui i
hominibz qz brutant dauid d
magis agitur qui agat. vn im
pressioes corum certum secuit
tolo. Non at ho qui e liber non t
n ex h dz dici bruti upsciu
futuri quinuis ex actu eg ad
futi significaco actipi possit
qz no agit ad significacoz futi
qi conz sui opib cognoscebz
magis ductus ab instituuit

Quarto quia utrz ad pphiam
phendam requira dispoal
et m q sit. Omnibus enim pfcio q
nos recipi i aliquo nisi dispon
recipientis requirit aliquam det
minata dispon. Sz pphia e tal
pfcio ut pz p amos p dicens deus de
syon ringuetis. ubi dt glo. seca
nale emgbunt omnis qui volunt
reperire apparere ex eius verbis sic
mat opponebz q sit ex pticti
quig sunt nutriti, v g nautae
suos nimitos uenti dampn
naufragio sit pastores tiore
sua ringitum leonis assilant
inimicos dicunt leonib, ursos
lupos. Et iste qui fuit pastor
pecoz tiore dei ringitu leonis
assilat. Ergo pphia aliquam det
minata pexigit dispon. Cna
bria. Ergo ad pphiam requirit
bonitas ymaginacois et az p
nisionis ymaginativa pphia
fiat. Sz ad bonitatem ymaginatiue
virtutis requiritur bona dispo et
coplexio organi. Ergo ad pphiam

pexigitur dispoal. Ga impedi
uale e fortis quia q ccutul
supuenint. Sz aliq passioes acci
dentales supueniunt cee impe
diunt pphiam, vt dr Jsa sexta
tpe illo quo qng ales actu g geni
pritia spt scino dabitur z suppha
lec uideat qui officio d q nomis
corpis, ut h e pprt culpa, qz actu
inordinat culpa caret. Sz ppr
corruptionem parentum omne ... Ergo multo
fortis ind dispoal aplexionis
impedit aliquem ne possit fi
pphia. Sz oque a deo sunt ordinata sunt
ut dr. Ro. Sz donum pphie e a deo.
Ergo ordinatur ab eo distribuit
Sz no eet ordinata distribucio
si dare ei qui no e ad ea habenda
dispoitus. Ergo pphia pexigit male
dispon. Ga Sz q id q depedz ex
solo arbio datoris no pexigit
aliquam dispon in recipiente. Sz
pphia est h ut pz p h q in t dc
Jsa h enarrata pphia et aliis
spt sci donis subiungit. h aig
opatur vngit. Et Joh. iijo dr
Spt ubi uult spirat. Ga dd
qd pphia e dus considerare. s.
ipm pphie donum et h g donum
preceptum usum. Ipm enim pphie
donum s facultas hois cognoscendi
a deo datur no autem aliqua cac
tate quinuis pphia naturalis ex v
aliqua cac tate efficiatur in nob
ut dem e h dictum opon
tate et opon diuina, qz deus
sua opatione solus format
Sz tamen pducit no pexigit eg
oppositum inimicitiam male
dispon ad effectum pficiendum
ut tui formam suam in sue
dispone facit. Sz supplet tamen et
format de eminentia opacitatem
nimiam qui tantum in dispoita ad
debita dispon reducit eque
opetit pfcio quam induxit sic
pz i suscitacoe mortuorum corporum

mortuum est indispositum ad animam
recipiendam et tamen virtute divina operante
et corpus eius animatur et disponitur ad animam
recipiendam sed ad operationem prophetie exigitur
etiam dispositio naturalis. Dispositio autem non
competens non tamen [illegible] ex quolibet
quolibet facile patet quod prophetia naturalis
exigit dispositionem debitam naturalis
complexionis. Sed prophetia que est per
spiritum divinum exigit tamen [illegible]
git [illegible] sit tamen dono prophetie da-
[illegible] et disponat aliquem [illegible] ad prophe-
tiam quemadmodum [illegible] prophetie [illegible]
et potestate prophete [illegible] sicut dicitur j. Cor.
xiv. spiritus prophetarum prophetis subiecti sunt.
Et ideo abusum prophetie [illegible] potest ipsum
impedire et ad debitum prophetie
usum denegare [illegible] dispositio debita
requiritur in prophetia [illegible] ex virtute
prophetie [illegible] predat [illegible] deter-
minata dispositionem exigit. Ad primum
igitur dicendum quod quedam dispositiones sunt indif-
ferentes ad prophetiam et hec dia-
ponere non [illegible] in prophetia sed [illegible]
[illegible] prophetia [illegible] indif-
ferentibus enim est ad prophetiam [illegible]
similitudinibus [illegible] prophetata [illegible]
dispositiones non [illegible] divina virtute
auferuntur a prophetia et dispositiones
necessarie sunt. Ad secundum dicendum quod ad
prophetiam requiritur bonitas [illegible]
[illegible] non [illegible] denegat [illegible]
exigitur quod impedimenta qui donum
prophetie [illegible] potentibus complex-
ione organi ymaginative [illegible]
in melius reformare sicut oculos
[illegible] ut clarius videre possint.
Ad tertium dicendum quod vehementes pas-
siones [illegible] ad se trahunt [illegible]
attendit [illegible] per quas [illegible]
spiritualium inspectione [illegible] vehementibus
passionibus [illegible] aut de-
lectationibus usus prophetie impeditur
et ideo [illegible] prophetie donum [illegible]

et naturalis complexionis indispositio im-
pedietur divina virtute quodam-
modo curatur. Ad secundum dicendum quod donum
prophetie a dei ordinatione dividi-
tur et ad hoc distributionibus ex
ordinatione [illegible] alii [illegible]
illis qui inde ad hoc magis
indispositi ut sic dei virtuti at-
tribuatur et non glorie [illegible]
illo ut dicitur j. Cor. i.

Quinto queritur utrum ad prophetiam
requiratur bonitas morum.
Videtur quod sic. Sap. vij. dicitur per nationes
in animas sanctas se transfert
amicos dei et prophetas constituit.
Sed amici dei non sunt nisi illi quibus
bonitas morum viget. Joh. xiv.
Si quis diligit me sermonem meum servabit. Ergo
qui non est bonorum morum prophetas
constituit [illegible] prophetia est donum
[illegible] non [illegible] habitat
[illegible] Sap. j. spiritus sanctus
discipline effugiet fictum. Ergo
prophetie donum non potest esse in aliquo
[illegible] per quod malum [illegible]
non potest esse in aliquo peccatore. Sed prophetia
[illegible] male [illegible] potest [illegible]
prophetie sit a spiritu sancto [illegible] prophetia
[illegible] ut esset [illegible] a peccato
[illegible] quod esse non potest quod prophetia
non potest esse in aliquo peccatore [illegible]
[illegible] de [illegible] sompniis [illegible]
[illegible] sompniorum [illegible]
[illegible] committere quinque
et non optimis viris sed constat
prophetie donum esse tamen a deo [illegible]
[illegible] non optimis
viris [illegible] similitudo
[illegible] ergo [illegible]
[illegible] radio
solari [illegible] simili effectus
[illegible] magis disposita
[illegible] magis [illegible]
[illegible] magis [illegible] magis illu-
[illegible] ad recipiendum donum prophe-

magis sit dispositus ad bonum quam malus
videtur multo amplius bonis quam malis
dari debeat. Sed non omnibus bonis da-
tur, ergo nec malo debet dari. Sed contra Balaam
fuisse propheta dicitur qui tamen malus fuit.
Preterea Matth. vij dicitur ex persona dampnatorum
Domine nonne in nomine tuo prophetavimus.
Preterea quicumque non habet caritatem malus est.
Sed prophetia potest esse in non habente caritatem
ut patet i Cor. xiij. Si habuero prophetiam
et cetera. Respondeo dicendum quod bonitas hominis
in caritate consistit per quam homo deo unitur.
Unde quecumque sine caritate esse possunt
communiter esse possunt in bonis et in malis.
In hoc enim divina bonitas precipue
commendatur quod tam bonis quam malis utitur
ad suum propositum implendum. Et ideo
utrisque tam bonis quam malis dona
largitur que ad caritatem necessariam depen-
denciam non habent. Prophetia autem non habet
aliquam necessariam colligationem cum caritate
propter duo. Primo quia prophetia est in intellectu,
caritas in affectu. Et prophetia et alie
[illegible] perfectio non dependet a caritate
et hac ratione fides et prophetia et omnia
alia huiusmodi in bonis et malis esse possunt.
Secundo quia prophetia datur alicui ad utilitatem
ecclesie et non propter se ipsum. Contingit
autem aliquem utilem quantum ad ecclesiam
deserviendum esse qui sibi bonus non est
quia deo per caritatem coniunctus non. Unde prophetia
et operationes miraculorum et cetera ministeria
et alia huiusmodi que ad utilitatem ecclesie
conferunt inveniuntur quandoque sine caritate,
que sola homines bonos facit. Secundum
tamen quod inter peccata quibus caritas
amittitur quedam sunt que usum prophetie impe-
diunt, quedam non, quia cum carnalia
peccata mentem a spiritualitate omnino retrahant,
habent ex hoc ipso quod ad peccata carnalia
est subditus ineptus ad prophetiam red-
ditur ad quam revelationem summa spiritua-
litas mentis requiritur. Peccata autem
spiritualia spiritualitatem mentis non ita
impediunt. Unde contingit aliquem
ut ecce fuit prophetam spiritualibus peccatis

subditum quod non accidit in carnalibus, vel
etiam in immensis secularibus sollicitudinibus quibus
mentes a sua spiritualitate retrahan-
tur. Dicitur Rabbi Moyses quod hoc est signum
quod aliquis sit falsus propheta cum voluptatibus
et sollicitudinibus secularibus detinetur et hoc con-
sonat ei quod habetur Matth. vij. Attendite
a falsis prophetis et infra. A fructibus
eorum cognoscetis eos, de manifestis operibus
ut ibi dicit glosa, quia magis sunt peccata carnalia,
spiritualia enim peccata magis latent.
Ad primum ergo dicendum quod sapientia et iusticia
eadem dupliciter dono ut ipsa non dicitur
sapientia eadem inhibetur et [illegible] secundum
fidem et dona animi et iusticie sunt
in mente malorum quibus prophetas constituit.
Ad secundum dicendum quod quamvis prophetia sit
spiritus sancti donum non tamen dono prophetie
spiritus sanctus datur sed solum eius dono caritatis
unde non sequitur. Ad tertium dicendum quod prophetia
non contingit malum unde non ita contingit ipse
prophetie actus quamvis a prophetia aggreditur
sit malus. Verum cum actus prophetie actum
ad aliquod malum ordinat et quod
ipse prophetie actus bonus est a spiritu sancto
si ordinatur illius actus ad finem
indebitum non est a spiritu sancto sed a pravitate
hominis. Ad quartum dicendum quod merito
prophetie dicitur opera que divinitus dantur
ex proprie datoris dependet quare
non potest commovabiliter vim si propheta
futurorum quod et somniis addeo in-
mittentur apparet ista immissio
aliqua distinctio [illegible] non patet
cum inquantum est ordinatio fiat quod
ordinatorum sapientiorum eorum [illegible] in
dono autem prophetie communis distinctionem
quia non omnibus datur et quis sit ulterius
dispositus sit, sed ille solus quem divina
eligit qui tamen simpliciter non sunt boni
optimi quantum ad hoc quod per eos prophetie
officium exercetur quod per eos expediendum dicitur
sapientia divina. Ad quintum dicendum quod non quicumque
bonus est magis aptus ad prophetiam hunc da
quamquam per bonitatem aliquis caritate
caret et magis habeat mentes ad
spiritualia percipienda ut potest a carnalibus

t tremis naratis t nali mt q
pditi claritate quiqda cogno ca
hutibz tantis negocijs impli
citis t tarli dantibz opam
gnomin nc mt tu hutibz nali
pspicarie tio quaz pp habet
simile codicis dn pphetie don
aliqui q mal q denega aqq
Sexto quer^r vtrum / bonis
pphe videt i speculo etni t e
etni q q ppa z^o i^o di p oc
dominitue / dt glo pphet illo ipo
pscie dnubi omia sc pta s legit
liber pscie dn t ad cenu q
etni speculm q^o ab et^o os
for i uru resplendet g^o pphe
uidet i speculo etni / Sz dice
q pphe dnr i li^o pscie lege
aut i speculo etni nono mali
qm specula libz quidcat
ptali q z ex li^o i ult speclo pphe
cognicio deriua / Sz g ph q
pphe dnr uidere i speclo etnitate
aut legere i li^o dne pscie att
buit qda puilegiata cognicio
ipis pphis / sz ih q dn aliq
cognicio deriuada a speclo etno
ut a li^o dne pscie no desigt
aliq cognitois puilegi cu
oib hu a cognico inde deriuet
ut pz p dyo vij ca de di no
g^o no dn pphe uidere i speclo
etni t q exponde ts / sz q i
ipo uiso aliqd intuet p n
pt uidere ubi e sz futa ctige
nost sz modo certitate put a
pphis uidet i ipa pscia dia
g^o pphe i ipa solu pscia dd ui
dere tr i ipo p q / Sz dic q futa
cotigencia s quid pmorz dialis
i dina pscia sz exinde dina
p q s da spes ad mete huam
ubi a ppha uidet / Sz g q q
recipit i aliq^o circo p modu re
cipiet et no p modu sui / Sz
mes pphe mutat t n pnt
i ea futa cotigencia mob i tipi /
ud q e ppu dne cognitois no
pt n i deo cognosci / sz futa
cognosce e ppu dei / ut pz ysa
xli annunciate q uetas t diu
os dij estis uos / g^o no put a
pphis futa ctingencia uideri
i ipo deo / p amice dt q tm
eleuat mes hois q cotingit
speculo pscia s et maxima
eleuato mete hua et cognico
pphie g^o nr q ctinga speclo
pscie pta q futa i ipa dd pscia
uideat / p t sunt duo specula
quor vnu sit supi t alteru
infi t a speculo supio resul
tet similitudines i infioi / eq i
infioi speculo uidet spes no
dr i supio uidet q uis ex
uiso ex uoda a speclo supioi
deriuet / sz a mete dia resul
tat om futa s spes i mente pphe
sic a speclo supioi i speculu
infi / g^o ex h^o q ppha intue
i sua mete spes acceptas a
mete diana dz dici uidere i
mete dia sz i ppa mete sz m
ppano e speculu etni t sz
tpale g^o s i pphe no uidet i u
t mete e ppa aut p ubs dam eno
deriu uidet i speclo etni sz i
tpali q uis ab et^o deriue
Sz dic q ad dd uidere no p
i re illuiata p sole sz ti i sole
ipo nisi q p illumia sol uid
Sz g ei i sole no resultat
verz uisibiliu voces q nl ad
ro speculi ptinet g^o nis q
uidet i sole no sic dia se
uidet i speclo p uiso q ut deo
ut eo biu beatu e digor q i
quant ut spes dui q i fa
bem ysta no / sz ad uidem dy
ut e bitu^s bbm ho ex ubi
statu ie pt eleuad maior
eleuato q f mes abstha oia
sibi ut e i raptu g^o i moui

eleuato et sine raptu pt ele
mētes pphe ad uidendū eorū di
ut spēs eternitatis pphā pt uidere
in speculo eternitatis/ p plus distat
eorū diuina potētia i se considerat
et put ē similitudo altius vel quam
put ē similitudo vnius vel alterius similitudo
altius quia plus deus distat a creatura
quam vna creatura ab alia/ sed ab pt
uidere dicuntur ēe spēs vnius creature
similitudo q̄ uidetur eorū ēe spēs
altius/ alias oporteret quod ab uide-
tibus deum omnia cognoscerent quod ab
pt uidere eorū ēe spēs quo ad eorū
similitudo q̄ uidetur eorū cognitiōe
ipsa cognitio et quanto uidet deum
eorū put uidere i speculo eternitatis
q̄ maior uiri pphetis competit ꝑ
dicitur q̄ dicitur 6. de ... q̄ quorundam
mentes ita eleuantur ut ipsa supra
uerum auditum ... uoces
inspiciat/ sed pphā ... mentes
uidere maior eleuatio ... quam
eaq pphetice uidet ipsa ueritate
auditu inspiciat. sed diuina eorū
... Ꝯ ... q̄ ... luc. ...
... multi reges et pphe et
glo ppheti et iusti a longe glam
dei uiderunt p speculum enigmate
sed qui uidet ipsa ... presentia
dei non uidet i enigmate/ pphe
non uiderunt ipsa presentia diuina
quam speculum eternitatis appellat
p ... dicitur ... ezechielis angeli
... qui diuina i hac mortali
carne uiuit nequaquam ... ꝯtemplatiōis
uirtute pficit ut ipso incircum-
scripto luminis radio mentis oculos
infigat/ sed ... de gratia
i sua claritate conspicitur sed quedam
sub ipso specula diuina ... re
pficiat ... ad uisionis eius
glam pertingat/ Sic namque
ysa. pphā cum se uidisse dominum
fatetur dicit. vidi dominum sedentem
... ad ... et ea que sub ipso erant
... q̄ sic dominum ... templo

pficit non omnia que ipse ... sub ipso
erant contemplari ... q̄ ysa
et alii pphete non uiderunt in ipso
speculo eterno sed ... p̄t
i speculo uidere quia ... ysa ...
sed aliqualiter tantum ... nunquam ...
uideat glam dei/ sed aliqua ...
sicut pphetia ... uisiōne
ei speculo eterno ... q̄ spe-
culum ... i ...
... sed i rebus ... per quandam
... acceptam
a speculo mali. ut si i rebus spūalibus
dicitur esse speculum ... q̄ ... uita
sit i speculo ... appent ...
... Quod ergo dicit quandam
ipam mente diuina i quibus ...
uocibus reluceret esse speculum quandam
et dici eternitatis speculum ...
eternitati ... Dicit
ergo quod istud speculum uidetur pt
... ut ... ab
... ut ...
... i raptu/ ut prout ...
resultat ... spē
... ut speculum ... non dicit
speculum eternitatis ... ab angelis
... a pphetis. Sed ...
... duo ...
spēs ... resultantes
... ab ipsa ... dia
Sed ... spēs ... distinguitur
i ipsa ... q̄ ... ad ...
... diuina ...
spēs i ipsa resultantes ...
... ipam ...
... ad ...
ad ... ad ...
... deus ut ē
... spēs ... ut
... obiectis
... uideat deum
... spēs ... non uideat ...
... obiectum ... spēs ...
... i ... dum ... sic p-
... ad ... spēs/ etc.

sicut a re ipa resultabit d[icitu]r i q[uo]
cipient spes erunt perspicues
ad rend pt pp[he]te speclm dici
sz magis exemplar i d[e]o aut
speclm pt dici q[uo] unu[m] silit[er]
a reb[us] ipis resultat q[uia] i
deo sunt spes ultroes indi[vi]du[m] [ac]
incom[m]u[n]icabile a sciis q[uia] deus sit
unu[m] speculu[m] sz magis q[uod] ip[s]e
reb[us] ratione est speclm d[icitu]r p[ro]ut
d[icitu]r i Cor[inthios] sz videmus nunc p[er] spe-
clm i enigmate etc. et filius
dr ee speculu[m] pris p[ro]ut a pre
ipo spes dium recipi[t] sed ph[ilosoph]us
sap vij speculu[m] sine macula et
ceteri angelus dr p[ro]ph[et]a habi i spe[cu]lo
et[er]nitatis uidendo sic intelli[gi]t[ur] e
q[uod] ipm dum et[er]num uideat p[ro]ut
e speclm omnis sz q[uia] ad cantu
intuens i q[uo] ipa actuitas d[e]i re-
puta[tur] ut sic speclm et[er]nitate
intuita[tur] no q[uia] et[er]num sz q[uia] e et[er]ni
reputab[i]l[is] ex h[oc] enim d[e]o competit
futura c[er]titudina[liter] ut p[rese]ntia cog-
noscit q[uia] eius intuit[us] et[er]nitate
mensura[tur] q[uae] est tota simul unicuiq[ue]
assistunt sibi adest omia tpa et q[uae]
eis [con]tinetur Ingit[ur] abi[ect]o dio
asptu resultat i mente p[ro]ph[et]e
resultat i mente p[ro]ph[et]e futuro[rum]
scia p[er] hui[us]m[odi] p[ro]ph[et]ia et spes i
quibus p[ro]ph[et]a uidet ipe spes sil
cu[m] lu[m]ine p[ro]ph[et]ico speclm et[er]nitate
dum q[uia] d[iu]i[n]um intuitu[m] reputat
p[ro]ut i et[er]nitate futuro[rum] cunctorum p[rese]n-
tialit[er] inspicit. Cotera e[r]go q[uod]
p[ro]ph[et]a i sp[ecu]lo et[er]nitatis uidet nisi
q[uod] speculu[m] et[er]num uideat ut
obiectu[m] p[ro] p[ro]pter rem ducte vi-
deba[tur] unde ponuadeas p o[mn]i[no]
dimerunt es[se] Ad p[ri]m[um] i dico q[uod]
p[ro]ph[et]e illo p[re]scie divine lege hat
scitu[m] q[uia] ex ipo li[bro] divine p[re]scie
effici[tur] unu[m] futuro[rum] noticia
i mente p[ro]ph[et]e sic ex libro libro
effici[tur] noti[ti]a unu[m] sub uri li[bro]

i mente legent no at q[uo]u[m] ad
hat similitudine q[uod] p[ro]ph[et]a ipa[m]
dei p[re]sciam uideat sic legens
ill[u]m in libro uidz libr[u]m male vel
pt dici q[uo]d sit noti[ti]a q[uae] fit i mente
p[ro]ph[et]e d[icitu]r speculu[m] et[er]ni[ta]tis et
ut e[st] reputab[i]l[is] ita pt dici lib[er]
p[re]scie q[uae]mlib[et] q[uia] i ea noti[ti]a[m] d[icitu]r
p[re]scia q[ua]ntu[m] ad a[liqu]id describi[tur]
Ad 2m d[ic]o q[uod] [con]munib[us] oib[us] cog[ni]to
a dia p[re]scia de rime no tu[n]c oib[us]
[con]unicabil[is] reputat e[st] aut[em] u[ni]dic[tu]r
et[er]ni[ta]tis et futura p[rese]ncialit[er] intuta[tur]
unu[m] no pt dici q[uod] scia speclm
et[er]nitatis sz i h[oc] p[ri]n[ci]p[a]l[it]er a[li]o[rum] q[uod] s[ecun]do
p[ro]ph[et]a[rum] Ad 3m d[ic]o q[uod] r[ati]o[n]es fu-
turo[rum] contingentium s[unt] immobile
u[n]itate o[ri]g[in]al[ite]r s[un]t i mente dia
sz ex inde effluunt i mente p[ro]ph[et]e
et ibi re[ce]ptae accepta p[ro]ph[et]a
immobilit[er] [co]gnosci pt Ad 4m
d[ic]o q[uod] forme recepta s[ecundu]m mo[dum]
recipientis q[uantu]m ad a[liqu]id p[ro]ut h[ab]ent
e[ss]e i s[ub]i[ect]o e[n]im i co[n]ualit[er] ut
i[m]materiali multiplice vel unif[or]m[ite]r
sz exige[n]tiam s[ub]i recipientis sz
q[uantu]m ad a[liqu]id forme recep[tae] trah[un]t
s[ub]i[ectu]m recipientis ad mo[dum] sui
p[ro]ut e[st] nobilit[er] eis q[uan]do d[e] r[ati]o[n]e
forme q[uia] i[n]qu[antu]m s[ub]i[ect]o recipienti
Sic enim s[ub]i[ectu]m p[er] forma[m] recipit[ur]
et nobilita[tur] et h[oc] mo[do] p[er] gl[ori]am
i[n]mortalitatis co[r]p[o]r[um] corruptibile in
mortale efficitur et sic p[er] ra-
diacio[n]e[m] ab i[m]mobili in ua[ri]e[ta]te che-
na[tur] i mentib[us] p[ro]ph[et]e ad h[oc] q[uod] mo[bi]lia
i[m]mobilit[er] uideat Ad 5m d[ic]o q[uod]
q[uia] futuro[rum] noti[ti]a d[e]o e[st] p[ro]p[ri]a
i[de]o no pt accipi n[isi] a d[e]o No[n]
t[ame]n o[porte]t q[uod] ipm d[eu]m uideat q[ui]c[um]q[ue]
futura a d[e]o [co]gnoscit Ad 6m
d[ic]o q[uod] mentib[us] p[ro]ph[et]e similiu[m] p[ro]ph[et]ia[rum]
speculo intelligi[t]ur s[ecundu]m p[er]-
scia[m] [con]tingi[t] no q[uod] ipa[m] intel-
ligentib[us] uideat sz q[uia] ex ipa[rum]
irradia[ti]o[n]e ea[rum] p[re]scie p[ar]ticipes

7. Ad vij dicendum quod licet in fide et finibus huius
vite et cum hoc speculo aliquo et in
enigmate sed adhuc sine contingit
solum in prima anima. Ad viij
8. dicendum quod speculum in quo videt propheta
quamvis sit temporale tamen eternorum
representativum propter quod dicitur in
9. speculo eternitatis videre. Ad ix dicendum
quod quamvis solus deus possit dici
speculum invisibilibus tamen res
visibiles quodammodo possunt dici spe-
culum solum in quantum in eis claritas
solis refulget et in notitiam
mentis efficaciter ducit eternitatis speculum.
10 Ad x dicendum quod prescientia in qua
videntur de quibus est species in angelis
in qua videntur ut causis omnibus quod
in illa presupposita causa prescientie est
omnium per se in qua omnia videt tamen
causa eius esse tamen in speciem propter quod
sola eternitas eam videt. Ad xi
dicendum quod verbo quo deus refertur ad
creaturam tamen non presupponit illorum
que referuntur ad alteram sicut verbo
quo refertur ad creaturam presupponit
ipsam dicendum creaturam absolute [illegible]
12 Ad xij dicendum quod ubi augustinus
refert de visionem prophetare
sed ad visionem sanctorum in patria vel
corpore et in statu manifeste vident sicut
moriens preterea paulus in raptu.
Ad 2 dicendum quod de immediate [illegible]
[illegible] prophete indicat per visionem
materialiter quo [illegible] sed
ab ea illustratur. Rationes autem
in contrarium concedimus quod ad hoc quod
videtur primum dicendum eternitatis quamvis in
speculo eternitatis videat ut dicitur
Due tamen ulterius rationes non recte con-
cludunt quod quamvis deus sit omnia
visibilis tamen in eo omnia cognita
distincte accipi potest prout ipse est
res ymago eius quod filius quamvis spe-
culum animalibus ad spiritualem visionem
sed non tamen hec visio attendi [illegible]

omnibus conditionibus speculi materialis
ut quamvis careat speculo spirituali
operatur obstaculum sed [illegible] quod

Septimo queritur utrum revelatio
prophetica imprimatur divinitus
in mente prophete novarum specierum
vel solum intellectuali lumine. Et
videtur quod solum lumine sine speciebus
Quod autem habetur in glosa ij Cor. xij. Est
sola visio intellectualis dicitur
ab propheta sed visio intellectualis
est de rebus preter earum similitudines sed
per proprias rerum essentias ut dicitur
ibidem ergo visio prophetica nulla
speciebus in mente prophete fiunt per quas intelligat
abstracte a materialibus conditionibus.
Secundo visio intellectualis que fit
prophetiam fiat aliquis similitudinibus
tunc similitudines erunt ad invicem et
mentis conditionibus ergo per eas prophetia
non poterit [illegible] competitur
prophetia solum per earum rerum de quibus
fit prophetia revelatio sed prophete aliquas
species in mente sua sicut [illegible]
qui prophetabat [illegible]
in [illegible] habebat speciem [illegible]
illius a sensu acceptam sicut [illegible]
[illegible] quem frequenter videbat.
Sed aliquas species earundem rerum
menti prophete divinitus imprimantur
sed quod sint duce [illegible]
[illegible] species quod in genere [illegible]
quam [illegible] [illegible]
quam videt quorumque rerum species. Sed
visio [illegible] in anima [illegible] ad
accipiendam cognitionem de rebus
quorumque aliud videre [illegible]
[illegible] videntur ergo non species quorumque
menti prophete imprimantur potuit
prophetiam ducere in earum cognitionem
Tertio quod quamvis [illegible] efficere
[illegible] quod propheta [illegible] sed [illegible]
rerum quamvis [illegible] sua species
[illegible] per virtutem ymaginationis
[illegible] [illegible] accipiens

quo non oportet quod aliquis verum species tamen
prophetie imprimantur. prima operatur beniori
via qui apparet et multo magis deus
qui ordinatius operatur secundum brevior
via cum a speciebus quae iam prophetie
sunt durare tamen aliquale cognitionem
quam ex aliis speciebus de novo
impressis. ergo non ideo aliquae
species de novo imprimantur, patet
et glossa super Amos .i. prophete
utuntur similitudinibus rerum quarum conversatio
satis est, hoc autem non esset si corde vi-
siones fierent per species de novo
impressas. ergo non imprimuntur aliquae
species de novo in mente prophete. Sed contra
lumen propheticum. Sed quamvis non de-
terminatur ad aliquod determinatum vi-
sibile cognoscendum per lumen super-
potentiam visivam et similiter intellectus possi-
bilis determinatur ad intelligibilia
cognoscenda per lumen intellectus agentis
super species intelligibiles. Ergo
cognitio prophete determinatur ad quaedam
quae prius non cognoscebat. primo non
sufficit autem luminis infusio nisi species
imprimantur. per Dionysium dicit .i. capitulo celestis hie-
rarchie impossibile est nobis superlucere divinum
radium nisi varietate sacrorum velaminum
circumvelatum. velamina autem ap-
pellat figuras. ergo prophete non infunditur
lumen intelligibile nisi figuratis
speciebus. praeterea omnibus prophetis infusio
luminis est uniformis sed non omnes prophete
uniformem cognitionem accipiunt.
tamen quidam de presenti quidam de
preterito quidam de futuro prophetant
ut glossa dicit super principium psalterii. ergo
non solum lumen prophetis infunditur
sed aliquae species imprimuntur quibus
prophetarum cognitiones distinguuntur.
praeterea in visione prophetica sit plenior
intuitio ad prophetiam per divinum lumen
angelicum sicut autem patet per omnes prophetas
scripturam intuentes sed lumen oculis sit
per aliqua signa. ergo in visione prophetica
sit per aliquas similitudines. praeterea in visione
imaginaria et intellectuali sunt ex-
cellentiores quam sit visio
corporalis. supernaturaliter enim nova species
causatur in oculis corporis ut explicatum
sit per demonstrationem scriptam in pariete
coram Balthasar. Daniel v. ergo multo
amplius oportet quod in visione imaginaria
et intellectuali supernaturaliter formis
novae species imprimantur. Solutio dicendum
quod prophetia cum quaedam sit supernaturalis cognitio
duo cognitionem autem duo requiruntur
scilicet acceptio cognitorum et iudicium
de acceptis ut beatus Thomas dicit. quandoque
in cognitione est supernaturalis acceptio
tantum quandoque solum iudicium tamen quandoque
utrumque. Si autem sit solum acceptio tamen
supernaturalis non dicitur nisi prophetia
prophetia sit prophetia non est dicitur propheta
qui supernaturaliter acceptionem fuit et formaliter
ut patet in Pharaone qui iudicium sub figuris
spicarum et figuris. Si autem habeat
supernaturale iudicium et simul iudicium
et acceptionem ex hoc dicetur propheta.
Acceptio autem supernaturalis non oportet
nisi sit tamen magna in visionibus sed visio
corporalis quandoque aliquis corporibus ostenditur
divinitus dormientibus. ut magister
scribit per Balthasar et sic ymaginaria
visione quandoque divinitus aliquis
sunt prophetis ostendentur ut olla suc-
censa Iheremie et equus et montes
Zacharie. sunt intellectuale quandoque
aliquis intellectui ostenduntur super naturalem
facultatem tamen autem intellectus huius
sit in ipso naturaliter ad alias formas intel-
ligibiles possibilis primo non est
supernaturalis acceptio quamvis species
intelligibiles in mente fiat sic
est supernaturalis acceptio in visione
corporali quando imprimuntur res quae sit
in imaginatione sed solum divinitus
ad aliud ordinantur et sic est supernaturalis
acceptio in visione ymaginaria quando
videntur aliqua similitudine a sensibus
accepte sed per aliquas ut in aliqua forma
sed tamen solum imaginatione formam accipit

quiudet ymag fbas intelli[lec]
ptum sudit pote dicit t an[los]
ad ptinge no pt si utute nesuc
int hab at treB supnales ac
tepcoeB hultia aptedt mo[n]
pphie bude Nui ps Siquis
fuit int uoB ppha dmits op
tut uisioe loqr ad eu dei
t slug mod moyses qui pla
no pfi abzongenta uidz
dñj uidet z dñj i eenj suasie p[i]
i raptu uel sicut ui a btiB
Unde alias fbas intellec[B]
p ecclesiam sua mgj pphie uisioe
expedit Sz pnchualaccep[o]
que est corle uisionj e infra
pphetia acceptionj qz p hac
acceptionj no pfer pphia aiB
quigtuqz eu spem dmits for-
matā ad uidedj ab equalit
uide possint Supnalis go
acceptio qe ppā pphie ea acc[o]
ymarie uisioiB sit go omis
ppha uel ht tm iudiciu sicut uel
de hijs qui ab ad uiden sic
ioseph de uisi a pharaone
uel ht acceptionj silr uindic
i ymagiaria uisionj iudicij
i supnale pphie da si lucj
cim fusi ep go intts roboa
ad iudicandu t qm ad h uel
speB pexigur sz qm ad accep-
tionj requir nona for spere
fuit ut fiat i mete speB q
piuB no fuit ut pote si alic
reco nato impulen speB co-
lorz fuit speB pexutes
ordine z qpona dmits elimo
qui copetat signifi veru
que dut pphe oudit p hut
mo forde ep pphe uicto
no solu fit p lucj sz speB t
quqz no p lucj tm eld p i
ddj qm quis ppha no dita
n q ht intellectuale uisionj No

ungolā uisio intellctual ad
pphiam ptinct sz t ymaiat
i qua speB forre put geuteB t
ad singulari repurat vn pz
pols ad xii eld z i ddj q i ab
speB sunt qs ppha uidt no oz ut
ei denouo speB infundant
sz ut ex speB resuat i thauro
itutus ymagia fiat qda agga
ordiuat genus des ge tom ver
pphando / eld xii ddj q dia eej
intuit se e exprssio repucat
reB qs z qm quez speB ul fi
h ex h ep applus intuetl pici
aB eminentj illig eccj cotigit
p eenj uideB no omia uidz q
reputat speB udi ymage
impsse se uoB parcoate vn ex
eB i verz cogni z psus pueuire
eld v. ddj q sic i eo qui ex sigB
sciam accip signorz cognico
cuia ducit ad reB ypaB Ita
eej q stat ad cognicoi vri sig-
nificade psuppo ad forma z
signorz No eni pt aB veri qua
grat cognita signa adhibe
q nuiB t ho quibz possit qz
ymagiB fore nali ututo
tunc forme geut vri fute
significade no pt fidi ab eo
qui verz illarz cognicionj ht
t sic facto ymarie uisioiB
i ppha supnal expstit / eld 6.
ddj q speB i q pexistut d vi
ymaria put ibi expstut no
suffit ad signi z vim futaz
reo oz q dmits alid suffaru
eld vij ddj q speB pexuteB i
ymagia pphe sit q elementa
illig uisoiB ymarie q dmits
oudur eu ex eiB qda qpoa z
qm cotingit q pphant spltu
dmi cpiggdur sz qz no spe
aliqB speB fit vicucto pphia

ut dcm e cio ad vos i conuin
adductas unde oz / ad pm g
dd q t si ppha no declinet
cognico ad ad p intellectuale
lucem qm ei dat solu spualē
iudim / decima tu p spes ab ad
uisas sic cognico ioseph p spes
uisas no supnales / ad 2m dd
q diuinu lum vadiq supluerit
phete quidz uelato figure
no itaq p spes infundas sz q
vadiq pductis specbz pexpitis
administrat / ad 3m dd q ppha a
vaticinio distinguitur ex pte
lumis intellectual q qda plq
aliis pcipiunt ex pte sper q
ut pexistunt uel de nouo acci
piunt ab ipo ppha ul ab alio /
ad 4m dd q sic dt g g g in moral
deq ad angelos qui corpo q cor
dibz corz occulta sua audiencia
quot silo subingit q aiabz sas
los magni eis ectitu3 infundit
sic go locuco q deq pphis loqt
ecce dr i sciptibus solu attedi
quantu ad spes viuum pssas sz
quatu ad lumen intelligencie
phete de aliquo certifica / ad .5. dd
q ex hoc ipo q uisio intellectual
z ymaginaria dr q e corlis
cas cognosciq no solu pn a sz
absenciu uisio corli solu
pncia adu a vio i ymagia oe et
intellectu vesiua spes vivuno at i
sim / ad 6m go q uisio corl fit
supnal spez q formie noue
spes corlus no at requir ad h
q uisio ymaria u intellectual
sit supnalis //

Octauo queritur utru oes reuelo
ppha fiat anglo mediante /
et uz q no qz ut dt augg vi de
ci ci gendam ... elevan
ut no p anglm sz ipa suma
veritatem conuenientes videat uos
h at max in competit pphis
g reuelacio corz no fit anglo mediante /

p dona spus sci in mente sit ado
z huiq infusu sz pphia e donu
spus sci ut pz j. Cor. 12 ergo et
q da lucem infusu go e adeo
sine anglo mediante pp ppha
q ex ... cata procedit est
pphia nat ut b dm e sz angl
est cata qda g ppha q no
e nal sz spus sci donu no psiat
anglo mediante / p ppha psia
simfusion lumis et impssio
spez sz nec utru horz vi posse
fieri p angelu q ut est cator
luminis spez tot no possit fi
n ex nil / go uisio pphia n fit
angelo mediante / pt diffic oc
pphie dr q ppha e diuina reuelo
ul inspirao / si at fieret anglo mediante
dicer ee angelica no diuina g no
fit mediantibz angelis / p sap
vij dr q diuina sap pnacoes
i aias scas se transfert z amicos
dei z pphas constituit g ab
ipo deo imediate ab ppha q stitu
no p anglm / sz q e q moyses
aliis pphis excellencior fuisse
... ut pz Nm xij z deut ult
sz moysi facta e diuinitus reuelo
mediantibz angelis / vn dr g al
iij ... q lex ordinata e p anglos
in manu mediatoris z act. vij de moy
se h e qui fuit i eccia i solitudine
cu anglo qui loqba ei in monte
sinai z cu pribz ... go multo
forcius oes alij pphe mediante
anglo reuelaconz acceperunt
p dyon dt iiij c. celestis ierar q
bonas uisiones gloss pres
nri adepti sut p mediaciones celestes
uirtutes / p augg dt h de tri
q oes apparicoes pribz facte
iacti testo fuint p anglos admi
strationu dd qui reuelacoe pphe
dno conuenit s . . . illustro
z for mis spez i ymaginatia ulterius

primo quod prophetie lumen quo mens prophete illustratur a deo originaliter procedit, sed tamen ad eius congruam susceptionem humanus homo angelico lumine confortatur et quodammodo imparatur. Cum enim lumen divinum sit simplicissimum et universalissimum virtute non est proportionatum ad hoc quod ab anima humana statu vie percipiatur nisi quodammodo contrahatur et specificetur per coniunctionem ad lumen angelicum quod est magis contractum et humane menti magis proportionatum. Sed ipsa formatio specierum in ymaginatione virtute potius angelice est attribuenda eo quod tota corporalis creatura administratur per creaturam spiritualem angelorum, prout in tertio de trinitate dicitur. Visiones autem ymaginarie virtute organi corporalis vel specierum formatio ipsa ad ministerium spectat angelorum. Ad primum dicendum quod sicut lumen divine virtutis angelico refunditur est ad visionem pervenit ad visionem raptus vel ad visionem prophetiam. Ad secundum dicendum quod prophetia inter dona spiritus sancti computatur vel includitur prophetia quod quamvis a deo infundatur mentem tamen communibus ad eius congruam receptionem convenit ministerium angelorum. Ad tertium dicendum quod id quod fit a causa prima virtute est quodammodo naturale, sed quod fit a causa non prima virtute sed magis est remota a deo non est quodammodo divine operationis ministerium est supernaturale. Unde prophetia que habet ortum ab angelo [illegible] naturali angelica cognitione est prophetia naturalis sed illa que habet ortum ab angelo si quod angelus cognitionem a deo accipit est supernaturalis. Ad quartum dicendum quod angelus naturali lumine [illegible] habuit non tantum in speciebus vi ymaginativa sed operationes angelorum lumine naturali mentem humanam divinitus conformatur et sic homines angelus illuminare dicitur ex hoc quod angelus habet potestatem commovendi organum ymaginationis [illegible] visionem ymaginativam formare, sic quod competit prophetie.

Ad quintum dicendum quod actio non attribuitur ministro sed principali agenti sicut sacramentum non dicitur effectus sacerdotis sed causa principali, et similiter tamen angelus non sit causa revelationis prophetice sicut instrumentum divinum per revelationem a deo percepta prophetia non dicitur revelatio angelica sed divina. Ad sextum dicendum quod sapientia divina nunc sanctis suis aliquibus effectus facit non mediante ministerio angelorum sicut gratie infusionem per quam quis animum deo constituit. Nec autem prohibet quin quosdam alios effectus faciat predicto ministerio mediante.

Nono queritur utrum prophetia [illegible] a sensu prophete tamquam a sensibus alienatus [illegible] dicitur quod Numeri [illegible] bis quibus fuit mentibus prophetia divina in sompnio et visione loquitur ad eum. Sed ut dicit glossa [illegible] prophetia fit prophetia per sompnia et visiones que fit per extasim [illegible] dicitur ut fiunt homines a sensibus abstracti ergo visio prophetica est cum prophetia a sensu abstracto. Per quam una [illegible] multum intendit in sua operatione ab alia a sua operatione abstrahitur sed visio prophetica maxime [illegible] in suis operationibus intendit [illegible] et ymaginationem [illegible] sit perfectissima ad quam pervenire possunt in statu vie ergo in visione prophetica prophetia ab operatione exteriorum sensuum abstrahitur. Preterea intellectualis visio est nobilior quam ymaginaria et hec quam corporalis sed [illegible] ignobilior detrahit ad [illegible] nobiliorem ergo visio intellectualis et ymaginaria quam visioni corporali non permiscetur [illegible]. Cum in prophetia visio ad summam perfectionem pervenit in statu vie videtur quod tunc non corporali visioni permisceatur ut [illegible] prophetia [illegible] corporali visio [illegible] distat [illegible] ab intellectu et ymaginatione quod

quando inferior a superiori considerata
superioris virtutis quia intendit
eternis totus per se abstrahit
hominem a consideratione inferioris
virtutis quia homo temporalibus inhibet ergo
multo fortius visio intellectualis
et imaginaria prophetie abstrahit a
visione corporali, per unam et eandem
visionem non potest pluribus intendere. Sed quia
ab sensibus corporalibus utitur ergo intellectus
et imaginatio. Ille vero non intendit
que corporaliter videntur ergo sit cum hoc
non possunt intendere illa que apparent
absentia sensibus corporis in prophetica visione.
Sed contra est quod dicitur 1 Corinthiorum 14: Spiritus
prophetarum prophetis subiecti sunt. Hoc autem non
esset si propheta esset a sensibus alienatus
quia sic non esset compos sui ergo prophetia
non fit in homine alienato a sensibus.
Responsio: super visionem prophetie accidentalia
cognitio de rebus sine errore
sed tamen quia sunt absentia sensibus
vel in sompno vel quocumque alio
cognito per infirmitatem … accidit in …
quod solitum est evenire … quia vero
… ut Augustinus dicit 12 super Genesim
ad litteram ergo prophetia non fit cum
alienatione a sensibus … prophetia
non sequitur error … quidam
prophetas quasi arreptitios esse locutos
… quod viderent nescientes. Prima
prophetia ut dicit glossa in prologo …
tamen fit prophetia per se alia sicut per
… sed etiam per dicta
sic eam quod … ut abrahe sed
constat quod … constitutus
et abraham … colloquentes et
… erat a sensibus
abstractus ergo prophetia non fit per abs-
tractionem a sensibus. Ad primum dicendum quod
prophetia habet duos actus unum prin-
cipalem scilicet visionem aliud secundarium
scilicet denuntiationem. Denuntiatio autem fit
a propheta aut verbis aut factis sicut
patet Jeremie 13 per lumbare suum posuit
iuxta flumen ad putrescendum.

verbis autem modo denuntiatio prophetica
fiat per ab homine non abstracto a
sensibus. Sed huiusmodi denuntiatio per signa
quedam sensibilia fit, unde prophetica
denuntiatio oportet sensibus uti ad hoc
quod eius denuntiatio sit perfecta aliter
denuntiaret quasi arreptitius. Sed
quantum ad visionem prophetie duo
occurrunt ut ex dictis patet scilicet iudicium
et acceptio. … prophetie …
prophetia inspiratione divinitus fit cum
iudicium … supernaturale … accep-
tio ex inspiratione abstractio a sensibus
non requiritur quia iudicium …
naturaliter … interiore sensibus …
… acceptio … ad
prophetia per … imaginaria visionem ad
quam visionem inspiritus dat …
… ab aliquo spiritu et a sensibus
abstrahitur ut Augustinus dicit 12 super
Genesim ad litteram quod … ymagi-
naria dum quibus utitur sensibus …
… quod per sensus accipimus
… non potest …
… ad ea que aliunde accipi-
… a sensu abstractio …
quecumque sit prophetia per imaginariam
visionem ergo a sensibus abstractione
prophetarum. Sed hec abstractio dupliciter con-
tingit uno modo ex causa aliquando
ex causa naturali … naturali
… egritudine …
… ad cerebrum ascendentes …
organum … impeditur.
Ex causa autem alia fit que … vacat
nimia attentione ad intellectum
vel imaginativa … a sensibus
exterioribus abstrahitur. Numquam autem
fit in prophetia abstractio a sensibus
corporalibus per egritudinem sic fit in epi-
lenticis vel furiosis sed solum per
naturalem ordinatam … sopitionis …
prophetia que fit cum visione ymaginaria
… fit vel in sompno quod est abstractio
a sensibus per naturalem ordinata

vl' i uisione acquisita a causa aliqua i h
tudit pphaticia abstractione a
sensibus sive abstrahatur p sopor
sive p uisionem ab aliis aliis
quoniam abstrahuntur a sensibus q mens
pphe illustratur de hiis que i
uisione ymaginaria uidentur quandoque
nõ sit ex eo nõ esse res ſz aliquarum
similitudines de quibus est
iudicium ht plurimum Et sic
patet q pphie inspiratio quandoque
sit cum abstractione a sensibus quandoque
nõ, ymo ad utrasque voces ex
dendo, Ad primum dicendum q sicut
illis duobus intendit unde per
eminentia moysi ad alios pphas
quantum ad acceptionem [illegible]
q2 f. moyses supra alios pro
motus erat ipam di essentiam i se ipa
uidet, ſz omnia q pphe acceperunt
nõ acceperunt nisi i similitudinibus
sopni uel uisionibus ſz tamen iudicium
pphe nõ ex similitudinibus sopni et
uisionibus aliquas ymmo dicitur pphe
sit sine abstractione a sensibus, Ad
2m dicendum q quamuis [illegible] mens di
uisione sua ubi attenditur sit
pfecta attentio ab exteriori uisione
ſz quantumcumque sit pfectum iudicium
[illegible] intellectus nõ abstrahit
ab operatione exteriori q2 ad [illegible]
intellectus e patet de [illegible] iudicatione
ymmo iudicium superior [illegible]
cum operatione exteriori [illegible]
sit impedimentum, Ad 3m dicendum q uisio i
pred de intellectuali uisione et
ymaginaria ſz acceptionem et nõ ſz iudicium
ut dictum est, Ad 4m dicendum q ex his
[illegible] accidit [illegible]
operationibus impediunt q i [illegible]
[illegible] fundat q [illegible] quanto aliq
[illegible] ibi magis ppinq
tanto magis nõ [illegible] se impedire
si ad diuersa ferat [illegible]
Ad 5 dicendum q uisio [illegible] ad
acceptionem [illegible] ymaginaria
uel intellectualis [illegible] ad iudicium

Ad primum ergo quoniam dicendum q [illegible]
ad pphie denuntiationem q2 [illegible]
arbitrio subiacet denuntiatio de
qua inspiratio [illegible] quantum at
ad iudicium ipe pphe [illegible]
[illegible] nõ enim sit iudicio ſz arbitrio
pphe ſz arbitrium [illegible]
Ad 2m dicendum q [illegible] ex hiis pphie
q mens pphe illustratur ex ipa
abstractione a sensibus vnde iudicium
habeat de hiis que uidet i sopno
i uisione, Ad 3m dicendum q [illegible]
[illegible] fuit i duobus pp q2 ab
strahebat pphe [illegible] q
[illegible] ymmo iudicium [illegible]
q i pa denuntiatione eos a sensibus
abstractos ducebat sit i furiosis
contingit ut i hiis qui loquuntur
dormiendo [illegible]
[illegible], Ad 4m dicendum q [illegible] pphia de
[illegible] ad
denuntiationem pphie magis q ad
pphetie uisionem.

Decimo queritur utrum pphia [illegible]
Diuidatur i pphiam pdestinationis
prescientie et comminationis [illegible] q2
glo [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

excludit predestinationem in malis
quia de eis est prescientia et non predestinatio
de bonis vero predestinatio et prescientia
ergo cum dicitur quod prophetia alia est secundum prede-
stinationem alia secundum prescientiam hec
divisio alia est de bonis alia est de
malis scilicet bona et mala in divina
ex libero arbitrio dependent ergo illa est
contra quam assignat Ieronimus
habens duas prophetias dicens prophetiam
predestinationis esse que sine nostro im-
pletur arbitrio prophetiam secundum prescientiam
cui nostrum admiscetur arbitrium
predestinatio ut dicit Augustinus est de bo-
nis salutaribus scilicet ut dicit [illegible] salu-
taria et in anima [illegible] copulata que
ex libero dependent arbitrio ergo prophetie
secundum predestinationem nostrum admiscetur
arbitrium et Ieronimus male distinguit
prophetia non potest considerari nisi
a quo est et de quo est scilicet per eos
id a quo est non distinguitur quia omnis
prophetia est ab uno principio scilicet spiritu sancto
veritatis penes id de quo est quia prophetie
[illegible] evangelii [illegible] ea ac de [illegible]
est prophetia non sunt nisi bona vel mala
ergo prophetia non debet dividi in divi-
sionibus [illegible] quia prophetia
[illegible] ergo concipiet est predesti-
natio ad implendum illius prophetie liberum
arbitrium se immiscuit [illegible] assu-
ergo prophetia secundum predestinationem et liberum
arbitrium admiscetur non dicitur a
prophetia que est secundum prescientiam pro omnis
denunciatio de futuro que necessario est
futurum vel est [illegible] vel saltem dubia
denunciatio est prophetiam comi-
nationis predicta ad esse futurum ut pote
te destruetur alicui civitati sed
quia denunciatio non sit falsa
dicitur quia ipsum secundum quod est prophetie
[illegible] non falsitas nec dubita-
tio [illegible] futurum esse admirga
spiritu sancto prescitum ergo prophetia secundum co-
minationem non distinguitur a prophetia
secundum prescientiam [illegible] predicta prophetia
comminationis [illegible] predicta [illegible] continetur.

sine [illegible] secundum [illegible] subito
[illegible] non [illegible] oportet prophetie
que quandam supernalem cognitionem
constituit futurorum per cognoscere
quandam [illegible] stantibus
et natura non potest ergo oportet sine [illegible]
[illegible] prophetia est
[illegible] quod predicit et oportet ad esse
prescitum ergo prophetia comminationis
non debet distingui contra prophetiam prescientie
[illegible] vel [illegible] de [illegible]
comminationibus et promissionibus ad-
implendis quia comminationes
[illegible] congruus [illegible] que est
comminatio primam agit a mali
[illegible] promissio deficit [illegible]
[illegible] iustitia delinquit
ergo sic ponit prophetiam comminationis
quandam membrum prophetie ita debet ponere
[illegible] membrum prophetiam promissionis
[illegible] prophete dicit
ad Ezechiam dispone domui
tue quia morieris [illegible] prophetia
non est predestinationis quia [illegible]
impleta omnibus modis et sine
nostro arbitrio [illegible] secundum prescientiam
quia hoc futurum de quo prescientia
aliquibus prescitum subiectum fuit [illegible]
[illegible] secundum comminationem quia sine [illegible]
predicebatur futurum ergo oportet esse aliquod
[illegible] prophetie sed dicit quod hoc
predicebatur esse futurum secundum causas in-
feriores et est prophetia comminationis
sed [illegible] causas inferiores mors [illegible]
egrotationis [illegible] non
secundum artem medicine [illegible] non pro-
[illegible] futurum [illegible] causas inferiores
[illegible] prophetia [illegible] vel prophetia
predicto non dicitur [illegible] predicere
pro omnibus prophetia est de rebus [illegible]
[illegible] causas superiores [illegible]
[illegible] inferiores sit predicta
prophetiam intelligi [illegible]
[illegible] causas inferiores
[illegible] prophetia [illegible]
[illegible] prophetia [illegible]
comminatoria, [illegible] prophetia comminationis

quamvis non impleatur superficie ubi non impletur tamen tacite intelligitur sicut tenent Cassiodorus et sic quod dictum est per Jonam Ninive subvertetur impletum est secundum Augustinum in li. de ci. dei quia quamvis Ninive steterit in menibus corruit tamen in pravis moribus. Sed hoc tamen invenitur in prophetia predestinationis et prescientie non impletur secundum exteriorem verborum superficiem sed secundum spiritualem sensum sicut quod dictum est Ysa. 28 fundabo te in saphiris et Dan. 2o lapis abscisus de monte sine manibus confregit statuam et multa alia huiusmodi. Ergo prophetia comminationis non debet distingui contra prophetiam prescientie et predestinationis. Preterea si aliqui dementer aliqua futurorum scilicet non dicuntur prophetie nisi manifestatio eorum quibus sit revelatio sicut Pharao non est dictus propheta quamvis sompniabat boves videbit sine intellectu eorum quoniam in sompnio sicut dicit Dan. 4o. Sed illi per quos comminationes divine fiunt intelligunt tamen hoc quod proponunt secundum verborum superficiem non tamen illucet eis de his que primo sunt sicut patet de Jona qui motus Ninive nuntiavit subvertendam; unde non subversa sed contra doluit quod prophetia non esset impleta. Ergo prophetia comminationis hoc dicta non debuit. Ergo non comminatio debet poni prophetie species una ut predicta distinctio nulla esset. Quoniam autem appetet ex glosa que habetur ... 1. Corinth. 1o ... predicta divisio ponitur et explanatur. Tertio quod prophetia a divina prescientia deviat sicut dictum est. Scientia autem quod deus aliter prescit futura ab omnibus aliis qui futura precognoscunt et futurorum eventus cognitionem duo est considerare scilicet primum ordinem causarum ad futuros effectus et exitum scitum sine expectationem

huiusmodi ordinibus in quo effectus actu producuntur ex suis causis quamquam aliquis habeat aliquam cognitionem de futuris sua cognitio non fertur nisi ad ordinem causarum sicut medicus sic hoc dicit futuram mortem presciens quia videt naturalia principia ordinata ad defectum mortis et eodem modo astrologus dicitur precognoscere futuras pluvias ac ventos. Unde si simul talibus causis quorum effectus impediri possit non esse eveniet quod sic presciens esse futurum. Sed deus non solum cognoscit futura in suo ordine causarum sed etiam quantum ad ipsum exitum vel executionem ordinis cognoscit. Cuius ratio est quia intuitus eius mensuratur eternitate que tota simul est unde in diffinitione posita videtur uno simplici intuitu videt et ad quem causa est ordinata et qualiter ordo ille impleatur. Hoc autem non est in prophetia nec intuitus limitatur ad aliquod tempus determinatum unde cognoscit in eternitate quod est in illo tempore futurum non in tempore quod adhuc est futurum non est nisi in ordine suarum causarum unde sic solum a nobis potest cognosci prout ut ratione considerandum appareat in hoc quod futura prescientia dicitur et magis proprie cognitio futurorum scientia dicitur et non convenit nisi soli deo prout ut scientia futura quamquam a divina prescientia denominatur prophetia vero ordinibus causarum quandoque vero et de executione vel impletione illius ordinis. Cum ergo sit prophetie revelatio solum de ordine causarum dicitur prophetia comminationis. Tunc enim invenitur aliqua prophete revelatum quo res ea quantum ad hoc videlicet ordinata. Impletio vero ordinis causarum fit dupliciter quandoque quidem ex sola operatione divina utilitatis ut suscitatio Lazari et conceptio Christi et huiusmodi. Et hoc est prophetia predestinationis ...

dam ea q deus pdestinat quo
st in nobis vn pdestinacio qi
quedam dei ppacio dicitur hic at
ds ppat qz scimus eius penit
qz aliq quedam expleri egest
oponere vel aliorum sine nam
lium sine cum voluntariarum et hmoi
p alias cas compleri non est
pdestinata sed tu pscita vn
boz dio e pphia ppsciam
qz tu pphia p hoies fit qz
ea q p hoies fiunt libero arbio
pap pphia pscie consistit
hoi ptmissis aliis cis cate
Jeronimus pphiam pscie notificans
de sola lib ar mencom facit
ad Rom ca qui ista vinnebis
dio qua Jeronimus poit reduci
ad Rom ex Brevi dan eque qda
respicit ordinem carum quedam
at exitu ordibus et hac diuie
cassiodorus scit Jeronimus vo
alteru membrum subdiuid et io
cassiodorus duo membra diois
posuit Jeronimus at tantu pscia
et cassiodorus accep sfm gener
tatem e em de oibus eventibus
sine vtute create sine create
fiat sed Jeronimus accep pscienciam
quida restrictoy put e de
illis tm de quibus no e pdestino
p se loquendo s de his que in re
tata pueniunt. Ad xiii dicendum q
ois pphia diuina pscienciam hec
qi radicem sed tu diuina pscia sit
cognicio ordis et eventus qda
pphia deriua ex vna parte
quedam ex alia pscia no dr
s hic ppe pscie nomine hec q ad
eventum respicit qz futurus e
ordo em ad eventum ei pnti
vn de eo magis e scia q pscia
et pphia q ordinem respicit
no dr s pscienciam s solum qz
eius eventu. Ad xv dicendum q pscia

hec accipitur s pdestina. Ordi
quantum ad ea quibus pscia pdes
tinacionem excedit. no dr ex
cedit pscia pdestinacionem nisi
solum s pdestinacio sit accipi
pia s ei oibus bonis que fiunt
sola vtute diuina vn non est
Ad xvi dicendum q quantum in mente
ex gracia et ex libero ar no
at subtrahet pdestinacionem
s qz est ex gracia que a solo deo
vnde q ex misto arbitrio est
pdestinacioni subest. Ad p acti
Ad i. dicendum q pphia distinguit
s ea de quibus est no quantum sibo
et mala qz hoi dominium p actus
sibi sunt ad futurum q p pphiam
cognoscit s s q e de ordine
ut de explet ordibus ut dem
Ad vi dicendum q ad ea q ex p
induceret qsi contingens no qz ea
sic impedit ut removeat
no enim tuit et subtracta ps
tae debat. Ad vii dicendum q ab
pt dici ee futurum no solum ex h
q ita est s qz e ordinatum i
causis sub ut fit sit futurum
Dic enim medicus de psecie sanit
et sicut modis et sicut aliis contingit
non sunt diuisa sic est futurum
dat ex ordine carum q tu pp hec
e impedit et tunc q p quod futurum
sicut quod no erit futurum
vn phs dicit ii de gnoe q
futurus quis incedens no incedet
et sic hec de minutia pphie quima
tibus et ea et dubia quibus
no evacuat q pdixit. Ad viii
dicendum q s pphia que ad oibus sta
ad ordinem cause que dicit
respicit sit e ab s et de ordo
de sorte enim nos certa ordinatum
esse causis ut hic contingat fiat
rursus ad eventum qui respicit
in dicitur sit intellecta et sub
ordo et tamen supernaturalis est

qr nali ggnitoe no pt scir cta
cont e ut pote nunqt vē-
maniete q& pcaue pena
determinate sed certam nimde
beca. Ad ix dd q sub pphia
comiacoibus eciā pphia p-
missionibus q de cibus e eadē vo
ictin magis expmi de pphia
qmiacoib q2 sive qcis sine
venorata diuina q pmissio
De q cum prior e ad infirend
qm ad pmiend. Ad x dd
q pphia ia fuit sub comiatoz
qmuis no cet qdo explicite
posita erit denunciacō
sub implicita qd oc intellida
si tali ordie vnu manete
Ad xi dd q tac insioreb no
solū se tac nales qm medici
pgnoscere pnt sz tac mitoie
q ex sola diuina revelacōe
cognoscunt tac eternales salu-
tibus et mortis multo fortius et
pfectius diā revelacōe qm hūano
ingenio cognosci pnt. Ad xij
dd q tac superiores sunt vō
i diuina psciā unq deficiunt
ab impletōe suorū effcuū
sic deficiunt tac inferiores
tio icaus supiorib cognoscunt
vnu euēt q absolute sz inferio
rib no n sub cōdone. Ad 13
dd q i pphia pdestiacois et
pscie qmuis pōa mutab ad
impledā sz aliq'q siltu
tu vacillarē siltu non at-
tendit ab ssq lralib sz lral
ssq attedit s ea q p siltu
signt sz i pphia qmiacoib
ssq lrat uboz pphie attedit
s ab siltu vnq eueniet
q2 siltu e no tm ppoint
ut siltu sz ut voce quedā

vnti q euenict sm phg sili
ug ptinet ad ssq lrā alonq sz
aufio a pnib modis pz ad
mbalet tupo ssq lrah atte
aliqñ mutab voce ordib cāsa
ut dom e. Ad 14 dd q i sop.
phaōnib pcici et boneb
no deintelliba nt reb qda
solū similitudinib et io phāo qui
solū ab siltudinib indit no hūit
aliq vim mē tuz pp hc pphia
no fuit sz one illi dem e
Nimine subūte adeāt ut h̄a
aliq vim s. ordib inido in
ad subūsionē et si forte aliq
vim s. subūsionib psignfunt
vnq tum ad hc qndm tcl hbat
pphia no fuit scieba t tn Jo-
nas et pphie qmiatorie pphia
qua pdicebat ng ess s psciaz
sz sz qmiatoz vn dr Jone ult e
pp hc pocupaui ut fugerē
tharsis scio enī q tu clemēs
et misericors es.

Utrum quinta (?) ulterius. pphia
nunciatiua imobilitatis et vē
q no s eueniet imobilitati diffi
finitoe pphie pōa si pphie
gat or ut pse eigit. sz futa
contigēcia de qui e pphia psse
no st imobilia sz solus q
ad psciam diuinā hr fine
ut d boec. g imobilitas
no dz assignari pphie q2 ic9 dif.
fone porta. sz qm imple
n aliq vaia cōdicōe tribut
no ht imobilitate sz aliq
pphia s. qmiacoib q imple
nisi varia qdoe pponit ss
psciaiu me malū utimq e
kit hū. Res. q no oib pphia
ht imobilitate. pp ista3 de
fl̄o q de q pphio revelat
sua psciam sz no psilium sua
atq e varia ut d. et ideo
pphia no ht imobilitate. pt
pphia ht imobilitate. a hc

ex pte pphe uidetr a' ex pte
rei que vi' a' ex pte speculi
etni a quo uidet. No dr a pte
uidetr qr h'n'a ggnitio variar
q n'c ex pte rei z cotingeb e
n'c ex pte dine psciec sine sspe
culi qr p h' ntitatab rei non
impo' g' pphia n'o' imole ht
iutate. Sz dicis q' dia pscia
no impoit ncci' qm aliud
euenire possit ß tn aliud n euei
et q' psciet th' mo pphia ht
imobilem iutate' imole ei dr
h' pbm q' n' pt moni ul q'd
difficile mo'. Sz q' posito pg li
meo sed impgle sit pgle e id
q' e psciu' e pphatu aliud se
hre si posa a' se hre nulla
seq' impgle sed at pphia z hre
imolem iute' p'mitas ppom
sed adom' rei qr ex eo q' reb e
ulno e ozo uidet sa cut dt
ph' q' ß reb de quib' e pphia sed
cotigetes b' t u'm' b' go pphia
demciacio ht mobilem iute
p effcus denota' nctri q' ul
cotigeb a ca p'xia no a p'
ß ca e p'xie' ut s de quib' e
pphia se' ca e moleb q'mi b' ca
p'ma sit imuta' go pphia n'o
ht imo' ß molem iute p' s
pphia ht imolem iute' imp'gle e
ad ee pphatu' i d n'o si ß e q'
e pphatu' impgle e n'o ee pphe
tatu go si pphia ht imolem iu
tatu g' s' d' q' pphatu' e
ncce e euenire
e pphia n'o sit de futuris co
tigetib'. Sz q' e q' dr i glo' i
p'nci' psi' pphia e dia in spia
ul reuelao rei euet q' imobili
iutate demcias p' pphia e
dine psciec signu ul sed dr
ß psciam q' futuru sub se pscie
sut ncci g' e pphata ang' de
illis e pphia g' pphia ht imo
bilem iutate de reb' mobilib'

Diffinitio prophetie

Ad .iij. dicend' q' pphia e dus gsidatio
s' p'ab' reb' pphatab' z g'gni'oz
q' de illis hr' z thoz duarum
inueniet diuis' ordo origis.
Ipe enim reb' pphate sic in ntc
dt ca'b' mobilib' s' a ca'b'
p'xis ß a ca imoli sic a ca
remota. Cognito n'o pphica
eg' a dia pscia sicut a ca
p'xia a reb' n'o pphatis no
depedet sic a ca' ß sic cau
sa signu' oib' at effectib' nce
ex cotigen' sic cam p'xima
n'o cam p'ma. Vn'i' p'cre reb'
pphate mobiles sut ß pphica
cognitio e imol' sic e dia pscia
a qua deriua' ut exeplatu
ab exemplari. sic em ex ph' q'
uidtab mt q' euetit effc cuiet
ca' eodo' q' e signu' mt q' hcat
nce varia uitate. Ita ex h' ipo q'
dina pscia e imol' sed q' pphia
q' e signu' e q' imole hat viri
e n'o at pscia di possit be
imobili ita de reb' mobilig
dcme i alia q'one de sciadi
v'n' n'o oz hic repete. cum
mobilitas pphie ex eo depen
deat ex imobili te di e pscie.
Ad pm' dd' q' ut phs ct ad
rec p actu' alicui ß e supto
q' eid psemc addlco alio
sic h q' p actu in memori
p's eius ho' q' e ante b'
dr tt hic rei q' pphano
p'set eo petit ee imobiles ß
solu' m q' e pphata vi
gent i diffone pphie po'
Ad 2m dd' q' pphia quidem
sio ht imobilem iutate h' oci
e de euetib' rei ß de ordie
ca'p ad euentu' quib' ordinate
z h' n'o ordine e q' pphia
pdt ncce e q'ui'b' euet q' q'z
n'o sequit. Ad 3m dd' q' q'silit
di dd'l pa'ctua dyspo' sine
n' variat' p' p' q' dt q' q' q' q' de

contingentium consilium et sententia dei
est ad quam aliqua causae ordinantur sicut
tamen in iudiciis ex causis inditis pro-
ferunt. quaedam autem est ad quam causae sunt
ordinatae et a deo ab aeterno
dispositum est et tunc idem est dei consilium
et sententia. quaedam vero ad aliud ordinantur
secundum causas et a deo ab aeterno dis-
positum est et tunc dei consilium et sententia
sunt ad diversa. ergo ex parte sententiae
quae respicit causas in seipsis habet
mutabilitatem, sed ex parte consilii
eius est immutabilitas. prophetiae vero
revelantur quandoque sicut consiliis con-
formibus et tunc prophetia habet immobi-
litatem et quantum ad eventum.
quandoque vero revelantur sententiae con-
formibus consilio et tunc habet immo-
bilitatem quantum ad ordinem et non
quantum ad eventum. deinde est
ad xiij dicendum quod immobilitas prophetiae
ex parte praescientiae sicut non est quod
verba prophetae et notitia impediat
sed quod prophetiam facit notitia esse
de rebus contingentibus sicut tempora
est. ad x dicendum quod posito quod ad sit
praescientiam prophetatum quandoque non
esse possit praeteritum in corpore positum
sit hinc sicut dicitur esse praeteritum
quod ex hoc ipso quod positum est praeteritum po-
ita futurum esse tamen praescientia respi-
ciens futurum sicut praesentia. ad 6 dicendum
quod mutabilitas potius est quod dominum vel
quod scientia in sententia ponitur et corpo-
rali sicut autem non est ipso posito. ad
vij dicendum quod quandoque vera prophetae
tamen praescientia sit modus principii prophe-
tiae propria est modus ut dominus et homo
non secundum. ad viij dicendum quod prophe-
tatum non eveniet habet similiter
inde non sit et praeteritum non eve-
niet quod qualiter debeat concedi et
qualiter debeat negari dominus.
quae de scientia dei.

Duodecimo quaeritur utrum prophetia
quae est per visionem intellectualem
tantum sit eminentior ea quae habet
visionem intellectualem simul cum
ymaginaria. et videtur quod non. primo quia prophetia
quae intellectualem visionem cum
ymaginaria includit ea quae habet
intellectualem tantum. ergo visio prophe-
tica quae habet utramque eminentior est ea
quae habet unam tantum. quod enim includit ad
superaddit id quod ab eo includitur.
praeterea quanto aliqua prophetia est habundantior
lucem intellectualem tanto perfectior
est. sed ex plenitudine intellectualis luminis
contingit quod sit redundantia in prophetia
ab intellectu in ymaginationem. ut ibi
fiat ymaginaria visio. ergo
perfectior est prophetia quae habet ymaginariam
visionem adiunctam quam quae habet
intellectualem tantum. praeterea de Iohanne Bap-
tista dicitur Luce vij quod ipse est propheta et plus quam
propheta. sed hoc autem dicitur maior esse quia non
solum intellectualem vel ymaginariam vidit
ut alii prophetae sed etiam corporaliter digito
demonstravit. ergo prophetia cui admis-
cetur corporalis visio est nobilissima
et eadem ratione cui adiungitur visio
ymaginaria est nobilior quam quae habet
intellectualem tantum. praeterea tanto ad
aliquid magis perfectum quanto completius
invenitur. dicitur enim esse perfectum quod
constituitur ex partibus suis quas constituere
prophetiam. sed visio denuntiatio
ergo prophetia quae denuntiatur vi-
detur perfectior ea quae habet sed denun-
ciatio non potest sine ymaginaria visione
quare oportet cuiusque denuntiatur habere
ymaginationes sermonibus. ergo prophetia
est perfectior quae fit cum visione
ymaginaria et intellectuali. praeterea
... dicitur quod spectat locum in scientia prophe-
tia. magis est prophetia quae vere significationem
fit ... ymaginationibus et magis est prophetia quae solo
... intellectu ... sed magis est
prophetia in qua utroque percellit
et ideo quod ... prophetia habet dicitur rabi
Moyses in capitulo ... primo ...

i ymaginatione ergo prophetia que habet
ymaginariam visionem est perfectior
quam que habet intellectualem tantum
preterea debilitas intellectualis luminis
imperfectionem indicat prophetie sed ex
debilitate intellectualis luminis videtur
contingere quod visio prophetica non devenit
usque ad ymaginationem ergo videtur quod
prophetia que habet ymaginariam visionem sit
perfectior. preterea maior perfectio est
cognoscere rem et aliquid per quod est aliquid
signum quam cognoscere eam tantum
ergo eadem res est perfectius cognoscere
aliquid verum et significata quam
cognoscere ea in se tantum sed in prophetia que
habet ymaginariam visionem cum intel-
lectuali cognoscuntur res prophetate
non solum in se sed et prout sunt ymaginibus
designata ergo prophetia que habet ymaginariam
visionem est nobilior quam que habet
intellectualem tantum in qua cognoscuntur
res prophetate in se et non prout sunt
signate prout dicit dyonisius 1o c. celestis ierarchie
impossibile est nobis aliter superlucere
divinum radium nisi sacrarum velaminum
varietate circumvelatum. velamina autem
appellat formas ymaginarias quibus
puritas intellectualis luminis quasi ve-
latur ergo in omni prophetia oportet esse yma-
ginarias formas vel ab homine for[illegible]
vel divinitus immissas nobiliores
autem videtur esse immisse divinitus quam
formate ab homine ergo in ista et nobi-
lissima prophetia oportet quod sit divinitus
infusio luminis intellectualis et forme
ymaginarie prout dicit dyonisius super
libro [illegible] prophetie quam agiographi
distinguuntur sed illi quos nominat
prophetas omnes ex fide omnibus revela-
tionem acceperunt ergo magis prophe-
te dicuntur prophete illi quibus fit revelatio
per visionem intellectualem et yma-
ginariam quam illi quibus fit per intel-
lectualem tantum preterea [illegible]
intellectus noster se habet ad [illegible]

quod est maior notitia sit sicut
oculus noctue ad lucem solis
sed oculus noctue non potest inspicere
solem nisi sub quadam obscuritate ergo
et intellectus noster divina sub quadam obscuritate
intuetur ergo videtur quod sub aliquibus similitudinibus
et intellectualis visio non est
certior quam ymaginaria cum utraque
sub similitudinibus fiat. unde videtur quod
visio ymaginaria intellectuali
adiuncta non diminuat de eius
nobilitate. 3a prophetia est secundum
quod visio eius est dignior et ad
magis eius dignitatem pertinet sicut se habet ymaginatio
ad ymaginationem [illegible] intellectus
ad intellectum sed ymaginatio non apprehendit
nisi ab ymaginatione [illegible] intellectus
similitudines ergo non intelligit ab intellectu
[illegible]
in [illegible] prophetie [illegible]
digniorem que fit ex sola spiritus sancti
inspiratione vel remoto omni exteriori
adminiculo fiunt [illegible] visionis
vel sompnium prophetia non est prophetia que
habet ymaginariam visionem [illegible]
[illegible] adminiculo sompnii vel visionis
ergo prophetia que est cum visione
intellectuali tantum est nobilior
omne quod in aliquo recipitur recipitur in
eo per modum recipientis sed intellectus
in quo recipitur visio intellectualis
est nobilior quam ymaginatio in qua re-
cipitur visio ymaginaria ergo
prophetia que fit per intellectualem visionem
est nobilior preterea intellectualis
visio non potest esse decepta quia
qui fallitur non intelligit ut dicit augustinus
[illegible] ymaginaria
autem visio habet plurimum falsitatis ad-
mixtum [illegible] posset esse quod
[illegible] ergo prophetia que habet
visionem intellectualem est nobilior
quam ymaginaria [illegible]
[illegible]
Ergo in prophetia in qua ymaginaria

dionarie intellectual visio
est fortior quam prophetia nobilior
sicut se habet potentia ad immate-
rialitatem actus potior, sed intellectus quo co-
gnitio ymaginationis potest an-
gelica est nobilior intellectu ymagi-
natio cognitio, sed habuit quam prophe-
cia que habet cognitionem intellectualem
sine ymaginaria nobilior est quam
que habet utrumque, propter admixtionem fantasmatis
quibus deest imperfectionem agit
sed visio ymaginaria ponitur in glo-
ssa sint admixtum prophetie, quare
prophetia que habet ymaginariam visionem
est imperfectior, propter quod aliquid lucis
est magis obumbratum ab obscuri-
tatibus sine nebulitate est magis
clarum, sed ymaginarie sunt quasi quedam
nebule quibus obumbratur lux
intellectualis eo quod hec namque a
fantasmatibus abstrahit dicitur ab
ymaginacione in ymaginibus intelligere,
ergo prophetia que habet lucem intellectualem
sine ymaginacionibus est perfectior,
preterea nobilitas prophetie que

consistit in hoc quod de propinquo videt
divina, sed prophetia que est sine yma-
ginaria visione est magis vicina
divinis perfectionibus quod est aliqua
ymaginacio cognitio que habet ymaginariam
visionem. Ergo in quantum ymaginaria
visio est nobilior et cetera. Dicendum quod
tum perfectio consistit ex cognitionibus
in natura divine excitantibus dignitas
perceptionis sensu exterius et habens duas
considerationes inveniuntur aliquod secundum
viciniorem dignitatem et proportionem quoniam
secundum quam proficit ad rationem speciei
principaliter pertinet perfectio rationis speciei
quo divina forma spem constitu-
nobilius invenitur, sed semper loquendo
quia est nobilius semper in quantum
gnitiones perfectior, quanto ideo in quam
perfectiora divine. Consequentia addit
aliquam perfectionem super cognitionibus nam

tur perminentia que est ex parte divine
fat ad eam semper nobilius sit et
in parte hominis qui recipit volens
est dignior licet que est potior ex alia
quoniam qui est potior in hiis que ad
rationem alterius spectat ut potentia
et motus et alia huius quoniam divina
aliquam imperfectionem importat tertio
in quo est completiva magnitudine no-
bilius semper ut patet in fide que est
cognitio enigmatica est perfectior ergo
videre, qui enim habundat in ima-
ginibus deficit in fide et divina
ut potest fidelis quia apprehendit
aliquid magis tamen credibilis quia et quod
certa est hec semper nobilior est
fide eo quod nemo cognoscit
tamen quam ad rationem fidei pertinet
magis proprie habet fidei quod non
videt in quantum est hec et est in prophetia
prophetia enim invenitur quedam cognitio
obumbrata obscuritate admixta
sed quod habuit in parte habet sine
prophetia sine nomine tribus facile
attendentibus quod lucerne lucenti
in caliginoso loco videtur hoc et
proprium prophetie demonstrat quod
prophetia dicitur visio de longinquo
que omnia clare videntur quod de prope
videntur. Sic ergo prophetia
ad divina magis rationem prophetie comparatur
in me perfectius rationem prophetie habet
et magis proprie cum ymaginaria
visio admiscetur. Sic enim videtur
proprie cognitio obumbrata, sed
ad cognitionem prophetiam sed pertinet
nec admixtis cognitionibus alterius
visionem sit in distinguendo.
Cum enim omnis cognitio perfecta duo
habeat scilicet acceptionem et iudicium de
accepto. Iudicium quidem de ac-
cepto in prophetia est solum intellectus
actus non est speciei tamen et ideo
quantum in prophetia nec aliquid sunt accepta.

scilicet iudicium tantum supernale et solum
intellectus illustratur sine aliqua ymagi-
naria visione et sic forte fuit in
speratus salomonis in quantum de moribus
hominum et naturis utrisque naturalium
accipiunt divino instinctu certius
ceteris iudicavit quantum vero ad esse et
acceptionem supernalem est duplex
quia vel est acceptio ab intellectu
potentia quantum divinitus in spiritu prophete
versus ymaginibus formarum vel est ac-
ceptio ab intellectu potentia quantum
intellectuale naturaliter cognitio intellectui
infunditur ut non ex sensibilibus aliquarum
ymaginum immutatione accipiat ymmo
ex mutatione iam preexistentium ipse species ymagi-
nibus formare possit quemadmodum ymagi-
natur in intellectu. Non autem potest esse
aliqua prophetia que habeat acceptionem sine
medio vel sine ymaginaria visione
sive intellectuali. Secundum pro quia vi-
sio intellectualis puta que habet iudicium
tantum sine aliqua acceptione supernali
est inferior ea que habet iudicium et ac-
ceptionem ymaginariam. Illa vero intel-
lectualis visio puta que habet iudicium et
acceptionem supernalem est ea nobilior
quantum ad iudicium habet acceptionem ymaginariam
et quantum ad hoc concedit quod prophetia
que habet visionem intellectualem tantum est
dignior ea que habet ymaginariam admixtam.
Ad primum dicendum quod quamvis prima prophetia
quantumque visio constituit habeat et
intellectualem visionem non tamen inclu-
dit illa que solum intellectualem
visionem constituit eo quod prima habeat
intellectualem visionem excellentiorem
quam ista cum sit intellectualis luminis
perceptio sufficiat ad acceptionem et
iudicium in hac vero ad iudicium tantum.
Ad secundum dicendum quod licet prophetia sit
derivatio luminis prophetici ab intellectu
prophetica ad ymaginationem secundum diversitatem
tamen prophetia quo ad visionem
intellectualem habet totam plenitudinem

prophetie revelationis tantum percipitur
et ex inde secundum intellectus arbitrium
in ymaginativa cognitione formarum
ymaginibus proportionatis intellectus numquam
sine fantasmatibus intelligit vel ad potest
secunda prophetia non tota plenitudo
prophetice revelationis recipitur
sed potius in intellectu quantum ad iudicium
et potius in ymaginatione quantum ad
acceptionem. Unde tertia prophetia que
visionem intellectualem tamen continet
est visio intellectualis plenior ex
defectu [illegible] luminis recepti in intellectu
contingit quod ex inde quodammodo
decidit quantum ad ad apparitionem
intellectus in ymaginationem fantasias
sicut in sompniis accidit. Ad tertium
dicendum quod hoc quod Iohannes Christum demonstravit
non pertinet ad visionem prophetiam
prout nunc de prophetie comparatione
loquimur sed magis ad denunciationem
hoc tempore Christum in corpore vidit non ex-
cedit prophetiam prophetis omnibus
sed fuit quoddammodo divinitus con-
cessum amplius quam prophetia. Unde
dicitur Luc. x multi reges et prophete
voluerunt videre etc. Ad quartum dicendum
quod denunciatio pertinebat ad [illegible]
toribus et utrique prophetie quia et prophetia
quantum in visionem intellectualem habet
potest denunciationes ymaginibus
quas ad libitum format. Ad v. dicendum
quod glossa [illegible] de eo quod in intellectu
non habet iudicium de hiis que
ab aliis accipiuntur sicut Ioseph
habuit solum iudicium de hiis
que a pharaone in visione
quod ipse accepit quod esset futurum
et ideo concludit non de prophetia
intellectuali visione tantum habente
de quo nunc loquimur. Ad vi dicendum
quod hec verba expositionis non respici-
unt quod prophetia David fuit
inferior prophetia ysaie vel ieremie
[illegible] a scriptis habet [illegible]

uitate quātum ad ad eq dom qz
sz inducu uno pficit no pphatis
hijs de quig est inducando
vni i a pphiat q ꝑcipi intel
lectuale lumen solū ad indicād
cipm lumen non determinata
cognicon alicq facius quz
apponat aliq de quig e indica
d̄uta a sensib̄ ab eo accepta
z intellectualis visio pficit p
ymaginaria sic eo determina
p speciem · Ad vij dō q n° sp co
tingit ex debilit intellectual
lumīb q sit pphia s̄m visioz in
tellectuale tm sz q pp ac
cepcon plenissimā nt dut
dem e eo v̄ n° sic · Ad viij
dō q signum q̄tu hu ig e
ca cognicōib; sig tm no e id
q notū p ad sic at nobilig
cognoscit id qd p se notū e et
alia cognosce fat eo qt mi i
se notū est a t grio id qd
notū e p se no p ad nobilg
cognoscit qm q p ad notū e
sic pnci eeclonib; z io ecōio
sci de signo t sigto vnio
nosc · Ad ix dō q quis
ymagies imp̄sse diuinitg sit
nobiliores ymagib; p hoiz
forte tn accep° cognitoig
q e i mt tu diuinitg est nobi
i accepcioe q̄ fit p ymaginarias
forb · Ad x dō q t° illis pa
lig pphe mitt tupm i distic
pccaquis ymaginarias visioes
pphiam habuīt q ei ei in
plenior vō pphie z eo e dnic
lig vō pphe at dm̄ g supua
solu visioes intellectuales
hunt sine qm ad indiciu tn
sine qm ad ind z accepoz
sil · Ad xi dō q quis in
in integrat dia p aliqs sili
tuc silitu sensib ex h
[illegible] ymaginariarie

vnz visio intellectual nobilior
Ad xij dō q n q pt ee q aliq
res sit ymaginatā p sua com
sit ep sua ecom intellig ergo
cum no ed de reb; intelligi nc
tupt ymago ad eo recipe nisi
sine ma vnu ff uticce q ergo
sit aliq no p com sua sz p sua
similitudinē z ut quo innaliq
recip z cognosc n° so ymlia
sz in alia vnū q da cognoscim
ab eo p eem q da at p silit
Ad xiij dō q i genu obicit
de facili p z vnū sz h° ep sky co
certo decio quiz | concludit

Utrum gradus prophetie distinguantur
secundum visionem ymaginariam Et vi q°
nobilior est ea pphia ubi e
nobilior pphatie reuelacio p°
sz q̄ z acc p° vn pphatie e
p visioni ymaginaria put
grad q pphie distinguit p sig
mediū cognoscendi sa p sicut e
cognicionis z cp inde e sīa opio e
p sicut sz silitu eb ymaginarie e
medium cognoscendi in pphia
g° ubi e nobilior ymaginaria visio
e altior pphie q grad p ido igit
q e p similitudinē ubi e expressior
dissimilitudo e p sicut q est eo
sz sic ymaginatio i pphie sicut
silitu eb vnū de quig fit re
uelacio pphie ergo ubi e p sicut
ymaginaria visio e altior pphie
grad q p cu lum pphiam
descendat abint i ymagina z
quanto e p sicut lum ymt i pphe
tato e p sicut vna visio ergo
diuisi grad q ygi rie visionib
demonstrat diuisos intellectual
sz ubi e p sicut intellectual visio
e pphia p sicut g° z h ymaginaria
visione grad q pphie distinguntur
Sz dic q diuisitas visionib
ymaginarie no disting spez pphie

tion sm pam gradus prophetie dis
tinguunt. Ex quo omne talidu
elementale ce cedon speci ztu apd
medicos distinguunt talldi
primo 2° 3° et 4° gradu ergo
distinctio graduum non requirit
speci distinctionem sed per magis et minus
non diuersificat speciem. Sed et
intellectualis visio non distinguitur
i prophetis in pluribus prophetiis per stig
et minus perfecte receptum ergo diua
visionis intellectualis non diuersifi
cat speciem prophetie ergo nec gradus secundum
visionem predictam. Et non ceterum i
prophetia aliqui gradus sunt secundum vis
onem intellectualem aut secundum ymagi
nariam distinguuntur, vel nunquam
ergo gradus prophetie distinguuntur secundum
ymaginariam visionem. Ex quo visio
ymaginaria non facit prophetiam
secundum visionem intellectualem ergo nec secundum ea
gradus prophetie distinguuntur. Preterea
id quod distinguitur per se distinguitur
penes id quod est ei formale. Sed
in prophetia intellectualis visio est
formalis ymaginaria vero quasi
materialis ergo gradus prophetie distinguuntur
secundum intellectualem et non secundum ymaginaria
visionem. Preterea ymaginaria visio est
i eadem prophetia plures varias quas
quas sunt in moderuelldem accip
quorum i eo non nisi quasi secundum ymaginaria
visionem possint gradus prophetie
distinguuntur. Preterea sicut se habet scientia ad
res scitas ita prophetia ad res
prophetatas sed scientia distinguitur secundum
res scitas ut dicitur iij° de anima
ergo et prophetia secundum res prophetatas et non
secundum ymaginariam visionem. Preterea secundum glo
i principio psalterii prophetia consistit in dictis
et factis somnio et visione. Non
ergo magis gradus prophetie distinguuntur
secundum ymaginariam visionem ad quam pertinet
visio et somnium quam secundum dicta et facta.

preterea miracula ad prophetiam requi
runtur. vnde moyses cum a deo
mitteretur petiuit signa ut in exodi
patet. Sed magis videntur
signa non magis distingui
prophetie gradus secundum visionem quam
secundum facta et dicta ad aliquid co
stitui duo concurrunt quorum
vnum est alio principalius ita quod ex
eis constituitur per gradus comparationis
attenditur secundum illud quod est principale
et secundum id quod est secundarium. Sed excessus quod
est principale est eminentior simpliciter
excessus vero secundum quod est secundarium
eminentia secundum quid et non simpliciter
nisi quod excessus in eo quod est secundarium
est signum excessus in eo quod est principale
sicut in diuersitate hominum contingit causa
quod principalem et operationes quae secundarium
simpliciter non loquendo in ...
ueritate primis cuiusdam indicat maiorem
que ex maioribus causis procedit.
magnitudo vero operis facit magis
minus secundum vero aliquis primis ac
cidentalis non simpliciter vnus magis
dominat magnitudinem caritatis sed quia
quod quod dicitur amor de opere maioris signum
Augustinus ad prophetiam spectat intel
lectualis visio quasi principale ymagina
quasi secundaria gradus prophetie est simpliciter
indicat ad eminentiam gradus
prophetie secundum quid et non simpliciter nisi
in quantum prophetiam ymaginarie visionis
demonstrat perfectionem intellectualis
expectat intellectualis visionis
non potest accipi aliquid de certi
gradus quia plenius do intellectualis
lumine non manifestatur nisi per aliqua sig
vel penes ea signa distinguere
gradus prophetie. Sed ergo potest distingui
gradus prophetie secundum excessus principaliter et
requiruntur ad prophetiam sicut
duplex actus prophetie sicut visio et
delectatio ad visionem autem requiruntur
duo scilicet iudicium quod est in intellectu et accep

que certitudinem habent tamen quantum secundum ymagi-
nem ad denunciationem requiritur ad ex-
presse denunciandum l. f. quedam au-
daciam ut a binoste circa loqui
ueritatem propter aduersarios ueritate
sicud patet de hoc dicit ad eze. eze.
iij.° Dedi faciem tuam ualen-
tiorem faciebus eorum, et frontem
tuam duriorem frontibus eorum,
et sequitur Ne timeas eos neque me-
tuas a facie eorum. Aliud autem
requiritur ex parte reuelationis determinate
scilicet signum quo propheta uideat rei determinate
minate demonstratur, unde moyses
a deo signum accepit ut ei crederetur
secundum quod denunciatio in prophetia
non sufficit, secundum quod septem prophetia
in infimo gradu prophetie et in eo
in quo uero quedam audacia ad prompte
ad ad diuersa facienda sine
hoc quod ei aliqua reuelatio fiat sit
si dicatur aliquis gradum prophetie
fuisset in sapientia de lege unde
accipiendo prophetiam secundum quod dicit
supernaturalem influxum ad prophetam
uiderit, secundum gradum eius in eo
quibus tamen uisionem intellectualem
non inducit in sapientia, secundum in eo
quibus tamen intellectualem uisionem et
ymaginariam ut in ysaia et
Ieremia, tertius in eo quibus uisionem
intellectualem plenissimam quam
ad meditatum et cetera ad accipit
sit in dauid. Et potest distingui
gradus prophetie ex dispositione prophe-
tantis et tunc prophetia fiat in sop-
no et uisio uel uigilie ut de
Num. xij. Si quis fuerit inter uos propheta
qui est in uigilia quam qui est in
sompno, et ingenium tamen melior
dispositionem ad iudicandum tunc
quia curatio a sensibilibus non est
...... et expositiones in ista
intellectus preuenta ad cognitionem ......
demonstrationem, et expositio accipiendi

quia quanto expressior est uerbis prophetata
prophetie gradus est sublimior. Nota
tamen signum ad expressionem signi
quam nominatio alterius gradus prophetie
est quam percipimus ubi a expresse
designatur res prophetata sicut de
Samuele legitur j. Reg. iij.° quam demon-
strat aliquis sic quod est aliarum
uerum sicud uerbis sic successa alia
ensa etc. Sequitur et exponitur etiam ma-
ondi quo plus in prophetiam magis
in suo modo percipi quam si ex-
pressione simul tamen uerbis prophetie
demonstrant secundo ex parte eius qui re-
uelationem facit eminentior enim
gradus prophetie est quando uiuere glo-
riam quam uerba audiuntur, sine
sit in sompno siue in uisione
quia ostendit quod magis accedit prophetia
ad cognitionem eius qui reuelat
ex modo in quo gradus alterius gradus
prophetie est quando in specie angeli
bene quando in specie hominis et adhuc
eminentior si uideatur in specie dei
sicut ysaie vj. Vidi dominum sedentem
etc. etiam prophetie reuelatio a deo
descendit in angelum et ab angelo in
hominem tanto plenior est prophetie
reuelatio quanto magis accedit
ad primum principium prophetie et ideo gradus
est quod ostendit quod gradus distinguuntur
secundum ymaginarie uisionis tota dicit
sicud moyses per dominum hoc dicit quod
dominus sit de gradibus distinctis secundum exigit
spem. Ad uerbum quod sit in oppositum
per ordinem .... quod ad ipsum ergo
secundum uerbum ex parte dictis. Aliud ergo dicit
quod quando ad distinguendum in specie
secundum quod fiat distinctio quod est sancte
similiter fiat quantum in eadem specie
potest esse et sicud quod simile sit aliter
distingui per masculum et femi-
nam .... in meth.
dicitur. Ad ergo patet quod cum lumen prophetie
non sit ad naturalis prophetie similis sit

qi quedā pa° tusciens/ nō oz ẽut
pphā ꝑ sit i eodē gradu pphie/
ymo quilꝫ sit in vinculo s[ed] yniꝰ
gradu quilꝫ s[ed] aliū/ ¶ Ad x^m dd
q[uod] cum aliq[ui] nō habeā quoniq[ue]
nisi ꝑ fidē cognoscunt sicut de
diuinis hr̃ quod [et] de futuris scīa
nō pt ex verbis pphātis gradus
accipi pphie [et] pa[rti]cula cum ea que
denuntiāda sūt pphe reuelā
s[ed] q[uod] exigit eorꝫ dispō pp[ter] qꝫ
pphia dā ꝑt tn̄ dici q[uod] [et] s[ed] verbis
pphātabus grad[us] pphie distiguunt
s[ed] tn̄ ꝑ ꝑ nimiā vitū vel reuelatarꝫ
diuisitē nō put s[ed] hr̃ aliq[ui] grad[us]
determinari pphie assignati/ n[on] forte
ꝯuenient si dicā q[uod] tum reuelā
ad de deo ē eminētor gradus
qm̄ tū reuelā de futuris/ ¶ Ad v.
dd/ q[uod] dicat fiagit tangunt nō ꝑ-
tinet ad reuelatorꝫ pphie s[ed] ad
denuntiatorꝫ q[ue] fit s[ed] dispōnem
eorꝫ quibus denuntiā/ vn̄ s[ed] hr̃ nō
put grad[us] pphie distingui/
¶ Ad vi. dd/ q[uod] grā signorū e dif-
ferens a pphia pt tn̄ reduci
ad pphiam s[ed] hr̃ q[uod] ꝑsequūtatur
pphe denunā/ vn̄ [et] grā signorū
quātū ad hoc ē potior q[uod] pphia
sicut [et] scīa q[uod] demōnstrat pp[ter] q[uod] ē
potior q[uod] m̄ scīa q[uod] dīt [et] pp[ter] h[oc] .i.
Cor[inthios] xiiij. p[er]mitti grā signorꝫ
grē pphie/ vn̄ [et] i[n] pphā ē ex-
cellentissimus qui [et] sig[na] facit hñs
reuelatōe pphicā/ sicut s[ed] fa-
ciat sine reuelatōe pphicāt[ur]
forte sit dignior simpl[ici]t[er]/ nō tn̄
dignior quātū ꝑtinet ad rōm p-
phie s[ed] sic to putab[itu]r qu[o]q[ue]
infimo gradu pphie sicut quilꝫ
audacia tm̄ ad ad faciend[um]/

Q[ua]rto queritur q[uod]ntum moyses
fuit excellentior alijs pphis

¶ Au[tem] q[uod] nō/ q[uod] ut dt̃ gg̃g. p[er] succes-
siones tpm̄ creuit dignū cog-
nitiōis augmentum p[ro]no psi[alm]o
q[uod] dauid dr̃ pphā excellens
g[ener]o moyses nō fuit excellentissimꝰ
¶ Pr[aeterea] maiora mira[cu]la facta sūt p[er]
Josue qui fecit stare sole [et] luna
Josue x. quā p[er] moysen/ [et] s[i]l[ite]r p[er]
ysaiā qui fecit sole retrocedē
ysa. 38. g[ener]o moyses nō fuit p-
pha[rum] maximꝰ ¶ Pr[aeterea] eccl[esiasti]ci 48. dr̃
de helya/ quis potest tibi sil[ite]r
gl[or]iari qui sustulisti mortuū
ab inferis. etc. q[uod] ꝑ ꝯ ¶ Pr[aeterea]
mt̃ xi. dr̃ de iohē inter natos
mulierꝫ ꝯo g[ener]o nec moyses fuit
eo maior etc. q[uod] ꝑ ꝯ ¶ Sꝫ ꝯ[tra] eq
dr̃ deut[eronomii] ult[imo]/ nō surrexit
pphā ult[ra] i[n] isrl̃ sic moyses
¶ Pr[aeterea] nu[meri] xij. dr̃/ si quis fuit int[er]
uos pphā dn̄i i[n] sopnis a[ut] vi-
sione loq[ua]r ad eum at nō t[ali]s seruꝰ
meus moyses q[ui] i[n] oī domo mea
fidelissimꝰ ē/ ex quo p[ate]ꝫ q[uod] ipse ante
pphis p[rae]fert[ur] ¶ Rn̄o dd/ q[uod] lꝫ ali-
q[ui] pphās s[ed] ad aliquid ꝑ put ma-
iores reputant[ur]/ simpl[ici]t[er] tn̄ loq[ue]ndo
om̄iū maximꝰ moyses fuit/
¶ In eo enim iiij^or q[ue] ad pphiā re-
quirunt[ur] excellentie fuit vncta
¶ P[ri]mo quid visio intellectualis eo
excellentissima fuit/ q[uia]
ipm̄ vidit elevauit ipam d[iui]n[a]m
cominiducit/ s[ed] ut dr̃ nu[meri] xij.
palā nō ꝑ enigmata [et] f[igur]as quid
eg visio nō ē facta dn̄o mōte
sit alie visiones pphales vn̄
ibidem dr̃/ ore ad os loq[ue]r ei
[et] h[oc] est ex[celle]ncia ad paulum
de visione diuina s[e]c[un]d[u]m de-
lectam. ¶ Sꝫ ymaginaria visio fu-
it eo p[er]fectissima q[uia] ea quasi ad nutum
habebat/ vn̄ dr̃ exo. 33. q[uod] loq[ue]ba-
tur ei dn̄s facie ad faciē sicut ho

solet loq ad amicu suu. In q't
alia eq eminencia q'm ad ymma
giaria visione pt nom q ipe
s no solu audiuit ubare
uelatus s vidit no i figa
hois ut aug li q ipm deu
no i sopnio s vigil q deus
alios lex z eq deuiccia
fuit excellentissia qz omes q
fuit an eu instruxerunt fa
lias suas p moy discu. Moy
ses at fuit pmg qui locutus e
ex pte dni di. H dubz no
vn fauelic s toti pplo nc de
uinciauit ex pte dni ut atte
deret dnib alteq pphe pter
sit pphe deuinciado induce
bat ut obsuare lex moysi
Vn deuinctus pcede fuit
appico ad lege moysi q fuit
fundatu qda deuintiacois
sequecium pphare. Ex z fuit
eminentior q'ntu ad ea q ordi
na ad deuintiaoz q'm ad
mirac'la quidq fat sig ad co
usioz z instructioz t dcig
gnib alij ud pphe fuerunt pti
cularia sig ad spales pb et
spalia nego. Vn dd deut ult
No surrexit ult pphā i isrl sic
moyses que nosset dns facie
ad faciem q'm ad eminencia
veneloi sig nib atqz
portentis q fecit i tra egipti
pharaoni z oib suis eq tota
magt z mirac'la q fecit moyses
cora vniuso isrl. Lx at ad
audacia appet eminentissia
q i sola uga a desert i egiptu
no ad deuinctia hiba dni
s z ad flagellad egiptu z
p'm liberand. Ad p'm z dd
p'nibg q z int'lli de hijs
q ptinet ad ministeriu meu.

de quib aliq posteriores expsse
vel reuelo incepunt q'm
moyses no at q'm ad q'ntu
dinis de q plenissie moyses
instructus fuit. Ad z'm dd 2
q Dan dd ce excellentissimg
pphare q expssissie de xpo
pphauit sine aliq ymaginaria
visioe. Ad z'm dd q q'mis 3
mirac'la fuint maiora
miratur moysi q'm ad sbaz
fctu n'a moysi fuint maiora
q'ntu ad moy facid q fta
s toti p'lo z ad ppli instrucoz
i noua lege z libaz i uo fuint
ad aliq ptcu ria negocia.
Ad z'm dd q eminencia helye x
ptinet ho attedi q a morte
termis conuatus fuit z multe
alijs pphib eminentior q ad
audacia qz no ptimuit puti
pez q ad magnitu sigor
ut ex ub eoru. Ad 7
dd q cu moyses alijs pfer 7
intelligit de pphis vet test
qz tuc ptie fuint pphā i suo
statu q'ntu ad q'ne sib pphia
ordinaba ad ex ptea. Unde
Johes at ad nouu ptz testy
vn aug' yi lex z pphe usqz ad
iohem. In nouo tu testo sta
e manifestior reuelo. Vn dd
Cor iij. Nos at reuela fa
cie ubi exposse apq se z alias
aplos moysi pferet z tunc
s i iohe bap ng maior fuit
q pph ng fuit eo excellec
i gradu pphie qz cu pphia no
sit donu g'ne g'tu faciete
pt ee potior i pphia q e minor
. Q de raptu. Inito
Q z pmo q'l' q sit rapt
Descedat a nigris sic
Raptq e ab eo q e s'm i udq
e b mi vi s'r sicq pne decuq

Et iuxta hoc magis convenit quia ut aug(ustinus)
dicit intelligentia hominis naturaliter non
nosset deum. Sed in raptu elevatur
hominis intellectus ad dei cognitionem
ergo non elevatur in id quod est contra naturam sed
quod est supra naturam. Preterea magis dependet
spiritus creatus ab increato quam corpus
inferius a superiori. Sed impressiones
superiorum corporum sunt inferioribus
corporibus naturales, ut dicit commentator in 2
celi et mundi. Ergo non elevatio spiritus
humani quamvis fiat vi superioris
nec erit naturalis. Preterea eo quod est con-
communissimus est in bona divina
dicit glosa quod deus auctor naturae
quia in facturis suis est unicuique na-
turae accepit a quo est omnis modus et
ordo. Sed elevatio raptus fit
a deo qui est conditor humanae naturae
ergo non est contra naturam sed supra naturam. Sed dices
quod deus est contra naturam quia fit divinitus
non per motum spiritus humani. Sed contra hoc quod
vult c(apitulo) de div(inis) no(minibus) dicit quod iustitia
dei in hoc attenditur quod omnibus rebus
distribuit secundum suum modum et dignitatem.
Sed deus non potest adversari sue
iustitie. Ergo nulli rei adtribuit
quod non sit secundum modum eius. Preterea si motus
hominis quantum ad actum voluntatis non
vult aliquid hoc modo bonum hominis
auferat quod deus non est causa quod sit
homo deterior, dicit aug(ustinus) lib(ro)
lxxxiij q(uestionum). Sed bonum hominis est secundum rationem
vivere et non rationem operari. Preterea
dyo(nysius) 4 c(apitulo) de div(inis) no(minibus) dicit quod vio-
lentum sit contrarium naturae rebus suis
creaturis. Sed hoc est in necessitate
contrariis rebus quod est contrarium. Ut dicit in
metha(physica) 5 quod divinitus non fiat in
homine aliqua violentia. Elevatio igitur
non est contra naturam in raptu uti quoniam
non disputat et despicit pro dicta
dicitur. Et hoc quod dicitur de superioribus nec
per se periculum ... de anima excellens
sensibilium corrumpit sensum. Non autem
excellens intelligibilium intellectum
sed magis perficit. Ergo cognitio excel-
lentium sensibilium corrumpit corporis
sensum intelligentia potest cognoscere
excellentia intelligibilia quia per se
(in)telligit. Ergo intelligibilia non
hominis elevatione non est elevatio contra
naturam. Preterea aug(ustinus) dicit in li(bro) de spiritu
et anima quod angelus et anima nature
parium sunt differentes sed non est contra
naturam angelicam cognoscere ea ad
que homines elevantur in raptu. Ergo in
elevatione raptus est hominis contra naturam. Preterea
sicut motus fit naturalis a principio
ad terminum motus est naturalis. Cum
igitur motus sit infinitus. Sed motus
hominis non est naturalis in deum quia per
contra hoc quod non quiescit nisi ad eum
perveniret. Unde aug(ustinus) dicit in primo confessionum:
Fecisti nos domine ad te et inquietum
est cor nostrum donec requiescat in te.
Ergo elevatio in qua mens pertingit ad
deum ut est in raptu non est contra naturam.
Sed dices quod fieri divinitus non est naturale
humane menti ex sua parte sed ex parte
virtutis divine et non est supra naturam.
Sed contra, sicut in fide non operantur
tendit in aliquid finem naturae ex
virtute divina. Unde est quod dicit
Hoc quod non opus quod intellec-
tu humano naturalem divina ... na-
turalis motus consuevit et opponens
quod fieri divinitus fit naturale
menti ex parte virtutis divine
dicit medicina supernaturale. Preterea
quibus est anima secundum quod speculat
inquantum est quidem tabula vacua dicitur a
phylosopho in 3 de anima quod est quidam
actus est cognoscere divinitatem
ab separatis in quantum unde est
... quod ... actus ... est cognoscere
res sensibiles ergo per hoc non congruit
nosse intelligibilia quod sensibilia
cui cognitio sensibilium sit ante
naturalis cognitio divinorum intelligibilium

sit et naturalis cognitio divinorum
intelligibilium et naturalis eorum qui pro
portionalis ad ordinata ad ultimum
finem qui ad medium autem per
medium ordo sit ad ultimum
sed rebus sensibilibus sit quedam manuductio quia
pueri ad cognitionem divinorum Ro. i. In
visibilia dei etc. sed cognitio sensibilium
hominalis est et cognitio intelli
gibilium etc. Item quod preter quod sit
virtute aliqua naturali patet de simpli
citer non sed quedam res ut herbe et
lapides habent naturales virtutes
eorum ordinate a sensibilibus ut quedam
animalia contra naturam que in corpore raptu
go raptus non est elevatio contra naturam
Ad 2 et 3 ad 2 Cor. xii dicitur
Scio hominem etc. dicit glossa
raptum, i. contra naturam elevatum etc.
Ad 3. dicitur quod sicut est aliquid in rei
natura quod operatur etiam in ingenio(?)
rebus ut in herbis et lapidibus ita et
hominibus est quedam operatio in ingenio et ho
mine et naturalis rebus et naturalibus
diversimode contingit ut summe agere
aliqua operatione naturali unius ex
defectu virtutis unicuique
defectibus contingat sine ex excessu
tum in firmamentu ad sit etiam ex
defectu virtutis formatricis sicut
generat fetus monstruosos. Ad 4
ex operatione divina virtutis firmi
bus ita ad invicem habet sic sit
in miraculum ut virgo concipit
vel ceci illuminantur et filii et homo a
sua naturali et propria operatione divina in
iniuriis patet at homines propria opo
nitur vel ex natura et
sensu operatione et quod solum intelle
ctualibus inhabet aut in sensibus
prius premisso non est cognitio et homo
sed quod in eo aliquod divinum existit
ut dicitur x. ethicorum. operatio vero quod est
sensibilibus inhabet per naturam et
ratione non est et cognitio in quibus vel est homo

sed homo non quando vivit vel habet cogni
tionem a naturalibus sive cognitio
tis summa qua a sensibilibus abstractus
aliquid preter sensus inspicit, hec et
tis summa cognitio sit ex defectu
vel virtutis sicut accidit in freneticis
et aliis mente captis etc.
quando abstractio a sensibus non est
elevatio hominis sed potius depressio
Alia vero est abstractio sit virtute
divina et tunc potius quedam elevatio est
et cum agens assimilat sibi patiens
abstractio que sit virtute divina
que est hominem ei ad aliquid quod
sit hominale. Sic ergo i. de sup
raptus qui diffinitur ut quedam motus
talis quo ex genere illius quod dicitur ele
natio et a effectibus et quod dicit
vi superioris ut et duo ubi
motus a quo et in quem dicitur
ab eo quod est summi etc. Ad primum ergo
dicendum quod cognoscere divina contingit
multipliciter: sed per essentiam et per res sensi
biles aut et per effectibus intel
ligibiles. Sic et distinguendum
de eo quod est hominale, unicuique
eius vel est ad cognitionem et sicut non
habet status diversos et quod non est
eadem natura vel unius ei fit dicitur
ei per ipsum esse ut dicit rabbi moyses.
Sic quantitas completa et natural
hominis ad perfectam perveniendo etatem
esset at quod non puero sic perfecta
quantitas naturalis. Sic etiam dicendum
est in intelligibilibus quod secundum
statum est naturale aliquid cognoscere sol dividi
sed sensui puero sicut statu via est
naturale quod cognoscat divina per
creaturas sensibiles et est naturale
quod perveniat ad cognoscendum divina
per formam sui sicut in patria
et sic in statu vie est elevatus ad hoc
quod cognoscat divina sicut statu patrie
sed et cum non sit esse cum non quod
puer mox natus habet barba
Ad 2 dicendum quod duplex est natura sed

pticu vel quee ppa vnigq3 vi
rulib9 q l ospeccti totu ordie3
rarp naliu3 ex hc dup ce
ad smmut gnm vnob gm
ad mm pticu e sit oib defcib
z corrup z semp e g mm
pticu vel e sz tunale e smm
plem. ut de copoitu ex g
vijs corp pa, q pio ordo plib
rarph hz ut infioa a suis
supiob moueat oib motq
cptui infiod na ex mipssioe
supior sicut i corplib sic i
spualib equid nal smm
plem no at smm pticu ve
n qm aia supiori sit ipui
tumm infioe ut ipa ipssio
sit eqna z p3 quo cil qad
tratib sunt pt dici smm
ut g vnp3 m ad 3 ut dd
qsta clerno dr ee gnm q
e q solitu cursu ne sit glo
expo ro. El. ad xij dd q d
quinib iniqm g iusti 3 sa at
cu ad pt iusticia sa to ei
ead g iusticia cu sibi ei
aliorm qz debent p3 i bua
nib cu qb altd sura sino
exlibali te qd atbuat q no
e debitu h no e q iusticia 3
pt, sicut de gouinete hua
i statu m e clenat b mod
simno sat g iusticia 3 pt
ad. x. dd q opq hoib ex hc
q ht bonum nuti exigit ut
sit sirom z no e sz bo q ei
cofer i raptu no ehiq vn
no oz q pcedat ex no e hu
sz ex sola vitute diuina n tu
pt dici oio violeu ut sit dr
violet q qm lapis picit de
orsum ilorig qm sit dispono
tqnal ppetuni olenti et q

nich cosirit vi patieb ut dr i
ijs eccs, ad vj. dd q hc e coe
mettu z ssui q ut t3 deficit
a pfca sctp toe excellet
obi z siutq de co ad acceptat
sz h e diuia q3 ex hc q ssq
ab excellenti ssi mo cor
ruipi ut no possit pq mo
mioua ssit ad q gnd sc sz p hc
q met q actip de intelligi
excellenti co fortau ut intelig
pq mo possit mioua intel
ligi q g no scd pu aut tab phi
no e ad ppoitu, ad vij dd q
angel z aiano dur ee pares
nan q ad statu ultie qsuaor
vq bon exit sit angli i celo
ut dr. cr. z1. vel dd q coicat
i na intellonali g mnib i an
umia pfcor, ad viij dd q
pucs dad emiq motq nal e
nal no quid i puci ut me sz
i sic motq z p hc no sc, ad ix
dd q opones vrunalu q st
ex pstituco diuia diu nales
qm pucia, a r op om sit vel
indita sicut sint carp ne
no at sic a deo pstitui hoi
clerno raptq, ad x. dd q i d
q e puibi metr e oc ne e postis
tpe sicut sc h z actq ad pom
i eod suscepti q3 ee i actu
e pub a na gnnib v z vad
ves pub tpe sit i pq i actu
z sile opo a tem q e spc e
por q adinten on nes
posterior tpe vnsi yna opo fiat
i ope altq h cit g nm ad El
dd q gnnib ordo ad mediu
sit p ordine ad ulti z tu ad
ulti no pui na n p me
z sia ad fiat cit puc no nal
z ee i ppoito, ad xij dd q i a
ab stetro a ssib q sit pv vnale

verorum aliquorum redundat in corpore absit
quod fiat ex defectu proprie virtutis
non enim ea corpus habet animam a sensibus
abstrahendi nam magis obstupefa-
ciunt sensus vigor corporis et abstracto
a sensibus est aliena a raptu //

Secundo queritur utrum paulus in raptu
uidit deum per essentiam et quod
uidetur prophete viri celebres obstatum
habentes in mente gloriosi dicentes qui in mente
quadam luce divina illustrantur
eo modo elevare ad uidendum deum
oportet quod illustretur aliqua luce ad hanc
visionem proportionata. sed lumen non
est lumen glorie de quo dicitur in psalmo in lumine
tuo uidebimus lumen ergo de essen-
tiam uidendum non potest nisi a mente beata
ergo paulus in raptu non fuit beatus
ergo etc. Contra dicitur quod paulus fuit et cetera
beatus fuit. Contra quia petrus est de robore
beatitudinis ut dicit augustinus de trinitate de
hoc statu in monasterio in paulo in
perpetuum ergo in statu non fuit beatus
per agla cuius redundat gloria in
corpore sed corpus pauli non fuit glori-
ficatum ergo nec mens eius fuit lumine
glorie illustrata non uidit deum per
essentiam. Contra dicitur quod uidendo deum per
essentiam statim non fuit beatus
simpliciter sed quid. Contra quia ad hoc
absit beatus simpliciter non requiritur
actus glorie et dos glorie que est
perpetuitas illius actus sic corpus pauli
fuisset simpliciter glorificatum sicut habet
conferebatur sed adhuc actus
sed habuisset perpetuitatem quod dicitur agili-
tas sed claritas quod est proprium dimi-
nisionis quod est actus glorie est dos glorie
Similiter mens pauli deum uidit per
essentiam et illustrata fuit luce que est
proprietas hec visionis fuit simpliciter
glorificata. per paulus in raptu
habuit fidem et spem sed stantibus presentibus
illustratione stat cum deo per essentiam
quia fides et non apparentium dicitur

verbo visio dei est per caritatem preveniens
est perpetuitas mundi sed in raptu fuit
in statu mundi quia anima cognoscit
cat a corpore corrupto corpora
soluit dicit augustinus per se quia ad
uitam ergo non habet caritatem perpetue
sed ubi est visio perpetua est sta-
te ubi caritas perpetua est sta
quod quantum de deo quantum cognoscit
tantum diligit ergo non uidetur deum
per essentiam premiam essentiam sine qua nullo modo
uidendo non potest dicit augustinus de
trinitate. Ergo paulus uidit deum per
essentiam in visione delectabatur
non ergo volebat ab ea separari
necessitas deus cum separatur inuitu
quod conscie sit summe liberalis
sua bona que tantum quod est
subtrahit ergo paulus ab illo
statu inquantum separatus fuisset
quod est ergo non uidit deum per essen-
tiam. Item habens aliquod bonum quod
inuito amittit et sine peccato
tunc uidendo deum per essentiam sit quidam
quod hic et inuitus deum per essentiam
uidens potest ab hac visione re-
moueri in forte totius glorie
statum quod de paulo dicitur non potest
qui de se dicit verbo vii certus sum
quia neque mors neque vita et cetera quod pro his
et cetera quod tunc paulus dicitur rap-
tus quo dicitur eius raptus a sopore
adest raptu in hoc est cum
sequitur domini sed sensus fuisset appo-
situs ab exercitio mentis quod fuit
petrus actus. Contra quia augustinus
et super genesim ad litteram
et ad paulinam de videndo deum
et quod habet glossa in cor. et cetera
quin dicitur quod paulus in rap-
tu uidit deum per essentiam. Respondeo
quod et hoc quidam dixerunt quod paulus
in raptu non uidit deum per essentiam
sed quadam visione media inter visionem
viatoris et visionem perpetuam visio
media potest inter que sunt causa naturalis

R°

ut sic videat deum non quid per
eciam cognicione naturali sed per aliquas
species intelligibiles ut potest consi-
derando eciam sua que est quedam similitudo
intellectui convenientem ut dicit D
tho de celestibus et intelligencia sicut
que est se inquantum creata ab eo
ut sic et in tercia paulus in raptu
vidisse deum per essenciam
hominibus intelligitur in incipiente
cognicionem que est per speculum
et enigmata sensibilium creaturarum
ha naturalis cognicio per quam
deum per essenciam vidit est solidum
O[llegible] per raptum de celis
qui est per visionem de celis locis
quod paulus in raptu vidit deum per
essenciam et corpus habuit misse
nosse testi ad videndum deum per
essenciam vidit ut dicit ex hoc quod
Nunc paulatim per angelica
vidit deum et misse non intesti
doctoris generaliter concessum
fuit per principium ut apostolus sit
argumentum in Corintheos sunt
tres dampnacionis fuit in gla
ria nunc tribus fuit simpliciter
et quidem quinque nec est illustra
ta fuit supernaturaliter ad primum
deum videndum quod quidem apparet
ex dubio et per In quo et cum
luna a sole ut quedam et forma
nec quod qualis est si esset in stella
et carbunculo et In quodam
non recipitur lumen a sole sicut quedam
passio transiens sicut in aere modo con
sequitur lumen forma permanens
aere quod qualis est transiens abeunte
sole et sic et huius lumen gloria dupliciter
mente humana infunditur uno modo per modum
forme connaturalis et permanentis
mente simpliciter beatam et hoc modo
infunditur beatis in patria Alio modo con-
tingit lumen gloria mente humana
sicut quedam passio transiens et mens

sicut.

forma qualitas
permanens

2 Passio transiens

pauli in raptu fuit huius gloria
illustrata ipsum et non in raptu
et transeundo unde hoc est similiter non
fuit simpliciter glorificatus nec habuit
dotes glorie cum tunc claritas non fuit
essent appetitas est per hoc non fuit
decentata ab anima corporis et hic
status est mansit simpliciter
ad ea pro aliis vocibus et v. d.
quod advenit et plena visio
vertur fides unde sicut quod in paulo
fuit visio dei per essenciam non fuit
ibi fides sed fuit actu visio dei
per essenciam sed actu non sic in gloria
unde quomodo actus fuit in habitu
non sic actu sicut species et de b. d.
quod quinque fuit in te fuit ista
in videndo non tamen actu nec a
quod sicut habuit actum visionis prius
ita habuit actum tamen prius
ut videtur quod quinque habuit
actum visionis primo et simul
fuit raptus non tamen fuit rapta
cum affectibus sed hoc est expressum quod
quod dicit in Corintheos xii raptus est
in paradisum in quam illic
qua fruitur ille qui se
frui et per amorem
et de vii d. hoc fuit ex parte
dicte hominis mentem illustrantis
quod visio in paulo non permansit
ut ex dicto patet et de viii d.
quod quinque visio duobus sit
ex nimio cum paulo tunc non
reddita quod premittitur
quod non sit talis quod hec dicere
ultimo vocem non magis concludit
quod hoc quod paulus deum per essenciam vidit
quia hoc quod vidit quomodo
super motum quem de i d. quod
ultimo quod verba d. quod expressa
nec hec ex hac et raptus
sentibus per eodem actum sicut
elevacionem quedam ab exterioribus
que in naturali intendimus adaque
quod est ab hominem Oz[...] dupliciter

Augustinus cum intellectus abstractione ab
exterioribus quantum ad intentionem tan-
tum non tamen quibus exterioribus sensibus et
rebus utitur secundum consuetam mentem [illegible]
divinis inspirationibus et diligenter
vacat et est excessus mentis sine
exthasi aut raptu quibus dicitur
contemplator et amator. Unde
dicit dionisius 4 c. de divinis nominibus. Est autem
exthasim faciens divinus amor.
Et quinto modo de contemplatione
loquitur dionisius primo mistice theologie ad timotheum [illegible]
[illegible] a rebus visibilibus
[illegible]. Alio modo secundum quod [illegible]
[illegible] magis [illegible] sic ex-
thasis aut raptus [illegible] et excessus
mentis cum abstractione actuali ab usu
sensuum et sensibilium [illegible] abstrahitur
ad aliqua supernaturaliter videnda.
Videtur autem supernaturalia preter sensum et
intellectum et ymaginationem sic in quo
de prophetia dictum est. Et ideo duplicem
raptum distinguit augustinus super
genesim ad litteram [illegible] quo mens
rapitur a sensibus ad ymaginariam
visionem et [illegible] accidit [illegible] iohanni
[illegible] in apocalipsi ut ibidem augustinus dicit.
Alium quo mens rapitur a sensu et
ymaginatione simul ad intellectualem
visionem [illegible] duplex [illegible]
[illegible] intelligibiles [illegible] an-
gelorum [illegible] fuit extasis ad e-
um dicit genesis ii in glosa quod extasis
[illegible] ad hec [illegible]
ut mens [illegible] angelice
[illegible] dei
novissima dei intelligit.
Alio modo [illegible] deum per essentiam
et ad hoc fuit raptus paulus
ut dicemus.

Tertio queritur utrum intellectus hominis via-
toris possit elevari
ad videndum deum per essentiam sic
quod a sensibus abstrahatur et [illegible]
[illegible] in hac vita statu

[illegible] Non idem [illegible] ve-
[illegible] sed
[illegible] videbunt deum [illegible]
per essentiam sic quod a sensibus aliquis
[illegible]
[illegible] dicitur [illegible] corpus
[illegible] corruptibile aggravat
animam [illegible]
impeditionem pati [illegible] a suo
[illegible] sed corruptio corporis non [illegible]
[illegible] actui intellectus [illegible]
[illegible] corporis actus ergo corrup-
tio corporis non impedit quin intellectus
liberius possit frui deo [illegible]
[illegible] mortalitate [illegible]
[illegible] assumpsit [illegible]
[illegible]
[illegible] abstractio ab exte-
rioribus sensibus ergo corruptio corporis
non [illegible] non posset
in deum [illegible] a sensibus abstra-
[illegible] paulus [illegible] deum per [illegible]
[illegible] fuit [illegible]
visione [illegible]
[illegible] audivit archana
verba que non licet homini loqui [illegible]
[illegible] ergo deum [illegible]
videbat [illegible]
[illegible]
ad [illegible]
[illegible] de [illegible]
[illegible] in statu [illegible] videt
deum per essentiam abstrahitur
a corporis sensibus [illegible]
[illegible]
intellectus [illegible]
[illegible] actu
[illegible] ymaginationis
sine abstractione ab exterioribus sensibus
[illegible] actu [illegible]
[illegible] ab [illegible]
sensibus [illegible]
ad [illegible] corpus [illegible]
[illegible]
deum per essentiam videat [illegible]
[illegible] abstractio a sensibus hominis [illegible]

cum sufficientia cognitum sit et signabi-
liter ad videndum deum per essentiam
abstractione a sensibus non indiget
per abstractionem enim [illegible] ymitatur
secundum intellectum quod eius obiectum est debuit
dici i. h. de spiritu et anima vide-
licet corporibus sensibus et coniuncta est
magis distans, ergo ad hoc quod deus
per essentiam videatur homini mortali non
indigeat abstractione a sensibus
propter hoc numquam Paulus ad dei visi-
onem esset elevatus ut testatur ex-
pressius et illa glossa que scribitur super
unam Augustinus dicit xii super Genesim ad litteram
Cur non credamus quod tanto
apostolo doctori gentium rapto
usque ad ipsam excellentissimam
visionem voluerit deus demonstra-
re vitam in qua post hanc vitam vi-
vendum est in eternum secundum actum sanctorum
visionem quod post hanc vitam citius vi-
debitur deus non fiet abstractione a
corporis sensibus propter quod [illegible] in
Paulo huiusmodi fuisse videtur
deum per essentiam vidit / [illegible]
[illegible] tormentorum suppliciis in-
[illegible] ad [illegible] magis [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible]
sublime agoretos principes
tuos secula [illegible] tyranne
[illegible]
obscur[illegible] [illegible]
[illegible] aliis sanctorum passionibus
multa leguntur que hic sonare vi-
dentur [illegible] quod [illegible] non fie-
bat abstractio a sensibus aliaque
[illegible] dolorem non sensissent [illegible] ad
hoc quod absit [illegible] quod [illegible]
per essentiam non [illegible] abstractio
a sensibus per [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ut [illegible]
speculatis [illegible]
[illegible] [illegible]
que [illegible] [illegible]
[illegible] sufficienter [illegible]

[illegible] optimus cytharedus imperfecte
[illegible] ad singulas cordas
percussiones optime cum arte consi-
derat et ut perficiet cum nimia
sonora melodia [illegible] impediret
debitam melodiam quod multo
magis in [illegible] speculationis cogitatione ho-
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] liberius [illegible] [illegible]
intelligentia fruitur ipsam divina
essentiam [illegible] [illegible]
[illegible] occupantur propter Paulus dum
vidit deum per essentiam adhuc fide
habebat [illegible] [illegible] perfectum
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] videbat deum per essentiam
[illegible] [illegible]
[illegible] Augustinus dicit super Genesim ad litteram
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] deum [illegible]
[illegible] ista quamvis [illegible]
[illegible] sensibus corporis [illegible] ab hac
vita quasi quodam morientur
sive [illegible] de corpore sive
ita [illegible] alienatus a corporis
sensibus ut merito nesciat utrum
in corpore an extra corpus sit [illegible] non
rapitur in sublimem illam visionem
[illegible] sive [illegible]
[illegible] excessum mentis
[illegible] ad intel-
ligendum [illegible] quodam
[illegible] [illegible] In hoc
mentis excessu fuerunt omnes [illegible]
quibus archana [illegible]
[illegible] revelata sunt [illegible]
[illegible] deum per essentiam [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
non [illegible] [illegible] [illegible]
ibi [illegible] [illegible] mentis ex-
cessum mentis [illegible] alienata a sensibus
corporis ut qui raptus fuit usque ad
[illegible] celum [illegible]
[illegible] Augustinus super Genesim
ad litteram [illegible] visio deum per essentiam [illegible]
[illegible] alienationem a corporis sensibus
per [illegible] [illegible] quod ad videndum

dicemus elevari quemcumque ymagi-
nationibus oportet quod aliquis homo primo vehe-
mentia ymaginationis abstrahi
a corporeis sensibus ergo multo for-
tius oportet quod abstrahatur ab eis qui
divina pervenit visionem per quam
deitatis divina contemplatio
quando autem admittentibus aliena
ergo eadem ratione divina visio non co-
patitur secum vel aliqua visionem et
[illegible]
per ad videndum deum per essentiam requ-
iritur mundicia cordis [illegible]
beati mundo corde quoniam ipsi deum
videbunt contaminatur peccatis
et similibus fantasiis sicut patet per hoc quod
dicitur ... putabis ex-
cellis sanctis eternis astiandum
quanto minus ... quibus
liberatur ... immundicia
culpe quibus ... angelus ... fuit
[illegible]
fantasia sicut patet per exponentem hugo
de sancto victore ergo oportet mente videntem
deum per essentiam non solum a sensibus ex-
terioribus sed et ab interioribus fan-
tasmatibus abstrahi per doctores
dicunt ... quod proprium est ena-
... ex parte ... ipsum non
visio dei per essentiam ipsum non
... regulariter ...
sensibilia ergo ... elevatur ad
visionem dei per essentiam oportet quod abstrahatur
a visione sensibilium ... quod sit
... augustinus ... hoc ... mortalis
... constitutus non potest deum per essentiam
videre nisi a sensibus ... alienetur
... ex duobus patet ... quod
... et ... intellectus
et aliis anime potentiis ... in
omnibus anime potentiis ... quod
quando una potentia in suo actu intenditur
alia ... debilitatur in suo actu
vel ex toto abstrahitur sicut patet
in eo qui ... fortiter ... intendit
quod auditus ... non percipit ea que
dicuntur ... ad se
trahat ... dicit ... est

quia ad actum cognitionis ... potentie
requiritur intentio ut patet augustinus ...
... intentio ... in uno
potest fieri ad multa ... fortasse
... multa ... ad invicem
ordinantur ... accipiantur quasi unum
sicut ... componibus
patet ... ad invicem
ordinata ... sit una ...
qua ... potentie fun-
datur ... et ... intentio requiritur
ad omnes potentias ... cognoscitivas
actus ... tota ... anima intendit
ad actum unius potentie abstrahitur
homo ab actu alterius potentie ... hoc
autem quod intellectus elevetur ad videndum
divinam essentiam oportet quod tota intentio ...
hac visione colligatur ... sit
vehementissima intellectualis cum ad
... intellectus pertingere non potest ... toto
conamine ... intendat ...
oportet quod ... ad divinam visionem
elevatur ... fiat abstractio a
corporeis sensibus ... patet ... ratio
... in ... propinquum
... ... hec
... actu ... non ... in po-
... intellectus ...
... et ...
... actu ... omne
intellectuale ... anima
... intellectus anima abstractu
... intellectus prior anima-
... actu tanto perfectior
... intellectus ... ymaginaria
... ad fantasiam ... intendo
a ... intellectualibus speciebus abstrahitur
... efficacie ... intellectus
angelicus quod ... ad fantasie ... ma-
... in ... affectu
... putabis intellectualia ...
non pertinet ... absolutum sit
... sensibus ... ult-
... ipso ... de-
... facultas
... intendo
... ad ... potentiam
ad ... divina

ccm eleuē q saltē in actu poiq
ab intuitu malu abstraha
vn cu ssitme uniuebnord cca
malia vsent no pt ab ad di
na ccm elenad hidud ii
ab usu corp eoz ssum pcitq
abstrahat, Eld p q ddz
q alia vde gmgit mabtacoz
pq ivuet z alia mut t oingit
i vivue cim coz q cit ois spu
subditu i tmq ex po sspu
petes gl'e redmudabut i
coz q vn t spuahacoi applica
qn at duo adiugim quoz
vnu sup altz tolo dnuob
tinet no e ibi mixto cu altz
tolo tu scat ipt ate dnants
sic vna gutta aq i mille am
phoab vini mfundi i nllo
pui vini puudica tio iur
ex gutto e ad coz q gloriq
nlla est impiitabu i aliq
utq eq debilita vn et sine
abstitoe a coz ib sshibz duc
ccnie cotepla de mtedz Nuc
at coz quo e h mo spiu sub
ditu z iono e ssilib vo, Eld z
ddz q ex h t coz q immcozp
e q ipm coz quo e plene dic
subditu sicm plene aie
subdē ex imorli te aie redu
dac t imorlitab ti coz sic p
iivne cit z eq inde eq cozp
coz b aggnat mtu q nnuib
cu ssemt unoq uil tueq
tamet q pui zti puudicat, Eld
xiij ddz q vt ex h q ead deq t
ho hebat pleaia ptate s
oib ptes aie suet s coz q
vn eq ulture deitl q mt
repatoi opetebat pmitte
bat viuiz poza aie ag id
qc cippiant dt daiz z no
cit uetiz ipon z q fuet re

dmidaz ex vna po i alia rz
q vna po a suo actu abstra
he p ut h eaia actq altq
vn p h q mt q e q videbat dz
no optebat aliqm abst oz
a rozpib sshibz fici sec q at e
aliqo homib z i quq ex qda
colligan poza aie ad vnit
sic denci ite q fiat reduda
ut impedimitu ex v po i adz
Ad xiij ddz q paulq pqqm
cessauit dus lid e p comme
moz fuit coz q i i uisoe qq
nomat p aliqb spc b i mtu
ipiq remanetcb q erat q
qda reclusse ptituuisionis
qnnuib cmipm ddubu p ccz
ndit z ex ipo uisomilta qq
nouit z e ia uison quitu ad
yo inudbuut qntu adca q vi
deba i illo fuit p spcb aliqb
h solu p ccm ubi sa ex ipa
mssfoe ubi impmeba i mt
qda rrouuisatz scitu cb q
eqnosce p q mo y potat ca
que pub p ccm ubi mdcat
z ex illis spcbz intelligibz
p qnda applicaoz ad ptien
intercob ut fo vbi meo ut
ymagia oe cosuat ab p q mo
potat meorari coz q pub
vidat z h actu meo q e po
sshitiua z e no oz pon q ipo
actu dimeuisioib ad fict i
eq memo q e pb poe sshitue
h solu metz, Eld v ddz q
q nnuib no p qnclz actu ymd
atie idtu fiat abstito a
sshibz extiob fit tu abstito
p d ca qu actq ymagia e ul
uchenb z silr no oz q p qlz
actu met q fiat abstrac a
sshibz oz tu q fiat p actu uche
metissim q e uisio dd p ccm
Eld vi ddz q q nnuib nale sit

mtᵗᵘⁱ ẜnao q̄ quāz ad uisioz
dīne eēn̄ᶜ puemiat nō tn̄ b c
nalē q̄ ad h̄ᶜ puemiat ẜsta
tū hqmc ut dīme ꝛ ꝑpr ẜcᵗ
vo no ẜᶜ ꝛ Eld vij dd̄ qm̄t
ligē mag̃ dīna app̄hēdi
qmūl nō qmiscra ẜsib ꝑ
vīa gn̄oib admiscrē ūc cib
p ma medio ꝗ vn angꝰ d̄ t ꝯ
sup gen̄ ad lrām q̄ p mt the
lucē tyst a msiōa d̄iūg dirā
ꝛ ea d̄um ẜnz sᵗ tōz neqz
ullas qmit f ōre silēs coz
ꝛ iō mt ellrᵃ qnqz a ẜsib abs
trahi dr̄ cū de lib nō iudit
sol supnīb msp̄cū dib mtēdᵗ
Eld viij dd̄ q̄ ẜba b̄tiᵘˢ ẜcore
ꝛ uisioē dīne ēēnē cōsistit
vn̄ dᵗ angꝰ q̄ uisioē cōmar
vn̄ cx ẜb̄ q̄ dīna cōmuidit
potuit ēē illig b̄tiᵘˢ ꝓ doeg
tystē nē tū oz q̄ oiat ẜe cx
pire q̄ b̄tib meruit ẜz ut cx
ẜijbꝗ cxpicba ꝛ aḁ ẜcīe pꝯs
no cm̄ r apicbaᵗ ut ēēt b̄tē
ẜz ut ēēt b̄tituᵘˢ tystē Eld x
dd̄ q̄ mr̄ b̄ꝛ tozmt̄ cx mtēs
ptipiebat ad de dīna gla
no q̄ cā ẜuo f ōte bibet cēs
sic illi q̄ dīna p cōmudet
ẜz alq̄ illig ꝗ lē aſp̄sionē
refrigeba vn̄ dᵗ angꝰ xij
sup gen̄ ad lrām i ẜz vbi do
p cēm ni b̄tāuitat ẜuo fō
te bibi vn̄ app̄ ad ẜmit
ẜuacmit ēut ꝛ tempꝯ oib
ẜuig ẜcli tp̄aut msī e forte
pruidet ꝗ vmat Eld x dd̄
q̄mt q̄ ꝑspeculat nō cogi
ut attēdat ẜijbꝗ q̄ ēē ẜsib
ab opa ẜz p̄t ēē aīa mtel
negotiati ētatn ēēt actu
speculat oib nebenᵃ q̄ oio a
ẜsib opori abstrhēt Eld xj
dd̄ q̄ q̄muib tᵃ actū pauliꝗ

ẜmit ẜitu fidi nō tū ẜmit
actū vr̄ ꝯ nō sequit

Qrto quit ꝛ quitꝰ abstrcō
requit ad h̄ᶜ qmet ꝗ diꝯ
p ēēm mide possit ꝛ ui q̄
requi ab ipā vniōe q̄ aīa
coꝛ vmit ut for vmēb ōm
aīe negetatᵉ ſᵗ magis mlēb
q̄m ꝛ mirēb ẜsit aīꝯ ẜz ad h̄ᶜ
q̄mt q̄ uideat diꝯ p ēēm oz
q̄ fiat abstrcō a ẜsib ut
pꝯb d̄m e ꝗ mlto fortig
ad p̄m tē illig uisioib requit
q̄ fiat abstrcō ab actib aīe
negetatᵉ ẜz h̄ abstrcō nō p̄t ẜi
ꝛ ẜtatu alib mite q̄m dicit aīa
coꝛ vmitᵘ ut for ꝗzut dᵗ ꝑphē
ẜutūr alia ẜp go ad uisioz
dīne ēēnē requirit q̄ fiat ab
strcō ab vniōe q̄ aīa coꝛ vmi
ut for ꝑo. cxo. xxx. nō uidebit
me ẜō ꝛ vmet dᵗ glo angꝰ
qui ẜmit mite corpꝯ carnib
diꝯ sicuti ē app̄ere nō posse
ꝛ i tinuita p̄t uiuit vma
ẜmit mite morieud ēēt glo
ẜsit ibi ꝗ qui sapiā q̄ deꝰ ē
uidet ẜuic mite funditq̄ mor
ẜz mozꝯ ē q̄ sepā aīe a coꝛ
tūi vmiebaᵗ ut forꝛ vuoz sed
sepā q̄ oīo da aīe a coꝛe ad h̄ᶜ
q̄ deꝰ p ēēm mideaᵗ ꝑo vmē
vmitib ē ēēut dᵈ yᵒ de aīa
ēēat hōib vmetꝛ ē p h̄ᶜ q̄
aīa coꝛ vmit ut for ẜz cxo
xxxiij dᵈ nō uidebit me ẜō
ꝛ vmet go q̄m diꝰ coꝛ vmit
ut for nō p̄t p ēēm diꝯ uide
p ẜoꝛ coꝛ ē vmio q̄ vmit aīa
coꝛ ut for q̄ꝛ q̄ vmit ut mo
toꝛ cxo q̄ vmioē pueniūt opacōb
poꝛē ut p orgāna coꝛpa
opant ẜz ꝛᵃ vmio mpedit
uisioꝯ dīne ēēnē ꝛ o nē q̄
opt̄uit q̄ fiat abstrcō a ẜsib
coꝛ ut d̄m e ꝗ mlto forꝛ
ẜpᵈᵃ vmio mpedict ꝛ op ẜz

ab ea abstractionem sic pp po no
eleua^r i mo^m ccuactiupo ab
eorum siluat i ipa imdiat^e sic
eorum aie fuit cor^i vnita ut
for no potest eorum intellectiua
po ad ea q sut oio imalia ele-
uet^r. tertio q^r p^g p^ma impedi
tas conhi^r i aia ex quiete
ipi^g ad corp^g qm ex quiete
sensitiu^ib corlib ad ipam. Oz
ad h^c q^r mens deup eam vi-
deat oz ea depuari a sensitu-
dinibus corporeis q appheduntur
p ymaginacioz 7 sic ymut dem
eigo multo fortius oz aiaz a
corpore separari ad h^c q^r deum pse
contuideat. p^r y ad cor^s v qm
diu sumus i h^c corpore pegrinam^r a
dno, p fidem enim ambulamus et
no p spem. 7 qm diu aia e i cor-
no pt deum i sua essentia uide^re. Oz
g exo 33 dt y glo^a q^r nullus uidebit
ut quiqda i hac carne viue-
tibus sz testimali^s innte eres-
centibus pt etna ad claritatem vi-
dendi. sz claritas dei eorum eorum ut
i ea de glo^a dr g^o ad h^c q^r eorum
dei uideat no oz q^r fiat omoda
separacio aie a corpe p^s aug^g
sup gen ad litteram dt q^r aima
rapitur no solum ad uisio^e ymma-
ginariam sz et ad intellectuale qua
ipa ueritas pspicit^r. dmit s^ra
dinsioe a sensib^z nisi q^r mortem
pl^g qm i sompno. g^o ad uidendum
ueritatem increatam de qua aug^g
ibi loqueba^r q^r fiat abstr^o
qua aia ab vni^o et corp^z vnita
f s^e au p^z h^c eiusd p^z p aug^g i ep^a ad
paulinam de uidendo deum. No e
mirandum si quiqda sanctis nondum
ita defunctus ut sepelienda ca-
dauera remanent i ista ex-
cellentia reuelationis fuisse co-
cessum ut s deum p eorum uidentes

q^o aima pt deum p eorum uide^re
adhuc corpori unita ut forma
sz sed^o q^r ad uisionem dic eorum
q e actus psectissimus intellectus q^o re-
quirit^r abstractio ab illis que ha
ueritatem intellectus actus nata sunt
impedire 7 p ea impediunt h^c
aliqua quiqda contigit p se. i
quiqda p actus psequentes
impediunt se intelligentis intellectiue
7 sensitiue operaciones sup h^c q^r i
utrisque operacionibus oz intent^oez
adcessitur. g^o intellectus quodam
sensibilibus operacionibus admiscet^r
cum a fantasmatibus accipiat
7 ita ex sensibilibus operacionibus quo-
dammodo intellectus puritas impedia^r
ut supra dictum est. sz ad h^c q^r uia
cor^i vnita ut for no requirit
aliqua intellectus ex eo h^c vnio depen-
deat ex eo nota^r nec sz magis
ex ea, sicut etiam p^t alia vnia
puritas intellectus q^o direc^o no mi-
na^r anima enim no vnit^r cor^i
ut for mediatibus suis po^tis
sz p essentiam suam cum nichil sit me-
dium in formam 7 materiam ut p^z
viii^o methaphisicae h^c eorum aie ita
cor^i vnit^r q^r i eodem corp^e q^r dicitur
sequa^r sit alie formalis
q^r sunt oio immaterialis subiecti
q^r in^r actus a actu corpis pdic^d
pt d^r mat. Ab eorum ei aie no
solum procedunt q^r aliquas
po^e que sunt quodam corporales
ut potentie corporee organice
actus exsistentes s^r uires sensitiue
7 uegetatiue sz 7 uires intel-
lectiue que sunt penitus immateriales
nullius corporis a p^te corpis actus
existentes ut p^z 3° de aia vnde p^z
q^r uires intellectiue no pcce-
dunt ex eorum aie expi^a p^t q^r e
cor^i vnita sz magis s^r h^c q^r re-
manet a corpore libera ut potentie non

tolr subiugata et vnio aie
ad corpus non pertingit usque ad opera
mentis quantitatiuum intendit non
requiritur abstractio ab illa vnione
qua anima corpori vnitur ut ma-
teria et non requiritur abstractio ab
operibus anime vegetatiue operationes
enim hec ... aie est quam alteres quod
patet ex hoc quod completiue virtutis qua-
litatum actiuarum et passiuarum
scilicet calidi et frigidi humidi et sicci
vnum rationi sine non obediunt
ut patet i ethicorum et patet quod ad huius ac-
tiones non requiritur intercisio ita per
ceps actionis mentis autem
ab operatiua sensibilium non et operum sen-
sibilium aliquo huius operationibus ad-
ministrare cum ab eis accipiat
prout hec quod non est quo sensitiue negotium
ministro aliquo corporis ... mentis
quod oporteat per operationes aie vege-
tatiue ... ad sic accidit de
organis potentiarum sensitiuarum et pu-
ritatem mentis perdita per operationes
aie vegetatiue ut patet quod per se loquendo
opera anime vegetatiue et opera mentis
non se impediunt per actus tamen
potest ex altera alteri impedimentum
prouenire ... mentis accipit a
fantasmatibus quae sunt in organis
corporalibus quorum per actum vegetatiue
anime ... per actum
mentis potentiae corporis dispositio variatur
per quas opera potentiae sensitiue a qua
mentis accipit ita per actiones ea
propter mentis opera impeditur sicut patet
in sompno et post cibum et ideo per
hunc modum opera mentis impedit
operationem anime vegetatiue ... ad
operationem mentis requiritur operatio ima-
ginatiue virtutis ad cuius ...
... calor et spiritus ... sufficientes
et impeditur actio virtutis nutritiue

perfectionem contemplationis sed hoc non
habet locum in contemplatione quae de
... contemplationem ima-
ginationibus operationes non eget et
patet quod ad inuidendum diuina per ...
non requiritur abstractio ab actibus
anime vegetatiue nec etiam aliqua corporis
debilitatio sed solum ab actibus
sensitiuarum potentiarum. Ad primum ergo dicendum 1
quod quamuis potentie anime vegetatiue
sint magis materiales quam potentie anime
sensitiue tamen hae sunt magis ab
intellectu remote et ideo minus possunt
impedire intellectionem quam illae quae
impediunt ab ea. Ad 2m dicendum quod 2
vnio dicitur dupliciter vno modo ipsum esse
vnitum sicut quo vel aliquid ex hoc quod
anima vnitur corpori ut forma. Alio modo
vnitur per operationem et sic distinguit
philosophus in 1o de anima vnione per intellectum
et sensum et alias anime operationes
et similiter tamen modus sit proprio vite
quod similiter distinguenda ita quod
designet proportionem illius vnionis
qua anima corpori vnitur ut forma. Aliud
non proportionem operum vite vniuersaliter
... super ... ad literam abstrac-
tionem ... quodam modo ... sine
omnis exterius de corpore sine ...
et alienatus a corporalibus sensibus
et accipitur modo glosse inducte
quod patet ex hoc quod subiungitur in glosa
... sapientiam quod ...
... fundit ... 3
... et philosophus patet solutio 4
ad 3m. Ad 4m dicendum quod ... ipso
quia vnio qua anima vnitur ut forma
fortior est quam ab ea posset
minus sed abstractio. Ad 7 dicendum quod ratio 7
illa concludit sicut anime ita corporis
vnione quae erat omnino corporalis subiugata
quod ... Ad 6 dicendum quod 6
... ad operationes
imaginationis et ... minor

gnu ipm corp tn e vicinis se
gnb ad oponem mot qt ita ma-
gis ea impediri pt ut dcm e
Ad vij ddm qu ubi aplus mltis
e h q dicimr ee i cor no sol
exph q aia cor vinit ut for
h e exph q cor eis sbibz utmq
Qnto quo q e q aps ee
raptus fuit scivit et q
nescivit tm q scivit aiam
eq ee i cor ipe eni melius h
scivit qm alis sequens h qut
a multis de simili q aia pauli
raptu cor eq vincebatur for
go multo fortius paulus h sci-
vit p paulus i raptu scivit
q vidit e q visio e vidit q p
exph q d Scio hoiem scivit
g q ee i celum tercium
corl ut spual e an i corl ut
spualr vidit h ad h ce cu
scivisse utrum i cor an ex vidit
q corl visio n pt fieri p corp
intellectuale aliud pt sine cor
g ipe scivit an ee i cor anno
p sic ipemet d ipe scivit ho
raptum h ad 3m celu h ho
noiat quntu ex aiat cor
g scivit aiam cor ee q iuncta
pipe scivit se ee raptum ex
his sensibus p h mortuum n dic
rapti g scivit se n ee mor
tuu e ita scivit aiam sua
ee cor q iuncta p ipe n id dicit
i raptu a visione q sci i pria
videt dicit ut d aug 9 h sup gen
ad litteram e ep de videdo deu
h sic or aie q sit i pria scivit
an sint i cor ul ex cor g e
aps h scivit p g q d q e q n
videat q videt e oia vident
q pt pertinent de his q ad
ipos videtes ptinet h h m a g.

ptinet ad aiam utrum sit cor
iuncta anno g a re h q e g
dic Cor h Scio hoiem scio
Nescio deus scit g nescivit
utrum i cor ul ex cor h e d
q e h e multi p opio quida
e n intelle q d q aps dicit
se nescire n quid an aia eet
cor iuncta an i raptu anno
h an eet raptus h aiam e corp
sicut e corlr portaret i celu
sic aba c porta glo dan ulte
elin h aiam tmi i visioibz di
sic de ez e pl i visioibz dei
adduxit me i ierlm e huc
meli ut q d m dei exposuit Ieron
i plogo sup dan ubi d Deniq
e aplm nunq fuisse ausu
affirmare se raptum i cor h dix
isse sive i cor celum hic at me
aug reprobat h sup gen q stat
ei ex verbis aplus q ipe scivit
se raptu ee usq i tercium celu
constat g e celu i q raptus e
ee vere celu i ad videndum
ymaginare silitudo celi e
potuit affirmare se raptum ee i
cor i i silitudo cor h at accit
i sopnis scivit g p certo q
i q raptus fuit ure fuit celu
g scivit an eet ul ne ubi i cor ea
i celi corlr rapi n potuit
constat g q aps n dubitat
an raptus i ee cor ut pu
tavit h scivit solo mentis fui
celu ee raptum dubitat at an
i ipo raptu aia eq eet i cor
anno e h quid alij concedunt
h dic q e q i raptu aps
h nescivit scivit tn p e c
qui ex pa visione qua aps
h erat i i cui raptu conce
edi dia cofesba r h p cipie
bat aiam eet i cor e anno

Sed hic et expresse quia verbis apostoli
sic enim distinguunt quod sciuit et
quod nesciuit, ita distinguere probatur
partito contrapartitum narrat raptum
hominem. an annos xiiii sed quod
prius confitetur se scire ad quod ad
nescire, ergo post annos xiiii
ubi raptus adhuc nesciebat
an in corpore an extra corpus fuit
quando raptus fuit. Tertio quia dicit
quando raptum sciuit, nec post an
anima esset in corpore sed aliquo modo et
non simpliciter. Dicit enim quod sciuit et
tunc et post eam quia anima vniebatur
corpori ut forma, sed nesciuit utrum hoc
modo corpori vniretur, et quod anima non
a sensibus acciperet, ut in aliis
utrum mirabiliter intenderet in
suis actibus in quibus anima corpus
administrat, sed hoc est non intelligendum
verbis apostoli quando dicebat se nes-
cire an in corpore fuit an extra corpus
simpliciter, et hoc non multum ad rem
pertinere videbatur ut diceret se
nescire utrum tali vel tali modo
in corpore fuit, ergo anima omnino a corpore
separata non erat. Tertio dicendum quod
simpliciter nesciuit an anima esset in cor-
pore quinta annos, et hoc est quod Augustinus
xii super Genesim ad literam concludit
dicens: Restat ergo fortassis ut
hoc ipsum eum intelligamus ignorasse
utrum quando in tertium celum raptus est
in corpore fuerit quomodo est anima in corpore
cum corpus viuere dicitur sive vigilan-
tis sive dormientis sive in ex-
tasi a sensibus corporis alienata
an omnino de corpore exierit ut
mortuum corpus iaceret donec peracta
illa demonstratione membris mortuis
anima redderetur et non quasi dormiens
euigilaret aut extasi alienatus
redderetur sensibus, sed mortuus omnino re-
uiuisceret. Ad primum ergo dicendum quod
sicut dicit Augustinus xii super Genesim ad literam
utrum in corpore an extra corpus dubitat

apostolus, vnde dubitat quomodo in-
certus excandeat, vnde Augustinus hic
indeterminatum relinquit, sed at
posterioribus de hoc ad determinandum
magis loquitur ex probabilitate
quam ex certitudine, ex quo omnis
potuit quod anima adhuc vnita
remaneret hoc modo raperetur sic
se raptum dicit apostolus, ut ex dictis
patet probabiliter quod vnitate
manebat. Ad secundum dicendum quod verbo a
procedit continentium ubi apostoli
supposuit quod contingit ipsum dubitasse
non de eo quod de raptu utrum anima
fuit in corpore vnita, sed de modo raptus
corporaliter ut spiritualiter. Ad tertium
dicendum quod per synodochen quandoque pars
hominis homo nominatur, et precipue anima
que est hominis eminentior pars, ex quibus
posset intelligi cum quereretur de raptu
non tamen fuisse hominem qui rap-
tus fuit sed post annos xiiii quando
sic hoc dicebat. Tertio homo in
hoc non autem dicitur hominem raptum
usque ad tertium celum. Ad quartum dicendum quod
dato quod fuit in statu anima raptus
separata tamen separatio non fuit
per aliquam naturalem mortem sed per virtute
diuinam ipsam animam a corpore abs-
trahentem non adhuc corpori simpliciter
separata remanet sed ad tempus ut
predicto raptus dici potuit.
Et sic non omnibus mortuis raptus dici
possit. Ad quintum dicendum quod sicut dicit Augustinus
xii super Genesim ad literam, ex quo
arrepto a carnis sensibus in tertium
celum et paradisum, hoc ipsum etiam
defuit ad plenam perfectamque
cognitionem rerum que angelis est
quod sine corpore sive extra corpus esset
nesciebat. Hoc itaque non deerit
cum receptis corporibus in resurrectione mor-
tuorum corruptibile hoc induet
incorruptionem, et cetera. Sed contra est quod visio
prophetica ad quod fuit similis visioni

d

bonorum tanquam ad adsunt ipsorum
ad vi dicitur quod paulus non fuit
raptus ad videndum divinam essentiam
beatus simpliciter sed ut testis esset
beatitudinis sanctorum et doctorum misteriorum
que ei revelata sunt unde tamen
videtur visio cum ipse quod cognoscen-
da rapiebatur non autem omnia sed
sicut ibi [illegible]
[illegible] ut [illegible]
git omnia erunt eiusdem sine
ulla [illegible] sine ulla ignorantia

Questio de fide et primo queritur
quid sit credere dicit autem
[illegible] augustinus de predestinatione
sanctorum [illegible]
[illegible] non quod sufficit sine co-
[illegible] credere cum assensione cogitare
[illegible] Stricte enim
credere [illegible] ut patet per
augustinum libro de videndo deum [illegible] Stricte
[illegible] sit cogitare et
assentire [illegible] describit
credere [illegible] credere cum as-
sensione cogitare [illegible] cogitare quidam
inquisitio [illegible] dicitur enim co-
gitare [illegible] cogitare discutere
[illegible]
[illegible] a fide [illegible]
fides [illegible] non inquisitio [illegible]
[illegible] credere sit cum assensione
[illegible] credere actus [illegible]
[illegible]
[illegible] assensio ad [illegible]
[illegible] assensio ad credendum [illegible]
[illegible] cogitare [illegible]
[illegible] ut patet per augustinum
[illegible] actualiter
cogitat ad [illegible] credere sit fide-
libus dormientibus [illegible] credendo [illegible] co-
gitare [illegible] simpliciter [illegible] simplex cog-
nitio [illegible] sed fides est quedam
simplex [illegible] ut patet per [illegible]
de [illegible] credere [illegible] fide

est simplex cognitio tamen non est cogitatio
[illegible] cognitio [illegible] collativa [illegible]
fides [illegible]
[illegible] assentit [illegible] qui
assentit alicui [illegible] non
assentit ei [illegible] ad
[illegible] confert [illegible]
aliquid [illegible] cogitatio
[illegible] fides [illegible]
cogitare [illegible]
sine cogitatione [illegible]
[illegible] credere sine cogitatione
[illegible] potentia
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] credere sine cogi-
tatione [illegible] credere sine cogi-
[illegible] cogitatio [illegible]
[illegible] credendo
[illegible] augustinus [illegible]
non est cogitatio [illegible]
[illegible] describit credere [illegible]
[illegible]
[illegible] ab omnibus aliis
[illegible]
[illegible]
[illegible] formatur
[illegible] ut [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] credere [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] fides

ut patet ex verbis commentatoris 3° de anima
intellectus autem possibilis quantum in se est de se
sicut potentia respectu omnium intelligibilium
formarum, sicut et materia prima respectu
omnium sensibilium formarum, et est de se
magis determinatus ad hoc quod ad-
hereat compositioni quam divisioni vel
econverso. Omne autem quod est indeterminatum
ad duo non determinatur ad unum
eorum nisi per aliquid movens ipsum. In-
tellectus autem possibilis non movetur nisi a
duobus, scilicet a proprio obiecto quod est forma in-
telligibilis, scilicet quod quid est, ut dicitur 3° de
anima, et a voluntate que movet omnes
alias vires, ut dicit Anselmus. Sic ergo
intellectus noster per comparationem ad utramque partem contradictionis
se habet diversimode. Quandoque enim non incli-
natur magis ad unum quam ad alterum,
vel propter defectum moventium, sicut
in illis problematibus de quibus ratio-
nes non habemus, vel propter apparentem equalitatem
eorum que movent ad utramque partem,
et ista est dubitantis dispositio qui
fluctuat inter duas partes contradictionis.
Quandoque vero intellectus inclinatur
magis ad unum quam ad alterum,
sed tamen illud inclinans non sufficienter
movet intellectum ad hoc quod determinet
ipsum in unam partium totaliter, unde ac-
cipit quidem unam partem, tamen semper
dubitat de opposita, et hec est
dispositio opinantis qui accipit
unam partem contradictionis cum formidine
alterius. Quandoque vero intellectus possibilis
determinatur ad hoc quod totaliter adhereat
uni parti, sed hoc est quandoque ab intelligibili,
quandoque autem a voluntate. Ab intelligibili quidem
quandoque mediate, quandoque immediate. Immediate
quidem quando ex ipsis intelligibilibus
statim veritas propositionum intelligibilium
infallibiliter apparet, et hec est dispositio
intelligentis principia que statim cognoscuntur
notis terminis, ut philosophus dicit, et ex ipso
quod quid est intellectus immediate determinatur
ad huiusmodi propositiones. Mediate vero

quando cognitis diffinitionibus terminorum
intellectus determinatur ad alteram partem
contradictionis virtute primorum principiorum,
et ista est dispositio scientis. Quandoque
vero intellectus non potest determinari ad
alteram partem contradictionis neque statim
per ipsas diffinitiones terminorum
sicut in principiis, nec etiam virtute principiorum
sicut in conclusionibus demonstrativis, sed
determinatur per voluntatem que eligit
assentire uni parti determinate
et precise propter aliquid quod est sufficiens ad
movendum voluntatem, non autem ad mo-
vendum intellectum, utpote quia videtur bonum
vel conveniens huic parti assentire,
et ista est dispositio credentis, ut cum
aliquis credit dictis alicuius hominis quia
videtur decens vel utile, et sic movemur
ad credendum dictis Dei inquantum nobis
repromittitur, si crediderimus, premium
vite eterne, et hoc premio movetur voluntas
ad assentiendum hiis que dicuntur,
quamvis intellectus non moveatur per aliquid
intellectum. Et ideo Augustinus dicit quod cetera potest homo
nolens, credere non nisi volens.
Patet ergo ex dictis quod in operatione
intellectus qua format simplices rerum
quidditates non invenitur assensus,
cum non sit ibi verum vel falsum. Non
enim dicimur alicui assentire
nisi quando inheremus ei quasi vero. Similiter
et dubitans non habet assensum,
cum non inhereat uni parti magis
quam alteri. Similiter nec opinans, quia
non firmatur eius acceptio circa alteram
partem. Sententia autem, ut dicit Ysaac
et Avicenna, est conceptio distincta vel certissima
alterius partis contradictionis, a quo assentire
assentire dicitur. Intellectus autem quidem habet
assensum, quia certissime alteri parti
inheret, non autem cogitationem, quia sine
aliqua collatione determinatur ad unum.
Sciens vero habet et cogitationem et assensum,
sed cogitationem causantem assensum et
assensum terminantem cogitationem.

Ex ipsa enim collatione pr̄missarum ad conclusiones assentit conclusionibus resolvendo eas in principia et ibi figitur motus cogitationis et quietatur. Inscientia enim motus rationis incipit ab intellectu principiorum et ad eundem terminatur per viam resolutionis et non habet assensum et cogitationem que ex equo, sed cogitatio inducit ad assensum et assensus quietat. Sed in fide est assensus et cogitatio quasi ex equo. Non enim assensus ex cogitatione causatur sed ex voluntate ut dictum est. Sed quia intellectus non hoc modo terminatur ad unum ut ad proprium terminum perducatur qui est visio alicuius intelligibilis, inde est quod eius motus nondum est quietatus sed adhuc habet cogitationem et inquisitionem de hiis que credit quamvis eis firmissime assentiat. Quantum enim est ex seipso non est ei satisfactum nec est terminatus ad unum sed terminatur tantum ex extrinseco. Et inde est quod intellectus credentis dicitur esse captivus quia tenetur terminis alienis et non propriis. ij Cor. x. In captivitatem redigentes omnem intellectum. Inde est etiam quod in credente potest insurgere motus de contrario huius quod firmissime tenet quamvis non in intellectu vel sciente vel scienti, propter assensum separat credere ab opinione, quia intellectus opinantis cum formidine sumpsit quod dicitur et caret a dubitatione et ab opinione cogitationis ab intellectu. Sed per hoc quod habet cogitationem et assensum quasi ex equo et a scientia et ab intellectu principiorum. Ad xiij quod dicendum quod fides dicitur non inquisitio assensus in quantum assensus fidei non causatur ex inquisitione rationis tamen non excludit per hoc quin intellectus credentis remaneat aliqua cogitatio vel collatio de hiis que credit. Ad xiiij dicendum quod nomen respicit aliquam partem presentem sed intellectui non dat intellectus quod eius assensus propter hoc ad intellectum quod inclinatur ab eo sed adheret. Quia assentit sed

consentire est ex duobus quod consentire est simul cum alio sentire et sic dicit quasi quandam ultimam compositionem ad aliud precedens. Ad xv dicendum quod quod habitus per actus cognoscuntur et actum per obiecta, sicut in principiis, inde est quod interdum habitus nominibus actuum nominantur et nomina actuum quandoque sumuntur pro obiectis, et pro actibus principiis, quandoque pro habitibus. Credere igitur hoc actum fidei nominat sed habet actum aliquem consideratum. Et hoc autem quod credere accipitur pro habitu sicut autem credere dicimus dormientem in quantum habitum fidei habet. Ad v dicendum quod fides habet ad perfectionem et ad imperfectionem, perfectionem quidem est ipsa firmitas que pertinet ad assensum, sed imperfectionem est carentia visionis ex qua remanet adhuc motus cogitationis in intellectu credentis. Ex lumine simplici quod est fides causatur id quod perfectionis est scilicet assentire, sed in quantum illud lumen non perfecte participatur non totaliter tollitur imperfectio intellectus quin motus cogitationis in ipso remaneat inquietus. Ad vi dicendum quod ratio illa probat vel concludit quod cognitio non est causa assensus fidei non autem quod assensus fidei non comitetur. Ad vii dicendum quod certitudo duo potest importare scilicet firmitatem adhesionis et quantum ad hoc fides est certior et omni intellectu et scientia quia prima veritas que causat fidei assensum est fortior causa quam lumen rationis quod causat assensum intellectus vel scientie. Importat etiam evidentiam eius cui assentitur et sic fides non habet certitudinem sed scientia et intellectus. Et ex inde est quod intellectus cogitationem non habet. Ad viij dicendum quod ratio inferior precedit superiorem in ordine naturalis perfectionis participationis a nobis quod est in via, ubi ea que sunt deus proficere videbimus. Nunc autem quando maiore apparent ea ad superiorem agenda pertinet ex defectu participationis illius que ex efficacia principii superioris

Ad iu dd q p po cogitatiua e q e
altissimi i p exstitiua ubi att
tingit quodam ad p te intel
lectiua aut ad p ticipet e q q e
i p te intellectiua nisi in fi i vois
discursu s r m dyoy vii c
de di no q p u a z o z e gingu
finibz p morz vnt i panib co
gitatiua vocat ptitul sedut
pzp qmt tz dcaua ut ei di i
homelo co q i alijs bruti
estimatoua al z io ipa e
vlib vo q e p te intellectiua
p silitu z o ponib a cogita de

Scdo quit q sit / iudicat
fides e d apa heb xi
q e s b a rerum sperandarum argu
us apponitur en q male di
cat q nulla q litas e s b a cum sit
u t q q e b o a q litas m t e t q
fides n o e s b a p o e s p u ale
sup addi ad e e n al e t e p s f o
e q / y m e t d e i e e e s i l e s i e e
n ali hois d d e e s b a i s s a c e
u e q c a c t q p u g n s a t p o q
e p u c i y a c t q s t g o t i c e s p i
n o d z dici s b a i p a fides u t
aliquem t q q e p e y o p o n i s
p u c t y vnt p o n i p f i c i t e z
mag g r a a l q c i p m e e p s u
sit ab actu p o e c o y p a m e e y
a i e p f i c i t . e z d i c y fides d d
s b a r a s s e n e p u n a m e d a b
v t u t e s e z q u t u t e s q s i d e n
t u r p i s q y y a d h u t q t q y a d
o b a z q u t u a d p o b s q u t u
ad h u t q fides n b e alijs p o r
No enim h diffinicio ut d a d e
fide n d s p e c e s f o r t a s s i c e m
solu fimda a t u e n t a u g q d
h u t q e n i q t u i t i e b s i t i s u d i
n e t q y y a d o b a fides p o r
t e n i alijs no om fides mag
t e d e i p m i v n y q u i z p u e q
o b m e p n t a d t a b i s u y b o m

u t s p e s i s u m m a r d u y u l t i s u a
d e l i b e r a l i t e r s i l i d n e q y y a d p o s
q z omnib u t q g t u i t a m a s p i c e
a f f i r m g o fides n o e alijs
p o r t e n o d z dici a l i z s s u d a t u
l i t s b a / p r e s s p a n d e m a g s
s u b s i s t u n t n o b p e a d t e q y f i d
g o h diffo mag s i m z g o r
c a n t i q m fidei / p c u s p e s
g n e e x o f i d e n t p z i g l o a y l z
q y fides i e q diffo e p o n a t
s p e s a t p o r diffo e c i s p a d e
s i g o r e s s p a n d a p o t i diffo e
f i d d e i t a u l q i diffinicoiby
q y e m g e n s e z s i c e i e d d p q
t n o c i g s e y p s / q t m g t e m l o y
t diffone s u p p q p o i / diffo b
l a c o n o i y a c c i p i t e q t i g e t
t diffonib e e m s i m i t a b / p
d i u d s o z p h i t u m d i u y s a . s e s b a
h u d t u t e s t h e o l o h i t p s i c
t a b o g o i u t u t i b y t h e o l s p o z
q y d i u s a z p i d t u t u l s u t d i u s
s u n e b / s z r e s s e p a r a t a e s p u b
f i n i b s p e r g o n o d z i diffo e
f i d d p o n i n z u t f i n i b u z u t
o b i y / p f i d e s m a g s p s i a z p
c a n t q m s p e v n t p c a n t e
s a r u i d e y r o i diffone f i d d
m a g s p o i o b i y c a n t / q p e s o y
u l d i l g e q m o b i y s p e r e y
e r u e s s p a n d a / p f i d e s p a s e
r e s p i c i t i p a s a r t i c l o s / s z a r t i c l i
n o b i m e p t i n e t a d r e s s p e r a n
d a s / s z s o l i u n q u l d u o s t a n t i s
r e n i e t u i t a e t n a No g o r e s
s p e r a n d a i diffo e f i d d p o i d e b u t
s a r g u m e n t u e a c t q r o i s
s z fides e c t o z p q s t s u p r o y
g o n o d z dici a r g u m / p i a n a
e d u p l e x m o t q s a d a i a m t a b
a i a m i m o t u a t a d a i a m e
p u c t y e x o t i t u y m o t u a b a i a
m t i t u / s z n o p t e e i d m t n t u
e x o t i t u s i p l i a y / q u p t e e i d z y
/ m o t y

qui e ad aiam et ab aia, sz cogi
tacio pficit motu ad aiam,
affcio aut motu ab aia gent
fides n' aia ad pt ee pnci
affcoibz et cogitacoibz q' i dif
fone fidi ingenit ad pa ptine
ad diffone s. sbam spante
et ad ptinet ad cognitone sz
argum et p ung hitu n pt ee
diuersaz potez sz affcua et
intellectiua est diuerse poc. Cu
g fides sit unus hitus n pt
ad cognitone et affcone ptine
nec id qd p q pt unus hitus vs
e actus eius o i diffone fidei po
na duo actus s. facere reb span
dab substanti nobis sq quedt actu
dr sbam rerum spandaz et argu
entum rerum sq que dr argutu n
apparentium ut quinque desc
bat p unus e pbz affcu sz hc
q dr sbam pticet ad affcu
ex quo subiungi argutu e
ptinet ad intellectu q male oz
bina pte desc pt cois p dce
p argutu dr q arguit me
te ad assenciend alicui sz mens
arguit ad assenciend alicui
ex hoc q i se e apparens q d ys ee
oppo obm dr argutu e
p fides cognicio qd e sz cois
cognicio sz ad appetitu q s sen
tam enim i sfitiua q intellec
tiua cognicio ac ad appet q
ingenit dr q fides sit n ap
pentium rerum. dicendum q sz quosda
apps phat diffinicoy n om
tedit ondere quid sit fides sz
quid faciat fides ut at po
cius ee dicendum q h fidi notificio
sit eius copletissima diffinicio
n o ita q sit sz debita forma
diffinicois tradita sz grica sf
tangunt aiaque exigunt ad fidei
diffone quq z enim sf philis
tangit p vid sillogz et diffoni

quiq hitus quo e difficile i sais
debita ab reducere s arte doc
trina huius at signum e ez z la
pmo exoh q omia pnci
pia quibz ee fidei dependent
tractat diffone tangitur Cu e
dispo credet et ut s. dcm e
ee sit q i ut g dcm e ad ad
pnos et pbat aut. fa n s q e
mota p sum obiecti q ebonum
appetibile et finis requirit ad
fide dupl pncium ynum p
q ebonum unus e bno e et z id
cuimut q assentit vo sa fnte
Est at dupl e hois bo ynulti
q p p' no e tenus qz ultim fib
quorz e pportoatu nec hnac
qz ad ipm obtinendu uirtb
nales sufficiunt et h e felicit
de q phi locuti sut vl cotepla
tiua q cosistit i actu sapie
vl actiua q cosistit pmo i ac
tu prudie qnt i actib aliaz
ie uirtutu moralium a dcbo hois
n e hnac pporcony excedes
qz ad ipm obtinendu uirtb
nales n sufficiunt ne et ad co
gitadu ut desidadu sz ex
sola diuina libalitate hoi rep
mittit. Cor ii oculus n
uidit et c. et h e eterna uita et
ex hoc bono hoes inclinat ad
assenciend hiis q p fidez
Jo vi qui uidet filiu et cred
it h e uitam eterna n at aptr
ordinari i fine n pexistat i
ipo qda pporcio ad fide ex
qua pueniat i ipo desidim
finis et h e p q aliq incho
finis sit i ipo q n appetit
n unqz appetit aliqd i illi
siliu et z inde e q i ipa na
hna e q dam inchoacio cuius boni
que e ei ppor coatu preexistit ei

ipso naturaliter principia demonstrationum presentia, non que est semina quedam contemplationis sapientie et principia quedam universalia que est scientia quedam virtutum moralium. Unde oportet quod ad hoc quod homo ordinetur in bonum vite eterne quod quedam inchoatio ipsius fiat in eo cui repromittitur. Vita autem eterna consistit in plena dei cognitione ut patet Joh. xvii°. Hec est vita eterna etc. Unde oportet in cognitionibus supernaturalibus aliquam inchoationem in nobis fieri et hec est fides que ea tenet ex infuso lumine que naturalem cognitionem excedunt. Consuevit autem in totis que habent partes ordinatas prima pars que est totius inchoatio dici totius substantia, ut fundamentum domus et carina navis. Unde et philosophus dicit in v metaphysice quod si ens esset unum totum prima pars esset substantia. Et sic fides [illegible] et in nobis inchoatio quedam vite eterne que a deo nobis repromissa est, et propter hoc dicitur substantia rerum sperandarum. Et sic tangitur comparatio fidei ad bonum quod movet voluntatem determinantem intellectum. Voluntas autem a bono predicto movet ad intellectum [illegible] non apparentibus ut dignum assentiat et dictat ipsum ad ipsum in non apparentibus ut ei assentiat. Sicut intelligibile quod [illegible] determinat intellectum et ex hoc dicitur inte [illegible] argumentum. Ita et ad non apparentibus intellectum determinat ipsum et argumentum vocatur ex hoc ipso quod est a nobis acceptatum cum assentiat. Unde [illegible] alia littera dicitur convictio quia convincit intellectum modo predicto et ita in hoc quod dicitur argumentum non apparentium tangitur comparatio fidei ad id cui assentit intellectus. Sic ergo habemus fidei [illegible] in hoc quod dicitur non apparentium. Actum in hoc quod dicitur argumentum, ordinem ad finem in hoc quod dicitur substantia rerum sperandarum. Ex actu autem datur intelligi genus, quia habitus qui per actum cognoscitur et subiectum, scilicet mens, nec plura requiruntur ad aliquam virtutis diffinitionem. Unde facile est ex predictis diffinitionem artificialiter formare ut dicamus quod fides est habitus mentis qua inchoatur vita eterna in nobis faciens intellectum assentire non apparentibus. Et signum est quod per hanc diffinitionem distinguitur fides ab omnibus aliis. Per hoc enim quod dicitur non apparentium distinguitur fides a scientia et intellectu. Per hoc autem quod dicitur argumentum distinguitur ab opinione et dubitatione et quibus intellectus non ar[guitur], id est non determinatur ad aliquid unum, et similiter ab omnibus habitibus qui non sunt cognoscitivi. Per hoc autem quod dicitur substantia rerum sperandarum distinguitur a fide communiter accepta secundum quam dicimur credere id quod vehementer opinamur vel testimonio alicuius hominis, et etiam a prudentia et aliis habitibus cognoscitivis qui non ordinantur ad res sperandas, vel si ordinantur non sunt per eos inchoatio rerum sperandarum in nobis. Et signum est ex hoc quod [illegible] diffinire voluit non potuit aliter diffinire nisi ponendo omnes diffinitiones sub aliis verbis [illegible]. [illegible] enim dicitur quod fides est eorum que sperantur ypostasis et videtur [illegible] non videntur [illegible] et multis aliis [illegible] et [illegible] a deo annunciata sunt et per certitudinem [illegible] quedam expectatio [illegible] sperande [illegible] nobis divinitus promissa et [illegible] que data a deo petimus

ad hunc de quibus hic spes quia
pt deficit et ppr hoc dr indistal
non pt mito repehendi tamquam
venat ppr hoc et indubitabilis
cz non aug dt q fides cuius
qua creditur quod non videtur et quod
ymi dam fides ce non inqsitus
c osa ... et q dicebat hugo
de s uic fides e certitudo qda
an de absentibus sup opinionem
et infra sciam ut h e cica apg
dt arg in nitur no apponunt
Dr tn ce infra sciam, qr nihil
nisionis sit scia quintus hic
ita firma adhesionem opini
tn dr ppr firmiter e asstis
infra sciam in qrm ce no appa
reciu opinionem in qrm e
augum De alijs at pz pdta
cz at dt dyog vij e de dr no
fides e manens credencium
fundatum collocans eos in te
et eis intate, ut h e cica q dr ab
aplo substanciam sperandarum, q go
cm intatis e res sperande, cu
btido n a sit qm gaudium de
intate, cu tam aug dt i li conf
Ad p ij g dd q fides dicitur sba
no q sit genus sbe, sz p quanda
silitud z sba in qrm, i. e p ma in
choata et fundatum q. ... a qi
totius spualis ut sit sba est
fundatum omnium cetium Ad z m
ddd q ap q in rd q pan fide
no ad ea q sunt intus sz ad ea q
sunt extra quoniam at cum auci
cernali sit p ij et sba re pozs
et hitum et omnium quounque inst
Notu i ceium men hitudo ad
res extrisecus sz i po per silitudinem
n i gra sz intus ipso i fide
vnn no potuit dici q gra e
sba rerum sperandarum sz fides
Ad z m dd q fides pot alias
virtutes exprese ex parte obi et ex parte
potent ex parte huius, ex parte quod
obi no ppr hoc q ipa magis tendit

in suum obim quam aliculus in suum
sz p suum obim naturale p o mouet
quod obim caritatis et ad eius virtutum
q pz ... bonum in quantum mozmp
intenit dt iz de cia sz vm
ad hoc q mouea at intentu no indi
get alique motu appetitiuum
e q sit actus fidei naturalis e p or
qm actus caritatis et spes et hui
quamuis tpe sint simul cum fides
e for at et eadem ro e p 9 cogni
citiua e naturaliter por q affirma
fides at e i 9 cognoscitiua q pz
ex h e q p ppriu obim fidei e vm
no at bonum sz quoda ad hoc co
plementum in no tenetur in fine dicta
Ad x m p z ex p ia dictis q p ma
inchoacio vm sperandarum p nos
sit in nobis p q ad ea assz p fide
n et tm tas e augumentum
desidu n os cicerto petit, Ad v
dd q q e bonum q mouebat ad
fide ex p ed vo in hoc e in moti
natuus e p quo d a actuldere
laco eg posuit res speranda q
frequentis diffinis actuat, ad
vij dd q quecz pot h aliqm
fide q r bonum ipsig notum q
po respicit ad vo i suum finis ut
bonum bonum e q sz solamos
et inde e q nos in oz ab alis
virtutes q ex finibus intencoe
in ... dz omnibus motibus go vij
sit finis fidei tn vm no d
vo finis sz ad pz ad affirm
Ad vij dd q res diligenda
pt ce p nobis et absens sz res spe
randa no e nisi absens et o vij
cz c inuidet quibus no sperat
vm cum fides sit de absentibus
eo fides mag expmit spe
p res speranda qm p re dili
Ad viij dd q articulus e qm
fidei res at sperando non po
ut in si sit finis vm ro no se
Ad ix dd q aug multipli dr
qiz cum sit ipm actum volens dis
curentis de puncijs et conclones

et qz toui8 argumnti cosist[t]
me[o] emnoio quoqz et medij tio
dro argumnt uit inde e et qlt
brozs phemnia argu[ta] nota
i quis e plib[us] o bnis tociuis
opib[us] seqnt At qz p ar[m] ad
mat[ta] et piiciry maifesta ec
cluen ipmi quo ad qgnosti
pt dici argu[m] et hijs ex mois
fides pt dici ar[m] p quodz m
mgnt uua assetio alicui ex
h[oc] q ea dd dmt[ae] ex auote
duts effici assensus i credete
cratti dyalectice aliq argu[m]
ab auote sunt z[o] ido mo fides
dr argu[m] ...

actq at eq tangi p q ppz ad obu
ad xiiij dd q i[d] eui tisset met q
nomoz me tu ex psa[d] dtute
sz ex pmalnia to e llo[t] ynbo[r]
q mouet affcm sz h[t] i affcu
fidi sit pry moueb[us] d at tui
mtt q assentit sit moueb[us] ma
tutio pmo po[r] i diffoe fidi
co po eq ad bom affcu b[us] q ad
pom obu/ Eo xv dd q fides
no quicit sup ar[m] mete ex
vey euiden sz ex mclnig[e] de
uo fut demie vnr ono se
Eo xvi dd q qgnico duo pt
mptae s[e] missionz et assensu
et qntu ad missionz q fide dis
tinguet ...

puirtq dr p gparacom ad bo
nu: virtq em est que bonu fa
hntē ⁊ opq eq bonu reddit.
ut dr ii° eth. Sz fidi obm e
veru no at bonu. go ⁊ fides no
e virtq. Sz dicd q veru qd est
obm fidei e pfco vo q voc
⁊ e suu bonu. ⁊ fides hz roz
virtutis. Sz q dicitur hitum
actuu attendi penes dis
tinctoem obiectoz. s. aliqn at
male alibi in iis ccurrunt eade
ptia. qz cotingit cca idem audie
⁊ intellect. Sz qūtu aliqd sit id v'e
id qd e bonu ⁊ id qd e veru cca
tn cca veri ⁊ alibi s. alicuo
hitq qui tendit i veru s. roem
veri distinguitur ab hitu qui
tendit i bonu s. roem boni. ⁊
fides a virtute distinguitur. pi
eadem qñ est mediu int scientia
ut pz p ph'm i° meth. Sz fides
e mediu int scientiam ⁊ opionem
Dicit em hugo de sancto victore q fides
e certitudo qda aio s. opinionem
⁊ infra scientiam costituta. Sz int
opionem scientiam virtq. go int fi-
des pntia obi no coll't hit
virtutis. Sz obm fidei e int ab
pd q ipsu e intellectu i idea
ennis cit virtus fides. Sz insup
fides no e virtus pntq culti
pot dr ii° eth ⁊ iii°. Sz fides
no cultivat potentiam cp pti
ad actu s. aptamissam
go fides no e virtus p haug i
li° de bo° gng ali p virtutes ex
pedimur pot ad actus suos. Sz fi
des no expedit intellectu sz mag
impedit qz pcat aptitudi ut
dr ij ethicorum ⁊ xij°. go fides no e
virtq p ap'm virtus dividitur p
intellectualem ⁊ moralem ⁊ e dicto
p immediata qz intellectualis e q
est racoali pte ī moralis at q e i
moralis p pticipatoem ut pt alu

racoale accipiu virtq h mapt
accipiendi vaoali aliquo do
Sz fides no e virtq moral q sit
eq ma e cnt acto es ⁊ pa
sibus nec intellectualis cu no sit q
illaz qs ph'us pon'i vi eth
No enim sapientia nec intellectus nec scientia
nec ars nec pn. go fides no e virtq
ū i ypbia e psi roz qgtn. qr i
fide ypbia at no im e virtq
go nulla virtq pt dici fides. Sz q
virtq e dispo pfti ad optimu
Sz hec est fidei dispoit ei ho ad
beatitudine q e optima go fides e virtq
p oib hitq q ab roboratur i age
dor fortificat i patiendo e virtq
fides at e hq fides ei p dilc
tonem opatur g at v. ipa ⁊ fortificat
fideles ad resistendum demonio ut dr
i pe v. go ipa e virtq. p hugo
de sancto victore dicit q est virtutes sat
intales quaq iniciantur s. fides
spes ⁊ caritas ⁊ idem q principa
liter dicendum q fides ab aliis pot ec
virtq ad eq euidentiam notandum
q virtq ex impositione sui noi e
complementu activae potentiae actiua
at pot duplex e qdam q acto tm
ad actum e sic edificans acto
ec ad edificatum qdam e
ei agno e ad ex sz qsistit
ipso agente ut visio i videre
ut h'r a ph'o i ix° meth. In
his at duabz potentijs diuersa
sunt qplemta q qdm aci actq
primarum potentiarum ē ph'us d'
no est i facere sz i fco io co
plementu potentiae accipi i pcb
q fit. virtq define potentia
dr ee ith q maximum pondus
defert ut pz i celi et mundi ⁊
similiter edificatoris ⁊ i h qsa
domum optima. sz qz altiq potentia
actq costistit i agente ñ io
actuq io qplementu illiq potentiae accipi

vnde sibi tex gentes opere ex quo habet
eius actus ut bonus dicatur et inde
est quod habitus potest bonus virtus dicitur que
bonum opus reddit. Aliud est bonum
ultimum quod considerat philosophus et theologus
philosophus enim considerat quod bonum ultimum
quod est humanis viribus proportionatum
et consistit in actu ipsius hominis
vnde felicitas dicitur esse operatio quedam
secundum perfectissimum actum bonum cuius principium
virtus dicitur dicitur absolute et
genus potentie perficiens ipsam
vnde quecumque habitus inveniet perfecte
talem actum elicientes dicuntur esse
virtutes sive sit in parte intellectiva
ut scientia intellectus et huiusmodi virtutes
intellectuales quarum actus est bonum
ipsius potentie scilicet considerare verum sive
in parte affectiva ut temperantia et
fortitudo et alie virtutes mo-
rales. Sed theologus considerat quod
bonum ultimum id quod est nature facultatem
excedens scilicet vita eterna ut bonum divinum
est unum bonum in actibus humanis non
considerat absolute quia ibi non potest
fine assequi illum actum tamen esse
bonum complete qui de proximo
ad bonum finale ordinatur id est qui est
meritorius vite eterne et omnes tales
actum dicit actum virtutis et quoniam
habitus elicit talem actum ab ipso
virtus appellatur. Ad actum actus
meritorius dicitur non potest quia ex ipso
operantis constituitur quia quod meret-
ur quod ad exhibeat ut exhibeat
potest nisi quod aliquo sumit ex ipso
actus ad acceptationem consistit
sed quod est non sine sit ut ab
ipsa elicit ut diligere et velle
sumunt ab ipsa imperat ut
ambulare et loqui tamen
actus potest ponere aliquam virtutis elicitive
actus perfectibilitati tali que actum
credendi at ut ... non habet
assumpsit exemplum ... vnde
... dependet et inde

quod ipsum credere potest esse meritorium
et fides quod est habitus elicitivus ipsius est
theologica virtus. Aliud dicitur dicitur
quod cognitio scientia duplex dividitur
scilicet fortitudo sed quidem et mole
quod quorum virtus dicitur. Aliud ... dicitur quod
quamvis non sufficiat ad rationem veri
aliquid virtutis quod ad sit certitudo ex
vi obiecti veritate tamen sufficit ad hoc
quod actus sit virtutis virtutis
ex imperante vero ... non
possit esse. Aliud ... dicitur quod bonum
id ad quod virtus ordinat non est
nisi perfectio aliquid obiectum actus
actus sed bonum est ipse actus
perfectibilis quem virtus elicit sed actus
... a bono ... habet
... considerare ... est quedam
bonum ... est ... affectivus
... virtutis ... est quedam
bonum ... fides quod
ad hunc actum ordinatur dicitur esse
virtus et perfectio ... ad ... Aliud
... dicitur quod ... intelligitur de virtute
... scientia opinio virtus dicitur
sed sola fides que quantum ad id quod
non est ... potest dici genus
virtutis ... non est ... inter
scientiam et opinionem quia scientia et
opinio est ... aliquid inclinatio ex
... sed ... loquuntur
de eis ... ad id quod est ... medio
tamen sicut scientia opinio fides est
virtus ... habeant ... complexa
... sed tamen scientia. Aliud
dicitur quod ... a primo obiecto
fidei ... hac ... putem
non apparens quod ... ex diffinitione
apostoli ubi ... obiectum fidei ponitur
non apparens vnde quamvis ... propter
... amittet rationem obiecti
Aliud ... dicitur quod fides ... dicitur esse
ultimum ... quod complet potentiam ad
elicientes actus ... inclinationem
non ... ad rationem virtutis

qȝ p ca olitia optimg actg q
pt elicia a po i tu totingati
uadȝ po ce plcs idtutes qza
una hlcori actu elicitsit
magnifia fiḱalite eld viij
ddȝ qi i quingȝ duobȝ ordiatr
ad inuice psto infior est
ut subdr sepioisit gupiscil
qi subda. Jnhitg uirtutes n
dr expedie gupyslia adactu
ut faciat ea libe effluite i
toncupiscilia ȝ qz facit ea p
fte subita vel sile et boni
ipig mtg qut subda uoliti
adhenti deo vn fides dr i
tellcm expedie migrȝ sub
talinote ypm capt riat. ad
yo ddȝ q fides e utg intellctual
iz moralȝ e utg theologica
vtutes at theologice qmunis g
ueniat i sbo tu moralibȝ et
intellctualibȝ drnt tn obo
obm eni idtutu theologicarz e
ipe finis ultig obiyno altez
ca qse ad finez deo at a theolo
queda idtutes ct finez ipm
no at a phis qz finis h'iac
inte que phi osidant nō
excedit facultez nrā vn ex
nali inclina e ho tendit i
ipm et nō oz q hitu eleuetr
illu fine sit oz q eleuetr i
fine qui facultez excedit
que theologi osidant. eld x ddȝ
q fides nō e i intellu nisi q
impar ano ut ex dcis pz
vit qmunis e q e ex pte no
possȝ dici actiule mtui e
tu e ulefidr ist id q e rois
e actiule gupisli e ule at
tpancie eld fȝ ddȝ q pphia
nō depedet ex uo e pphau
ut dr i pe fides at e qda
expno tredet ez io pphia npt

dici vtutes sit fides

Quarto quintz i quo sit fides
Sicut i sbo tumig q nō sit i
pte cognoscitiua ȝ affima
utg e in pte affima cē vi
tutg qsit quida amor ordi
natg ut dt aug q i modlȝ eccē
ȝ fides e utg q go ē i pte affima
p uirtg quida pficiȝ inptat
e eudisp pficia ad optiie ut
dr i vijo phiceȝ eu fides hat
ad pficiȝ t ad impficiȝ
id q e impficiȝ e ex pte q ioe
q at e pficiȝ e ex pte nō
ut s. inuisiblibȝ firmit ad
heat go ȝ q credit q e i affima
p aug dt ad eo sciing pau
lg e si fide nō heat q ofsiti
credenno tē h tu fidi sa
cinctū ex q expsse hr q sit
debi nō te esit pt li de pdesti
store dt aug q ad fide qi
credi nō te esistit pȝ i
aplicȝ hebȝ q nō actu pysti
ridig q p q pegdȝ ui ce dispo
z pfto ȝ fides dispoint ad
glam q ē i affima q fides
i affima esistit pmutui
nō e esistit q solanobe
dnas sui actg ȝ actg fidi e
mit oig go ē actg nō tē zita
ui q i nō tē q sistat Sȝ dicl
q e sit i affima z qgscitia
Sȝ q vng hitg nō pt ce duoz
poze fides at e vng hitg go
nō pt ce i qgscitia z affima
q se duc poē Sȝ q hitg pfi
aliqui poni enea q i obo
aliabenō possȝ ce vng actg
poe z hitg ȝ fides nō que i
obo tu affima ȝ qgnoscitiua
tm q z obiyi uti ȝ e vng fide
ē i qgnoscitiua psi fides dita

ceiuo · hinc est non quia credere vo-
lentes sed sicut omnia opera virtutum
operantur cognoscentes ut patet in 2o
ethicorum. ergo eadem ratione sunt virtutes
existentes in parte cognoscitiva quia per se
sunt per gratiam quamquam et virtutibus
reformatur ymago que in tribus
consistit potentiis scilicet memoria
intelligentia et voluntate et tribus autem
virtutibus que primo habent respectum ad
gratiam scilicet fides spes caritas
ergo aliqua earum erit in intelligentia
constat autem quod non spes neque caritas
ergo fides. preterea sicut se habent affec-
tiva ad probabile et improbabile
sic se habent cognoscitiva ad
probabile et improbabile secundum quod ipsa per
quam approbatur vel reprobatur sed voluntatem
secundum caritatem quam omnia et
diligitur quamvis non reprobare affec-
tiva ergo fides qua prius sunt
assentit id quod non videt esse implet
in cognoscitiva. Respondeo dicendum quod circa
hanc questionem multi aliqui opinati sunt
quidam enim dixerunt fidem esse in
voluntate scilicet affectiva et cognoscitiva
quod non potest esse cum intelligamus quod
virtus sit ex quo unius est habitus
eorum esse unum actum sed potest esse unus
actus ex quo duarum potentiarum. unde
dicunt quidam eorum quod est principaliter in
affectiva sed non ideo videtur esse
ipsum credere cogitare quod quidam
imperfectum ut patet per Augustinum cogitat
autem et actus cognoscitive fides
et quedam scientia et visio divinorum
dicimus quod ad cognoscitivam
pertinet. alii autem dicunt quod fides
est in intellectu speculativo quia practicum
intellectum dicunt esse ad quod inclinatur
affectio vel que affectivo fertur
qui ad opus inclinat quare tamen
intentio in fide. Nam ex affectione
quibus inclinatur ad fidem credendi

quod nolumus reparatur affectio fidei sed
sic quod actus fidei generat quandam
caritatis actum reparatur ad opus dirigit.
Nam fides per dilectionem operatur ad Galatas
V. Sed hoc non videtur intellectus
sit intellectus practicus quod intellectus et practicus
dicitur eo quod intellectus operativus unde sola
extensio ad opus facit aliquem intellectum
practicum vel solum autem ad affectionem
vel voluntatem talis quantum non trahit
ipsum extra genus speculativi intellectus
nisi enim ab ad ipsam spectaculum
veritatis afficitur. unde magnum in actu
intellectus speculativi esse delectationem
que est optima ut dicitur X ethicorum qui ponit
pulcherrimam delectationem esse in actu
speculativi intellectus. quia vero solum ad opus
fertur intellectus est practicus quia aliquid
simpliciter speculabile potest esse aliquando
remotior actio ad operandum
sic preter speculativa autem esse immediate
et sic actio remota sunt de
consideratione ad operandum sed intellectus practicus
tantum est propterea vel illa operis
ut potest quoniam considerare ipsum operabile
et modus operandi et causas operis.
constat autem quod obiectum fidei non est
verum operabile sed verum increatum quod
pertinet actus intellectus speculativi
unde fides est intellectus speculativi
quamvis sit ut actio remota
ad operandum. unde et bonus autem bonum
opus operatur ut dicit Sancta
tamen quod non est intellectus speculativi
abest; sed sicut subditur imperio
sicut et temperantia est in concupiscibili
sic participat aliquid voluntatis
eum ad bonum et aliquid percipere
quia tantum possit subditur bonum per solum
sequendo eius imperium et ideo solum exigitur
quod potentia subiecta sit perfecta ad hoc quod
recte imperetur dirigatur sed in fide
ad hoc quod prompte obediat. unde

i quibet comunicamus sed concupisc[entia]
in dominata ad hic tempore et iure
que infestatur passionibus quibus
deducitur et non statim actum vel
faciliter et delectabiliter qui exigitur
ad virtutem Sed contra ad hoc quod temperans
in sit comparandum et sit concupiscibilis
sit per habitum perfecta ut sine aliqua
difficultate rationi subdatur
est hic habitus temperantie dicitur esse concupi-
scibilis ad hoc quod non mutet principium
sequatur inspiciendo Sed quod sit ab
ipso actu speculativo est habitus
fidei dimittit infusus [illegible]
[illegible] qui ubi dicit augustinus [illegible] de
virtutibus moralibus de quibus loquitur
ut patet [illegible] de virtutibus [illegible]
ad formam [illegible] caritas [illegible]
[illegible] queda perfectio [illegible]
[illegible] obiectum [illegible]
[illegible] augustinus de actu
fidei [illegible] non
sit [illegible] ea
[illegible]
[illegible]
habitus [illegible] dispo-
sitio habitus sit [illegible] caritas
[illegible] dispositio [illegible]
[illegible] aliqua [illegible]
[illegible] bona
dispositio [illegible] perfectio
[illegible]
[illegible] solum
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] non potest esse unus
habitus [illegible] potest esse [illegible]
[illegible] ordine ad aliud et e[contra]

Quarto queritur utrum fide[s]
fidei forma sit caritas et vi-
detur quod sic [illegible] ex opposito
dividuntur non potest esse unum forma
alterius sed fides et caritas ex oppo-
dividuntur ergo caritas non est forma fidei
Sed dices quod [illegible] opp-
posito dividuntur [illegible] ordi-
nantur ad unum finem non potest esse quod
caritas sit forma fidei Sed contra
tales dicuntur [illegible]
[illegible] forma
[illegible] duo ad [illegible]
[illegible] uno [illegible]
[illegible] uno [illegible]
[illegible] fides et cari-
tas ordinantur in unum finem non potest
esse quod caritas sit forma fidei Sed
dices quod caritas non est formaliter
[illegible] exemplaris Sed [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] ymago et veritas quia [illegible]
[illegible] fides non
[illegible] caritas
non potest esse forma exemplaris fidei
[illegible] forma [illegible]
[illegible]
[illegible] caritas non
est fidei forma [illegible]
[illegible] caritas [illegible]
sit fides [illegible]
[illegible]
[illegible] caritas possit esse [illegible] fide
sit [illegible] quod caritas
non est forma fidei [illegible]
[illegible]
[illegible] fidei [illegible]
fidei [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] fidei
[illegible]
[illegible] fides esse forma [illegible]
[illegible]
[illegible] fidei forma [illegible]
esse forma caritatis [illegible] caritas non
sit [illegible]
[illegible] fides [illegible]

et spes caritati conuenit inquantum ad
actus nostros quantum ad habitus quia actus
caritatis dependet ab actu fidei
sed forma non dependet ab eo cuius
est forma sed pocius econuerso ergo caritas non
est forma fidei sed quod ordinatur ad actum
meritorium per habitus perinde obiecta
distinguuntur sed obiecta fidei et
caritatis sunt diuersa formaliter et virtus
ergo habitus formaliter distinguuntur
sed omnibus actus est a forma ergo distinctio
habituum diuersi sunt actus et ita
ordinatur ad actus non potest esse forma
quod caritas sit forma fidei
probatur sed hoc caritas sit forma fidei
quod fidem informatam sit caritas
non informat fidem ergo per ordinem
ad actum non erit caritas forma
fidei sed actus fidei p. i. Corinthiorum
dicit apostolus nunc autem manet fides
spes caritas ex opposito di-
uiduntur [illegible] contra loquitur de fide
formata quia fides informis non potest
meritoria ut dicitur infra quod fides
formata quam caritas diuiduntur ergo potest
esse caritas fidei forma per ad actum
virtutis requiritur quod sit verus et quod
sit voluntarius sed sine voluntate
actus [illegible] Ita omnis
actus [illegible] ergo sicut ad
actum virtutis requiritur id quod est uo-
luntarius ita [illegible] ita sit
caritas etiam non [illegible] que est forma vir-
tutis fides quae [illegible] ergo unum
non debet dici forma alterius per ab
eodem ad unum [illegible] forma
sed ita [illegible] actibus fidei
ut patet ad Rom. i. Justus autem meus
ex fide uiuit ergo est formatio
virtutum ergo debet [illegible] fidei quam
caritati [illegible] habet gratiam
actus fidei formatus quia sed [illegible]
actus fidei [illegible]
ad caritatem ordinemque actus fi-
dei potest esse formatus non per caritatem et ita

non in quantum ordinatur ad actum caritatis
sit forma fidei. Secundo quia est forma fidei
sine qua fides est informis. sed
sine caritate est informis ergo caritas
est forma fidei. praeterea ambrosius dicit
quod est mater omnium virtutum quia omnes
informat [illegible] habet effi-
caciam operandi est forma eius sed fi-
des habet efficaciam a caritate quia
fides per dilectionem operatur ad galatas v.
ergo caritas est forma fidei. Responsio dicendum
quod circa hanc sunt diuerse opiniones
quidam enim dixerunt quod ipsa gratia
est forma fidei et aliarum virtutum
non autem aliqua alia virtus quia nec
ponunt gratiam esse idem per essentiam cum
virtute sed hoc esse non potest sine [illegible] gra-
tia [illegible] per essentiam [illegible]
tamen gratia ad essentiam dicit respicit
utique autem ad potentiam [illegible]
essentia animae [illegible] non ex equo
omnes potentiae ab essentia fluunt cum
quedam potentiae sint naturaliter aliis
priores et alias moueant unde
[illegible] habitus qui sunt in inferioribus
[illegible] formentur per habitus qui sunt in
superioribus et ab aliqua virtute
superiori debet esse inferiorum virtutum
formatio non a gratia immediate. Unde
dicendum quod caritas quae praecipua
virtutum sit aliarum virtutum forma
non solum [illegible] gratia
[illegible] habet gratiam inseparabiliter annexam
sed etiam ex hoc ipso quod est caritas et est
fidei forma [illegible] non autem fides
per caritatem formetur [illegible]
[illegible] cum duo sunt principia mo-
tiua uel agentia ad inuicem
ordinata id quod in effectu est ab agente
superiori est sicut forma quod autem est
in inferiori agente est sicut materialiter [illegible]
[illegible] in animalibus in actu
[illegible] potentia [illegible] sic
agentibus [illegible] calor non igneus sicut
agentibus instrumentaliter dicitur in 2 de anima
quod actio carnis [illegible]
ex parte caloris ignei ut potest

aggato pcin ut sitiitas ut ad
hunc emalere ii spei carnis
que c c xvi ait Sil. Icu vo
infioribz potijs impat utpo
te e corruptibili t iracti. lihtip
corruptibi hq c cx pte cupi
utpote puitas ad utend ali
qualite corruptibilibz emt
itempan ordonua q evoib
t ycittudo e qi forteq t c i
alijs idtutibz moalibz vnqda
phi omb idtutes sciab appl
labat ut dr i vj etb tur fides
sit i mettu h q emotq t impa
tq aurse id q c cx pte cog
nitoib e qi malei ipayg s ex
pte nos accipiuda e ypig for
matotio cut adtab sit pfio
uolunt a caritate fides infor
t vaty voc ob alie idtutes p
ut a theat cosidentr put s
le puti acty unt ovijs no at
pt ab acty e e uidtolgu sit
uolunt q ut b drm et pz q
omb idtutes qb theat cosi
dat se iuuib aut put se a
no moti ad priyso dij q
no dr e e for fidi cadtab
mo qno for eps b e c y Sic
enim q fide dunditio posset
s inqutu aliqui pftoz fide
a cart cope sce t i vnimsc
elemita supiora dnr e e ut
foz infiorent dr i x phi
et ph pz viii ad iij ad z
dist q i mg q cadtab dr for
appungit m mon y ex an
form dicig qrid q e pftoib
t fine a cart deducit ita
q cadtas hat e e enl fides
ide t cetere uitutes pticipatie
ad xij dij q ipe hit grant
tu no sit in t q fide no pt
diti nz for stallibz actur
eqptat aliq odiu exorib for

4

notin oz q cadtas sine fide
e e possit. No enim fides exe
pla a cart sed q e fides
sit enim fides tadt pcedit
ex ptec q q e q q m d oib fide
s solum s q e pft a t o n ph z
q fides qutu ad h sit por
cart ut sine ea cadtas e e
no possit t qutu ad aliud sit
exeplar fidei qua ff fort ut
pote ff e puite s id q ex carite
t fide vel aliqui e fidi intu
th quo sit fidi dicitur lex s pba
le m sra dict ad v dist quos
t mit q dinsimoe e e pcedit
ad inuite mit q emp cetuo e
t ma viti ptoib ad h enim q ad
notem mouet atoz q r imtu
vetipia ut pz i iij d de ca
s i mouedo sine agedo vas
e e pro q omnib acto ut motq
e ex mit teto e bonit nde eq
nob omb uirtes infiores dr
e q obim ipu e bonit sub voc
boni puui at dr bo pmo
vetepta b s mitu pmo y at
toib t nde eq toti pncipla
puim de tribui mt uitdr
misio to mots ex moh oat
uitb i mt tz cosua i affu
mitu at attribui cart q
mitu at attribui cart q
pij moues ad opand opa
hut ord e nos qua tai pficit
ad vj dist q plet e e pftoes
vnig vir eodz ordine e ipgle
gvat e sicut pftio pma aitu
s cadtas sit pftio pma
ad vij dist q actq fidei q cai
pcedit e actq infpfis a cart
pftoy ex pt ab fides cm
qutu ad ad e por cart q
ad ad postioz ut dr e ad
viij dist q abo i pcedit de
actu fidei qui e h send put e
a cart pftub ad vo dist qu
supioz uit pft a e ex q pftoe
vel aliqui aliq pftoi infiori

tur tantum caritas eius tertio est perfecto aliquo
redundat in intellectum caritas non
solum actum fidei sed et ipsam fidem
informem. Ad decimum dicendum quod apostolus in
illis verbis non loquitur de virtutibus
non attendens rationem virtutum
sed magis quia sunt quedam dona perfec-
tiones unde [illegible] totum [illegible] simul
facit motum. Ad decimum primum dicendum quod fides et
quidam alij gratis gratis datae
et virtutes non ponuntur ibi loco
de eis magis ut sunt virtutes quedam
adhuc vel non sunt, contingit enim
aliquem ex opposita dispositione quorundam
tamen unum et alterum perfectionem tam,
sicut motus localis dividitur contra alios
motus cum tamen sit in corporibus celesti-
bus et alias virtutes distinguitur
quamvis sit forma eorum. Ad decimum
secundum dicendum quod oportet duplicem considerare propo-
sitionem. Aliquando secundum quod regit inferiores in-
fluentes [illegible] inferiorum
virtutum regitiva perficitur per prudentiam
et inde est quod [illegible] alie virtutes mora-
les quamvis inferiores perficiuntur
formaliter per prudentiam sicut per
propriam formam. Sed fides perficit
voluntatem et considerata prout est specu-
lativa veri, unde eius non est formare
virtutes inferiores sed formari a ca-
ritate quae et alias format et etiam
ipsam prudentiam, nisi ipsa et
prudentia perficit finem quod est caritatis
obiectum, ea quae sunt ad finem ordinat.
Ad duodecimum dicendum quod aliquis quae attri-
buitur alicui specialiter duplici ratione
vel perfectissime convenit sicut si
cognoscere attribuatur intellectui
vel quia convenit primo ei sicut
virtuti attribuitur virtus vegetabili
ut patet in 2o De anima quod in actibus eius
primo apparet vita, et vita spiritualis
attribuitur fidei quia eius actus primo
apparet quamvis eius complementum
sit in caritate et ex hoc ipsa est forma
aliarum virtutum. Ad decimum tertium dicendum quod in

habitu caritatis non potest esse ab actu
virtutum nisi a caritate formatus
ad quem actum in ea sicut in fine debitum
ordinatus et hoc non potest esse in peccatore
in habitu caritatis quia non coordinatus
in debitum finem et non eadem actus virtu-
tum non potest esse quia actus fidei sit
formatus a gratia et non a caritate
quia gratia non habet ordinem ad actum
nisi caritate mediante.

Sexto queritur utrum fides informis et for-
mis sit unus habitus numero. Et videtur quod sic
quod non quia fides et caritas [illegible]
non potest esse ipsi fidei essentiale cum
sine eo fides esse possit. Sed [illegible]
quod est alicui accidentale non collocat
ad [illegible] ergo fides [illegible] que est
formata a caritate non collocatur in
genere virtutis ergo sine formata caritate
est virtus. Item [illegible] opposito non virtus
[illegible] sed infidelitas nullum
est oppositum fidei informi non
est virtus ergo [illegible] virtutis [illegible]
[illegible] Item dicit quod infidelitas op-
ponitur soli fidei formate. Item [illegible] habitus
oportet esse oppositos [illegible] actus
oppositi sed fidei informis et
infidelitatis sunt actus oppositi scilicet
assentire et dissentire ergo fides
informis et infidelitati opponitur
[illegible] habitus
aliquis [illegible] sed fides
informis [illegible] perficit ergo est
virtus [illegible] nobilio-
ribus acquisitis sed habitus acqui-
sitis politici dicuntur virtutes
et sine caritate sunt a philosophis posi-
ta ergo multo fortius fides que est
habitus informis nisi sit habitus in-
fusus virtus est per Augustinum dicit quod certe
virtutes preter caritatem putant esse sine
gratia ergo et fides informis que est
sine gratia est virtus. Item omnes
virtutes sunt connexe quia qui habet
unam omnes habet sicut dicit Augustinus sed
fides informis habetur cum aliis quando
quo non est virtus [illegible] in demonibus

fidei informis ei demonibus
nam demones credunt et contre-
miscunt Jacobi ii. ergo et cetera. Ad secundum dicendum
quod loquendo proprie de virtute fi-
des informis non est virtus quia
non est perfecta. Sed loquendo com-
muniter habitus potest dici actus principium
quia alias actus ex duabus po-
tentiis non potest dici perfecte virtus
propter defectum, ut ostensum est. Tamen
in virtutibus moralibus quam intel-
lectualibus perfecta cognitio
duo exigit, scilicet principium corporis
intellectum et voluntatem deducentem
principium [illegible] sicut ego ab
principio erret ut dubitet
sive vocari ad de[illegible] vel
vocari debet non [illegible]
non est perfecta cognitio
Unde scientia quantum intel-
lectualem et sibi debitum actum con-
cupiscit, ex voce concupiscentia
dependet, unde non sit perfecta
prudentia non potest esse actus
concupiscentie perfectus quantum propter
concupiscentiam ad bonum [illegible]
quantum ad aliquem modum
sine principio accepit ut dicitur in [illegible]
Unde credere dependeat ex
intellectu et voluntate ut ex dictis patet
non potest esse actus perfectus virtutis
sit perfecta per caritatem et cetera propter fide
non potest esse virtus fides informis
non potest esse virtus. Ad primum dicendum
quod non potest esse actus [illegible] aliter
quam ei convenit per essentiam principium
refertur ad finem [illegible]
vel virtutis sic finis debitus
[illegible] alia circumstantia
debita, et similiter [illegible] quod fides ex-
tans non recipit esse actum [illegible]
sed [illegible] refertur ad [illegible]
[illegible] propter quod [illegible] virtutem
Ad tertium dicendum quod [illegible] opposi-
tio virtuti perfecte ei quod perfectum
[illegible] virtutis sit [illegible]

habitui qui [illegible] ad bonum
et infidelitas informis fidei
opponitur et [illegible] Ad [illegible]
dicendum quod per fidem informem [illegible]
non perducitur [illegible] sufficiente
virtute ut ex dictis patet. Ad tertium dicendum
quod philosophi considerant virtutes
quod sunt principium actus [illegible]
[illegible] habitus non [illegible] perfecte
dici virtutes non autem theologi
Ad [illegible] dicendum quod Augustinus accipit lar-
ge virtutem ex habitu perficiente
ad actum laudabilem, unde potest dici
quod non [illegible] Augustinus quod habitus sine
gratia exprimitur [illegible]
[illegible] aliquis habitus [illegible] virtutes quia
sine gratia [illegible] sine gratia
non [illegible] virtutes.

Septimo queritur utrum sit idem
habitus fidei informis et for-
mate [illegible] gratia adveni-
ente [illegible] efficacia fideli
[illegible] infideli [illegible]
[illegible] gratia habitus fidei
informis [illegible] fideli
[illegible] habitus fidei formate et aliquis
[illegible] de fide informi
[illegible] fides informis [illegible]
timor servilis fides autem formata
timori casto ut in [illegible] ad
veniente timore filiali [illegible]
timor servilis expellitur ergo adve-
niente fide formata fides infor-
mis expellitur et non est idem habitus.
[illegible] accidentia
[illegible] alterari autem minime
[illegible] habitus fidei informis est quedam
[illegible] non potest alterari ut ipse
[illegible] fiat formatus [illegible] adve-
niente [illegible] mortua
fides autem informis sine operibus
mortua est ut dicitur Jacobi ii. ergo ad
veniente caritate [illegible]
tollitur fides informis [illegible]
sit formata [illegible] ex duobus [illegible]
[illegible] non fit unum [illegible] fides
informis est quedam [illegible]

q[uod] ex caritate fiat vnum q[uod] p[ri]us
supamet fides informis
formari p[ro]p[ter] quod q[ui]da[m] dicunt q[uo]d
dicunt et sp[eci]e vnio s[ed] fides infor-
mis et formata dicunt q[uo]d e contra v[er]o
sit h[ab]it[us] no[n] aut[em] alia [illegible] dicunt
et sp[eci]e vnio p[ro]p[ter] h[ab]it[us] per eos actus
distinguuntur s[ed] fidei informis
et formate est diuersi actus fidei i
di[ui]ni et credere deum et deo q[uo]d sit
diuersi h[ab]it[us] S[ecundu]m q[uo]d Iaco. ij o[mni]s
fides sine operibus mortua e[st]
glo[sa] quia v[er]o reuiuiscit g[ratia] ipsa
fides informis q[ue] mortua
fuit formatur et reuiuiscit
p[ro]cessu no[n] diuersificatur p[er] se ca
[illegible] ex eo [illegible] s[ed] caritas
e[st] ex eo fide[s] ergo ex h[oc] [illegible]
[illegible] cum caritas no[n] diuer-
sificatur h[ab]it[us] fidei [illegible] q[uo]d e[st] h[ab]it[us]
s[ed] diuersa opiniones quida[m] d[icu]nt
d[icu]nt q[uo]d h[ab]it[us] qui s[un]t informis
nu[n]qua[m] efficitur formatus s[ed] cu[m]
ipsa g[rati]a infundi[tur] quida[m] alius
h[ab]it[us] qui e[st] fides formata et eo ad-
ueniente h[ab]it[us] fidei informis
discedit s[ed] h[oc] no[n] p[otes]t esse q[uia] n[on] expellit
n[isi] p[er] suu[m] opp[osi]tu[m] Si[cut] p[er] h[ab]itu[m] fi-
dei formate expellitur h[ab]it[us] fidei
informis o[mn]ino opponat[ur] ei
[illegible] informi[tas] [illegible] ipa[m]
informi[tas] e[st] esse de r[ati]o[n]e fidei in-
formis et e[st] p[er] eu[m] [illegible]
h[ab]it[us] q[ui] potest esse donu[m] [illegible]
q[ui] p[otes]t ab morali tolli g[rati]a
et fides formata [illegible] fide
remanente [illegible]
[illegible] donu[m] fidei informis
[illegible] q[uo]d sit ex h[oc] [illegible]
q[uo]d [illegible] p[otes]t disponere ad aliq[uod]
donu[m] recipiendu[m] a deo et i[de]o
alij d[icu]nt q[uo]d no[n] tollit[ur] h[ab]it[us] s[ed] tamen
actus fidei informis adueniente
caritate [illegible] p[otes]t [illegible]
h[ab]it[us] remanet [illegible] h[ab]it[us]
fidei informis no[n] h[ab]eat esse [illegible]

[illegible] ad actu[m] fidei formate
no[n] p[otes]t p[ro]p[ter] [illegible]
dici q[uo]d vt[rum] actus et h[ab]it[us] [illegible] sit
q[uo]d o[mn]e actu[m] que[m] facit fides
informis p[otes]t facere fides formata
vnicus actus esset a duobus [illegible]
[illegible] et i[de]o dicu[n]t cu[m] alijs q[uo]d fides
informis manet adueniente caritate
et ipamet forma[tur] et sola
informitas tollitur q[uia] p[otes]t vid[er]i
in potentijs [illegible] h[ab]itib[us] ex
[illegible] attendi[tur] diu[er]sitas [illegible]
obiectis et ex diu[er]so modo agendi
diu[er]sitas a[u]t[em] obiecto[rum] diu[er]sificat
potentias et h[ab]it[us] [illegible] sic visus
differt ab auditu et castitas
a fortitudine s[ed] [illegible] ad modu[m] agendi
no[n] diu[er]sificatur potentia et h[ab]it[us]
p[er] [illegible] [illegible] et i[m]pletur
[illegible] [illegible] clarius
videt [illegible] castit[as] [illegible]
[illegible] no[n] di-
u[er]sificat [illegible]
castit[atis] s[ed] [illegible] ponit h[ab]itu[m] esse
p[er]fectio[n]e[m] [illegible] fides
a[u]t[em] formata et informis no[n]
d[icu]nt [illegible] agendi
fides a[u]t[em] formata [illegible]
assentit [illegible] fides a[u]t[em]
informis [illegible] vn[de] fides
formata et informis no[n] distinguu[n]tur
sic duo diu[er]si h[ab]it[us] s[ed] sic h[ab]it[us]
p[er]fectus et imp[er]fectus vn[de] eu[n]de[m]
h[ab]it[us] q[ui] p[ri]us fuit imp[er]fectus possit
[illegible] h[ab]it[us] fidei infor-
mis fit formatus [illegible]
q[uo]d g[rati]a no[n] [illegible] efficacia
[illegible] fidelis infideli
[illegible]
fide no[n] aliu[m] h[ab]itu[m] fidei [illegible]
[illegible] sit ex doctrina
aliq[uo]d doct[or] docet [illegible] s[ed]
[illegible] no[n] acquirit nouu[m] h[ab]itu[m]
s[ed] sci[enti]a [illegible] fortificat[ur]
[illegible] no[n] [illegible]
adueniente caritate [illegible] ad [illegible] domi

secundum ad similitudinem et fides quae est
ad informitatem sed solum adve-
niente gratia. Ad 3m dicendum quod quamvis
actibus non possit alterari subiec-
tum actuum secundum aliquam actionem alte-
ram et actibus variari dicitur quod albe-
do sit maior vel minor secundum hoc
albedine altatio. Ad 10m dicendum quod
adveniente vita non oportet quod tol-
latur mortuum sed mors, et ita non
tollitur fides informis sed infor-
mitas per caritatem. Ad 1m dicendum quod
quamvis ex duobus actualibus non
sit unum, tamen unum actum potest per alterum
perfici sicut color per lucem et fides
per caritatem perficitur. Ad 2m dicendum quod
fides informis et formata differunt
diversa igne quae in diversis generibus
continentur sed species perfectionis attingit
ad verum quod movet ipsum quod
attingit unum dicendum quod unus
dicant sicut et embolo al. Ad
7m dicendum quod credere deo et credere
deum et credere in deum non nominant
diversos actus sed diversas circumsta-
ntias eiusdem actus quae in talibus fidei
enim est ad ex parte cognitionis
prius fides est argumentum et circum-
ad hunc argumenta. Circa primum
actus fidei dicitur credere deo ex hoc
enim magis ad assentiendum alicui
quod est divinitus dictum secundum quod est ad con-
clusionem essentialem dicit credere
deum. Veritas enim prima quae est principium obiectum
fidei secundum quod est ad illud quod est ultima
dicitur actus fidei credere in deum. Non
est actus quantum perfectus nisi
habeat omnes circumstantias. Secundum
Ad 8m dicendum quod fides formata
tollitur formitatem et etiam aliis
peccatis infidelitatis non quantum ad
substantiam sed quantum ad formam tan-
tum ad quaestionem utrum obiectum fidei
Obiectum fidei sit veritas prima vel quae

In symbolo enim fides explica-
tur in symbolo ponuntur multa quae
ad creaturam pertinent. Ergo non ve-
ritas prima est obiectum fidei. Secundo
dicitur quod ea quae ad creaturas pertinent
in symbolo posita sunt ad
fidem quae pro actibus et passionibus
considerato aliquid pertinet ad obiectum
et se ipsum extendit ad quod ex-
tendit efficacia principii medii. Ergo
procedit secundum medium fidei et hoc
credendum deo ad divinitatem explicatur
motus fidei ad assentiendum quo
putat ad a deo esse dictum et
licet credendum non tantum de ipsa
sed de qualibet alia veritate. Ergo
quamvis veritas est per se obiectum fidei
per actus perfectus obiectum distinguitur
sed actus fidei et visionis differunt
sed actus diversi sunt. Ergo obiectum
visionis per deum est per ipsam veritatem
per non erit obiectum actus fidei. Propterea
veritas prima sic se habet ad fidem
sicut lumen ad visum. Sed lumen per se
non est obiectum visus sed magis colores
in actu ut per hoc dicitur quod veritas
prima est obiectum per se fidei. Propterea fidei
est complexio et hoc enim solum
tenemur ad assentiendum
sed veritas prima est incomplexa.
Ergo obiectum fidei. Veritas prima est
per se obiectum fidei et etiam
sed multa pertinent ad creaturam
pertinet per similitudinem ad fidem. Sed vir-
tutis pertinet ad creaturam pertinent
et tunc et articulos fidei continet
ergo non est per se tantum obiectum fidei
veritas prima per se visibilis est
obiectum ut quod credendum est obiectum
fidei. Secundum multa alia sunt
credenda quae veritas per se non
prima non est per se fidei obiectum per
verborum et eadem quaestio. Propterea hoc
quod unum claudit et tamen alteri

[illegible]

grm

[illegible]

Rᵒ

infallibi[l]itatis inuenit. Oz at
ee cat[us] cognitu[m] e de se v[er]um
ee et defectibile nisi q[uo]d circa
absentem certa. Ista et omnis
certa veritas defectibilis cum ista
quatenus p[er] ueritatem certa va
riat[ur] p[ro]pt[er] n[on] hominis n[on] angeli
testimo[nium] assentiendo infallibi[l]i
veritate dicitur n[on] interim in eis
loquitur dei testimonium considera[n]-
dum oz q[uod] fides quitq[ue] po[test] fa[ctum]
initium hominis adherere illi ueri
qui diuina cognitio e consistit
tus credendo propter intentum ueritate
et fidei per simpliciter esse codem
se habet veritate liberat ab ista
bilitate credens ralit[er] ut d[icit] aug[ustinus]
veritas at diuina cognitio est h[uius]
non scient q[uod] primo et principal[iter] e
ipsa veritate certitudine non
quod ad[ditur] quantum incognitum quando co-
noscendo scriptum omnia alia consistit
vera fides q[uo]d homini diuine co-
gnitioni coniungit per assensum ipsum
dum habet sit princip[a]l[ite]r obiectum alia
non quecumque sit quo adiuncta.
Eodem p[rim]o g[enera]l[ite]r q[uod] omnia quecumque
symbolo ponuntur ad certitudinem
pertinent non sunt sua fide[i] simul q[ui]
eis ad ueritatem p[ri]me adiungit
ipsa cum p[ri]ma notandum est fide
infirmi q[ua]ndoque credit diuina passione
n[on] tamen n[on] umquam credit eam diuina
virtute fi[eri]. Eodem xi d[icendu]m q[uod] cum
diuino testimonio sit de obiectis crede[n]-
dum diuinum testimonium sit et cogito
primo et principaliter de seipso et quantum
de aliis. Joh[annis] viii e testimonium
phico est uerum et fides principal[ite]r de
deo quam de aliis. Ad xi d[icendu]m
q[uod] ueritas p[ri]ma e obiectum uisionis
presentis in sua specie apparens sed fi-
dei at[tingit] non apparens propter sic
constitutiuus actus obiectum non tamen
cuiuslibet et formaliter diuinis obiectum

diuina in specie actus fid[ei]. Eodem x
d[icendu]m q[uod] lumine quodammodo e obiectum
nisi quodammodo n[on] umquam cum lu[mine]
non videntur visibilia nisi per hoc q[uod]
aliquis corpus terminatum per reflex-
ionem vel aliquo modo coniungit dicen-
do esse per se nisi obiectum sed magis
talium pri[n]cipium esse et corporis terminato
incognitum uidetur non per lucem in
partem lumen ipsum invisibile dicitur
ut probat dicitur et veritas p[ri]ma est per se
fidei obiectum. Eodem v d[icendu]m q[uod] verbis
cognita adhuc est cognitionis obiectum
hoc est esse cognoscitur eius ipsa
subsistens quantum de re tali
non sit cognitio per id q[uod] de ipsa
cognoscitur sic lapidibus que
in se obiectum non cognoscitur nisi per
speciem eius in speculo veritas
diuina simpliciter est ipsa et fid[ei]
obiectum sed cum tamen non accipit
sicut per compositiones et per hoc
q[uod] componitur sic vere assentit
veritate p[ri]ma tenditur in
obiectum et non probatur ratione p[ro]p[ter] hoc ec
fidei obiectum quantum sit complexum.
Eodem vi d[icendu]m q[uod] vere carnis et a[d]
hoc pertinet ad credendum p[ro]p[ter] incarnationem
diuina ueritate fuit. Eodem vii d[icendu]m
q[uod] omnia credibilia ex hoc q[uod] a
deo sunt testificata oportet p[ri]m[o]
ee de mente p[ri]ma et similiter de
verbis certis sed ex deo p[ro]p[ter]
aliud non credibilia non sunt huius
fidei obiectum de quantum loquimur.
Eodem viii d[icendu]m q[uod] creator non est
obiectum fidei sub ratione creatoris
sed ut e p[ri]ma veritas. Unde oportet
q[uod] fidei per se obiectum sit certa
non cum tamen e cognitio diuina
sicut in quantum ipsa quia aug[ustinus]
nouit ac etiam communicauit ad
creaturas. Eodem ix d[icendu]m q[uod] quantum
p[ro]p[ter] ueritatem p[ri]ma dicitur cum circa
tam principaliter tamen per se adducuntur

isepam qz ypa puti desectes-
tifica p[ri]ma veritas p[ri]ma se h[abe]t i[n]
fide et ut mediu[m] et ut obi[ectu]m
Ad .x. d[icendu]m q[uod] caritas i[n] p[rese]nti
no[n] diligit n[isi] d[eu]m v[e]l exp[ress]e no[n]
se q[uod] carit[ati]s obi[ectu]m sit ad a[liqu]i[d]
su[m]m[u]m bonu[m] ad .xi. d[icendu]m q[uod] p[ri]ma
ginis p[er] q[ua]s fides ad intue[n]-
d[u]m se fidei obi[ectu]m s[ed] p[er] q[uas] fi-
des i[n] suu[m] obi[ectu]m tendit ad .xii.
d[icendu]m q[uod] q[ua]mvis fides sit de q[ui]d-
d[am] q[uod] ad id q[uod] i[n] nobis e[st] t[ame]n q[uantu]m
ad id q[uod] p[er] fide[m] d[e]c[re]dim[us] sit i[n]
obi[ectu]m e[st] de simpl[ic]i v[er]itate ad .xiii.
d[icendu]m q[uod] q[ua]mvis ph[ilosoph]ia p[ro]mittat
res creatas et t[em]p[or]ales t[ame]n sic
s[un]t v[er]ae n[on] creata ad h[oc] e[ni]m oes
ph[ilosoph]i et revelac[i]o[n]es ordina[n]-
t[ur] ut q[uod] rebus c[re]atis s[unt] ut
deus cognoscat[ur] a nobis et ideo
ph[ilosoph]ia i[n]ducit ad fide[m] sic ad
fine[m] q[uo]z p[ri]mo sit id ph[ilosoph]ie et
fidei obi[ectu]m ultima s[ed] t[ame]n aliq[ui]d
sit de eod[em] fides et ph[ilosoph]ia no[n]
t[ame]n s[ed] id sit de p[rese]nte q[uo]d fuit
ph[ilosoph]ia antiq[uo]r[um] et fides s[ed] p[ro]-
phetia q[uantu]m ad id q[uod] e[st] i[n] c[re]a-
t[ur]a t[em]p[or]ale fides aut[em] q[uantu]m ad id
q[uod] e[st] i[n] c[re]a[tu]ra et[er]nu[m] ad .xv. d[icendu]m q[uod]
de passio[n]e no[n] e[st] fides n[isi] q[uantu]m
co[n]iu[n]gi[tu]r v[er]itati et[er]ne p[ro]ut pa-
tit d[eu]m co[n]sid[er]a[n]t ip[s]a et passio
q[ua]mvis i[n] se c[on]sid[er]ata sit co[n]ti[n]-
ge[n]s t[ame]n q[uod] d[iv]i[n]e p[er]fecte sub-
stat p[ro]ut e[st] de ea fides et
ph[ilosoph]ia i[n] mo[do] v[er]itate h[abe]t ad
.x. d[icendu]m q[uod] p[ro]p[ri]is obi[ectu]m se h[abe]t
ad to[tu]m p[ro]p[ri]o n[on] sit ma[teria] v[e]l
q[ua]mvis i[n] talibus cu[m] dicat[ur] de eis
e[st] pass[i]o solu[m] no[m]i[n]at s[ed] obi[ectu]m
q[uod] i[n]creatu[m] s[tat] t[ame]n p[ro]p[ter]ea d[icendu]m e[st]
de re i[n]creata sicut de ma[teria]
et no[n] v[er]e i[m]mo q[uo]d fides h[abe]at
u[er]itate p[ri]ma p[ro] obi[ect]o ad .16. d[icendu]m q[uod]

p[ro]pt[er] ad omit a[lia] p[ro]p[ter] d[icendu]m fidi obi[ectu]m
q[uod] de ea e[st] fides t[ame]n o[mn]i q[uod] q[uod] g[ener]a[lis]
e[st] e[n]u[n]ctia[bi]le de deo forti[us] sit
credi[bi]le s[ed] d[icendu]m q[uod] q[uo]d u[er]itas
d[iv]i[n]a testificata sit oz corp[or]a
mo[bi]le e[st] s[ed] obi[ectu]m na[tura]lis ph[ilosoph]ie
no[n] t[ame]n o[mn]ia e[n]u[n]ctia[bi]lia q[uae] c[on]-
tra mo[bi]le p[ro]ut for[mae] sc[ient]ia
s[ed] solu[m] ex p[ri]ncipiis na[tura]l[is]
ph[ilosoph]ie manifesta s[unt] p[ri]ma aut[em]
testio[n]e u[er]itati p[ri]me s[e] h[abe]t
i[n] fide[m] n[on] p[ri]ncipi[is] i[n] sc[ient]iis de mo[bi]li
Nono q[ue]rit[ur] [de]monstratis
Nutru[m] fides possit e[ss]e de
rebus sciti[s] s[ed] sc[ient]ia q[uo]d v[e]l nu[m]q[uam] q[uo]z
i[m]p[li]c[it] e[ss]e sc[i]tu[m] q[uod] i[n] et v[er]o d[icendu]m p[ro]pt[er]
p[ro]ba[bi]l[e] s[ed] h[abe]t v[er]o de s[cien]t[i]a ad q[uo]d
q[uo]d c[re]d[itu]r oz no[n] c[re]d[itu]r no[n] solu[m]
p[ro]ba[bi]l[e] s[ed] t[ame]n ergo de rebus
creditis h[abe]t p[ro]pt[er] p[ro]p[ter] lume[n] gr[ati]e
d[iv]i[n]itus infusu[m] e[st] efficacius q[uo]d
lume[n] n[atur]e s[ed] ea q[uae] nobis ma[n]ifesta
p[er] lume[n] na[tura]le v[e]l o[mn]ib[us] s[un]t a nob[is] scita
v[e]l i[n]t[e]ll[ect]a et no[n] solu[m] credita
ergo et ea q[uae] no[bis] s[un]t nob[is] p[er]
lume[n] fidei d[iv]i[n]itus i[n]fusu[m]
s[un]t a nob[is] scita n[on] solu[m] c[re]dita
p[ro]ut cu[m] igit[ur] efficacius e[st] di[vina] testio[n]e
q[ua]mcu[m]q[ue] o[mn]ib[us] q[uo]ntu[n]cu[m]q[ue] sc[ient]i[a]e
s[ed] de eis q[uae] p[ro]ced[u]nt ex suppo[siti]o[n]e
d[iv]i[n]i alicuius sc[ient]i[a]e co[n]tingit
h[abe]re sc[ient]ia[m] ut p[atet] i[n] sc[ient]iis subal-
t[er]natis q[uae] s[upra] p[re]supponu[n]t a
sc[ient]iis subalt[er]na[n]tibus q[uo]d multo
fortius de his q[uae] s[un]t fidei h[abe]
sc[ient]ia cu[m] suppo[n]a[n]t[ur] ex d[iv]i[n]o
testio[n]o p[ro]p[ter] q[ua]mcu[m]q[ue] m[od]o cogn[osc]e[n]-
de[n]t[ur] ad assentie[n]d[um] h[abe]t
sc[ient]ia[m] de his q[ui]a assentit
p[ro]fessus cu[m] ex no[tis] s[ed] sc[ient]ia z s[unt]
s[ed] his q[uae] s[un]t fidei a[b] credens
assentit d[icendu]m e[st] i[n] a[li]q[uo]
id q[uod] de o[mn]ib[us] c[re]d[it] et c[on]t[ra]
cu[m] no[n] p[otes]t ex co[rpore] no[tiu]s fieri.

cu(m)porz nos landat ee no(n) posst
ze relinquit(ur) q(uod) n(on) o(mn)ia hijs q(ue)
s(un)t fidei co(n)tradicat q(uod) de hijs
q(ue) s(un)t fidei pt ee scia p(er) si q(ue) s(un)t
nal(ite)r cognita sit scita au(tem) cog
cognita q(uam)u(is) scita (sed) cognit(a) de
nal(ite)r c(um) omnib(us) motaut d(icu)m
q(uod) fides atte ad cognos(cendum)
di(cendu)m q(uod) ea q(ue) s(un)t fidei pnt ee
scita q(ui)a p(er) plus distat opi(ni)o a scia
q(uam) fides (sed) de eod(em) pt ee scia
et opio ut si ab vna et eande(m)
co(n)clo(ne)m sciat et p(er) sylogis(mu)m
de(monst)ratiu(m) et p(er) sylo(gismu)m dya(lec)tic(um)
g(e)o et pt de eod(em) ee scia et fides
p(er) u(erbu)m ee co(n)ceptu(m) c(ontra) articulos
fidei (sed) h(oc) b(e)n(e) d(icitu)r g(e)o p(er) ex(em)pl(u)m
scimus g(e)o pt id(em) ee scitu(m) p(er)
dem(onstra)c(i)o(n)e vnu(m) p(ro)p(ter) mt credibilia
(sed) h(oc) de(monst)ratiu(m) p(ro)p(ter) a ph(ilosoph)is et
ita pt ee scitu(m) g(e)o de eode(m) pt
ee fides et scia p(re)t(erea) di(cendu)m ee q(uo)da(m)
credi(bi)le no(n) at credim(us) h(oc) p(ro)p(ter)
h(oc) q(uia) sit deo acceptu(m) q(uo)n(iam) p(ro)p(ter)
estimac(io)e(m) ad deo acceptu(m)
p(ro)p(ri)us est et ee di(cendu)m qui accip(it)
ze estimat et q(uia) q(ui)s estimat
di(cendu)m ee p(ro)cedit estimac(io)nez q(uia) p(ro)b(ab)
p(ro)b(a)t ab deo ee acceptu(m)
n(on) pt ex ca(usa) (sed) ad cred(endum)
al(iqu)a necessari(a) ducim(u)r p(ro)p(ter) h(oc)
h(oc) credim(us) deo acceptu(m) g(e)o di(cendu)m
ee creditu(m) et scitu(m) Oz q(uod) m(ai)ora
zul obi(ect)u(m) fidei p(ri)ncipale ueritas p(ri)ma
(sed) de p(ri)ma ueritate i(de)o de deo n(on)
p(ro)p(ter) h(oc) ee scia(m) au(te)m n(atu)r(a)li p(er) dyo(nysium) c(apitulo)
de di(uinis) no(minibus) g(e)o no(n) pt de eod(em) ee
fides et scia p(re)t(er)ea p(ro)p(ri)e et p(er)fect(us)
vo at vi(su)m fidei enauat
fides e(ni)m no(n) h(ab)et i(n)t(e)ll(e)ct(u)m i(n) h(oc) na
vo p(ro)b(a)t ex p(ri)ncipiis g(e)o fides et
scia no(n) co(n)ueniu(n)t i(n) id(em) p(re)t(er)ea co(n)t(ra)
z(uenien)t q(uia) p(er) fi(n)e(m) eu(m) q(uo)d ab
q(uo)d ex p(ro)p(ri)e e(st) cognito fidei ex p(ro)p(ri)e

ei i(m)p(er)f(ect)a cognit(i)o at scie
p(er)f(ect)a g(e)o scia fidei e(uacu)at
R(espon)d(e)o di(cendu)m q(uod) h(oc) aug(ustinus) c(ontra) fel(icianum) de v(er)bo
di(cendu)m credit(u)r i(d) q(uod) abs(en)t(ia) a s(ensi)bus
n(ost)ris si(m)ul p(re)done(um) testio(ni)
q(uod) ei(us) p(ro)b(ab)ile vide(tu)r at q(uod) p(ro)p(ri)o
s(un)t ul(tim)o au(tem) ei(us) s(ensi)bus q(ue) q(ui)d(em)
b(ene) euidens ei hijs que p(ro)p(ri)o
cur(su)s suis s(ensi)b(us) et q(uia) ma(gis) ue(re)
q(ui)d p(ro)p(ri)o sit co(r)d s(ensi)b(us) et q(ua)n(do)
(sed) i(n) s(ensi)b(us) eu(m) q(uod) p(ro)p(ri)o ee dic(itu)r
magis latet q(uod) cu(m) p(ro)p(ri)o ee dicu(n)t
mt tuiq(ue) a pacit eeg(n)o co(m)p(re)h(en)
du(n)tur intellig(unt)ur q(ui)cu(m)q(ue)
fig(ur)at et alib(us) o(mn)ia ad assenti(un)t
no(n) p(ro)p(ter) testib(us) alicu(i) (sed) p(ro)p(ter)
testio(nem) p(ro)p(ri)um lla(m) no(n) que
facultatem ex(c)edit sub
scia et ee dicu(n)t a s(ensi)b(us) au(tem) v(er)n
m(od)o q(ui)b(us) fig(ur)a ll(i)o p(er) v(ir)tute(m)
no(n) possum(us) assentire p(ro)p(ri)o
tio(n)i (sed) p(ro)p(ter) testio(nem) alicui(us)
Th(omas) p(ro)p(ter) credit(ur) ee di(cuntu)r v(er)u(m) fidei
obi(ect)u(m) p(ro)p(ter) ei(us) q(uod) e(st) abs(en)s ab
m(ente) credu(n)t(ur) e(ni)m abs(en)t(i)a
(sed) in d(icitu)r p(ro)p(ri)a aut i(n) eo h(oc) li(bro) aug(ustini)
d(icitu)r vl(tim)a reb(us) n(on) apparent(ibus) i(n) reb(us)
nouis a(r)g(umentu)m ut di(citu)r h(e)b(r)e(os) xi fi(des) e(st) su(b)st(anti)a
reb(us) sp(er)a(n)d(a)ru(m) q(u)a(m)u(is) at defi(ci)at
i(n) eo p(ro)p(ter) obi(ect)u(m) z(unt) et actu(s) defi(ci)at
v(er)u(m) q(uo)m(odo) cito ad i(n)cipit ee
id a(d) app(ar)ent(i)b(us) no(n) pt ut obi(ect)u(m) (sed)
actu(m) fidei q(ua)n(do) at sequi(tu)r
accepta a scia e(st) cognosc(it)ur
p(er) p(re)cla(m) i p(ri)ma p(ri)nci(pi)a q(ue) p(er) se
p(ro)p(ri)o s(un)t n(on) intuit(i)o et oib(us) scia
i(n) uisio(n)e reru(m) p(ri)ncipiis p(er)ficit(u)r
v(er)u(m) i(m)possibile e(st) q(uod) de eod(em) sit
fides et scia Sc(iendu)m at q(uod) a(d)
e credibile du(plex) v(er)u(m) mo(do) simp(liciter)
q(uod) ex(c)edit facultate(m) di(cu)m ho(m)i(num)
i(n) statu(m) nunc ex(e)m(plu)m sic di(cendu)m
ee t(r)inu(m) et vnu(m) et h(oc) et de hijs
e i(m)possibile ab aliq(uo) ho(m)i(n)e sciat
h(oc) (sed) q(ui)b(us) fidei assentit h(oc)

pro testimonio dicentium. Sed licet posito et cognita [illegible] aliquid dubio credibile non simpliciter sed respectu alicuius quod non excedit facultatem omnium hominum sed aliquorum tantum sit, ut que de deo demonstrative sciri possunt ut deum esse primum et incorporeum et huiusmodi et de hiis ut philosophi et quando sit ab hiis scita qui habent demonstrationes et ab aliquibus credita qui horum demonstrationes non percipiunt. Sed improbabile est quod sint ad eodem sciter credita. Ad 7um dicendum quod de omnibus [illegible] credi si non esset notum [illegible] non solum probabiliter sed [illegible] cum [illegible] per quam cogitat [illegible] ut ibidem dicit subdit. Unde credibilium sunt [illegible] nobis sed nota deo et beatis qui de hiis non fidem sed visionem habent. Ad 8um dicendum quod [illegible] lumen divinitus infusum sit efficacius quam lumen naturale non tamen in statu isto participatur a nobis perfecte sed imperfecte [illegible] imperfectam participationem eius contingit quod [illegible] dicitur per divisionem [illegible] ad quorum cognitionem datur sed hoc erit in patria quando perfecte lumen participabimus ubi in lumine divino videbimus lumen. Ad 9um dicendum quod licet qui habet scientiam subalternatam non perfecte attingit ad rationem sciendi [illegible] cognito [illegible] quodam tamen [illegible] qui habet scientiam subalternantem vel [illegible] sciencie non [illegible] de hiis que supponit habet scientiam de conclusionibus que ex principiis suppositis demonstrative concluduntur et etiam fidelibus potest dici habere scientiam de hiis que concluduntur ex articulis fidei. Ad 10um dicendum quod demonstrationes non possunt [illegible] hiis que credenda sunt sed

coacti evidencia signorum ex quo convincitur. Ad [illegible] dicendum quod fides [illegible] dicitur convincens [illegible] signa non faciat apparere id quod creditur ut propter hoc possint dici visionem eorum que creduntur habere, unde et credere [illegible] cognoscere dicitur de hominibus fidelibus et demonibus unde eciam fides ex aliquo lumine gracie infuso est in fidelibus. Ad 10um dicendum quod de deo non est fides quantum ad id quod de deo naturaliter cognitum est sed tantum ad id quod naturalem cognitionem excedit. Ad [illegible] dicendum quod non videtur esse possibile quod aliquis de eodem habeat scientiam et opinionem que opinio est cum formidine alterius partis que formidine scientia excluditur [illegible] non est possibile quod sit de eodem fides et sciencia. Ad 12um dicendum quod [illegible] potuit quando [illegible] non est simul [illegible] anticipat [illegible] non potuit scire sed credidit [illegible] Ad 13um dicendum quod deum esse unum prout est demonstratum non dicitur articulus fidei sed presuppositum ad articulos [illegible] cognitio enim fidei presupponit naturalem sicut et gracia naturam. Sed unitas divine essencie talis qualis ponitur a fidelibus scilicet cum [illegible] et omnipotencia et aliis huiusmodi que probari non possunt articulum constituunt. Ad 14um dicendum quod [illegible] incipiente credendo que prius non credebat [illegible] expectabat, unde [illegible] quod anima ab credat deum esse [illegible] deum esse et hoc esse placitum quod credatur cum eciam quod sit placitum deo [illegible] non sit articulus fidei sed antecedens articulum que demonstrative probatur.

Decimo queritur utrum sit [illegible] habere fidem [illegible] et videtur quod [illegible] Deut. 32 [illegible]

no e ad pfcm n puideri ei de
hijs q sut eim ad fine pputo
sequendu g° vnicuiqz rei ex co
dicoe nre sue puisa sit 1a que
sufficiat ad ultimu fine gndu
sz ea qst fidei sb ggni°z hoi
e pnali codone copetent
go fides p qua hg attipiun sil
ggnoscitur no sit hoi nec ad
sum fine gndu Oz dicit q hoi
ex sua codone nalis e puisa
illa qst nec ad sum fine nale
gndu taugmoi e felicitas vie
que po a phis no at ad gndu
fide supnale q e btitudo eterna
Oz g homo e pnali codoe sue
ad hc sit ut sit pticeps bea
btitu ad hc eni deo dis voale
catura capace sui instituit
ut hr 12° sen g o ipana debue
rit ea indita e e plicia p q ipm
finem osequi possit p sic ad
gndu fine eut gg nitoitat
opo sz ad gndu fine spuale
no dantur nob hitg utu ordi
nat eb talia opa qui q ordi
na p nale vom sz ad eade opa
pfectorino fatiedas castitas
cu infusa acquisita eude
actu hrent sa delectacoiby
venereis refrenac g o pp
gndu fine supnale optuit
nob aliquem hitu ggnitoum
simdi ordinatu ad actu ggste
da q nalr ggnosc posset sz
ad eade pfctorimo eniq hre
fide no apparenum vom sunt
nccm ad salute p pono indi
get hitu pp id ad q nalr e
detimata sit pz de potentiis
irroabilibz q sine hitu me
sua opa psitunt ut uis nutri
ua gnatiua sz huang mt g
sil detimatie ad ggnosce
dm g o no indiget hitu fidi
ad hc qpi cogni dz deiduat

p pfeig e q pscripint cosequie
gm gno pt pscripny sz aa alia
e pputipy b nalibz put cosequi
nes suos vii tnt ho sit ei p
fctorum q ggnit onal sit ei suf
ficies ad gndu fine sunt no
indiget fide p d q reputa i
nicimindi e eenotig ad saluy
sz q ab sit credulg reputa
nitur vnde d Eccli 19 qui cito
credit p e a deo sinne sit e
dou illi mags doing crede
p que mags costat dm e lo
cutu sz mags costat dm loqui
p nale voib instictu q p alig
aplinud pphani cuih certissi
sit dm e actore et origne g o
hijs q dicunt vo mags dong ad
here q in hijs q put p aplos
vel pphas de qbg e fides cu
c h mcred indica dissona
ab hijs q vo nat dicat sic tu
dut dm timit vnu ulgine
corrupisset alia hg in q no sit
g oib fidehre de talibz p
q cuatina alid adue inlec
q cuatina alid adue meletu
tu non imp e enuctig No em
enatuate ut habet aliq oppo
ad ipm oppoynat no induat
ad sui oppom sz mags abducit
sz fides euatua gl ad adue
nietg o no eut pp g lam
gnda pit indiget ad sui fiez
gndu co p q destruit sz fides
destruit vom Vt ei dt g g g
fides no ht meritu ic g o vs fide
no indiget ad sum fine gndu
p hc ergo no ht hitu fidei sz
tingit q hg aliqua cred
qst b facul vdib sit cred
silm dimicavitu gnnibus
credat eu de ugie natu e
g o no enatuig hitg fidei ad gg
noscend ea qst b vom p qu ad
cofirma p plig me si yun
adzp no ht simit e cogfirmi
effica cartut pz i de duato

silogismorum si quis vna de multis
premissis statuit dubia et incerte
probationes sic certa est ea que sunt fidei
in nobis per multa media devenerunt
a deo enim dicta sunt apostolis et
prophetis a quibus per successores eorum
et deinceps per alios et alios usque ad
nos pervenerunt per multa diversa.
Non autem in omnibus istis mediis
certum est esse infallibilem veritatem
quia cum homines sunt et decipi et
decipere potuerunt. Ergo nulla certi-
tudine hoc possumus de hiis que
sunt fidei et ita nimis stultum hiis
assentire. Preterea non videtur necessarium ad
vitam eternam quod meritum vite
eterne diminuit. Sed tamen difficultas
operis ad meritum habitus autem faciliter
facit meritum diminuit ergo habitus
fidei non erit necessarius ad salutem.
Preterea omnes virtuales sunt nobis honores
generales sed naturales non indigent
habitibus ad suos actus ergo nec intellectus
indiget habitu fidei ad suos actus.
Contra quod est quod dicitur Hebr. xi sine fide
impossibile est placere deo, per consequens
est ad salutem quod non habita homo dampnatur
sed fides est huiusmodi Marc. ultimo qui non
crediderit condempnabitur ergo fides est
necessaria ad salutem. Preterea altiorem vitam
altiori cognitione indiget. Sed
vita glorie altior est quam vita nostra naturalis
ergo indiget aliqua cognitione super-
naturali que est cognitio fidei. Respondeo dicendum
quod habere fidem de hiis que sunt supra rationem
necessarium est ad vitam eternam quod quidem
hinc accipi potest. Non enim contingit
aliquid de imperfecto ad perfectum adduci
nisi per actionem alicuius perfecti nec perfecti
actio ab imperfecto statim recipitur
in principio perfecte sed inde quousque
ad perfectionem perveniat. Et hoc est
manifestum in omnibus rebus naturalibus
que perfectionem per tempus aliquam perfectionem
consequuntur. Et similiter videmus in operibus
humanis et precipue in disciplinis. In
principio enim homo imperfectus est cognitionis
intellectu. Ad hoc autem quod perfectionem

scientie consequatur indiget aliquo
instructore qui eum ad perfectionem
scientie ducat quod facere non posset
nisi ipse perfecte scientiam haberet et ut posset
comprehendere rationes eorum que sub
scientia cadunt. Non autem in principio sue
doctrine statim ei qui instruitur
tradit rationes subtilium de quibus
instruere intendit quia tunc statim
in principio scientiam haberet perfecte qui
instruitur. Sed tradit ei quedam
quorum rationes tunc cum primo instruitur
discipulus nescit sciet autem postmodum
in scientia proficiendo. Et ideo oportet addiscentem
credere et aliter ad perfectam scientiam
pervenire non posset nisi supponeret
ea que in principio traduntur quorum
rationes tunc capere non potest. Ultima
autem perfectio ad quam homo ordinatur
consistit in perfecta dei cognitione
ad quam quidem pervenire non potest
nisi operante et instruente deo. Divina
quidem est sui perfectus cognitor. Sed
perfecte cognitionis statim homo in sui
principio capax non est. Unde oportet quod ac-
cipiat per viam credendi aliqua per que
manuducatur ad perveniendum ad
perfectam cognitionem. Quare quedam
talia sunt que in hac vita de eis
perfecta cognitio haberi non potest que totam
virtutem humane rationis excedunt
que ista oportet credere quamdiu in statu
viatoris sumus videbimus autem ea perfecte
in statu patrie. Quedam vero sunt ad que
etiam in hac vita perfecte cognoscenda
possumus pervenire sicut et que de deo
demonstrative probantur. Que tamen a
principio necesse est credere propter quinque
rationes quas ponit Rabi Moyses. Prima
est propter profunditatem et subtilitatem
istorum cognoscibilium que sunt remo-
tissima a sensibilibus unde homo non est
ydoneus in principio ad ea cognoscenda. Secunda
est debilitas humani intellectus in
sui principio et ... circa
istorum cognitionem
homini longum tempus addiscere oportet.

a
q̄ eni dispo ad sciend q̄ inte
quigdā sp̄ p̄ulte cōplexiōis
et a cucitatib occupacōnū
ad puidend uit m̄tr̄, ex qb
omib appet q̄ si opteret p
demō tacōnē solū attipe ea
q̄ necō ē q̄ hoste de deo
paucissimi ad h̄ puenire possēt
et hij tn̄ nō n̄ p̄ longū tp̄s
vn p̄z q̄ salubre est hoib
via fidei p̄uisa p̄ quā p̄z oib
facil aditus ad salute s̄ q̄z
tp̄s. Ad p̄mū dd q̄ hoi q̄ de
suene est p̄uidemq̄ ad
illū fine q̄ndi q̄ ei p̄tatene
dant p̄ncia qui sc̄ cailligēs
Ad finē at qui facult̄ ne ex
cedit dāp̄ p̄ia nō q̄sit ta sic
s̄ quig ē hō capax corp p̄
sueuit ad finē, ut em dt
aug posse hr̄e fidē et cai te
ne ē hoī m̄ hr̄eat ē q̄ fideliū
Ad 2m dd q̄ ab ipa p̄a institu
nā hr̄ā ē ordinata l fine beti
tudinē q̄ē finē debitū
hoi s̄ nūq̄ s̄ ex sola dīna
liberali te Ad 3m dd q̄ ē q̄ui
distat a fine p̄ hr̄e q̄ q̄ in
finib z affecionē nō at opan
tt fine s̄ solū et ea q̄ st ad
finē et io ad puciend t fine
sup̄nale et statuunt indiget
fide q̄ ipm finē cognosca
ad quē q̄ntō nāle nō atti
git s̄ ad ea q̄ st ad finē Utq
nāt attingit nō tn̄ sufficit p̄ut
ordiata a finē et io nō in
digemq̄ h̄itib infusis ad ope
rād aliq̄ in dt a ronāl
s̄ ad eadē p̄ferrimo facilda
Nō sit at ē ex p̄te q̄ q̄niēdis
voc b dīa. Ad 4m dd q̄ ad ea
q̄ st fidei nō nāl determina
ret q̄ ei canalis q̄ sit s̄ q̄
dā nō nāl ordina supp q̄
nō sit eda sit nā ad ordiare

ad q̄ ualit ex dīa iustifica
vn hō nō vemoz q̄ n̄ h̄itu fidi
indigea mq̄ Ad 5m dd q̄ hō
p̄ferre ē aliis aliis u tn̄ det
innata st B ut ipā q̄ q̄ ead
nāt ad finē q̄ndi sit aliis aliis
p̄t duab vocib p̄mo q̄ hō ad
altore finē ordina tō sic
plurib auxiliis indiget
ad ipm q̄ndi trōnalia p̄n
nō sufficiat nō q̄ p̄ferrōe cit
2o q̄ h̄ ip̄a ei hoie p̄feroib
q̄niti sic eb iab p̄t hr̄e ad
q̄ndu finē sun̄ impotat
et ordina nāt determinat
sic aliis aliis s̄ locō q̄m
q̄ndi aliis aliis p̄uidit dat
ē hoi r̄ op̄ q̄ nāt noch̄ iuite
b̄ pare p̄ det dispone se ad
recipiendā auxil dīni q̄ sit
uite Ad 6 dd q̄ ē credul
itate sonat q̄ desēt sufficien
tōe credēdo sit ēē ebulusus
fluitē tribuēdo. Ille at qui
credit dcō nō excedit m̄odū
credēdo q̄ ei nō p̄t nimis
credi vn vnō se. Ad 7m
dd q̄ aplos t p̄phas in dī
dnitq̄ dī ad q̄ sit q̄ nū h̄s
q̄nalis vo d tāt dīū tn̄ ali
ē coph̄esiōn vōib exced
ē p̄tāto vn vōi repugnē
tūnib nō repugnet sic
t rustico in reptugnes vōi
q̄ sol sit maior trā t dīa
met sit assymet coste h̄ tu
capiti vo ablia appent
Ad 8m dd q̄ fides ē nātur
iglā p̄ id q̄ ep̄ferōib ipa
tp̄s hōi q̄ aliq̄ oppōnē ad
p̄ferōiē q̄ s̄ q̄ntū ad ido
est q̄ q̄niēdibi si fide ē nāt
cōtry h̄ ē cū c̄nq̄ eb ut
illa q̄ iup̄ferā q̄ ordina ad p̄
fectōe finib ē esset p̄ueniē
sic motq̄ uctēte q̄et ē q̄ ē sū

Ad ix dicendum quod fides non destruit
rationem sed excedit et ratio perficit ut
dictum est. Ad x dicendum quod hereticus
non habet habitum fidei et si unum so-
lum articulum discredat habitus
enim infusus per unum actum contrarium
tollitur. Fidei enim habitus habet ef-
ficaciam sicut praesumitur quod si-
del detineat ne contrariis fidei
assentiat sicut castigabis refe-
rendo a contrariis castigatis. Cum autem
hereticus aliquid credat quod est de
naturali cognitione non ex hoc ha-
bitum infusum ostendit sed ex habitu dignitatis
cui provide credit ita quod aliis sed
ex propria estimatione sicut etiam
pagani aliquibus unum de deo
credunt. Ad xi dicendum quod omnia
me quae fidei adiacebunt
suscipiunt et ceterum quae probatur
apostolus credidit ex quo cui dixit
eis testimonium perhibuit nunc
sacerdotem dicit multis ser-
monem confirmante sequentibus
signis subsequentibus ut eorum
non credendum quod in quo annuntiat
nobis ea quae in scriptis reliquerunt.
Ad xii dicendum quod duplex est difficul-
tas quaedam ex parte operis
operis et haec difficultas opera
admittitur. Alia est ex indispositione
et tarditate non ostendit meritum
et hanc aufert habitus et non perimit.
Ad xiii dicendum quod potentiae naturales sunt
determinatae ad unum et non indi-
gent habitu determinante sicut
rationales quae sunt ad opposita.

Undecimo quaeritur utrum sit necessarium
explicite credere. Videtur quod non.
Illud enim non est ponendum quo
posito sequitur inconveniens; sed si ponatur
quod sit necessarium ad salutem quod ad
explicite credatur sequitur inconveniens
possibile est enim aliquem nutriri
in silvis vel inter lupos et tunc non potest
explicite aliquid de fide cognoscere

et erit absque damnatione; et ab his
quae sunt inconvenientia quod sit
necessarium ad explicite credere.
Praeterea adeo quod non est in potestate nostra non
tenemur sed ad hoc quod explicite
aliquid credamus indigemus audi-
tu interiori vel exteriori quia fides
est ex auditu ut dicitur Ro. x.
Audire non est in potestate aliquis nisi
sit qui loquatur et non est de necessitate
salutis quod aliquid explicite credat.
Praeterea quaedam sunt subtilissima non sunt
rudibus tradenda sed nulla sunt
subtiliora et altiora his quae
rationem excedunt quae sunt articuli
fidei. Ergo talia non sunt proponenda
et non omnibus tenentur saltem ad ex-
plicite ad credendum. Praeterea multi
gentiles ante Christi adventum sal-
vati sunt ut dicitur Job 9 et 19 c. et
ut ipsi autem non potuerunt ad ex-
plicitum de redemptione quia scire-
tur ad eos prophetae non pervenerunt.
Ergo credere explicite articulos
de redemptione non est necessarium ad
salutem. Praeterea multi articuli de re-
demptione unus est de descensu
ad inferos sed de hoc articulo
Johannes dubitavit secundum Gregorium cum
quaesivit: tu qui venturus es
Mt xi. Cum tamen ipse fuit de maioribus
quorum nemo maior surrexit. Ibidem dicitur
vel quod et maiores tenentur ad
cognoscendum explicite articulos de
redemptione. Sed contra quaeritur quod sit de
necessitate salutis explicite omnia
credere, eodem enim modo omnia ad fidem
pertinent; ergo qua ratione unum expli-
cite credere eadem ratione et omnia.
Praeterea unusquisque tenetur admittere omnes
errores qui sunt contra fidem sed hoc facere
non potest nisi explicite omnes articulos
cognoscat quibus sunt credendi.
Ergo tenemur explicite credere. Praeterea sicut
mandata dignitati in operandis
ita articuli in credendis, sed quilibet tenetur

sicut omnia mandata decalogi.
Non enim excusatur si ignorat
eorum aliquid quod tenetur. Et quibus tenentur
omnes articulos explicite credere
post adventum Christi. Dicendum quod omnibus fidelibus
sufficit implicite diligere deum
et non tenentur ad explicite credendum de
eo. Prophete vero continentur quantumcumque simplices
existentia de dictis articulis fidei
quod non esset ... explicite credendo
tenentur et ... perfectius fidei
cum sit in omnibus fidelibus. Sed
aliqui fideles tenentur ad omnia
que sunt fidei explicite credenda
et omnes tenentur ad hoc. ... Credere
de informiter sufficit ad salutem
sed credere implicite credere
informiter oportet ... prelati
quorum fidem mitigant fideles simpli-
ciores qui implicite credunt
habent fidem informem, credere
implicite non sufficit ad salutem.
Secundo dicendum quod implicite ... dicuntur
esse in quantum ... multa continentur
explicite ... in aliquo uno
... considerantur et transfe-
runtur ... ad ...
alia, unde quando aliqua multa ...
continentur in aliquo uno dicuntur esse in
eo implicite, sicut conclusiones in principiis.
Explicite autem in aliquo continentur
quod in eo actu existit. Unde ille
cognoscit aliquid principia. Ulterius
habet implicite cognitionem de omnibus
conclusionibus particularibus, cum autem
tales actu considerat dicitur ea
explicite cognoscere. Unde et explicite
dicimur aliquid credere quando eis actu
cogitatione adheremus, implicite
vero quando adheremus quibusdam in quibus
sicut in principiis ista continentur,
sicut qui credit fidem ecclesiam
esse veram, quasi implicite credit singula
que sub fide ecclesie continentur. Circa
tertium est quod ad eius fidem ad quam omni
tempore explicite credenda tenentur, credenda

non sunt que omni tempore sunt explicite
credenda, sed non omnibus. Quedam vero
ab omnibus sed non omni tempore. Quedam
vero nec ab omnibus nec omni tempore.
Nunc enim oportet ad explicite
credi ab omni fideli. Secundo hec
apparet quod accepto fidei sunt
in nobis vel etiam multis preter alios sic
accepto discipuli de hiis que
primo a magistro traduntur per que in
huiusmodi dirigitur. Non possunt autem dirigi
nisi actu aliquid considerarent, unde
oportet quod discipulus ad actualem consi-
derationem accipiat. Et similiter oportet quod
fideles quibusdam ad explicite credant
et duo sunt que apostolus dicit Hebreorum xi:
Accedentem ad deum oportet credere
quod unum quibus tenetur explicite credere
et omni tempore deum esse et remunerato-
rem vero hominibus. Non est autem possibile
quod aliquis statim in me explicite
cognoscat omnem illam scientiam
quam deus habet in quantum habet eam co-
gnoscit sed possibile est aliquem in statu
viae explicite cognoscere omnia
que proponuntur humano generi sicut
ut videmus ad quam quis sit sufficien-
dignatur et ... per scientiam fide
quantum ad explicationem sed hoc profec-
tus non est omnibus unum ... constituto
constituuntur ut quidam aliis pro-
ponuntur ad erudiendum in fide.
Unde non tenentur omnes explicite
credere omnia que sunt fidei sed soli illi
qui erudiunt doctores fidei instituuntur
sicut sunt prelati et habentes curam
animarum: nec tamen isti et omni tempore
tenentur omnia scire explicite credere.
Sicut enim in profectibus unius hominis in fide
per successionem temporum ... et tocius
humani generis, unde dicit Gregorius quod per suc-
cessiones temporum crevit divine
cognitionis augmentum. Propterea autem
temporibus quibus profectio ... humani
generis est in tempore ... tempore ma-
iores omnia que sunt explicite fidei
credenda tenentur, sed temporibus precedentibus

et maiores non tenebantur ad credendum
omnia explicite, plura autem expli-
cite credebant post tempus legis et
prophetarum quam ante, ita tamen quod ante
peccatum non tenebantur explicite
credere ea que sunt de redemptore
quia adhuc necessitas redemptoris
non erat, implicite tamen hoc crede-
batur in divina providentia qua intus deum
credebant diligentibus se provisu-
rum omnibus necessariis ad salutem,
sed autem post peccatum et post nativitatem fuit
a maioribus explicita fides
de trinitate habenda, autem a minoribus
post peccatum usque ad tempus gratie
ante peccatum enim fortassis distinctio
non fuisset ut quidam per alios
erudirentur de fide et similiter est post
peccatum usque ad tempus gratie maiores
tenebantur habere fidem de redemp-
tore explicite, minores vero
implicite vel in fide patriarcha-
rum et prophetarum vel in divina provi-
dentia, post tempus gratie omnes maiores et
minores de trinitate et de redemptore
tenentur explicitam fidem habere, non
tamen omnia credibilia circa trinitatem vel
redemptorem minores explicite
credere tenentur sed soli maiores,
minores autem tenentur explicite credere
generales articulos ut deum esse
trinum et unum, filium dei esse incarna-
tum, mortuum et resurrexisse
et alia huiusmodi de quibus ecclesia festa
facit. Ad primum dicendum quod non est
inconveniens ponere quod quilibet teneatur
ad explicite credendum, et si in sil-
vis vel inter bruta animalia nutriatur,
hoc enim ad divinam providentiam pertinet
ut cuilibet provideat de necessariis
ad salutem dummodo ex parte eius non
impediatur. Si enim aliquis taliter
nutritus ductum naturalis rationis sequeretur
in appetitu boni et fuga mali
certissime est tenendum quod deus ei vel
per internam inspirationem revelaret ea

que sunt ad credendum necessaria, vel aliquem
fidei predicatorem ad eum dirigeret
sicut misit Petrum ad Corne-
lium, Actuum x. Ad secundum dicendum quod
quamvis non sit in potestate nostra
cognoscere ea que sunt fidei ex nobis
ipsis, si tamen nos fecerimus quod in
nobis est, scilicet ductum naturalis rationis
sequamur, deus non deficiet nobis
in eo quod nobis est necessarium. Ad
tertium dicendum quod ea que sunt fidei non
opponuntur simplicibus ut patet
[illegible] quantum ad quandam
generalitatem, sic enim ea explicite
credere tenentur ut dictum est. Ad quartum
dicendum quod gentiles non ponebantur
ut instructores divine fidei,
unde quantumcumque essent sapientes
sapientia seculari inter minores
computantur ad istud, et ideo sufficiebat
eis habere fidem de redemptore
implicite vel in fide prophetarum
vel in ipsa divina providentia, probabile tamen est
multis etiam gentilibus mysterium re-
demptionis fuisse ante Christi adven-
tum gentilibus fuisse revela-
tum sicut patet ex sibillinis vati-
ciniis. Ad quintum dicendum quod Johannes Bap-
tista quamvis suo tempore inter maiores
fuit computandus quia precursor vite
fuit a deo constitutus, non tamen
oportebat quod explicite crederet
omnia que post Christi passionem et nunc
tempore gratie revelata explicite
creduntur. Non enim suo tempore
cognitio ad suum complementum
pervenerat quod post passionem firmatur et
[illegible] quidam tamen
dicunt quod Johannes hoc quesivit non ex
persona sua sed ex persona discipulorum, dubitabat de Christo, quidam autem dicunt
quod non fuit questio dubitationis sed pie
admirationis humilitatis ... dig-
natus ad inferos descendere.
Ad primum autem quod non e
caderent de omnibus que ad fidem pertinent.

quedam enim sunt aliis obscuriora
et quedam aliis notiora. Ad hoc
quod hoc dicatur distinctio quorundam
articulorum pro aliis oportet expliciter
credere. Ad 3m dicendum quod ... quod non
credit explicite omnes articulos
propter omnes errores [illegible] quod ex
habitu fidei retardatur nec consen-
tiat contrariis articulorum quod est
solum implicite ut si cum sibi
proponitur contrarium insolita suspica-
batur et assensum dicat quousque
instruatur per eum qui est dubiat
fide determinare. Ad 4m dicendum quod
mandata decalogi sunt de hiis
que naturali ratione dictat ratio quibus certa
explicite cognoscuntur et sic
non de articulis fidei qui sunt supra
rationem. Ad 5m dicendum quod dilectio non
distinguitur per explicite et im-
plicite sicut quantum dilectio fide
sequitur et quod dilectio continuatur ad rem pro-
ut in se existit, quare in particulari
subsistit, cognitio vero continuatur
ad id quod est in apprehensione cognoscentis per
apprehendere ... in universali et in particulari,
et ideo non est sic de fide et de cari-
tate. Ad 5m dicendum quod ab simplicibus [illegible]
de hoc sunt examinandi de omnibus
articulis quod teneantur omnes ex-
plicite credere sed quod teneantur non as-
sentire pertinaciter contrariis alicuius
articulorum. Ad 6m dicendum quod non est
propter dictam habitum fidei ex-
plicite credere quam aliis sufficit
implicite credere sed propter officium
diversum. Nam qui doctor fidei
ponitur debet explicite nosse ea que de-
bet tenere et docere sicut patet ex alterius of-
ficio decet et perfectione similiter hic
de hiis que sunt fidei. Ad 7m
dicendum quod minores non habent fidem
implicitam in fide maiorum hominum
particularium sed in fide ecclesie que per
... et per unum non distinguere
fidem implicitam in fide aliquorum
... quod ... credi forte

... ut in formalibus sed propter convenientiam.

Duodecimo queritur de credito:
utrum una sit fides moder-
norum et antiquorum. Et videtur quod non, scientia
enim ubi diversa est scientia et particularium
sed antiqui cognoscebant ea que sunt
fidei quasi in universali implicite credentes,
moderni autem particulariter credentes
explicite, ergo non est eadem fides
modernorum et antiquorum. Preterea fides
est de enuntiabilibus sed non sunt eadem
enuntiabilia que nos credimus et
illi crediderunt, ut Christus nasci-
turus et Christus natus, ergo non est eadem
fides nostra et antiquorum. Preterea deter-
minatum tempus in hiis que sunt fidei est
de ... ad credendum. Ille enim
infidelis reputaretur qui diceret
Christum modo nasciturum sed ... determinatum
sed fidem nostram et antiquorum est tempus
variatum. Nos enim credimus de
preterito quod ipsi credebant de futuro,
ergo non est eadem fides nostra et
antiquorum. Contra Apostolus ad Ephesios 4: unus deus
una fides etc. Ad hoc dicendum quod hoc
firmiter est tenendum unam esse fidem
antiquorum et modernorum, alioquin non
esset una ecclesia. Ad hoc autem susti-
nendum dixerunt quidam enuntiabilia
esse de preterito que nos credimus
de futuro que antiqui crediderunt,
sed hoc non valet ut variatis temporibus
componentibus partibus eadem compo-
sitio maneat. Videtur enim compositio
alia ... [illegible]
Unde alii dixerunt quod enuntiabilia
sunt diversa que nos credimus et illi cre-
diderunt sed fides non est de enun-
tiabilibus sed de rebus ad quas
enuntiabilia sunt diversa. Dicit
enim quod ... fidei ut
credat Christum esse natum sed hic qui ac-
cidit ut credat eum esse natum fuisse
... et sic apparet quod credere
... non per ... de
compositione ...
... credo ...

aliquam componens ex hoc quod aliquid
tempore quo ei assensum adiungit vel dividit
dividendo et componendo ut dicitur in iii
de anima, sicut supra. Credo enim
id est credo nunc esse vel fuisse vel
futurum esse. Tertio dicendum quod obiectum
duplex potest considerari vel secundum se
ut est apprehensum, et per hunc modum
obiectum ab eo accipit multitudinem
vel unitatem, vel secundum quod
cognoscitur a credente, et [illegible] quod
accipiatur, id est quod obiectum fidei [illegible]
in rebus credita apud [illegible]
sic est una quia refertur ad nos et
ad aliquos [illegible] ex unitate obiecti
fides unitatem recipit. Sic at-
tendendo secundum se acceptum multa
sic plura sunt credita per diversa tempora
et loca, sed ab hac diversitate non
diversificatur fides. Sed numquid fides
omnibus modis est una? [illegible]
[illegible] quod sciendi [illegible] non
diversificat scientiam [illegible] ad
modum sciendi [illegible]
ad rem scitam [illegible]
Ad tertium patet [illegible]
dicendum quod tempore non variatur sed secundum
diversum ordinem ad nos vel
illos [illegible] in tempore in quo
passus fuit [illegible] diversos respectu
aliquorum dicitur praeteritum vel futurum
vel [illegible] praecedentium vel sequentium.

Questio est de [illegible]
et in fide, et primo queritur
utrum intellectus et ratio sint
diverse potentie. Et quod sic videtur in libro
de spiritu et anima: cum ab inferioribus
ad superiora ascendere volumus
prius occurrit nobis sensus, deinde
ymaginatio, post eam ratio, post eam
intellectus, post eam intelligentia, ultimo
summa sapientia, que est ipse deus.
Sed ymaginatio et sensus sunt diverse
potentie, ergo et ratio et intellectus. Praeterea homo dicitur
[illegible] cum omni creatura convenit [illegible]
cum omnibus creaturis, sed [illegible] homo
convenit cum plantis [illegible] quedam potentie

anime sunt eis et alia distincta a
ratione que est propria [illegible] hominis [illegible]
[illegible] quo convenit cum brute
sensus, ergo per rationem [illegible] convenit cum
angelis [illegible] homo in [illegible]
intellectus [illegible] a ratione que
propria [illegible] dicit Boecius
v. de consolatione. Praeterea sicut se habet [illegible]
acceptio [illegible] ad [illegible]
[illegible] qui de eis iudicat [illegible]
[illegible] ad
intellectum ut iudicium [illegible] de hiis
de quibus ratio [illegible] tunc enim de
hiis que ratio confert homo iudicat
cum resolvendo ad principia [illegible] de-
venit. De quibus est intellectus [illegible]
[illegible] resolutoria
nomina, ergo sicut sensus communis est alia potentia
a sensu proprio, ita intellectus a ratione.
Praeterea [illegible] iudicat [illegible] actus
potentie diversus ab eo [illegible] prout
[illegible] sicut supra
[illegible] iudicat
[illegible] in libro de spiritu et anima
[illegible] sensus percipit, ymaginatio representat,
[illegible] ingenium
investigat, ratio iudicat, memoria
servat, intelligentia comprehendit.
Sed ratio et intelligentia sunt diverse
potentie [illegible] omnibus
modis semper ad actum [illegible]
[illegible] omnibus modis [illegible]
[illegible] ad actum semper [illegible]
[illegible] omnibus [illegible]
nobis aliquem actum [illegible]
sed simpliciter [illegible] ratio [illegible]
[illegible] collatio [illegible]
[illegible] actum semper [illegible]
[illegible] semper [illegible]
intelligentia indivisibilium sit
dicit in 3o de anima, ergo intellectus et ratio
sunt una potentia [illegible]
[illegible] de [illegible]
cognoscit [illegible] aliquem [illegible]
[illegible] ymago [illegible] Augustinus ix de
Trinitate [illegible] cognoscit ergo ratio
et [illegible] intellectus non [illegible] proprie

diuersificat p actus & actus p obiecta
obiecta volebat intelligere maxime
differentia, Ut enim dicit li de spiritu
et anima percipit corporeum ymagina
ginatio et corporum similitudines vero
corporum nabis intellectu spiritualium
intelligentia spiritum intellectualium maxime
autem dicit natura corporea a spiritu intellecta
to ergo intellectus et ratio sunt diuerse potentie
p boecium dicit in v de consolatione hominem
nunc aliter sensus aliter ymaginatio
aliter vero aliter intelligentia intuetur
sensus enim figuram in subiecta materia constituta
ymaginatio vero solam sine materia
iudicat figuram ratio vero hanc transcen
dens speciemque ipsam que in pluribus singu
laribus vel consideratione perpendit
intelligentia vero celsior oculus ex
istit supergressa namque uniuersitatis
ambitum ipsam illam simplicem
formam pura mentis acie intuetur,
Dicit ergo ymaginatio est diuersa potentia
ex eo quod ymaginatio considerat formam
non in materia sensibili non in materia constituta
intelligentia quoque considerat formam ab
solute alia est potentia a ratione que considerat
formam vel cum particularibus con
iunctam p boecium dicit in v de consolatione hominem
et admittitur ad id quod ratiocinatio
qui generaliter ad eternitatem tempus ad
punctum medium circulus Ita est ratio
ex rebus mobilibus ad principium diuine
stabilitatis simplicitatem que constat quod
punctum a centro circulus a centro
tempus ab eternitate generatio ab ipso esse
p enim dicit ergo ratio vero ab intellectu
sicut dicit boecius in v de consolatione vero sicut
tempus generatio est intelligentia solatia
ad quod est dicitur in homine non potest
rationem ad vnam vero potentiam ergo non
est vna potentia per se ordine actuum
eorum potest accipere absolute
ad quem intellectus esse potentie p ratio
sicut quod pertinet ad rationem intellectus
et vero potentia ratio ad plures scientias
non est eadem potentia vero intellectus ipse ratio

considerare vel entitate absoluta
et entitate vel in hoc quorum considerat
dicitur comminuunt ... deficit
quod ergo in homine anima ad duas esse
potentias vna cognoscitiua entitatis
absolute quod est intellectus alia cogni
tiua alio quod est voluntas sicut
dicit in li de spiritu anima vero est in
affectibus quibus bonum malumque dis
cernit utrumque eligit diligit et di
ligit quod ad assumptionem vi
que est alia potentia quam voluntas
vero ... Sed quod est quod augustinus dicit vii
de trinitate vbi dicit peruenimus ad
ymaginem que est homo ideo quod ceteris
aliis antecellit id est ratione vel intellectu
ligant quod ad deum anima vero intel
intellectuali dicitur potest quod patet ad
rationem quoniam non est ut augustinus
ex quo nunc quod rationem vel intellectu
accipiat pro eodem, p quod sed quod
ad hominem et hoc ephesios iiii
renouamini spiritu mentis vestre
intelligamus hominem ideo factum
ad ymaginem dei quod in voluntatibus
aliis antecellit Item dicit in parte
vel mentibus vel intelligentia quod potest
p augustinus dicit in xii de trinitate p
quod ... quod non sit nobis com
cum pecoribus hoc ad rationem pertinet
hoc et ad intellectum sicut philosophus in li
de anima dicit ratio vero et intellectus
p omnibus potentia que comparat alia ad
inuicem est quod habet intellectus absolute
cognitionem vel philosophus probatur de
anima quod oportet nobis esse vna potentia
que cognoscat album et dulce p
quod cognoscimus in eo quod sic
hoc quod discernit inter aliqua diuersa
comparat ea ad inuicem Itaque
confert vna aliud comparat
quod illius potentie que considerat vel absolute
absolute ad cognoscendum quod patet ad
intellectum ... non est diuerse
potentie ... potentie esse quo co
similiter et ad absolute accipimus

sicut fideles qui absolute ad accipiendum
incognitum ipsi summe intime inheret
conferendo incognitum per animi spe-
culo contrarium quodam quod ei sequitur
mitur. Ergo eius posito est consequens et
ad absolute accipiendum summe [illegible]
quod ad eiusdem istius communibus investi-
gationibus intellectus et omnibus distan-
tiarum est consequens origo et decli-
nasse est ordo quidam inter substantias
corporeas ex quo quedam aliis superio-
res dicuntur et causa regitive sicut et
est quidam ordo inter substantias spiritua-
les. Superiorum autem et inferiorum corporum
hec est differentia quod inferiora corpora
suam perfectionem consequuntur per motum generationis
generationibus scilicet et alterationibus et augmentationibus
ut patet in lapidibus et plantis et
aliis. Superiora vero corpora suam perfe-
ctionem habent quantum ad substantiam vir-
tutem et quantitatem et figuram absque
omni motu sicut in corporibus celestibus
ut patet in sole et luna et stellis.
Perfectio autem spiritualis nature in cognitione
veritatis consistit. Unde sunt quedam
substantie spirituales superiores que sine
aliquo motu vel discursu statim
in primo statu subita sive simplici ac-
ceptione cognitionem obtinent veritatis
sicut est in angelis unde et vocantur intellectus
deiformes hoc est divini. Quedam vero sunt
inferiores que ad cognitionem veritatis
perfectam venire non possunt nisi per
quendam motum quo ab uno in aliud
discurrunt ut ex cognitis in
incognitorum noticiam perveniant
quod est proprie humanarum animarum et inde
est quod ipsi angeli intellectuales
sunt dicuntur anime vero rationales
dicuntur eo quod simpliciter et absolute co-
gnitionem desiderant [illegible]
intelligere dicitur quod intellectus ipsam veri-
tatem intuitive quodammodo legit. Ratio
vero discursum quendam designat quo ex
uno in aliud cognoscendum pertingit

ut pervenit unde dicit Ysaac in libro de
diffinitionibus quod ratiocinatio est cursus
cause in causatum. Motus autem omnis ab
immobili procedit ut dicit Augustinus VIII super
Genesim ad litteram et motus terminatur
in quiete ut in quanto physicorum dicitur. Et
motus comparatur ad quietem ut ad
principium et ut ad terminum. Ita et
ratio comparatur ad intellectum ut motus
ad quietem et ut generatio ad esse
ut patet ex auctoritate Boetii. Unde ratio
comparatur ad intellectum ut ad principium
et ut ad terminum. Ad principium quidem
quia non possumus humanam per unum
in aliud discurrere nisi quod discursus
ab aliquo simplici acceptione veritatis
incipiet que quidem acceptio est
intellectus principiorum. Similiter et in rationis
discursu non ad certitudinem pervenit
nisi fiat examinatio eius quod per discursum
invenimus ad principia. Propter
quod ratio resolvit ut sic intellectus
inveniatur rationis principium quantum ad
viam inveniendi et terminus quantum
ad viam iudicandi. Unde quamvis
cognitio humane anime proprie fit per
viam rationis est tamen in ea participatio
illius simplicis cognitionis que in
substantiis invenitur superioribus ex quo et
intellectiva vis hic dicitur
et hic sit illuminatio que Dionysius
VII capitulo de divinis nominibus assignat dicens
quod divina sapientia fines priorum
coniungit principiis secundorum. Consideran-
dum quod inferior natura in suo summo at-
tingit aliquid infimum superioris
nature et hanc quidem doctrinam auctorem
creaturarum Dionysius VII capitulo de divinis nominibus
sic dicens. Ipsa scilicet divina sapientia
intellectuales angelorum mentium
virtutibus simplicibus et beatis habent
intellectus non a divisibilibus aut sensibilibus
aut sermonibus diffusis congregantes
divinam cognitionem sed uniformiter
intelligibilia divinorum intelligunt
propterea subiungit de animabus propter

dina sapim et que vocale hut
diffusine quidem titulo cta
conuenientate cruciteb di-
uisti varie defitientes ab
vnitib mctib, sz p quolucoz
multoz ad vnius sl digne
hite mtellab equalib an-
gelis imgntu e atalb prou
t p9 gle qrio d. qr i d q e sirve
nt nopt eei infiorina pste
sz p quida tenue pticipatoz
sit in assitiano ero sz e q
pticipo vois m9 brutahut
qnda pruidiam nalem ut
pz i pueri metth ad at q sic
pticipa nob h ut poss i sic
liquid pst e subiacet p oc
hutt dsit dr i p metth q
cognito dd dind e t no hia
posso, vn ad id q h mo hu
no deputa alig scia scolti
bruta no dur hreroz alig
quinib ad prudie pticapet
sz h c mch quda estimatoz
nalz silr zu i hoie e yma
po spalp quasimp t abso
k dbz discursu q gnin z mt
obtineat sz e unitate actip
me cep quenda hit unle
qui dr mtq pueri de noc
i i hoie alig d voc sepata
qnitq dicit sz p ra vemit q
dre q pticipat de mtllau
simpli tc ex quo e puer y t
tinlg i eq spa opon g vnti
lo de spu c ma pp9 actq met q
voi attribuit z d at q e vois
spu po nt vois actq vbi dr
thro e ai aspctib q o p sepm
viz mtue. vatinato at e
vois mquisico d at o t q ag
ponab pp c t p sic qpetit ad
simplice actip h t q gnitoz
mtat q e in ob no tucet aa
po arde q sit pz qb anice
t y9 de nalib diuis actq
mdicat poz s diam, tuc tn
q uno pit i id p uci vi vesi
sc t ro z lib no reduci i id
puci y i capet retine s h i
luid h i d aut i sicut e t ud
vmagmaco que retiet foz b
corli h i orgna corli est
alia po a ssu qui recipit
p dictas formas p organu
corl y sic tq at vois qui e d f
cunt e t mt q qui e simp
apph c d h mtate q part ad
illuc ut q it o adlect e motq
ad quiete t i id at puer y
reduci quiescend e t moue i
omnib i q lug nucmi q r p qua
m ad quiesce t i loco p oad
mo ad locu, sz s c h ub q es e b
t motunt p s t mt e mp s tm
vn t po dy s ta ur eb t mtate
actip e b ub e cut diu s e h v a
q mep m e p s t aud e a b s te
cognoscet, mq m ud ci p s t a
discursum dig et, vn v o p pe
acc e pta u o s pt ec alia po
ab mtellitu i nob, sz mterdu
rpauib cognitia q e po m e
situe vo dr qr toferet mt
for b m dim s plc b sic vo p pe
dianit p t e b vlc b ut d e co
meta i z o de math h t oz
ganu detmatu s medi a
cellula cebri th e vo sz
dubio alia po e ab mtllu
sz de hac ad p u s no mt e d q
ad p y g o d d q lib de ssu
t m a n o e ante t u g u t e c
e e a u g q sustinendo tn eu
pt dici, q auctor e q n mt e d
p i a distingue p o b a u e sz
bude diu s o b g rad q q dia
cognoscendo p sicit ut p ssm
for b cognoscat i ma p p ima
ginacoy for b retinet tn
sine ma sz cu m e q dom i b
pvarypam foz y e cunctate

vnu malum formē individuali
ma ex qualitas t consurgit ad
hanc ut i hendo cognitionis
aliqualē de spiritibus t atis et
dd hre int rug qr hs spuales
sbab ponit g forme ind exntes
ggnd sit t et oh ultig ptig
i aliqui ggnitionis ipsius dei
t sicut dd intelli z hre que
pe actu int g nominat eo
q dui cognoscere pprium dei e
tung int g e sed intelligia
i sua intelliv sed d xy dd q
sic dt boec i v de gsol sic
vis amplecti inferiorē vis su
perior ud sed superiorē nō as
surgit, yuna superior ptē d
qē infidir nō sed at plene
sed qi e superior sit iond ane
ronal ht pos ad ea q st sunt
ut vegetatione nō at sed ea
q sunt intellectuale nē q br paz
existit, sed d xy dd q sensus
conditi ria sibilia pcipiat
hphy oz q r ea sed ra h yma
quem ronem aliab nō hre t
vui pse abus i hac quem
obi rom unq sum ppoz pt i
q ept sz simp e acceptor
ro ptingit sit ad sum fini
ut qui dys simus ro ibi sia co
cludi, y uno ozq i nob sit
alia po a ro e sit sig cuis a
pis, sed x dd q individuale
no e spiri oib pt q abint tu
distingui possit q e int g
individuatib e e vij ut sbys
sz pt ato indicum ro i att
buit e gphesio intelligē
q indivitum nobis ut quē
sit h resolom i piei, sup
at mitas ophesio p intu
sed, i dd q e e oth in alib
simp e sed eopon e tat
sz simplicitai q posit salua

t mde ee qi simp ni nō i ne id
ye et ō poait mdi y e gpoitu
sit et coz simp e uo hē sapo
re qui se mixto onj sz coz
mixta hut ea q st simplicium
coz y iz mō impsitam sicut
calid z frigid leuet gue
inet i corb mixt se z ido i
met dno qui e dio simp e
ni gpo inet sz ro nra glius
sit et opoita ex oh e ipa ad
be ua simp t mochi sic
ex e cat i sila y magi e pt i
aliquē actu simp e et i a q
actu gpoitu pt gponit
p dicatu sb qut put gpot
puri t ordine adgclone
hm ead pō i nob e q q sit
simp e eb vnu quiditate bt
q fort pponet q ro tina
quoz vnu ppu e ro i oib inq
e ro, alia duo put eent q
ingr y e int q y puz y inet
i angel et y pled spes q
nosat sz i deo e solu p y
qui cognosce do eem sed a
dia int e simplicia et gplexa
sed vj dd q ma quodam o
gnoscat y e pcipam sig
nosse e e notitia sui ap
se tenet z quod se e q sit
p spem intelli e put gsse e
ggnitionis t dys ve oz sui
impt at e et de eod p hē et
aug loquitur y in rone sz
sed vij dd q dna abozam
pt pos diuisi ra eo ehe
p actu les dua but i obi
tudo p bat u e io at rois
obi y pō na cor ea q e sun
hnde q incoi bē ut a sshi
z sat a sinata ozti h cat vn
eit a nab vn usi bly p sig
intuiti q nu int q q o pp e o

ingenitu vo e huas gm pda
ce hinc at ulti9 assumgit ad
cognoscendu spm catu q ma
gis copetit ei s q ptiapat
ald de na supiori qui sed q
e ppu bt pst egens / ad viij
dd q hoc q mult intellis et
vom ee diusas intes gg
no tn eg d3 diusoz / vo nc
em mult ce homytio dt q gg
nosit forvb ulcs i ptrcula
q3 huna cognito pe gsistit
et forv a ffiby abstetas /
Intelligiam at mult ee sbaz
supiorz q p9 intuitu forv pc
nt9 imatles apphedunt tio
mult q vo nuqm ptigat ad
id q e intelligie q3 ad uide
du quidt tes imaliu sb dre
h infim hg cognicde ptige
no possum9 htat eie i pria
tu p glan diuns disformes /
Ad x dd q put vo tmt9 st
i dius no st vna pozit qui
de eis put ut9 i hoie mei
Ad q dd q vo i ptet de at
tibs qui st diusa7 poz / co
tingit at vnu pote diusos
acts quoz vnuge alio poz
sit ut9 q pot actg e ints q
qui de e forve diusas pocs
Ad xj dd q ut9 cognoscit
ua sz p eand e pom h tu p
ue hndem inq7 e vonal
q cognoscat entitate i hoc
entitate ud absolte ggse
mag st ut ee supiorz ut ex
ducte b induct pz Ad xij
dd q dilige diust elige vtil
attribun vomo q st inc
ipig h inq7 e ex indicio vois
uob affer i dusit i fine
z p hit e mon vo al distig
ua stilet gtupis le q ad agge
du inclinam ut ex indicio vois
ut pa q e q e iria scilt egupt
Dr z uob eccivoc q i afftu e i
pte aue vo aly sit dd inemo ee
i ssitiuo ingenitu e i pte essitia
no q sit eadem potey
Scdo queritur utr o vo supior
z infior sint diuse poces
ut q vt em aug9 dt i x de
trini ymago trinitatis et supiori
pte vois no at i infiori Ez
ymago deu aia ossistit
z9 potcijs g o infior no pt
ad eade pom ptin cas de trisu
piori / et uident ee diuse poc
pte cup s ad totu dual coz
i alig sui menti p g q inci
totu sz aiano dr ee toyt
pol g o i diuse ptes st dise
poch vo supior z infior no
iua ab aug9 diuse potes
vois g o st diuse poe s poc
e tm cuing t oe t pale et
inutale et otiges ut pz p
phm x meth sz p aie q dr
scictifica a pho i vj eth e ra
ute usa / vo tina at sme
opina e c ti o ting es ergo vo
supior inh at etins infior
uo tpalia z caduca d sp at
vr q idz sit vo tinat in q
infior p scictificu id q
supior sz scictificu z vo ciua
sup ior h sz diuse poc nt pz p phm
ibiij g o z vo supior z infior
st diuse poc p sit phi ibij
dt ad ea q gnie hta a oz dct
inari alt ab pob aue euo ib
po ue q ad eliggen deter
iua dct me ad i pp agm
silitu z t ipa diuersita s obor
h geg att ista diusi poz
h etiuc cozplext om alta
tu cozplez inco pplent
ignc gant ut dr i x meth
g o vo supior z9 obuysit vob
e tut z ampo a vo e infior

que habet per mutaciones adveniat sed potentie distinguuntur per actus et actus per obiecta, sed aliud obiectum est verum contemplabile et aliud operabile bonum ergo et alia potentia est ratio superior que verum contemplatur et alia ratio inferior que bonum operatur. Preterea quia in sensu non est verum multo magis aliis comparatum et verum, sed superior ratio non est una potentia sed plures cum in ea sit ymago que in tribus potentiis consistit ergo non potest dici quod inferior et superior ratio sit una potentia. Preterea non est simplicior quam sensus qui in parte aliqua sensitiva non invenitur quod eadem potentia habeat diversa officia ergo multo magis in parte intellectiva una potentia diversa officia habere non potest, sed ratio superior et inferior per officia geminatur ut dicit Augustinus xii de trinitate ergo sunt diverse potentie. Preterea quecumque actus attribuuntur [illegible] que non [illegible] ducuntur in eadem potentia, sed sic hec dicuntur ab potentiis [illegible] assignare sicut [illegible] recipere et retinere distinguuntur ymaginatio a sensu, sed eternum et corruptibile in eadem potentia reduci non possunt. Non enim sunt in eadem potentia corruptibilia et incorruptibilia [illegible] ut patet in [illegible] methaphisice ergo eidem potentie actus attribui dicuntur et ratio superior et inferior sunt diverse potentie. Preterea Augustinus dicit in xii de trinitate per ea que ad homines vero contribuit [illegible] virum, mulierem, serpentem [illegible] significari dicit que sunt in nobis scilicet ratio superior et inferior et sensualitas, sed sensualitas est alia potentia ab inferiori ratione ergo et ratio superior ab inferiori [illegible] per unam potentiam non [illegible] sicut patet [illegible] sed quia [illegible] ratio inferior et superior non [illegible] per Augustinus xii

de trinitate ergo non sunt una potentia sed diverse perfectiones que sunt diversorum perfectabilium cum proprius actus requirat propriam potentiam, sed habitus anime sunt perfectiones potentiarum ergo diversitas habituum sunt diversarum potentiarum, sed ratio superior perficitur sapientia, inferior autem sciencia que sunt diversi habitus ergo ratio superior et inferior sunt diverse potentie. Preterea potentia perficitur per suum actum sed diversitas aliquorum actuum inducit ut innuat potentiarum diversitatem ergo et ubicumque invenitur diversitas actuum debet inducere diversitas potentiarum, sed ratio superior et inferior habent diversos actus quia per officia geminatur ut dicit Augustinus ergo sunt diverse potentie. Preterea superior et inferior magis distant quam intellectus agens et possibilis cum ita intellectus attendat actus agentis et possibilis non autem actus superioris et inferioris rationis sed et diversitas [illegible] sed intellectus agens et possibilis sunt diverse potentie ergo et ratio superior et inferior. Preterea potentia que deducitur ab aliquo est alia ab eo [illegible] superiori, sed inferior ratio deducitur a superiori ut dicit Augustinus xii de trinitate ergo est alia potentia a superiori. Preterea nichil movet a seipso sicut probatur in vii phisicorum sed ratio superior movet inferiorem cum eam dirigit et gubernat ergo superior ratio et inferior sunt diverse potentie. Contra diverse potentie [illegible] sunt diverse res sed ratio superior et inferior non sunt diverse ut dicit Augustinus in xii de trinitate cum distinguimus [illegible] mentem [illegible] de una quadam re differens [illegible] hec duo que memoravimus [illegible] per officia geminatur ergo superior et inferior ratio non sunt diverse potentie [illegible] aliqua potentia immaterialis

tanto ad plura se extendere pt
hoc est innalabiz qui sp eadem
at po[tentia] sensitiva visus et etiam
similiter incorruptibilis sive perpetui
si etiam corpus est corruptibile sic
h[ic] in senio tamen quam get eadem
po[tentia] visiva eque et nata contemplari
temporalia disposito tamen organo quod
ad evidentiam huius duo
cognoscenda sunt qualiter potentie
distinguuntur et quomodo superiores et
inferiores dicuntur ex quibus duobus
apparebit [illegible] ad propositum
intendimus Sciendum est quod potentiarum
diversitas penes actus et obiecta
distinguitur secundum aliquos dicunt
hoc non esse sic intelligendum quod actus
tantum obiectorum diversitas sit causa
diversitatis potentiarum sed signum solum
quandoque dicunt quod diversitas ob
iectorum causa diversitatis potentiarum in
passivis potentiis non autem in activis
sed si diligenter consideretur in utrisque
potentiis inveniuntur actus et obiecta
non solum esse signa diversitatis sed etiam
aliquo modo convenienter causa
nisi propter finem aliquem et modus
eius determinatur ex fine ad quem
ordinatur sicut serra est huiusmodi
contritiva ad formam quantum ad
minimum sit genus ad finem suum
qui est secare omnibus autem potentia que
sive activa sive passiva or
dinatur ad actum sicut ad finem ut
patet in ix metaphysice unde unaqueque potentia
habet determinatum modum et proportionem
secundum quod potest esse genus ad talem actum
et propter hoc diversificatur potentia quod
diversitas actuum diversa principia
requirebat a quibus eliciantur
Cum autem obiectum comparatur ad actum
sicut terminus terminus autem specificat
actum ut patet in v physicorum quod actus
penes obiecta distinguuntur et ideo
obiectorum diversitas actuum di
versitatem inducit Obiectorum

diversitas dupliciter attenditur pt
uno modo secundum aliquos [illegible] diversi-
tas obiectorum secundum ... color
et sapor secundum diversam rationem ut bonum
verum Cum autem potentie que sunt actus
determinatorum organorum non possunt
se extendere ultra suorum organorum
dispositionem non autem potest esse organum
[illegible] omnibus naturis
cognoscendis accommodatum
ordinatum quod potentie que sunt or
ganis affixe et [illegible] naturas
determinatas sunt [illegible]
corpore enim quod organum corpo
reum non potest se extendere ultra
naturam corpoream sed quia natura
[illegible] ad id quod sua corporali
ad modum quo diversa vel diversi
ficata possibile est aptata una
potentia alligata omnibus
corporibus [illegible] quod que sunt sit
ymaginatio [illegible]
et ponere quantitatem [illegible]
unum solum ad naturalia sed ad
mathematica se extendit [illegible]
quibus [illegible] omnibus [illegible]
ad que solum se extendit [illegible]
[illegible] quedam
[illegible] aptabatur [illegible]
[illegible] diversificatur secundum diversum modum
[illegible] et [illegible] et colore
audita et [illegible]
[illegible] organis
[illegible] consequuntur
[illegible] attribuitur
[illegible] obiectum [illegible]
[illegible] sit [illegible]
[illegible]
diversitas potentiarum [illegible] ob
iectorum propter [illegible]
aptari potest huic vel illi [illegible]
[illegible] quod non [illegible] or
gano corporeo [illegible] suo
remanet non determinata sed
quodammodo infinita in quantum se
[illegible] se extendit

ad obm̄ q̄ue omib; entib;
vn q̄ue obiꝫ int̄ 9 dr̄ ee quid
q̄ i omib; g̃nib; encium duc-
unt ph̄ō 9 int̄ 9 e q° ē
omia fac̄ez quo ē omia fi-
eri mpgli ē q̄ i pte intel-
lc̄ua distinguntur diuse
poe ad diuersas nās obiec-
ti voluntas ſ voluntas diuersa
obi put ſ ſʒ voluntas diuersa i
vna ⁊ eadē re quoq; aic
actꝰ fer ⁊ ē bonū ⁊ vꝫ i
pte aic diuersificat int̄ua
uo te. In vꝫ enim intelligit
fer int̄ 9 ut i forma cu
optcat eo q̄ int̄ int̄ua ee
inferior i bonū at fer
ut i fine vnt a ph̄o i vl°
meth dr̄ vꝫ ee i mte bo ⁊
malū i reb; cū for sit inte
⁊ finis ext. No at eadē voc
finis ⁊ for pficit ⁊ c bonū
⁊ vꝫ nō h̄nt eandē vōz obi
sic ⁊ ⁊ ee int̄ua ages ⁊ passi
int̄ 9 distinguunt. No enim
eadē voce ē obiꝫ aliq̄ int̄
ē i actu ⁊ int̄ ē i po a
int̄ua agit ⁊ pati intel-
ligible enim actu ē obiꝫ int̄ 9
possib agens q̄ i ipm put ē
rut de po i actu intelli-
no i po ē intellibl int̄ agens
put fit p int̄ua agentē intel-
ligible actu. Sicut pꝫ q̄ i
pte intellectiua poe disting
put bonū superior hic no
distinguit sunt enim qdā ac
cia vel aliq superiores q̄dā vo
inferiores tūc nō oꝫ int̄ 9 ⁊
intelliga p modū intellectū
vnu q̄ st̄ b uiam int̄ 9 ē i
cia vel ali inferior ipis reb;
intellectis eo nō ꝯ̄ inf
ciam in aie int̄ 9 superior

ipis reb; cū i eadē reb; ipe no
bilig ē ee hēant quū i superpis
⁊ adu⁹ ſ; reb; diuersitu-
tudine h̄t ⁊ exh̄t sortit
diuersa officia, ſ enim q̄ ad
diuersas nās respicit sunt
ut ea ꝑ ūitat ē ⁊ i n abstꝰ
cōtēplas sūent ab eis
vom ⁊ ꝗ exer spandi acti
pieb supior vo ē omnia sub
ꝗ ad ifioa quēti ut ꝯspi-
ciēda p cōtēplonꝫ ut p ac-
tioꝫ disponēda inferior vo
nominat. Vnꝫ at ra ſ supior
⁊ inferior ſ quā vōz intellectꝰ
ab eia bhima apphendit superior
quidꝫ put ē i intellectꝰ ꝯ scripa
infior at put ā i p actū
aie deriuāda vnpꝫ q̄ vo
superior ⁊ inferior nō noīat
diuersa pōm ſ; vnā ⁊ eadē
ad diuersa diuersimode ꝯpata
Ad pmū i dō sic dēm ē
q̄ ē demite ymago ē i
aia attendi quidē i potē ꝯ̃b
ut ivadm̄ ſ; ē opletiue i
actib; por ⁊ ſ ḧ dr̄ ymago
ad superiorē ⁊ inferiorē vom
ptinēt. Ad zm dicēdꝫ q̄ p b aie
nō ē pom distincta dēpt
ſ; ans pb poe accipi ſ pte
obiecti ſ q̄uituat quidē ē
diuisio attendi. ut ſ ab
possit pta ... liberab di-
cet poe illis pte hic q̄ pt
ptādū locutus sit eade
po spe ſ h̄ue no superior ⁊
inferior vois porro dn
ſ ꝗ fornn i pte obiecte q̄
qui vō respicit. Ad zm dm
q̄ sciētifimt ⁊ rōtinatiuū ⁊
opinatiuū ſcdm q̄ p° superior
⁊ inferior ⁊ q̄r ab inferiores
q̄b respicit vo inferior put accipi.

intrinsece cosidatos q ad scienti[cu]
ptinet, alias phicat ma[v]
themata no dent scie. Et
et superior ad actus huanos
volib[us] arbi[tri]o dependentes
et ph[ilosophi]c[us] cotingentes quodda
conuniti alias vo[lun]t[at]i superiori
no attribuit[ur] pom[..] q[ui]a et
hec cotingit et vo superior
no ex toto separat a racia
timo ulle opato scientifici
att[..] formatur diuise quod
potest qntu ad ipa ro[n]e[m]
intelli[gen]t distinguunt[ur] one ei
actus alicui pone no se exte-
dat ult[ra] utilitate sui obiecti. Oes
opo quo p[otes]t reduci i eand[em]
ronem obti oz q[uod] sit aliquis poe
que h[ab]eat obi ronem obiiat
intus e quid ut di[citu]r i ij de
aia et p[er] h[oc] actam[?] et atte
qntu p[otes]t extendi intus eq
q[uod] s[i]c[ut] p[ro] hac at p[ro] ipa
poti. cognita sunt ex hmo[i]
cognitib[us] ult[erius] formando
p[ro]ueni[ri] i scdm notitia
et has pos q[uae] ipas sectionos
i q[uo]d quid nata e resolui
phice scientifion applicat[ur]. [lc]
Sunt at q[ua]da i quib[us] no ep[us]
talem resolom facit ut p[ro]ue-
nia[t] usq ad q[uo]d quid e tha p[ro]p[ter]
incertitudine sui actus et
sic et cotingentib[us] in quo ro[nem]
tingere sit. Sunt aliqua no ogs-
noscunt p[er] q[uo]d quid e q[uo]d eat
p[ro]p[ri]u obiectu intus. Sz p alium
modum sc[ilicet] p quanda coitura
de reb[us] illis de q[ui]b[us] plica
certitudo h[ab]eri no p[otes]t. Vn ad hec
alia po[tent]ia requirit[ur] et q[ui]a h[aec] pona
p[otes]t reducere oib[us] in q[ua]libet cor
ius ad similitudi[ne]m q[uo]d ad potentia
sz consistit in pa in quisite

q[uo]d i motu opinione solum
ducit de hijs q[ui]b[us] in q[ui]b[us] ra q[ui]
a t[er]mino sue opanis h[uius] po ro[n]a
natur intellectus opinatur m noiatur
nominat[ur]. Sz ro superior et inferior
distinguu[n]t[ur] penes ipas noias
tiones sed diuise poe sicut
scietificu et opinatiuum
ad q[uo]d dicit[ur] q[uod] sicut d[e]me[n]s i
q[u]o[d] de mete ymago et i[nte]lle[ctu]s
attendit quod i potentijs sicut i
radice sz in completiui actib[us]
posterior sz h[oc] dr ymago ad
superiorem et no ad inferiorem pte
ptinet. Ad v. dicit[ur] q[uod] obi scie-
tifici et formati sit alia
gne qntu ad p[ro]pinqu[ita]te[m] qz sci-
tu h[abe]t ronem diuisa gne qz sca
sz eterne res et pal[..] se di-
uise gnere. No at q[uo]d tm ad
ronem qz no sit h[oc] cend[um] or
similitudine attendimus
ponit obm. Ad vj dicit[ur] q[uod] [lc]
bi[..] cot[..] p[ro]pt[er] [..] bonu opa
ad diuisas poes ptinet sz ad
metu[..] et no [..] sz pces h[ec] no
distinguu[n]t[ur] ro superior et inferior
cu utrq[ue] possit ee speculatiua
et actiua qmuis ro e diuso[rum]
ut ex d[ic]tis p[ate]t. Ad vij dicit[ur]
q[uo]d q[ui]a i te[n]de[n]ti agnitet ut
possit ee una cu alio multa
cotinete si eadem multa co-
tine[n]tur ab utraq[ue] sicut h[uius] a[n]i[m]a
et cog[nitio] o lapidis sit una
idest p huc m[od]um ro superior
et inferior sit una po qmuis
utraq[ue] quodam pleb[s] pos gti
neat ca[..] at utraq[ue] grtet.
No at d[ic]itur i roe superiori ee
plures poes q[ui]a plures pos ipa
roi[..] poss diuida[n]t[ur] sz q[ui]a roes
ab ult[..] u[..] cohed[..] n[..] q[uod] sint
una pos sz q[ui]a ey apphensione

mt9 nob mo; Ad viij dd9 q(uod) i
pte (con)stitutiua e aliq po vna diu
(er)sis h(abe)t officia sic ymaginatio
tiui offitiu e (con)s(er)uac ea que
accepta s(un)t a s(ens)ibus et i itu intel
lectiui reputacio ut tu aliq q(uo)d to
e i m(u)l(t)itudine tanto ad plura se
posset extende(re) vna po(tenci)a nu(m)
p(er)ficit h(uius)m(od)i plura offi(ci)a i pte intel
lectiua no aut i (con)stitutiua Ad xj
dd9 q q(ua)muis etinu et t(em)p(or)ale
no reducant ad eade(m) p(otenci)am p(er)po
tu qq tamen etnu et t(em)p(or)al ad ide(m)
p(ri)ncipiu(m) reducant(ur) cu(m) vna ratio
ne intelligit(ur) ut(ra)q(ue) ab intellectu e
(com)p(re)heda(n)t Ad x dd9 q sicut ad
unu(m) h(ab)itum p(er)tinebit [illegible]
mt quo(rum) s(cient)ia t(ame)n [illegible]
No at (con)spec(ta) ad unu(m) [illegible]
ro(n)is p(ro)p(te)r inferiore(m) [illegible] no
(con)nalitas [illegible] (con)spec(ta) d(omi)n(u)s aug
(usti)n(us) de civ(itate) Ad xj dd9 q cu(m) sp(iritu)s
ca e sit actus quida(m) p(er)tinet [illegible]
na e ro(n)ibus sup(er)iori et i inferiori
(con)tra h(ab)etur [illegible]
nemes si vna po ad div(er)sa
(com)pa(ra)t(ur) q(uam)uis vna h(ab)itudine sit
p(er)tine(n)s alia no sit cu(m) plebs
h(ab)it9 sint i vna po(tenci)a di(sti)ng(uu)nt(ur) p(er)
ta e (et) actu vni9 h(ab)it9 i alio (et)
acti alt(er)i9 ut s(ci)e(nti)a sit g(ra)mat(ic)a
et geometria va de li(ne)is
curuis et (con)solanti(bus) (et) faciedo
Ad xij dd9 q p(ro)f(ect)io (com)plet
p(er)fecte h(ab)itu(m) [illegible] capacitate
[illegible] e vni9 p(er)fect(u)m e(ss)e plebs
p(ro)f(ecti)o [illegible] ordine [illegible]
e e q(uod) [illegible] p(er)ficiat sic duab(us)
formis (con)si(mi)libus q(uod) vna ma
non e e [illegible] vni9 sec(un)d(um)
at e de accntalib(us) formis q(ui)no
p(er)ficiunt [illegible]
[illegible] e [illegible] e e vni9
p(er)fectio [illegible] h(ab)it9 e e vni9
po(tenci)e (com)plec [illegible] sint acti
[illegible] p(er)f(e)c(ti)o [illegible] sup(er)ne

[illegible] (com)pleta po(tenci)e ro(n)is
Ad xiij dd9 q sic auicen(na) i vj de
naturalib(us) d(icit) div(er)sitas actu(u)m q(ue)
indicat div(er)sitate(m) po(tenci)a(rum) q(ue)
cu(m) mo(tu)s i actib(us) a(u)t e div(er)sitas
acc(ide)ntiu(m) p(er) vno o(b)i(ect)o (con)fortitu(di)n(e)
et debilitate sicut et opinari et
credere alio(rum) (con)velocitate et tar
ditate sic i(n)sup(er) et mot(us) i
h(ab)itu(m) p(ro)u(e)niu(n)t q(ui)esce(n)t et
mot(us) i o(b)i(ect)o (com)pa(ra)t(i)o(n)is ad (con)tra
e(iu)sd(em) g(ener)is ut se(n)tire albu(m) et
nigru(m) [illegible] e actu div(er)so(rum)
g(ener)u(m) ut ap(p)rehedere [illegible]
vel se(n)tire sonu(m) et colore(m) div(er)
sitas i(gitur) p(ri)ma et s(ecund)a no(n) div(er)sitate(m) po(tenci)e
no(n) indicat q(uia) si oporteret q(uod)
e e po(tenci)as cu(m) distinctas q(uod)
g(ra)dus fortitudi(n)is et debilitatis
vel velocit(at)is vel tarditat(is) inue
niu(n)t(ur) i actib(us) S(imi)l(ite)r et div(er)si
tas 2a et 3a [illegible] e(a)d(em) po(tenci)e
sit (com)parari ad utru(m)q(ue) oppo(s)i(tu)m
Sola a(u)t div(er)sitas q(u)a(rt)a m(od)i
indicat div(er)sitate(m) po(tenci)e ut d(icitu)r q(uod)
actu(s) q(ue) e div(er)so(rum) g(ener)u(m) ro(n)e
o(b)i(ect)o (con)ueniu(n)t et sic h(ab)et div(er)sitas
actuu(m) ro(n)is sup(er)ioris et inferioris
div(er)sitate(m) po(tenci)e no(n) indicat Ad
xiiij dd9 q(uod) utr(um)q(ue) agens et
possit plura diu(er)sa vo sup(er)ior
et inferior cu(m) ut(ra)q(ue) agens et
possit div(er)sa o(b)i(ect)a formalit(er) re
spiciat et si no(n) mat(eria)l(ite)r respi
ciu(n)t eni(m) div(er)sa ro(n)e o(b)i(ect)i
q(uam)uis ut(ra)q(ue) sit eadem re intel
ligi possit inue(n)i(tur) vniu(er)sali
t(er) p(er) e e p(ro)p(ri)us intell(ect)us po(tenci)e
et p(ro)p(ri)e intellecti actu S(imi)l(ite)r vo
sup(er)ior et inferior respiciu(n)t
div(er)sa o(b)i(ect)a mat(eria)l(ite)r no(n) formal(ite)r
cu(m) respiciat div(er)sa(s) ro(n)es
vna ro(n)e o(b)i(ect)i et duas (per)
div(er)sas a(u)t formal(ite)r maior e (com)
mu(n)is [illegible] Ad xv dd9
q(uod) inferior ro(n)e a sup(er)iori deduci
[illegible] q(uod) a(u)t inferior ro(n)e

que deducitur ab hijs q superior
attendit. Rones enim inferiores
a superioribus deducuntur. Vnum
perficit racionem superiorem et inferior
re ex parte eius sicut videre quis ex eo
ex consideracione principiorum subalterna
tis scientie et principiorum subalternate
quamuis hec ab illis deducantur
Ad xvi dicendum q ex parte dicto de ro
superiori inferiorem mouet q
rones inferiores regulande sunt
per superiores sicut et subalternata
scientia a subalternante regulatur
Tercio queritur utrum in rone
superiori et inferiori possit
esse peccatum. Et q non videtur. q dicit phus
q intellectus semper est rectus. rō autem est
eadem potencia cum intellectu. ut habitum est
q ergo in ratione etc. Preterea q est susceptiuum alicuius
perfectionis si sit susceptiuum defectus
non potest esse in eo defectus oppo
situs illi perfectioni. sed superior pars
est susceptiua sed secundum augustinum xv de
trinitate ymago perfectionis rōis superioris est
sapientia et inferioris scientia. ergo in eis non
potest esse peccatum. Item ignorancia
ignorantia est sed secundum augustinum acceptam
excusat. sed ro est alia potencia non
excusatur est susceptiua sui contrarij. Contraria
autem sint circa idem p... sed ecce primum
hominis est contrarium rōi. malum enim
hominis est contra rōnem ut dicit dyonisius 4o
c. de diuinis nominibus. ergo in ea peccatum quod
est aliquid contrarium ei non potest
alicui attribui potencie quod ad illa
minus extendit. Sed rō
superior habet pro materia eternas
non ut delectabilia temporalia. ergo non
peccatum est delectabilia temporalia
committi non rōni superiori attribui
dicitur tamen dicat augustinus q consensus
in actum rōi superiori attribuatur.
Item fortior non vincitur ab infir
miori. sed rō est fortissima eorum q
in nobis menti. ergo non potest vinci per
concupiscenciam ut ad huius ergo etc.

non potest esse in ea nisi secundum quod in
actu rōis consistit ergo etc. Preterea
philosophus concedit peccatum in sensualitate
passiones. sed et electiones sunt electiones
actus rōis consistit cum sequantur
consilium ut dicitur in 3o ethicorum ergo etc.
Preterea rōnem dirigimus in spectabilibus
et operabilibus. sed in speculatiuis con
tingit esse peccatum ergo in rōne ergo etc.
Respondeo dicendum q secundum augustinum xii de trinitate
peccatum quoque est in superiori rōne
quoque in inferiori. ad cuius intellectum
duo consideranda sunt. quibus actus possit
rōni attribui. et tunc quod superiori
et quibus inferiori sit attribuendum. Est ergo
duplex apprehensiua. scilicet inferior que
est sensitiua. et superior que est intellectiua
ut rōnalis. Item est duplex appetitiua
scilicet inferior que vocatur sensualitas
que diuiditur per irascibilem et concupiscibilem
et superior que nominatur voluntas. hec autem
due appetitiue ad suas apprehen
siuas quantum ad id quod sibi se habent
et quantum ad id quod dissimiliter se habent
quod quantum ad hoc conueniunt
appetitus potest esse ab motus nisi precedente
aliqua apprehensione. appetitus
enim non mouetur appetitum ut superior
uel inferior nisi apprehensum uel ab
intellectu uel a fantasia uel a sensu
sensu. dissimiliter autem quantum ad hoc quod
appetitus inferiori quedam est naturalis
inclinatio quedam naturaliter cogi
appetitum quem in appetibili se tradat
sed superior appetitus non determinatur
ad alterum quia superior appetitus
liber est non autem inferior et inde
est quod motus inferioris appetitus non
necessario attribuitur potencie apprehensiue
quia est aliquando motus ex apprehen
sione est ex inclinacione appetitus.
Sed motus appetitus superioris attribuitur
tribuitur sue apprehensiue. quia rōnis
quia superioris appetitus inclina
cio non est ex indicto rōis tamen
ex inde conuenient motiuas

distinguimus p̄ rōalem ascili
t concupiscibilem ī pote superiori no
minatēs q̄ apprehensionibꝫ ī
inferiori ūo q̄ appetitꝰ Sicut ī
pꝫ q̄ ab actꝰ attribuitur rōi
Aug. vno ꝯ eimēte cōgit
pote ab ipā rōe elicitꝰ sit
considerāde agendibilibꝫ sci
bilibꝫ alioꝰ q̄ cognoscēte ūo
que p̄ cognitionē Sicut at
motꝰ appetꝰ qui sequit indicium
rōis rōi attribuit Ita motꝰ
appetꝰ qui sequit deliberacōꝫ suā
rōis attribuit superiori ut pote
tū ad deliberat de agendis
ex p̄ hꝰ q̄ ad deo acceptum uel
lege diuina preceptum aliquo
hꝫ mō inferiori ūo rōnibꝫ c̄
qm motꝰ appetꝰ conseq̄ inferioris
rōis iudiciū tn̄ delibera
de agendis p̄ rōnibꝫ inferiores
ut pote considerando cupitum
actꝰ dignitatē rōis hoīs
offensam ꝫ hꝫ hꝰ at duē con
dicōs ordinate ē ꝫ finibꝫ ē
s phm̄ vi.º ethi. op̄abilibꝫ
rōni principiū tenet ī specu
latiuis ut ē ꝫ nō pfectū indi
ciū rōis n̄ q̄n resolutum cōs
ī prima principia ūnt ī op̄abilibꝫ
pficit n̄ q̄n fiet reductio ī
ultimū finē tūc eīm solū
rō ultimā sniam de op̄ando
dabit ꝫ h̄ sūa ē conss̄ ī opꝰ
ī unde cū consēsus actū at
tribuit rōi superiori q̄ finē ul
timū respicit ꝫ delectacōē suē
delectacōꝫ placentē sue conss̄ꝰ
attribuit ab aug. rōi inferiori
cui pertinet ab actū consen
ciendo ꝑptum ī rōe superiori
quando p sola delectacōꝫ ī tn̄ q̄
deliberacōē dr̄ ē ꝑptum ī in
feriori rōe ꝑpter h̄ q̄ h̄ inferiori hꝫ
disponendi sibi ūnt in quantū cōsistit

Sic at dr̄ ē ꝑptum ī superiori
rōe ꝑpter h̄ q̄ h̄ inferiori h̄ disp̄o
nendis in actē consistit ꝫ inferiori
in q̄ntū motꝰ appetitiue rōi at
tribuit ꝫ considerando actū
ꝑpter rōis dr̄ ē ꝑptum ī superiori
aliī inferiori rōe cū ꝫ rō superior
ut inferiori ī ipā ī obstac decipit
Ad p̄m dr̄ q̄ s̄ phm̄ ī ꝫ de
aīa s̄t ī sp̄ū ī q̄ ī p̄mis simplicibꝫ nō
decipit intellectus ꝫ illud at quia ē
p actuꝫ decipi pt ꝫ Itam ꝫ ꝫ
ē ꝑptum obiꝫ ē ꝫ quid cōnig
decipit n̄ fort ꝫ ꝑ actus ut
ē ꝑpl p̄ncipiū ꝫ statim ꝫ motibꝫ
ꝫ ꝫ ꝫ cognoscit ꝫ decipit ī
cōsiderando applicādo p̄ncipi
cōia ad p̄ticularibꝫ ꝫ ꝫ ꝫ
ꝫ contingit rōis ī suā rectitu
p̄ncipia ꝫ ꝫ ꝑptum ꝫ d ꝫ
ꝫ q̄ sapie ꝫ ꝫ oppo
sitū ī ignorans ꝫ quodā
modo ꝫ ꝫ ad pētum ꝫ
s vītute sapie ꝫ sciē ꝫ
quoꝫ ope requir p̄ pētum de
ꝫ rōe ꝫ malꝰ ꝫ ꝫ
Ad ꝫ dr̄ q̄ pētum dr̄ ē ī
ꝫ nō s ꝫ sic ī ta
ꝫ ad pētum requir q̄ sit vo
luntariū ī at q̄ ꝫ ē ꝫ
rōi ꝫ attribuit rōe ꝫ
Ad ꝫ dr̄ q̄ pētum ꝫ
ē ꝫ rōn ꝫ rōe
ꝫ ꝫ pētum ē nō pt
Ad ꝫ dr̄ q̄ rō superior ꝫ ī
rōe ꝫ d ꝫ ꝫ ipā
obā ꝫ ab eis q̄dā reflecti
ad ꝫ ꝫ ꝫ ꝫ
ꝫ rōis ꝫ ꝫ ꝫ
ꝫ ꝫ ꝫ ꝫ
ꝫ ꝫ aliquā ꝫ rōi superi
od asteribꝫ Ad ꝫ dr̄ q̄ ꝫ
rōnꝫ ꝫ faciebat ꝫ
voles ꝫ scire ꝫ contingit
ꝫ ꝫ ꝫ ꝫ a
ꝫ ꝫ ꝫ ꝫ
ꝫ ꝫ ꝫ sciam ī

vlem et pticu et i scdam i habitu
i actu et habitu sciam distinguu(n)t
p(ro)b(a)t q(uia) habitus q(ui)do pt ee solutus et
ligat(us) q(uan)tu(m) i eo ipsis actib(us).
Cotingit et aliq(uan)do h(abi)tu et habitu
sciam vlem i actu pticulare
tn q(ui)dem ee opp(osi)to nec h(abi)tu sciaz n(on)
i habitu ligato p(ro)p(ter) concupiscam vel
passionem et iudiciu r(ati)onis i
pticulari op(er)ante no possit in
forma vlem sciam et ita
cotingit errare r(ati)onem i elig(en)do
et tali elig(en)do om(n)ib(us) malis eius
ignorans q(ua)cu(m)q(ue) vl(t)i h(ab)eat
sciam et p(ro)b(a)t h(ic) et m(odo) o(mn)ia ad
p(e)cc(atu)m deducit m(aior) p(ro)p(ter) ...
p(o)t(en)tia ...

Q(uar)ta q(uaestio) u(trum) m(oro)sa delectatio mo-
rosa p(er) (con)sensu(m) i delectac(i)o(n)e i
infidelitate r(ati)onis (con)tinua(m) si (con)cu-
to p(ec)c(atu)m sit mortale p(e)cc(atu)m c(um) q(uia)
vt dicit augustinus ... tusio
p(ro)p(ter) ... dimitta(tur) ve(nia)
venialis deputatur sz (con)sensus
i delectac(io)nem fine (con)sistit op(er)a(n)te
i p(e)cc(at)a ... a(li)q(u)is ...
adhuc ... p(ro)p(ter) ... et
oro(n)e dimittat(ur) D(icit) enim augustinus ...
de trinitate nec sane cu(m) sola cogitat(i)o-
nibus oblectat(ur) illicitis no(n) q(ui)dem
decernens ee facienda tenens
tamen et volens libenter que statim
attingi(t) animus respui de-
buerunt negandum est ee p(e)cc(atu)m sz lo-
ge minus q(uam) si op(er)e statuatur im-
plendum ... de talibus cogi-
tationibus venia petenda ...
q(uod) tunc dicitur et dimitte
nobis debita n(ost)ra ergo (con)sensus i
delectatione p(ro)p(ter) ... no(n) e(st) p(e)cc(atu)m
mortale ... (con)sensus i veniale p(ec)-
catum venialis e(st) sic (con)sensus i
mortale mortalis e(st) sz delectat(i)o p(e)cc(a)ti
venialis e(st) ergo ... (con)sensus i eius ...
... actus fornicatio(n)is ...
... q(uod) malis indica(n)tur pt

sz vehementia delectationis q(uae) ab-
sorbet r(ati)onem et no(n) committere
actu p(ec)c(ati) ... ... plus
et ... (con)sequente(r) i ...
lege ... ordinare No(n) a(u)t(em)
pt dici q(uod) fornicatio sit p(e)cc(atu)m
mortale r(ati)o(n)e delectationis q(uia) illa
delectationis vehementia i
actu ... ... q(u)i no(n) e(st) p(e)cc(atu)m
g(ener)o no(n) e(st) p(e)cc(atu)m mortale ...
... ex actu p(ro)ue(n)it
g(ener)o ... (con)sentit i delectat(i)o(n)e for-
nicationis no(n) i actu no(n) app(et)it
q(uod) fornicatio(n)i ... q(uod) e(st)
p(e)cc(atu)m mortale ergo ... Item
...g p(e)cc(atu)m e(st) homicidium q(uam) for-
nicatio sz qui cogitat de homi-
cidio et delectatur et (con)sentit i delecta-
tio(n)e no(n) p(e)cc(a)t mortaliter alias o(mn)es qui
delectant(ur) i hystoriis bellorum au-
diendis i hac delectat(i)o(n)e (con)sen-
tire(n)t p(e)cc(a)rent mortaliter q(uod) no(n) vi-
d(etur) p(ro)babile ergo n(ec) (con)sensus i delectat(i)o(n)e
fornicationis e(st) p(e)cc(atu)m mortale
Item veniale et mortale q(uia) i
infinitu(m) distant q(uia) ex dicta
pene (com)pendi(tur) veniale no(n) pt
fi(er)i mortale sz delectatio q(uae) i sola
(con)sistit cogitatio(n)e e(st) venialis ergo
(con)sensu adveniente no(n) pt fi(er)i
mortalis Item p(e)cc(atu)m mortale i au-
...o ... (con)sistit ... at
... no(n) e(st) ... r(ati)onibus sz
superior ... opp(ositi)o(n)e ...
... ergo p(e)cc(atu)m infidelitate
ee no(n) pt ... sz (con)sensus i delectatio(n)e
ab augustinus p(e)cc(atu)m ... ergo etc.
Item dicit augustinus li(bro) ... (con)tra ma-
ch(aeos) ... mo-
ta fuit ... p(er)suasio(n)e
sz ... nisi ...
pidem ... (con)spexit
... no(n) ... i p(e)cc(atu)m
... accipi ... q(uo)d ...
... ... p(e)cc(at)
et no(n) ... e(st) p(e)cc(atu)m sz ...
sentit i delectat(i)o(n)e et no(n) i actu

multis peccat et non minuit ut dicit Aug(ustinus)
xij de trinitate. Ergo etc. Item sicut philosophus X
ethicorum delectatio in bonis et malis
consequitur operationem ex qua causatur. Sed actus
exterior fornicationis qui consistit
in motu corporali aliquo est alius ab interiori
scilicet cogitatione. Ergo et delectatio que
consequitur interiorem cogitationem est alia
ab illa que consequitur exteriorem, delectatio
autem interior ex genere suo non est peccatum
mortale sicut est exterior. Ergo non
delectatio interior est de genere peccati
mortalis. Ergo videtur quod consensus in talem
delectationem non sit peccatum mortale.
Preterea id solum videtur esse peccatum mortale
quod lege divina prohibetur ut patet per dif-
finitionem peccati ab Aug(ustino) data
contra Faustum est dictum vel factum etc. Sed
non invenitur in lege prohibitus consensus
in delectationem. Ergo etc. Item eidem iudicium
videtur esse de consensu in temptatione et
expresso. Sed consensus in temptationem
non videtur esse peccatum mortale quia peccatum
non transfertur in aliquem proximum nisi per
actum illius proximi in temptatione
autem consensum non videtur ab actu volontatis
qui dicit consentiens sed sola negligentia
reprimendi illicitos motus. Ergo
consensus in temptationibus in delectationem non
est peccatum mortale. Ergo nec similiter con-
sensus expressus. Item exponitur esse ad peccatum
mortale. Et ut dicitur est quod peccatum
dicitur aliquod contra preceptum dei
in transgressione precepti preter
aliquod non auctoritate a deo. Sed ratio
inferior non auctoritatem habet
divinam. Haec enim officium rationis superioris
que consulit rationes eternas. Ergo in
inferiori ratione peccatum mortale esse
non potest. Item cum in peccato sint duo
conversio et aversio ad conversionem aversio
sicut hec enim ipso quod ab ad unum con-
vertitur ab alio avertitur. Sed
qui consentit in delectationem et non in
actum non plene convertitur ad bonum

quantum quod completum in actu
consistit. Ergo non est ibi completa
aversio et ita non peccatum mortale.
Item ut dicit glossa in principio Jeremie
deus promptior est ad miserendum quam
ad puniendum. Sed si ab immedi-
tatione dominorum propter delecta-
tionem et tale delectationem consentiet
demonio non ponitur opus imple-
non meretur premium. Ergo non meretur
penam si delectationem peccati consen-
tiat demonio non statuat opus
implere. Item inferior potestas rationis
multum comparatur sed mulieri non est sue
potestatis quod corporis sui potestatem non habet
ut dicit apostolus. Ergo non inferior pars rationis
sue non est et ita non potest peccare.
Contra. Omnis damnatio propter peccatum mor-
tale. Sed homo damnabitur propter consensum de-
lectationis ut dicit Aug(ustinus) xij de trini-
tate. Ergo homo damnabitur nisi quod sine
non tantum operandi sed etiam non
animo talibus oblectandi soli
cogitationibus sentiuntur esse peccatum
per meditationem gravissimum
Ergo consensus in delectationem est peccatum
mortale. Preterea delectatio aliqua operis
et ipsa opere adiunguntur quasi peccati re-
ducuntur. Sicut et opere utitur et
delectatio in eo ad eandem virtutem.
Justitiam et operari iusta et
delectari de iustis operibus ut patet
in primo ethicorum. Sed ipse actus fornicationis
est genere peccatum mortale. Ergo et delectatio
in cogitatione de fornicatione etc. Ergo etc.
Item si in ratione inferiori peccatum mortale
esse non posset sed gentiles qui non de-
liberabat de actibus nisi per inferiorem
rationem mortaliter non peccasset for-
nicando quod patet esse falsum in ratione in-
feriori potest esse peccatum mortale. Dicendum quod
circa hoc est de delectatione morosa
utrum sit peccatum mortale et qua-
quid de consensu delectationis dubium
enim de delectatione morosa esse non potest
an sit peccatum mortale. Unde dicitur
esse morosa a mora temporis, et tunc est

q̄ plixitas tpis nō pt dare ac-
tui vō m pcti mōrlē nisi ad
ad m̄ ueniat cū nō sit cē-
strīy ī infinitū aggnās ♄z
hr̄ dubilentes delcā q̄ dr
mō sit ex cōssu suppueniēte
pctm mōrle sit, ētah́ aut
diuisi de aliquū opinati sūt
cruida ēm dixerūt q̄ nō ē
pctm mōrle ♄z ueniale ē vue
quidē opīo dcīb aug̃ q̄ ūrat
vr̄ qui ex tali cōssu dampnat
hoī cōmina ut pz ex dcīb eq
inductis huic ē opinioī q̄d
tōīb opīo modn̄orē cū ex cō
ssu t tale delcacōm homoī
pctm pmptissime incidē posst.
vn̄ alti opīoi magis vr̄ ē
assenciē q̄ post tale cōssm
ē pctm mōrle et q̄ opīoīb
intas hic accipi pt. Sacē
nā q̄ sit ad exteriorē formi-
cacōīb actū ss̄ sua delca
ssibilitatē ad actū cogitacōīb
ss̄ sua delcā interiorē ♄z ad co-
gitacōm dupx delca ē, vna
quidē ex pte ipīq cogitacōīb
Aliano ex pte ipīq cogitati
Delcam ēm quoqz ī cogitacōe
ppr ipam cogitacōm ex q̄ nōb
ssequitur q̄da ggnicō ī actuali-
q̄s q̄muis ī a nōb displiceat
sicut ab iustis cogitat de pctīs
de eīb disputādo ī cōfitēdo
ē uilitate istīq cogitacōīb de-
lcatur ♄z tūc ppr ipa cogitata de-
lca ss̄ q̄m plaues cogitata
afficiunt eos ē alliciunt et hec
quidē dne cogitacōēs ī quīgdā
actib mat ōrnt ē apte dis-
tinguunt, ♄z eaz distinctiō ī
ggnitōe de pctīs carnib ma-
gis latet eo q̄ ppr corrupcōēz
cōcupis ad cogitacōēz talium
cōcupiblium statī sequitur motus ī

cōcupis ex ipīs cōcupiscibiliū
tatis Delca ī a ī q̄ ggnī ss̄
ex pte ipīq ggnicōīb oīo ad
ad ggq reducitur q̄m delca
exteriorē actq vn̄ ē cogitacō
qualiūcūqz malorē cogitacōz
sequātur īs penitq̄ nō ē pctm
sꝫ laudab delca ut cū quis
cogitat ī ggnicōe ueriz vel
si sit ibi aliquā modam gticla
sub pctō cū nō sit ♄z ī cogitacō
que ss̄ cogit ē ♄z ex pte vez
cogitate ī idē ggq cōincidit
cū delca ōe exteriore actq
vt ēm dr ī ex meth delca
pse ī actu cōsistit ♄z ssp eb
ē memo ppr actu delca ūa
sꝫ vn̄ cōstat q̄ ē delcacō
♄z ggq sunt iordinata ē eadē
ī ūr qua ē inordiata delca
exterior, Dato g̃ q̄ delca ex-
terior sit pctm mōrle tūc ē
interior delca ī ē ē abso-
lute cōsidata de gnē pcti ē
ē q̄uq̄ a tvo se subicit pctō
mōrli p applicacōm ē ē pctm
mōrle ē excludit ēm a rōe
vtitudo cū ipa subicit iuig-
♄z applicacōm tūc at se subicit
♄z huic delcacōi pn̄ seq̄
ea cōsentit, ♄z ē p̄ ss̄ bito
qua eī se subicit ē ex hac
subicacōe cōse quoz ut ym
actu inordinatu eligit
ppr hac delcacōez ss̄ q̄ gnda
ē q̄uti oī plēs inordinatōēs
tendit ad hz q̄ delcacōz ssq
tago magis ī pctō pgredit
Tocīq cū istīq pgressq pa-
radiso eīdē ī cōmissq̄ delcacōz
acceptauit, vn̄ ī pctm mōr-
le inchoat, vn̄ sicut cōcedi q̄
cōssensū delcacōz fornicacōīb
ul alterīq mōrle ē pctm mōr-
tale ex q̄ ē ss̄ q̄ q̄ hō ag-
ex cōssensu delca bt adhe-

ut huius delectationem imitatur vel te-
neat sicut sunt turpes actus
vel libidinosa oscula ant ad
huius totum est mortale peccatum.
Ad primum ergo dicendum quod sicut aliquod dei-
entibus oratio dominica et alia huius-
modi solum ad delendum peccata ve-
nialia valet sed ad remis-
sionem mortalium quamvis non ita
sufficiat ad delectationem mor-
talium sit venialium. Ad 2m
dicendum quod delectatio illa quae consequitur cogi-
tationem de fornicatione ex parte
cogitati est mortalis sed sive
per accidens tamen est venialis peccatum
aliquando sequitur superveniat assensus de-
lectabilis quo perficitur vero pecca-
tum mortale sine quo tamen sicut motus quidam
per violentiam non est peccatum mor-
tale quia non potest inquinari ad corporis
inquinationem peccati sicut consensus
ut de lucia et aliis qui cum consensu ad-
venit vero peccatum actibus
et fit peccatum mortale sicut tamen
dicit decretum quae per violentiam cor-
rumpitur si corrumperetur. Ad 3m dicendum
quod tamen inordinatio fornicationis
utcumque cogitatur redundat
ad delectationem quae comparata
utcumque quibus delectatio appa-
rebat mortalis peccati. Ad xm
dicendum quod si aliquis delectaretur in cogi-
tatione homicidii propter ipsam ve-
ritatem cogitatam hoc est propter affec-
tionem quam habet homicidium et
ita peccat mortaliter sed si aliquis
delectaretur in delectatione naturali propter
notitiam corporis de quibus cogi-
tat vel propter ad huius non est
peccatum mortale propter hoc reducere
ad aliquod ad propter hoc ad cari-
tatem ut ad hoc huius. Ad vm dicendum quod
illa delectatio quae fuit venialis
... non est mortalis sed actus
consensus superveniens est mortalis
Ad 6m dicendum quod quamvis vero superior
... consequitur ad ...

... superioribus aliqualiter sit particeps
inferior vero semper cum sit ipse vigla-
tur et compleat et rationalis divina
participatione aliquo modo inquan-
tum oboedientiae ita et ratio
peccatum mortale potest pertinere ad
rationem inferiorem. Ad viim dicendum quod
augustinus ... comminicationem non
est expositio tamen sufficiens de
... cum de tali specie
attribuit sensualitatem mulierem
inferiori rationi virum superiori. Ideo
licet quod in matheum specie sensualitatem
... tamen ...
... rationi ... sequitur.
Ad viiim dicendum quod interior actus
delectatio habet aliquam maiorem delectationem
a delectatione actus exterioris quae
consequitur ex commixtione per seipsam
sed delectatio quae consequitur cogitationem ex
parte actus cogitati reducitur
... delectatio vel aliquid
sufficiat ad illud et apprehendit
... quia interior consentit in
delectationem ... apparet et
exteriorem et multum et in sensu sal-
te cogitando de ... Ad ixm dicendum
quod ... delectationem philosophice proposito
... non est corrupisset ... non ...
... de actu exteriori et interiori
... diversa per ... in
lege ... peccatum spiritualiter
... quod fornicatio
... omnia ...
ad ... pertinet. Ad xm dicendum
quod ... vero delectatio ... praedat
... quamvis non habet ...
... non resistat sed quia
apprehendit vero de delectatione
... et denominato
... potuerit ... ho-
... huius delectationi peccatum
... per ...
... resistat ... consentit
et tunc peccatum ad ... per
actum ... agere et non agere ...

agendum ad quem quasi actus reducatur
sicut peccatum omissionis ad peccatum
actus reducatur. Ad XI dicendum quod
nisi precepti dei pervenit usque
ad rationem inferiorem magis autem par-
ticipat regimen superioris.
Ad XII dicendum quod quando aliquis
per deliberationem ad aliquid de-
venit malum totum attribuitur ad rationem
peccati mortalis quoniam post hanc
complectionem aliquid aliud comple-
ri possit. Ad XIII dicendum quod
sicut dicit Dionysius 4° c° de di. no.
bonum causatur ex una et tota perfecta causa
sed malum ex singularibus defecti-
bus, ita plura requiruntur ad hoc
quod aliquid sit bonum in toto quam ad
hoc quod sit malum deinde tamen
quanto aliquis sit prior tanto ad re-
quirendum bona quam ad prove-
nienda mala, unde omnis deliberationis
sine consensu operibus non sufficit ad
inveniendum sufficit autem ad declinandum.
Ad XIIII dicendum quod velle de iure
non dicitur velle huius debita animi
ordinationis sed tamen de facto quia
potest quis nolle et nolle et tamen
de inferiori ratione hoc est quidem
concedimus quoniam ultra flo-
ro concludatur procedit enim de suo
gentili sicut superiorem rationem peccare
non posse, regimen quando con-
tinet in aliquo esse sine humana
mente et tamen ex deliberatione
accipit ad rationem superiorem pertinet.

Quarto queritur utrum in ratione
superiori possit esse peccatum
veniale. Et quod non. Superiore
enim rationibus eternis inheret ut dicit Augustinus
Quod ergo peccatum eam esse non potest nisi
hoc quod deflectit a rationibus eternis
sed deflectere ab illis est peccatum
mortale, ergo quod peccatum veniale
pro contemptu est mortale, sed non
potest esse sine contemptu quia ab

deliberet ad esse malum ad quod esse
pervenit sed tamen pro committere con-
senciat, quoniam quia quandoque per
deliberationem superior ratio vol-
untatis actuum consentit et peccatum veniale
sit peccatum mortale, ergo in ratione
aliquando non potest esse peccatum
veniale. Similiter taliter et aliquando
potest esse veniale et mortale sed
inferiori ratio quoniam ibi est se
aliquando non possit esse mor-
tale, non esse inde sufficit. In ca-
sibus et peccatum in quo Lectio tertia ab
illo homine statum inocentie non
potest esse peccatum veniale ex
proprio hoc quod peccatum veniale ex
corruptione carnis oritur
quoniam non esset sed ratio superior re-
mota a carnis corruptione ad [illegible]
Item. Consensus in actum peccati non
generaliter quoniam ipse actus peccati sed non
suffici in actum veniale peccati ad
superiorem rationem pertinet quod
sit subitus motus infidelitatis
peccatum veniale, ratio eius in
superiori ratione ergo tamen dicendum quod
in superiori potest esse ratione peccatum
veniale et mortale sed tamen aliqu-
ando esse quando potest esse ratione
ad peccatum mortale quod sit secundum superior
eius rationis hoc actu esse aliquid
immundum esse rationibus eternis
et esse aliquem immundum esse
esse rationibus temporalibus de quibus iudicat
ex rationibus eternis, et inmutat sua
sicut rationibus eternis habet actum duplicem
sicut subitum et deliberatum. Cum
autem peccatum mortale non perficiatur
nisi per actum deliberationis po-
test esse in superiori ratione peccatum
veniale quando eius motus subitus
mortale autem quando eius deliberatus
sicut in peccato infidelitatis appetitus
contra rationem per aliquem non habet
actum deliberatum quod non fert
ad eam ut conferens ad rationes
eternas, unde quoniam ad hoc quod in

sicut igitur peccatum mortale per actus
superioris rationis est peccatum mortale
Si autem sit igitur peccatum veniale erit
veniale ut patet cum quis consentit
in subitum motum. Ad primum igitur dicendum quod
ratio superior peccat per hoc quod deflecti-
tur a rationibus eternis non solum faciendo
contra eas sed etiam faciendo preter eas quod est
peccatum veniale. Ad secundum dicendum quod quamvis
habitus caritatis sit per peccatum mortale
sed caritas dissolvitur per huiusmodi con-
solutionem autem a deo per conversiona-
nem deliberatam hoc in peccato ve-
niali conferiatur non caritatis dissolutio
nisi forte existat peccatum in quod est
contra preceptum divinum. Ad tertium dicendum
quod hec circumstantialiter non potest esse peccatum
mortale contingit ex imperfectione
eius vel quia perfecta ratio est in eo in capite
esse peccatum. Si omne peccatum dicam
actus eius est potest esse quolibet genere
completus veniale sicut igitur peccatum veniale
est veniale sic igitur mortale est mortale.
Ad quintum dicendum quod superior ratio non sit
immediate carnis coniuncta tamen corporis
unde ad ipsam pertingit magis tamen
superiores potentie ab inferioribus. At[...]

Consequenter queritur de synderesi. Et primo queritur utrum synderesis sit potentia vel habitus.

Et videtur quod sit potentia cum que-
nerit in eadem divisione cum potentiis
xi. quia synderesis dividitur
contra concupiscibilem irascibilem et ratio-
nalem ut dicit glossa Jeronimi super Ezechielem. Sed irasci-
bilis et concupiscibilis et rationalis sunt
potentie ergo et synderesis. Sed dices quod non
sit potentia absolute sed potentia cum habitu.
3. Sed contra condivisum actualiter non dividitur
contra potentiam absolute sumptam. Non enim
est divisio generis alicuius ad hoc aliquid ad
hoc aliud. Sed habitus comparatur ad potentiam
sicut actus ad formam ergo non dicitur
dividi id quod dicit potentiam cum irasci-
bili et concupiscibili et rationali quod nominat
potentiam cum habitu. Item unius potentie contin-
git esse diversos habitus vel [...]

habitus unius potentie contra alia distinguere.
Item quot sunt habitus potentie tot membra
esse debent illius divisionis quia partes
divisionis ad invicem distinguuntur.
Item ratio in se unum potest esse regulans
et regulatum sed per potentiam et habitum rela-
tionem non potest potentia et habitus in eodem concurrere
et unum non potest potentia et habitus simul
designentur. Item habitus non inscribi-
tur ad sed potentie sed ultra potentiam inscri-
bitur in scribi synderesi ergo etc.
Item ex duobus non potest unum fieri
aliquo modo nisi unitum sed habitus non aliquid
sequitur. Item synderesis simpliciter
et ornamentum alia unitur
potentie non est unitum ergo ex habitu
naturali et potentia non potest fieri unum ut utrorumque
uno nomine nominetur. Item synderesis
opponitur sensualitati quia sicut sensuali-
tas inclinat ad malum ita
synderesis ad bonum sed sensuali-
tas est aliquo modo potentia sine habitu ergo
etc. Item sicut dicit philosophus in methaphysica quam
designat nomen est diffinitio ergo
id nomen quod est unum unum quod
diffinitur et unum nomine nominatur
non potest. Sed aggregatum ex subiecto et
accidente ut homo albus homo albus
diffiniri non potest ut patet vii methaphysice
ergo nec aggregatum ex potentia et habitu
ergo non potest cum habitu potentia uno nomine
nominari. Item superior ratio potentia ab-
solute nominatur sed synderesis est eiusmodi
quod superior ratio ut dicit augustinus in
augustinus in libro de libero arbitrio in quo
indicat quod nos synderesim
dicimus esse quedam regule
et lumina virtutum et incommu-
tabilia in quibus ratio
adheret augustinus de civitate dei
superioris rationis ergo synderesis est
potentia absolute. Item sicut philosophus in ethicorum
[...] habitus
[...] potentia ergo dicit philosophus [...] sufficientibus
ultimo eadem dicta sunt de habitu
Item ergo videtur non potest esse in eodem sed necessario

e fomes nat9 q̄ in sp̄ inclinat
ad malū g° inlt ho pt̄ eciā
hitū sp̄ inclinās ad bonū et
ita synderesis q̄ sp̄ inclinat ad
bonū nō ē hit9 vl hitu c po
s; po absolute ad opandū
sufficit pot̄ hit9 si g° synderesis
sit pō cū hitu inato cū syn-
deresis inclinet ad bonū homo
sufficiēs esset ex pu̅is naalibȝ
ad bonū opandū q̄ ul̄ hēsis ē
pelagij ptē si synderesis sit po
cū hitu nō erit pō passiua s;
actiua cū hēat opone aliquā
sic et pō passiua funda s;
unū ista actiua s; forma
hūana at ara ē dispē for
unā p quā cū angel9 quid it
mi q̄ ptē q̄ ē supior alia
ī quā p quā cōz9 uniificat unū
kudē q̄ ē infior ergo si synde-
sis fundē s; formā supiorē
uel infiorē sz s; supiorē ē
supiorē vo si s; infiorē ē infior
sz tam supior quā infior vo
nōiat pō abfolute g° ec
ptē si synderesis sit pō cū hitu
hnd ē aut cū hitu inato sicī
cū hitu infuso ul acquisito
p9 le ecet synderesim amitte
s; synderesis nō nōiat hitū ma-
tū g° pō absolute pbo media
omnibȝ hit9 qui psuppō aliquē
actū tpale nō ē hit9 inat9
s; synderesis psuppoit actū tpa-
lem ē em̄ synderesis malo mur-
mure z instigare ad bonū
q̄ nō ptē eē nisi pus nit3 a bō
z malū g° ec ptē oppositū syn-
deresis nunc ē remedit ac uenale
in dicat aīa ii d̄r s; libm̄ arbitr
audit a dono hūs accept g°
libm̄ arbitriū eidē q̄ synderesis
s; libm̄ arbitriū ē pō absolute g° ec
ptē si synderesis sit pō cū hitu
q̄ opposita e contrariz nō erit

hoc

cpone logita quā sp̄s cpone
ē ad ptē cpone p̄ pl̄ nō scht
ad hitū ut c° q9 ad ut n̄
Hic em̄ hit9 p̄ sic synderesis
spale pōm cōstituet g° ē eo
pō nāl s; i cpone nāli cpoy
ē ad a copone ul ut p̄ ny
m̄ ḡo synderesis ne ē pō
hit9 s; ad pt̄ hec q̄ ē ho pt̄
ul uiqui q̄ sit pō absolute
Cōy si synderesis sit pō
uoū s; uoal ē pō ē ē scht ut
ad opposita g° synderesis ad oppo
scht ptē si synderesis ē pō alia
ē eadē cū uo alia sz nō eadē
q̄ g° rō diuidi i° igl̄o ē ē
ptē oz diui q̄ sit alia a uoe
spal em̄ pō spale actū q̄ uid
hēat act9 synderesis at ē ut
q̄ uo faceno possit uo ē
spāt instigat ad bonū z
remurmurat malo ē ptē fomes
sp̄ inclinat ad malū synderesis
sp̄ ad bonū g° ista duo dicūt
oppoīm s; fomes ē hit9 ul
pī mō hit9 sic hit9 ipa em̄
ī uci p̄uis hitual ē z augē
ī adultis nō actual fomes
ec dō g° synderesis ē hit9
ptē si synderesis ē pō a cōm
admotia s; cōstat q̄ nō ē
cōnō na absolute ex h° q̄ act9
ē inclinatiō ad bō z mur-
murare malo g° sic pō ē
motiua h° at appet ecly
q̄ pō ē motiua sic d̄r p
ira et concupiscibile uoale q
q̄ diuidit synderesis ut p̄ ē
d̄m ē g° ec ptē si i ptē
aie opatia synderesis iniqui
errat ita ptē intellectiua
ut spūa. nūqm errat
s; ut pūa ē hit9 quidā
ut p z p̄mi cib g° synderesis
ē hit9 ut ec hāt q̄ oz duq̄ ē
oppo sic q̄ adēndit q̄ synderesis

potentia

pom absolute nominat et alia ange-
lica superior. Alij vero dicunt potentiam
quidem absolute esse eandem racionem
[illegible] considerationem diversam
considerant enim ut est racio inquantum
racionalis et quantum nominatur intel-
lectualis et ut est natura inquantum natura-
liter cognoscit aliquid dicitur synderesis.
Alij dicunt synderesim nominare
ipsam potentiam racionis cum aliquo habitu
naturali. Quod autem verius sit sic videri
potest. Sicut enim dicit dyonisius vij c. de divi-
nis nominibus divina sapiencia coniungit fines priorum
principijs secundorum. Non enim ordinate
[illegible] sic se habent sicut
[illegible] in infimo suo superioris
supremo et agit superius in infimo
[illegible] attingit in suo
supremo ad id quod proprium est superioris
nature imperfecte participat [illegible]
[illegible] angelica
sit considerandum naturalem modum cognoscendi
[illegible] naturalem modum cognoscendi
[illegible] angelice [illegible]
cognoscat sine inquisitione et
discursu. Humane vero convenit
ad veritatem cognoscendam pervenire
inquirendo et ab uno in aliud discur-
rendo. Sed anima humana quantum ad id
quod in ipsa supremum est aliquid attingit
de eo quod proprium est angelice naturae scili-
cet ut aliquorum cognicionem subito
et sine inquisitione habeat [illegible]
[illegible] angelo
[illegible]
cognoscere non potest [illegible]
[illegible]
duplex cognicio speculativa
[illegible]
[illegible] philosophus
qui posuit angelos motores
[illegible] pex-
[illegible] cognitioni [illegible]
[illegible] ponit angelos
[illegible]
[illegible] distinguimus. Sicut in ra

humana inquantum attingit angelicam
[illegible] cognicionem veritatis sine
inquisitione et in speculativis et
in practicis. Et hac quidem cognicio-
ne oportet esse principium totius sequentis
cognicionis sive speculative sive practice
[illegible] oportet esse certam
et stabiliorem. Unde hac cogni-
cio homini naturaliter inest tamquam quod
cognoscit quasi seminarium quoddam
totius cognicionis sequentis et in
omnibus naturis sequentium operum
et effectuum quedam naturalia semina
preexistunt. Oportet etiam hanc cognicionem
habitualem esse ut in promptu possit
[illegible] uti cum fuerit necesse.
Sicut igitur anime humane est quidam habitus
naturalis quo cognoscit principia
speculativa, ita in ipsa est quidam habitus
naturalis primorum principiorum operabilium
qui est universalia principia iuris naturalis
quod habitus ad synderesim pertinet.
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] dicitur
[illegible] synderesis [illegible] nominat ab-
solute habitum naturalem similem habitui
principiorum [illegible] nominat ipsam potentiam
racionis cum tali habitu [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ipsa po-
tentia racionis [illegible] cognoscit
synderesis dicatur absolute [illegible]
[illegible] cognicio [illegible]
[illegible] habitum naturalem
[illegible] principiorum [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] divisione
[illegible] synderesis
[illegible] distinguit [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] motum. Unde dicendum est quod

synderesis est potentia sed quod est quedam primus motus

[illegible] est [illegible]
[illegible]

Sic [illegible] est habitus principiorum speculabilium. Sic synderesis est habitus principiorum operabilium

2 Ad 2m dicendum quod quamvis ex accidente sit
veniat secundum ad specialem dicitur potest tamen
quemvis tamen ex sua natura et ut mathematice
perficiat actus dividi quantum secundum intellectum
secundum tamen accidentem quantum secundum absolute
sumptum sit si dividere superficiem
sicut coloratam quantum superficiem
absolute dicitur quamvis tamen enim
superficies absolute sumpta est quedam
mathematica vel per hoc videtur quod dicit
colorata trahit in se que non nominat
quam in modum sermonis humani
secundum habitum naturalem trahitur ad aliquid
secundum quod dicitur ut ex dictis patet simpliciter
non perficiet ipsum habitum dividi quantum
ponitur divisio cuius dividi primum
motum in principio ponitur habitualem
dividi quantum ponitur absolute sumpta
3 Ad 3m dicendum quod habitus quamvis sit
potest ad alicuius motum movet per illum
modum quo est principium vel motu primo
tamen illi habitus distinguitur propter
quod non sit habitus naturalis a quo sunt
nominata Ad 4m dicendum quod sumendo
4 sibi non dicuntur sive ponuntur habitus
cadere esse sit potest habitus quod quamvis uno
nomine significata ponuntur habitum
substantie Ad 5 dicendum quod scibile ad
5 aliquid est dupliciter uno modo sit in scibili
et in anima potest ad scibile in se
primo ad ponimus sic in quantum est
et ut perficit et habitum ad in scibili
sic quod diagramma sunt ad geometriam
pertinet ipsi geometrie in scibili
6 Ad 6m dicendum quod ratio in parte qua ad
sit unum ex duobus per modum vnius
sic ut non sit unum ex po
habitus ex potentia et scibili Ad 7m quod
7 hic quod sensualitas inclinat ad
malum habet ex corpore fomite
que quidem corruptio in corpore
quod habitus est et sumendo ex
aliquo habitu naturali hoc quod ad
8 bonum inclinat Ad 8m dicendum quod
hoc albus non potest diffinitio diffinitione
predicta qualis est diffinitio secundum
que sunt unum per se secundum quod diffinitum
diffinitione quedam sequitur in genere
ex scibili et accidente fit unum secundum quod
et unitas sufficit ad hoc quod
unum nomen possit imponi unde est
per hoc ibi dicitur quod scibile tamen accidente
potest uno nomine nominari Ad 9m
dicendum quod sumendo sic nominat rationem
superiorem et inferiorem secundum quod est
se habens ad utrumque in tempore
utrumque et in rebus quantum ad quedam
que pertinent ad rationes eternas ut hec
quod deo est obediendum quedam
que pertinent ad rationes infinitas
ut potest hoc rationem esse vincendum
Aliter autem sumendo dicitur incommutabilis
intendens aliquid rationis superioris
dicitur enim ad incommutabile principium
mutabilis non est dividens
mutabilia sic et hoc modo superior
incommutabilibus intendens
et ad incommutabile principium vite
quod est et rebus humanis
tales sit constantia ac toto
magis sunt parte in quantum
incommutabilis rebus hoc modo
sumendo incommutabilibus intendendo
Ad 10m dicendum quod omnibus esse in anima
sit solus habitus ut solus paradisus ut
solus potentie esse quod in anima
et aliud bonum tamen illa quasi
distincta sunt pro ut vnus ipse 11
et uno nomine nominari Ad 11m
dicendum quod habitus inclinans ad ma
lum inclinat et perficit ad inferiorem partem
anime quantum corporis qui ipsi habitus ad
naturales inclinat ad bonum potest
ad superiorem partem hii duo habitus 12
quorum unus est tamen Ad
12m dicendum quod habitus cuius est ad
actum qui est illius habitus actus ad
huius habitus naturales que sumendo
nominat et remaneat malum et
inclinat ad bonum et ad hunc
actum non habet naturalem potest ex hoc

qui opus intro omnibus ex privib na-
libus possit hic criminali faculti
imputare solum pelagiane impie-
tatis est Ad xiiii dico quod synderesis
quod potentia nominat magis sui no-
minare potentiam passivam quam activam
Non enim distinguitur potentia activa
a passiva ex hoc quod habet oppone-
re circa aliquid potentie animi et tam
active quam passive sit opus aliq
quem potentia dicitur esse activa. Cognos-
scitur autem eorum distinctio per com-
parationem potentie ad obiectum Si enim
obiectum se habeat ad potentiam ut pa-
tiens et transmutatum sic erit potentia ac-
tiva. Si autem ergo se habet ut agens
et movens sic erit potentia passiva
et inde est quod omnes potentie vegetati-
ve sunt active quia alimentum trans-
mutatur per potentiam vegetativam mul-
tiplicando quantitatem in augendo quam in ge-
nerando sed potentie sensitive omnes sunt
passive quia per sensibilia obiecta move-
tur et fiunt actu sentientia. Intellectu vero
aliqua potentia est activa aliqua passiva
eo quod per intellectum intelligibile potentia
fit intelligibile actu per intellectum
agentem et intellectus agens est potentia
activa secundum intellectum in actu
fit intellectus in potentia cum intelligitur in actu
et intellectus possibilis erit potentia passiva quando
autem potentia eius intellectus agens sit sensum
habitum sed magis passivus unde pa-
tet quod habitum in anima subiectum magis
est in potentia passiva quam activa.
Dato autem quod sit activa potentia ultimo
non tamen sequitur predictum. Non enim sunt in
anima due forme sed una tantum que
est essentia quia per essentiam suam perfectus est
et per essentiam suam forma corporis est. Non
per aliquod superadditum unde superior
et inferior non fundatur super duas
formas sed super unam essentiam anime sive
habitudinem quam est forma corporis
sic enim fundatur in essentia anime sicut
se invicem quia se augeant et afficiunt
qualitates non tamen superior Dato autem

qui potentia quam nominat synderesis sit
idem quod ratio superior vel inferior ut
patet nomine rationis ubi nominavi ratio
potentiam absolute sub nomine autem syn-
deresis nominavi eandem cum habitu
sibi inherente Ad xiii dico quod 18
actus conveniens eius non per exigit ad
potentiam nec habitum synderesis sed ad
actum rationis. Unde per hoc non excludi-
tur quin habitus synderesis sit innatus
Ad xv dico quod iudicium est duplex 17
in universali et hoc pertinet ad synderesim
et in particulari vel operabili et hoc pertinet ad
liberum arbitrium Ad xvi quod compo- 16
sitio et unitas est multiplex
Est enim compositio mixti ex elementis
et hec compositio est localis partes quorum
formarum mixti et alia compositio ab
ipsis elementis et compositio formarum
simpliciter et inde quod resultat tantum
sunt forme speciei que quidem non est aliquo
animae forme sed habet ad eas
unitatem ad partes Est et compo-
sitio accidentis quo resultat
ad tamen exercitium et hec compositio
potentie et habitus

Secundo queritur utrum synderesis Cap.
possit peccare. Et videtur quod sic quia dicit
glossa Ieronimi Ezechielis i. de synderesi
hac ratione precipitatur ad videndum
sed precipitatio est operabilis ut dicit
consequenter in quo oritur precipitatio 9
tale non sit huiusmodi peccato quod dicitur
in potentia sed hominis cuius actus sunt sin-
gularium. Dicitur tamen ab habitu ut
potentia peccatum sit per actum aliquam pec-
cabilem habitus homini inducitur ad peccandum
sed per actum synderesis homo inducitur
ad peccandum quod quidem dicit Io. xvi.
venit hora ut omnis qui interficit vos ar. sc. obst.
arbitretur obsequium prestare deo ad ocisionem aliqui in eo qui prin. Ro
bant ex hoc quod iudicabat esse
obsequium deo quod ad synderesim
pertinet ergo etc. Item Ezechielis i. filii 9
in apostolos et philosophos constitu-
unt tempus ad ultionem utrumque autem
est superior pars anime ut dicit glossa similiter

ubi l vtitur ppinquitatis eq des
ret ad synderesim pficit q e
supmum i aia g° synderesis a
dno omnibz concessa e ipa ut ep°
vo al sehz ad opposita sc phm
sz synderesis e po v nal g° se
h3 ad opposita q° pt bo
facere et pcare pte gra nata
sit sic e ad sz ut q t pecini sit
gra sicut synderesis sit actq
uirtutis q2 instigat ad bo
cit t ipa actq pti ptes
hz hitq puti et speculatis
ita synderesis opatis sz omis
opo v omis speculatie ex p sib
puriis aret g° zois d pa
petite v ois ex synderesi inan
sint g° sicut synderesi attribuit
opo vois petite q e sibi dutur
ita attribue ei opo vois q e
spcarum pepca vudz culpe
sz to aia ptit i ptis dap
enā i dap f synderesis g° e ipa pcat
bo mipt ee magis puri q in
malu q2 aliqz bonu e in
admiste de malo pit at ad
e malu quo heat ad de bo
primzqu sz in ab e ad q pt
inclinat ad malu sic fomes
g° e ad cit q pt inclinet ad
bonu hat no ui ee synderesis
pter nalit inest in est sz na
le e synderesi q v uuu inest
R° malo g° ipa nuqz i malu
tasentit g° no pcat cedt
q nai omnibz suis opibz bo
intendit ad q suo coz que p
oponene sint z io i omnibz
tue opibz sp puti sit pmanens
et inmutabilia z vitutez q suā
puti ēm mane coz ut dicit
phūs No ēm poss ee aliqz
simitas ut rectitudo i hijs q st
i pricijs i puri ee ut sint
stabilitat inde ē q oia num
sba reducunt ad aliqz puti
p sz modo inde ē q ois spe

cifica cognito dirigat ab aliq
certissima cognitoe et qual
error e eni pt q e cognito
pmoz puti e vim ad q oia
alia cognita examinantur et ex
quib omne vim appbat et oe
falsum repellit si quo aliq ad er
rorem poss accidere rectitudo i
to se qnti cognitoe inueniret
Sic et i opibz huanis ad hoc q
i eis aliq rectitudo ee possit
oz ee aliqz puri p manens
q vitatez inmutabile heat
ad q omnia opa examinant
ita q e puri p manens oi
malo resistat et oi bono as
senciat et h e synderesis cuius
offm e remurmurare malo et
inclinare ad bonu et io q cedit
q i eano possit ee pcam
Ad primum dicendu q synderesis nuqz
pcat sz i vli sz ipa applicac
vois puri ad aliqz ptlare p
pt accidere error pp false
vel flam deductone vel aliq
fls assumptione et io no dicit
syn p ipitari synderesis
sz q esia pcipitat que ve
indicium synderesis ad ptlare
opa applicat Ad 2m dicendum q
qm i aliq sillo gclo f inducit
ex duabz ppoibz q pp una
vca z alia fla pcm gcloisis
no attribuit vce ppoi sz fle z io
ñ arb q° occisores aplorum
arbitrabant se obseqm pstare deo
pcinuna pucidebat ex vli
iudicio synderesis sz ex fls indi-
ocis supiore q arbitrabant
occisionem aplorum ee bupla
cita deo z io no q2 cordere q
p actu synderesis inclinare
ad pccm Ad 3m dicendum q sicut
i rebz corpis e supma ps corpis
ita dicitur aie e supma ps aie
vnsz diuisas disticonis prin
cie utrz aie diuisis de actipi

Distinguendo enim potentiam intellectivam
a sensitiva et dicendo intellectum a phantasia
decipit / Ultimo distinguendo rationem
in intellectu mediatam et in rationibus de
liberatam et naturalem mediatorum
dicere videtur. Cuius causa dicitur
unus ad utrumque constituit in intellectu
speculativo nominat superiorem rationem
nominat autem practicum nominat synderesim.
Ad secundum dicendum quod potentia rationalis quae se
habet ad opposita per habitum quemque
determinatur ad unum et maxime si
sit habitus completus / synderesis autem
non nominat potentiam rationalem absolute
sed prout cum perfectione habitum connexum sibi. Ad
5. dicendum quod actus synderesis non est
actus quantum ad virtutem simpliciter sed per am-
bulativum ad actum virtutis sicut na-
turalis perambulatio ad virtutes gratuitas
et acquisitas. Ad 6. dicendum quod sicut
in speculativis ratio scilicet quoniam
originem sumat a principiis
notis a principiis primis habitibus
sed ex malo usu potentiae est ita et
in operativis activis. Ad 7 dicendum quod
Augustinus in 7 de trinitate non loquitur de ratione
naturali sed enim quod per peccatum solum
infidelitas rationibus totus homo depravatur
quantum ad unam partem pertinet
utique ratio quia cum esse et peccare et iam
peccandi ducere personam et non
peccandi nunc nisi potest per peccatum
quod homo una sui parte humiliter
per hominis penam incurrit quantum ad
bona quae ipse continet / unde
scribitur per hominem diabolus quod homo manu
committit non sola nisi per vitam

Tercio queritur utrum synderesis
aliquando extinguatur et videtur quod
sic. Corrupti sunt et abhominabiles
Ps[almo] corrupti a luce rationis
privati / sed synderesis est lux rationis
ergo synderesis in aliquibus extinguitur.
Item infideles non habent aliquem
remorsum conscientiae de sua infidelitate

quoniam infidelitas est peccatum
ergo eius non est synderesis sit
remurmuratio peccato quoniam in eis
ipsa sit extincta. Item philosophus
7 ethicorum dicit quod habitus vicii
est corruptivus principiorum operabilium
sed principia operabilium pertinent ad
synderesim ergo in habitu vicii
aliquando extinguitur. Item per pri-
mum nullum principium iudicatum
corrupit est enim actus synderesis
loco sumus ut dicit Jeronimus
in glosa Eze[chiel] 1 ergo in aliquo ex-
tinguitur. Item liberum arbitrium in
omnibus inclinatur ad malum
ergo per contrarium ex parte omnibus
inclinatur ad bonum sed synderesis
inclinat ad bonum ergo etc.
Contra ipsa ulterior omnibus cor-
no moritur et exponit de rationis
conscientia Augustinus quod remorsus
conscientiae est remorsus conscientiae
ergo quod synderesis remurmurat
malo ergo synderesis non extinguitur.
Item in peccatis profundissimis scilicet
desperationis quae est peccatum in spiritum sanctum
sed in desperatis synderesis non ex-
tinguitur per illud quod dicitur in glosa
Eze[chiel] 1 ubi dicitur quod nunc in Kaym
est extincta quia certum constat
desperatum fuisse per hoc quod dixit
maior est iniquitas mea quam ut veniam
Responsio dicendum quod synderesis extingui
dupliciter potest. Uno modo quantum ad
ipsum lumen habituale et ipso modo
quod synderesis extinguatur sicut
nec pars lumine quoniam naturalis hominis procedit
lumen inter quod agit et per quod potest
videre in operativis et speculativis nec
in motum sicut hoc est lumen de
naturalis quod sup[ra] hoc sit intel-
lectualis dicit glosa de psalmo signatum
est super nos et quod si nobis bonum o-
stendit in eum quod ad id quod dicitur quis
ostendit nobis bona. Alio modo quantum ad actum

R[esponsi]o

Habituale

Actuale

Et hoc duplici modo: uno ut dicatur actus synderesis extingui in quantum actus eius non multiplicetur. Et sic contingit actum synderesis extingui in non habentibus usum liberi arbitrii et aliquo usu rationis, et hoc propter impedimentum particulare ex lesione organorum corporalium, a quibus ratio in sua actione indiget. Et alio modo per hoc quod actus synderesis ad contrarium deflectit, ut cum impedit vel inflectit iudicium synderesis extingui in particulari vel operabili extinguitur quoque. Peccatur in eligendo: viribus enim concupiscibilis aliqua passione ita rationem absorbet ut in eligendo synderesis universale iudicium ad particulare actum non applicet. Sed hoc non extinguit synderesim simpliciter, sed secundum quid. Simpliciter loquendo ergo dicendum quod

1 synderesis numquam extinguitur. Ad primum dicendum quod dicuntur aliqui peccatores [illegible] rationis [illegible] ad actum electionis [illegible] ac per hoc quod absorbetur ab aliqua passione vel deprimitur ab aliquo habitu, ut lumen synderesis non sequatur in eli-

2 gendo. Ad 2m dicendum quod in hereticis non remurmurat conscientia eorum infidelitati propter errorem qui est in ratione eorum superiori, ex quo contingit quod iudicium synderesis huic particulari non applicetur; in particulari enim iudicium synderesis in eis manet: iudicat enim malum esse non credere his quae a deo dicuntur. Sed hoc autem errat superior ratio quod non credunt hoc esse a deo dictum. Ad

3 3m dicendum quod est quidem habitus aliquis vitiis [illegible] corruptio [illegible] prioris operabilibus non [illegible] particularia operabilia [illegible] [illegible] ad particulare operabile applicet in eligendo [illegible] [illegible] [illegible]

4 [illegible] per se sola ad

Ad 5m dicendum quod malum est in natura [illegible] et inclinatio ad malum [illegible] remanet, sed bonum [illegible] et inclinatio ad bonum quae est ipsa natura manet, non autem inclinatio ad bonum tollitur a damnatis.

Quaestio est de conscientia. Et primo quaeritur utrum sit potentia vel habitus vel actus. Et videtur quod sit potentia. Dicit enim glossa Ezech. 1 [illegible] de synderesi [illegible] hac conscientia [illegible] [illegible] quod [illegible] sit conscientia et synderesis. Sed synderesis [illegible] potentia ergo et conscientia [illegible] nihil est subiectum [illegible] nisi [illegible] potentia [illegible] conscientia est subiectum [illegible] [illegible] enim [illegible] conscientia [illegible] conscientia est potentia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sit subiectum [illegible] [illegible] [illegible] conscientia [illegible] [illegible] conscientia ipsam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ergo conscientia est potentia [illegible] conscientia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad liberum arbitrium [illegible] [illegible] [illegible] liberum arbitrium et conscientia [illegible] [illegible] liberum arbitrium est potentia [illegible] conscientia [illegible] Basilius dicit quod conscientia est naturale iudicatorium, naturale autem iudicatorium est synderesis. Sed synderesis est potentia aliqua [illegible] conscientia [illegible] [illegible] quod conscientia est [illegible] [illegible] pedagogus [illegible] associatus quo separatur a malo et adhaeret bonis. Sed paenitentia est potentia [illegible] [illegible] conscientia aliqua potentia [illegible] conscientia vel est actus vel habitus [illegible] [illegible] [illegible]

inest actu

Secundo cum dormiente quilibet conscientiam
habere dicitur, nunc autem habitus ergo potest esse.
At non sit habitus sic. Omnis habitus
universalis est de particularibus. Sed conscientia
est particularium actuum ergo conscientia
non est habitus universalis. Nec etiam aliquis alius
potest conscientia ad unum applicari
proprio vocabulo sed non habitus speculati-
vus operativus. Sed conscientia non est habitus spe-
culativus cum habeat ordinem ad opus
nec operativus cum non sit habitus artis
nec prudentia. Hos enim solum philosophus
in vi ethicorum ponit esse operativa ponit.
Ergo conscientia non est habitus. Item quod non
sit prudentia sic probatur: prudentia est
recta ratio agibilium ut vi ethicorum.
Non autem respicit agibilia sed singularia
quae sunt infinita non potest certa
esse notitia. Sequitur quod prudentia
agitur per syllogismum ex consideratione
plurimorum actuum singularium
quomodo ut est evidens. Conscientia circa
spiritualia singularia ergo conscientia non
est prudentia. Secundo dicitur quod conscientia est
habitus quidam quo applicatur iudicium
universalibus ad particularia operabilia.
Sed contra ad quod potest fieri per unum habitum
non requiruntur duo, sed habitus talis
universalis potest applicari ad singularia
solummodo per scientiam [illegible]
sic ergo habitus quo quilibet scit
omne totum maius esse sua parte scit
hoc totum maius sua parte esse, et
propter hoc nulla possibilitas ergo ad
applicationem universalis iudicii ad par-
ticulare actum non requiritur talis
habitus et cetera. Conscientia non est habitus eadem
quod probatur: omnis habitus vel est naturalis
vel infusus vel acquisitus, sed con-
scientia non est habitus naturalis quia habitus
eidem apud omnes, non autem quilibet
eandem scientiam habet. Nec etiam est
habitus infusus quia talis habitus semper est
verus; conscientia autem quandoque non est
vera. Nec etiam est habitus acquisitus
quia sic in pueris conscientia non esset
nisi in homine cum per multos actus

habitum acquisivisset. Item omnis habitus
habitus secundum philosophum ex multis actibus
acquiritur. Sed ex uno actu quis habet
conscientiam ergo conscientia non est habitus.
Praeterea conscientia peccati in damnatis
ut habetur [illegible] i. Corinthios iii in glossa. Sed habitus
non est poena sed magis perfectio habentis
ergo non est habitus. Secundum quod conscientia sit habitus
conscientia omnis dictaminis est lex omnibus
inscripta. Sed lex omnibus ut habitus scripta (?)
inest ergo et conscientia est habitus. Probatur
sed dicitur. Cum enim gentes quae legem
non habent, glossa: etsi gentiles non habent legem
scriptam habent tamen legem naturalem qua
quilibet intelligit et sibi conscius est
quid sit bonum et malum, ex quo videtur
quod lex naturalis sit quasi idem et conscientia.
Sed quilibet est conscius per conscientiam ergo
conscientia est lex naturalis et eadem quae per
conscientiam habet habitum et cetera.
Sed conscientia quaedam scientia est ergo est habitus.
Praeterea ex actibus multiplicatis
generatur aliquis habitus, sed ab operatione frequenti
habetur conscientiam ergo ex talibus actibus
generatur aliquis habitus qui conscientia dicitur.
Praeterea i Thimothei i: Finis praecepti est caritas
de conscientia bona, glossa: spes et fides
et habitus quidam ergo et conscientia. Praeterea sicut
peccata nobis permissiones a Deo
videntur esse habitus infusus, sed sicut dicitur
in viii libro sunt fomites et permissiones
a Deo. Ita conscientia permissiones
a Deo ergo conscientia est habitus infusus.
Praeterea philosophus ii ethicorum dicit quod triplex
est habitus vel potentia vel passio sed con-
scientia non est passio quia passionibus non
meremur neque demeremur neque laudamur
neque vituperamur ut dicitur philosophus ibidem.
Nec etiam est potentia quia potentia non potest deponi,
conscientia autem deponitur ergo conscientia est
habitus. Secundo quaeritur quod sit actus con-
scientia cum dicitur accusare vel excusare,
sic non excusare ab ut accusare
nisi quod actu considerat ergo conscientia
est habitus ad perficiendum considerandum in
collatione scientiae actu. Sed conscientia

Contra
Contra

nominat scientiam cum collatione dicte scientie ad aliquid
conscientia id est simul scire. ergo conscientia est
scientia actualis. Et non dicit quod quidam
dicunt conscientiam tripliciter dici quia
enim conscientia sumitur pro parte conscita
sicut enim fides accipitur pro re credita
ita aliquando pro potentia qua conscimus
aliquando pro habitu aliquando autem di-
citur pro actu. Et huius distinctionis est
causa quia videtur quod conscientia sit actus
habitus esse videtur quia consciencia obiicit
et tetra actu considerat obiectum
pro habitu et ipse actus dicitur quia
aliquando nomen [illegible] ad ista que vero
equivocantur sicut hec nomina intellectus quia
sicut potentia intellectiva sicut nomina dicuntur sive
intellectus quia nominant intellecti-
vam potentiam quia vel habitum quendam
quia vel actum huius tamen nomina
communiter sequendo generalem loquendi
consuetudinem utendum est ut plurimum
ut dicitur ij° topicorum. Istud quidem
vero loquendi esse invenitur ut conscientia
quia pro re conscita accipitur ut
cum dicitur conscientiam meam
id est quod est conscientia mea sed pro habitu
habituali perhibentur attribuunt
absolute actualiter quod significat sic sola
concordat omnia que de conscientia dicuntur
Et ideo conveniunt ei non conveniunt ei
non esse aliter potentiam actu vel actu
quia est proprie aliter potentiam actu habitus
sicut in de [illegible] potentiam si tunc
et stricte actus habitus sciencie sicut
nominat potentiam quia actum. Sed ut
sit actus actus qui quilibet pluribus
aliqualibus habitibus ut potentiis sequitur
ad alium nomine actus aliquam potentiam vel
habitus denominari sit prout dicitur
nota enim quod est enim actus cui potentia
et habitus vel conceditur et actus vero
hec nomina ita est actu quia non
potentia vel habitus esse dicitur de
conscientia homine enim conscientie est appli-
catione scientie ad aliquid. in conscientie di-
citur scientie quia est scientia ad aliquid ap-
plicatio per quam conscientia proprie nominatur
aliquid habitum operaliter ut aliquando
potentiam sed nominat ipsum actum que
est applicatio cuiuslibet habitus
intelligibilis sive noticie ad aliquem
actum particularem. Applicatio autem
alicuius noticie ad aliquem actum
duplex. Primo modo sic quod considerat an
actus sit vel fuerit. Alio modo sic quod con-
sideratur an actus sit rectus vel non.
Et secundum primum modum applicationis
dicimur habere conscientiam alicuius actus
inquantum scimus illum actum esse factum
vel non factum sicut est in communi usu lo-
quendi qui dicitur hoc non est factum de
conscientia mea id est nescio utrum fa-
ctum an hoc factum sit vel fuerit.
Et secundum hunc modum loquendi intelligitur
quod dicitur Genesis xliij. Non est conscientiis
nostris quis pecuniam posuit
in saccis nostris. Et ecclesiastes vij° scit
conscientia tua quia tu crebro male
dixisti aliis. Et secundum hoc dicitur conscientia
testificari ad Romanos ix. testimonium
perhibente conscientia mea. Secundum
alium modum applicationis
quo noticia applicatur ad actum
ut sciatur an actus sit rectus vel
non duplex est via. Ut maxime patet per phi-
losophum scientie digerimus id est ad faciendum
vel non faciendum. Alio modo secundum quod actus
per cognitionem ex iam factus examinatur ad
habitus scientie an sit rectus vel non rectus
Et hanc duplicem viam operativis distinguit
duplex via que est in speculativis
scilicet via inveniendi et iudicandi.
Illa enim via qua per scientiam inspicimus
quid agendum est quasi consiliantes est
similis inventioni per quam ex principiis
investigamus conclusiones. Illa autem via
per quam ea que iam facta sunt examinantur
et discutitur an recta sint est sicut
via iudicii per quam conclusiones in
principia resolvuntur. Sed autem utroque
applicationis modo nomen scientie
utimur. Secundum enim quod applicatur scientia

Nota

Tres conscien[tie]

potentia habitus actus

intellectivus

ad actum ut dicitur ex ipsa in se hic dicitur
conscientia instigare vel inducere vel
ligare. Secundo per applicationem scientie
ad actum per modum examinationis
eorum que iam acta sunt. Sic dicitur con-
scientia accusare vel remordere quando
id quod factum est invenitur discordare
a scientia ad quam examinatur. Vel de-
fendere autem vel excusare quando invenitur
ad id quod factum est processisse secundum formam
scientie. Sed sciendum quod in prima applicatione
qua applicatur scientia ad actum ut
sciatur an factum sit est applicatio ad
actum particularem notitie sensitive sicut
memorie per quam aliquid quod factum est
recordamur vel sensus per quem hunc par-
ticularem actum quem nunc agimus
percipimus. Sed in secunda et tertia applicatione
qua consiliamur quid agendum sit
vel examinamus iam facta applicatur
ad actum habitus operativi scilicet habitus
synderesis et habitus sapientie quo perficitur
superior ratio sive etiam scientie applicatione
sive alterius eorum tantum. Ad hoc enim
habitus examinamus que fecimus et secundum eos
consiliamur de faciendis. Exami-
natio tamen non solum est de factis sed
de faciendis. Consiliatio autem est de fa-
ciendis tantum. Ad primum ergo dicendum quod
cum dicitur Ieronimus hanc scientiam precipitari
videmus non demonstratur ipsa synde-
resis quam dixit esse conscientie scin-
tillam sed demonstratur ipsa conscientia de
qua sequitur et nec. Ad secundum dicendum
quod quia tota conscientie examinatio
vel consiliatio ex iudicio syn-
deresis pendet sicut tota veritas rationis
speculative pendet ex principiis
primis ideo conscientia synderesis nomine
ingeritur in quantum ex vi eius agit et precipue
quando volebat exprimere defectum
quo synderesis deficere potest. Vel dicendum
quod deficit in universali sed in applicatione ad
singularia et synderesis non ipsa de-
ficit sed quodammodo conscientia. Tertio

applicatio de factis synderesis. Synde-
resis [illegible] indicit sed ab [illegible] 2
[illegible] conscientia sicut
[illegible] sicut scitur in [illegible]
cum ab hoc scientiam inquinata
[illegible] inquinatis omnibus conscientia
[illegible] conscientia inquinata 3
[illegible] qui fuit
[illegible] per modum scientie
[illegible] ita ad
hoc conscientiam pura [illegible]
conscientia [illegible] postea munda
non [illegible] conscientia sit [illegible]
immunditie [illegible] conscientia
examinat [illegible] cognoscit
non quod sit [illegible] actio [illegible] quod prius
sciebat se [illegible] scit esse
immundum [illegible] ex [illegible] principiis
utrumque [illegible] eadem
conscientia [illegible] ex [illegible] prius
ad primum dicendum quod iudicium conscientie 4
et liberi arbitrii [illegible] ad actum
[illegible] ad actum [illegible]
ad hoc [illegible] de actu [illegible]
actus [illegible] operatur [illegible] scientie
via [illegible] examinabit hic dicit
iudicium [illegible] a iudicio synderesis
et dicitur iudicium conscientie et liberi arbitrii
[illegible] iudicium conscientie [illegible]
[illegible] iudicium liberi arbitrii
applicat de [illegible] ad af-
fectionem [illegible] iudicium [illegible]
non contingit quod [illegible] iudicium [illegible]
[illegible] non [illegible] ex-
aminat [illegible] faciendum
[illegible] adhuc specula-
do [illegible] potest
[illegible] ad [illegible] hac [illegible] Sed in
[illegible] applicatione ad agendum
[illegible] iudicium [illegible]
ad ipsum actum potest [illegible]
[illegible] ligatur
[illegible] ab
errat [illegible] conscientia sed
[illegible] conscientiam [illegible] conscientia
[illegible] contradicat.

Et patet quod conscientiam esse idem quod
liberum arbitrium. Ad v dicendum quod conscientia
7 dicitur esse universale iudicatorium magis
tamen examinativum vel consiliativum conscientie
ex naturali iudicatorio dependet
6 ut patebit dicendum. Ad vi dicendum quod
pertinet [illegible] et [illegible] synderesis
in conscientia attamen aliquo modo ut dicendum.
1 Ad vii dicendum quod conscientia dicitur esse ad
nos [illegible] illum modum loquendi quo
scientia dicitur [illegible]. Ad viii dicendum
8 quod dicitur esse [illegible] spiritus [illegible]
quod dicitur esse [illegible]. Ad ix dicendum quod con-
9 scientia [illegible] habitus sed actus et
quamvis actus conscientie non sit [illegible]
[illegible] actus [illegible]
manet [illegible] habitus
applicatur ad actum [illegible]
probat conscientiam esse actum [illegible]
1 Ad primum vero quod [illegible] quod sit
habitus quod conscientia dicitur esse lex intellectus
nostri [illegible] ex lege
naturali deductivum. Ad 2m dicendum quod
2 [illegible] dicitur esse [illegible] lex naturalis
eodem modo loquendo quo [illegible] considerare dicitur
spiritus [illegible] conscientiam eodem modo dicitur
quo [illegible] considerare ipso actu
considerationis. Ad 3m dicendum quod quamvis
3 scientia sit habitus tamen applicatio scientie
ad aliquid non est habitus sed actus et hoc
secundum propriam conscientie. Ad 4m dicendum
4 quod ex hiis actibus non generatur habitus
aliquis [illegible] habitu ex quo
actus eliciuntur [illegible] habitus
[illegible] ex actibus multiplicatis
generatur [illegible] habitus [illegible]
[illegible] augmentatur [illegible] actu
actus conscientie procedat ex habitu
sapientie et scientie non generatur inde [illegible]
habitus aliquis [illegible] habitus
ficiunt. Ad v dicendum quod cum conscientia
7 dicitur esse [illegible]
[illegible] conscientia [illegible] hoc esse
hoc [illegible] glosa [illegible] exponit.
6 Ad vi dicendum quod [illegible] habitus naturalis

nobis ex [illegible] dimanatio cum
conscientia sit habitus [illegible]
naturalis [illegible] synderesis [illegible] conscientia
ex [illegible] non [illegible]
quo omnibus [illegible]
in nobis dicitur esse a deo [illegible]
[illegible] est
[illegible]. Ad vii dicendum quod [illegible] 1
[illegible] actus [illegible]
[illegible] ex actibus generari probat
[illegible] actum [illegible]
et conscientia non est habitus [illegible]
actus qui [illegible] ad actum [illegible]
[illegible] conscientia possit
Secundo queritur utrum quod naturale est
iudicatorium [illegible]
conscientia [illegible] iudicatorium
[illegible] conscientia
addit ad [illegible] conscientiam [illegible] quod
addit vel diminuit [illegible]
[illegible] conscientia [illegible] habitus
[illegible] ut [illegible]
[illegible] conscientia [illegible] synderesis
[illegible] scintilla [illegible] glosa
[illegible] ergo conscientia [illegible] ad synderesim
[illegible] ignis ad scintillam [illegible]
[illegible] motus ignis [illegible] scintille
ergo [illegible] synderesis [illegible] synderesi
[illegible] conscientia [illegible]
conscientia [illegible] viii [illegible] est
[illegible]
[illegible]
[illegible] multo
[illegible] conscientia [illegible]
ex [illegible] synderesis actingit
non [illegible] synderesis
[illegible] conscientiam [illegible]
[illegible] conscientia [illegible]
[illegible]
conscientia [illegible]
[illegible] possit [illegible]
[illegible] conscientia [illegible] possit
[illegible] regula
[illegible]
[illegible] conscientia
[illegible] conscientiam [illegible]
[illegible]

Ex corde puro et conscientia bona. Sed
primus est ultissima et ut habetur ibi
ut per duabus rebus in malo quibus
impossibile esset me[...] dum fortissimi
scilicet in hominem qui confugimus
ad opposita[...] conscientia inde
ficit certitudine habet. Sed quae
quod dicit Io. 16 venit hora ut omnis
qui interficit vos arbitretur obsequium
qui occidebat apostolos dictabant
conscientia quia ex hoc placerent deo sed
haec erronea est conscientia erat
[illegible] conscientia tollatur quidam sed vo
[illegible] decipiunt per conscientia
errat. [illegible] sit ex dictis patet
conscientiam [illegible] applicatio scientiae
ad aliquem specialem actum qua
quidem applicatione contingit er
rare dupliciter. uno modo quod applica
tum in se erroneum est. alio modo ex
eo quod non recte applicatur sicut in
syllogismo contingit peccari dupliciter
vel ex eo quod ex falsis utitur
vel ex eo quod non recte syllogizat
Sed hic quidem quod falsis utatur ex quo
quidem parte contingit ex alia
autem parte non contingit. Demonstratum est
quod per conscientiam applicata notitia
synderesis et rationis superioris et inferioris
ad actum particularem examinandum.
[illegible] actus sit [illegible]
et synderesis [illegible] non
potest applicari in [illegible] synderesis ad
actum [illegible] fiat assumptio alicuius
particularis [illegible] particularem et
quia submittit ratio superior quam
inferior et conscientia perficit quamdam
syllogismum particularem ut si [illegible]
synderesis proponit [illegible] lege
dei [illegible] ratio superior
notitia assumit [illegible] ista
[illegible] lege dei sicut
applicatio [illegible]
[illegible]

iudicio synderesis errorem esse non con
tingit ut ex supra dictis patet. Sed in iu
dicio rationis contingit esse peccatum
sicut cum quis existimat esse secundum legem
dei quod contra non est ut heretici qui
credunt iuramentum a deo esse prohibitum.
[illegible] error accidit in conscientia ut per
[illegible] in superiori parte
rationis et similiter [illegible] contingit error
in conscientia de errore [illegible] parte
rationis superioris et similiter contingere per
errorem in conscientia ex eodem [illegible]
[illegible] parte rationis ut cum ab [illegible]
[illegible] civiles [illegible]
[illegible] ut in hoc [illegible]
[illegible] non recto modo applicatio fiat
et in conscientia error contingit. Sicut
sicut in speculativis contingit forma
debita argumenti [illegible]
[illegible] Ita et
quod in [illegible] operabilibus requiritur
ut dictum est. [illegible] quamdam
conscientiam nunquam errare [illegible]
sicut particularis ad quam conscientia applica
[illegible] synderesi [illegible]
Sicut enim in speculativis non contingit errare
[illegible] principiis
[illegible] assumuntur [illegible]
[illegible] totum esse maius sua parte
non decipitur sicut [illegible] totum est
maius sua parte [illegible]
deum esse amandum vel
aliquod malum esse faciendum conscientia
[illegible] errare eo quod [illegible]
tam in speculabilibus quam in operabilibus
[illegible]
iudicio [illegible]
[illegible] parte ut cum dicit
totum est maius sua parte [illegible]
[illegible] conscientia [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] iudicatorium [illegible] errorem parte [illegible]
sumptionem [illegible] modum
ut dictum est [illegible] conscientia addit. 2

supposicionem applicatur et sic ad actu
pertinet et ipsa applicata potest esse
errorum quandoque in scientia errorum non sit.
Ad secundum dicendum quod cum dico conscientiam non
dico ut implico scientiam solum
secundum quod est accepta pro ut est tamen verorum
sed scientiam large omnino acceptam per
quacumque noticia. sed quod quod modo non
quinque sillogi dicitur sic dicimus.
3 Ad tertium dicendum quod sic scintilla est id
quod purius est de igne et quod supervo
lat toti igni mixta sinderesis est id quod
supremum in iudicio conscientie est propter
quod habet metaphoram sinderesis
scintilla conscientie dicitur ordinantur in
omnibus aliis sic habeat sinderesis ad
conscientiam sic scintilla ad ignem
et tunc igne male alterius modo
accidit igni preter administratorem ad
cuiusmodi forum quem non accidit scin
tilla unde sue puritatis et titulatatis
errorem potest accidere conscientie propter quandoque
eam ad practicam a nisi quod a voce
aliena quo accidit voci in sua
puritate continet. Ad quartum dicendum quod con
8 scientia dicitur lex mentis quod sit quod habet a
sinderesi tertio sed unigenitum errat sed
illuminent domine est. Ad v. dicendum quod
sed non est quod quantum quinque sinderesis non
errat certa superiorum ut in ipsa
errat potest sinderesi applicatur sit
minor falsa adiungitur maior vero.
6 Ad vi dicendum quod in iudicio scientia dico
testium quod dicitur testimonium potest
per aliquam manifesta indicia argui
falsitas in eo atque in conscientia errat
testimonium conscientie arguitur falsitate
ex ipso dictamine sinderesis non
statim dico conscientie errat ut indi
sed magis dictamini legis naturalis
7 Ad vii dicendum quod conscientia non est per
hunc dictamen sed magis sinderesis
conscientia autem est vera regulata
verum minime errat in captu ac
cidit. Ad viii dicendum quod species ista
quod circa conscientiam fundatur est
titulus habet et habet est [illegible] species al
que superioritate ergo conscientiam fundata
est de qua dicitur species impiorum
Circa quintum venitur sic proceditur.
Videtur quod conscientia liget. Vero quia nemo ligatur
nisi ligatur ad aliquid faciendum
aliqua lege sed homo facit aliquid
lege ergo cum conscientia sit ex actu
hominis conscientia non ligat. Preterea
ad consilia non ligatur sed conscientia
habet modum consilii a quolibet. Item
nulla conscientia precedit electionem sit
consilium ergo conscientia non ligat.
Preterea nullus ligatur nisi ex aliquo superiori
sed conscientia hominis non est superior quam
ipse homo ergo homo ex suo conscientia non
ligatur. Preterea eodem est ligare et solvere
sed conscientia non sufficit ad hominem
absolvendum ergo non est ad ligandum
Sed contra. Circa vii sit conscientia tua
glossa quam iudicet nos nocentes
absolvit sed preceptum iudicis
obligat ergo et dictam conscientie
ligat. Preterea super verbo Rom. Omne
quod non est ex fide peccatum est, origenes
ut apparet ex dicta ut cogite
ut agam contra conscientiam ergo con
scientia ligat. Respondeo dicendum quod proculdubio
dubio ligat. Ad intelligendum autem
quomodo ligat sciendum est quod ligatio
metaphorice a corporalibus ad spiritualia
assumpta necessitatem imponit im
putat. Ille enim qui ligatus est
necesse habet consistere eo ubi ligatus
est et ad alia divertendi
virtus propter quod ligationis habet locum
illis quorum necessitas sit. Non enim possumus
dicere ignem esse ligatum ad hoc
quod sursum feratur quamvis necesse sit
ipsum sursum sursum ferri sed in hiis tamen
necessitas ligatio locum habet quod ab
alio imponitur necessitas. Est autem
duplex necessitas quod ab alio agente
imponi potest. Una quidem coactionis
per quam omnis absolute necesse habet
hoc facere ad quod determinat ex actione
agentis alias coactio non proprie diceretur.

sed magis inductio. Aliquando enim necessi-
tas conditionata scilicet ex finis
suppositione sic imponitur aliquam necessitatem
ut si non fecerit hoc non salvabitur. Sum-
primus proprie aliquid necessitas que
coactionis non cadit in motibus
voluntatis sed solum in corporalibus rebus
eo quod voluntas naturaliter est a coactione
libera. Secunda necessitas voluntati imponi
potest ut scilicet necessarium sit eligere si sibi
bonum videatur consequendum si sibi
malum videatur vitandum. Declarare
enim malorum idem computatur cum bre
bonum in talibus ut patet per philosophum in
3 ethicorum. Sic autem necessitas coac-
tionis imponitur rebus corporalibus per agentis
actionem ita et necessitas conditionata
imponitur voluntati per aliquam actionem.
Actio autem qua aliquis motor rationalis in-
primum regit et gubernat est ad
ligandum in rebus voluntariis ea
actionis qua voluntati accidere potest
sicut se habet actio corporalis ad ligandum
res corporales necessitate coactionis.
Actio autem corporalis agentis nunquam
inducit necessitatem in re aliquam
nisi per contactum impressionis ad rem
in qua agit. Unde ex imperio
alicuius regis vel domini ligatur ab
nullum imperium cui imperat attin-
gitur autem cum per scientiam unusquisque
ligatur ad preceptum alicuius nisi
mediante scientia illius precepti.
Et ideo qui non est capax notitie
precepti non ligatur nec aliquis ignorans
preceptum dei ligatur ad pre-
ceptum dei faciendum nisi quatenus
tenetur scire preceptum. Si autem non tene-
tur scire nec sciat nullo modo ex precepto
ligatur. Sicut autem in corporalibus agentibus
corporale non agit nisi per contactum ita
in spiritualibus preceptum non ligat
nisi per scientiam. Et ideo sicut est eadem virtus
qua tactus agit et qua virtus agentis
agit, cum tactus non agit nisi ex

virtute agentis, et virtus agentis
non nisi mediante tactu, ita et eadem
virtus est qua preceptum ligat et qua
conscientia ligat, cum preceptum non li-
get nisi per virtutem scientie, nec scientia
nisi per virtutem precepti. Unde cum conscientia
nichil aliud sit quam applicatio no-
titie ad actum, constat quod conscientia
dicitur ligare vi precepti divini. Et ideo 1
patet quod dictum quod homo sit sub lege
secundum actum sive cognitionis quam legem
ab alio sciat, ex quo non sit ligatus
ad legem implendam. Ad secundum dicendum 2
quod consilium dupliciter accipitur. Quandoque enim
consilium est actus quo ratio inquirentis
de agendis. Et sic homini consilium se habet
ad electionem sicut syllogismus quod ad
conclusionem ut patet per philosophum in 3 ethicorum. Hoc autem
modo accipitur consilium non divinum
quod preceptum sed de eis que sunt in proposito
et consilia quidem [illegible]
ex tali consilio contingit aliqua
obligatio. Sicut autem dominium consilii
monitionis in conscientia quoniam ad verum
applicationibus tum sic inquiritur de agen-
dis. Alio modo dicitur consilium persuasio
sive inductio alicuius ad agendum
non habens vim coactivam. Et consilium
quod preceptum divinum et consilium amicitie
exhortationis. Et ex isto consilio
et aliis conscientia potest applicari et
alia scientia huius consilii ad particulare
actum. Sed tamen conscientia non ligat nisi ex
virtute eius cuius conscientia habet; conscientia que ex
consilio sumitur [illegible] obligationem quod ipsum
consilium ex se ad obligationem non
constringit sed movet ut impleat.
Ad tertium dicendum quod quamvis homo semper 3
non sit superior tamen de eius precepto
conscientiam habet eo superior. Et ex
sua conscientia ligatur. Ad quartum dicendum quod te- 4
conscientia erronea [illegible] ad ab-
solvendum [illegible] errore [illegible]
[illegible] errat et [illegible]
[illegible]

ex conscientia sua absolvitur. Sic peccati
eo qui ex ignorantia facti peccat
ut cum quis accedit ad alienam
uxorem quam credit suam.
Quarto quaeritur utrum conscientia er-
ronea liget. Et videtur quod non quia
ut dicit Augustinus peccatum est dictum vel
factum vel concupitum contra legem dei.
Cor. Sed conscientia erronea non est lex
dei, ergo non obligat ad peccatum.
q. Praeterea Ro. 13. Omnis anima etc.
Glossa quando imperat id quod potestas non est obediendum
contra praeceptum superioris sicut non est
obedientia proconsuli si contrarium imperatori
obedientia praecipiat. Sed conscientia erronea
est inferior ipso deo. Contra conscientia
erronea praecipiat quia praeceptum
dei per praeceptum conscientiae obligat et
non obligat nisi in virtute eius. per Ambrosium
q. peccatum est transgressio legis divinae et
caelestium inobedientia mandatorum. Sed
quicumque deviat ab obedientia
quibus debet peccat. Sed conscientia erronea
facit deviare a praeceptis legis divinae
quia habet conscientiam factam ad
contrarium quod in lege est prohibitum. Conscientia
erronea magis inducit in
peccatum observata quam ligaret ipsa
q tamen sine observantia per se iura
si habeat conscientiam quod uxor
sua attineat sibi talis quod [illegible]
prohibito et conscientia in qua sit probabilitas
verba [illegible] quod praeceptum esset
si excogitatum addita sit non
sit probabilis conscientia non ligatur ad hoc
quod eam impleat. Sed dicit magister esse
Exempla malum obedientiae. Sed conscientia erronea praeceptum
de per se [illegible] aliis est non probabilis. Ergo etc.
q. conscientia non ligat per defectum scien-
tiae ordinis quando ab dubiis temporalibus. Sed dolus
temporalis non imputat homini ad peccatum
quod ex errore committitur quia [illegible]
ulterius per conscientiam erraticam ab poenis
dicitur obligari ad peccatum. Sed dicit
quod conscientia erronea ligat ita

indivia non est ea quae sunt per se
mala. Sed quando in illis quae sunt per se
mala conscientia erronea dictat
q² contrarium vel in his quae non sunt contrarium
similibus et naturali dictat contrarium con-
scientiae erroneae quae tamen dicta errat
ergo similiter ista non ligat per oppositum
indifferentibus se habet ad utrumque
sed quod est ad utrumque non ... ligatur
ut non sit ergo ad opera indivia
ad non obligatur ex necessitate per
conscientiam per se habens ex erronea
conscientia contra legem dei faciat non
excusatur a peccato. Sic et qui contra
conscientiam sit erratam agit
peccat. Sequitur quod sive agat
secundum conscientiam erroneam sive non
agat peccat. Sequitur quod sive non
agat peccat. Ergo est perplexus
ut peccatum vitare non possit
quod videtur impossibile esse quia conscientia
talis eum obligat pro omni
peccato ad quod reducitur, sed
si alicui dictat scientia quod fornicetur
abstinendo a fornicatione non potest
ad aliquod genus peccati reduci
ergo non peccat. Sic quod conscientiam
gerens peccat. Sic conscientia non ligat.
Sed quod est quod dicitur ad sed contra, quando
est ex fide peccatum est et sibi consistit
ipse. Sed conscientia quae praecipit id quod est
bonum est erronea quod obligat
per observantia de legalia post tempus gratiae
beneficiorum non causat in diversis sed
per se malum. Unde dicit Gala. v. Si
circumcidimini Christus vobis nihil proderit.
Sed tamen conscientia de circumcisione
observanda obligat. Sed ubi dicit
testificor autem circumcidenti se quoniam
debitor est universae legis faciendae.
Sed conscientia erronea ligat et ipse
malum per peccatum punitur et non est contra
sistit. Quicumque autem vult transgredi
praeceptum dimittit mala non tenet
sua dilectio legis non peccat quia
secundum erroneam conscientiam sive in

hiis que sunt per se mala sive in quibus
cumque credit id quod est contrarium sue
conscientie contra legem dei ergo si vult
facere id vult facere contra legem dei
et ita peccat et ita conscientia quantum-
cumque erronea obligat ad peccandum.
Post dicit quod conscientia eligere omne quod
non est secundum legem sed contra peccatum ergo
facere contra conscientiam quodcumque
non est preceptum obliga. Sed hoc quod
conscientia dictat est preceptum ergo
quantumcumque sit erronea conscientia
Ro ligat. Respondeo dicendum quod cum hoc sint
diverse opiniones quidam enim dicunt
quod conscientia potest errare vel in hiis
que sunt per se mala vel in indifferentibus
conscientia autem errans in hiis que sunt per se
mala non ligat in indifferentibus
autem ligat. Sed qui hoc dicunt non vi-
dentur intelligere quid sit conscientiam ligare
Sed hoc est enim ligare conscientiam de quo
aliquis nisi conscientiam impleat peccatum
incurrat. Non autem sic hoc quod aliquis im-
pleat vel ita faciat. Aliquis enim con-
silium obligare dicitur qui implet
enim consilium recte agit sed tamen ad
consilia dicuntur non ligari quia
q consilium preterit non peccat. Ad peccata
autem ligari dicitur quia si non servat
preceptum peccatum incurrit. Sic ergo
[illegible] conscientia dicitur ad ad-
quod si vult fiat ex tali conscientia
bonum sit sed quod non fiat peccatum
incurrit. Non videtur autem probabile quod
aliquis peccatum evadat si conscientia
quantumcumque errans dictet quod est contra
preceptum dei sive sit in dictis sive sunt
per se mala sive in indifferentibus. Si enim
talis conscientia mandat aliquid quod dici potest
quantumcumque esse ex hoc ipso hoc
non legem dei non observaret
vincibiliter peccat. Communiter
est conscientia que circa ea que ipsi post
[illegible] obligatoria
et que [illegible] peccatum de

nem incurrit. Dicendum est quod tam recta
conscientia quam erronea ligat, recta
quidem simpliciter ligat et per se, erro- Simp'r.
nea autem secundum quid et per accidens. Recta
autem ita ligat simpliciter quod ligat
absolute et in omnem eventum. Si
enim aliquis conscientiam habeat de vi-
tando adulterio, istam conscientiam
sine peccato non potest deponere, quia
hoc ipso quod eam deponeret errando
gravissime peccaret. Eam autem manente
non potest preteriri in actu sine peccato.
Unde absolute ligat in omnem eventum.
Sed conscientia erronea non ligat Sedm q'd.
nisi secundum quid et sub condicione. Si enim
alicui dictat conscientia quod teneatur ad
fornicandum, non est obligatus quod ita
fornicationem sine peccato dimittere
non possit nisi sub hac condicione
si talis conscientia duraverit. Hanc autem conscientiam
removere non potest absque peccato. Unde
talis conscientia non ligat in omnem
eventum. Potest enim aliquid contingere,
scilicet depositio conscientie, quo contingente ulterius
non ligatur. Quod autem sub condicione
tantum est secundum quid esse dicitur. Dico autem
quod conscientia recta per se ligat, erro-
nea vero per accidens, quod ex hoc patet.
Qui enim vult vel amat unum
propter alterum, eo quidem propter quod amat
alterum, simpliciter per se amat,
illud vero propter aliud quasi per accidens. Sicut qui
vinum amat propter dulcedinem, amat
dulcedinem per se, vinum autem per accidens.
Ille autem qui conscientiam erroneam
habet credens eam esse rectam alias
non erraret, inheret conscientie erronee
propter rectitudinem quam credit
esse inheret quidem per se loquendo recte
conscientie, sed erronee quasi per accidens
in quantum hanc conscientiam quam credit
esse rectam contingit esse erroneam.
Et exinde est quod per se loquendo ligatur
a conscientia recta, per accidens vero ab erronea.

Et h' solo pt accipi ex ubis
ph'i vij ethi ubi q' eande co
nexoit qon. vt p3 s. dd q sit m
cotinet qui abscedit et a p'a
et soluit qm in cotinet p se re
cedit a ro'e recta et ab una q'd
simp' et ab alia aut s q' eld 1
p'mi i' dd q' quiuis et q' dic
tat errone 9scia no sit co
dum legi diui tn accipit ab
erratate et io p se loqndo si ab
h' recedat recedit a lege di
quiuis p accns sit q a lege
diuina recedat. eld 2' d q'
vo i' pcedit qm supiorib et
inferiore s' distincta precepta
tuc ex p se distictu pcet
ad eu qui p'cepto obligat
q' h' no cotingit q2 cosc
dictamen ad eqm pueniendo
qm pueniendo diui ab eo qui
cosciam h't ut ex dictis p3 et
at similiter ex oppositum si p'cep
tu impatoris ad alq
puenire possit ut e pcedo
sile q' no pripet ad vitab
impatoris p'ceptu tuc ei
et cot p'ne p'ceptu impa
toris et p'cedit sine p'cul vo
diret sive metiret. eld 3' d
q' 9scia erronea errabiliter
q' est p se mala dictat q' a lege
dei tn s'cia q'd dtt ec lege dei
et io tn' 9scor illq 9scie tn
s'z efficit lege dei quiuis
9scia reqrent et ea opeplet
q lege dei impat nec pccat
q2 ipso errore pctm cat tn
cotingit ex ignorantia eq q'
scire debebat. eld 4' d. q' qn
9scia no expellat modz eadem
ponens tn dumact si q ea
faciat pccat mortalit. p'mo h'
no p2 q' 9scia erronea no ligz

dumanet. h' solum qn ligat
simp' et absolute expectu eld 7
v dd q' ex i' argu'to 9clu
q' 9scia erronea no ligz ad
pctm sino implicat. h' si im
plicat expctu s'u p'b' m'nr
ad pposituz 9cludit q' a vinz
qui ipse errore no e pctm ut
potest cu cotigit ex ignorantia
fti s' fiat ex ignorantia invincib
sit no cocludit q2 ipsa igno
rantia pctm e sic cum apud
indiet' e s'ctulare no e pctm
qui ignorantia invinc' q' fac
dz allegat. eld vi dd q' h'i 6
dz ...ali sit impossit pcedi
re ...h' sit ad quiuis q' errorea 9scia
ad quiuis q' errorea 9scia
dictat sive sit errore indiui
dicat sive p se mala tn actu
volu tall no dicat. Si em
dicauet comunio curat co
scia. eld vij dd q' quiuis op' 9
indiriit 9ituit se ad ua
se h'eat tn h'uit q' existimat
h' op' 9 tamen sub pcto esse
eit indiriit p'r s'ua 9scia
eld viij dd q' ille q' h'z 9scia 8
faciendi fornicacione e simp
plex q' q2 pt ad facere q' s'to
no incidet i pctm f 9scia
erronea deponendo pplex q'
h' quod e cosc'a erronea ma
nent et h' no e inconueniens a'
suppo'to h' pctm mitacno pos
sit sic supposita intencoe
manib eld c q' i te elig
dat pctm inuita' no pt si
dat ex tali intencoe pccat
sin no dat tn s' resser e
eld ix dd q' qn 9scia erro 9
dicat ad faciend dictat i' s'
aliq rone bonu' q' op' 9 instic
ut paciare et ...ttio tn' ssor
...
s' eq s'pe 9scia illq dictat ul
si dicat i' s' s'pe diui p'cepti

Margin notes (left): i' quot quotiet; falsu et a ... ... q' absced' et ab una q' d simp' et ab alia s' quid ... q' d' est simp' est ... a' ... s' q'd et soluit; 2; p'cepti; 3; dictat; faciens

vel aliquis prelatus tenetur mandare peccatum in obediencie conscienciam tunc sequitur dicens

Quero quinto utrum conscientia in dubiis plus liget quam preceptum prelati vel minus quomodo subditus cum religiosus vovit obedienciam prelato suo ergo tenetur votum reddere prout vovit et redditur ergo non contra prelato obediendo contra conscienciam ita magis prelato quam conscientie pro prelato est obediendum in dubiis quo est contrarium in dubia non est contrarium dictum [illegible] non obediendum prelato [illegible] prelati superior magis est obediendum quam inferiori ut habetur in glo[illegible] [illegible] prelati est superior quam anima subditi ergo magis ligat subditum [illegible] prelati [illegible] quam ex conscientia [illegible] subditi quando dicitur in dubia de precepto prelati magis prelatus de actibus subditi iudicaret aut subditus de precepto prelati si propria sua conscientiam ab [illegible] precepto recederet ergo quantumcumque conscientia dictat in dubiis magis est standum precepto prelati Secundo vinculum spirituale fortius est quam corporale et naturale vel extrinsecum sed conscientia est vinculum spirituale intrinsecum prelato autem vinculum corporale et extrinsecum [illegible] dispensacionis [illegible] prelato [illegible] tu ad [illegible] votum fuit [illegible] ut habetur ex glo[illegible]. Confirmatur ergo non [illegible] magis est obediendum conscientie quam prelato [illegible] quod omnibus [illegible] ex [illegible] ut apparet Deinde [illegible] conscientia non ligat nisi vi divini precepti vel per legem scriptam vel per legem [illegible] comparatione ligamen [illegible] ex precepto prelati non [illegible] ligamen precepti divini ad ligamen precepti prelati quantumcumque preceptum divinum obliget conscientia preceptum prelati est magis obliget preceptum prelati est conscientie ligamen [illegible] magis quam ligamen precepti prelati est conscientia aliquando [illegible] prelati precepto [illegible] tunc [illegible] divinum [illegible] conscientia [illegible] semper [illegible] quod preceptum prelati obligat semper [illegible] quia obligacio [illegible] potest [illegible] peccato deponi non posset talis conscientia [illegible] quia conscientia erronea solum [illegible] ligat ut [illegible] qui eam servat peccatum non incurrat sed ut [illegible] qui eam servat sit immunis a peccato quantumcumque preceptum prelati sit [illegible] sed conscientia erronea ligat [illegible] preceptum prelati est in dubiis [illegible] quod [illegible] obligat [illegible] omne [illegible] sub condicione [illegible] ut [illegible] ab [illegible] talem conscientiam deponendo [illegible] ligat [illegible] ad hoc [illegible] qui eam servat peccatum incurrit non autem [illegible] ad hoc [illegible] qui eam servat peccatum evitet aut preceptum prelati [illegible] ad [illegible] in dubiis preceptum prelati obliget [illegible] sive non faciat quia conscientiam agit sive faciat quia prelato inobediens est magis autem [illegible] sive faciat conscientia dictante quod conscientia dictat [illegible] plus liget quam preceptum prelati [illegible] qui vovit obediencie obediendum in hiis ad que [illegible] obediencie se extendit [illegible] ab ista obligacione absolvi [illegible] per errorem conscientie [illegible] conscientia absolvit a ligamine per ista obligacione et [illegible] obligacio quia [illegible] ex conscientiae maior quam in [illegible] quia [illegible] sublior [illegible] obli[illegible] ad prelatum solum [illegible]

q[ui]nt[um]

7 errorem conscientie cum [illegible]

ligamen conscie[illegible]

sicut conscientia erronea de potentia
2 Ald. xiii dist. q. quamuis opus lo. pse
sit indiuisibile tamen ex declaratione con
sciencie sit nam indiuisibilis Ald. xiii dist.
3 q. quamuis platus sit superior
subdito tamen deus subditus p
conscientia ceptis sit ligat et est maior
x quam platus Ald. xiii dist. q. subditus
non habet iudicare de precepto p
lati sed de impletione precepti
que ad ipsum spectat. vnusquisque ei
tenetur actus suos examinare ad
conscientiam quam a deo habet sine sit
naturalis siue acquisita siue
infusa omnibus enim homo debet seruo
Questio est de / Vtrum
Q
cognicio primi hominis in
statu innocentie fuit per quid
... in statu iusticie cognouit deum per
Con essentiam ... Dicendum enim in primo sen
di. iii q. homo ante peccatum deum sine
medio uidit sed uidet deum sine
medio et uidet deum per essentiam in
statu innocentie uidit deum per essentiam
Sed dicitur q. uidit sine medio
quo ad nubilum culpe non autem
sine medio creature Sed contra ex in
tertio dicitur q. nos per medium deum
uidemus sed quod ex uisibilibus
creaturis ad deum deuenimus
quoniam medium quintus erat de medio creature
sed uidet sine medio creature et uidet
Aug. deum per essentiam ergo et cetera probatur ad phil. 4
9. dicit q. pax dei que exsuperat omnem
sensum ubi hoc intelligitur de pace
qua deus fruitur in prelatibus gloria
ibi sit expositum omnem sensum i.
intellectum nostrum non cognoscit quisque vi
det faciem patris ex quo habetur
q. pax sine gaudium beatorum
excedit intellectum hominis illius qui
gaudio illo non perfruitur unde dicit
glossa ... dicat q. homo in paradiso semper in
fusus esset per uera gaudia que per sub
contemplacionem solebat uidere non potat

q. adam in statu gaudio tempore
fruebatur ... hugo de sancto uic. dicit
q. homo in statu innocentie cognoscebat
creatorem suum ea que tunc per presencia
contemplacionis manifestius ... cerne
bat sed uidet deum per essentiam conte
placionis et uidet ipsum per essentiam ut
hinc ergo deum per essentiam adam in statu
innocentie uidit probatur hoc sensibus et ad uide
dum deum adhuc enim deus fecit
... ualeat ... beatitudinis
siue participes esse q. cognicio
consistit ut habetur x. dist. sapientie
Sed in statu innocentie deum
adam per essentiam non uidebat homo
erat neque aliquod medium impe
diebat quia tunc ab eo ... omnibus
erat que impediebat ...
tate quia deus est intimior uolun
tate que quamquam ergo adam in
statu innocentie uidit deum per
essentiam per se affectione hominis non
perficit ... suus bonum ita
... suus bonum
ut patet in li. de spiritu et anima Sed
... desiderium suum
perfectionis ergo adam in primo statu
desiderabat deum per essentiam uide
Sed quantumcumque ... eo q. desi
derat affligit sed adam tunc deum
per essentiam non uidebat afflige
batur sicut et est ... quia afflictio
tunc sit pena culpa precedente
ergo deum per essentiam uidit / p aia
hominis est facta ad deum ymaginem
ut nullam interposita creatura ab
ipsa prima ueritate formetur ut
dicitur in li. de spiritu et anima sed ergo
inerebat inter ... hominis
in statu innocentie ergo in ipsam
summam ueritatem ferebatur nullo
mediante et ita deum per essentiam vi
debat probatur ad hoc q. ad uideamus
intellectum ... requiritur ut species
fiat intellectum in actu per abstractionem

qm ta q domib; vi q pz ad mt
agetet ut i mtu vl ti pia q
ptinet ad mtu p pl h secy
dma t ipse intelligi ut pz o io
n ui sepata cat t aie ipig
homis intimatu i omib;
p ecm deg ee doy Augustin
ect impedimtu i aia hois
i statu morey vi q dy p
ecm mdebat p cu aia ade
i statu morey ee debito m
ordinata no cat vo supior
mg pf ta tt sun obiz qm
fior tt obiz pu pz mfior vo
tuig ett tpalia mtendd
ipa tpalia t mg t inde potat
q a tro supior aug e etna
to spite potat t mne te di ecm
mde go re p i aquo sit ad
sile t actu tu mete asm vi
sus qqnosit. s h go i ago
sit ad intelle actu mete
ab mt tu qqnosit; sz ng sit
actu intelli ad ab ag n
ingnitu e actu z ita deg cu
sol; sit actu pncipps e q
dma intellia finit g mta
hoib i p statu dy mme te
mdebat cu tuc ullu hret
impedi tu p dam d ey ho i
statu morey btm uita hnit
t dma ecm mdit; sz bta uita
ul btitudo co sistit i h cy d
p ecm mdea go tt p ecm
dy mdit; p dam d ey ho
tuc refitiebat fruitoe di
tissime co te plois sic ageli
sz angli mdet dy p ecm
go adai statu d dy p ecm
mdit; pria hois cat pfior
i statu morey q p q statu
pcty sz aliqui p q statu pcti
i dressu abt dy p ecm vi
dent adhuc i hac uita mor
li ex ontib; sic de paulo et

moyse aug q d xii sr gen ad
lram. Fili deu ndendo dy
q multo fortig adai statu
morey dy p ecm mdit p
gey y sup i mmsit de go so
poret i ada d glo ex th voe
intelligi adh i mmsit a
ut mcb adeptio ep b auge te
tuce ut mtu bi scrutaim di
nouissima mt letey q vi
q sopoz i raptg fuit quida
sz illi qui rapiu dy p ecm
mdet g ot ada p s dam
ada no tm i torli collocatg
fuit sz t i ssuali ssual at
padys snt d q qm btdo i vi
sioe dei p ecm gsistes g ic
Ps aug q d t ie p de ci di qui sta
morey no ab cat quisqui q
boans adipisc sz bo no
h c adipisci potat ut dy p ecm
mdet go bt a pib putib; no
ab cat (Sz q e q d aug in
de trin q de miso p ecm pcto
mteb storie; sz adai statu i
morey bt b no cat go dy p
ecm no mdit (P ecm ia t obc
t e q phes ore scl soli x e ppu
sz adai statu morey miator
erit q patuit ex h y prad
potuit (z ita no fuit q phesor
z ita deu p ecm no mdit.
(Sz q d ey q quida dixint q t
dy p ecm mde no sol; gtig
i pria sz t i mag mmi b no ita
i pria sz t i pria (t sh ho
i statu morey media hnit
uisioe m t b tor p uisioe et
hois uisioe p q pcm q g mig
pfte mdit q btu p sg g ho
p q pcm mde potuit (Sz ist
dm i e q uis scpte testioip
q co cor dit i dma uisio e btu z
ultima hois ponut; i mepte
ipo q ab dy p ecm mdz btb e
z ng adhuc i mia ad btitu

R°

exuus diu p ceem uide potuit
n xpe ad a i statu innocecie
ut gaudz opus tenet ro q z uit pb
voc ondi pt, Cuiq3 cum ue
aliq ulti assignet quo eq
ultia pfco cosistit, hois at
ingr ho cpfcions cosistit n
i actum int g ex q° ht q ho sit
Jnt opac de at int g put dif
ferentes grad distingui vno
ex dud sit e intelligibili q to
e magis excellecig intelligi
int tato excellecior est eig
intelligia ut dr i x. eth, p
fectissima opo int g e opato
int g bn dispoiti ad opti sub
telli sit pulcria uiso pa
e uis g bn dispoiti ad pulcri
sub uisu ia at cu, alio i opac
int g accipiu grad exmo
intelludi pole e cm vnu et
id e c intelli diuisi de a dif
int ab vno pfcig ab alio
mig pfce, no e at p lent ul
tig termig pfcoib huc ac
cipia h aliq ue mo intelludi
put cosidari infiniti grad
quoz vng alio pfcig int sit
vnoz q ultig terig huac pfec
toib sit intelludo aliq pfec
tissim intelli q e ceu Dia.
Jnh q magz i dal tata bo e
q ecim dd uidet no ex h q
stali in pide ... plg ... mig ca
uidet, Not uisio bti a uisioe
uiatoris distingui. p h q e
pfcig z mig pfce, h p h q e
uidet no uidet, tio tu ad a
fuit ad hue i uia ad btitu
diu p ecim no uidit, Ad p
dd q i aliq uisioe corpe mei
cosidari pt, vnu e mei sb
q° ui a° q ui z e spes vci uise
dd a q accipi cgnitio v uise

sit uisio corli mei sub q°
ur lumen quo ad fit actu
uisibile z uis pfici ad uidendu
medium at quo m e ex pa spes
vci ssibit i oculo exoris q stat
for uidet, Jni g i uides
pute i uisua opo uibus me
lit aquo accipi cgnitio vci
uise e sit speculu a q int
spes aliq uisibit, puta la
pidis fit i oculo nomine
lib p colapide, Et h tali uisioe
intellctuali in mea uelim
corli videat hi fint g age te
q mei sub q° int g uidet
Speculo uisib spes intelli
q int g pot fit actu int g ib
medium a q° accipi visi
cognitio sit speculo e opa
effectus a q cogni z cae de
effectu a q ... similitudo cae
nemig ... a cm similitudo in
uno int ... infinita no in
me e ex ca h ex effectu g°
silitudo cae resplendet vn
huig cognitio d speculare
p similitu q quali h ad vi
sionem q sit p speculu ho
statu p g pfcm indig z ad
cognoscendu diu me p e q
speculu q resultat ipig di
similitudo, oz lumit p ea q sta
statu uisia cognicio ang
ut dr vel h at medio no
indigebat ho i sta it inocee
indigebat at me° q e q
spes vci uise q p aliq
spualem lumen uiti hois in
fluxu diuinitg q e cat q
silitudo exp p aliq nitate
diu uidebat, h h me° no
indigebat q ipam diu ecim
p scipam uidebat no p aliq
eg similitu z intelli ue sp
cum cata silit a ad poss pfe

dum reputat[ur] ut p[er] ea[m] uideat
ipsam dei essentiam cognoscere ab[s]
posset / Indigebat a[utem] lumine
glorie i[n] p[at]ria q[uo]d e[st] q[uo]d medium
sub quo uid[etur] d[eus] p[er] q[uo]d lumine uno
uidebimus lumen eo q[uo]d ista
uisio nullo creature exadaequat sola
deo sed nulla creatura ea
sua natura pot[est] p[er]tingere s[ed] ad ea
qua[n]da[m] eius illustrat lumine
diuinitus emisso / sola autem uisio
que e[st] p[er] medium q[uo]d e[st] speciebus est
naturalis angelo s[ed] e[st] natura homi
ni / ad eam indiget lumine gr[ati]e
et n[on] est cooperantibus naturalibus homi
nis ea sola dei refulgentia p[ro]
p[ro]portio p[ro]pt[er] q[uo]d uisio q[uam] h[abe]bat
dum i[n] statu mo[r]tali erat uidendum
fuit mentis uisionem quam nunc
uidemus intellectio speculo ore
p[ro]pt[er] q[uo]d homo p[ost] peccatum
nec indigebat ad uidendum
deum s[ed] ipsa creatura i[n] diuina
cognitionem ascendit et s[ed] utilitate
ipsius d[e]o qua ex creatura accipit
et lumine quo perficitur ad h[abe]ndum
i[n] deum de g[ra]tia sine sit lumen
ut lumen nature agentis sine
g[ra]ciant fidei et sapientie In
statu uero an[te] peccatum indige
bat dum p[er] [me]dio sine q[uo]d e[st]
similitudo dei / et q[uo]d e[st] elevans
lumen uel digebat uti s[ed] tali
a[utem] p[ri]mo tamen medio indiget
s[ed] lumine eleuante mentem / Ipse
a[utem] deus seipsum absq[ue] omni medio
uidet / ipse enim est lumen quo
seipsum uidet / Ad 2m dicendum
m[en]te n[on] respiciendo ad quem p[er] aliqu[am]
similitudinem creature q[uo]d p[er] medium
dei i[n] statu mo[r]tali uidebat
s[ed] q[uo]d n[on] indigebat ad h[oc] medio
ipsius creature / Ad 3m dicendum q[uo]d adam
i[n] statu mo[r]tali n[on] uidebat

gaudia celestia tamen ut q[uo]d p[ro]hibetur
quemlibet quia erat h[abe]ns in solum
beatorum e[st] s[ed] cognoscebat deum
a[n]i[m]a s[ed] p[ro]p[ter] h[oc] q[uo]d aliquem eorum
p[ar]ticipatum h[abe]bat / Ad 4m
dicendum q[uo]d i[n] contemplatione dei ut
p[ri]mo q[uo]d e[st] lumine sapientie
t[a]n[tu]m eleuab[atu]r ad diuina / n[on] a[utem]
ut ipsa diuina essentia i[n]mediate
uideret et p[er] gratiam / n[on] tamen
contemplatio p[ro]pter statum p[ec]c[at]i
quoniam p[ro]p[ter] sui statum mortalem
Ad 5m dicendum q[uo]d homo fuit erat ad
uidendum deum non i[n] p[at]ria s[ed] simul
timo sine p[er]fecto et i[n] q[uo]d cepit p[ri]mo
sine ex donis deum p[er] essentiam n[on]
uidit n[on] fuit ex h[oc] q[uo]d p[ro]pt[er] aliquo
obstaculo impediretur s[ed] p[ro]pter
p[ro]p[ter] defectum q[uo]d n[on]dum erat
p[er]fectio i[n] que requiritur ad uidendum
deum p[er] essentiam / Ad 6m dicendum q[uo]d
adam i[n] statu mo[r]tali desiderabat
deum p[er] essentiam uidere s[ed] eius
desiderium erat ordinatum ad
h[oc] q[uo]d uideret deum q[u]a[n]do t[em]p[or]e erat
h[oc] q[uo]d h[oc] t[em]p[or]e deum an[te] t[em]p[u]s debi
tum n[on] uidebat n[on] ei affli[c]tio
n[on] erat / Ad 7m dicendum q[uo]d mens
n[ost]ra de[te]r[mi]nate sortitur ab
ipsa ueritate p[rim]a n[on] q[uo]d ea cogno
scat in esse i[n]mediate aliquo
h[ab]itu uel sp[eci]e uel creata s[ed] p[ro]p[ter] mo[dum]
quo ex ea sortitur ad similitudinem eius
i[n]mediatum / posuit ei quendam
ut p[ro]pt[er] p[er] d[icitu]r 7 c[apitul]o de diuinis
sup[er]iora i[n] entibus essentiam
contemplantur et ita anima h[omin]is
a deo p[ro]cedens me[dian]te angelo
et ad h[oc] ar[...] diuina sortitur me[dian]te
exemplari angelico q[uo]d quidem ex
ubi intendunt uerum est / Ista
enim h[abe]nda [ue]l uinctum mentem ad deum
t[a]m[en] abi[t] ipsa sit ab ex[t]ra
sortitur p[er] h[oc] mentem i[m]posuit i[n]fe[riori]
[in]ferium

Ad viij dd q ql'uis deus sit p
se maxe intelligi et ad eius
uicti hois i statu moreij ñ tn
adeat eius intelligi for qz
int 9 hois noij hebat illap
sitonj que ad hec reqr, Ad
ix dd q superior eroib obuj
gdonj nec no eipa dia ecj
ꝁ voces qda a deo i mente
influetes eccaratib accepte
quig ad etna cospicieda psi
cimj Ad x dd q qvie tu pui
zpx quo ea q sit i po fuit
intelligi da actu eius agens
ꝁ pny puctam q ipam intellecta
fuit eipa aliquo incata etua
ipa eesij dma copa ad intel
ligibla sicut sēda sol ad visibla
corlia Ho eat necesse q quidz
colore aliquem videat senj
solis ꝁ ut videat luen sol put
z colore illustrat, sili eno est
necesse eqi cognoscit aliqu
intellile videt essey dma ꝁ
q percipiat luen intellectu q
a deo originalr manat put
ipo ē ad intellile actu, Ad
xj dd q deum dampno e intelle
cij q ada semp obtus eet ꝁ beb
q ada quada btitue q illi statui
copetebat sic e i statu misie
aliqui dni sicut quid bti r one
aliq pfcoib vel contribut dr
mq v bti paupes spu, Ad xij
dd q e angeli i statu ne co
ditene uidit dnj p eemj ꝁ hc
ei copetebat solu p graam
Ada at i statu moreij p grau
fuit ij moij visoib que hec
angeli p imunt dono ētio di
sicut al angeli, Ad xiij dd
q moyses paulq qda puile
giata gra dnj p ecim uiderunt
tu quamvis semp eent i statu
vie quid tn put dnj p eem

uidebat no erat i statu vie
tiosz adet i statu moreij i quo
adhuc uiator erat no cope
tebat dnj p ecim uideq sitn
p aliquo raptus fuit eleua
tq ut dnj p eem uideret ngo e
ingens eui ea gra ita potuit
eosiue i statu moreij sic tpg
statu peti, Ad xiiij dd q si
intelligamq tale exthasi
ade fuisse qual fuit raptq
paulus ut dicq q ei uiso
fuit vel moij quem uisoib
qui eui tunc copetebat ꝁ qz
no expssit hic qntu sopoe
dnj p eem uidit possuq dice
q illa exthasi eleuatq fuit
no ad ipam dei eem uide
dū ꝁ ad cognoscēda psudiora
de dimis misteriis q ꝁ quem
moij huac cognicoib ei
copetebat, Ad xv dd q pa
disq spūal put pfram sūz
designat quendm stat dei
visio e cōsistit ꝁ ut semp
delectacoij de deo huta dēpt
i qualicūqz cotemplac dei
paradisq spūalis cōsistit, Ad
xvi dd q no fuiss ꝁ ista et
ordinata uob sicut pd asset
tunc hīre q tunc no copetebat
z pp hec rō no sequit

Scdo qui iucrū hac i statu
i moreij dnj p cātas uidisse
et uirz cognoscēt dei tm
p cātas e cognoscē p effm
hat e collatiua sūt ucna
tiua cognicō qui languida
sit z impfca i statu moeu
no copetebat ꝑ ada i statu
inocēc no uidit dnj p cātas
ꝑ remota a rōne effcus
Sz Ysidorq assigt hac tam
quē hō dnj p cātas uidet
qz a cātatac huiq ad cātas sē
couit q tunc i statu inocēc
no eat g tunc dnj p cātas
ho no uidebat ꝑ augq i viij

super gerarchiam ad litteram, forte in quantum
sic cum eis loquebatur. Sed primus parens
tibi et similiter tanta participatione
divine sapientie quanta capiunt angeli
tamen pro humano modulo quantum sufficit
magis sed ipso genere visionis et lo-
cutionis, ex quo non potest ac-
cipi quod homo in statu innocentie in
genere cognitionis deum cognosce-
bat quo angeli cognoscunt
sed angelice non cognoscunt deum per es-
sentiam ut patet per angelos in ij super
gerarchiam ad litteram et per dyonisium vij
c. de di. no. ergo homo in statu
innocentie deum per essentiam non vi-
debat, propter aliud habebat similiorem modo
quam alii simul creata, ergo quam anima
hominis sua prima creatura non te-
nebat ad dei cognitionem per vi-
sibilem creaturam propter ... cog-
nitionem perfectionem superfluit magis
perfecta sed homo in statu innocentie per
... deum cog-
noscebat ut dicit hugo de s[ancto victore]
unde ergo deum per creaturas non cog-
novit. Secundo quod ex quo dicit damascenus ij
libro quod adam paradysum corporalem con-
stituit ... ubi per creaturas sum-
... considerat ... deum
quod ad cuius ... scire
... de contemplativa
perfectionibus primum fuit ... ex origi-
nalibus considerari potest in quibus erit
ex ope ... perfectionem
habuit unum in statu innocentie
constitutus adam ab ipso ut totius
humani generis principium ... a
quo non humana propagaretur ad
posteros sed ... in aliis ...
iustitiam ... et ... pone-
re hominem in statu innocentie duplicem
perfectionem habuisse unam quam naturalem
illa autem gratie a deo concessa
debitum naturalem principium ... autem
... perfectionem ... potuit
ut deum cognosceret ... ex creaturis
quod sic probatur ... passiva

extendit sed ... ad ... ad que extendit se
potentia activa ... in ...
quia non est aliqua potentia passiva in na-
tura, non videtur autem ... naturalis
humana duplex potentia ad intellectum
unam quidem passivam quam intellectus
aliam quam activam quam intellectus agens
... posset ... naturalis via
non est in potentia ad ... formas ...
actu agentem intellectus sunt
... non sunt ... similitudine
quedam fantasmatibus abstrahuntur
... intellectus
... non ... ab intel-
ligibilis faciam ... intellectus
possibilis ... se extendere ad
aliquem intellectum ... formas
quas a fantasmatibus abstrahit
... deum ... aliquibus
... naturales ... possunt
naturaliter ... sed ex
... homo in sta-
tu innocentie ut deum cognosceret per inspi-
rationem internam ex irradiatione
divine sapientie per quem modum deum
cognoscebat non ex visibilibus
creaturis sed ex quadam spirituali similitu-
dine ... in homine
... ita est una qua
... cognoscebat deum et fecit
... per inspirationem internam
aliam quam cognoscebat deum ...
... non possibiles creaturas
differebat autem ... cognitio
a cognitione nostra sicut dicit
inquisitio habitus ... ex
... considerat ea que an-
nuntiat ab inquisitione ad dis-
cretionem qui ex ignotis ad igno-
titam pervenit. Nos autem alibi deum
notum habere non possumus nisi ex crea-
turis ad cognitionem ... veniamus
... deum ... notum ...
... interna ex creaturis consi-
derabat ... per ... in cognitio

collatiua q ex notis ignota
deuenimus impfectorum est cui p
ca ad qua cognouatiu quas tac
cuit no fuit 1a collatiua cog
nitio quam ho i statu innocen
ut extrin nec tn pficit dne qu
tad impfctm hoi i 1o statu
copetebat no quid quantu ad
id q debebat sueniens p opa
ad nuz dignouerit no em fuit
tate pfectois huana i sua
todone qntu auget ut dia
Eld 3 ddl q hc q psidang dt
ta e qreho ne tebeat ex ra
tuis cognitionu qugti accipe
th homo i statu inocentie no
indigebat ut dtm est Eld 3 dd
q aug ibi lor dei cognoc
quee p inspiracionem dina q
pz ex hc q delocutu ac dubi
incionsfa n' ois tacet de
alio cognitois ma vn subiung
fortassis t i o locucois queadeo
ci loquebatur q fit p creatura
fuerit i extasi ipse rorlib y
magiby suicipiis ssibus tc
aliq ymagie putatur Eld gen
dd q aia qnuis fit do silior
qui aliarctata no tn cognicae
ne fuerit ea acretis dis at
pt puenire de ex sensibiliz catis
tig cognito ma oritur ht
Ad v. dd q nuis ada diu uidit
p lume totus plonis no tn sup
fluit i cognito q exercatis
cosiderauit ut p dcz plenius
mois cognosceret tquo solu
gtuita s3 t nale cog hret
Tercio quitr utru ada i sta
tu innocencie fide de deo hūit
Con
Et vr q no cognito fidei est ea
cognito enigmatica ut pz p a
q
Cor 13 s3 ada i statu innocen
hūit cognicionem no enigmatica
s3 apta g ñ tc fide Hugo de sco
uic dicit q cognouit creatorem sum
no cognitae q a credentibus no

absentis fide quitr g i tc q pus
te ogg e. d. dt. fides est illis
copetit qui ea q credenda st
p expimenta no pnt cognoscere
s3 ada erat ibi de expimento
cognouit ea q nos credim
go i tc ste fide no solu e de
cat os s3 t de v de pto s3 ada
i statu innocencie cognouis
se de v de pto q suia pstq
no fuit sinc quod de p n fuissi
go i tc Oz g e q dt aug sr de ci
di q ada i statu innocencie hūit
caritate de corde puro t fide
no ficta Ite hūit oes virtutes
ut magr dt i sen 2 dis. 29
go t fidem z nd dd q ada i p
statu fide hūit ex quid appet
racionibus fidei tc fidei ei ipa
cuitas pma pnt e appe
e obiectu fidei du b at no appe
nz p pemisit ut bās appet nz
p nalleronis sic aliq phus de
deo sunt notauit cu essencia
lem intorpem intellectus aliq
ada atnq solu sciebat de
deo q nalitr etiam cognosci pnt
s3 q ampl' ut tn ad uidendum di
ecom puenisset vn costat q de
deo cognitionem fidei hebat
Oz fides e dupl sicut dupl e
auditus dupl e locutionis
e om fides ex auditu ut dr
vo. 10 e t q da locucio exterior
qua deus nobis p pdicatores loqr
queda interior qua loqr nobis p
inspiracione interna di at ipa
interior inspiracio locutio q da ad
similitudinem exterioris locutionis
sicut em i exteriori locutoe p
fung ad ipm audientem no
ipam rem quam notificat ut
bung s3 signum illius rei suo
significatiua Ita des interio
inspiracio ad quod exhibet eum
sua ad uidendum s3 aliq sue
ecne signum q e aliq spuale
silitudo sue sapie abutroq3 auditu

fides in cordibus fidelium oritur per auditum quem interius habuit qui fidem primo acceperunt et docuerunt sicut apostoli et prophete. Unde in psalmo: Audiam quid loquatur in me dominus deus. Per secundo auditum fides oritur in cordibus aliorum fidelium qui per alios homines cognicionem fidei acceperunt. Adam autem primo fidem habuit ut primo fidelis doctus a deo et interius per intima locucione fidem habere debuit. Ad primum dicendum quod non habuit in tanta apparentia cognicionem que sufficeret ad obscuritatem fidei removendam, quam removere nisi per hoc quod veritas perfecte sit aperte. Ad 2m dicendum quod licet huiusmodi homo removeret cognicionem fidei tale qualem nos competit qui cognicionem fidei habemus per revelacionem nobis factam per hoc quod ad hominem revelacio divina aliis facta. Ad 3m dicendum quod experimentum quod homo habuit non fuit tale quale est eorum qui dicuntur per eum videtur propter dona [illegible] unde non suffecit ad evacuandam fidem. Ad 4m dicendum quod adam ante peccatum non habebat fidem explicite sed tamen implicite incarnacionem credebat dum sibi sufficiebat [illegible] in hiis omnibus que salutis necessaria erant.

Quarto queritur utrum adam in statu innocencie habuit omnium creaturarum noticiam. Et videtur quod non, quia habuit cognicionem futurorum, tunc hoc solius dei sit proprium. Ysa. xli: Annunciate futura et dicemus quod dii estis vos. Sed multa in creaturis futura erant quorum non omnium creaturarum cognicionem habuit. Preterea sicut dicitur [illegible] iii de naturalibus [illegible] ad hoc [illegible] accipiunt per eos sciam perfectam veritatis capiat. Sed anima scientiam omnium rerum habuit sicut [illegible] collati fuissent quoniam non peccavit operibus divinis sit frustra cognitionem scientiam omnium non habuit. Preterea [illegible] de quesito [illegible] habuit membrum [illegible] in toto [illegible] summa [illegible] tenet singula predictis. Ubi dicitur quod anima in principio suo [illegible] omnibus [illegible] cognicionem [illegible] in ultimo autem distincta per cognicionem [illegible] de veritate aliqua [illegible] anima [illegible] sicut tabula in qua nichil est scriptum. Ergo non potuit habere adam in principio sue condicionis de rebus propriam cognicionem. Sed dicendum quod quamvis non habuit experimentum [illegible] dona. Sed quod omnibus hominibus in suo principio cognicionem ad invicem pacis sit [illegible] ad [illegible] spiritualis. Sed perfecta rerum cognicio divinitus fuit ade collata in principio sue condicionis. Unde quod preter omnibus aliis hominibus in principio conferre cognicionem perfectam pertinet ad excellenciam angelicam neque angeli modo in sui creacione cognicionem omnium rerum naturalium implent. Sed dicit libro de causis: Omnis intelligencia est plena formis. Sed humana non pertingit ad intelligenciam angelicam. Ergo non fuit competens ut primi hominis status in principio omnium rerum cognicionem haberet. Preterea [illegible] una perfeccio [illegible] non perficit [illegible] actu unius cuius sit in una [illegible] non potest esse una forma [illegible] in corpore [illegible] color [illegible] potencia [illegible] implere [illegible] anima fuit plena [illegible] adam non potuit habere omnium rerum scientiam [illegible] quando [illegible] causas cognovit in sua [illegible]

ad i sua intelligentia sz no[n] cogno
scat i subo[rdinat]e cognitio bt eoru
uiderit uibun[tur] i ipsa natura
nondz erat i ipsa natura ita
i ipsa intelli[gentia]. No[n] eni[m] e q[ui]p[p]e
ordi[n]e pri[m]i statq[ue] ut sup[er]ior po
tentia ab inferiori accipiat sic yma
ginatio a sensu. Et inde ne
co[m]petebat ut int[ellectu]s a sensu
acciperet. Et cu[m] no[n] o[mn]ib[us] ca[us]at[is]
p[er]ceptis p[er] sensu[m] no[n] potant ab
eis intellectu[m] accip[er]e. Ergo ip[s]o o[mn]iu[m]
causataru[m] scientia[m] h[ab]uit. Et p[er] aug[ustinum] v[ult]
dicere ix° sup[er] gen[esim] ad l[itte]ram q[uod]
adam positus fuit i paradiso ad
operandum no[n] p[ro]p[ter] ne[cessita]te[m] sz p[ro]p[ter] de
lectatione[m] agriculture q[uia] totus ex
ercebat cu[m] o[mn]i na[tura] hu[m]ana ra[tio]q[ue] ada
lo[quebatu]r cu[m] po[tentie] sc[i]e[n]tib[us] plat[is] fu[er]unt
t[ame]n int[er]roga[re] quib[us] radicis et
g[er]minib[us] q[uo]d possit quid u[e]l no[n]
possit. Sz int[er]roga[bat] uniuersa
renatu[m] e qu[ando] uires ne[c] ex me
opib[us] in sib[us] agnoscit. Ergo ada[m]
indigebat ex reb[us] accip[er]e um
uersu[m] et no[n] habebat o[mn]iu[m] causataru[m]
scientia[m]. Sz q[uod] aug[ustinus] d[icit] i li[bro] de ci
ui[tate] dei i statu[m] ut abeat q[uo]d bo
nus adipisc[er]e sz h[abe]nt bonu[m] po
tant ue[lle]nt o[mn]iu[m] scia[m] h[abe]ret
q[ui] o[mn]iu[m] scientia[m] h[ab]uit. Et p[ro] noia
uiru[m] dicit ee co[n]sona ca[usa]te p[ro]p[r]ie
tatib[us]. Sz ada[m] imposuit o[mn]ib[us]
noia ut p[atet] gen[esis] ii. Ergo ip[s]e ple
narie reb[us] cognouit. Et ad hoc dico
q[uo]d ada[m] duplex fuit cogni[tio] s[cilicet]
natu[r]al[is] et gr[atia]e. Cognitio at[ur] natural
hu[m]ana adi[pis]ci pt quecu[m]q[ue] ductu
natural[i] o[mn]ib[us] cognosc[er]e possu[n]t
eiu[s] quidz nat[ur]al[i] cognitio[n]ib[us] eu[m] ac
cipe p[ri]ncipi[or]um et t[er]mi[norum] p[ri]ncipi[or]um at
eq[ue] e i quadra[m] co[n]fusa cognitione
o[mn]iu[m] p[ro]ut s[ecundu]m ho[minem] na[tur]a[lite]r cognito
u[er]i p[ri]ncip[ium] et i quib[us] sic i quada[m]

se[mi]nib[us] u[ir]tute[m] p[re]existunt o[mn]ia
scibilia q[uo]d ad n[atur]ali cognosci
p[ossun]t. Sz hui[us] cognitionis t[er]mi[n]us
[prim]i est q[uo]d u[ir]tute e i ip[s]is p[ri]nci[pi]is
i[n]est explicita i actu sic cu[m]
ex se[mi]ne alia q[uo]d u[ir]tute p[re]ex
istunt o[mn]ia mel[ius] p[ro]duci et
hu[ius] distincta mo[do] u[er]o de ce
t[er]mi[n]is cognitio[n]ib[us] alia. Ada[m] a[u]t[em]
p[ri]ncip[ium] fu[it] eod[em] modo no[n] solu[m]
h[ab]uit ut h[ab]eret na[tur]ale cognitio[n]i[s]
i[n]stitutu[m] ad sui p[ri]ncipi[um] sz et q[uantu]m ad
t[er]mi[n]u[m] eo q[uod] c[on]ueniret eo deb[er]et ut
p[ro]cederet orig[inal]i hu[m]a[n]i g[e]n[er]is a p[at]re
at filij accip[er]e dicit no[n] solu[m] ee
p[er] gr[ati]a[m] sz et discipl[in]a[m] p[er] instru[ctione]m
et q[uod] no[n] co[m]petit alit[er] i e[ss]e p[ri]mi
h[ab]ere i potest sz s[e]c[un]d[u]m e i actu u[e]l e
co[n]tra actu na[tura]le e p[ri]or pot[enti]a ne[c] o[pus]
e[st] a p[ri]ncipiis incip[ere]. Inde e q[uod]
o[por]tuit p[ri]mu[m] ho[minem] e[ss]e i[n] ipa
scie[n]tia edu[c]t[u]m ta[m]q[uam] i t[er]mi[n]o p[er]
fe[cti]o[n]is tota ad eo[rum] q[ui] eet
grauib[us] p[ri]ncipijs cognitio[n]ib[us] totius hu[m]a[n]i
g[e]n[er]is et q[uantu]m ad cognitio[n]e[m] ut eet
g[e]n[er]is et q[uantu]m ad cog[nitionem]. Et ut eet
sufficie[n]s instructio[n]ib[us] p[ri]ncipi[or]um
Sicut i[n]t[er] i eo[rum] eq[ue] erat no[n] ex
plicitu[m] i actu q[uod] p[er]tinet ad
p[er]fectio[n]e[m] eo[rum] q[uo]d i p[ri]ncipio e[ss]e q[uo]d p[er]se
uniuersal[iter] sue u[ir]tute al[iter] erat i
p[ri]ncipijs p[ri]ncipi[is] o[mn]ib[us] totu[m] erat
explicitu[m] s[ecundu]m p[er]fecta[m] cognitio[n]e[m]
e[ss]e eo[rum] ad q[ue] p[er]ue[n]i[r]e p[otes]t
se extendere potat p[ri]mu[m] ho[min]e[m]
e[ss]e q[uod] q[ue] p[er] uniu[er]su[m] ho[minem] a[u]t de g[e]n[er]e
n[atur]ali ing[e]n[i]o assequi potat
h[ic] totu[m] ada[m] n[atur]ali cognitio[n]e
h[ab]it[ua]li sciuit. Sz multa s[un]t i
ca[us]atis q[ue] n[atur]ali cognitio[n]e cog[nosc]i
no[n] p[ossun]t ad q[ue] fi[n]ib[us] p[ro]pr[i]is p[ri]ncip[iorum]
no[n] se extendit sic futura contin
gentia sic cogitatio[n]es cordiu[m] sic
dispo[siti]o[n]es causataru[m] q[ue] subs[unt]
diuine p[ro]ui[dentie]. Na[m] diuina p[ro]ui[denti]a co
ph[ende]re no[n] potat uniu[er]sa[m] co[n]dic[i]o[n]e[m]
p[ro]pria causataru[m] q[ue] ad d[iuin]e p[ro]ui[dentie]
c[on]cepte q[uo]d rat[i]o[n]e causata ad multa

ordinat sed non facultate ordinata ad h
aliqualiter cognoscenda adiuua
bat alia cognitione que cognitio
quae per quam de qua cimus loquebat
ut dicit aug. 9 viij ost. gen. Ordi
hat cognitio que non instituebat
primus homo quia tunc non perfecte omnibus ipsis
homines qui tunc gentibus perfecte cognitionibus
non erat in nisi eo quod gloria ad quam
per eum eorum perueniat et in illo non
cognoscebat sed tantum de hijs
diuinitus reuelabat et contentus
rationibus vnde. Ad primum dicendum quod
secunda futurorum ad contingentium
cognoscendi per istorum cognitionem
ad habuit aliorum aliqualiter
cognoscimus per non omnium cog
hunt sed eorum tamen quod sumitur di
uinitus reuelata. Ad xij dicendum
quod ada debuit hoc quod perfecte
que natura humana requirit. Sic at
iis augmentatiua data homini
ad perfectionem quantitatis quam perueniat
Ita et ipsis data intellectiua ad perfectionem
scientiae capiat. Sic adam habuit
augmentatiua utitur ut per
ada tres ex sed habuit nec dictum eorum
que ad perfectionem requiruntur. Ita
et ipsis habuit non ut per eos sciatur
acquireret sed ut perfectionem non habet
et ut ipsis ipsis habitualiter scie
bat proponere. Ad xij dicendum quod ada
ad habuit materia constituebat
totius humanae generis principium propter quod co
quibus omnibus quod competebat ei
tamquam principio totius huius generis
instituti erant non habet que sua
cognitione sed distincta qua
instruere posset et per hoc competebat
cognitio qua non erat in sui
principio sic tamen non scientia sed
habet et plena rerum scientia
ex dicta ratione non est aliis
competebat hominibus quam instru
ebat ut principium huius gentis et per hoc
patet ad xj et quintum et sextum

Ad viij dicendum quod hoc quod angelus sit
in plena cognitione conuenit angelo
competit ei ex debito sue na
ture at homini sed ex opposito diui
na cio ad hunc primum actum huma
nis angelica. Sic et corporibus ho
minibus naturae et perfectio quanti corporis
quam in corporis ad eius debitum
competit quanti perfectam in prin
cipio corporis competit ex debito
suae naturae. Ad viij dicendum quod in
potentia non potest alicui perfici per
vnam perfectionem sic ex superficie
perficit nunc color per eum sup
ficiei sed vnus huius scientiae non opus
ponunt quantum ad omnia habita
ciones esse. Ad x dicendum quod
ada habuit cognitionem omnium per se
non tamen sed in propria natura sua
intelligi quantum duplex modus
cognoscendi non distinguit
genus speciem per eius ad
cognoscere sed perfecte quam
cognoscimus per quod cognoscimus quae
non sunt vera in propria natura non cog
noscit tamen in speciebus genus
perfectum sub quod per species genus
perfectum sub quod ducit ut in
propria vera per eum quantum
de cognoscere vera in propria natura
quantum ad modum cognoscit esse
tempus species et quidam modum
disponit partis species tunc dicit
cognoscere vera in sua intelligit
potentia ut sensibilis et modo
modo et quod vera non
erant in propria natura in propria na
cognoscimus potuit non scientia
cognoscere eam in propria natura
duplex dicitur modo primo modo
eidem omnibus duplex cognoscere vera et
in natura propria quam non potest eam cognoscere
natura propria est adam non cognoscit
omnibus rebus in natura propria quam non
erant in propria natura sed imperfectae
quorum omnium eorum per idem
corporibus per dictam prasentia
sed aliquo modo ut patet per ang. 9 super gen.

Alio modo dicitur quis cognoscere rem ipsam
naturam per modum diffinitionis scilicet dum cog-
noscit aliquis quid sit in ipsa natura
aliqua veritate et rebus non exponit
ipsam naturam cognoscit ut si omnes
leones essent mortui possem
scire quid esset leo etc. Et rebus sic non
exponitur Adam ipsam naturam cognoscere
potuit. Ostendit et inde probat ut
omnibus tante per suas similitudines [illegible]
et intelligentia essent communis
non omnibus [illegible] et sine
sit quia dignitate primi status quasi sub[illegible]
superior ab inferiori accipiat
tamen [illegible] quod [illegible] de-
bebat ut eodem sine plenitudine
sciencie solum ex [illegible] sciam at
[illegible] Ad [illegible] in verba
Augustini sicut sic intelligendum ut
intelligatur Adam ex prima conditione
optinuisse naturalem virtutem cognoscere
secundum naturam quamvis [illegible] cog-
noscebat operari experiebatur
ideo in conditione [illegible]
[illegible] erat delectabile ad [illegible]
[illegible] Adam [illegible]
velle non potuit [illegible] ordinate
volebat [illegible] nec [illegible] vellet
suo tempore appetit [illegible]
id ex [illegible] non oportebat Adam
[illegible] Adam [illegible] non in
[illegible] fuisset et corporales non erit
plene et per quos omnium aliarum vitam
[illegible] non sicut ea que
secundum naturale cognitionem cognovit.

Quarto queritur utrum Adam in statu
innocencie angelos per essenciam
viderit. Et videtur quod sic. Dicit enim glossa super
[illegible] paradyso homo assuescebat
[illegible] de [illegible] angelorum
spiritibus et ordinibus [illegible] excelsi-
tudine visionis [illegible]
altitudinis visionis sue ad [illegible]
angelos videndos attigit. Preterea
[illegible] dicit [illegible] potest
[illegible] glo [illegible] vere

intelligit ad [illegible] ut [illegible]
adeptio corporis an [illegible]
[illegible] in [illegible] dicitur [illegible]
novissimum [illegible] non potuit ecepti-
[illegible] angeli [illegible] angelos
cognoverit. Quod angelorum notitia
habuit patet [illegible] in [illegible] difficili
[illegible] sciam habuit [illegible]
[illegible] sicut alias [illegible]
angeli [illegible] homo [illegible]
ut [illegible] notitia
angelorum [illegible] difficilis est [illegible]
ad [illegible] intelligibiles [illegible] actu intelli-
gibiles intellectus [illegible] ad
quae [illegible] intelligibilia [illegible]
adeo potuit facere [illegible] vere
materialia esse intelligibilia actu
[illegible] intelligibiles in [illegible]
[illegible] intellectus rebus materialibus [illegible]
multo fortius potuit [illegible]
[illegible] angelorum [illegible]
intelligibiles actu [illegible]
[illegible] quod magis
[illegible] intelligentia
[illegible] defectu intellectus
angelorum [illegible]
magis intelligibiles [illegible]
[illegible] defectu [illegible]
intellectum adeo [illegible] cognoscere
rebus materialibus per essentiam multo for-
tius angelos per essentiam cognoscere
potuit. Preterea [illegible] vere
materialibus abstrahendo quidditatem
a supposito materiali [illegible]
[illegible] supposito [illegible] quidditatem
potuit [illegible] quidditatem
abstrahere [illegible] non sit abire
in infinitum devenietur tandem
ad [illegible] quidditatem aliquam
simplicem non habentem aliam quidditatem
separatam [illegible] quidditates separa-
tae scilicet angeli [illegible] ad [illegible]
tuit cognoscere angelos et [illegible]
[illegible] de anima [illegible]
[illegible] organo
[illegible] excellenti intelli-
gibili [illegible] infima
[illegible] intellexit magis intelligibile

sz magr eo qrim actit i sbu/
sz mtt9 ad ei statum morey
kat integer z pfms/ g o no
impediebat ab intelligey
alleq intelligil qd i d intse
possz/ ita potat anglos p
lumi cognoscere ruhat cogg iz
ut nd impedie uidebatur mse
ipis intellile excellen/ pfit
sz dm e/ ada morz eodit
huit omne cognicony ad qua
naliz ho puenie pt/ sz na
ho puenie pt ad hz ut sbas
sepatas p elm cognoscat.
eo mltoz phoz snijs qbs/ co
meta tangit i iijo de anima./
go ada anglos p eay cog
noscebat/ pt/ constat q ada
cognm sua p ecm nenat/ sz
eay ace e anima iniuris sic
z angeli/ go z angly p eaz
cognoscere potat/ pt/ cognico
ade fuit int cogni intuem
z cognicony btoz/ sz btis cog
noscut z uidet eay d nobis
at cognoscnq e na bunna
lum/ int d nobis at t rebus mlcs
st sbe spuales s angeli/ go
ada p elem anglos cogno/t
Sz q/ nlla pot cognoscedo p
extende se ultra sm obm/
sz oba anime intellcine sut
fatasmata ad que ita se ht
ana intellciua sic ssq ad ssi
ut dr iijo de ana/ go ana hua
no pt se extede ad cognoscedh
n eti que ex fantasmate
deuenie pt/ sz eay angeloz
extedit oia fatasmata/ go ho
nali cognicoe q possunq ada
pfeim no pt puenie ad hoc ut
cognoscat anglos p ecm/ sz
dic/ q quis angel non
possit p fatasma appheedi
tu effcus eq ad pt sub fan
tasmate depheedi t ex tali
effcu pt angely cognosci/ sz
q/ q effcus qui no equat sua

cam ad hz q p ipm sue cau
eay cognoscit aliis cognos
centes dm ex catuis eum d
uident/ q/ fay e sz effcs car
pes qui solu i fantasmate de
pheendi pt et e effcus q nd
equat utute angeli/ go p hq
effcm no pt cognosci de anglo
quid e sz solu an sit/ Sz dic/
q ada p aliqm effcm intel
ligile anglos cognoscere potat
sicud qd dr auict/ q intelligias
ee i nobis ut ad e q impssios
eaz ee i nobis/ Sz q vnq q
q recipit i aliqo recipit i eo p
mo z eius i quo recipit/ sz mod
ane hua e infra angly age
ne/ go impssio fca ab angelo
i ana hnam suscipi angeli
quomodo e illud at ei ana hua
insiosu mo ab angelica nali/ ta
i ana cognoscat ad p mbi
quo cognitu e ipa ana p
huius impssioy no ptigit ad
cognoscendy anglm sz q ereay
sua/ Ru dcidy q duplex e cogmcio
qua ad cognosci pt/ vna qua
cognoscit de re an sit/ Alta ada
i statu inocey anglos cognos
cebat ex nali cogni oe z dia
reuelatione multo familiarz
plenius quam nos cognoscamus/
Alia q cognosci de re q sit
et hoc e cognoscere rem p ecm sua
z sic ada ut michi ui anglos i
statu inocey no cognoscebat
Et q vo e dupx cognico ade
attribuit/ q cognico nalis/ et
cognico gre/ q ad cogni nale anglos
p ecm no cognouit ex hoc pt
q h ee In nullo enim que po
tentia passiua nalis se extedit ultra id
ad q se extedit potencia actiua eidem
gnis/ sit po passiua i nano
ingenio n respondet eoz ad q aliq
po actiua nalis se pt extedere ut
huius dicit commentator/ In ana aut
hua e inuenitur dupx po in ente
vna q passiua est et possi
Alia q actiua e et agens/ vn

mt9 possit na noc ipsu i eo
statu ca que mt9 age nat9
e factu qui p h no exclu
da qn aliq alia eo st possit
opali dma sit i na corh
p sponente miatuli actue at
mt9 agens no fuit mtelli
glia ea q st de spibus mtel
ligentia cognoi st eeu a glore
h ea q st de spibus po mtellia
qualia st eeu viru malu q
p ssiu t ymagia 9 capiu vn
mtelli possibile nali no fuit i
i spes mtelli les q st a fan
tasmatib abstracte p h ug at
spes mpgle e puenit ad in
tuenda eeu e separate
fuit mppoz licet qi alt q qui
ipis ce e spualib t rnali
9 gn ic de h ono pt ptige ut
9 gnosc at an los p eeu e
tu ad a 9 gni ce gre h po
tuit 9 gni co en gre elena
tor qui 9 gni o m h eleuo
pt mt9 tul qntu ad mtelle
pt mt9 l qntu ad mo m mtellrdi
l qntu ad mtelli e quid p t
na eleua 9 gni co h oib t sine
mni co e stat9 sit p gram fidi
eleuam ad 9 gnos ce re q st
b vor 9 t sit t p gram p ptue
9 quntu ad mo m 9 gnosced
no eleua h ua 9 gni co u stat9
mnte 9 no 9 at quo na cog
noscit mt9 q e quit a fatasm
accipiat ut dem e m u h o
i alit statu mnte or t qi 9 g
nicoe gre q e p v eulo z dicit
mt9 9 mspiciat ad fantas
mata th e ty d y o g d t . c . rel
ve 9 mpgle c nob alo lute
di m v ad n d v ac te fac e
uelam m e t uelatu ada at
i statu mo e y clti i statu pia
e oib ym i omi gre 9 gni cae
9 ptebat q asp iret ad fatasta
sto at mo 9 gnosc no put
e en ae a glore nidu t ia dmi e

vnn nali 9 gni co e n q tuita
ada anglos p e e m 9 gnouit
n forte po ntang e u p g ua
i alcore statu eleua tu sit
fuit paulg i raptu dd p y
i ddz q sc i d a u lte 9 9 s na
pt h r mq ada anglos 9 9
no uit i q uada celsitu vis
oib no h u tat a q p tige t d
cozp eeu 9 gno s ceda a d z
ddz q sic oport ade mtelliga
tal r o t h a s fuisse q l i q pt q
paul u p h e l et dici q n t r o
raptu anglos p e e m u idit
h t eit b quent mo 9 9 t oib
quit tue ce co pete bat sia t
s o poz e ns t e poth a s mt g a
fuissent ada h q n d i statu
b t o z p eleuare h sit solet
mt b p h a t e eleua d ad dma
m i s ti k m i n t u e n d a s i t d b a
gloze sona d e n i de t u t d r p
t i t e p s a n g e r t a n t e fuisse
p q u i d a 9 gni co i b e m i n e n t i a
q u e t n u s h ad cozp e e u m n o
p t i n g e b a t a d z m d d z q a d a
h u i t 9 gni co m anglorum n i g m
e r a t p r i m i s f e y s i t e i e o s
e e r o s f o z t e b s u e b t t u i b e t
m i s t r o s s u e s a l u t e i v i a
m g n i t u 9 g n o u i t d i s t i c t o m
o z d i n u m e c o z p a s s i c i a m u l t o
m e l i g q m u s o s 9 g n o s c i m g
a d x m d d z q d i s s i c u l t a s i
m t e l l i d o a c c i t d u p l i c i t e r v n o
m o p t e 9 g n o s c i t a l i g e x p t e
9 g n o s c i t u l e e x p t e 9 9 s c i t
d i s s i c i l i g e s a c i d a d m t e l l i
t m t e l l i g e d i p m q m u s v e r i d
q e i s e m t e l l i b l e h e x p t e 9 9
n o s c e t e s p t e e d i s s i c i l i g a d
9 g n o s c e t h i d q e i s e m t e l l i b l e
t h e q u i t t e r n i h u a o p p t h e q
n o e p p o z c o a t u a d m t e l l i g e
n a t e e n c i a s s e p a r a t a s v o e i a
d r a a d p d d z q m t e l l 9 a d e
n o p a r i e b a t d e s e m a l i g p s t o i b
q a l e e l m e e d e b e t h e b a t t u
a l i g o s d e s e c t i b n a l e s m e r q u o s

vnus erat quod oportebat eum in cog-
noscendo ad fantasma inspi-
cere quod quidem intellectui nostro nunquam [illegible]
conuenit. Ex hoc autem est contra unitatem
quia per vnum suam infinitum in ordine
vel [illegible]/ Ad vi dicendum quod intellectus possibilis
[illegible]/ abstrahendo peruenire ad quiditatem
rei materialis non habentem aliam quiditatem
quam quidem intelligere potest quia eam
de fantasmatibus abstrahit tamen
sic autem intelligit per lumen intellectus
agentis et ex hoc habet quod ea possit
perficere secundum propriam perfectionem sed ex hac
quiditate non potest assurgere ad
cognoscendum essentiam substantie separate
ab eo quod ista quiditas est omnino
deficiens a comparatione illius
quiditatis tamen omnino non eodem modo quidi-
tas inuenitur in substantiis separatis
et in rebus materialibus et quibus cognitis ut
dicit commentator tertio de anima. Dato
autem quod per hanc quiditatem possit
cognoscere quiditatem substantie separate
in quodam communi. Non tamen adhuc
videret essentiam angeli ita quod faciet
deum unum quod quia essentie separate
ab aliis essentiis separatis
Ad vii dicendum quod intellectus quamuis
[illegible] ab intellectu excellentiori
non comparatur tamen inuenitur in eo
defectus proportionis ad hoc quod natura
possit pertingere ad maxima
intelligibilia / unde exemplum philosophi
non potest habere quod maius intelli-
gibilia intelligat sed solum hoc quod sicut
intelliget non minus intelliget
alia / Ad viii dicendum quod hanc questionem
philosophus insolutam dimisit in 3
de anima ubi querit utrum intellectus
coniunctus possit separata intelligere
nec alibi inuenitur eam soluisse
in libris qui ad nos peruenerunt sed se-
quaces eius ipsum in hoc distor-
serunt quidam enim dixerunt quod
intellectus noster potest pertingere ad intelligendum

separatas substantias. quidam autem non po-
sunt quod ad hoc pertingere possit.
horum autem quidam insisterunt uiis
insufficientibus sicut avempace
cuius ratio inducta est de quiditatibus
et themistius cuius ratio inducta
de facilitate intelligendi quod etiam
commentator in iii de anima soluit
quidam autem insisterunt principiis
communibus et quod fides sit allexander
et per consequens commentator. Allexander autem
enim dicit quod intellectus possibilis cum sit gene-
rabilis et corruptibilis per eum non pertingere
potest ad hoc quod substantias separatas
intelligat sed in fine [illegible] perfectionis
pertingit ad hoc quod intelligat
intelligens qua potest quandam substantiam
separatam cognoscere nobis [illegible] formam
ultimo statum intelligimus per intel-
ligentiam agentem sicut intellectus noster
per intellectum possibilem et quia intelli-
gens cum sit substantia separata intellectus
substantias separatas intelligit quod in illo
statu intelligimus substantias separatas
et in hoc consistit ultima felicitas
hominis secundum eum sed quia non est possibile
quod id quod est incorruptibile separatum
ut intellectus agens coniungatur ut
forma intellectui possibili qui secundum Al-
lexandrum est corruptibilis et
materialis ideo et aliis uisum est quod possi-
bilis intellectus possibilis sit separatus et incor-
ruptibilis ut themistius dicit quod
intellectus possibilis est separatus et quod in
eo intelligere non solum res materiales
sed et substantias separatas et quod intel-
ligibilia cognoscit non [illegible] sed etiam
et quod intellectus speculatiuus quo nos
intelligimus est compositus ex intellectu
agente et possibili sed sic [illegible] intellectus
possibilis a principio nobis coniungitur
tunc ab ipso principio substantias separa-
tas cognoscere possemus et ideo
commentator 3 de anima ponit mediam inter
opiniones allexandri et themistii
dicit enim intellectum possibilem esse separatum
et eternum quod contra themistio

t dicit ab alleg(ando) vel d(icit) tu(n)c intell(igen)tia
speculativa et effectiva p(er) actio(n)em intell(ect)us
agentis et h(oc) co(n)venit cu(m) alleg(ato)
et dicit athen(iensis) in s(e)c(und)o th(eologie) q(uo)d hu(m)a
d(ic)unt ee v(er)um q(uo)d f(u)ndat
i fantasmatib(us) et s(ed) h(oc) e(st) i(n) nob(is)
aliud quo(d) e(st) i(n)tellectu(s) possib(i)l(is)
v(er)u(m) mediatib(us) ystis intelligib(i)l(ibus)
intell(ect)us possib(i)l(is) nob(is) co(n)n(atur)a(lis). Ad
h(oc) a(utem) ut intelligi(bi)lia intell(ect)us agens
fecit sicut s(ol) fa(cit) ad lumen. Cu(m)
e(ni)m intell(ect)us possib(i)l(is) recipiat h(oc)
intelligibilia a(b) i(n) fantasmatib(us) fundam(en)
t(um) tu(n)c intell(ect)u(s) agente et intelleg(ibi)l(ibus)
agens sit p(ro)f(e)c(t)or o(mn)i(s) q(uo)d p(ro)porcio
intell(ect)us agentis ad h(oc) q(uo)d intelligibilia
q(ui)e(st) i(n) nob(is) sit sic(ut) p(ro)porcio s(ol)i(s)
ad lume(n) sic(ut) p(ro)porcio luc(is) et
colori(s) ad i(m)mu(n)te(s) q(uo)d recipiu(n)t(ur)
i(n) dyaphano. Et sil(ite)r e(st) de
omnib(us) recepti(s) i(n) nob(is) quor(um)
e(st) v(er)u(m) alio p(ro)f(e)c(t)i(s) e(r)g(o) n(isi) i(n) nob(is)
co(m)ple(ti)o q(uo)d h(oc) intelligi(bi)lia tu(n)c
intell(ect)us agens p(ro)f(e)c(t)i(s) co(n)iungi(tu)r nob(is)
ut for(m)a nob(is) p(ro)pr(ia) tu(n)c agente
pote(ri)m(us) s(ub)b(st)a(ncia)s sep(ar)atas co(n)s(ider)a(r)e
sic(ut) i(n)t(ellectu)s possi(bi)l(is) p(er) intellige(ns)
i(n)tu(i)tu p(ro)x(im)i ex d(ict)is istor(um)
ph(ilosoph)or(um) q(uo)d no(n) potera(n)t inven(ir)e
mo(do) q(uo)d intelligere(n)t s(ub)b(st)a(nci)as se-
paratas n(on) i(n)tellig(en)do p(er) aliq(ua)m
s(ub)b(st)a(nci)am sep(ar)ata(m), e(r)g(o) lic(et) intell(ect)us p(ro)p(ri)e
et agens sit s(ub)b(st)a(nci)a sep(ar)ata n(on) de-
t(er)mi(nat)i i(n) fide(m) n(on) t(ame)n s(e)c(un)d(u)m
ph(ilosoph)i q(ua)m c(ontra) d(icitu)r de a(n)i(m)a p(ar)s intell(ect)u(s)
agentis et p(ossibi)lis et ad huc a(r)g(umentum)
r(ati)o h(oc) ac po(n)ere v(er)o t(ame)n p(ro)p(ri)e
ee p(ossibi)le q(uo)d (n)atu(r)ali co(n)g(nitio)ne eo h(oc)
p(er)tingat ad co(n)gnos(cendu)m ee(n)c(i)as
sep(ar)atas, Ad 10 d(icitu)r q(uo)d ho(mo) i(n) statu
i(n)nocen(cie) p(er) h(oc) q(uo)d intellig(e)bat a(n)g(e)l(o)s
intelligi(bi)l(e)s p(er)f(e)c(t)e co(n)gnoscebat
t(ame)n p(er)f(e)c(t)e actu intellig(e)ndi q(ui)a actus
intellige(n)di e(st) effect(us) p(ro)porcionat(us)
et adeq(ua)tus v(ir)tuti intelligent(is) v(er)u(m) d(ici)t(u)r
q(uo)d intelligebat p(er)f(e)c(t)e de ce(te)r(is) a(n)i(m)e
sue s(ed) ex h(oc) n(on) se(quitu)r q(uo)d intellex(er)it

ee(n)c(iam) angeli t(ame)n iuste actu intel-
ligendi n(on) adequat v(ir)tuti intell(ect)us
Ad 11 d(icitu)r q(uo)d sic(ut) n(atur)a angeli e(st)
media int(er) n(atur)am di(vi)nam et co(r)p(or)a-
lem et co(n)g(nitio) eo q(uo)d co(n)gnosc(it)
ee(n)c(iam) di(vi)nam et q(uo)d co(n)gnosc(it) ee(n)c(iam)
r(er)u(m) mat(eri)al(ium). S(ed) int(er) duo ex(tre)ma
p(otes)t ee multa media n(on) t(ame)n o(porte)t q(uo)d
q(ui)cu(m)q(ue) excedit p(ri)mu(m) ex(tre)mo-
ru(m) q(uo)d p(er)tingat ad s(e)c(un)d(u)m ex(tre)mu(m)
s(ed) q(uo)d p(er)tingat ad aliq(uo)d mediu(m)
ho(m)i(ni)s i(n) statu i(n)nocen(cie) ad aliq(uo)d
mediu(m) p(er)ueit ad h(oc) s(cilicet) ut
noticia(m) dei acciperet, n(on) ex
sensibilib(us) creatis s(ed) ex revelac(i)o(n)e
interna. No(n) a(utem) ad h(oc) mediu(m)
q(uo)d co(n)gnosc(er)et ee(n)c(iam) angelica(m)
ad q(uo)d t(ame)n mediu(m) angeli i(n) s(u)a
creac(i)o(n)e n(atur)al(ibu)s v(ir)tutib(us) p(er)venit.
Sexto q(ueritu)r utr(um) adam i(n) statu
i(n)nocen(cie) errare sive deci-
pi potuit. Et v(idetu)r q(uo)d sic q(ui)a ut d(icit)
aug(ustinus) 10 super gen(esim) ad litt(eram)
s(ed) adam potuit p(ec)care e(r)g(o) pot(uit)
errare. p(re)t(er)ea n(on) e(st) idem decep-
tio estimatio boni cu(m) tame(n) nob(is)
e de bono n(on) p(ec)c(at)a, nu(m)q(ua)m e(st)
p(ec)c(a)tum n(isi) p(re)cedat estimac(i)o q(ui)a es-
tima(tu)r aliq(uo)d bonu(m) q(uo)d n(on) e(st) o(mni)b(us)
a(utem) t(a)l(is) estimac(i)o decepcio q(uo)d da(tu)r
e(r)go ada(m) an(te)q(ua)m p(ec)caret i(n) statu
i(n)nocen(cie) deceptus fuit. p(re)t(er)ea d(icit)
aug(ustinus) 11° sup(er) gen(esim) ad l(itte)ram q(uo)d mu-
lier no(n) horruit s(er)pente(m) loque(n)te(m)
q(ui)a e(st) munus factu(m) ee (a) d(e)o affi(rm)a(vi)t
loquendi a deo accepisse puta-
b(at) e(r)g(o) f(u)it in errore. et d(icit) q(uo)d mulier s(er)p(en)tem
sp(ec)iu(lu)m ad a(n)g(elu)m p(ec)caret
p(r)io decepta fuit p(re)t(er)ea mag(ister)
et p(ro) a(n)i(m)a d(ict)o ee c(on)t(ra) aug(ustinum) sup(er) gen(esim)
ad l(itte)ram. In tali p(er)fec(ti)o(n)e p(ri)missi(o)n(e)
venie deceptio q(uo)d eo(ru)m a(n)i(m)a
facile posset dep(re)hendi. S(ed) i(n)
q(u)a natura p(er)venisse potuisset
dep(re)hendi s(ed) ho(mo) i(n) statu i(n)nocen(cie)
decipi n(on) posset q(uo)d decipi potu-
it mulier audita p(ro)missio(n)e c(ontra) res-
pe(x)it s(er)pe(n)s aut illa a(n)i(m)o se q(uo)d posse

alias stulte appetiisset tutu
stulticia autem presumptio fuit
sed neque spatium opinari et ipse
ho tunc erat amplexe id quod dyabolus
promittebat videlicet quod meliorem
statum habiturus deceptus fuit
primitus homo in statu innocentie
collocatus erat et deliberatione
indigens non autem indigebat
deliberatione ad vitandum er-
rorem quo servare poterat in sta-
tu innocentie primitus de omnibus
non sit error qui inter .. videlicet et multo
prepositior quam primitus homo in
statu innocentie qui erat con-
stitutus. Sed dyabolus decepit
eum dicens sicut qui dimidium
videbatur ... infima pariete
existiabat cum pueris hominem
qui autem minus ... etc dicit
quod multo fortius homo in statu
innocentie decipi potuit per dy-
abolum in peccato ... in statu
... statu culpe
... statu culpe
... primum peccatum fuisset
peccatum sed autem quod post hoc peccatum
deceptus fuit quod in statu
culpe homo decipi potuit per
dampnationem libero consensu a de-
... plasmatore sed quia ... fuit
fallacie cognitionem decipiente
quod adam deceptus fuit in ipa
noviter sue plasmationis per
speculativam cognitionem et affec-
tionem diversitatem sed preter ceperat
affectivam sine hac quod sic aliqua
deceptio in speculativa potentia vel
... eminentes scientiam quam
scientiam agnoscere et potuit in
primo homine deceptio in parte spe-
culativa esse tamen quam esset peccatum
in affectiva prius etiam sed ... est
ipse adam non est seductus ... adam
non fuit seductus cum neque quo
nullus ut putaret esse verum quod
dyabolus suggerebat ... tunc fuis-
se seductum credidit quod quis
si venialem putavit quod erat

rerum peccatorum ergo adam autem peccatum
decipi potuit per non deliberatam
a deceptione ... probati ...
sed ad adam scientia sciebat quod
non in omnibus poterat esse immunis
a deceptione. Sed dices quod si nu-
bat per divina puritas a deceptione
... divina primo magnitudine
... subditus fuit sicut maiores
nec ... fuisset cautissimum
a seductione libertati divina pri-
mo se munivit cum a seductione
illesum quo multo minus in aliis
fuisset divina primo a seductione
liberatus per hominem in statu innocentie
dormivisset ut dictum est hoc quod libro
de duabus naturis eadem vocat
... sed in somno quibus
homo decipitur tamen aliquid sibi
... ubi fuerat quod vere ipsis
quod adam in statu innocentie decipi
potuit, etiam adam in statu
innocentie ... fuisset cor-
... sed in consuetudine sententia
frequentavit deceptio sit
tamen ... duo ... quod
... primum videtur
quod adam in statu innocentie non
fuisset a deceptione liber. Sed
quod sicut dicit augustinus approbare vera
per falsum non est natura instituti hominis
sed pena dampnati quod in statu
innocentie non potuit decipi
quod ... per falsa approbare pro vera
non liberum esse cor sed in statu innocentie
homo nullus defectum pati potuit in
corpore multo minus deceptionem
quod est animi defectus. per statum in-
nocentie non poterat esse quod homines non
... potuisset cum esse dolor
sed decipi est quod non ...
augustinus ... decipere non ...
quod in statu innocentie decipi non
potuit per omnes errores vel culpa
vel pena quorum neutrum in statu
innocentie esse poterat quod non error
per quod ... augustinus ...
... non ...

q e supi q i aia s syndesim et
intlc pura e to cogni to hois
vnificat sz i statu mocen id q
cat infig i homie e cat. vn q su
pioi sublim q no potat e e t
decepto. Io no do q teh e st
dupx opio quida e m dnc
q tu ad a no hut simp omq
veru scidam sz q da cognouit
queda i gnorabat e t hijs q e
noticia heba n o o decipi po
tat. ut e i hijs q na cognoscu
t i hijs q sibi diuinits reuela
bant i alijs at quoz scias
no hebat si e sr cogitaco s
cordiu e t futa cotinge t et
singularia a ssm abscia
potat qu de flam estia oz
hre vel a me di thuig aliq flm
opinado. No at ita q ppe se
assm pbl e e t i o duc q ten
error cadere no potat nitim
fla p ncis ap p ba q z i hijs
designa pcissi assis adid q
e fli, Alij no h e domi p b a e
nitur eph cq angg flam
estimacon errore noiat
et dr et omne errore malu e e
i maginis qu de e magnu i
pnis at paru sz i h no e nil
tu insistend q z cu de verb
agit dz q non i m mitti. vn
dico q no potuit i statu mocie
no potuit error e e sz ut quali
scuq z fla opio q sic oz om
nis eni i statu moce potu e
e e aliq boi carer n ullateq
tu e e potat aliq corrupta
boni sonu at ipi q e int q vt
et io h i q illi qui h int q p fici
ad cognoscend virtutis dn
ut dr vj eth. n potenit q ac
tu bonu redde t ij s flitas at
no solitarej nitat h e cad
ipi q corrupto no e n i st scb z
admirata t e qui o i o e t a c e
ut q cognicio e i quo e t a e nnia
vitate quinnis quinno opine.

tu ille qui h e t flam opinior eo
estimatio corrupta e t p flte
vn sicut vij eth omn int q ista
flitz e malu ipiq. ppt q h a t q
opinatiuq no e n t ut q intellual
q z eo cotingit fm dic dit
de vj eth. ng at act q int e
mala e e pt ac sira opio
fla sit quida mala act q
int q. ppt q i statu inocie
no fuit aliq corrupo intla q
no fuit aliq corrupo ntlaq
no potuit e e i statu
inocen aliq fla opio. Dt et
conta i z o de aia q fla opio
ita se h e t i cognoscitis sicut
monstru i na corali. s e st ei
fla opio pueniet pt inte oz
ipoz p me oz p uici e q st
contra ut e t bt semiales q q nib
sicut et monstr pueniut pt
inte oz hitat pt nat agetit
et h i o q z omne malu e pt
inte oz ut dt d ijo q 2 o
de di no, vn sic i toto pece
hna q corbi statu innocen
nulla monstra sitas accid s
sitat i int tu e q ni flitas
ut ptz ex h e q t e e
e pt et e pz e e h e q ff e o
tulgit mozdinato q n ad
mor ano pp o moto h e s i
no e monea a delca h s h q
cudeat tunmo mond a e
h o e s t o ppuat motu int q
e vi m id q h e t insfalli l e vi
vn quoq z int q monea
ab aliq fallitu signo e aq
inozdinato i ipo sine pte
sine impsecte monea. vn ai
nulla inozdinato i statu
mocen i int tu hois e e po
tuit inqui int q h omis
inclinat q fuiss magsi vna
pte qua i alia ab usfal
lit aliq int q e e q pz q no
soluit e e nulla fla opis fu
iss sz penit q nulla opis i eo
fuiss sz q q cognoiss. Ad
p m q z d o q r error i e x q
bne p a m pte e t error e t hois

put eligit q eligendum no est
secundum que omnibus malus ignorans ab
dicit iiio ethicorum a philosopho; hic autem
error presupponit inordinationem
parte appetitus, ex hoc enim quod
appetitus sensibilis afficitur ad suum
delectabile et appetitus superior ei
non repugnat impedit rationem
in consiliando et sic electionem
deducat et propter hoc iste error
non omnino precedit primum sed sequitur.
Ad 2m dicendum quod id quod apprehendi non
appetibile bonum non potest esse omnino
non bonum sed ad bonum et
hoc ut bonum apprehendi, a quo
ut potest contingit [illegible] apprehe
ditur ut visum delectabile
et tunc appetitus sensibilis [illegible] bonum
fertur sic in [illegible] obiectum sed quia su
perior appetitus inferiorem se-
quitur id quod est bonum secundum quid ut bonum
simpliciter et ex delectatione ap
petitus sequitur perversus error
electionis. Ad 3m dicendum
quod [illegible] opinionum videtur esse
sic intelligendum quod nullo cre
didit quod natura sua spiritualis accepta
pisse [illegible] tum illi quod
homini statum [illegible] reducit
falli potuisse non credat
[illegible] potuisse falli in dimidia
dictis naturalibus [illegible]
plena cognitionem habuit hoc
autem quod [illegible] spiritualis [illegible] lo
[illegible] solum sit alius
[illegible] dicendum quod non cre
didit [illegible] spiritualis [illegible] di
accepisse [illegible] sua [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Ad 4m dicendum quod
in sic est intelligendum [illegible] spe
species apparuit non [illegible]
dino posset [illegible] specie appare
sed [illegible] tali specie appetibilis faciliter
potuit deprehendi. Ad 5m dicendum quod [illegible]

[illegible] sit aliquo modo posse [illegible]
species [illegible] et credit hoc aliquid
et [illegible] seducta fuit
[illegible] Sed ista sedux
[illegible] clarissimo qua
sua excellentia inordinate
appetivit qua accepit statim
adulatorie sic homines [illegible]
quod adulatoria adulatoria
[illegible] efficiuntur sed quod
[illegible] praecedens fuit excellen
[illegible]
[illegible] seducta [illegible] credit
[illegible] species dicebat et
[illegible] clarissimo quod [illegible]
hanc excellentiam appetivit
quam species promittebat. Ad 6m
dicendum quod [illegible] hominibus in statu inno
centie indigebat deliberatione
[illegible] errore sic indi
gebat comestione ne corpus
[illegible] deficit [illegible]
deliberationibus deliberando
posset omnem errorem vitare
sic comedendo omnem defectum
corporis vitare [illegible] sine comedere
[illegible] omittendo. Ita sine de-
liberare [illegible] error
[illegible] Ad 7m dicendum quod [illegible]
hominis statum [illegible] defendebat
a passione [illegible] sic
[illegible] efficatia
[illegible] exterior [illegible] sic et pas-
sio [illegible] ex [illegible]
[illegible] impas-
sibilitatis sed ex [illegible]
ab omni nocumento [illegible]
immunem. Ita et ab [illegible] decep
[illegible] contingit cum ad [illegible]
paralogizat defendebatur [illegible]
[illegible] ab exterioribus [illegible] de-
ceptione defendebatur [illegible]
[illegible] ad [illegible] adeat
[illegible] ad [illegible]
decipi potest. Ad 8m dicendum quod [illegible]
momentanea sit [illegible]
[illegible] sit in eodem statu
quo [illegible] oculus videt

vnum cum motu quodam in quo primo
consistit peccatum, sit in instanti, in
eodem instanti quo peccauit fuit
status innocencie destitutus et
decipi potuit. Vnde in instanti illo
quo dicitur quod dampnum ... de falla-
cia primi hominis que antecedit peccato de-
ceptus est, quia quando peccatum non erat
plasmatus commisit. Nota quod dum
in statu innocencie perseuerauit,
Ad 8 dicendum quod ex hoc quod anima hominis in
statu innocencie quieta erat, sub-
... non poterat ab defectibus in
homine esse quamdiu eciam quietacio con-
tinuaretur. Hec autem quietacio sta-
bat principaliter per affectum. Vnde antequam
quam affectiua corrumperetur decepcio
in intellectu ab intellectu ... corpore esse
poterat quoniam, ergo potuit esse
defectus in affectu non preexistente
defectu in speculatiuo intellectu, eo
quod quietacio non perfecit ad diui-
num ... affectum. Ad 9 dicendum quod
illa fuit opinio quorundam qui credidit esse
venialem quod erat in delectacione Ade
precessit ... elacio sit et de
... dicendum est. Ad 10 dicendum quod in
hiis quorum noticiam non habebat
a decepcione defendi poterat
per ... quod ... in
altum per te inclinatus ... esset
a ... moto ... prima ...
a diuina prouidencia que eum a decep-
cione ... Ad 11 dicendum quod
in statu quo peccauit dum ei ...
illum non defuisset ne seduceretur
si ad diuinum se conuertisset, quod non fecit
in peccatum seductionis cecidit et
tamen seductio peccatum consecutum est
ut ex dictis patet. Ad 12 dicendum quod
quedam ... Adam in statu in-
nocencie non sompniasset, sed utrum
non esset ... sompniis ... non
est ... intellectiua sed in ...
vnde decepcio non fuisset in intellectu
quibusdam usu in sompniis non ha-
buisset sed magis in ... Ad 13

dicendum quod quia Augustinus reputat quod accipit
non est ... Augustinus dicit
... de ... sed ... in
intellectu quia ... hic non esset
verbis sit Augustinus denotat quod ...
in Adam fuisset quia ... a iudicio
... sed ... et sompniis
vel vigilando de ... iudicio
verum medium habuisset.

Septimo queritur utrum pueri qui
ex Adam in statu innocencie
nascerentur plenam virtutem omnium sciencias
habuissent sicut Adam habuit. Et videtur quod
sic quia talis fuit Adam ...
... et filios genuisset sed Adam omnem
naturalem plenam scienciam habuit ut
dictum est, per quod ... illam eius filii mox
nati habuissent. Preterea sicut effectus
perficitur ... Ita ... sciencia
sed filii Ade in statu innocencie
nati mox plenitudinem omnium virtutum
... sed ...
originalem iusticiam ... ergo
... filii omnem scienciam habuissent.
Preterea Beda ... infirmitates corporis
... et mala ... corporis ...
peccato sed in pueris mox natis
fuisset malicia ut infirmitas
vel corrupcio ...
aliquam ... habuisset omnem scienciam.
... maior perfectio ... de-
bet ... alius ... sed alia
... alia mox nata habet naturalem
estimacionem ... nocivi
sicut agnus mox natus fugit
lupum ...
... in statu innocencie
... scienciam habuisset ...
... auctoritas huius de-
... quia ... non fuisset nati
perfecti in sciencia sed ad ...
... peruenisset ...
... corporis ...
... animam ad corpus sed ...
in statu innocencie non habuisset ...
... sicut Ada
habuit in principio ...
... habuisset ... scienciam.

sicut ada huit p filiorum est
accipe a prie ec inuit disci
plina sz si filij ada mox
nati huisset plena sciam
ab eo disciplina no potuisset
accipe / g no suavit mteos
z pry pentie copletg pui
ordo est uo dd q et h c e dupx
opio cuuda eni duc qz pui
i statu inocey qst ac pfti
fuisset sic z ada z qry ad
utute z qutu ad sciam. Cz
at no eent pfti si corg h cat
pr uetti z mon uti qz opte
bat nasci. Alij uo recipte
hugs duc qpsit si corg n sta
ti accepysset pfeam stata z
sz ad ea pfecisset tpe. Ita z
ad pfeam sciam tpe pueis
set. Ut at sciar qui ha r
optomu uo z sit sciry e qz
alia vo e de ada z de filijs
eg mox natis. Ada eni qz
instituebat ut puci y to eig
huai gs optuit ut stati co
dit g no sola huet id qz ptuet
ad puay nal pfcoibs sz id
qz ptuet ad dnu. Filij at eg
qui no costituebat ut pu y
huai gs sz ut ex pu o cosu
no optebat i eius pfcoibs
nal instituj. Sufficiebat at
sihebat tm de pfcoe mox
nati qutu inicui naliquit
Inicu at nat pfcoibs q ad
gruncoy si duab opiob diu
simode assign z quid tnt pla
tonici posuit qz aia ad corg
ueit plena oibz scijs sz
inbe corpis oppmit. Et impe:
dit ne scia hita lib uti posst
n qutu ad qda vlia sz post
mody p exercitiu studij et
ssuu hg impedimta tollu
ut libe sua cu scia uti posst
tc dysce dut ee idz qd musci
q sit opio ud ee ut optet
dice qz pui mox nati i statu
inocey ome sciam huisset

qz corg i i statu d eat oia aie
subditu, vn p mose coibs no
potuissz aia ita oppmi ut sua
pfcom ois amitteret. Oz q h
opio pcedlo in z cz sz q cade
po ua angelis z dicit sic aia
i sui ca de plena sciam hat
sicut z intelligia dd ee plea
formis cuta vo etg planici
dicebat aias fuisse an cor
z pg corg vedire ad compactes
stellas gi quasda intelligias
que quidz opio no e co sona
cath ce ueritati. Idd sz opioy
dicg alij duc q intelg huag
e ultiq i ordie intelligibilis
sic in pma i ordie sssibiliy et
sic in si sui ecnj cosidata n az
fainy ht. Ita intelg huag i sui
puci e sic tabula i qua sept
e sz pg monj i eo scia psg ac
quit. videtur e intelg agete. Sic
ct puciy nale huac qgnicoibs
e et quidz i po ggnoscibia no
huet a pucio noticia ideo re
que stati p lume intelg agete
ggnoscitur sic sz puci a vlia
z optuit filios ada mox
natos omy sciam huisse sz ad
ea tpe pficietes puenisset
sz tn aliqui sciam i eis pond
pfeam dz s eligedo ze z vita
doze sciam q ad pui az ptuet
z sine pudey recte aur tes
ee no pt ut p vi eth. Quas
utiqz optebat puos hre
pr originalem iusticiam h opio
uidit verior si cosidd id q
ne intelg tab requirebat. Si
at ad ad ex dia g ra eis fuissz
collatu ult id qd ne intelg tab
requirebat h c asserui no pt
cu no hea z ex auce expssu
Ad pui z dd q qt fuit ada
tales filios genuissz qry ad
eg q debant ex na spei sz qry
ad ea q debant ut ede pu y
huai g s no optebat q filij ei
sitels nascer. Ad z m dd qz ad

pfectam cognitionem cum deo qua
status morem requirebat ob
utilitates requirunt. Ad at ob
stic. Ad 3m dd qz quamvis pui
mox natius hmisset dem
sciam non tn ignorasset hmis
set que ex pcto cose que e
nescia cozp que dnt scire
hmisset tunc sciam coz q
statq eozp no requirebat ut
sciret. Ad 4m dd qz i cor
puoz no fuiss ab defctus
quo pnare bono tunc eis de
bito. Et at tm coz cor by ca
ren aliq boi qz eis p gmo n
acxessiss sic statu pfte et
dotu gle. Sil e dd ex pte
aie. Ad 5m dd qz angelus go
nesc alcores aiab q̄ms
qntu ad bufiom gre aie
eis put ee equales vn no
oz dena concede qz an na
debe in statu at inocen
des ho ee qz angel pp plenz
gre. Ad 6m dd qz alia bta
sui pn accipiunt nale estia
ad cgnoscedum nociuum z gens
qz ad h ex ppa inquisitione
puemie no put ho at ad h
z multa alia pt p vois inqsi
tom puemie vn no optinet
qz ois sciam animam insit z tn scia
copably ad prudiam pti
choi nalior qm scia specula
bly vnquidam tn naturaliter
prudetes no at na sciētes
ut dr i eth z pp h e q prudiam
no obliviscitur homines de facili
sit sciam z id e magis pui
tuc fuisset pfcti hys q pti
net ad prudiam q ipi hys
q ptinet ad sciam specula
tiuam ut dm est.

Questio qn utrum pui mox
nati i statu innocentie usu
rois plearie hmisset tm q
qz s impediti fuisset h c no

fuiss ubi pp defctum corbs sz corg
i statu i tn resistebat aie
q n potat usq vois impe
diri p alter ql ipo quo utit
organo no impedit i sua opae
pp organi defctum sz muta
pp no utere organo ut dicit
i 3o de aia g actq mi g no
potat tunc impediri pp defctum
organi corl. Secunda qz
impedia pp defctum corb
misiiam mitq accipiebat a
sensibz. Coz mitqz superior
qm aliq sentiua poss be vi
de in grdinatu qz supig ab
inferiori accipiat cum talla
inordinatio fuit i na hois
i statu i vi qz no oportuiss
itllem a sensibz accipere p intellq
indiget sensibz ad hoc ut p cos
sciam aliquat cum at sciam
acquisierit no indiget eis
sic at ho equs poq explet
ille sunt ut dr aliq sz h una
opinio pui i statu innocentie
habuerunt plearie cum sciam sed
g o no potant impedi qn
uteret scia hita pp ipfcoz
organoz sensibilium p defcto
organoz corporalium magis impedit
sensum qm itellm. sz pui no po
ciun tn defctum corle qn
posset videre z audire g o ut
pp defctum corle coz itellq
impedir sz ut m pp penam
ptti h at pctum no fuiss
g o tunc pui plenum usum itellq
hmissent mox nati p sic si
hut alia bruta ad nale
estimationem ita sic h ho ad
noticiam quandam. h q sz bta
alia uti put nali estia
g o z pui mox nati uti p
tant itellu ut dra ad minq p
pliciter sed sapiens e qz coz qz cor
rupit et sz coz q i statu innocentie
n erat corruptibile g exo aia no

agguabat quolibet usui vocis
habet. Sed quod omnibus actionibus que sunt
communibus anime et corporis impediuntur propter
corporis defectum patet inductione clara
anime et corporis communibus ut patet in ipso de-
siderio ex defectu sanguinis imp-
ediente quam patiebatur propter corpo-
ris vocis potuit impediri
propter philosophum iii° de anima neque
sine phantasmate intelligit anima
sed usus phantasie impeditur propter
defectum organi corporalis et usus
intellectus etiam quod in pueris secundo dicitur
quod etiam hoc est duplex oppinio quidam
enim dicunt quod in statu innocentie
habuisset plenum usum omnium mem-
brorum et quod ista impotentia debito membrorum
quam habent in pueris videlicet ut non possit
uti pedibus ad incedendum
manibus ad scalpendum tenens ...
ex primo peccato pervenit. Alii
autem considerantes huiusmodi impotentiam
ex puericiis naturalibus tam ex po-
tentia ex humiditate quam ... est
in pueris humiditas dicunt quod in sta-
tu innocentie membra puerorum fuis-
sent proportionata ad suos actus
communes non omnino deficient
sic et modo quamvis cum eo quod est
ne addi id quod est communiter omnibus
que quidem oppinio probabilior videtur
unicuique sit humiditas et prin-
cipaliter in cerebro humiditas in pueris
in quo vires ymaginativa estima-
tiva et memorativa et sic
omnes organa sua habent hanc
constitutum actus intellectus impe-
diatur propter quod intellectus quamvis immediate
ab huius potentiis accipit
et ad eas se convertit, quamvis est
in actu et virtute tamen fuisset usus
intellectus ligatus in pueris sic etiam
stat alia oppinio communis et
non usus intellectus in pueris ligatus est
Ad primum dicendum quod anima duplici

corpus potest impediri uno modo per motum
contrarium qui fit dum corpus anime re-
sistit et eam obnubilat quod quidem
in statu innocentie non fuisset. Alio
modo per motum impotentie defectus quia
corpus non est sufficiens ad opera
explenda ad que anima est
sed non sufficiens est et hoc modo anima
in statu innocentie a corpore fuisset
impedita non prohiberet. Sicut enim
constat quod per corpus impediebatur
ne obstinata tamen sicut nec tanta
facilitate mutaret locum quantum
est separata mutatur propter hoc
... impediebatur ne possi-
bile per ... possibili hominis
... fuisset ... anima ... sui
ordinationem non impassibile non
corpus persequi possibili. Ad secundum dicendum
quod quamvis intellectus non utatur or-
gano tamen accipit a potentiis
que organo utuntur, ideo propter impe-
dimentum defectum corporalium or-
ganorum eius actus impeditur.
Ad tertium dicendum quod species intelligibilis
que est a phantasmate est per quam
intellectus actu habet ab intellectu
agente qui est potentia superior intellectu
possibili quamvis id oportet ... est
a phantasmatibus abstracta
tamen magis proprie intellectus possit
a superiori accipere quam ab inferiori
cum quod ab inferiori est non posset
ab intellectu possibili nisi quia accipit
formam intelligibilem ab intellectu
agente. Vel dicendum quod inferiores vires
in comparatione ad actus superiores sunt
maioris virtutis agendi et tamen
ex hoc ipso quod sunt propinquiores rebus
exterioribus quamvis sunt cause in sensu
agentibus intellectus et hoc est quod ... non
... quod est in fortius ... sen-
sibilis ... ymaginabilis de
iure ... Ad quartum dicendum quod sicut philosophus
in iii° de anima intelligit anima compara-

ad fantasma sicut ad obiectum vnde
non solum indiget intellectus noster quantum
ad fantasmata in quirendo
scientiam sed etiam vtendo scientia acquisita.
tali quod patet ex hoc quod si ledantur organa
ymaginatiue virtutis ut sit in freneticis et stolidis
scientia prius acquisita
homini tunc non potest vti. anima enim
corpore. Dicendum autem quod anima intellectiva
deinde anima a corpore separata habet
alium modum intelligendi. Ad primum dicendum
quod ymaginatiua virtus organa
et memoratiua et cogitatiua in
ipso cerebro quod est locus frigidus et humidi
in corpore humano et ideo propter humiditatem
humiditatem quod est in pueris magis impediuntur
dictarum actiones virium quam
sensuum exteriorum. Iuuentus autem accipit
tamen non a sensibus exterioribus sed
interioribus. Ad secundum dicendum quod quedam anima
alia naturaliter se sicut complexionis
et ideo in pueris sue natiuitatis
temporibus tanta humiditas humiditatem
in multum actus sensuum interiorum
impediatur. Homo autem naturaliter est temperate
complexionis et ideo quando humidus
talis dicitur humidus et ideo in pueris sue
generationis quod proporcionaliter et ideo
maior humiditas memoria. In
omnibus enim generationibus animalium et
plantarum puerorum ab humore
sunt. Ad tertium dicendum quod corpus quod
corruptibile aggrauat animam non
solum per impositionem sed per resistentiam
et obnubilationem sed corpus habebit
statum in quo nullo modo impediebat
actus anime solum per inperfectionem
virtutis et dispositionis.

Questio est de operatione anime
post mortem et primo queritur.
Vtrum anima post mortem pos-
sit intelligere et videtur quod non. Nulla enim
operatio quibus anima et corpus per vnum
est anima post mortem sed intelligere est
operatio anime et corporis quod dicit philosophus in primo
de anima quod dicere animam intelligere
similiter est ac si dicatur texere vel
edificare. ergo anima post mortem
non potest intelligere. Sed dicendum quod
philosophus de actu intelligendi quod
competit anime secundum partem inferiorem
non autem de eo quod competit secundum
partem superiorem. Contra prius intellectus
actus anime superior est secundum quam ad
omnia generatur. sed homo tamen ad intelligendum
ex omnia voluntate sua intellectus
dependet a corpore quia oportet quod intellectus
sit per conuersionem ad fantasmata
que in organo corporali sunt. Vt enim dicit
Dionysius in prologo celestis hierarchie nobis lucem
diuinam radium non valet facere
velaminum circumuelatum et
appellat velamina ipsa corporales
formas sub quibus spiritualia velantur.
ergo intelligere quod competit
anime secundum superiorem faciem a corpore
dependet et non homo intelligere ergo
anima post mortem manet. Preterea
ex deo vincentes sciunt sicut contra
mortuos. mortui non non
nouerant amplius glosa quia non possunt
sciunt amplius ergo omnino quod anima post
mortem intelligere non potest. Sed
si amplius corporalis fugantur vel
specialiter possit intelligere ergo corporalis
quando prius intellexit sicut enim
perficit quod est eius gloriosum. Preterea philosophus in
tertio de anima sic se habet sensus ad
sensibilia ita se habet intellectus ad
fantasmata sed sensus non potest sentire
nisi sensibilia ei representata ergo nec anima
humana ad potest intelligere nisi representata ei
fantasmata sed fantasmata non
representabuntur ei post mortem quia
non representantur nisi in aliquo organo
corporali ergo anima post mortem non potest
intelligere. Sed dicendum quod philosophus de
anima secundum statum quo est in corpore. Sed contra
obiectum determinatur potentia sed in ipsis
potentia sed eadem est natura anime intellectiue
ante mortem et post. scientia intellectiua

an mortē ordinā ad satas
sicut ad obā ni qr p9 mortē
silr ꝫ eidē q pus ꝑ aīa nō pt
intelligere si ab capo intellāua
remouea ꝫ p9 mortē pōe
intellectiue ꝫ ab eis intꝫ p9
nō manet ī aīa huiꝰ ei pōe
cōpetunt eis unionē ad corꝰ
sicut nō eēt ymita corꝰ nō
hēret huiꝰ pōs sicut an hēt
go aīa p9 mortē nō pt intꝫ
ꝑ phs dicit p° de aīa q intꝫ
corrumpi quodā intꝰ corꝑto
Istud at intꝫ de quo phs loqr
corrupi ī morte go ꝫ intꝫ
p9 mortē nō eēt ꝑ si aīa p9
mortē int oz q intꝫat ꝑ ali
quā pōm qr omē q agit ꝑ
pōm actiuā ꝫ q pati ꝑ pōm
passiuā dr ꝑ eandē pōm
quā huit ī uita aut ꝑ aliā
Si p aliā tunc ni q quā a corꝑe
sepe nō huit pōe ei aggnerā
quōni ēēt pbale Si aut ꝑ
eandē hēt tunc ni tū pōe
qs nūc hēt insuit ei ex rōe
unionis ad corꝰ que quidē
unio ī morte cessat go aīa
p9 mortē intelligē nō pt
ꝑ si pō intellectiua ī ipa manē
bit manet solū sꝫ q fundā
ī sba aīe et sꝫ q gpatā ad actū
Sꝫ nō sꝫ q fundā ī sba aīe
qr si solū sꝫ manet tunc n
possꝫ intꝫre ad usū n eitiū
sꝫ q ī gnpatā ad actū pficiē ꝑ
hitꝰ qs ī corꝑe acquisiuit
qui quidē hitꝰ a corꝑe depen
det go ni q pō intellectiua p9
mortē nō remanē ꝫ tn aīa p9
mortē nō intꝫ et ꝑ omē q
intelligē intꝫ ꝑ eēntiam
intellectꝰ ul ꝑ eēnā rei intꝫ
ul ꝑ similitudinē rei intellecte
intellectui exhē Sꝫ nō pt
dici q aīa intꝫat ꝑ sbā solū ꝑ
eēnā ipiꝰ rei intꝫ qr sic nō
intꝫ et ut sepam ꝫ hitꝰ ꝫ aīa

quorꝫ eēntie ꝑ specialē sit ī ipa
Si dr nō pt dici q intꝫat ꝑ corꝫ
ꝑ eēnā sū intellectꝰ qr sic intel
ligeret alia a se ꝫ oportet q eēn
sua eēt exēplar aliorꝫ rerū
sicut eēntia diuina ē exēplar
omnū rerū rōe cuiꝰ deꝰ intelligendo
eēntiam suā omnia alia intꝫ it
q de aīa dici nō pt Si dr
ꝑ similitudines rerū intellectarū
ī aīa existentes qr magis uidēr
q intelligit ꝑ spēs qs ī corꝑe
acquisiuit ꝑ nō pt dici q ꝑ eas
solū intꝫat qr sic aīa pueri
que nullas spēs acceperit p9
mortē intelligeret go ut ri
q aīa nō p9 mortē possit intꝫ
ꝑ si dicatur q cognoscet ꝑ spēs
creatas q q̄ spēs ē aīe cōcreata
eq̄ualē cōpetit ei exnti ī
corꝑe ꝫ a corꝑe separate Sꝫ aīe
huāe cōcreate sit spēs quibꝫ
cognoscere possit cognosceret ꝑ
hꝫ spēs nō solū cōpetit ei p9
qm ē a corꝑe separata sꝫ dū ē
ī corꝑe ꝫ tunc ni q superfluunt spēs
qs a rebꝫ accipit Si at dicatur
q dū ē cōiuncta corꝑi impedita
tamē ne eis uti possit q si corꝰ
impedit usū istarū spērū ꝫ
hoc eēt rōe corꝑee ne a rōe
corruptionis sꝫ nō rōe ne corꝑe
qr nullam hēt corporeitatē ad intētū
nullat natuē impediēda sūo
quo simile ut rōe corruptionis
qr sic ī statu īnocentie quando hꝰ
corruptio nō erat homo hiꝰ
connatalibꝰ spēbꝫ uti potuissꝫ ꝫ
spēbꝫ nō eguissꝫ q9 mediā
a rebꝫ aīa spēs acciperet q
ni ēē falsum go ni q aīa sepa
rata ꝑ spēs īnatas nō intꝫat
Si at dicatur q intꝫit ꝑ spēs
infusas q hꝫ spēs necesse ē ei
infuse a deo uel ab angelo sꝫ nō
ab angelo qr sic oportet q hꝫ spēs

ab angelo in anima causari. Sed non
adeo quia non est probabile quod deus infun-
deret dona sua exeuntibus in inferno
unde sequeretur quod damnati in inferno
intelligerent. Et ita videtur quod per species
infusas anima separata non intel-
ligat nec per angelum. Et ideo dicendum vero
assignemus modum quo anima cognoscit
sic dicendum quod anima secundum quod potest intelligi
tamquam in regione intellectuali nata
ut recipit corporum imagines corpo-
ralium et recipit formas in se ipsa
de se ipsa, dat enim eis for-
mas dicendum quod ... sibi sunt. Formatur
ad quodlibet de presentatione imagi-
num indirecte. Sed cum magis
intellectualia quae sunt
indirecte. Nam illas animae praeter
corporum similitudines informata
et cum bestiis nobis quaedam habere
sentiunt in quantum ibi exprimit
quod indicant cum donatur de
imaginibus quas informat
per se consentiunt. Sed hoc imagines
non manet post mortem cum sit
receptum in organo corporali
nec aliter rationale indicium quod esse
intellectus post mortem remanet in
anima. Sed quod si dicamus nulla ratio de-
stituit propria operatione, sed propria ope-
ratio intellectualis est intelligere. Ergo post mor-
tem anima intelligit. Praeterea sicut ad exerce-
ndum actionem ad corpus male reddi-
passivum. Ita per separationem ab
eodem redditur activum, calidum
enim et agit et patitur. Praeterea quando
calorem ad minimum. Separatum esset
calor sine materia agere et non
pateretur. Ergo et anima per separationem a
corpore redditur omnino activa. Sed quod potest
cum non possunt per se ipsas cogno-
scere sine extrinsecis obiectis haec eius
cum potentia magis est passiva
sicut philosophus dicit de se. Sequitur de omni
ergo anima post separationem a corpore
potest per se ipsam intelligere unde acti-
piendo ab aliquibus obiectis per angelos

dicit in ipso de trinitate quod mens ipsa
sicut corporalium rerum notitias pa-
tiens per corpus colligit sic incorporalium
rerum per se ipsam. Sed ipsa per se pa-
tiens ergo potest ad magis intelligen-
dum de incorporeis rebus
per se ex auctoritate angeli inducta
habet. Sed anima cognoscit rebus
corporalibus quorum imagines
quaedam recipit et format in se ipsa
sed hoc liberius facere potest post se-
parationem a corpore magis dicitur de
se ipsa facere cum dicat angelus
in auctoritate inducta. Ergo a corpore
separata potest melius intelligere.
Praeterea philosophus in libro de spiritu et anima dicit quod anima
a corpore separata trahit secum
sensus potentias sed non sua (?) potest
de cognoscitiva. Ergo post mortem
cognoscet per sensum. Dicendum quod sicut dicit
philosophus in libro de anima, si nulla ope-
ratio animae est ei propria
ut possit cum sine corpore habere
impossibile est ipsam animam separari
a corpore, operatio enim tendit ut est
quando finis est cuius sit operatio ipsa
unde sicut firmiter secundum fidem catholicam
sustinemus quod anima post mortem
remaneat a corpore separata
ita et sustinendum est quod sine
corpore exeuntibus possit. Sed
modum intellectualem difficile est
considerare eo quod notum est ponere
cum habere alium modum intelligendi
quam nunc habeat cum nunc maxime
appareat quod intellectus non possit
nisi ad phantasmata intelligere
quia post mortem omnino non conveniet
concludamus quod sit intellectiva a
sensibilibus rebus species accipit intel-
ligibiles sensibilibus datas accipere
potest ullo sensu intervenire
sed hoc est impossibile quia ab gratia
et communiter sit transitio per
species accipiat a sensibilibus ...

max intellectui at summe spu
alis vnoz qui i hac spualitate
tuscat mediatibus quibusdam
gdibus vnu pz qui i ssub hz spua
lig ce qui i recessit i ymma
ginatoe at ad hunc spualig
quit ssu. et demo cpls astedo
vn alij dnt qy p spes rem
assibus receptas ou cat i
car tpa aia gsmata b p9
mortem intelligit Sz h opio a
quibusdam sequntibus oploz anic
impba. Item aia intua
nolita corli orgao v dnc
intequo pt ad ccepte intua
aien vdc intelligi inty
at ut etibz organo corli
pt ad cosuadno i vdc gsa
sz sicut i quoda corli sbo
voce q cotingit qy qda poe
ssitue st q no ss actu cop
hedit spes ut intetobi se
cosuata bsit pz de ymagina
coet memo q te in ipi p te
intellectina in cosue nisi q
actu appheder et n oo p spes
pus receptas a rebz aia
p9 mortem intellie possit
Sz h no in pz qz omne qy
recipi i aliq recipi i o p
mom recipiet Cu at sba
in al heat e magis fixu
et stabile q sba corpea
i p te intellectina recipient
spes firmig et imobilig qui
aliq re mali et q in rei
cipian i ea s rom intelli
no tu oz qy ss actu intga
qz no ss sciet cat actu psto
nc i po pura sz i actu cpleto
qui e medio q int pgint actu
qy e ce ad hitualir i intu
vn et ph e vult qy aia intua
sit locq spez et z de aia intu
pote cab. i se retinceb et qs
uab sz tn hq spes recepte p9

et qsuate no sufficiunt ad qq
quan ccte e p bilci aia separata
tupp aiab puo z qtu et ppr
h qy multa sunt qgnita ab
aia separata qui nc no qqsou
a nob ut pene infinita alia
huiq. Et io alij dnt qy aia
separata quiuis a reb no ac
cipiat h et tu ptate ut separat
reb qqnoscedis cosormet
apiut vnu punia sic uideq
qy ymaginaro aliqb sors
copomt ex scipa qb nuqu
p ssq accip. Sz h e no pt
stare qz impole e qy sit ad
q educat se de po i actu
dnna at nva e t po ad sili
tudineb inu quo qgnoscat
vnoz qy efficia i actu no p
ipam aiam sz p ad qphtiab
similitudineb i actu ut p reb
spab ut p dnz i q st dnz sore
i actu vnu et ymagina d
int q aliqui form q pomt
de nouo nisi ex aliquig pce
ntibz sic qpoit form mote
aun ex pceptibz silitub
aui et moute. Et io alij dnt
qy forme quig aia separata
int st ei impsse a deo ab
ipa sua racoe p qb s quosda
e int intelligimq Ita p ssq
no acquirunt ab nom spes
sz tm excita aia ad spes
h qb i se h o intuedab s qy pla
tonici dixunt q uolebat q
addisce nt cat nisi rdmisti
Sz huic opidi expien qd.
videmq enim qy qui caret vno
ssu caret vna scia ut pote
careb uisu no pt sciaz hre de
colorib qy no eet si aia no
indiget a ssib accipe spes
qug qgnoscat et in talib no
p hab spes ecitatab aia cor
junct an int actoz impedita
int at p eab actoz separata

Sed h' e dubiu gri ut spes que
nal' indite est aie totali a
cor' impediant cu tu quitto
corpis ad aiam no sit acm
aie s' nal No eni inueniun
duoru q st nalia vni vir-
tuti ee cola altius impedi
alias altiu ee sinist dis-
sonat e h po ab opi de phi
lo de aia qui gpat intelle
aie h'nac tabule i qua n' e
scptu Et io ali dd e q vni-
gtz recipit influencia a suo
superiori p mo suu ee Esse
at aie roali acqui quoda
mo int form separatas et
form males forme eni in
males s angeli recipiunt a
deo ee no depe des ab aq
minac tali qm ia s formeno
males ee a deo accipiunt e
ima expns e a in dependes
diuina no roal acqui ee a
deo i mag qnd h ex opib impr
esfor qz ee aie sine cor-
co s nadpt e io e influecia
a deo modo mo recipit aia
roal int angelos e sbas ma
les recip em intellualk liu
h'mo ut eg intelliua ggto
heat ordine ad corp impr
a corpib poris accipit et
ad eas respiro heat i actu
co sidando e q infior angel
inuenit et tuh chlen no est
cor obligatu ut eg opo por
gauu corpen coplea i quo
mei sup or di mali for
que no opa id h opone ean
quirat i ma s gn aia ci
a corpe separata sic ee sun
hebit nz a cor dependes
nz i cor expns Ita e influe
intellualit ggitois recipit
et ut n sit cor obligata
qp corp expens nz oio alq
ordine ad corp heat e io qn

ma pmo cata cor infundi
no dat ei ad de intellualit
ggnitoe nsp ordine ad cor
pcas po sit potet p intellu
ngete possit face fata sma
intelligida i actu gst po
intelligi da e p intelle pg
recipe spes intelli les sic abs
tectas e inde e e gg q in diu
ht ee quictu cor i statu h
vie no ggnoscit e i qz spes
typa recipiunt impsi ced o
ad fata smast p he e reur
sones ex alig diuitg sunt
n sub spes fatasmatu n
e ipas sbas sepatas int
pe ut pot e g ss p ss ibilis
spes ggnoscit no put s gn
hebit ee a cor absolutu
tut recipiet influecia in
tellcual ggnitois h mo
angeli recipiut sine alio
ordine ad cor q ut s spes
vez ab ipo deo vel spat
n coptiat ad intelli i at
p h as spes ut p eas qs p
at gnisunt ad alig fata
indita ggati possit i alg ipas
sbas sepatas s an loq ut
demoes nali ggn ac uid
ginuus no dii ggz intelli cate
corredi sine g ra Ex quib
colligi pt q aia p mortē
ggnoīs ut vno p spes
qs recep du eat i corpe
alio p spes i p as ua sepa ac
a cor ex diuitg infusas
ao uidedo sbas sepatas
e i eis spes bez intuendo
s h ulti mo subiacet eg
arbitio s mag arbio sbe
sepate q fua intelli apit
loquedo e claud tacendo
cz e quid loquaro qual sit
alibi dcm e s ad p h g dd i
q opo int q q ecois aie cor
e opo q in aie intelli gpet

i ordine ad corporeas potentias sunt
hec accipiat ꝫ sit prior recepte
tamen sunt ꝫ inferiore sed post
mortem habent aiam a corpore se-
patam oportet quod fiat per or-
dinem tamen corpori ut aliquem or-
dinem habeat ad corpus Et ex hoc
patet solo ad 2m Ad 3m dicendum quod
dictas tales de perfectione intelli-
gendum patet ex alia glosa quibus dicitur
ex quadam assumit post mortem
ornatur et decoratur anima ut
integra quod proficiunt ampliori
cognoscendo ut sunt malore
nati ut primi et clara limpidiore
cognitione debent. Non attamen
sic ut primi scilicet ignotum cogita-
cognoscat constat enim quod pe-
nas inferni quas sciunt non cognos-
cunt tunc cognoscet Ad 4m
dicendum quod philosophus de anima nolo
se de intellectu corpori quanto alius
enim considerata de intellectu ad
naturalem non pertinet Ad 5m dicendum quod
quamuis eadem sit natura anime quam
mortem et post mortem tamen ad
verum spectat tamen non eundem modum
exercendi et per quibus nunc eisdem modis
operandi Ad 6m dicendum quod si anima
separata remaneat potentia intellectus
secundum et intelligens agens et post
huius corpus potentie non tamen in anima
ex toto quamuis in anima corporis
unita ex quibus aliquid ordinem
habeant ad corpus quod cum non habet
in anima separata Ad 7m dicendum quod
philosophus loquitur de intellectu quod non
competit in ordine ad fantasmata
in hoc enim impeditur impedi-
to organo corporali et tolle cor-
ruptione eo corrupto Ad 8m
dicendum quod eadem potentia intellectiua quantum
uniri sit in anima uniti in anima separata
quod sunt naturales naturalia autem or-
namentum quamuis non habeant or-
dinem ad corpus quem tunc non habebit

ut dictum est Ad 9m dicendum quod potentie
intellectiue remanent in anima
separata et ex parte quod radicantur
in anima et ex parte que qua-
tenus operantur ad actum corporis huius
illi qui in corpore sunt acquisiti descen-
dant in forte ꝫ opinio ex-
tacta quod dicit quod species venit
in intellectu ipsi ex actu intellig-
endo et ex huius illi non ordina-
tione remanet potentia intellectiua
ordinata ad actus aliquos
modos Ad 10m dicendum quod anima post
mortem intelligit per aliquas species
partem quidem intellectiue per species quas
in corpore acquisiuit quamuis in
in singularem sufficiat ut tangit
verbo Aliquid duo concedimus
Ad 11m dicendum quod infusio dol-
lorum gratuitorum non pertinet
ad eos qui sunt in inferno sed ad
eos qui ad statum pertinet
participatione non pertinet ut ꝫ
in illa beatitudinem participatione per-
natum ut dicit de potentia et hoc est
verum per ea ad species infusio
que fit in separatione autem anime
pertinet ad conditionem separa-
tionis infusionem autem
damnatorum pertinet Ad
12m dicendum quod angelus in illis
incedit unde quo anima
deturpat corpus vero similes
ut quosque se estimet et corporis
ut patet in opinionibus aliquorum
philosophorum quod quidem reuelati fuit
dicitur quod anima intellectiua corpus per suas
potentias ad ea afficit vel
eius ipsa corpori ad semet reducit
intellectu quamuis post hec tamen ipsa
sit interpretatio et non pertinet ad hoc
ipsa corporis introductione fit
corpus introducit quia in regiones
incorporales non dicit forte causis
in imagination dicit sic absque manibus
et pertinet ad regiones
incorporales per hoc quod est ab

appendiciis me abs(con)d(it)e; hab(et) at
similitu(dines) de rape ingeni(u)m eas q(ui)
subito a s(e)n(s)ibilib(us) abstrahit
de at quo(modo) eas ing(eniu)m eas
simplificat ut ing(e)n(i)u(m) eas
componit (et) dividit; (et) se(cundu)m ipa
at eas fa(cit) ing(e)n(i)tu(m) i po(ten)c(ia) a(n)i(m)e s(cilicet)
ymaginatia recipiu(n)t; De s(e)c(un)do
met ipa at eas fa(cit) q(uia) ipa
a(n)i(m)a e(st) quo(modo) ymagi(n)e(s) i(n) se ipa
format ut h(ic) de devote
p(re)cati(one)m efficie(n)t(ur) ..t... subiungit
q(uod) a(n)i(m)e quidda(m) s(un)t e(t) su(n)t d(e)at for
ma(ti)o(ni)s h(uius)m(odi) spe(cie)b(us) q(ue) f(uer)u(n)t aliq(ua)n(do)
p(er) a(n)i(m)a i(n) s(e) h(ab)ita e(st) radicata huic
Formac(i)o(n)is ymagi(nu)m officia
deputa(ntur) q(uia) n(on) o(mn)e q(uod) indicat
de aliq(u)o q(uia) ab eo e(st) e(t) libi(tu)r v(e)l de
cui(us) m(od)i q(ui) fact(u)s e(st) p(re)p(ara)t(us) e(t) in
mixt(us) q(ue) ut indicet o(mn)ia s(e)c(un)d(u)m ph(ilosoph)u(m)
t(er)cio ad h(oc) q(uod) o(mn)ia indicet de
talib(us) ymagi(ni)b(us) q(ue) n(on) s(un)t
ip(s)e res s(ed) v(er)u(m) silitu(din)es o(mn)es e(t) ead(em)
(et) a(n)i(m)a supi(ori) q(uod) i(n) ist(is) ymagi(ni)b(us)
n(on) occupat(ur) (et) h(ec) e(st) r(ati)o q(ua)re de
talib(us) ymagi(ni)b(us) indica(re) p(otes)t
No(n) tn oz q(uod) m(od)es de sol(is) ymagi
nib(us) indicet s(ed) (et) de h(u)i(us)mo(d)i q(ui)a
s(un)t co(r)p(o)r(um) silitu(din)es in medi(o)

Sed do qui(n)to | i(n)dicat
a(n)i(m)a sep(ar)ata singu(lar)ia co(n)
nosc(i)t (et) ui(detu)r q(uod) n(on) q(uia) si co(n)g(no)sc(i)t
singu(lar)ia aut h(oc) e(st) p(er) sp(eci)es co(n)c(re)atas
aut p(er) sp(eci)es acquisitas; n(on) aut p(er)
acquisitas q(uia) p(otes)t e(st) intellectu(m)
a(n)i(m)e n(on) recipiu(n)t(ur) sp(eci)es sin(gular)es
s(ed) uni(versa)les; (et) h(oc) solu(m) a(n)i(m)e (con)g(ruit) sep(ar)at(e)
a co(r)p(o)r(e) sicut ip(s)a p(er)petui a co(r)rup(tibi)li
s(ecundu)m ph(ilosoph)u(m) Sim(ili)t(er) n(ec) p(er) sp(eci)es co(n)c(re)atas
q(ui)a tu(n)c sin(gular)ia s(un)t i(n)finita oz
po(n)ere i(n)finitas sp(eci)es co(n)c(re)atas
q(uod) e(st) i(n)p(ossibi)le; ergo a(n)i(m)a sep(ar)ata
singu(lar)ia n(on) co(n)gnoscit. S(e)z dic(endu)m
q(uod) co(n)gnoscit sin(gular)ia p(er) sp(eci)es u(niversa)les
S(e)z i(n) sp(eci)es i(n)distictas n(on) p(ot)e(st)
disc(er)ni (et) co(n)g(nosc)i ind(ivi)d(u)is p(ro)p(r)i(u)m. S(e)z
sp(eci)es u(niversa)les (su)nt i(n)disticte; (er)g(o) (con)g(ni)t(i)o
at singu(lar)iu(m) e(st) disticta (con)g(ni)t(i)o

q(uod) p(er) sp(eci)es u(niversa)les a(n)i(m)a sep(ar)ata
singu(lar)ia co(n)gnosc(er)e n(on) p(otes)t. S(e)z
dic(endu)m q(uod) a(n)i(m)a sep(ar)ata ad p(re)sc(ient)ia(m)
singu(lar)i(um) (con)fert se singu(lar)i(te)r (et)
id(eo) co(n)gnoscit. S(e)z q(uod) q(uis) sin(gular)e
p(ro)p(r)i(u)s a(n)i(m)e n(on) ad a(n)i(m)a(m) tra(n)sit
(et) ea(n)d(e)m a(n)i(m)a(m) n(on) si ad (er)go a(n)i(m)a
sep(ar)ata ad a singularib(us) re
cipit q(uod) abs(ur)du(m) e(st); s(ed) s(ecundu)m
q(uod) sp(eci)es i a(n)i(m)a exi(s)te(n)tes ve(n)u(n)t
(con)g(ni)t(io)es (et) sp(eci)eab(us) n(on) p(otes)t singu(lar)ia
ad (con)gnosci; p(ro)p(ter) i(n)c(er)t(itudinem) exi(sten)t(i)b(us) i(n)
po(tenti)a educit se de po(tenti)a i(n) actu(m)
s(ed) a(n)i(m)a co(n)gnoscit i(n)de i(n) po(tenti)a ad
res co(n)gnosc(er)e (er)go ipa n(on) p(otes)t
se educ(er)e i(n) actu(m) nisi ipa a(n)i(m)a
cu(m) se co(n)formet; (et) ita a(n)i(m)a q(uod)
a(n)i(m)a sep(ar)ata sin(gular)ia n(on) co(n)g
noscat Capit(ulum) sin(gular)iu(m) p(re)scia
S(e)z q(uod) e(st) q(uod) luc(e) p(er) d(icitu)r q(uod) dives
i(n) inf(er)no co(n)gnovit abraha(m)
(et) lazaru(m) (et) (et) de f(rat)rib(us) suis ad
h(uc) vive(n)tib(us) noti(ci)a(m) h(ab)ebat (et) vitic(u)la
bat; (er)go a(n)i(m)a sep(ar)ata singu(lar)ia
co(n)gnoscit; p(ro)p(ter) dolor(e)m n(on) e(st) sine
co(n)g(ni)t(io)ne; s(ed) a(n)i(m)a ex igne (et)
co(n)g(ni)t(io)ne s(ed) a(n)i(m)a ex igne (et)
alijs penis inf(er)ni dolore(m) su(sti)
tuit (er)go singu(lar)ia co(n)gnosc(it)
S(e)c(un)do d(icendu)m q(uod) sic d(ic)i(tu)r e(st) a(n)i(m)a
sep(ar)ata duob(us) mo(d)is co(n)g(no)sc(i)t
uno p(er) sp(eci)es i(n)fusas i(n) ipa
sep(ar)atio(n)e; alio m(od)o p(er) sp(eci)es q(uas) i(n)
co(r)p(or)e accep(i)t (et) q(ua)ntu(m) ad p(ri)m(u)m
mo(du)m attribue(n)da e(st) a(n)i(m)e sep
pat(e) co(n)g(ni)t(i)o silis angeli(ce)
co(n)g(ni)t(io)i; v(er)u(m) sic a(n)g(e)l(u)s co(n)g(no)sc(i)t
p(er) sp(eci)es co(n)c(re)atas ita a(n)i(m)a p(er)
sp(eci)es (con)c(re)atas ipa sep(ar)a(ti)o(n)e indicas
Tu(n)c e(ni)m v(i)d(e)t(ur) me(n)te d(ivi)na
exi(s)te(n)tes s(u)nt f(ac)t(iv)es v(er)u(m)
q(ua)ntu(m) ad for(mam) t(antu)m n(on) oz q(uod)
s(u)nt ea(r)u(m) exp(re)ss(iv)a (et) silitu(din)es
li(ce)t q(uod) v(er)u(m) p(er) eas co(n)gnosc(untu)r res
n(on) solu(m) s(ecundu)m n(atur)a(m) g(e)n(er)ib(us) (et) sp(eci)ei q(ue)
p(er)ti(n)e(n)t p(ro)p(r)i(a) i(n) a(n)i(m)a s(e)c(un)d(u)m
s(ed) (et) s(ecundu)m s(u)a singula(r)ia q(uod) p(ro)p(r)i(u)m
e(ni)m forat m(ateri)alib(us) a(n)g(e)l(u)s (con)g(re)ga(n)te

et quia anima sua separata adipiscitur
sibi quedam similitudines illarum
idealium rationum que sunt in mente divina
ita quod sicut ab illis ydeis
effluunt res ut subsistant in
forma et materia ita effluunt species in
intellectibus creatis quibus cognoscunt
res et quantum ad formam et quantum
ad naturam et quantum ad materiam
et quantum ad singularia et per hoc
species anima separata singularia cog-
noscit, species autem que sunt accepte
a sensibus sunt similes rebus prout
que res agunt prout hic est formam
et non prout eas non prout singularia cog-
nosci non forte magis recipi-
untur in aliqua potentia organo
corporali quia quodam modo materiali
receptione recipiuntur, in intellectu
non qui est vis anime immaterialis
non prout recipiuntur in ullis cog-
nitionibus non forte per quandam re-
flexionem ad fantasmata a quibus
intellectuales species abstrahuntur
que reflexio post mortem
corrupto fantasmate non
potest, potest tamen anima huiusmodi ad
singularia applicare per cogno-
scitiam per aliam cognitionem hec
igitur ergo dico quod anima separata non
cognoscit singularia per species
acquisitas nec per species concreatas
sed per species sibi inditas. Respondeo
nec tamen ... que tunc est in speciebus infinite
infinitam ad singularia que secundum
tunc singularia que ab eo sunt et cog-
nosci cum non sit actu infinita
tamen quod per unam similitudinem speciei
sunt et ipsa separata quamdiu
individua illius speciei cognosci non quam
ista similitudo efficitur unius
singularis ipsa similitudo secundum
respectum ad se tunc in individuum
sicut et de angelis dicimus ei quod
de angelis, et sic patet de ceteris
dicendum quod non solum individuorum

unius speciei sed omnium que sunt in ipsa
similitudo sed diversos respectus
ad diversas res, et idcirco
per quamlibet speciem in qua anima
separata cognoscit singularia
quamvis sint in se in individuis et in
illis. Tunc sunt similitudines rerum et
quantum ad materiam et quantum ad
naturam singularem et ideo ut perfecte
eas singularia cognoscit, et alia
concedimus.

Questio est de scientia anime Christi
et primo queritur utrum in Christo sit
ponere scientiam creatam
et videtur quod non, quia perfectio scientie
omnibus aliis perfectionibus nobilior est perfecti-
bili. sic et est scientiis sed aliquam
scientiam creatam ad creaturam sit
anima Christi nobilis quam nature ingenitus
per opus non attribuitur ... sed
hypostasis sunt cum opponentes sup-
positores et particularibus sed preterea
sufficiat ad intellectum scientia increata
ergo superfluum est ipsam ponere
scientiam creatam. Preterea quantum ad esse non
... tanto est deo filius sed magis
est nobilior quam calor corporis
cum calor corporis agat sine medio
... sit deo filius quam sine medio
operatur nisi quod multo fortior anima est
intelligat non mente aliqua scientia
creata. Contra dicitur quod oportet calorem
ab intus procedit, oportet autem scire ab
... cum sit in motu a rebus ad
animam ... non est filius sed quia
oportet cognoscitiva non solum
a receptione sed iudicium de re
receptione quamvis autem receptio sit
ab exterioribus, iudicium tamen ab
interiori procedit, ergo oportet scire
non omnino est ab exterioribus. Preterea
filius dei non assumpsit aliquam
imperfectionem ... ad naturam ... per se
valebat, sed imperfectio scientie non
natam ad ... ergo
imperfectionem non assumpsit ... omnis
autem creata scientia est imperfecta quia creata
est ad imperfectionem ergo creata
scientiam non assumpsit, preterea sapiens

sibi erat aliquam perfectissimam scientiam
sicut illa esset et maxime ei actu
perquiritur esset in actu considerare
perfectissimam scientiam non indiget
ulla scientia minus perfecta quia nunquam
se ea considerare et frustra esset
talis ergo esset ei actu considerare
perfectissimam scientiam que est scientia
increata ergo ista non est ponere alia
scientiam creatam per naturam non facit per
duo que per unum potest facere et multo
minus deus qui ordinatissime omnia
operatur ergo etc. patet etiam sapientibus
sed solum scientiam increatam habet ergo
non est ponere scientiam creatam
post eo consequens cum venit quod
persone convenientiam habet quod ex eo potest
plus at est imperfecta scientia creata
componere ad scientiam increatam
quam intellectualem visionem corporalem
ad visionem spiritualem sic [illegible] corporalibus
sic oculis visio fidei aliud ubi
supervenit visio speciei multo
fortius tollitur visio creata ergo
ubi fuit scientia increata ibi
unitur anime et magis et intimius
quam intime conveniunt nisi etiam
ubi unitum non solum post communem
naturam patet [illegible] sic creatis
et per gratiam sic iustis ergo et unitum
personaliter ergo anima christi cum
intellectuali ergo non patet
ex sapientibus per sapientiam ubi creata
non indigebat scientia creata
scientia creata sic dato etc. habuit
data in ad eius perfectionem ergo
anima christi unita verbo et scientiam creatam
habuit non enim [illegible] quam si sola
verbo unita fuisset scientia creata
quia creata adiuncta increate addit
bonitatis sicut et unum punctum additum
lineae facit eam maiorem ergo ibi
non est ponere scientiam creatam ergo
est quod dicit sicut punctus perficere
dicebat sapiens etc. cognoscat at ipsum
sed sapientiam increatam perficere potest
quia in perficit nec deficit ergo in

eo est ponere scientiam creatam per
damus omnibus que in natura plantavit deus ubi assumpsit plantavit
at scientiam creatam ergo et
ita assumpsit patet scientia dicta
est scientiam intellectivam creatam
ita scientia intellectiva creata est supra
scientiam spiritualem sed scientia spiritualia
non tollit ab eo cognitio intellectiva
creata aut per hoc ergo scientia
intellectiva data apud magis
supervenit scientia intellectiva creata
ergo [illegible] sicut est ponere
duabus scientiis
creata scilicet et increata quidam at
heretici posuerunt scientiam solam scientiam
increatam ut at huius erroris
indigeamus ostendemus quod est quidam
quidam unionem dicitur hunc
[illegible] intellectum est
istam quo anima corporis unitur ut
esse anima est forma corporis et
unitas est forma humanitatis
et [illegible] quidam considerantes
qualiter unire corpori posse
quod sit anima corpori non possit cum
anima corpore unito quod possit
unificari posuerunt quod fuerit
in deitate sicut corporis et deitatis
quod corporis loco anime unificabant
et hic fuit error eundem rei
sequentes quidam autem
debet esse unitur in ipsum unum
quod corpori unire ut ipsum unum
ficabant posuerunt etiam animam unificari
unificari etc. et [illegible]
[illegible] et vegetabilem non autem
intellectualem ergo dicebat quod ipsum
verbum esset loco intellectualis
anime et hic error apollinaris
sequentes quidam cum quidem errorem
supposito ponunt et non
est in scientia increata per eis
[illegible] intellectus unionem
ad hunc ducuntur et quadam unionem
naturarum est anima et humana confecta
sit et anima et corpore non plus sit
una ypostasis et una natura

exultig(is) sit q(uan)tu(m) (con)tin(uu)s necu(m)tas corp(or)is. Cu(m) enim h(oc) sit de ra(ti)one d(omi)ne(n)t(ur) ut sit a rebus omnib(us) sep(ar)ata q(ua)ntu(m) ad e(ss)e (et) (re)spondet (et) alteri (cor)p(or)is acti(on)i a p(ro)p(ri)a ra(ti)o(n)e deridet, sil(icet) (con)siderat(io) h(um)ana abstrahat ult(er)ia ul(tim)u(m) q(uod) (pert)i(net) ad corp(us) q(uo)d a(d)mittig(itur) (e)t (con)ueni(en)t(er) n(on) p(er)tinet ut ra(ti)o(n)e ul(tim)itat(is) sp(eci)e(i) ita sit de reb(us) sp(eci)e(rum) sicut de (com)munib(us) ut d(icitu)r i(n) viij(o) metha(physice). ...
quia vi(rtu)te ad d(omi)na(n)t(es) sub(iec)ta sp(eci)eb(us) u(n)i(uersal)i(bus) p(er)a(n)at. (E)t ide(m) er(r)ore ex(tra)n(e)us h(omi)nis. ...
h(omi)nis de(us) e(ss)e(n)t ad h(oc) q(uod) (con)i(un)ct(us) de(us) (et) h(omi)nis h(oc) sit (quare) i(de)o po(n)u(n)t o(mn)ia q(uae) ad mu(n)d(u)m p(er)tine(n)t. (E)t ita (con)si(der)a(n)t ne(cess)e e(ss)e ad p(er) su(m)ma q(ue) p(er) sp(eci)em h(omi)nis (con)stitui(n)t (et) n(on) s(o)lu(m) h(omi)nis h(oc) (et) p(ro)p(ter) de(us) sit (et) i(de)o po(n)u(n)t q(uod) nos ad p(er)fect(i)o(n)e(m) n(on) p(ro)p(ter) sit h(ab)itu(m) sci(enti)a(rum) (et) (vir)tutu(m). Sic enim d(omi)na(ti)o n(on) opp(or)tet e(ss)e act(um) corp(or)is q(ui)a (si) (cor)p(or)is (con)si(der)at(ur) (con)tin(u)at ul(tima) r(ati)o ... c(er)ta fiat (et) ita n(on) p(er) e(ss)e act(u)s n(on) (con)uenit ut ita fo(r)malit(er) sit sic etiam ul(tim)o(rum) sic n(on) p(er) h(ab)itu(m) (vir)tut(is) ul(tim)e sci(enti)o o(mn)e po(n)e(re) (et) (con)sci(enti)a(m) c(er)ta (et) (vir)tutu(m) c(er)tam. (E)t d(icitu)r i(n) p(ri)mo d(e) a(n)i(m)a q(uod) sci(enti)a c(er)ta e(st) q(uo)d sit q(ui)d sci(enti)a (et) nobilio(r) ... (et) ca(usa)
e(st) h(oc) q(uo)d e(st) c(er)tior (et) ca(usa) (et) nobilior e(st) q(ui)b(us) act(us) suo s(ecundu)m p(er)fect(ionem) q(uo)d ad ip(su)m sic (et) act(us) ad p(er)fect(ionem) s(imu)l p(er)fect(ionem) s(ecundu)m nobiliu(s) act(us) i(n)ter ... (et) p(er) sci(enti)a (et) d(icitu)r xij d(icit) q(uo)d q(uod) o(mn)ib(us) op(er)o act(us) ... p(ro)p(ter) o(per)a(n)ti t(ame)n attribu(n)t(ur) n(on) ut op(er)ib(us) p(er)fect(io) op(er)o aut(em) i(d)

vero p(er) sp(eci)em ab op(er)ante (et) a p(ro)p(ri)et(ate) op(er)is (et) ideo op(er)a (separata) sit d(iuer)sa op(er)ib(us) (et) (per) sp(eci)em p(ro)p(ri)a d(iuer)sa op(er)at(i)o p(ro)p(ri)a sic (con)sci(enti)a vid(e)t(ur) q(uo)d (a)l(iqu)a (con)ueni(en)s (et) i(n) x(o) q(uo)d no(n) sit ...a (com)posita sit (et) ideo (con)ueni(en)t (et) idem (con)ueniu(n)t op(er)o(n)es (et) ... q(uo)d (com)p(ar)ib(us) ad utru(m)q(ue) op(er)u(m) (et) n(on) solu(m) (et) ideo sci(enti)a(m) (cer)tam que sufficit ad op(er)a(n)d(u)m n(on) c(er)ta e(ss)e (et) (et) (con)sci(enti)a c(er)ta q(uae) exigit ad p(er)fecta(m) op(er)a(ti)o(n)e(m) n(on) c(er)ta e(st). 3.
Ad 3(m) d(icitu)r q(uo)d talis p(er) l(oc)o n(on) agit h(oc) (et) medium q(uo)d agit ... sic h(oc) ad op(er)a(n)d(u)m talis si (con)siderat ... ad act(u)m (con)siderat(ur). 4.
Ad 4(m) d(icitu)r q(uo)d (con)ueni(en)s i(n) (con)sid(er)at(i)o(n)e sic est ad q(uo)d p(er) ... n(on) e(ss)e op(er)a(n)d(o) (con)stat sic e(st) q(uo)d ab ex(tr)i(n)s(e)co (et) ita ... d(iuer)si(tas) ... 5.
Ad 5(m) d(icitu)r q(uo)d (con)ueni(en)s e(st) c(er)ta u(t) sit i(m)p(er)fecta (com)parat(i)o ad (con)ueni(en)tia(m) (et) (con)ueni(en)tia op(er)ib(us) ... q(uo)d igne(m) suo p(er)fectu(m) est sicut nos p(er)fect(i)o(n)e(m) ... requi(run)t ... c(er)ta ... q(ui)da(m) p(er)fect(i)o(n)e(m) h(abe)nt c(er)ta q(uo)d sunt sci(enti)a c(er)ta. 6.
Ad 6(m) d(icitu)r q(uo)d p(ro)p(ter) e(ss)e i(n) act(u) (con)sid(er)at(i)o(n)is sci(enti)a(m) n(on) c(er)ta(m) (et) (con)cedit(ur) op(er)a(ti)o(n)es (com)petu(n)t (et) du(m) r(ati)o p(er) h(oc) n(on) excludit(ur) q(uo)d h(abe)at (con)sid(er)at(i)o(n)e(m) sic c(er)ta. 7.
Ad 7(m) d(icitu)r q(uo)d h(abe)t t(ame)n sci(enti)a(m) n(on) c(er)ta(m) e(ss)e q(uo)d de sapi(enti)b(us) de(us) s(ecundu)m ita d(icitu)r e(ss)e n(on) sapi(enti)b(us) h(omin)ib(us) n(on) ad h(oc) q(uo)d i(n) h(oc) alt(er) sapi(enti)a e(ss)et (con)ueni(en)t. 8.
Ad 8(m) d(icitu)r q(uo)d sci(enti)a(m) c(er)ta h(abe)t (et) d(icitu)r q(ui)bus apl(icat)u(m) ut de p(er)fect(ion)e q(uo)d i(m)p(er)fecti o(mn)i op(er)o t(ame)n ei p(er)fect(i)o (con)ueni(en)s i(m)p(er)fect(i)o(n)e(m) tollit p(er)fect(io) at d(omi)n(us) sic

no oppo pfcioi scie cate e no
sint ce ide vn vo no sed ad
ix ddd quibu qumus secunge
intueu ne qui aliq po eq
put ea sustinet ei ce co
liat tn mlt qua aliq ua po
e magis ymitu aia qz no
solu i psz i na s qz po e qda
pfcio ipig ne no licet ubu
vn aia ve no pt fortis loq de
intellu e p ubu sic p int
Ad 2 ddd p quinius ubu et
scia catea no sint meliq q
sola ubu tn aia vnita ubo
e pfcta scia cata e pfcior
qm si ubo vnire sine h q
sciam cata hret qz scia a
tat aliq hitu e sequit ad aiam
i quand sequit ubu tio v dno

Scdo qui ebunt ma se
undeat ubu p aliq
hitu tu i qno vide eni p
hitu e n idep medin s aia
ve ubu sine me nid gono
nid p hitu p ma ve th bta
e q dlz mdet bti dat sine
felicitat s p phiz i p ech no
e p hitu s h actu g ma ve
no m debet ubu p hitu p q co
ad e simplicig tato e deo
p mig gnt p at e ad deo
phiq cato e nobilg cu g aia
ve ma ve ith nobilte q dly
pfte m debet m qui uside
no accidat aliq q po qeet
sip aliquehitu s qpotu
intellu ey p ma ve e nobi
qm mlt ma ve e q qpet
ad unifo m ubi s mg no
indet ubu p aliquos hitg
qnt dl ma ve mgi qnto sup
vn e e e vel no gnet drbi
timagnu dpo hitu b i

dinis intellc abz m oe acci
quend mag ei i nob sit dique
e aliud i alio sbo z at sit qua
litu quda effectam accnb ei
omne illic depulsu e go nc
aia ve indet ubu p aliqu e
hitu p aima ve no pt gside
ran u lut vnita ilbo ucl h
sua um s mqntu e vnita
ubo no to petit b ude ubu
aliq hitu mute q no vni
ubo aliq o meo hitu sic t n b
sp amm h to petit q bi ci
omne totu e maig sua pte
ita e equali pte sua melig
ipfcig s aliqua p s hois ut
mtig ageus efficit sua opoz
n o hitu mediate q m ad
noblite eq p tmetra ntlo
fortig aia to no opa hitu
mediate go n oo aia ve nidz
ubu p aliquehitu p sic dt
hoste i nymnet hua eqle
e assupsit u pq dny e melg
s aliq z mssibles sine hitu
meo suas opones pducut
q ad noblitate ipaz ptine
iri tu h sint silles deo
go multo fortig aia ve z
sua opo m abz aliq o hitub
i t q pus Oz qn po passiua
pt opari u pfca p opoz sui
actiui cu ni h ope u h qe
i actu s mtg possit q aia
ve intelligebat llat po pasu
Jo no potat int ve p form
sui acti h e intelli pfta
s hitub imt tu no m deu ad
ce qm spes intelli ui ipo
go aia ve indebat d ut
intelligebat a ve meo hitu
p no deuit q d filig pom
intelle ma assumet u pfta
pficie at po actia p hitu sic
go h aia ve scia assupsit
Ad 2 ddd q ddk g goie eluz
oz sicut quad e hit qt ad q h
bitibz indigeam q i ip

aspcu appet hitg sig re m ad
poe supadditu quo pficiatr ad
sua opon ndiget at aq po
aliqo supaddito dupi vde
z ppr 9dony nec z pp roz ipig
poe nt unito cu actto q a po
pcedit a na z dependeat q
est poe oigo ex pte quid nc
indiget po alio supaddito
ad opand qus opo et eqe
facult z 9donene extedt
sic codony nc hnde extedt
ut ad dny qs social amdc
afficiar qs hedet eg consorb
vn ad hac opony indiget
in a a ffoma po hitu cavit
ex pte at pbe qn po e ad
talia oba quo p lmllateg
ex scipa pt pfce actu hre
sit po uisiua e ordinata ad
9glosi omb colocb No
fuit at pg le ut centi organo
uisiuo omb colocb i actu
z io aliv e ordmatu ut spoe
uisiue possit supaddi sili
aligz colore z i actu p9di
uisionib Sciry tn eq i q ad
di poe quoz recapi i capino
hitg quoz p mony passioib
p mony passioib qui receptu
nsi madnet recipi lnc effi
cir eg qlitab qi quoda co
tactu ab aliq agete mutaz
subito tu sit sic pho d i pte
rubore passiony no pf
qualit qui quis pp uerecudia
i rubore subito imutaz tuc
uo retinet p mony hitg qui
receptu efficit qi 9nale re
cipienti z inde ex hitg apho
d qualib difficile mobile
inde eq z oponet ex hitu p
cedetes delegab sit i pptu
hny z facil exte qr se qi co
nales effcy Ca qr que supad
du i pony 9titib supaddi
p mony pamib In potei b io

intellanue aue p mony hitg
qr 9titua pb agi instictu he
mag sqnt agat i intellua
at pb e dua sui actg etio
copetit ei hoc p mpttu
ad actg cu possit opari cu
libet pz z ex pdcib qr po pfcoe
equare rapt ad p mony hitg
qu sic recapiat p mony pac
solucio io ex supadditu e
aucy oz ibi ponere p modu
hitg Reuctz at pdcavu
vomu oz i cua ppony ad s
additu voc quid nec qr vi
de dma ext gdony eglz ne ca
te pun a cata pt ad h ptig
n aliq liue eleue i cz bta
uisiony qd quid lucen i aqq
recapi p mony passioib qi p
tu sumdo uti rapte i yd at
fuit ut hitg ypam aiany eq
bitatab a pliao sue cacoy
vocnd poe ut ig au huac
ei po omna eucia mpgle
e dt ee aliq cub catu e sit
pfce actg z sili do ony encin
qr sic infinite psidet un ct
vny olg deg pfcepm sue ag
addita pt omna in eig qb
at int cat gnt pagb ppeb
supadditab ul atqlisitab
sit i nob actitz ul gcatab
sue infusab sit i nob, z qr
quid dugel opetit ex gdoe
nc h multo excellerig aue
fuit collatu ex plei gre
ut ony veru ppeb iuditab
sc hret a sui cacoe sz medi
antib hijs ppeb no 9sicebat
ubu sz solu reb catab Sic
z dde e qr aia pi gguitoe
quby indebat indigu hitu
ex clien no ut p q ad fict
intelli actu sic e i nob li
in agetli sut p q eleuatet

int⁹ catg ii q e b se gniuo
ad ggme om alia's cadunt re
huic hitu qui e collatio spez
ordinatarz ad ggnoscedu
Ad p'm ergo dicendum q anima videt
ubi sine me q sit similitudo
vci in se sit speci oculo gt
similitudo visibili sic speculu
e similitudo vel speculatis no
at videt sine me q sit dis
po videt e no nalz ro p dca
Ad 2m dicendum q licet dicat q felicitas
no e i hitu intellectiuo e de ha
bitu a quo no procedit actus q
em e i hitu e no i actu sulis e
dormientes ut actus q i q feli
citas consistit ab hitu aliq p g
dicit ipse in 1m ethi. alias opo
no eet delectat e pfca. Ad 3m
dicendum q ps dionisius p. co de di no
est e i participatoribus e i partici
patibus participatoribus cu quanto
sit simpliciores tanto nobilio
sit eet qm vivens e vivi qui
intellige ut fiat cparatio intellecta
e vivi separato p intellectu eet a vi
vens in participatoribus ab quanto ad
magis e compositum no dico eo
ponens mali sz p veriti plus
participatorum tanto e nobilis
tz quanto i pluribus deo similat
tis assimilo e eno ptuig
a deo accepta vnt magis
nale in sua hitu pfcie
ca nobilior e Ad 4m dicendum q
ubi maior intellectu e de actu
dibus separabilibus e pertinens ad
inn qz sibi ipsis actus hoit
eent mutabilis e no immobiles t
p se stat eis eey in subiugit
sicut hic eet no utiqz videret
i se met ipsis hoiz eey z concludet
hitudines quo corp atqz ubi se
cus eent eis p intellectu mali e amplis
lat eent eis q nuqm eem de
lingr Ad 5m dicendum q unus i xono

n ...
tuna ad opony sz ad certio
re in quocumque eon viuit nisi
cospetu ut uide ubi ut agi
opo sz solu eet l i y opposita
immediate loquendo quiuis at
ei oponet vel sicut pore
e futuz quilibet at tanta
pfecto sit qm int⁹ agens no
tu queb alia pot arte cuo
intellectu agente sz u no oz q si
int⁹ agens no indigz hitu
q int⁹ possibilis no indigeat
cz enim int⁹ agens hitu no
indigeat ad sua opony e
hic cotingit q int⁹ agens i
recipit ab intelligibilibus
similitudines formas sua eis t
faciendo ea intellecta actu
int⁹ at possibilis cognos rebz
Ad 6m dicendum q potentiales se
determinate ad vnu tali sue
opa prius i sua ab an in indi
get aliquo supaddito ad agere
du pocat vitales ad multa
se hnt e hic ad earz nobilitate
spectat tamen no e simile
Tertio queritur utrum sciam
habeat de rebus quas
cognoscit verbi ubi ost
ii q no q z ut dicit Consp
nam int p pfcie e cutl
et scia at anima int verbi
pis cognoscit expte cut
rebus dco ergo ad ve pfca
scia glorie euacuat sic et ibi
expsse in ulle apg sz ip
sint glorie cognoscet ab initio
sue conceptionis q sic cognouit
verbi i ubi ergo no hnt aliam sciaz
de rebus Sz dicit q scia eua
cuatur aduenientes gloria loquitur ad
eem sz tm ad mo q int
int⁹ q insinuado t i queredo se
ad fantasmata pertinebant Sz q
mo q iste e de eey sciaz abla
to cum aliquo eenh no pt vis sba
venire q no pt i ipa pssas bam

remanet in corpore cessante, ps
phantasmo etiam omnibus huius ha
bitibus acquisiti reddit siles
actus illos actibus ex quibus ac
quisiti sunt. Sed scientia quam in nostri
hominis acquisita ex talibus con
siderationibus quibus ad fantasmata
quidem intelligendum et procedimus confundo g
non potest esse scientia de talibus actibus red
dere. Finis igitur remanet scientia habi
nostre cessante, patet mphle est
duas formas eiusdem speciei in uno et
eodem subiecto esse sed intellectus videt
res in verbo habet similitudinem rerum quas
videt cum ut videatur in propria
similitudine, sed non est possibile quod eadem
unum habeat alias similitudines ta
ita non potest esse alia scientia quam
qua cognoscit res in verbo. Item
scientia potest in anima cum processu perfectionum
sed anima ex quo videt res in verbo
et verbum in primo est perfectorum ultimis
perfecta, similis habeat aliam scientiam
si non igitur non est in eo procedenda
scientiam per hoc non deducit per angelum
qui dicit in X° Confessionum infelix homo qui
scit omnia illa, sed te autem nescit
nescit, beatus autem qui te scit et
si non nesciat, qui latet tertia illa
nouit non propter illa beatior sed propter te
solum beatus. Sed quod fuit angele
perfectorum ut probat Apostolus Hebr. c. 1.
Sed angeli potest cognitionem rerum
propria habent et in verbo habent et rerum
cognitionem in propria natura ut patet per
angelos super pertinentes ad doctrinam. Ergo
multo fortius anima potest scientiam
rerum quam habet in verbo scit verbum in
propria natura per nullam naturalem perfectionem
quod debilitatur dicendum sed natura perfectio
non habuit cum ut cognoscat res
in proprio genere quo talis scientia debet
esse huius igitur non est quod sit prius
dictum est perfectio superior. Homo
quod non excludit naturalem quam perfectiorem
sicut in anima creata non excludit
animam primi status cognitio at

quo anima cognoscit verbum et
res in verbo est supernaturalis, ut dictum est
propterea hoc non excluditur quin anima
habeat omnem perfectionem naturalem
tangens; at exuitur in proprio perfectio
naturalis cum sit in actu reducta ment
at pro naturali de in proprio ad intelli
gendum anima in actu reducta est
imperfectius perfectionem actu in actu
reducitur ut verum notitiam habeat
Et ideo quidam philosophi attendentes
naturalem perfectionem hominis dixerunt
ultimam felicitatem hominis in hoc con
sistere quod in anima hominis describatur
ordo totius universi habuit etiam hoc
hanc perfectionem ut perfectam scientiam
divinitus infusam rerum in propria natura
cognoscit et multo fortius quam homo
in statu mortis ut alii quam angeli
sed cognitionem naturalem ad primum go
dicendum quod est scientiam est duplex quia proprio
una quia scientia hic acquisita
remanebit quantum ad eum
habitus sed tollitur modus quo in scientia utimur
et habet per ea in quantum tacta est in
obiciendo tunc oportet addere quod cum homo
esset comprehensor et viator habuit
utrosque modos considerandi primo modo
angelus conformabatur ut sine
discursu considerat alio modo
per conversionem ad fantasmata quod
quidem secundo modo esset ut supra patet
modum habeat omni competit esse
comprehensori et viatori simul
Ad secundum dicendum quod modus iste quod
non est scire eiusdem ex parte sui sed ex
parte obiecti cuius statum mutat
modus intelligendi competit, habet
per se solum esse ut sciens possit
ut per eam scibilia cognoscat et quod
in variatione status sibi variatur
modus cognoscendi non tamen habitus scientie
Ad tertium dicendum quod unius actus potest dici
alii similis duplex vel quo quantum ad speciem
actus qua trahitur ad esse qua est
et huius acquisitus reddit actus siles

4

illi actui a quo generatus est sicut
fortia faciendo efficitur aliquis fortis
et fortis effectus fortia agit.
Alio modo quantum ad motum qui se dis-
ponit ad hoc et non contra actus precedentes
esse similes constat enim quod actus
ex quibus fortitudo politica acquiritur
sunt actus cum tristitia et sine delectatione
effici de actus autem qui sequuntur habi-
tum sunt faciliores et cum delectatione
vel saltem sine tristitia. Ita et videmus
in scientia quod homo considerando aliquando ac-
quirit scientiam illorum et scienciam aptior
sit dare eadem tamen alio modo quam an-
tequam non inquirit secundum contemplationem quod prius
inquisierat et cetera. Et in perficit actus
qui redduntur ab habitibus iam statu
quale hunc alium. Ad decimum dicendum quod
anima nostra et quelibet alia anima habet
alias similitudines eorum que cognoscit
in verbo quam ipsum verbum quam ad hoc
quod in verbo cognoscit dicendum quod cognoscens ex
hoc quod in verbo videt possibilis est for-
mare similitudinem eorum que videt sicut
qui videt aliquid in speculo videtur
vel in speculo. Dicimus autem de hoc
plenius in questione de angelis. Ad
quintum decimum dicendum quod similitudo hominis consistit in
cognitione deiformi autem in cognitione
tantum ceterorum. Unde non est aliquis beatorum qui
tamen creature cognitionem sed solum per
creaturarum cognitionem ostendimus quod tamen pars creature
cognitionem ad perfectionem aliquis naturale
pertinet ut dictum est.

Utrum anima Christi sciat
Quinto in verbo omnia que scit deus.

Et videtur quod non. Deus enim scit infinita
ut dicit Augustinus sed anima Christi non potest scire
infinita cum sit finita. Ergo anima
Christi non potest cognoscere in verbo omnia
que scit Deus. Sed dicendum quod anima
Christi ex unione ad verbum confortatur
ut infinita possit cognoscere.
Sed contra. Quod anima Christi excedit ab eo
nomine vite in verbo secundum mentem nostram per ipsa

potentia autem ex qua non est infinita cum certum
est quod sit finita. Ergo non oportet quod per
se extendere ad infinita cogno-
scenda quamvis verbum omnia
sit infinitum. Praeterea unio est huius
et dimensionis ut dicit Damascenus quod in ea
tamen est magis sit infinitum quam tamen
magis sit tamen sed unita tamen et
capacitatis et actio est finita. Ergo
ex unione cum ad animam nostram
habuit anima Christi non possit cognoscere
infinita. Praeterea verbo quod infinitum
non solum cognoscit infinita
sed etiam comprehendit infinitum sed dicendum
quod ex unione ad verbum habuit
anima Christi quod possit cognoscere infinita
pari ratione eadem unione habuit
quod posset comprehendere dicendum quod est falsum.
Praeterea anima Christi infinita cog-
noscebat vel creata creatorem aut
creata sed creatorem predebat autem
ab anima Christi quam creata. Ergo creatorem
autem creata preterquam cum in comprehendere. Sed
autem creata omnia autem creata est finita.
Ergo oportet finita quod per eam infi-
nita non cognoscit. Sed dicendum quod
quamvis oportet quod sit finita habet
tamen respectum ad infinita. Sed
contra respectus ad infinita refertur
vel creata vel creatorem et precedit
eodem modo ut supra. Praeterea si anima Christi scit finita
quod omnem cognoscit per aliquam
speciem cognoscat vel cognoscit
illa infinita per speciem finitam
quia nulla species creata est infinita
sicut per finita finita non species
non est infinitorum per verbum impossibile est
quod anima Christi infinita cognoscat.
Sed dicendum quod species qua cognoscit
anima Christi quamvis sit creata habet ex
unione cum deo quod sit infinitorum
vel cognoscendi. Sed contra unio ubi
non elevat creaturam ultra terminos
creature. Cum enim creatum non potest finitam
tamen sed hoc est ultra terminos creature quod ad
sit infinitorum vel cognoscendi ad hanc elevationem

per unionem aliquis species creata. Praeterea ipsi
dicunt quod homo assumptus non equa-
batur verbo in scientia, nam aliquando
quod non in modo sciendi. ergo etc. Praeterea
due quantitates equales secundum lon-
gitudinem quarum non secundum latitudinem
equales possumus dicere aliquo modo esse
equales. Sicut dicitur esse magnum pluribus
dimensionibus ita scientia dicitur esse
magna ex diversis rationibus tamen propter
claritatem cognitionis. Sed scientia anime
christi equatur scientie divine in modo scitorum
quamvis non in limpiditate et claritate
cognitionis potius dici quod scientia anime
christi sit equalis aliquo modo divine scientie
quod videtur absurdum ut creatura aliquo modo
equetur creatori. Praeterea christus cum natura hu-
mana naturales defectus qui non impedi-
ebant finem assumptionis suam
redemptionem. Sed nescientia mul-
torum [illegible] non impedisset re-
demptionem nostram ut puta si ignorasset
quot lapilli sunt in fundo
alicuius fluminis. Ergo non est dicendum quod christus
omnia scivit. Sed dicendum quod quamvis
talium cognitio non conferret ad finem
nostre redemptionis tamen horum
nescientia impediret eius perfectionem.
Sed quia sicut nescientia repugnat perfectioni
anime ita fames et sitis perfectioni
corporis. Sed christus assumpsit famem
et sitim propter hoc quod non obviabat
nostre redemptioni. ergo pari ratione
multorum nescientiam assumere de-
buit. Praeterea [illegible] dicitur omnibus suis
creaturis limitibus comprehendi. Sed nullum
tale se extendit ad infinita.
ergo anima christi non extendit ad
infinita cognoscenda. Praeterea scientia
dicitur esse infinita extensione quia
infinita cognoscit, ita intensione
in quantum infinitum limpide cog-
noscit. Sed scientia christi non fuit infinita
intensione et limpiditate equaliter
divine scientie quare non fuit infinita
extensione ergo non scivit infi-
nita nec omnia que deus scit. Sed

contra quia dicitur Col. ij. quod in christo sunt
thesauri [illegible] sapientie et scientie glo-
[illegible] omnium cognitionem quam deus novit.
ergo anima christi scivit omnia que deus scit.
Praeterea uno infinito potest esse infinita
cognoscere quia deus sua essentia que
est infinita cognoscit. Sed anima christi
videt verbum quod est infinitum et per
verbum videt alia. ergo potest scire
infinita. Praeterea Col. i. dicitur quod in ipso com-
placuit omnem divinitatis plenitudinem
inhabitare. Sed hoc non esset nisi haberet
omnem notitiam quam deus novit.
ergo anima christi scit omnia que deus scit.
Praeterea [illegible] aliquid creatum [illegible] potest
anima christi quantitatum [illegible]
notitia creature [illegible] quantitate [illegible]
[illegible] ad [illegible]
intellectum. ergo anima christi quantitatum
scivit omnia que videt in verbo. Respondeo dicen-
dum quod ad evidentiam huius questionis oportet
intelligere quod est duplex [illegible] ad verbo
videre. [illegible] quod [illegible] videt aliquo
modo quo [illegible] aliquid [illegible]
multa esse in uno. duplex autem modo di-
visim et plurificate. Sicut plures facies re-
splendent in speculo [illegible]
divisim et plures homines sunt in
domo aliquo unite et simpliciter
sicut plures effectus sunt virtute in causa
ut [illegible] in [illegible] et multa [illegible] in
semine [illegible] ad [illegible]
quibus est in [illegible] videat que in eo sunt
multiplicata et divisim eo quod unum
quodque eorum ita offert se [illegible]
unum in quo continentur [illegible] tanto
qui videt speculum videt formas
in speculo resultantes. Sed qui
videt ad unum non oportet quod videat
omnia que in eo sunt uniformiter sunt
unite [illegible] totam virtutem illius
unius comprehendat sicut qui videt
aliquod punctum non oportet quod videat
omnes lineas virtute in eo ex-
istentes nisi forte ipsum comprehendat
[illegible] Sed quia [illegible] ideo non quidem
multiplicata sed unitive [illegible]
[illegible] res esse in deo magis [illegible]

R°.
Divisim
Unite

illimo quo effectus est in causa et co-
loretur in pictura quam illimo quo
forma est in speculo. Secundo ratione
quia quicumque videt verbum videt
omnia quae in verbo in tempore videt
Et quidam dixerunt assentientes
exemplum de formis quae videntur in
speculo nisi propter hoc cum in verbo se-
cundum prophetam non omnia quae in eo virtualiter
et unite sunt cognoscit se videns.
Iuxta quod autem causati qui verbum comprehen-
dunt non oportet quod videndo verbum
videant omne quod in verbo est. Sed tantum
magis vel minus pro gratia gau-
dent quam minus ad causatum videlicet
cum in verbo omnia praeterita praesentia
et futura. Et quod vero est quod cum deus sit
principium omnium et finis duplex
habitudo ipsius ad causatum videlicet
una secundum quam omnia a deo procedunt
et alia secundum quam ad eum ordinan-
tur ut in finem. Quantum autem ad primam assimilationis
tunc sunt inaequales causati. Quantum autem
ad secundam assimilationis quae est pertin-
gendo ad ipsam divinam essentiam scilicet
cum non procederet a deo ut inten-
tum in bonum tendat per operationes suas
operationes eius quod autem bonum consequuntur
causata deo assimilantur sed causatae
rationales super hoc habent ut sua operatione
ad ipsum deum cognoscendo et
amando pertingant. Unde praecipue
causatis beatitudinis sunt capaces.
Inutiliter autem per dicta habitudinem
causatarum causatorum excedens
quantum ad primam quidem quia sicut
omnia quae deus fecit adhuc posset
alia dissimilia facere et novas
species et nova genera et alios mundos
et ... forma est facere
... ad secundam ... autem in
ad secundam quia causata quantumcumque fiat
boni participes numquam tamen pertingit
ad hoc quod dei bonitatem adaequet
quantumcumque et causata rationalis deum
cognoscat et amet numquam tamen ita

perfecte eum cognoscit et amat quantum
ipse cognoscit et diligit se. Sed
autem causatae impossibile est sicut a deo
procedunt et ... in ... redeuntia
bene ... impossibile causatae
a deo exeunt et redeundo in deum
exeunt ad aequalitatem ... unde
causata quantumcumque participat de
esse tamen participat de bonitate
unde ... excellentissimi in-
tellectus causati deum cognoscant
ut eorum cognitio adaequet perfe-
ctionem causatorum a deo procedunt autem
a deo res per ... ordine et
ordine ... et causati
qui sunt in summo causatorum constituti
... omnium naturam dotati
ex deo cognitionem accipiunt
sicut angeli ... constituti super
omnem creaturam ... ad deo
gratia ... de plenitudine eius omnes
accepimus Joh. 1. ... deo ipse
accepit cognitionem omnium corporum
quae a deo ... procedunt
non solum ordine naturae sed ordine
divinae gratiae. Sciendum autem quod
causatis non solum ... ad naturales
proprietates quas angeli habent sed ...
substantiae divinae ... ordinate
in fine salutis humanae et donorum
gratiae ... omnia similia et
omnibus singulariter actus omnium
et cordis abscondita quae de
nulla alia causata dici potest tamen
quia non pertingit ad comprehendendam
ipsam divinam infinitatem quia virtute
dei facultas adhuc nulla
alia faciendi quam ea quae anima
cognoscit. Ad primum ergo dicendum quod hoc
vocatur visio unde quod deus scit
quaedam scientia visionis sicut quae sunt
erunt vel fuerunt et huiusmodi infinita
supposito principio et fine mundi
quae secundum deus sola divina visione videt
... visione et eorum quae ... sunt
... non tamen videtur quod causa scit

scientia simplicis intelligentiae, scilicet quae potest
facere quamvis numquam sint futura
et haec sunt infinita. Et dicendo intelle-
[illegible] quam intellectus potest [illegible]
[illegible] eorum quae ex eo
non constituit et limitat [illegible]
[illegible] omnia praesentia praeterita et
futura. Alio tamen quaeritur deus potest
facere et ita non sequitur quod sciat infi-
nita, sed ista ratio non solvit ra-
tionibus. Supposito enim quod grado infi-
nito infinitum duraverit quod deus
facere possit, constat quod infiniti
homines essent futuri et omnes deus
cognosceret scientia visionis. Unde
etiam quod sciret omnia quae deus scit
scientia visionis sequeretur quod sciret
infinita quamvis non cognosceret
omnia quae deus facere potest, quia deus
potest infinita individua cuiuslibet
speciei finitarum, potest facere infi-
nitas alias species, et in singulis
speciebus infinita individua, sicut patet
praecipue in proportionibus numerorum.
Si enim in una specie proportionis
accipiatur individuum in infinitum
multiplicabuntur, ut puta in specie
duplae est proportio duorum ad unum,
quatuor ad duo, sex ad tria et sic in
infinitum, et etiam in [illegible] proportione
duplicis et alia species triplicitas
[illegible] quadruplicis dimidium quin-
tuplicis et in infinitum, et tamen una-
quaeque illarum habet individua
infinita. Item posito uno signo et fu-
tura in infinitum sic habes species quae
non sunt finite duravit, adhuc
plura deus posset facere novas species
et haec in infinitum, patet quod non
eodem [illegible] dicendum animam Christi
cognoscere infinita et cognoscere
omnia quae deus potest facere, tamen debet
cognoscendo scientia visionis [illegible]
[illegible] sit quod
[illegible] post [illegible] at [illegible]

est infinitum sicut patet in divisione
continui et augmento numeri
[illegible] anima Christi et creata compre-
hendat scit infinita quae est in creatis
in potentia [illegible] damnatorum
[illegible] cogitationes [illegible]
volubiles, quarum nulla deus ig-
norat, deus enim [illegible] scit scientia
visionis infinita futura. Unde
etiam quod sciat omnia quae deus scit
scientia visionis oportet dicere quod sciat
infinita. [illegible] aliud dicendum quod
in rebus invenitur aliquid quod simpliciter
et modis omnibus infinitum sicut
deus. Aliud autem quod est modis omnibus
finitum sicut res materiales. Aliud autem
quod est modo quodam finitum et mo-
do quodam infinitum sicut substantia
immaterialis creata [illegible] finita [illegible] habet
esse limitatum ad propriam speciem eo
quod nulla creata substantia quamvis im-
materialis est esse suum sed esse participat,
est tamen infinita per remotionem
illius limitationis [illegible] quam forma
[illegible] ex hoc ipso quod anima Christi
[illegible] omne receptum est in recipi-
ente per modum recipientis.
[illegible] aliqua res est infinita
[illegible] per suam actionem comparatam ad infi-
nitum. [illegible] quod est infinitum hoc
[illegible] in aequalitate [illegible] deus et [illegible]
[illegible] comparatam ad infinitum
[illegible]
[illegible] deus potest cognoscere
infinita individua et infinitas
species quia cognoscit omnia quae potest
facere et potest in infinitum novas
species facere et potest haec [illegible] ad hoc
agat quod est actu sicut esse dei est
infinitum [illegible] et eius actio habet effi-
caciam infinitam. Res autem materialis
nullo modo habet [illegible] infinita
[illegible] ad infinita [illegible]
[illegible] ad infinita [illegible]
sicut patet in visu [illegible]
[illegible] non potest [illegible] speciem cognoscere.

sz determiata i coloure, nc pt
infinita cognoscere n psideras
sione eo q tunc sit i mltis aut
eo q mlt est p attingit ad ea
q st infinita s quitate coll.
ut disceta q e infita mlt
como quo st infinita s ma
iando pte p9 ptet io ipse
e q i iuqm puemat ad cog
nitone infinitor e t indim
duor at cor mt q ind i statu
isto assuat capit in de ee t qu
ipe infinita h ino cogscere pt
Obe uo i malis q st quodam
finite t quodam infinite q
ee finitu hut oz q corpo opo
t sit efficatie finite t q pet
ad uas finitas q uo imleb
st io corps opo se extedt ad
infinita mlta, vn t mt gm
ut dt qnt z de aia oi gda
infinitq ingm cogscit plei
quo infinita sim la cogscu.
Oz hc deficit q spes vltq
mt q apphendit puta hoib
no e psta ro cognoscendi g
singlr et i sua singularit.
Quat cet tut mt q in dato
q eent infiniti hoies tu cog
noscet infinita mlta p vna
im infinita q e hua na i infits
et hoib q uuis sit infitu
s quititate ul nm No tu est
infinitu s spem q pz ex h
q adhuc ex infitos hoies
put ee alie spes, p pim at
obtj mt q e na spei no at
ma, Sili qui cognosceret p
alis im omibs spes alis i
sua spali te dato t q spes alis
ecit i actu infinita l adhuc
cognosceret infinita spes s
finita nmj q pt im alis
adhuc e na lapidis t ai ai
aia p cognoscat ubu q est
suffi ubro cognoscendi oia.

indiuidua i sua singularit
t oib spes i sua spali te n
phicet q uuis sint infita
h ee gn cognoscat infita
no tu copphede im infita,
Ad xj dd q ex vnioe ad ubu
aia xi no eleua ul limitis
tate vn nc sit infinita nc
h ubi dtu e infinita nc eq
opo e infinita p se q uuis
infinita cognoscit, cogscit
em i a infinita finita effi
cacia vn no venit infita
n mlt t p hc pz solo ad z
Ad xiij dd q gphesio infita
no pt ee n p actone que sit
efficatie infinite sut em
ipe deq cophendi ab int
aliq q uult q tata ht effi
cacia tu intellido q tata ht ds
ut int q ai, vn no pt cophedi
ab increato sz cognitio infitor
no requit efficacia infita
i opone int q ut ex dcis
pz io ro no sz. Ad v et vj
pz solo ex dcis. Ad vij dd
q aia xi cognoscit infita
no pdco p spem increata
l p ipam eem diua q q d
tu infinita sit n phicet qn
sit infinitor p vo. Ad viij
pz vito ex dcis. Ad ix dd
q h o assumpt quo equa i
uno scitor p q uuis sciat
infinita q adhuc no sc
q sciat omia i q deq pt sa
ut ex dcis pz, dato t q oio
sciet oia q scit ubu adhuc
no eque i uno scitor q m
ad modu sciendi q uuis ee
equal uub utrobiqz. Ad
x dd q quitt dimesione
queliz dimesio p se copetit
tio s qncuqz vni corp alci
equet pt diu ei ee equale
Oz scie quitatas q attendi.

penes infinitorum est ei quippe accidentibus et malis et principue quia infinitis scitis est in anima christi sequitur eam esse secundum diuisim vel omnibus cognoscentem sed licet quantitas que ex efficacia cognitionis scientie procedit petit quod quantitas talis attenditur secundum extensionem ipsius in intellectualibus ab intellectualibus ratione non est simile. Ad 10 dicendum quod filius dei non assumpsit omnes illos defectus qui possunt esse in esse sine impedimento humane redemptionis sed hoc est unusquisque tamen assumpsit quorum assumptio ad redemptionem humani generis competebat et tamen quantumcumque nescientia esset defectus redemptionis humani generis impediens quod in redemptione per quem gratia et unitas sit totum humanum genus diffundenda erat requirebatur plenitudo gratie et unitatis tam quibus scientie defectus pro dicta ad portat. Ad 11 dicendum quod rex infirmitates corporis erant infinite esse sanare quod consistit in defectu gratie et cognitionibus sed quamuis defectus corporales assumpsit, defectum tamen scientie et gratie non assumere debuit. Ad 12 patet ut ex dictis. Ad 13 dicendum quod quantitas extensionis ut ex dictis patet est scientie accidentalis quantitas ab intensiua est ei essentialis ut ex dictis patet ratione non est simile.

Quarto queritur utrum anima christi sciat omnia que deus potest facere et utrum quamuis magis sciat magis potest scire magis sed deus est magis quam quicquid facere potest quod quicquid potest facere tantum ergo cum anima christi cognoscat deum multo magis potest cognoscere quicquid deus potest facere. Contra dicitur quod quamuis deus sit magis tamen

anima christi est ordinata ad cognitionem non autem ad cognitionem omnium que deus potest facere. Contra quod deus cognoscibilis sit et magis cognoscitur quam aliqua creata creatura creata est magis cognoscibilis quo ad nos quam deus sed quicquid deus potest facere est creata ergo anima magis est nata cognoscere quicquid deus facere potest quam ipsum deum. Responsio: anima christi videt diuinam essentiam sicut diuina essentia. Dicendum autem quod videt eam totam sed non totaliter ergo videt deitatem totam et sine toto sed non potest videre totum in quantum videat ad que se potest extendere ergo anima christi cognoscit omnia que deus potest facere. Ad primum: quicquid deus potest facere potest manifestare sed quicquid potest manifestare alicui creature christo manifestatum est ergo quicquid deus potest facere est manifestatum christo. Ad 2: est equale alicui quod defectum quantitatem etc communicat sed sic est anima christi omnium scientiam que deus potest facere non defectum aliquem et deo cum hec ad maxima liberalitate pertineat ut cui anima christi tamen ad maximam perfectionem eius pertineat ergo hoc equale fuit anime christi ita fuit ei concessum. Preterea si anima christi nesciuit omnia que deus potest facere dato quod deus faceret aliquid quod nesciret de nouo addisceret sed inconueniens est ponere quod anima christi ad experimentum ignorauerit vel quod de nouo addiscat ergo anima christi scit omnia que deus facere potest. Contra: constat quod anima christi scit quicquid deus potest facere omne id quod deus potest facere ad animam christi creatam sed anima christi est finita cum ergo deus infinita possit facere sequitur quod infinitum continetur ad finitum

mirabilius fuit quod scientia eius ... humano ... non potest ... equari in sciendo.

quod est impossibile ... sicut anima christi
possit scire quicquid deus potest facere.
Prius est divina essentia infinita. Ita
et divina virtus. Sed anima christi non potest com-
prehendere essentiam divinam vel omne sue
infinitatis ergo nec divinam virtutem. Et
non potest cognoscere quicquid deus potest facere.
Quantum ad perfectius cognoscitur
ab aliquo tanto in eo plura cognoscuntur.
Sed deus perfectius cognoscit se ipsum
quam anima christi ergo plura in ipso cog-
noscit quam anima christi cognoscat in
verbo. Sed deus non tantum cognoscit ipse
quecumque erunt fuerunt vel futura sunt
vel potuerunt esse vel fuissent vel fu-
tura essent. Ergo anima christi non cognoscit
omnia ista.

R° Respondeo dicendum quod circa hoc
diversimode aliqui opinati sunt.
Quidam enim dixerunt quod non solum
anima christi sed et quelibet anima videt
in verbo quicquid in eo videri potest. Sed non
solum ea que sunt vel erunt vel
fuerunt sed et quecumque deus potest facere.
Et in hoc decepti sunt qui
estimabant moysen vidisse divinas
in verbo sicut nunc videntur in verbo
speculo materiali quo ymagines omnium
presentantur ... et diversitate re-
sultantium. Ideo ... sunt
unite et simpliciter ut dicit dionysius
a ceteris ... per viam multitudinis et
diversitatis. Unde omne quod in eo cognosci
potest eo viso cognoscetur. Ita ab
omnibus videntibus deum per essentiam omnia
viderentur que deus potest facere. Sed
omnia ista in deo cognosci possunt.
Sed hoc expresse ... aliquis vi-
dentium per essentiam divinam aliquid mi-
nus sicut patet de angelis quorum unus
ab alio illuminatur secundum dionysium. Unde
et quidam hac cognitione per-
fectionem non ... deum videntibus
sed anime christi soli attribuunt ut
scilicet sola ipsa sciret omnia que deus
potest facere. Sed quia non videbatur conveniens
quod operationem infinitam creature finite
attribuerent dixerunt hoc posse esse

Dionysius ... celestis ierarchie ... [illegible]
... ponit ... [illegible] ... et operatione ... sed ... [illegible]
... non potest ... infinita ... [illegible]
... [illegible]

sine operatione infinita ubi omnia
videntur que deus potest facere.
Ideo quidam dixerunt quod anima christi
actu non videt omnia que deus potest
facere videt tamen in habitu. Ita quod
perfecte in verbo cognoscit ut quicquid
velit cognoscere quantum ... dicendo se
ad verbum ... conversionem in verbo
accipiat. Quorum ... non omnia
speculative in actu que in verbo potest
cognoscere. Sed istud non videtur verum
quod anima christi et quilibet beatus quantum ad
visionem beatam qua videt verbum
et res in verbo non patitur successionem
et intellectus quod secundum augustinum in 15 de
trinitate in patria non erunt volubiles
cogitationes. Unde oportet ponere quod
anima christi omnia que habitu videt in
verbo actu etiam videat. Et
huic consonat dictum philosophi qui
vult felicitatem non esse in habitu
tantum sed in actu. Et propter hoc magis
ponendum est quod ... una ex-
tendit se ad omnia que deus potest
facere. Ita ... ponere
vel in corpore habitu ... et
... alios quod anima christi non cognoscit
omnia que deus potest facere. Et quod ...
... cognoscendo duo sunt consi-
deranda. Scilicet quid cognoscitur et
modus cognoscendi. Nam ... unus
contingit quod aliquis quecumque
quod in alio dicuntur sicut in virtute
... quod a diversis cognoscitur
ab uno tamen magis et ab alio minus
... offertur ad cognoscendum
pertinet ad id quod cognoscitur
quod autem alio cognoscitur pertinet ad
modum cognoscendi. Quod igitur cog-
noscitur sicut ... cognoscat
aliquis perfectius ... in eo accipiat
cognitionem aliquam ... clariorem
... cognitionem de ...
... modo cognoscendi ...
... ab ... perfectius
cognoscit tanto ... plures
in eo intuetur. Sed ... tenuit

pnam cognoscat sp sbam pus
pncium remanet cum cogitari
lz io eq cognicio no determinat
aliquem modum cognoscendi sic
determinabat cognicio cognoscenti
q eo cognoscebat et mde e
q corp quis offert unum prium
omnibus ipam sbam prium cog
noscitur non at eglis immo
ul eas de cognicionis sz i hoc dicunt
sic ermo cognoscendi prium
omnibus at qui dum p eum ut
det dum tm eum di mde
qz ut e eius q aliquo corp no
sit visu tn eius diuina ptc
no heat Non tu omnibus eato
mdent sz ipe solus se tolid
mdet ut simos cognoscens
ad eque mod reig cognite
qnitatem e cognoscibilitas
diuine esse e tanta e efficacia
diuini intelleus i cognoscendo Non at
h pt dici de intellu creato
eo ng intellus creatus ptingit
ad h ut ita psete videat
diuina eum sit ipa visi est
eo e cog ng intellus creatus c aco
phendere pt sz ut intellus creatos
omnis alios pfcius diuina eum vi
det et ita pz q ex quo cogscere
ad i ubo dependet ex mo
cognicionis ubi sic impossibile e
q ptingat ad pfectum modum
cognoscendi ubi iz cognosci e
ab intellu creato sic impossibile e
q ab intellu creato cognoscat oia
que i ubo cognosci pnt et hoc sic
oia q deus pt facere impossibile
e q aia xpi sciat oia q deus pt
facere sic impossibile e q comphe
dat virtutem diuinam tunc ei una
quaque res comphendi quecumq
diffo scit; Diffinico ei cuiusq
comphendis res e cogz at virtutis
diffinico fuit ex his ad q
virtus se extendit . Unusquisque aia xpi
sciet oia ad que virtus di se extendit

comphenderet pro virtutem di que
oio impossibile e Ad primum ergo dicendum 1
q quidqd deus pt facere e minus quam
ipe deus z facilius possz ab aia
xpi cognosci sicut expresse offertur
q quidqd deus pt facere sit pse ei
putatur ipe deus sunt at ea q deus
pt facere q sic non offertur aut
discipulis sz i ubo z io ro non sequitur
Ad 2m dicendum q pse id p q alterum 2
cognoscitur sit h i ro e magis
notu z io quamuis h aliquem modum
cognoscendi tanta sit magis nota
quo ad nos quam deus tn ex mo
cogniconis quo res videntur i ubo
ipm ubum e magis notu quam ipse
i ubo visa ro non sequitur Ad 3m dicendum 3
q virtus duplr considerari pt vel
qntum ad ipam sbam virtutis
et sic aia xpi videt totam diuinam naturam
sic ettm eum vel qntum ad ea
ad q se extendit virtus ex quibus
cognoscitur ab virtutis considerare
et no videt totam virtutem q h
esset comphendere virtutem ut dictum
e Ad 4m dicendum q sic non pt esse 4
q sit feim quidqd deus pt facere
nisi sit deus fecisset tot quot
possz plura ex eo q pot esse limita
ta ad certas ab actu existentes
Itando pt poni q aliter creatum
sit manifestum quidqd deus pt ma
nifestare Ad 5m dicendum q pro 5
ciam xpi cognoscendo oia q deus pt
facere impetrat determinacionem pris di
ex pte e sipm dum comphendi ab
aia xpi q derogat infinitati eius 6
Ad 6m dicendum q h modo oz ad hac
rom videre sic ad argumenta de p
destinacione quamuis ei possibile sit eum
qui e pdestinatus dampnari q
cito tn po esse dapnatus sit h
pot non fuisse pdestinatus sz ista
duo non pnt sil stare q sit pdesti
natus et dapnatur

Silicet dico cum anima xpi sciat omnia
que deus providit se facturum silicet
cum hoc post deum ad animam facere potest dici
deum providisse se facturum et tunc
xpi d scire et non est necesse quod propter ea quod
t anima xpi aliquid vel ignoravit a
ut quod addiscat de novo. de a
cxto quint utrum congnicio de a

Questio qua anima xpi scit verbi propria
na sciat omnia. Et videtur quod capa:
citas eius cum non determinata ad
certum numerum scibilium. Sed capacitas
anime xpi per scientiam divinam ipso genere
sufficienter impleta est oportet ponere quod
per hanc scientiam omnia cognoscat ipsa
omnia que ei potentia est imperfectum
aliquando ad actum reducta. Sed
intellectus possibilis qui anime xpi non defuit
est quo est omnia fieri ut dicit de anima
ergo cum intellectus xpi non fuit imperfectus
videtur quod omnium intelligibilium notitiam
habuit per aliquam pertinet ad perfectionem
scientie non posset proficere scientiam h
scientiam omnia cognoscat. Sed anima
xpi quantum ad habitum scientie proficere non
potuit sic quod sit ergo hanc scientiam qua
cognovit verbi ipso genere omnia
cognovit. Sed contra anima xpi verbi
propria na cognovit per habitum scientie
creatum. Sed huius scientie capto pt
esse similitudo omnium ergo anima xpi non
potuit omnia cognoscere per istum modum
scientie. Respondeo dicendum quod ista scientia qui
ipso genere potest anima xpi ut expositas
prout nulla natura alium perfectionem ei
decentium. tunc per hanc
scientiam scivit quantum naturalis anime
cognicio se extendere potest non solum
in hac vita sed et per quemadmodum seco
quod xpc simul fuit viator et
comprehensor. Sed quedam sunt ad que naturalis
cognicio non se extendere potest sicut
est ipsa divina essentia et cogitationes
cogitationes cordium et alia huiusmodi
quorum anima xpi non habuit scientiam

per modum istum. Sed quia cognovit eat
tibo non at cognicio eo per habitum est quod
per habitum est quedam imperfecta participatio
illius cognicionis qua videt verbum in verbo
quando xpi perfecta fuit imperfecta
propter hoc in xpi locum non habuit. Sed
est quod xpc hanc scientiam habuit plenius
quam adam quia adam per hanc scientiam
non cognoscebat substantias sepa:
ratas ceteras. Anima autem xpi cognoscebat
ad hoc enim se extendebat
naturalis cognicio anime separate non
at quod in re corporum corpori ad
Ad primum ergo dicendum quod capacitas anime
humane se extendit ad deter
minatum genus cognoscibilium. Non autem
ad determinatum numerum in isto genere
Ad secundum dicendum quod intellectus possibilis eius primo
ad omnia intellectualia recipienda
que pertinent si per intellectum agentem dicitur
quo propheta dicit quod intellectus agens
quo est omnia facere. habet autem que
a fantasmatibus abstrahuntur
et quorum cognitionem devenire
possimus per propria na cognita
cio ad hec tenuit intellectus possibilis eius
potentia naturalis horum at omnium per hanc
scientiam xpi noticiam habuit. Unde
intellectus nulla imperfectio fuit
Ad 3m dicendum quod propter tale xpi est in
hac scientia quantum ad habitum proficere
non potuit quia talis scientia secundum
sui generis ad plena se extendebat
non potest quin xpi per ea sciverit dic
tum in eius non sapientia profecisse
quantum ad experientiam eorum que
habitu sciebat

Questio est de bono et primo
queritur utrum bonum addat
super ens. Et videtur quod sic
videtur quod ratio entis est eius per se sua
tota at non est bonum per ens
participatione bonum addit ad
super ens propter bonum in ac
sua includat ens et bonorum
super addit distingua ab ente oportet

quod vero bonum addat super rationem entis
sed non potest dici quod addat super
ens aliquam negationem sicut unum
quod addit super ens indivisionem
neque etiam vero bonum in se importat consistit
quod ad positionem addit bonum
super ens intentionem quod aliquid realiter
addat. Sed dicitur quod addit re-
spectum ad finem. Sed contra hoc enim
bonum est ad esse quoniam ens re-
latum sed ens relatum dicitur
determinatum genus entis quod est ad
aliquid ergo bonum esset aliquod unum
predicamentum determinatum quod est contra
philosophum in i° ethicorum ubi ponit bonum in
omnibus generibus. preterea potest accipi ex
dictis dyonisii in iiii° capitulo de divinis nominibus
bonum est diffusivum sui et cetera
ergo hoc est ad bonum pertinere quod est diffu-
sivum sui. sed diffundere importat
actionem quandam. actio autem ab
esse procedit mediante virtute ergo ad
dicit esse bonum videtur virtutem super-
addite ad esse et sic bonum addit
aliquid super ens. preterea quanto magis re-
ceditur ab uno primo simplici-
tate tanto maior in rebus invenitur distinctio
sed ens et bonum in deo sunt unum re
sed differunt ratione ergo in creaturis dis-
tinguuntur plus quam ratione et ita
distinguuntur ens et bonum differentiis
rationis non sunt in differentia rerum preterea
accidentia addunt realiter super
esse rerum sed bonitates in creaturis
accidentia aliter non possent bonitates
intendi ergo bonum addit aliquid
realiter super ens. preterea omne quod
dicitur per informationem aliquam addit
aliquid realiter super id cui inest
informatio respectu sed bonum dicitur per
informationem ut dicitur in quinto
libro de trinitate ergo bonum addit
aliquid super ens. Sed dicitur quod bonum
determinat ens secundum rationem. Sed contra
illa ratio videtur ad nihil valere si
non sequatur quod ratio sit cassa et vana.

Dicat aliquid videtur in re ergo hec ratio propter
quod bonum aliquid realiter addat super
ens propter vero specificatur sicut ad
quod dicitur sed bonum dicitur ad determinatum
genus scilicet ad finem ergo bonum dicit spe-
cificatam rationem. sed omne speci-
ficatum addit aliquid realiter super ens
generaliter ergo bonum realiter addit
aliquid super ens. preterea sicut bonum et ens
convertuntur ita homo et risibile sed risibile
quamvis convertatur cum homine addit
tamen super hominem realiter scilicet propriam
hominis potentiam que est de genere actionis
ergo et bonum realiter addit super ens.
Sed contra est quod augustinus dicit quod in quantum
deus est bonus sumus et in quantum sumus
boni sumus ergo videtur quod bonum non
addat aliquid super ens. preterea quecunque
ita se habent quod unum addit super
alterum re vel ratione unum eorum potest
intelligi sine altero sed ens non potest
intelligi sine bono ergo bonum non
addit super ens neque re neque ratione.
probatio medie plus potest deus facere
quam homo intelligere sed non potest deus fa-
cere aliquid ens quod non sit bonum
quia hoc ipso quod est a bono bonum est
ut patet per boecium in libro de ebdo-
madibus ergo nec intelligi potest hoc intelligere
Respondeo dicendum quod tripliciter potest aliquid super alterum
addere uno modo quod addat aliquam rem
que sit extra essentiam illius rei cui dicitur
addi sicut album addit super corpus
quia essentia albedinis est preter essentiam
corporis. Alio modo dicitur aliquid addi super
alterum per modum contrahendi et deter-
minandi sicut homo addit aliquid super
animal non quidem ita quod sit in homine
aliqua res que sit penitus extra essentiam
animalis alias oporteret dicere quod non
totum quod est homo esset animal sed animal esset
pars hominis sed animal per hominem contrahitur
quia id quod determinate et actualiter
continetur in ratione hominis implicite et
quasi potentialiter continetur in ratione animalis sicut de

vocē hominis q̄ hēat aliq̄ voale
de voce alis e q̄ hēat q̄ua nō
determinādo ad voñale ut nō
voale Istatu determinato voce
tq hō sup at addē dr̄ i aliq
re fundā z so dr̄ ad addē
sup altiꝫ s̄ vōm tm̄ q̄uis ad
ē de voce vnīq q̄ nō ē de voce
altiq q̄ tūn ē z v̄na sz i
voce tm̄ s̄ue p̄i q̄ha id cuidē
addi s̄ue nō tū em addit ad
sup hoīem s̄ veritate quo ē ad
enis tnā sz vōis tm̄ enis ē cōp
hēdetē vocis z ph̄ homo q̄h
nō em ōmis hō ē c q̄ ē sz tū
diuq talpa ceta nō sit ph̄
additū aliq̄ cōtitō nō at p̄t
ce q̄ sup enis vl'e ad addat
p̄mo q̄ primis 2ᵒ modo possit fd
aliq̄ additō sup aliq̄ enis p̄
titū re Nulla em res n̄ce q̄ sit
ex ccm entis vlis q̄ numib; aq
res sit ex ccm hꝫ entis z
at mō inueniū aliq̄ addē
sup enis q̄ enis cōtinet p̄ x
q̄na quorū vniq q̄ addit
aliq̄ sup enis nō quidē aliq
actus ut aliq̄ndo ... q̄ sit
ex ccm entis sz determinatū
mōꝫ ē cōdi q̄ fundā i p̄a
... sic at bonū nō
addit ad sup enis enis bo i di
uida equali i x q̄na ut enis
ut p̄z i | cet h̄ id ozꝫ q̄ ut mēh
addat sup enis ut addat ad
q̄ sit i voce tm̄ si em addē
ad veale opꝫ q̄ p voz boi
cōth̄re enis ad aliq̄ spale
geq tū at enis sit q̄ p̄mo
cadit i cōcepcōe m̄ ut
auic dr̄ ozꝫ q̄ ce aliud nō
ul' sit synonimū entiq de
bono dici nō p̄t tū nō nuga
tōe dicā bonū ut addat
ad ad aliq̄ s̄ vōm tz q̄ boꝫ
ex q̄ nō q̄h enis addat ad sup

enis q̄ sit vōis tm̄ id at q̄ ē
vōis tm̄ nō p̄t ce nisi dupl'r
s̄ negō ul' aliqua relō ꝯis
cūpo absoluta adī i vni
na x pōnis sit sic gō s̄ua enis
q̄ ē p̄ma cōcepcō ut tq vn
addit id q̄ ē vōis tm̄ s̄ negō
dr̄ em vnū q̄i enis indiuisū
sz vnū z bonū positiue dicū
tur nō p̄t addē nisi relōnē
que sit vōis tm̄ Illa at relō
s̄ p̄hm i 5 meth dr̄ ce vōis
tm̄ s̄ quā dr̄ referēd q̄ nō
dependet ad id ad q̄ refert
sz e q̄ ꝯu p a relo q̄da depe
dēꝫ sit sicut p̄z i scīa z scibili
s̄nt sscibili scīa em depēdz a
scibili sz nō e q̄ ꝯ vnī relo qua
scīa refert ad scibile ē realis
relō nō qua scibile refert ad
sciam ē vōis tm̄ dr̄ em
scibile relōꝫ s̄ p̄hm nō q̄ ip̄m
referat sz q̄ ad referat ad
ip̄m z ita ē i omibꝫ aliis
que se hūt ut mensura z me
suratū ul' p̄fectiuū z p̄fec
tibile z q̄ vnū z bonū s̄ʒ m̄tu
entis addat respcm p̄fectiui
Jn quolꝫ at ente ē duo cō
sidare s̄ ip̄am r̄onē spēi
et ip̄m eē q̄ ad subsistit i spe
i a ... aliq enis p̄t eē p̄fec
tiuū dupl'r vno s̄ vōm spēi
tm z ... ente p̄ficit ut tq
qui p̄cipit vōm entis in tū
enis ē i cō s̄ cē naletio hūt
mōꝫ p̄ficiendi addit vnū
sup enis vnū em ē i m̄te ut
p̄z dr̄ i 5 meth z vniq q̄
enis i tm̄ di... q̄ ... cōfor
matu ul' cōformabile in
tr̄uit omis re diffinientis
... positiue diffōem ... tū
... enis ē p̄fectiuū aliq
nō solū s̄ vōm spēi sz z s̄ eē
q̄ h̄t i reru natura ... me
p̄fectiuū boꝫ bonū ... re ...

ut philosophus dicit in vi methaphysice. In quantum autem unum ens secundum esse suum perfectivum alterius et consummativum habet rationem finis respectu illius quod ab eo perficitur, et inde est quod omnes recte diffinientes bonum ponunt in ratione eius aliquid quod pertineat ad habitudinem finis. Unde philosophus dicit in primo ethicorum quod bonum optime diffinierunt dicentes quod bonum est quod omnia appetunt. Sic ergo primo et principaliter dicitur bonum ens perfectivum alterius per modum finis. Sed secundario dicitur aliquid bonum quod est ductivum in finem prout utile dicitur bonum, vel quod natum est consequi finem, sicut et sanum dicitur non solum habens sanitatem sed perficiens et conservans et significans. Ad primum dicendum quod cum ens dicatur absolute, bonum autem superaddat habitudinem causae finalis, ipsa essentia rei absolute considerata sufficit ad hoc quod per eam aliquid dicatur ens, non autem ad hoc quod per eam aliquid dicatur bonum. Sicut enim in aliis generibus causarum habitudo secundae causae dependet ex habitudine causae primae, primae vero causae habitudo non dependet ex aliquo alio, ita est in causis finalibus, quod secundi fines participant habitudinem causae finalis ex ordine ad ultimum finem, ipse autem ultimus finis habet hanc habitudinem ex se ipso. Et inde est quod essentia dei qui est ultimus finis rerum sufficit ad hoc quod per eam deus dicatur bonus; sed essentia creaturae posita nondum dicitur res bona nisi ex habitudine ad deum ex qua habet rationem causae finalis. Et pro tanto dico quod creatura non est bona per essentiam sed per participationem. Uno modo secundum quod ipsa essentia [illegible] intelligitur considerata ut ad quam sequitur habitudo ad deum a qua habet rationem finalis et ad quem ordinatur ut ad finem. Sed alio modo ita capit dici per essentiam bona aliquid si essentia eius non invenitur sine habitudine ad divinum bonum, et hoc intendit Boecius libro de ebdomadibus. Ad 2m dicendum quod [illegible] dicitur ad quod est omnibus tamen secundum quandam vero ut dictum est. Ad 3m dicendum quod omnis res [illegible] determinato secundum rationes non reales [illegible]. Ad 4m dicendum quod diffinitio [illegible] perfectionem [illegible] importat operationem causae efficientis largo modo prout importat habitudinem causae [illegible] sit influere et facere aliqua. Licet autem dicatur quod bonum est diffusivum sui, non est intelligenda diffusio secundum quod importat operationem causae efficientis, sed secundum quod importat habitudinem causae finalis, et talis diffusio non est mediante aliqua virtute superaddita. Dicit autem bonum diffusionem causae finalis non causae agentis, tum quia efficiens in quantum huiusmodi non est mensura et perfectio rei sed magis initium, tum quia effectus participat causam efficientem secundum assimilationem formae tantum, sed finem consequitur res secundum totum esse suum et in hoc consistebat ratio boni. Ad v dicendum quod dupliciter aliquid potest esse in deo sive verum: uno modo ex parte eius in quo sit tantum et non ex parte eius de quo dicitur, sicut scientia [illegible] ex hoc quod scientia est in deo [illegible] ex hoc quod creatura [illegible] in deo respectibus [illegible] differentiae sive veritatis. Alio modo ex parte utriusque, quod dicitur esse verum realiter in deo et bonum et ens sicut verum in deo realiter, quia de ratione boni est quod non differat sive verum ab ente et ubicumque invenitur bonum [illegible] sicut verum. Ad vi dicendum quod sicut ens est quoddam simplex et quoddam complexum, ita et bonum quoddam simplex et quoddam complexum, [illegible] amittit [illegible] bonitatem sicut esse [illegible]. Ad vii dicendum quod ex habitudine predicta

quod bonum secundum rationem dicat entis deter-
minationem vel informationem. Unde
vno ad viii. Ad ix dicendum quod ille
voi ad modum rei secundum rationes de-
pendentem eius quod est ad finem ...
sicut etiam aliis vocabulis vocis.
Ad x dicendum quod quamvis bonum di-
cat aliquam specialem habitudinem scilicet fi-
nis ista habitudo competit cuilibet
habitudo non ponit ad secundum rationem entis
vniuoce non sequitur. Ad xi dicendum quod ri-
sibile quamvis convertatur cum homine
tamen addit aliquam naturam extraneam
super hominem quae est extra essentiam hominis
Sic autem non potest addi super ens
ut dictum est. Ad xii dicendum quod quamvis
obiciatur concedimus quod bonum. Sed
quod bonum non addit ad secundum rationem
super ens. Ad xiii dicendum quod licet esse
verum sit ad xiii. Ad xiiii dicendum quod duplex
potest intelligi aliquid sine altero
uno modo per modum enuntiationis ut
si intelligatur esse unum sine altero
et hoc modo quidquid intelligitur potest intelligere
sine altero de quo potest facere sic
autem ens non potest intelligi sine
bono ut scilicet intelligatur quod ad
esse ens et non esse bonum. Alio
modo potest intelligi aliquid sine altero per modum
diffinitionis ut scilicet intelligatur unum
non intelligendo altero sicut animal
intelligitur sine homine et omnibus
aliis speciebus et ens potest intelligi
sine bono. Unde non sequitur quod deus
possit facere ens sine bono
cum ipsum quod est facere est producere
Secundo quaeritur. Ad

Secundo quaeritur utrum ens et bonum convertantur
secundum supposita. Et videtur quod non. Opposita enim
sunt circa idem. Sed bonum et malum
sunt opposita. Malum non sit
nisi in subiecto. Nam malum non inveni-
tur in aliquo nisi in bono. ...
... cum ... bonum in omnibus entibus
inveniatur non ... est ens convertitur.

per quemcumque autem sequitur quod unum
ad plura se extendit quam ad
non se extendit ut a bonum ad ...
sicut in iiii. Et quanto magis quod
bonum ad plura se extendit
quam ens extendit enim se ad ...
enim aliqua per bonum non ... est
ergo bonum et ens non se convertunt
secundum sicut Algazel dicit bonum est
perfectio cum apprehensio est delectatio.
Sed non omne ens habet perfectionem cum
materia prima habet perfectionem aliquam. Ergo non
omne ens est bonum. Praeterea in mathematicis
est ens non autem ibi est bonum ut patet
per Philosophum in iii metaphysicae. Ergo bonum et
ens non convertuntur. Praeterea in libro de causis
dicitur quod prima rerum creatarum est esse
sed secundum Philosophum praedicamentum privationis est
ens ... non convertitur. Quantum ergo ab
... non convertitur ad bonum et ita
bonum et ens non convertuntur. Praeterea di-
visum non convertitur cum aliquo dividen-
tium sicut animal cum rationali. Sed ens dividitur
per bonum et malum cum multa etiam
mala dicantur. Ergo bonum et ens non
convertuntur. Praeterea privatio secundum Philosophum in metaphysicae
dicitur ens quodammodo. Sed non potest
dici bonum aliquod malum cum
ratio privationis consistit ... esse
boni. Ergo bonum et ens non convertuntur.
Praeterea Boethius in libro de hebdomadibus dicit
omnia dicuntur esse bona quia sunt a
bono quod est deus. Sed bonitas divina
ipsa sapientia sua et iustitia
... cadere omnia quae sunt a deo
essent sapientia et iustitia quod est falsum.
Ergo et pari ratione quod omnia sint bona.
Sed contra ... tendit ... simile
sed omne ens tendit in bonum
ut Boethius dicit in libro de hebdomadibus. Ergo
omne ens est bonum non potest ad
esse bonum nisi aliquo modo sit. Ergo bonum
et ens convertuntur. Praeterea a bono non potest
ad esse nisi bonum. Sed omne ens des-
cendit a divina bonitate. Ergo omne ens
est bonum. Respondeo dicendum quod ... cum
dicendum quod ratio boni consistat

q sit ad pfimum altiq pmo
finis omne id q intentu hre
verum finis ht et verum boni
Duo at sunt de ratione finis
ut s sit appetitum vel desida
tu ab hijs q finem nondum at
tingunt et ut sit dilectum q
delectabile ab hijs q finem parti
cipant cum ergo omnibus sit ten
dere i finem et i fine quodam
quiescere sit p eandem natura
pbs mo ad medium et quiescit i
medio h at duo media gpete
ipi ens quecumque nondum ptep
ticipat i ee quodam nali ap
petitu tendunt vnum tamen ap
petit formam sicut phus i p phis
omnia at que habeam ee hunt
id ee suum nale amant et
ipsum totis uirtutibus conservant vn
boecius dicit iij° de consola de
dinat a prima cuncta se rebus
hat velut majorem manendi
causam ut q ad puty na ma
nere desiderent quare nullo modo
quis ... dubitare ... q sunt
nalr appetere constantiam pma
nendi devitare pnitiem ... p
i ee ht verum bonum vnum sicut
inpossibile est q sit aliquod ens
quod habeat ee ita nec est
omne ens sit bonum ex hijs
q ee ht quinimmo et i quibusdam
entibus ultra eos bonum
superaddit sum ee g° subsi
stit cum at bonum verum ens
includat ut ex pdictis pz
impossibile e ad ee bonum quo
sit ens tota ratio qua
bonum et ens quidem ... p
dicunt q bonum et malum oppo
nunt p modum pvationis et habi
tus ut cuicumque ... inest ha
bitus nata sit inesse pvatio ...

ut i quicumque natum est esse bo
natum sit esse malum i ... ecc
... p impossibilem alterum no
natum ... sicut phus i putat
bonum at ... na ...
... bonum ex opposito suo na
... ad ... q bonum no
se extendit ad non entia
pdicationis sz p talem ... non
non entia appetunt bonum
dicamus non entia ea que sunt i
potentia non i actu sz esse non ht
talem ... verum tamen
exemplis quibus ... ad non se ex
tendit ad ea q actu esse
participant ... q
sunt ... i potentia non i actu
bona i potentia non i actu ...
... mathematica q
considerat ... i rebus bo
... lineam ultimum
bonum e sz mathematica non
considerant ... sz solum
... considerat enim ea sub
... non abstracta ...
sz solum verum ... at ... q
bonum non ... ...
esse q ht ... aliquid ... bona
non competit ...
... considerantur ma
thematica quibus ... bona
... q ens non
... bono ...
que ... tangit sz ... alio sic
... ...
q ad pt ... bonum ex suo
esse ex sua ... habitu ne
superaddita sit ... homo bo
... ... ad ...
... bonum ... ens que ...
bono ... ens ... q ... non di
ens ... sz solum ... et
e bonum ... ... cognosceret

et quodcumque tale bonum est ma-
li contrarium secundum bonum bono de eo non
potest ad verum dicendum quod sicut hoc verum ad deum
potest esse bonum ex proposito suo dicitur iustum
quod esse voce aliquid sue actionis esse
at in omnia que a deo procedunt
diffunduntur. Non autem omnia propria
pat id agere ad quod iustitia ordi-
nat quoniam cum in deo sit idem
agere quod esse ac propter hoc sua iustitia sit
sua bonitas tamen in tantum ad est
agere et aliud quod est vult esse proprie quod etiam
alicui cui agendum quantum quibus
utrorumque quantum non sit idem agere quod
esse vult et bonum esse qui sit bonus et
iustus sit quod bonum inquantum sit
non autem iustus inquantum sit sed inquantum
habet habitum quemdam ordinatum ad
agere. Et sic potest dici de sapientia
et aliis huiusmodi. Ut dicendum quod sicut eundem
quod iustus et sapiens et talia aliqua sunt
quedam specialia bona cum sint quedam
specialis perfectiones bonum autem ad
perfectionem absolute designat. Ab
ipso quod deo perfectiones procedunt rebus sed
sed non eodem modo perfectionibus quibus deus
perfectus est quod quod sit non est huiusmodi
agentis sed huiusmodi sicut diaqua
deo perfectionum recipiunt eodem modo
recipiunt sicut non sit dicitur causatis
aliquibus que esse perfectum absolute non
autem esse perfectum hoc ultimo ista esse
bonum deo convenit et omnibus causatis
sed huiusmodi habet bonitatem quod est sapientia
vel que est iustitia non oportet quod sint
omnibus que sunt quedam a deo tamen con-
veniunt ut est civitas et omnipo-
tentia quedam non quidam creaturis
ut sunt sapientia et iustitia et talia huiusmodi

Tertio queritur utrum bonum
verum sit prius quam verum
... quod est ens prius ei verum prius
est eo quod ei apprehenditur bonum quod
apprehensio intellectualis est mensura ex
rebus. Contra sicut philosophus in metaphysica bo-
num est in rebus verum autem in mente

quod bonum est prius quam verum sed verum
prius est ad bonum et ipsum sed verum
quasi sit aliquid perfectivum secundum bonum
dicitur ad inquantum ei sit ipsum perfectum
verum autem inquantum est perfectum aliquid
quod bonum est prius quam verum prius
bonum dicitur per ordinem ad causam fi-
nalem verum autem in ordine ad causam
formalem sed causa finalis prior est
causa formali quia forma est causa causa-
rum quod bonum est prius quam verum sed verum
particulare bonum positivum est quod
bonum universale sed verum est quoddam bonum
particulare et cum bonum in tantum dicitur
perfectivum et sic generaliter bonum est
prius sed verum quoniam sed verum prius bonum
habet rationem finis finis autem est prima
intentio ... intentio boni prior est
intentione veri. Contra bonum est perfec-
tivum affectus verum autem intellectus
intellectus autem naturaliter precedit affectum
quod et verum bonum precedit adde
intellectualis tanto est prius sed verum
est intellectus quam bonum quia bonum
est in rebus malis in mente verum
autem solum in mente et intellectus verum
est naturaliter prius bono. Respondeo dicendum
quod tamen verum quam bonum sit dicitur
habet rationem perfecti verum sed perfectum
ordo autem in perfectionibus aliquibus
potest attendi dupliciter. Uno modo ex parte
perfectorum. Alio modo ex parte
perfectibilium considerando quod verum
et bonum secundum se sic verum est prius bono
sed verum cum verum sit perfectum alicuius
sed verum speciei bonum autem non solum
sed verum speciei sed et hoc quod habet in re
et ita plura includit in se ratio boni
quam ratio veri et se habet quodam modo per
additionem ad illam et bonum
presupponit verum verum autem presupponit
unum cum ratio ex apprehensione
intellectus perficiatur unumquodque autem
intelligibile est inquantum est unum
... unumquodque intelligit

ut d[icitu]r p[ri]mo phisicoru[m] i[n] metha[physica] vnius tot[us]
no[n] e[st] tu[n]c i[n]t[e]lle[c]ti[o] et p[ost]e[a] est ordo
si h[oc] s[ecundu]m [con]side[re]ntur q[ui]a p[ri]us e[n]s e[st]
vnu[m] deinde vnu[m] et deinde p[os]t[eri]us
vnu[m] bonu[m]. Si a[utem] attendat[ur] ordo
m[od]o vnu[m] et bonu[m] ex p[ar]te p[er]fecti-
bilis sit ergo bonu[m] e[st] n[atur]al[ite]r p[ri]us
q[ua]m vnu[m] du[m] p[ro]p[ter] hoc q[uia] p[er]fectio
boni ad plura se extendit q[ua]m
p[er]fectio vni[us] v[e]l o[mn]ino e[st] n[atur]a p[er]-
ficiendi q[ui]a p[otes]t aliq[ui]s e[n]s vni
p[er]cipientib[us] ut i[n]cipie[n]s h[abe]re suu[m]
bonu[m] et no[n] h[abe]t id e[ss]e q[uia] e[n]s h[abe]t e[ss]e
i[n]cipe[re] et h[uius]mo[d]i s[unt] solu[m] ea que
i[n] m[od]o ad recipiunt et s[un]t cog-
noscitiva sp[eci]es e[n]i[m] lapidis e[st]
i[n] a[n]i[m]a no[n] solu[m] h[abe]t e[ss]e q[uod] h[abe]t i[n] lapide
s[ed] a bono nata e[st] p[er]ficire et i[n]
q[uan]tu[m] h[abe]t male e[ss]e ad recipiunt
tu[n]c ro[...] b[onita]t[is] h[oc] co[n]sistat q[ui]a ad
sit p[er]fectivu[m] ta[m]e[n] h[abe]t ro[nem] sp[eci]ei
q[uod] h[abe]t h[oc] e[ss]e p[ri]us de[...] et
i[de]o o[mn]ia appetu[n]t bonu[m] s[ed] no[n]
o[mn]ia cognoscu[n]t vnu[m] v[e]l vnitate[m]
e[n]i[m] ordi[n]atitudo p[er]fecti ad
p[er]fectione[m] q[uae] e[st] bonu[m] et vnu[m] s[ed]
appetitu[m] boni cognitione vi[...]
et p[ri]ma q[uia] nata e[st] p[er]fici
bono et no[n] p[ri]us p[er]ficitur bo-
no q[ua]m no[n] cog[no]scit e[n]i[m] q[uia] e[ss]e p[ar]ticipa[...]
p[ro]p[ter] p[er]ficitur bono q[ua]m no[n]
t[ame]n cog[no]sc[it] q[uia] e[ss]e p[ar]ticipat p[er]fic[...]
tur bono ut dictu[m] e[st] cog[no]sc[it] a[utem]
q[uia] cognoscitur ad p[er]ficitur no[n]
cognit[i]o a[utem] e[st] posterior q[ua]m e[ss]e
vnu[m] hac [con]side[ratio]ne p[er]fectibilis
bonu[m] p[ri]us e[st] bonu[m] ad p[ri]mu[m] g[...]
d[icendu]m q[uod] r[ati]o i[st]a p[ro]cedit de ordine
veri et boni ex p[ar]te p[er]fectibiliu[m]
no[n] a[utem] ex ip[s]is p[ar]te veri et boni.
Mens e[n]i[m] sola p[er]fectibilis e[st] vero s[ed]
o[mn]ib[us] reb[us] p[er]fectibile e[st] bono ad
2m d[icendu]m q[uod] bonu[m] no[n] solu[m] h[abe]t ro[nem]

p[er]fecti s[ed] et p[er]fectivi sic et vnu[m] ut p[ri]us
dictu[m] e[st] et i[de]o no[n] s[equitu]r ad 3m
d[icendu]m q[uod] finis e[st] p[ri]or q[ua]m aliqu[...]
aliarum cau[sa]rum q[ua]ntu[m] a[utem] p[er]fici[...]
p[er] suam cau[s]am vnu[m] ro[...] ista p[ro]cedit
s[ed] ordinem p[er]fecti ad p[er]fectione[m]
i[n] quo bonu[m] e[st] p[ri]us s[ed] absolute
co[n]siderando forma[m] et finem cu[m]
ip[s]a for[ma] sit finis p[ri]or e[st] ip[s]a
for[ma] i[n] se co[n]siderata q[ua]m s[ed] h[oc] e[st]
alti[us] finis v[e]l ro[...] a[utem] t[u]nc ex ip[s]a
p[er]fecto [con]surgit p[otes]t e[ss]e i[n]telle[c]tu[m]
sicuti e[st] ad 4m d[icendu]m q[uod] vnu[m] d[icitu]r
e[ss]e q[uo]d[d]a[m] bonu[m] i[n]q[ua]ntu[m] h[abe]t e[ss]e
tal[ite]r sp[eci]al[ite]r p[er]fecti et sic et h[...]
obiecto p[er]tinet ad ordine[m] p[er]fecti
ad 5m d[icendu]m q[uod] finis d[icitu]r e[ss]e p[ri]or
i[n] i[n]te[n]tio[n]e ch[...] q[uia] e[st] ad fine[m]
no[n] a[utem] aliis cau[sis] i[n] h[oc] q[uia] et ip[s]e
s[un]t ad fine[m] et solu[m] h[oc] e[st] sic
ad 2m et tu[n]c s[icu]t q[uia] cu[m] d[icitu]r q[uod]
finis e[st] p[ri]or i[n]te[n]tio[n]e q[ua]m cetere
s[u]nt p[er] actu[m] ...
Cu[m] h[abe]t [com]paratio[ne]m vnit[atis] et boni
ver[um] i[n]te[n]tio sunt p[er] vo[cem] qua[m]
e[st] diff[...] vnu[m] explicite accipi-
tur et cetera ad p[ri]mu[m] no[n] q[uam] q[ui]a
obi[ecto] d[icendu]m q[uod] ad e[st] natu[m] p[er]fici
bono no[n] solu[m] mente affe[c]tu[m]
s[ed] et i[n]q[ua]ntu[m] h[abe]t e[ss]e vnu[m] q[ua]m i[n]t[e]lli-
ge[n]t[i]a sit p[ri]or affectu[m] no[n] s[equitu]r q[uod]
p[ri]us p[er]ficia[tu]r ad no[n] q[uam] bono
ad 2m d[icendu]m q[uod] ro[...] i[st]a p[ro]cedit de no[n]
et de bono p[ro]ut h[oc] s[ecundu]m [con]sidera[n]tur
vnu[m] concedenda est.

Q[uae]rito q[ua]ntu[m] utru[m] o[mn]ia sit bo-
bonitate p[ri]ma et vi[deri]r q[uod] sic q[ui]a
s[ecundu]m boeciu[m] de ebdo[madibus] s[ecundu]m i[n]te[n]tio[n]e[m]
p[ri]n[ci]p[a]le d[icitu]r e[ss]e abs[tra]cta p[er]
i[n]ter u[n]u[m] bonitate seq[uitu]r o[mn]ia [...] e[ss]e
ente[n]tia no[n] a[utem] bona i[n]te[n]tio a[utem] i[n]
deo bonitate seq[uitu]r o[mn]ia e[ss]e bo[n]a sicut
e[n]tia ergo o[mn]ia du[m] bo[n]a bonitate p[ri]ma.
Sed [contra] d[icitu]r p[ro]p[ter] h[oc] [con]tingit q[uod] no[n]
i[n]te[n]ta bonitate i[de]o no[n] e[st] bonitas i[n]

aliis creaturis quia bonitas creature crea-
a bonitate dei non quia denominan-
tur bona bonitate dei formaliter
Sed quod quandoque aliquid denominatur aliqua-
le ex solo respectu ad alterius non deno-
minatur tale per aliquid sibi formaliter inherens
sed per id quod est extra ipsum ad quod refertur
sicut urina que dicitur sana respectu sanitatis
que est sanitate alibi non denominatur
sana ab aliqua sanitate sibi inherente
sed a sanitate alterius qua significat / sed creata
dicuntur esse bona per respectum ad primam
bonitatem / quia sunt vestigia quedam divine bonitatis
que a primo bono defluxerit / ut
dicit boecius libro de ebdomadibus / ergo creata
non denominantur bona ab aliqua for-
mali bonitate in ipsa existente sed ipsa
bonitate divina / Item augustinus dicit viij°
de trinitate / bonum hoc et bonum illud tol-
le hoc et illud et vide ipsum bonum si po-
tes / Ita deum videbis non alio bono
bonum sed bonum omnis boni / sed ipso
bono quod est omnis boni bonum / omnia
dicuntur bona / ergo divina bonitate denominantur que-
libet omnia dicuntur bona / Item si omnis
creata sit bona / aut est bona aliqua bo-
nitate sibi inherente aut solum bonitate prima
Si aliqua bonitate sibi inherente / tunc
illa bonitas sit et quedam creatura ipsa
bona erit / aut ergo se bonitate alia
vel se bonitate / ergo erit bonitas prima
hoc est contra rationem primi boni ut ex augustino patet
augustinus inducta patet quia per seipso sit
bonum / et hoc compositum quia creatura est
bona bonitate prima / Dicatur illa bonitas
est bona bonitate alia / et de ea ergo
veniet deinde / et sic ergo procedet
in infinitum quod est impossibile / et ideo de-
venietur ad aliquam bonitatem creatam
denominantem que est bona et hec est boni-
tas prima / ergo dicit quod omnia [illegible]
creata bona sit bonitate prima / Item propter
quod omne verum est verum veritate prima
sed sicut veritas prima se habet ad vera
ita bonitas prima se habet ad bona /

ergo omnia sunt bona bonitate prima / Item propterea quod non
potest in magis non potest in maius / sed magis est
esse quam esse bonum / creatura autem non potest
recipere tum omne esse sit a deo / ergo nec
potest recipere bonum / ergo bonitas qua aliquid
dicitur bonum non est bonitas creata /
Item propter philosophum esse est proprium deo / sed proprium
est quod uni soli convenit / ergo nulli est
aliquid nisi deo proprie / sed omnia sunt bona
in quantum habent esse / ergo omnia sunt bona
ipso divino esse quod est eius bonitas
Item bonitas prima non addit super
bonum aliquid / bonitas prima esset
composita / sed verum est omnia esse bo-
na bonitate / ergo verum est omnia esse bona
bonitate prima / Sed dicendum quod bonitas
prima addit super bonitatem aliquid absoluta
secundum rationem tunc non secundum rem / Sed quia verum autem
non videtur addit rem creatam sed actus
[illegible] sequitur quod intelligitur
bonitate prima / ergo si addit aliquid
secundum rationem addet et secundum rem quia [illegible]
secundum rationem addet / et ita
omnia dicuntur esse bona bonitate prima
sicut et bonitate absoluta / Sed contra
Omnia sunt bona in quantum sunt entia
quia secundum augustinum in quantum sumus boni sumus
sed non dicuntur omnia entia formaliter
per esse primam / sed per esse creata
ergo non omnia sunt bona formaliter bonitate
prima sed bonitate creata / Item propter uti-
le non informatur utilitate cum sit
oppositum / sed omnis creata est utilis boni-
tatis prime et utilibus / ergo creata
non dicuntur bona formaliter bonitate prima /
Item omnis forma est proporcionata suo
perfectibili / sed bonitas prima cum sit
infinita non potest esse proporcionata
creature cum sit finita / ergo creatura non
dicitur bona formaliter bonitate prima
Item secundum augustinum viij° de trinitate omnia creata
et participatione boni bona sunt
sed participacio boni non est ipsa boni-
tas prima / ipsa enim est totaliter perfecta
bonitas / ergo non omnia sunt bona bonitate
prima formaliter / Item creata dicuntur

vestigium tamen sic se emanat
bona a bono per ad vestigium
s(ed) vestigium et pt esse ad causatum
ergo causata e(st) bona a bono causata
p bonitas prima e simplicissima
ergo n(on) e(st) i se composita an aliq
compositionibus et ita non pt ee aliq
fortuitum formaliter nominat t gpoz eg
cuius e forma sed bonitas qua
aliq dicitur ee bona e forma q(uo)d a
tu d(iui)nae ee sit a forma ergo causate
non sunt hoc bonum tercia p formaliter
Dicendum q(uod) circa hanc q(uest)ionem diuer
simode aliqui posuerunt quidam
enim frivolis omnibus ducti a
deo desipuerunt q(uod) posuerunt
deum ee deus bonum vel corpore
quidam posuerunt deum ee i(n) creaturam
primam ut dauid de dinando
quidam autem posuerunt ipsum ee formam
cuiuslibet rei sicut quidem erroris
statum fuit latas ap(u)d ... cum ob
de deo loquentes nec quit q(uod) e
omnem perfectionem effectiuum cum oporteat
teat omnia entia ab uno p
cedente effluere causat effectiue
s(ed) doctrina phi 12° phis(icorum) causa
in alieno cum ... tamen haut
quia uoces nunquam ... eum e
agens sic e actu ... uo e
i(n) p(ri)mo ee effectiue no et formaliter ef
fectiuum hoc modo omne agens
sibi sile s(ed) non ... non pt
cedere faciens et formaliter q(uo)d q(uia)
ipsa d(iui)na eentia e una aliq
verum formaliter ut ca possunt causata
diri formaliter bona sicut forma
quiecta s(ed) q(uod) dicunt q(uod) omnia
sunt bona formaliter bonitate p(ri)ma
no sicut forma quiecta s(ed) sicut forma
separata illud eq motiua ... e
q(uod) plato causa q(ua)dam ponit separatim
perhibat et hoc ee separata ... sic
hominem ... p(ar)te forma et plone
ita ponebat hominem p(ar)te forte

et plone que dicebat p(er) se ho
minem et ydeam hominis q(uo)d participa
tione forma et plo homines dicebant
sic attribuebat hominem quem
fortitudine et plone et omnibus huius
Ita et inueniebat bonum ee tote
omnibus bonis et posse manere
bonum non malitudo huius uel
bonum ... et ponebat bonum ee
separatum pt omnia bona participant
ita ponebat ee p(er) se bonum sicut
ydeam cuius participatione omnia
bona dicuntur ut p(atet) p(er) phm i(n) 1° ethi(corum)
S(ed) hic differebat inter ydeam
boni et ydea hominis q(uia) ydea
hominis non se extendebat ad omnia
ydea autem boni se extendebat ad
ydeas ... ipsa ydea boni
e aliq bonum ... oportebat
dicere q(uod) primum p(er) se bonum eet
... omnium principium q(uod) e deus
... s(ed) hanc po(siti)onem q(uod) omnia de
nominantur bona bonitate prima q(ua)d(am)
e sicut forma et plone ... dice
bat homines participatione hominis
separati ... p(ro)bauit hominis in
... et hanc opinionem aliq(ui)
... posuit tamen q(ui) dice
bat q(uod) de causata p(er) diuersa bonum
simplex ut cum dicitur hoc e bonum
et bonum aliquo addito ut cum
dicimus forte e bonum ... dice
bat i(d) q(uod) causata dicuntur bona simpliciter
non aliq bonitate inherente
s(ed) bonitate prima que ipsa bonitas
absoluta et quis eet bonitas
diuina S(ed) cum dicitur causata bonum
hoc uel illud denominatur absolute
causata q(uo)d participatione bonitates
causate sunt sic ydee participationis sicut
plone S(ed) hec opinio a pho multipli
citer tum ... quiditates
et formae rerum inest ipsis rebus
particularibus et non sunt ab eis se
parate ut p(atet) multipliciter i(n) 7° metaph(isice)

tur et supponitur ydeis quae separatae ista positio non haberet locum in bonis quia bonum non univoce dicitur de bonis et in talibus non assignabatur una ydea sed plures propter quam viam procedit contra eum philosophus in primo ethicorum. Sed quantum ad propositum pertinet apparet falsitas predicte positionis ex hiis quae de angelis inveniuntur. Et similiter agere convenit sicut prima bonitas sit effectiva omnium bonorum eo quod similitudinem suam imprimat in rebus effectibus et unumquodque dicitur bonum sicut forma inherente per similitudinem summi boni sibi indita et ulterius per bonitatem primam sicut per exemplarem et effectivam omnis bonitatis creatae et quantum ad hoc opinio platonis sustineri potest. Sic igitur dicimus secundum communem opinionem quod omnia sunt bona creata bonitate formaliter sicut forma inherente bonitate vero increata sicut forma exemplari.

Ad primum ergo dicendum quod sicut tactum est per creationem creata non erunt bona nisi per bonitatem intelligitur in deo quae bonitas increata est exemplar a divina bonitate creata exemplata bonitate unde sicut quod creata dicuntur bona bonitate increata non sicut forma exemplari. Ad secundum dicendum quod duplex denominatio alicuius per respectum ad alterum. Uno quidem per respectum ut vero denominat omnibus ut urina dicitur sana per respectum ad sanitatem animalis non enim sana sicut de urina predicatur est signum sanitatis animalis et in talibus quod denominatur per respectum ad alterum non denominatur talis aliqua forma sibi inherente sed ab aliquo extrinseco ad quod refertur. Alio modo denominatur per respectum ad alterum quod per vero denominat omnibus sed tamen non est sicut aer dicitur lucens a sole non quod ipsum refertur aere ad solem sed lucem deus sed quia directa oppositio ad solem aeris est causa quod luceat. Et hoc modo creata dicuntur bona per respectum ad deum. Unde non sequitur

Ad tertium dicendum quod augustinus in multis opinionibus platonis secutus fuit quantum fieri potest sine fidei veritate. Et ideo verba sua sic sunt intelligenda ut ipsa divina bonitas dicatur bonum esse omnis boni inquantum est causa effectiva et exemplaris omnis boni sine hoc quod excludatur bonitas creata qua creata denominantur bona sicut forma inherente. Ad quartum dicendum quod aliter se habet in formis generalibus et aliter in formis specialibus. In specialibus enim formis non recipit predicatio concreti de abstracto ut dicatur albedo est alba vel calor est calidus ut patet per dyonisium. In generalibus vero non sic formis generalibus huiusmodi predicatio recipitur. Dicimus enim quod essentia est ens et bonitas est bona et unitas una et cetera. Cuius ratio est quia id quod primo cadit in apprehensione est ens unde oportet quod cuicumque apprehenso per intellectum attribuatur hoc quod est ens et ideo cum apprehenditur essentia alicuius entis dicimus essentiam esse ens et similiter unaquaeque forma generalis et specialis ut bonitas est ens albedo est ens et cetera. Et quia quaedam sunt quae concomitantur rationem entis inseparabiliter ut unum bonum et huiusmodi oportet quod haec de quolibet apprehenso predicentur eadem ratione qua ens unde dicimus quod essentia est una et bona et sic dicimus quod unitas est una et bona et sic de bonitate et albedine et quolibet forma generali vel speciali sed album quia est speciale non concomitatur inseparabiliter rationem entis et ideo potest apprehendi forma albedinis sine hoc quod attribuatur ei esse album. Unde non cogimur dicere albedo est alba. Album enim proprio dicitur ens et unum bonum et aliis huiusmodi quae de quolibet apprehenso necesse est dici. Id multipliciter dicitur. Ad quintum dicitur enim ens quia est in se subsistit, id quod est principium subsistendi ut forma, id quod est dispo

subsistet sicut qualitas; ad quod e(st)
p(rim)o dispo(sitio)nis subsistet sicut
teritas. tertio cum dicis esse(nti)a e(st)
en(ti)bus si p(re)cedat sit g(ra)d(us) e(st) aliq(uo)d
en(ti)bus ut sicut alio p(ro)cessi(on)e no(n)
se(d) q(uando) no(n) dicebat h(oc) m(od)o esse(nti)bus
sit ad subsiste(nti)bus i(n) esse suo esse(nti)bus
h(oc) sicut q(uod) ad e(st) v(er)o uno m(od)o q(uo)d
quo ip(s)a e(ss)e aliq(uo)d sit q(uo)d bo(num) q(uo)d
alterum sit p(er) e(ss)e(n)ciam. Si(mi)l(ite)r et d(e)
bonitas bona no(n) h(oc) m(od)o d(icitu)r bo(na)
q(uod) sit bonu(m) (essenti)e subsiste(nti)bus sed h(oc) m(od)o
quo bonu(m) dicit(ur) i(d) q(uo)d ad bo(nu)m e(st)
et no(n) oportet i(n)q(ui)ri(tur) ut(rum) ip(s)a bonitas
sit bo(na) se bonit(at)e ut alia; sed
ut(rum) ip(s)a bonit(at)e sit ad bonu(m)
q(uod) sit ult(imu)m ab ip(s)a bonitate
sit et i(n) c(re)at(ur)is ubi ut q(uod) sit idem cu(m)
ip(s)a bonit(at)e sit et i(n) deo. Ad v.
d(icendu)m q(uod) s(imi)l(ite)r et distinguendu(m) e(st) de
unitate si q(uo)d omnia sit una v(e)l alte(ra)
p(ri)ma sit exempla(r) p(ri)m(u)s tantu(m)
sint una m(aterialite)r c(re)ata sicut for-
ma h(abe)nte; sed tu(m) alia v(er)o e(st) de
unitate et bonit(at)e ip(s)a enim v(er)o v(e)l
[illegible] adeq(ua)c(i)o(n)e sine q(ua) me(n)-
sura(tio)ne co(n)sistit denomina-
t(ur) ad mensuratu(m) v(e)l (con)mensuratu(m)
ab aliq(u)o extrinseco sic pa(n)n(us) q(ui)b(us)
ulna (et) p(ro)hibit mo(do) uncia(s)
omnia esse una (re)l(ati)ve p(ri)ma mag(is)
s(ed) unu(m)q(uod)q(ue) e(st) (con)mensuratu(m) divino
m(en)ti implendo i(d) ad q(uo)d dia
p(ri)m(a) q(ua)ntu(m) ordinat(ur) v(e)l p(ro)ferunt
v(er)o at bonit(at)e co(n)sistit i(n) eo
mensura(tio)ne v(er)o uno e(st) s(imi)l(ite)r. Ad
vi d(icendu)m q(uo)d c(re)atura no(n) p(otes)t h(oc) m(od)o
i(n)esse q(uod) a se ip(s)a e(ss)e h(ab)eat, p(otes)t
tu(m) aliq(ua) incertitudo sit forte
p(ro)cessu(m) i(n)cendi. Sic enim quesitu(m)
fo(r)m(a) i(n)cepit (et) p(ro)hibet m(od)o
bonitas c(re)ata p(otes)t i(n) esse bo(na) p(er) se
forte p(ro)cessu(m). Ad vii d(icendu)m q(uo)d cu(m)
d(icitu)r esse p(ri)m(u)m d(icitu)r no(n) e(st) i(n)tellig(itur)
q(uo)d nullu(m) a(n)te esse sit i(n)dicatu(m) s(ed)

q(uo)d solu(m) d(icitu)r esse p(ro)p(ri)e d(icitu)r v(e)l i(m)p(ro)p(ri)e voce
s(im)p(li)c(ite)r immutabilit(er) no(n) i(n)quit
fuisse v(e)l futuru(m) esse a(b) [illegible] d(icitu)r
p(ro)p(ter) q(ua)nda(m) similitudine(m) ad id p(ro)p(ri)e esse
tantu(m) h(ab)eat p(ro)ximu(m) p(ri)oz e(st) q(uo)d
e(st) futuru(m) esse v(e)l fuisse r(ati)o(n)e
immutabilit(er) c(re)atu(r) v(e)l p(otes)t dici
q(uo)d esse e(st) p(ro)p(ri)u(m) deo q(ui)a solus deus
e(st) suu(m) esse q(uonia)m o(mn)ib(us) alia esse h(ab)ent
q(uo)d esse no(n) est divinu(m). Ad viii d(icendu)m
q(uo)d bonitas p(ro)p(ri)a n(on) addit sup(er) e(ss)e
bonit(at)e abs(olu)ta addit at ad
s(ecun)d(u)m. Ad ix d(icendu)m q(uo)d sit d(icitu)r q(uo)d
i(n) h(oc) d(e) c(re)at(ur)is ip(s)a bonitas p(er) se
h(ab)et ip(s)o i(n)dividua(tu)r et a c(on)tra
al(iis) dividit(ur) q(uo)d no(n) recip(it) aliq(ua)m
addic(i)o(n)em no(n) a(utem) e(st) de r(ati)o(n)e
bonit(at)is abs(olu)te ut recipiat ad-
dic(i)o(n)em v(e)l no(n) recipiat addi(tionem).
Sic enim e(ss)et de r(ati)o(n)e e(ius) recipe(re)
addic(i)o(n)em et q(ua)l(ibet) bonitas ad-
dic(i)o(n)em recip(er)et et nulla e(ss)et
bonitas p(er) se s(imi)l(ite)r et si e(ss)et de
r(ati)o(n)e e(ius) no(n) recipe(re) addic(i)o(n)em
nulla bonitas recip(er)et et o(mn)is
bonitas e(ss)et bona p(ri)ma sic et
de r(ati)o(n)e alib(us) no(n) [illegible]
[illegible] r(ati)o(n)e h(oc) ip(s)u(m) q(uo)d e(st)
no(n) posse recipe(re) addic(i)o(n)em co(n)-
tra(h)at bonit(at)e abs(olu)ta et disting(ui)t
p(ri)ma bonit(at)e q(uo)d e(st) bonitas p(ri)ma
ab aliis bonitatib(us), h(oc) a(utem) q(uo)d
e(st) no(n) recipe(re) addic(i)o(n)em cu(m) sit
neg(ati)o e(st) cu(m) o(mn)ib(us) t(amen) [illegible]
sup(er) simplicit(er) bonit(at)e p(er) se v(er)o uno
e(st) q(uo)d v(er)o sit cassa et vana.

Quarto q(ue)ritur utru(m) bo(num) c(re)atu(m)
sit bonu(m) p(er) sua(m) esse(nti)am t(antu)m
q(uo)d sic d(icitu)r cu(m) sine q(uo) r(ati)o(n)e e(ss)e no(n) p(otes)t
v(e)l e(ss)e c(re)ata sine bo(n)it(at)e
e(ss)e no(n) p(otes)t q(ui)a no(n) p(otes)t e(ss)e ad c(re)atu(m)
q(uo)d no(n) sit bonu(m) i(de)o c(re)ata e(st) bo(na)
p(er) e(ss)e(nti)am p(ro)p(ter) c(re)ata ab eo q(uo)d h(ab)et e(ss)e
et e(ss)e bonu(m) q(ui)a ex h(oc) ip(s)o q(uo)d h(abe)t e(ss)e

Con(tra)

[illegible]

bona e ut p(ri)us ostensu(m) e(st) s(ed) c(re)atura
h(abe)t e(ss)e p(er) sua(m) e(ss)e(nti)a(m) g(ra)o e bona p(er)
sua(m) e(ss)e(nti)a(m) · p(re)t(er)ea q(uo)d q(ue)ue(n)it alicui
i(n)q(ua)ntu(m) h(uius)mo(d)i e ei e(ss)e(n)tiale s3 bo(num)
q(ue)ue(n)it c(re)ature i(n)q(ua)ntu(m) e(st) q(ui)a sic
d(icitu)r aug(ustinus) q(uod) i(n)q(ua)ntu(m) su(mus) boni su(mus)
g(ra)o c(re)atura e bona p(er) sui e(ss)e(nti)a(m)
¶ P(re)t(er)ea bonitas sit q(ue)da(m) for(ma)
c(re)ata c(re)aturis i(n)h(er)e(n)s ut ostensu(m)
e · aut e(st) for(ma) s(u)b(st)a(n)t(ia)l(is) u(e)l acc(i)d(enta)l(is)
Si acc(i)d(enta)lis aliq(u)a s(ine) ea c(re)atura
e(ss)e potest q(uod) de c(re)atura dici n(on) p(otes)t
g(ra)o relinq(ui)t(ur) q(uod) sit for(ma) s(u)b(st)a(n)t(ia)lis
s3 o(mn)ib(us) t(ame)n formis s(u)b(st)a(n)t(ia)lib(us) q(ue)ue(n)it
p(er) e(ss)e(nti)a(m) e(ss)e g(ra)o c(re)atura e bo(na) p(er) sua(m)
e(ss)e(nti)a(m) ¶ p(ro) s(olutione) boec(ius) i(n) li(bro) de ebdo-
[illegible] s(ed) boec(ius) [illegible] ap(ud) bo-
flux(er)int s3 p(er) sua(m) e(ss)e(nti)a(m) fluxo a
bo(no) bono g(ra)o p(er) sua(m) e(ss)e(nti)a(m) s(un)t bo(na)
¶ p(re)t(er) denominat(i)o(n)e simpl(ici)t(er)
ut q(ua)n(do) simpl(icite)r denominat(ur) s3 n(on)
for(ma) addita e(ss)e(nti)e simpl(ici)t(er)
ut q(ua)n(do) simpl(icite)r ip(s)i e(ss)e(nti)e s(ed) n(on) ulla
for(ma) sup(er)addita e(ss)e(nti)e deno(minat)
ip(s)am e(ss)e(nti)am ¶ N(on) e(nim) possu(mus) dic(er)e
q(uod) e(ss)e(nti)a sit alba s3 [illegible] rei
denominat(ur) boni(tate) q(ui)a ei e(ss)e(nti)a
bona e g(ra)o bonitas n(on) e for(ma) s(u)p(er)-
addita e(ss)e(nti)e q(ui)a c(re)atura e bo(n)a p(er)
sua(m) e(ss)e(nti)a(m) ¶ p(ro)p(ter) sit unu(m) c(on)u(er)tit(ur) cu(m)
e(n)te ita et bonu(m) s3 unitas q(ue)
d(icitu)r unu(m) q(uo)d c(on)u(er)tit(ur) cu(m) e(n)te n(on) d(icit)
aliq(ua)m for(ma)m sup(er)addita(m) e(ss)e(nti)e
rei ut q(ui)d(am) d(icun)t [illegible] s3
unaq(ue)q(ue) res e p(er) sua(m) e(ss)e(nti)a(m) g(ra)o
unaq(ue)q(ue) res e bo(n)a p(er) sua(m) e(ss)e(nti)a(m)
¶ p(re)t(er)ea c(re)ata e p(er) aliq(ua)m bo(nitate)m sup(er)-
addita(m) e(ss)e(nti)e [illegible] q(uo)d est
bonu(m) sit [illegible] bonitas cu(m) sit res
q(uo)da(m) bo(n)a [illegible] n(on) [illegible] alia bo(nita)te
s3 p(er) e(ss)e(nti)a(m) sua(m) q(ui)a si [illegible] infinitu(m)
s3 [illegible] ea(dem) r(ati)o(n)e potest q(uod) c(re)atura ip(s)a
e(ss)et bona p(er) e(ss)e(nti)am sua(m) ¶ [illegible]
q(uo)d d(icitu)r de aliq(uo) p(er) p(ar)ticipa(tion)e(m) [illegible]
p(er) sua(m) e(ss)e(nti)a(m) s3 c(re)atura d(icitu)r bona p(er)

p(ar)ticipa(tion)e(m) ut p(ate)t p(er) aug(ustinum) [illegible] uiij de
t(rinita)te · g(ra)o c(re)atura n(on) e bo(na) p(er) e(ss)e(nti)a(m)
sua(m) · p(re)t(er)ea o(mn)e q(uo)d e bonu(m) p(er) e(ss)e(nti)a(m)
sua(m) e s(u)b(st)a(n)t(ia)le bonu(m) s3 c(re)atura
n(on) e s(u)b(st)a(n)t(ia)le bonu(m) ut p(ate)t p(er)
boeciu(m) i(n) li(bro) de ebd(omadibus) g(ra)o c(re)atura
n(on) e bo(na) p(er) e(ss)e(nti)a(m) [illegible] de q(ua)
p(re)d(ica)t(ur) ad e(ss)e(nti)alit(er) oppo(situ)m [illegible]
[illegible] p(er) u(n)o p(ro)p(ter) s3 oppo(situ)m
boni p(otes)t de aliq(ua) c(re)atura s(cilicet) mali
g(ra)o c(re)atura n(on) e bona p(er) e(ss)e(nti)a(m)
¶ [illegible] q(uod) s(un)t tres a(u)c(tori)tates [illegible] ff
dic(er)e c(re)atura b(ona) n(on) e(ss)e bo(na) p(er) e(ss)e(nti)a(m)
s3 p(er) p(ar)ticipa(tion)e(m) s(cilicet) aug(ustini) boec(ii)
et auc(tor) libri de c(aus)is q(ui) d(icunt)
solu(m) deu(m) e(ss)e bonu(m) p(er) e(ss)e(nti)a(m) s3
t(ame)n d(icitu)r [illegible] ad una(m) p(er)ti-
ne(n)t [illegible] e(ss)e [illegible]
q(ui)t ex d(i)c(t)is p(ate)t sic [illegible] p(er) [illegible]
s(u)b(st)a(n)t(ia)le e(t) acc(i)d(enta)le sic e bonitas
multiplicat(ur) s3 [illegible] utru(m)q(ue)
d(icitu)r q(uod) ad [illegible] abs(olu)te [illegible]
[illegible] e(ss)e s(u)b(st)a(n)t(ia)le s3 p(ri)mu(m) e(ss)e s(u)b(st)a(n)t(ia)le
acc(i)d(enta)le n(on) ad(d)it e(ss)e abs(olu)te [illegible]
[illegible] n(on) sit motus ad e(ss)e ta(m)q(uam)
accip(it) e(ss)e s(u)b(st)a(n)t(ia)le d(icitu)r g(e)n(er)at(io) s(implicite)r
[illegible] accipit e(ss)e acc(i)d(enta)le d(icitu)r
g(e)n(er)at(io) s(ecundu)m q(ui)d [illegible] s(imi)l(ite)r e de cor-
r(u)ptio(n)e p(er) qua(m) e(ss)e amittit(ur)
De bono a(u)t(em) e co(n)t(ra) [illegible] s(u)b(st)a(n)t(ia)le
bonu(m) [illegible] ad bonu(m) s(ecundu)m q(ui)d [illegible]
acc(i)d(enta)le [illegible] ad bonu(m) simpl(icite)r
[illegible] hoie(m) i(n)iustu(m) n(on) dic(imus)
bonu(m) simpl(icite)r s3 s(ecundu)m q(ui)d [illegible]
[illegible] hoie(m) iustu(m) dic(imus)
simpl(icite)r bonu(m) [illegible]
[illegible] ad [illegible] e(ss)e [illegible]
i(n)q(ua)ntu(m) abs(olu)te [illegible] co(n)side(ra)t(ur) bo(nu)m
[illegible] ut ex d(i)c(t)is p(ate)t [illegible]
ad alia [illegible] ad p(er)fic(iendu)m
ut subsistat p(er) e(ss)e(nti)alia p(rin)ci(pi)a
s3 ut debit(um) [illegible] h(ab)eat ad o(mn)ia q(ue)
s(un)t [illegible] ip(s)i(us) n(on) p(er)fi(citu)r n(isi) media(n)-
tib(us) acc(i)d(en)tib(us) sup(er)additis e(ss)e(nti)e
q(ui)a op(er)ac(i)o(ne)s q(ui)b(us) unu(m) alt(er)i co-
ni(un)git ab e(ss)e(nti)a media(n)tib(us) [illegible]
e(ss)e(nti)e sup(er)additis p(ro)gredi(untu)r [illegible]
abs(olu)te bo(nu)m n(on) [illegible] comp(le)tu(m)

essentialia et secundum accidentalia principia.
Item quidquid est in causatis a perfectionibus habet
ex essentialibus principiis et acci-
dentalibus sicut ... habet totum quod
habet per ... esse simpliciter. Deus ...
esse et eius sapientia et iustitia et for-
titudo ... haec quae in nobis sunt
essentiae superadditur actio ipsa ab-
soluta bonitatis in deo idem est quod
eius esse in nobis autem considerata sunt ea
quae superadduntur essentiae et per
tanto bonitas completa et ab-
soluta et augetur et minuitur et
totaliter aufertur non autem in deo quoniam
nisi substantialis bonitas in nobis per-
maneat et sic hoc modo videtur
duplex dicendum deus est bonus per
[illegible]

ut patet in libro de causis. Unde et bonum
quod habet rationem ... non potest dici de causato finis
nisi praesupposito ordine causatorum
ad causam. Dato quod causata
essent sine quod ... deus adhuc
tamen esset causa non haberet rationem boni
nisi praesupposito ordine ad causatum
Item praedicto adhuc dicitur bona
per participationem et non absolute
... quod ... esse ... quod habet rationem
boni non praesupposito aliquo
alio habet rationem boni ... principii
et hic ... Boecii in
libro de hebdomadibus. Ad primum ergo dicendum quod 1
causata non potest esse nisi ...
... bonitas ... quid-
... accidenti-
... bonitas absolute et simpliciter
... bonitas ... attendit ...
... non ... essentia ...
... praesupposito
[illegible] 2
[illegible] 3
[illegible] 4
[illegible] 5
[illegible] 6
[illegible] 7
[illegible]

tiono e simile ad vii ddj qz h
mo bonitas vel dr bona sic
ee vel dr e suo qz e g sit aliq
aliud ee s z qz p h ee bis ee dr
z qz hat bonitate vel boa dr
vii sicut no se qz ipa s bavel
no dicat p ee aliq qz ipa usit
qz ee eglio dr eius p ad ee
aliud ab ipo sta t pdicavo no
se de boni te se at de vnite
de quam produciat ea gnit
tinjo meth qz vnum indiuisu se
ht ad h qz respiciat ee g vel
ee vn ee hic l vel e vna p se
ee vn ee sunt ita no
ipam no ppt ee sunt ita no
e vna p aliqm ptiam pom sit
accidit de vnite z bono//

Secūdo quītur utrū bonū ca
tie sit i mo spēt z ordine
sicut aug g dt z ut qz mo qz bo
ht vom finis sī phin sī t ovo
finis t osistit i bedule go to
vo boi t osistit i ordie t ita
alia duo psluunt p eius bo
z vnu sim tr tob dvnt s z vo
entis t osistit i spe vnigua
vo t osistit i mo g a boni vo
no t osistit i spē z mo p spēs
nōiat tam forte g s z th dis
tinguuz bonū z vnū s quos da
qz vnū dr vom tae formal
bonu at vom tae final go
spēs no ptinet ad vom boi
p bonū z malū cu sit oppo
sita eadē cē i eo z sic aug g
dt i li ho pp ij q malū de
spēi puatoe vel ptue go to
vo boni i pone spēi qsistit
z ita supflue ni mo z ordo
p moh e de sequitib; rem
s z aliq boi q b ptiet ad eo
vel g o magna e de voe
boi p que deg pt face p
vnu li o fa t p plas deg potu
face tamen p vnu ist bon
qz qz hois ht quidā vom
bom t egano qz qz istore
ēu vel qua ad vom bom p

sustātiāst de voe boni tue
i quolz bono oz ista tria ee
s z qz istore trium e boni
go i quolz istore se vista ta
z ita vnū nō oz g a d dimide
p sustātiāst bona oz qz ha
beat mo n spēm z ordine
g o mai e lt mag z spēi spēs
z timfinitū p mo g spēs z
ordo diminuit p p ccm s
aug g s s bal vel g la dimuit
p peccm go vo ult no gsistit
t vel b potib p id qz e de voe
boni no vel cipit pdita s
mali s aug g i li de nat dr
e m malq mo g mala spēs
z a s go vo boi no t osistit
i hijs z p amb o i expom
q na luc s no e i mag pode
z meu aut alia cata s z ex
hijs z hut dt aug g ostituit
tā pdīca tu g o l suo sit boa
vo boni no includ tā pdīca
p s bn mo g tai tc elve mo
bi tu tai ab bo e g o n d q
tā pdīca s z g e g aug g dt i
li o de na boni q ubi h tā st
mag magnū bonū ubi
pnd pnu ubi nlla nlli go
vo boni i hijs e s z t osistit
p aug g i cod li o dt q s h
kliq dm bona q s e modi
ta ordinata z spēs p cata
dr bona s i vel spēm ad dm
sit mult b o e g i li o de cbdo
s z deg h ad catura h itu
trip e tae c efficiēs fiat
z formal s exemplaris s o z
cata dr ee boa s hitu z ad
dm i voe trip e tae s h
q g opa ad dm ut ad t lily
efficiete ht mo n q deo
pfiouvit t at opa ad eu
ut ad tam exe ht spēm // ad
vnitat qz opa ad eu ut ht ordinē
ad finē e go a boni tate
t osistit i mo spēt z ordine
p tate omīs ordina z t dns inc
biate v daliq nta q e sola ta
pay b titu i s h at e mg m se

ardali tatu ꝯgnosci go cu ca
tura sit bona ex hoc q ordinat
i diuina ad hoc ꝙ sit bona igitur
f. ꝙ sit ex quib ꝙ sit quos sci
ꝙ sit ordinata se at ex quib
p aliquem modum ꝯgnosci p
spem ordinata at p ordinez
go i his 3 ꝯ ꝯsistit bonu
tate p sap xi Omnia i mo
pond et mensura ꝯstituisti
Sz si aug 9 3 fo grey ad lrãz
tub re i modum mesura pfigit
1 inib spem pbet pondus uo dat
ordinez go i his 3 ꝯ mo spēt
ordine bonitas catez ꝯsistit
cu tata sz hoc sit bona q a deo
disposita Ad 2 d q ro boi i
3 ꝯ ꝯsistit pdcis sz q aug q dt
ad huius at euidiam sci ꝯ e
q aliq no ꝯ pt re tu imptat
dupl Vno sic q n imposita
ad signudu ipm respectu sic h
no pnt ut filius a prnitatibus a
ad aus no ia dut imptat
respcm q sfat re aliquis
gnib qua quiũ vel ꝯ quib
no n no sit impoitu ad ipm
respcm significadu sic h n
scia e impoitu ad signudu q
litate quida a quas e quida rl
no at ad suu respcm ipm
Tp hoc n lo ro boni re tu
implicat no q ipm no boi
sit ipm respcm solu sz q
sta ad q sit re ꝯ eu respcu
ipo respcs at imptat q mo e
boni e hitudo pfcum sz q
ad natu e psit e no solu s
ro ꝯ spei sz et s h ec q h ei
h e rimo finib pficit sa q st
ad fine Vn decatez sit sun
ce oz q h eant e e receptu
z p h e eap s e e e finitu z e ui
natu p mesura e q q recipi
Sic tamen ista tria aug pont
ult. s. ordo e re ꝯ ꝯ q no boni

imptat Oz alia duo spes s t
m ꝯ e tant illu respcm spes
e imptimet ad ipam q ne
spei que quidm sp i alig e e h t
recipi p aliqm m o decuatu
cu omne q r e i aliq sit i e o p
mo recipiet Itaq q unuq z
bonu q i pfcum sm sz
spei e e simili et h e modum spez
ordinez speni quidm sz ad
ipam ro ly mo sp ad e e
ordinez q ad ipam hitu z
pfcum Ad p 9 go d q ro i
procedet sin o boi e e ipoitu
ad signuda ipam hitudine q
sicut e c dcis pz p hoc
rano se Ad 2 d q boi
no dut rae abeutet vno
z qi h eant oppoitas races
sz q ro boni includat roz ecc
z vniq z ad addit Ad 3
d q sp h m i vii metb sic
inib q b vnit abut addica
ut re mota varat uni spem
Ita z i differentib q b additu
ut re motu diu sa spez ꝯstit
ex pa r spe t m ꝯstitun ro
boi ingm vii e pfcum sz roz
spcitui ut ex dcis pz Oz ex
spe simil t mo ꝯstitui ro boi
e pfcum no solu s spem
sz et s e e Ad 4 d q ꝯ cludit
aug q totu malu e ꝯ ptu
de spei pu o e no excludit
alia duo q ut ipei i eodem lo
9 t ubi e aliq spes u o e c ab
mo ordo e i ꝯ se spem z
mo sz no iat spem l t m q
alia duo ipam spem ꝯ se
Ad 5 d q ubicumq z e ad re
ceptm oz ibi e e m o ꝯ cu re
ceptu limite s recipies t
io tu e e tatez scilt taq
de tale sit receptu m o q
solum om i actu sz spa
Ad 6 d q ꝯ cuiusq ro boi
ꝯstituat no patiat a ꝯ fi

Numerus.	Species	Exemplaris formalis
Pondus.	Ordo	Finalis
Mensura 1	Modus	Efficiens

quod ad esse bonum non huiusmodi modus species
et ordinem sic ab eo fit non potuit
quod esset ab homo qui non esset al-
vonale. Ad 7m dicendum quod tamen modus
species et ordo singulorum corporum est bonorum
non ... bonum quod subsistens in
bonitate et bonum sed quod participatione boni
bonum et unumquodque quod simul corpus
habet modum speciem et ordinem sic non
oportet quod forma habeat formam qua bonum sit
ens et omne ens sit per formam
et hoc est quod quidam dicunt tamen dicendum omnia
habere modum speciem et ordinem intrinsece
de creatis non de increatis et per hoc
patet solutio ad 7m. Ad 9m dicendum quod quidam
dicunt modum speciem et ordinem sic quod con-
stituunt bonum naturae et sic quod diminu-
untur per peccatum prout pertinet ad bonum
morale esse eadem secundum rem sed differentes
ratione sicut patet in ... quod ipsa una et
eadem potest considerari ... essentia quaedam
et secundum eam modus species et ordo consti-
tuentia bonum naturae ... e
... prout habet ordinem ad gratiam
et attribuitur modus species et ordo
quae per peccatum diminuuntur et constituunt
bonum morale. Vel potest dici quod cum bonum
consequatur esse et bonum per speciem et or-
dinem constitutum sit eadem esse spirituale
et naturale ita constat esse aliam formam
spiritualem et naturalem utraque propria habet
modum et propria ordinem. Ad 10m dicendum
quod secundum Augustinum in libro de natura boni modus
species et ordo non sunt dicitur mala quae
sint mala sint sed quia vel maiora
sunt quam esse debeant vel quia non accom-
modantur quibus accommodanda fuerunt
sic ex aliqua privatione esse modum speciem
et ordinem dicuntur mala non autem ex
se ipsis. Ad 11m dicendum quod ubi ambo
non est modus in intellectu quo plures ...
tabat modo cum habeat limitatam
speciem et virtutem sed quia non determinat
sibi per speciem aliquam tamen ... eo quod
ad omnia ... se extendit in quantum

omnia natura est ut illuminari vel
alios effectus per lucem recipere
ut patet per Dionysium 4 c. de divinis nominibus.
Ad 12m dicendum quod trinitas haec esse sunt
quae habent in se bonitatem ... quaedam
est prout non comparatur ad obiectum infi-
nitum quod de essentia habet modum vult quo
citatis in appetendo dicatur.

Questio est de appetitu

Q[uestio] prima nostra est de voluntate et primo
quaeritur utrum omnia bonum
appetant. Secundo quod non. Secundo circa
... ad 7m et bonum ...
... utroque sit enim cognoscens
... ad 7m sit appetitus ad bonum
non autem omne ens cognoscit 7m
ergo non omne ens appetit bonum.
Praeterea motus primus est primus positus
sed alia cognitionis appetitu praecedit
cognitio autem non extendit se ad
non animata ut dicitur ergo ea quae sunt
naturalia ergo non appetitus ad eadem se
extendet ut dicitur in ... appetitus
bonum. Praeterea Boethius in libro de hebdomadibus
... dicit appetitus ad medium
esse sicut omnes res aliquid appetunt
bonum ergo quod sit similis bonum tamen
autem similia sint quae est qualitas
et forma una ergo formam boni esse
in appetitu est bonum sed non potest esse
quod sit ibi ... aliquid
bonum non appetetur quod enim habet
quibus iam non appetit ergo quia ap-
petere est bonum formam boni per ex-
stat per modum ... Sed
quorumcumque est ad ... modum per
cognoscens ergo appetitus boni per
... cognoscit et ...
Praeterea omnia bonum appetunt ergo hoc
... de bono quod omnia appetunt ...
... appetit naturaliter vel voluntar-
... quod ... Sed bonum
extendens se ad omnia ... non
... bonum appe-
tendo omnia esse appetitus sed non omnia
appetunt esse primo ... nulla

qz omnia ee hnt / et nich appetit
nisi q nō ht ut pz p aug 9 li
de trin et p phm i p° eth / g o no
omnia bonū appetut / p° vnu
et vny et bonū equalr cū ente
conūtunt / sz no omnia encia ap-
petut vnū et vny / g o nc bonū
p° phm quida hnte s vitam
bonū q̄ vonj opant no aut
oparen non appetunt ut ne tellet
cz at e q vonj e malū g o
quida appetut malū / no i
omnia appetut bonū / p° bōy
q oia appete dm ut gmt
d t i° eth e e e sz quida no
appetut e e / sz mag no ee
ut dampnati in i nō q z morte
desidant ut penitg no e ent
g o no omnia bonū appetut /
p° sicut in reb apphesiue ops
ad sua obā ita ē et appetitue
sz in is apphesiua dz ee de-
nudata / sz apphesiua dz ee
denudata a spē sui obi ad
hc q cognoscat sic pupilla a
colore / g o et appetes bonū
dz ee denudatū a spē boni /
sz no omnia hnt spem boni / g o
nl appetit bonū / p° opari ad
ppt finē quenit et cāto i et nō
lt ageti a pposito / sz cātor et
ages a pposito cātat ut homo
opando ppt finē et desidando
et diligendo bonū hnt cognicōez
finis ut boni / g o et nā q e q̄
inceta ut ē dūo ut p° phs in p° phi
op9 cātoib et phs in ppoi i ope
ditis si delat appete finē
ppt quē opatur oz q ipm cogno-
scat / sz no cognoscit / g o et nā
hano appetut bonū / p° oci
q appetitus quietat / sz p° platon n
pt quiete cognicō habere / sic
sias quiet sumi fugit in e q

notitia hēat cū inueniret se inve-
nisse nesciret / g o i° q nō hnt
cognicōy bonū no appetut
ipm / p° appete finē e e q
ordinatur i finē / sz ultig finis
qui ē de q no ordinat i finē
g o no appetit finē ut bonū /
et ita no oia bonū appetut /
p° nā determinata ē ad vnū
sic g o reb nals appetut bonū
no debent ad alterū nā appete /
sz nālr oia appetut pacē / ut
pz p aug 9 xix de civi dei
et p dyony xi c° de di no
Et itey pulcrū oia appett
ut et p dyony p° iiii c° de di no /
g o no oia appetut bonū nālr
p° sicut as appetit finē quo
ht sta et delectatur i eo ita hnc o / sz
no diuig reb inatas delectan
i bono / g o nc dz dici q bonū
appetat / Ctz q e q̄ d̄ ydyonisius iiii c°
de di no / cuncta pulcrū et
bonū desidant / et oia q cūq sa-
ciunt ppt hc q vident eis bonū faciunt
et omnj cōuenientey eo q vny et
finē ht bonū / p° phs d t i° p°
eth / q quida bonū diffinierunt
dicitis / ez bonū ē q oia appe-
tunt / p° occy agens agit ppt finē
ut pz p phm i z° meth / sz q agit
ppt id appetit id g o oia ap-
petut finē et bonū q ht roz
finis / p° omnia appetut sua
pfectionem / sz vnuq q z e x h q pe
pfectū e bonū / g o oia appett
bonū / Rn° dd / q oia bonū ap-
petut no solū hncia cognicōez
sz et q s° cognicōib carencia /
Ad q ez cui z sciēy ē q quida
antiqui phi posuerunt effectus
cōtingentes in nā euenire a casu
ptr tārez puenire / no ita q cā na-
les erunt hm̄o disposite ppt
cōferencia talium effectuū / q phs
i z° phi eoz h impbat / q sz hc

hug q̄ueniet utilitates sino eēnt
aliquo mtēte cau puēniōtēt
no accidēt i maior pte s; ibo vr
sicut ē certa que cau accidēt
tim' vn nāē dicēt q̄ ob res
nāles sic ordinate ē disposite
ad suos effcus q̄ueutes dupr
at cōtigit ad ordiari ē dirigi
ad sic i finē. Vno psēipm sic
ho qui seipm dirigit ad locu
quo tendit. Alio ab altero
sic sagitta q a sagittante dirigi
ad detminatu locu. De quid i
fine dirigi no pnt nisi q finē
cognoscūt oz cm dirigēs hre
cognitōm ei i q dirigit s; ab ao
pnt dirigi finē detminatu q
finē no cognoscūt sic pz de
sagitta s; hc dupr cōtigit
uno q̄ eid q dirigit i finē
solu ho impellit ē mo dirigēte
sine hc q aliqm form a dirigēte
cōsequat p qua ei cōpetat tl
ductio ut inclinatio ostēt mcli
natio ē violēta sic sagta incli
nat a sagittāte ad signu de
tminatu. Alio aūt id q dirigit ul
inclinat i finē cōsequit a dirigēte
ul mouēte aliqm form p qua
ei tl inclinatio cōpetat vnt tl
inclinatio ēit nāl q hns pn
nālē sic i̊ qui dedit lapidi grauitē
inclinat ipm ad hc ut deorsu
nālr fert p quē mo gnans
ē motor i grauibȝ ē leuibȝ s
phm i viii phicorum p hc mo
om̄s nāles res ea q ei gunt sic
inclinata habuīt a seipis aliq
inclinat̄ oib p hm v oe cui
corp inclinatio nāles certa ut
quodā ipā nādat ē ro no spi
ducta i fines debitos violē
ta cm tm dicitur q; ul q̄ sunt
mouent. s; nālia cm̄t nadt i
finē inqm cōoparat inclinatit

dirigēti p pn iacob inditu ea at
dirigit ul inclinat i ad ab aliq
tid inclinat q̄ certū ab eo
qui inclinat ul dirigit sic tid
signu sagitta dirigit q sagit
tator intēdit. Vn cu oi nālia
h̄a nāli qd a inclinatoe sunt
inclinata i fines suos ap
motore qui ē deus oz q id i q
vnuqq; nālr inclinat sit id
q ē volitu ul intentu a deo
Deus aūt cu no habeat aliu sui
voli finē q seipm ē ipe sit
ipa eē bonitatis. oz q oia
alia sint inclinata nālr i bom
appetēat inde ad eē ap ad ad
pete q tendēt i ad ad ipm
ordinatu. Vn cu oia sint ordi
nata ē directa a deo i bom. ht
mo q vnuqq; i se sit ph p
cipue intēdit i bonu
q petes ipm bonu oz dic
q oia nālr bom appetat
Diocēt oia inclinat i
bonū finē hc q hēt i se q
inclinat oib pn possēt dici
ductat i bonu s; ub appetu
bonu s; vo ē inditi plici dit
oia appete bom qui spete
tedēcia i bonū pp q ē dei sap
vii q dūna sap disposuit oia
suauit, q; vnuqq; eo suo mo
tu tendit i id i q ē diuinit or
dinatu. Ad pm q d q vnu
quodā siml sehet ad eius
quodā dissiml q; s; q̄uiso
pdicat oib siml. Sic ei vnuqq;
eius ē bonitat ē vnu s; s; or
dinē ac psectione dissiml
No cm vnu ht ordine ac psci
ciet ad oia eētia sic bonu
q; i psectio vi attēdit s; rone
spei sola. vn i nālia sola pnt
psici no q; ipa in pnt recipe
ronē spei sine eē mali bonu

no cu sit pfectum sim ee s vom
pert z ee sint pt pfic tam ma
lia q in malia tio oia put
appetere bonum sz no oia cognoscere
vm. Ad 2m dm q quida dnt
q sit omib appetit nalr ce
Ita z cognitio nal. sz h no pt
ee vm q cu cognitio sit p as
similacom similitudo in ee ne
no fat cognitiom sz magis iped
rec q oz organa sensuu a
spebz sensibilu ee denudata
ut possint eas recipe s ee spi
rituale q cognitionem fat vni
quodq put ad recipe u male
s ee nodo put cognoscere tn put
appetere in q m ordinat ad aliqd
rei ee eius exeute, appet eni
no respicit decet ee spuale
sic cognitio vn pt ee appet nal
sz no cognitio ut tu h e pho p
h q appet s i ultib cogni oz s e
q t i reb nalib s e app h e oz
ut cognitiom no tu p oz ap
petentu sz illg q eai fine
ordinat. Ad 3m dm q o e q
appetit ad appetit i d m q
h aliqm silitu. z tu p on a i
silitudo suffic q e s ee spule
aliaq optet q al appetit
q q cognoscit sz oz q sit silido
s ee n q sz h silido att dup
vno s q for vniq s actu
pfim e i alio z tale e q h q ad
sit assimilat fini no tendit i
fine sz quiescit i fie. Alio
mo h q for vniq e i alio inco
plete i i po s q h ad i s e
forma finib z boni ipo t ed t
i bonu ut fine z appet ipm
z s h u mo m dt appet s o z
in q m e i ca for ipo tio z
q n t o ista po mag e p s ta
z p p iq o z actu i tato rat vehe

met ove inclinacom e q q. co
tingit q omib mot q nalib i
fine intenda q m d q tedt
fine ia e s im silig. Ad xm dm
q cu dr oia bonu appetut
no oz bonu determinari ad h
ut id sz i qui te q vniqz appet
bonu nal sz q omib. sz tu ad
aliq vnum bonu determie. h
vnu eit e e n h e phe p h
q omia e e h ut q q e e h ut
appetut e q q timacom z q
h e e e i actu. vno h e e e i po
Alio sit actu e actu actu z po
q uib z e q h e e e actu appet
e e actu. Ad v dm q unt z vm
no h ut vom sz nib sit z bom
tionem z vom i appetit d u
Ad vi dm q illi z qui opant q
vom appetut bonu psent
puta qui fornicat attendit ad
id q e bonu z delectabile s s m
sz q sit malu s vom e pter
intencom e q, vn bonu e desi
datu p s e malu u d p accns.
Ad vii dm q sic ad sentit ad h
q sit bonu ita ad h q sit ap
petibile dem e b q s ee s bile
no dr ad bonu simplr tab te
u sup addat pfecticb. alie debi
bite z i o p m e e s bale no e
absolute appetibile. u debitis
pfecoib adiunctis vn ph e dt
i p o e th sib delectabile e e no
o z at accipe mala uita et
corrupta u z i i s ti b h e e i mala
simplr z sir fugienda q uib sit
appetibile s q e q dhat rob e i
appetendo z fugiendo ad e e
bonu z corruptum malu ut
malu z corruptum bon vn
ipm tare malo di q bonu s
ph m i v. eth no e e accipit
bonu m q tollit e e i ist ib
ut i mali. q e malu simplr
sz sit bonu s q sit p h e mod

no ccept desidari sub voc boni
Ald viij dd qi apphesiuis po-
tenciis no ee hec e viij q pd di
uide a ppe sui obi h ei fallit
i illis poris q hnt obm vle
sic mete q viug obm e q eu
hat quod e ozti q sit deim
dat a formis ill qb recip
fallit ei i tactu ppo h q quo
hat spalia oba se tn demu
alis vnorgani e q no pt ee
oio abs calido z frigido e tn
quodo pt calidu z frigid
m pptu e mon e qplexionati
medim at neutro e cum ozpe
Appet hat e obm que sbon
vtruo e demudatu tolda
bono s ab bono q appetet
het tuc i po z s simila h illi
sic z po apphesiua ei po ad
spem sui obi Ald ro dd q sic
lap dat pz ioni dirigete i
fine req ggnico sib Naat
no dirigit i fine s dirig Deg
at z ageb apposito quo deg
z dirigit i fine z io oz q hant
finis ggnico ipss at vebrut
Ald x dd q v oi a vec pred
de eo q appetit fine q sscip
i fine dige q rico req q
sciat tn ad fine puetusunt
no at ozi eo q tm i fine digi
Ad xi dd q p quam m ab te
dit i fine que nod h e z de
lect fine eui ahe sic p eande
nnt ra mo decessu z q esci
ssingo ulta no e appetit rede
i fine s s ei po fine fruit th
hppe appet dici no possit eu
quidda ad q appet pti nb
alqua oib appet d Derimat
e ab h e m q deg s ei po fruit
alia i se digit Ald xij dd q
appe tu h man ad bonum et

parte et pulcrum no e cu h m a d i
diusa s ex h e m ipo q appetit
ad bonu appetit sit pulcru
z pace pulcru quid m q pre
i s ipo malefica tu z specifi
catu q i voc boni includ
s bonu addt ozdie ppfici
ad alia vnquiq s appetit
bonu appetit h ipo pulcru
pax at imptat remocoe
pturbacoe z impedi m ad cp
h abt at ipo q ad desidera
desidera e remoto impedi to e
ipu q unt eod appe tu appet
bonu pulcru et pace Ad z dd
q delcta i voc sui includit
vero bonu q delcat z ppo h us
put delcari i fine h ito u ca
q ggnoscut fine s appetu
ggnicoe no imptat i appe
tite ut ex dictis pz tn largi
z impppe accipiendo delcacoe
dr q d i x e o de dr no q
pulcru et bonu e oib desi
drabile et amabile

Scdo quer utru oia appetat
ipm dm tm q s vebi ei
ozdinat i dm ut e ggnoscit
appetit s no oia q ozdina t
ipm ut e ggnoscit ggscit
ipm No em ggnoscere cog-
noscut dm g no oia q ozdi-
nat i ipm ut appeti le appet
ipm s bonum q ab omnibus e
desidatu s p phm ip o e h e
ecentibus mult quit a oz
deg no e e oi g o deg n e
id bonu q ab oib e desidatu
p ug appetit i d q refugit
s quida refugiut dm eu ad-
ent ipm ut h i ipe superbia
corp i c t Job xxi dr ut
deo recede a nobis g n oia
appetut dm p ug appet id

quod het s quida sic bti qui co
sunt hnt ipm deu g n oia
deu appetut s p nat appet q
no e ulli eq q pt hri s sola
voal cata pt hoc deu e sola
sit ad ymaginem et corpo ygo
dei sit q capax e q ut aug
d i li de trini q nao oia na
appetut deu Sz q e q aug
d t li solilo deu diligit q q
dilige pt s oia dilige put
q oia appetut bonu s oia
appetut deu s p uniq q appe
tit nale fine suu pp que e
s omia sut ordinat ad deu
sic i fine pu yo vniu sa app
semetipm opat q e dos s
omia nale appetut deu s n
q omia nale appetut deu
implicite nō at explicite
eld cuiq cui az sciu e q sara
cano pt influe i sim effem
r imgnitu vetip t vtute p te
Ouc at influe cae efficiet
e age Ita influe cae final
e appetit z desidarit ro sicut
sactu agens no agit n p vir
tute i agetis coute i co star auis
finis no appetit n p virtute
finis p(ri)ci e i co exute put se
ordinatur i e. Q ht silitu oz e q
z io sit deus pp hc q e p efficie
ciens agit i omi agete Ita appe
ht q eulting finis appeti i ot
finez s hc e appete ipm deu
implicite sit e nuit q pme
cae e i si ut pnci i q olib
resolue at q olo e i pnci ut
se b cabi pma be tin vtut
voal ipu sola voal na pt sa
vios fine i ipm deu p q da
via resolonis de bt e ut sic
ipm deu explicite appetat
z sic i demratis scijs no u te

sunt qda d p resoloni i pma
pnca. Ita appet q cate voal
ro e veitib d appetitu expli
citu ipi deu sic actu ut hic d
pri. SS q z omia q nuscatia
q gnoscut implicite deu i
q gnito sic aitu ut ht vom ap
peti d p silitudine p bo t
tan e q gnosci lens sip silit
pme vitate s ld 2 SS q p
cee similito dune bon t Dui
niqutu aliq desidaut ee de
sidaut dei silitu z z deu ipli
cite ld 3 SS q deus dup
pt cosidari ut i se ul i effcib
suis s i se qud cu sit ipa ee
bonitatis no pt no diligi qu
ab omib uidetib cu p ee
diligit z tibi q tu quis q cog
noscit tm diligit s i alequis
effcib suis mq e sit q vj no
sit st pene illate ut p e q
gna uide ipe deus refugi
z quoda odio ht eu oz q illi q cu
q tu ad aliq s effcis odiut p
i alijs effcib diligant eu
sic ipi demoes s dyo i s e
de dino appetut eu vine
nali s ipm deu appetut z
diligut ld xi SS q p eti quia
sunt deo appetut sicut oib
bon te z cotinui tu t z itu ipa
suito e sic ia q da hug psis
suo appeti s q mmis no s appet q
imp sto imp tet s ld v SS
q sola cata voal e capax di
e i ipa sola pt ipm q g se et
ama e explicite s ae t cate
pticipat diuina silitu z t ipm
deu appetut.

Tercio quit utru appet
sit q da pat po alia sciu
q no poccini aie no ordina
n ad opa uite s opa uite dur

1
2
3
In se
In effectibus
odio
4

quiq aiata ab inaiatis distiguu
sz appetitu no distiguunt aiata
ab inaiatis qr z inaiata bonu
appetunt g o appetitus no e spal
po aie, p appetitus n ad ee n q
qda dictio i fine, sz appetitus
nal suff ad hoc q ad p ipm d
ga i fine g no oz sup addi
appetitu aiale q sit spal po
aie, p opponentes z pcedunt pces
tinos Sz ad e e ti ing appetitus
nal z aial s bo g g ead e p oul
opo sz appetitus nal no e po aie
g ont alis, p appetitus e vei no
hitess aug q sz i alibz iap cog
incon bom h g cog com boi
no requirat i alibz ais appetitus
qui spale acquirat pom p spal
po ordinat ad spale actu gem
biimbz aie po s, sz appetitu bon
e que omibz potencijs aie q pz
ex h q quelz po appetit sim
obiu z delca i ipo g o appetitus ia
no e spal po aie p si ipa appeti
appeti bonum dut appet bonu
quil a bonu s si at appetat
bonu quil cu po aa appetat
bonu ptiou vel appetitia pono
eit spal po sz alis, Si at appe
tat bonu s cu z quelz aa po e
bonu appetat pi voe quelz aa
po dici potest appetitus g no eit
aliq po quespal dcat dici
appetitus, Sz g e q phs appetitu
ponit spale po in aie z de aia
no dcy q appetitus e spal po aie
ad cuius euidetia sciendum e q cu po e
aie ordinen ad opa que sunt
aiatorz ppa h e aliq opo h
q ad ea spal po aie deputet
q opa e ppa opo aiati, Sunt at
aliq opo q sh vnu mo q quib e
aiatis t no aiatis sz aliuo mo
e aiatorz ppa sic moue et

guaret. hec cu spualeb hut in
ut moueat sz non mouet moueat
tor at mouen quidz z quib
vnu possit altiz moue no tu
aliq corp pt moue seipm q
i q mouet se ipa ut p t viij o
phis dimidm i duab p q
vna e moueb z alia mota
q quidz i vebz puie cor libz e
no pt q formie corp no put
ee moueteb quinis possit ee
motq puit ut a q ad mo
sit inobtutu e gintab e pu
quomo no tu e motor ab h o
tingit, tupp simplit e corp
inaiatorz quo hut tata diu
sitate i ptibz ut vna p possit
ee moueb z alia mota, tu z
p mobli e tinali e formi
quecz longe e distat a fois
sepatis quorz e moue no re
tinet ut moue possint sz s
ut sunt motq puoi a, vnde no
aiate sit q potte ex na spua
li z corli vn pti cib ee vna
pb moueb z alia mota, ta
motu locale qui si ab moti
ti q mo q moue effici h mo
ppa actio corpz aiatorz ut
ipa se ipa moueat ad det
inatab spceb motq incuiu i
alibz spceb poe ordinate sic
ad motu locale i alibz uib
motia i plantis ud z alibz
uib augmntatia ad motu
augmty nutritia ad motu
altacois, g natia ad motu
gnonis, Sil z appetitus q
quodam e que oibz sit q da
spale aiatis. s alibz mo q
lib moui appetitus z moueb
appetitu y bon apph e.
sit z moueb appetitu s phy
i iij o de aia, vn sic alia mo
ueri ex se palib. Ita z z ap
petitu ex se z p h sic uib
motia e spal i aia po stat
uib appetitia, Ad p i pz

solo p audita Ad 2m dd q
tz alia nata st ptia pax
diua boni te conueniencia actib
in fidib rebz inde e q indiget
multis opanibz z auxilijs
ad sua pfectoy sic quipt co
sequi pfcam sanit e multis exe
cicijs e p pugior sanit quam
qui no pt pcipe in modica
sanit e z ob ht no indiget in
modo exercicio sz exemplu phi
2o celi z mus tio tn appe nal
sit determinat ad vnu n posset
ee multiformis ut tot diuisas
extendat quot alia indiget
necy fuit ut alib sup adde
appetit alis quib apphesioz
ut ex multitu apphesioz e
alr diuisa fere Ad 3m dd q
q omnis bonu appeta tap ap
petitu nale quip appe alz
kup appe tu nale no appetit
ad bonu ex se sicut p diale
tio ad appetend bonu appe tu
ali exigit po quero exigit
ad appeted p appe tu nale
z p bonu i q tendit appetit
nal e determinatu z vniforo
no at ita de bono q appeti
p appetu alem z pt similiter
indici deductu e motiua Ad
4m dd q appetes bonum quod
hre bonu h comtune ea
qualis a cognoscitur h sz
conclusio phi q at e bonu
ut cognoscitur b ipmu no exclud
quin possit ipm appetere Ad 7. dd
q in magz po appetit sun obm
appetitu nali sz appet nal
ad spale pom ptinet z q ap
petit nal e determinat ad vnu
aliud at se apphesionum inde e
q singule po e appetunt bonu
determinatu sz nis appetitiua
appetit omne bonu apphe
su n tn se q sit gnal po q
bo ce appet spalis moto Ad

pz soluco ad ultimum

Qrto querit utrum nobis vel vobis
sit alia po pt appetitu
apphensiue pt sz q no videt
detat eni diua ad obm no
diuisificat pos sz obm no
z appet no diuit nisi p diuas
actuales bono q p se obm ap
petit no conuenient alio differre
sed q nobis e boni apphesi p intellectu
appet at sens e boni apphesi
p sensum q accidit bono ingm
e bonu g no nobis no e alia po
ab appetitu P pnis appetitua
sensitiua amellectiua diuit p ptine
z vlr q sens apphendit ptica
intelct actualia sz p ph e no pt
distingui appet sensitiuus ps
z intelliue q z ois appetitus
e boni i rebz existens q no e
vle sz singulre g no dz dici
p appet vnal qui e nobis sit
alia po ab appe tu sensitiuo p
moiz quo intct e alia po a sensu
P pt apphesiony se appetitua
ita appetitua se nis motiua
no e alia z alia i volalibz
z in ronalibz g out appetitua
z idm q p pus P p phe 3o de aia
distinguit v gnia potz aiet
operum q vnu melius quoz
intelctiuu z augmtiu sensitiuz
appetitu z y motu sz loctm z in
intellctu vbi intct a sensu distingit
no at appet intellctiua ab
appetitu sensitiuo g q in gnuo dis
tingua po appetitua supioz
ab inferiori sic po apphesiua
supior a po apphesiua inferiori
Ex z e q phe 3o de aia distingt
note ab appe tu sensitiuo p quem
cumq sit ordinata ad inuicem
oz ee distincta sz appet intel
lectiuus e supioz appetitu sensitiuo s
p phe 3o de aia z z moz ipm mut
sicut spa spam ut ibm dd g nobis e

alia potentia ab appetitu sensitivo. Respondeo dicendum quod voluntas est alia potentia ab appetitu sensitivo. Ad cuius evidentiam sciendum est quod sicut appetitus sensitivus distinguitur ab appetitu naturali propter perfectiorem modum appetendi, ita et appetitus voluntatis ab appetitu sensitivo. Quanto enim aliqua natura est deo propinquior tanto expressior in ea divine dignitatis similitudo invenitur. Hoc autem ad divinam dignitatem pertinet ut omnia moveat et inclinet et dirigat, ipse a nullo alio motus aut inclinatus aut directus. Unde quanto aliqua natura est deo vicinior tanto minus ab eo inclinatur et magis nata est seipsam inclinare. Natura ergo insensibilis, que ratione sue materialitatis est maxime a deo remota, inclinatur quidem in aliquem finem, non tamen est in ea aliquid inclinans, sed solum inclinationis principium, ut ex predictis patet. Natura autem sensitiva, ut deo propinquior, in seipsa habet aliquid inclinans, scilicet appetibile apprehensum, sed tamen inclinatio ipsa non est ei in potestate ipsius animalis quod inclinatur, sed est ei aliunde determinata. Animal enim ad aspectum delectabilis non potest non concupiscere illud, quia ipsa animalia non habent dominium sue inclinationis. Unde non agunt sed magis aguntur, secundum Damascenum. Et hoc ideo est quia vis appetitiva sensitiva habet organum corporale, et ideo vicina est dispositionibus materie et rerum corporalium, ut moveatur magis quam moveat. Sed natura rationalis, que est deo vicinissima, non solum habet inclinationem ad aliquid sicut inanimata, nec solum movens hanc inclinationem quasi aliunde eis determinatam sicut natura sensibilis, sed ultra hoc habet in potestate ipsam inclinationem, ut non sit ei necessarium inclinari ad appetibile apprehensum, sed possit inclinari vel non inclinari. Et ipsa inclinatio non determinatur ei ab alio, sed a

seipsa. Et hoc quidem competit ei in quantum non utitur organo corporali; et ideo recedens magis a natura mobilis accedit ad naturam moventis et agentis. Quod autem aliquid determinet sibi inclinationem in finem non potest contingere nisi cognoscat finem et habitudinem finis in ea que sunt ad finem, quod est tantum rationis. Et ideo talis appetitus non determinatus ex aliquo alio de necessitate sequitur apprehensionem rationis. Unde appetitus rationalis, qui voluntas dicitur, est alia potentia ab appetitu sensitivo.

Ad primum ergo dicendum quod vires appetitive non distinguuntur diversitate per hoc quod est esse consequens apprehensionem hanc vel illam, sed ex hoc quod est determinare sibi inclinationem vel habere inclinationem determinatam ab alio, que duo exigunt potentias non unius modi; sed hec diversitas diversitatem apprehensionum consequitur, ut ex predictis patet. Unde quamvis ex genere actus distinctio appetitivarum virium penes distinctionem apprehensivarum non principaliter.

Ad secundum dicendum quod quamvis appetitus semper procedat ad aliquod particulare, ex universali tamen quod est communi modo particulare et non ulterius inde ad appetitum, quia movetur per apprehensionem alicuius universalis conditionis, sicut appetitus hoc bonum ex hoc quod consideratur bonum simpliciter esse appetendum; vel quia non per apprehensionem particularis sed per suam particularitatem. Et ideo sic appetitus ex genere distinguitur per diversam apprehensionem, quia sensualitas et ex genere distinguitur per universale et particulare.

Ad tertium dicendum quod quia motus et operationes sunt in singularibus, et ab universali opinione non possunt fieri, ideo ad actiones particulares voluntas movetur mediante assumptione particulari

nec potest universalis conceptio intellectus appli-
cari ad electionem operis quae est circa
contingentia operabilia, ut dicitur in vi
ethicorum. Unde mediante apprehensione
particulari ratio movet, quia secundum appre-
hensionem ultimum intellectus mediante
particulari apprehensione. Consequenter non re-
quiritur alia potentia motiva unde
distinguitur intellectus ut alia videtur
sensitivi sicut est de appetitu qui im-
mediate sequitur apprehensionem et per
motivam imperata de quo obiectum
tangit est enim affixa universa-
liter individuis. Unde non potest intellectus
particulare quia organo non utitur. Ad 2m
dicendum quod [illegible] intellectus dicitur per rationes
apprehensibilis magis nunc est apprehensibile
particulare quia ad diversa genera pertinet
potentiarum, sed [illegible] tenet in appre-
hendendo particularia, intellectus autem in appre-
hendendo universalia. Appetitus autem superior
et inferior non dicuntur per diversas ap-
petibiles magis nunc est appetibile universale
bonum tendat. Appetitus quoque
utrique sed dicuntur per diversos modos
appetendi ut ex dictis patet
sit quidem diversae potentiae secundum di-
versarum potentiarum genera.

Quarto quaeritur utrum homo ad de-
necessitate velit [illegible]. Et videtur quod sic
per Augustinum in xiii de Trinitate: beati-
tudinem omnes una voluntate expetunt, sed quod
ab omnibus quaeritur expeti de
necessitate expetitur. Si enim non de
necessitate contingeret ab aliquo non
expeti. Ergo homo de necessitate ad
expetit. Praeterea omnem motum perfecte
dicitur de necessitate moveri sicut
mobile sed secundum philosophum in iii de anima
bonum est motivum non [illegible] apprehe-
nsum ergo cum ad sit perfectum bonum
sicut deus et beatitudo ut est dictum in i
ethicorum ad [illegible] quod necesse est de necessitate
moveri et ita aut voluntatem ad necessitate

appetit. Praeterea immutabilitas est ita quod
aliquid non possit, sed potentia
ad organis [illegible] cognoscitur
sit per principium de motiva
sensitiva cum maior potentia quam non
quae habet [illegible] quae habet in malo
obiectum sicut est bonum in rebus
particularibus ex quo sit obiectum
non est [illegible] intellectus cognoscit ut ad
deum [illegible] movetur ut dicitur in v
methaphysice quod non habet ad deum necessitate
appetat. Praeterea necessitas non venit
alio [illegible] libertatem
necessitas opposita sed non omnis
necessitas impedit libertatem
unde dicit Augustinus v de civitate dei si
diffinitur necessitas secundum quam
dicimus necesse esse ut ita sit vel ita
fiat nescio cur eam timeamus
ne nobis libertatem auferat. Non
ergo non ad de necessitate multa
[illegible] necessarium est quod non potest non esse
sed deus non potest non velle bonum
sicut non potest non esse bonus. Ergo necesse
multa bona et ita aliquid nos
necesse multa ad [illegible] ergo per causam
quod per primam non [illegible] mortem
suo pondere ad [illegible] trahit
[illegible] non committitur [illegible]
secundum Augustinum cum ipso tamen sit quoddam
motum violentum ut patet per vii
physicorum. Ad [illegible] potest violenter cogi
ad ad de necessitate volendum.
Praeterea sicut magister in 2o de 1 libro est fuit
ex libro Augustini in 2 [illegible] ista
culpe non potest homo non peccare
[illegible] reparationem moralium [illegible]
parationem saltem venialium
sed [illegible] moralia [illegible] venialia
et voluntarium [illegible] ad statum hominis
[illegible] non potest non velle [illegible]
[illegible] et de necessitate
nos ad [illegible] quanto ad magis
naturale ad [illegible] tanto magis
naturale ad necessitatem [illegible] sed
bonum magis potest movere quam [illegible]

tale bonum sit in rebus, vm̄ autem vocatur
tamen ut dicitur in 9 methaphysice cum verum
cogat intellectum multo fortius
bonum cogeret voluntatem. Propter bonum
fortius imprimit quam verum, quod patet
ex hoc quod amor qui est impressio
boni est magis intimus quam cognitio
que est impressio. Amor enim sicut
dicit Augustinus est vita quedam copulans
amantem amato. Ergo bonum magis
potest inferre necessitatem voluntati quam verum
intellectui. Et idem quod prius. Propter quod
aliquid potest magis pati in sua operatione
tanto magis potest ab aliis cogi. Sed
voluntas magis patitur in sua operatione quam
homo. Cum sicut Augustinus xii de trinitate
fortior sit passio voluntatis, aut non
secundum motum ab appetibilibus, ergo magis
potest voluntas cogi ab appetibilibus
quam vero a cognoscibilibus. Et idem quod prius.
Propter praesentiam necessitatis intellectus
sicut ad praesens movens intellectus, ergo
voluntas ad devotionem multo probabilius
moveretur. Summum bonum est per se volibile
quod quoniam sibi ipsum fert
vos praesentem multum secundum ipsum
fert ergo naturale fert ipsum,
ergo nos per se praesens multum summum bonum.
Propter quod cognito et scientia necessitatis
sicut omnibus hominibus naturaliter vo-
lunt scire, secundum philosophum in 1° methaphysice, ita
naturaliter volunt bonum, ergo in voluntate
boni necessitas. Item propter glo-
riam unam dicitur quod nos multum non
bonum sed ea quae nisi sint
deviationes, ergo nos multum de-
necessitate bonum. Propter quod augetur
et minuit potest tolli per ipsum, autem
sed libertas non augetur et minuitur
libertatis cum arbitrii habuit homo ante
peccatum quantum post peccatum, sed augetur
ergo libertas non potest tolli.
Sed tamen nos potest devotionem cogi.
Sed contra Augustinus in 5 de civitate dei, sed
ad devotionem non est necessitas

Sed omne quod voluntate non
ergo nos non multum ad devotionem.
Propter hoc dicitur quod liberum arbitrium potes-
tissimum est sub deo, sed quod est tale
non potest cogi ab aliquo, ergo nos
non potest cogi ad devotionem
voluntatis. Propter libertas opponitur necessitati,
sed nos liberi ergo devotione
ad multum. Propter bonum dicitur quod libertas arbitrii
et omnis voluntas a necessitate
nostra, sed dignitas non aufertur,
non potest ergo non potest nos devotio-
nem ad multum. Propter potentia sunt ad
voluntatis secundum se habent ad opposita
philosophus, sed nos erraat per se
voluntatis, dicitur in 9° de magis
se habet ad opposita, ergo non de-
necessitate determinatur ad aliquid,
quam non necessitate determinatur ad ad-
naturaliter determinatur ad 1°. Sed
nos quale appetitu vivendi
ergo nos non devotione ad quod
per se eius quod ad devotionem dicit
secundum voluntatem quod nos dominium
summus habemus quod est in nobis quod dominium
suum possumus velle et nolle,
sed quod nos multum potest velle
et nolle, ergo non devotionem
ad multum. Propter quod dicitur quod sicut potest
accipi ex verbis Augustini in 5 de
civitate dei, duplex est necessitas, scilicet
necessitas coactionis et hec tollit
voluntatem et secundum potest et necessitas
naturalis inclinationis et hec dicitur
dum devotionem voluntas et tali
necessitate nos ad devotionem voluntatis.
Ad quod enim ad sciendum est quod in rebus
ordinatis ordo primi includit
2° et 3° inveniuntur solum quod
quod competit secundum rationem primam, sed etiam
quod competit secundum rationem primi sicut
homini convenit non solum quod competit
sed quod etiam competit secundum primam rationem
quod est vitalis sed etiam sensualitati
quod competit secundum rationem
quod est alicuius unius. Et sic ...

videmus in sensibilibus quod cum sensus
tactus sit quasi fundamentum aliorum
sensuum in organis unitus quibus sensus non
solum invenitur proprietas ab illius sensus
cuius est proprium organum sed proprie-
tas tactus sic non solum sentit
album et nigrum in organo
visus sed etiam sentit calidum et
frigidum et corrumpitur ab eorum
excellentiis sicut patet de organis
tactus natura autem et nobis hominis
ordinata est ut est propinquius quantum
natura sit quod omne quod est in rebus in-
natura quedam dispositio in [illegible]
tenetur non solum quod non est sed
id quod nec est actu et cognitum est
ut a deo sit ordinata in bonum
naturale appetitus id est voluntas non
ipsi inclinat aliquid appetitus
boni secundum conveniens est patet. Habet ap-
petere ad simpliciter determinationem non
repugnat licet eius appetitus in-
nobis est. Sit autem ordo nec ad
voluntatem ita perfecte ordo eorum
quae naturaliter vult nos ad aliud tamen
quorum ex se ipsa determinatur non
repugnat ratio sit natura enim fun-
damentum ita appetibile quod natura
appetitur est aliorum appetibilium
principium et fundamentum in appetibi-
libus autem finis est fundamentum et
principium eorum quae sunt ad finem cum
quaeritur propter finem non appetatur
nisi quia est finis ratio id quod nos de
necessitate vult quia naturalis inclina-
tionem determinata est sibi ultimus
ut beatitudo et ea quae in ipso includuntur
ut esse cognitio veritatis et alia huius-
modi aliquando non de necessitate de-
terminatur naturalis inclinatio sed propria
dispositione absque [illegible] quibus
autem quodam ultimam inclinationem
ultimum finem vult nos non tamen

non coactio ex quo ad id quod volendo
cogatur. Coactio enim nihil aliud est
quam violentia: violentum autem inductio
violentum autem secundum philosophum in 3 ethicorum
est cuius principium est extra nihil conferente
vim passo sic si lapis sursum pro-
iciatur quia non ex quodammodo de se ad
hunc motum inclinatur sed contra
nobis sit quod a inclinatio eo quod
appetitus quidam non potest cogi
ut nobis adveniat et inclinationem
eius non sit in [illegible] ita non potest coti-
[illegible] ut nobis ad coacte vel
violente velit et si ad naturalem in-
clinationem velit propter quod nobis
non necesse ad multa necessario [illegible]
actionibus multa tamen ad necessitati 1
naturalis inclinationibus [illegible]
[illegible] quibus appetitus beatitu-
dinis procedit ex aliqua coactione
sed ex naturali inclinatione [illegible] 2
[illegible] quantumcumque aliquod bonum
efficaciter moveat nos
non tamen coget propter quod ex
quo potest [illegible] vult ad potentiam
[illegible] quae est contra coactio-
nem propter [illegible] aliquid contingit
ut nobis determinatur ad inclinationem
naturalem [illegible] 3
[illegible] ad naturale sic
et nobis ad naturale multa secundum co-
actionem non est quia [illegible]
[illegible] sit et nos [illegible]
habeat inclinationem ad [illegible]
nominat ipsam inclinationem hominis
sed nobis ipsam inclinationem hominis
nominat [illegible] sit [illegible]
sit sed hominis inclinationem [illegible]
[illegible] non potest esse violentum [illegible]
[illegible] potest esse inclinationem hominis
est nobis [illegible] aliquid [illegible] aliquid
[illegible] efficacia [illegible]
[illegible] ad [illegible] 4
[illegible]
[illegible] naturali quamvis [illegible]
non concludimus [illegible] aliquid
[illegible] dicamus [illegible].

sicut eti dms ee ipe cum est
netim p se ipm ut dixi i v meth
vn pz solo ad v. Ad vi dd q
pctm comissionis no trahit co
gendo uo te sz inclinado inq
puat gram p qua ho fortifi
tabat q pctm z inq z ex
actu pcti relinquit disposit
hit qz aiam inclinans ad se
quens pctm. Ad vij dd q a
hc e duplex opio quidam ent
q ho qui tu cumqz e i statu pcti
mortl pt pctm mortle vitare
p liberta te uo te exponit q
dr No pt no pctare i n hoc
pctm no pt sit z vidett dd o
hoc visu z utimisu pt at si
cas no pctare i no uti pcto
z sz h pz q n a ucces induci
t uolunta te ad co sentiend pcto
Alii at dnt q si homo i statu
bquit e no pt pctm veniale
uitare no qum possit vitare h
alt i d sz q no pt uitare oia
ut si ui committat z tacte de
marlibz i eo qui gvamno ht
z sz h z pz q n uos no ht uecte
uelle h cuti d quiuis sine gr
iueniat desi ub ab indeficit
inclinatoe i bonu. Ad viij
dd q si for vecep i aliquo no
mouetur i quo recipi sz ipm
hoc tale form e ipm inbtu
ee sz no ab extrinseci agente
sicut corpus q calefat p igne
no mouetur a calore recepto sz ab
igne ita z mit q no mou a
specia recepta aut ausq co
recipiam spem sz ab aliq re
extrinseci qui imprimit i ipm mentu
sicut emt q agens ulfatas
ut ad h q z psit vn i e ppon
coatu in mitiitate bo y effim
vn vn pp h q e i apphesioe

no e in ignatum mouet iment tu
q in bonu affirmat z ph q uos
no e cogit a bono no e ex in
sufficia boni ad mouend
sz ex ipa rone uol ut exp dar
pz z ph pz solo ad xi. Ad x
dd q re bq e ex aiam no
imprimit spem sua i mentu
p q ie n p opom inte q agente
e p tacto dr aiq i se ipa for
mas rerum i nformet z sili z
no e sine opone uol q quos
i appetibile tendat vnu vo no
sed z p pt dici si ad pcedam
dud. Ad xi dd q p rm bo e
p s voluntatu uos p se e na
h z mult no e tu p sp mult d i
actu pro cum oz ea q n alio st
ane generatio ptt actu i aia e
sicut p res que sentiat q q ta
no ptt actu co sidat. Ad xij
dd q quo ad eande uecitate
ptiet uecitas q p sciam ad
nect o ggnoscit z uecitas q
de uecti te sciam appetimu
p rm e impt ee simil uecti te q coac
tois sz 2m no sunt uecitate
nal inclinatois tc z uos
de uecti tc mult bonum q
nalit mult bonum. Et ph
pz solo ad xiij. Ad xiiij dd
q libertas q augetur z minuitur
e libtas a pcto z a miseria
no at libtas a coactoe
vnd sed q uos possit ad
h deduci q cogat. Ad p m
at i g am dd q auctas e
intellectualis de uecti te coacte
q reprugt uol i no at de uecit
nal inclinatoib q si augm
i p. deci. de uol no reprugt
Ad 2m dd q no pz ad p pon
uo q sinaliter ita recedunt
ad fal sz ad equitate sic

sicut gratia et virtuosis quanto
maior necessitate de corpore fertur
pertinet autem ad eius infirmitatem
si ab alio cogetur. Ad 3m dicendum
quod libertas secundum aug. opponitur necessitati
coactionis non autem naturali inclinationi.
Ad 4m dicendum quod necessitas naturalis non
repugnat dignitati voluntatis sed sola
necessitas coactionis. Ad 5m dicendum
quod voluntas in quantum est vis ordinata ad op-
posita se habet hoc est enim considerare
potentiam secundum se ipsam et eius principium sed prout
est natura quedam non se habet eadem
in quantum ad unum. Ad 6m dicendum quod
voluntas dividitur contra appetitum naturalem
cum precise consideratur. quia est naturalis
tamen sit hoc quantum ad quod est altum
non autem dividitur contra appetitum naturalem
absolute sed includit ipsum sicut
continens includit autem. Ad 7m dicendum quod
ratio et precepta de novo sed quando voluntas
est homini principium et non ut in quantum est
voluntas quod sit domina suorum actuum.

Sexto queritur utrum voluntas demonum
velit quod non sit multum sine quod
quanto enim aliquid est nobilius tanto
est immutabilius sed prius est nobilius
quam esse intelligere quam prius
est velle quam intelligere ergo velle
est immutabilius quam esse sed esse est
voluntas est immutabile quia est incor-
ruptibile ergo et velle eorum est im-
mutabile et ideo quod semel voluntas
nostra vult semper vult. Item quanto est ad deum
conformior tanto est immutabilior
sed magis conformatur natura deo
sua conformitate quam est similitudine
quam prima conformitate quam est ymago
ymaginis et prima autem conformatur et habet
immutabiliter quia non potest ymaginem
amittere natura sed ipsi potest ymaginem
tantum hoc ergo et secunda conformitate
quam est similitudinis constituit ei de-
bita nostra ordinatione habebit in-
mutabiliter ut voluntas immutabiliter
velit bonum non possit velle
malum. preterea sicut se habet actus ad
eius activam potentiam ad eius possibile
sed demonum sit actum bonum non potest
ad actum malum facere quia demonum
potentia quam bona est non potest producere ad
quod sit malum in potentia ita voluntas que
divina potentia produxit non potest in
malum. preterea secundum philosophum in 3 physicorum et 7 ethicorum
sicut principia se habent ad conclusiones
in speculativis demonstrationibus ita finis
ad ea que sunt ad finem in operabilibus
et appetibilibus sed ex principiis
que sunt naturaliter scita inducitur
immutabiliter conclusio demonstrationis
cognoscitur ergo ex hoc quod voluntas
demonum vult finem ultimum per
modum ad demonum dicendum et
volet omnia alia que sunt finem ultimum
ordinata per omnem modum quod est naturaliter
determinatum ad ad demonum dicendum
consequentia est ad impediens
sed voluntas naturaliter vult bonum ut
dicit glosa ro. 7 ergo immutabiliter
vult bonum cum non sit ad quod
eam impedire possit eo quod est
sub deo potentissima substantia
preterea tenebre opponuntur lucidi tamen na-
ture bono sed intellectus qui est naturaliter
determinatus ad cognoscendum
lucem et lucida ita natura eam
que dei per ea tenebrosa in dicendum non potest
ergo et voluntas eorum cum abiit est bonum
ita immutabiliter vult bonum quod
malum nunquam velle potest. Item
voluntas habet aliquam necessitatem non
solum respectu finis ultimi sed etiam
respectu aliorum. Sed quia aug. dicit
quod voluntas est que peccatur et recte vivitur
quod voluntas non se habet immutabiliter
nec ad bonum nec ad malum
preterea secundum aug. peccatum est adeo non
si non sit voluntarium non est peccatum
sicut peccatum nunc est a nostro peccatum
necessarium quod exprimitur per ecclesiam
Ru. dicendum quod ex hoc ad deducendum

quae est nullo modo determinatum ad unum
contingentibus indeterminate se
habeat voluntas multorum non habet ra-
tionem necessitatis sed voluntas corporis tamen ad
quemcumque aliam inclinationem determinatur
ut dictum est quia omne mobile
reducitur ad immobile et indeter-
minatum ad determinatum sic ad
primam motionem oportet quod ad quod
est determinata sit primum ap-
petendi ea ad quod est determinata
et hoc est finis ultimus ut dictum est
Invenitur autem indeterminatio non solum
respectu finis vel respectu obiecti et
respectu actus et voluntatis ordinis in
finem. Respectu obiecti quidem est
indeterminata quantum ad ea quae
sunt ad finem non quantum ad ipsum
finem ultimum ut dictum est quo
contingit quia ad finem ultimum
multis viis pervenitur per et diversi
diverse competit pervenire
ipsum et ideo non potuit esse appe-
titus non determinatus in ea quae
sunt ad finem sicut in rebus naturalibus
quae ad certum finem et determinatum
non habent nisi certas et determinatas
vias. Et propter quod res naturales sic de-
necessitate appetunt finem quod etiam
ea quae sunt ad finem ut non sit in
eis accipere quod possit appetere
vel non appetere sed nos de
necessitate appetimus finem ultimum
ut non possimus ipsum non appetere
sed non de necessitate appetimus ad
eorum quae sunt ad finem unumquodque
hunc (?) in potestate nostra appetere hoc
vel id. Secundo est nobis indeterminata
voluntas actus quia [illegible] obiectum deter-
minatum possumus uti actu suo cum
volumus vel non uti, possumus enim exire
in actum volendi vel etiam cogitandi
et non exire (?) quod in rebus naturalibus non

contingit. Grave enim semper descen-
dit deorsum in actu nisi aliquod prohi-
beat, quod ex eo inde contingit
quod res naturales non sunt mote
a seipsis sed ab aliis, unde
et eis movere vel non movere
ad voluntatem moventis a seipsis
et inde est quod nos possumus velle et
non velle. Tertio indeterminatio nostra
est voluntatis ordinis ad finem in
quantum nos possumus appetere id quod
secundum veritatem in finem debitum
ordinatur vel quod habet apparentiam tantum
et haec indeterminatio ex duobus
contingit, scilicet ex indeterminatione
obiecti in hiis quae sunt ad finem
et etiam ex indeterminatione ap-
prehensionis quae potest esse et non vera
Sicut enim ex aliquo principio non
dato non sequitur conclusio nisi per
aliquam rationem falsitate vel
assumentes aliquod falsum vel ipso
ordinata perveniri [illegible]
[illegible] et ex quo homo appetit [illegible]
ultimi finis non possunt [illegible] quod ad
ad appetitum [illegible] accipere
adhuc ordinabile in finem. Quod
est ordinabile in finem sit quod ap-
petit beatitudinem appetitu vo-
luntatis deducitur in appetendo
fornicationem [illegible] apprehe-
ndit ut quoddam bonum [illegible]
quoddam delectabile et non ordinabile
in beatitudinem vel ut quandam
imaginem eius et ex hoc sequitur inde-
terminatio nostra qua possumus bonum vel
malum appetere. Circa autem nos dicitur
[illegible] libera [illegible] necessitate non habet
libertas [illegible] considerabi-
lis quantum ad actum in quantum possumus
velle et non velle et quantum ad
obiectum in quantum possumus velle hoc vel illud
et eius opposita tamen ad ordinem
finis in quantum possumus velle bonum et malum.

Ozquitu ad p[ri]m[u]m hoc p[er] m[od]um lib[er]-
tas uo[lunta]tis i[n] quo[rum] statu ne
respicit q[ue] obi[ecti] z m[od]o hoc
e respcu quorunda ob ore-
s respcu corp[or]is q[uan]t[um] ad fine[m]
ut respcu cui[us] statu[s] ne
h illi[us] tn[.] q[uonia]m na deficere p[er]t
naubi no[n] e[st] defectus i app[re]-
hendendo t[amen] o[stendendo] no[n] p[otes]t ee
no[n] b[ona] malit[er] i h[is] q[uan]t[um] ad
fine[m] sic p[ro]z i bt ubi t[ame]n tanto
deo q[uod] nolle malu[m] no[n] e[st] lib[er]-
tas n[on] p[ro]b libert[atis] q[uo]m[od]o
sit q[ua]da[m] libert[as] signu[m] eid
p[ro]p[ter]go d[ici]t q[uod] ee aucno e[st] de-
t[er]minatu a se ip[s]a h ab alio
h ip[s]a det[er]minat se [et] sunuelle
tio q[uo]m[od]o ee sit tum tale
tn uelle indet[er]minatu est
ac p[er] h[oc] i diu[er]sa flexibile
t t[ame]n no[n] e[st] vi[?] q[uod] intellire
sit nobli[us] q[uam] ee si deter-
mina[tur] ab ee p[ri]mo sit ee e[st]
cis ee nobli[us] h d[icitu]r p[ro]p[ter] v[er]o
de d[ici]t no[n] eid[em] q[uod] d[ici]t q[uod] cosor-
mit ab ymaginib[us] att[en]d[er]e
h p[ro]b[us] nale b[ona] q[uan]t[um] ei de t[er]iate
anat[ur]i cosortabios p[ro]pr[ie]
Oz p[ri]m[u]m cosortab q[uod] e[st] s[ta]tutu[m]
e[st] p[er] grant[er] h[ic] q[uod] ac[tu] utu tu
ad q[uo]m[od]o mia ordina p[er] actu
uolun[tas] quit sua p[re]tate con-
sistit t id ista cosortabn
p[ro] manet eid[em] d[ici]t q[uod] do
no[n] e[st] p[ro] passiua[m] mal q[uod]
distingui[tur] q[uod] actu de q[uo] ob
predit h p[ro] actiua que e[st]
ip[s]e act[us] h[ic] v[er]u[m] q[uod] p[ro]z e[st] potes
q[uo]d e[st] h q[uod] e[st] actu t tu h[ic] q[ui] no[n]
sit flexibilis ad malu[m] no[n]
h[ab]et h[oc] p[er] e[ss]e a deo h[oc] p[er] e[ss]e de no[n]
eid[em] d[ici]t q[ui] sit y[m] de[mon]stratib[us]
q[uod] clerb h[ab]e[n]do sic h[ab]et ad p[ri]ma

quemota q[ue]ctione v[er]o mo[do] p[ri]m[u]m
t[ame]n p[ri]m[u]s h[ab]et determinato[rum] to-
clon[is] respcu p[ri]m[i] corp[or]is ex
ip[s]is p[ri]m[is] h[ab]et t[ame]n q[uo]d cogit[ur] ad
cosecuata[m] q[ue]ctionib[us] h e[st] aq[ue]
s[ed] ad fine[m] no[n] h[ab]et h[ab]et det[er]-
minato[rum] v[er]e[?] finib[us] ut vi moto
aliq[uo] corp[or]e v[er]e h[ab]o[n]ca finib[us]
cu[m] p[er] diu[er]sa ab ma[n]ib[us] poss[ibile] p[er]ueni-
ad fine[m] ulti[m]u[m] h[ic] v[er]o var[ie]t[ate]
ut p[er] appetitu[m] astio cotra
q[uem] appetu uolum[us] v[er]e[?]
finib[us] no[n] ind[?] nolt nota b[e]n[e]
respcu corp[or]is q[uan]t[um] ad fine[m]
eid[em] v[er]o d[ici]t quob[?] mult[um] nale
bonu[m] h no[n] det[er]minate h[ic] bo-
n[um] ut i bonu[m] sit infiib[?] nale
uidet colore h no[n] h[ab]et ut i[n]
det[er]minate p[ri]m[u]s h[oc] q[uod] p[ro]z mult
mult sub r[ati]o[n]e boni no[n] t[ame]n oz
q[uod] sit h[oc] ut i d bonu[m] uelit z ad
v[er]o d[ici]t q[uod] ut e[st] a deo malu[m] q[uod]
no[n] possit h[ab]ere aliq[uem] p[er] p[er]-
boni t r[ati]o[n]e illi[us] boni h[ab]et
q[uod] moue[re] possit appetitu[m]

Septimo quit[ur] utr[um] ab[solu]t[e] me-
li[us] sit uolendo i[n] q[uod] deu[m] t[ame]n
mult[um] t[ame]n q[uod] no[n] h[ab]et i q[uod] de-
u[m] t[ame]n te mult nale mult h na-
lib[us] no[n] m[od]o m[od]o g[?] o t ah no[n] te
no[n] m[od]o m[od]o q[uod] pt tu t de[mon]tu
s[ed] e[st] t id h[ic] h[ab]et de u[er]e t eo q[uod]
uit ac[tu] no[n] p[otes]t h aug[ustinus] q[uod] u[er]o[?] no[n]
mult t eo q[uod] deu[m] t[ame]n te mult.
p[ro]p[ter] q[uod] ind[?] p[er] actu[m] utut[?]
h o[m]nib[us] act[us] q[uod] virtut[es] e[st] ex
cl[ar]o e[st] no[n] ab ex nali incli[nati]o[n]e
s[?] go q[uod] m[od]o et e[st] eo q[uod] deu[m] t[ame]n te
mult Oz q[uod] di[?] nale ex[?] p[?]nu
q[uod] et h t[ame]n appetit h t dilt[?] ac
deu[m] m[od]o g[?] o t eo q[uod] p[ro]o q[uod] h[ic] u[er]o
m[er]itu[m] p[otes]t p[ro] b[ea]titudo i[n] ita act[us]
cosistit h sct[?] m[od]o endo uit a
et[er]na m[od]o g[?] ab nic uolendo

id quod naturaliter vult. Ad 2m dicendum quod ab
nolendo id quod naturaliter vult quodam
modo meretur et quodam modo non. Ad
cuius evidenciam sciendum est quod deus
cum ad providit homini ceteris aliis
tam corporis quam circa animam. Aliis
enim animalibus sunt corporis providit specia-
lia tegimenta sicut corium
durum et plumas et aliqua huius-
modi specialia et munimenta sicut cornua
et ungues et huiusmodi. Et hoc quia habent
paucas vias operandi ad quas
habent determinata instincta ordi-
nata. Sed homini ista providit signa-
liter intellectu et ratione mediante
anima qua quis valeat varia
tegumenta et munimenta preparare
et hoc ideo quia vero homines circa multa
et ad diversa se extendere quod non
posset determinata instincta ei suf-
ficientia preparari. Similiter est ex parte
apprehensionis quia aliis animalibus sunt
indite naturales estimationes quedam
speciales certe ex quibus instincta
sunt omnia quibus opus sit ei in muniendo
et alia huiusmodi. Sed loco horum homini est
indita universalia principia naturalia mediante
quibus omnia precedere potest que sunt ei
necessaria. Et similiter est ex parte appetitus.
Aliis enim rebus inditus est naturalis
appetitus alicuius rei determinate
sicut gravi quod sit deorsum et unicuique
alii id quod est congruens secundum suam naturam.
Sed homini inditus est appetitus ultimi sui
finis in communi, scilicet appetat naturaliter
se esse completum in bonitate. Sed ista
completio utrum consistat in virtutibus vel scientiis
vel delectabilibus vel huiusmodi aliis non est
determinata a natura. Quando igitur ex propria
ratione adiutus divina gratia apprehendit
aliquod speciale bonum ut suam beati-
tudinem in quo sua beatitudo consistit
tunc meretur ex hoc quod appetit beatitudinem

quam naturaliter appetit. Sed ex hoc quod ap-
petit hoc speciale quod non naturaliter appeti-
tur nisi secundum deum in quo tamen secundum veri-
tatem beatitudo consistit. Similiter
quis per rationem erroneam deducatur
ut appetat aliquod speciale ut suam
beatitudinem puta carnales delectationes
in quibus tamen secundum veritatem sua beati-
tudo non consistit, et ex appetendo
beatitudinem demeretur, non quia appetit
beatitudinem sed quia indebite appetit
hunc beatitudinem in quo beatitudo non est. Patet igitur
quod nolendo id quod quis naturaliter vult
simpliciter non est meritorium neque demeri-
torium, sed si sit specificata ad hoc
vel illud potest esse meritorium vel demeri-
torium et hoc secundum modum appetendi diversum
voluntas eterna. Et per hoc patet ad 3m et ad ultima.

Octavo queritur
utrum deus possit cogere vo-
luntatem. Et videtur quod sic. Quia omne
quod ad quemcumque potest cogere
sed sic est de deo per prover. 21. Cor regum in
manu dei et quocumque voluerit
vertet illud. Ergo deus potest cogere voluntatem.
Preterea quod traditur est de deo
in glossa Augustini quod deus
operatur in cordibus hominum ad incli-
nandas voluntates eorum quocumque
voluerit sive in bonum per misericordiam suam
sive in malum per merita eorum.
Ergo deus potest cogere voluntatem. Preterea si
finitum finite agit infinitum
aget infinite. Sed aliquod creatum
finitum trahit voluntatem finite
quia ut dicitur tu bonus homo es tu equus
sua natura nos trahit et sua dignitate
nos allicit. Ergo deus qui habet
infinitam virtutem et agendo potest
voluntatem agendo trahere. Preterea dicitur
ad ad cogendum potest facere
sive velit sive non velit
sed nos non potest nolle quod deus
non vult, ut dicit Anselmus

alia bonos diceret inefficax
vespertino tamen neque deus potest co-
gere nos [illegible] est perfecta
obiciam ad [illegible] deus
potest ea cogere ad quod multum [illegible]
quod esse libitum [illegible]
voluntatem sed naturalia non potest ab
aliquo removeri quod nobis non potest
cogi a deo [illegible] deus [illegible] facere
quod oppositum [illegible] sed non vim
et violentum [illegible] oppositum quod violen-
tum est [illegible] ut [illegible]
go deus non potest facere ut nos
ad coactionem [illegible] ita non potest
cogere nos [illegible] deus [illegible] potest
[illegible] non [illegible]
potest ea cogere [illegible]
nobis [illegible] ad non [illegible] cogi
[illegible] quod est [illegible]
inclinationi [illegible] coactio autem vel
violentia est quia inclinationi
illius rei que cogitur [illegible] deus
non [illegible] faciat ut [illegible]
inclinationi succedat alia
inclinatio et ita quod prima auferatur
et alia maneat [illegible] quod inducit
non est non est contra inclinationem
[illegible] sed inclinationi [illegible]
[illegible] non est violentia [illegible]
coactio sicut lapidi [illegible]
[illegible] inclinatio ad locum
deorsum [illegible] inclinatione ma-
nente sursum [illegible] esset vio-
lentia. Si autem deus auferat a la-
pide inclinationem [illegible] et det
ei inclinationem levium [illegible] sur-
sum non esset violentum [illegible]
[illegible] motus potest esse sine
violentia [illegible]
[illegible] deus non [illegible]
quod non cogatur potest autem deus vo-
luntatem [illegible]
[illegible] omnibus actio-

[illegible] adeo [illegible] actio [illegible]
[illegible] actio non solum [illegible]
[illegible] agere sed adeo ut
a primo agente [illegible]
[illegible] nobis potest [illegible]
[illegible] actum [illegible] ut ex dictis
patet et multo amplius deus
[illegible] non [illegible] Movendo
movendo [illegible] non [illegible]
ad ad volendum [illegible]
aliquam formam imprimat vo-
[illegible] apponere aliquam [illegible]
quod [illegible] Imprimendo
volebat [illegible] aliquo modo [illegible]
aliquam formam [illegible] non [illegible]
[illegible] quam deus
non [illegible] inclinat nos ad vo-
lendum ut ex dictis patet ita ex
aliqua superaddita sit [illegible]
[illegible] inclinatio ulterius ad volendum
ad aliqua ad quod [illegible] determinata
[illegible] naturali inclinatio [illegible]
quidem inclinatio superaddita
[illegible] est perfecta [illegible] imperfecta [illegible] Perfecta
[illegible] est perfecta [illegible] valet
[illegible] inclinatio [illegible] ad quod
determinat [illegible] de [illegible]
inclinatio nobis appetendum [illegible]
[illegible] caritas
perfecta inclinat [illegible] bonum
non solum [illegible] ad finem ultimum
sed [illegible] ad ea que sunt ad finem Imperfecta
[illegible] non [illegible] superaddita non est
[illegible] perfecta sicut [illegible]
[illegible] ex forma superaddita vo-
luntas inclinatur [illegible] sed non de-
[illegible] et per hoc patet solutio ad obiecta.
Ad primum [illegible] probabat quod
deus potest [illegible]
potest ea cogere [illegible]
ut ex dictis patet [illegible] quod
[illegible] quod deus [illegible]
[illegible] cordibus hominum ad inclinandas
[illegible] non est intelligenda

ut glo ibi d quideq malicia
impetia / sz qz sicut appo gu
dit medicina hominibus nobis ad bo
Ita subtrahit quidam q sub
tractam invenia nos corp ad
bono quiz utis / In malu

N aliq c[re]ata possit immutare
voluntatem id est impellere in ipsam
tamen ui q qz ipsa nos c[re]ata qda
est sz nos actu suo immutat
q mult go ui aliq c[re]ata i
mutet uo[lun]tatem et cogat ipam
p difficiliq e immuteto q
pte / sz qnos s da p hos coz ce
lestia immutat tom mltz
ad ad uolendum / go mlto fazi
ui q possit cogere uo[lun]tatem aliq
uius / p quicuq vincit ab
aliq cogi ab i / sz p phm i vin
cibi incontinentes vincunt a
passionibus go passiones immutat
et cogunt uo[lun]tatem mo continente
p sz angeli z o de c[re]ati · superio
ta i spiritibus qui i corpibus mo
uet inferiora aliqda ordine
sz angelorum a bonorum sicut mt ge
superiorz p ferorem mo me tu / Ita
et nos mano / go sicut p
mt tu sum putmupiindimt
mt meu illuminando s d no
Ita minus p uo[lun]tatem sua possit
impmere uo[lun]tatem mam aliq
ca immutado / p sz d no sed d
angeli illuminant et pgat inferio
res sz sic illumia ptinet ad
mtem ita pugat in ptine
ad affectum / go sic angeli put
impmere intellectui nostro
Item magis natura ad immu
a superiori ita q in ab infio
sz intellectiva sic inferior ap
petitiva e superior nobis age
go tu appetitus sensitiuus immutat
intellectum uo[lun]tatem multo fortius

nobis angelica potest uo[lun]tatem
nostram immutare / p sicut se d t p
familias suo suo gpelle
intrare / intra at ad illa
tua p uo[lun]tatem go p angeli
qui est minister dei go uos
ima pt ad ad cogi · Et ge
q uid d libi am e pote
tissim sub deo / sz uia ta
n a fortiori go n pt uo[lun]tatem
immutare / p mitur demitu
tuo[lun]tatem qloda costit / Er
go aliq c[re]ata poss immure
uo[lun]tatem posz ad iustificandu
peccatorem esset ip aliqm c[re]ataz
p sz s qz u g fit peccator
iustus p seipm uo ab fit iust
opante et ipso cooperante
Aug. d q uos pt ipsu
immui ab aliq dup uno
sic ab obo suo sit uos im
ab appetitu t no q imu h
de mutatione uo[lun]tatis / h e m
ostru e q aliq bo de nca
mo z uo[lun]tatem p uo sibi qui
ui nobis uo cogat / Alio ud
mo pt mtus uos immui ab
aliq o p mo y cac efficient
et dicit q q uo solu a c[re]ata
pt cogi uo[lun]tatem ipam q
h d deq potat sz u e pt
duce ag uo et ut ea
immutet uetro ultqualid u
mouet q deq pt / sz mel
vtec pt aliq t melidare uo
aliq c[re]ata no tu uero in
muere q r d e q z tu u d u o
unt sit ap medique pon
z obu imitatio actu uo
pt cosidari ut ex pte ipi
uo sit ex pte obi ex pte
quid uo immutat actus uo
uo pt u q opa mt uo[lun]tatem
e p a uo e ex d q e cra e cu uo
q q s pla deq e yu pla d e pt

inclinationem voluntatis quam ei dedit
tu sufficere de modo ad sensum quia multi
sed si illos qui ponunt creaturam
creata ab intelligentiis quia tunc fidi
creata ab intelligentiis quia sic intelli-
gentiam esse ipse angelus intelli-
git esset immutari voluntas in quantum
tantum esse quia intentum voluntas et sic
anime potest quia sic corpora in aliquam
immutantur a corporibus celestibus Ita
voluntas immutata a voluntate aliena
virtutem quia tunc omnis homo
Sed si considerat actum voluntatis ex parte
obiecti sic voluntatem movet duo obiecta
unum ad quod determinat naturalis
inclinatio determinata et hoc quidem
obiectum est voluntati additum et positum
a creatore qui ei naturalem inclinationem
dedit id est bonum quod potest voluntas propter tale
obiectum immutari voluntatem sed solus deus
Aliud vero est obiectum voluntatis quidem
natum est inclinare voluntatem in quantum est
tale aliquid similitudo ut ordo vite
ultimi finis vel aliud desideratum Non
tamen ex hoc obiecto nos demonstratur
immutari ut prius dictum est quia nunc
singulariter et ordo ad ultimum
finem non desideratum et nunc et hoc
obiectum potest aliquid creatum inclinare
aliquid quod voluntatem non tamen necessario im-
mutare sicut patet cum aliquis persuadet
alicui ad faciendum proponendo
ei quod utile est et honestum tunc
potest ille voluntas id accipere
vel non accipere eo quod non est
determinata ad illud Sic igitur
patet quod non creata potest directe immu-
tare voluntatem quia agendo proprie
potest aliqua extrinsece ad proponendo
voluntati causa aliquid inducendo voluntatem
immutare Ad primum ergo dicendum quod nos
possumus aliquando inmutare vel a parte
et diverso ut sit diversorum determinatio
secundum diversa quia non mutari directe
a creata intelligentia a creata alia
Non tamen potest sic cogere quia hoc

impertia comparatio sic quod ad sit acci-
pere a seipso quia inolevit ei
quo nihil confert unum pacienti
conferat unum in finibus et nobis
non potest sic cogere quia sic seipsa
via ad conferret in quantum cogit
se et nihil conferret in quantum cogit
quod est impossibile per quod et modum patet
philosophus in V ethicorum quod nullus patitur iniustum
a seipso quia qui patitur iniustum
patitur ad quod non est sua sponte si autem
faciat iniustum est sponte sua voluntate
Ad secundum dicendum quod corporeitatia non potest
demonstrari immutare voluntatem directe
unus hominibus directe multi potest
immutare per actiones ex ipso autem corporis
aliquo nos inclinare sed non necessario
quia resistere potest sicut colera ex
naturali inclinatione quod plerumque
inclinatur ad iram sed aliquis co-
lericus potest resistere per voluntatem
istam inclinationem Non autem resis-
tunt id sapientes corporalibus incli-
nationibus quia sunt pauci respectu
stultorum propter stultorum infinitus
est numerus Ecclesiastes I. ratio dicendum quod cor-
poreitatia immutat multitudinem et ipsorum
multitudo sequitur inclinationes corporales
non autem immutat hunc vel illum
qui per prudentiam resistit ut
inclinationi predicte Ad tertium
dicendum quod interdum homines non dicuntur vinci
a passionibus quia ipse passiones
cogant vel immutent necessario
voluntatem aliquo modo sed homines
non esset puniendus quia peccata
non debent involuntaria, multotiens
autem non dicuntur involuntarie operari
si philosophus in III ethicorum sed dicuntur mo-
tiens vinci a passionibus quia earum
corpora impulsu vincere credunt
Ad quartum dicendum quod angelus non imp-
mittit intellectum quam inquantum ad
intellectum agentes sed sicut ex parte
obiecti in quantum ad intellectum proponit
quam ut moveat confortatam quia sicut ad speciem

sed obiectum non per angelum propositum non
determinate inmutat voluntatem sed est ut
determinatio non est similis. Ad 1. dicendum
quod purgatio in hierarchia angelica pur-
gatorum ad intellectum pertinet et est purgatio
a nescientia ut dicitur ca. vi. c(elestis) h(ierarchiae)
cap. vii. Ad 2m dicendum quod situm pertinet ad af-
fectum dicendum pro quanto angelus persuadendo.
Ad 3m dicendum quod licet id quod est in signo non
ut cogitat appetitus sensitivus non
inmutat nisi tantum quantum dicitur de motu
agendo sed solum ex parte obiecti.
Obiectum enim motivum est bonum apprehen-
sum sed bonum apprehensum a voluntate
non movet illum nisi mediante apprehen-
sione particulari ut dicitur 3º de anima
eo quod actus sunt in particularibus.
Ex ipsa autem passione appetitus
sensitivi inmutatur aliquod ex interiori
complexione corporis vel quacumque
impressione corporali ex hoc quod appetitus
utitur organo quod impeditur intellectus
dum ligatur ipsa particularis apprehen-
sio quod non superior determinat voluntatem
non applicatur actu ad hoc particulare
et non obtinet appetendo motum ad id
bonum quod sibi intimat apprehensio
particularis pro termisso vero bono quod in-
timat voluntati et per hunc modum
hoc per accidens non tamen inclinat non
tamen determinate inmutat quia
potest ei non consentire. Et hoc quamvis
voluntas non impediatur sed quando est
subtractus ille appetitus illius scilicet a
petitus. Ad vii dicendum quod compulsio in-
determinabiliter fit in voluntate et coact-
ionibus sed efficacia persuasionis
vel per appetitus vel scientia.

Decimo quinto utrum voluntas et
intellectus sit eadem potentia. Dicitur quod
potentie distinguuntur secundum oba
obiecta. Autem intellectus est verum in quantum
verum bonum cum non bonum et verum
sunt idem supposito et differunt ratione
vero. Quamvis intellectus et voluntas sunt idem realiter
differunt ratione. Per philosophum 3º de
anima voluntas in ratione est. Dicitur etiam quod

voluntas per quam voluntas sed voluntas est eadem po-
tentia intellectus et voluntas. Preterea sicut bene
quit dividitur cum rationale vo-
luntatem et concupiscibile sed voluntas dis-
tinguitur ab irrationali et concupiscibili
quod continetur sub rationali. Preterea sub-
iectum quod distinguitur obiectum ratione et voluntas
est una potentia. Sed voluntas et intellectus percipi-
unt idem obiectum ratione et voluntate ut cuius
enim obiectum verum bonum cuius intellectus
practicus non est alia potentia voluntas
sed intellectus speculativus non est
alia potentia quam practicus quia sicut philosophus
3º de anima intellectus speculativus per
extensionem fit practicus. Ergo voluntas
et intellectus simpliciter sunt una potentia. Preterea
sicut ad cognoscentem eadem differentiam
duorum ad invicem oportet quod idem sit
qui cognoscat utrumque eorum
intellectus quod differentia considerat. Ita oportet quod
sit idem qui cognoscit et vult
sed ad hoc quod cognoscatur differentia
inter aliqua duo oportet inter album
et dulce oportet quod eadem potentia sit que
cognoscat utrumque ex quo patet
per philosophum in ijº de anima sensum quem esse
communem eadem ratione oportet esse unam potentiam
que cognoscit et vult et ita
intellectus et voluntas sunt una potentia. Contra
est. Quod est appetitus consequens
ad esse abstractionem. Item secundum philosophum
2º de anima quod concitet sensitivus appetitus
qui non est alia potentia ab intellectu
per intellectum cogitativus per philosophum c. v.
meta. Sed voluntas non potest cogitare
determinate intellectus sed voluntas non sunt
una potentia. Item nono dicendum quod voluntas et intellectus
sunt diverse potentie et ad diversa
genera potentiarum pertinentes 10
cuius [illegible] [illegible] differentia
potentiarum attendatur penes actus et
vel rationes obiectorum differentia. Cum
diversitas sit potentiarum secundum obiectorum
[illegible] ut non autem aliqua
accidentalis differentia. Quod dico quod accidat
obiecto secundum quod obiectum est sicut accidit colorato
esse hominem vel animal vel coloratum
temperatum complexionibus vel [illegible]

hec due sunt communes et ipsos
has duas non diversificant potencie
sensitive sed potencie audibiles et
visibiles et tangibiles que sunt due
sensibilia inquantum sensibilia sunt per
se sensibilia per modum ut supra [illegible]
Et quamquidem due communes
obiectorum inquantum obiectum sunt sumunt
ut dividentes per se aliquod
speciale obiectum anime ex hoc diversi-
ficant potencias sed non quia potencie sit
sensibilis habeat non obiectum anime
simpliciter sed quedam obiecta que predictis
divisis per se dividit unum visus et
auditus et tactus sunt diverse potencie
speciales ad idem genus potencie perti-
nentes sed ad sensum sed quando due
accepte dividunt ipsum obiectum
quando acceptum est ex tali
differencia motiva sicut diversa genera
potenciarum dividit ad esse obiectum anime
[illegible] aliquam habitudinem ad animam
[illegible] omnis diversas [illegible]
habitudines ad animam ibi invenies
per se differenciam obiectorum demon-
strante diversa genera potenciarum
[illegible] ad animam in ea duplici
habitudine habere unam secundum quod ipsa
res est in anima per modum [illegible]
modum [illegible] secundum quod anima [illegible]
ad res sicut [illegible] existentes [illegible]
obiectum anime ad duplicem primo
inquantum natum est esse in anima
sic est primum sed secundum modum [illegible]
[illegible] cognoscitivum in-
quantum est cognoscibile [illegible] eadem
obiectum anime [illegible] ad ipsum anima
inclinatur et ordinatur secundum modum
[illegible] ipsa existentes et hoc
[illegible] appetitivum et appetibile
[illegible] cognoscitivum in anima et appe-
titivum constituunt diversa genera
potenciarum [illegible] sub cognoscitivo
[illegible] at [illegible] appetitivo
[illegible]

diversas ad primum ergo dicendum quod distinc-
tio potenciarum non accipitur ex obiectis sive
considerat sed secundum [illegible] rationes
obiectorum specificabat
ipsas potencias potenciarum ubi
est diversa ratio obiectorum ibi invenies
diversam potenciam quamvis sit eadem
res que subiectum [illegible]
de bono et vero Et hoc patet in
multis Nam aer patitur ab igne
inquantum est calidus sed per se ipso
aer calidus inquantum non [illegible]
lucidus patitur ab eo aer [illegible]
[illegible] ipso [illegible] eadem po-
tentia [illegible] [illegible]
et potentia calidus quamvis [illegible]
sit quamvis intus per eum agat
Ad secundum dicendum quod potest duplex . 2
considerari vel ordine ad obiectum 3
vel ordine ad eius [illegible]
[illegible] Si igitur consideretur
in ordine ad obiectum sic ad
[illegible] anime pertinent quamvis
[illegible]
ut [illegible] consideratur
[illegible] sic omnes
non habet [illegible]
[illegible] ad eadem
pertinet anime [illegible]
[illegible] includit in se
utrumque [illegible]
[illegible] includens
[illegible]
[illegible] solo ad tertium
Ad tertium dicendum quod obiectum [illegible] 8
[illegible] non est bonum sed [illegible]
latum ad opus Ad quartum dicendum quod 7
intellectus cognoscit non sit actus
unius [illegible] non [illegible]
[illegible] ad unam potentiam sit [illegible]
dulce et album unde [illegible]

Videtur quod [illegible] nos
sit altior potentia quam [illegible]
intellectus [illegible] sit nobi-
lior et altior [illegible]
[illegible] ad ymaginem dei [illegible]

ad ymaginem sui secundum intellectum unde augustinus de trinitate super genesim ad literam intelligimus in eo factum hominem ad ymaginem dei quo irrationalibus animantibus antecellit. Id autem est ipsa ratio vel mens vel intelligentia vel si quo alio vocabulo commodius appellatur. ergo intellectiva potentia anime est intellectus. Secundo dicitur quod sit ymago et imitatur trinitatem increatam cum ymago secundum augustinum illi debeat attendi secundum memoriam intelligentiam et voluntatem. Secundo quantum ad nobilitatem anime penes ymaginem attenditur quod sit excellentius anime virtutibus preeminentior ymaginibus. Sed si ergo sit in voluntate et intellectu magis proprie in intellectu quam in voluntate unde magister in primo sententiarum distinctione xvii de ymagine [illegible] dilectio [illegible] bonum ergo quod sit nobilior quam voluntas patet de potentiis iudicium ex actibus ergo ipsam potentiam esse nobiliorem cuius actus est nobilior. Sed intelligere est nobilius quam velle ergo intellectus est nobilior quam voluntas. probatur medium cum actus specificetur ex terminis ergo illum actum esse nobiliorem cuius terminus nobilior. Sed intellectus actus secundum motum ad animam, actus autem voluntatis secundum motum ab anima ad res ergo cum anima sit nobilior rebus extra intelligere erit nobilius quam velle. preterea in omnibus ordinatis quanto aliquid magis distat ab infimo tanto est altius sed infimum in potentiis anime est sensus voluntas autem magis appropinquat sensui quam intellectus. Nam voluntas cum sensitivis potentiis communicat in [illegible] obiecto cum sensus concupiscibilis [illegible] voluntas volumus enim [illegible] sanitatem [illegible] sanitas intellectus [illegible] ergo intellectus altior potentia quam voluntas. preterea [illegible] est nobilior [illegible] sed intelligens regit voluntatem ergo est nobilior voluntate. preterea quod est ad hoc [illegible] superius et maius vere

sicut dicitur [illegible] secundum intellectum a memoria sicut filius a patre, voluntas a memoria et intelligentia sicut spiritus sanctus a patre et filio ergo intellectus est [illegible] voluntate [illegible] et potentior [illegible] actus simplicior et immaterialior tanto est nobilior. Sed actus intellectus est simplicior quam voluntatis et immaterialior quia intellectus abstrahit a materia [illegible] ergo actus intellectus est nobilior quam voluntatis. preterea [illegible] operatur splendor [illegible] vox [illegible] calor ut patet ex [illegible] Sed splendor est nobilior calore cum sit qualitas nobilior [illegible] ergo intellectus est nobilior voluntate. preterea [illegible] hominibus magis est [illegible] est nobilius eo quod [illegible] aliis alibi secundum magis [illegible] hominis velle et aliis alibi [illegible] unde philosophus decimo ethicorum [illegible] quod novissimo principiat [illegible] ergo intellectus est nobilior voluntate. preterea quanto aliquid est propinquius fini tanto est nobilius cum ex fine sit [illegible] bonitas [illegible] ad finem. Sed intellectus [illegible] est propinquior fini quam voluntas [illegible] attingit finem per intellectum cognoscendo [illegible] voluntate appetendo [illegible] ergo intellectus est nobilior quam voluntas. preterea [illegible] in vi. moralium contemplativa vita [illegible] maior [illegible] quam activa sed contemplativa [illegible] ad intellectum, activa [illegible] ad voluntatem ergo intellectus est nobilior quam voluntas. preterea philosophus in [illegible] ethicorum [illegible] intellectus [illegible] corporis quod [illegible] ergo nobilior voluntate. Secundo [illegible] perfectior est habitus sed habitus quo perficitur voluntas scilicet caritas est nobilior fide et scientia quibus perficitur intellectus ut patet per apostolum [illegible] ergo voluntas est nobilior [illegible] preterea [illegible] liberum [illegible] est nobilius eo quod [illegible] liberum sed intellectus non est liber sicut

cu possit cogi vel ab alt(er)o libari tu
cogi no possit g(e)n(er)e nob(i)l(e) e nobilior
mentu p(er) ordo p(er) corp(us) e(st) ordine
ob or e(t) s(ecundu)m bonu(m) q(uo)d e(st) o(mn)ibus no(bi)le e(st)
nobilis q(uo)d q(uo)d e(st) o(mn)ibus me(n)t(is) q(uo)d g(e)n(er)at
nob(is) nobilior mentu p(ro)p(ter) s(e)c(un)d(u)m
v(er)o de d(icitu)r no(n) q(uan)to aliq(ui)s diar(um)
p(ar)ticipiu(m) e(st) q(ua)nior tato e(st) no-
bilior s(ecundu)m nob e(st) me(n)tu(m) q(ua)nior q(uia)
q(uan)d(o) a p(ar)ticipatu no(bi)le q(uo)d p(ar)tici-
pat me(n)tu(m) ut s(ecundu)m d(ic)t(u)m ego nob
te(m)mentu nobilior p(er) q(uan)to ad e(st)
deo p(ro)piq(ui)tato e(st) nobilis q(uia)
nob magis app(ro)pi(n)q(ua)t deo q(ua)m me(n)t(us)
q(uo)d p(atet) d(ici)t hugo de s(ancto) vict(ore) su(per) vi-
...

alt(er)iq(ue) v(er)o q(ua)m ad v(er)e nobile co(m)-
par(ati)o e(st) se c(om)pute(n)t(ur) i(n) nob e(t)
me(n)t(u)s si ab(s)olute co(n)sidera(n)tur no(n)
co(m)para(n)do ad h(ec) a(u)t(em) ad i(st)a v(er)e
h(abe)nt ordine(m) i(n)ne(m)i(n)u(m) h(abe)t q(ui)
me(n)t(u)s e(m)i(n)e(n)tior e(st) s(em)p(er) no(bi)le
s(ed) (con)tigit e(m)i(n)e(n)t(e)s e(t) (com)par(ari)
ad v(er)e aliq(uo)d nobile p(er) aliq(ua)
mo(dum) p(ro)p(ter) eq(uo)d nobilit(as) i(n) corp(or)e
h(abe)t e(st) q(ua)m s(ecundu)m illi(us) v(er)e nobilitas
h(abe)t multo(rum) i(n)f(er)ior modo q(uia)m
h(ab)eat v(er)e b(onu)m i(n) s(er)p(en)ta. S(ecundu)m q(uo)d no-
bilitas illi(us) v(er)e i(n)sit aliq(ui)d
ut e(st) a nob(i)l(e) ut nobilis q(uo)d i(n)-
v(er)g(it)e(st) tu(n)c ab(s)q(ue) o(mn)i dubio e(st)
nobilis e(st) e(t) q(uo)d i(n) se nob(i)le v(er)e

1 put ab mt tu cotiplid p'ui' g dd
q augq accipit bom z intel
ligiam pto pte intellma
qtophen i se z apphensiom
mttq z appe tu no z tu nobn
excludit lib ymaginac / eld
2 zy dd q ingrd appat yma
ginacoy vo i eo q por est
similitudmeud aniloi qeito
pacoe ad diy ggnico gplet
p amore sic ymago pfici
z incinsta p colo q b z aiabq
quiq fit filio exemplay / eld
3 zuy ddz q r d i apte qntu ad
vcb ab quiq aiad e nobilior
s cadere dc pt p bai peminc
tia no i copacoe ad vcb
4 aia nobliocs / eld xy dd q
no bno quitat ob o e sb
n sq feruir ad vcb sibilcsq
sut aia insiocs suo q fer
ad vcb intellilco z diuab z
mag elonga a sibz q mtq
cu mtq mig posset cape de
diuis qm appetat z diligat
5 affcus / eld v dd q mtq uig
no e no q inclinab ca tid i
q tendit s sit ondcb ei q
tende dbat / q ugo mig pt
onde mtq aliq nobile qm
inclinatio no fera ii nob
6 e porcoz mt tu / eld vi dd q
no b no dicte ab intellipat
s ab ecy ac e psuppoi intel
ligey inte ph no on ordo
dignit s solu o gis quo
mtq e por ita no / eld vij
7 ddz q mtq no abst th aia
n cu mt vcb sibilb z mlcb
cu no int vcb q st bipm no
abstrab ymo recipt mig
simp r qm sunt vcb i se ipis
in y enict actq no / q fer i
pab vcb put i se ipis se sin
plicor z nobilior / eld viy dd
8 by locucobi e quiq mtq sple
dor affcb no calod gpat

st metha z ex talib locucoi
ut ingrd dt i uis sey uoctra
heda argumitad o / pag z dt
tep ad titu q symbolica
theo no e argumtatia
eld ix dd q st mt s e e solus
hoibz ita z nelle qmmib ap
pet e sit alioz q h hoib / eld
x dd q qmmib piib aia co
poe i diy p intu q p affm
tu pfeu q pucit i ipm affc
qmintq ut dcme / eld xj dd
q a cotemplaco e nob no ex
cludit ingq dt sup eze
q uita cotemplatia e diy
cep / diligce vyi eminceina
cotemplatie ad actiua no
pindicat no ti / eld xij dd
q phelo de int tu s q acti
pt o pte int u q gphet i se
z no tu / p pt dici q gsidat
int tu z aiad pob aie abso
no s q gpant ad hc obm
idc io / eld xiu dd q p d i gr in
obi dd q caritas e hitq
pfcucb no e t sodic ad diy
tih cordic no b e nob int tu
eld xiij dd q libtas no 2
no on e acce nobliore i mo
uedo q ex sequnab pzb
eld xv dd q oti vy sit qda
bom e em bom int q ut
pz p phiy i vj eth no e dd
q bom sit nobliq uo sen
q al sit nobliq. hoc e cho
incluq at i se nobli e aliq
z supaddat / loquo e inc de
no z bono s q st oba no
z mtq / eld xvj dd q nelle 4
no i e i plib q in intellire
qmmib appetit plibz incia.
Sti yt ne qr hac rocinidu
ti auctas dyoy s e q in tecoz

pt duo primo quia dicit post loquitur
includit in voce altiq sit ecc i
vincit vincit intellig dicit
dt vinci sex simplicis alto
z quia quinimis principio q est sim
plicior et nobilior nisi accipiat
tur modo quo inveni in rebus
tantibus superadditur processio
cit nobilior sic ecc q e no
q m vinci ssi accipiat tur modo
quo inanimata sunt i e modo es
sendi cit nobilior q m ec
vincitur quia e vinci et no q q
sp id q e i plibus sit nobilior
alias oportet dicere ssm ec no
biliorem mentis tu z intritiva
potentia q m ssitiva ad v dd
q vo i appetit de no te i ordine
ad dom et concedit ec nobilior

Quodecimo queritur utrum nos
moveat intellectus et alias
viret dicitur quia no Mouens
cum e via prius moto sed nos e
posterior intellectu ut e in anima vel
desideratur ii ggnitum sed augq i
li de fin quod nos no movet
intellectu p s nos mo z intellectu
ad suum actum sunt se q e intellectus
intelligat nos multi punnt
sed nos no mult ad q intellectu go
prius intellectus q intelligere ipsum intel
ligere q m nobis d vellet sed an
q m intellectu q h e intellect et o z ponere
quia nobis i d velle et quia po intellectus
a no t e in ista go e abire i
infinitum h e at e impossibile go
nos no mo z intellectu p ois po
passiva mo a suo obo sed
nos e po passiva e ci appetitus
moueb naturalium ut dicitur i z de
mag o intellectus q a alia uis appe
h e s i n a mo z nos t e et neq p
q vna po dicitur alia movere
h no e i l p p r impium q vna sup

alia h t impugare at e vonis
ut dicitur i s eth go eq e movere
alias potentias z nos te p s augq
xij sup gen ad litteram mo
nebat agens e nobilior moto
e t i o s intellectus adm ing vetu
sibilius e nobilior q nobis ut
dum e go ad in ing vere tu h ore
no mo z a no t e sed z q e q dt
dicitur sic li de ssi l i tu h q nos
moz omnibus ane viris p s
aug q i viij o s q gen ad litteram
omnibus motus q p t e ab in o et
sed in q pos at sola nos e q
timo t e t h q an o cogit p t
q o omnes alie viris a no te
moue p s phisij intellectus
omnibus motis e p t finem sed b
t finis e obiectum no te go nos
mo z omnibus alias viris p s
aug li h ii s f a i ssitibus amor
q i i corp h pondus q sed podgmoz
tam g amo z no s mo z ssp na
les aie pos p s dd q intellectus
aliq o mo z volum te z ali nos
mo z intellectus z alias viris dd
t q e m i sicut sed e q t a finis q
effin mouet dicitur sed dicitur sic de
duo in c m i q s actor e duo sic de
v e t s agens sic uo agendi
uti i alis f t o e q go e agens sit
vo agendi alo i sc t i movendo
do finis movet sic vo movendi
sed effius sic agens motum h e
educens m q le de pol actu
vo at agendi e for agentis
p qua agit sunt o z q i m sit
agenti ad h q agat No at
i m e s e e m e p f i m e q h h ito
quiescit motus sed fin e agenti p
mo intellectus e t o i s ita finis e pori
intellectus e t de sic posterior i e c t i o
finis p e p i s t i t mouetur p p e
sed intellectu t q e e i e a p e ad p m o
intellectu e t o i s et no sic e e sic intellectus
mo z no te p mo quo finis
mouet dicitur in q s p e concipit

vom frmib ea no. ppoit. Ez
movet p mo fiac agent se
vol e mo(v)et q eo q vol co
pa ad res s q i se ipis st. In-
tellect at copa ad res s q
st p mo spuale i aa. age
ait et movi qvenit reb s q e(ss)e
ppu quo i se ipis subsistut et
no s q st i aa p mo i(n)te(n)c(i)o(n)is.
Calor eni i aa no calefa(cit).
Ad sc(ndu)m dicend q p(ro)p(ri)o vol ad res c
s q i se sunt. (con)petit mot n(on) at
(com)po(n)i(t). q ps actq vol e q(ue)da
i(n)cli(n)atio. a(n)i(m)us at act q(ui)da(m).
Inclinatio at e dispo moue(n)t(is)
s q esset in motu i(n)p(ri)mo q(uo)d vol(untas)
h(abe)t mouere p mo fi(n)al(is) ca(us)e agent(is)
t(ame)n movetur. potent(ia) at m(ater)ie
supiores eor q(ue) (com)i(n)al(is) sit
(com)petit q reflecta(tur) sup se
ipas. Vir(tu)t(e)s a(n)i(m)e q(ua)m int(ellectus)
reflect(un)tur utq(ue) sup se et
vnu(m) sup alt(eru)m & sup ess(enti)a a(n)i(m)e
& sup o(mn)ib(us) eq(ui)n(a)t(i)s. int(ellectus) e(ni)m
int(elligit) se et vol(untas) e(ss)e (con)t(ra) dic(tum)
omib(us) a(n)i(m)e (con)ne(n)it. Et si vol
vult se i(n)telle(ct)u(m) i(n)tell(igi)t(ur) e(ss)e i(n)t(ellectu)
& vult a(n)i(m)am a(n)i(m)e v(er)o. Cu(m)
at aliq(ui)d p(ro)p(ri)e sup alia fer(tur) (com)pa(ratur)
ad ea(m) s(ecundu)m sua(m) p(ro)p(ri)et(ate)m sic int(ellectus) q(ui)d(em)
t(ame)n me sit vol(untas) i(n)telle(ct)u(s) acc(i)p(it)
i(n) se p(ro)p(ri)o vol(untas) volendi. v(ir)t(us) (com)pa(ratur)
vol(untas) t(ame)n fer(tur) sup pos(sibil)e a(n)i(m)e fer(tur)
i(n) ea(m) b(e)n(e) i(n) res q(ue) la(m) q(uo)d aq(ua) q(ua)m q(ui)a
q(uo)d e(ss)et mot(us) q(ui)d(e)m pp(ri)o & (con)cl(u)dat
i(m)agi(n)u(m) q(uo)d i(n) ip(s)a (con)po(n)ent(is) q(ue) no(n)
solu(m) res p(ro)p(ri)ores movet
vol(untas) p mo(dum) fi(n)a(lis) ca(us)e agent(is) s(ed)
& p(er) a(n)i(m)e (con)ne(n)ie(n)tes. Ad p(ri)m(um) ergo
dicend(um) q(uo)d i(n) i(n) reflex(i)o(n)e sit q(ui)d(a)m
si(m)ilitudo mot(us) circulari(s) q(ui) de
ult(im)o motus q(ui) p(ri)mo erat p(ri)n(cipiu)m
ergo sic dicit(ur) reflexio (con)cessa q(uo)d
p(ri)mo erat p(ri)n(cipiu)m z(ecun)do fiat posterius.

tio q(ua)m ni(s)i b(e)n(e) i(ntellectu)s sit p(ri)or no
simpl(iciter) t(ame)n p(er) reflexio(n)em e(ss)e ia(m)
vol(unta)te posterior & vol(untas) int(ellectu)m
movet p(er) se. Ad z(ecundu)m d(icendu)m q(uo)d no(n)
p(ro)cedit(ur) in infinitu(m) s(ed) stat(ur) i(n)
appetitu na(tura)li q(uo) i(n)cli(n)at(ur) int(ellectu)s
i(n) su(u)m actu(m). Ad z(ecundu)m d(icendu)m q(uo)d vo(luntas)
om(n)i(a) q(uo)d i(n)t(ellectu)s i(n)mo p(ri)mo(m) h(abe)t s(e) h(abe)t
h(abe)t e(ni)m mo(dum) sc(ien)c(ie) vel appreh(e)n(sio)n(is)
ad vol(unta)te(m). Ad x(m) d(icendu)m q(uo)d i(m)p(er)iu(m)
e(st) vol(unta)t(is) & r(ati)o(n)is q(uo)d ad d(i)s(tinctio)n(e)m
vo(luntas) q(ui)d(e)m s(ecundu)m q(uo)d i(m)p(er)iu(m) i(n)cl(in)a(tio)
q(ua)nda(m) i(m)portat & r(ati)o(n)ib(us) s(ecundu)m q(uo)d
i(n) i(n)cli(n)atio dist(in)g(ui)t(ur) & o(r)di(n)a(tur)
ut exeq(ua)tur q(ua)nda(m) p(ro)p(ter) hoc i(n)tell(ectu)s.
Ad v(m) d(icendu)m q(uo)d q(ua)m ni(s)i (con)vi(ncit)ur p(ro)
p(r)i(n)cipi(u)m a(n)i(m)e s(ecundu)m (con)t(ra)ri(u)m (con)p(ri)us
sic p(ro)p(ri)us (com)pa(ratur) ad colore(m)
q(ua)m se(n)tit p(er) se q(ua)m visus q(ui)
se(n)tit p(ro)p(ter) actu(m) s(ub)s(istentem)
int(ellectus) (con)pletius (com)pa(ratur) ad v(er)u(m)
q(ua)m vol(untas) t(ame)n q(uo)d vol(untas) p(er)fectius (com)pa(ratur)
ad bonu(m) q(uo)d e(st) i(n) reb(us) q(ua)m int(ellectu)s
v(er)u(m) q(ua)m vis int(ellectus) (con)simpl(icite)r sit
nob(i)lior vol(unta)te ad aliq(ui)d v(er)o tu(m)
aliq(ui)d p(ri)m(um) s(ecundu)m r(ati)o(n)e(m) move(n)di
q(uo)d (com)petit vol(unta)ti ex p(ro)p(ri)o
obi(ec)to vol(untas) nob(i)lior i(n)ve(n)it(ur).

Ter(ti)o decimo q(ueritu)r v(tru)m
i(n)t(elle)c(tus) sit act(us) vol(unta)t(is)
& vi(detur) q(uo)d no(n) q(ui)a sup(er) i(llu)d luc(e) xi. Luc.
Cor e(ni)m e oculi t(ame)n b(e)n(e) g(ra)t(ia)
i(n)t(elle)c(tu)s s(ed) oculi i(n) a(n)i(m)a e(ss)e
i(n)t(ellectu)s q(uo)d q(ua)m e(ss)e p(er)ficit ad
vo(lunta)te(m) i(n)t(e)n(cio) & vo(luntas) ad vo(lunta)te(m).
Ez dicit(ur) q(uo)d e(st) vol(untas) i(n) ordi(n)e
ad vo(lunta)te(m) p(er) tale acto (con)p(ar)e(tur).
Ez q(uo)d act(us) sup(er)ior & p(ri)or
p(ri)or no(n) dep(e)n(d)et ab actu
posteriori s(ed) vol(untas) (con)p(ar)a(tur) i(n)t(e)n(cio)
t(ame)n a g(ra)dus q(ua)m vol(untas) mo(ve)t i(n)t(ellectu)m
ut d(icitu)r i(n) e(odem) g(radu) actus vol(unta)t(is)
dep(e)n(d)et a r(ati)o(n)e s(ecundu)m q(uo)d i(n)t(elle)c(t)o
e(ss)et act(us) vol(unta)te d(icitu)r ad vo(lunta)te(m)
p(er)ti(n)et. Ez dicit(ur) q(uo)d s(ecundu)m h(oc) act(us)
vol(untas) dep(e)n(d)et a r(ati)o(n)e q(ua)m (con)d(itio)
vol(unta)t(is) p(ro)p(ter) ag(ere) q(ui)a q(ua)n(do) vult
& i(n)t(elle)c(t)o q(ua)m vis sit act(us) vo(lunta)t(is)

e aliq vōis ß z q̄ıı̄g actq
nō lib̄ē qui cōgnitōy̅ nō pez-
igat go ſb̄ſ tn̄g actq dūct
attribui ſimpl̄r nō lib̄ꝰ nēcellē
nc amōr ß nō libꝰ e vōi ſiml̄
q ē ſtīy go ē pūſ qn̄ intētō
ſit actq nō lib̄ꝰ ꝑ ipm ıntē̄e
nō ymplıcat velōnē i fine
ß refere ad i fine ꝑß ad vōz
go intētō ē vōis. ß z dicē
q̄ıı̄ intētō ē nō ſolū e velō
i fine ß actq nō libē q refert
i finē tu tūc ꝑ ipm intē̄e
ſit. ß z q̄ actq i e velōm i
fine ſubſtentūt ut mle fōrli
ß magꝰ denomıa adāformi
qm̄ a mlr go intētō magꝰ
denomıa a bō q ē vōis
qm̄ a bō q ē nō ſſt magꝰ
dz poni actq vōis ꝗ nō lib̄ꝰ
ꝑ ſtē p̄m q motor dıgitꝰ oz
mūt zita vō digit nō lib̄ꝰ. ß
intētō i vebynalibꝰ magꝰ
ppē attribuit p̄ motor q
ipīs vebynalibꝰ cu vebyna-
lib nō dıtā ad intētōe cu ß
q ſtē dūtē a p̄ motor alıg ē t
i pōys tiñē magꝰ dz attbui
intētō vōi q ınnō lib̄ꝰ ꝑ intētō
ppē loquēdo nō eē q ſtētē
ß nōs nō e cōgnōſtīvs q̄ intē
tō eē nō ſſt ꝑ eoꝛ q n ſt vnū
nō ꝑt eē actq vnq ß nōs t
vq nō ſt vnū cūt ad dıſa
gıa poꝛ aic ptinēat vōs
ēm ē i appetitō ß vōi intel-
lectīuo go vō ē nōs nō ꝑint
hīe vnu actū zita ſīntētō
e actq vōis aliq ē lt actq
nō lib̄ꝰ ꝑ vōs ſ ꝑ phm i z ethē
finis tm̄ ß finis ē vnq tm̄
tvnō ordīe, go nōs ſſīm actū
copat tm ad vnu, ß ubi ē vnu

tm ibi nō ē ordō cuıꝰ intētō
ordīne implıcet ut q n̄ ſit nō
ꝑ intētōe nıchil ad eēm qm̄ d
vtiq nō ꝑ i ultīy finē ß dıgē
nō ē e vōis go intētō ad vōm
ptīet, ꝑ ſtē i pūſ ite ꝑtīe vite
e vōis cōtēptq waſti, i mor-
dinatō nō lib̄ꝰ cōcupiſtī, Ita
ēq vio i refe-r-ā be dīc fides ē
vōis ſpes waſti, t caritas co-
cupiſci, ß fides ſ aug q ē q
intētōy dıgit go intētō ē
vōis, ꝑ ſſ phm i z ethī vōs ē
poſſibliy t impoſſibliy intē
tō ē ſolū poſſiblıū go nō eſt
vōlūtꝰ ꝑ q nō e i aiāno e i
nō tē ß intētō nō ē i aīa
qz n̄ e pō ſic em eēt nāltica
intē nō cōſiſtēt n̄ ē ſbīt q
ſit em eēt i dormiēte, n̄ ē
pūo ſic em eēt ptēs ſſtmē,
ut ꝑz ꝑ phm i vy phicꝰ ſ hāt
taſte ſolūmō ıtā ut dı i z
eth q intētō nō ē i nō tē ꝑ
ordīnāc vōis ēq ad ſapıētē
ptīncatut dı ip in ethꝰ ß intētō
ordīnatō q dā e i finē go ē
vōis, ꝑ intētō ē dıſtāt a ſie
h ppō in dıſtāntā implıtat
ß magꝰ dıſtat a fine vō q
nōs q vō ſolū deīat fine
nōs nō ınheet fini ſic ppō obō
go intētō ē magꝰ vōis q nō tē
ꝑ vōis actq nō lib̄ꝰ a ē eq abſo tē
a ꝑ tōpōy ad ſuo e bīvēs
att compacōe ad mfio ēs
ß intētō nō e actq nō libē
qz ſic ıd eēt q nollē ut a āre
n̄ ē actq eq i ordīe ad ſuo vē
i vōm. Sic em actq ēgē ch-
gē, n̄ i ordīe ad mfıo ēs tū
ſic ſit actq eq mpārē q̄ intē-
tō n̄ eē actq nō lib̄ꝰ, ß z q intētō
ē ſolū de fine ß finis t bō z ē
obiy nō lib̄ꝰ go intētō ad nō tē ꝑz
ꝑ intētōe ē q dā ppē. ß p̄ſētīō

ul fuga ad uolunt ptinet no ad
vom sz solu dire ad ge pse ope
ul fugiendu q. int est no
p omnem mitu in ote cosistit
sz intco e intdia z penes ca
ptpue atte mitule dom
fug o intco eius p ambo
d affitus opituo no impact
sz actg quidtia bog ut ulalg
ex omtentoe g o intco i af
fouu cotim tu ceno ft
no vo ib Ru dd q intco e
actg uo q quid mat ap
pet ope q obo Cz eu pomt
actu i obo quem ec u po no
ordine i obm up actu Cz
eu poe n isuie tuisoib ec
id sbm f colore tugo obm
hug actg qui e mt sit bom
q e finib q e z obm uo oz
intcom actu uo ct Notu
e actg uo f abso e sz i ordie
ad vom Eldrug cuidia z sm
e q qutuq z st duo age or
dinata p ageb pt dup mod
ut age uno p q copetit ne
sue Alio p q copetit ne sus
uis ages impssio ei supiore
ages maett i ufi od t e q h
ufi h ageb no solu ag actoe
ppa sz actoe supiore agetis
Et ppa solu no ppd motu qui
pa to pmi g am copple z et
motu pmi mo e motg diurn
Ubi agi mo motu ppo tedo
i cetou z ht quoda motu ex
impssioe luce q moz ipaz ut
pz i fluxu z refluxu mais
Coz tmixta hut quasda
opones Cx ppab q oscqum un
ig orelore ut tende deorsu
calefacient infrigidare et
hut alias impssio ex opoe
celestium corp ut magnes at
trah ferru z quantu a actoe
inferiore agetis fiat ipsa pppo
actoe supioib tm a actoque

copetit ei p sua nam attbui
ei abso e sic aq mouad deorsu
i uo q ei copetit ex impssioe
supiore agetis no attbuit ei
abso e sz i ordie ad a sicut
fluxe z refluxe dn ce pp h motg
mais no m q g m e aqua sz q
mo a luna sr ott uo b sic
q po e opatiue ad inucce
ordiat c abso e cosiderando
vo por e q uuib pre fle p iorz
efficia uob pozt supiorz q
moz vom Vnuo b pt hire du
actu Vnu qui copetit ei p sua
nam m q u z cendit i pt obm
abso e t h actg attribui
no tl simp ut uelle z amare
q uuib z adhuc actu p sup
pona actoe voib Allut uo
actu ht qui copetit ei h id q
impssio voib sit i ordie z et
q sire q utuq i actu uo agz
aliq coll o ut ordinat h actg
ei t uo no abso e sz i ordie
ad vom t h modu tudece actg
uo c cum tuden a d ecendu
q m qco q qmb multi ad te
de sicut i fine ttam tud
h dot a uelle q uelle tedt
i fine abso e sz intude d
ordine i fine s q finis e i
que ordina ea q sit ad fine
Cu em uob moueat i sunt
obm Ed suppom a voe diuse
moe mo s q diuse de B ppo
Vnu uo ppnit Ed ad ut ab
so e bonu uob mo ti d ab te
h t o uelle tu at ppo ib ad
subi oe boi ad q alia ordie
ut ad fine tuc tendit i i d
tu quoda ordie q ue i actu
uolun no ppa nam sz p q
gena vo ib z itam tude e
actg uo i ordie ad voz Eld
p m g o dd q intco assimila
bdo quttua ad id q deppe voib
i intco eme d z h dd q
vo moz q dano tuob q da
vos

ut ex dictis patet utrum diversis respectibus est alia potentia tamen utrumque pertinet ad alium
cui actus sui ordine ad altam.
Ad 3m dicendum quod quamvis quilibet actus
non praesupponat cognitionem voluntatis
non tamen pertinet actum non appeti
quod est proprium voluntatis ut ex dictis patet
unum non fuit. Ad xiij dicendum quod vel
ad finem activa est voluntas est agere
vel referri in finem sed vel passiva
patet et contingens dictum vel relata
in finem per voluntatem et pertinet ad eum non
tamen moveri in finem patet ad intentionem
Et per hoc patet solo ad quartum. Ad
vj dicendum quod per motum non solum
inveniunt cognitionem sed voluntas proprie pertinet
cum intentio attribuitur ad voluntatem
non pertinet ad cognitionem unum non est
simile. Ad vij dicendum quod intendere
est non cognitionis cum voluntas velit
intendat finem quamvis intentio
praesupponat aliquam cognitionem dicitur
ad cognitionem de intentione alias
non enim cognoscit sic velle notum
cognitum unde velle sit actus
ejusdem potentiae cognoscentis ejusdem
suppositi. Non enim proprie dicitur cognoscere
intendere per aliquam suppositionem
potentiam. Ad viij dicendum quod voluntas nobis
unit ordine sic unum sunt dicere
unum et non perficit unum actum
nec ipsa unitas quaedam e
altius mediata. Ad ix dicendum
quod quamvis nobis sit principaliter de
fine ex eo quod est ad finem
non desideramus propter finem
tamen cum voluntas est ad finem
cum enim philosophus dicit in ethicorum quod
est finis electio est quod est ad finem
non obstante dicto quod voluntas sit finis
sed aliter principaliter est hoc quod
electio in quantum est finis in quantum
sit idem eligere et velle. Ad x dicendum
quod distinctio finis activa patet ad
voluntatem sed passiva pertinet ad voluntatem
pertinere et pertinet ad intentionem

Ad xi dicendum quod fides dirigit intentionem
sicut voluntatem unde sicut fides est
voluntatis ita intentio. Ad xij
dicendum quod voluntas non est impossibilium
sed aliter. Tamen sufficit similitudo philosophi
ad omnia dicta quia voluntas non recte
electionem quae est possibilium ut sic
eligere non potest aliquid quod velle
et similiter intendere quod velle
sed ex hoc non concludit quod sit actus
voluntatis. Ad xiij dicendum quod intentio
est quidam actus animae non tamen
coniunctivus dicendum philosophi actus
animae non coniunctivus quia actus sunt
animae in ea sed magis ut ab anima
vel potest dici quod actus philosophi dicuntur
subjectivi sic principaliter
ipso potentiae. Ad xiiij dicendum quod con-
cordia est voluntatis sed ordinatio est
non tamen intentio ordinatio importat.
Ad xv dicendum quod procedit sine
ad requirit ad intentionem solam
distantiam requirit autem inclinationem
cum aliqua distantia quae quidem inclinatio
non competit et non voluntatis unde
non est. Ad xvj dicendum quod intentio est actus
non in ordine ad voluntatem ordinata
est ea quae sunt in fine primum sed electio
est actus non in ordine ad voluntatem
comparative ea quae sunt in fine ad in-
tentionem et propter hoc intentio et electio
differunt.

Quarto decimo quaeritur
Utrum eodem motu velit
finem et intendat ea quae sunt ad
finem tamen quando impossibile est
eundem actum esse simul alium et
malum sed contingit esse voluntatis ma-
la cum intentione bona sicut cum quis
vult furari ut det eleemosynam
ergo non est idem actus intentionis et eius
per philosophum in ix ethicorum motus qui
est ad medium et ad extremum
differunt specie sed id quod est ad finem
et finis se habent quodammodo ut
medium et extremum intentio sive
voluntas ejus quod est ad finem differunt specie
et ita non est unus actus. Per philosophum
in vij ethicorum sicut se habet principium sit

sic(ut) p(ri)ncipia i(n) derivatis sc(ilicet) s(ed) no(n) e(st)
id(em) act(us) quo i(n)t(e)ll(ectus) speculat(ur) quo
intellectu(m) p(ri)ncipia et quo co(n)siderat
co(n)clusio(n)es q(ui)a p(ro)b(atur) ex h(oc) q(uod) ex diu(er)s(is)
habit(i)b(us) elicitur s(cilicet) i(n)t(e)ll(ectu) h(ab)it(u)
h(abit)us p(ri)ncip(iorum) s(ed) scie(n)tia co(n)clusionu(m).
P(raeterea) i(n) o(per)at(i)o(n)ib(us) no(n) e(st) eid(em) act(us)
no(n) e(st) quo intendi(t) fine(m) et
volu(n)t(as) ea q(uae) su(n)t ad fine(m). P(raeterea) act(us)
disting(u)u(n)t(ur) p(er) obi(ect)a s(ed) finis et ea
q(uae) s(unt) ad fine(m) no(n) s(unt) diu(er)sa. E(rgo)
no(n) id(em) act(us) e(st) i(n)tent(i)o(n)is et volu(n)t(a)tis eius
q(uod) e(st) ad fine(m). Co(ntra) d(u)o act(us)
no(n) possu(n)t e(ss)e si(mu)l u(n)i(us) pot(enti)ae s(ed) volu(n)t(as)
si(mu)l cu(m) vult id q(uod) e(st) ad fine(m) inte(n)-
dit ad fine(m). E(rgo) intentio finis et
volu(n)t(as) eius q(uod) e(st) ad fine(m) no(n) s(unt) diu(er)si
act(us). P(raeterea) sic(ut) se h(abe)t lux ad visibile
colo(r)i ita finis se h(abe)t ad appetibilia
h(aec) q(uae) s(unt) ad fine(m) s(ed) eod(em) actu
vis(us) videt colore(m) et luce(m). E(rgo)
eod(em) actu vult ea q(uae) s(unt) ad fi-
ne(m) et intendit fine(m). R(espondeo) d(icendum)
q(uod) ci(r)ca hanc q(uaesti)o(ne)m duplex e(st) opi(nio)
sic(ut) mag(iste)r d(icit) i(n) l(itte)ra li(bro) 2° d(istinctione) 38 q(ui)da(m)
e(nim) dixerunt q(uod) alius act(us) sit
volu(n)t(as) eius q(uod) e(st) ad fine(m) et intentio
finis. Q(ui)da(m) e(nim) dixerunt ergo
q(uod) sit unus act(us) s(ed) q(uod) corp(us) dist(inct)o
sit ta(men) p(ro)p(ter) u(nu)m et alte(ru)m u(tru)mq(ue)
at op(ini)o s(ecun)da ad u(tru)mq(ue) eo(rum) ...
eui(den)t(er) [illegible] e(st) q(uod) u(ni)tas ac-
t(us) ex u(ni)tate obi(ect)i p(er)se accipit(ur).
Si su(n)t aliq(ua) duo q(uae) p(er) aliq(ue)m mo(dum)
su(n)t u(nu)m act(us) qui fert(ur) i(n) ea
h(abet) q(uod) s(unt) u(nu)m e(st) u(nu)s act(us) q(ui)a
qui fert(ur) i(n) ea sic q(uod) duo su(n)t
duo sic(ut) p(ar)tes lineae s(unt) q(ua)da(m)
duo et q(ua)da(m) u(nu)m p(ro)ut s(unt) u(nu)m
ut(ur) i(n) toto et id(eo) act(us) visio(n)is si
fera(tur) i(n) duas p(ar)tes lineae h(abet) q(uod) s(unt)
duae i(n) [illegible] ... [illegible]
p(er)mu(n)t ... [illegible]
potiu(s) ... [illegible] ... feratur i(n)
to(ta)m linea(m) q(uae) p(er)h(ab)et ... [illegible]
po(n)i erit u(n)a visio et sic to-
ta linea videbit(ur). Q(uan)do a(u)t(em) q(uae) s(unt)
ad i(n)vice(m) ordinata s(unt) q(ua)n-
do plura i(n)q(uan)tu(m) s(unt) res q(ua)da(m) p(ossun)t
co(n)siderari s(ed) u(t) s(unt) u(nu)m i(n) ordi(ne)
quo ad i(n)vice(m) ordina(n)tur et id(eo)
act(us) unus qui fert(ur) i(n) ea s(ecundu)m q(uod) s(unt)
ad i(n)vice(m) ordinata e(st) u(nu)s
act(us) q(ua)n(do) a(u)t(em) qui fert(ur) i(n) ea s(ecundu)m
q(uod) s(unt) res co(n)siderata e(st) multipl(ex)
sicut p(ate)t i(n) co(n)sideratione statuae
Mercurii quasi aliq(ui)s co(n)sideraret
ut e(st) q(ua)da(m) res e(st) alia co(n)sid(eratio)
e(ius) et co(n)sideratio Mercurii e(ius) q(uod) sta-
tua e(st) ymago. Si a(u)t(em) co(n)sideret
statua(m) ut ymago Mercurii
e(st) id(e)m mo(tus) co(n)sideratio(n)is i(n)
statua(m) et i(n) Mercuriu(m) s(imi)l(ite)r e(st) q(uo)n(iam)
mot(us) quo fert(ur) i(n) fine(m) et i(n) eo
q(uod) e(st) ad fine(m) si fera(tu)r i(n) ea s(ecundu)m
q(uod) utraq(ue) s(unt) q(ua)da(m) res p(er) se exi(sten)t(es)
erit diu(er)sus mot(us) q(uo)n(iam) s(ecundu)m h(oc) v(er)a
opi(ni)o q(uo)d alt(er) est intentio finis et
volu(n)t(as) e(ius) q(uod) e(st) ad fine(m) e(st) d(iver)s(u)s
act(us). Si a(u)t(em) volu(n)t(as) fera(tu)r i(n) u(tru)m-
q(ue) eo(rum) s(ecundu)m q(uod) h(abe)t ordine(m) ad alt(eru)m
e(st) u(nu)s act(us) quo(n)iam i(n)t(er) p(ri)ncip(ia) e(st) e(tia)m
v(er)a opi(ni)o q(uae) ponit u(nu)m actu(m)
e(ss)e i(n)tentio(n)is finis et volu(n)tat(is) e(ius)
q(uod) e(st) ad fine(m). S(ed) sicut i(n) (con)s(ide)ra-
t(ione) q(ua)n(do) ex co(n)sid(eratione) ... h(oc) op(erati)o(ne)
e(st) v(er)ior q(ua)m alia mot(us) e(nim) eius
i(n) fine(m) abs(olu)te no(n) d(icitu)r inte(n)t(i)o
s(ed) si(m)p(lici)t(er) velle s(ed) i(n)te(n)tio d(icitu)r
i(n)cl(i)natio volu(n)t(atis) i(n) fine(m) s(ecundu)m q(uod)
ad fine(m) ordinant(ur) ea q(uae) s(unt) i(n)
fine(m) cu(m) e(n)i(m) vult sanitate(m)
d(icitu)r ea(m) si(m)p(lici)t(er) velle s(ed) tu(n)c solu(m)
ea(m) intendere d(icitu)r q(ua)n(do) ad ip(sa)m su(b)i(n)te(ndit)
vult(?) et id(eo) co(n)ced(endum) e(st) q(uod) i(n)tentio(n)is
no(n) sit alius act(us) i(n) voluntate nos
ad p(ri)mu(m) e(rgo) d(icendum) q(uod) q(ua)muis u(nu)s
act(us) n(on) possit e(ss)e bo(nus) et malus

cu aliq act9 mali pt ee aliq
circustan bona sic act9 inico(n)
si quis comedat plus q(uam) d(ebe)t
s(ed) comedat q(ua)n(do) d(ebe)t ut an(te)a q
quib(us) mult furavit pascat
paupem e(st) act9 mal9 simp(liciter)
h(ab)ns tn aliquam circustan(tiam) boam
p(ro)pt(er) quid cum po(ssi)t una detiu
stantib(us), Eld(e)m xi dd q(ui) libri
ph(ilosoph)i intellect(us) qui e(st) p(rim)u(m) mo(ven)s
tusi ... ad t(er)mi(nu)m motus e(st) in(quan)tu(m)
motus t(er)i(n)at q(ua)n(do) ad motu(m)
q(uod) e(st) ad fine(m) c(ontr)a ordi(n)e(m) ad fine(m)
e(st) usq(ue) motus, Eld(e)m xii dd q(uod) q(ua)n(do)
coclo(nes) t p(ri)n(cipi)a (con)sidant(ur) ...
p(er) se s(ed) diu(er)se (con)sid(er)ant(ur) s(ed) q(ua)n(do)
(con)sid(er)ant(ur) p(ri)ncipi(a) i(n) ordi(n)e ad co(n)
clone(m) e(st) eade(m) (con)sid(er)a(ti)o ut ...
sic fit i(n) sylogizando, Eld(e)m xii
dd q(uod) finib(us) id q(uod) e(st) ad fine(m)
se(cundu)m ... ob(iectu)m ... (con)sid(er)a(n)t(ur)
... i(n) ordi(n)e ad aliud

Q(ua)rto de(cim)o q(ue)rit(ur) ut(rum) el(ecti)o
sit act9 int(ellect)us ... g(e)n(er)o
s(ed) vol(untat)is. Ignora(n)cia eni(m) no(n) e(st)
int(ellect)us s(ed) vol(untat)is. s(ed) p(ro)p(ter) h(oc) el(ecti)o
q(uon)da(m) ignora(n)s e(st) ... omnis
mal9 d(icitu)r e(ss)e ignora(n)s ... co(ntr)a
el(ecti)o vol(untat)is ut p(a)z i(n) 3o eth(icorum). ... el(ecti)o
vol(untat)is e(st) ... ad vol(unta)te(m) p(er)tinet
inquisitio t argume(n)tatio ...
t (con)cl(usi)o s(ed) el(ecti)o e(st) q(uon)da(m) (con)cl(usi)o
(con)silii ut p(a)z in 3o t vi eth(icorum)
cu(m) ergo (con)siliu(m) sit vol(untat)is t el(ecti)o
vol(untat)is erit ... p(er) ph(ilosoph)u(m) i(n) viii eth(icorum)
p(r)i(n)cipalit(er) ... moral(i)
el(ecti)o(n)e (con)sistit, s(ed) sic ... d(icit)
viio eth(icorum) id q(uod) e(st) p(ro)videnti(a) i(n) virtu(ti)
tib(us) moralib(us) e(st) p(r)i(n)cipal(ite)r ... for
mal(ite)r ... vol(untat)is ... ergo
el(ecti)o p(er)tinet ad p(ro)videnciam
s(ed) p(ro)videncia e(st) ... el(ecti)o p(ro)
el(ecti)o dist(in)c(ti)o(n)is q(uon)da(m) impetrat

s(ed) dist(in)c(ti)o vol(untat)is e(st) q(uo) t elig(er)e s(ed)
(con)tra ... elig(er)e e(st) duob(us) p(ro)posit(is)
unu(m) alt(er)i p(re)optare ut p(at)z p(er) da(masce)nu(m)
s(ed) optare e(st) act9 int(ellect)us ... vol(untat)is
... elig(er)e, p(ro)p(ter) ph(ilosoph)us d(icit) iii eth(icorum)
q(uod) el(ecti)o e(st) desid(er)iu(m) p(ro)siliati
s(ed) desid(er)iu(m) e(st) int(ellect)us t no(n) vol(untat)is
... el(ecti)o ... q(uod) el(ecti)o h(ab)et
... ad int(ellect)um t ad vol(untat)em, ...
... sit act9 p(ro)p(ri)e int(ellect)us ut vol(untat)is
ph(ilosoph)us ... sub du(bi)o i(n) 6
eth(icorum) ubi d(icit) q(uod) el(ecti)o ut e(st) appeti(tiv)us
intellectu(s) i(d est) appetit9 i(n) ordi(n)e
ad int(ellect)um, ut ... appetitu(m)
i(d est) int(ellect)us i(n) ordi(n)e ad appetitu(m) ...
... q(uod) sit act9 int(ellect)us
i(n) ordi(n)e ad vol(untat)e(m), ... e(ni)m sit
... act9 int(ellect)us ... ex duob(us)
... ob(iectu)m ... p(ro)p(ri)u(m)
el(ecti)o(n)is e(st) id q(uod) e(st) ad fine(m) q(uod)
p(er)tinet ad vol(untat)e(m) boni q(uod) e(st)
ob(iectu)m int(ellect)us. Na(m) bonu(m) d(icitu)r t(ri)b(us)
ut hon(es)tu(m) ut delectabile t q(uod) e(st)
ad fine(m) ut utile, 2o ex ... vol(untat)e
ip(s)ius act9 el(ecti)o(n)is ... ultia
accepto(n) q(uia) ad accip(er)e ad p(ro)se
quend(um) q(uod) quide(m) no(n) e(st) vol(untat)is
s(ed) int(ellect)us. Na(m) q(uam)vis ... unu(m)
alt(er)i p(rae)st(at) ... unu(m) alt(er)i p(re)
acceptu(m) ad op(er)andu(m) q(uo)d ...
vol(untat)is ... unu(m) mag(is) q(uam)
... No(n) eni(m) nos de ...
se(cundu)m vol(unta)te(m) ... el(ecti)o act9 int(ellect)us
no(n) abs(olu)te s(ed) i(n) ordi(n)e ad vol(untat)e(m)
t q(uan)do el(ecti)o appetit id q(uod) ...
vol(untat)is s(cilicet) ... unu(m) alt(er)i ...
... q(uo)d ... actu int(ellect)us ...
... vol(untat)is ... s(cilicet) ip(s)a
... p(ro)ponit int(ellect)us ad ... utile
simp(liciter) s(ed) ut utilis ad fine(m) ...
... q(uod) int(ellect)us act9 e(st) velle elig(er)e
t intend(er)e s(ed) velle ... p(ro)p(ter)
int(ellect)us ad bonu(m) abs(olu)te ... sit
p(er) se elig(er)e ... sic p(ro)p(ter) ...

ut quod est ad finem utrumque enim
velle dicimus sed eligere est actus vo-
luntatis secundum quod ratio proponit ei bonum
ut utile ad finem intendere vero
secundum quod ratio proponit ei bonum ut finem
quod ex eo quod est ad finem
Ad primum ergo dicendum quod ignorantia
electioni attribuitur quantum ad id quod
habet de ratione. Ad secundum dicendum quod perti-
net inquisitio rationis est duplex consilio
una que est in ratione [illegible]
de complexis alia vero que est in
notitia et [illegible] et dicitur consilio
per quandam similitudinem quia sicut in
speculabilibus ultimo statur in conclu-
sione operativis ultimo statur in
operatione. Ad tertium dicendum quod electio dici-
tur principalis virtutis moralis et
ex parte eius quod habet de ratione et ex par-
te eius quod habet de voluntate utrumque
enim requiritur ad rationem virtutis
moralis et dicitur electio principalis
exteriorum actuum virtutis quia
electio sit actus prudentie vel
participat ad prudentiam sicut
rationis. Ad quartum dicendum quod discretio
invenitur [illegible] quod pertinet ad
rationem eius quod competit sibi eligere
sed ut dictum est

Questio est de voluntate divina
et primo queritur utrum deo
competat voluntas. Et
videtur quod non quia nichil est
[illegible] nisi voluntate
competit sed electio non competit
sed de quo agit sed electio non est
secundum de trinitate x.[o] capitulo. [illegible] non
sit in [illegible] voluntas
a perfecte [illegible] Et
omnia [illegible] bonitas
ergo deo non competit voluntas
[illegible] utrum non prius
effectus [illegible]
[illegible] ad
utrum ergo non potest esse in
deo [illegible]
qui [illegible] non agit per
voluntatem [illegible] per ignorantiam

aliquam tamen non competit ad [illegible]
[illegible] ad [illegible]
de [illegible]
habet aliquam [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] physicorum
[illegible] non
competit [illegible] physicorum [illegible]
voluntarium [illegible] laudem [illegible]
[illegible] involuntarium [illegible]
[illegible] ergo non competit
[illegible] non competit
[illegible] laudabile [illegible] laus ut dicitur
[illegible] non est optimorum sed est
[illegible] ad optimum [illegible]
optimorum ergo deo non competit
habere voluntatem. Per oppositum na-
[illegible] voluntas
[illegible] duplex involuntarium
[illegible] involuntarium per
violentiam et involuntarium per igno-
rantiam sed deo non competit in-
voluntarium per violentiam quia
[illegible] non cadit [illegible]
involuntarium per ignorantiam quia ipse
omnia novit [illegible]
deo competit [illegible] de
regula fidei. Duplex [illegible]
affectionibus [illegible] actum
et affectionibus [illegible]
at affectionibus [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] deo
non competit [illegible]
[illegible] per deo [illegible]
[illegible]
[illegible] dat [illegible]
[illegible] movent mo-
[illegible] de anima [illegible]
[illegible] physicorum [illegible]
[illegible] desiderat [illegible]
[illegible] non motu [illegible]
non competit voluntas [illegible]
appetitus quidam [illegible] appe-
[illegible]
[illegible] appetitus [illegible]

nobilitis augg° dicitur impfco
i dei videat. 2m q2 eius opc
tat nostre huic pon° q2 se ht
ad oppom° 3m d° topcte cu
talia sint gna alia z cozp
a quig longe remota z nobis st
ht ad opponitum et vo alcb
potes cotinea° q ad opposita
se hnt s phm g nobis dono
copetit p aug q d° xiij° de
ci dei q2 dcguo alid afficia ad
reb q ust t alid quo st z ru
no st dcgno mult reb cc
cent cunsi eas ce uellet
g° ortuit dcg eas no oportet cc
p° dcono copetit psicis z p
sici° vo° at psici bono
sit mitg qud° g nobis dcono
copetit · z q c q ips dr
chma quoq2 noluit dcg fe
cyq° in° q2 nostre heat zcono
lum° c suarcb rates st p bti
tudo maxime muenit · ideo z
btitudo nostre reqlt q2 blb
cs aug q qui ht oq multi
nichil mali mult g nobis co
petit dcd pubiauq2 meum
psecoreb donec nos ibi c
psciq nobis z ideo psecissime
meum donec nos ce
ico in distanqs a sbo q2
sua ccy c suanob ct stico
m distanquo ab actu qz
sua acto c sua ccy c t ico
i distanqno a fine sine ab
obo q2 sua nob c sua bonitas
g° i ideo psecissima me nob
puob radix c liber t z libt
tas papue copetit dco
liber eni c qui ca sui c s
phm i p° meth q2 maxe de
dco in sica · g° i dco me nob
dr · d° qi do ppissime me nob
ad eq cui z sti me q agnito
nob radita · i s ba spuali sup
diu sab hitib · q ad reb at

cui vna habitudo spual s be ad
reb s q reb quod ad st aput
ipam spualc sba mo dci s
tc p mut antiq probat di
cteb q2 tratra cognosci
aquand aqm z c q b z s ppa
vone · No cui lapib c · na
spes lapidis sm cor c q
s phm i iij° de aia · t q2 vo vi
ab s ot a sine et vo ce no opt
inneniri sba imali q cognito
noreb dib attribuit s sp
imalib · t s gradu imalit ez
gradu cognitorb · ut que st
maxe imalia sint maxe me
cognosci · illa · t quq q2 i paco ze
cozpmal e se ht ad kaut
medium cognoscedi st dcg p
sua ecy scipm t oia alia
cognoscit · vel ab at i quig ap
petitus sunda° sm hitm z qua
sba spual refert ad reb ut
hns ordine aliqua ad eas i
scipis cyntcb t q2 eq z rei
tamat qui imat c ad rem
alia ordine hre · inde cq
mib rei copetit hre appetitu
ut nalem nalem ut voale
ut intellnale · z t dius divus de
mem° · Qu cui reb heat ad
re alia ordianip ad q2 i se ht
h q dius de ad i se ht s ht
dius de ad a° ordina° reb
g° o malcb i quq c q q i eab c
cpmc obligatum z cotta
no hnt libam ordina° z ad
reb alias z qntc cy nata
nal disponib mihi q ordia°
ipe reb mlcb no st scipis trac
cipe se ordinet i h ab q oz
dina° z aliunde ordina° vn
s nale disponi accipiunt · ideo
copetit eis hre tm appetitu
nale · i s bz s uo imalib t cog
noscitiblib c ad abs ote n getu

eligatur ad inuicem et secundum suum
terminalitas et ideo ex hoc ipso ordina
ad res ordinat de libertate
ipse est tamen qui se ordinat ex
se ad quod ordinatur et ideo competit
eis non rei et potentie ad agere
vel appetere. Exemplum autem hac quem
in mente artificis esset forma
materialis huius determinatum esse non
inclinaret nisi in modum suum deter
minatum quem haberet unum ordina
ret artificem liberum facere domum
vel non facere vel facere sic aut
aliter sed quia forma domus in mente
artificis est eius domus absoluta
non patitur quia tunc esse de se in
genere ad esse quam ad non esse et
ad sic quam aliter esse actum
disponit domum tunc esset artifi
ci liberum inclinator domus
faciende vel non faciende quod
non est sic a principali spirituali et rea
li principio formare vel sine materia
tamen omnis materialis tales sed forte
domibus et hoc quod recipiunt in or
gano corporali non inclinari et
non est omnis libera quamvis sit in
eis aliqualis liber imitatio
similitudo inclinandi enim per ap
petitum ad ea que recipiuntur in organo ex
apprehensione ad appetitum
sed inclinatio ad id quod appetitur
vel non inclinatio vel non est libera
dispositio eorum sed in intelle
ctuali ubi primo est ad appeti
tum materiale inclinatio primo est ad libere
inclinatione ad quod libera
inclinatio non constituitur
et ideo rebus in illis non attribuitur
voluntas sed appetitus naturalis tamen similiter
tunc attribuitur voluntas sed ap
petitus aliis solum non sed in in
tellectu attribuitur voluntas et
quanto eminentior tanto ei competit

voluntatem vim tamen de quo sit in
fine terminalis voluntas finis competit
eis perfectissime voluntas et ad primum
quod dicitur quod diviso quod non includit
ex quibus illis excludendo
electionem a deo sed ordinem
rationem eius in influentia in rebus
non enim ita quin aliquid habeat bonitate
suam a rebus ut quosdam eligat
quibus sue bonitatis participes faciat
quosdam a participatione sue
bonitatis omnino excludat sed ac
qui dat eis affluenter
quamvis quantum ad hoc eligere
quod quibusdam plus quam aliis dat
ex ordine sue sapientie. Ad secundum
dicendum quod nos dimus et causa cuius
gratia eo quod dependet multum in
multis et ideo ex parte sue
nobilitatis res variat sed
patitur et perficiuntur res sa
tis sed hoc est secundum sed id quod ad tertium
sed est perfectum et nec per. Ad tertium
dicendum quod nos est aliquo dependet
non propter illum et cetera id quod causa
propter illud quod dicitur quod nos est finis
hic et non solet ecce unde alia
causa et ecce eorum quod sit ad finem
hunc propter finem et ideo nos
et non sit hic tamen et ad volitum
quod est una non sic ad causam sed
tamen ad volitum propter illud quod
est finis. Ad quartum dicendum quod nos
et volitum aliter distinguitur quamvis sunt
verum tamen volitum quod est ad nos
sit finalis realiter tamen finaliter
sed et nos et volitum distinguitur
tamen ratione tamen volitum non est
causa nostri finalis nisi secundum modum intelli
gendi quod dicta quam sit ad finem
bonum et in quantum aliquid eius quod sua
nos distinguitur ab sola
modi significandi ut in veritate quod

in uolum dimen n̄ sit caritas
sz solum modum sufficiencie
nisi ex hoc s. deo sufficiat q̄d p
mo[rum] tace sicut cum dicitas
suo i deo nt hic est ad duo p
mo[rum] tace forte vel hic nō ca
tas q̄s mult nō sc hunt ad
diuinam not̄ nt finem sunt
ordinata ad finem q̄ sicut cū
deus caritas mult ee ut eius
sua bonitas manifestet et
ut sua bonitas q̄ p accurata
mltip[lic]ari nō pt sicut et filius
pticipacionem i plures diffundatur
ℓd. x. dd. q̄ laus nō debet
nō i sp[eci]e actu suo sz
laus sit ut accipiatur ut phūs
accipit sz sc q̄ uos compar
ad aliq̄ sic ad finem q̄stat
enim q̄ actus nō suo ut ipso
i opib[us] utunt[ur] q̄st laudabilia
sz i actu felici q̄st honora
bilis q̄stat enim q̄ felicitas
delectacio hic et tn laus
deo attribuit tn ad lau
dandum dicitur mult plures sepe
nitentur sz laus q̄ig actu
q̄m phūs accipiat vel pt di
q̄ laus est ppe accepta deo
co̅petit nisi i suo ano te ex
dinat caritas superiori sicut
7 fine ℓd. v. dd. q̄ deo et
nos affectibus et nos effectibus
mult enim se uelle et ut se ag
q̄ agit sz nō oz q̄ ubicumq̄ e
alta istarum uolun[tas] imenia
mitum sz solum i na impfecta
6 tedet i ipsorum ℓd vj. dd. q̄
q̄m uolitum e ad tunc uolitum
moz nō tē realis sz q̄m uolitum
e ad id nō tunc nō moz nisi s
mo[rum] significat q̄ ad hoc modo
loq̄di sp̄ q̄mitt i viij phūc visi
ca demplonis qui dicebat

p mouens moz septum ingeny
sunt et mult septum n̄ tn q̄z w
tatas sc q̄ a cā mouens
q̄z caritas nō uult n̄ vōe sue 1
bonum ut deum e ℓd vij dd. q̄
p eandem ad nō ad finem
q̄uenod obtinet e i finio
quiescit quia obtinet uno q̄d
p ee tendit i bonum cū nondum
hit et dilig[it] ipm et delectatur eo
p q̄q̄m hit ut utrumq̄ horum pt ad
pony appetitiua quamuis nō e
magis ab i actu quo tendit i
id q̄ nō hit vōe eq̄ di q̄ appe
titus e impfcti sz nos uertit
sc hit ad utrumq̄ unū uos sp̄a
ro[n]e appetit deo nō at appe 8
ℓd viij dd. q̄ deo nō q̄petit
ad opposita se hire q̄tum ad ca
q̄st i ee eq̄ sz ad opposita
se hit q̄tum ad effectus i caritas
quos pt facere et nō facere ℓd 9
ix dd. q̄ deus e unō opa
vel mult ee vel sz tn nō mult
q̄ tunc sunt n̄ obs p redit ex 10
suppone fcti ℓd x dd. q̄ deus
nō pt aliq̄ efficiens sive tn p
mo[rum] significat alr aliq̄ efficiens
sz sicut cū dico deus uult ad
sit enim uolitum e effectio nō
ita intelligi effectio ut q̄
i deo at idē e intellectus p[ri]n
et mt q̄ et uolitum p[ri]n et uos
Scdo q̄rit utrum uos diuina
possit distingui p aliquas C. xij
et quibus n̄ q̄ nō ordo ei des
tinctionem psupponit sz i diuina
nō tē nō e aliq̄ distinctio cum
uno simplici actu nō uult
omnia q̄ uult q̄ i diuina nō te
nō e aliq̄ ordine imp[er]fect
Sz dicit q̄ i diuina nō te e sino
sit distinctio ex pte uolentis
e tn distinctio ex pte uolitorum
Sz q̄ ex pte uolitorum nō pt oz 9
do i nō te poni dup[lex] ave
diuersorum vel ve tn plurimi uoliti
sive tn diuersorum uolitorum seq̄
q̄ uos cuius diuina dep[ro]b[atu]r caritatis

vos at quibus de positionibus tantis
q̄ stat vero spiritu vniq po-
sitiu non opt cen9 diu sabitu
statiabit nobis considatas
h at non opt pone distinc oz
ut ordine tunc ctenus ve
sa ad vo si y i fuanda ex
istit vcs at i fundanda aplicata
e omnibus sius gdomibus 9 n oo i
dimand te dz poni antecedes
z quibus p sic nos copa ad ta
tabu ta sciat z po sz ppr ordine
tat tan no distinguis sciat
nz poni di p antecedet e quie
q du c nos h mo distig dz
p i d q y ecip mutat onu nz
impedimentu ab alio non indi
ta ex alio sz ex scipso tm
vos at dma nn opt mini
nc impedi g ono dz indicta de ex
alio sz ex scipatu sz nos aut
i deo d s dam y ex ipo ex quibus
quibus at ex canna z b. dono
dz distingui nos quibus q ante
p i affirmandi m ec ordo n
hy agnitia q ordo ad com
ptinet sz deo no attribuitur
agnitio hus ordine q cro
sz agnito simplex q enit q o
n c tuo te eq dz poni ordo an
tecedet z quib p Boc q d i h
de q solq deq unomente
intuitu omnia tuitu pi voc
ad omnia q mult vno simp ti
actu no s te extedit z icai
e quo te no dz poni aut et
quibus p deq qnoscat vcs i
scipo t ipsa na vvu z quinis
vcs postq sint ipsa na qi
ubi no tui i q agnito de ipo
aut z quib y du c tuo te dz poi
p sic dum commisa etm te
ucat z dmanos sz duro dim
ec ppr h q e etun te mutata
tro sil no hus pus t pq tiq
qonitu tote dma dz poni aut
z quib Bz q eq dam y diij h

oz sicq deq ante te no mult
aut s salu ad no aut quitu
ut p q sub d t y o dist d autu z
qui p copetit dmg nolu
p deo copetit nos hi nual
k tua si q deq z nos actual
si q i tat oz e nol cs vcs actu
ec Bz h nos copa ad pma
sic quib t aut s y o i uo te dia
nuc s z quib inuenit b u o dd z
q uos dina p antet quite
gine distingui t q distic o f
met q ex dubus dam y e assu d q
quib hat distinc oz i necdum
D tem i z ll. q nos aut est
accepto dei ex ipo ex ono
s nos quibus e qressio ex cana
Ad cuiq eui dz sem z eq i qz
actore e ad t o sidandz ee
pte agentis z ad ex ptm e
tipiens t sic agens e pq sco
z pricipalis it a idq y ex pte
sacietis ex pus nali eo q ex
pte sa si sit p z i opone nec q
ex pte ututis sormatie q e
tsmine q aial p sim pducta
Bz ex pte timer recipiens q c
quiz e indisposita quiz q tigit
q no pducit p sim al sic
cotigit i ptubus mostruosis
z c diag dep da antecedence te
q y alp sim pducta sz p pducta
al mypsim e ex p sa ante oc
ne q ex q uo no opt me ppr
sua indispositiva de form
p stitutibus trad t id eq e capax
et sil e q considand z copdedi
q opa i tatis quinibet ipe
i sua opone mimino dq at
z creant vcs a p na n ma
pexonte nunc tu opa i vcs
sub q s pmo tamit cas amistuis
p suppsita na qm pus eis z
qimus z posst a tatis ceipedi
dus q eq psto s ini capacis
existut tu sz ordine sapp sue

dispponit de reb3 s3 eas q̄ dom
ut uez tribuat s3 modū suū
id g° ad q' deg creatura ordi
nauit qntū ē de se d' ēē
uolitū ab eo q' p'd intēcoē
sine a no' ē antecedēte s3 qn
creata impedit pp' sui defcm
ab h' fine n' l3 tn̄ deg ip3
creā id bonū tē q' est capax
7 h' eq' dē z. intēcoe eig
7 d' uob qnb q' g' d' omē
homies pp' beatitu' c3 fe' d' uō
antecedēte om̄ saluū uelle
s3 q' quidā sue saluti adu'
sant quos ordo sue sap' ad
salu' uenienō pati pp' coze
defcm implet i eis alio id
q' ad sua bonitē ptinet s3
eos p iusticiam dapnab' ut
dū ap' ordie uo' deficiant
i rē lib' 7 dū diuo' ē uo
faciunt implet i eis uos d'
specat defcu3 ptū q' ab red
dē digny pcā i punient i fu
tōuo eū s a d' conzuo ē an
tecedēte nz qntē s3 ē ab eo so
lum o punis' h' ē tn̄ mellud'
ē ex puniss' q' p'uteo dif̄eu'
tri posset q' ista q' no salua
psunt ab eo s' d' ē uō saluad'
u' ordinauit ipm i saluss'
ordinē pdestinac' ōib' quie
ordo ab ppt' uo' s3 qntū ex
pte sua d' ē ei m ad btō3
ordinata ad p'u g° d' q'
uo' ē diuā u' ordo u' dist
ē ex pte actq uo' s3 solū ex
2 pte uolitorū ad zu d' q' ordo
diuē uo' uo atte' s3 diusa
uolita s3 re' tu ad bm̄ etid'
uolitū pp' diusa i eo recepta
sic aliq' ē honi uult deg
saluad' uo' ē tn̄ ē uo e' hu
mac' ne qua ad salu' fe'
s3 w' eū dampn' uo' tē q' nti pp'

pcta q' i eo comiciūt qm̄uis q'
reb' iq' nasci' actq no' sit
cū omib' suis codd'omib' s3 no
tū oz q' q' illaz ca dico om
que uenūt uolito sit uo
mouē uo' ē sic pimū uo moz
appetitū bibet f uoc idnt fine
bēaudi q' ua ht s3 uoe dulce'
qm̄uis sic lutui q' z i uo mē
ad zy d' q' uob diua ē ime tit
tat ap' pucē y ordinado at
tributa diua p' uo' y mellud'
si q' ad op' applicā po ci uo
exit i op' q' d'ta ap' sciam et
determinat ap' uo ē ad ad agend'
ē ōia mag' ordo ini ex sua i
uo ē diua q' m' i poy ut scias
ut d' q' uo ui' l' i osystit ut
dām et i cap'one uolens ad
ipas res s3 res dur ēē scite scite
ut p q' l' eos alioni agēti m' q' ph'
tipo p mor y melli' ē ut itualo'
uos a t' s' q' sit i d' co uo sunt or
dinē s3 s' q' sit i ipis' s3 ēo ordo
niuuo attribuit sic ut po'ē
s3 soluuo' ad ey d' q' q' uis 4
diua uos non impediat q' i
mute' ex aliq' a lio tn̄ s' ordinez
sapie sue i ad h' q' dom illg
7 uo t i diuē attribuit ad ex
ptema ad y d' q' uo i pte' 5
de ordie uo' ex pte ip' actq
sit atū uo ci ordo ante 7 q' uis 6
Et sil' d' ad bm ad uij d' 7
q' quis posti q' beat ēē i sua
ua qm̄ i d' co uo tu posti q' cog
nosti a d'o i pp' ā ua q' i scipo
7 p h' ipm q' deg ē cui sua q' g'
uo scit intue' reb' 7 put sit i
scipo 7 put sit i pp'a ua ad 8 8
d' q' tū uo ē di uō po' aub' 7 q' nb
ad aup' tad' ordine sue tōib' g'
repugnāt ēē tū s3 ad de uō uoda
diu'sa oppōit eg ad uolita pi
crete q' uit' u' tq' uos dei gene
diuida' p uō' ē s3 uplaciti

6

Con

tu voluntatem signi tamquam non beneplaci-
ti qui talibus agunt sunt signa divine
voluntatis ita et scienter precepta scien-
tiam non distinguimus per potentiam et
scientiam quia sunt essentia divina sed signa ergo
nec nos hoc modo distinguimus debemus per
voluntatem beneplaciti que est divina essentia
et voluntatem signi / preterea hoc deus ad vo-
luntatem beneplaciti dicitur actu divine
voluntatis fieri dicitur sic sit deo placi-
tum aut ergo est in his ipse verum nobis signum est
placitum deo aut non si est placitum
deo ergo multiplicatur voluntas beneplaciti
et voluntas signi non debemus a voluntate be-
neplaciti distinguere / si autem non sit
placitum deo / sed aut est placitum
voluntatis signi ergo signum divine
voluntatis erit [illegible] docta-
[illegible] talia signa divine voluntatis
ponimus dicitur / pro omnibus vobis est in-
volutus [illegible] est divina
essentia / ergo non signum debemus attri-
buere [illegible] quod divina essentia non
distinguitur a voluntate beneplaciti
[illegible] nobis debemus beneplaciti quod est
ipsa divina essentia [illegible]
[illegible] / preterea [illegible] de quolibet bono
est sed signum voluntatis debemus divine vo-
luntatis / ergo signum voluntatis non debemus esse
de malo / tamquam permissio sit de
malo et similiter prohibitio quod non
dicant ponere signum divine vo-
luntatis / preterea bonum et melius et
malum et peius [illegible] bonum et melius
distinguimus [illegible] signum
sed preceptum quod est de bono et con-
silium quod est de meliori bono ergo
[illegible] malum et peius [illegible] sed
duo signa voluntatis ponimus / preterea
deus magis inclinatur ad bonum
quam ad malum sed signum voluntatis
respicit malum sicut permissio tamquam
[illegible] preceptum et consilium
quod est [illegible] bono non [illegible] et
impeditum [illegible] appetit

esse [illegible] per [illegible] consequentiam
consequitur primum non debemus quia
distinguimus sed voluntatem beneplaciti
et de operibus sequitur consequentiam. Ne-
cessario operatur quod non vult voluntate
beneplaciti et non vult voluntate be-
neplaciti in creaturis quod non operatur
sed post [illegible] voluntatis
[illegible] ergo operationem debemus ponere
voluntatem signi quam voluntatem beneplaciti
distinguimus / Ad ista dicendum quod deus
est duplex modus loquendi [illegible]
[illegible] quando deo at-
tribuimus [illegible] proprie
[illegible] convenit
competat quam a nobis [illegible]
[illegible]
[illegible] nullam [illegible] de
deo potest esse [illegible] ad plenum
/ Alius modus est [illegible] figurativa
sive tropica vel symbolica
locutionum [illegible] deus
[illegible] exceditur
debemus quod de deo loquimur per ea que
apud nos inveniuntur et sic [illegible]
nomina deo attribuimus ut
[illegible] nomina ut leo vel
leonem [illegible] quidem
locutionum [illegible]
[illegible] ut dicit [illegible]
[illegible] voluntatis boni [illegible]
[illegible] creaturis et
invenimus aliquas proprietates [illegible]
tates [illegible] ad [illegible] divine volun-
tatis [illegible]
res signata apud nos est signum de-
bemus / [illegible] ergo signum
loco signati accipimus in divinis et
modus tropice locutionis [illegible]
ad istorum modorum loquendi con-
venit in voluntate divina [illegible]
[illegible] deo proprie [illegible]
divine / et voluntas de deo proprie dicitur
et voluntas beneplaciti quod proprie
et voluntas distinguitur ut divine

Rāuō nos in nob hēt qndam
ai passiōy qnt ei id fit aa
noīa passionum methāce
dur de dō. Jta ꝛ tn nos no
Dō at nos no de deo q̄ri
eo inuenit effcus qui solz ce
uati apud nos. ꝑ pūuicō
in ipa pūicō q̄ ꝓuit diuīa
noīa ꝛ similitudo q dicit q
solet ee sig̃ nos apd nos
de uolumt eē appellant
ꝛ ꝑ tato dō nos signi qr
signum q solz ee nos d nos ap
pella. Cū at nos possit co
sidarit h q ꝑmot de agēdis
ꝛ h q impetu fa ad opq
mo no l aliq sig atribuīt
h ei q ꝑmoit de agēde q
ad fugam mali ꝛ signi eig
ꝓhibicio q̄ntu dt ad pro
tucom boni e dupx signu
no. Nam ue bonum ei
sine q no nob pt fine sim
to scepi e signu no ꝑceptu
ue tu at bonum utile q sati
o mo ꝛ ꝯueniter aliquid fit
e signum nō l consiliu. ſz q
nob impetu fa ad op q att
bui ei dupx signu. vnu ex
pressiue q e opa q p ei q̄b opa
iudicat ee ꝯpossibile
Aliud no e signum in ꝑptatm
l ꝑmissio qui enim aphicit a
q impedire pt in ꝑptatie
in ꝯsuetudine. hec at no ꝑ
missioib in ꝑptat. Ad pm
dd q deq quamuis sit oīa po
tens ꝛ oīa faciens no tn e oīa
uolens. ꝛ io pt sig i tatums
in eo quod q dr q ē sciens et
potens ꝛ uolens i eo ti assigut
qda signt oīda q dr uel
ꝛ no solū q e uoles. vt dd q
scia ꝛ potēcia i ditatēita adm
mo ꝑ paruis sic nob putamus
in eo ꝛ cōnob mag appiq̄t

adi quem metha dum de deo
qm pbitur scia ꝛ io signa no
mat dici signo e metha deo
qm sig poet scientia ꝛ poz
Ad 2m dd q quamuis deo no 2
uelit ee q ꝑcip ut ꝑmittit
mult tn ad eth we ei nos
ee debitores eq q ꝑcip ti
ꝑtatem a ee q ꝑmittit
l hat no ee dīna ꝑceptu
ꝑmisso sit q pt dici nob sig
no ꝑtato dr q heet deu
uellet d ꝫ id q solz ee sig
no apud nos nob noīa
Ad 3 at oz q solz ee aliqd
signum sit ſ l q ei a non idz
id q solz pre n tunc tn quad
signu ei adhuc quamuis q p
ꝑcipe nob sit signum uolede
ubi tn q̄ntumq ꝑcipit ad
ulthos. oz q heet se uelle
ee vnuno sz q sit signu sz
Et inde e q ti actib sp
emedacin quaq aliq acto
agit ꝑ quā solet ad h uisid
no subsit ſz in vbo si no subsit
id q sit demum e e f litas
q f l uba adhc sit institua
ut sint sig. vn si no vidz eis
sig tu e ibi f l itas. Acto eis
at no sit adhc institut ut
heet ſz ut ad ꝑ eas fiat actit
y ꝑ eas ad significacionē
q e f l itas i eis si sig tu no
videat ſz tuc tn qn ad sig
applicat ab agente. Ad 3m dd 3
q nob signum ei deo ſz ad
ꝫ eni ab dei effectus q qt
solz apd nob nob hoib de
signi. Ad 4m dd q nob dei
quamuis nō sit ve malum ut
fiat e tu ve tn q ut e impe
diat ꝑhibendo uel ꝑptate nea
ꝯstituat ꝑmit. Ad 5 dd 4
q cu ocit p nob tē d h at ordine

ad finem qui est eorum volendi; quia
autem mala caret ordine ad finem
omnia mala primum tenent locum
sicut respectu finis. Ita et respectu
nostri divine; sed bona quae ordinantur
in finem secundum diversum ordinem quem habent
ad finem diversificantur; ad eas sequuntur
nobis et proprie hec sunt diversa signa
de bono et meliori; non autem de
6 malo et peiori. Ad sextum dicendum quod vo-
luntas signi non distinguitur contra
voluntatem beneplaciti per hoc quod est
impleta et non impleta, in quibus
voluntas beneplaciti semper impletur; preterea
tamen et ad voluntatem signi ad preceptum
quod impletur; prout eam deus precepit
vel consulit quam vult voluntate
beneplaciti; distinguitur autem
voluntas signi a voluntate beneplaciti
quia primum est ipse deus; ad effectus
sequuntur divine. Et sic in quinque
signis quae in voluntate sequuntur voluntatem
beneplaciti; quoddam enim voluntas signi
nunquam incidit in voluntatem
beneplaciti sicut permissio quae permittit
mala fieri; mala fieri nunquam
vellet; quoddam autem semper incidit
sicut operatio; quoddam aliquando incidit
et quandoque non, sicut preceptum prohi-
bitio quantum et consilium.

Utrum deus de necessitate velit
Con quicquid vult. Et videtur quod non; omne enim
eternum est necessarium; sed deus ab eterno
vult quicquid vult; ergo de necessitate
vult quicquid vult. Sed dicendum quod divinum
velle est necessarium et eternum ex
parte volentis et ex parte voliti
quia est divina essentia et ex parte eius
quod est eorum volendi, id est divina bonitas
tamen non est ad voluntatem
ad volitum. Sed contra quod habet ipsum quod est divinum
velle ad importat habitudinem
ad volitum; sed habet ipsum quod divinum vel-
le ad creaturam quia ipsa habitudo
nostri ad volitum est eterna.
Sed dicendum quod habitudo ad volitum est
eterna et necessaria secundum quod volitum est in
essentia divina, non autem secundum quod existit in seipso sive
in propria natura. Sed contra quia secundum hoc ad est voli-
tum quod ad ipsum refertur voluntas;
ergo ab eterno non refertur
voluntas dei ad volitum secundum quod est in
seipso; sed secundum quod est eorum volendi
existit aliquid temporale, ut potest
Petrum salvandum non esse ab eterno
volitum a deo ut in se ipso propria natura
esset; sed solum ab eterno esse a deo
volitum ut esset in verbo eterno.
Quod probatur esse falsum per hoc quod deus voluit
vult; quod quia voluit vel
voluit non potest non velle
vel non voluisse; sed quod deus voluit
nunquam non voluit; et quod vult
ab eterno voluit; quia quod vult
ergo deus non potest non velle quod
vult; ergo de necessitate vult quicquid
vult. Sed dicendum quod ista non
procedit; quod non velle dicit considerationem
quantum ad ipsum volentem vel
dictum vel eorum volendi; non autem
quantum ad habitudinem quam refert
ad volitum. Sed contra carere actu
importat respectum ad effectum
[illegible] enim effectum temporalem supponit;
[illegible] cassare; quia quod
[illegible] non potest cassare; ergo et
de necessitate. Et quia habet relatum ad
volitum deus [illegible] velle
sed divinum velle [illegible]
est quod in preteritis non dicitur esse
posse secundum philosophum in posteriorum.
Et ideo divinum velle deus
vult. Sed dicendum quod in omnibus velle
et esse sunt idem secundum rem; dicitur
[illegible]
[illegible]
Sed quod esse nunquam [illegible] omnibus
sit [illegible] secundum rem dicitur
[illegible]
[illegible] ad hoc non est
[illegible] esse et velle. Preterea

Eternitas repugnat successioni sed impossibile divine eternitati inesse successionem ergo non potest ibi esse successio. Esset autem successio si quod ab eterno noluit nunc vellet vel quod non voluit vellet ergo impossibile est eum velle quod non voluit vel non velle quod voluit. Ergo quicquid vult de necessitate vult et quicquid non vult de necessitate non vult. Preterea quod voluit aliquid impossibile est eum non voluisse quia preteritum esse non potest non fuisse sed deo idem est velle et voluisse quia actus suus eternus est nunquam preteritus ergo deus quod non potest non velle quod vult et sic de necessitate vult quod vult. Sed dicendum quod vult de necessitate quantum ad racionem volendi non autem quantum ad ipsum volitum. Sed racio volendi deo est ipse quia se ipsum vult quicquid vult. Sed ergo se ipsum de necessitate vult et omnia alia de necessitate volet. Preterea racio volendi est finis et finis habet se in practicis sicut principium in speculativis ut dicitur 2° phisicorum et 7 ethicorum. Ita se habet in appetitivis et operativis sicut principium in demonstrativis sed in demonstrativis si principium est necessarium conclusio necessaria ergo in appetitivis si quibus vult finem de necessitate de necessitate volet ea que sunt ad finem. Ita si velle divinum est necessarium quantum ad racionem volendi erit necessarium per consequens ad volita. Preterea quicumque potest velle aliquid et non velle potest mutari et velle sed deus non potest mutari et velle aliquid quod non potest velle et nolle. Ergo de necessitate vult quicquid vult. Preterea sicut nos imputat respectu ad causalitatem potest sciencia sed nunquam eius potest esse quicquid potest et non esse causa quod scit ergo non est causa quod eum velle quicquid vult potest esse eodem modo se habet et necessarium sed respectu

divine voluntatis ad volita esse eodem modo se habet ergo est necessarium. Item velle divinum comparatur ad beatitudinem ad suam volitionem necessarium. Preterea si deus quicquid vult antequam fiat et de necessitate scit antequam fiat et quoniam antequam fiat non sit necessarium habet non esset nisi esset necessarium respectu superveniens habitudo divine voluntatis ad volitum ergo ipsum velle divinum sequitur respectu eius necessarium. Preterea ordo divine voluntatis ad racionem volendi et ea que ordinat divine voluntatis ad volitum respectu ad volitum refertur per racionem volendi immutabiliter at ordo divine non cadit aliquid contingens nisi per ordinem respectu ad volitum esse necessarium intendat ...
... contingentes ergo cum velle divinum sit necessarium in ordine ad racionem volendi erit et necessarium in ordine ad volitum. Sed contra deus de necessitate vult quicquid vult.

Sed quia deus nobis magis est liberum quam nobis nostra sed nos nostra de necessitate non volumus quam contingit non volumus ergo deus non de necessitate vult. Preterea necessitas opponitur contingencie sed deus vult salutem hominum contingentem ergo non vult de necessitate. Preterea si contingit scire a deo posset de necessitate impossibile velle ... nolle non velle ... de necessitate nec ergo idem sequitur ... possibile deum agere contingentem et possibile deum agere contingentem necessarium sed ponentibus deum agere contingentem necesse erit dicere ab eo ab eterno sic ita fuisse ergo idem sequitur nobis ponentibus eum contingenter omnia facere. Respondeo dicendum quod deum velle necessitate non est per ... voluntatis et actus in dubitabiles ... quia constat esse eterna ... Sed ut per velle ipsum necessitate non habeat per comparacionem ad volitum

Volentis

Volitum

Que quid compa° intelligi cu
dicit diy uelle bt ult h h° em
quit cu q̄uiq ytū deq de
ueti te ad uelit Sciendu e
q̄ tnig b uol dupx e uoliti
vnū quid ⁊ puci l̄ et a q s a
vm pucil e quid uolit we
i q̄ vob fert° ȝ sua ūi so
q̄ ipa uob na q̄d a c̄ t nale
ozdine ad ad ht h at e q̄ na
uob uult sit b ua uob nal̄
appetit btitudme e ve tu h q
uoliti uob uti te h t t ipm
tendat p mo y ne No em
pt ho uelle no e e btitub a̅ c e
uis sl̄ h ana y d uolita sit q
ad h° puci l̄ e uolitu ozdina
sit i fine t ad h duo uolita
se h tuob diuis de sit int th ad
puci ā q̄ iā uonit ⁊ ad con
tlone b q̄ b ex eis elicit voƀ
z dina h t p puci li uolito id
adq̄ nali t c p e q̄ fimb uo te
suc l i pa bo ita b sua pp° qua
uult q q a d a se uult fa ci
veb pp° sua boni te eu t augg
d° e ut ȝ sua boitab q p eo
multipl no pt salt e p q̄
dā silitu ib p ticipo ij diffu
dā ad multa sit ca que ca
tātāb s° q̄ e q uolita sana
q pp° sua boni te uult ut dia
boitab ita sit e q no ti vo po
lendi oia sit e e y e e i vo oi
q̄ q̄ no s° e d i ve tu q̄ o illg prd
cipal uoliti q c̄ sua boitab
voƀ dina uoti te h t i u quid
e d a g e d i b s ilal ozdib q h
bert i no repugt h augg i
de ei d i no e mpt dequelle
s e no e e boni ⁊ p quib s e no
e e melliut a el potet e vl
q̄ inq e e oz z q̄ro h boi includ t

Sz q̄ q̄pt u nllg alig uoliti h
b tt uoli tu ⁊ ur eui uo uoledi
hijs q s° ad fine sit ip e s i b
s h q° e ad fine q pa° ad fi
ne s h° q pd° ad uo te b ui
sid q e ad fine sit q̄ i fin
ppoz oatu h mo s q fine
pfre ucludat ⁊ fine co sib
bri uo possit sit de uti te
appeti° fimb ita de uti te
appeti o q e ad fine t pa
nio tē q sapie ri in e ole n
pt e q d euī r ōibu ⁊ def
bere ui e e otima d ⁊ ul t
uti sup to ij quit a g s ua
⁊ fine q o o uado no pt ȝ
s cut no e ffiub dina p ij
tā e adeq̄uat s ta m e t q
i dup sit i fine ozdina ⁊ e
fim adequatu s illa em
tāta pfre do assimlat
h° em e s olig de i ui tab
vn e otigit q̄ ut uug no
biho d m o alig tāta i din
ozdine ⁊ alig° q a s s e lata
possi le sit aliq̄ui alia tāta
no e quo uobli i ip m ozdi
nai ⁊ dina boni te repu tat
vn p ȝ q no e uoitab dic
no t examad q̄ h t ad sua
boni te q uel e h ⁊ ul b
tātura n° ⁊ ine e i alig
noitab v e tu t o tiq ca t e
e o q dina boitab i s e ffta
e ⁊ s i n a tāta e xyst et q
boi oz a m oz p no e g et ut
t p b de l No e m dia boitab
e s fimb q effici a e x hij s
q s° ad fine s mag q° quo
effici m ⁊ p s ic iur e a q ad
ipm ozdina ⁊ vn ⁊ dulu d t
q s olig de i a to e p e lib a l
q n° e actiu s at e x hij s
q ult ul o pa te tātura
q i ex dib q q q d e w e e

in scripto denunciative multiplicatur quia at
multiplicatur causatis non denunciative
multiplicatur. Ad primum ergo dicendum quod aliquid dicitur
necessarium dupliciter: uno modo absolute,
alio modo ex suppositione. Absolute
quidem dicitur aliquid necessarium propter necessariam
habitudinem ad invicem terminorum [illegible]
quia aliquid [illegible] positum sit
hominem esse animal [illegible] totum
esse maius sua parte et alia huiusmodi.
Necessarium vero ex suppositione est
quod non est necessarium ex se sed solum
posito alio, sicut Sortem cucurrisse
Sortem cum quantum est de se non se
habet magis ad hoc quam ad eius op-
positum, sed facta suppositione quod cu-
currerit impossibile est eum non cu-
currisse. Sic ergo dico quod deum
velle aliquid in causatis ut potest pa-
tere ex praecedenti non est necessarium absolute
eo quod voluntas divina non habet ad hoc
necessarium ordinem ut ex dictis patet,
sed facta suppositione quod deus
velit vel voluerit impossibile est eum non
voluisse vel non velle eo quod
voluntas eius est immutabilis. Unde quidam
aput theologos notatur necessitas
immutabilitatis. Ex quo patet quod non sit
necessarium absolute deum velle hoc
est ex parte voliti quia deficit
perfecta proportio et sufficienter [illegible]
[illegible] quantum ad hoc significatur [illegible]
[illegible] eodem modo distinguendum
de eo non sit denunciative. Ad 2um
dicendum quod habitudo importata
[illegible] ex suppositione
non autem absolute et non solum [illegible]
[illegible] ad volitum [illegible]
[illegible]
[illegible] Ad 3um
dicendum quod deum velle aliud a se vel voluisse
[illegible] voluit vel voluit est
necessarium ex suppositione non autem absolute.

sicut Sortem cucurrisse [illegible]
et similiter est de causatis et de quolibet
actu divino non [illegible] 7
ad extra [illegible] 6
Ad 6um dicendum quod omnibus ipsum esse
divinum sit ipsum [illegible] Necessaria
tamen exeunt a deo [illegible]
[illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] velle [illegible]
non sit [illegible] absolute [illegible]
deo [illegible]
[illegible] et alia huiusmodi
Ad 7um dicendum quod [illegible] actu 7
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] attributum divinum esse
[illegible] attributum divinum velle
Ad 8um dicendum quod [illegible] 8
[illegible] deum posse velle [illegible]
et non velle [illegible]
suppositio [illegible] velle ad [illegible]
[illegible] non velle [illegible]
[illegible] deum velle
ad [illegible] ex suppositione
Ad 9um dicendum quod deum voluisse 9
[illegible] ex suppositione non
autem absolute [illegible] deum velle
[illegible] Ad 10um dicendum quod deus 10
[illegible] velit [illegible]
[illegible] alia [illegible] velit
[illegible] ad [illegible]
[illegible] finis [illegible] et tale
[illegible] finis [illegible]
[illegible] 11
[illegible] Ad 11um dicendum quod [illegible]
[illegible] sit necessarium [illegible]
[illegible] sit [illegible] habitudo
[illegible] ad [illegible]
[illegible] finis sit necessaria [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible]
[illegible]

e ad finē sicut ꝯ si pri⁹ p⁹t ꝯ
va. ꝯclone ex pte fta ppt
defcm̄ natie libitudinib⁹
no s̄c⁹ ex no parte ꝑ pñcipiis con-
12 clonib⁹ vo̅litatis. Ad xiii dz
q̄ quauis h̄t velle ꝛ n velle
ꝛ possit velle p⁹ q̄ volūt
ꝛ no velle p⁹ q̄ vñ voluit ꝑt
incipe velle / sicut nō vult ꝑt
defcm̄ d velle ꝛ iterū incipe
velle / sic at nō vult ꝑt statī
incipe velle. Sic at de bono
ꝑt velle ꝛ n̄ velle ppt̄ im-
mutabilitate diuine volūtatis
s; ꝑt velle ꝛ nō velle inq̄ntū
volūs sua nō obligat q̄n ē
de se ad hoc q̄ velit ꝛ velle
Vn remanet q̄ dicit velle
ad cōtinuū ex suppone nō
13 at absolute. Ad xiiii dz q̄
sciat ꝑpo q̄ mūs impletū re-
spectu lad cātabilitu ꝑtz ad
ipam ꝑfcom diuine ꝛ ꝑ ꝯ n̄
quantitatē ꝑt ee ꝑ se diuiduū
Quia h̄ eni ad dr̄ ee sciens
q̄ntes scita ꝛ i sciet ꝯ dr̄ at
ee potēs ad ad agendū s ꝑ e
i actu cōpleto ve̅tu ꝛ ꝯ ꝑ
agendū e ꝯ q̄p̄ at ei d̄ ꝯ nō ee
ee in ee ꝛ q̄ ꝑ de q̄ ē actu
ꝛ velle ē eū ee actu. Cū nō
dicit velle ad nō s̄i dq̄t ee
deo s; tm̄ implet ordo ꝑ q̄
dei ad illiq ꝯ factoꝝ ipsa
natio ex hac pte deficit
qd̄ absolute ē necessitet p⁹ dam
14 e. Ad xiiii dz q̄ ꝛ ꝑ h̄ ille
ꝑ vn⁹ se h̄t ꝑpter immutabilitate
diuine volūtatis nō ꝯcludit
n denci q̄ ꝯ ex suppōe.
17 Ad xv dz q̄ n̄os ad volūtā
h̄t dupl̄r respctū / p⁹ q̄n
h̄t ad ipm̄ inq̄ntū ē volūta
ꝛ n̄ q̄ h̄t ad ipm̄ inq̄ntū ꝯ ꝑ du-
cēdū actu p⁹ios / ꝛ h̄ qui
respctū ꝑsupponit p⁹ ꝑ eni

intelligi n̄ q̄ uo̅ velle ad
deinde ex h̄ tpo q̄ vult ꝑ
intelligim⁹ q̄ ꝑdurat ipz
tꝑ vñna sicut nō sit effect⁹ ꝑ
prīng q̄ uo vē⁹ d ineuo⁹ ad
volūtatē nō ē ꝯting absolute
ꝑp̄ importātiā volūtati ad ꝑ
quie ꝛ ꝑ volūtādi ut dam
Vn nō ē ꝯtig absolute ex
de q̄ velit id. Sz ꝯ q̄ vē⁹ ē
nēcio ꝑp̄ efficacia diuine
volūtatis ex omib⁹ ꝯ deinde
ē si de q̄ vult ad nō ꝯ ꝑ
placitū q̄ id fiat. Ad xvii dz
q̄ q̄uīs sint ꝛ ob duos or-
dines quos ꝯ b d tamē nō
cadat aliq̄ ē a ꝯtingētib⁹
media tm̄ ꝑp̄ defcm̄ ꝑ ꝑ
tōib⁹ volūtatis ꝑ ordib⁹ no
inducit i fine ordinē ne-
cessitatē ut ex dāib⁹ ꝑz ꝑ
at ꝛ q̄ vn̄ obiit delibera-
tionis tam solutū ē ꝑ h̄ q̄
volūtatis ingat ordinib⁹ libi
nō repugt s; sola volūtatis
coaccōib⁹ aliq̄ nō q̄ ꝯ
Vltio q̄rit utrū diuina vo-
lūtas volūtatē n̄ imponat
nātūr q̄ ꝑposita ei ca ꝯ
nēc ē ꝯ effectū impoi q̄ ꝯ p
ꝯ eius in quamcumq̄ ca. Sz q̄
posita cā nō nēce ē effectus ꝯ
sito adhuc p⁹ pōne cāe
effectus se h̄t ad utrūq;
ad ee ꝛ nō ee q̄ ē ꝑpo ad
duo determinat ad vnū cor-
insisit ad determinas ꝑ
p⁹ pōne cāe adhuc oz
pōne ad q̄ fiat effectus ee
pōne ad nō cāt suffi-
Ergo cā sit suffi⁹ oz q̄ ca
posita nēcio sit effectus impoi
Diuina at vo̅ sufficiens cāe
ꝛ nō eē a ꝯtingētib⁹ s; nēc
ergo rebus volūtē a d̄o sē nēc
Sz dicit ꝑ ex tante se q̄n
effectus ꝯtingētes ꝑp̄ ꝯtingētia

medietate causae sicut ex mala dispositione
dentium tamen propter assumptionem huius
contingentis sicut gelo contingens
Sed quamvis etiam causa media sit
effectus contingens propter contin-
gentiam causae secundae sicut flores
arboris est causa contingens et non
necessaria propter defectum virtutis
pullulativae quae potest accidere
licet causa media quamvis motus
qui est causa prima sit tamen necessarius sed
defectum causae secundae potest divina voluntas
removere et eam impedire
ergo contingentia causae secundae non impedit
quod effectus sit necessarius propter necessitatem
voluntatis divinae. Praeterea quando effectus est con-
tingens propter contingentiam causae et
prima causa necessaria contingit non esse
effectus potest simul stare cum effectus
causae sicut arborem non florere
non potest stare cum motu solis
secundo esse et quod est volitum a deo
non potest stare cum divina voluntate. Sed
cum duo sint incompossibilia quod
desequebatur ad esse et non sit
ergo contingentia causae secundae non
impedit quin voluntas a deo sit
necessaria propter necessitatem divinae voluntatis
Sed dicendum quod non esse divinae effectus
quamvis non possit stare cum
voluntate divina tamen causa potest de-
ficere ipsa deficiente et contingens
Sed quando effectus non deficit voluntate causa
secunda deficiente sed non potest esse quod
causa secunda deficiat non existente divina
voluntate sicut enim sit esset divina
voluntas et non esse ergo quod est non omnia a
deo quod potest esse fieri ergo contingentia
causae secundae non impedit quin
effectus divinae voluntatis sit necessarius
Sed quia omnia bona fiunt deo volen-
te si ergo voluntas divina necessitatem
rebus imponit omnia bona quae sunt in
mundo erunt ex necessitate et ita
tollitur liberum arbitrium et tales causae
contingentes. Respondeo dicendum quod voluntas divina

non imponit necessitatem rebus omnibus
Cuius quidem rationem assignant aliquidam
ex hoc quod cum voluntas sit causa omnium
prima [illegible] producit quosdam ef-
fectus mediis causis quibus sunt
contingentes sicut deficere possunt
et ideo effectus contingentes ut causae
proximae sequuntur non autem necessitatem
causae primae. Sed hoc non videtur esse conveniens
his qui posuerunt a deo omnia
procedere sicut [illegible] quod ab
uno simplici procedebat tamen ex
uno [illegible] aliquam multitudinem
et contingentia [illegible] multitudo
ab uno immobili omnia [illegible]
[illegible]
[illegible] et alia [illegible]
sicut quod [illegible] et corrup-
tibilibus [illegible] actum [illegible]
[illegible] possibile poni a deo
tamen [illegible] multitudinem et rebus
corruptibilibus et contingentibus
quod est [illegible] quamvis potest
multitudinem et [illegible] et corruptibi-
litatem [illegible] a deo causari [illegible]
prima individua [illegible]
et bonitatem [illegible] Sed alia
[illegible] assignare conti-
gentiae rebus [illegible] passi-
nata subsequatur Sed cum pa-
tiens assimilatur agenti si
agens sit fortissimum et si-
militudo effectus ad causam
agentis perfecta. Sed agens sit
debile et similitudo imperfecta
sit propter fortitudinem virtutis forte
[illegible] filius assimilatur patri
non solum in aliquo speciem sed in alte-
[illegible] propter de-
[illegible] virtutis [illegible]
[illegible] assimilatur [illegible] de
[illegible] Sed cum divina causa agens
fortissima [illegible] Sed ergo effectus ei
omnino [illegible] assimilantur
non solum fiat id quod deus vult fi-
eri [illegible] assimilari [illegible] ut
fiat eo modo quo deus vult id fi-

ut necessario vel contingenter cito vel
tarde. Quia ergo quedam assimilatio
sit attendenda hoc quidem modo
rebus dimanantibus perficit ex or-
dine sue sapientie sic atque dispo-
aliquas res sit et sic sit adap-
tat causis talibus illi modo quo dis-
ponit quem tamen modum passus rebus
inducit et illis causis non medi-
antibus etc. non dicit quod aliqui
divinorum effectuum sit contingentes
solummodo propter contingentiam causarum
secundarum sed magis propter dispositionem divi-
ne que tale ordinem rebus providit.
1 Ad primum ergo dicendum quod ordo ille sequitur
causis agentibus de necessitate ...
quantum ad effectus immediatos
sed causis voluntariis non sic quia
ex nostre scientie ad commodum quo nobis
... dispositionem et non commodum quo
nobis habet esse sit accidentalibus na-
liberi quamque attendit assimilatio quam
tamen ad eandem conditionem et ...
contingentibus voluntatibus attende-
da assimilatio sicut quia effectum imple-
nobis agere sit ...
causis naturalibus sed quantum ad effectus
2 mediatos. Ad secundum dicendum quod quamvis
nisi deus possit removere omne
impedimentum causas secundas tamen ...
non tamen removet multum etc. re-
manet contingentia sua et per
3 quam sit effectum. Ad tertium dicendum quod quamvis
nisi non esset effectus divine nature
non posset similitudo ... divine
tamen ... deficiendi similitudo ...
divine ... non tamen est ista ...
possibilia deus multum ... sal-
vavit ... dampnavit sed ista ...
... possibilia deus multum ...
dampnavit iste dampnatus et
sic ... eadem ... de defectu
sexto queritur | medie
Sutrum iustitia in rebus creatis
dependeat ex simplici divine ...

tum quia causa est eiusdem ... quod
id solum iustum est quod ... ergo iustitia
dependet solum ex divina voluntate.
Preterea hoc ad iustum quod concordat
legi sed lex non est nisi ... que est ex-
plicatio voluntatis principis quia
principi placuit legis habet vi-
gorem ut dicit legislator. Cum
principatus ... divine
nisi quod ex ipsa sola dependeat
omnis ratio iustitie. Preterea iustitia
politica que in rebus humanis ex-
emplatur a iustitia naturali consistit
... qua res sua implet ...
... participat ordi-
nem sicut ... divine voluntatis
ut dicit Hugo de Sancto Victore libro de simbolo
quod omnibus ... cum divino
... attulit ergo omnis iustitia
dependet solum ex divina voluntate.
Preterea iustitia consistit ... quod de-
pendet ex ... alio quod ...
regula a qua effectus debita ...
... divine
... quod ipsa sit prima
regula ex qua ... iustum
iudicetur. Preterea ... divino ...
non iusta. Ergo ex aliquo alio
dependet ratio iustitie quam ex
divina voluntate et restringitur et
quodammodo ligatur divina voluntas
quod est impossibile. Preterea ... quod est
iusta ... liberalitas ...
ipsa ... ratio quidem
... non est
... Augustinus dicit in libro ... quod
... alio dependet ratio
iustitie ... divina voluntate. Preterea
opera iustitie ab operibus misericordie
distinguuntur sed opera misericordie
dependent ab ... ergo ...
... ratio iustitie quam
sola divina voluntas. Preterea Anselmus ... de-
... iustitia ...
... tamen ... quod
... possit certa.

Inde eo quod saltem vere sine huiusmodi
intellectu dicitur rectitudo iusticie non de-
pendet solum ex divina voluntate
Sed in .4. d. 46 q. 1 iusticia ratione quod quia
sicut anselmus dicit adequatio est
prius quam ex hoc primum procedat
rectitudo iusticie ubi primo invenitur rectitudo
sine qua equalitas ab ratione iusticie
constitutum in rebus. Unde nos habet
rectitudo velle primum sed est vera
dicitur enim proprie rectitudo tunc non
solum in nobis sed in deo quia ubi
nobis sit a divina natura quod nobis sive
ac prohibetur in ideo nobis rationem
nostri in deo autem eiusdem sive ratione
in nobis tamen habet ideo rationem voluntatis
in ipsa nobis ratio prima ex quo precedit
rectitudo omnibus iusticie est sapientia divi-
ne quia quas rectitudo constituit in debi-
ta proportione ad finem et
ad finem tamen quod quidem proportio
rectitudo iusticie tamen constituit. Dicere
autem quod ex sumptione voluntatis depe-
ndeat iusticia tamen dicere quod divina
nobis non precedat sed ordine sapientie
quod est blasphemum. Item in 4 d. 46
1 quod non potest esse iniustum volitum a
deo tamen quod est volitum a deo
habet primam causam iusticie ex or-
dine sapientie divine. Item d. 43
2 quod nobis principiis habeat vi-
legis in cogendo ex hoc ipso quod
nobis est notum habet rectitudo iusticie
non ex hoc quod dicitur voluntas. Item in
3 d. 46 quod deus operatur in rebus natura
duplex primo institutione ipsa ab natura
1 2o providens unicuique rei id quod
competit sive necesse est rectitudo iusticie
debitum requirit. Item non cum ipsa
creatura ab institutione non sit aliquid
debitum sed provenit ex primo
nobis habet rectitudo iusticie sed dependet
ex sumptione voluntatis divina non forte
divina iusticie rectitudo habet per ordi-
nem ipsius rei factae ad voluntatem debi-
tum enim esse quod deus vult

ex hoc ipso quod deus vult sed ad
hunc ordinem implendum sapientia
dicitur quia prima regula. Sed in 2
opusculorum vero debitum non
ex parte agentis tamen deus nulli sit
debitor sed ex parte recipientis
debitum enim est unicuique id aliud
ut habeat ea que exigit sua natura
tam in creaturis quod autem
habeat debitum ex divina sapientia
dependet in quantum. Sic rectitudo naturalis
dicitur quod omnino ipsa quidam
que est in mente divina et per hunc
modum invenitur ipsa divina sapientia
regula iusticie naturalis in aliis
autem divinis operationibus quamquam deus
creature ad hoc debitum est in nobis
dicitur ut patet in omnibus quoniam ibi
modo iusticie invenitur quia in prima
operatione est assignatio qualitatis
institutionis. Item d. 46 quod nobis .8.
divina sed modo intellectum sit
supponit sapientia quod primo habet velle
rectitudo. Item d. 5 dist. quod cum deo in .7.
tamen nobis non dicatur sive re-
cte per hoc quod ab intelligentia dirigi-
tur ad id diffinitum non ab aliquo
alio restringitur sed modo sic sua in-
tima naturalis sit illius ut sic
ordine sapientie agat. Item d. 41 d. .6.
quod nobis divine ex parte voluntatis
non potest esse aliqua causa quod sit ad hoc
ipsa nobis ex parte eius voluntatis
tamen nobis sapientia et bonitas sive re-
rum in ideo sed ex parte voliti divina
nobis habet aliquam rationem quod sicut
voliti non volentis sic quod ipsum
volitum ordinatur ex debito
ut ex congruo ad aliud quod quidem
ordo ad divinam sapientiam pertinet
principaliter est prima radix iusticie

Sexto queritur utrum teneamur
voluntatem conformare voluntati divine tamen quod non videtur
tenemur ad impossibile sed impossibile est
nobis voluntatem conformare divine
divina nobis sit nobis ignota quoniam
tenemur ad conformitatem predictam per quemque C. xiii .9.

n facit h ad q te pctat sig tem
ad coformandu uolte mam
dine no coformado ipam p
cam q3 quicuq pctat mor
th q pctat no coformat uo
sua dine ergo ex h ipo q pctat
pctat at aliquo alio mo spali
pcto ut pote q furā uel for
nica ergo quicuq pctat dno co
mittit pctā q est absurdu
Oz dicit q pceptu de cofor
uolt mea ad dnatu sit aff
matim q oib3 obliget no
tn ad semp obligat et no oz q
quicuq no cofort qd pctat
Oz q oib3 ab no suat p
ceptu affirmatm no pctat
quib3 instati quo no suat pctat
tn quicuq co mi agit sic
pctat quicuq inhorat parētes
lz no semp pctat qn no actu ho
norat sz qui pctat mort
agit qn difformi ti pdce
ergo ex h ipo pctat p quicuq
no suat hc ad qste et tnsg
gressor sz qui pctat uenialr
no cofort uo te sua uo dne
sig ad coformand te est tnsg
gressor et ita pctab mortalr
Oz dicit q no te pio instati
cofirmac quo uenialr pctat
q pcep affirmatiua nō obli
gat ad semp Oz q quicuq no
suat pceptu affirmatm loco
et tpe p quo obligat tnsgssor
indicat sz tpe coformandi uo
mam uo dic nō posse
ad determinar ideo qn nō est
i actu ergo quicuq nō est i actu
exit no coformand dic no
est ee pctm et ita qn ab ue
niali pctat est ee pctm mor
le p nq ad impglete sz ob
stinatina put suauo te co
formac dte ergo ad hac cofor
mite no tenet et ita nt alij
alb obstinat de sua obstinatioe

comodu reputaret pctu deg
q multe opat et uelit pe
eni e tadt ab Oz tenent
uolunt uolte cofor dine
tem tante h q sz no hub
tante pt ea cos equi ad
ease pparet diligent q on
hubitante te se q ti ad
hnda a tadte pparet ut ai
quob3 instati q no h tadte
pctat cu ex defectu ppacois
pmemat p cu for uel q pctat
t no agedi constat sz ad co
formit dic uo e tenent
orat eo h ad uelimg q tet
deg mult hor pat dicelo
pt ab aliquo imitad et dilc
to e alit et dilco q tuita
no at pes dilcon nale
attende deformitab deg
lo sunt q3 h no coformat
uolte sua dine et infideles
et pctores du tenent dilco
ab omi uget sil upt attende
qutu ad dilcon ostuita q e
tadtab sic eni tenent uel
le q q uolunt ex tante
q eq opiony multor q dnt
q no q no tadt i pceptos
dit q no tenet ad cofornd
uolunt dine p quitu
distat deg ab h oi et tu nob
deo aug te hoibus de gto
supi p pt c deg collandat
Oz deg tm distat ab ho
q h no pt ei cofornitu
eni ho a deo infinitu distet
na pt ee p q ad dnj ppo rcd
go uo nob hoib dic no co
forni pt p dicadur ee cofora
q aliq una for q int sig o
uob una dic coformi pt
oz p sit aliq una for t qua
uob gat et ee ad sim
plicit dia no te ipe i inpale
p coforma q tres eo dj
h it alib3 et hoib3 uo q3 exomare
ad alterius refer uader eloue

Sicut dicitur amicus amico amicus
et frater fratri frater. Sic ergo nos in aliqua parte con-
formari divine ut sic ad confor-
mitatem perfectam tendamus et nos divi-
nam perfecte potius conformemur. quoniam in
generibus preceptorum cadunt in precepto ad
que tenemur et possumus facere vel non
facere. sed non possumus facere quin
inclinamur nostre conformes divine
quod sic dicitur Augustinus sic quod cum sit corpus
propinquus quis ab una parte circum-
ferencie se elongat eo magis
ad alteram appropinquat. ita quod ex
una parte a deviacione distet ex
alia parte divina nostre impleret.
Ergo non tenemur ad conformitatem perfectam
sed tenemur ad eam que cadit sub pre-
cepto. Secundo quia quod sunt id est perfecte decet
deus collaudatur dicitur gloria
sed qui dignatur corpus suum sanctum nostre
dicitur. Secundo quibus esset tenere virtutibus quibus
tenemur ad conformitatem perfectam per virtutem
que est regule sue conformis.
Secundo nos divina in nostre est vera
[illegible] dono nostre inchoat.
Ergo nos in [illegible] divine nostre confor-
mari. [illegible] quibus tenemur nostre
sua conformare divine [illegible]
ex hoc accipi potest quod quibus genere
est unum per quod est mensura omnium que sunt
in genere quod perfectissime in genere
invenitur sicut in colore albedo
que per tanto mensura omnium colorum
dicitur. de unoquoque colore quod sit
quantum participet de natura generis
ex propinquitate ad albedinem
vel ex remocione ab ipsa in-
dicitur. et sic in ethicis et politicis in spe-
cie est mensura omnium omnium [illegible]
ex virtutibus [illegible] hominibus potest tam
cum unumquodque de eis quod per
similitudinem appropinquat illud quod est
dissimile accidit adnos esse [illegible]
dicitur. et de omnibus que dicuntur [illegible]
potest inveniri dici quoniam virtutes [illegible]

omnibus conformitatibus est mensura et bo-
nitas omnibus bonis. et ut specialiter
loquamur bona nobis omnibus bona nostre
ex hoc ergo unaqueque nobis bona est
quod divine nostre conformetur. unica
quibus tenemur ad hec bona
nostre esse potest ad hec bona nostre
divine nostre conformetur. Sciendum quod
conformitas multipliciter attendi potest
Loquimur enim de nostre que est actus
conformitas enim nostri ad divi-
nam nostre est natura ad primam fine
ut tenemur in precepto non cadit
sed quo divine nostre non solum
habet esse nostre actus sed sicut habet
esse ut tamen omnium que sunt actus ergo in
nobis divine nostre conformari potest
ut sit effectus tantum ut sicut nobis nostri.
Conformitas autem effectus ad
causam aliquando invenitur in talibus et inoli-
tis causis in naturalibus in causis
attendi conformitas secundum similitudinem
sicut quod homo generat hominem et ignis
ignem. Secundo in voluntariis dicitur effectus
tamen conformari ex hoc quod effectus
impleatur sua causa sicut artificiatum
assimilatur sue cause non quod sit eiusdem
ut cum arte quod est in mente artificis
sed quod forma artis in artificiato
impletur. et similiter conformatur nostri
effectus eo quod sit quod nobis dispo-
suit. et ita ex hoc attingimus nostre
divine nostre conformari quod volumus
id quod dignatur nos velle. vo-
luntas ad nostre sunt actum conformitas
potest attendi dupliciter. uno modo quantum
forma speciatur habitualis homini. alio
forma superinducta sicut sa-
cramentum similitudinem et dico assimilari
speciem que est generata. Secundo
sicut actus speciem trahit. Sed
obiectum nostre quod est considerandum
unumquodque est quod malus sit per aversionem
voluntatis ad quod est quod fortiter vo-
luntatem qui est finis. et obiectum
nostre color est qui [illegible] quod

formale quia per ea efficitur color
visibilis actu. Et ex parte obi-
ecti duplex et conformitas vel difformitas
vna ex parte voluntatis quia bo-
num velle vel quod deus vult, et hec est
quasi substantialis malicia obiecti circum-
stantia aliquando variat enim in me-
dias. Alia ex parte voluntatis bo-
landi siue ex parte finis ut cum
quis vult bonum ad quod deus
et hec conformitas est quasi finalis
secundum supponentes actum
eius quod que conformitas extrinsecus
tunc et non habet ordinem ad conformitatem
esse diuine quoniam quod vult ad ex-
tra et est sicut deus et hec est quasi figura
forte. Ad primum ergo dicendum quod nos
displicare non habemus nos accipit
vnde placere non tenemur
ergo non tenemur possumus conformare
sed hoc quia non sequitur conformare
possumus et tenemur. Ad 2m dicendum quod
vno actu bono quoniam sint duo
peccata in ipsa actu peccatum sit actus
secundum vno actu possunt esse due
peccati deformitates et huiusmodi actu
aliquis peccati speciale supponit aliquam
circumstantiam quod transfert in aliud
peccati deformitatem ut cum quis alienum
rapit ut alterum adultum expedat
actus rapine actu deformitas
supponit ex circumstantia ad ...
non ad deformitatem pertinentes
inueniuntur in actu alicuius peccati
speciale deformitatem illius peccati
quod quidem sit omni peccato que
per hoc in peccatum generalia in peccati
deformitas eo quod hoc quod quis
in omnibus peccatis ut quod superbia
generalia peccatum inquantum est peccatum
et includuntur in deformitate eius
peccati speciali sic peccatum in quibusdam
peccatis non ponitur in speciale
eius deformitatem peccati sit hoc quod
contraria a deo non obedientia diuine
legis in directa quod reputabitur de
suis deformis de quo loquitur
vnde non oportet quod talis defectus peccatum

generale vel peccati deformitas.
Ad 3m dicendum quod quamuis sint plures
deformitates essentiales propter peccat
tamen ex hoc generale est quando ponit
in aliquo speciale. Ad 4m dicendum quod
qui peccat venialiter quamuis non con-
formet in actu suo voluntatem diuine
conformitatem habitualiter tenetur ut effi-
cit secundum loco et tempore tenetur tamen ut
numquam contrarium agat. Peccatum autem
veniale non agit contra deformitatem
precepti sed preter ea. Vnde non sequitur quod
peccet mortaliter. Ad 5m dicendum quod non
pro omni tempore quo non habet in actu
precepti obligat preceptum de con-
formitate non tamen secundum in tempore quo
tenetur de statu sue salutis cogi-
tare sic tenetur conformare ut sacra-
menta accipere vel ad hoc facere. Ad
6m dicendum quod ad diu obstinatus
duplex non semper quia sic habet
non tenetur in vndique in malo adhe-
rere et sic secundum obstinati illi qui
sunt in inferno dampnati ad hac
vita exceptis illis autem qui sunt in
inferno adhuc tenentur ad con-
formitatem dei quam agimus ad quam
quamuis peruenire non possint
propter hoc impossibile et acceptabi-
liter. Vnde non conformando peccat
quamuis forte non demereantur
et quando sunt in statu alio modo dicitur
abs obstinatus sed quia quis habet non
adherentem in malo non quod dicitur
irreuersibile sed propter difficultatem
aliquam dicitur obstinatum hac
vita et tales putas non tenentur sua
conformare deo non solum
peccat non conformando sed etiam de-
merentur. Ad 7m dicendum quod quamuis tenea-
tur quantum ad contrarium habeat
tamen non facit peccat peccato omissionis
non tamen in quibusdam instantibus
non faciat peccat sed tunc in quo facere
debebant ut potuit ei ut cum
incumbebat ad faciendum quod sic tene-

sino pt ut sacra accipe. Ad
viij dcm q dupr dicitur ad ad
tenci unus est q si no faciat
pena incurrent q est ipse ad
ad tendit sit h quidem opioz
no tend ad faciend ad ex
cavit h ad faciend ad ex
dilc oe nali sine qua ad nng
q sit malefit t dico dil
tong nale no solu illa q est
nob nal indita t e oibz coib
ut q omib btitudine appe
tut h illa t ad qua ab p pu
nalia puenit pt quem ut i
bonis ex gnere t t i ututibz
politicis. Alio dicim ad ad tem
q sinecz no possimg fine bti
tudinib co seq t tem ut ad
ex cavit faciamg sine q n
pt ee etin e nite vitoiut t q
quomod e quit alig tadit
t alig no. Ad ix dcm q ho co
forma tu sit ad ymaginem t
similitu dei fcus q min at
pr hec q ad d imfitu distat
no possit ee ypig ad dm por
tio, h q pporto p e q quantita
tiuet. q p hec dec duaz q ti
ad inide q pata z p etia me
sura h tu q nor pporcoib
tu p latue ad qui h hitu
sigunda vnigne ad re alia
ut pote cu diciq h ee pporto
mt silitu q sit sic h t princeps
ad ciuit et ita gubernator ad
navim ut phus dicit aliqm
pporcoy hois ad dm tui i
alig hitu ad ipm sic heat
ut pote ab eo effectib et ci
sbilites. vl pt dici q finiti ad
infinitu q minib no posset ee
porco ppe accip tu pt ee
pporcoaltas abq e duas ppor
tonu silitudo dicitq e iiij or
ee pporcoata duob q sicut e
dupla, secundo ee pporcoa
iiij or q sic se ht sex ad tria

Ita iiijor ad duo et simil
finitu et infinitu quib no
possunt ee pporcoata put tn
ee pporcoalia q sic infinitu
e eqale infinito ita finitu
finito, et phus mo est silitudo
int creatura et deu q sicut se
ht ad ea q ei copetut ita
creata ad sua ppa. Ad x dcm 10
q creata no dr conformis do
q participat eandm forma qua
ipse participat hec deus est ipsa
ipsa forma cui creata p quida
imitacoe participat. Alia sic
siguis simtaz e t alod pse 11
separato cuiusti. Ad xj dcm q
silitudo t conformitas quib sit
relacoes equipanne no tn
p utrasq extremo denoiat
ure tu ad alteru h tuc tmgu
forma h qua attendit silitudo
ul conformitas eadz ratione
in amobz extremis sit albedo
t duobz hoibz eo quod utrisq co
venit et pt dici alciu forma
hoiq g s tu ad sile alicuius
h qu for e i uno prncipal t i
alt d no q h ano, no recipr
simlitudo recipcato sic statua
herculis dicitq silem herculi
h no e eq. no em pt dici q
hercules heat forma statue
h solu q statua heat hercul
forma et phus mo creatu d
ee deo siles t conformes
no tn e eq h conforma cu sit
motq ad conformitatem impoc at
equipanc relacoes h psuppo t
ad ad eq conform ita altius monca
vnpostiora [illegible] 12
h no e eq. Ad xij dcm q ultim
dus e nullq ng p tato q
ho faciat no. tercio tpi impo e
h dicanob p de eo imple ut
ctao [illegible] consolatur ut cono
Quia [illegible] utriencam lete

conformare debemus voluntatem nostram divine
volito, ut si tenemur velle hoc
quod scimus deum velle, tenemur quod non.
Paulus enim cupiebat dissol-
vi et esse cum Christo, ut dicitur ad Philippenses primo,
hoc autem deus non volebat, ut patet
dicit Actuum quod mansit pro nobis.
Ergo tenemur hoc velle quod deus
vult. Paulus cupiens dissol-
vi et esse cum Christo peccabat, quod est
absurdum. Praeterea quod deus scit potest alicui
revelari. Scit autem deus aliquem
esse reprobatum, potest ergo alicui sua
reprobatio revelari. Ergo posset
alicui revelari, sed tenetur talis
velle suam dampnationem, si tenemur
velle hoc quod scimus deum velle.
Velle autem suam dampnationem est contra
caritatem per quam quilibet se diligit ad
vitam eternam. Ergo tenemur absolute
ad contrarium. Praeterea quod contingit praeceptum
praelato tenetur sit deo obediens
est enim deo obedientia. Sed
non tenetur subditus facere quod vult
quod scit praelatum velle, si sciat
praelatum velle quod ipse faciat
nisi hoc expresse ei praecipiat. Ergo non
tenetur velle quod deus vult
quod vult deus nos velle. Praeterea
quod est laudabile et honestum Christus
perfectissime ac sine omni ignorantia
implevit. Sed Christus aliquid
volendo noluit quod scimus
deum velle. Voluit enim aliquid
non esse non pati, ut patet quando
oravit Matthei 26: pater si possibile est, transeat
a me calix iste. Cum tamen
deus vellet eum pati, ergo velle
quod deus vult non est laudabile
nec ad hoc tenemur. Praeterea Augustinus dicit
quod tristitia est de his quae nobis nolentibus
accidunt. Sed beata virgo dolorem
sensit de filii morte, quod significat
illud Symeonis, Luce 2: et tuam
ipsius animam pertransibit gladius.

Ergo beata virgo nolebat Christum pati,
quod tamen deus volebat. Ergo si tenemur
velle id quod deus vult, beata virgo
tenebatur, quod est inconveniens. Ita
quod non tenemur conformare voluntatem nostram
divine volito. Sed contra
id per quod non adhaesit in tem-
pore gloria temporalis
non vult quodcumque deus vult. Sed
quilibet tenetur cordis rectitudinem
habere. Ergo quilibet tenetur quod deus vult
postulare. Item cum nolle
et nolle sit quilibet tenetur
habere ad deum. Ergo quilibet tenetur
velle quod deus vult et nolle
quod deus non vult. Praeterea hoc deus
nos tenemur velle voluntatem divinae conformare
quod nos debemus esse perfecti
ut dicitur glossa super illud psalmi: rectos
decet collaudatio. Sed ad pro-
positum dicendum quod alterius voliti
causa sit per voluntatem et per rigorem
quod fit in ea sua causa. Unde propter
ut dicit .i. Ethicorum: ergo tenemur
voluntatem nostram conformare divino vo-
lito. Propterea princeps causae praecipuae
consistit electioni sed virtutes
electionibus et quanto bonorum magis
bono perfecto hoc autem sanctum quodcumque
non vult quod deus vult contra
id quod deus vult optimum est.
Quicumque non vult quod deus vult
peccat. Propterea sicut prohibitio virtutis
debet in omnibus actibus,
sed amare virtutis est maxime
nos debemus conformare
velle et nequaquam sed non sua
conformabat divine voluntati ad
volita quae in omnibus bonis sunt.
Ergo nos tenemur non tenemur voluntatem
conformare divine voluntati ad volita
divina. Quod quis volito quodam
tenetur voluntatem nostram conformare divine
quando non est contra debere
voluntatem divine conformare tenemur.

q bonitas divine vol(untatis) regula et
mensura omnibus actu vol(untatis) cum
bonum ex fine dependeat
nos bona di(ligi)t sed ordine ad
rationem volendi que est finis
comparacione vol(untatis) ad volitum
quibus potentia fiat actu vol(untatis) est
bonum cum primum volitum se habeat
quasi mediate ad rationem volendi que est
finis ordinis, patet enim primo et
ideo volitum bene vel male ap-
peti sed quod diversis sub ordinata
respectu diversa et quam volita
per quibus bene vellet finem rationem
respiciendo vel propter quam nos go
nos demum possit esse bona
et omne quod est ... multum
tum bonitas ipso actu vol(untatis)
divine considerata ex ratione vole-
di ex fine ad quem ordinat
quod sequitur quod bonitas sua
... divine vol(untatis) semper et fine
... volito at
non sed quod volitum consideratur
sub ordine ad finem quia quod
ordo semper nobis placet quamvis
hoc volitum possit nobis
... displicere aliquam aliam
considerationem ... potest quod
sine fine et ordinabile et
inde est quod nobis ... hoc
... divine vol(untatis) et volito
quod se habet ad finem divine vol(untatis)
... considerati con-
templacione divine vol(untatis) ...
regulat ... suas affecciones
ut patet plane ...
... ordinis
ad ... divine vol(untatis)
... volito ...
... ab-
... sine aliquo motu ...
... quis ...

divine bonitatis dispensati in pluribus
ab hiis quod deus vult impleri
et nulla ratione assenciet iusti- Iusti.
tie voluntatis quorum nos ad-
hereat divine ... ita
perfecte ... plane ut omnino
ordinem volendi eorum ad ...
materie percipiat ... quod
divine ... ad ... volita
quorum rationem percipimus quamvis
... sit aliqua affectio ad
... laudabiliter ... aliam
ordine ... consideratur quam
tum affeccionum non obstante ...
quam ... divine vol(untatis) supponent
... placet quod ordo di-
vine vol(untatis) ... impleat sic ...
quia vult ... propter ... suum ...
propter ... deus ...
... hoc sit hec sua
... divine supponit ut non
impaciens fiat si ... nobis
... impleatur ad .1.
... quod paulus cupie-
bat dissolvi et esse cum Christo
... bonum ... placebat
... ordine ad finem que
deus ex equitate sua volebat,
... dicebat permanere in
carne necessarium propter nos ad .2.
... quamvis deo ... ista
deus possit revelare ...
... alicui ... sed
deo ordinata ... revelatio
... cum ... si deum
... revelatio fieret ... et
non sed ... predestinatio ...
... con-
... supponere
... dato quod
... revelanda ...
adhuc non ... tali
revelatio fieret velle sua ...
... ordine iustitie

quo deus uult persistere in peccato
dampnare. Non enim uult deus aliquem
ex parte sua dampnare sed id quod
ex nobis erit ex supradictis patet. Non
uelle sua dampnare absolute non
esset conformare uoluntatem sua diuine sed
uolente potius. Ad 2m dicendum quod nos per
3 latiuo ere clamare uoluntas sit dia
uobis secundum preceptum questionem esse
4 Ad 4m dicendum quod passio christi duplex con-
siderari potest. Vno modo per se in quantum
scilicet est quedam afflictio innocentis
Alio modo secundum ordinem ad finem ad quem
deus eam ordinabat. Et est a deo
uolita non autem primo modo. Sed per
potest istum ordinem considerare
secundum uoluntatem habere passionem sicut et
deus. Sed nobis sensualiter cum non esse
consequenter sed aliquis absolute fuit non
uolebat hanc passionem et tamen est
diuine uoluntati quodammodo in uolito con-
formabat quando ipse deus pas-
sionem noluit secundum se solum consi-
7 derata. Ad 5m dicendum quod uoluntas beate
uirginis disconueniebat a passione
in se considerata. Volebat tamen finem
tamen salutis qui ex passione christi con-
sequebatur et ita diuine uoluntati conformabatur
et quantum ad hoc quod uolebat
et quantum ad hoc quod nolebat.
1 Ad primum quod quidam ubi dicendum quod
uerba glose est intelligenda de
uolitis diuine uoluntatis secundum quod stat secundum or-
dinem ad finem et non absolute. Ad
2 2m dicendum quod amicitia consistit in
concordia uoluntatum magis quo ad
finem quam quantum ad ipsa uolita
sicut enim esset amicus febricitanti
medicus qui ei uinum negaret
quam concupisceret propter eius desiderium
sanitatis quam si uellet eius desiderio
satisfacere de uino potatione cum
3 periculum sanitatis. Ad 3m dicendum quod
sicut deus diuine per uoluntatem a deo
per eum me habere uelle omnia ab re
uolitorum et finibus uoluntatis suis sua

bonitatis omnia uoluntas diuina uult
propter hoc finem est ideo diuina uoluntas
in diuine uoluntati conformari
finis. Ad primum uolitum quamuis
uolita regulantur. Ad 2m dicendum
quod cum habet rationis indicium
et appetitum rationalis indicio
perficiatur ideo quod est magis bonum magis
bono erit. Potestas electionis
non autem si perficiat in appetitu
non enim homo tenetur semper melius ap-
petere operando non sit electio
ad quam ex precepto obligetur aliud
enim quibus tenetur. Sed in perfectionibus
consilia consistat que inchoari.
1 Ad 2m dicendum quod quedam sunt in quibus [7]
animarum possibilitas non inuitari sit
ea que pertinet ad diuinitatem et quam
ad beatitudinem quam habuit ad
huc uiator existens ad quam pertine-
bat quod est et quantum ad uolita
uotis uoluntate diuine uoluntati conformabat.

Questio de libero arbitrio.

Et primo queritur utrum sit li-
berum arbitrium in quo uidetur
enim dicitur secundum 10. Non est hominis uia
eius neque uiri ut ambulet et dirigat
gressus suos. Sed hoc autem deus ad esse
liberi arbitrii quod est dominus suorum operum
ergo homo non est liberi arbitrii. Secundum dicitur quod
ubi propheta incipit de actibus
uoluntatis qui non sunt in naturali hominis
potestate. Secundum ergo ad ea quo sunt in
potestate non amando sumus liberi arbitrii
+ ad inueniendum et actus uoluntatis non
procedit ex libero arbitrio per se per philosophum
in metaphysica liberi arbitrii est causa sui
sed motus habet aliud causam [9]
sui motus quam se ipsam sed deus
quod uero et id patet tradit in 3 de
celo manifestum et deus operatur
in motibus hominum ad quam
uoluntatis corporis et uoluntas
ergo motus huiusmodi non est liberi arbitrii. Secundum
dicitur quod motus huius est principium
sui actus dicatur sit causa motiua

+ Et qui intrinseco sunt
in potestate nostra
non sunt liberi arbitrii

th non impedit necessitas libertatem
Sed quanto causa aliqua magis influit
in effectum tanto est principalior
sed causa prima plus influit in effectum
quam secunda ut dicitur in libro de causis
ergo causa prima est principalior quam se-
cunda et tamen ex eo non est privata
sui actus sed deus producit eius mo-
tum movet sicut instrumentum
ut patet per glossam super viii physicorum Instru-
mentum autem non liberum ad agendum
cum non agat nisi prout ab eo movetur
Ergo motus humanus proce-
dens mota a deo videtur quod non sit
li. ar. Respondeo li. ar. dicitur esse facul-
tas liberi arbitrii et voluntatis qua bonum eligi-
tur gratia assistente vel malum eadem
deficiente sed multi sunt qui non
habent gratiam ergo non possunt libere
eligere bonum et ita non habent li.
ar. ad bonum Respondeo sumitur liber-
tas opposita servituti et homo tunc sumitur peccati
quia qui facit peccatum servus est peccati
ut dicitur Joh. viii. ergo in homine non est
libertas arbitrii Respondeo anselmus dicit in libro
de li. ar. si liberum est potentia pec-
candi et non peccandi gratia non
indigeremus quia potest peccandi
et non peccandi est li. ar. cum gratia
indigeamus liberum arbitrium non habemus
Respondeo ab optimo unumquodque debet no-
minari sed ut habetur ex physicorum ii.
de anima Sed optimum in hominis
actus sunt actus meritorii cum
ad hoc homo non sit li. ar. quia
ut dicitur Jo. xv. sine me nichil
potestis facere ergo de actibus
meritoriis videtur quod homo non sit do-
minus li. ar. Respondeo augustinus dicit quia homo no-
luit abstinere a peccato cum po-
tuit in flectum est ne non posset
cum vellet ergo non est in potestate
hominis peccare vel non et de duobus
suorum actuum li. ar. Respondeo
distinguit triplicem libertatem
scilicet libertatem arbitrii libertatem consilii
et libertatem complaciti et dicit quod libertas
arbitrii est qua discernimus quid
liceat libertas consilii est qua
discernimus quid expediat li-
bertas complaciti qua discernimus
quid libeat Sed discretio
humana pro ignorantia est sauciata
ergo videtur quod libertas arbitrii
que in discretione consistit in homine
post peccatum non remansit Respondeo
respectu eorum homo potest libere
respectu quorum habet necessitatem sed re-
spectu peccatorum habet necessitatem quia post
peccatum secundum augustinum necesse est hominem
peccare tamen venialiter quod dampnabiliter
peccaverit quia ubi non saltem
venialiter ergo homo ad peccata
non est li. ar. Respondeo quia deus presciit
necesse est evenire cum prescientia dei
falli non possit Sed omnes
actus humanos deus presciit ergo
de necessitate eveniunt et ita
homo non est li. ar. ad agendum
Respondeo quanto aliquid mobile est magis
propinquum primo motori tanto
est magis uniformis in suo mo-
tu sicut patet de corporibus celestibus
quorum motus ipsi eodem modo se habent
Sed tamen omnis creatura a deo mo-
vetur movet enim creaturam cor-
poralem per tempus et locum spiritualem vero
per tempus ut dicit augustinus viii. super
genesim ad litteram vocat creatura
rationalis propinquissima deo ergo que
propinquior motori ergo habet motum
magis uniformem et facultas
eius ad placandum sic est restricta ut
non possit dici li. ar. Respondeo philosophus
physicorum i° celi et mundi dicit non
liberum est supremum celi est ut finem
suum motu unico consequitur Sed
narrat et nobis hoc in celo
cum spiritu corporum perferri secundum augustinum viii
de li. di. ergo anima humana habet unicum
motum sicut ita non videtur esse li. ar.

quodlibet agens quod agit ergo intellectu et non ex natura sed deus
aliquod est agens quod agit ex aliquo et ex natura

Item decuit divina bonitate ut creatura sublimissima optime collocaretur sed optime collocatum est quod in nobilissimo optimo inesset ergo decuit ut deus voluntatem que est sublimissima mentis facultas faceret talem que se immobiliter adhereret quod est esse liberum arbitrium ut nunc non haberet ergo decuit ut non voluntas sine libero arbitrio fieret. Item probatur per philosophos diffinientes liberum arbitrium esse liberum de voluntate iudicium nam voluntas cogi potest voluntas demonstrat diffiniendo quia cogitur non est liber ergo non esset liberum arbitrium. Item probatur hic meritum quia secundum voluntatem potest agi quod esse aliquid meritum illa facultas ad miscet ut apparencia falsitatis veritati non potest meritum subterfugere quoniam assentiat. Sed si liberum aliquid bonum cum malicie admiscetur et necessitatem apparencia ergo bonum sit obiectum sicut voluntatis meritum quod voluntas sicut meritum cogitur non est tenendum liberum quod ad non et non quod ad voluntatem et non habet liberum arbitrium que est facultas voluntatis. Item probatur per philosophum tercio ethicorum quod unusquisque est talis finis cui sed non est potestate nostra quod finis tales vel tales cum homo contraria tamen habeat et dependeat ut a quidam ex dispositione stellarum ergo non est in potestate nostra ut hunc vel illum finem approbamus sed convenienciam agendis ex sic sequitur ergo non sequitur liberum arbitrium. Item probatur liberum arbitrium necessitate opponitur sed quorumdam actus hominum necessitate habet de necessitate eveniunt sicut tales ergo non habent respectum liberum arbitrium ita non est liberum arbitrium quoniam ad omnia sed quod est deus ab inicio constituit hominem et reliquit cum in manu consilii sui sine potestate liberi arbitrii. Item perveniunt veritates quod agens quod agit ex natura et non ex natura sic agit contraria sed potentie cognitive naturali sunt contraria potentia sic philosophus nono metaphysice et in me ut dicit duo opposita ...
... ex illo non potest duo contraria simul implere ergo agens cognitivum sed de necessitate ex uno enim agit solum deus est quia non ex necessitate agit sed ex necessitate non ergo relinquitur esse ad quod agat ex aliquo et non ex necessitate et ex arbitrio libero. Item philosophus dicit esse facultas voluntatis et rationis sed homines non sunt rationales et voluntarii ergo liberum arbitrium. Item probatur per philosophum tercio ethicorum consilium non est nisi eorum que sunt in nobis sed homines de suis actibus consiliantur ergo homines sunt domini suorum actuum et per hoc liberum arbitrium. Item probatur per precepta et prohibitiones si non dicitur nisi qui potest facere et non facere alias enim frustra fierent sed hominibus dicuntur precepta et prohibitiones ergo hominibus potestate est facere et non facere et ita est liberum arbitrium. Item premiandi et puniendi ut premiari pro eo quod in potestate est facere et non facere sed homines a deo puniuntur et premiantur pro suis operibus ergo homo potest operari et non operari et ita est liberum arbitrium. Item omnia que fiunt casu aliquid ponenda sed huiusmodi actuum non possumus ponere casum nisi distinguere que ea que a deo sunt non potest esse bona actus huiusmodi quia sunt boni quam mali sicut non potest dici quod huiusmodi actuum sit causa necessitas quia ex necessitate proveniunt et ex eodem se habent quod huius actibus non videmus sicut non potest dici quod fatum vel stellarum dispositio sit eorum causa quia oportet

Item hec est causa que agit ex se propter materiam et non ex natura sed ex arbitrio libertatis

humanos actus contingit accidere
sic extranee causis et non a corpore
accepte quod ostendit humanorum
actuum naturalem non a celo deter-
minata et ad unum a bonis ceteris fiat
deservit ut in motu partium
fortuna ut causis humanorum actu-
um et accepte quod fortuna et
causis sunt a corporibus que raro
et preter intentionem accidunt ut
dicit ii° physicorum quia in humanis actibus
non apparet relinquitur ipsum
hominem facere et plurimum
operum actuum et per hoc etiam li. ar-
gumentum dicendum quod absque omni dubio
hominem arbitrium liberum ponendo ad
hoc enim et fides assentit tum
similiter arbitrium non possent committi
ut dominium iusta pena aut
premium ad hoc et malitia aut
inducunt cum appetit hoc
unum eligere et aliud refutare
ad hoc et evidens est consequens quam
quidem ad investigandum li. ar-
gumenti sequentes hic non pa-
dem quod vero quod movet ut
ad agunt operationibus et corporibus sunt
quedam non ex se sicut ea que per
violentiam movent in quo patiens
ex se nil conferente vim passo
iii physicorum iii° ethicorum quia li. ar-
ponendo passivum ... quod sunt
causa sui motus liberum at econtra
sui et physicorum primo methaphysice
at quod est principium motus et operibus
corporibus est quedam alia sunt que ipsa
se ipsa movent sicut anima quedam alia
at quo non movet se ipsa quibus
in corporibus sui motus aliquid principium
sunt sicut gravia et levia non
enim ipsa se ipsa movent tunc
possunt distingui in duas partes
quarum una sit moventis et alia
mota sicut in aliis invenitur quibus
motus corporum consequentur aliqui

principium in corporibus est forma qua ex
agente habent dum agente
movent per se physicorum viii° physicorum
sed avem movet corporibus per
actionem et hoc movent se ipsis
secundum a se ipsis ut hic li. ar- hec
inveniuntur quando sunt corporibus causa
agendi distinguuntur ad aut
agendum movendum principia que ab
aliis recipiunt corporibus que a se ipsis aut
moventur quorum motus ex indi-
viduo provenit quorum quedam
ex iudicio naturali ex iudicio
rationis homines agunt et movent sed quod iu-
consequuntur enim de agendis et mo- dicio nihil
vent omnia habentia quod quidem patet agunt
tum ex hoc quod omnia que sunt eiusdem spe-
ciei operantur sicut omnes irundines
similiter faciunt nidum tum ex hoc
quod habent iudicium ad aliquod opus
determinatum et non ad omnia sicut
apes non habent industriam
ad faciendum aliquod aliud opus nisi
favos mellis et similiter est de aliis
animalibus videtur considerati apparet
quod per quemmodum attribuitur motus
et actio corporibus naturalibus inanimatis
per eundem modum attribuitur
brutis animalibus iudicium de agendo
sicut gravia et levia non movent
ut per hoc sint causa sui motus
ita nec bruta iudicant de suo
iudicio sed sequuntur iudicium
a deo inditum et non sunt causa sui
arbitrii nec liberum arbitrium habent homo
vero per rationem iudicans de
agendis potest et de suo iudicio
iudicare in quantum cognoscit rationem finis
et eius que est ad finem et habitudinem et
ordinem unius ad alterum et ideo
non est solum causa sui ipsius in movendo
sed in iudicando et ideo ... est li. ar-
ac si diceretur liberum iudicium de
agendo vel non agendo et ... operum
... hiis duo tendere
... electionem ... hominis
operum

ptate cosistit Et opm gestione
siue degestionis execucioz et ht
no ss i ptate homis est sz diuina
puidentie gubnate ppositu hois ad
finem quez pducit quez no no
tio ho no dr ee lib suorum ac
tuum sz liber siue electois que est
iudicium de agendis et hic ipm
non li. ar. deniat Vel pt distin
tungui de meritoriis opibus stando i
obiectoribus tactum est supra vnde
2 gratis vicem Ad xiij dicendum q opus
meritorium aliqn meritorio n distat
i quid agere sz i qualiter agere nec
enim q vnus homo meritorie agat
et econtrario q aliquis no possit
absque merito agere ut ille tio
hic q ho no possit sine gra agere
opa meritoria n derogat ad tu
libertatis quia ho dr ee liber ar si
q pt agere hec uti dno si q pt si
necesse agere quia et si phabitur qui no
ht habitum virtutis no ht i sua po
testate agere taliter qualiter virtuosus
agit n magis pt acquirere habitum
virtutis gram tamen opa merito
sit quamuis ho no possit ex li.
ar. acquirere pt tn se ad gram
habendam preparare que ei a deo co
denegabitur si fecit q i se est
ideo no est dicendum e ptate li. ar. o
pa meritoria agere quamuis ad hec
ptas p se li. ar. no sufficiat et eo
q mog qui ad meritum requirit
facultatem liberi arbitrii excedit no at mog
qui est i opibus ex virtutibus politicis
vg at dicit pphs ho hoie no
est li. ar. quia no pt taliter velle
ut eligere qualiter deg ut agere
3 Ad xiiij dicendum q deus i vnoquoque agente
et h moy illg agit et sit i cap
opari i coponeneracs sic est tamen ta
no possit i actu pcedere in sup
virtute racionis ut phs q deus
est a opantibus racionibus hom
no excluditur quin ipe habeat me
tes sint rac suorum motuum vnde
4 no tollitur vo liberum ar Ad x
q ca prima dicitur ee pncipalis simpliciter
loquendo pps hoc q magis in
fluit i effectum sz ca scda ppus q
pncipaliter est magis effectui e magis
ꝯformis Ad v dicendum q instrum
5 duplr dicitur vno pprie qui s ad ita
ab altero mo quod hr actionem
mouetur aliquod pncipium sui motus
sit Scdo mo a carpentario et
tale instrum est dio expers libertatis
Alio mo dicitur instrum magis ꝯit
q quod est mouens ab alio motum
siue sit i se pncipium sui motus
siue non sz ab instrumento n d oz
q oio excludatur ro libertatis
q ad pt ee ab alio motum
q tn seipm mouet et ita est
6 de mente hua Ad vj dicendum q ille
qui no ht gram pt eligere bonum
sz no meritorium hoc at no derogat
libertati ar. ut dictum est Ad vij dicendum
7 q sumitur peccatum no dicitur coactio
sz ut inclinatio magis q pcctum
pcedens aliquod inducit ad
sequens vel p destituitur
naturali q no pt se a macula
peccati expedire sz ex se sed dicit
ideo ss i hoie remanet libertas
a coaccione p qua taliter est li. ar.
8 Ad viij dicendum q aues lo dubi
illis qui obedire ei pg
moni dicitur q indigeri gracia li
ar. ideo Ad x dicendum q ad ipm
9 opus q est meritorium sic excedit
ptas li. ar. quamuis no sine
deo cognoscitur ut dictum est ita
q agere possit sz modus i quo
opus sit meritorium naturalem fa
cultatem excedit ut dictum est
10 Ad x dicendum q licet hoc est dupliciter
quidam enim dicunt q ho i peccato
mortali existens no pt vitare quin
mortaliter peccet pt tn vitare hoc
vel illud peccatum mortale sic quin
omnibus dicunt de peccatis venialibus
est enim hec racio tolli ar li.

Alia opio e q h oi. pecco morli
exoub pt ome pecm morle
nitale notu pt nit ad qui sit
sub pecco qz no pt p seipm ap-
tato resurge sic potuit p se
ipm i pecm cade et si hoc faci
eq sitstime ary libtas de h
tu in sua quest eucat ao de po
tate li ary eld qz dez q nob
11 n a fer i fmento ad qz e ad
fin q i fmeno hoc estu ut de
clale h q tpe bom disting
hoc estu utile et delcia le v. g
finib hoc esti po b lib te ary
vetu bonitatib q e ad fine
liberte e osilij vetuat boni
delcta libertate e oplaciti qm
nib at dystio pignorancia
imminuta no tu sio ablata
tio libtas ary p pecm e q d
debilitata sz no sio amissa
12 eld xij dd q hoc h nece pcac
p q pecm an reparacoz i h hic
pecm no at h e ncetenti pecco
s vna opiom Sic em dup
pcac d e sic et mide s phm i h
de aia, vel s alia opiom h
nece pcac aliq pecco eu ty
vetu millignetti e eld 13 dd
13 q ex psia d ei no pt gcludi
q actq mori sint necti necti
absolute q d necitas qui s
h neti e g donata q d necti
qn e ut pz p boeci i li de gso
14 phie eld. 14 dd q mond dup
dr vno pe put phe d t dif
finies motu iz phi. q motq
e actq exntli po s q h e
viz e q quto aliq mole est
ppiq p o mot ad tato i eo ma
ior vnifortas motq incit
qz quto e ppiq p mot ad tato
e p sfcigt mag i actu exnt
ti mig i potia pauconb motiq
no. alio dr motq large
opo q h sit intelline et sentire
et accipiendo motu phe iz o
de aia d q motq e actq pfci
q vnuqz opa h q e i actu
et quoda pps h e nd te q d a
udmono, Sicn vnifortas
motq atteda ex pte effcci
sic e h e qz quto aliq
opans e i virtuosioz et pfciq
tato ad pls effcs e quq
se extendit. Simo extenda
sup ad mon agedi sic pps
nitate h e qz quto e pfciq
aliq opans tato magis eu
dem mon sit agendo q mis va
riat a sua nat dispone qua
sec mon agendi. Intelcts at
voales dmi ee moles no
p mo motq qz tm motq e corp
tozum. sz z e Sicut et plo posit
p q mouetes mouet se ipm
in q u mult sez int se ut
quita d e i viij o phicz iono
oz q inteles voales sint de
terminate ad aliqs effcus
sz virtu multor effcuz h nt
veccy copetit cis libtas 17
eld. 15. dd q no ee oz i d ee
nobilg q pauconb motig
ut opanib fine sua gsequi pt
qz qnz ad gsee pfctone fine
plurib opanib qm alter
vna opane cons q possit
sic ibus phe d e et h in mo intecs
voales pfctorcs inuenunt
summo celo q vnum tm motu
h e qz pfcone fine gsequnt
qmnis plib opanib. eld .16.
16. dd q qmnis cata cet
melior sit mola ddadhere
tui a et bona e q pt dd adhere
tmo adherez ita melig est
vni sui ubi cata ut q3 m e
qm si alta eminencrt he
ru augq vel pt dici s gvuitle

Nisi cum [illegible] quod [illegible] aliquam cavsam [illegible]
adherere deo per primam [illegible]
[illegible] ex [illegible] [illegible]
aliquam [illegible] deo adherere
non potest [illegible] ar[gumentum] quod [illegible]
adherendo multa faciet [illegible]
.16. facere [illegible] ad [illegible] quod [illegible]
[illegible] [illegible]
electionibus [illegible] iudicium quod [illegible]
hoc de [illegible] specula
.18. [illegible] sed quod [illegible]
de [illegible] ad 18 dicendum quod [illegible]
aliquis [illegible]
[illegible] voluntatis [illegible]
sit [illegible]
[illegible] aliquis bonum quod [illegible] malitie
[illegible] voluntatis [illegible]
appetitus [illegible] felicitatis [illegible]
sed quod ab illo obiectis [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] inclinatio voluit [illegible]
at [illegible] aliquis [illegible]
[illegible] inclinationem intellectus [illegible]
[illegible] illius bonum [illegible]
[illegible] voluntatis [illegible]
volendo [illegible]
[illegible] ad
[illegible] quod [illegible]
[illegible] habitum [illegible]
ad [illegible]
[illegible] apparentia [illegible]
[illegible] non possit [illegible]
[illegible] habitum
[illegible] habitum ad [illegible]
[illegible] ita quod [illegible]
[illegible]
19 [illegible] ad 19 dicendum quod [illegible]
non [illegible] aliquam dispositionem
[illegible] per quam
[illegible] inclinare ad aliquid
finem eligendum [illegible]
ab aliquo alio [illegible] appetitus
ultimus [illegible] quod [illegible]

[illegible] liber [illegible] vie
manet eligibilis ad [illegible]
illius finis [illegible]
[illegible] non habent [illegible]
[illegible] ex natura [illegible]
at [illegible] naturali aliquam
dispositionem [illegible]
sit [illegible]
[illegible] per quam [illegible]
[illegible] ad aliquid eligendum [illegible]
[illegible] electio [illegible]
inclinata ex passionibus [illegible]
appetitus [illegible] corporis
[illegible] dispositionibus [illegible]
[illegible] inducit ad eli-
gendum [illegible] potestate [illegible]
sit [illegible] passio-
[illegible] aliquis [illegible]
hoc efficitur aliquis [illegible] habitum
ita acquisitum [illegible]
[illegible]
non [illegible]
[illegible] habitum efficitur quod hoc effi-
[illegible] appetit finem [illegible]
illi habitui [illegible] habitus [illegible]
non inducit [illegible] liber [illegible] electionis
tollit [illegible] ad [illegible] dicendum quod [illegible] electio
sit [illegible] iudicium de agendis
[illegible] iudicium [illegible]
[illegible] electio quod sub iudicio [illegible]
[illegible] iudicio naturali agendis
[illegible] de [illegible]
ex [illegible] de [illegible]
[illegible] non [illegible]
[illegible]
[illegible] alia [illegible]
[illegible] appetibilibus [illegible]
ultio non inducta [illegible]
discussionibus [illegible] examinationibus
[illegible] de
[illegible]
[illegible] liberi non
[illegible] Augustinus de [illegible]
non [illegible]
dat sub electione etc.

Secundo queritur utrum liberum arbitrium sit in
brutis. Et videtur quod sic. Philosophus enim
dicit esse liberum arbitrium quod actus mixti
voluntarii sunt involuntaria et pueri
et bruta communicant secundum Philosophum in 3°
ethicorum. Ergo liberum arbitrium est in brutis. Preterea
Philosophus in 8° physicorum omne ens quod
movet seipsum est movens et non
motum. Sed bruta movent seipsa
ergo in eis est movens et non motum
Sed hoc dicimus esse liberum arbitrium quod in eis
est agens ad ut patet per quod quidem nituntur
et Damascenus ergo in brutis est liberum arbitrium.
Preterea liberum arbitrium duo importat scilicet iudicium
et libertatem quorum utrumque est inve-
nire in brutis. Habent enim aliquod
iudicium de agendis quod patet ex
hoc quod unum prosequuntur et aliud fugi-
unt. Habent et libertatem quia possunt
moveri et non moveri ergo in eis est
liberum arbitrium. Preterea potentia ad potentia effectus
Sed Damascenus potentiam liberi arbitrii
habet que anima in ratione et consideratione mancipatur
quia ex nullo istorum utitur et se
habet ad multa in potentia sed anima brutorum
ad consideracionem mancipatur. Ergo in ea est liberum arbitrium.
Preterea dicitur esse liberum quod non est obliga-
tum alicui sed anima bruti non est
obligata ad alterum oppositorum
quia potentia eius non est determinata ad
unum sed potest vel unum vel aliud quorum
eius faciunt ergo anima bruti habet liberum
arbitrium. Preterea nullus debet puniri
nisi habet liberum arbitrium. Sed in veteri lege
frequenter inveniuntur pene inflicte
brutis sicut Exodi xix patet de
bestia tangente montem et de bove
cornupeto et Levitici xx° de
iumento cui mulier succubuerit
ergo bruta videntur esse liberum arbitrium.
Preterea hoc est signum liberi arbitrii quod homo sit
habilis sicut dicunt quod preceptis ad
bonum instigatur et a malo re-
trahitur. Videmus enim bruta
allici beneficiis et moveri preceptis

altercacionibus ad id agendum
vel dimittendum ergo bruta sunt liberi arbitrii.
Preterea dominum preceptum non dat nisi habenti
liberum arbitrium sed preceptum dominum dat beato
Job in Jone ultimo et alia littera
dicit quod precepit deus verini et percus-
sit ederam ergo bruta habent liberum arbitrium.
Contra quod ex hoc homo dicitur esse ad ymaginem
dei quod est liberi arbitrii ut dicit Damascenus et
Bernardus sed bruta non sunt ad ymaginem
dei ergo non sunt liberi arbitrii. Preterea omne quod est
liberi arbitrii agit et non solum agitur sed
bruta non agunt sed aguntur ut
dicit Damascenus 2° libro ergo bruta non sunt
liberi arbitrii. Respondeo dicendum quod bruta non
sunt liberi arbitrii ad cuius evidenciam sciendum est
quod tria ad operationem moventia con-
currunt scilicet appetitus cognicio
et ipsa operatio tota vero libertas ex
modo cognicionis dependet. Ap-
petitus enim cognicionem sequitur
appetitus non est nisi boni quod est propositum
a cognitiva potentia et quod quemque ap-
petitus videatur cognicionem non sequi
hoc ideo est quia non eodem accipitur ap-
petitus et cognicionis iudicium
est enim appetitus de particulari
operabili iudicium vero racionis quandoque
est de aliquo universali quod est quandoque contrarium
appetitui sed iudicium de hoc particulari
operabili ut nunc nunquam potest esse
appetitui contrarium qui enim vult
fornicari quamvis sciat in universali
fornicacionem malum esse tamen
iudicat bonum ut tunc bonum esse
hunc fornicacionis actum et sub
specie boni ipsum eligit
intendens ad malum operatur ut
Dionysius dicit. Appetitus autem si non sit
ad proprium sensum motus ut opo-
tio sine iudicio cognitivo nec sit
in potestate alicuius sed sit ei aliunde
determinatum et appetitus erit in po-
testate eius et per omnibus ut motus
et opo absolute et iudicium autem in po-
testate iudicantis sicut per de suo

Ro
cognicio
appetitus
operatio

et

ullius ergo

est

iudico iudicac de eo q e i ma
ptate possumus iudicare iudi
care at de iudicio suo no est
solu roib q sup actu sium re
flecti z cognoscit hitu eo
vnu de quib iudicat z p qd
iudicat. vnu totius libertatis
radix e i roe costituta. vnd q
ad se ht ad roni sic se ht
ad li arbo at p hc nuc pfecte
iuenit solu i hoie vn eo solo
li ar plenu at i aliis bruta at
hnt aliqm silitu roib in
qntu pticipat quda prude
ciam nale q na iferior atti
git aliq ad id q e nae sioris
que quide silitudo e q hnt
iudicium ordinatu de aliqb
Oz hc iudiciu e eis ex nali es
timacone no ex aliq colloc
tio ronis sui iudicii ignorant
ppr q hc iudiciu no se exte
dit ad omia sic iudiciu roe
s ad qda determinata z silr
e i eis qda silitudo li ar i qntu
put agere vl no agere vnu z
hm hm iudiciu ut sic sit i eis
q queda qdo al libtatis put
cm age s iudicat ee agend
vl no age s no iudicat s q
iudicium eorz e determinatu ad
vnu p qus z appe q z acto ad
vnu determina. vn s aug xii
sup gen ad litteram mouent
ista z s daz agun passo
q s nali determinatio e de
tali passioe z iudicat vn
ouis ht ab ipa nisi obedt
veniet a pnie insurgete mo
uetur ad fugiendu ut pseque
sit ouibus nisi lupo ouis ht
timent z fugit z canibus insur
gente passioe ueniente ht
latrare z psequi ad nocendu
Oz ho no nocto mo ab his
q e ocurrunt ut a passionis
insurgentib q r pt ea actipe

ut refutacio hoc li ar
no at bruta. Ad pm g dd 1
qnolunu po i brutis a
pho no s sequuntur ano z s
p oppo uiolentu ut sic dr
uoluntariu eee i brutis ut pueris
q sua sponte ad faciunt z no
p se p e liber electoib. Ad 2m 2
dd q pot motiua brutoz s
cosidata no magis iclinat
ad vnu oppositor q ad alteru
z to q put moueri z no moueri
s iudiciu quo applica pot
motiua ad alteru oppositor
e determinatu z toll s li ar
Ad 3m dd q quimis sit qda 3
indiria actoum a ns pdc
dici p z sit eis libertas
actoum sm agendi ut no
agendi tn q acto eb sup
torz ex s put ut
phibi no solu i brutis s z i
hominibus vn et ipe ho dr ee
liber actoib lz tu z q
qumis sit indiria ad agend
z no agend i bruto cosidata
ipa actoe h sipam tn co
sidato ordine eq ad indis
a quo puenit q e determinatu
ad opphz ad ipas actoes
obligo qda determinatu ut n
possit i eis inueniri liber
tas. tn dato q eet i eis
libtas aliq z indiriam agi
no tn seqr q eet i eis
libtas iudicii tn iudiciu
eorz sit nali determinatu ad
vnu. Ad 4m dd q incipe 4
ad fociu ut uerbum ut eee ex n
no assit daz i amy liber
arii s tam flexibilitas libi
arii i malu. Ad qm at li ar
assit ta daz q g gr qui z 5
alligs ro. Ad 5m dd q qum
uis pot motiua i brutis no
sit determinata ad vnu tn
iudiciu eorz de agendis e
determinatu ad vnum ut dcm e

Ad 6. dicendum quod cum bruta sint facta
in obsequium hominum sic hec de brutis
dispositio quod hominibus expedit propter
quod sicut a sanctis ponuntur quod bruta
lege divina non proprie hoc quod ipsa
pereunt sed proprie hoc quod ex corporis pe-
riculo hominis puniantur eorum possessores
vel terreantur ex ipsa pena aliquibus
vel ut instruantur ex misterio
significato. Ad 7 dicendum quod sicut
hominibus quoniam et bruta beneficiis
inducuntur et flagellis prohibentur
vel preceptis et prohibitionibus sed di-
versimode quia propter rationem hominum cum
eisdem vel sub deputatis
sive sint precepta et prohibitiones
sive sint beneficia et flagella
eligat ut fugiat vel vindicet
vel [illegible] brutis est inductivum
naturale determinatum ad hoc quod vel
[illegible] vel acceperit eorum accipiat
vel fugiat, cogitet autem commemo-
ratione preteritorum beneficiorum vel
flagellorum ut bruta [illegible]
apprehendat cum [illegible] et [illegible]
vel [illegible] et ad quod [illegible]
et fugiendum ut timendum [illegible]
flagella ex passionibus [illegible]
quod inde eis [illegible] inductum
ad obediendum [illegible]
[illegible] brutis
proprie libertatem arbitrii sed proprie indif-
ferentiam actionum. Ad 8 dicendum
quod sic Augustinus [illegible] ad [illegible]
[illegible] brutis [illegible]
[illegible] credendum est ut [illegible]
aliquis missionibus de nube [illegible]
sit eis aliquid ubi quod volebat
[illegible] atque
obedire [illegible] non enim hoc
accipiunt ut possent bestie
[illegible] sua [illegible] obtinuat
Deo non [illegible] arbitrii sed [illegible]
[illegible] temporibus [illegible]
non [illegible] temporalibus [illegible]
brutalibus [illegible] ut [illegible]

Circa quintum utrum liberum arbitrium sciat
sit in Deo et in quo liberum cum
arbitrium et facultas voluntatis et rationis
sed Deo non competit tamen non [illegible]
cognitione discursiva [illegible] Deus autem
simpliciter intuitu omnia quod sit
in Deo liberum arbitrium non competit
propterea liberum arbitrium est facultas qua bonum et
malum eligitur ut patet Augustinus [illegible] sed
Deo non convenit facultas eligendi
malum ergo in Deo non est liberum arbitrium
liberum arbitrium est potentia ad oppositos actus
[illegible] sed Deo non [illegible] ad op-
posita cum sit immutabilis in ma-
lum flecti possit ergo liberum arbitrium non
est in Deo [illegible] actus liberi arbitrii est eligere
ut patet [illegible] inductum [illegible]
autem Deo non competit cum sequatur
consilium quod est dubitationis et inqui-
sitionis ergo in Deo non est liberum arbitrium
[illegible] si posse peccare
[illegible] liberum arbitrium [illegible] angelis
[illegible] absurdissimum
[illegible] est dicere quod Deus habeat
liberum arbitrium [illegible] omnia
operatur [illegible] videmus
[illegible] liberum
arbitrium [illegible] liberum arbitrium
[illegible] pater et filius [illegible]
quod in Deo convenire liberum arbitrium [illegible]
tum in Deo tum angelis tum hominibus
[illegible] in Deo sit liberum arbitrium. Hinc
apparet [illegible] sine fine
[illegible] bonitate
[illegible] omnia [illegible] ordina-
[illegible] quidem [illegible]
[illegible] multum in
[illegible] bonitas
[illegible] ad ipsam ordinantur
non indigent [illegible]
[illegible] pervenient
[illegible] ad volendum
[illegible] sit [illegible]
[illegible] Deo liberum arbitrium [illegible]
[illegible] angelis non enim [illegible]
[illegible] volunt [illegible] volunt
et hoc quod volunt [illegible] liberum arbitrium volunt
[illegible] liberum arbitrium

in nob(is) & i(n) angel(is) & i(n) deo v(ari)at(ur)
eni(m) p(otenti)is natur(a)e e(st) positiva va-
cat. facultas a(u)t(em) li. ar. duo p(re)-
supponit s(cilicet) na(tura)m & viam cog(nitiv)am
Natura — na(tura) quid(em) altior(is) modi e(st) in d(e)o q(ua)m
sit i(n) hominib(us) & i(n) angel(is). Na(tura) eni(m)
divina increata e(st) & est sum(m)e & t(ota)
sua bonitas vnico no(n) p(otes)t e(ss)e
defectib(ilis) a(d) b(onitat)e q(ua)ntu(m) ad e(ss)en(tiam)
q(ua)ntu(m) ad bonitate(m). Na(tura) a(u)t(em) hu(m)a(na) &
angelica c(re)ata e(st) ex n(ih)ilo p(ro)ducta
su(m)me b(o)n(a) q(uo)q(ue) q(ua)ntu(m) e(st) de se p(ro)p(ter) (quo)d e(st)
u(n)d(e) defi(ci)unt p(ro)pt(er) h(oc) li. ar. divin(um)
flexibile e(st) ad malu(m). liberu(m) v(er)o
ar(bitrium) i(n) ho(min)ib(us) & angelis i(n)s(tit)ui(tu)s na(tur)a
co(n)sid(er)atu(m) i(n) malu(m) flexibile e(st).
Cognitio — Cognitio a(u)t(em) altior(is) modi i(n)venit(ur) i(n)
ho(min)e q(ua)m i(n) deo & i(n) angel(is). ho(mo) e(nim)
h(abe)t cognitio(n)em obumbratam &
cu(m) discursu ut notitia(m) sue(n)te(m)
v(n)de accidit ei difficultas i(n) disc(er)-
nendo & iudicando q(ui)a cogitationes
ho(min)u(m) timide & i(n)c(er)te p(ro)vid(enti)e
i(n)veniu(n)t. d(icitu)r Sap. ix. S(ed) i(n) deo et i(n)
angel(is) n(on) o(mn)i(n)o e(st) simplex notitia
intuitiva absq(ue) discursu ...
// vero — vn(de) n(on) accidit i(n) eis dubio & difficul-
tas i(n) disc(er)nendo & iudicando.
... dei & angeli h(ab)et p(ro)mpta(m)
electio(n)e(m) li. ar. h(om)o v(er)o i(n) eligendo
// patet — difficultate(m) ... p(ro)pt(er) i(n)c(er)titudi(n)e(m) &
dubiu(m) ... li. ar. angeli
mediu(m) locu(m) ... li. ar. d(ei) &
ho(m)i(n)is p(ar)ticipa(n)s aliq(ui)d utriusq(ue)
1 — ... d(ici)t ... q(ui)a eo
q(ui) sunt larg(i)ter ... ani(m)ali
cognitio(n)e(m) & r(ati)o(n)e(m) i(n) d(e)o. vn(de)
Vis cogitativa — d(ici)t ... divina ...
Ro — ... de di(vi)n(is) n(omini)b(us) ... accipi(tur)
... cognitiva(m) discursivam
Vis cogitativa non discursiva — ... i(n) deo n(on) i(n) angel(is) ...
s(ed) i(n) ho(min)ib(us) ... p(ot)est d(ici) q(uod)
i(n) diff(ini)c(i)o(n)e li. ar. p(on)i(tur) ...
2 — ... su(m)ma ... q(ua)ntu(m) ...
diffini(tio) li. ar. ... quo(d) est i(n)
ho(min)ib(us) ... posse elige(re)

malu(m) n(on) e(st) de r(ati)o(n)e li. ar. s(ed) ...
li. ar. ... ...
defi(nitio)n(em) ... qu(ae) ... dia 3
... ad opposita no(n) quid(em) ut
ad velit & p(e)cca(re) nolit ...
... ... ut
possit velle bonu(m) & malu(m)
... h(oc) defectibilit(er) i(n) d(e)o p(er)manet
... velle ... & n(on) velle
... q(ui)a h(oc) electio sequatur R
... ...
... electio ... i(n) na-
... ... notitia(m) ...
p(er) discursu(m) ... s(ed) na(tura) ...
... h(abe)t simplicite(r) ...
... electio absq(ue) inq(ui)-
sitio(n)e p(re)cedente electio i(n) d(e)o e(st).
Q(uae)ritur q(ui)d utru(m) li. ar. sit
p(otenti)a ... li(be)r(u)m
... s(ed) ... facultas
... facultas a(u)t(em) d(icitu)r
q(uod) facil(e) ... ergo ... fa-
cilitas ... p(ro)ve(n)iat ...
... habit(us) q(ui) faciles ...
p(otes)t ... li. ar. sit habit(us) ...
... ... p(ro)p(ter) op(er)ationum
q(uae)da(m) s(un)t moral(es) q(uae)da(m) natural(es)
s(ed) facultas q(uae) e(st) ad op(er)ation(es)
morales e(st) habit(us) no(n) p(otenti)a sic p(er)
de virtutib(us) moralib(us). ergo & li. ar.
... facilit(er) ad op(er)ac(ione)s
naturales e(st) habit(us) no(n) p(otenti)a. p(ro)b(atur) p(er) ph(ilosoph)u(m)
ij° ph(isi)c(orum) ... facit ...
facit ... ergo facili-
tas naturalis ... facul-
tas ... s(ed) facili-
tas q(uae) fit p(er) artem e(st) habit(us) q(ui)da(m)
ex op(er)ib(us) acquisit(us) sic(ut) p(ate)t i(n) v(ir)-
tutib(us) moralib(us) ut ...
... ergo facultas s(i)ve facilitas
... q(uae) e(st) li. ar. ... habit(us) quida(m)
p(ro)b(atur) p(er) ph(ilosoph)u(m) ij° eth(icorum) habit(us) s(unt) s(ecundu)m q(uo)s
nos aliq(ua)liter ... simp(liciter)
agimus s(ed) li. ar. n(omin)at ...
... agimus s(ed) ... aliq(ui)d ... agi(mus)
... li. ar. n(omin)at habitu(m)

Sz dices q(uonia)m dr hitus e q(ua)lit(a)s
agimus intellectus e bñ ut ma
le. Sz q(uo)d q e de rõe hitus om
hitum e que hz bñ ut male age
noe que dr hitum. Nam hitus
speculatiuus se hnt ad bñ
ut male ut m(ag)is g° bñ ut ma
le agendo e de rõe hitus p(ro)p(ter) id
q tollit p(otent)ia(m) in nõ pt ee pos
hitus at li ar. tollit p p(otent)ia(m)
q ut aug d(icit) hõ utitur ma
le li ar. z se p d(icit) z ipm g li
ar. e hitus z nõ po. Sz dices q
ubi aug int(er) d(icit) de liber(o)
[illegible] q e p hitum. Sz [illegible]
[illegible] male uti g° liber-
tas ar. q ab male uti nõ p(ro)p-
[illegible] libertas [illegible] d(icit) q
li ar. e hitus [illegible]
p facilis e expire i actus g
[illegible]
[illegible] e hitus [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] locum i motib(us)
li ar. [illegible] uideatur [illegible] sit
hitus [illegible] pos p hitum [illegible]
[illegible] uestigi [illegible] p hitum Sz
nob z rõ uestigium i li ar.
uos enim e possum z [illegible]
[illegible] li ar. nõ sit [illegible]
[illegible] nob z
[illegible] quod sit i nob li at ar.
[illegible] i nob g° li ar.
hitum nõiat p sit po nõiat
ad [illegible] additum [illegible] facul-
tas d(icit) ad sup additum po° [illegible]
at sup addit po° e hitus [illegible]
g° li ar. sit facultas [illegible]
sit hitus [illegible] aug d(icit) [illegible] li ar.
[illegible] z uocat [illegible] motus
[illegible] actum nõiat g° li ar.
e actus z nõ po [illegible]
[illegible] e actus [illegible] ar. [illegible] at

[illegible] ar. e actus
[illegible] addit liberum nõ trahit
[illegible] actus [illegible] actus liberi
d(icitu)r [illegible] i p(otes)tate agentis
g° li ar. e actus z nõ po [illegible]
aug [illegible]
[illegible]
nõ actualis [illegible]
noticia [illegible]
[illegible] nõ solum [illegible]
z cognoscit [illegible] li at
ar. [illegible]
li ar. agit [illegible]
g° li ar. [illegible]
nõ e po [illegible]
[illegible] educit se i actum
uolunt g° li ar. nõ e po Sz q
[illegible]
po hitus z pa li at ar. nõ e
[illegible]
[illegible] at z passiu [illegible] sit po
[illegible]
hitus [illegible] ht e ipse
ad [illegible] aug [illegible] ad
[illegible] hitus nõ d(icit) pt actus
[illegible] hitus e [illegible] g° li
ar. sit po [illegible]
hitum [illegible] po q se ad op-
posita ht p hitum determiat ad
unum [illegible] li ar. nõiat ad ad
opposita se hns [illegible]
ad unum g° li ar. e po z nõ hitus
p [illegible] d(icit) [illegible] li ar. z nõ e
[illegible]
[illegible] ar. e po g° li ar. cu nõ sit
[illegible] solam pte sup(er)iore
[illegible] sit po [illegible]
[illegible]
Illa aue [illegible] po [illegible]
ut malum [illegible]
li ar. [illegible] li ar. e po
p° aug d(icit) [illegible] li ar. z p(otes)tas [illegible]
[illegible]
[illegible] li ar. si uis
notabilit(er) attenda nõiat actum

Bz ego ulti loqndo tn ut
stet id quod ē principiū actus lu
kum diriis ec hoiem li ar. n
intelligi quod actu libe indig
sz quod hēat: se vel posset libe
indicare vel sistere actus g e
libe indicare hēat ipse ad quod
vim pōe operedat etc li ar.
requidit hitum vel pōm ꝑ hitu
pfcam sic modatē wasti
dt ad quod vim wastik excedt
Nam modicum wa panib ipt
wastik psequam fuit alio
hitu pfca si quei ca vomis
modacoi impma. Quod libe
indicare non impetet ipse ad quod
vi poe excedat li ar. ud no
intabit nisi pōm abso te sit
wastinus excedt vim poe
wastik vel ptee eo pucy po
e ex nobis hitus. Costat autem quod
indicare sit adda no exce
dit vi pōe eo quod ē alic actus
s rois pp ipam insuch quod ab
hitus supadda requa h
atus addi libe sili vi poe
no exced nas h ad libe
sed dico quod ei ptate facie
ecat ad ipt ate iwa inc
nob si aliquam pōm ngat p
aliquē hitum. s p nos etio
li ar. hitu uns ndiat sz pōm
nos idr rois vnd sequd p
ordinē ad altam sit ent
actus elecois pgreditur ab vna
s cause p ordinē ad alia sz h
s quod ph dt i vi eth quod electio
vel ē appetitus intellectivus vel intel
appetitiuus pz etc ex dcis vn qda
motiuum ad ponendum li ar. ee
hitum quidam enim h posuerunt
ppter id quod supadd li ar. sup
nos ē t vom s ordinē vnius
ad altam sz h no pt e vos hitus

huic noie hitus ppe accepto
Nahitus ē qualitas qdam qua
inclinatur po ad actum. Quida
no dixerunt li ar. ee hitualem
pōm osidantes facilitatem ex
q libe indicamus sz h ut iam
dictum ē vom pōe no excedit.
Ad primum ergo dd quod ad dicitur ee
facile dupl. Vno a pte remonis
impedimenti. Alio a pte apposi
adiutorij facilitate a pte
ad hitum ē p adiutorij appoz
Nahitus inclinat pōm ad
actum. hac at facilitate noiat
li ar. eo quod quitur de se no
inclinatur i vnum magis quam in a
sz noiat facilitatem quae ē p
remotionem impedimenti eo quod li
ar. no impedit aliquo cogente
a ppa opatione. Ad aliud cu pe
li ar. facultatē noiant no
facitatē quod facultas h imp
tare nomen ut ad sit i ptate fa
cultatē huius. Et sil dd
ad zm et zm quod pcedit de faci
litate. Ad 4m dd quod actu
dupl mos pt considerari. Vno
qn ptinet ad vom hitus sic
ei bonum vel malum ad agit. Aliq
qui ptinet ad vom poe sic
cognoscere in malis dt intelli
corpana pōe. Mogi imp
tatus ih quod dico libe indicare
no ptinet ad aliquē hitum
supadditum sz ad ipam poe
vom ut dcm ē. Ad v dd quod
ho malo uti li ar. ut to
ipm impdit sz quam ad adeptus
pcitimo pt ee sine pcto
sic postat aut pcto. Ad 6 dd
quod quamuis quam vis posset male
uti li tn ar hunc libertatē
quae pt ab malenti put dicitur

aliq malentia qe prius mali
usus ut pontificatus. Dat di
cam aliq malentia sit obiec
us sicut in virtutibus gramma
licenti contingit ut patet his
qui de virtutibus superbiunt.
Ad vii dicendum quod habitu ipse habitu
accipit per quatuor facilitate
Ad viii dicendum quod duplex potentia
habitum indiget primo quidem
ipso quod est per potentiam educitur a
cedit vim potentie quinimmo ex
cedat virtutem cognitionis humane
Alio quod cognitione vel excedit
et eo habitibus indiget de aue
potentie cuius actus ut ostendimus
sine sint affectiue sive intellectiue
cognitionis actus non potuit habitus
generare supadditus. Primo autem non
indiget habitu intellectus eo quod in
telligere ad non potentia assistit
ei prius per se intelligit. Vnde ostendit quod
potentie intellectiue superaddi quod
in actu excedat intellectum potentie a
aliquis ordinatio habitu efficitur
et eadem potentia appetitiue inferio
res scilicet irascibilis et concupiscibilis
habitibus indiget ut perficiunt
virtutibus moralibus quia actus
earum moderati sint non exce
dit virtutem humanam sed excedit
vim earum potentiarum. Vnde ostendit quod quod
quia superioris potentie scilicet rationis
impressio et ipsarum sigillatio
inferioribus virtutibus perficit
virtutes morales. Affectiua
autem superior non indiget habitu
aliquo habitu quia natura tendit
bonum quod conveniens sit ipsi obiecto
Vnde ad hoc quod velit bonum non
requiritur ut quod ordinat ipsum per vim quam
intentionaliter perfectionis non
possunt aliquo habitu naturale

um acquisitum ad diligendum
et operandum possunt prudentiam
in ratione et temperantiam fortitudinem
et alias virtutes morales in
irascibili sed theologales in
potentia habitus caritas per actum meri
torios. Ad x dicendum quod ista ra
tione virtutes non sit per ali
quem habitum superadditum super or
dinem primus potentie ad obiectum
Ad x dicendum quod facultas quae est pro
inclinatione habitus addit
potentiam aliqua non est habitu
sed facultas quae est pro ratione
coactionis addit determinata
in potentia quia super potentiam
non potentie sit dicta quae superaddit
in potentia sicut ad in speciem. Ad xi dicendum
quod Augustinus diffinitur liberum arbitrium per actum
super rationis quod potentie per actum quod est
nostrum vel per facultatem aut non
est cum libet. Sed tale Ad xii dicendum
quod quamvis sit ipse est notabilis
liberum arbitrium actum dicit tamen super
loquitur ad hunc actum primus
et translatum. Ad xii dicendum quod
notitia et amor duplex possunt com
parari ad mentem ut ad amantem
et cognoscentem et sic ipsam tantum non
excedunt nec recedunt ab
aliorum actuum similitudinem.
Alio potest comparari ad mentem
ut ad amatam et cognitam
excedunt mentem quia mens non
solum se amat et cognoscit sed
et alia et recedunt ab actuum
similitudine. Nam actus aliorum tum que
comparantur quod ad subiectum non comparantur ad
ad eam sed agendo comparatur ad
eam intelligendo ad se ipsum amor
vero et notitia aliquo modo comparantur
ad subiectum et ad eam quae sit eius quia mi
nus ab inmo sit quod comparatur ad
subiectum tamen sicut cognitio quia amor

et notitia sunt consubstantialia menti nisi sit quod mens per suam essentiam cognoscitur et amatur.

Con. Queritur quia utrum liberum arbitrium sit una potentia vel plures, et videtur quod sit plures potentie, ut enim dicit Augustinus liberum arbitrium est facultas rationis et voluntatis; ratio autem et voluntas sunt diverse potentie, ergo liberum arbitrium ad diversas potentias pertinet. Item potentie cognoscuntur per actus, sed libero arbitrio ascribuntur actus diversarum potentiarum, ut enim dicit Damascenus in libro de libero arbitrio in nobis hec contingunt, putare moveri et non moveri, impetum facere et non facere, appetere et non appetere et alia huiusmodi que constat ad plures potentias pertinere, ergo liberum arbitrium est plures potentie. Item Boetius dicit in libro de consolatione divinis substantiis sive angelis liberum arbitrium sic hec est quod est eis perspicax iudicium et voluntas incorrupta, sed perspicacitas iudicii ad rationem pertinet, ergo liberum arbitrium includit in se rationem et voluntatem, et ita liberum arbitrium est plures potentie. Contra quia est una potentia huius virtutis duarum. Contra quia sicut in parte superiori anime sunt cognitiva et affectiva, ita in parte inferiori, sed in parte inferiori non est eadem potentia que habeat in se virtutem cognitivam et affectivam, ergo nec in parte superiori. Item Boetius dicit in libro de consolatione philosophie quod anime humane ... cum ... humane ... dedite ... obligatur ... affectibus ... de quibus libertatem arbitrii opponit, ergo liberum arbitrium includit in se rationem et affectum ... Contra homo dicitur minor mundus inquantum in eo maioris mundi similitudo reperitur, sed in maiori mundo non invenitur ... in homine invenitur ... invenitur autem in homine una potentia que procedit ...

et alia quibus opposita ... ad malum, sicut libertas ergo et ... aliqua potentia una que se habet ad bonum et ad malum, et hec est liberum arbitrium, ergo liberum arbitrium sit una potentia. Respondeo dicendum quod duplici consideratione fuerunt quidam moti ad ponendum liberum arbitrium esse plures potentias. Una quidem ex hoc quod videbatur per liberum arbitrium nos posse in actus omnium potentiarum. Unde putabant liberum arbitrium esse quoddam totum universale omnium potentiarum, sed hoc non potest esse quia sic sequeretur quod in nobis sint multa libera arbitria secundum multitudinem potentiarum, et multi ... hominibus sunt multa animalia. Unde ad hoc ponendum cogimur, quod ... omnibus enim actus diversarum potentiarum non referuntur ad liberum arbitrium nisi mediante uno quod est eligere. Sic hec enim libero arbitrio movemur quod libero arbitrio movendo eligimus et eius actibus ... unde ex hoc non oportet liberum arbitrium esse plures potentias, sed esse unam potentiam moventem sua virtute potentias diversas. Aliam autem considerationem moverunt quidam ad ponendum pluralitatem potentiarum in libero arbitrio ex hoc quod videbatur in actu liberi arbitrii concurrere aliquid quod ad diversas potentias pertinet, scilicet iudicium quod est rationis et appetitus qui est voluntatis. Unde dixerunt liberum arbitrium colligere in se plures potentias per modum quo totum integrale continet suas partes. Hoc autem esse non potest, cum enim actus liberi arbitrii sit unus specialis actus, scilicet eligere, non potest a duabus potentiis immediate progredi, sed progreditur immediate ab una et ab altera mediate, in quantum scilicet quod est prioris potentie in posteriori relinquitur. Unde restat quod liberum arbitrium sit una potentia. Ad primum ergo dicendum quod Augustinus dicit liberum arbitrium esse facultatem rationis et voluntatis quantum ad actum liberi arbitrii. Hoc per utramque potentiam ordinatur, sed non immediate. Ad secundum dicendum quod liberum arbitrium non ordinatur ad actus diversarum potentiarum

Sindresis
Liberum arbitrium
Sensualitas

immediate p unico actu ppo suo ut dicitur in ii sen di xiiii q. Hoc attribuit li ar. id quod est diversitas potentiarum in quantum p diversas potentias hoc ad actum li. ar. ordinatur ut dicitur in ii sen di xiiii q. (3) quia parte irrationali sue est solum simplex apprehensio ex parte cognitive, non autem aliqua collatio vel ordinatio sit ei apprehensiva voli tio in parte concupiscibili appetitiva et absolute fertur in obiectum suum sed hoc quod absoluto ordo ex apprehensiva in appetitiva vel in quantum ordinatur in parte concupiscibili non est aliqua potentia coapprehensibilis; ipse aliquo modo apprehensiva et appetitiva sit ei parte voli. ad v. di sicut ad xiiii //

Sexto queritur utrum li. ar. sit nobilior potentia alia a nobis et ideo quod sit potentia alia in eo quod predicatur de aliquo communiter non debet poni obliquo in diffinitione eius sicut patet non potest obliquo in diffinitione hominis sed ratio et intellectus ponuntur obliquo in diffinitione li. ar. dicitur enim facultas intellectus et voluntatis ergo li. ar. non est ratio vel intellectus sed alia potentia ab utroque. (Ad oppositum) p diversas potentias cognoscuntur p diversos actus sed eligere quod est actus li. ar. est idem quod velle quod est actus voluntatis ut patet p phylosophum iii ethicorum ergo li. ar. est alia potentia a nobis. (Primo) notandum quod li. ar. arbitrium abstracto sed libertas in concreto arbitrii autem est voluntatis libertas non ergo id quod est voluntatis communiter convenit li. ar. quia autem non denominatur a actu li. ar. magis non est ratio quam nobis. p sanctum damascenum et magistrum ii sen di xxiiii sunt sic simul sit arbitrio libero quod simul rationales sed rationales sunt homines voluntate vero simul ar. libertatem ergo li. ar. sit voluntas p sic ordinem habitum et ordo potentiarum sed actus sibi quod est

habitus voluntatis informando communis. Quod habitus non est actus voluntatis in forma nostra et non est contra sicut actus li. ar. est sicut duarum potentiarum nostrae et voluntatis sicut est electio et aliquis sit informatus vel quod sit voluntas sic electio et ita li. ar. communiter est voluntas et alterum ad quod nobis. (Secundo) quidem damascenus dicit in libro ii capitulo li. ar. patet est ad nobis p phylosophum iii ethicorum quod electio est appetitus consiliativus, electio autem est actus appetitivus li. ar. ergo li. ar. est potentia appetitiva sed non est appetitus inferior qui dividitur p irascibilem et concupiscibilem sicut enim bruta haberent li. ar. ergo est appetitus superior et hoc nobis p phylosophum de anima in iii di quod quidam dicunt li. ar. tertiam potentiam a nobis et voluntate propter hoc quod videtur actus li. ar. quod est eligere differre esse et ab actu simplicis intellectus et ab actu voluntatis et voluntas quidem actus est solum cognitionis et consistit. (Voluntatis) autem actum summum est esse bonum quod est finis li. ar. esse bonum quod est ad finem sicut ergo bonum quod est ad finem comparatur ad finem. (Appetitus) nobis boni a cognitionem, ita dicunt quodammodo aliud esse ab voluntate ut intellectus procedendo ex his duobus tertiam ponunt quod est li. ar. (Sed hoc) non constat quod non pertinet ad obiectum quod est unum obiectum ad eandem potentiam pertinet sicut color et lux ad visum sed ordo appetibilis ut quod est ad finem in quantum huiusmodi est finis (unde) non potest esse quod ad aliam potentiam pertineat appetitus finem et id quod est ad finem cum habet ordinarie ad finem appetitur absolute id autem quod est ad finem et ordinatur ad alterum potentia appetitiva non sunt distinctae. (Nam) ordinatur vel aliquid ad alterum in eo appetitu non potest esse sed p accidens sic p comparationem

ordinat act' confert mno pt ee dicta
petifita constituet spem ap
petitus utrq at eligi dicit actus
volis ut volit' phs sub duo
ui relinquet ut ps' ets suppo-
tu q aliqua sit itq intus ex
diceb q electio est cont' ap
petit ut appet' intellti
Sz q sit appet' dt i iij ets
diffinieb electionē ee desideriu
pconsiliatiū q quidē vij ee et
ipm obiz denotat Na sic bonu
delectabile et honestū hnt ronē
finis sic obiz appetitiue itut'
sic tale bonu utile q ppe eligit'
et expononē Nam li. ar. ut
dicit ē po qua ho pt libe iu
dicale . hat dr ee pur ar actu
actu aliquid fiedi ut zz q sit
puri illa actus simplr' pnu
tipali sz ee pur dū aliqn
sit gmita p hoc q dr ee sola
ut eloqndi no di q sit pur ca
locutionis simplr q t sine gma
pt ho loqui sz q sit pur princi
tudis t locutionis p quā
libe iudicā quod noīe d
iudicā simplr q r vōib
sz q sa liber et iudicado
q enō, unū li ar est ipa uoc.
Nominat at ea no absolute sz
ordinē ad aliquē actū g q q ē
1 eligē eld p q dō q z li. ar.
nō nominat nō absolute sz ior-
dinē ad roniū indē ē q ad ho
signū nō est voī diffinic
2 li. ar. obliq ponunt eld z iij dō
q quis elegē sit alig actus
qn ueller tu ista dicta nō pt
3 pōrs distictioy induce eld
hui ddo q quis indicat sit
voib tū libe ab indicā adi e
4 voibuz t incōt eld x iij dō
q voales dicut no solū a po
voib sz ab aīa volit' q t po e

uoc et sic q voales suig dicim
ee li. ar. sitū voal ē q voib
po sunt et pdicta auctas sig-
nificat et roij ee pinā li. ar.
originē no at imediatā li-
eli voib pur ut patz eld v dō q
nō quodā modo voz impado
actū e q z vō modo nō ē ppo
nedo ei obiz sui q ē finis
et inde ē q ut po pt aliq
p aliā informari

Sceptio quā z utru possit ee
aliq creatā q li. ar. habeat
naliter confirmatū i bono sic vi
q. Nā cum spualē nobilior
quā coīa sz aliq creatā coīe ē
hoc quiete q t ea nulla motus
inordinat ee possit. sz nā
cecl' coīb gō multo fortius pt
ee aliq nā creatā spual q ē
capax li. ar. i cuius motib'
nalr' nulla inordinat' ee possit
q ē ē ee impetabile ut confir-
mati i bono Sz dict q pē de
nobilitate crētē spual q possit
mererit hoc ee no possz u possz
pcādeē no pcāē. Sz q ex hoc
aliaui crētē spuali posse mou
q ht d' mūsui actus sz si no
possz i bō a u q ei sui actus
dūm venit possz enī alig
bonū agē ut nō agē sicut
qn malū incidētur ut falte
eligēndi bonū et meliq'
ad mēndū nō requir' posse
pcāē p li. ar. q ūlem gra
hdiu'c ē po tetia sz de
voc poē actū enō ē ē de fic
g pt i creatā spual hic pony
ad mēndū et finali sit impcā.
p anī dt q pt ab pcādi ē
libtas u po libe' et sz libtas
ē vō q ē ho ē capax mīti
gōnotatā pcādi adhuc
venit hōi po pcādi, p dō

Nec enim dat hanc rationem quare creatura sit mutabilis secundum li. ar. quia est ex nichilo, sed propter quod consequitur creaturam ex hoc quod est ex nichilo per se in nichilum tendere quod non posset malum facere. Sed unde aliqua creatura que naturaliter est incorruptibilis sit ut anima et corpora celestia quod multo fortius potest inveniri aliqua creatura spiritualis que naturaliter sit impeccabilis propter id quod Deus facit in uno potest in aliis facere. Sed de gratia talis spiritualitas ita immutabiliter ex sua natura tendit in aliquod bonum scilicet felicitatem quod non intendere possit, ergo cadere non posset. Preterea nulli creature confertur ut ita naturaliter appetat omne bonum quod non possit in malum inclinari. Preterea cum sit summum bonum summe se communicat unicuique creature quantum quelibet creatura est capax. Sed huius perfectionis que est confirmatio in bono vel impeccabilitas creatura est capax quod patet quia alicui creature per gratiam conceditur, ergo et alicui creature est naturaliter impeccabilitas ut confirmatio in bono preter hoc quod ponitur creature ut quibusdam opinionibus. Sed aliqua creatura est naturaliter [illegible] sed secundum quam potest esse aliqua creatura que potest esse naturaliter [illegible] ut sit naturaliter impeccabilis. Preterea cum unaqueque creatura [illegible] non potest ex quo est [illegible] effectus sortitur similitudinem cause a qua est, habet autem opponere ad id ex quo est, opposita autem ex oppositis fiunt ut album ex nigro. Sed confirmatio in bono que alicui creature ad [illegible] aliquo est, ergo multo magis [illegible] ei conferri in bono quam naturaliter posse peccare quod habet ex hoc quod est ex nichilo. Preterea felicitas [illegible] immutabilitatem habet sed hoc ex naturalibus potest pervenire ad felicitatem creatura intellectualis, ergo potest habere naturaliter immutabilitatem boni per [illegible] naturaliter habet appetitum boni ergo immutabiliter.

Contra dicit Damascenus quod ex hoc creatura rationalis flexibilis est ad malum secundum electionem quod est ex nichilo, sed non potest esse aliqua creatura que non est ex nichilo, ergo non potest esse aliqua creatura cuius li. ar. naturaliter sit confirmatum in bono.

Preterea proprium [illegible] superioris non potest inferiori naturaliter convenire quin in superiore [illegible] sicut non potest esse quod aqua naturaliter sit calida [illegible] ut acris. Sed hoc in defectibilitas boni est proprium divine nature, ergo non potest esse quod alicui alii nature conveniat naturaliter, ita [illegible] quod est impeccabilitas [illegible] non inveniri in aliqua creatura ut [illegible] homine sed tamen homo [illegible] angelis. Ergo nullius creature li. ar. est naturaliter confirmatum in bono.

Preterea creatura rationalis impeditur a beatitudine quamdiu in via est. Ergo si aliqua creatura rationalis esset naturaliter impeccabilis ex puris naturalibus sine gratia ad beatitudinem posset pervenire, quod pelagianam heresim sapere videtur.

Respondeo dicendum quod nulla creatura est nec esse potest cuius li. ar. sit naturaliter confirmatum in bono ut hoc ei ex puris naturalibus conveniat quod peccare non possit. Cuius ratio est quia ex defectu principii actionis causatur actionis defectus. Unde si quid est cuius principium actionis nec in se deficere potest nec ab aliquo exteriori impediri, impossibile est illius actionem deficere, sicut patet in motibus celestium corporum. In aliis vero actionibus deficere possibile est quarum principia agendi possunt deficere vel impediri, sicut patet in generabilibus et corruptibilibus.

que de sui ratione immobilit deficiu
i principiis actib[us] peccatum fuit
actio vel ex errore deficientes fuerunt. Praeterea
in operationibus nec sequitur peccatum
accidit, sicut patet in peccatis moralibus.
Nam Nam sicut ad peccatum fuit et in
naturalibus sive artificialibus sive
voluntariis dicta, quando deficit
vel inordinatio ipse actionis
tum ad agentem non sic quod debite
agunt, patet ii° physicorum. Dicit autem
in agente natura vel naturali perditalis
ar° a bono alia natura agente
Namque alia natura ordinatur ad
aliquod particulare bonum et actiones
sunt determinatae ad illius boni
natura non voluntas ordinatur ad bonum
simpliciter. Sic enim unum absolute est
obiectum eius ita est bonum ab-
solute non et inde est quod ad primum
bonum bonorum principium sic cepit
dicit nobis ad quae non aliquod ap-
petitus pertinet sic pertinet, propter hoc creata
voluntas non habet determinatas ac-
tiones sed sub quadam ordina-
tione [illegible] actionum. Cum
autem omnibus actionibus agentis pro-
nominatur sub voce quadam sibi
sic talibus tales factor si aliquis
agens est quod sua actione or-
dinetur ad bonum aliquod particulare
adhuc quod eius actio naturalis sit
indeficiens quod vel illius boni na-
turam obligat eius sit sicut si ac-
torem naturalis talem [illegible]
immutabiliter tales factor. Unde na-
voluntas quae ordinatur ad bonum
absolute per actiones multiplices ab
non pertinet actiones indeficien-
tes a bono [illegible] naturaliter et
immobiliter [illegible] perfecti
boni quod quidem est non pertinet na-
divina natura quae solus est actus
purus nullius potentiae permixtionem re-
cipiens et propter hoc est bonitas pura
et absoluta. Creata autem natura per actum
in natura sua habeat permixtionem potentiae

est bonum particulare. Quae quidem
permixtio potentiae ei accidit propter hoc
quod est ex nihilo. Et inde est quod inter
voluntates nulla est solus dei bonitatis
ac naturaliter impeccabilis talis quae sit
in bono confirmata non habet in se ipso hoc
sed per hoc quod est ex nihilo. Ut quidem
damnum dicitur ex hoc est particulare
bonum quo fundatur et malum
ut dictum est. Ita de divino
Et ad primum ergo dicendum quod creaturae conferebatur
ut deum sed ordinate ad
aliquod particulare bonum per deter-
minatas actiones et ideo ad hoc quod
ab earum actionibus error et
peccatum velut absit sufficit quod sint
per suam immutabilitatem in aliquo
bono particulari quod non sufficit in
naturis spiritualibus ordinatis ad
bonum absolute ut dictum est.
Ad secundum dicendum quod esse naturale immutabile
cadente non repugnat ei quod est habere
dominium sui actus quamvis eo quod
convenit repugnat autem ei quod
habere dominium sui actus in natura crea-
ta quae est particulare bonum non
et aliquod creata per hoc dominium
sui actus quod sint deordinatae
actionis ordinatae ad bonum particulare.
Ad tertium dicendum quod quamvis non sit
de ratione perfectae actionis quod non habeat
in se suis actionibus sufficienter permanen-
tiam immobiliter aut deficere posset.
Ad quartum dicendum quod quamvis possit
peccare non sit per liberum arbitrium
tamen arbitrium liberum
in natura creata. Ad quintum dicendum quod creaturae
acquiritur esse determinatum per
et ab alio. Unde creata per hoc
stabiliter immobiliter quamvis in ea
non inveniatur. Natura vero absolute
perfecti boni sed per actiones suas habet
ordinari ad bonum absolute
ratione non est similis. Ad sextum dicendum quod
felicitatem indeterminate et voluntas
omnibus voluntas inest naturaliter appetitus
et [illegible] deficere non potest sed peccatum

no e determiat9 mot9 volu(n)t
tate ad quietand(um) felicitate i
h(ab)itu s(eu) obiecto et i appetedo fe-
licitate ub(i) p(er)cipit ip(s)a sic aquietat
ubiq(ue) et ideo sic qui quiet
i(n)sep(ar)abil(i) felicitate et illa
e totu omniu bonor(um). Na(m)
appetit(us) n sub r(ati)o(n)e boni ut
dixi(mus) d(icitu)r cupido e q(ui)a na(tura)l(ite)r ine
menti appet(itus) boni. S(ecun)do
i(n)tellig(ere) boni u(niversa)lis h(ic) p(o)t(enti)a(m)
incidere pt. Id(em) viij d(istinctio) q(uia) c(re)a-
tura e capax i(n)sep(ar)abil(is) s(ed)
no(n) ita ut c(re)a(tura) na(tura)lis h(ab)eat
unu(m) r(ati)o(n)e(m) no(n) fr(uitur). Id(em) xx d(istinctio) q(uia)
p(ri)n(cipi)is op(er)ibus vite p(ro)cede(n)tib(us)
ex(emplo) li(berum) ar(bitrium) no e sola s(ecundu)m ea et
ut sine po(tentia) s(ed) requirit(ur) de-
bita applicatio no(n) ad aliq(ua)
q(uae)cu(m)q(ue) e s(ecundu)m fi(n)e(m) et alia(s)
t(ame)n no(n) existe(n)te aliq(uo) defectu
i s(ecundu)m ea accid(it) i na(tura) li(beri) ar(bitrii) pt
sequi defect(us) ubi actio cupit
vn(de) ex na(tura)li immutabilitate s(ecundu)m e(a)
no(n) pt co(n)cludi na(tura)l(is) impecca-
bilitas. Id(em) x d(istinctio) q(uia) de(us) c(re)a-
tura(m) c(re)ate no(n) co(n)cur(rit) ad sua
na(tura)lia s(ed) co(n)cur(rit) ad sup(er)ad-
dita unde o(mn)is q(uod) q(ui)sq(ue) ta(n)ta
h(ab)et a deo sit eund(em) s(ed) so(lu)m de
q(uo) de(us) eu(m) dividit instituto
in i(m)p(ri)n(g)it h(omin)is no(n) e co(n)fir(matio) i bo(no).
Id(em) ... q(uia) felicitas c(re)a(tu)re
cu(m) no(n) sit felicitas simp(liciter)
no(n) h(ab)et immutabilitate(m) simp(liciter) s(ed)
dimi(n)uta(m) q(uia) no(n) facile p(er)-
mutat(ur) si t(ame)n felicitas c(re)a(tu)re
eet simp(liciter) i(m)mut(abi)l(is) no(n) p(ossit) h(oc) seq(ui)
v(idetu)r q(uod) li(berum) ar(bitrium) na(tura)l(ite)r eet i bono
co(n)firmatu(m). Na(m) cu(m) dicit(ur) h(ab)et
na(tura)le q(uod) p(er) p(ro)p(r)ia na(tura)lia acq(ui)ri p(otest)
q(ue)madmod(um) v(ir)tutes politice
p(oss)u(n)t dici na(tura)les s(ed) i c(re)a(tu)re
ex(em)p(lo) ... plur(e)s ... Id(em) ...
d(istinctio) q(uia) q(ua)m(vis) h(om)o na(tura)l(ite)r bonu(m)
appetat i(n) g(e)n(er)ali i(n)tu(itu) i sp(eci)ali

ut d(icitu)r et ex hoc pt ma(n)i(feste)
dici p(ecca)t(u)m et defectus.
Octavo q(ueritu)r utr(um) li(berum) ar(bitrium)
c(re)atu(m) possit co(n)fir(mari) i bo(no) Con
p(er) aliq(uo)d donu(m) g(ra)tuitu(m). Q(uod) no(n)
q(uia) g(ra)cia cu(m) sup(er)venie(n)tib(us) na(tura)lib(us) no(n)
destruu(n)t(ur) e(rgo) t(ame)n li(berum) ar(bitrium)
c(re)atu(m) na(tura)liter ma(n)sit q(uod) ad malu(m)
flecti possit. It(em) q(uod) p(er) g(ra)c(ia)m ei
auferri no(n) possit. P(robatur) i p(o)t(est)ate 9
li(beri) ar(bitrii) e uti g(ra)cia vel no(n) uti.
Na(tura)li ar(bitrio) a g(ra)cia ... no(n) pt
s(ecundu)m ... li(berum) ar(bitrium) g(ra)cia ... falsa
no(n) t(ame)n decidit i malu(m) ...
nulla g(ra)cia sup(er)venie(n)tib(us) p(otes)t li(berum) ar(bitrium)
co(n)fir(mari) i bono. P(robatur) li(berum) ar(bitrium) h(ab)et 9
do(m)i(niu)m sui act(us) s(ed) uti g(ra)cia e
q(ui)da(m) act(us) li(beri) ar(bitrii) e(rgo) h(oc) e i(n)
p(o)t(est)ate li(beri) ar(bitrii) uti vel no(n) uti
et p(er) g(ra)c(ia)m co(n)fir(mari) no(n) pt.
P(robatur) h(oc) ... li(beri) ar(bitrii) c(re)ate flexi- 9
bilitas ad malu(m) ... ex
nihilo ut Dama(scenus) d(icit) ... g(ra)cia
pt i(n)fir(mitat)e c(re)ate ...
... c(re)ata pt ... li(berum) ar(bitrium) co(n)-
fir(mari) i bono. P(robatur) ... q(uod) 9
li(berum) ar(bitrium) e p(o)t(enti)a ... sub d(e)o
q(uod) de(us) g(ra)cia ...
augm(en)tu(m) ... de culpa ...
... s(ed) co(n)fir(mari) i bono sup(er)-
venie(n)tib(us) li(berum) ar(bitrium) auget ...
... augm(en)t(um) ... quomodo
magna sit ... magis
q(uam) ... e(rgo) li(berum) ar(bitrium) p(er) g(ra)cia(m) 9
no(n) pt co(n)fir(mari) i bono. P(robatur) d(icitu)r ...
... de causis q(uod) ... aliq(ui)d ...
p(er) modu(m) ... q(uod) e s(ecundu)m li(berum) ar(bitrium)
... i bo(num) et
malu(m) e(rgo) g(ra)cia sup(er)venie(n)tib(us)
h(om)i(n)is ... i bo(num)
et malu(m) ... possit. Co(n)tra
no(n) pt ... co(n)fir(mari) i bono 9
p(er) q(uod) de(us) sup(er)addit c(re)ate
possit et ut ... sue
... ei ... poss(ibi)le
li(berum) ar(bitrium) co(n)fir(mari) p(er) aliq(ua)m g(ra)cia(m)
sup(er)addita(m) poss(ibi)le e co(n)fir(mari).

p ad meritu ipi cate spuali
qntu ad ne ddonem lt nar
eet cofir tu i bono q e ipgle
ut dtm e g n p grans g fir
pt p oz g e q sic quis t i pria
ita sit i bono cofir ti lt u lig
prac no possint alb de sua
btitu e scem no eent t pgne
n bti no at h cofir g me
eis p mut dtm e go h e p
grati t itali ar p domi
grecofir u pt p sic li ar
gre cofir pt p sic li ar hoib ex sua na he q sit fle
ibile t malu ita a coz g hu a y
he ex sua na q sit corrup le
s coz h m anu dono gre ef
fi ent incorrupl e Corp ri
fiat incorrupl e h indue incor
oz coz ple h indue incor
rupto u h g ro li ar pt g fir tu i
Ro. bono R n o dd q tt hat goz
ruant orig f volunt ei q
li ar cate nullate g cofir
mare i bono q t i btib ni
xpo ppr vniom ad ubu ex
h at eniod e cog e ba
Pone q btitudo scoz e aug lore
no eet ppetua alij eet fi
meda ex q o pr ca no ee be
ra tu inni blitag et scitas
sit de roe btitu lb e io ppr
h ingenb q se e q pd e peitq
rep bada t dd e q smp r
h ar p grati pt cofir i
bono q gaude ex h appet
pp h e m nal li ar cate i
bono cofir tu ee no pt q i
na sua no ht pfcit ab so ti
boni rom s e d a boi ptian
huic at bono pfcto t abso to
c deo li ar p grati vnit
bn si fiat pfca vnio ut pe
deo sit li ar toto agedo
malu flecti no potit q dd
t aliqui g cotigit t p ipuet
btib q sic pz vob em nal
tedt bon sit i sui obri q
at alij i malu tedt h ng tig

n q z malu d sub spe boi pp
malu em e i volutariu ut
dyo g x c o de di no u no pt
ee p ctm i motu uo t. s q
malu appetat pti appheria
u tute defectu b p existat p
qui malunt bonu ppoat
hic at defectu b i roe pt
dup r accidit vno o ex ipa roe
alio o ex ad extn to ex ipa
quid roe q z me e cii nald
g gmico ti mutabl sine
erroe g gnito bom i uli ta
boni q e finis q boi q e ad
fine no at i pti ut s ec h
errat pt ut estimet ad ee
fine q no e finis ut ee
utile ad fine q n e utile
t pp h e t uob na r appetit
bonu q e finis s felici te i
g nali t sil bonu q e ad fi
ne vn q quis em na appet
utilitate sua s i h c ut i o fit
appetedo a h al illo utili
eligedo incidit p ctm uo te
s ex alio extn to ro defic
tu pp r mireb inferioreb que
inferioreb mouet ad incipi
actg roib ut no h impidet
firmit sui iudiciu de bo
no i ppoat sic enab hnb
ut aliu existima o z de casti
suada p gcupiaz delta
appetit gium casti tu pp h q
indicanr roib aliqd a g api
ligat ut phs d t i vij eth reg
at istoz defectuu ab tib
tolle ex quiete ee spoz ad
diuj na diua ee inde tib
dij ee sine
ggnoscit ipm dij ee fine
magis amabi ggnoscit e
oia q e i p mut ut q ab eo
disingunt i ptiari ggscetib
dij no potit i se s put e ro
alioz t ex hac gg nicoib
clare e t i mireb ro boi q i
infior b u niribu g motu q si nge
potit n s vniu roib u n se ne
i mutabl boi i g nali appe
tim g ita immibl i pti ri bonu

debitu appetitu btoz motib
supnalis aut inclinacoz vo-
luntatis citi i eib tatu pfta
tolo ligab cob tu deo vn
nos i eib ptinnucid potit
zc erut p gram cofirt ad
py go dd q h e ex defcu
hetate q i malu flecti pt
thut defm aufert pficie
do in ngra gfirmab i bo.
sic lux supuenib aeri au
fert obscuritate eo quanar
sine luce ht ad xy dd q i
ptate li. ar. e no uti hitu
tupt h ipm q no e uti hitu
cu poni sub spe boni q de
gra i btib accidens pt ut
dem e. Et p h pz solo ad
z ad xy dd q eo h q li.
ar. e ex n lo pueit ei q no
sit nalis cofirtu i bono n
h e i p gram cocedi pt ut i
bono nata p gram gfir tu
no at li ar q e ex n lo st
q n oo possit gfir i bo
sic n abul ex na sua i co
q n oo possit illuari s q n
sit n dli lucid q actil ad
b. dd q bulo deli ar. q n
ad libertate a coactoe q n
ne cessi o n n d missi oz d pt
ad vj dd q eo q recipit i
aliq pt cosidari tc e tvo
s quib e e sum e i eo q vo re-
cipi p mo z recipiet s tn
ipm recipies trahi i sua roz
sic calor recipt q aq h e e
taq p modu aq inqntu sa
me aqut actub scdo tn aq
trahit ea i ali sua dispone
ad h q sit calida t faciat
actu calor s t si r lux aere
s no q in aer statt gra
h e e sum e i li ar. p mo z eo
sic ictub i sbo s tn ad roz
sue immutabli ll' attrahit
ipm do q ingt b. ad vij dd
q bonu pfcm q e de q pt
ee vnitu mti hua e p gram

No at p umtio p gram li ar.
pt cofirvi i bono no at p um
bono qui utru li ar. hois

N

istatu nie possit gfir i
bono z tu q no puca y ei
i appetibili z e fi n b ut ph e
dr t vij eth sic puca y i spe
culatiuis se dignit b s spec la
tib mt q no cofir i i i rcti
tudine stare accipie bu sta
re pslo e ad p mab digni tab
g o n c s. ar. pt gfir in pgq
pueuit ad ulti y fine s h
no e i statu nie g o li ar i
statu nie no pt gfir i bo

Co.

p na h uando e pccor qm
tunge s angelus e colla
ta cofir li ar. a n statu gl
g o n c hoib cofir oz p no
quieta i d fine s li ar. no
pueuit ad fine sum q dm
e i statu nie g o n e mu
tabilitab q uieta q a pt i
bon i t malu s p q m diu
ad e imp fcm pt defic e s
imp fco ab hoib no tolli
qm diu sut i statu nie vide q
en m ut p speclm t enig te
ut d. j. cor s. g o qm diu ho
e i statu nie pt defic p
pccm p qm diu ab ei statu
un d no d z eu subtrahi
q modu augeri s posse pcca
ad mitu pficit vn i laude
viri iusti d Eccu 31. cui
potuit tnsgredi t no e tns
gressus, fac mala t no fe
g q m diu ho e i statu nie
nu pt merev no dz li m ar. eo
q pt cofirvi i bo p sit def b
li ar. e pcc m ita def b cor b
e corrupto s cor q hoib no
fit m corp e i statu nie g
n e i statu nie li ar. hoib p
cofirvi i bo dz q e q b ta
ug o i statu nie gfirta fu i
bo na de cant d angg tu
de pcto agli n uo filio dz

bono

p apli tp adductu spc sca co
firmati fuit i bono ueru p
hoc q d ipe ego ofirmaui co
lu ea q glo de aplis expo
Rº. | nto dei q ad pt cofirmaci bo
1. | d p uno simp. s. ex hac ca
Simpre | sc suffi fue firmit p
Iudicatie | q o pta eno possit z bi
2. | sic cofirmati doe pub dca do
dm aliq cofirmati i bo p hc
q eis da aliq gre quo
ita inclinan i bonu q no
de facili put a bo deflecti
no tn p hc ita retrahr a
malo q n oio pta dn possit
n dina pui custodiet e sic
z dr de immortali e ad e qui
pot immortali no q o o aliq b
lu tn co ptegi poss ab omi
extiori morti fero ut pate
ab incisio e gladij z aliq
h q a q b tn dina pui d co
suaba z h no aliq i statu
uie put cofirmari bono z u p
q sit pz No eni pt ab oi
impra e l e regi dicil l ongo pcta
auferat ongo at pcti est vi
ul ex rois erra e q i pticu
decipi et finie boni et eta
utilia q i uli appetit u ali d
ul ex h q iudicium rois ime
cipi p alqm passioz i fior
uiriu q minib at alcuiu ri
atoi cocedi possit ut ro
ullaten erret et fine boi
z ee utilia i pticulari p doa
sapiet cosilij t u no posse
intcipi iudiciu rois ex qd
1. | statu uie p duo p mo
p ua ali q r r o n ee s i actu
bre cotemplaois i statu uie
ita q o ny o p m r o s it d e q
e uniu gle 2o q i statu uie
2. | no cotigit in s i o r e b uires
ita roi ee subdita s ut act q
rois ullare q p c a b i pedia
dt dno ihu xo qui fuit sl

viatore et coprehesor s tu p gra
uie ita pt ho ast igi q no
ualde de facili ptar possit
p hc q ex idutib infusis
infi o r ib uires refrena
tus i dei forcia inclina
tio p feri i cati p la c i u tat
dule e q o tinua c o ex fer
uore amor s p u e n i h o i e m
retrah a pcto s tot u q
deficit ad o s u o z complete
p custo d d i u e p u i ille q
cofirmati dr ut s q u t u q z
a pccis s e in gle c o r p u l e c
occa e x p c i t e ad resistend
ad p i h go d q c a f f e c t p u t
ad finem n o solu q r finem
fre possidet s z e t q u a d a m
q u i p m m e t e d e desideret
p hoc m o g i ab i statu uie
pt cofirmari i bono ad z m d
q dona gre n o sequimr o r
d n e n d e n t t c e t i o quib
h u a n a n o s i t a g e n d i g o z
tn alcui h o i collata e a o r
gra q m alcui anglo sic
l t ea g i m i t e h o i x o q f
a t i bono l t e a g m i cope
t e b a t q r m d e a d e d i c s a p
i quan m q u a t u m i m t u i t u t
dr sap vij Sil e z aplos
decuit q r q i funda t u l e r a t
t b a s t o c i q e c c i edificij
p u e o s firmos e e o p t u l i t
ad z m d q e x r o c i l a p t
b u i q n o e a b i statu uie
o i s cofirmat q s i c n t o i o
p s t u s aliq o t u n u a p t d i a
cofirmati sit z p s t s ad x d
q posse p c a r e n s a m i t u
s t d m i t i manifesta z i c p
b t s p q bonu e e u o l u n t
o n t i o m e laudes b m i r i i n s t i
p o z q r laus e u i manifesto
ad v d q compt c o r b m l i

facit ad mitium mgrum ca ab
paciendi utitur tio hoc i statu
mendi extrinsecus p gratiam au
ferret. Ad aliud que ad oppo
pz solutio ex dictis.
Circa nono querit utrum. li. ar.
aliqua cāte possit esse
obstinatum in malo ut nunc
firmatum in quo nō pecm ei
ut dicit aug. i xij. de ci. di. e q
nunc ut quidem q e perpetuum
s p phm i puni. celi. et nunc q
pecunio pt perpetuo i li. ar
pmam e pna spual epo
tenor qm tor ulterius sine cor
pali supinducta aliqua accidens
pt nale redit ad id q e
fuerit nuc gens ut accid si
inductum aliqua cam agitur ageret
ta sine sit si aq calef fiat
redit ad frigidi tem nale
ut sit ad petuo gsnam tali
ditate g ob na spualis ar
si ca cotigit utitur in peccatum
no petuo subdita pecto s
quia ad statum instituit vendi
bit ut assignet aliquam causam que
petuo malicia i eo gsinet
quando e assignandum ut in
Sz dicit q ca pecm inductum
t gsnans e t inferiora et exteriora
Interior e i p a nōs exterior e
nō obiectum q. s. allicit ad
peccandum Sz q res q e ep an
ma e bona et bonum at ca ma
li e e nō pt ut p accns. g res
ex quam exitiis nō e ca pai
n p accns omnis at cap
accnes reducitur ad ca p se
go oz ponere ad q sit p se ca
pecti q nō pt e e nisi nos
vōs at qn ad ad inclinat
venit ei facultas et adhuc
i oppo intendat cum dicq in
clinatur sua tamen non tollat
q i oppoi pt g i nz nōs i ad a d

pt e e ca suff li. ar. pecto i
mobiliter et quanto adhere
p s ph in i v. metha. di. p e
necessarium quoddam a se ipso q da
ab alio necessitatem hns pecm
at e e i li. ar. nō pt e e necessarium
sicut id q e necessitatem a se ipso hns
cum hoc solum dicitur et audit et
necessarium nec e q ab alio
necessitatem hns qz dicit q necessarium
reducitur ad id q e p se ipm
necessarium Deus at ca pecti e e non p
go nō pt e e necessarium li. ar. i
pecto posse pmanere et ideo
li. ar. catum mobilis pecto
adheret p aug. i v. de ci. di
ut dupliciter necessitatem distinguit
quam una adimit liberatem
tem ad id q e et ptate mea
q deducit ab cohaccionis
alia e q libertatem nō tollit
q e nal inclinatio ois hac
at necessitate pecm inest li. ar.
nō e necessarium nō sit nale
sz magis q nunc sibi ut pena
qz tunc libertas ar. i tollere
go nō e necessarium et ideo q
p aug. dicit q li. ar. e pt ab
spualis vitium nos p se ipsum
Sigo sit aliq li. ar. q nō
possit hre vitium voluntatem
dimittet p v de re vera q e
nunc p glam p li. ar. nō suscipit
nisi sz ut q e li. ar. q nō pt
i bonum quando p pt g nō e
aliq li. ar. q nō possit i bonum
p sic sz e hz motu nal ad
quietem nalem ita se hz motus
voluntatis ad quietem voluntatis
Sz s ph in si motus e nalis
q e ad ipam et una nal
et si motus e voluntatis et q e
voluntaria nunc motus q pecm
cōmittitur e voluntatis g oc et
q e q i pecto quieverit e
voluntaria nō g oportet so sic
metus sz sicut ad vim et ista
asserit ad bonum et malum Sz

me in unqm ita mhet flogn
possit reduci ad cognicoz
veri. Itago assitu in unqm
ita mhet malo qn possit
reduci ad amore boni
p h ansili deli ar posse
pdeno libtas nz pb liber
fo ecncial act q li ar e
posset bonu. Ergo li ar
hac grate no possit i bo
cit frust tu rcb vnaqqz i
vamst si actu pp ded esti
tuat q vna rcb pp sua
oponent d phc in tcelt
mu phi ar no opt in bonu
ut i malu Ergo posse pta
no e libtas nz pb liber
manet q to libtas sit pos
se facere bonu ita ca tuq
pt facere bonu h lib liber
tita li ar no opt e ecitaro
firmatu i malo qn possit
facere bonu pp huis def v
mutacoq e h acculiu no
mutat aliq decenlibz v
h posse facere bonu e eclc
li ar ut p tuc Ergo ptim
li ar v pl li ar suppuciat v
acculi li ar suppuciat
potit ex ptco talit mi
bi bonu no possit pulia
ut eit d p ptim ulu
no at tolli h posse
i bonu nale e li ar g nu
p ptim ita obstina malo
q possit i bonu p si ptim
tatil ar obstinacoy
malo a h fa subt hedo ad
denalibz a sup adde do h
a subtrhedo q i de gnibz
to nalia mang manet ut
d yo gd l c d di no s
u sup add edo q tul v s
addit sit actus oz q m st
mo in p tapiet z tuli ar
tutz p b sit flexibile redde
p h mobile m h in malo

go n. li ar pt tolli qsu in
malo p by b q impglec e
no te s bupino abebile oz
ptm it acto bo q uolendo
t amitti go impgle c qd
li ar possit u elle bonu s
uelit tz at pt ab s tuclt
no e impgle q o muit h u
lr nos ar no e impglec
facere bonu p forto e ca
tas q m tupiditas ad ptm
ptrahet, q z plq diligit ca
ritas lege dei q tupiditas
mihi dauit argetu ut dt
glo sup id pb bonu in lego
oib tutu b z demo e bult
hou b atari tei ptm de
tiduit tomulto forti
put a ptco redire ad appe
titu boni z v pus p
bonitas z v do appetitu
obstinatoi eq opposit h de
monet b dampti hut bony
z vm appetitu qz bo z
optim affectut ee v indet
m ut d yo gd t q no hut
li ar obstinatu i malo
p ansili deli ar utesti
hat baud h omy li ar i do
t anglo z ih oie, h li ar d
no pt e e obstiatu i malo
go li t angl ut i homie
s z q e q feliti b toz oppo
mira dampto z h ad fe
licitat b toz ptic q hut
li ar ita fmatu i bono
q no o pni i malu deflecti
go t ad mira dapto z ppt
q ita sut ofmati t malo
ut no possit i bonu p h
ih expsse aug gd t i li de
fide ad petru s no pz ditg
de ptco i bonu n p pma z
h angl in malu no ca d
pma g e immutabl q sir z
malo p bo medici cu pma

cadendo in· quin ex malicia
peccat· sed angelus ex malicia
peccauit· quare videtur disforme
mentum vere aliquam considerans
simul omnia que sunt illa que veni-
unt· et ita non potest ex certa
scientia peccare ergo [illegible] cum primano
cadit [illegible] sed dampnum quod est in hominibus
morte hoc est in angelis casus
sed homines post mortem non sunt
capaces penitentie quare nec angeli
post casum. sed homines dicit Augustinus
de ciuitate dei· dicit quod post hanc
vitam decedentibus sine gratia
[illegible] nec nulla pre-
ces fiat oratio [illegible] post mor-
tem homines non sunt penitentie capa-
ces. Item [illegible] et hac quomodo
[illegible] origenes po-
suit enim quod post longa tempora
[illegible] demonibus quam
hominibus dampnatis patebit reditus
ad iusticiam et ad hoc ponendum
mouebatur propter arbitrii libertatem
que quidem sententia omnibus catholicis
doctoribus displicuit ut dicit
Augustinus xxi de ciuitate dei· dicit quod
[illegible] demonibus et dampnatis ho-
minibus tribuendum sed quare patet [illegible]
oportet dare iusticiam et gloriam
angelorum beatorum et hominum alias
diminuendam. sed [illegible] beatorum
gloria et dampnatorum miseria
[illegible] perpetua [illegible]
[illegible] Ibunt hii in supplicium
eternum iusti autem in vitam eternam
[illegible] origenes sepe videbatur
[illegible] semper [illegible]
[illegible] demonum [illegible]
[illegible] in malo [illegible] ad bonum
[illegible] non potest [illegible]
quod operibus [illegible] potest
accipere [illegible] libera a peccato
ad quam duo concurrunt scilicet gratia
[illegible] operans et humanos
[illegible] angelus [illegible]

[illegible] te sine te non iustificat
te sine te [illegible] confirmant
in malo potest quod accipienda
ex [illegible] ex [illegible]
quod non sit [illegible]
[illegible] malicia sed sit non [illegible]
[illegible] gratiam [illegible]
deposuit [illegible] ut [illegible]
bonum velle [illegible] posset nolunt
ad hanc miseriam deducta
ut bonum velle [illegible] non possint
[illegible] arbitrii [illegible]
[illegible] a peccato [illegible]
[illegible] accipienda est [illegible]
quomodo homo [illegible] in peccatum [illegible]
[illegible] malum [illegible]
appetitus hominis ad peccatum
inducit [illegible] aliqua spe-
[illegible] boni [illegible]
fornicator [illegible] sciat for-
nicacionem [illegible] malam [illegible]
fornicacionem [illegible]
[illegible] bonum [illegible]
ad agendum [illegible] estima-
[illegible] pensanda [illegible] 1
[illegible] panis [illegible]
[illegible] quam [illegible]
[illegible] iudicium [illegible]
[illegible] particulari [illegible]
[illegible] sed [illegible]
inclinat ut [illegible]
[illegible] tendit [illegible]
[illegible] inclinacio [illegible] 2
[illegible] habitus sit
[illegible] de illo [illegible]
[illegible] consuetudo est
altera natura [illegible]
[illegible] consistit [illegible]
[illegible] habitus [illegible]
[illegible] inclinat [illegible]
[illegible] fit ut [illegible] luxurie
bonum videatur [illegible] luxurie
[illegible] talis [illegible] dicit
[illegible] qualis [illegible]
[illegible] 3
[illegible] estimacio [illegible]
[illegible] quod [illegible] alio

procedere ex impetu passionibus aut in-
clinatione habitus vitiosi vel ex ignorancia
[illegible] quibus etiam hoc errore
quod fornicacio non sit peccatum quia
[illegible] hominis [illegible] ar. hominis re-
medium quo possit peccatum de-
serere. Ille enim qui est in impetu
passionis habet rectam existimacionem
de fine qui est principium in opera-
bilibus ut dicit philosophus in vi ethicorum unde sic
homo per veram estimacionem quam
habet de principio potest a se repellere
si quos errores [illegible] pa-
titur. Ita per hoc quod recte [illegible] de fine dis-
posito potest a se repellere [illegible] impe-
tu passionum unde dicit philosophus in vii ethicorum
quod incontinentes qui propter passionem
peccant sunt penitentes et sanabiles.
Similiter etiam habet remedium quantum ad cor-
ruptionem habitus nullus enim habitus [illegible] potest
[illegible] corrumpit et ita cum una potentia
est corrupta per habitum [illegible] quod [illegible]
ad rectitudinem [illegible] aliis potentiis
homo inducitur ad meditandum et
agendum contra ea quia illi habitui
[illegible] habet corrupisse [illegible] habitu
luxurie corrupta ex ipsa [illegible]
cibili incitatur ad ad arduum
aggrediendum [illegible] exercitacio mol-
liciem luxurie tollet sicut dicit
philosophus in predicamentis quod pravus ad
meliores exercitaciones deductus
proficiet ut melior sit [illegible]
remedium habet quia homo [illegible] accipit
[illegible] accipit id est per viam
inquisitionis et collacionis [illegible]
[illegible] aliquis errat ex [illegible]
[illegible] contingat potest tollere per
[illegible] rationes et inde est quod homo a
peccato potest desistere. In angelo
non peccatum ex passione [illegible]
quia sicut philosophus in vii ethicorum [illegible] non est
in sensibili parte [illegible] angelus non
habuit [illegible] peccato angeli sola
duo concurrunt scilicet malo habituali
in peccatum et falsa estimacio [illegible]

vi [illegible]

cognitive deceptivum eligi. Cum
autem in angelo non sit multitudo
appetitivarum potentiarum sicut est in homine
quia appetitus corporis tendit in
ad totaliter inclinatur [illegible]
non sit aliqua in eis inclinatio indu-
cens ad contrarium quia [illegible] non
habent [illegible] existimat
per modum intelligibilem accipiunt
[illegible] accipit intelligibili-
ter accipiunt indivisibiliter ut cum
quis accipit [illegible] totum esse magis
[illegible] parte [illegible] angeli estimacionem
quam semel accipiunt deponere non
possunt sive sit vera sive sit falsa
[illegible] ex predictis [illegible]
demonium in malo [illegible] de-
pendet ad quod omnibus docto-
ribus cum eorum rationibus assignate
videntur [illegible]
iusticia [illegible] obstinacionis
eorum assignatur quia per aliud
non ceciderunt [illegible] per aliud re-
surgere debuerunt [illegible]
quia ad cognitionem divine iusticie
pertinet [illegible] indivisibilitas
appetitive [illegible] unde quidam
dicunt quod angelus simplex est
ad [illegible] se habet
[illegible] de simplici-
[illegible] de simplicitate que
[illegible] tollit
[illegible] intellectiva cognitione
[illegible] quidam dicunt [illegible]
irremediabiliter [illegible]
quia [illegible] difforme
[illegible] ad [illegible] naturale
[illegible] sufficiens
[illegible]
ad impediat [illegible] naturale
[illegible] philosophus
[illegible] appetitum [illegible]
[illegible] ad aliud naturale quia habet na-
turalem inclinationem [illegible] quamlibet
habeat sufficiens [illegible] ex
[illegible] naturale

cocipe filiu qz tunc potens sic
matris suscepto. Dicit qz ergo habet
nalem phiet ce ... bet un
sic qz aliq inclu ppetuo absq
plere remanet. Hec at in malis
tur cnale tendet i bonu
t qm inpetrat vnu vo no sequi
vt dicendum qz quamuis inti voli
sua institucionis cosidate
peccat qm inntnsi qz iam
ide he sit pecco effm est qi
nalem dugq dt i li. de pfc
iustitie, phic z dt i vo eth qz
qu ho de virtute in inicium tinsit
sit qi aliq eo qz qi alianaz
2 tusit. Ad 2m dicendum qz alia e
de na tcorlit z spuali. Na ci
tcorlit e determinatia vnis q ius
tio no pt & ad effici nale
na ch tcolid cosepa sic
aque no pt fi talor nal
dt cosppa i ca spcb aque
z inde e qz redit ad im sua
remoto phiente sz na spua
lis e sta quntu ad ee sim
indeterminata z oiuz capax
sic dr iij de aia qz aia e
quoda oia z ph hec qz aliqui
adheret effici vniuersi co sit
inteq fit quodam ipm intelli
gible intelligendo z nichilominus ap
petibile amado z c quamuis
inclinatio no fit na ad
vnu tn q uiu pt p amore
ei effici nale itm qz no re
uta ad psitma dispone
a aliq ca h agetet h mo
pecum effici qi nale ei qui
pecco adheret vniu ph ue li
ar ppetuo i pecco remanere.
Ad 3m dicendum qz ppe ca pecti vo
litas he z p ipam z pecum
3 co sua a quamuis a pri ad
iustitia se haberet equaliter tn
p qm se pecco subiecit ef
fici ei pecum qi nale ei ph hec

immutabli. quantum e de se n
it. Ad 4m dicendum qz ista necessitas 4
permanendi i pecco videtur
dupliciter i dampnatis vno modo ex
pte iustitie punientis de qua est
magis? appoit quare sanatur
Alio modo magis talem na g dicit
q z pcat posse z ncitate i pecto
remanendi ex quo de ...
hec pqq i pecco se subdet
Ad 5m dicendum qz licet pecm insit mali 5
vo aliq nale effm illa
necitas no est coactionis
sz qi nal inclinatois. Ad 6 6
dicendum qz pt ab suadendi uitiu ez
no tn est hic in c omni bruti
li ar. ut aug dt demones at
z alij dampnati ... suadendo
putcu no habeant. Ad vij 7
dicendum qz li ar sz qz dr libri a
coactoe no sistit p magis z
minus sz cosidata liberta
pecto z a miseria dr i vo statu
magis ee libri qz i alio. Ad 8
viij dicendum qz effectus e nal
z inde e qz eq motq z acto
fit ad quiete nale eiusdem
sz acto z motq nat pt tam
ad effm z quiete nale eiq
nobet aut adiunat in vni
pt ee motq no vo z effect
bi t quies quibus e na t
ne t huius sit ex pruisio e
volunta a ssepe mous nal
z nte. Ad ix dicendum qz int aliq 9
si aliqui pz effectua z acti
ca depone no pt voc b
dra vn vo pcter ex suppoe
fct. Ad x dicendum qz quamuis ad 10
destitua fine pecto no tn
sic qz sit oio frust qz adhuc
remanet ordo ad fine ulti
z id quamuis li ar destitua
opori b oa ad quia na oz
dina no tn e frust qz hip in
redit ad gliam dei q e sus
ultiq magis p hec eq iustia
decla. Ad xi dicendum qz pcam p 11

li. ar. no pmitti in p electione ap
petit boni vniq̃ nalis actõe
prit venit ad de bono et
qutu ad hoc libtas cõsuã
remota cum spẽ boni electio
cessat qui e actus li. ar.
Ad xij dicendum q bonum posse eẽ
efficienter li. ar. qui ad p̃mere
ptinet s qui ad 2m hugo at
lo. de his q̃ sunt essentia q̃
ad p̃mum eẽ. Ad 3m dicendum q
vol i a pret denali q e de
ostituta er sic no at denali
ad gna ordina ã hm eẽ
nale posse facit bonum. Ad
xiiij dicendum q peccatum li. ar. ad
uenientibus no adimit ad eẽn
liui q sit spes li. ar. no vel
manet sꝫ p peccatum ad addit
s. climinatio quodam li. ar. cu
sine pediso q ei quodam nal
effica et ex hoc ueniente ht se
et alia q. se li. ar. nalia. Ad
xv. dicendum q nos Rpi quodam
p obedit ut se ho qlibet
uelit i d q uult se uelle
quodam dicit modo no p ẽ obe
dit m opus s. ab no p fite et
efficacit uult q uellet se
p fite et efficacit uellent
tangq dicit n ẽ q si nos deo
Rpi obed q p p h no sit
cõfirmatus i malo q̃m impossibile
e uelle q uellit efficaciter
bonum vn sic eo donat eẽ vel
no sequitur quibus eẽ possibile cu
cuius sit impossibile. Ad 16 dicendum
q caritas fortiore q peccatum
qutu e de se s fiat q pacto
unius ad altm s eũdem mo
hominis ut sequitur pte accidentis
ma. li. ar. puenient ad
bonum ut adhuc existentis i
via s tunc existentibus i termino ma
litie firmiq se ht ad mali
tiã qm existentibus i via et ad gra
tiam existentibus demones atinent q

cat hẽ habuit s quosdam vl
unquam habuit eam nisi sic i
statu uie habuit homines at
dampnati s aliud eadem no potuit
n abrogari atque. Ad xvij
dicendum q ex pro i pret debi
uitatem repugnantia no li. ar. ap
petitus enim q de omnibus appe
titur bonum et optimum e melia
qda repugnantia no at ex electio
li. ar. et ratio huiusmodi obstinati
li. ar. no oppo. Ad xviij dicendum
q ans venat quem vero li.
ar. i deo angelis et hominibus s
quadam quissima analogia
dunno ea q quantum ad omnes
spales conditiones sibi mcia

Undecimo queritur sibi li. ar. hominis
in statu vie possit eẽ ob
stinatum in malo. Et uidetur q sic.
hoc enim q infligitur ex prouatione
lapse magis omnibus anime lapse
reparatione s omnium obstinati
e peccatum ne lapsis et de glo
vo ix. g quibus ho anima pa
in statu vie eẽ obstinatus p
ter omnium q ad omnes s ab
s peccatum hominem invenimus. ob
spẽs peccati materia unde e spẽs peccati s
stinatio unde ẽ spẽs peccati i s
ut bẽ dicit ij s iniarum g ho ali i statu
uie pt eẽ obstinatus p ug
existentibus i peccato pt videre ad bonum
nisi i eo aliqua inclinatio ad
bonum maneat. Sꝫ quicumque ta
dit i peccatum in aliquo sic et a
inclinatione ad bonum pat
eum ab morali p eo i or
dinatum amor at s aug
i s pedibus e sic pondus i corporis
sed corpus at pondus sui ita in
clinatur i una partem ut lapis
deorsum quum remanet ei
inclinatio sursum et n peccatum
ut mi veniet inclinat ad bonum
g quicumque peccat mortaliter e
obstinatus i malo p ug a
malo culpe recedit nisi p p
priam sꝫ et quicumque peccat mortali.

e impenitentie secundum philosophum in vij° ethicorum
quod est corruptus et peruersus eligi-
bilis sit finis. Ergo contingat
aliquem in statu vie ex malitia
peccare, videtur quod sit possibile aliquem in
statu vie obstinatum esse in
malo. Sed dicendum quod omnibus sit
inpenitentibus ex meritis possibile
est reduci ad penitentiam ex
innumeris diuine gratie. Sed quando
ad eum pertinet sicut ab infideli
bus diuina apponere fidem posset di-
tigi semper loquendo sed recipi
sic etiam incidere mortuum vel
gratie. Ergo ex omnibus predictis ab
non sit capax penitentie simpliciter dicitur
dici quod est obstinatus in malo
quamuis diuina uirtute possit
reduci ad penitentiam. Sed omnibus
morbis quibus subiecta est opera-
ri natura et medicina. Sed
peccatum spiritui sancto non operatur sine
auxilio diuine gratie per quam
ab a peccato liberatur. Ergo obstinatio
vie potest habere morbum incurabilem
spiritualem et ita potest esse obstinatus
in malo. Praeterea ad hoc intelligendum est quod peccatum
in spiritum sanctum dicitur esse irremissibile
... quod tamen peccatum aliquando
... committitur. Praeterea augustinus
de ci. dei ... in morte assistit
... quia sine non ... habet
per damnationem ... in medio ... quod
... non potuit ad statum
iustitie ... statu vie
... ad mortem non ...
... ut ... Et ... ca-
... per ... isto
... ergo aliquis sit in statu vie
obstinatus ... ad statum iustitie
... non potuit ... esse confir-
matum in bono pertinet ad gloriam
... esse confirmatum in malo
pertinet ad miseriam damnatorum

Sed ab statu vie potest esse in bono
confirmatus ut ...
... ex ... quod ab viatore pos-
sit esse obstinatus in malo.
Praeterea augustinus dicit in libro de fide ad
petrum ... facultatem ...
et angelis quam homo sed angelus per
peccatum redire ad iustitiam non
potuit ergo nec homo ... ab in
statu vie est obstinatus. Sed contra
est quod augustinus dicit in libro de ...
... in glo ... ista impenitentia
ultimo impenitentes quod dicitur ...
... carne ... non potest
iudicari. De nullo enim desperandum
est quam diu patientia dei ad penitentiam
adducit. Item ... ista
tunc sit obstinatus in malo
... cum ...
... ad eos qui erant de-
sperati ... quod ...
... desperatissimi ... vita
... ad ... ad
... mittit ...
... futuri ... gloria ...
... obstinatos. Dicendum ...
et alios ... ut
... illos ...
... morbis ad potest esse
... vel ... morbi
vel ... medici vel
... morbis
spiritualis ... peccatum
... morbi
... ad ... ma-
litie ... ex ...
medici ... potest
... ex ...
... ceciderit
... potest quod
hoc statu vie ... esse potest
confirmatus in malo. Respondeo dicendum quod
obstinatio in malo importat
quandam firmitatem in peccato per quam ab
a peccato recedi non potest ... ad
non possit a peccato recedi potest

R°

non suffi[cit]

Intelligi dupliciter. Uno modo ita quod vires
sue non sufficiant ad hoc quod a pecca-
to [illegible] liberetur et quibus est in peccato
mortali adeo quod non possit ad
iustitiam redire, et ex ista
firmitate in peccato non dicitur absolute
obstinatus. Alio modo ut absolute fir-
miter est in peccato ita quod non cooperatur
[illegible] ad hoc ut a peccato resurgat

nullo modo coopa[rari]

et duplex: et hoc uno modo ita quod non
possit cooperari, et hoc est perfecta
obstinatio, qualis est in demonibus et ob-
stinatis [illegible] eorum [illegible] ob-
stinati [illegible] in malo quia omnibus motibus
confirmata in malo, et inordinatus et
liberum arbitrium [illegible]
peccatum [illegible] resurgit ad gratiam
[illegible] per quam peccatum di-
mittitur. Alio modo ita quod non de

difficile coopa[rari]

facili possit cooperari ad hoc
quod exeat de peccato, et hec est obstinatio
imperfecta, quam habet [illegible] obstinatus
in statu vie [illegible] obstinata
non est in peccato quod non surgunt mo-
tus ad bonum [illegible]
aliquando surgunt ex eis [illegible]
ut [illegible] ad gratiam quam [illegible]
in statu vie non possit esse ita ob-
stinatus in malo quod ad finale
[illegible] cooperari possit [illegible]
[illegible] ex dictis [illegible] solvitur
[illegible] hic [illegible]
[illegible] ita [illegible]
[illegible] ad hoc quod per gratiam
possit abduci [illegible] in statu vie
[illegible] separata non habet [illegible]
[illegible] ab [illegible] in actu
[illegible] appetitiva [illegible]
[illegible] separata angelorum conformatur
[illegible] intellectui et
[illegible] ad indivisibilitatem appetitus
[illegible] potest obstinatio
[illegible] cadit [illegible]
[illegible] separata obstinatio [illegible]
[illegible]

1
[illegible] ad statum [illegible]
[illegible] quia a corde [illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible] tunc cadit obsti-
natio [illegible] ad [illegible]
[illegible] elapse [illegible]
[illegible] obstinationibus [illegible]
[illegible] peccatum [illegible] dampnationis
[illegible] peccati
[illegible] dampnati [illegible]
[illegible] per gratiam
[illegible] non [illegible]
ita [illegible] nati [illegible]
sit obstinatus [illegible] dampnatus
2
[illegible] ad [illegible] quia
[illegible] imperfecta obstinatio
per quam [illegible] in
malo [illegible] peccati
3
[illegible] ad [illegible] in-
[illegible] non [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] ad nullam [illegible] ad [illegible]
inclinationem [illegible] forte de [illegible]
[illegible] amor
4
[illegible] ad [illegible]
qui peccat ex malitia [illegible]
[illegible] non [illegible] possit
[illegible] de facili [illegible]
[illegible] non [illegible]
[illegible] exhortationibus [illegible]
exhortatio [illegible] ex aliquo
[illegible] fine [illegible] malo
corruptus [illegible] induci ad bonum
[illegible] paulatim [illegible]
[illegible] ad quam [illegible]
[illegible]
[illegible] tolle
[illegible] omnibus
appetitivam [illegible]
[illegible] adipiscitur [illegible]
[illegible] de [illegible] appe-
tibilibus [illegible]
[illegible] speculativis [illegible]
[illegible] operativis [illegible]
[illegible]

q̄ e ẽe opinade et pena · ad
v· dicendum q̄ natura inferior pt ad ad
disponere ut qualitercumque coopa-
ri · no dicitur impossibile simpliciter quia
nos possit perficit non dicta opere
sic no dicitur ee impossibile simpliciter
plenum i minus ut sed cita voli
tuary et sillogismus quidam libato
a peccato fiat opone diuina
gratia ad h̄ et li· ar· coopat-
no dicitur ee impossibile simpliciter ad
vi dicendum q̄ quamvis i qui peccat
i spm sctm ex malicia de peccati
congruam spectat sci ope gratia
p h̄ peccatum tale no e corrupta
vena actibus motibus debil
p que pt aliquid gratie coopari
no enim actu gratie resistit
Ad vii dicendum q̄ peccatum in spm sctm
no dicitur irremissibile quia hat
ut ita possit remitti s; q̄ no
facile i hac vita dimitti pt
cuius difficultatis ro e q̄ p̄
tatur p dm̄ quia diu tene gratie
p qua peccatum remittitur vel dicitur
irremissibile q̄ no habet i se causam
remissionis sicut ex malicia
quis fit s; h̄ peccatum quod ex
infirmitate vel ignorantia quod-
Ad viii dicendum q̄ no prohibet ab p
quibuscumque peccatoribus i hac
vita orare s; ubi apostolus in
ducitur s; q̄ no ad quemcumque
ptinet p obduratis i peccato
orare s; ad aliquem perfectum
[illegible] vel apostolus loquitur de peccato ad
mortem q̄ fuit ad mortem datur
Iniud at p h̄ eum q̄ [illegible] i
iusto dei iudicio indignus
[illegible] q̄ veniam consequerentur no q̄
[illegible] tale obstinati in malo
Ad ix dicendum q̄ confirmatio i bono
fit ex diuino dono et no ut
[illegible] ex spali priuilegio gratie
h̄ aliquis i vita [illegible] ee co-
[illegible] quamvis no h̄ mo sit co-

firmati i bono sicut beati i patria
ut [illegible] h̄ at de confirmatione
i malo dici no pt ad x dicendum
q̄ ex hoc ipso q̄ angeli cat
maiori facultate perditi quod
q̄ statim post primam electionem fuit
i peccato obstinatus et ex dictis
p; augustinus at no intendit
dicere q̄ h̄o sit obstinatus i peccato
s; q̄ no sufficit ad h̄ q̄ p se
ipm a peccato resurgat
Duodecimo quaeritur utrum li· ar·
sine gratia i statu peccati mor-
talis possit vitare peccatum mor-
tale et videtur q̄ no probatur q̄ dicitur ro vii
ro enim q̄ nolo bonum hoc ago
s; q̄ odi malum id facio et
loquitur ex p damnati hominis ut ibi
quedam glo dicit q̄ h̄o sine gratia peccatum
vitare no pt p peccatum mortale
actuale q̄uis etiam originale
s; ab i peccato originali sisit adultus
no pt vitare quin peccet mor-
sine gratia sic enim ultra erit dapnatio
pene possibilis q̄ peccato actuali
mortali debetur ita cum gratia
ad adultos sit medium vite
illa dampnationis et glorie vite
eterne consequentis q̄ possit adipisci
vitam eternam sine gratia q̄ est heresis
pelagiana ergo multo magis
i statu peccati mortalis ab pt peccatum
mortale vitare sine gratia contra
pro vii [illegible] q̄ nolo id facio
[illegible] glo aug [illegible] h̄o de se
sub lege positus ante gratiam
tunc enim h̄o a peccatis vincitur dum
viribus suis iuste vivere conatur
sine adiutorio gratie liberantis
qui li· ar· liberat ut liberatori
credat atque ita cum lege non
peccet [illegible] atque lege [illegible]
mortali ergo h̄o sine gratia
peccatum mortale vitare no possz
[illegible] dicit aug i li· de perfectione iusti-
tie [illegible] malitia se h̄z ad aiam sic
[illegible] ad tibiam [illegible] q̄ actus peccati
claudicatio [illegible] claudicatio
at no pt vitare [illegible] tibia
[illegible]

inpius tobia sane g n petm mor
tale pt mitat abeo qui e i
petto nisi pius p gram a petto
libe p sig dt petm qd p
priam nō dele mor suo po
dere ad aliud trahit s nō dele
te nisi p gram g sine gra
homo pettor petm mitat nō
pt p s aug timor ira sūt
qda passiōes et petta s passioes
hō mitat nō pt p li ar gon
a pettis pt abstinere p i q e
neem mitad nō pt s pet qda
se nett ut pz p e p s dnetti
meis cipe me g hō p li ar
petm mitat nō pt p s aug dt
nonullum petm e tutā add
sit spm concupiscit s h nō
e i ptate li ar quid tā cōcu
piscat ad sū spungo pt ab
li ar nō se extendit ad h
q petm mite p pōm ar ech
cose pōm pcandi hō em ysta
tum mortem nō potat modu q
potat ptā g o necitatas mo
riendi gse ad necite pcandi
s hō i statu isto nō ptmitate
qd moria g nō ptmitate qd
petit p s aug hō potat i sta
morti stat q habat sum
ne ab omi labe petti imune
s ysta simitatas nō e i homie
pettore gre destituto g nō pt
stat s necite ht tad p q petm
p vincet i debe e cōna ut pz
apot iij s si ab mitat petm
tu de petto tempta vincit
petm et dyam Jaco x o re
sistite dyao et fugiet a nob
Sigo pt ab sine gra petm
vitare potit sine gra tōna
mene q ehetitu p aug dt
i li vett. cogeti cupidi t
vos resistit nō pt s cupidi
tas ad petm nō ducit g nō
hūa sine gra n pt petm mitate

p qui ht hitu netto s hitu ag
he qui e i petto ht hitu petti
g aut nō possit mitare qd
petit p li ar s aug e quo
bonu eligi gra assistete
et malu gra desistete e s n
q v qui tacet gra p li ar s
eligat malu p quicūq pt
nō ptat pt vince mundu
ng bm ali vmat mundu
n desistedo a petto s n q pt
vince mundu p gram q ra
ut dr j Jo j hec victoria que
vincit mundu fides nra g
ab sine gra nō pt petm mitate
p ptceptu de diligendo dm
affirmatiuum et ita obligat
ad h q obsue p loco et tpe
Itaq nō obsue pt at hō
mortl s ptceptu carit nō
pt ab sine gra obsuare ra
lit dr rō v. caritas dd dif
fusa e i cordibus nris p spm
scm qui datq e nob g sine
gra hō nō pt facere qd pcet
mortl p s aug i ptcepto de
mia p omi includi ptcepta
mia sua Oz ab ptacet mor
a misere p ptio necite cor
pal morte exputi g multo
fortiq ptacet mortl nisi
misereat sui i petto expntis de
petto penitedo et ed petm p
pmidam delcat nō pt h yi
tare qd pcet p li te ht di
lcio dei ad ultu yta q ptcepti
dei ad petm s necite e oem
ultus sui dilige dm g o necite
e omne pettore q ptemnedum
et ita pcare p s p phm i 2o eth
ex similibus hitibus siles actus
pcedunt Sed g hō e i petto q
necite ht siles actus pducere
s actus petti ptuformasit
puius opomib q pacet for
tacet opone ppallig for
s declinare a malo e opo
nsti q tuc i qe i petto tacat
insticia

videtur quod non possit declinare a malo
proinde quod dicitur iii^o sententiarum xxv. dis.
Item post peccatum ante reparationem gratie
premitur liberum arbitrium a concupiscentia et vincitur
et habet infirmitatem in malo sed non habet
gratiam in bono. Ideo potest peccare
et dampnabiliter. Item sine gratia
ab non potest vitare peccatum mortale
Si dicatur quod non potest non peccare
id est non habere peccatum potest tamen non peccare
id est non uti peccato. Contra
quia hoc est pelagiani concedebant
et tamen contra opinionem eorum ad hoc
augustinus reprehendit eos in li. de gratia
et li. ar. sic dicens. Dicunt enim
pelagiani gratiam dei que
data est per fidem ihesu christi quam neque
lex continet nec natura ad hoc tantummodo valere
ut peccata dimittantur non ut futura
vitentur vel repugnantia
superentur. Sed si hoc verum esset utique
in oratione dominica cum dixissemus
dimitte nobis debita nostra
non adderemus et ne nos inducas
in temptationem. Illud enim dicimus
ut peccata dimittantur hoc autem
ut caveantur sive vincantur quod
a patre qui in celis est nulla voce
peteremus si virtute humane voluntatis
hoc possemus efficere. Ergo in quo
vincimus non ... sit. Item augustinus dicit
in li. de natura et gratia. prava vero
...gis ... melius de ... voluntate
qua deficit ... sit ... et
... et ... confitendo et cavendo
... repetat ... quod non
... ergo peccator destitutus
gratia non ... potest peccare. Sed contra
quod dicit ad damascenum ... nos
dicimus hominem esse ... et non
peccare posse ... nos libero
confitemur esse arbitrio. Ergo dicendum
quod homo in statu peccati non possit
vitare peccatum ... arbitrium
liberum quod ... per se ab
... agere aliquid ... quia
potestate sit utitur vel non uti
... habet in sua actione deficit

sicut si tibia curva possit non
uti ambulando sed claudicante
possit non claudicare. Sed liberum arbitrium
sibi ... peccato potest uti peccato et non uti
eo quia uti peccato est liberum arbitrium actus
quod habet dominium sui actus. Ergo ...
... sit in peccato potest non peccare
Preterea nunc ... temptantur
peccatores ut perdant ... meus ... vel
in meritum eorum. Ergo ab non duci
ad peccandum ... consentiendo
sed consensus est sub potestate li. ar.
ergo ab potest per li. ar. non peccare.
Preterea demon non potest non peccare
... irremediabiliter peccasse
sed homo remediabiliter peccavit
ut communiter dicitur. Ergo potest non peccare
Preterea de primo convenit ... sit
et altissimus ... medium. Sed homo ...
peccatum habet posse non peccandi
bonum ... peccatum ducitur
ad ... ut si non possit
non peccare per li. ar. peccaret
peccare potest. Sed non peccat ... eli-
gendo tum eligere sit actus li.
ar. sicut ... ad opus ...
... Sed eo tum sit desi-
derium ... consiliatum per philosophum iii^o
ethicorum ... consilium quod non est eorum
que sunt in nobis ut dicitur ibidem quod peccatum
vitare non facere in potestate ho-
minis in peccato existentis. Preterea augustinus
in potestate ... in eo quod vitare non potest
... esset iniustum. Ergo ab
in peccato existentibus peccatum vitare non
possibile peccatum committendo non peccaret
quod est absurdum. Preterea li. ar. est
equaliter a coactione liberum
ante peccatum et post. Sed necessitas peccandi
ad coactionem pertinere videtur
eo quod est simul ... nostra
nobis inest. Ergo homo post peccatum non
habet necessitatem peccandi. Preterea omnibus
necessitatibus vel est coactionibus vel
naturalis inclinationibus. Sed necessitas
peccandi non est naturalis inclinationis
quia sic natura mala esset quod in malum
inclinaret

g si pccon inceet ingitas ad p
candu coget ptac p q est
nccitty no e uolumriu sig sit
nccity ptac eu qui e i pcco p
tatu no e uolimriu q e sy
p si pccoz nccite ht pcare hec
nccitas e i no ro opetit n e
pcti pt at de pcco exi cals
pccatorib no ptipe. ysa lij. Re
cedite recedite inde et iudiy
pollutu noli tange gp pt p
catoz no pcac. no dcy q ita
hac gony quie he ses insur
rexunt quida eiu estima
um incty huac adinq cor
palium nare opinati st oci
i q uidebat incty huac in
clinatony ec hoiem ex ncca
opari t eo ht i quos eiu oes
incidunt ht eni huia mens
duas quias inclinatoes una
quide t bonu ex instinctu
vois qua cosidans iouinia
dixit hoiem no posse pcac
Alia inclinato inc huane
miti ex insidb uibz z pap
h q st ex adl pcco corppte
qua f inclina mcs ad ea eli
genda q st h carnale ssy de
lcabla z hac inclinatoz co
sidantes manichei dixunt
q h o ncco pcat n aliq pcay
uitac pt e uitqz hz yy s quis
tidy ingens incidunt ut li
ar denegaret no e e hoi li
ar sic ad bonu ita ad ma
lu ncci te impelle p e ingess
z ex ppinito e phoz doctnis
z dniis aucti b p put aliq
ex supdcis pz un e contra
surrex pelagius qui nolens
li ar defende q nied adu
sat q e dices abz gra di ho
pccim euitar qui quide er
ror manifestissime doct eu

ad eo ut p ex ectam todepnat q
fides aut katho ca inc a via
incedit ita libertate ar
salnas q no ceitate q e no ex
cludit ad eg eniaz sc it est
qenil. ar. sit q da po costi
tuta in fra ronj z e motiua
exeqnte dup r ad ex ptate
li arn inuenit z no o exh q
excedit efficaciam motiue
exeqntis q ad impiu li ar
opa r sc ndla e no sub e li
ar hois q r exced t viry pote
motiue i homine. Alio o ad
e ex ptate li ar q r ad ipm
vois actq no se extendit
Cu eni actq li ar sit electio
q e osilin i deliba ony vois
se ad id se h ar extede no
pt q delibaco z vois subterfug
sic st ea q ex impetu uo
luntatis. primo i no pecti uita
ut pecti in ptate li ar no ex
cedit q r quis explec pcti
p actu ex ptione executoe
uirtutis motiue pagit tu pecti
i p ano te p fiat ein opis
executony p solu osso
dup r defectu uirtutis motiue
no impedi r li ar a pcco ut
eq uitacoe qm uis medeu
impedia r ab executoe sic
tu quis uult occide ut for
nicari ut furari n e ty pt s z o
pecti uult eq uitare pt exced
li ar ptate eo sc q aliqd
pecti subito z qi vrept e
bet uitz r elatony li ar. Sc s fu
quis li ar h possz facere ut
uitare si ad h e sua actie toz
ut conatu di g ut. dup r at
adinos qi vrepte uenit
vnus ex impetu passionis mo
tu q eni iret g ampli ut medi
delibaco z vois puenit q q or

motꝰ illicitū tendētes ex corru
ptiōe nr̄e p̃ primū veniale ē
ꞇ ita p9 statū nr̄e corrupte
nō ē in ptāte li. ar. om̄ia h9
pccā vitare qr eꝰ actū ef-
fugiunt quāuis possit impe-
dire aliquē istoꝝ motuū
sig̃ cōtinet nō ē at pōle ut
hō cōtinuo ꝯtone adhibeat motꝰ
vitādos ꝓpt̃ varias h9 ac
mētis occupatōes ꞇ quietē
necariā qꝫ quidē cōtigit ex hoc
q̄m̄ ſiores mires nō ſēt eo
vōi ſubite ſic erāt ī statū
motꝫ qui h9 pccā oīa ꞇ ſola
p li. ar. vitare facilius cāt hom̄
ꞇ q̄ nō motꝰ ī infidelibꝰ ubi
insurgit potāt nō ſ dicam ē
vōis eo hāt at vitiꝫ hō
ī puncto p gvam nō reduci
quāt loquēdo ſꝫ hāc virtutē
exoptam9 ī statu glīe ꝗ ī
hoc statu misie ꞇ p9 repacōē
gr̄e hō nō pt̄ oīa pccā uēi-
alia vitare eū tū hoc ī nullo
libertāti arbitrii p̄iudicet ꝗ
cōtingit ad duos qui repete
ex inclinacōe hitꝰ ut cui
de phētiis ꝗ eth forte ē
ī repētinis timoribꝰ ꝑ pauidꝰ
ꞇ imptubatū ē qui ꝑ p̄ma-
nifestat ꞇ ab hitu ei ē magis
ꝑ quō cōmiq̃ ē ex ꝑpacōe
ꝑmanifesta eni ꝑ cognita
ab ꝑeligit ex rōe ꞇ cogi-
tacōe ꞇ sine hitu ſꝫ repen-
tina ſꝫ ſ hitu ſit hē eni ꝗ
q opō ſ hitū vitut possit
ē oīo abſꝫ delibacōe tūcq̄
sit hitꝰ elcōnis qr hꝰ hitū // sed
iā ē ī eꝰ elcōe ſ ib de ſtatꝰ
vn̄ quācūqꝫ ad occurrit [illegible]
q̄ eꝰ illi finī stati eligi-
tur ex aliq̄ attēncōe ꞇ ma-
ior delibacōe impediat
hō at qui ē ī pccō mortali ꝯ-
istēs hituali pccō inhēt

quāuis eīn nō hēat hitū maīs
qr ex vno actu luxurie hitꝰ
luxurie nō gn̄at [illegible] ſꝫ p9 // Volūtas
actꝰ dilectōis in cōmuni bō
bono cōmuni qui ſi in adhesit
ꞇ h9 adhesiōib9 nibꝫ incli-
nacōe ea manet quāꝫ uato
bono in cōmuni qui ſi ī in-
hereat ꞇ eo qui habuit dispōito
octauit ad facīen q p pccā
electōi ꝗ at repete ſubit ī p
electōe mḋ multa delibacōe
sepm cōhiceat ut tū p hoc
ſic repete ī eligit a pccō
mortali expouſat q aliq̄ de-
libacōe indiget qr delibacō
ī sufficit ad pccā mortale
q ꝑpendit ē q eligit ē e pccā
mortale ꞇ q̄ diu ſta at delibacō
nō ſufficit ad retrahēd eū
qui ē ī pccō mortali nō eī
retrahit ab ab aliqō agēdo
ī q̄ inclinat [illegible] ī ē oppō-
ut malū ſꝫ ē at q̄ a bonū
in cōmuni repudiauit p tō
ūtāli bono nō ia estiat
ut malū a bono iniqui
aucti quō vō pccā mortale p ficit
vīn nō retrahit a p̄ccando
p hoc ipm̄ q adūtit ad ē e pccā
mortale ꝫ ꝫ ultimo ꝑ ꝯsi-
derando pcedē qūꝫ puenia
ad ad q̄ nō possit nō estiare
malū sic ē [illegible] ut ad h9 // misería
vni amānitata delibacō fiat
quāta requirit ī hōie sic dis-
posito ad vitādā pccā mor-
tale p̄cedit q̄ ꝑ sꝫ ī pccā
mortale ꞇ nō suppoita adhesiōe
li. ar. ad pccā mortale sine
ad finē indebitū nō ē ī po-
testate eꝰ q vitet oīa pccā
mortalia quāuis vnumq̄dqꝫ posset
vitari ſꝫ quī vita qr ē ꝑ hoc
vitauit ad hēndo tātā de-
libacōnē quāta requirit ꝑ pt tuſa
[illegible] qd [illegible] ī tāta delibacōe.

pucniat impatiu ad deliba[ti]
tossi q i pccm m[orta]le cu ipgle
sit hoiem sp ut diu i tanta
uigillan ee qnta ad hec req[ui]r[itu]r
ppr multas i dugnices hois
occupat ab hec at dispone
no v[e]l[i]mo[d]o p gram p qua
sola efficit ut mes hudbo
in cou[n]utal p cavit et q[u]m
fini adhereat pz i e ex dcis q[uod]
nz li. ar. tollig cu dicamq[ue]
q[uod] pccm singl[ar]e lv ar. posse
intellu[n]t facere n[ece]ssitu tollig
n[ece]ssitu grecu dicaq hoiem
no posse uitare omia pcca
u[e]n[i]alia q[ua]mui[s] possit sin[gu]la
uitare et habere gram singm
gra pficia i statu g[ra]tie et h[ab]et ppr
fomitis corrupoe ficut di
camq hoiem i pcco m[orta]li
existete gra destitutu oia
pcca m[orta]lia no posse uitare
ni gra supueniat q[ua]mui[s] po[s]
sit uitare sin[gu]la et hoc ppr adhe
sion[em] habitualem no[n] t[ame]n ad fine
inordinatu q[uo]d duo aug[ustinu]s q[uo]d p[r]at
cuiuitli tibie ex q[uo] n[ece]ssitas
claudicat. Sic t[ame]n dificant
doctores sine q[uod] cc h[oc] parie
uide q[uo]d aliquoz q[ui]da dnt hoiem
abs habitualis gr[ati]a ag[e]tu fac[ere]
posse pccm m[orta]le uitare
q[ua]mui[s] no sine dio auxilio
q[uod] hoiem sua pui[n]a ad boa
agenda et mala uitand gub[ernat]
nat h[oc] em p[er]tinet cu q[uod] pccm
tona dissoluit ex q[uo] cotig[it] ut
possint singla uitare. Alij
u[er]o dnt q[uod] no pt ho sine gra
diu stare q[ui]n p[ec]cet m[orta]l[ite]r q[uod]
q[ui]d pertinet qntu ad h[oc] q[uod] neq[ue]
diu cotigit hoiem e[ss]e habitu[s]
dispositu ad pccad[u]m qn occ[urrit]
v[e]l q[ui]d repetit ad spaciu q[uo]d
ex inclinatoe mala habitu[s] la
bit i q[ui]d pccm m[orta]le cu no
sit poss[ibi]l[e] hoiem diu cogitare
ad h[oc] q[uod] sufficienter sollicitet

adhereat ad uitand pccm mor
tale. Ea q[ue] autem ex q[ui]b[us] v[er]o [uerb]is
vnis concludunt aliq[ui] doctores et alios
ad utras sz v[er]o est d[ict]o p[...]
goriis q[ui]bus u[ti]t[ur] aplius h[oc] dici
tab expon[it]es pt int[elligi]
de pcco m[orta]li et de malo
pccm m[orta]li q[ui] plo ex p[er] hois
pctoris v[e]l de malis pcci
venial qntu ad p[ri]mo motu[s]
q[ui] plo ex p sua aut alior[um]
uestor[um] et utroq[ue] mo intelligitur
e q[uod] cu[m] nos b[o]nat sit ad uita
cion[em] omnibus malis no pt ho
pccor facere sine gra aut uenit
venia pcca mortalia q[ua]mui[s]
possit uitare sin[gu]la et no pt
sine gra no t[ame]n u[e]n[i]alem imple
et sic de iusto v[e]l tu iustor[um]
u[e]n[i]alium. Et d[ic]o q[uod] ex q[ua] no e
p[ro]ple aliq[ue]m adultum e[ss]e i solo
pcco orig[ina]li. abs gra q[uod] stati
cum sit li. ar. accipit se ad
gram p[re]parauit gram h[ab]et
alias i p[er]a negli[gen]cia ei imputa
b[itu]r ad pccm m[orta]le. ut ex quo at
pdc[t]am supponendo q[uod] nullus
ad q[uod] ducit. Si e[n]i[m] p[ro]ple e
aliq[ue]m adultu[m] i solo pcco
orig[ina]li e[ss]e sicut ipso instati toti
gat cu mo[dum] et medig[ere] ut
b[ea]to[rum] et eos qui pena sensi
puniu[n]tur ad ingens pcca
condiuat ut cuth vis
no fiat. Sic e[ni]m e[st] q[uo]d i pcco
orig[ina]li e[st] habitual auersio a bo
no co[m]mutab[i]li tu[n]c habitus pccm
orig[ina]le no h[ab]eat ex deo quat[enus]
tu p[ro]pter et qntu ad habitua
le[m] auersion[em] v[er]o eade e de ex
ente i pcco ad[ul]ti et m[orta]li h[ab]i
ente i pcco m[orta]li simpl[icite]r sit habitual
auersio ad indebitu fine et p
no s[e]q[ui]t[ur] si ab euadat da[m]p[nationem]
ex li. ar. q[uod] ppr h[oc] ex quib[us]
li. ar. posset gram aq[ui]rere h[ab]ere
ma[i]g[is] est p[ri]mi instan[ti] de hoie

ystatu in motu eius. Ad xiij dd q
3 homo sine gratia peccato vincit
ut contra legem agat. quia et si habet velle
quod peccatum vitare possit in generali
conando non tamen semper vitare
4 omnia vocia dicit. Ad x dd
quod exemplum augustini de cursu de cursu quamvis
ad ad non est simile. quia sicut non est in
potestate tibi quod utaris cursu
vel non, ita et non oz omnem
motum tibi in cursu declinandi
rationem esse li. ar. ar. pt. uti
vel non uti sua currit et
non oz quod quolibet suo actu possit
sed peccatum vitare peccatum esse
et similiter quantum ad hoc quod non est
5 post le vitare omnia sicut dicitur.
Ad v dd quod quamvis peccatum mortale per
penitentiam non deletum trahat ad
aliud inclinando tamen non est
necessitas quod li. ar. sed huic incli-
nationi obediat sed potest aliquo
6 uno actu ... vitare. Ad vi dd
quod timor et [illegible] quod sic paucis
non sit peccata mortalia sed venialia
7 sed cum sunt in motu eius. Ad vij dd
quod peccata dum nec magis nec
possunt vitari omnia quamvis pos-
sint vitari singula. Ad viij dd
8 quod tamen ad quod possit ad vitandum
. . . in ... sed veniat peccatum. Ad
9 ix dd quod ... movendi co-
mitatur necessitas peccandi
vel venialiter vel mortaliter ... di
personis privilegiatis ... sed tamen
. . . non ... necessitas peccandi
mortaliter ut patet in habitibus gratiam.
10 Ad x dd quod ... dat ei
qui ... vincit dyabolum et
peccatum qui ... vult peccatum
vitare in aliis personis ... cum
sit ... non ... ... forte
11 hoc quod ... non ... tamen. Ad xi
dd quod cupiditas ... ...
... ... li. ar. ...
... ... dicitur ...

per ... ... inclinationis
... tamen potest resistere tamen difficul-
tate. Ad xij dd quod li. ar. potest
habitu uti vel non uti ... 12
... ad agat secundum habitum sed potest
... et contra habitum agere sed tamen difficulter
non tamen manente habitu potest contingere
quod diu maneat contra habitum
agens. Ad xiij dd quod gratia de- 13
sistente li. ar. ... potest malum
eligere non tamen necesse est quod absque
gratia ... ... malum eligat.
Ad xiiij dd quod non sequitur quod ab- 14
initio peccatum vitat ...
... ... apostolo
ut patet dicitur. Ad xv dd 15
quod preceptum dupliciter observatur ...
sic quod observatur ... gloria
et ... potest sine gratia per dominum p- Nota glosam
ceptum ... alia observare
Alio modo sic quod observatum facit
vitare penam et sic sine gratia Vitat
... observari potest ... pena
observari ... actus imple-
... ... ab
... ... preceptum per dominum de-
... non ... ... preceptum quod
... ... aliorum
preceptorum ... observari sola
... actus adimpleta ...
... ... non habet habitum
... potest ... iustus iusta
agere ... ... Ad xvi dd 16
quod ... non est ad ... ...
... ab ... ...
quod ... ad penitentiam ...
peccatum committat tamen post hoc
peccatum vitare tamen possit ...
parentes ... oz quod peccatorum quamvis
sunt non nisi ... penitendo ...
... peccatum committat sed tamen
... ad ... ... aliquis ... 19
... Ad xix dd quod ...
potest non diligere dum actualiter
... ut patet ... Ad 18
xviij dd quod quamvis habitus ...

reddat similem actum huius
habitus per exercitium acquirendum genera-
tum quod non est necesse cum spiritu-
19 habitu. Ad xix dicendum quod habitus
iustitie potest facere actum iustitie
qui est iusta agere et hec per peccata ve-
nialia minus vel omnino deleta non
autem potest facere actum iusti perfecte
qui est facere iusta iuste et delectabiliter
iustus potest mitti de electione
20 malo. Ad xx dicendum quod ubi
ingenium non est intellectum sit quod
necesse sit hominem exponi peccato
mortali cuilibet temptationi sicut
habet secundum quod per gratiam a peccato li-
beratur alioquin peccatum quasi inge-
21 dicit. Ad xxi dicendum quod longe
homines in oratione dominica a peccato
non solum peccata preterita nobis
dimitti sed etiam a futuris li-
berari quod nisi homo per gratiam libe-
raretur quocumque incideret peccatum
per modum predictum quamvis huius
22 germinando venialia possit. Ad
xxii dicendum quod defectus alicuius gene-
ris habentes licet cadat non tamen
necesse est ut in qualibet temptatione
succumbat. Ad xxiii dicendum quod cum
obicitur quod liberum arbitrium pru-
dentia est superfluum videtur non posset
in iuvamen cooperando non autem pru-
denter liberum arbitrium sit hoc homo
facere non potest ut sit in eo solli-
citudo resistendi peccato homo autem
cum hec non sollicitus per trahitur
habitualem inclinationem ad id quod est
habitui conveniens. Ad xxiiii dicendum quod pli-
citur presens habet divinum actus
peccatis ad hoc curam apponere
non utique defectus quia ipse ha-
bens ipse curam apponere alicuius se-
neri actu deficiat. Ad xxv dicendum
quod simile est consimili. Ad peccatum mor-
tale non agitur secundum consimile ha-
bitualem inclinationem nisi multa

deliberatione perficitur ut dictum est.
Ad x dicendum quod homo dicitur remedia
accepisse quia potest auxilio gratie
remedium habere quamvis ad hoc
peccatas liberum arbitrium non sufficiat. Ad
x dicendum quod non posse peccare et non
posse non peccare sunt contraria quia posse
non peccare et non peccare est idem
sine eo quod non supponit. Ad
xi dicendum quod eligere et consiliari
non est de eorum que sunt in nobis et
sicut dicitur iii Ethicorum ea que per amicos
facimus aliqualiter per nos facimus
sicut liberum arbitrium per hunc electionem con-
silium solum de illis ad que
sufficit per propriam potestatem sed etiam de illis ad
que indiget divino auxilio. Ad xii
dicendum quod alicuius exponi peccato mortali
per imitationem omnia peccata mortalia
per auxilium gratie per quod expugnari valet
singularitatem quamvis non omnia
tionem sed quod peccatum quantitatem
non prevenit. Ad xiii dicendum quod necessi-
tas precavendi omne peccatum liberum arbitrium
non imponit quamvis enim hoc
possit homo ex sua necessitate non possit
eximi potest tamen aliquatenus re-
cipere id sit necessitas de quibus
sit singularitatem sed non omnia
peccata. Ad xiv dicendum quod peccatum esse in me
quam tale peccatum vel habitus eius sic
quidam natura corporalis habitus inclinationem
talis quam habitum reducitur ad
naturalem inclinationem. Ad xv dicendum
quod sicut Augustinus ad probandum
et non solum virtute inclinatione
mundana abhorrent et hoc propter
naturalem inclinationem cui assi-
milatur inclinatio habitus. Ad xvi
dicendum quod homo exponitur peccato potest
se a peccato eximere quia quamvis
non valeat gratie quod non eximitur a
peccato quia in sua potestate est ut
ego Deo adhereat per quam gratie
repleri arbitrium sicut in cordibus secundum illud
Rom. v caritas Dei diffusa est in cordibus vestris

Sextodecimo queritur utrum absque gratia homo possit peccatum mortale vitare. Et videtur quod sic. Quia Cornelius habuit precepta adeo quod precepta implevit, sed ante quam habuit gratiam, ut habetur Actuum decimo. Item a futuris peccatis liberavit [illegible] ut dicit apostolus fidelibus et sic loquitur evangelium [illegible] ut nichil mali faciat. Ergo et gratiam habentes non possunt peccatum vitare. Item gratiam habentes non habent ordinem [illegible] dicitur [illegible] a peccato ut homo absque peccato perseveret [illegible] oppositum [illegible] augustinus [illegible] de perseverantia. Ergo habens gratiam non potest per se peccatum vitare [illegible] perseverantia donum est [illegible] est [illegible] non est potestate habentis gratiam. Ergo ad perseverantiam pertineat abstinentia a peccato mortali usque in finem vite. Ergo quod habens gratiam non possit peccatum mortale vitare. Item [illegible] nichil ad [illegible] habet de [illegible] peccati ad [illegible] gratia [illegible] adeo non potest [illegible] ad [illegible] qui [illegible] gratiam non potest preceptum facere quod [illegible] peccatum mortale [illegible]. Contra [illegible] Cor. xii [illegible] gratia mea. Non autem sufficeret si per eam peccatum mortale vitare non posset. Ergo per gratiam homo potest peccatum mortale vitare. [illegible] ubi sic dicit [illegible] homo [illegible] concupiscentiam non vincit [illegible] in malo [illegible] gratiam bonam ut possit [illegible] liberi [illegible] infirmitate

et possit non peccare ad mortem propter libertatem et gratiam adiuvantem. [illegible] ad [illegible] posse abstinere a peccato et posse perseverare usque in finem vite et abstinere a peccato. [illegible] ad posse abstinere a peccato [illegible] super [illegible] ut [illegible] ad possit non peccare [illegible] quilibet gratiam [illegible] a peccato mortali quia habet gratiam homine aliquem habitualem inclinationem in peccatum quod [illegible] inclinatio ad vitandum peccatum [illegible] quam cito [illegible] ad [illegible] peccatum mortale [illegible] inclinatio [illegible] ad [illegible] gratia [illegible] quod [illegible] non [illegible] possit vitare quod [illegible] motus [illegible] actualiter [illegible] potest facere quod [illegible] motus [illegible] actualiter [illegible] non potest omnia peccata vitare [illegible] motus [illegible] plena deliberatione peccatum [illegible] ad peccatum [illegible] potest omnia peccata mortalia vitare.

Verum [illegible] potest perseverare usque ad finem vite et abstinentia peccati [illegible] ad [illegible] ponat [illegible] statum [illegible] non possit [illegible] homo [illegible] actualiter non possit se facere perseverare [illegible] immutabilem facit [illegible] non cadit sub potestate liberi arbitrii [illegible] motiva quibus ad hoc non se extendit [illegible] perseverans [illegible] non potest [illegible] perseverantia a deo petenda [illegible] apostolus [illegible] orabat ut nichil mali [illegible] ad perseverandum in abstinentia mali

Ro.

posse abstinere a peccato

posse perseverare usque in finem vite in abstinentia a peccato

sufficere non potant nisi d(ivin)o
auxilio assistente. Et sic ad
ad 2m. Ad 3m dicendum quod perseuerantia
duplex dicitur quedam enim est specialis virtus
et est quidam habitus quo deus est habere
ponitur firmiter perseuerandi &c
perseuerantia habet omnibus habitus gratiam
quibus non sit usque in fine perse-
uatur. Alio modo perseuerantia accipi-
tur et continuitatem quedam virtutis
designans permanentiam in usque
fine vite et perseuerantia non est in
potestate huius gratiam. Ad x dicendum
quod sic cum loquimur de natura non ex-
cludimus causam quantum quam in ce
Ita cum loquimur de gratia non ex-
cludimus diuinam operationem consumata
te gratiam esse sine qua in esse
necessario esse gratia ab possit [illegible]
1 Questio decima quinta vtrum homo per liberum arbitrium
possit in bonum sine gratia
Con et videtur quod sic quia preceptum non datur
de impossibili vnde Ieronimus dicit maledictus
qui dicit deum homini ad impossibile pre-
cepisse sed homini preceptum ut bonum
faciat ergo homo potest per liberum arbitrium bonum
facere preterea concupiscens non fa-
cit quod facere non potest sed homo iuste cor-
ripitur si omittit facere bonum ergo per
liberum arbitrium homo facere potest preterea homo per liberum arbitrium
aliquod peccatum mortale potest ad minus
quantum ad vnum singulare actum
sed mortale peccatum bonum est ergo homo
per liberum arbitrium potest aliquid bonum facere
preterea vnaqueque res magis potest in id quod
est sibi naturale quam in id quod est contra naturam
sed liberum arbitrium naturaliter ordinatur in bonum
peccatum autem est contra naturam ergo magis
potest in bonum quam in malum sed potest
in malum per seipsum ergo multo magis
in bonum preterea quanto aliquid est causa omnibus
similior tanto efficacior est sed vestigium
multo magis similior ymaginis
sed tanto creatura potest per seipsam bonum fa-
cere et tanto potest liberum arbitrium quia ad
ymaginem pertinet. Preterea philosophus in 2o ethicorum
per eadem corpus fit [illegible] et generatur
sed per liberum arbitrium potest in virtute corrumpi
per peccatum mortale quod homo potest facere
per liberum arbitrium ut dictum est corrumpitur ergo
et per liberum arbitrium homo potest generari vel bonum
consequi preterea ysidorus dicit mandata
ei quia non est sed gratia non est que
potest homo ex libero arbitrio facere ergo homo potest
per liberum arbitrium mandata implere
maxime bonum est per liberum arbitrium sanctum
thomam de liberum arbitrium est potestas seruandi
rectitudinem voluntatis per seipsam sed
rectitudo voluntatis non seruatur vbi
facere ergo per liberum arbitrium potest aliquis facere
bonum preterea actio forcior quam peccatum
sed gratia homo ita ligat arbitrium liberum
quod homo possit facere peccatum ergo
peccatum ita ligat liberum arbitrium quod homo
in peccato existens absque gratia possit
facere bonum. Sed contra est quod dicit uoluntas
velle adiacet mihi perficere autem
bonum non inuenio ergo homo per liberum arbitrium
non potest facere bonum. Preterea si homo potest
facere bonum vel actu exterior
vel interior sed ad neutrum sufficit
liberum arbitrium quia ut dicit voluntas non est
volentis sed velle quod pertinet ad
interiorem actum neque currentis sed
currere quod pertinet ad exteriorem sed
miserentis dei ergo liberum arbitrium sine
gratia non potest facere bonum preterea
[illegible] odio malum
dei gloria natura quod homo vult bonum
sed nobis hoc perficit effectum
vel gratia dei sine velle addidit
ergo sine gratia homo non potest efficere
bonum preterea cogitatio bona operis
boni precedit ut patet ex philosophus in
in 2o ethicorum sed homo non potest cogitare
bonum per seipsum quia ut dicit in 2
Corinthios non quod sufficientes simus
cogitare aliquid ad nobis quasi ex nobis
ergo non potest homo per seipsum bonum
operari. Respondeo dicendum quod nos agimus
ut fuas personas [illegible] exigentia

sue spei vnaqz rco agd pt
tu illan' ꝯpa actoe d' ꝯsti
tuat. Est at dupx bonu
qdaq ē huacm̄ ꝓporcoatu
quoddā aliud q' excedit huac
nē facultē. ēh duo boa si
de actib' loquim' nō drut ſ
ſbam act' ſ; ſ; mōꝝ excudi
hat p'utā ſſte act' qui ē dac
clidam ē bonu ꝓporcoatu
ūirib' huaib' ſiē ex quadā
nali dilcōe ul' bono ſiēho
ad hūc mō excedit at huac
nē facultē ſ; q' ad hēc hō
inducitur ex cari'tē quā ite
hoīb' deo vnit. ad hēc go boꝝ
q' ē b'm hu'am cōstat li. ar.
nō posse ſine gra. āt q' ꝓ h9
bonū hō ui tamē ēt ētna
cōstat q' ſine gra hō indivi
nō pt. i. dat bonū q' ē ūe
huac ꝓporcoatu pt hō p li.
ar. expleri. vnde aug9 9 ꝓ hō
p li. ar. pt agros coli' do
mos edificare et alia pluia
bō facē ſine gra. opantē
qm̄uis at h9 bō hō possit
facē ſine gra agtū ſcl'a cē
nō tn̄ pt ea facē ſine dō cū
illan'us possit i nālē opum
excedit atē dūna. q' tam
nō agit ī pꝰ dūtē cā c pꝰ
ut dr' i li. de cāis. ēh ē vnꝫ
tā i nālib' agētib' q' i vo
lūtarijs. h' tn̄ alio ſitē
īutēſcz: op'oib' enī nāli
vr' nālib' deo ē cāu' ſig'
dat q' ꝯſuat id q' ē pncipi
nāl op'oib' i. re ex q° de
ūtā determinata opō ſeſſit
dū ꝯſuat guitē tr'aque ē
prāc'li motꝰ deorſū ſ; ūos
hoīb' nō ē determinata ad aq
vna opōni ſ; ſe h' t' indrūa
ad multa. ēt quodā ē i po
ti mota p aliq actu ſ; ul' ē
extiū vcp'mcā ſicē bō' app

hēſiuti ul' q' ita cāt' iq opa ſcē
ipē deq ut d' aug9 9 i li° de gra
t li. ar. ōnde ſ; multiplid dēu
opacū cordib' hoīu ſ; at
extidē ſ; motꝰ a dūia pui
mo dīnt ſ; ſ; ipē indicat ali
que ē excitatiā ad bonu
hijs ul' illis actib' vnſi gra
deūeſcūq drē nō aliq ſpi
tuale bonu ſ; ſpaz iniaz di
p quāmt iq mōtū itē opa
t extiā ordinat ad hoīb
ſatiſ ſicut illud bonū hō pt
facē ſine gra di ſ; ēdit loq
tē ſb' tur nō i ē gra ēp aliq° dono
ſpūali iuſtificatē. ēt p' q' utiq
vbās aliqōs ſilij ꝯclidut. ē io
adutē ſcz vnū ē. ēld pꝰ go ddi 1
q' dq̄ p'p' deq nō e impole
hoī ad ſuandū q' ſbaz act'
pt ex li. ar. ſuac ēt mōꝝ qo
ſcūa ſ; facultē nē putſſit
ex cari'tē pt ſuac ex dono
grē qm̄uis nō ex ſolo li. ar.
ēld z' ddi q' ūtē hō cōcipi 2
qui pcēpta nō implet q' ex
negl'ia ē q' gn'am nō h' t' p'q'
pt ſuac mādata ēq' īr ad mōꝝ
tū poſſit n19 p li. ar. ea ſuac
quātū ad ſbam. ēld z' ddi q' 3
facied' actū de gn'e bonoꝝ
nō uitat pc'm q'm uis nō mē
reat' p'miū ēt idē ſi p li. ar. ab
pc'tū poſſit hō uitacē nō tn̄
ſeq' q' bonū mitoriū poſſet
p li. ar. ſolū. ēld x ddi q' vibo 4
q' ē quale hoī h' pt p li. ar. ſed nō ī m
ſ; bonū ē b'm eq̄ ut dām̄ē
ēld v. ddi q' q'm uis i cōta ſit 5
ſimilido cōtor ſ; nō tn̄ pſca
h' eni ſolꝰ ſilij ēēriōno ōz
q' q' ſi i deo in ē ē tātā ēnia
ēld vj ddi q' p'ph'e lo° de ūtutē 6
politica q' e ſ; actib' acquir'
nō at de ūtute infuſā q' ſola
ē p'uīi iī act' mitoꝝ. ēld vij ddi 7
q' ſic aug9 9 i li° de nā ēt gra ptep
di intelliḡr ēēlcūia amoi q' ſt

+ Quod quidem ut videtur esse verum
... gratiam gratis datam intelligat

duratur mortis vel in non se quia ea posset
implere perfecte in instanti caritatis habitus
Non habitus autem caritatis et si possit
aliquis unum implere quantum ad substan-
tiam cum difficultate non tamen perfecte imple-
re omnia sicut nunc dicta patent ...
·8· Ad viii dicendum quod et si liberum arbitrium possit
sine adiutorio habitualis non tamen qui-
·9· escendo habet / Ad ix dicendum quod liberum arbitrium ...
non indiget ligatione ad hoc quod
ad bonum meritorium non possit se ...
... expeditis sic ... et sine
ligatione volare non potest / Et deficiendo
liberum arbitrium ... quod probatum solum procedit quod pre-
cipue ... de bono meritorio ut con-
cedit quod sine dei operatione homo
bonum facere potest /
Quinto decimo queritur utrum homo
sine gratia se possit preparare ad
Con gratiam habendam / videtur quod sic / quia ad
gratiam ... homo inducitur ad hoc quod fa-
ciat ... / sed homo inducitur ad hoc
quod se ad gratiam preparet / Zach. i.
convertimini ad me et ego convertar
ad vos / ergo homo sine gratia se potest
ʒ ad gratiam preparare / praeterea hoc videtur ex
hoc quod habetur apocalypsis iii. si quis aperuerit
michi intrabo ad eum / ergo videtur
quod ad hominem pertineat aperire
ʒ cor suum deo quod est ad gratiam se
preparare / praeterea augustinus ... non
habet gratiam non est quia deus eam non
det sed quia homo eam non accipit hoc
autem non esset si homo ad gratiam habendam
sine gratia preparare se non posset
ʒ ergo homo se per liberum arbitrium ad gratiam preparare potest
praeterea ... Sed contra est quod ...
dicitur ... homo ... convertatur ...
... ad deum
accedat et gratiam recipiat ... Sed contra
... Io. vi. Nemo potest venire
ad me nisi pater meus traxerit illum
per ipsum dicitur ... emitte lucem tuam
et veritatem tuam ipsa me deduxerunt ut
per orationem a deo petimus ut nobis
... per ipsum ...
nobis ... de ... salutari ...
Non autem esset necessarium ut homo hoc pe-
teret si se per liberum arbitrium preparare ad gratiam

Ioh. 17. Sicut palmes non potest fer-
re fructum a semetipso nisi manserit
in vite sic nec vos nisi in me
manseritis

Ioh. 17. Sine me nichil potestis facere
... ex operibus iustitie que
fecimus nos sed ... misericordiam suam salvos nos fecit
(... xxiii)

posset quod vi sine gratia habitus bonum
possit ... dicendum quod quedam ...
quod homo non potest se preparare ad gratiam
habendam per aliquam gratiam gratis
datam intelligat aliquis habitu-
ale gratie donum duplex ... preparatio
... preparatio ad gratiam
... ut ... aliquid ...
... ex quo quidam de gratia
... et quidam non / Sic autem
... preparatio gratie sine aliquo
gratie habituali esse non potest ...
ista gratia datur omnibus ... Sic
... non ... quod aliquid
... donum ... in-
... hominibus ... aliquo
naturali ipsa autem naturalia gratie ...
non ... ... prae...
... hominibus a deo data ...
non ... oportebit ...
... et ...
... gratiam ...
... ut ...
... ad gratiam ...
facere quod in se est sic est consuetu-
dinis quod si homo faciat quod in se est
deus dat ei gratiam hoc autem dicitur
... quod ... potestate ...
si homo per liberum arbitrium non potest se ad gratiam
preparare facere quod in se est non esset
preparare se ad gratiam / Sic autem
... gratiam gratis datam intelligat
divina ... motor ... homo
ad bonum ... sic vi ...
sine gratia homo non potest se preparare
ad habendam gratiam ... faciente
... quod duplex ... preparatio
quidem quia ... hominem
incipere ... de novo ... sit
ad ... moveat sic ...
... et motus ... alius
... ... alios
motus ... ad
... homo se ad gratiam
incipit preparare de novo non ...
... ad deum quia ad hoc
inducitur deus ... occasionibus

:: ex ... on

Cont
gentiles
li. 3. c.
149

jb 26 Qui apud insum exaltet eis in cubis dni

philip 3 deus est qui operatur velle et perficere pro bona voluntate

utpote exteriori amore ... ant
cordi egritus vel aliquo huius vel
aliquo intiodem stiltu sicut dz
mentibus hominum opus vel rectis
motus arte ... ex quid
diuina prudentie ex diuina
gratia contingit quod homo se ad gram
preparat non qualiscumque motus 1102
... est sufficiens preparatio ad gram
sicut nec qualiscumque dolor sufficit 1103
ad remissionem peccati sed ec ...
determinatum modum quem quidem
homo notus esse non potest ... tempore
dominum gratie cognitione hominis ex
cedat. Non enim potest scire modum
preparationis ad formam ... ipsa
cognoscat quamquam autem ad bene
faciendum requirantur actus motus
operantibus igitur opus dati opere
rantis indiget gubernante et
dirigente. Tunc primum quod ... non potest
se ad gratiam preparare nisi adhuc
diuinitus dirigatur. Et propter hoc
duabus vocibus diuinis in dominica oratione in
scriptis deus expedire ut hac prepara
tionem gratie in nobis operetur. Uno pe
tendo ut nos conuertat qui ab eo
in quo cessamus ad se uitat et hoc
propter primam vocem ut tunc deus conuerte
nos deus salutaris noster. Secundo petendo
ut nos dirigat ut tibi dirigere
me in ueritate tua. Et hoc propter secundam
vocem ad quam ergo deus quos uelit
nos quod conuertamus nos ad deum
quod hoc facere possimus sed non sine
diuino auxilio unde ab eo petimus
tunc ergo conuerte nos domine ad te
et conuertemur. Et ad secundum deus quod nos
aperire cor nostrum deo possumus
sed non sine diuino auxilio unde
ab eo petimus ut in matheo .i. adaperiat
dominus cor nostrum etc. Et ad tertium deus
et ad alia ... preparare necesse
nolle homo potest ... degere eo operatur

Questio est de ... de sensu
spiritualitate et primo queritur utrum

spiritualitas sit motus cognitiua vel
appetitiua tantum. Tunc quod sit cog
nitiua quia ut dicit magister in .ii. sen
dis. xxiiii. quod sicut anima ut dare
pars que est in bestiis ad sensualitatem
pertinet sed in motus sensitiue cognitiue
sunt nobis et bestiis. Tunc ergo ad
sensualitatem pertinet. Preterea augustinus
de trinitate dicit quod sensualis anime
motus qui in corporis sensus intenditur
nobis et pecoribus quibus est secludi
tur a voce sapientie. Et hoc exponens
subiungit, sensu quippe corporis
corporalia sentimus, eterna autem et
incommutabilia spiritualia voce
sapientie intelligimus. Sed sentire
corporalia est cognitiue ergo sensuali
tas quoque est motus sensualis motus
est cognitiua. Preterea dicit quod
augustinus hoc subiungit ut mariter et
obaudiens sit enim motus sensua
litas intenditur in corporis sensus incomm
mutabilia concipiat spiritualia. Sed augustinus
hoc subiungit ad ostendendum quod sensu
alitas a voce secludatur. Ista
corporalia quod augustinus dicit est obaudiens
sensum et voluntatem in sibi dispo
nendo et superior inclinando et
per hoc non secluditur sensualitas
a voce ergo augustinus non intendit
hoc quod dicebat. Preterea in progressu peccati
quod in nobis agitur tibi augustinus dicit
sensualitas tenet locum serpentis
corpus autem in tempore conceptus. Sed preterea
serpentis et mulieris ad promouens
peccatum quod est cognitiue non autem ap
petitiue. Quod ergo est sensus in peccatum ergo
sensualitas est motus cognitiua.
Preterea augustinus dicit in eodem libro quod sensuali
tas vicina est scientie non autem esset
vicina esset si esset solum appeti
tia tamen dicere sit cognitiua
sit enim ad aliquid quod prout pertinet ergo
sensualitas est cognitiua
et non tantum appetitiua. Preterea sensualitas

s[ecundu]m aug[ustinum] xii de tri[nitate] distingui[tur] a
r[ati]o[n]e sup[er]iori et ab inferiori / igitur et
appetitus superior qui est nobis co[mmun]is
cu[m] angelis ab [illegible] p[e]cc[a]t[u]m mor-
tale no[n] esset ut esse posset / Sed appe-
titus inferior distinguitur non ut
alia po[tenti]a a superiori appetitu ut p[ro]-
babit[ur] / igitur sensualitas non est ap-
petitus inferior / est a[utem] aliq[ui]d [illegible]
hic inferior ut ex eius diffinitione
appet[it] / igitur est nobis co[mmun]is [illegible]
p[ro] h[oc] m[edi]o dici[tur] / diversa p[er] actus obiec-
tio[n]um dicitur diversam po[tenti]am s[ecundu]m sp[eciem]
non enim ius dividi[tur] p[ro]p[ter] h[oc] q[uod] est
vide[re] ho[min]em et vide[re] asinum / [ad]
ho[min]em enim et asinu[m] accidit visi-
bile [illegible] est visibile / s[ed] appetib[i]le ap-
p[re]hensu[m] a sensu et app[re]hensu[m] ab intel-
[lectu] p[er] que videntur superior et inferior
appetitus distingui accidit ap-
petibili [illegible] est appetib[i]le [illegible]
appetib[i]le [illegible] appetib[i]le sit
bonu[m] [illegible] accidit apprehensu[m] sensu
vel intellectu / igitur appetitus inferior non
est alia po[tenti]a a superiori / Sed dices q[uod]
duo appetitus p[re]dicti distinguuntur
p[er] bonum simp[liciter] et bonum ut nu[n]c
Sed [contra] sic se h[abe]t intellectus ad univ[er]sa-
le sicut appetitus ad bonum s[ed] univ[er]sale
simp[liciter] [et] [illegible] ut nu[n]c
q[uae] [illegible] non distinguunt
intellectu[m] duas po[tenti]as / igitur ne[c] penes
bonu[m] simp[liciter] et bonu[m] ut nu[n]c pot[est]
distingui appetitus in duas po[tenti]as
p[re]t[erea] bonu[m] ut nu[n]c est bonu[m] appetibile
ut nu[n]c / bonu[m] a[utem] simp[liciter] est bonu[m]
[illegible] Sed appetitus superior quando i[n]
bonu[m] apparens [illegible] appetit / et ap-
petitus inferior aliq[ua]n[do] [illegible] bonu[m]
[illegible] appetit sicut [illegible] est [illegible]
[illegible] / igitur bonu[m] ut nu[n]c et bonu[m]
simp[liciter] non distinguunt superiore[m]
et inferiore[m] appetitu[m] / [illegible]
[illegible] sensitiva q[uae] appetitiva di-
vidi[tur] ut p[atet] [per] ph[ilosoph]um p[rim]o de a[n]i[m]a

ubi quiq[ue] [illegible] a[illegible] [illegible] dis
[illegible] [illegible] appeti
[illegible] / Dein su-
[illegible] at sub [illegible] sensitiva co[m]m[un]i
[illegible] [illegible] / igitur
[illegible] appetitiva
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
inferior [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]dit
ut cor[illegible] [illegible] [illegible] ad cor[pus]
p[er]tinet igitur [illegible] [illegible] [et] sensua-
[litas] [illegible] / Sed vo est nobis co[mmun]icatia
[illegible] sensualitas / Sed [illegible] [illegible]
diffinitione sensualitatis [illegible] [illegible]
appetitus [illegible] ad corp[us] p[er]tinentiu[m]
p[er] p[e]c[ca]t[u]m i[n] appetendo et non [illegible]
cognoscendo / Sed [illegible] sensualitate
aliq[uod] p[e]cc[atu]m leviss[imu]m ut aug[ustinus]
d[icit] xii de tri[nitate] / igitur sensualitas est
vis appetitiva / [illegible] [illegible] / sensu-
alitas ut ad esse [illegible] vis ap-
petitiva sensitive p[ar]tis [illegible] sensua-
litas [illegible] a sensu d[omi]natu[r] / mo-
tus enim appetitive p[ar]tis ex app[re]-
hensione quadam oritur / [illegible] omnis
op[er]a passiva ab act[iv]o di[stingui]mus
sunt / appetitus a[utem] po[tenti]a passiva
[illegible] ab appetibili q[uod] est
movens non motu[m] ut d[icitu]r 3[o]
de a[n]i[m]a / appetib[i]le a[utem] non mov[et]
appetitu[m] nisi app[re]hensu[m] / [illegible] / igitur
ex appetib[i]li app[re]henso [illegible]
modi vis appetitiva inferior eius
motus [illegible] [illegible] [illegible] po[tenti]a sensua-
litas nota / [illegible] a[utem] appetitus [illegible]
medius est in[ter] appetitu[m] naturale[m]
et appetitu[m] superiore[m] q[ui] rationale q[ui]
[illegible] / [illegible] quidem ex h[oc]
[illegible] p[otes]t [illegible] quo[illegible] duo [illegible]
considerant / s[ed] [illegible] [illegible] appeti[tus]
et appetibilis [illegible] [illegible]
utilitas [illegible] ab h[oc] appetitus / igitur
[illegible] [illegible] i[n] [illegible] [illegible] appeti
sine aliq[ua] app[re]hensione [illegible] ap-
petibilis [illegible] est a[d] appetitus natural[is]

quin quedam inclinatio naturalis vel ten-
dentia ad aliquid quod sibi conveniens est
sicut lapidis tendere deor-
sum. Quando vero naturalis [illegible]
naturaliter determinata est et una
eius inclinatio ad aliquid unum
determinata, unde non oportet aliqua
apprehensio per quam [illegible] appe-
tibile [illegible] distinguatur. Verum
appetitus animalis [illegible] appetit, sed habet
apprehensionem [illegible] indiget et in spiritu [illegible]
tendunt [illegible] unicuique non est de-
terminata inclinatio propria ad rem con-
venientem. Appetitus autem superior
qui est noster tendit directe in ipsam
rationem appetibilis absolute sic
nos ipsam bonitatem appetimus
primo et principaliter vel utilitatem vel
delectabile. Quia hac non venit illa ap-
petit, sed [illegible] consequenter est per dic-
tionis participationem rationis, natura-
lis est tamen capacitatis quod non
sufficeret eius inclinatio ad unam
rem determinatam sed indiget rebus
pluribus et diversis, ideo inclinatio eo-
rum ad quae est in pluribus inveniatur
et per apprehensionem illius quibus
tendunt in rem appetibilem in quibus
rationem appetibilis cognoscit.
Appetitus vero inferior consistit per
quam spiritualitas deductus tendit in
ipsam rationem appetibilis prout invenitur
in eadem. Quae vero appetibilia
non enim tendunt in ipsam rationem
appetibilis quia appetitus inferior
non appetit ipsam bonitatem
vel utilitatem vel delectationem sed utile
vel hoc delectabile et ideo appetitus sen-
sitivus est appetitus [illegible] sed prout
tendit tantum in hanc rem vel tantum in
illam secundum quod eidem est conveniens utile
vel delectabile, ideo est appetitus naturalis
et propter hoc et apprehensione indiget
per quam delectabile a non delectabili
distinguatur, et huius distinctionis
signum evidens est quia appetitus naturalis
habet notitiam rei ipsius verum quia

tendit sicut grave nititur appetitu lo-
cum deorsum. Appetitus autem sensitivus
non habet notitiam rei vel aliquam autem
quam apprehendat sub ratione delectabi-
lis vel utilis, sed apprehensio quae est delectabi-
le notitiam [illegible] non est
brutum autem inspiciens delectabile
non appetendo, sed non habet notitiam
respectu ipsius boni et utilis
de notitia [illegible] homo bonum
sed non habet notitiam rei vel quod illius
rei quantumcumque apprehenderet
ut bona vel utilis quia ideo est quia
[illegible] potest habere quandam inclinationem
similitudinem ad suum proprium obiectum
[illegible] quia obiectum appetitus
naturalis est haec res in quantum haec res
appetitus vero sensitivus haec res in quantum est
conveniens vel delectabile, sicut aqua
in quantum est conveniens gustui et non
in quantum est aqua. Obiectum vero proprium
intellectus est ipsum bonum absolute et
et dicit apprehensio sensitiva et intellectiva
[illegible] apprehendit hunc colorem
intellectus autem ipsam naturam coloris.
Sic ergo appetitus aliquis est superior
[illegible] spiritualitas sicut et [illegible]
ratione appetibilis ipsa bonitas et
res bona, [illegible] bonitas appetibilis
participata, sed res bona in quantum
participat, et ideo sicut participatio
sicut participat, sicut res
bona per bonitatem. Ista appetitus superior
regit appetitum inferiorem. Et
intellectus eodem modo iudicat de hiis
quae sensus apprehendit. Sic ergo spiritua-
litas proprium obiectum est res bona vel
conveniens [illegible]
[illegible] quia est conveniens ad [illegible]
[illegible] et potus
[illegible] quia est conveniens
[illegible] ad [illegible] sic color
pulcher est conveniens visui et sonus
modulatus auditui ad audien-
dum, et [illegible] spiritualiter
notificat, [illegible]

animae inferior designatur eius dispositio ab appetitu superiori, propter hoc arguitur quod dicitur esse essentia motus qui intenditur in corporis sensus, ordinatur eius habitudo ad ea quae sunt generativa sensui ad sentiendum, propter hoc arguitur quod dicitur appetitus virium ad corpus pertinentium, ordinatur eius habitudo ad ea quae sunt generanda et conservanda essentialiter. Et ideo dicit magister quod ad perficiendum ad sensualitatem pertinet, unde si sit quod deceat sensualitatem, tertio ad sensualitatem pertinet solum appetitivum movere. Alio modo sentiendum quod perexigitur ad sensualitatem et virtutes sensitivae apprehensivae ad sensualitatem pertinent. Alio modo sentiendum quod sensualitatis obiectum est motivum ex quo est ad sensualitatem pertinet, et vii(?) quod omnia quae sunt nobis communia cum bestiis ad sensualitatem pertinent, aliqui quaerunt non omnia sunt de essentia sensualitatis. Et ideo xii distinctione quod Augustinus hoc quod dicit subiungit ad exemplificandum quibus sunt actus sensuum exteriorum in quos motus sensualitatis intenditur, non quod principium sit eius corporalia sit sensualitatis motus. Et ideo xii distinctione quod vis inferior habet movere corporis quod eo modo sit sensus sua sensus sine obiecto percipiunt. Nam sensus percipiunt sua obiecta particularia, vero non inferior habet actum sensitivum circa sensualia quae in intellectu sensualitas. Unde hoc modo tenditur in obiectum sensuum sit cum ipsis sensibus particularibus dicitur. Et ideo x distinctione quod communem secundo non sit causa communem priorem per intuitum sensuum non solum possunt ad ut appetitum sensibilem suggerendo decipere, non autem de sensualitate tamen hoc propositio sensualitatis delectabilibus appetitum indicium videtur passionis appetitivae potentiae ligantur sensualitatis nisi appetitiva. Et ideo v distinctione quod sensualitas dicitur esse vicina rationi

secundum quod inde ad utrumque potest se habere ad obiectum utrumque et temporalia et alia et alio modo ut dicitur. Et ideo vi distinctione quod diversitas apprehensionum per actus se habent ad appetitivas virtutes diversitatis apprehensionum quaeritur diversitas apprehensionum. Nam sensus in objecto percipiunt non apprehendit bonitatem absolutam, sed hoc bonum ut quid quod est vel apprehensionem bonitatem absolutam ex quo diversificatur appetitus inferior a superiori ut dicitur. Et ideo vii distinctione quod bonum ut unum in quod fertur appetitus sensibilis est bonum particulare consideratum ut habet unde sumitur nocivum sive contingens quod est unde dicitur solum est conveniens delectabile ut habet. Contra quod vis sive est sit unum bonum sive apprehensum, unum est per virtutem ad unum. Et ideo x distinctione quod sensualitas per duo potest accipi quorum primum quod dividitur contra appetitivam et continet vires apprehensivas tantum et hoc modo sensualitas non pertinet ad sensualitatem, propter quod sit ad id quod est quod eius origo non est a capite denominativa, quemadmodum accipitur sensus quod est apprehensivum et appetitivum et motivum, prout anima sensibilis dividitur contra vegetabilem et rationalem. Et in sensualitatem pertinet circa sensualitas includitur. Et ideo x distinctione quod vero inferior alio intenditur in corporis sensus et vires ad corpus pertinentes quae sensualitatis ut prius dicitur et propter hoc vero sequitur.

Secundo quaeritur utrum sensualitas sit una simplex potentia vel dividatur in plures potentias scilicet irascibilem et concupiscibilem. Et videtur quod sit una simplex potentia non divisa in plures potentias, quia diffinitio sensualitatis dicit quod est quaedam vis animae inferior, quod

dicere sub se plures vires continet /
quod vim concupiscibilem dividat in plures potentias
p / eadem potentia que est una numero concupiscit
licitum albi et nigri sicut dicitur in
ii° de anima / sed concupiscibilis et irascibilis
quia ergo eadem potentia que se habet
ad utrumque / sed concupiscibilis se habet
ad genus irascibilis ... ad nocivum
ergo eadem est irascibilis
et concupiscibilis et potentialitas non
dividit in plures vires / p eadem
virtute ... recedit ab uno
extremo et accedit ad aliud sicut
virtus gravis lapidis recedit a loco
supremo et accedit ad locum
infimum / sed per virtutem irascibilem anima
recedit a nocivo fugiendo
ipsum per quam autem concupiscibilem accedit ad genus concupiscibilis
ergo eadem est irascibilis et
concupiscibilis et idem quod prius / p
pro obiecto gaudii est genus
gaudium a nocivo concupiscibilis
ergo pro obiecto concupiscibilis est genus
sed genus est obiectum concupiscibilis
ut patet ex diffinitione per opponentia
ad contrarium pertinet ... sicut
res contraria ... ergo potentialitas
licita est eadem cum concupiscibili / ergo
irascibilis et concupiscibilis sunt idem ...
irascibilis ad potentialitatem non pertinet
et contrarium hoc quod ... positum
sicut potentialitas sit una simpliciter
in ... / sed dicitur quod potentialitas obiectum
est nocivum sive displicens ad
quod irascibilis se extendit / sed contra
sicut genus est obiectum gaudii sic nocivum
est displicens nocivum ob-
iectum tristitie / sed tamen gaudium quod
est ... concupiscibilis ergo tristitia
nocivum quod nocivum est obiectum con-
cupiscibilis ergo quod est obiectum potentialitatis
est obiectum concupiscibilis et idem quod prius
p appetitus sequitur apprehensionem
sed eadem virtus apprehensiva apprehendit

genus et nocivum / ergo et eadem virtus
apprehensiva se habet ad utrumque et idem
quod prius / p Augustinus ... dividit ...
... concupiscibilem
ut patet in ... / ergo amor est eadem
... irascibilis / ergo eadem
est irascibilis et concupiscibilis ... alia
... possibilis ... / p ...
... potentia appetitiva non requirit
potentiam ... ab aliis dis-
tinctam concupiscibilem ad quam
potentiam ... pertinet quod patet ex hoc ...
quod ... potentia ... delecta-
tur concupiscit / sed ad concupiscendum
non ... alia potentia ordinari ... ab istis
distincta et concupiscibilis non est
alia potentia ab irascibili / p potentie ac-
tu distinguuntur / sed quod actu
irascibilis includit actum concupis-
cibilis ... concupiscibilis ...
... / ergo concupiscibilis non est alia potentia
ab irascibili / Sed contra Damascenus dis-
tinguit appetitum sensitivum in iras-
cibilem et concupiscibilem / et similiter ...
... ille qui de ... ...
... appetitus ... in ...
potentialitas / ergo potentialitas ...
plures vires continet / p ... ...
... distinguuntur hee vi-
res motive ... concupiscibilis
et irascibilis / sed ... alia ... ab
irascibili / ergo irascibilis a concupiscibili
p ... 12° de anima ponit appeti-
tum ... desiderium et animum id est con-
cupiscibilem et irascibilem / Respondeo dicendum
quod appetitus potentialis habet duas
vires continentes irascibilem et
concupiscibilem quia ... diverse
potentie ... quod ... ponit
appetitus ... potentie ...
... appetitum naturalem ...
utrumque tendit in ... appetitum.
Invenitur autem appetitus naturalis ad duo
tendere ... ...
... naturalis
... quod ...

sicut quemadmodum deorsum sunt ut ibi co-
sue[tum]. Alia est per quam res naturalis sua
contraria destruit per qualitates activas
et hoc quidem inquantum est corruptiva
quorum habet virtutem consequentem vincen-
di ea corrumpere. Sic ergo appetitus
naturalis ad duo tendit. scilicet ad con-
sequendum id quod est conveniens et ad vin-
cendum adversantem quod est aliud necesse, et hanc ad hoc eum
super id quod est ei adversum. Et pro hoc quoque
in motibus receptivis, et quis non est
per motum actionibus vim et ad diversa
principia reducuntur recipere enim et
agere non sunt ab eodem principio. Ut ignis
per levitatem fertur sursum et per calorem
contraria corrumpit. Ita et in appe-
titu sensitivo distinguuntur duae potentiae. Nam
alia per appetitivam potentiam appetit
id quod est sibi conveniens et amicum. Et
hoc per vim concupiscibilem cuius
obiectum est delectabile sensibile. Appetit
et hoc dimittit inimicum sive ca-
et hoc contraria et hoc per vim irascibilem.
Quod contraria et hoc per vim irascibilem
unde dicitur quod eius obiectum est ad arduum
et patet quod irascibilis est alia potentia a
concupiscibili. Nam alia ratio ap-
petibilitatis habet ad eos hoc quod est ar-
duum et hoc quod est arduum a
delectatione separat et unde contra
tatibus inimicis ut patet in albe-
dictamine ... animal ab agens
gredi pugnam et retrahi
per delectabiles quas sustinet et ideo
contraria. Concupiscibilis ordi-
nata ad recipiendum, hoc enim ap-
petit ut ei fiat delectabile quod est grata.
Et hac ad se irascibilis est ordinata
ad agendum per actionem aliquam
superat id quod est ei contrarium et nocivum
ponens se in quadam altitudine
victoriae superius cum hoc autem tribuit
potentiis activis quod recipere et
agere ad diversas potentias pertinet
sicut patet de motu. Agere et pati
Et inde est quod amicitia quod ad
irascibilem pertinet fortitudo et debili-
tas corporis quibus utimur ordinate
ad agendum. Ad concupiscibilem autem
delectatio dilatatio et constrictio
quibus utimur ordinate ad concupis-
cendum patet etiam de virtutibus quae irascibilem quidem ad
concupiscibilem ordinata sunt pugnae
propria ... continentia fuit ali-
per irascibilem victoriam de quibus con-
sequitur concupiscibilis sine impe-
dimento suo delectabili potiretur,
cuius signum est quod delectabilia pug-
nent alia secundum ... et tribu-
unt ut dicitur in viii de animalibus et inde est
quod omnibus passionibus irascibilis hunc
et principium et finem concupiscibilis
Nam amor incipit ex aliqua culpa
illata quam est concupiscibilis et tria
post vindictam adepta ad gau-
dium quod idem est concupiscibilis et sic
species incipit a desiderio ut dolore
et tristitia in delectationes. Dicit etiam
quod tam ex parte apprehensivae
virtutis quam ex parte appetitivae
sensitivae partis ad est quod competit sensi-
tive secundum se quod ad nos sic quod habet
aliquid participationis in ordine rationis
attingentes ad ultimum eius in suo
supremo sicut dicitur quod vii est de divi-
nis quod divina sapientia coniungit
fines priorum principiis posteriorum sic
imaginatio competit animae sensi-
tive ... sicut ...
sensibus acceptis et ...
extimatio per quam apprehendit
intentiones non acceptas per sensum
ut amicitiam vel inimicitiam. Unde
autem sensitiva participat ad rationem
unde vocatur extimativa ... ratio
alia quaedam prudentia hoc
ut patet in ... sic quod ovis
fugit lupum cuius inimicitiam numquam
sensit. Et similiter est ex parte appetitiva
sensitiva quod appetit id quod est de-
lectabile sensibile quod ad concupiscibilem pertinet.

h est ppa ro quare sit anime sz q
rectio delectabili appetat
nictam quatenus est dolo
q ad irascibile ptinet comp et
est q attingit aliqd appe
titu superiore vn irascibile est g
glorie victorie et vindicte qui concupis
et ppi hic in eo continetur concupi
turpibus qui in eo continetur concupi
ut ipse est in magis [illegible]
phus iij ethicorum patet ex dictis q
irascibilis et concupiscibilis diuerse potencie
et quid est obiectum earum et quo
irascibilis innatat concupiscibili et est
superior et dignior eis sicut et
estimatiua melior est apprehe
siuis sensitiuis potentiis. Ad primum ergo dicendum
q spiritualitas dicitur in his est sing
q est vna ignis qui in his per age
potencias et partes diuida. Ad 2m
dicendum q tam genus delectabile
et nociuum est tale ad concupiscibile
ptinet sicut q vnum est fugiendum [illegible]
tiltum quid; sed hoc quadam alti
tudine super utrumque sunt et nociuum
possit superari et delectabile cum
secum est quadam possidere ad
irascibile ptinet. Ad 3m dicendum q
recedere ab nociuo et accedere
ad delectabile utrumque concupiscibili com
petit sed impugnare et superare
id quod potest esse nociuum hoc potest ad
irascibile. Et per hoc et patet ad
4m et 5m q genus est obiectum con
cupiscibilis et spes est delectabile sed contra
spiritualiter sicut est quodcunque ex
pediens [illegible] propria [illegible]
[illegible] propria delectatione. Ad vj dicendum
q eadem appetitiua concupiscibilis est
[illegible] prosecutiua et negantis
fugitiua. Vnde irascibilis et concupiscibilis
non distinguuntur per genus delectabile et
nociuum ex dictis patet. Ad vij
dicendum q [illegible] dicitur [illegible] contraria
est [illegible] et nocere [illegible]
[illegible] irascibilis [illegible] ad [illegible]

concupiscibile ut dictum est. Ad viij dicendum
q concupiscere appetitu alii ad
solam concupiscibilem ptinet, sed con
cupiscere appetitu naturali potest ad
qualibet potenciam. Nam quelibet potencia
naturaliter et naturaliter ad inclina
[illegible] distinguentur [illegible]
et delectacione aliis [illegible] Ad ix dicendum
q [illegible] diffinicione passionum iras
cibilis potest actus appetitiue communis
ut appetere [illegible] ad concu
piscibilem ptinentes [illegible] ut [illegible]
ut si [illegible] q irascibilis appetitus
[illegible] precedente [illegible]

Certo quaeritur utrum irascibilis et
concupiscibilis sint in [illegible] appetitu
superiori et inferiori [illegible] superior
[illegible] et appetitus superior ad [illegible]
se extendit q appetitus inferior
[illegible] sit et [illegible] sensualis.
Ergo appetitus inferior diuiditur in
duas vires scilicet irascibilem et con
cupiscibilem multo forcius et superior
diuidi debet. Preterea [illegible] vires sunt anime
[illegible] ad superiorem ptem
ptinet. Nam [illegible] inferiores sunt
[illegible] et [illegible] sed irascibilis et
concupiscibilis sunt anime [illegible]
vt dicitur in libro de spiritu et anima habe
[illegible] anima [illegible]
[illegible] sunt [illegible] ad [illegible]
[illegible] anime [illegible]
[illegible] plura [illegible] constituit
[illegible] et concupiscibilis
et irascibilis [illegible] et con
cupiscibilis ad appetitum superiorem
ptinet. Preterea philosophus in libro de anima
[illegible] sola [illegible]
et [illegible] sed irascibilis et con
cupiscibilis [illegible] anima [illegible]
[illegible] ut dicitur in libro de spiritu et
anima. Ergo irascibilis et concupiscibilis ad
ptem rationalem ptinet. Preterea ymago
[illegible] quandam [illegible] superiori ptem
anime sed [illegible] ymago
[illegible] irascibilis et concupiscibilis [illegible]
irascibilis et concupiscibilis ad superiorem ptem ptinet

proprietates et in corruptibili sic di-
uersa autem irascibilis secundum rationem et
speciem non est in appetitu sensitiuo
quoniam non potest extendere ad immate-
rialia irascibilis et concupiscibilis non sunt
tamen in appetitu inferiori secundum quod in sensi-
tiuis inueniuntur humanis dicuntur in quibus homo
certa alia habet que pertinent ad supe-
riorem partem animae. Ergo distinguitur
a angelis duplex irascibilis, huiusmodi autem
non humana, et similiter concupiscibilis ergo
per consequens irascibilis non sunt tamen in appe-
titu inferiori secundum quod in superiori per oppositum
[illegible] sensitiua est tamen apprehensiuae
quoniam appetitiuae non manent in
anima separata eo quod per corporis orga-
na exercentur, alias anima sensibilis in
brutis esset incorruptibilis ut po-
tentiae suae operationes haberent per se
ipsam. Ergo in anima separata remanent
gaudium et tristitia amor et timor
et alia huiusmodi que attribuuntur irascibili
et concupiscibili ergo irascibilis et con-
cupiscibilis non sunt tamen in sensitiua parte
sed etiam in intellectiua. Ergo [illegible]
[illegible] philosophus ponit
ea esse tamen in sensibili appetitu. In
secundo dicendum quod cum actus appetitiuae
prius praesupponat actum apprehen-
siuae et distinctio appetitiuarum
ad inuicem aliquo similiter est distinctio
apprehensiuarum, immo magis autem habet
in apprehensiuis potentiis quod respectu
illarum apprehensiua superior maneat
una et indiuisibilis tamen quarum
apprehensiua inferiores distinguuntur
unde cum intellectiua potentia cognoscit
omnia sensibilia quantum ad naturas
eorum uel [illegible] sensitiuae
distinguuntur, unde non aliquo excipitur
ad eam quod uidetur et quod audit, secundum illud
in intellectu [illegible], et similiter est de appe-
titiuis quod appetitiua est superior respectu
omnium appetibilium communis appe-

inferiores uero diuersae appetitiuae
distinguuntur, eo quod uarios actus
particulares quibus superior habet obiectum
uniuersale, sed inferiores inueniuntur
obiecta particulari uia multa autem particu-
laria sunt particularibus, quod actus
[illegible] ad uel certo cum actione
[illegible] non diuersificet speciem secundum
solum quod est per se potentiae inferiores
inueniuntur speciem distincte nisi
superior potentia conuenit in diuersificatione
quod obiectum istius est quidam uniuersalis
ponit quod se extendit ad omnia
que sunt quidem ut diuersificantur
per aliquas differentias quarum quidem
non diuersificat speciem sicut communis
sit corporibus et naturae motus
corporum communiter sed diuersitas motus
ueniendi [illegible] diuersificat
unum alia potentia, unde quod audit
quod alia uoce mouet sensum co-
lorem et sonum, et similiter est ex parte
appetitiuae. Nam obiectum appetitus
superioris ut [illegible] est bonum
[illegible], sed obiectum appetitus inferioris
[illegible] aliquid [illegible] aliud
dum autem et delectabile non autem [illegible]
eandem rationem communia aliud
ex praedictis patet responsio ad illud quod
diuersificantur obiecta appetitus inferioris
non autem obiectum appetitus superioris
qui tendit in bonum delectabile quod
[illegible]. Sciendum tamen est quod sicut
intellectus habet aliquam operationem circa
eadem et que sensus [illegible] operatur secundum al-
tiorem modum tamen cognoscat uniuer-
salia [illegible] et particularia
cognoscit [illegible] et appetitus superior
circa eadem habet operationem appetitui
communis altiori modo. Nam inferiores
appetitus tendunt in sua obiecta [illegible]
et cum aliqua passione corporali, a quibus

passionibus et nomine irascibilis et concu-
piscibilis importatur appetitus non solum
habet aliquos actus similes appetitui
inferiori sed absque omni passione sunt
potentie superioris appetitus que con-
ducunt in nominibus passionum sic
voluntas vindicte dicitur ira et quies
non super aliquo dilecto [illegible] ad-
et eadem ratione ipsa nominibus quia hos actus
producit denominatur irascibilis et concu-
piscibilis non tamen proprie sed per quandam simi-
litudinem ita quod in nobis sunt aliqui
motus diversi similes irascibili et
concupiscibili. Ad primum ergo dicendum quod quamvis
appetitus superior simpliciter se ex-
tendat quam inferior tamen quia habet
velle bonum propter se bonum dicitur
in pluribus. Ad [illegible] dicendum quod libido
in nobis est augmentum [illegible] cum in anima
accipitur tamen per te dicitur quid de
irascibili et concupiscibili similitu-
dinem vel quantum ad originem
potentie. Nam omnes potentie sunt in
essentia anime sicut [illegible] ad [illegible] dicendum
quod de potentiis anime post mortem est duplex
opinio. Quidam enim dicunt quod manent
in anima separata secundum esse. Alii non
quod manet in essentia anime sicut in radice
dicere et quocumque modo dicatur aliquo
remanet irascibilis et concupiscibilis
quantum aliquas potentias similes vel [illegible]
[illegible] quod anima recedens a cor-
pore trahit secum sensum et ymaginationem.
Ad decimum dicendum quod Augustinus de trinitate
investigat multos modos trinitatis
in anima vel aliquam similitudinem
trinitatis in mente quamvis non
ymaginibus sit solum in mente et ratione
propter similitudinem aliqui ponunt
in anima [illegible] irascibilis et
concupiscibilis quamvis non sit
proprie dictum. Ad quintum dicendum quod caritas
et spes non sunt in irascibili et concupiscibili
proprie [illegible] dilectio [illegible] et exp-
ectatio spei sunt sine passione

sed dicitur caritas esse in concupiscibili in quantum
ratione eius habet actus similes concupiscibili
et similiter spes dicitur esse in irascibili.
Ad septimum dicendum quod irascibilis et concupiscibilis
dividuntur contra humanam sive rationalem non
per comparationem ad partem superiorem participat
sed per participationem in quantum obediunt
rationi et participant [illegible] ut equus
[illegible]. Ad octavum dicendum quod gaudium
et timor que sunt passiones non remanent
in anima separata [illegible]
[illegible] sed remanent actus quodammodo
similes illis passionibus.

Quarto queritur utrum sensualitas
obediat rationi. Et videtur quod non.
[illegible] Non enim quod volo hoc facio
sed quod odi malum hoc facio. Hoc exponit
ut quedam glossa dicit et exponit propter motum
sensualitatis. Ergo sensualitas non
rationi non obedit. Praeterea [illegible] dicitur Video
aliam legem in membris meis repug-
nantem legi mentis mee. Sed lex [illegible] concup-
iscentie repugnat legi mentis id est rationi, ergo
non obedit [illegible]. Praeterea [illegible] ordinatur
apprehensive ad [illegible] et
appetitive sed ratio non habet in potestate
sua actus exteriores sensuum non enim
videmus aut audimus quandocumque volumus
[illegible] ergo nec motus sensualitatis sunt
in potestate rationis vel appetitus. Praeterea
in nobis non subditur rationi sed sensua-
litas naturali impetu tendit in
suum appetibile ergo motus sensualitatis
non subditur rationi. Praeterea motus sensua-
litatis sunt passiones ad quas determinate
dispositiones corporis requiruntur ut
[illegible] determinat sit ad iram
sanguis calidus et subtilis ad gau-
dium sanguis temperatus sed dispo-
sitio corporis non subditur rationi ergo nec motus
sensualitatis. Contra. Damascenus dicit quod
irascibilis et concupiscibilis participat
aliqualiter rationem [illegible] partes sensualitatis
ergo et motus sensualitatis [illegible] in potestate
rationis. Hoc [illegible] ex dictis philosophi
in ethicorum [illegible] Respondeo dicendum

p i ordine mobiliu et motorum est
devenire ad aliq primu quod est mo
vens se a quo movetur quod non est ex
se motu quia omne quod est per aliud redu
citur ad per se ut h[abetur] ex viii phi
Unde unus supremam moveat
ex hoc quod est divinam in actus quorum vi
res alie quae respiciunt non movent
ab eo aliquo moveatur tanto autem
una magis aliter in multiplicis demo
tu quo participat quanto ei propinquior
sit. Unde ipse appetitiue inferiores
non obedit quantum ad suos prin
cipales actus ut potentie ei propin
quissime, alicuius magis remote
ut nutritiva et generativa moventur
aut quantum ad aliquos eorum ex
teriores actus subditur autem appetitiue
inferiores i. irascibilis et concupiscibilis
rationi triplex primo quidem ex precipiis
rationis ut eadem res sub diversis
conditionibus considerata possit et de
lectabilis et horribilis redditur oppo
sitionalis mediante ymaginatione re
aliquam sub ratione delectabilis vel contrista
bilis quo etiam sensualitas movetur ad
gaudium vel tristitiam unde dicit phus
i° ethicorum quod ratio persuadet ad optima
2° ex parte nostra [illegible] ei or
dinatos ad invicem et connexos
ita se habent quod motus inter ipsos una
eorum superior redundat in alia
Unde cum motus non per electionem
dicitur ad irascibilem et concupiscibilem
sed motum non [illegible] unde dicitur 3° de anima
quod appetitus movet appetitum
superior sensibilem sicut spera speram
in corporibus celestibus 3° ex parte mo
tiue exequentis sicut enim exercitum
procedi ad bellum pendet ex
imperio ducis ita in nobis membrum mo
tiva non movetur nisi ad imperium eorum
quae non principatur i. rationis quantumque
motus fiat in inferioribus unde vero

irascibilis et concupiscibilis repugnant ra
tioni actu exercito predicatur ipse quod
dicitur in iiij sententiarum [illegible] appetitus
ex quo patet quod irascibilis et concupiscibilis
subduntur rationi et sensualitas
quamvis non [illegible] sensualitas participat
ad hac in rebus non sunt quod participat
[illegible] in suscipientibus unita
[illegible] quod sensualitas subditur rationi
[illegible] de irascibili et concupiscibili ad
[illegible] quod ubi apostolus mentem
[illegible] ad hoc quod non est potestate ra
tionis omnes inordinatos motus
sensualitatis impedire quamvis possit
impedire singulos ut patet ex dictis
[illegible] quod sensualitas [illegible] e
de se repugnat rationi tamen potest
rationi repugnandi ut patet ex dictis [illegible]
quod et inferiores apprehensive
obediunt superiori ut patet de ymma
ginatione et aliis sensibus inferioribus
sed quod exteriores sensus [illegible] non obe
diat contingit ex hoc quod sensus exterior
indiget re sensibili ad sentiendum
sine qua actu exire non potest
[illegible] quod appetitiva inferior
non [illegible] tendit in re aliqua
nisi [illegible] sub ratione
[illegible] ex dictis patet unde tamen
potestate rationis sit sub diversis rationibus
[illegible] et eandem rem [illegible] ut po
te cibum aliquem ut delectabilem
et ut mortiferum potest in diversa ra
tionaliter moveri [illegible] quod
dispositio corporalis patet ad complexionem
corporis non subditur rationi sed hoc non re
quiritur ad hoc quod passiones predicte
dictu sunt sed quod hoc sit ad eas
habilis actuat non tamen immuta
tionibus ut potentie accensio sanguinis
circa cor in ira ad hoc quod actu passio
nes hoc concomitatur sed ymaginatione
et per hoc subditur rationi
Quinto quaeritur utrum sensualitas pos
sit esse peccatum et videtur quod non quod
sanguis [illegible] non [illegible] peccata
sensualitas distinguitur aus

ergo in sensualitate non est peccatum. Preterea in anima
separata peccata remanent, sensua-
litas autem non remanet in anima
separata, cum sit potentia coniuncti, actus
enim eius mediante corpore exercetur,
cuius autem potentia eius est actus, ut probat philosophus
in libro De somno et vigilia, ergo in sen-
sualitate non est peccatum. Preterea Augustinus
12 De Trinitate dicit: est aliud quod agit et non
agitur, ut Deus, et in hoc peccatum non est,
et est aliud quod agitur et agit, scilicet voluntas,
et hanc constat esse peccatum, et est aliud
quod agitur et non agit, ut sensualitas,
ergo non in ea peccatum est. Sed dices quod
in sensualitate potest esse peccatum ex hoc
ipso quod ratio motum eius impedire potest.
Sed contra hoc quod ratio impedire potest et
non impedit designatur imperfectio
consensus vel aliis quibusdam non sufficit ad
peccatum, tunc non sufficiat ad motum
sine consensu expresso. Deinde enim peccatum
minor est ad inveniendum quam ad punien-
dum, ut dicit glossa in principio [illegible]. Ergo
nec ex hac ratione potest dici quod peccatum
sit in sensualitate. Preterea peccatum non est in eo
quod vitari non potest, sed vitari non potest
simul quin omnes motus sensualitatis sint
inordinati, ut enim dicit Augustinus quod
homo noluit vitare malum, imposuit ei
inflictum esse non posse
evincere, ergo in sensualitate non est
peccatum. Preterea quilibet motus sensualitatis est
in aliquo licito non est peccatum, ut
cum quis convenit cum uxore sua,
sed sensualitas non distinguit inter li-
citum et illicitum, ergo nec in illi-
cito motus erit peccatum. Preterea secundum
vicium [illegible] quid, sed non potest esse in
sensualitate [illegible] ergo nec vicium [illegible] in
eo est peccatum cui imputatur, sensua-
litati autem non imputatur, cum non sit
domina sui actus, sed non [illegible], ergo in sensua-
litate non est peccatum. Preterea id quod est in genere peccati
mortalis potest esse in sensualitate, ut tamen
ibi peccatum mortale esse dicitur quod

est quod est forte in peccato mortali, ut
sed quod est forte in peccato veniali [illegible]
subordinatis debitum in sensualitate est
sed veniale ergo est ordinare, ergo in sensua-
litate non est peccatum veniale. Preterea si aliquis
audiret dominum in fovea cadat
non est peccatum ceci, sed videtur tunc
ergo sensualitas sit quasi ceca re-
spectu rationis, si cadat in actum illicitum
non erit peccatum eius, sed rationis que eam
regere potest. Sensualitas aliquo modo
regi a voluntate et castigari [illegible]
in quantum dicitur esse peccatum, ergo non
in sensualitate per dispositionem [illegible]
contra actus activorum sunt in paciente
et disposito, sed veniale est dispo-
sitio ad mortale, cum ergo mortale non
possit esse in sensualitate, ergo nec veniale.
Preterea actus fornicationis prior est
sensualitatis quam rationis, ergo si in sensualitate
possit esse peccatum, esset peccatum mortale
in fornicationibus, quod cum sit falsum
videtur quod in ea peccatum esse non possit.
Sed contra est quod Augustinus dicit non solum
[illegible] concupiscentie adversus
spiritum, hanc autem concupiscentia carnis pertinet
ad sensualitatem, ergo in ea potest esse peccatum.
Preterea Augustinus dicit 24 De civitate Dei [illegible]
quod in sensualitate est peccatum veniale.
Respondeo dicendum quod est peccatum quando
actus alicuius deficit a recto ordine
qui esse debebat, et hinc non accipitur
peccatum in hiis que sunt secundum naturam et hiis
que sunt secundum artem, ut dicit philosophus in 2 physicorum.
Sed tunc est peccatum morale quando
actus deficit a morali, est autem
alius actus moralis per hoc quod aliquo modo
est in nobis. Sic enim ei debetur laus
vel vituperium, et ideo actus in quantum
est in nostra potestate perfecte est moral-
is, et ideo potest esse perfecta ratio peccati moral-
is, scilicet actus quos voluntas elicit
vel imperat, actus autem sensualitatis
non est perfecte in potestate nostra, eo quod
precedit iudicium rationis, est tamen aliquo modo
quodammodo in nostra potestate inquantum sensualitas

roi subiatur ut ex dictis patet quo actus
eius attingit ad genus moralium
actuum sed imperfecte unde potest in
sensualitate esse peccatum mortale quod est
peccatum perfectum sed solum veniale quod
imperfectum a peccato mortali vel veniali
Ad primum quod dicitur quod sensibus aliquando
dividitur contra superiorem et saniorem sicut superfi
ciebus corpus sensibus colorem corrigat
sanum nunquam subiici sufficit
Ad 2m dicitur quod per sensibus peccati
vobis sensualitas unde sensibus peccati
nunquam aliquid participat non
Ad 3m dicitur quod actus sensualitatis
in nobis aliquid non ex natura sensualitatis
sed in quantum sensualitas in nobis est
rationales per participationem Ad 3m dicitur
quod peccatorum mote remanet ideo
quod peccatorum actus vi fuerint commissa
sicut actus ratione sensualitas ideo non
vult dato quod sensualitas ideo non
remaneat nisi predicto peccatum sensu
alitatis remanere potest hoc autem
sensualitas remaneat alibi
dissentitur Ad 4m dicitur quod quamvis
sensualitas possit considerata non
sit agens tamen eius quod participat
aliquid rationis Ad 5m dicitur quod
dicere peccatum sensualitatis promittit
ptatur quod sensibus ratio quamvis motus
sensualitatis procedit iudicium rationis
non est contra quod intemperatus non ex
pressis sed ex parte ipso quod sensualitas
est subiicibilis rationi actus eius quamvis
rationem preveniat peccatum sic idem
quod similiter continens et intemperatus suf
ficiunt ad peccatum naturam quod
sufficiat ad iudicium plurimum circa
virtutem ad bonum quam ad malum
cum malum ex singularibus defectibus
causatur bonum autem ex toto et
integra causa ut dicit Dionysius 4 de
divinis nominibus Ad 6m dicitur quod peccata sensualitatis
possunt quando vitari singula
quamvis non omnia ut patet ex hiis
quae in alia questione dicta sunt Ad 7m dicitur
quod tamen actus ad naturam sua

ex concupia dummodo non excedat
limites naturales est peccatum veniale
unde patet quod ipse concupiscentie motus
in quantum antecedit iudicium rationis
venialis peccatum est specialiter sed quando
per rationem determinatur que est licitum
et concupiscentia sicut sensualitas
deferat inficit peccatum Ad 8m
dicitur quod nunquam motus est in motibus
sensualitatis et irascibilis et concupiscibilis
ut patet per philosophum 3 ethicorum ubi dicit quod
temperantia et fortitudo sunt virtutes
irrationalium partium sed quia sensualitatis nominat
habitus inferiores magis ad media
habitus sensualitatis est rationi vel non
naturale sensui quia est principium rationis vel non
sed participat rationem magis prope
de eventu sit in sensualitate
irascibilis et concupiscibilis peccatum
ita quod est sensualitas virtualiter in quantum
vult ratione non sic Ad 9m dicitur quod
peccatum imputatur homini in quantum habet
notitiam et tunc peccatum dicitur esse aliquid
in anima potest eius actum cogitat esse de
forma Ad 10m dicitur quod veniale in
peccato mortali potest accipi et plures
modos sit alii est una actus est
materia peccatum mortale quod est in sensualitate
ut tunc ratione consentit in delectatione
sensualitatis Alio modo sit actus exterior
ad malum tamen interior actus
qui est forte in peccato mortali tamen
actus exterior et interior sit unum
peccatum et propter hunc est modum actus
sensualitatis potest fieri veniale in peccato
mortali secundo modo veniale in peccato mortali
est quando ad bonum quamvis sit ad
finem forte quando aversio a bono
incommutabili et tunc ideo quod est veniale
in peccato mortali non potest esse in sensualitate
ut secundum si peccatum mortale non potest
ibi esse quamvis sit in veniali vel
predicta Ad 11m dicitur quod peccatum dicitur
esse sensualitatis non quod imputatur
sed quod eius actum committitur imputatur
autem homini in quantum actus est in potestate
rationis consentit Ad 12m dicitur quod quamvis
ex tali sit ratio motus dicitur

at appetitiue infidelib[us] s[un]t moue[n]-
tes ad similitudine[m] no[n] vnigitur
participat aliquid nature p[ro]ut est
fo[n]s p[e]cc[at]i. Aliud vero d[icitu]r q[uod] duplex
e[st] dispositio vna q[u]a paciens dispo-
n[itu]r ad recipiendu[m] forma[m] et dispo-
sicio eo[rum] tu[m] forma. Alia dispo[sitio]
e[st] qua agens dispo[n]itur ad agend[um]
et de hac no[n] e[st] ver[um] q[uod] sit eod[em]
cu[m] for[ma] ad qua[m] dispo[n]it. Hic
at dispo[sitio] e[st] criminale q[uod] spiritu-
aliter ad p[e]cc[atu]m mortale q[uod] e[st]
vo[lun]t[at]e Nassualitas e[st] ut agens
i[n] p[e]cc[at]o mortali magis inclinat
vo[luntatem] ad p[e]cc[an]d[um]. Aliud p[atet] d[icendu]m
q[uod] actus fornicacionis quamuis s[it]
p[ro]ximior concupiscibili q[uam] vo[lun]t[a]ti
ad vo[luntatem] obiectu[m] p[ro]xior vo[luntati]
q[uam] tu[m] ad vo[luntatem] imp[er]at Na[m] ub[i]
exterior no[n] applicatur ad actu[m]
nisi ex imp[er]io vo[lun]t[at]is vnicis p[e]t
ce p[e]cc[atu]m mortale No[n] a[u]t[em] actu
spiritualit[er] qui indiciu[m] p[er]icit v[oluntatem]

Sexto querit[ur] / utr[um] vo[lun]t[a]tis

Utru[m] corrupi[bi]lis sit magis
corrupta et infecta q[uam] irascibilis
et quo[d] corr[u]pcio ei[us] e[st] fo[n]s
sensualitatis nec ex p[e]cc[at]o o[rigina]li [illegible]
p[e]ccat ori[gina]li[ter] et ten[et] a[n]te
sic i[n] s[en]s[u] o[rigina]li ut a q[u]i[bus]da[m] d[icitu]r p[ro]
h[oc] q[uod] ip[s]i ani[m]a [con]tra[h]it ex con-
iu[n]ccio[n]e sui ad corp[us] corrupt[um]
sua co[n]cupiscencia/ cu[m] g[ui]d[em] [con]ne[xi]o[n]e a[nim]e
o[mn]ib[us] po[tenti]is eq[ua]l[ite]r p[er]tinere ut pote
i[n] ea radicat[ur] e[st] q[uod] infectio
et corr[u]pc[i]o no[n] magis i concupi[scibi]li
q[uam] i[n] irascibili et alijs potencijs
C[on]tra ex corr[u]p[ci]o[n]e [con]tinet i[n] nob[is] e[st] q[ue]da[m]
inclinac[i]o ad p[e]cc[atu]m s[ed] p[e]cc[at]i irasc[i]-
b[i]l[i]s g[ra]uio[r] q[uam] [con]cupiscibilis/ q[uia] s[un]t
g[ra]uior[a] sp[irit]ualia p[e]cc[at]a maioris
culp[e] q[uam] carnalia/ [er]go magis
e[st] corrupta irascibilis q[uam] concupi[scibi]lis
Cont[ra] ex corr[u]p[ci]o[n]e [con]tinet i[n] nob[is] con-
tingit s[ed] ... motus ... mo-
tus irascibil[is] unde ... magis s[ed] ...

q[uam] [con]cupisc[ibilis]/ irascib[ilis] e[ni]m magis [con]-
quadam ... [con]cupis[cibi]l[is] a[u]t[em]
cu[m] quadam ... mollicie/ ergo
irascibil[is] e[st] magis corrupta q[uam]
concupisc[ibi]lis. C[on]tra corrupcio et
infectio d[icitu]r q[uod] l[o]q[ui]mur e[st] corp[or]alis
n[atur]e p[er] g[e]n[eraci]o[n]em traducta/ p[ate]t
a[u]t[em] irascibil[is] s[i]t magis n[atur]alis et
magis traducitur a p[ar]entib[us] i[n]
filios q[uam] p[e]cc[at]a [con]cupiscibilis ut
p[atet] p[er] ph[ilosoph]um ... vij ethi[corum]/ ergo irascibil[is] e[st]
magis corrupta q[uam] [con]cupisci[bi]l[is].
C[on]tra/ corr[u]pcio i[n] nob[is] p[ro]uenit ex
p[e]cc[at]o p[ri]mi p[ar]entis/ s[ed] p[rim]u[m] p[e]cc[atu]m
p[ri]mi p[ar]entis fuit s[e]c[un]d[u]m ...
... q[uod] e[st] i[n] irascibili/ [er]go ...
e[st] irascibil[is] magis corrupta q[uam]
[con]cupi[scibilis]. C[on]tra/ ubi e[st] maior
turpitudo ibi e[st] maior corr[u]p[cio]
et infectio/ s[ed] s[ecundu]m ph[ilosoph]um vij ethi[corum]
turpior e[st] incontinencia [con]cupi[scibili]s
q[uam] incontinencia ire/ [er]go [con]cupi[scibilis]
e[st] magis corrupta et infecta
q[uam] irascibil[is]. P[raete]rea ibi s[un]t magis
corrupti ubi difficilius resistitur
s[ed] difficilius e[st] pugnare quo[n]iam p[er]ti-
net ad [con]cupi[scibi]l[e] p[er]tinet q[uam] q[uo]d
ut p[atet] p[er] ph[ilosoph]um ij ethi[corum]/ [er]go i[n] [con]cu-
pi[scibi]li s[un]t magis corrupti
q[uam] i[n] irascibili. R[espondeo] d[icendu]m q[uod] corr[u]p[cio]
et infectio p[e]cc[at]i o[rigina]lis h[uius]modi est
q[uod] infectio p[er]tinet ad culpa[m]
corr[u]p[cio] ad pena[m]. Culpa a[u]t[em]
o[rigina]lis d[icitu]r e[ss]e d[e]fe[ctu]s vtr[i]usq[ue] po-
ten[cie] uno m[od]o c[on]c[ern]at alt[er]. Aliud b[ene]
ra[cion]e culpe q[uo]d uel ip[s]a e[st] [con]cup[iscibilis]
ut ip[s]a e[st] i[n] intellectu ubi e[st] de[fectu]s
iusticia p[ro]p[ter] p[e]cc[atu]m o[rigina]le s[ecundu]m
Aliud a[u]t[em] e[st] ill[i]us p[o]t[enci]is q[ue] at-
tingunt actu[m] g[ra]uius h[uius]modi
p[er] q[uod] o[rigina]le p[e]cc[atu]m i[n]ducit/ q[uo]d
tactu attingit ... [con]tracta sit
ip[su]m exeque[n]s ... [con]cupi[scibi]lis sit
ip[su]m i[m]p[er]ans vo[lun]t[a]s delectac[i]o
s[ecundu]m tactu[m] sit e[ss]e delectac[i]o p[rin]cipies

Etiam ista infectio attribuitur magis sensui tactus, magis appetitive concupiscibili magis omnibus potentiis anime generative quod dicitur esse infecta et corrupta. Corruptio autem anime de qua loquimur consideranda est ad modum corruptionis corporis. Quamdiu contingit corruptionis corporis ex hoc quod remoto continente sunt partes que continentur in eo quia eis unitur secundum unum et sic fit corporis dissolutio. Sic dum remota anima iusti per quam in fidelibus viribus continetur status moderamen ... in statum moderatum omnis ... singule tales vires in fidelibus continentur in eo quod esse eis proprium est concupiscibili in delectationem irascibilis in ... et alia huiusmodi. Unde philosophus vii ethicorum comparat huiusmodi partes anime partibus corporis. Non dissolutus sit corruptio corporis non dicitur esse tam magis recedente corpus dissolutione. Secundum corruptionem dissolutio ita huius corruptionis est in viribus effectus huius ... continentur viribus separate in diversa fluunt non autem ipsa vox diversa ... quam in ipsa propria perfectione ... separata a deo tanto quanto aliqua in inferiorem minimum magis elongata a vero tanto magis est corrupta. Vocata tanto magis corruptio cum irascibilis sit magis propinqua quam ad rationis ubi suo motu principalis secundum philosophum vii ethicorum minus est corrupta irascibilis quam concupiscibilis. Ad primum ergo dicendum quod vires anime ob peccatum anime radicatur cum quedam per fluunt ab essentia anime quam alie et ad tam originalem diversa habitudinem habent et non solum contingit esse corruptio et infectio originalis peccati. Ad secundum dicendum quod ex hoc ipso quod motus vires magis participat irascibilis quam concupiscibilis contingit quod peccata irascibilis sunt graviora secundum peccata concupiscentie in proximo ... in ipsa enim discretio rationis culpam auget sicut ignorantia culpam alleviat. Necessarium autem de esse cum dignitas humana consistit ad rectitudinem pertinet. Unde ex hoc ipso patet quod concupiscentia est magis corrupta aut potest longius a recto distendens. Ad tertium dicendum quod motus irascibilis et concupiscentie duplex potest considerari secundum appetendo et in prosequendo. In appetendo quidem magis est subitus motus concupiscentie quam irascibilis motus quia deliberando et sofisticando in medio ... incitatur ad iniuriam acceptam qui sillogizabant dicitur in vii ethicorum. Sed concupiscentia ad solam apprehensionem fertur, ibi dicitur. Sed in exequendo motus irascibilis est magis subitus quam concupiscentie quia irascibilis cum quadam fortitudine et fiducia agit. Concupiscentia autem cum quadam mollitie insidiose et quasi cum dolo ad propositum adipiscendum. Unde dicit philosophus vii ethicorum quod iracundus non est insidiator sed manifestus. Concupiscentia autem insidiatur et inducit ursum concomitare qui dicitur veneri decipientem ... dolosam et eius corrigiam variam signis decipiens quia venus furatur intellectum et multum sapientem. Ad x dicendum quod ad dictum generale dupliciter vel quantum ad naturam speciei vel quantum ad naturam individui quidem. Quantum ad naturam speciei peccatum concupiscentie est magis naturale quam peccatum irascibilis. Unde philosophus dicit in vii ethicorum quod voluptas ex prius omnibus nobis commune quia ... totam pacem ... secundum quantum ad naturam individui sunt magis naturalia peccata irascibilis. Et hoc ideo quia sicut considerando motus appetitus secundum ex parte concupiscentie naturalis tendit in suum obiectum ut posse magis naturale et communis secundum se pertinet cibi et potus et aliorum huiusmodi per quam natura conservatur, sed si consideremus huiusmodi motus ex parte corporis maior ... et quia motu corporis complexionis sit ex motu irascibilis quam concupiscibilis et propter hoc loquendo de complexione que plerumque filii

penitibus simulantur plus facit ad
bonum vel quam ad bonum concupiscibile
et propter hoc in peccatis vel magis simi-
litantur filii parentibus quam in peccatis con-
cupiscentie eius enim ex parte autem differt
ad speciem, sed quia est ex determinata
complexione pertinet magis ad
individuum. Irascibile autem peccatum
est peccatum totius speciei et nature propter
quod non solum, ut dicit v. ethicorum quia in nobis
communis ordine accidit contrarie ad adam
quia in adam anima corrupit corpus
et postea in nobis autem est econverso. unde quoniam
in nobis peccatum ade prius pertinuit
ad irascibilem tunc in nobis corpus
magis pertinet ad concupiscibilem.

Septimo queritur utrum sensualitas
in vita ista curari possit
a corruptione predicta. et videtur quod
quia predicta corruptio non est fomes.
Dicendum autem debet ad angelum quia in hac
vita fuit totaliter a fomite libe-
rata per purificationem postquam concepit filium dei
ergo sensualitas est in hac vita
curabilis. Praeterea omne quod obedit rationi
est susceptivum rectitudinis rationis sed
inferiores sensualitatis scilicet irascibilis et con-
cupiscibilis obediunt rationi ut dicitur
primo ergo sensualitas est susceptiva
rectitudinis et ita potest a contraria
corruptione curari. Praeterea unumquodque oppositum
perfecto sed in sensualitate potest esse virtus
ut enim philosophus dicit in iii. ethicorum temperantia et
fortitudo sunt irrationabilium partium
ergo sensualitas in hac vita potest
curari a corruptione peccati. Praeterea ad
corruptionem sensualitatis pertinet quod ex ea
motus inordinati procedunt
qui sunt concupiscentie primum sed temperatus
non habet huiusmodi concupiscentias ubi differt a
continente qui eas habet sed non sequitur
ut patet in vii ethicorum. ergo sensualitas in
hac vita potest totaliter curari.
Praeterea si corruptio ista est incurabi-
lis vel est ex parte curantis vel ex parte
medicine vel ex parte morbi, vel

ex parte nature sanande sed non ex
parte curantis scilicet dei quia omnipotens est nec
ex parte medicine quia ut dicitur
Romanorum v. donum gratie est validius quam
peccatum ade quo corruptio haec
inducta est nec ex parte morbi
quia est quoddam [illegible] institutum
non fuit. nec ex parte nature sanande
vel illa cum esset hac in [illegible]
[illegible] cum ex ea sit homo pronus
ad malum et tardus ad bonum
ergo sensualitas in hac vita curari
potest. Contra necessitas peccandi saltem
venialiter consequitur [illegible] motus
sed in hac vita necessitas modo
non tollitur ergo nec necessitas peccandi
venialiter. Et hec corruptio sensualitatis
ex qua predicta necessitas venit
per sensualitatem curatur est in hac
vita maxime per sacra [illegible]
[illegible] medicine spirituales
sed adhuc post sacra suscepta
remanet ut experimento patet. ergo
sensualitas non est curabilis in hac
vita. Respondeo dicendum quod sensualitas in
hac vita curari non potest nisi per
miraculum quod vero est quia id quod est naturale
non potest privari [illegible] similiter
huius autem corruptio que partes anime
dicuntur corrupte scilicet quodammodo
inclinatio eius est. Cum enim homini
in primo statu collatum fuit ut
homo totaliter inferiores contineret et anima
corpori non fuit ex virtute principiorum
naturalium sed ex virtute originalis iustitie
ex divina liberalitate superaddite
quam quidem iustitiam per peccatum sublata
homo redijt ad statum conveniente
principiis suis naturalibus. unde dicit dionysius
[illegible] 3° 4° quod per peccatum na-
turam ad principia sua est reducto
ducto est fine, sicut ergo homo naturaliter
moritur nec ad immortalitatem reduci potest
nisi miraculose ita naturaliter concupi-
scit delectabile et irascitur in ordine
et preter ordinem rationis, unde ista cor-
ruptio removeri non potest nisi miraculose.

virtute supernaturali facientem. Ad primum ergo dicendum quod beata virgo a fomite liberata fuit miraculose. Ad secundum dicendum quod irascibilis et concupiscibilis obediunt rationi quantum motus earum vel ordinatur vel comprimuntur per rationem, non tamen ita quod tollatur inclinatio earum totaliter. Ad tertium dicendum quod in virgine irascibilis et concupiscibilis ex quibus nequitia corruptionis procedit [illegible] non totaliter carens [illegible] tollit gratia super excellentie inclinationibus peccatorum [illegible] spiritualia obviat et per virtutem tollit. Ad quintum dicendum quod temperatus secundum philosophum non caret omnino concupiscentiis sed concupiscentiis vehementibus quales patiuntur esse incontinentes. Ad sextum dicendum quod ex parte illorum omnium [illegible] corrigit quia spiritualitatibus in hac vita non curat specialiter Deus quamvis sit potens curare tamen secundum ordinem sue sapientie disposuit ut non curentur in hac vita. Sic dominus gratie que per Christum nobis confertur quamvis sit efficacissima quantum per [illegible] primi hominis non tamen ordinatur ad removendum corporis passiones peccatum que sunt [illegible] sed ad removendum culpam persone. Similiter hec corporis quamvis sit contra statum nature prius institute tamen quibus penitentie necessarie convenientes est et homini utile ad vitandum elationibus [illegible] spiritualiter infirmitatibus maneat. Secunde Corinthiorum xii: Ne magnitudo revelationum extollat me datus est mihi stimulus carnis mee, et ideo post baptismum remanet hec infirmitatibus in homine sicut sapientibus medicus dimittit aliquam non curatam quamvis possit curari sine periculo maioris morbi.

De passionibus anime

Questio est de passionibus. Queritur primo utrum anima separata a corpore patiatur. Et videtur quod non patiatur ab igne corporeo. Augustinus enim dicit xii super Genesim ad litteram agens est prestantius patiente. Sed anima quolibet corpore prestantior, ergo anima ab igne corporeo non potest pati. Item dicit quod ignis agit in animam ut instrumentum divine iustitie [illegible]. Sed contra instrumentum non complet actionem nisi [illegible] excedendo actionem naturalem, sicut aqua baptismi sanctificat animam lavando corpus, serra facit scamnum secando lignum. Sed ignis nulla actione naturali potest hoc [illegible] animam, ergo non potest agere in animam ut instrumentum divine iustitie. Item dicit quod naturalis actio ignis est calefacere [illegible] agit in animam [illegible] defert secum [illegible] materialia. Sed contra materialia quod dicit anima separata [illegible] quia gratia igneus corporeus [illegible] omnibus actio naturalis sit [illegible] quia anima non possit pati ab igne corporeo [illegible] defert cum materia. Preterea Augustinus dicit xii super Genesim ad litteram non est corporalia sed similia corporalibus quibus anime [illegible] exute afficiuntur sive bonis sive malis. Ergo ignis quo anima separata punitur non est corporeus. Preterea Damascenus dicit in fine libri [illegible] dicit quod [illegible] peccatores igne eterno non materiali quali qui apud nos est sed quali utique novit Deus. Ergo [illegible] igne corporeo [illegible] ergo ignis quo anima separata patitur non est corporeus. Item dicit quod ignis ille corporeus affligit animam [illegible] igne [illegible] pati anima [illegible] affliget animam non est corporeus sed similitudo corporis apprehensa. Item [illegible] videtur sed magis delectat. Ergo [illegible] ad [illegible] affligat [illegible]

affligere animam agendo in se ipsam
ut probatum est / ergo non ab igne pati-
tur anima corpore quod videtur. ¶ Preterea agens est
ad patiens et aliqua proportio / Sed
incorporei ad corporale non est proportio ergo
anima non potest ab igne corporeo cum sit
incorporea pati. ¶ Preterea si ignis corporeus
non naturaliter in animam agit oportet quod hoc
fiat per aliquam virtutem sibi additam
ergo in anima hoc est totaliter vel spiritualiter
Spiritualiter esse non potest quia res corporalis
spiritualis virtutis susceptiva non est
Similiter est totaliter cum virtute corporali
anima passibilior sit per hanc virtutem
igni ob id in eam agere non potest ergo nec
naturaliter nec supernaturaliter anima pati
potest. ¶ Sed dicendum quod anima per peccatum
reddit igne nobilior creatura corporali
Sed contra Augustinus dicit in libro de vera religione
quod anima vincens est dignior / Quod
si bene non vincitur sed anima vel per
peccatum adhuc remanet vincens
vita naturali / ergo non efficitur indig-
nior igne corporali qui est sibi bene non
vincens. ¶ Preterea si ignis corporeus
affligit animam, hoc non est nisi
inquantum apprehenditur ut sensitive ut
nocivum ex hoc ad nocet quod
adimit / unde Augustinus dicit quod malum
ideo nocet quia adimit bonum ergo
ad corpus non ab anima potest adi-
mi ergo eam affligendo potest.
Sed dices quod adimit divine visionis
gloriam. Sed contra quia pueri qui pro solo
originali dampnati carent divina
visione sicut illi qui ab igne corporeo
a dampnatis adimit non est
maior pena corporis qui pro peccatis
actualibus puniuntur in inferno quam
puerorum qui puniuntur in limbo
patet per Augustinum. ¶ Preterea omne quod agit in
alterum imprimit in ipsum similitudinem
sue forme per quam agit / sed ignis agit
per calorem cuius anima non possit
talis fieri quia non possit ab igne
pati. ¶ Preterea deus prior est ad miserendum

quam ad puniendum / sed iustitia divi-
na in se facta damnatis non habens
resistentibus non minus precipue sit
adulteris quam misericordia vel dicimus quod
quod ignis corporeus anima separata
non recipiet penam / constat
autem quod nunc non recipit / ergo
nec ab igne corporeo anima patietur.
¶ Preterea omne quod patitur ab alio aliquo
modo ab eo / sed nullam speciem materie
anima potest movere ab igne corporeo
ut per inductionem patet / ergo anima non
potest pati ab igne corporeo. ¶ Preterea
quod patitur ab aliquo quietatur ex eo
in manentur ut patet per Boetium in libro de
duabus naturis in ... / sed
anima ab igne corporeo non quietatur
ergo non potest pati ab igne corporeo
Sed contra est quod Luce xvi dicitur in inferno
positus sum animam tuam dicitur cruciatur
in hac flamma. ¶ Preterea Gregorius in Moral.
super Job xx devorabitur eum
ignis qui non succenditur / sic dicitur
gehenne ignis ut sit corporeus
et in semetipso in reprobos corporaliter
cremat / nec studio humano succenditur
nec lignis nutritur / sed creatus
semel durat inextinguibilis
et succensione non indiget et ardore
non caret. ¶ Preterea Cassiodorus dicit in libro
de anima quod anima a corpore separata
suis sensibus efficacius audit et
videt quam cum est in corpore / sed dum est in
corpore affligi sentiendo ab aliquo
corpore ergo multo magis tunc
a corpore separata. ¶ Preterea anima est
incorporea sicut et demones / sed
demones patiuntur ab igne corporeo
ut patet Matthei xxv. Ite maledicti
in ignem eternum anima separata. ¶ Preterea magis
est animam vivificando quam animam
punire / sed aliquid corporale agit in
animam ad iustificationem ipsius
ut patet in sacramentis / ergo potest aliquid
corporale agere in animam ad eius punitionem

ingenitum sit instrumentum divine iustitie
per quod non obligatur pati a nobiliori
sed igneus corporeus est nobilior quam
anima dampnati nec ergo dampnatorum
potest pati ab igne corporeo
per hoc medium quod habens nobiliq
[illegible] non ente sed non esse est nobilius
quam esse anime dampnatorum ut patet
[illegible] melius erat ei si natus non
fuisset hoc ergo quod est nobilius
anima dampnatorum et ita [illegible]
[illegible] ad [illegible] omnibus
et sequentium [illegible] quod [illegible]
passio [illegible] et quod [illegible] non
passionibus sunt [illegible] et [illegible]
[illegible] pati receptio
alicuius [illegible]
[illegible] sequendo [illegible] pa° [illegible]
a patiente [illegible] recipere [illegible]
non [illegible] pa° [illegible] actio et pa° [illegible]
[illegible] ad recipi
in patiente [illegible] motus [illegible] omnis
motus [illegible] forma [illegible] recipi
in patiente esse formam alicuius [illegible] a
patiente abiciatur [illegible] at quod re-
cipitur in patiente patiens agenti
assimilatur [illegible] at
cepta passio est agentis forma
patienti et omnis passio abicit a
substantia huius at [illegible] motu
alterationis Nam in motu locali
non recipitur ad [illegible] ipsum
molem recipitur in aliquo loco in
motu autem augmenti et decrementi
recipitur vel abicitur non [illegible]
ad [illegible] valent [illegible] alimentum
ad augmentum additionem vel [illegible]
[illegible] quantitatis magnitudo vel [illegible]
in generatione autem et corruptione [illegible] non est
motus [illegible] contrarium [illegible] alta
[illegible] sola alta[illegible]
est [illegible] sed quando una forma [illegible]
recipitur et alia expellitur [illegible] ergo
accidentis [illegible] accepta [illegible]

abiciatur [illegible] patiens a propria
qualitate [illegible] forma
ampliatur non patiens [illegible]
[illegible] qualitatibus [illegible]
[illegible] ab eo quod [illegible] pa-
ti dicatur sic si dicamus quod pati
[illegible] ne de corpore [illegible]
[illegible] pati si [illegible]
sua [illegible] pa in [illegible]
accepta [illegible] anima [illegible]
qualitatem [illegible] omnibus [illegible]
[illegible] admixtum [illegible]
omnibus [illegible] subsistentibus [illegible]
receptio pa [illegible] accip
non [illegible] motus et
[illegible] motus at non [illegible]
[illegible] ut
qualitatum [illegible] et corrup-
[illegible] sola [illegible] hoc modo pati
[illegible] anima [illegible] sit [illegible]
hoc modo pati non potest [illegible] ad re-
cipiat [illegible] sit [illegible]
[illegible] simpliciter
[illegible] influxu sicut aer
illuminatur a sole [illegible] quo
[illegible] passionibus [illegible] po-
[illegible] potest [illegible] corpo-
[illegible] Quid ergo [illegible]
[illegible] passionum [illegible]
non posse [illegible]
[illegible] de penis [illegible]
dampnatorum [illegible]
ut [illegible] huius [illegible] penas
aput nos notas significa-
[illegible] afflictiones spirituales [illegible]
[illegible] dampnati [illegible] sic [illegible]
[illegible] delectationibus [illegible]
[illegible] intelligi [illegible] spiritua-
les delectationes [illegible]
opinionibus [illegible] fuisse [illegible] et
algazel [illegible] credebat
non [illegible] futura [illegible] pe-
na [illegible] pu-
[illegible] pena [illegible]
[illegible] pena [illegible] spiritualis [illegible]

ut p[atet] ch. 21. Ite[m] maledicti in igne
eternu[m] r[ati]o[ne] o[mn]i[um] dicit aug[ustinus]
xxi de ci[vitate] dei Ti[pos] s[u]p[er]
penis corporalib[us] aliq[ui]r affici
h[ic] e[st] simile de glad[iis] et
pena dampnato[rum] q[ui] b[ea]ti sub-
limari ad q[uod] e[st] oc[cu]l[us] n[on] vidit
[et] u[nde] b[ea]tifica p[er] f[ruitionem] d[ivi]n[a]m
dampnati ad q[uod] ... q[ui]
sub eis e[st] [et] corporalib[us] tor-
mentis p[uniu]ntur. Et i[deo] alii dy-
cunt q[uod] a[n]i[m]a separata affici-
tur q[uando] aliq[ui]b[us] penis q[uae] n[on]
no[n] corporalib[us] tu[m] corporalib[us] simili-
b[us] q[ui]b[us] s[imi]l[i]b[us] ... pene ...
affligu[n]tur dormientes ... p[atet]
... aug[ustinus] xii sup[er] g[enesim] ad
litteram. Et ... h[ic] ...
no[n] p[otes]t. Na[m] ... similitudines
no[n] p[ossu]nt ... intell[ectu]
... ... consid[er]at[i]o[n]e
afflictio ... infertur
... ...
... ... intelligat de
similib[us] ymaginarijs q[uo]q[ue] ...
... no[n] p[ossu]nt ... organis corporali-
b[us] ut a ph[ilosoph]is p[atet] ... a[n]i[m]e
separate ... sp[irit]ib[us] demonum ...
... alii dicunt q[uod] ab ip[s]is corporalib[us]
a[n]i[m]a separata pati q[ua]n[do] ...
... possit a ... diuisi[m]
... quidam enim dicunt q[uod] a[n]i[m]a
separata ... ...
igne corporeum sentiendo ab ig[n]e
... ... q[uo]q[ue] ... ix dyalo[gorum]
... ... igne corpo[rale] pati
a[n]i[m]a[m] videt ... no[n] ...
... ...
corpore no[n] p[ossu]nt ... media[n]tib[us]
organis corporalib[us] ... a[n]i[m]a
... ...
... ...
potent[iis] ... ... 2° q[uod]
dato q[uod] ... a[n]i[m]e separate
no[n] tu[n]c possent a sensibilib[us] affligi

Na[m] ... ...
... ... intelligibile ... intellectu
... ad ... ...
... dolorem ... ...
... ...
... ...
... ... igneis a[n]i[m]e separate
possit ... ...
quida[m] dicunt q[uod] ... ...
... no[n] posse ... ...
... apprehendit ...
... ...
... dyal[ogorum] ... ...
a[n]i[m]a ... No[n] enim e[st] p[ossi]bile q[uod]
demones qui ... ...
... ...
... ignis corporalis ... ...
... ...
corporeum ... posse no[n] ...
q[uod] ... ... appar[enti]a
ab igne corp[ore]o affligu[n]tur ...
... ... collige
ex ... ...
... ...
... ...
... ...
... ... igne corpore ...
ut ... ...
... ... posse ...
... ... possit ... ...
... ad ... efficiend[um] ... ...
... no[n] sufficiunt ... efficie[n]d[um]
p[ossu]nt ... ...
ignis ... ... ad
... ... instrum[en]t[um]
... ... suffi[ci]t
no[n] ... Na[m] instrum[en]tum no[n] agit
illa actione q[ua] ... ...
... ...
ut ... ...
... ...
... ...
corpore q[uo]q[ue] ... ...
... ... corporeal ...
... ...
... ...

mobili ut locatum loco per aliquam
operationem super aliquem habitum sed
non formaliter et cetera quia esse formaliter unum
est unionis spiritualis ad corpus
per modum formae et unionis quae est ad
tertium illig at vel est sue potentiae
substantiationis ei potentiale spiritualis
spiritualis unitivo ut ab eo se
parari per modum formae sed hoc lege
non agit ut virtute divina sed per
opus vel ei potentiale operatur vo
luntarie ei potentiale non spirituale
unitivo per modum motoris al
locati et separati ab eo secundum
non sed quia spiritualis huius corporis
unita liberum ad detinendum et
impediendum et colligendum est super num
igneum ergo et corporis agentibus
instrumentum divine iustitiae ab
virtute ergo animam detinendo
ligandum sed ipsa unio per modum predicti
motoris et patientis a b igne
corporeo ... dicto potest dici passio
ti omne id quod impeditur a pa
tiente ab alio ... potest
et hoc modo angelus potest patiatur
... dei dei ... non
... quantum imminibus tamen
uncibus ... ... in corporeos
possent ea torqueri affligi
sed spectio ... potest omnino
et sunt potuerunt includi cor
poribus ... et tunc potuerunt fieri
corporum unitatem inspolubiliter al
ligati ... adhibebuntur ... in corpore
sed demonium corporibus igneis
... ignes ...
adhibebunt corporum ... nisi
... et alia fiant ... et
ineffabilibus adhibendo acti
... penam ... da
te ... ignibus ... modum
potest ... sic dicitur
... peccare dicitur aptu

igne ... quod ... sapiens
... materia igneis
ad ... quod agentibus non
... est ... passione ... sed
quod agentibus et ignibus in quantum agit
et animam ut instrumentum divine iustitiae
est anima passiva ... in
ad ... quia ... passio et actio
est ad materialem ... ad
... quod ... de pa
... corpori ...
et ... ad ...
... super ... ad ...
... sed ... in
vel de per modum de bonis ...
de ab ... quia ea quis anime sepa
te afficitur non sunt corporalia sed
spiritualia corporalibus sed ... adicione
... corporibus ... pos
set ... afficitur alteri ut
a tristitia ... quod ad
... locando ... non tamen ... ad
corpore sub distinctione ... adiungitur
... localiter ... quoniam ...
ad locum ad ... quod ... ac
separate duo ... afflictas af
fligeris ... affligeris per
et spectrum ... corporalis detineris
animam per modum predictum sed ...
cia ... inferret nisi hoc
est ab anima apprehensum ... per
affligeris ignibus ... deti
apprehensio ignis non est malum sed
spirituale ... ad ... dan
... potest dici quod ... male
... animam ... age
do sic potest ... ad ... quod
... ignis apprehendi ut ...
... detineris et ligatus
... potest esse afflictio
ad ... spirituale ad corpo
non est quidem proportio ...
... sed ... habitudo
... ad ... dimensionem
ad dimensionalem ut virtualis ad
virtualem sic duo corpora adinuicem

st proportionata sz dimensionez virtutis
vt generans spualr [illegible] non est ergo
granis cum virtute corporali augetur
accepta proportione per quam habitu
sic est aliqua proportio spualr
ad corporale per quam spualia non
agunt proprie in corporalia quoniam non est ergo
non dicta virtute. Ad viij dicendum quod
instrumentum agit actionem instrumentale
in quantum est motum ab agente principali
per quem motum participat aliquid
virtutis agentis principalis non ita
quod virtus sit in instrumento secundum esse perfectum
sed in motu est actus imperfectus, obiectum
autem procedit ac si aliqua virtus perfecta
in instrumento remaneret ad agendum
actionem instrumentalem. Ad ix dicendum
quod anima est per creationem simpliciter nobilior est
qualibet virtute corporali. Si spiritualia imm
sed secundum culpam efficitur indignior
igne corporali non simpliciter sed ut est
instrumentum divine iustitie. Ad x
dicendum quod ignis non nocet animae non
ita quod adimat ei aliquid formale
absolute inherentem sed in quantum eius
liberam actionem impedit ut
demum est patet detinentis. Ad xj
dicendum quod punitionem proprie destringere
est sola caritas divine visionis
sine aliquo volo impedimento
actionis sed damptionem in fine non
solum punitur divina visione proprie
destringere sed etiam impeditur quia
per quem ex hoc quod est peccatis carnales
lecto occupantur. Ad xij dicendum quod
anima non patitur ab igne quasi al-
terata ab eo sed per modum predictum.
Ad xiij dicendum quod voluntatem est
de ratione iustitie non autem de ratione
pene sed magis quod pena est contra
iustitiam divine ratione que est ad
iustificationem non agunt in animam
voluntatem sed iustitia divine iusti
ad punitionem animarum voluntatem agunt.

Ad xiiij dicendum quod obiectio procedit de
passione proprie dicta quam motu con-
sistit de qua nunc non loquimur.
Ad xv dicendum quod ad hoc quod sit passio
proprie loquendo oportet quod ad hoc animam
conveniat subiectum ut est ad
hoc quod sit mutua passio. Oportet quod sit in
communi tamen ad hoc quod pati ab altero
tamen quo non convenit in materia sicut
corpora inferiora a sole. Et ad hoc
aliquid potest pati quod non habet materiam sic
ex predictis patet. Creando ob omnes
quod est generatum aliquid vij concludat
tamen non valet ad causas per ordinem
vicesimae. Ad primum ergo dicendum quod illa
probatio augustini est invalida
ex decimo dicendum dicendum quid sit
autem non sine ullo corpore esse
sic ardebat apud inferos [illegible]
divites qui dicebat crucior in
hac flamma non convenit videri
tamen talem fuisse quidam flamma
quod oculi quos levavit et lazarum
vidit et qualis lingua tamen humorem
exiguum desideravit infundi
enim diguitus lazari quod sibi dari
postulavit ut tamen erat sine
corporibus anime. Sic quod in corporibus
et in flamma quam exarsit per eundem
est patet quod in aliquo casu est ef-
ficax ad probandum propositum ut
addam. Ad xvij dicendum quod qui in fine
corporali uerit per abus in corporalis
ex parte agentis non autem ex parte
patientis sed hoc etiam modo convenire
tamen damptorum. Ad xviij dicendum quod
libri de causis non mutare
virtutem si de substantiis existentibus
loquatur venit ad hoc quod infinita oportet
magis de substantiis intellectualibus spiritualibus.
Ad xx dicendum quod ad rationem cuiuslibet individui
possit videri quod est igne spiritualem
per tanto quod corpus damptorum con-
sumi non possit velut statuta
[illegible] propositum et similiter sequitur quod precedit

ex similiter. Ad ultimum dicendum quod anima
damptata in igne est naturaliter quidem
melior non ente, secundum quid tamen est
subiecta miserie et culpe, intellige
ubi de dampnatis et etiam in religione est.
Secundo quaeritur quomodo anima coniuncta
corpori patiatur et utrum non patiatur
per actus, ut exemplum de ho-
de spiritu et anima propter amicitiam et corpus
et anima coniuncta propter
celibatum et quomodo propter metum propter
futuri timorem metuitur, timendum autem est
quoddam pati, ergo sic separatam
animam pati. Corpori coniuncta quia se
extra oportet ut intelligere non posset.
Probo omne quod alteri perfectionem est compara-
bilis, sed corpus dat animae perfectionem, natura
animam unitur corpori adherenti ubi perfi-
ciatur, ergo corpus est perfectionis animae;
ita anima potest per se pati, accidere
cui unitur. Probo: anima non solum per
actus quia per actus est in loco quia
est corporis per se, sed sicut quantitas
animae corpori per se unitur, dicendum in esse
dico per actus. Ergo patitur sic,
forma, ut quantitate quod est motum,
alteratur. Omnibus modis quia anima in corpore non
possit pati per actus. Primo modo
per actus distinguitur ergo modum
hoc potest, ut patet in v. physicorum, sed anima est
per se oppositum quod per se motu, ut patet
per eundem de anima, ergo anima non dicitur
dicimus per actus, sed sic per se
ad motum totius per quod est per se
est prius eo quod est per actus. Secundo
passionibus animae per se quod est ex
parte animae quaedam quae est ex parte corporis
ex apprehensione et appetitu
sicut sunt multa contraria, ut patet in iv
et timore et aliis huiusmodi. Ergo non est dicendum
quod istis passionibus anima patiatur per
actus et corpus per se. Primo quod unione
punctis eius quod est forte impossibile
quod animae mole eius, sed in passionibus
animae quae est ex parte animae est forte
quia ante ex parte corporis est materiale
huiusmodi formalia, dicitur quod
ira est appetitus vindictae, nimis
hic dicitur ira est accensio sanguinis
circa cor quod ideo in huiusmodi passionibus principaliter
patitur quae est ex parte animae quae
sunt ex parte corporis. Item dico quod passionibus
passim gaudium et tristitia et huiusmodi
pariter animae non est animae sine
corpore stant sicut et ceteris, sed non dicitur quod
anima sentiat per actus. Quarto modo
dicitur dicitur quod anima per actus patiatur.
Secundo quod passio motus quidam est sicut
alteratio mutat de sicut per se dicitur
predicto patitur, sed anima non alteratur
nisi per actus. Ergo non patitur nisi per
actus. Praeterea intelligentibus animae non est
perfectiones quam propria animae sicut
secundum philosophum per se, non est de anima ut videtur
non sufficit ut per se sed solum per
de sentire corporis ergo non propria pati
per se sed solum per actus. Probo ex
quod per se motum est divisibile, ut patet
in vi physicorum, sed anima est indivisibilis, ergo
non per se motum et ita non per se patitur.
Ad rationes dicendum quod pati proprie dicitur accipiendo passionem
in propria, quod est aliquam corporalem
pati ut sunt omnia talia, ergo quod per
se pati passio dicitur proprie accipitur
corpus est, si ergo passio proprie dicta ab eo
ad animam pertineat huiusmodi non est unio
sed quod unitur corpori et ita per actus
unitur autem corpori dupliciter, uno modo ut forma
in quantum dat esse corpori vivificans
ipsum. Alio modo ut motor in quantum
per corpus suas operationes exercet
et ut secundo modo anima patitur per actus
sed diversimode. Unde quia est compositum
ex unione formae sic agit racione formae,
ita pati ratione materiae, sed passio
incipit a materia et quodam modo per actus
pertinet ad formam, sed passio pacientis
derivatur ab agente eo quod passio est

effectus actionis. Dupliciter ergo passio corporalis at-
tribuitur anime per accidens. Uno modo ita
quod passio incipiat a corpore et terminetur in
anima secundum quod unitur corpori ut forma. Et hec
quedam passio corporalis. Sicut cum leditur corpus
debilitatur unio corporis cum anima,
et sic per accidens ipsa anima patitur
que secundum suum esse corpori unitur. Alio modo
ita quod incipiat ab anima in quantum
est corporis motor et terminetur in corpus,
et hec dicitur passio animalis. Sicut patet in ira et
timore et aliis huiusmodi. Nam huiusmodi peraguntur
per apprehensionem et appetitum anime,
ad quam sequitur corporis transmutatio. Sicut trans-
mutatio mobilis sequitur ex operatione
motoris secundum quemcumque modum quo
mobile disponitur ad obediendum mo-
tioni motoris. Et sic corpore transmutato
per aliquam alterationem et ipsa anima
pati dicitur per accidens. Ad primum ergo
dicendum quod cum anima non timet interitum
ut ipsa secundum se intelligatur subiecta interi-
tui, tamen cum per separationem sui a corpore
et sui ipsius interitum timeat, hec
non est inconveniens. Dubitatur enim an ad
corruptionem corporis anima per accidens cor-
rumpatur. Unde non est impertinens animam
posse quiescere per se in ipsa passione
ubi est sine coniunctione corporis. Ad secundum
dicendum quod anima quamvis perficiatur
in corpore non tamen perficitur a corpore. Ut
Augustinus probat XII super Genesim ad litteram,
vel a deo perficitur ut ipsa se ipsam
perficit cum amiculo corporis ob-
sequente sibi in virtute et in tantum agere
perficitur in tantum quod per amiculum
fantasmatum quod ipsum facit ut intel-
ligibilia actu. Ad tertium dicendum quod
quamvis qualitas corporis anime non operatur,
tamen est coniuncti et ex anima et corpore
et similiter operationes conveniat anime,
unde passio corporis per accidens redundat
in animam. Ad decimum dicendum quod passio non ad

ait coniuncto ex anima et corpore. Unde ex
corporis per accidens actione per accidens in-
de aut procedit. Ac si passio habueret
totum nomen corpus eius non est alterius
partibus. Ad quintum dicendum quod licet sit quod
passio anime duplex potest considerari. Uno modo
secundum ipsam rationem, et sic passio in anima
se habet in ordine. Alio modo in quantum est passio
et sic passio est in corpore, et sic per se accipit
rationem passionis, et ideo dicitur quod anima
in ista per accidens, sed potius per accidens
patiatur. Et per hoc patet solutio ad sex-
tum. Ad septimum dicendum quod anima non dicitur sentire
per accidens eadem ratione qua gaudere,
quamvis dicatur per accidens pati.

Tertio queritur utrum passio sit tantum in ap-
petitiva sensitiva. Et videtur quod
non. Quia passio est quando tota anima patitur
ut patet per id quod est repleta est malo
anima mea. Et de passionibus ex
ponit glossa tristitias. Sed tota anima ad
potentias pertinet. Ergo omnibus potentiis anime competit
passio et ita non tantum in appetitiva
sensitiva. Preterea omnibus motibus appo-
situ conveniunt anime per totum corpus sicut
ipsam est potest intellectum, non est sen-
tiendo. Sed sicut dicit Augustinus IX de civitate
Dei non ex carne tantum afficitur anima
ut cupiat metuat letetur egres-
cat, unde ex se ipsa hiis potest
motibus agitari. Ergo huiusmodi passiones
non sunt tantum in parte appetitiva sensitiva
pariter sed etiam in parte intellectiva ut patet
de anima. Sed sic dicit Augustinus XIV de civitate
Dei. Nos etiam equipperamur omnibus ...
se letitia et huiusmodi passio non habet ad
quem non ex sit. Nam quid cupi-
ditas et letitia nisi nobis cum
passio quolibet est. Quid est metus
atque tristitia nisi nobis dissensio
ab hiis que nolumus. Ergo huiusmodi passiones sunt
in parte intellectiva. Preterea quodcumque potest
non est agere et pati sed potius in esse
potest actiua. Nam a basilisco videndo
dicitur inficere mulier ... menstruata

uidendo inficit speculum ut p[atet] i[bidem] l[ibr]o
de sompno et uigil[ia] g[e]o [con]t[ra] i p[ar]te [con]si[ti]ua
no[n] e[st] ponenda a[ni]me pa[ssio] [con]t[ra] po[ten]cia acti
ua est nobilior q[ua]m passiua s[ed] po[tenci]e
uegetatiue s[un]t actiue qui[bus] nobi
liores s[un]t po[tenci]e [con]sitiue [et] [con]sitiue
s[un]t actiue [et] id[em] q[uod] p[ri]us p[ro]p[ter] po[tenci]e
r[ati]onales s[un]t [com]p[re]hen[siue] ad opposita
Delectacio at[tende] [con]t[ra]ria tris[ti]cia ergo
i p[ar]te intellectiua sit sp[eci]e delecta
ut p[atet] i[n] x [et]hi[corum] q[ui]a [et] sit i[n]
tristicia [et] passiones e[ss]e i p[ar]te int[ellecti]ua
S[ed] d[icen]d[u]m q[uod] ubi p[hilosoph]us i[n] te[x]tu de
opposit[is] actib[us] S[ed] q[ui]a s[cient]ia et
ignorancia q[ue] s[un]t opposita s[un]t i p[ar]te
a[n]i[m]e intellectiua [et] tu[n]c no[n] e[st] actus
q[uod] ubi p[hilosoph]us no[n] tam de actib[us] e[st]
intell[ectiu]is [con]t[ra] [com]p[re]hen[siuis] i ii[o] p[hilosoph]us
. . . [illegible] absencia et p[re]sencia e[ss]e
. . . [illegible] gubernator salutis
. . . [illegible] intellig[ib]ile
. . . [illegible] i p[ar]te intel
. . . [illegible]
. . . [illegible]
. . . [illegible] dolorum e[ss]e pa[ssio] s[ed] pass[io]
. . . [illegible] appe
ticia . . . [illegible] delecta[cio] et
alia q[ue] d[icuntu]r a[ni]me passiones . . .
. . . [illegible]
e ad qua[n]to s[un]t gaudium t[ri]sti[cia]
ergo passiones a[ni]me p[ro]cedunt gau
[et] t[ri]sticia s[ed] gaudium [et] t[ri]sticia
s[un]t i appetitiua ergo passiones a[ni]me s[un]t
e a p[ar]te q[ue] p[ro]cedit appetitiua
ergo passiones a[ni]me s[un]t i p[ar]te app[re]he[n]
siua q[uo]d appetitiua p[ro]cedit
. . . i [com]p[re]hen[siuis] appetitiue [con]si
tiue . . . [illegible]
[com]p[re]hen[siuis] [con]sitiue app[re]he[n]siue ergo
pa[ssio] no[n] e[st] tm i appetitiua s[ed] i app[re]
hensiua p[ro]p[ter] pa[ssio] p[ro]p[ri]e loquendo
. . . [illegible]
q[ui]a . . . [illegible] i p[ar]te intellectiua
. . . [illegible]
. . . [illegible] h[ic] [et] luxurie [et] indu . . .

h[ic] q[ue] casti[tas] . . . i p[ar]te supp[er]ior a[n]i[m]e
. . . pa[ssio] p[ri]mo motus appetitiue
[con]sitiue s[cilicet] app[re]he[n]sio[n]e [con]siq[uens] s[ed] ali
b[us] passiones a[ni]me existunt i
nob[is] ex aliquo . . . q[uia] [con]s[titu]u
app[re]hendimus p[ro]ut sit i[n] dru[n]dia
de tempore attu[m] tior de futuro
ergo . . . p[ro]ut e[ss]e i p[ar]te app[re]he[n]siua
. . . [illegible] i p[ar]te
p[ar]te appetitiua . . . [illegible]
p[ri]me alias passiones a[ni]me po[ssunt] spe[ci]es
s[ed] spe[ci]es e[ss]e i p[ar]te a[ni]me intellectiua
q[uia] s[un]t p[ro]p[ri]e i lymbo existentes
. . . mot[us] at p[ar]t[is] [con]sitiue
. . . [illegible] seperata ergo
passiones s[un]t i p[ar]te a[ni]me int[ellecti]ua
. . . i p[ar]te intellectiua
. . . [illegible]
. . . [illegible]
. . . [illegible] i p[ar]te
p[ar]te a[ni]me appetitiua [con]sitiua
. . . [illegible]
. . . [illegible]
. . . [illegible]
. . . [illegible]
. . . [illegible]
. . . [illegible]
. . . [illegible]
. . . [illegible]
. . . [illegible]
. . . [illegible]
. . . [illegible]
. . . [illegible]
. . . [illegible]
. . . [illegible]
. . . [illegible]
. . . [illegible]
. . . [illegible]
. . . [illegible]
. . . [illegible] passio
. . . motus appetitiue . . .
. . . [illegible]
. . . [illegible]
. . . [illegible]
appetitiua . . . [illegible]
loquendo e[ss]e motum alteracionis

ut dcm est ꝫ alteratio nō eñ i pte
aïe ſſitiua ut p̄z i vij phicoꝝ
paſſio nō di pte ſſitiua sꝫ nō
ddꝫ q̄ pa^o ꝓp̄e loquēdo nō ē nī i
appetitiua ſſitiua ut ex dua
bꝫ diffoib; paſſionis a dam̄ et
gg^o miſſeno poitꝫ appet q̄ p̄z
Dr em pa^o tripr ut pꝫ dcm ē
Vno^o cōit ſꝫ q̄ om̄e recipe eſt
pati et pa^o nō ē i q̄libꝫ pte aïe
nc tn̄ solū i appetitiua ſſitiua ſꝫ
etiā nō accipiēdo pa^o 3^d q̄m
th· de aïa q̄ virtutes aïe vegeta
tiue ſt actiue virtutes aïe ſſitl
oīs paſſiue virtutes aïe rōal
pti actiue ꝓp̄ie intll'u agete, et
pti paſſiue ꝓp̄ie intll'u paſſibile
hic at mo^o paſſionis quīnis q̄at
poñs apphēſiuis et appetitiuis
magis tn̄ q̄petit appetitiuis q̄
tn̄ opo apphēſiue ſit i rē app
hēſam ſꝫ q̄ ē i apphēdēte q̄ opo
at appetitiue ſit ad rē ſꝫ q̄ ē
i ſe ipa, q̄ recipi i apphēſiua
nīs h̄t de ꝓp̄e rē rei apphēſe
q̄uid q̄ recipi i appetitiua
de rōe rei appetibilis vn̄ vlꝫ
q̄ pficit intellectiua ē i intce
bonū nō q̄ pficit appetitiua
ē i rebꝫ ut dr i vj metħ3 e
Alio^o dr pa^o ꝓp̄e q̄ cōſiſtit i
abiecōe vnius q̄rij et alterius re
ceptōe p̄ viā trāſmutatōis, et h^o
mo^o paſſionis aïe q̄uenit nō p̄t
nīſi ex pte et h̄t dupr Vno^o ſꝫ q̄
vniť corꝫ ut forr et q̄pati^r corꝫ
paciēti paſſione corꝓalī, Alio^o put
vniť ei ut motor et ex opac
aïe ſit trāſmutatio i corꝫ q̄ quidē
pa^o dr alibi ut dcm̄ ē p̄g^o i
corl' pdca ptingit ad pos ſꝫ q̄
i eē aïe eradicatꝫ, et q̄ anima ſ

ee m̄ ſua ē for corꝫ et ad eē ei^9
aïe p̄mo ptinet, pt tn̄ h̄ pa^o
attribui alicui pōc tripl'r
vno^o ſꝫ q̄ i eē aïe eradicatur
et tn̄ oīb; pōc radicatur i eē
aïe ad oīs pōs ptinet p̄dca
pa^o Alio^o ſꝫ q̄ ex leſiōe corꝫ
corꝫ actus impeditur et p̄dca
pa^o ptinet ad oīs pōtēas
utētes orgaīs corꝓalib; q̄rū
oīm actus impeditur leſis or
gaīs ſꝫ indirecte, h^c mo^o p̄z
ad pōs orgaīs corꝓalib; nō
utētes ſ. intellectiuas inq̄ntū
accipiunt a pōs orgaīs utē
tib; vn̄ cōtingit q̄ leſo orgāo
cerebri ymaginatiue et intellectꝫ opo
impediri et ꝓp^r h^c q̄ intellectus indiget
fantaſmatib; i ſua opōne
3° ptinet ad aliquā pōm ut
apphēdētē ipām et ꝓp̄e ptinet
ad ſſum tactus Na tactus ē
ſſus corꝫ ex quīs cōpo^r al
et ſibi corꝫ p q̄ al corrūpi
pa^o ē i aliis tn̄ p ea ex opac
aïe trāſmutā corꝫ t i a po ce
dꝫ q̄ orgāo corꝓali adiungit
et eius corꝫ trāſmutatiōe et iō h^9
pa^o nō ē i pte intellectiua q̄ nō
ē alicuius orgāi corꝓalis actus
Nc itinē ē i apphēſiua ſſitiua
q̄ ex apphēſiōe ſſus nō ſeq^r
motus i corꝫ, nīſi mediāte appeti
ua q̄ ē immediatū mouēs, vn̄ ſꝫ
modū opōnis eius ſtatī diſpo^r
orgāum corꝓale ſ. corꝫ vn̄ ē
pricipiūm motus tali diſpōne
q̄ cōpetat ad exequendū h^c i
q̄ appetitus ſſitiuus inclinat, vn̄
i ira feruet, et i timore quodā
frigeſcit et cōſtringi^r et i ap
petitiua ſſitiua ſola aliis pa^o
ꝓp̄e inueni^r, virtutes ē aïe vegeta
tiue nīs orgāo utātur q̄ſtat q̄ nō ſt
paſſiue ſꝫ actiue, pa^o et magis
ꝓp̄e appetitiue pōc q̄petit q̄m
apphēſiue ut i pri dtm est/

et hec vnaro que magis proprie appetitiua concupiscibilis panis secundum quod concupiscitiua apprehensiua sicut et ipsa affectiua superior magis accedit ad propria eorum passionis quam intellectiua 3° non passio dicitur secundum quod tunc suscipitur sed quod quidquid aliquid cuiusque impeditur ab eo quod est bonus et hoc modo potius anime patiuntur sicut et appetibus actibus impediuntur quod quid aliquid in sibi potentiis anime totaliter cogitur dicendum quod sic ad loquitur de pane aliquem proprie dicta quaeunt consequuntur etiam post appetitiua concupiscibilis anime. Ad primum ergo dicendum quod vero ad tertio predicebam passione totaliter et ad omnibus passionibus passio prima pertinebat ad magis putare ceterum dicere radicam. Non autem quod passio alibi qualis potentia anime esse sicut est ipso dicto secundo. Ad 2m dicendum quod Augustinus loquitur quosdam platonicos quod Augustinus qui dicebat omnia in corpore esse ex carne passionum pertinere. Augustinus licet omnes quod est sicut ad iudicium esset corrupta passibilis esse haram passionum primum ex diatione dicti quod sine carne huius panes possunt tam secundum quod non ex carne tunc curabunt panibus afficitur. Ad 3m dicendum quod Augustinus quod non nocte large accipit per quo appetitu velle timor et gaudium ad hoc accipit per actibus voluntate similibus panibus in appetitu concupiscito existentibus. Est enim in quoque de sensualitate dicendum etiam ipsa voluntate quendam gaudium et tristitia et de hoc sed non ita quod sint panes proprie loquendo vel potest dici quod has passiones Augustinus quo nomine nominat in quo ex actu voluntate homo habitus voluntatis inducit, sed quod appetit quam sibi secundum inclinatione appetitus superior sensitiue quoque de sensualitate dicendum est vnius anime quod per ea subiungit, sicut vellet offendi in nobis hominis stathobus

illos afficiunt mutat et vertit. Ad 2m dicendum quod sensus non est mixta actiua sed passiua. Non enim dicitur mixta actiua quod habet aliquem actum quia omnis potentia enim sibi potentiis anime actione esset sed dicitur potentia ad quam actionem quam comparatur ad suum obiectum sit agens et passionis passiua non quod comparatur ad suum obiectum sit paneus agens. Sensus autem comparatur ad sensibile sicut passiuus ad agens eo quod sensibile transmutat sensum quod ad sensibile alterius consequitur transmutatio. Hoc est per actum in quo organum sensus habet aliquem qualitatem per quam immutationem non est a corpore vnde infectio in qualitate mixta perculum infecit vel quod basiliscus hominem videndo interficit non est per actionem, sed visio propria hic quod species visibilis recipitur in visu quod eiusdem pati vnius sensus potentia passiua est dicto est quod sensus ad agendum actiue non ex hoc sequitur quod in sensu nulla passio esse possit. Nec etiam prohibet respectu diuersorum eandem esse actiuam et passiuam. Dato etiam quod sensus quantum ad vim apprehensiuam aliquis panis esset capax non propter hoc excluditur quod in appetitiua sensitiua passio esse possit. Ad 4m dicendum quod quamuis actiuum sit semper passiuo nobilius tamen reuolutum id est non est tamen perficit aliquid passiuum aliquod actio nobilior est quam aliquod passiuum nobilior panis pati quod sit actio qua actiuum agit sicut passio qua mutatur passio dicitur potentia passiua et sensus recipitur ab aliquo malo est nobilior actio quam potentia negatiua agit in malum in mediatis qualitatibus elementaribus. Ad 5m dicendum quod ille delectatio qui est propter meritum per qualitatem intellectus sequitur est ad quantum quod oportet intellectus gentium ad quantum facit quod tantum quam esset si ad

ee non opt eo q intellit spcm
e grau spes eni cognoz et aia
quie nost ut dr i vij meth
vnde delecta non solu delz qd
intellit bou sz et delz q intellit mala
intellig^m^ int ipmuit e mala
bonu e intellectu, et delcia
intellctual quinno bz, Dr tu
tristiant dolor i pte int^ua ce
quit lod^o intellctu int q int
ad bonu notitiu nob iplr
qrtur notitia no e notitia
intellctu intelligi e intelligibs
101^a tristia vel dolor i gna
delectaroi int q q ce et fidq e
conueniens int tm intelligi int
Ad vij dd q po vocat sebz ad
gnaliq sibi ppo et aliq
tot s et omib aliis, q ei po
vocat sit sbm quioz actm
h ex alijs toce q om gnoz
lib e sbm, sz q psb eat ad gut
ab actobj stud e sbm, Na
les eni poe se detrmiat ad
vnu et lo phe q rodles pta
tes sed ad oppo, Ad vij dd
q absq gubnacoi b noe cta
submissiois naus vbp actu
intellg fremouet gubna
pna pp quana nus submissio
phieba, t sill intelli vno
ut absq no e tatstic b no
delectandi effs ei ppoztona
h ppozto tazs vn intellve
t no intellue q ptorie op
ponu scu delectandi et no
delectandi q sill se ptor na
at delectandi et tristandi q se
gna sicat accipia q est
quin intellig in tat sr error
nopt ce tatstic, quit error
estima e cuitab et error de
ltat sic tuitab, ut q gnosti ce
error q no e i dy psitedo mate
et itin error delta sin tlindo
sit, Ad ix dd q tristia et dolor
hmo dnt q tristia e q dapn

alibm ncipie est i apphesione
nocu^ti^ et cnatrn op oc appe
tulli q tu sm tne toib sz
dolor est pa^oz tovle vn aug
dr sz derr, dlq dolor m fratb
i coirb dr tio incip^t a lesioe
torb t tina i apphesioe s ig
tacty p q dolor e i s lii tacty
ut i apphedet, Ad v ddq
gaudiu et tristia seq pa^oz dr
a dani t a pho sz sb alio et
alio int^u, Dani et q q nis e q
ad hubu ppo b locu de pa^oe
torli q apphesacrat tristicia
et sbu exopl arat dolore phe
at ij et lo pcul dubio de
panib alibus voles q ad ob
panes aue seq gaudiu tristi
quetant exo t oset ur de actis
ut noriu, ulterius lou t quet
tenis at panes vasst ad
panes ecupisl tuina ut i
hoc desstulalt dr m e, vn
vestat q omb panes aue ad
gaudiu tristicia tinnen
Om at mentru int^tu se q
panes sit i apphesiua q pa^o
torl e i pa na torb panes
at aliis alie sit i cad pte
appeti^ua i q q gaudiu et tristi
sz tu q ad poes eq actq
sicat i actibz appetitiue
ordo est seq^t ex quibs
phe q panes alees ecut i ap
petitiua ubi e gau^ui et tristia
sz i apphesiua, Ad q dd q
ur ss q z cna uis apphen
nouet i me tris solu me
appetiua tio ad opom tu
appe^tiue apphesie no tuuta
tox q q ad dispoes males
nd sup i uciat mot q appetiue
q uestat ise tu sm ta tazs dis
ponet se ad ob e, vn q uu
nis apphesiua s tricia i mute sl

ci organo corporali non tamen ei sibi passio
ipse loquendo quia tamen sensum ad consequens
non tamen sensum vita organum corporale
ipse loquendo aut spirituali immutatione
quia species sensibilis recipiuntur in
organis sentiendi sine materia
ut dicitur ii de anima, et ad xii dicendum
quia quamvis ex parte intellectiva
quis ad abiciat et ad recipiat hec
tamen non contingit per viam transmutationis
ut contingit receptio et abiectio fiat
hec per se simpliciter infusionem quia ad
huius infusionem in instanti enim
infunditur gratia per quam subito ex-
pellitur culpa; Alteratio et quod fit
de nigro in album vel de igno-
rantia ad scientiam attingit ad
partem intellectivam per accidens per se
consequitur transmutationem in parte sensitiva
ut patet in vii ethicorum Et hec enim quod sit
aliqua transmutatio in parte sensitiva
subito resultat aliqua perfectio
in parte intellectiva ut sic id quod fit
in parte intellectiva sit terminus trans-
mutationis in parte sensitiva consequentis
sicut illuminatio est terminus motus lo-
calis et generatio simpliciter alterationis et
hic intelligendum est quantum ad huius
acquisitiones, et ad xiii dicendum quod ex
aliquo apprehensionis per intellectum potest sequi
passio in appetitu inferiori dupliciter
uno modo in quantum quod intellectus vel per in-
tellectum fortis imaginatio particularis
et motum inferiorem appetitum
sicut cum intellectus credit et accipit
intelligibilis futuras penas et
causat fantasma fortis imaginationis
particularis et movet inferiorem appetitum
in magnitudo concupiscentie et
timore [illegible] alia huius ex quibus
passio in appetitu sensitivo in quantum
ex apprehensione intellectus immo appetitu
superior ex quo per quandam ab-
undantiam vel per imperium et ap-
petitus inferior quo movet et ad xiiii
dicendum quod species que anima separata
non est passio huius huius sed aliud actus

ut ex predictis patet et ad xv dicendum quod ex
beatificatione illa perfectione intelligendo
nichil ad hoc potest quin quod in parte
intellectiva sit passio sed quod omnis
receptio passio dicitur et ad 16 dicendum quod
passio dicitur cum motus ex aliquo
receptio in ad receptivum non autem
ex aliquo operatio in ad operatum Et cum
ex aliquo in actum est motus ex aliquo in
actum et ad xvii dicendum quod intelligere dicitur cum
pati quando loquendo de passione pro
receptione passio est et ad xviii dicendum
quod passio a de quo loquitur dyonisius est ad
quam affectio ad divina que habet
magis rationem passionis quam simpliciter
apprehensio ut ex predictis patet, ex
ipsa enim amore affectio provenit
manifestatio cognitionis sicut dicitur Johannis xiiii
Si quis diligit me diligetur a
patre meo et ego diligam eum et mani-
festabo ei meipsum

Quarto queritur utrum secundum quid attendatur
contrarietas et diversitas in
anime passionibus et videtur quod non sit bonum et
malum, audacia enim timori opponitur
utrumque tamen non passio est respectu mali, Et
hec quia timor fugit audacia aggreditur
ergo contrarietas passionum anime
non est bonum et malum, preterea spes
desperationi opponitur, utrumque non est
respectu boni quia est spes totum quod
expectat desperatio autem de quo
tunc diffidit, ergo contrarietas pas-
sionum anime non est bonum et malum,
preterea damascenus ii libro et gregorius nissenus
distinguunt passiones anime per presens
et futurum et per bonum et malum ut
de bono futuro sit spes vel desi-
derium de bono presenti voluptas
vel delectatio, similiter de malo
futuro timor de presenti tristitia, hec passiones
[illegible] per actus se habent ad bonum
et malum, secundo diversa passionum anime
non attendit secundum bonum et malum, preterea
augustinus xiiii de civitate dei distinguit
inter tristitiam et dolorem quia tristitia est anime,

dolor vero corporis qui etiam ad rationem
boni et mali non pertinet. Gaudium etiam
quod partes eius sunt exultatio gaudium et
tristitia delectatio iocunditas et hy-
laritas circa quandam habent
alias utilitates duo istorum con-
veniunt ut patet supra xxxv gaudium
et letitia obtinebunt. Augustinus
ista omnia respectu boni dicuntur
vult quod bonum et malum passiones
[illegible] non diversificaret. Per Damascenum
distinguuntur .x. species tristitie
que sunt accidia achos invidia
[illegible] pertinent quibus est et pena que omnia
respectu mali dicuntur. Gregorius etiam quod partes eius
proprie distinguit sex species
timoris s[cilicet] segnitiem erubescentiam
verecundiam admirationem stuporem
et agoniam qui etiam ad passionem
circa non pertinet. Gregorius etiam quod partes eius
per duos .x. c. de cetero zelus
[illegible] quod utrumque est passio
respectu boni et etiam quod partes eius
quod actus distinguuntur per obiecta
passiones autem actus sunt actus appe-
titive virtutis quorum obiectum est bonum
et malum ergo passiones per bonum
et malum distinguuntur. Per philosophum
in ii° ethicorum passiones autem sunt ad quas
sequitur gaudium et tristitia. Gaudium et
tristitia distinguuntur secundum bonum et
malum ergo bonum et malum distinguunt
passiones. Respondeo dicendum quod in passi-
onibus anime est duplex distinctio invenitur
prima quidem est quod diversitas generis
importat ad diversas potentias anime
pertinentes sic distinguuntur pas-
siones concupiscibiles a passionibus
irascibilibus. Vero autem huius distinctionis
passionum sumitur ex ipsa ratione dis-
tinguendi potentias. Concupiscibiles enim
sunt in quo est delectabile per obiectum
concupiscibile est delectabile simpliciter.
Irascibilis vero ad arduum ut aliud
in passiones ad concupiscibile pertinet
in quibus importatur ordo ad delectabile

simpliciter absolute vel ad eius contrarium
vero ad concupiscibilem vel irascibilem
quod ordinatur ad arduum vel contrarium
et appetit circa me desiderium
spectat enim desiderium debet secundum quod ap-
petitus movetur in aliquod delectabile. Species
vero dicit quandam elevationem appetitus
in aliquod bonum quod est arduum
vel difficile et similiter est de aliis.
Secunda vero distinctio passionum autem est qua
distinguuntur quae sunt eiusdem po-
tentie et quia quelibet distinctio in
passionibus concupiscibilis secundum duo attenditur
primo secundum contrarietatem obiecti distin-
guuntur gaudium quod est respectu boni a
tristitia que est respectu mali. Alio
secundum quod ad idem obiectum concupiscibile
ordinatur secundum diversos gradus
considerationis in processu appetitiva
motus. Quia primum delectabile per ap-
petitum imprimitur aliquid secundum quod ap-
prehenditur ut similiter ut gravitas et
levitas hec est prima passio amor qui est ca-
usa in forma quadam appetitus ab
ipso appetibili. Unde amor dicitur
quedam unio amantis et amati.
Id autem quod sic aliquid coniunctum est
quod ultimo ut fore aliquid coniungatur
ut amatus sic profunditur ex actio
et nascitur prima desiderii quod cum
tum adeptum fuit in re generat
gaudium. Ergo primo est in motu
concupiscibilis est amor secundum desiderium
et ultimum gaudium. Item per contrarium
ista sunt accipiende passiones que
ordinantur in malum. Ut odium contra
amorem, fuga contra desiderium,
tristitia contra gaudium, passiones vero
irascibiles ut in alia que de omnibus
oriuntur ex passionibus concupiscibilis
et terminantur ad easdem. In irascibilibus
inveniuntur distinctio aliquorum conformis
distinctioni concupiscibilis et ultimo est
eius distinctio per hoc vero quod ipse obiectum
excepto quod eius concupiscibilis est distinctio
quod distinguuntur per bonum et malum.

vel p delectale et qnuy et ity s
hitu vealr tu hitu, Sz ppa
distinctio ypig wasci est ut
pancs eq distinguar s ex
cedes facultate appetentis
uel no excedes et hec s extiaz
Ista enim inde distinguo
arduum sicut dico pse, pt g°
pa° inasci. uel re tu boni ee
uel re tu mali, sive tu boni
hity uel no hity re tu boni hitu
nulla pa° pt ee inasci qz
bonum ex q° ia posside nz
difficulte mgit possidere
vn no salua i vo ardui
Repetu at bonu nodz hitu
q° vo ardui salua pt diffi
culte quidi siquidz i bony
extimer ut excedes facul
tate sic fa desp paz, siud ut
no excedes fa spem, siud
eosider motq wasci i mali
hec ei dupr sicut malu nodz
hitu qz quide extima ut
ardui mgintu difficile e
uitari, uel ut ia hitu sine
quietu qitiy vez ardui
het mqny estima diffile
repelli, Si at r tu mali
nodz putt siquidz i malu
estime ut excedes facul
sic fa paz timor, Si at
ut no excedes sic fa paz
audacie, si at malu ut pus
ad extima ut no excedes
facultate et passioz vcfa
lent excedes et nulla
paz fa i wasci, sz i sola
cupisci, maz pa° tristic
distincto q° i q accipi s di
uisos gradq accipeo bimo
tu appetito noe ea aliq
qvietate qz h panes dnit
sicut psimt et impsimut pzi
desidio et gaudio, s distic°
q es qnic te obi ppe fa ipa
qnic te, vnu concupisci pa
ue accipit s bonu et malu
ut gaudiu et tristia, amor et
odiu, in wasci uo pt accipi
dupx qnietas vnas distic
ppi obis s excedes facult
et no excedes et sic qua spes
et despacio, audacia et tior
et h convictas e mags ppa
Et h aud e s dnam obiti co
cupiscil i s bonu et malu p
que mor, spes et timor qnic
hvenide, ira aud ueut no
pt hoc passionz qnia s q
uictat e boni et mali qrvetu
boni putt ud e aliq pa° i
wascili, Sild u s qvictatu
excedet facultate et no
excedet qz malu facult ex
cedes nulla paz i wasci fa
ut dem e, yuu et ceciclas pa
wasc h het ppiu qz eiu e qvey
Et ia uo dria pam aut q
actia q qud dupx actit
vno° s intesionz et remissioz
sic zelq impotat intesionz
amor, furor intesioz ire
Alio° s males dnas boni et
mali, sic dnut int et mudia
q sto spes est sic Na inudia e
tristia de ppspite aliena
mgintu estima malu ppu
inlud e tristia de adu si te
alicam mq° ry estia ut ppriu
malu et e ti alijs qda gsidet
Ad pru go dd q i wasci obiu
no e bo ny et malu abso te s
addita ti sti ardnitate
yuno solu i coz panibz e
qnictas p bonu et malu sz p
dnas q distiguit ardnita
t bono qnt malo Et p h pz
solo ad zm, Ad zm dd q pus
et futy accipiu ut dnic ad
distiguedas aie pos s q futy

nali e quietu reale, put ut
etiam quietu pfectoru nec est
motus appetitus et ideo quod e reale
quietu et ideo unu futuru et put
b faciat aliqm destitutoe
passum ultimum tn quiescere sit
sicut pfectum et impfectum, Eccl
x. dicit q dolor sicut ipse accipit
no dicit quod putamus aic pa
qui ht ex pte aicu appheo
tive eni dolor est lesionis
que quide lesio e ex pte corpis
et ideo angus ibi sicud quiete
tado de passionibus aic maliuit
ut in noie tristicie ex dolore, tristi
tia eni pfecte ipa appetitiva
ut ex dictis pz. Eccl v dicit q de
lectatio et gaudium eodem modo distinguuntur
sicut tristicia et dolor. Nam delectatio
est ht ex pte corpis quietem
quiete, ex pte no aic est
illius quietis. Et sic delectatio
spualis ht quidam reale quietem
quietis cu quiete et pter ipm
illius quietis, unde plo diffi
niens delectaoe est dixit q
delectatio est motus quo tum/
Ideo diffiniens qualiter de
lectationem dixit q delectatio e opo
nal hic non impedita ppa
enim opa generis e et genus quiet
tu q delectatio p ic [illegible]
et delectatio ut tangit incipit a co
quietoe reali et pfecte ipsa ex ap
phensione, gaudiu uo incipit
apphensione et terminatur in affectu
unde delectatio e media ea gaudium
sic dolor tristicie, gaudium uero et
leticia et tribus dicit actualis
intensionem et remissionem. Nam
alia dicit quedam gaudij inte
sionem q quide intensio attendit
ut sic intiore dispositione et leticia
quia aptat intiora cordis dilatat
Unde omni leticia q leticia, ulterius q
intensio gaudij intiore propter et

quedam extasi sicut et exultatio
Unde enim exultatio ex h q
gaudium intus quodam exit
exiliit, q quidem exultatio attendit
ut sic intensiores multas quod quod p
appetit affectus indicia p
pinguit e eo ad vi ymaginatu
et ethyladias et sic ex in
tensione intiore gaudij dis
ponitur et ubi ait ierat et iocu
ditas. Eccl vi dicit q species tristicie
qs damus pdit sicut quidam ma
tristicie attentes et tristicia quidam
dividunt actualibus sic intensionem
motus et sic ipsa intensio co
sistit in intiori dispone dicit
accidia q e tristicia aggravans
torpore ad age liberatus est q
pvenit ad extiore dispone
ht e athos que e tristicia uocis
ausente. Ex pte uo obiecti sic
quidem tristicia alio e reputatur ut ppu
malu, et si quidem bonum alterius
reputatur ut ppu malu e ut
invidia. Si uero malu alterius
ppu malum reputatur e ut misericordia
huiusmodi non addit tristicia
aliqm spalem ronem ut sit ab
se de malo ppio, et ideo a dam
pmittitur. put tamen multi mot
tristicie assignari si considerentur oia
q actualiter sequntur ad malum
q tristicia sa. Eccl vij dicit q
cautior sit quedam passio ex nocivo
apphenso ut excedente facultate
pvenientis dividitur alium mot
timore sicud ratione talium noci
uorum, q quidem triplicibus ad appe
titum e pter refert. Uno modo uere uero ppe
opationibus et in quo ipsa opatio
timetur ut laboriosa e sicut ignavia,
in quantum uero timetur ut turpis
e erubescentia q e timor in turpi actu
2o respectu qui micoris put aut
cognoscitur apphensio ut excedens
quod modo 3o ex consideratione apphensio ut sit
varia et ut nociva, quod ut excedat

concomitantur contingit ut propter eius magnitudinem. Tertia est admiratio quae est timor ex magna imaginatione, ut propter eius inconsuetudinem. Quarta est stupor qui est timor ex inassueta imaginatione. Quinto damnum. Secundo respectu passionis quae est ab alio quaecumque passio potest timeri ut videlicet turpitudinem. Et sic est erubescentia quae est timor in exspectatione de quiescentibus ut videlicet quietis ut de lesionibus. Tertio agonia per quam homo timet ne aliquod infortunium incidat. ¶ Ad viii dicendum quod zelus addit super amorem quandam intensionem eius et amor dicitur cum non patitur consortium. [illegible] limitatio.

Quarto quaeritur utrum spes timor gaudium et tristitia sint quatuor principales passiones [illegible] in quo non quod angeli [illegible] de [illegible] et principales passiones ponit cupiditatem loco spei quia ex ubi(?) [illegible] accipit [illegible] quia habens principales passiones de quibus dixit. Hinc homines cupiunt metuunt gaudent dolent. ¶ [illegible] quanto est ad perfectionem [illegible] principales [illegible] secundum motum audaciae perfectior quam motus spei ut patet [illegible] maioritate [illegible] finem obiectum tendentes ergo audacia magis [illegible] principalis quam spes. ¶ [illegible] denominatur a principaliori secundum [illegible] irascibilis ab ira denominatur ergo ira deberet computari inter principales passiones. ¶ [illegible] concupiscibilis respectu futuris [illegible] desiderium non posuit passionis sicut irascibilis est passio respectu futuri [illegible] concupiscibilis secundum passionem quam concupiscibilis respectu futuri est desiderium non posuit passionis principalis ergo nec timor et spes quae [illegible] respectu futuri irascibilis. ¶ [illegible] principale dicitur [illegible] quod [illegible] principaliter existit principaliter [illegible] [illegible] et [illegible] aliquis passiones est secundum [illegible] quaedam passiones amor est prior ex quo oriuntur omnes aliae passiones [illegible] amor deberet poni principalis principalis.

[illegible] passiones [illegible] [illegible] principaliter [illegible] aliae dependent, sed a gaudio et tristitia omnes aliae passiones dependere videntur. Nam a passione concupiscibilis gaudium et tristitia [illegible] [illegible] ergo hae duae passiones tantum scilicet gaudium et tristitia sunt principales passiones tantum. Sed dicendum quod gaudium et tristitia sunt principales concupiscibilis, spes autem et timor sunt principales irascibilis. Sed contra [illegible] de [illegible] concupiscibilis gaudium et tristitia de concupiscibilibus. De irascibilibus dolor et spes, de [illegible] timor oriuntur, [illegible] irascibilis ponitur spes desperatio [illegible] timor audaciae. Sed ex parte concupiscibilis ponuntur duae principales passiones scilicet gaudium et tristitia ergo ex parte irascibilis debent poni principales scilicet spes et desperatio et timor et audacia. Sed contra quod dicit [illegible] de [illegible] quadripartita [illegible] [illegible] de eo quod amat gaudet quod [illegible] de eo quod [illegible] [illegible] dolet et dolor [illegible] metuunt ergo haec est quod principales gaudium dolor sive tristitia spes et timor, propter hoc quatuor principales passiones [illegible] de consolatione: gaudia pelle, pelle timorem spemque fugato nec dolor adsit. [illegible] quod [illegible] sunt principales [illegible] principales [illegible] passiones scilicet tristitia gaudium spes et timor ergo [illegible] principales [illegible] quae aliis [illegible] est [illegible]. Circa [illegible] passiones [illegible] sunt in parte appetitiva [illegible] passiones [illegible] erunt quae [illegible] ex obiecto appetitive [illegible] quod quaedam obiecta sunt bonum et malum [illegible] erunt quae [illegible] [illegible] aliis [illegible] ut quod aliqua passio [illegible] ex bono [illegible] malo [illegible] [illegible] ut [illegible] ex bono et malo [illegible].

quae quidem ex actibus non potest esse primum
inde ut videtur praesupposito contrario
consequens sic procedit primo sic duo dicuntur
quia iam per actibus iam per potentiam procedunt
ex quibus quidem locum actibus ex bo-
no proveniunt passiones, passio quae procedit ex
bono secundum quod est bonum per actibus
prima quae provenit ex bono secundum quod est
malum et cognoscitur et intelligitur de
malo, bonum autem secundum quod est bonum al-
licit et ad se trahit, unde si aliqua
passio sit appetitus tendentis in bonum
erit passio procedens ex bono, sed
repellere appetitum est proprium
mali in quantum est malum, unde si
aliqua passio sit motus boni per quam
bonum refugiatur passio erit ex
bono procedens secundum motum apprehendi-
tur aliquid malum et cognoscitur et
intelligitur de malo quae prima passio
procedens provenit ex malo quae con-
sistit in fuga mali, illa autem per
actibus quae consistit in accessu ad
malum, patet in qualibet aliqua passio
procedens ex bono ut malo oritur
Gaudium quoque quantum ad ultimum et con-
secutionem finis tanto est prius in
intentione appetitus ideo est passiones
non praesupponentes aliis ex bono
ut malo oriuntur quae consistunt in
consecutione finis et ceteris praesup-
ponentes oriuntur aliae, gaudium vero
et tristitia ex ipsa consecutione boni
ut mali proveniunt et procedunt Nam
gaudium provenit ex bono in quantum
est bonum, et tristitia ex malo in quantum
est malum et similiter de aliis passionibus
concupiscibilis procedunt ex bono ut ma-
lo proveniunt, quod contingit ex hoc
quod obiectum concupiscibilis est bonum et malum
secundum absolutam rationem sed tamen aliae pas-
siones passiones concupiscibilis praesupponunt
gaudium et tristitiam per modum
... bonum concupiscibile ... efficitur
amatum et desideratum ... apprehen-
ditur ut delectabile, malum ut odio-

sum et fugiendum in quantum apprehenditur
ut triste abstrahit secundum ordinem appe-
tendi gaudium et tristitia sunt posteriora
quam in ordine exequendi
vel generandi sunt posteriora. In irasci-
bili autem non omnes passiones procedentes
consequuntur ex bono vel malo
sed quaedam procedunt et quaedam per actibus
quod contingit ex hoc quia bonum et
malum non secundum absolutam rationem
sunt obiectum irascibilis sed secundum quod appo-
sitionem arduitatis secundum quam et bonum
repudiatur ut excedens facul-
tatem et in malum tenditur prout est
possibile repellere ut substineatur non oportet
quod iterum in irascibili aliqua passio quae ex
bono vel malo consequatur
alia praesupposita, bonum enim
per quam habitum est nulla passio in
irascibili facit ut ex dictis patet. Malum
vero praesens facit quandam passionem in
irascibili secundum non procedentem sed per actibus
motum. Et in malum quoddam praesens
tendit ut repellendum et susti-
nendum sicut patet in ira. Sic ergo patet
ex dictis quod quaedam passiones sunt quae
primo procedentes ex bono et malo
oriuntur ut gaudium et tristitia
quaedam autem quae procedunt secundum non post sicut
aliae passiones concupiscibilis et
hae duae irascibilis timor et spes
quarum una dicit fugam mali, alia
accessum ad bonum, quaedam autem
non procedunt nec post sicut aliae quae sunt in
irascibili ut desperatio audacia
et ira quae dicunt accessum ad malum
vel recessum a bono. Sic ergo
principalissime passiones sunt
gaudium et tristitia, timor autem et
spes sunt principales in suo genere quia
non praesupponunt aliquas passiones
in potentia quae sunt in irascibili, aliae vero
passiones concupiscibilis ut amor et
desiderium odium et fuga si sint
ex bono vel malo non sunt tamen principales
in suo genere cum praesupponant alias
in eadem potentia et non proprie di-
cuntur principales iam simpliciter iam in genere

restat quod sole sunt passiones prin-
cipales gaudium tristicia spes et
timor. Ad primum ergo dicendum quod cupi-
ditatem ut desiderium precedit alia
passio in eadem potentia scilicet gaudium quod
est eius desiderandi unde non oportet esse
principalem passionem. Spes autem et similiter post
illa passio non tamen in eadem po-
tentia. Sed irascibilis ... nam
passiones irascibilis oriuntur ex pas-
sionibus concupiscibilis ut in aliquo conve-
niente sunt principium esse passionem principalem
[illegible] quando potest desiderium vel
cupiditatem [illegible] spes [illegible]
[illegible] natura passio est
[illegible] bonum [illegible]. Ad tertium
dicendum quod audacia non oportet esse prin-
cipalem passionem. Oritur enim ex malo patienti
[illegible] sit respectu mali per viam
aggrediendi audax enim ag-
greditur malum in quantum estimat
victoriam et repulsionem mali esse
quoddam bonum et ex hoc bono spe-
rato audacia oritur et subtilius con-
siderando ... spes audacia prior
[illegible] ut salvetur
[illegible] audaciam causat. Ad
tertium dicendum quod ira et oritur ex malo
patienti [illegible] iratus videtur
tamen mali et illati bonum esti-
mat et causat tendit unde spes
vindicte quidem [illegible]
ad ledendum ab eo [illegible]
vat vindictam [illegible]
tur sed tristia solum ut timet
[illegible] sicut rustici
[illegible] non oportet
esse principalem passionem presupponit enim
non solum tristiciam que est in concu-
piscibili sed et spem que est in irascibili.
Denominatur autem irascibilis ab ira [illegible]
[illegible] passionum que sunt in irascibili.
Ad decimum dicendum quod passiones que sunt in irascibili
respectu futuri oriuntur ex passionibus
quodammodo in eadem vi existentibus
[illegible] passiones que sunt respectu futuri
in irascibili non oriuntur ex aliquibus

passionibus respectu preteriti in eadem
potentia existentibus sed existentibus in alia po-
tentia ex gaudio et tristicia unde non est
simile. Ad quintum dicendum quod in via executio-
nis [illegible] amor est prima pas-
sio [illegible] gaudium et pas-
sio amor est [illegible]. Ad sextum
dicendum quod amor est passio [illegible]. Ad septimum
dicendum quod gaudium et tristicia sunt inter
alias principalissime [illegible]
[illegible] spes et timor in suo genere sunt
principaliores ex dictis patet. Ad octavum
dicendum quod liber [illegible] sit [illegible]
non imposuit nobis [illegible] ut ea
[illegible] recipiamus [illegible]
[illegible] expressa [illegible] spes
non est concupiscibilis sed irascibilis
tristicia non est in irascibili sed in con-
cupiscibili. Quod tamen oportet [illegible]
[illegible] dicit [illegible] de [illegible]
[illegible] nomine concupiscentie
et ex hac voce concupiscibilis omnes
passiones ordinatas in bonum
attribuit potentie. Iram autem que ex
aliquo malo illato [illegible]
passiones que respectu mali sunt
irascibili attribuit potentie et sic
attribuit irascibili tristiciam et con-
cupiscibili spes. Ad nonum dicendum quod [illegible]
[illegible] passionum irascibilis sed
facultatem excedentes et non exce-
dentes facit aliam passionem per actum
[illegible] ex bono vel malo excedens
enim facultatem inducit ad re-
cessum non excedens autem induci-
ad accessum. Et ideo si tunc [illegible]
considerantur in bono in passione quod [illegible] ex-
cedenti facultatem per actum
ex bono [illegible] sicut [illegible]
malum [illegible] per actum quod [illegible]
id quod est facultatem non excedens.
Unde in irascibili ponuntur [illegible] princi-
pales passiones quod sunt due [illegible]
[illegible] spes et desperatio vel
audacia et timor sicut [illegible]
concupiscibili gaudium et tristicia.

Septo [illegible] passionibus
[illegible] quod sic [illegible]
[illegible] precepte

inducimur ad gaudendum timendum
dolendum et ad alias huiusmodi passiones
ut Augustinus dicit xiiii de civitate dei; ergo
passionibus meremur. preterea Augustinus in eodem
libro huius passiones cum non sint sine
nostre voluntatis motu ad statum non
sed actibus nostris mereri possumus
non solum meritorie sed et laudabiliter ergo et
huiusmodi passionibus propter passiones anima-
les plus accidunt ad rationem vo-
luntatis quam corporales sed per passiones
animales aliquid est in nobis quod
corruptis et in vasis obedient vo-
luntati passiones autem corporales non sed pas-
siones corporales sunt multo dicuntur per
in viribus qui passionibus corporalibus autem
sola merentur, ergo multo
fortius passiones animales sunt meri-
torie. Sed dico quod passiones corporales
sunt meritorie in quantum voluntarie sunt
sed quando passiones dupliciter primo preter et
contra eo qui numquam passive qui
tum non habet materialiter passio
corporalis meritoria non solum
quod involuntaria sed et sic que actualiter
accepta; propter id ad cognitionem
intento premii est meritorium passive
et non solum malum sed ad intencionem
passionis corporalis sententiam premii
quanto quis magis patitur tan-
to gloriosius coronabitur ut dicitur scripta
ergo passionibus meremur et non solum
meritorie, propter hugo de sancto victore dicit quod
passiones hec que operantur nobis in suo
opere augent et sancta ad meri-
tum operis exterioris et sicut in passione per
nos augetur ergo passio sancta ad meritum
et ideo quod passionis per eum meritum in eo
constat et interior fortiori et com-
pletiori ad meritum pertinet quo
nos fortiores et gloriosiores enim
Sed passio in quantum involuntaria est obvia
nostre et non determinat quis for-
maliter ergo fortius ad meritum per
ipsa passio propter aliquas quas fortes magna
gravia sustinuerunt atque in viribus
unde decies dicitur quod loquitur tercius
martinum tunc passio quendam meri-

sit bonum spacio finita et tunc pos-
sibilis non debet aureolam meri-
quod ipsa passio corporalis meri
dubitatum propter super iustificatio
Unde quamdiu existimate
fortes meruit dicitur gloria tribulatio in passione
iusticia augetur in futuro secundum
augetur in merendo. ergo tribulatio
sit passio passio meritoria est
probat idem quod propter quod dicitur in propria per-
sona atque tum dum mortis sancti
Dicitur autem quod passio est quod per eos dig-
nitatem at laborem est premium quod
laboribus merentur ergo passionibus pos-
sumus mereri. Sed dico quod pas-
sionibus meremur in quantum sunt voluntarie
Sed quod est quod lucia dixit si invi-
ta violari fecerit castitas
in duplicabitur ad coronam
Ipsa passio ipsa corruptionis quod
invita fuisset ut fuisset ei meritoria
contra et passio non merita solum
quod involuntaria propter difficultates
quod de vita tenenti quod per extra
quod magis dicit in iiii sententiarum disputatione
quod habet in statu innocentie non meruerunt
bona quod non impellebat ad
malum nec ad retrahebat
a bono Unde passiones dif-
ficultatem afferunt in opere
et ad meritum faciat propter ea
quidam passio est ea autem mereri possumus
et fortius cum sit in parte meriti
ut per timorem i quando per
meritum cognoscit sic peccatis
eternis ergo passionibus possumus
mereri propter premium videtur merito
sed premium non solum etiam in anima
sed et corpore ergo meritum consistit non
solum in actione sed in passione
propter ubi est maior difficultas
ibi est maior gradus meriti
Sed difficultas maior est
passionibus quam in operationibus non
ergo passionibus sunt magis meritorie
quam actibus non est tunc sunt fortiora
meritoria propter virtutibus fortiori
meremur sed quando passiones a fortibus
potuerunt virtutes ut meritum premia
quidam et a philosophis potuerunt laudabiles

z medie^tes in t[em]p[er]itia e[st] ma
ut mo[n]e[ta]m dia z memes[ur]es a
ph[ilosoph]o i 2° eth[icorum] q[uia] totu[m] ad utu[m]
ptinet g[ener]o[aliter] paru[m]b[us] fortu[n]
tu[r] m[er]it[is] p[ro]m[er]etur demeritu[m]
cu[m] sint cirqi eo[rum] gne sut
s[ed] i g[e]n[er]e pau[m] ma[teri]e de m[er]itu
na p[ri]m[u]m mot[us] qui s[un]t pcca
pa[ssi]o[n]es qd a[utem] s[un]t ma[teri]a z a[n]i[m]a
s[unt] q[uo]d a[utem] pa[ssi]o[n]es q[uan]ti in iti[o] a ca
pitalia pon[un]t[ur] ap[osto]l[us] z vo[cant]
pcca na[m] q[uod] pa[ssi]o[n]es i[n] no[m]i[n]e
appellat g[ener]o z paru[m]b[us] m[er]e[n]t[ur]
S[ed] q[ui]n[a] pt ee m[er]itoriu[m] nisi q[uod] e[st]
i nob[is] q[uia] s[i] aug[men]t[um] nob[is] e[st] qua
pc[i]a z vt[ut]e p[er]u[en]it s[ed] passio[n]es
no[n] s[un]t i nob[is] q[uia] n[on] d[e]t aug[men]t[um]
v[ir]tu[tis] de ti di paru[m]b[us] t[e]n[er]eti
t[e]n[e]d[un]t[ur] g[ener]o paru[m]b[us] n[on] m[er]e[n]t[ur]
n[ec] p[ec]i d[e]q[ue] e[st] paru[m]b[us] m ad no[n]
no pt ee m[er]itoriu[m] tu[m] m[er]itu[m]
ex no[n]t[r]e dep[e]n[e]deat s[ed] pas
sio[n]es n[on] p[ro]ced[un]t act[i]u[m] no[n]
tu[m] sint i pt[e]s[ta]tia act[us] at
no[n] i pt[e]m[in]t[u]r [in]t[er]ua ui[n]t ua no
p[e]s a s[ci]tia actu[s] g[ener]o pa[ssi]o[n]es
tu[m] n[on] p[ot]u[er]it ee m[er]itorie p
q[uan]ti m[er]itu[m] e[st] laudabile s[ed] pas
sio[n]ib[us] n[on] laudam[ur] nec vitupa[mur]
m[er]e s[ed] p[ri]mi 2° eth[icorum] g[ener]o passi
o[n]ib[us] n[on] m[er]e[n]t[ur] p[ro]pt[er] d[icitu]r su[m] maior
efficacia ad m[er]end[um] q[uam] i nob[is]
s[ed] x[ristu]s sua pa[ssi]o[n]e no[n] m[er]uit g[ener]o
n[ec] nos passio[n]ib[us] m[er]em[ur]
p[ro]b[a]o m[er]e[n]t[ur] m[er]ere e[st] de no
suo suu[m] face[re] ut de m[in]us suo
face[re] magis suu[m] s[ed] x[ristu]s no[n] po
tuit facere de no[n] suo su[m]
n[ec] de mi[nus] suo magis su[m]
q[uia] a p[ri]mo i[n]stanti sue co[n]cep
tio[n]is e[st] p[er]f[e]c[t]issi[m]e d[e]b[it]a q[ua] c[on]
cedit sub m[er]ito x[ristu]s i[gitur] pa[ssi]o[n]e
n[on] m[er]uit S[ed] dico q[uod] m[er]uit
faciedo de suo p[er] m[od]o plib[us]
mo[d]is S[ed] q[uia] dup[lex] vi[delicet] h[abe]t
s[ed] maiore obligo[n]e g[ener]o s[ecun]d[u]m
z dup[lex] r[ati]o[n]e d[e]bit[i] s[ed] magis

debitu[m] S[i] g[ener]o x[ristu]s no[n] potuit d[e]
facere ad magis debitu[m] z[e]t
potuit face[re] ad plib[us] mo[d]is
debitu[m] p[er] difficultat[e]s volu[n]
tatu[m] d[i]c[it]u[r] m[er]uit cu[m] g[ener]o m[er]itu[m]
dicat vo[luntatis] la[bor]io[sa] v[ir]t[u]i q[uod] diffi
cult[a]t[e]s m[er]itu[m] di[minuat] dimi[n]uat
s[ed] pa[ssi]o[n]es difficult[a]te fac[iunt]
g[ener]o d[icitu]r m[er]itu[m] magis q[uod] ad
ad m[er]itu[m] p[er]ue[n]it x[ristu]s no[n] d[ebe]t
q[uod] pa[ssi]o[n]ib[us] no[n] m[er]e[n]t[ur] p[ro]pt[er] s[ed]
p[ro] actu[s] s[i] ip[s]e accipiu[n]t
tu[m] v[el] r[espe]ctu m[er]e[n]dib[us] di
ca[m] ip[s]e m[er]e[n]t[ur] e[st] ad e[st] acq[ui]re[n]
p[re]m[i]tt[itur] de q[uo]d qui[dem] no[n] fieri
tu[m] ad da[n]d[u]m q[uod] e[st] c[on]dig[nu]s p[ro]pi
q[uod] m[er]e[r]i dicimur Da[tur] e[n]i[m] no[n]
q[uod] m[er]e[r]i v[e]l d[e]b[e]t q[uod] m[er]e[m]ur e[st] q[uo]d d[icitu]r
possu[m]us su[m]ere[n]t d[icitu]r m[e]ro[r]
sum[us] sui[s] ut d[icitu]r m[er]e[r]i
actum p[er] no[n] te no[n] solu[m] i[n] o[mn]e
q[uan]tu[m] m[e]l[io]r e[x] no[n] te elicim[us]
ut dilig[ere] z velle s[ed] z co[n]t
q[uod] no[n] te imp[er]an[tur] p[er] alias po
tencias elicit[ur] ut ambula[re]
loqui z h[uius]mo[d]i ista a[u]t act[us] no[n]
s[unt] co[n]dignu[m] q[uia] p[re]miu[m] v[ita]e e[ter]
n[a]e e[st] n[ec] ut d[icitu]r q[ue] s[un]t g[ra]t[i]a
c[onseque]n[t]e i[n]formati o[mn]i ad h[uius]mo[d]i p[re]mi
a[utem] act[us] s[un]t p[er] m[er]ito[ri]u[m] o[mn]i[n]o q[uia]
p[er] s[i]t act[us] vo[lu]n[t]atis imp[er]ati
ut elicit[us] z ut[er]q[ue] p[er] s[i]t ca[r]
it[a]te i[n]formatu[s] q[uia] n[on] pu[ru]m
act[us] e[st] z h[abi]t[us] z p[otes]t z ip[s]um
obiectu[m] q[uia] n[on] a[ctus] n[on] o[mn]ib[us] dignu[m] m[er]e[n]d[i]
z h[abi]tib[us] z p[otenti]is z o[mn]ib[us] S[ed]
i[deo] d[icitu]r q[uod] p[ri]mo z p[er] s[e] e[st] m[er]itoriu[m]
e[st] vo[lu]nt[a]rius act[us] g[ra]t[i]a i[n]forma[tus]
pa[ssi]o[n]es a[u]t[em] no[n] s[un]t vol[un]t[ari]e
n[e]c ut imp[er]ate n[ec] ut elicite
pau[m] e[st] i[m]p[er]ari i[n] q[uan]tu[m] h[uius]mo[d]i
no[n] e[st] i nob[is] v[e]l n[on] via a[u]t
d[icitu]r alig[ua] ex h[i]s q[uod] i nob[is] s[un]t
vn[de] z pa[ssi]o[n]es m[er]i[to]ri[e] actu[s]
no[n] p[er]ue[n]i[un]t z i[de]o p[er] s[e] pas
sio[n]ib[us] no[n] m[er]e[n]t[ur] s[ed] t[ame]n q[uia] ag[ere] bo
co[n]comitata no[n] te dilig[ere] sehut
ad m[er]itu[m] ut sic possit dici
e[st] m[er]itorie q[uia] p[ro] actu[s] h[ab]e[n]t

pse pa° ad no͞tis tris vno° ut
no͞t obiect pales dm
ce mitoie inqrij sed uolite
ut amate. Id eni quo p se
nihil m· sz hic no eit ipa pa° sz
paiues nos, 2° put pa° aliq
excitat nobis͞ ut intelle͞ca
q duplr accid͞e pt, ut p se ul
p actus, p se quid qn pa°
excitat no͞t ad id q est
co͞silesic tu ex qcupia nos
inclina ad qsenciend co-
cui ex na ad uolend vi-
dean, p actus ud qn pa°
p quida occon excitat uo-
lu͞nte ad qrim sic tu i casto
hoie qui insurgit pa° quap͞e
nos cu maio coatu resistit
ccia difficilia eni magis co-
nam et p͞rnes dm ee me
to͞rimentu nos excitata
a paie meritoria est. 3° ergo
qn ex no͞te pa° excitat hec
motq supiore appet redu-
dat i inferiore sic tu qd p
no͞te detesta pcti expritu
ex h ipo inferior appet ad
uerecu͞dia afficit et uerecu͞-
dia dr ee ut lauda ut mi-
toria roe uol ca eminent
In primo 2° mo pq° sehz ad
pgilim teut obij i zut pu͞
i ut effc͞s vn pmg remo-
toz e amito, pl eni vo͞ne
posset dici auru ut argetu
meritoriu ut demtoriu iq͞
hq uole do mem ut deme-
ru, ylteq at mag ad mi-
tu sz q effc͞s recap͞ta a ct
no q͞g et ppe acipi do mitu
paiib u m mem id p actus,
pt at et mitu large accipi
sz q queh dispo fa ub ad co-
gruit et ad hm meri i o pt
si dica u ucte roe pulchi
meri qngiu reg f z paib
t co͞rlibz meri dicim iq ppe

paiues reddut nos quedā
aptos ad aliqm gliam per-
cipienda, Qrzi iuxta vota
hnds. Ad 4m qo dz q ppt h
dei anguntur ad gaudendū
et timendū sz q gaudiu et tia
et huiqi actu no͞t co͞sistut
et no͞t se paiebut ex pdcis pz
vlt et sz q hq paiues ex no͞te
co͞sequuur, Ad 3m dz aug dt
has paiues ee no͞t ub mg͞ri
ex no͞te co͞sequuur i nos vn
subiugit oio sz p raro͞e vere
q appetuur ul fugiuur sic al-
licit ul offendiu nos hois
Ita i hos ubi ob affrbuuntā
tutit, vlt͞o de cab sz q no͞t
ninat quosda actq no͞te
ut domit Ad 7m dz q pa°
co͞rlinvib ad mitu cocurial
primu no fa dmicij e uolita
sz ad primu acnu ul q e ance-
dla mem ordinat p mo͞r
miti· sz q fa quda decencia
repperiz aucdle, decebat e
ut qui xo co͞formā i paie
ei co͞forme i gla bo vij°.
Sit ug patim silt gloriftcem
Sci dt ue q nob no pt cod
sehre ad paiues co͞rles
du ho cab no pati sic qu
cab pati ppr cor͞e actuatē
vii sz phij tij° eth talibz
suffi fortē no ista actio
ipa corl pa° actual ppf
sa e sequi no͞t firme co͞-
stati et cc ex excitatia sz
q ho͞ ee difficilia co͞nat
tc amcola no debe qsori
quiis debeā mi vn pz
solo ad em Ad qrtu dz q
ad paiib intercon se itē co
primoz put roe cqda decēcie
i reda ex no͞t in tega Ad vj dz
q quiis nos augea i i actu
et i paie exco͞do no tu esse
de utrq Na actq impat a
no͞te ro at pa; vu si sehut

ad initu. Ad vij dicendum quod obiectum det-
minat voluntatem secundum speciem actus initu
at non consistit actus ipse loquendo
secundum speciem actus sed secundum radicem que est ra-
tio non obstat quod patiens fortius inclina-
tur quoniam se habeat ad obiectum.
Ad viij dicendum quod totus labor que
sustinet audax confortans longiori tempore potest
adequari morti quam sustinet
in momento secundum opus generis. Nam propter
mortem penam id quod est magis deside-
rabile, sicut [illegible] ex quo sunt fines boni
secundum philosophum 3° ethicorum, et ea est
maior virtus fortitudinis. Ubi hoc manu-
feste exponitur quod homines diuturnis
afflictionibus fatigati horrent
mortem quam magis eligentes af-
flictiones illas pati quam mortem
ratio est philosophi 3° ethicorum dicit quod virtuosus
exponit se morti magis eligens
unam bonam actionem magnam quam
multas parvas quare actus fortitudinis
in sustinendo mortem respondet
virtus aliis virtuosis operationibus et
quantum ad genus operis plus merere
non quantum quicumque confor-
tari quantum ad radicem operis potest con-
fessor plus mereri magis ex ma-
iori caritate opera, et quia primum essen-
tiale videlicet radicem caritatis, accidentale
non quantum actus inde est quod ab confor-
tari aliquo modo esse eminentior
quantum ad premium essentiale martyris
quantum ad premium accidentale. Ad
x dicendum quod ille locus loquendo de tolerancia
que est voluntaria non de caritate. Et
similiter dicendum est ad x. Ad xj dicendum quod
vigintiquatuor corpore ipsa corrupto
fortitudo manet sicut et alie passiones
minime non quare ipsa corrupto esset
voluntaria sed quod cum actibus non
esset si permanet in confortare. Ad
quod est ea corpori ut sic corrupti
sit non nova non noscit absoluta sed non
quod condonata magis eligit magis
pati hoc ob probandum quam [illegible] negat

Ad xij dicendum quod duplex est difficultas
una que est ex magnitudine fortitudinis
ex bonitate et hec difficultas requiritur
ad virtutem, alia que est ex parte agentis
inquantum est vel impeditur vel de-
ficiens et virtus operis, et hec
difficultas vel tollitur vel minuit
virtus et paucis difficultatibus facit
primam igitur difficultatem que est ex parte
fortitudinis facit ad meritum sic bo-
nitas actus 2a vero que est ex infirmitate
operantibus non facit ad meritum licet
forte occasionaliter merito est actio
maioris conatus. Non ad viij
dicendum quod ad utrum statum primo [illegible] non
potuit si quando habuit quoniam vel
retraheret a bono vel impel-
leret ad malum quod si perstitisset ad
gloriam quam pervenisset constat
quod sine merito non magis deo quod
unio potuisset in primo statu sed
dicitur quod portat vitam de premiis hoc
quod meritorie portat eternitatem quod pro
sine gratia ex hoc quod vel impelle-
bat ad malum sine gratia non
potest esse meritum dicitur. Ad xiij dicendum
quod timori in pena est cum de cavere
qui est per sensum [illegible] est non tamen non
est passio proprie loquendo dicitur ex parte
debilis proprietatum inferioris appetitus
excitat pacienter ex parte illius
eternis ut per redundantiam ex
superiori appetitu in inferiorem
vel propter hoc quod totum promittitur de pe-
nis eternis informat ymagi-
nationes atque et tamen moveat appetitum inferior-
rem atque per paucum timoris sed huiusmodi timor non
facit ad meritum nisi per actum ut
domine. Ad xiiij dicendum quod loquendo
de difficultate ex parte eius
sit paucis difficultatibus habet
magis quoniam actus voluntarius sed sic
difficultas non facit ad meritum
nisi per actum ut domine et similiter
ut paucis est loquendo de diffi-
cultate que est ex [illegible] vel boni-
tate que per se facit ad meritum sic est
maior difficultas ex parte actus
tamen non. Ad xv dicendum quod paucis

aliquando ex aliquibus laudabiles
inquantum sunt effectus et indicia bone
voluntatis sicut patet de verecundia
que indicat in homine horrorem ve-
rum turpitudinis peccati, et una que
dilectionis signum est, quia a sanctis
nonnulla habens passionum recipiun-
tur habitibus quibus nos elicit quod
de hac passione ponitur in d. xvi
dist. quod primi motus non sunt peccata
vel omnino peccati venialia sed sunt que-
dam dispositiones ad veniale sicut
veniale est dispositio ad mortale unde
non oportet quod ipsi illorum spiritualitatem
sic proprie merita quia mentiuntur non est
actus voluntatis ut dictum est.
Passiones autem iste dum meritum
initia inquantum nobis passiones
vel actus voluntatis desunt vel hinc
iudicia enim inferunt passiones
nominantur quoniam sunt voluntatis
actus inquantum per hoc initia naturalia
suo ordine perturbat. Ad 2 non
quod primo in quinto obicitur dicendum quod
passionibus immitti redigi inquantum
ad omnem tamen eius non videntur co-
seruiamus sed quantum ad aliquam
convenientiam sicut est visus et
fletus et alia huiusmodi inquantum
eius non conferunt ad effectus
sunt meritorie vel demeritorie. Ad
3 dicendum quod passiones inferioris ap-
petitus aliquando preveniunt actum vo-
luntatis non tamen per non enim si illud or-
dinatur appetitive sic apprehense
Nam intellectus accipit a sensu
unum oportet quod ex eo operetur sed perve-
nire aliquid opponentes cuius. Voluntas autem
non accipit ab appetitu inferiori
sed magis potius movet ipsum non
oportet quod actus voluntatis precedat passiones
inferioris appetitus. Ad 4 dicendum quod
quamvis passiones non sint lauda-
biles propter se tamen sunt laudabiles
per actus ut dictum est. Ad x dicendum
quod hoc per passionem sanavit Christus et
nos, sed quando illam cotidie qua

quamvis per alia predicta merita
minuit et tamen per quendam decentiam
pro dictas claritas passionis est passionum
passionibus ex humilitate est spiritu-
humiliter passionum. Nos autem meruit
inquantum sua passione pro peccato to-
tius humani generis satisfecit. Non
autem per predicta opera quamvis per ea
nos meruit, penalitas autem ad
satisfactionem requiritur per modum
cuiusdam recompensationis contra
delectationem peccati. Ad 5 dicendum quod
gloriam corporis hoc per passionem me-
ruit denuo debitum debita
fuit tamen alio debita quod prius
non erat nunc tamen sicut quod magis de-
bita, hoc enim sequitur si ea debi-
ta vel augentur vel multiplicantur
sicut fit quando per duplici promissione
obligo augetur quod meritum
non accidit ex quo actus est aug-
mentata. Ad 6 dicendum quod difficul-
tas per se impedit voluntatem sed
per accidens auget meritum ab
difficultate quoniam natura tamen dif-
ficultas ad satisfactionem facit
ratione penalitatis.

Sexto queritur utrum passio ad-
dita alicui merito diminuat
aliquid de merito. Si quis plus meretur
videtur qui benefacit pauperi cum
quadam passione misericordie vel qui facit
absque omni passione ex solo iudicio
rationis. Et videtur quod plus mereatur qui facit
ex solo iudicio rationis, meritum
enim peccato opponitur sed plus peccat qui
ex sola electione facit peccatum quam
qui peccat ex passione instigatus
prius enim dicitur peccare ex certa ma-
litia, 2 ex infirmitate. Ergo et plus
meretur qui facit aliquod bonum ex
solo iudicio rationis quam qui facit
cum aliqua passione misericordie. Contra dicitur
quod ad hoc quod aliquid sit meritorium
requiritur actus non solum quod
bonum sit sed modo quo bonum fiat
quoniam per te esse sine affectione misericordie.

Sz quantu ad hoc q ab actu bonu fiat
tamquam requiritur s phis ii° ethi.
sunt nobis eligibiles actu vero medium
in actu constituentes. Et velud actus
in fine debitum, homo autem potest
esse sine passione movente eo quod dat
electionem, ideo sine ea potest eam non
eligere, ideo sine ea potest bonum fi-
tum bonum quod fit secundum bonu fi.
pro bono medie omnia cum tamen praedicta
fiunt per actum voluntatis et rationis sed
actus voluntatis et rationis non dependet
a passione quia ratio nos movet
in sibilis movens, quamvis sit passiones
motor autem motoribus non dependet
a motu mobilis, quam tamen praedicta
potest esse sine passione, propter ad ac-
tum virtutis discretio rationis ex-
igitur, unde augustinus dicit in moralibus quam nisi
recte virtutes ea quae appetunt prova-
dendo agat virtutes esse nequaquam
possunt, passiones autem obs impediunt
iudicium et discretionem rationis
unde dicit salustius in catellinario
omnes homines qui de rebus dubiis
consultant ab ira amore et odio
invidia vacuos esse decet. Non enim
animus facile verum providet ubi
ista afficiunt, ergo hujusmodi passiones
diminuunt de laude virtutis. Et
ita de multo, propter concupiscentia non
minus impedit iudicium rationis
quam irascibilis sed passio irascibilis et ac-
tum virtutis adiuncta turbat
iudicium rationis. Unde gregorius dicit quod ira per
zelum turbat oculum, ergo simi-
liter quae est passio concupiscibilis turbat
iudicium rationis, propter virtus est dispo-
perfecti ad optimum dicit in vii phisicorum.
Ergo in magis est virtuosum in nobis
pro quanto magis appropinquat perfectis, sed
deo et angeli magis assimilantur
operantes ex iudicio rationis sine
passione. Deus enim punit sine ira
et relevat miseriam sine passione
ergo magis est virtuosum facere
bonum sine hiis passionibus
pretermittentes pugnam in sic tertio libro dicitur

Sed sicut dicit macrobius super sompnium
scipionis virtutes purgati animi
sunt passiones penitus obli-
visci, ergo actus virtutis sine passione
est laudabilior et magis
meritorius, propter quanto amor carna-
lis in nobis est magis carnali amore
depuratus tanto est laudabilior.
Non enim carnaliter sed spiritualiter
nobis diligendum est, augustinus dicit
in regula, sed passio amore cum
quadam carnalitate, ergo actus caritatis
sine passione amoris est laudabilior
et eadem ratio est de aliis passionibus.
Contra hoc dicit in i° li. de officiis beni-
volentia non ardor est quodam
amor sed stabilitas. Nihil esse
decet aut ad passionem pertinet,
ergo passio diminuit laudem actus
actus. Sed contra est quod augustinus dicit xiiii
de ci. dei. Cum hoc nunc non sine
quamvis si passiones omnino nullas
habeamus tunc non recte vivimus.
vituperabat enim et detestabatur
apud quosdam quos et esse dicit
sine affectione, culpavit illos
sacrificio de quibus ait sustinui
qui simul contristaretur et non fuit, et vir
sine passionibus non possumus recte
vivere, propter augustinus dicit ix de ci. dei
irasci peccanti ut corrigatur
contristari pro afflicto ut liberetur
timere periclitanti ne pereat. Nescio
utrum quisquam sana consideratione
reprehendat. Nam et mariam stoicorum
esse solet culpare et ita longe
melius et humanius et piorum sensibus
accomodatius ciceronis tessaret
locutus est ubi ait nulla de
virtutibus tuis nec admirabilior
nec gratior misericordia est et ideo quod pro
Respondeo dicendum quod passiones dicuntur dupliciter
scilicet duplex, ratio dicuntur potest hoc
ad voluntatem, vel ut precedentes ipsam
vel ut consequentes, ut precedentes quidem
in quantum passiones non tamen complent
ad ad voluntatem, ut consequentes non possunt

ex ipsa vehementia nostre quidam
verecundatia quo motus inferior
appetitus ad has passiones, ut
tanquam ipsa nobis has passiones
precedat sponte et excitat, sic quod
[illegible] preter nos, tunc sic diminuit
de ratione laudabilitatis, quia laudabile est
actus noster secundum quod est per rationem or-
dinatus quia [illegible] secundum debitam
mensuram et modum, quod quidem modum
et mensuram non servat actus
ex discretione fit, quod discretio
non servatur in eo ex impetu
passionibus ad ad volendum et si
sit bonum provocatur. sed aliter quando
[illegible] quod impetus passionis
est magnus ut plurimum et non
[illegible] contingeret quod debita
mensura servetur, similiter quod quantum
ad nos est sic diminuit laudem
actus ut bonus est quia eius mo-
deratio sed indicium rationis ex quo
nobis [illegible]. Sed magis addet
ad bonitatem actus duplici ratione
primo per modum signi in eo quod passio
bus in inferiori appetitu est signum
quod sit motus non [illegible] ne
sumpta ex ea passionibus quod nobis
ad ad fortitudinem movet quod sequitur
quia aliquo passio in parte inferiori, unde
dicit Augustinus [illegible] de civitate dei. dum
[illegible] infinite quomodo si
passionibus ullatenus [illegible]
[illegible] et per passionem subiugatur
tam [illegible]. Ratio non dolet
[illegible] loco misericordie non
sine magnitudine [illegible] contingit
unanimiter in [illegible] stupor
in corde. secundo per modum adiutorii
quia quando nobis iudicio rationis ad
eligit [illegible] facilius
agit. Sic enim hoc est passio in inferiori
parte excitatur eo quod appetitiva
[illegible] ad corporis motum, unde
dicit Augustinus [illegible] de civitate dei. Sumit autem
motum [illegible] quando [illegible]

ut iustitia [illegible] et hoc est quod patet
[illegible] ethicorum inducentibus [illegible]
virtute et furore [illegible] quia [illegible]
ad [illegible] virtute fortitudinis
passio [illegible] electionem [illegible] sequentibus
fiat ad maiorem promptitudinem actus
si autem precedit virtute [illegible] per-
turbabit. Ad primum ergo dicendum quod
[illegible] laudabilem et vituperabilem
[illegible] in modo [illegible] unde [illegible]
de ratione non [illegible] diminuit rationem
laudabilis in bono et vituperabilis in
malo passio autem precedens electionem
diminuit rationem [illegible] laude
boni actus et vituperium mali di-
minuit, sed passio sequens est signum
magnitudinis [illegible] ut dictum est
unde [illegible] bonus addit ad laudem
ita in malo ad vituperium. Ille
autem ex passione peccat [illegible] in quo
passio inducit ad electionem peccati
qui autem ex electione peccat [illegible] passio
peccatum incidit [illegible] ex passione
peccat [illegible] passione [illegible] quod
ex passione agere diminuit et
laudem et vituperium. sed cum passio
agere [illegible] ut [illegible] Augustinus, Ad [illegible]
dicendum quod [illegible] virtutis [illegible] consistit in
[illegible] non [illegible] sine pa-
ne quod nobis ex passione dependat
sed quod ex nobis [illegible] passionem
[illegible] passio sequatur
[illegible] dicendum quod [illegible] virtutis est
[illegible] et [illegible] ad
electionem requiritur discretio ad ex-
ecutionem [illegible] declaratione
requiritur promptitudo. Non autem [illegible]
multum [illegible] actualiter in exe-
cutione operis [illegible]
operum meditatione, sed autem ut [illegible]
in sua sufficientia potius offendit quod
prodest sicut patet in cytharando qui
multum impediret si ad [illegible]
singulares cordarum cogitationes
apponeret et similiter [illegible] si in for-
mulatione [illegible] cogita-
ret, unde est quod passio electionem [illegible]

impedit actum virtutis in quantum
impedit iudicium rationis quod in actu eius
est eligendo, propter quam prudens
iudicio rationis in electione est perfecta
propria sequens pluribus precedentibus notat
quod si aliquid turbet iudicium
rationis sicut tamen ad pumptitudinem
virtutibus et per hoc patet solo ad
corruptionibus. xiiij. de civitate dei. x. de vera religione, quod de gratia angeli
non sunt susceptibiles passionibus ratione ex
nobilitate perfecta in esse naturae, passio sequitur
sequitur. at si passionibus capaces
essent et propter hoc quod quodammodo conveniret
similiter corruptionibus huiusmodi in
habere, usurparentur non propter aliqua
affectionum infirmitatem. de civitate dei vij.
dicit quod illi qui habent virtutes
dicitur quod in se quandam impuritatem
habent a passionibus inclinantibus
ei, et eorum ergo qui eligit virtutes
ratione a passionibus inducentibus
non etiam non at a passionibus
non consequentibus. de civitate dei vij. dicit quod ad
carnalem dilectionem pertinet sicut
passio amoris dilectionem voluntatis
precedat. non at si sequatur, hec
ad fervorem pertinet caritatis
et in hoc consistit quod dilectio quae est in
superiori parte sua vehementia
usque ad pravitatem inferiores
partes redundat, et per hoc patet solutio ad ultimum.

Octavo queritur utrum passiones
xpo fuerint et videtur quod non: quia sicut
augustinus xiiij. de civitate dei. dicit egritudo
est contraria patientie, sed nullus
status est contrarius innocentie in xpo in
ita non potuit esse aliqua passio.

Preterea secundum maxime fortitudinis
purgati animi est passionibus igitur ad
non vincere, sed xpus habuit maxime
virtutes purgati animi, ergo in eo
huius passiones non fuerunt. Preterea damascenus
passio est motus irrationalis appetitus preter
sensum sive malum vel bonum, sed in xpo
non fuit suspectio, hoc in ad ignorantiam
pertinet quod in xpo non fuit aliqua
passio anime. Preterea augustinus passio motus quidam
est contrarius, sed in xpo nullus motus fuit quod
xpo, igitur in xpo non fuit aliqua passio.
In oppositum est ad romanos ostendit
augustinus inmoratus sed solum quod in
ad infirmitatem talibus habent
passiones non sunt ut augustinus dicit vere
de civitate dei ut maxime fuerunt in xpo sicut
pertinet secundum naturam quod homo primus statu
sicut homo in primo statu huiusmodi passionibus
subiectus non erat quod ut dicit augustinus
libro de civitate dei ad virtute putans propter
infirmitatem et quicumque bonis officiis
huiusmodi passionibus affectus
infirmitas. at in primo statu
non fuit quare in xpo huiusmodi passiones
fuerunt. Preterea augustinus dolor est sensus
divisionis vel corruptionis sed in xpo
non fuit sensus corporis passionibus divisionis
sicut dicitur. hoc aliquid habuit vim penae
et sicut dicit ... penas, sed eo dimisso
similiter vel corrupto quod a summo bono
nulla deperditio fuit, pertinet ergo in xpo non
fuit dolor. Preterea cadere tamen
et cum effugisset corporibus bonorum
non est aliqua passio. propter hoc autem tamen
quod fuerunt a fomite deparata
et malis gloriosis unita, ergo hec
fuit in corde xpi quia non potuit
esse in eo corporalis passionibus dolor. Preterea
nullus dolet vel tristatur nisi de sui
boni amissione, propter hoc enim et
mali est contrarium quod admittit
bonum sed bonum hominis est virtus
hec enim solo homo efficitur, ergo cum
xpus istud bonum ad amittere non
fuit in eo tristitia vel dolor non
fuit. Preterea augustinus xiiij. de civitate dei
fuit dissentientibus cognoscebant
accidit ... tristitia, sed in xpo
non accidit quod ipse noluit, ergo in xpo
passio tristitie vel doloris non fuit.
Preterea nullus tristatur vel dolet
nisi propter aliquam lesionem, sed sicut
xpus nullus leditur nisi a seipso quod
quidem sapientie non est, ergo xpus fuit

sapientissimus tristitia et ergo non sunt
[illegible] ihesus
paveret et tederet et mestus esset propter du-
gustius dicitur quod virtuosus non solum
inculpabiles verum etiam laudabiles sunt
hos motus secundo fuit virtuoso-
rum [illegible] isti motus fuerunt
primo [illegible] fuerunt de statibus huius vite
qui perfectioni gratie non repugnant
sed huius passiones non repugnant per-
fectioni gratie sed magis ex gratia con-
[illegible] augustinus xiiii de civitate dei
hii motus hii affectus de amore
boni et de sancta caritate venientes
[illegible] huius passiones [illegible] fuerunt [illegible]
quod passiones iste aliter sunt in peccatoribus
aliter in iustis et perfectis et imperfectis
aliter in christo homine aliter in puro homine et
[illegible] magis [illegible] et [illegible] non
[illegible] cum voluntas appetitiva [illegible]
eis non [illegible] motus huius passionis
Ad declarationem autem cuius sciendum est quod
huius affectiones [illegible] iiii [illegible]
distingui possunt [illegible] distinctionem
magis [illegible] passionis vero
[illegible] primo [illegible] ab [illegible] passio af-
ficit [illegible] quod est [illegible] sine no-
cumento [illegible] quod est [illegible] perfectum
Et magis salvatur ratio passionis
quam affectio sit [illegible] quam si
sequatur [illegible] primum hec quod pa-
[illegible] quedam [illegible] passio-
nibus [illegible] disposicione con-
traria [illegible] quod dolor
et tristitia et timor et alie huius pas-
siones que sunt respectu mali
[illegible] passionis magis quam
gaudium et timor et alia huius que sunt
respectu boni [illegible] in his et
ratio passionis salvetur [illegible] corporis huius
[illegible] attendendo vel qualis
[illegible] dispositionem [illegible] sit [illegible]
[illegible] dispositionem [illegible] affectibus
aliquando [illegible] per hoc
[illegible] totaliter et ab extrinseco vel est
ab aliquo [illegible] magis
quod salvatur ratio passionis quam est ab
extrinseco quam quando est ab intrinseco.

ab extrinseco quando [illegible] subito
[illegible] ex occursu alicuius [illegible]
[illegible] non [illegible] ab intrinseco
[illegible] ex ipsa non [illegible] passiones iste
[illegible] qui [illegible]
[illegible] subito [illegible] sequitur
iudicium rationis [illegible] quod adul- .3.
[illegible] totaliter
[illegible] cum aliquali [illegible] et non
[illegible] passio-
[illegible] quod [illegible]
[illegible] magis [illegible]
hominem pati [illegible] sit totum
[illegible] infirme [illegible] morbus
accidat [illegible] aliquo [illegible]
[illegible] huius affectus [illegible]
[illegible] appetitu inferiori
[illegible] ad [illegible] superiorem
[illegible] solo appetitu inferiori
[illegible]
[illegible] passionibus primo [illegible]
[illegible] passiones [illegible] .X.
[illegible]
[illegible] passio-
[illegible]
non omnes motus passionum passio-
[illegible] qui sunt [illegible]
[illegible] precedentes quia [illegible]
[illegible] passiones sunt
[illegible] ergo quod in hominibus in statu — In peccatoribus
[illegible] peccatores sunt passiones
[illegible] mali non
solum [illegible] sed et subite et inte-
[illegible] frequenter [illegible] perfecte [illegible]
passiones [illegible]
[illegible] nunquam sunt perfecte [illegible] — In iustis
[illegible] deducit [illegible] a
passionibus [illegible]
[illegible] debiles
[illegible]
[illegible] passiones
non solum [illegible] sed et subitas
et non solum [illegible] boni sed [illegible] — In bonis
mali [illegible]
statu [illegible] statum [illegible]
huius passiones nunquam sunt subite
[illegible]
[illegible] ad superiores
[illegible] motus [illegible] appetitu inferiori

n̄ s dcāmē vo̅ib; Und dāny i
ijo li. No optedebat i duo vo
lunt naīa. s volēs ci cōsen
tit voles timuit etc. Et sic
intellectum ē de btis p q̄ vivunt
et de boūb; i pmo statu sz hec
mē e q̄ i v no solu sunt pas
siones virtu boni sz et mali
hebat eni corporis passibilitatem
ex ymaginatōe nominanda
pas timor et ūtie et hoc co
potavit ee. sz p statum etiam
btis no opt ee apphesio de g
ut no iustitia cuibus no e pa
ad virtu boni sit ad gaudium
et huius no at ūtidat ītior
cōcordia qd tale. Sic g cō
tendimus has passiones in xo fu
isse vult aug. de xiiij de ci. d.
hominis motus etissime dispe
satōis gra cum voluit suscē
pit ānō humanam cum voluit sicut
1 et ho. Et dd p̄m ꝙ dz q̄ no cōz agēs
ee simpl. psta q̄ pati ēt ēt
s qnd. sumitur ē agens et sic
uniu phicit obiu aūt ecca
psttuuiq nequitur ē actum
et aīa habet aliquam passionem
2 pom. ad xiiij dd q̄ s aug. ix
de ci. di. et hec fuit cōtentio
int stoycos et pipatheticos
q̄tum magis videbat ee s voce
qm s re. Na stoyci dicebat
huius passiones no cadere in sapi
entes q̄ i sapiente ēe cum dicebat
q̄ i psonis ē cum virtutibus qd huius
ai purgati virtute. pipateti
ci vo dixit has passiones ai
mo i sapiente cadere s moderata
tas vo i q̄ subitas. pbat at
aug. ex coda stoyci q̄ foē
qz et stoyci volebat hic affectus
s subitos i aia sapientis ee
s fuiebant tn q̄ apparent sicz q̄
eius cōsentia qd quidem passiones

no dicebat s q̄ insaniat fanta
sias nupz q̄ q̄ s u ē stoyci n̄
ad q̄m pipathetici dicebat s
ēat tm̄o i tubis dissonācia
q̄ q̄ pipateti passiōes noīa
bat stoyci alit appellabat.
Sic g o s stoycorz sniam ma
croby q̄ et plotinus dixit passiones
tm̄ virtute purgati q̄ no ēe
no q̄ no sint aliq subitimo
tus passionū i hq virtuosis sz q̄ n̄ vo
tq trahit n̄ a dō nec hentes s
q̄ patiēte mēte pturbet s q̄
et phi i vij eth̄ dt q̄ q̄ tem pie
i temperatis no st fortes
s st i incotinentibus q̄ nimis i
neuteros vo ad q̄s trahā
volupt dicit et melius q̄ i cu huius
passiones ex bono et malo cō
sunt distinguēde s dicā
bonos et malos. Sic eni qd a
bona et mala nālia sit potq
et potq sanitas ut egritudo
corporis et alia hq̄ quedā n̄
no nālia sit dm ille hoīes
no nālia sit q̄ i vita similitudo
et alia hq̄ et q̄ i vita similitudo
distinguit at plotinus et
macrobius virtutes purgati ai
quod virtutes politicas ex quo pz
q̄ virtutes purgati ai ponunt
in illis qui toti sunt a similit
usatōe remoti soli cōtempla
naturales et i sti eius no sequun
aliq passiones ut ex bono ut ex
mal similibus notum est immes
ab illis passionibus que sequunt
bona ut mala nālia et 3m
3 dd q̄ q̄ est tā ex debilita
pt et ex fortitudine tā tam
estimato at ērā ē fortior
tā ad excitadas passiones
q̄m suspicio. Vn dany posuit
i timum ex q̄o pas tavipt
ph dabant illis q̄ ex fortitud
tas g zeig tā. ad. 4 dd q̄ s augq
xiiij de ci. di. impassibilitas du
i s n̄ os ī s q̄ i pturbat affectiones q̄

accidit quod ratio superior tunc intendebat
1 aliis. Sed hoc excludit omnem af-
fectum. Respondeo dicendum quod passio in praedicta
auctoritate sumitur pro impassibilitate
opposita, non autem sic quod opponitur etc.
solummodo in Christo fuit. Ad 5m dicendum
7 quod in Christo fuit ratio intellectiva agens
superior, fuit habuit tamen appetitum
sensitivum secundum quem passiones etiam po-
tuit habere quas angelus non habuit. Ad
6 6m dicendum quod in ipso homine fuerunt aliquae
passiones ut gaudium et amor
quae sunt respectu boni, non autem ti-
mor ut dolor quae sunt respectu mali,
et hoc ad puritatem infinite pertinet
quam Adam non habuit, sed autem Christus vere
8 assumpsit. Ad 7m dicendum quod bonum
hominis stoici non appellabant
nisi id quo homines boni dicuntur, scilicet vir-
tutes animae. Reliqua vero sive corporalia
et ea quae sunt fortunae exteriora
non appellabant bona sed commoda,
quae tamen peripatetici bona appellabant
sed minima, virtutes autem maxima
bona, quamdiu non [illegible] in nomine.
Sicut enim ex minimis bonis peri-
patetici ita ex incommodis sto-
ici aliqui motus in ali-
quo sapiente dicunt, sed non rationem per-
turbantes; et non est mirum quia in alio sa-
pientibus ex solo defectu voluntate
8 possit tristitia oriri. Ad 8m dicendum
quod quamvis laesio corporis in Christo non
fuit nolita ratione, fuit tamen contra
appetitum sensualitatis, et fuit in
9 tristitia. Ad 9m dicendum quod in Christo
et fuit non laesio corporis et in eius
corpus laesionibus per eius divinitatem
est sumpta bonum cum non subtraxit;
non autem sic corporis. Verum autem Hylarius
ut quidam dicunt pro omnino talibus
ipsorum veritatem vel per diem
id dicit Christus poenam non habuisse,
non quia poenam non senserit sed quia
quandoque poenam punivit usque ad rationem
limitandam. Ad 10m dicendum quod ex hoc
ipso quod anima glorificata est sic quod

cursum corporis eius unitum gloriosum suf-
ficiat et impassibile a laesionibus,
unde dicit Augustinus in epistola ad Dios-
corum: tam potentem naturam Deus fecit
animam ut ex eius plenissima
beatitudine quae in fine temporum sanctis pro-
mittitur redundet in inferiorem
naturam quae est corpus, non beatitudo quae
fruentis et intelligentis est propria,
sed plenitudo sanitatis id est incorruptionis
vigor. Ad 11m dicendum quod in sua potestate fuit
animam sinere corpus pati virtute
divinitatis ex quadam dispensatione
et habebat in anima beatitudinem
et corporis passibilitatem, ubi permitteret ut corpori ... quod est pro-
prium, ut Damascenus dicit, unicuique singu-
lariter fuit in Christo ut ex plenitudine
beatitudinis animae non redundabat
gloria in corpus. Ad 12m dicendum quod Augustinus 11.
loquitur de laesione quae adest efficaciter
nisi quis per ea bono virtutem
non autem ex tali sola laesione
passio tristitiae in sapiente oritur,
ut dicitur in eius consequenti.

Nono quaeritur utrum passio do-
loris fuerit in Christo maxima quantum
ad superiorem rationem. Con
Videtur enim hoc contineri dici
et a passione deduci quod quamvis
operationibus usque ad rationem pertingit
pertinebat et a passione deduci
non est alicui sapiente. Sed Christus
fuit sapientissimus, ergo in Christo
dolor usque ad superiorem rationem ℓ 9
non pervenit. Praeterea nullus potest de-
lectari dicitur secundum conscientiam propter obi-
ectum dolor alicui potest at-
tribui non dicitur ad propriam rationem tan-
tum accidit ex parte obiecti sed vere
ratio et naturale quae est superiorem
rationis obiectum. Christus nihil defectum vel
impedimentum patiebatur quod in
superiori ratione, ergo passio doloris ℓ 9
non fuit. Praeterea sicut Augustinus dicit,
dolor pertinet ad corporales passiones,
sed dolor non pertinet ad animam sic quod est

corpi giuncta s3 s vom supiore
aia corpi no giugit · cu p phm
li iii de aia mtg intellig corp
actg sit go i roe supior dolor
ee no pt, Sz dico q ro ssupior
no coiugit cor p accom giugi
tu eiut for. Sz 9s phm i li
de sopno z iugi e g9 e po ct
acto, Si go acto mtg e aie
abs giuncacoe corpi z po mt.
eit aie no s q giugit cor et
ita ro supior no eit cor giuncta
ut for. p s dam e motg ro
nal aie z appetitu e s3 dolor z
tristia z h9 st queda passioes
go i pte supior ro is no fuit
i xo, p s aug9 s deci di dolor
ut tristia e cor9 quos nolebs
acci sunt, s3 xt s supiore roz
nolebat sua pao z tolerare ad
q e g no e acoit q pssisse dic
uo eat eoformis go supior
rom i xo tristia ut dolor no fuit
Sz dic q ro supior ut ro vo
lebat corpis pati e no at ut na
Sz 9 eadz po e ut ro osidata
z ut na dusa e cu osidato
sbam ve no palat, si go ro su
pior ut ro ad nolebat z ut na
nolebat eade po silr sel ad vo
lebat z ad nolebat qe ipa9 le
p s phm delcatoi q e e gsde
illa tstia gna q delcato at
supiore rois e i cotepland o
etha go i ea no pt ee ad dolor
ut tstia, h em tristia s ue dolor
delcatoi gtplatiue opponi
tur a aia xo s supiore roz pa
dolore ut tristie no fuit, Sz
9 e g t p s d r repleta e mal
i aia a glo no vicijs s3 do
lorib, go i qual3 pte aie xpi
fuit dolor t uta i supiori roe
p satisfctio uidz culpe, si e stua
passioe satisse pcula pi hois
cu g culpa i pueniit us3 ad supior

rom z pa9 9 u3 ad supiore roz
debuit pueniri. p ut d glo
sup i d repleta e mal aia mea
dolendo copati corpi cui
vnit, s3 ro ut ro dt vl supior ad
cor9 q pz ex h9 q i aug9 de q no
hut cor 9 mat vnitano di
ug ro s3 int ut i aiabz at
corpibz vnitis diag ro got
i supio d ro e ut e ro fuit dolor
passiois. R p to aia s aug9
e i toto cor e go quels pb e q e
cor vnita s3 ro supior ut ro e
queda p s aie q e e cor vnita
z ita gpati p dolore corpa
eiecti. R uo ob q si e ex pdict
pz dupx e pa9 q aia p actus
pati vna dolor q incipt a cor e
z tmia ad aiam s e pe cor
vnita e tha uo e pa9 alis
que ta ex h9 q pa ata ad app
hedit, ex q9 appe t mo fung
motus e q da b u s in coi
t loquedo de pma pa9 e ad
qua ptinet dolor, s aug9 s t
dd h e q dolor pnis z quo
dam o fuit i supiori roe xpi
z quoda no. s fuit em dci
dolor e lesio z lesiois expi
metal p cepto, lesio quide
puenit t cor e s3 qui i aia
xpi cor vnit. dnit at aia
cor p s ua e en t e en uo aie
omb po e aie radicat z s h
i lesio ad aiam z ad ob ptes
e i xo ptigebat z ad supiore
rom s q i e en aie funda
R spmit al at p cepto lesioe
ad solu s s m tactu ptinet
ut b dem. t loquendo no de
pame alti a sola pte aie
pt e e tstia q e p pa alis
ex p tg ob o tstia cotigit p
eo appheusioz z appe tstia
cotingit, ex ob oat supiore
rois i ma x ro tstie agi
depotat, s ex pte etlioz q9
pssisse fruebatur o tsti alis

Tu3 dolore est
Lesio :-
Lesionis
expimetalis
pcepcio :-

i superiori voce aie xpi et eo no potuit
paciebatur quo superior vox xpi dolorem
torlis h quia i eccentia aie radicatur
nõ autem paciebatur tristia aliquod q
p actum suum ad externa comparata
respiciebat. Ad primum quod dicitur q
1 tuo ho pertinebat et a parte dedu-
ctus quare vox i ipsa oppose se incli-
nacionem partibus respiciendo et
eligendo dolorem autem torlis nõ puenit
ad superiorem vocem aie xpi innuta-
do eius ipsa opponere absoluto ut ra-
dicatur i eccentia ut dicitur racio vox nõ
2 se. Ad secundum dicitur quod quamvis dolor
nõ fuit i superiori voce aie xpi p
operacionem ad proprium obiectum fuit tamen
i ea sub quia comparatur ad ipsam radice
que e aie eccentia. Ad tertium dicitur quod passio
3 pt esse actus torlis duplex. vno modo
inquantum e passio quedam et dicitur esse actus
torlis inquantum in fortit aliquod orga-
num torle ad actum suum exequen-
dum sicut potencie sensitiue preficiuntur organis
ad exequendum i qua fundatur
1 Alio modo esse exeunte actu in forma
et materia. quomodo e actus torlis et ta-
men comunicat potencie cor. quoniam in
ut fortis inquantum sunt i racio q p sui
eccentia e torlis forma. Ad quintum dicitur quod
8 i alio pte de potenciarum potencie
nõ autem superior i eccentia aie radicatur.
7 Ad v. dicitur quod damascenus loquitur de passione
aliqua quoniam passio sit i proprio sensu
est i appetitiua sensuali. sed et i ap-
prehensiua quia tales inquantum
obiecto apprehenso motus partibus i
appetitiua consurgit. Sed ad tertium
i appetitu superiori aliquid oppositum
q talis tropaurbus inferiorum ap-
petitus vocis eius similitudinibus nõia
passionum aliquid angeli ut deo attri-
buuntur ut augustinus dicit xo deciuitate dei. de-
et p hoc ut morum quoque tristia dolor esse
i voce superiori quantum ad apprehensi-
ua et appetitiua sicut tu nõ di-
cis fuisset i superiori voce aie xpi
sed quia i eccentia aie radicatur ut dictum

Ad vi dicitur quod absoluto probat i voce 6
superiori nõ fuisse dolorem sed q
p ipsa operacionem ad suum obiectum compa-
ratur cum nil cauolite contradicit
Ad vii dicitur quod distinct i q distin-
guitur vox ut vox et vox ut na-
tura p potest intelligi vno modo ita quod vox
ut natura dicatur vox ut quod e natura
vox alius potest sic fundatur i eccentia aie
datur de natura corporis vox nõ ut vo-
luntas sed quia e proprium vocis inquantum e
vox et hoc e actus eius quia potencie diffi-
niuntur p actus. Et a modo dolor
nõ e i superiori voce potest sic actum
suum comparatur ad obiectum sed sic q p eccentia
aie radicatur vt dicitur quod superior vox
paciebatur dolorem ut natura nõ autem
ut vox. Et ex hoc de nisi qui
fundatur sed tactum inquantum or-
ganum visus e et organum tactus
suum duplex visus pati pt lesionem
vno modo p actum suum sicut cum ab ex-
cellenti luce visus obtunditur
et hoc passio visus est. Alio modo pt fundatur
i tactu ut cum oculus pungitur
ut aliquo calor dissoluit et hoc passio
nõ e passio visus ut e visus sed ut e
quidam tactus. Alio modo pt modo
predicta distinctio ut dicatur q vox
ut intellectus sic quia vox comparatur ad
ea que naturaliter cognoscit ut appet-
1 vox ut natura ut vox in sic p quidam
collacionem ordinatur ad aliud consideratur
ut appetitu sic eo quod vocis e proprium
consilium. Sunt enim quedam que sic se co-
sideratur sunt fugienda appetunt
nõ sic ordine ad aliud sicut fames
et sitis sic se considerata sunt fugi-
enda potest autem considerari ut utilia
ad salutem aie ut cor sic appe-
tuntur vox ut vox de eis gaudet
vox nõ ut natura de eis contristatur statim
passio torlis xpi sic considerata fugien-
da erat propter vox ut natura de eo co-
tristabatur et eam nolebat prout nõ
ordinabatur ad salutem humani generis
sic bona erat et appetitur vox ut
vox eam volebat et ita gaudebat
sed hoc nõ pt referri ad superiorem vocem
sed ad inferiorem tamen que his quae sunt torlis
inteudit

Passionis Obiectum . Radix

sic pro obiecto primi in passione corporis pa-
tiebatur absolute et tamen consequenter/ Sed
ratio superior non intendit hiis que sunt
in parte sensitiva/ sic enim inte(n)sio
corporis sensitiva ad corporalia non respi-
ciebat de eis iudicando per rationes
etiam quia ignorantes consensu conspici-
endis sed consulendis intendit
ratio superior non respiciebat
ad corporis passiones in ordine
ad rationes eternas. Sed quod de ea
gaudebat in quantum erat deo pla-
cita/ Tum ratio passione obiectis
tristiam vel dolorem superior ratio
cadebat/ Non erat in quantum
ut eadem potentia vult in ordine
ad alterum quod non vult secundum se quia pe-
rit quod non est in se bonum ex-
cept quid ex ordine ad alterum accipiat quam
da bonitatem/ quoniam hic non habet
locum in superiori ratione passio in pas-
sionibus corporis ad quam non ordina-
batur ad voluntatem ut ex dictis patet
Ad 8m dicendum quod consideratio potest causa-
re delectationem duplicite uno ex parte
operationis que est consideratio et talis
operationi que in considerando non contra-
tatur, que est huic consideratione quae contra
gaudiat quia non est aliqua consideratio
delectationi non aliqua consideratione
gaudia quia sit causa tristitie cum nichil ei
consideratio delectatur. Et non sic autem
est ex parte obiecti, quia secundum opositionem obiecti con-
tingit et tristiam dolorem sicut ex
tactu conveniens delectatur ex
tactu autem nocivi dolor. Alio modo
fit delectationem ex parte considerationis
in quantum sed ad considerandum ut bonum
vel ut malum et ex consideratione
potest accidere delectatio et tristicia quia
sicut enim in ipsum non intelligendum est
tristicia tamen in quantum considerat ut
quoddam malum. Sed quia non erat de
negotio delectationibus non tamen hoc
modo dicitur dolorem esse in superiori
ratione/ que sic potuit in eorum ac-
cidere. Ad 10m dicendum quod quam
et ad 3m dicendum quod gloria non dicitur quia ratio
sit repleta tristitiam sicut erat repleta
doloribus. Sed quia erat passionis corporis ratio
quod passio doloris participat ad rationem

superiorem nisi quia et tamen autem sic
accidit corporis unitatem/ Ad 3m dicendum quod passio
Christi non esset satisfactoria nisi quia
... voluntarie et ex caritate suscepta
et non oportet quod dolor sit in superiori parte
rationis propter hoc quod ipse ex operationibus sic
accedit fuit culpa per operationem superioris
rationis que propter peccati motum carnis pa-
tiebatur qui enim superiori parti rationis
videtur et satisfacere ad id quod fuit
in culpa superiorem rationem. Ad 3m
dicendum quod in ratione duo intelliguntur scilicet
participatio quedam intellectualis vir-
tutis et quidem intellectus obumbratio ex
vel defectibus. Defectibus ergo intelligitur
intellectualis cognitio anime Sed quod primum est
corporis sed intellectualis virtutis in ea
sic quod non est subiecta corpori depressa sic
aliquo forte in lectione tantum operatio
rationis in sit anime sed quia participat
virtutem intellectualem non habet operatio-
nes opere corporis mediante. Ad 10m
dicendum quod ratio aut tantum dicitur aliquam
potentiam ab aliis distincta ratio
ut non excludat quosdam modos con-
siderandi ipsam potentiam conveniens
sed aliquem modum considerandi
... non pertinet ad aliam partem
tamen non excludit quin eadem ratio
... Queritur utrum passio
pro dolore passionis qui erat
in superiori ratione impediret
gaudium fruitionis et ... vi-
detur sit beatitudo enim magis propria
... quam corporis sed corpus non patiebatur
dici beatum ut glosa super ... dixit pa-
tibilis quia impassibilitas ad claritatem
corporis pertinet ergo in ratione fruitionis
non potuit esse simul passio doloris
et gaudium beate fruitionis. Preterea
philosophus dicit in vii ethicorum quod delectatio quando
expellit tristiam contrariam sed autem
vehementis sit expellit omnem
tristiam/ sed delectatio que erat in ratio
in fruitione divina fuit ve-
hementissima ergo expulit a ratio-
ne omnem tristitiam et dolorem. Preterea
... limpiditatem contemplationis
quam patiebatur in actu. Ad xvi

contemplationis anima Pauli abs-
tracta fuit a corporalibus sensibus quantum
ad operationem vitalem sed et quantum ad
operationes sensibiles. Ideo et Paulus non
sentiebat aliquem dolorem susti-
nuit. ¶ Preterea ex forti causa fortis
effectus oportet autem anima Christi corpori
continetur sicut patet quod ex ymagi-
nabilibus vel delectabilibus corpus
disponitur ad frigus quandoque ad calorem.
Cum igitur in anima Christi quantum ad superiorem
rationem fuit vehementissimum gaudi-
um quod et corpus fuit ex hoc gaudio
immutatum, ita dolor non potuit
esse nec in corpore nec in superiori ratione
hoc quod est corpori unita. ¶ Preterea visio divi-
ne essentie est efficacior visionis
dei in speculo a carnis sed visio qua
Moyses vidit deum in speculo tanta
fuit ut non affligeretur fame qua-
dragenarii ieiunii ergo multo
fortius visio dei in sua essentia
quam Christus cernebat superiorem ratione
omnem corporis afflictionem removebat
et ideo per consequens quod est in summo a
quo recipit fieri necessario patitur
quoniam per mixtionem contrarii calor igitur
qui est in summo non patitur a mixtione
frigoris quamvis calori sit contrarium
unitum sed gaudium fruitionis
fuit in superiori ratione in summo et
immutabiliter ergo non fuit aliquo
mixto dolore. ¶ Preterea habet beatificare
et ... quod corpus Christi per quod at
beatitudinem per peccatum amisit in Christo
autem fuit restituta humana natura
ad beatitudinem anime quod consistit in hoc
quod superior ratio divinitate fruebatur
ergo multo magis fuit restituta
ad beatitudinem corporis quemadmodum est,
et ita nec est in corpore dolor in eo
fuit nec in ratione superiori hoc quod corpori
unitur. ¶ Preterea sicut anima Christi unitur verbo
ita corpus eodem modo, sed sicut anima eius est
glorificata per unionem ad verbum non

possibile in ea esse ab dolore igitur cum superior
ratio sit beatificata per unionem ad
verbum non potuit in ea esse ab dolore.
¶ Preterea Augustinus 12 super genesim ad litteram
gaudium et dolor per essentiam sunt con-
traria, gaudium autem et dolor sunt
contraria, cum igitur contraria non possit esse
in eodem secundum eandem virtutem quod in superiori
parte rationis non simul esse potuit
gaudium fruitionis et dolor passionis.
¶ Preterea dolor sequitur ex apprehensione nocivi
gaudium ex apprehensione convenientis
sed non est possibile simul apprehendere
nocivum et conveniens quia contingit unum
solum intelligere simul igitur in ratione
superiori non potuit esse simul dolor
et gaudium. ¶ Preterea magis posse habet
in anima integra ratio quam sensualitas quam
in anima corrupta sensualitas
quam ratio sed in anima corrupta sensu-
alitas trahit post se rationem, igitur
multo fortius in Christo in quo natura humana
fuit integra ratio trahebat post
se sensualitatem, sed in Christo sensualitas
erat particeps gaudii fruitionis
quod erat in ratione ex qua anima Christi
tota erat expers doloris. ¶ Preterea
minor est infinitas collata
quam assumpta, et bona per accidens
unio in persona quam unio per gratiam sed in
primis qui habebant infinitatem col-
latam unio dei per gratiam consecuta
corporis aliquam impassibilita-
tem firmavit ergo multo fortius in Christo
qui non habuit unum infinitatem collatam
unio in persona verbi dei et fruitio ipsius
confirmavit rationem immunem a do-
lore passionis. ¶ Preterea gaudium fruitionis
in superiori ratione est per hoc quod ad deum
convertitur, dolor autem passionis per hoc
quod convertitur ad corpus quod sumpsit ad
quod convertitur totum convertitur igitur in ratione
superiori verbum non potuit esse simul
gaudium fruitionis et dolor passionis.
¶ Sed contra dico quod in Christo fuit duplex status.

s viatoris et comprehensoris sed hos duos status simul potuit anima christi et gaudium fruitionis et dolor passionis. Ergo duplex status christi non aufert contrarietatem gaudii et doloris [illegible]

[illegible]

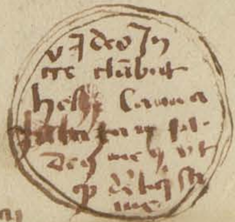
gaudium [illegible] et anime et corporis in uno et eodem ponit [illegible] superioribus et inferioribus et corporis [illegible]

[illegible]

Ut quid dereliquisti me

Augustinus 1. me tormentis et passionibus exposuisti.

Theophilus 1. natura humana passionibus dedisti

Damascenus [illegible]

et non derivabatur ad inferiores vires
anime ad corpus, alias nullus dolor
nec passio in eo esse potuisset, et
effectus fruitionis non perveniebat ad
essentiam anime inquantum est forma corporis
nec inquantum est radix inferiorum
virium. Sic enim et ad corpus et ad
inferiores vires pervenisset, ut
accidit in beatis post resurrectionem. Simili-
ter econtrario dolor qui causabatur ex lesio-
ne corporis in potentiis corporeis et essentia anime
secundum quod est forma corporis et inferiorum virium
non poterat pervenire ad superiorem
rationem secundum quod per actum suum in deum con-
vertitur, ut per hoc ipsa fruitio aliqualiter ad
impediretur [illegible] superiorem
rationem attingebat ipse dolor
inquantum in essentia anime radicatur
et [illegible] gaudium [illegible]
per actum suum deo fruebatur
et ipsum gaudium generabat rationi
superiori per se, quia per actum proprium,
dolor autem quia per actus qui radi-
cabantur in essentia in qua fundabatur.
Ad duodecimum ergo dicendum quod sicut deus est bonum
infinitum [illegible] bonum et
vita corporis, non autem ergo [illegible] corporis
sit bonum [illegible] passibilitas autem est
quoddam impedimentum, ut [illegible]
[illegible] ad
corporis [illegible] non potest esse [illegible]
[illegible] passibile [illegible] potest
impedimentum [illegible] participationis
sui boni [illegible] impossibilitas pertinet ad gloriam corporis
[illegible] beatitudo eorum consistit
in fruitione sui boni quod est deus, unde
[illegible] fruitur deo perfecte est beata
[illegible] quod sit passibile ex
parte [illegible] qua corpori unitur, sic accidit
in Christo. Ad 13 dicendum quod hoc quod gau-
dium [illegible] expellat omnem
tristitiam et non [illegible] contingit ex
redundantia [illegible]
quod in Christo non fuit, ut dictum est.
[illegible] contemplationis
[illegible] Pauli inferiores vires a
suis actibus [illegible] abstracte [illegible]
solo ad [illegible]

anime contingit aliquid [illegible]
Ex quo patet solutio ad 10 et
ad 11. Unde [illegible]
non [illegible] affligebatur ex con-
templatione [illegible]
Ad 6 dicendum quod in Christo nulla permixtio — 6
facta est gaudii et doloris. Nam
gaudium fuit in superiori ratione
ex parte qua est principium sui actus
secundum quem deo fruebatur. Dolor
vero non causabatur in ipsa nisi secundum quod lesio
corporis attingebat eam, actum vero corporis
mediante essentia in qua radicatur. Ita
tamen quod actus rationis superioris nullatenus
[illegible] impediebatur et erat
purum gaudium et purus dolor
et non permixtus in summo. Ad 7 dicendum
quod ex quadam dispensatione fiebat
[illegible] a partibus suis corporis
[illegible] corporis [illegible]
ut [illegible] gloriam [illegible]
per passibilitatem corporis sic esset nobis
[illegible] mediator dei et
hominum in gloriam nos adducens
et suam passionem [illegible]
[illegible] Hebreorum [illegible] decebat
eum qui multos filios in gloriam
adduxerat per passionem consummari.
Ad 8 dicendum quod anima Christi fuit — .8.
[illegible] per unionem [illegible]
fruitionis [illegible] beatitudinis
[illegible] per unionem [illegible] non fuit
rationis [illegible] beatitudinis [illegible] hac [illegible]
quod esset anima dei si [illegible] aliquam
fuisse assumpta in unitate persone
sine fruitione non esset beata [illegible]
[illegible] principe ipse deus [illegible]
[illegible] tempore fruitur [illegible] corporis
[illegible] gloriosum [illegible]
[illegible] a filio dei in unitate persone assump-
tum [illegible] ex hoc quod [illegible] anima — in ipso
[illegible] gloria descenderet quod [illegible]
[illegible] non [illegible] gloriosum [illegible] — fuit
Ad 9 dicendum quod gratia [illegible] — .9.
se [illegible] contingit tamen esse
[illegible] motus in eodem [illegible]
motum [illegible]
actus [illegible] nam [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible]
[illegible] gaudium per se [illegible] per actum
[illegible]

Dolor at p accñs q p corp9 patie-
bat dicit q gaudium erat i ea dolor
no erat contraria cu no essent de
10 eod. eld. x. dicit q mens no pt sil
multa intelligere vel qualitate aliud
intellectu do multa aut plurimi et mens
aut cognosc bti multa sil mens
in quantum videndo essent diuina alia
cognoscit. Dato tamen q aia non
posset sil nisi vnum intelligere tunc
possit sil mens vnum
videre quod possit sil mens alind
et sentire aliud sensum corporis et ex
istis duobus apprehensis aiam
sequebatur gaudium fruitionis
ex visione dei et dolor passionis ex
sensu nocumenti. Dato etiam q non
posset sil intelligere vnum et sentire
vel ymaginari ad hoc tamen quia motus
posset diuersimode affici appetitus
superior et inferior vel superior gau-
det et inferior timet vel dolet
sicut accidit in eo qui patitur ex ag
horribilis medicina se assequi sani-
tatem ipsa medicina aut salubre a
ratione considerata gratiam non gau
11 vero non sine horribili inferiori
appetitu tiorem inducit. eld. xi dicit
q roi apparet sed quem minusque
at specialius fuit vel non fuit reddi-
tum ex vna post aliam. eld. xii
12 dicit q corporis passione non fuit secundum
impassibile informata sed diuinitate
miraculose secundum est corporis pas-
sionibus ab igne non ledentur.
sic et si potuisset diuina virtute vt
sic anima Christi neque corporis ad passione sed
13 tre secundum non fuit de. eld. xiij
dicit q conuersio potentie ad actum est per
actum primum et gaudium fuit in superiori
ratione per conuersionem ad deum ad quem
contueba; dolor at fuit in superiori
ratione sine inferiori vel adherentia q
adherebat essentie aie sicut sue
radici. eld. xiiij dicit q status via-
14 toris est imperfectionis. status at
statu comprehensoris est status perfectionis.

xpus

Christus hic comprehensor statu viatoris habuit
q corporis passibile gerebat et si aiam
secundum statum comprehensoris quia per ac-
tum superiorem rationis perfecte deo
fruebatur. q quidem esse potest in Christo
propter hoc q impediebatur diuina virtute
redundantiam ex vno in aliud vt
deinceps et hec est causa quare sil gau-
dium et tristitia esse non potest et
10 dicit q sed duobus statibus duo
merebatur propter hos duos status
et sil pati dolorem et gaudium
ab eadem causa procedebat. eld. xv 17
dicit q quamuis status viatoris
et comprehensoris sint contrarij tamen
in Christo simul potuerunt in eo nisi sed
sed diuersa. Nam status comprehensoris
conueniebat ei secundum q per fruitionem adhere-
bat deo secundum superiorem rationem status
non viatoris secundum q nondum quandam
quietem et animam corporis passibili
iungebatur et superior vero ipsi aie
vt sic status comprehensoris pertine-
at ad actum superiorem rationis
status non viatoris ad corporis
passibile et ad ea que ad hoc conse-
quuntur. eld. xvi dicit q quod hic
fuit specialis ratio in Christo q
quamuis conueniat vna po-
tentia in suo actu aliam non retrahebat
a suo actu vel aliquatenus impe-
diebat et gaudium superioris
non impediebatur per dolorem q
erat in sensu secundum actum scilicet a do-
lore sensus erat in superiori ratione que iste
dolor non erat in ea secundum actum q
secundum attingebat ea aliquo secundum q
tecum aut erat fundata. eld.
xvij dicit q sic conclusio vera est
paucis diuine essentie et clarius corporis
in diuina essentia cognoscitur et ita
affectio et gaudium beatorum perua-
est de deo et clarius at corporis de quo
gaudebat de eo est et quedam
dolor passionis potuit esse in aliquo
tamen vero gaudij fruitionis erat enim

in gaudium paradisi de dote sponso de
hiis quae deo erant placita et fecit
eam et de dolore inquantum a deo
acceptabatur ut posset ad gloriam
et salutem humani generis ordinatus.

Questio est de gratia. Et primo
queritur utrum gratia sit ad-
ditum positivum in anima
et videtur quod non quia secundum Augustinum sicut anima
est vita corporis ita deus est vita anime
sed anima est vita corporis nulla alia forma
mediante ergo et similiter deus anime
est vita anima quod est per gratiam non est per
aliquam formam creatam in anima. Contra
est per gratiam gratum facientem de qua
loquimur vel ad esse ... quando id sit quod
homo est deo gratus sed homo dicitur esse deo
gratus sicut acceptatus est a deo. ac-
ceptatus autem dicitur ab per dei ac-
ceptacionem quae quidem est in ipso deo
sit et ab dicitur esse homo acceptus non
per aliud quod sit in acceptato sed per ac-
ceptacionem quae est in acceptante.
Contra gratia nichil ponit in homine et sic ...
tamen per per esse spirituale gratie magis deo
appropinquat quam per esse naturale sed esse
naturale dei in nobis fit nulla creatura
mediante quia immediate nobis communicatur(?)
ergo et esse spirituale gratuitum fiet in
nobis nullo mediante creato. Item quia
prius per gratia est quedam anime sanitas
sanitas autem in sano nichil aliud
videtur ponere quam ipsos humores ad-
equatos ergo et gratia non ponit aliquam
formam in anima sed presupponit potencias
anime equalitate iusticie adequatas.
Preterea gratia dicitur ad esse videtur quoniam quedam
liberalitas dei etiam videtur gratis
dare quod liberaliter dare liberalitas autem
non est in accipiente sed dante. ergo
gratia est in deo qui nobis sua dat
bona non autem in nobis. Preterea nulla creata
anima est nobilior. gratia autem ea est
nobilior quia per gratiam anima est
nobilitata. ergo gratia non est additum
in anima. Preterea si habitus admittitur

Item gratia ad afficiendum sed causa una
et unitas quia omnibus essentialiter conveniunt(?)
ergo et unica est gratia per quam affectus
perficiuntur. Nullum autem creatum unum
potest esse in multis ergo gratia non est quid creatum
in anima. Preterea si est conveniens(?) compositum
gratia autem non est composita sed forma simplex
ergo non est in genere. Omne autem creatum est
in aliquo genere ergo gratia non est quid creatum.
Preterea si gratia est aliquid in anima vel esset
habitus tantum vel esset in anima sed per hunc modum
... esset potentia habitus et passio. Gratia autem
potentia non est quia sic esset naturalis. Nec
est passio quia sic recipere(?) ...
per tempus. Nec est habitus quia habitus
naturalis est qualitas difficile mobilis
sed per hominem(?) gratia autem facillime
removetur quia per unum actum peccati mor-
talis ergo gratia non est additum in anima.
Preterea sicut Augustinus inter mentem nostram et deum
nichil creatum cadit medium sed gratia
inter mentem nostram et deum medium
cadit quia per gratiam anima deo
unitur ergo gratia non est aliquid creatum.
Preterea homo est aliis creaturis nobilior et
perfectior sed aliis creaturis non apponitur
aliquid supra sua naturalia ad hoc
ut a deo accepte sint ... a deo
approbata sint secundum Genesis i. vidit
deus cuncta que fecerat et erant
valde bona. ergo nec homini ad super
additur ad sua naturalia sed quod dicitur
deo acceptus. Et gratia non est ad
positum in anima. Contra est quod dicit glossa
super illud psalmi ut exhilaret faciem in
oleo gratia est quidam nitor anime
sanctum conciliator amoris. sed nitor
est additum positum in anima quia est creatum
ergo et gratia. Preterea deus dicitur esse in sanctis
per gratiam quodam speciali modo preter
aliis creaturis. Non autem dicitur esse deus
novo modo in aliquo nisi per aliquem
effectum. ergo gratia est aliquis effectus dei
in anima. Preterea dampnum dicitur quod gratia est de-
lectio ... ad creatum
in anima ergo et gratia. Preterea omnis actio est ab
aliqua forma sed actio meritoria est a gratia
ergo gratia est aliqua forma in anima. Respondeo dicendum.

R[espondeo]

[illegible]

q nos gre duplr cosueuit accipi
uno p aliquo q gratis da sicut
cosueuimus dice faco tibi hanc
gram. Alio p acceptoe quaa
ab alio accepta sicut dicimus
Iste h gram regis q cu accep
tus eorgis. Et hec due significaoes
ordinabunt ad inuicem. Nos eius ad
gratis dat nisi ppter h q aliquo e
gratis dat. Sic et diuinus
tui dat e accept. Dicitur diuina
duplicite gratia dicimus quia vna dr
gra gratis data ut donum pphetie
sapie de quo non quitur quia constat hanc
dona ee cu caritate i aia. Alia
no dr gra gratu faciens. s. qua dr
homo dr acceptus deo de que loquimur et
q h gra ponat aliquid i deo manifestum
est ponit eum actu diuinum nos
acceptat ystu hoiem. Sz utrum
tali ponat aliquid ipso hoie ac
ceptato fuit dubium apud quosdam
quidam asserentibus gram hanc
nihil tantu i aia ee sz solu i deo
sz h tale no pt dici ei acceptare
aliquem est diligere q idem est
ad quem uelle ei aliquo bonum ut
at deus omnibus creaturis bonum uelle
ptq dr omnia diligere. sap xj
Diligis omnia q sunt etc. Et omnia
approbat genesis i. vidit deus cuncta
que fecerat etc. Sz rone huius accep
tatoibus nos consueuimus dice aliquid
hre gram dei sz inquantum deus
uult ei aliquo bonum supnaturale
q e uita etna sicut hr ps
bonum oculus no uidit nec aures
audiuit etc. Vnu vo vi dr gra
dei uita etna. Sz h bonum de
no insit ad aliquem indiget est
natura sua no e dignus tanto
bono ut sit supnaturale tio ex h
ipo q ipo ab deo gratis respectu
huiusmodi boni ponitur q i eo sit ad p q
sit dignus tali bono supnatural
naturalia q quidem nos mortem diuina

ut homines ad bonum ordinet
sz pos eqo ex h ipo q deus sua
uolte aliquem ordinat i uita
etna prat ei aliquid p quod sit
dignus uita etna. Et h e q dr
Col. i. eum dignos nos fecit i
parte sanctorum i luce. Et h9 ro est
qr sicut scia dei e ca rerum
no causata a rebus ut nra. Ita
et uoluntas eius e effectiua boni et non
causata a bono sicut nra. Sic ergo
homo dr dei gram hre no solu
ex h q a deo diligi i uita
etna sz ex h q dat ei aliquod
donum p q e dignus uita etna
et hoc donum dr gra gratum faciens
aliud enim et i pccto mortali ex
nos possz dici i gra ee si gra
solu acceptatoem diuina diceret
cu contingat aliquem peccatorem
ee pdestinatum ad uitam etnam
habenda. Sic igit gra gratum faciens
pt et dici gratis data sz no econuerso
qr no omne donum gratis datum
nos dignos uita etna facit.
Ad pmum ergo dicendum q aia e ca formalis
uite corporis unu ulla forme media
te corpus uiuificat. Deus at uiuifi
cat aiam no sic ca formalis
sz sic ca efficiens unde aliquid forma
cadit media sicut pictor albu
pariete efficit media albedine
albedo uo nulla forma mediante
q facit album formaliter. Ad 2m dicendum
q ipa acceptatio q ei no e dia
respectu etni boni pducit i hoie
acceptato aliquid unde dignus sit
consequi bonum i. e qno contingit
l acceptatoe huiusmodi et sic h gra
gratum faciens aliquid causatum i aia.
Ad 3m dicendum q ee naturale p causas
deriuat i nobis nulla ca agente
mediate sz immediate aliqua
causa formali forma enim naturalis e
ee naturale sic ee spuale gratuitum
deus facit i nobis nulla agente mediante
sz tamen mediante aliqua forma causata que est gra

x Ad xm dicendum quod sanitas est quedam
qualitas corporis ex humoribus
adequatis resultans causata, propter hoc ipsa
per se qualitas, et non procedit ex sp[eci]e.
7 Ad im dicendum quod ex ipsa liberalitate
dei quod nos bonum efficimur mult[um]
sequitur quod sit aliquid in nobis a deo datum
quod in bono digni efficiamur.
6 Ad 6m dicendum quod nulla creata est
simpliciter anima est nobilior substantia quia
omnis actus anime est ea nobi-
lior inquantum comparatur ad ipsam ut for-
ma. Vel potest dici quod gratia inquantum
causata non est nobilior anima, sed
secundum quod tamen est quedam similitudo divine
bonitatis expressior quam similitudo
naturalis que est in anima. Ad viim dicendum
quod una est bonitas increata
quantum multe qualitates quibus
qualitates similitudines in mentibus
creatis causantur, ut dicit glossa super i. petri
diminute sunt veritates a filiis
hominum. Vel dicendum una est bonitas
increata et multe sunt similitudines
in creatis mentibus per participacionem
gratie. Et tunc sciendum est quod eodem
se habet gratia ad animam sicut sanitas
ad corpus. Sanitas se habet ad
corpus ut obiectum, gratia autem ad animam
ut forma informans. Contingit autem
plures esse obiectum diversorum, non autem
eandem formam. Ad viim dicendum quod accidens
cui congruit esse est compositum vel aliquid
compone eo quod id quod est in predicamento
per se est in suo esse subsistens. Unde oportet
quod esse sumptum sit ad quamquam aliud
non possit deffinire sicut esse ab illo.
Tamen quamquam convenit in accidens equidem
quod requiritur in omnibus que sunt directe in
predicamento et non omne quod est directe
in predicamento per se est compositum est saltem ex
esse et quod est, sed tamen quedam in predicamento sunt
per reductionem ut principia substantie sub-
sistentis, in quamquam predicta compositio non
invenitur. Non enim subsistunt neque est
eorum proprie esse sed sunt talia aliquid si-
cut. Unde proprie dicuntur magis entis quam
entia. Et ideo ad hoc quod aliquid sit in predicamento

aliquo accidentis non requiritur quod sit com-
positum compositione reali, sed solum
compositione rationis et genere et differentia
et talis compositio in gratia invenitur. Ad
x. dicendum quod gratia amittitur per unum actum
peccati mortalis. Gratia tamen amittatur non 9
tamen facile gratia amittitur quia habens
gratiam non est facile illum actum
exercere propter inclinationem in contrarium
sicut philosophus dicit in v. ethicorum quod iusto
difficile est operari iniusta. 10
Ad x. dicendum quod inter creaturam
et deum est duplex medium, scilicet per modum
efficientis quo immediate a deo creatur
et iustificatur, sed per modum obiecti 1
beatificantis quia ex ipsa dei fruicione
anima fit beata, potest tamen ad eternam
formale quo anima deo coniungitur. 11
Ad xi dicendum quod aliquid tale volens
acceptatur a deo solum ut ordinatum tam bonorum
naturalium vel divina acceptacione in
eius additur naturalem conditionem per quod
huius bonis scilicet proportionata ho-
mo acceptatur a deo ut tamen boni
supernaturalis requiritur ad sit additum
donum naturalibus per quod ad id bonum
proportionatur. .//.

Secundo queritur utrum
gratia gratum faciens sit idem quod
caritas, et videtur quod sic, quia gratia est gratum Con
faciens, et nobis est idem dei donum per quod
ei accepti sumus, hoc autem est per caritatem
proverbiorum 8. ego diligentes me diligo.
Ergo gratia gratum faciens est idem quod caritas.
Preterea augustinus dicit quod id donum sine quo 9
non homines peccatum et pueri est fides
non autem informis sed formata quod est
per caritatem. Ergo istud beneficium
sit gratia preveniens vel quod caritas 9
sit ipsa gratia. Preterea ad hoc quod spiritus sanctus
mittitur invisibiliter ad aliquem
ut ipsum inhabitet, ergo sicut donum
mittitur et inhabitat. Dicitur autem mitti
per donum caritatis, sicut et filius per donum
sapientie et scientie. Sed horum donorum
ad personas divinas dicuntur inhabitare
etiam specie sive per gratiam, ergo gratia idem

quod caritas proprie dicitur donum dei et gratia per quam
digni reddimur ad vitam eternam
habendam, sed per caritatem homo redditur
dignus vita eterna ut patet Jo. xiiii.
Si quis diligit me diligetur a
patre meo et ego diligam eum et ma-
nifestabo ei meipsum, in qua
manifestatione vita eterna consistit
ergo caritas est idem quod gratia. Preterea de-
nominatione caritatis duo possunt intelligi scilicet quod
per eam homo sit deo carus et quod per eam
homo habet deum carum, prius autem
est de ratione caritatis quod homo sit deo carus
quam quod habeat deum carum ut patet i.
Jo. iiii. Non quasi nos dilexerimus deum
sed quoniam ipse prior dilexit nos. Sed
secundum primum per eam sit homo deo gratus
habetur vel ut per eam sit homo deo gratus
ergo cum idem sit esse deo carum et gratum
videtur quod idem sit gratia quod caritas. Preterea
Augustinus dicit quod sola caritas est que di-
vidit inter filios regni et filios
perditionis, cetera enim dei dona sunt
bonis malisque communia, sed gratia gratum
faciens distinguit inter filios
perditionis et regni quia non est in bonis.
ergo idem est quod caritas. Preterea gratia gratum
faciens cum sit quoddam accidens non
potest esse nisi in genere qualitatis nec in
prima specie que est habitus et dispositio
cum non sit scientia nec est ad
actum. Nec potest dici quod
sit alia virtus que diligitur
nisi caritas que est forma virtutum
ceterarum ergo gratia est caritas. Sed contra
nec prevenit seipsum sed prevenit
caritatem ut Augustinus dicit in libro de prede-
stinatione sanctorum. Ergo gratia non est
idem quod caritas. Preterea Ro. v. Caritas
dei diffusa est in cordibus nostris per
spiritum sanctum qui datus est nobis. Ergo
datio spiritus sancti precedit caritatem sic
ad effectum. Sed spiritus sanctus datur secundum ad
suum effectum. Ergo aliquod donum est in
donum suum. Ergo aliquid precedit caritatem et hoc non vi-
detur nobis quod precedit caritatem et hoc non videtur
esse aliud nisi gratia ergo gratia est alia quam
caritas. Preterea gratia se habet ad animam sicut actus
caritatis per gratiam facit hominem gratum caritas
perfecta non est actus suus. Non est
hoc est caritas actu diligit quod cari-
tas non est gratia. Caritas quedam
dilectio est, dilectio autem est secundum quam
diligentes sumus, gratia vero caritas
perfecte secundum quam diligentes sumus, sed
non sic homines dicimur accepti,
quod sumus diligentes sed potius eo
quod sumus dilecti. Non est ergo gratia
actus eius sed gratia per quam sumus dilecti
sed et ego gratia per quam sumus
accepti est ad quam caritas per
quam pluribus rationibus non est alicui
quod voce alicui quod sit deo acceptu,
corporaliter ... actum invenit omnibus est
sed producit actum virtutis quod ..
que omnium virtutum ergo nulli est
sic quod est ipsum et stant caritatem
sed quod est ... ad que sunt et omnibus virtutum
ergo est ad que ... omnibus virtu-
tibus actus meritorius est a gratia ergo gratia
dicitur ad rationem caritatis et aliis virtutibus
sed non que precedunt virtutes ut vi-
sum est quod sicut tot sunt gratie quot sunt
virtutes, ergo est que premonstrate
et gratia est ad perfectionem caritatis
caritas perficit animam in or-
dine ad obiectum diligendum sed gratia
non importat respectum ad aliquod
obiectum neque ad actum sed ad quoddam
esse scilicet esse gratum deo. Ergo gratia non est
caritas. Respondeo dicendum quod quidam
dixerunt quod gratia est idem per essentiam quod
virtus, sicut ratione differt autem secundum rationem
ut virtus dicatur secundum quod perficit hominem
et eius actum, sed acceptum reddit
et invenit aliud ab virtutibus per quem
caritas est gratia secundum eos sed aliud non
dicit ... quod gratia et virtus per es-
sentiam differunt. Nec aliquis virtus
est gratia per essentiam et hoc apparet ratione
diversorum: cum enim diversa sint fines ad co-
natus diversi sunt fines ad co-
secutione aliquorum finium in rebus
naturalibus, ea per exigentiam sed naturalis
proportionata ad finem illum, et
inclinatio in eum finem quem naturaliter
appetit finibus et motus in finem
sicut patet quod in via eterna quedam per qua
consequitur et est in medio et hac
invenitur inclinatio illorum medium

secundum quam appetit naturaliter talem locum
et cum ex hoc ipsum per violentiam detine-
tur non est ociosum sufficiente per decor-
sum motus. Homo autem secundum suam naturam pro-
portionatus est ad quendam finem
cuius habet naturalem appetitum et secundum naturales
vires operari potest ad consecutionem
illius finis qui finis est aliqua
contemplatio divinorum qualis est homini
possibilis secundum facultatem naturae in qua
philosophi ultimam hominis felicitatem posuerunt.
Sed est aliquis finis ad quem homo
a deo preparatur naturae humanae proportionem
excedens scilicet vita eterna que con-
sistit in visione dei per essentiam que
excedit proportionem cuiuslibet nature create
soli deo naturalis existens. Unde oportet
quod homini detur aliquid solum per quod
operetur ad finem illum per quod inclinetur
eius appetitus in finem illum secundum quod per
ipsa natura hominis elevetur ad quandam
dignitatem secundum quam talis finis sit ei
competens. Et ad hoc datur gratia. Ad
inclinandum affectum in hunc finem
datur caritas. Ad exequendum autem
opera quibus predictus finis acquiritur
dantur alie virtutes. Et ideo sicut in
rebus naturalibus est a natura ipsa quantum
inclinatione et eius motus ad
operationem ita in gratuitis est a gratia
caritate et a ceteris virtutibus. Et
quod eius opus sit deo acceptum patet
per dionysium iiij° li. de [illegible] v dicit
quod non potest aliquis habere spirituale opus
nisi prius esse spirituale accipiat
sicut nec corporale aliquis nisi
prius habeat esse in natura. Ad primum
ergo dicendum quod deus diligit se di-
ligentes non tantum quod dilectio
se diligentium sit ratio quare ipsa
diligat sed potius econverso. Ad secundum dicendum
2 quod fides dicitur esse gratia preveniens
inquantum in motu fidei primo appet-
gratie prevenientis effectus. Ad tertium dicendum 3
quod quamvis caritas in nobis habitat per gratiam
secundum specialem alicui prius apparere potest
inhabitatio per aliquod ad spirituale donum
quod habet similitudinem cum ipsa persona
vocetur tamen persona mitti dicitur. Ad quartum 4
dicendum quod caritas quantum sufficeret ad
merendum bonum eternum non presuppo-
nit idoneitatem merentis que est per gratiam
aliquin enim nostra dilectio non esset
tanto premio condigna. Ad quintum dicendum quod 5
non est inconveniens aliquid esse prius secundum rem
quod tamen posterius est secundum rationem aliquo
modo sicut prius est causa sanitatis
quam ipsa sanitas in sano et
tamen sanum prius secundum intellectum est sanitate
quam sanitas causans. Similiter et
quamvis prius sit divina dilectio
qua deus nos diligit quam dilectio
qua nos eum diligimus tamen dicitur
caritas prius esse quam deus faciat
nos caros quam quod nos deo caros
faciat, prius enim patet ad dilectorem
inquantum est diligens, non autem e converso.
Ad sextum dicendum quod hoc quod caritas sola 6
distinguat inter filios perditionis
et regni convenit ei inquantum non
potest esse informis sicut alie vir-
tutes, unde per hoc non excluditur gratia
quam ipsa caritas format. Ad septimum 7
dicendum quod gratia est et per prius qualiter
quamvis non proprie possit dici ha-
bitus quia non immediate ordinatur
ad actum sed ad quoddam esse spirituale
quod in anima facit et sic quedam dispo-
sitio est vel etiam gloria que est gratia consu-
mata. Naturalis tamen [illegible]
[illegible] inveniuntur
quod philosophi non cognoverunt naturam
actionum que ordinantur ad actus
non humane proportionatos. Et alia
concedimus quamvis quedam eorum non
vere concludant.

Circa quintum queritur utrum aliquis certitudinaliter
possit esse certus gratie. Et videtur quod sic.

Con

Joh(annis) xx dominus dixit discipulis suis quorum
remiseritis peccata remittuntur eis.
Ex quo patet quod homines possunt peccata
remittere, sed peccata non remittuntur
nisi per gratiam, ergo homines possunt
gratiam conferre. Preterea Dionysius dicit 4°
c° cel(estis) ier(archie) quod sicut corpora soli propin-
quiora lucem ab eo recipiunt
et alia corpora transfundunt, ita se ha-
bent deo appropinquantes, quia lucem ple-
nius recipiunt et aliis tradunt,
sed lumen divinum est gratia, ergo creature
quedam plenius gratiam recipien-
tes possunt eam aliis tradere. Preterea
bonum, secundum Dionysium, est diffusivum sui,
ergo quod plus habet de ratione boni plus
habet de ratione diffusionis, sed forme
spirituales plus habent de ratione boni
quam corporales, ut potissime bono
propinquiores. Cum ergo forme corporales
aliquid causantes [illegible]
[illegible] causat [illegible]
spiritualis multo magis quod habet gratiam
poterit in alio gratiam causare. Preterea
sicut affectus perficitur divino lumine
gratie, ita intellectus perficitur lumine vi-
sionis, sed lumen intellectus una creatura potest
alteri prebere, quod patet ex hoc quod secundum Dionysium
superiores angeli inferiores il-
luminant, quia quidem illuminatio [illegible]
ipsorum est divinitus [illegible] assumpto
ergo et gratiam potest causare creatura alii.
Preterea Christus est caput omnium spiritu-
alium, sed caritas est [illegible]
motum in membra diffundit, ergo
et Christus secundum humanitatem diffundit
spirituales [illegible] et motus per quos gratie
intelliguntur [illegible] in membra
corporis mistici. Sed dices quod Christus
secundum humanitatem per ministerium gratiam
in homines effundit. Sed quod Christus pre aliis
omnibus singulariter est caput ecclesie
secundum modum ministerii [illegible] ad gra-

collationem convenit et aliis eccle-
sie ministris, ergo adhuc caput [illegible]
quod gratiam infundat per modum
ministerii [illegible]
humanitatem, sed sic dicitur glossa super
[illegible] ad [illegible] demonstrari
[illegible]
[illegible]
[illegible] gratiam, ergo [illegible]
humanitatem [illegible]
[illegible] dat [illegible]
[illegible] forme actualis [illegible]
agens causatum potest in formam [illegible]
[illegible] dat [illegible] vegetale
[illegible] multo fortius potest
formam actualem, que est gratia. Sed dicendum
[illegible] gratiam causata causare
non potest [illegible] depo-
nere [illegible] causationem causare
[illegible] infinita
[illegible] nulla
distantia [illegible] infinita
causare potest [illegible]
non [illegible] distantia que de-
[illegible]
[illegible] potest [illegible]
[illegible] causata per se ipsam in nichilum
[illegible] cadit ore
[illegible]
non est infinita distantia posse
causare gratiam non [illegible] infinita
[illegible] patet ex hoc quod
[illegible] posse fa-
[illegible] per gratiam non dicimus cu-
[illegible] non est
[illegible] infinite [illegible]
[illegible] aliam causare [illegible]
[illegible] infinita [illegible] quod [illegible]
gratia habet quodammodo [illegible] infinita
[illegible] infinito bono [illegible]
[illegible] causata habeat
[illegible] gratiam [illegible] ad
gloriam [illegible] pertinet quod habeat
sub se potestates [illegible]
[illegible] et ad gloriam [illegible]
[illegible] magne
potestate [illegible] quod ab se possit.

cosive gram in nullo puudicat
dime gl'e p vo iij d' iustia
at dei p fidei ihu xpi. Oz ut
dr vo x fides ex auditu
auditus at p ubu xpi q tu
ubu e sit a pdicatore vt
q gra sine iustia sit a fidl
pdicatol p vng quis sz pt
alti dare q sum e sz gra sit
pt. s. e alitg hoib qz ei dat
go adpt dare alti gram
ul sptm sim p ug dz vone
redde de eo qnd e i ptate
sua, sz plati ecce dut rom
de aiab subditoz. hos
ult Ibi ei pugilat tam
rom redditum p aiab nrib
go hic subditore st i ptate
platoz ut eab p graz possit
iustificare p mystri dima
gib st accepti deo q mist
rege tpal ipi rege put ali
cui gram rege conciliare
go e mist dei put gram di
conciliare p q q e ca cae e
cacati, sz sacdos e ca impo
sitoib manuu q e ca q spt
scs dr, act viij imponebat
manus sup eos r ic g sacdos
e ca g re ei qua spc scs dat
p omnib ptab quitare ei cai
tatar, qz si deus potuit z no
noluit quitare inidus fuit
sic augus ad filij equalite
pnda argumta, sz ptab co
fendi gram fuit cate gita
ut ar dt v dif xli. go po
cofendi gram e quitata
aliam cate ps d p c m lex
dimit e p media ultima i
dij reddite reducto at cate
vo al t dij e p pme p graz
go p supiores cata volens
ustiores gram cosequit
p maig e expelle pitte q
necessoriu, sz hoib data est

ptab demaces expellendi q st
nob ta mahiore ut pz luc. 5.
et ar ult, go e hoib data est
ptab expellendi pcta e ita co
fendi gram. Oz dicis q h fa
p ministum solu. Oz q sacdos
triuncg e pocoz sac e legali
sz sacdos legal bpa p mod
mistij go sacdos etrunq ht
ad plg qui mistum p aia viuit
uita nec e uita grie, vita nec
quirat alti s. cor g e e ita
gre pt alti quirare p culpa
e gra st q ras sz aia sibi pi
pt ee ca culpe go pt e pi ee
ca gre p ho d ee minor luadg
ingenij e egit maiori mundi
silitu z, sz ei maio d inyo ab
spual effectus s. aia ssit e nege
e ab aliq cata g e i minori mo
i. i homie effcs spual gre e ab
aliq cata p s phy ix meth
vuiu p ssp sam e q pt alteg
b sile face e lo de pfcoe nc
maiorat e pfcio gre q nc
g hus pfcoij gre pt altij i
gra costitue p acto forme
attribuit hiti forij sicut
calefacto q e actus calor
attribuit igni, sz iustificare
actus iustie go attribuend e
iusto iustifico at no a iuss p
gram g e iust q pt dare gra
Oz q e q angg dt xv. de tri
q licet iuvimo put dare sptm
stm, sz dono gre dat spc sta
go homo scuts no pt g ij dare
p s hitus gram alti graz dare
pt g ond e cando i eo gram
exmilo qz ca re solius dei est
go n itus de gra qua ipe ht
ad ei largiedo qz sic sua gra
minuet e cet mus do acceptus
ex h e q s fat op g deo acceptu
q e ming tub. g o n d o h o alti
gram dare pt p aus pbat i ho
clum de q ho q b ep d e o b u ani
gnib no potuit fieri p augslm

q sit eet sue salutis debitor an-
gelo et nullo possit ad angeli
equalitem puenire sz solus hois
e p gram go idem ingenus seque-
re si angelus hoi gram daret, int-
to at ming ho hoi gram dat
pm ang maius e iustifice impium
qm creare celum et terra, sz p gram
qm creare celu et tra, sz p gram
iustifica impius Cui creare ce-
lum et tra nulla creata possit ut ga
cia e osime potius p ois acto e
p aliqm quitatem agetis ad
paciens sz inter ei qua e gram
R. creata illabitur go nulla creata pt co-
ferre gram Iuc simp gre e q
gram efficiens n creata cire pt
quamuis aliq creata possit aliq
ministerium adhibere ordinatum ad
gre susceptioez Cum gro triplex e
1. gre suscep oz Cum go triplex e
gdo ma fuit ex gdone ipius gre
gra enim ut dicitur e qda pfectio
elevans aiam ad qda ee sup-
naturale Nq at effectus spual pt
excedere alique creata dup ro
quia qr eg solus e venit statim
ut pmouet q e gdgne statue
z limit ae q solus d ee costat
z q n ulla creata agit nisi p-
supposita po movet aliq loco
matie po at nal creata nise
extendit ult pfectionem nales
Vn nulla supnale opons aq
creata effice pt unde e q mi-
racula sola virtute diuina fiunt
agentes quamuis admiratiu
explanacom aliq creata coo-
2 pet ut orando ut gliis aliud
ministerium adhibendo et ppt hec na
opatio creata efficiens creat pt z ro
fuit ex opone gre ita p gra
uos h omnis mutata ipa enim e
q ppat hois uolutatem ut bonum uel
fi ang q vgtem at mutare solius
dei e quamuis aliq ad possit
mittit aliq mutare q id e q
cupiditatem alicuius actus sit et po
z obiectum dupr actus aliq pt mouerj

vno ex pte potis dum ab ipa
po opatur q solus dei e vel potentie
que no sunt organis affixe
sunt q et no sunt hiis enim potens
aliquid pt aliq opari p actus
corporis et corpora orgna actioz
Alio ex pte obi adhibendo
sobiectum q ponamotat uol
quod no mouet obm de neces-
sitate n q e naliter volitum bonum
ut ad hoc q no ti a solo deo potest
alliciendo obiecto uoluntas ex neces-
sitate mouet sz me tu ex necess
mouet non solo pma puci-
nalis gnita sz et q donetis
quo non est na nole ppter naturalia
similitudine eaz ad puci q sl
similitudo no inuenit ex pte
no aliorum bonorum ve tu bonum
nalis desideratum ex salte
existimacione ad id bonum na
desideratum puenire possit Vn
intellectum sufficit aliq creata pt
mouere ex pte obi sed at uol
ex pte at potenz nt tm
no te q go no tenet ulla creata
immutare pt n gram p q nos
immutari aliq creata coferre potest
finis 3 ro fuit ex fine ipius gre
finis enim ppordnatur pucipa age
ti eo q finis et pucipa sunt
prima sit p ad actio
proprius e remissio sit p actio
p quam res bi ee expeutus. s. creatio
e a solo deo qui e creatione pncip
pucipium et ultimus finis Ita et gre
collatio p quam res ro al tang
ultimo fini quingit a solo do
Ad pm 2 q dicis q solus deus
remittit peccata auctoritate pz
ysa xlii ego sum qui deleo in-
quitates tuas ppter me; homines
at dum remanent ministerio
Ad 2m dicis q duo loquitur de tras-
fusione diuini luminis p modum doc-
trine sic enim inferiores angeli
a superioribus illuminantur qui inuenit
Ad 3m dicis q no e ex defectu
bonitatis gre qui hoc ea possit

in aliud diffunderetur sed est ex eius emi-
nentia potentie et defectu huius creature
ipsa transcendat statum nec capere
et huius causa non ipsam participat
in tanta perfectione ut eam communicare
possit. Ad x dicendum quod non est simile
de motore et instrumentali virtute dicta.
Ad 5 dicendum quod etsi Christus quantum ad deitatem transfu-
dit gratiam effective, sed quantum ad humanitatem mi-
nisterio. Unde dicitur Ro. xv. dico autem
Ihesum Christum ministrum fuisse etc.
6 Ad 6 dicendum quod etsi Christus habuit ministerium
per alios ministros caput ecclesie dicitur
tamen per certis aliis ministrum habuit
ministerium per fidem ipsius iustificantem
et per institutionem novis eius sacramentis
imbuimus et virtute passionis eius
totum humanum a peccato post penitentiam
purgatur et multa alia talia que
7 non singulariter conveniunt. Ad vii dicendum
quod sicut dicit Damascenus 3° libro ipsa est
humanitas fuit quoddam instrumentum
divinitatis et ideo quod instrumentaliter eam
sit humanitatem ut videtur et passio et omnia
huius ad effectum divinitatis sic habuit
sic ergo ut sunt notat virtutem spi-
ritualem in nobis quia causa prima agens
sed sic causa instrumentalis, vel potest dici
quod est causa meritoria virtutibus spiritualibus
ministerium per eius fidem iustificantem
vel potest dici quod est causa exemplaris
virtutibus spiritualibus ministerium in ipsa virtute
est quedam similitudo mentis spi-
8 ritualis. Ad viii dicendum quod causa spiritualis
et virtus non excedunt statum
nec capere sicut alie forme natura-
les et ideo agentes naturales presupponunt po-
tentiam in natura rerum huius formarum
potest aliquo in eorum eductionem. Non
autem est simile de gratia ut ex dictis
patet. Ad ix dicendum quod ratio non est
usque quaque sufficiens. Non tamen ipse est
vere subsistens cum ipse esset si
forma autem non subsistentes sive
accidentales sive substantiales creantur
sed concreantur sicut non esse habent per se sed in
alio, quare ut dicant ministerium ex
quo quod sit corpus habet tamen non quod

nunc dependeret et per eius mutationem
in esse conservari ut sic corpus sibi sit
ipse substantia corporis tamen unum incoae-
ment quando est ipse corpus in eo
dicitur autem de anima rationali que est
forma subsistens unum ipse esse conti-
nuerit suppositum tamen hac ratione
solvuntur. Ad aliud quod sic
et sic concludit. Ad quod dicendum quod cum
duorum ad invicem est distantia
potest tripliciter se habere uno quod sit
ex utraque parte infinita sicut si unum
haberet albedinem infinitam
et aliud infinitam nigredinem et hoc
modo est infinita distantia, nec
esse de numero, et non esse simpliciter. Alio modo
ita quod sit ex utraque parte finita
sicut cum unum habet albedinem finitam
et aliud nigredinem finitam et esse
creatum autem esse cum distat
3° ita quod sit ex una parte finita
et ex alia infinita ut si unum
haberet albedinem finitam et aliud
infinitam nigredinem et talis est
distantia inter esse creatum et non esse
simpliciter, quia esse creatum finitum est
non esse autem simpliciter est infinitum
in quantum omnem defectum quem cogitari
potest excedit. Haec ergo distantia tamen
potest ex parte una quia finita est quoniam
ipsum esse finitum vel acquiritur vel
perditur. Non autem ex parte illa qua
infinita est. Ad x dicendum quod posse 10
creare gratiam pertinet ad potentiam
infinitam simpliciter in quantum est potentia
instituenti nunc quod est infinita
et ista duo non sunt compossibilia
quod aliquis possit dare gratiam et eam
facere non possit. Ad xi dicendum quod 11
ad gloriam divini regis pertinet potentiam militum
tanta quod eos ab eius servitute
non subtrahat. Non autem si ipse potest
ab eis subito auferre, per potentiam
autem confundi gratiam creaturam
deo equiparare huius potentiam infinitam
unde divine glorie derogaret si
aliqua creatura talem potentiam haberet.
Ad xii dicendum quod audiuntur non est causa 12
sufficiens fidei quod patet ex hoc quod multi

audiunt qui non credunt sed causa fidei
est ille qui facit credere sentire
huius quod dicitur. Non autem ad assenciendum
cogit aliquem veritatis verbis sed non te et
in hoc exterius annunciabis non causat
fidem sed deus qui solus interius innuere
potest causat autem fidem in credente incli-
nando interius et illustrando mentem fi-
delis ut non repugnet huius que a-
uditur proponuntur. Predicator autem se
habet sicut disponens ad exterius
13 fidem. Ad xiii dicendum quod licet quis meritum est
sic possessio possunt alii dare non autem
quod meritum est sic formam habens non
impossibile alii dare colorem ut
quantitatem meam. Sic autem gra-
14 hominis et non primo. Ad xiiii dicendum
quod prelatus quamvis non possit dare
gratiam subdito potest tamen cooperari
ad hoc quod gratia alicui detur videlicet a-
monendo, hortando, predicando et
corripiendo et exemplum vite tri-
15 buendo et de animabus subditorum. Ad xv
dicendum quod ministri regis temporalis non con-
ciliat regis gratiam alicui in-
fidelium intercessionibus et ministri di-
cunt divina gratiam alicui personam
conciliando precibus impetrando non
16 autem efficiendo causando. Ad 16 dicendum
quod manuum impositio non causat spiritum sanctum
sed in adventu spiritus per manum impositio
spiritus sanctus advenit unde dicitur in
textu quod apostoli imponentes manus
dabant spiritum sanctum sed quia imponebat
manus et illi accipiebant a deo
spiritum sanctum sic tamen impositio manuum
dicatur aliquo modo causa acceptionis
spiritus sancti per modum quo sacramentum est causa
gratie ut postea dicetur. Hec non habet
17 manus impositio nigri est ab homine
sed ex institutione divina. Ad 17
dicendum quod opera nigri non te habent
ut sunt pietas et iustitia et institutionis
possunt causare cooperari quamvis ex-
cipit non dicat quod pietas insti-
tuendi per auctoritatem possit causare
sed solum per institutionem tam
sed sic dicitur est causa quod sit con-
tincta. Cum enim dicitur quod causa quod est
causa quantitatis est gratia minuitur vel
diligendum de illis quantitatibus que-
quuntur non autem de illis que sunt
naturalibus superaddita. Ex sola li-
beralitate divina. De huius autem
potest invidia et sic non consequitur.
Et ideo non est simile de filio, unde de-
voce filii dicitur ... filius habet
cum generantis unius sit deus per plenitudinem
infinitudine sue nec filio non quantitas
tamen videtur ut ad impositionem
ad invidiam pertinet et propriae
18 sed eos qui dicebat quod pater filium
non tantum generavit. Ad xviii dicendum
quod divina dispositio non est immediate
in infima sed in ultima que quidem
virtute earum mediarum sed per
virtute mediarum disponunt ad hac
quantitatem per illam ad ut
19 quotumque alio ministerio. Ad 19
dicendum quod potestas id est data est apostolis
ad expellendum demones a
corporibus quod constat esse miraculum quod ex-
pellunt sed ab anima vitium
pellere per eum sine virtute de-
datur esse ibunt per virtutem de-
mones expellunt sed per modum
orationis et impetrando per ordi-
nem quod patet ex hoc quod dicitur ultio
in nomine meo demonia eicient.
20 Ad xx dicendum quod sacerdos legatur
in temporalium ministrum ad gra-
tie collationem operatur id est remote
per exhortationem et doctrinam sed a-
liter ministra coniunctis legis quod
causat ministri gratiam non conferebat
sic consuevit sacramenta nove legis
quorum est minister sacerdos ex vi ipsius
unde sacerdotium novum est dignius
et ideo sacerdotum ... provenit ad
ministerium portat ... Ad xxi dicendum quod anima habet
se habet ad vitam ... habet ad vitam
gratie. Ad vitam quidem gratie se habet
ut quo alio vivunt. Ad vitam non
ut quo aliquid vivit et ideo ad vitam
nature ut quo ad ... sed quia causa
gratie quantitate non potest sed causa
recipit ut causa non est quantitatem
virtualem quantitatem quantitatem
formalem eorum ... non causat
principaliter quod animalia que vita
gratie communicat per forciorem ... ymmo unde ...

22 no esse. Ad xxii dicendum quod non est
inpossibile aliquem agentem agere supra
speciem vel infra, sed secundum speciem
nichil agere potest. gratia autem est secundum
rationem actus culpa non est vel inquantum
non respectum rationalis potentie vel inquantum
non respectum voluntatis unde non esse
de culpa ad gratiam. Ad xxiii dicendum
23 quod rationem motor mundi scilicet homo aliquem
actum spiritualem quia nunquam excedit
cedit naturam creatam aliquam
totam. Essentia ad sacramenti in distinctio
1 no autem gratia quia numquam excedit anima
non esse vel angeli in supernaturalem
24 ordinem constitutum. Ad xxiiii dicendum
quod perfectio gratie potior est perfectione
nature ex parte forme perficientis
non autem ex parte perfecti. Nam quedam
perfectio possidet quod est naturalis quia
quod est eius inquantum in quo est talis virtus
active proportionatur quia proportio
donum excedit supernaturale ratio
ideo non potest aliquis supernaturale do-
num transfundere quantumcumque possit
facere sibi similem in natura. unde viventia
vivum est que perfectiones creature sibi similem
facere non potest ut sol non potest pro-
ducere alium solem nec angelus
alium angelum, sed habet tamen virtutem
incorruptibilem creaturis quamquam in
generatione diminutio est per ipsa ut
27 contingit. est species quia secundum indi-
viduum continuam non potest. Ad
xxv dicendum quod duplex est actus for-
me unus quem compositum ut calefacere
quod et actus eius et tali actus sup-
posito attribuitur. Aliquis
actus forme est in eam informare quod est
actus primus sic viuificare corpus
est actus anime et talis actus supposito
forme non attribuitur. sic autem
iustificare est actus iustitie seu

Quarto queritur utrum sacramenta nove legis sint causa
gratie et videtur quod non sic enim dicit Bernardus
in sermone de cena domini. Sicut canonicus

per librum abbas per baculum episcopus
per annulum investitur. Sic divisiones
gratiarum diversis sunt tradite
sacramentis. Sed liber non est causa cano-
nicatus nec baculus abbatie
nec annulus episcopatus ergo nec sacramenta
gratie. preterea sacramentum est causa gratie quia
procedit ab instrumentali non autem principali
quia sic solus deus gratie est causa, ut
Damascenus dicit nec ut instrumentalis
quia omne instrumentum habet aliquam actionem
naturalem et quam instrumentalis operatur.
Sacramentum autem cum sit quid corporale non
potest aliquam naturalem actionem habere
circa animam que est gratie susceptiva
et instrumentalis causa gratie esse non potest.
preterea omnibus causa activa vel est perfectiva
vel dispositiva ut ex v methaphysice
habetur, sed sacramentum non est causa gratie
perfectiva quia sic esset causa gratie principalis
nec etiam dispositiva quia dispositio ad
gratiam est in eodem in quo est gratia sicut
ma ad quam res corporales non attingit
ergo sacramentum nullo modo est causa gratie. preterea
est causa gratie aut per propriam virtutem aut per
aliquam superadditam. Non per propriam
virtutem quia sic quelibet aqua sanctificaret
sicut aqua baptismi. Sed nec per aliquam
virtutem superadditam quia omne quod
recipit aliquid recipit in eo per
modum recipientis, et tamen sacramentum
sit materiale eius ut Hugo de sancto victore dicit
non recipiet nisi virtutem materialem
que non sufficit ad producendum formam
spiritualem ergo sacramentum nullo modo est causa gratie.
preterea anima est susceptiva in intellectu
eius est corporea vel incorporea
si incorporea tamen sit actus quidam
corporis et sic sit corpus est actus
dignius corpore. Nam incorporeum corpore
nobilius est. Sed aut sit virtus corporea
et causat gratiam que est forma spiritualis
et incorporea sequitur quod effectus sit
nobilior causa quod tamen est inpossibile
ergo et inpossibile est quod sacramentum gratiam
causet. Sed dices quod hec virtus superad-
dita non est completa aliquid perfecte
sed quedam incompleta. Sed contra incom-
pletum non potest esse causa completi
gratia autem quedam completum est ergo huius

licq incopleta ca gre ee no pt
p agentis pfcm dz hoc ex pfcm
instrm sacra at agente ut
instra dei qui e agens pfcissim
go dicit ee pfta z ita hoc ex p
fcam idtitq p h dispoi t e
ea sed lex diuine e pfma
media z prima ultia adduc
go ee lege diuie e ut p ul
tima reducta me ut primat
dim sz i ordie cam z p ceteres
sz ultie sz cui spuales sz
pme q d no e q ctib q p cor
lia cle ta gra huac mcti co
fert qua reducit i dim p
aug q ti lxxxiiij q distinguit
dupte dei actoy vna qua
opa p subita catura ut et
alia qua p scipitur ne fat
alia qua p scipiunt ne sz grat
z hq e illuiare aiab sz grat
cofire aie e ca illuiare ergo
deg no utit sacro q instro
medio ad gram cofereda
p si aliqd eo clamas ofert
p qua possit gratiare ali
p qua possit gratiare ali
hinc q manet pacto sacro
vnde si manet q ot aqua
bapm p q q abo mite e sa
bapm p q q d baptize p q bap
ficata si d bapt aliq nullis ubi plate
tisy aliq nullis ubi plate
ee bap q q flur e si dt no
manet tum sit assignare
aliq corruptum qui per sip
sa defic z h m ingeniu bap
sit quedda spuale z de ma
mis bois e ph q e ca gre
ut ca subito euanescat p
ages pstatiq e pacietem
aug q pleat eius sup ex ad
hac tam ip corg no impmit i
aiab salitu eb quiq cognoscit
h magl e remotu ut corg
no quietu aiet ea act for
ma gre sup nale qui q corg
pmeu i ca effcm nale qz q
corg pmitur act g q n vz
pglec q hq corlia cle ta q seti
sacris sunt ca gre p effica
cia aia dispoit se ad hinc gra

qua disponat p sacra q z dispo
quasi ea dispoit ditit ad
gram z sine sacro no at eo sz
aia quilibz sic ad gram dispoit
no audi ca gre go et si sacra
aliq ad gram dispoit no
st danda ca gre sicut artifex
sapiens utitur instro ut gencia
instro sic corpeta aliquo utitur
ad dolandu sz deg e ar
tifex sapientissimg g no uti
instro corli ad effcm spuale
qui corli nemo copetit p sa
pientes medicg fortioribz morb
fortiora adhibet reme sz
morbz pti e vehementissimg go
ad eg curatoy p gre collo
fortiora reme debet deg appoui
debuit z no corlia cle ta
p vertetio aie ca q dz vnde
p similitu sz deg adm cauit
u cata mediate go t sili
vetare dz p gram no me
sacro p hoc ampliu sz e
inpoe agent sz instra co
adimat ad effcm pua agetl
go deo qui e potetissimg ages
no copetit ut p sacra q p
instra gram cofat p tai
instro requi fiunt ad acto
que ad cofat ad effcm in
tetu a pncli agetl sz inb
clinat actou facem ad
effcm gre que deg i aia effi
cit intendit Absurdo em no
magl deg ipe respicit aiam
q in ipsa aqua ibap go hig
sacramo opant ad gram
p mouy instri p sacra sine
instra no cofuntz sig sacra sit
aliqd ca gre et ho eit aliqd
ca gre q e cit dom aug q q dt
q instra no e collata ptas insti
st ad ineppes pond i hoie
p q gra dat specb sig sacra
se ca gre erut ca dat dib sz
q e cit aug q qui dt q u cata
pt dat spm go sacra no st
ca gre sz q e q m dt e sp
dn in diffinies sacrm nole sic

Sacramentum diminuisset gratiam nisi forte
ut ymaginem gerat et ita constat
per ambo quod gratia est fortior cul-
pa et hoc est per apostolum ad Romanos v. Sed
culpa causatur in anima per imperfectionem
corporis ergo et gratia per tantam animam
sanctificationem causatur etc., Preterea per
institutionem sacramentorum ad superad-
ditur naturalibus sacramentis aliquid. Sicut
tunc non est ad collatum mundo in
institutione sacramentorum quod est in magis
Sed non ad additum non sunt,
addatur etiam effectum aliquem quod prius
efficere non poterat, sed non videtur quod
cum ad hoc sunt sacramenta instituta
ergo sacramentum effectum gratie. Sed
dices quod non additur nisi ordo quidam
ad gratiam. Sed contra ordo vel est quidam
est vel est absolutum, sive fundatur super ad
absolutum, vel est correlativum ad eius mo-
tum per accidens. Si ergo additur ordo
oportet quod ad absolutum addatur, preterea
absolutum non causatur a relato quod re-
latum habet esse debilissimum. Si ergo
sacramentis non additur nisi vel per insti-
tutionem non potuit ex institutione
sanctificari quod est contra Hugonem de S. Victore.
Sed dices quod vel in non est sancti-
ficationis sed divina virtus sacramentis
assistebat. Sed contra assistit divina
virtus quantum ipse deus aliis sacramentis
post institutionem quam ante ad non
sunt alio non habuit effectum
post institutionem aliud quam ante.
Sed non alio cum de novo dicatur
non omnino esse in tanta vi per hoc quod
novum effectum in causa facit oportebit
quod ad de novo sit superadditum
in ipsis scilicet sacramentis et eodem quod post in
quadam sacramentis requirit in sancti-
ficata sicut in crismate [illegible]
confirmationis, sed in sanctificatione non
invalidus fit ergo per eum aliquid virtus
spiritualis sacramentis conferetur, videtur
esse potuit gratie aliquatenus ta-
men adhuc in gratia ordine [illegible]
[illegible] quod sacramenta non [illegible] esse aliquid
causa gratie [illegible] est poni [illegible] hoc enim
lex vetus occidit dicebat et transgressionem

gressionem augebat quod concupiscentiam peccati
faciebat, gratiam non adiutrice
non peccatum non conservabat, sed
ergo non bona lex gratiam non conferet
sed occidit dicit et transgressionem
augebat, cum gratiam apostolica doctrina
proficit non ad confert gratiam per solam
instructionem quod et lex vetus habe-
bat, sed per sua sacramenta gratiam
aliquando [illegible] eccitando
[illegible] cathecismo qui instruit
accedente sed eis superaddit sacramenta
ad gratiam habendam quam quidem
veteribus legis sacramenta non conferebat
sed tantum significabat, significatio
non ad instructionem pertinet. Sic
ergo quod vetus lex tantum instruebat
[illegible] sacramenta erat gratie solum signa
[illegible] non nova lex et instruit
et iustificat eius sacramenta sunt gratie
et signum ita quod non sunt tantum
[illegible] omnibus tradunt, [illegible]
dicit [illegible] causa gratie non quod ad ad
gratiam habendam operantur per aliquam
virtutem eis inditam sed quia in eorum
susceptione gratia datur a deo qui
sacramentis assistit, ut sic dicatur
causa gratie per modum causa sine qua
Et ponunt exemplum de hoc quod ab
defectibus denarium plumbeum
accipit centum libras, non ideo quod
denarius plumbeus sit causa
ad ad acceptationem centum
librarum sed quod sic est statutum a rege
qui potest dare ut quicumque deferret
talem denarium accipiat totam
pecuniam. Sic statutum est a
deo ut quicumque accipit sacramenta
sine ficto gratiam accipiat non quidem
a sacramentis sed ab ipso deo, et hoc idem
dicit sensisse magister in ix° sententiarum
[illegible] dicit quod accipientibus sacramenta
[illegible] sunt et tamen ab
illis habent opinionem non sufficit
dignitatem sacramentorum non legis salvat.
Si enim recte consideretur ex hoc
ponunt alia sicut [illegible]
[illegible] quod tamen dicunt sine quanto
[illegible] ad effectum [illegible]

Denarius enim plumbeus non est signum
acceptacionis pecunie, et loco illius
potentatis que confertur ab illo unum
sicut se habent sacramenta nove legis ad gratiam
sequitur quod sit solum signum gratie et ita non
habent per sacramenta nove legis gratie primus
sed sic hec magis pertinet ad condicionem
temporis quam ad dignitatem sacramentorum
temporis primi puniunt ... gratia. Nunc
autem est tempus plenitudinis gratie propter ve-
nientem passionem Christi ... incarnationem
hec sacramenta sicut fuisset tunc
hec sacramenta sicut fuisset tunc
toto eo quod innuit habent ut pluris fe-
cisset quam in ... nunc facta
cissent quam ista et illa cum addi-
tum quod ista ... sacramenta no-
stra ... ad gratiam humanam operantur
velle ad aliquem effectum operatur ad
ad aliquem effectum operatur ab
duplex. Uno modo sicut per se agentibus et duo
per se agens quod agit per aliquam formam
sibi inherentem per modum nature complete
sine habitus iam forma a se sine ab
alio et aut naturaliter vel violenter
per quem modum dicitur illuminare solem
et calefacere ignis et ferrum
lima et calefacere ... Alio modo
ignitum et aqua calefacta. Alio modo
ad operandum ad effectum aliquid instrumentaliter
quod quamvis non operatur ad effectum per for-
mam sibi inherentem sed solum in quantum movetur
motum a per se agente et hoc est ro-
instrumentum in quantum est instrumentum ut mo-
veat motum unum sicut se habet forma con-
pleta ad per se agentem ista se habet
motus quo movetur a principali agente ad
instrumentum sit ... operatur ad instrumentum
quamvis aut ... habeat aliquas ac-
tiones quas ... competit secundum propriam formam
ut dividere tunc aliquem effectum
habet qui ... competit in quantum est
mota ab artifice scilicet facere tam
incisionem et ... forme artis
et instrumentum habet duas operationes una
quod competit ei secundum formam propriam. Alia
competit ei secundum quod est motum a per se
agente et que transcendit virtutem propriam
forme. Dicendum ergo quod sacramenta novi ...
aguntur ... gratiam ... modo

queliuis corle acconis sentit
spualis no attingit ipaz aiaz
inqntu ab ea pcipit ut tam
q da signum spual inundacois
Ad xm dd q ex ultimo finis
vndz pmo agenti tqm pncil
pncili ud pncilis agentibz no
attribuit ultio finis s dis
po ad finem ultimu et sacra
bum ee ca agere p modum inst
instor dispoentium Ad x
dd q instrum opatur ad qm
p virtute ppe forme sit eni
opat ut ppe agens s opatr
p virtute pncipal agentis f di
tas ex virtute que quidem virtus
no ht ee copletu i na s e
incopletu ignie cuius op
ex hoc q instrum mouet imq
mo motu at e actus impfectus
ut phm vnsici quemouet
inq sit ta agit tamo motus
assimilata agenti mouet p
formam pfctam Itaq mouet
pnt sit i ipo mouimouet p
virtute incopleta z hq uts
e i acre ad mouendu uisu
s q imutatur a colore pnit ut
i firt mouet i fco ee vn spes
coloris e i acre p modum inte 1
tonis z no p modum cuius oplet
sit sit i pncipe z sibi opantur
sacra ad gram pnt sit q
mota a deo adhuc eam
qui quidem motus s instituitoz
scificatonis applicatoz ad eu
qui accedit ad sacra vn ht
virtute no p modum cuius co
pleti s q incoplete z no
e inconueniens q virtus spual sit
i re mali sic spes coloris est
spualis i acre Ad x dd q
virtus i n pt dici corporea
incorporea ppe loquendo corp
eui z incorporeu sit dre cuius
copleti s ppe dicitur ad in
corporeu sic z motus magis dd

ad eius qui eius abs at p[illegible]
ac sistam virtus ee qdam for
copleta Ad x dd q incopletu
no pt ee ca opleti sic pt
agentis pt tn incopletu or
dinari aliquo ad copletu p
modum cause sic dicitur q inst
ee ca fmi forme inducte
a pncipali agente Ad vij dd q
dispfecte instrumentu e q agat
p virtute copleta s q agat
ingtum mo[tu] z ita p virtutem inco
pleta vnno sacra ee
impfecta quum virtus corp
no sit eius copletu Ad viij
dd q instrum opatur ad acte
magis ut quo agit q ut q
agit pncipale em agentis e
ut agat instro et quum
ultimo mo reducat me
ut supmat dei pnt i multa
sehtent quo fiat reductio
superiore z mediore vn z diuq
sit q qn ab eo nobis ut psit
i dei manuductum z hac t
cam assignant ut nisi sac
mentor i pmo ca ecce hd
Ad x dd q illuiare tan
deo gpetit n d tatamente
q ad illuiatonis me agat
sit pncipale pse ages pt tn
ee aliq medium ages instra
z dispositiue Ad x dd q qda
sacra sunt i q nq requirit masa
ficata sit i eorum pncipe
e cofirma et q da no sit
quo no requiritur de ncitate sa
cru in omnibus em vni e q vtq
sacrum no consistit i m tm s
i m z for sit q dno sunt vna
sacru vn quintum applicat
mi sacri alioru fine debita
for vbo z alijs q adhuc
requiruntur no sit sacri effcs
s i sacris q indiget masa
ficata indiget vtq sacrum ma
p q nisi sacri pcedit s no
coplete in sacris no que no
indiget m scificam venit
p q sacri nisi vn aqua i qua

celebratus est baptismus in pluribus habet quod
alia aqua nisi forte propter penuriam
crismatis [illegible] sa-
cramentum hoc est [illegible] ut [illegible]
cessit quod [illegible] ut in fi-
[illegible] movent ut dicitur [illegible]
cessat cessante motore movente
statim enim quando movens cessat
mobile et mobile cessat moveri
Ad xi dicendum quod quamvis corpus [illegible]
sit immobilis anima tamen propter hoc non per
sit ad efficiendum quia virtute spirituali
potest tamen ad efficiendum anima potest
instrumentum agens virtute divina
Ad xii dicendum quod anima agit disposi-
tive ad gratiam virtute necesse est sacramentum
agat virtute divina ut eius instrumentum
ratio non est similis. Ad xiii dicendum quod sacra-
mentum [illegible] per formam sicut naturae
sive effectum illum ad quem divinitus
ordinatur et sic hoc est genus instrumenti
quod sacramenta significando causant. Ad
xiiii dicendum quod sacramenta novae legis non sunt
infirma [illegible] invalidam
[illegible] sacramenta
[illegible] passionem Christi [illegible]
non [illegible] ut [illegible] galat. x [illegible]
[illegible] ad infirma et egena ele-
menta. Ad xv dicendum quod [illegible] praesupponit
[illegible] quod possit terminare instrumentale
agentis actio [illegible] praesuppo-
sitio non est simile. Ad xvi dicendum quod deus
non utitur instrumentis [illegible]
in sua actione propter suam indigentiam
sed propter effectum convenientiam [illegible]
ut nobis [illegible] applicantur
[illegible] per similitudinem ut [illegible]
[illegible]. Ad xvii dicendum quod ac-
tio naturalis instrumenti adiuvat ad
effectum sacramenti [illegible]
suscipienti applicatur et [illegible]
significatio per actionem [illegible] completur
sicut significatio baptismi per ablutionem
Ad xviii dicendum quod [illegible] sacramenta
[illegible] non requiritur [illegible] instrumentum
sicut baptismus [illegible] sacra-
menta consistunt in [illegible] sacra-
menta requiritur [illegible] determinatum

[illegible] principalis [illegible] instrumentum
sit in [illegible] instrumentum [illegible]
instrumentum [illegible]
cooperatur ad iustificationem conferendo
sacramentum. Ad xix dicendum quod [illegible]
non datur ab eo qui dat gratiam
sit principale agens quod solus deus
[illegible] solus deus [illegible] dat

Deinde queritur utrum in uno homine
sit una tantum gratia gratum faciens
Et videtur quod non. [illegible] divi-
ditur gratia per operantem et cooperantem
sed gratia [illegible]
dividitur ergo [illegible] operans
et cooperans [illegible] in uno homine non est
una tantum gratia gratum faciens. Sed
dicendum quod est una gratia [illegible] operans
et cooperans sed divisio sumitur per di-
versos actus. Sed contra distinguuntur
per actus [illegible] divisio [illegible]
gratia non potest esse [illegible]
[illegible] gratiam [illegible]
[illegible] gratiam praevenientem [illegible]
petit subsequentem [illegible] augustinus [illegible]
est una gratia praeveniens et subsequens
Sed dicendum quod habens gratiam praevenientem
non petit gratiam subsequentem [illegible]
alia gratia [illegible] con-
servationem. Sed [illegible] gratia [illegible]
[illegible] statim [illegible]
[illegible] accepit
ut dicit [illegible] xviii [illegible]
accepit gratiam praevenientem [illegible]
[illegible] non [illegible]
per [illegible]
[illegible] gratia [illegible]
[illegible] gratia non
potest esse una [illegible] gratia praeveniens
pertinet ad [illegible] gratia subsequens
pertinet ad gloriam ut augustinus dicit
praevenit ut pie vivamus subse-
quitur ut semper cum ipso vivamus praevenit ut
vocemur subsequitur ut glorificemur
[illegible] gratia [illegible]
[illegible] non sit eadem [illegible]
[illegible] ut [illegible]
[illegible] gratia [illegible]
[illegible] per gratiam operantem pertinet ad
actum [illegible] gratia cooperans

ad actum exteriorem. Unde augustinus dicit: preuenit ut velimus et subsequitur ne frustra velimus. Secundo eciam quia gracia preueniens actus interiores et exteriores sicut patet in virtutibus, quia caritas datur ad actum interiorem, fortitudo vero et iusticia et alia huiusmodi ad actus exteriores. Ergo non est eadem gracia operans et cooperans, sive preueniens et subsequens. Preterea culpa est defectus in anima ex parte affectus et ignorancia ex parte intellectus. Sed nullus habitus unus expellit omnem ignoranciam ab intellectu. Ergo non potest esse unus habitus qui expellat omnem culpam. Ergo gracia non est unus habitus, per graciam et culpam sunt contraria. Sed una culpa non sufficit ad [illegible] augustinus [illegible] una gracia [illegible] sufficit, per ex xxxiii super i [illegible] gracia [illegible] dicit glossa: scilicet non sufficit una gracia, et quod precedit ut deum cognoscat et diligat, et quod sed ut se mundos et inviolatos custodiat et perficiat, et cetera. Tamen habendum tamen est una gracia, per diversos modos habens specialem difficultatem requirit diversos habitus sicut est collorum magnorum donorum que sua magnitudine difficultatem faciunt [illegible] spaciosa que sunt magnificencia que liberalitate que consistit et [illegible]. Sed preseruant bona uelle et habet specialem difficultatem super hoc quod est bona uelle simpliciter. Velleat bona super est gracia preueniens uelle velleat bona preseruante est gracia subsequens. Unde augustinus dicit quod gracia preuenit ut homo velit, sequitur ut impleat atque perficiat. Ergo gracia subsequens est alius habitus a gracia preueniente. Preterea sacramenta legis sunt ad gratiam [illegible] sed ad eundem effectum diversa sacramenta ordinantur. Ergo sunt diverse gracie in homine que per diversa sacramenta conferuntur. Sed dicendum quod posteriora sacramenta conferuntur ad gratiam inducendam sed ad gratiam

augmentandam. Sed quod augmentum gracie per omnem graciam non variatur, si ergo proportionatum est proportionem effectuum sequitur ex diversitate predicta quod sacramenta proportionem non dicuntur. Sed dicendum quod sacramenta dicuntur per se ponens diversas gracias gratis datas que in diversis sacramentis conferuntur et sunt in se ipsis sacramentorum effectus. Sed quod gracia gratis data non opponitur culpe. Contra ergo sacramenta propter plures ordinatur contra culpam [illegible] quod supra dicitur effectus sacramentorum ponitur quos sacramenta distinguntur non sunt gracie gratis date, per ex diversis partibus diversa animalia acciunt [illegible] quecumque omnia per graciam sanatur. Eciam diversis in langoribus diversa respondeat medicina, quod si ydolum non sanat oculum quod sanat calcaneum, vel quod sunt diverse gracie [illegible] non potest sit ab eodem habitu non habitu. Sed aliqui habent graciam operantem qui non habent graciam cooperantem sicut parvuli baptizati, ergo non est eadem gracia operans et cooperans. Per graciam operantem [illegible] ne sit [illegible] [illegible]. Sed in alia [illegible] sicut est quando ab eodem procedit. Unde est et eciam opera naturalia [illegible] procedunt eciam [illegible] ponitur et procedunt operans [illegible] ingratitudine gracia operans [illegible] prouenit sit procedit a quo est et [illegible] spirituale, ergo non cooperans sit spiritualiter operans procedit, vel quod sit eadem gracia operans et cooperans per unum habitum non potest sit et [illegible] duos actus producit, sed actus gracie operantis quod est iustificatio vel sanatio animarum et actus gracie cooperantis vel subsequentis quod est iuste operari sunt diversi. Si altera ergo gracia operans et cooperans non sunt eadem et in homine est una tantum gracia. Sed quod ubi sufficit unum superfluum est ponere plura. Sed una gracia sufficit homini ad salutem. Ad corinthios ii Corinthios xii: sufficit tibi gracia mea. Ergo in homine est una tantum gracia. Propterea non multiplicatur eciam sicut graciam cooperans [illegible] operante nullorum [illegible] add[illegible]

R.

quod eadem gratia per essentiam operans et co-
operans est. Secundo dicit quod sic ex dictis
patet gratia dividitur ut quae gratis data
vel quae gratum faciens. Gratias autem
gratis datas diversas esse manifestum
est. Sunt enim diversa quae homini divinitus con-
ceduntur et gratis tribuuntur facultates
supernaturales ut prophetia, operatio miraculorum
et alia huiusmodi de quibus apostolus dicit I. Cor.
xii. divisiones gratiarum sunt. Sed
de hiis ad presens non curatur. Gratia
vero gratum faciens ut ex dictis patet
potest dupliciter accipi. Uno modo pro ipsa divina
acceptatione quae est gratuita dei voluntas.
Alio modo pro quodam dono creato quod
formaliter perficit hominem et facit eum
dignum vita eterna. Accipiendo igitur
gratiam hoc secundo modo impossibile est in homine
ponere nisi unam gratiam, cum ergo vere est
gratum faciens, quia per eam homo ordinatur in
vitam eternam et sufficienter. Dicitur enim
gratus quia acceptatur a deo in
quantum possidet vitam eternam. Si enim per eam
habet vitam eternam, sed ordinatur ad aliquod ultimum
sufficienter ordinari ad aliquod ultimum
esse unum tantum quia si multa essent
neutrum eorum sufficeret, ut alterum
superflueret. Sed ex hoc non tollitur
gratiam esse aliquid unum simpliciter quia possibile
est enim quod unum sufficienter dignum
reddat vita eterna. Sed ad hoc
reddendum dignum concurrunt ut po-
te ex multis virtutibus quae sic essent
ut illorum multorum possibilium dignum
sed omnia sunt una gratia diversi-
ficata quia ex quibus illa non facit hominem
nisi una dignitas vere vite
eterne. Sic autem gratia non est una sic
unus habitus simpliciter. Tertio quia habitus
gratia diversificatur in ordine ad di-
versos actus ipsius dicitur actus non est
idem actus acceptabilis divine sed per primum
accepta a deo deinde actus
huiusmodi acceptatur. Ut autem hic quantum ad
aliud huiusmodi. Secundo respexit deus
ad Abel et ad munera eius. Unde
donum quod deus tribuit huius quibus
acceptat in suum regnum et gloriam

Voluntas dei gratuita

Donum dei gratuitum

presupponitur ad perfectos ultimos quibus
humani actus perficiuntur ut sint
digni acceptari. Secundo quia habitum
gratie dum manet ut potentia pro-
cedere et eam quibus fit distinc-
tionem in aliqua. Sed quia accipitur
gratia gratum faciens pro ipso gratuita
dei voluntate sic constat quod ex parte
ipsius dei acceptatio est una tamen
de gratia non solum respectu unius
sed etiam respectu omnium quia ipsa est deus non
potest esse diversa. Ex parte autem effectuum
potest esse multiplex ut dicamus
omnem effectum quem deus facit in
nobis ex gratuita sua voluntate quibus nobis
sive regnum acceptat pertinere ad
gratiam gratum facientem. Sic quando
mittit nobis bonas cogitationes
et sanctas affectiones. Sic etiam gratia si quod
est quoddam donum habituale in nobis est
unum tamen sed atque quod dicit effectum aliquem
dei in nobis ordinatum ad vitam
salutis potest dici multiplex gratia in nobis.
Ad quartum quod dicitur quod gratia operans et
cooperans potest distingui et ex parte
ipsius gratuite voluntatis et ex parte
doni in nobis collati operans enim
dicitur gratia vel illius effectus quem
sola nobis efficit sed nulli de
operante. Ex parte autem gratuite dei
voluntatis gratia operans dicitur ipsa
iustificatio impii quae fit per ipsius
doni gratuiti infusionem. Hic enim
donum sola gratuita dei voluntate
in nobis ut aliquo modo ea causa est liberum arbitrium
tamen non dispositionibus et insuffi-
cientia. Ex parte vero eiusdem gra-
tie cooperans dicitur quod liberum arbitrium
operari motiva eius tandem excitando
actus executionem expediendo
et perseverantiam prebendo, in quibus
omnibus adagit liberum arbitrium. Et
constat quod alia est gratia operans
et cooperans. Ex parte vero doni
gratuiti eadem gratia per essentiam dicitur
operans et cooperans. Operans quidem

Gratia
Operans 1.
Cooperans

sed quia informat animam ut operans
formaliter intelligatur per modum lo-
quendi quo dicitur quod albedo
facit album parietem hoc enim nullo est
actus sed causa. Cooperans vero di-
citur secundum quod inclinat ad actum
tam interiorem quam exteriorem secundum quod praestat
facultatem perseverandi usque in finem.
Ad secundum dicendum quod diversis effectibus qui
attribuuntur gratiae operanti et coo-
peranti non potest haberi diversitas
effectibus enim qui attribuuntur
gratiae operanti sicut etiam effectum
qui attribuuntur gratiae cooperanti
dicitur quod non est informata aliquo
habitu secundum quem actum volendi elici-
at et ex ipso actu volendi
causatur exterior actus ab ipsa et sic
nutritur habitus causatur resistentia quod re-
sistimus peccato et vincimus [illegible] habitus
gratiae quae informat animam et elicit
actum interiorem et exteriorem et
quandam perseverantiam facit quod in
temptationibus resistit. Ad tertium
dicendum quod quantumcumque homo habeat gratiae
habitum semper tamen indiget divina protec-
tione ad hoc ut operetur modo praedicto
et hoc propter infirmitatem mentis et
intellectus impeditiones quae quidem
non erant in statu naturae conditae sed
magis tunc poterat stare homo per se
ipsum quam modo possit et huius
gratiam non quidem propter defectum
gratiae sed propter infirmitatem [illegible]
nis et tunc indiguerit divina
providentia eos dirigente et adiuvante
et ideo habens gratiam indiget petere
divinum auxilium quod ad gratiam
cooperantem pertinet et propter hoc praece-
lo ad quartum. Ad quartum dicendum quod gratia
non dicitur [illegible] virtutum quae per se [illegible]
cialiter virtutum. Sed cum opponitur
quod multiplicatis virtutibus mul-
tiplicatur, sed dicendum quod virtutum
inquantum [illegible] actuum et opera
informatio ad actum virtutis [illegible]
uno modo in [illegible] operam actus op-

ponitur debitae conditiones per
quam limitatur [illegible] naturae
constituitur et hoc sicut actus virtutis
a prudentia. Gratia vero medium virtutis
accipitur secundum rationem ut dicitur in
secundo ethicorum et prudentia dicitur forma omnium
virtutum moralium et actus [illegible]
sic constituitur in medio [illegible]
respectu ordinis in finem ultimum
qui quidem ordo apponitur actui virtutis
ex principio caritatis et caritas dicitur
esse forma omnium aliarum virtutum
[illegible] non efficaciam merendi
adiicit gratia [illegible] operum mo-
ralium reputatur dignum aeternae
gloriae [illegible] praesupposita [illegible]
divina et gratia dicitur esse forma omnium
et aliarum virtutum. Ad sextum dicendum 6
quod gratia praeveniens et subsequens
distinguitur secundum ordinem [illegible]
sequitur [illegible] quidem
[illegible] per gratiam 1. Iustificatio
praevenientem impii iustificatio [illegible] 2 actus interior
secundum [illegible] actus [illegible] non est 3 actus exterior
actus exterior [illegible] 4 prosecutio
perfectio et perseverantia in bono
[illegible] in praemiis [illegible] Dis- 5 premium
tinguitur secundo modo gratia praeveniens
et subsequens ut gratia praeveniens
dicatur qua iustificatur impius et
subsequens [illegible] qua iam iustificatus
operatur, ut praeveniens dicatur secundum quam
[illegible] subsequens vero
secundum quod [illegible] exterior opere
exequitur ut gratia praeveniens
ad omnia huiusmodi referatur subsequens
vero ad perseverantiam in praedictis
et ut gratia praeveniens ad totum
statum [illegible] referatur gratia vero
subsequens ad praemium [illegible]
[illegible] differentiis [illegible]
gratia praeveniens et subsequens est
eadem [illegible] diversa [illegible] quae de
operante et cooperante sunt dicta
quia secundum hos modos [illegible] est gratia
praeveniens et subsequens quod operans
et cooperans secundum [illegible] distinctio
supponit [illegible] ac-
cipiatur quod gratia [illegible] est gratia

Gratia Preveniens
Subsequens

pugnnes z subsequentes sicut enim
caritas in eno tollit s; i ipsa
remanet augmentata ppt hec q
i sui roe nō defectum impotat
ita z gra cum nō i sui roe impotz
defectum p sui augmentum sit gla
nec dr exceptione statum vie
z pūe quantum ad gram ppt diusa
forum pficientes s; ppt diusa pfe
ctoīs mensura. Si at gram ac
cipiamus cū omnibz virtutibz
qs infert sic gra z gla nō st
qs cp aliq virtutes i ipsa euacua
bunt. Ad vij dd q actus e potior z ūlior
7 quamuis sint diusa pfcōnes aliqua sunt
tm ordinata q vnum e ēā altius
ut deum e. Ad viij dd q i pccā c
8 dus cosiderare. s. gūsionē et
aūsionē s gūsionē quidē pccā
ad inuicē distinguunt s; i
aūsio est quia pamus hō p
qz pcc̄m nō recedet a bono incō
mutabili autē pccīs i cp pte
gūsiōis d'tutes opponunt z
diusa pccā dūsis virtutibz ex
pellunt sic diuse ignorācie
diusis scīis ex pte vō aūsiōis
omnia remittitur p vnum pccē
quo at nō conuerti i aliq
9 motione e sile. Ad ix dd
q vna culpa nō uci f odio
q pficit omnes culpas sic vna
hitus virtutis pficit q pficit oēs
virtutes z hac roe vna culpa
nō inficit omēs pōs s; vna gra
omēs pōs pficit nō quidē ita
q pficit omnibz sic ipsa s; in q
infert oīm pōz actus. Ad x
10 dd q i a gra q ē et intelli
aliq effectus dūmenō qtuitur
nt intellcm idē hitus gre ad
aliū effcm relat qut ex pdcīs
11 pz. Ad xi dd q sicut z aliud
hēre hitum z opari e qdō que
requirit ad omnē virtutē ut pz
ex pho ij etħ z io ystemos
nō requirit spalē hitum. Ad xij
12 dd q sic diuse virtutes diusa
13
14

dona pōt s. ad diusos actus or
dinant ita z diusi sacrōrum
effectus st ut diuse medicine
pccī z pticipatōs virtutes diuer
passiōnib; qda gra gtu sa
sit virtutes z dona s; virtutes
z dona nōm e spalē hūt ppt
hoc actus ad quos ordinant
st manifesti. Vn z hūs agra
distinguunt. Defectus at pccī
ad quos sacra instituunt latēt
st vn sacrorz effectus nō ppū
nō hūt s; dicit grā nōmina
dum eni grē sacrales z pe
nes has sacra distinguunt sic pe
nes ppos effectus ptinet z iste
effectus ad gram gtu sa ute
que z istis effectibz z eū istis
ppis effectibz hūt effcm gem
qui e gra gtu sa aliis que z p
sacrm z nō hūti da z hūti
auget. Et p hec pz solo ad xiij
15 z xiiij. Ad xv dd q oīa pccā
ex pte aūsionis insunt vnu
inhūg z ut dum e p vnum do
num gre sanant s; ex pte
cōuersiōis insunt diusa inul
ta q sanant p diusas virtutes
z p diusos sacrorz effectus
16 Ad xvi dd q i pmalis z sine
sit gra coopans i actu e
tñ coopans i virtute illa ei
tñ coopans qua actu pnt
gra opans qua actu pnt
sufficiens ut coopari. Li ar
quippiq usu hēre potuit. Ad
17 xvij dd q sic ex causa tē
e ccendi pccēq; opans nō
ē ex pccī mediatis potentiis
pccā ē mediati effectus gre e
cosūe ēē sōnale q pz ad
informatōnē s; ad iustifi
catōnē impij q ē effectus gre ope
ratis s; effectus gre mediati
virtutibz z donis e elicē actus
meritorios q pz ad gram coopante
18 Ad xviij dd q duos actus
qui st opposites distinctet ad
tmitē nō ordiate nō pt vnus hitus

care simul et sel; sz duos actus
quorum unus est opus, et aliquis sibi
informacio; vel est duas operacionibus
quarum una sit tanta aliqua sic actus
intrior est tanta exterior; unus habitus
causare potest et sic sunt actus gene-
rantibus et cooperantibus ut ex-
pecto queritur. Dicas pz
Si utrumque gratia sit in eadem anima
sicut in subiecto sunt in quo habitum
est in scilicet habitus qui est ipso ad
potencie effimitatem sc dz sibi habitus
ut perfectio in essencia eius ad es-
sentiale effimum; sz habitus qui est ipso
aliquis perficit potenciam ad actum suum
sic caritas perficit voluntatem ad vo-
lendum promius actus effectus eius.
anime est etc. q anima est const. i
quarta assi est eam est for toris
tangere gratia eius efficiat ad ex-
naliter q anima torum efficit nec it
in eadem anime sit in subiecto p opponi
nata est sicut ide, gratia autem et
culpa opponuntur, ergo culpa
non sit in eadem anime pz ex hoc q
non ab eadem anime procedat cum tamen
peccatum sine culpa sz angelus q sit
duo modi in speciei et ordinis uniq
gratia non sit in eadem anime sit in sub.
p g unita presuppone naturalia
sz potencie sunt naturales pietatis anime sunt
adiuncte ergo gratia non est in eadem anima
ut presupposito potest esse in me ipso
sicut in subiecto sublimiter habitus
gnatur sz facilius in me eius effectus
sz effectus gene quidem et cooperantis
qui cooperantur principaliter ipso potenciis
ut pz per similes inducenti gratia
est in potenciis anime sic in subiecto p
ymaginacio vel creatoris videt
ymaginacioni tanta creatoris que dupex
ymaginacio distingwitur in glo
sup v p ss signatum est sup nos
lumen vultus ymaginacio creatoris
attendi sz potencias sz memoriam
intelligentiam et voluntatem que est triplex vires

ut magis ipso sex iii d. q tra gratia
potenciis anime inspiritur per habitus acq-
uisiti q habitus infusos distinguimus
sz omnibus habitus acquisiti sunt in
potenciis anime ergo et gratia que est
donum spirituale infusum per
augustinum p gratiam donantur nobis homines p-
pria sz non in spiritu p gratiam
bonus nobis perficit ergo gratia est perfectio
nostra sic est in nostra sicut in subiecto
non in eadem anime. Ad 3 gratia cum non
sit habitus q ad divinum ordinat sz sola
anima ordinat ad divinum ut hius
ipso accipiendi ad alios potencias
ut assignata voluntate est gene sus-
ceptiva sz totum in nos et capacitate
sibi potest esse non potest habitus assignata
potenciam essencie ergo per divinum
et eo q est in nobis p illius et deo
principaliter sz gratia est per divina
in nobis pia cum procedit et fidei et
caritati et alia sicut pz p augustinum
in li de predestinatione sanctorum
Dicat q in nobis p illius et deo principaliter
est anime eadem a qua fluunt potencie ergo
gratia est in eadem anime sic in subiecto per
ad 3 tantum non potest esse in duobus sz
gratia est quid tantum ergo non potest esse
in duobus potenciis sz utrumque gratia se extende-
dit ad omnes potencias actus magis ym-
put est enim ovium est in eadem anime
ut in omnibus potenciis ergo est in eadem
anime sic in subiecto p tanta sana per
recipit influenciam prime cause
quam effectus causa sana sz eadem
anime est prius ipso potest et tanta sana
causa sz simpliciter anima tanta est de g
ergo eadem anime p prius recipit
influenciam gene quam potencie, tanta
ut q sit p illius deum et de gratia
duplex est per ipso magis dicit gratia et
virtute eadem p eam et sic habet
nature est donum gratia sit ipso anime sic
in subiecto sicut virtute cognitus q
perficit ad operandum non in ipso est
per q est operacionibus principiis sz p quidam

appatom pt dici s hac opione
q gra respicit bem nil tquid
pom s q gra tuit g t si nop
bem falte dnt r ac q gtist
tacc p pus ad ipam aiam
ptinet hm ad actu eq tuno
pp actq aia accepte a deo
s eq ut dtm e Aliand opio
quasustinet e q gra t lita
do sut id p eem t sh tuite
e dict q gra sit i eem aie sit
i sbo tn o i pouis q tu pom
gtutib ordine ad opone
oz pfcom pa e s pparacom ad
opom ordinal Istud at e q
sitr rom ituite ut sit pxime
pfctiue ad vte agend pu op
tet si gra i pō aie eet q eet id
eu alig ituitu si go h no sufti
ne oz dict q gra sit i eem
aie pficacb ipam iugrm dat
eigda ee spuale t sa ca p
quida assimilacom q forte dic
aleut h y pe I sic 9tutes
pos ad vte opand Ad pm
1 9 dd q quamuis gra no sit pu
eemal pficit tn eē nale m
2 quitu addit spuale Ad 2m dd
q culpa actual no pt e eem
i pō q e pua actq culpa
ai origlal e i aia s sua eem
p qua quugi ut f ditu m
eq imfecto signal i aia
ud s t quamuis ab aian eem
ghist t iupedi tn ordo
biu aufera impedi tn ordo
ipig acucaie ad gra t p mory
tngda elong anib sit gre
dispomb elongat pom me
ab actu forte Ad 3m dd q
3 gtuita psupponit nalia s
ipori dalia q accipiat et
tolutq e gtundi apoib pr
psuppoit pom q e q d puem
nale st gra q e pua e spi
psuppoit eem aie q e pua e nal

Ad xm dd q pmg tmediatq ef x
fcuib que inclmit i eem aie s
informato s e e spuale Ad v 7
dd q ymaginatio acreatois
tosistit i eem t i potētijs s q
p eem aie reputat vnitas
tecutuedmet p distinctom
ptē distic pret silr ymagia
tectatoib tosistit i gra tutu
Ad vj dd q hitg acqisiti tam 6
ex mrib actib t iō no ptinet
ad aiam imediate p pīs qe
st actq gra at e e p influeu
dinatione e sile Ad viij dd 8
q gra pat volum te mediate
tam teig gra e forma.

Septio qm virtu gra sit i
sacrib tm q no e culpa
em oppa gue s culpa no ei ago
toritg nt gra e i sacrib que est
ela mlia s hug dd s. v p g
ordinat ad glam s sola ha
rial etiap e g llago ea a sola
pt e gratitano ei sacrib
p grām maior a bō topta
s maior a bō st i mediis bois
sic i spō go cum mea bona sit
aia t pac e qm q gra no poss
eet alio sbo t no ei sacrib
Psiout se ht sbm forte ad
actq torleb ita sbm spuale
ad acius spuale g gmutati
sic sbm torle ad acius spuale
ita sbm spuale ad acius tor
pale s actus corle no sbo
spuali e e pt g actus spile
q e gra pt eet i torlib ctis
sacrorz Ex q e q hugo de s
sacra dt q sacra e q sitificatoe
inuisibile gram cotinet s p
gratam dt ap sacra le g aliud e q
infirmat e ycna ela g gram
no cotinet ut dt glo s g i
sacrib no le no eet gra eent
tipa iufimat e geca ela q eeab
sur du psp i prepostt teneb

latibulum suum dicit glossa quod remissio
peccatorum posita est in baptismo. Re-
missio autem peccatorum est per gratiam
2o ergo gratia est in sacramento baptismi et per
consequens in aliis. Secundo dicendum quod gratia est
in sacramentis non quidem sicut accidens in
subiecto sed sicut effectus in causa per modum in
quo sacramenta causa gratiae esse ponuntur. Ef-
fectus autem dicitur esse in causa dupliciter. Uno modo
domini[um] sicut quod causa habet dominium super effectum sicut
actus quidam dominii. Secundo modo sicut
effectus est in causa instrumentali quae non
movet nisi mota. Unde gratia in sacra-
simili[tud]ine mentis. Alio modo per similitudinem sicut quod causa
producit effectum est similem. Et hoc contingit
[illegible] modis. Uno modo quando similitudo ef-
1 fectus est in causa sicut in causa equivoca et
univoca sicut est effectus unius speciei
quemadmodum potest dici quod calor
de[fer]tur in igne calefaciente.
Secundo quando similitudo effectus est in causa
2 equivoca sed non secundum eandem rationem sicut
per effectus equivoce quemadmodum
calor aeris est in sole. Tertio quando simili-
3 tudo effectus est in causa non secundum talem
similitudinem spiritualem tamen quae cum sit sicut effectus
artificiati et artis ut [illegible] arti[fi]cis
forma domus in aedificatore
non est nisi quaedam sicut neque calor in
[illegible] calor in igne. Sed eo quod
intentio intelligitur et magis
x ... modo similitudo effectus
non secundum eandem rationem ut quaedam
[illegible] secundum primum modum equivoca
defluxus est in causa sicut similitudo
effectus sit in instrumentis quae intermedia-
tibus defluunt formae a causis prin-
cipalibus in effectus. Et hoc modo gratia est in
sacramentis et tanto magis quanto sacra-
menta proveniunt divinitus immediate
ad reparationem gratiae de quo modo lo-
quitur. Sed ad principales effectus qui dun-
tur sacramentales ad quos pertinet infusio
gratiae gratum facientis vel augmentum.
Ad primum ergo dicendum quod est culpa est ita
1 sic aliquo peccatori sic remittit
2
3

peccatum dimitti. Et ideo concludit
quod gratia non sit in sacramentis sicut in subiecto
sed in causa. Ad 2m dicendum quod spirituale non potest esse x
in instrumento vel corporali sicut ergo et quod
non tenet in prima portione corpore con-
tinuitatis ... in oppositum con-
cedimus ut tu intelligas gratia
esse in sacramentis sicut in causis instrumentalibus
et dispositivis. Et hoc modo virtute
per quam ad gratiam operantur.

Quaestio est de iustificatione
impii. Et primo quaeritur utrum iusti-
ficatio impii sit remissio
peccatorum. Et videtur quod non quia iustificatio Con[clusio]
est a iustitia dicta quae est una virtus
peccatorum autem remissio non fit per
unam tantum virtutem. Nam peccatum
unum tantum virtuti opponitur sed omnibus.
Ergo iustificatio non est peccatorum remissio.
Contra dicitur quod peccatorum remissio fit
per iustitiam generalem. Sed iustitia
generalis [illegible] secundum Philosophum in 5 Ethicorum est
omnis virtus. Ergo remissio autem pecca-
torum non est effectus virtutis. Sed gratiae
ergo peccatorum remissio non debet dici
iustificatio sed magis gratificatio.
Praeterea si aliqua virtute fit peccatorum
remissio per illam praecipue fieret. Sed
quae cum peccato sit etiam non potest hoc autem
est caritas quae nunquam est informis.
Ergo remissio peccatorum non debet iustitiae
attribui sed magis caritati. Praeterea
in 2 Ethicorum quod dicitur praecepti. Universa
delicta operit caritas. Praeterea
est mors spiritualis animae. Morti autem
vita opponitur. Unde vita spiritualis
praecipue fidei attribuitur in scriptura
ut patet ad Romanos i et iii. Iustus autem
meus ex fide vivit. Videtur quod peccatorum
remissio fidei attribui debeat et
non iustitiae. Praeterea in 2 Ethicorum quod habetur
Actuum xv fide purificans corda
eorum. Praeterea iustificatio praecedit gratiam
sicut motus terminum ad quem remissio
autem peccatorum sequitur gratiam sicut effectus causam.
Ergo iustificatio est prior quam peccatorum remissio
et non sequitur idem. Praeterea iustitiae actus est
reddere debitum sed peccatori non debetur.

remaneat magis peccata remissio quo
peccatorum non dicitur iustitie actu. Deinde
iustitia respicit motum, in quantum non
missionem ut dictum est. Sed peccatorum non
remissionem. Sed magis est in statu
aliquo motum sed magis est in statu
iustitie que missio sit prius peccatum
ut hic dicitur. Remissio peccatorum
peccatorum non dicitur iustitie attribuitur
magis iustitie. Ex dictis quod in peccatore
non sit motus condignus et non commu
tatio. Iustitia que est ex parte
motum ad terminum. Tunc quod primo
quo motum terminum sufficit ad bonum
iustitie. Remissio peccatorum
de iure quo requiritur ad iustificationem
impii quod iustificatio impii est peccatorum
remissio. Quantum sit iustus
iustificatur. Sed ab his est iustus tamen
peccata remissa non est. Sic ex parte
peccatorum hoc est statu motum signatum
iustificationem non est peccatorum re
missio. Ex quo dicitur glossa remissio
supra. Quando nos vocavit hos et iusti
ficavit, glossa remissione peccatorum
remissio peccatorum est iustificatio
Contra. Quia differentia est inter motum et
mutationem. Nam motus unus est quo
ad affirmativum, statum abicitur et
ad affirmativum statum acquiritur. Tunc
motus de subiecto in subiectum ut dicitur in
phisica. Scilicet mutatio ad af
firmativum est ut album et
nigrum. Unum motus alteratio
quo album abicitur et nigrum acquiritur.
Sed mutationibus quod sunt generatio et corruptio
albi et nigri et mutato de non
subiecto ad subiectum de non albo in
album. Corruptio vero est mutatio de
subiecto in non subiectum de albo in non
album. Et ita abiectio unius affirmativa
et adeptio alterius ex duabus mu
tationibus quod sunt generatio et
alia corruptio ut sumptum ut si quid
Dicit ergo sit tusitum de albo
in nigrum ... ipse motus
motus sit per ablationem ... ductam

altius non atque ... de sa
tum semper ... comitantibus ...
... cum corpore ...
altius. Iustificatio autem est motus ad
iustitiam sicut dealbatio motus
in albedinem quamvis possit ius
tificatio sive ... iustitie effectum
Nam iustitia iustificat sicut albe
do facit album. Si ergo iustificatio
accipiatur ut quidam motus tamen op
tet ... motum ... quo
peccatum aufertur et iustitia inducitur
hoc enim iustificatio quod peccatorum remissio
... ambo eundem
motum nominant. Sed ... respectu
ad terminum a quo, ... respectu
ad terminum ad quem. Si autem accipiatur
iustificatio pro mutationibus sic
alia mutatio sit iustificatio. Sed
... iustitie et alia peccatorum
remissio sicut corruptio tamen ...
sic autem iustificatio et remissio peccatorum
non erunt idem nisi per concomitantiam
utrorumque. Autem non iustificatio accipiatur
... a tali iustitia dicta quod peccato
... oppositus sit. Nam motus
... de ... generatio et corruptio
... concomitantibus ...
... iustitia tripliciter ... quod
est quedam ... aliis car
dinales ... ut dicitur iusti
... ut ... ergo
nite sit ... dicit autem
... non est in peccato ... tamen
illis ... hoc ...
sunt sic ... rapiat ...
... non ... iustitia accipi
tertio dicitur iustitia legalis que ... 2
... omnibus ...
... omnibus ... ad
... que ordinat ad
... legislator iustitia
legalis dicitur que lege ...
fortitudine ... fortis ...
... sic ...
... omnibus sit iustitia legalis

quodammodo non tamen quilibet actus virtutis
est actus legalis iustitiae sed solum ille qui est
ad bonum commune ordinatus quia pertinet
contingere de actu cuiuslibet virtutis
et per quem non omnibus actus peccati ius-
titiae legali opponitur. Unum a iustitia
legali dicitur proprie iustificatio quae est
3 remissio peccatorum. Secundo iustitia no-
minat quendam statum perfectum quem
homo facit in debito ordine ad
deum ad proximum et ad se ipsum ut su-
perioribus interiores vires superiori sub-
dantur quem appellat philosophus in v ethicorum
iustitia metaphorice dictam et est
considerare in diversis viribus quasi
plurimis personis dicta ex contineri di-
versas personas et huic iustitiae omne
peccatum opponitur cum per quodlibet peccatum
aliquis de praedicto ordine corrumpa-
tur ab hac iustitia iustificatio
nominatur sive sit motus ad iustitiam
sive sit effectus formalis a for-
Ad primum ergo dicendum quod obiectio in parte
2 de iustitia speciali. Ad secundum dicendum quod
iustificatio non dicitur a iustitia legali
quae est omnis virtus sed a iustitia quae dicitur
generalis virtutum in anima quantum
potius quam a gratia iustificatio deno-
minatur quia huic iustitiae directe et
intime omne peccatum opponitur tamen ob
potius anima attingat gratia non dicit
3 secundum animam. Ad tertium dicendum quod caritas
dicitur contraria omnibus peccatis
4 inquantum per caritatem deo coniungitur
a quo coniungi per peccato avertitur non
tamen omne peccatum directe et intime
caritati opponitur et per dictam iustitiam et per
7 hoc patet solutio ad quartum. Ad quintum dicendum quod
vita spiritualis attribuitur fidei eo
quod in actu fidei primo manifestatur
spiritualis vita sicut dicitur in ii de anima
quod vivere viventibus secundum animam
vegetabilem primo haec quia in eius actu primo
manifestatur vita non tamen omnibus
actus vitae naturalis est per animam vege-
tabilem et similiter non omnibus actus quiete

spiritualis est fidei sed et aliarum virtutum
licet non omne peccatum directe et intime
fidei opponatur. Ad sextum dicendum quod purifica- 6
tio cordis fidei attribuitur inquantum
in purificatione praedicta primus apparet
motus fidei. accedentem enim ad
deum oportet credere quia est ut habetur hebraeorum xi.
Ad septimum dicendum quod sicut iustificatio proprie acci- 7
pitur ut motus ad iustitiam et ut
effectus formalis iustitiae. ita et re-
missio culpae nam sicut iustitia formaliter
iustificat ita et culpa formaliter
abicit sicut albedo formaliter abicit
nigredinem. sic ergo remissio cul-
pae ut est formalis effectus iustitiae vel
gratiae est gratiam. et similiter iustificatio
prout anima sic ut motus quidam per
intelligitur ad gratiam sicut et iusti-
ficatio. Ad octavum dicendum quod actio opor- 8
tet duplex nominari scilicet a principio et 9
a fine sicut actio quae medicus agit 10
in infirmum nominatur medicatio
ex parte principii quia est effectus me-
dicinae quia ex parte finis dicitur sa-
natio quia est via ad sanitatem.
sic ergo remissio peccatorum dicitur iusti-
ficatio ex parte termini ut fit Dei
et et missio ex parte principii
et operatione motus quibus et in re-
missione peccatorum aliqua iustitia fuit
secundum omnibus motus divinis iustitia et
unitas principii quidem ex parte di-
vinae remittendo peccata sanat
eum decet secundum quod ansel dicit in proslogio
super peccatoribus iustitiae de-
cet enim te et hoc est quod in ps dicitur
In iustitia tua libera me. aliquid
non sufficit appetit iustitia
ex parte quae omne peccatum remitti-
tur in eo aliquid dispositio ad gratiam
inveniatur hoc insufficiens et per hoc 11
patet responsio ad ix et x. Ad xi dicendum
quod remissio peccatorum aliquo distin-
guitur ad vestem a iustificatione et co-
dividitur contra gratiae infusionem et ponitur
unum de iiii quae ad iustificationem
impii requiruntur. Ad xii dicendum quod 12

ad iustificationem impii hoc patet iustificatio
collocatur in genere tu[n]c in impio iustifi-
cat ad eam patet peccatorum remissio
th[eologi]ce modo quo non competit nec homini in
statu innocentie.

Con[clusio] Secundo queritur utrum peccatorum remissio
possit esse sine gratia. Et videtur quod
facilius est destruere quam construere
sed homo sufficit per se ipsum ad construendum
peccatum ergo et per se ipsum ad destru-
endum et ita remissio peccatorum potest
fieri sine gratia. Praeterea quia peccatum non potest
sic nisi cedat sed ab eo qui fuit in
peccato uno potest per se ipsum transire ad
contrarium sic qui fuit avarus potest per se
ipsum fieri prodigus ergo ab eo per se ipsum
potest recedere a peccato in quo fuit et ad
remissionem peccatorum non requiritur
gratia ut videtur. Contra dicit quod peccatum
grave sit contrarium actu quo non licet sicut
quia forte sed peccatum adhuc ma-
net actu transit ut augustinus dicit li[bro]
de nuptiis et concupiscentia ad remissionem
peccati sufficit quod actus peccati transit et
ad remanet ex peccato quod de remis-
sione indiget. Contra contrariorum contra-
rii sunt affectus ergo quod ex contrariis peccatis
remanet scilicet gratia et non potest sibi esse
et ita se causa quod prius per contrariorum
mediatorem unum potest removere.
sine huius quod ad inducta sicut negando
potest expelli ab se inductio absque
dominus sed in culpe et gratie statu
est aliquis medius scilicet status nature conditae
in quo fuit quondam homines. Quamvis sunt
in culpa, quoniam et necessarium ad re-
missionem culpe quod deus gratiam accipiat
per prius potest deus in reparando quam homo
possit in corrupendo sed homo potuit a
statu nature in quo gratiam non habebat
corruere in statum culpe ergo deus potest
hominem a statu culpe reducere
in statum nature sine gratia per peccatum pos-
quam actu transit deo remitti et

Sicut augustinus libro de nuptiis et concupiscentia
actus peccati praeteriti imputatur ad pe-
nam ergo ex reatu deo remittitur quem in-
putatur ad penam sicut dicitur per verbum
in Psalmo non imputat deus peccatum.
Sed imputare alicui non imputare
potest deus tamen in deo non imputatione ut
non imputatione ergo ad remissionem
peccati non requiritur gratia in eo cum p[ro]-
tatur remitti. Praeterea quicumque est
tollendum in aliquo potest tolli in et
destructione et constructione quia cessante
oppositione cessat effectus sed ho-
et tollendo culpa peccati ergo tollendo potest in
peccatum destructione et constructione
et ut in homo ad remissionem peccati
gratia non indiget. Praeterea peccatum
sit in anima in solo potest sicut per te vir-
tutis remissio quod ancillabitur soli
at deus ancillabitur per augustinum
ergo deus solus per se ipsum absque gratia
peccatum remittitur. Praeterea si gratia non
culpa aut gratia est ad gratia
que non est non est gratia que non est
quia quod non est non facit. Aliud sicut unum
gratia que est quae consistit actus et reti-
net cum at non gratia ad culpa
esse cum at non gratia et culpa
non ineunt expellit non potest
ergo gratia non requiritur ad remissionem
culpe. Praeterea gratia et culpa non possunt simul
esse in anima sicut gratia infunditur ad
remissionem culpe ergo quod culpa
prius fuit in anima quam gratia non erat
sed tunc culpa esse desinit et
de actu ut in instanti ergo culpa
fuit et similiter cum gratia esse incipiat
ergo de ea prius in instanti quo gratia est
habetur ergo esse duo instantia quod gratia
et culpa non simul sunt ut dictum est
inter que duo instantia est
tempus medium ut patet in physicis ergo
tempore medio in quo homo culpa
caret aliquo tempore in quo homo culpa
nec gratiam habet et non eget gratia
in ad remissionem culpe. Praeterea
augustinus dicit quod deus nos amat ...

nob sua dona dat et no eg dон
q' gre psuppoit amore dm
s3 amor iste dni q° deg pr
diligit unigenitu suu et inde
eg no e hoib exut i culpa q°
culpe remissio pcedit gra
ordine ne et gra no requit
ad pccor remissione p p cuci
sione remittebatur i lege pccm
originale ut p3 p beda, circucisio
at gra no ofiebat, q' cu
mina gra suffit ad resisted
cuitz temptatoi ho i statu
leg hunt bu geupia3 posset
vincere et lex no conced
bat occidit ut dr ro vij°
et no fuit nec mors p9 q'sile
lege e iustia p gta morte e
ut dr gal ij° si at ex lege ius
gd ingenub in ep circuisio grtia
cofeet, pt q° remissio pccor
fi sine gra 33 9 e ep dr i ps
recordatz e rad st spt va
deub t no redieb g lo pse va
deub i pccm t no redieb pse
a pcco i deg p gra reud
cat hoieb e3 p se redie no
put p ro ij° dr iustifi gta
p gra ipig 3 ad dd q' re
missio pccor no sine gra
gtusurte excepta id eg ei
sci e ep cui pcco sut duo
s auso et coherio s dimisso
t receco pccm no respicient co
usionem s3 mag auso et id
q' ad ausione sed tio cu ad
desinit hre no pcadin
eo h ipo e b pccm remissu
et sit gra tu scat no e ang
Th° de nupt gcu si a pcco de
sistr hec et no hre pcca fct
ut hnob monet scpta fili p
castino adiciab i tuum at

no suffit s3 addit de pstinis dep
cae ut tibi remittat ih g pccm
remitti dr e p auso t ca q'
sequuntr ipam ex actu pcti ptito
ql sanat s3 ut at ca ex pte
ausionis sese coctar rone
qi gra remissio pccor si pt
auso offensa dei t reat
auso namq3 intelligit a bo°
inco mutab ep qb porat hre
respcu eg se impotete se ab
auso no eet culpa no g pt
pdca auso remoue nisi fiat
auetio ad bonu incoutabile
a quo ho p pccm discessit h
at auetio no e n p gram p
qua de9 mente inhitat et
incipit deo p amore cari
nubetiz vn ad sanada pdicta
ausione requir gra et cari in
fusio sic ad sanatoem corr
requir restitutio poenitenc
Offensa at q e ex pcco se sine
gra aboleri no pt sine accipia
offensa ex pte hoiz nequiu ho
pccando dm offendit sine ex
pte dei s e p pccori e offenso
sic dr ps odisti omb qui opan
iniquitate et iniuq3 e a ut aliq
dignior e indignio d iniuria
cifat et tanto amp e ptores
e dignior / cuicuq3 aut ire
tempali sine b costituit
q' facit omib mortalib pccatib
ex h ipo quatu ad affectu suu
ponit creatura creatori diligeb
plg creatura qua creatore iniuib
cui e p ma de diligi ergo i
infinitu deg creatura excedat
et pt at mortali g dm infinita
offensa ex pte dignitt eg
cui p pccm quoda iniuria fit
dm ipe deg cotepnit et eg pcep
vnu ad hac offensa aboleda
no suffit ub inirib huacs
nung dm e gre pct et deg dr
pccori offensus ut cu odiendo
odio q' opponat amor q° diligit gra,

In the margins:

ẟ

ẟ

ẟ

R°

Unde

Sr

No

Ausio

Offensa
Diuina

Ponit

Dit em n odit coꝝ q̄ fe ut dr
sap xi. ꝫ oppoꝰ amoꝛ quo diligt
sib; bona etna cib; pando
hmiꝰ at amoiꝭ effectꝰ ē do
nū grē gr̄m fctꝭ vitē q̄ de
gra dim ē vn offensa qua deꝰ
hoi offendiꝰ no remoꝰ ꝑ hoc
ꝙ gram dat. Reatꝰ ē ꝑticno
Reatus solutē obligo ad pena ſſſi̇ꝭ
ꝫ ꝑcipue ad pena dapni que ē
carentia glie ī reatꝰ no tolli
qui diuīo dat hoi vn posst ad
glam puenire. h at ē gratio
sine gra pccoꝝ remissio sin
1 pt. eld viij go ddꝫ ꝙ ꝑmū pcim
ē q̄da gr̄e destructio eꝰ at re
missio ē costructio vn facilie ē
pcim mitē q̄m a pcco exire
2 eld zm ddꝫ ꝙ pcca hnt gue ex
pte guersiois ex q̄ no attendiꝰ
pccoꝝ remissio ut dim ē. Ex
pte at guersiois ē coꝝ q̄ auersioꝝ
sequitur hnt gencia vn vn phiꝭ
gvioꝝ actum predeciū reatꝰ
sit ī aīa remane no et q̄ ex
auaricia aut p digalitē mutoꝛ
reatu auaricie hoie desinit ꝫ
3 solu actu ul hitu. eld zm ddꝫ
ꝙ pcca guīnis sint gvia ex pte
guersiois no tn oz ꝙ auersio gul
reatꝰ remanetes sint gvia
cꝫ sit effcꝭ guersionu ꝑ actus cū
cuenīat pt m̄itē oꝝ opantꝭ ex
guītē at ꝑ se guictabicꝭ
fcitꝭ q̄m sit ꝑ se ē no q̄m sit ꝑ
actꝰ vn ē ex guīs actib;
sequitur guīs hitꝰ ē disposicꝭ h
cum sit effcꝭ actuū pccissima
8 spem. eld x ddꝫ ꝙ supposita illa
opioe ꝙ ada aliq tpe n̄ ꝫ gra
ī culpa hnt guīnis h ē q̄da
no cocedat. ddꝫ ē ꝙ ul phiꝭ
aliq gvia ee mediata ul aliq
sbī simpl acceptī q̄ sit ine gvy
ad tpe detmiatu sic ē ē ē mid;
sit mediatū ī ē nec no tū nisi pꝰ
ix dic. Silr ē hoie rectū statꝰ
ne cadit ī gra ī culpa ꝙ part
ut guia mediata ꝫ ꝑꝰ tpe
quo ada gram accepit ul acci
pe potuit ita ꝙ ē ī omib; eꝰ pos
teriorib; tunc sit ī ug ē ret gram ꝑ
culpa actuale ul ogiale
eld v ddꝫ ꝙ ē si ada ī statu sue 7
guīcois gram no habuit s
quosda poꝰ tū ab eis ē ꝑ dn
casu gram adeptꝰ ē vn a sta
tu gre recidit ē no solu a statu
ne decidisse nꝰ ad expiacōm
infinite offense domini dic gre 6
requirꝰ. eld 6 ddꝫ ꝙ sit dileo
dī de q̄ nos diligit qm aliq
effcium nob relinqt .f. gram ꝑ
qua digni reddimur ūita etna
ad quā nos diligit. ita h ipm
q ē dicimo imputatē nob nra
delicta ex quītī reliqt ī nob
eld ꝑ quod a reatu pcco dig
9 simꝰ absolui ē h ē gra. eld vij
ddꝫ ꝙ pccoꝛ ꝑ se ē ī ap pcca ꝙ ꝑꝫ
ad guersiom ꝫ q̄o ad auersiom et
ea q̄ ea cosequitur ē ī ap actꝰ
tu sint no mitē ea. h em ꝑ se
tam h ē nō ꝑut ē ex hiꝭ
sit vo mali pcco. malū em
tam no ht ꝫ dyoꝰ x. c. de dī no
Vl ddꝫ ē melꝰ ꝙ pccoꝛ ē ī ap pcca
qutū ad sidno at ī a pmanē
coꝝ ē ex pcco relinqtur ymo
hoꝝ ē ea ē pti dīna iustia ꝑ
q̄ ea iuste ordinatū ē ut q
qua iuste ordinatū ē ut q
no luit stare ī gra dū potuit
no possit ē si velit. ꝑt ē ex de
fectu nimīne quo suffit ad
expiacōm ro ib; ī a dcīs sic
h ō tu sī ī fomē a pīcit ē aliqꝰ
pīcctoib; ꝫ quīb; q̄ ꝑ se ē ex
nā ꝑnunt ꝑt a fomē exi
sicut potuit se ī fomē a pīcū
iustit ē ī oppōito. eld viij ddꝫ ꝙ
opari remissioꝝ culpe intelli

duplex effective et formaliter sic facere
album effective convenit per colorem
formaliter albedini. Gratia vero non est
medium in remissione culpe sic
effective operans sed tamen formaliter
Hec autem que dicitur quod solus deus anime
illabitur non excluditur quin aliqua accidentia
creata et naturalia ut gratia et habitus
in anima informando sed excluduntur
alie substantie subsistentes que animam
intrant et eam in possibilitate sit deus et quod
intrinsece et tota quia forma prodire
eo quod deus est ipso esse anime causa
sanans et conservans sed producere formae ut
qualitates ad hoc non pertingunt sed
tamen anime quod autem instat. Ad 9um dicendum
9 quod gratia que est in re culpa expellit
non causaliter quo est prior tempore autem causa.
Non enim expellit culpam per modum
cause efficientis. Sic enim oporteret quod
ageret in culpam existente adipsius
expulsionem sicut ignis agit in
aerem existentem ad eius corruptionem
sed expellit culpam formaliter ex eo
enim ipso quod informat subiectum secundum quod
culpa in subiecto non sit sicut prius de
10 sanitate et infirmitate. Ad 10um dicendum
quod ad hoc est sententia solet communiter
dici quod ultima et quod instans quodcumque
sit unum et tamen plura rationem inquantum
est principium futuri et finis preteriti
et ideo proveniet simul in eodem instanti
esse culpam et gratiam in anima ita
tamen quod culpa insit in illo instanti
secundum quod est finis preteriti, gratia autem secundum quod
est principium futuri. Sed hec sententia non potest
vera esse principium futuri et finis preteriti
dicuntur diversa ratione instantis
ex quo eius substantia non multiplicatur
sed manet una et ita simul esset
culpa et gratia in eodem indivisibili
tempore esse in anima. Nam instans non
in divisibile tempus. Hoc autem similiter esset ita
sequeretur quod gratia simul esset. Et propter hoc philosophus
in viii phisicorum ad inconveniens deducit
unius signi ut duobus inesse et
in ratione quiete et media propter quod
probat motum reflexum non esse
continuum. Unde simul et similiter si alius vita
unius instanti ut duobus ergo quod
intelligatur aliquod medium et est
anima aliquando sine culpa et gratia
quod est inconveniens. Tertio alii dicunt quod
sicut inter duo puncta unius linee
sit medium duo puncta vel linea media non autem in
duo puncta duarum linearum se
tangentium. Ita non est necessarium quod medium
instans quod est ultimum in temporibus in quo
culpa inerat, et instans quod est primum
temporis in quo gratia inest sit tempus medium
cum sint instantia diversorum temporum.
Sed hec etiam responsio non potest nam linea
que continuatur per situm dividitur
unum distinctum temporis autem cum sit
extra tempus et cum rem respectu divisam
quod est in tempore non cum alio tempore in quo
esse culpe et esse gratie dicatur adhuc
tempus vel alia parte eiusdem temporis continuatio
Tertio concludit quomodo duo instantia
vel ex consequenti unum designari esse
tempus medium sed per duo puncta duarum
linearum se tangentium designantur
in corporibus locatis per unum et uno
puncto designato in extremo duarum
in corporibus locatis quod est contiguum est quod
ultimum est simul datum quod dispositiones
sint diversa per quem contingit. Sed quod contiguum
oportebit ut aliquid extrema ex
contingunt mensurata et videatur eorum
terminus unum in instanti indivisibili
et ideo dicendum predicti quod culpa
et gratia simul sunt. Tertio alii dicunt
quod hic quantitates spirituales non
mensurantur tempore quo est mensura motus celi
eo quod anima et quod spiritualis substantie
tempus sed habent proprias mensuras in eis
incomputabiles prout per postignum et eius
tempore et quod terminus contingentiis temporis
secundum philosophum in 8 phisicorum sequitur continuitatem
temporis motus ad actiones autem talis est
continue

Sed hoc est in proposito non habet locum. Nam
tempore mensurantur non solum que sunt per se
in tempore quod est motus celi sed et ea que
habent per accidens ordinem ad motum
celi inquantum consequuntur ex aliquibus
que per se ordinem habent ad tempus
predictum. Et talis est iustificatio impii
consequitur ex aliquibus cogitationibus
locutionibus et aliis huiusmodi motibus
qui per se mensurantur tempore motus celi.
Et ideo aliter dicendum quod non est dare ultimum
instans in quo peccator habuit culpam sed
ultimum tempus. Contingit autem dare
primum instans in quo habet gratiam quod
instans est terminus illius temporis in quo culpam
habuit. Inter tempus autem et terminum temporis non
cadit medium. Unde oportet dare aliquod
tempus vel instans in quo absque culpa
nec gratiam habeat. Hoc autem sic patet. Nam
infusio gratie cum sit in instanti est
terminus cuiusdam motus continui ut potest
aliquorum meditationum per quas affectus
disponitur ad gratie susceptionem. Et eiusdem
motus terminus est remissio culpe quia
ex hoc ipso culpa remittitur quod gratia
infunditur. Unde ergo instanti est primum
terminus remissionis culpe sunt habere
culpam et infusionis gratie sunt habere
gratiam. In toto ergo tempore precedenti
quod terminatur ad hoc instans quo tempore
mensurabatur motus meditationis
predicte fuit peccator habens culpam et
non habens gratiam. Ultimum tamen in ultimo
instanti ut dictum est sed ad ultimum
instans huius temporis non est accipere ad
immediate proximum quia quodcumque instans
accipiatur ad ab ultimo inter-
ponitur et ultimum erunt infinita instan-
tia media et ut patet quare non est accipere ul-
timum instans quo iustificatus
sic habens culpam et non habens gratiam
est. Est autem accipere primum instans in quo
habet gratiam et non habet culpam et hoc
potest accipi ex verbis philosophi viii physicorum.

Ad xi dicendum quod deus suo amore sic
causat in nobis donum gratie ita et
remissionem culpe. Unde oportet quod re-
missio culpe gratiam precedat.
Sequitur autem si remissio culpe
dei amorem precedit et non econ-
verso. Ad xii dicendum quod sacramenta
significando causant. Hoc causant
quod figurant, et quia circumcisio habet se
in removendo, ideo eius efficacia di-
vine ordinabatur ad remotionem
culpe originalis, sed ex quanti ad
gratiam sive ex virtute circumcisionis
gratia daretur per modum quo datur ex
virtute baptismi ut quidam dicunt
sive daretur a deo in contactu
circumcisionis, et remissio culpe
non fiebat sine gratia, tamen gratia
non ita perfecte reprimebat con-
cupiscentiam sicut gratia baptismi. Unde dif-
ficilius erat concupiscentie resistere
circumciso quam baptizato. Et occasione
huius legis vetus occasionaliter ac-
cidere dicebatur quod nullus circumcisio in-
legis moysaice sacramenta non continet
[illegible] non est ex moyse sed ex
patribus ut dicitur Johannis vii. Et circumcise
huiusmodi dabatur gratia non est quia hoc
dicit quod lex vetus non iustificabat.

Decimo queritur utrum ad iusti-
ficationem impii usus liberi ar-
bitrii requiratur. Et videtur quod non. Primo quia
per totum tempus non habentibus usum li-
beri arbitrii non requiritur usus liberi arbitrii. Sed
iustificatio competit pueris non ha-
bentibus usum liberi arbitrii quod per baptismum
iustificantur. Ergo iustificatio impii
usum liberi arbitrii non requirit. Sed dicebatur
quod hoc speciale est in pueris quod tenentur
peccato solum quod aliunde contrahitur
ut habet locum in adultis qui propriis
peccatis tenentur. Sed contra est Augustinus dicit
[illegible] quidam fuisse actus
laborarent febribus idem dum
sine sensu iacuisse [illegible] legaliter desperarentur

baptizatus cum nescientibus mens turbatur et permittit id recipere, postea tamen eius quam ante acceperat non quam nescienter tunc fiebat longe aliter aliud est. Non ratione tamen est recreatio aut fit per gratiam iustificantem. Igitur gratia iustificans quam confert adulto sine motu liberi arbitrii. Si dicitur quod hic habet locum solum ubi homo iustificatur per sacramentum. Sed quia deus potentiam suam non alligavit sacramentis, cum ergo iustificatio sit opus divinum ex eius potentia dependens, videtur quod etiam sine sacramentis ab adulto iustificari possit preter motum liberi arbitrii. Preterea homo in aliquo statu accepit in quo sit adultus et non habet peccatum actuale sed originale tantum. Iste preterea enim in statu in quo ab esse adultus si non sit baptizatus adhuc subest originali peccato, non tamen adhuc habet aliquid actuale quod adhuc non transgrediendo quamvis sit quod tenens penitencia, nec tamen est reus omissionis quia preceptum affirmativum non obligat ad semper pro uno ergo quod homo statim in primo instanti in quo est adultus preceptum affirmativum observet. Si ergo adultus preter hoc peccatum originale absque omni actuali vivit. Si ergo hic etiam quando puer preter iustificari sine motu liberi arbitrii, videtur quod eadem ratione sit in adulto. Preterea quecumque ad minus convenit alicui ergo quod eius conveniat. Sed aliquid tamen quando iustificari aut convenit pueris et adultis, cum ergo sola gratia sit causa iustificationis in pueris, videtur quod eadem absque usu liberi arbitrii sufficiat ad iustificationem in adultis. Preterea sicut iustitia est donum, ita et sapientia. Sed sapientiam Salomon accepit dormiens, ut habetur iii Regum iii, ergo eadem ratione et gratiam iustificantem

homo potest dormiens absque usu liberi arbitrii accipere. Si dicitur quod multo potentior quod voluntas Salomonis dormiendo sapientiam accepit. Sed quia sicut in bonis requiritur voluntas, ita in malis. Peccatum non voluimus, sed nobis pereundo sopori non sanctificatur quod in sompno agit sit peccatum ergo nec ad sanctitatem adhuc quod ... divinum donum in sompno percipiatur. Preterea sicut in dormiente ligatur usus liberi arbitrii ita in egrotante, sed egrotans absque usu liberi arbitrii iustificatur, ut patet ex ... aliquis inducta et dormiens. Preterea deus est potentior quam creatura agente, sed sol materialem lucem suam influit aeri nulla preparatione in ipso aere preexistente, ergo multo fortius deus lucem gratie animi infundit absque omni preparatione que sit per actum liberi arbitrii. Preterea cum bonum sit communicativum sui, sed tamen non esset non sequitur actus et preparatio et non preparatus in iustificatione impii non requiritur usus liberi arbitrii ... ex parte hominis. Preterea Augustinus dicit super Genesim ad litteram quod deus sic ... operatur iustitiam in homine sicut sol lucem in aere quod deficit deficiente solis influxu, non sicut artifex opus ... in quo ... opus ... sed sol eodem operatur in aere cum ... illuminat aerem et cum lumen continuatur; ergo et deus eodem opere iustitiam in homine cum iustificat et ... iustitiam conservat. Sed iustitia conservatur in homine usu liberi arbitrii cessante, sicut patet in dormiente; ergo homo potest a principio iustificari absque omni motu liberi arbitrii. Preterea dispositio requiritur de necessitate ad introductionem alicuius forme in subiectum quod sine ea forma remanere non potest, sicut patet de calore et forma ignis. Sed sine usu liberi arbitrii potest remanere iustitia ut in dormiente ... liberi arbitrii non est dispositio que de necessitate requiratur ad gratie infusionem, unde ... pueris potest esse non ex sine possit. Non requiritur preterea adhuc

i ee eductam ut pz de gnatiua et de sto
su sine quo grauitas ee no pt, tu
f. graue corpus impediatur a suo motu
Sz gra e pubua qua quis usus li. ar.
sine quo e pt ee t no ee, c cuius
fortle puti ys sic grauitas nal mo
tus gra pt infundi sine usu
ti gra pt infundi sine usu
li ar. p tpis infirmum culpa i
etiam inducit originale tibi
omni usu li. arg multo fortius deus
qui e potentissimus no requit
usu li ar. ad hoc q gram infu
dat. p deus prior e ad misericord
q ad eadem punia ut dr glo i pu
Je. Sed deus puit puos de tede
tes sine bap no abs omni usu
li. ar. g multo magis misericordia
infundendo. p dispo ad form
que exigit i recipiente form no
e ab ipo recipiente s ab dosit
calor qui ligmis ptedit ut dis
po ad form ignis no e ab ipis
ligmis Sz usus li. ar. e ab hoie
iustificando g no requit ut dis
po ad gram henda p iustifi e
pmissiom gre z utntis s saug
virtute solus deus i nos sine nob
opatur g ad iustificoz opo ma
que e p usu li ar. no requit,
p. sapl. iii. ro. x. ei qui opat merces
no imputatur s gram s s debitu
Usus at li. ar. q dam opo e Sz go
usus li. ar. ad iustifi requit
iustifico no eet ex gra s ex de
bito q e hereticum p mag e contra
ta a gra ad qui c opa gre qi
qui pentt no opa s deus alij
dat gram alicui qui p li ar c
opa sic pz de paulo act. ix cui
dtm e dum e t ostimulum cala
go multo fortius alicui abs usu
li ar. q z gra infundi p ages
infinite virtute no requit aliqua

dispom i paciente, quto ei ages
e uirtuosius tanto minori dispo
pexiite coplet suu effectu
s deus e ages infinite uirtute
i tm q no requit min pexiite
s opat ex nullo g multo mig
requit dispom zta i iustific
impij q e opus diuinu no requit
usu li ar. q dispom expte
hois. Sz q e qsu i de l. iii.
postula q peis ut deni tibi
ht glo gra dei li requit ar.
s iustifico fit p gram di ut
hn ro iii. g ad iustifi requit
usus li. ar. p bn d q iustifi
ca abs ossu no pt ee vera
pcte qui abs gra dantis
s ossus recepientes e actus li ar.
go abs usu li ar. ho iustifi
ca no pt. p ad recep fo
requit alia dispo i recipiente
no eni q z for i quolz recipi
Sz actus li. ar. sc ht ut dispo
ad gram g ad recepto gre
iustificatus usus li. ar. requit
ut iustifi e impij ob q dam
spualem motom hois ad dm
Ezec iii. postulo te mi i iusti
Sz i motio carnali requit
mutus cosens g multo fortius
i iustificace impij z requit
usus li ar. p iustifi impij
no sine cari fit, q ut dr
pu. x. vniuersa delicta opit
caritas s caritas ouisit q da
amicicia exigit mutuu amore
Est eni amicicia amor i redama
te ut pz p phm i viii ethi
mutuus at amor requit i utz
usu li ar. g iustifi sine
usu li ar. ee no pt. R. d
q ng hns usu li ar. pt iusti
ficari abs usu li ar. qui sit
i tpo instati sue iustificois
In hijs at qui no s potes
sue no sic puli h no requit
ad iustificom eius vt pl. ess. pt

1 pma sunt ex hitu agentis et pa-
tientis ad inuicem pz cum i tactu
q actio no pficit sine aliq
tactu q i ille solu agens tangit
patiens qn patiens no e natu
tange agens sicut tu tor sidera
agunt i istam isidera tagen ea
z no tacta ab eis ul mutuo
se tangunt agens z patiens qn
utrq natu e tange z tagi
sicut tu ignis agit i aqua
ul eq i mutuis pnalibs q e na-
tq e e e mutuq cot actq no
coplet actio sine gtactu mu-
tuo aliqd suffit q agens
tagat patiens pe at de qqui
iustificat impiu agit circa
gvam i eo tando un et i ps
tangemotes glo deq tua
mes at hua quoda tangit
dm cu ggnoscedo ul amado
un t i adult qui put deu
ggnosce z amae veqr ab
ipsq li ar q dm cognoscat z
amet z ista e gusio ad dm
deq de zach i gutimi ad me
z ego gutar ad uos pui at
tantes usuli str no put dm
ggnoscere z amare un i eis sffe
ad iustificom q ab eo taga
p gre infusiom 2 vo sunt
expparac iustificois iustia
eni h an si li de uidtate e va-
tudo no ee ppr se suata un
iustifico e quedano inuitato
vos at acipi z p ipa po et p
actu poe actq at poe no
inuitono pt i ipa coopante
vlcmino e et ab ipa no e et
eq actq ipa no po no ee sit
sine sua coopone e sta ista
sine sua coopacoe p inuui.
in adult at requit i uno
actq no ad iustificoz un
cu p actu no ad ad ior diate
gust q quod gusio inuuino pt
ita p actu gu igno z ad iu-
stificom adultoz actq li. ar.
requit sz pudq in no hnt p
actu no ee no ee ad ad eo
usiom si hnt sola poy ng
culpabiles oigiali iustia de
strucca put iustifii sine
motu p ppe no 3 vo sunt ex
pilitut dme opomib i vebs
opabilib deq cu aliqu ef
se impducens que tuid pt pducte
na si eaud dispom pduc sic
z na Sut si deq aliqu e mira
culose sanet sani tur i eo tab
cu quada adeqtoe hua vi
cmi z na gpando me at aq
simat si i phi i ij phi qsi
nata facit opq artis ego
facit sic z ars fa z eq he
nalib at h9 iusticia aliqu
hrc pt dup vno ut nale
ul mata sq quida ex ipa
na sic pui ad opa iustic alio
ut acquisita iustici acq
sit ex opib sic e iustia
infusa p qm iustifica adulti
un sic iustia politica acqsita
requi actq no ee qqb amat
iusticia ita z i adult i usti
no gple sine usu li ar iustia
no infusa p qua iustifican
puuli solus aptitudini nali
tad iusticia q e z i puis inuent
z ad cuidiam iusq li ar vdgt
ad hm go dd q q pud hnt
vn possunt guti ad eam iusti.
ficate p pa pa iustificans s
pa vel applicae eis p sacrm
bapmi z ex h iustifica ad eo
dd q de adulto quo e sue
mete capos distinguendu e
q si nuq hnt usu roit sue
ide iudiciu e de eis q de puul
Sicat iudiciu roit alij hnt
sui tpe qus usu roit hnt
bapty desidanit sit tpe ante
baptize no se ncaie ul z vn
tes gsee effcm bapm pnote te pas

tunc pcipue qn pg bapm vetu
patur usu li ar et placet ei qsim
et quo tan loqm aug h em
q comit no ipmputa tung
no te agat s fantasia agat
Si at dn eat sue mcte cpos
bapm no desidant no e sibi ul
no senciet ul veniet i bapus
exhiendg i qui to cung sit morte
piculo sudicabi em s ultmu
instabi quo sue mcte compos
fuit et si sibi exhiea no accip
nz sacrimnz vem satn qmus
ex ipa uocacoe et hnt et sciss oe
aque miraculose possit i eo ad
dispo velmq ut tu vecupauit
ust li ar facilus ad bonu in
mute ad zm dd q et sine sacro
deg aliquis pnt gram ifudt
sic de sstificatus intos sllt tnc
post alicui adulto qui no eet
compos sue mcte libs saca
gram cofe e eo mo quo tu sacro
cofert ad m dd q ista posito
apnt quosdam impgt reputa q
ab adulto hat pcm orik sit
actuali cu em adulto ee incipt
sicqi se e faciat gra ei dabit
p qua a pcto ori tn mus cit
q sino faciat reg eit pcu omis
siomis cu em quis teat pcm
nita e et h no possit fi u pstituto
d debito fine ee quis tu p
sue mcte e copos ad dn seto
ut c t eo d fine costitue et p
hc ad gram dispo e et p aug
dt q ocupia pcti sigt pnuli
bile ad ocupis ce adulbu
uo actu cocupisce. No ei de
facili cosige pent ab pcto ol
infeus ocupie pcti se p pcto
s nno subdat ad v dd qui sti
fico s coem catum me pnnl sl
gram q tu recipi i pnulo et
adulto dui se s dui s ambus
odicom et e eig recipit ialio

ee eo p mo m vecipiet et inde
e q i adulto recipit gra cy
usuli ar no at i pnulo ad
v dd q ad hc pt excip i udei
vno ut dica q sompng i eo
salomoi fuit sapia infusa
no fuit sompng i alus s sopng
pphie de quo h Num xij si q
fuit int uos ppha dm p sop
nu a t uisioe loqr ad eum
dut hc at sopno li ar no ligat
Alio pt dici q sic ad infusioz
instie requit q nos q e eg sbm
cduta ad dm ita infusioe
sapie requi q int q uta ad
dm i sopno at pt int q uti i
dm no at li ar ul nos eqvo
e q ad me tu duo ptinent
s ptipe et iudicate de pcepte
s pcipe at i dormiedo no impe
mt q at i ad pcipiat ut exphis
di qui ad pcipiat vn quis ho
q pus cosidavit vn quis ho
dormiedo sibiat ut exil
lust tioe alicg superiore s be ad
cy pcept o mu mtg dormiete
ez habilior pp quiete ab ac
tib s simt pcipue fatasmak
quietate vn dr Job xxxiij
p sopniu i uisioe nocturna
qn sopor solz occupare hoes
z dormiut i lectulo suo tc apet
aures uiroz et erudies eos
instruit disciplina. Et ista
e ta pcipua que i sopnis p
nidentr futa s pfimu dm
mt q no pt e e i dormiedo co
q tuc ligat q e ss q qui e p m
pnt m nre cogitatoib Judiy
em fit p resolucom i pnm
vn de omib oz nos iudicare
s id q ssu accipi q ut dr in q
tel et nnn vs at li ar sc ndm
vois et io usq li ar p quenos
i dm conti i dormiedo suff be
eeuio pt qz et si sit ab motq uo
mag se fatasia q indicat
copletur vois et io hoi dozendo

pcipe pt sapiam no at iusticia
l rectono pt dici q intus cogi
ab intelligibili, vos at no pt
cogi ab appetibili. Ratio ab hoc usu
li. ar. pt infundi sap que est
rectitudo intus no at iusticia q
rectitudo no est. Ed viij dd q
motus li. ar. qui pcedit in vigila
tendo pt faciunt actus dorme
ntes sit motus ut demutu est
considerato pt tu facie q heat
aliquam rone boni vel mali, ic
in quantum virtus actus vigilante
relinquit in opibus dormientium
sic utus tamen relinquit in effectu
et inde e q utus sm mastr
dormiendo meliora ha ruminata
p aliis no vigilantes ut dr i ethi
et inde e q nocturna pollutio
in eis culpa reputatur etc. Et sa
lomo qui vigilando potuit se
dispone ad sapientiam accipiendam
i dormiendo. Ed viij dd q ipm
sacramentum bap. no e exhibendum
egroto dormiendo e sui in ante oppos
ex ipsius huit votum bap. dicit
timetur periculum mortis q quid
de dormientibus no timetur ut q
ad hoc e dissile quantum ad alia
similes. Ed ix dd q aer simm
sue spei e ultia dispone ad
lumen suscipiendum vr c. d. phm
rto stati ad presiallu illu
minatur n vero requit aliqua alia ppa
n forte remoto phibentis s
inelis intellectualib. no e ultima
dispone ad suscipiendum iusticie
n sunt e actu illi lumis q potentia
plex p actu p que z determinatur
ad alterum oppositorum de se ipso
comibus indifferens sit in ipso cois
ad plures formas p dispones
aptatur ad una forma mage q
ad alia. Ed x dd q deus in
finita bonitate supplet quantitatem
i tatis p aliquam simile sue bonitatis
quam cib largitur ex hoc ipso q optio
mo sua bonitate quantitat ad q

mo. n ut ordinate sua sapientia
dona sua largiatur, hic at prima
sua condone et inde e q re
quiritur dispone in pparato aliq ex
pte eorum quibus deus sua dona
largitur, vel pt dici q oboista
pcedit de ppacone q ipsa pcedit
gram infusionis sine qua deus
qui gram tribuit subito i aliquo
motu toll omibus opponibus et gram
infundens q ut dicitur ecci xi e facile
e ei oculis dei subito honestare
paupem. No at p hoc excludi
ut li. ar. qui est ipso instanti
quo gram infundit sub eius etiam
per tor dictato dii honus q
finibus fa e hoic hitu iusticie q
satisfacit hitui tum. Ed xi dd
q sicut sol e ad luis no solum
quantum ad eius et quantum ad fideta
et de ge est a gre et q ad fi
Ed at requiritur ad fidem veri q sub
importat quedam mutatonem quo
requiritur ad corporis sicut tu fit lumen
i aere requiritur q aer se hat i
alio respectu ad solem quam an
q fit pilotu sol sine q posset
ee conservato lumis i aere sole
pp pntie et sicut ad fidem gre
requiritur q nos alio se hat ad
deum quam ad pris ad q exigitur
tunc motus no est q sine usu li. ar.
no e i adultis ut dcm e. Ed xij
dd q aliq dispo requiritur ad fi
eri q no requiritur ad eem. Sic
pz per ipsum e q no e alius ex platone
vel p phicit talib dispomb
cessatib p q quarum vis iam fieret
cam eo i suo ee gnuadr est cos
sante motu li. ar. qui est
in eius ad iustificatonem pt iusticia
hitualis remanere. Ed xiij dd
q n. phicit ad naturalem pris no
posse fieri sine posteriori, q tu sine
posteriori e pt sit aia rationt
ta corpus fore esse in ibus et fidalut
dedit hic de aia e natur porcore

pt ee sine cor cutris h ordine ne
no possit fi in i tor et sild est de
gra et iusti li ar. Ad vigesimum q
tor quam inficit actum ovili potis
ex h ipso q ei vmit, h at ptum
no respicit uo te ipius q inficit
h inuiciono e minulsi ad h ius
infectionem negli ar no requirat
Sild at ad primum gratiam co se
ex h ipso q e p sacrm bapm
vmit absq usuli ar in adulte
no requirit. usq li ar. rac ia
dca. Ad xv. dicendum q ex h q dr
17 Deus pronior e ad miserendum q ad
puniendum no excluditur bonum q
miserendo deus in nobis opatur q
ad malum q deus in nobis punit
q bonum h dponem cosistit ex
ymatis mitcte causis malitatem ex
singularibus defectibus h ex h oritur
q deus miseretur h id q ex eo e
punit at h id q ex nobis e q
tale ut ordinatum e no possit
id p pena sim ex pri merendi
miseris h punit q sp intertum
nolunt antecedit h uolunt
quitur tn ad propositum pt dici q
Infectionem peti orti qua aia
inficit augmentum usuli ar. h at
videt p quandam similitudinem iusti
ficatorum prior am usq li ar.
16 Ad xvi dicendum q rationales p
quandam violentiam punit disponi
ad formam ut spirituali dispositionis
sit ex nichil cosentiente vi passo
vniciis dispo ad formam no e ab
aliquo pucipe inticto h ab ex po
luntatis no violentia pati no pt
19 ticio no e sibi vo. Ad xvij dicendum q
deus virtutes in nobis opatur sine nobis
virtutes cirtutibus no tn sine nobis
18 cosentientibus. Ad xviij dicendum q pactus
li ar qui e in iustificatione impij ratio
se h ad h itum iustitie gratialis deq

dum est alio se h t ut deus exe
cutionem et augmentum. Ad xviij
quidem se no pt h ere in im co
q ipso instanti iustitia infundi
que e prima in mundi. h h t ut
dispositium. Ad executionem no
iustitie et eius augmentum se h t in roe
iusti q p prius actum gra infor
mati h d meritorium. Dum auxiliu
in pdcis. Sic ergo iustitia no reddit
humanis operibus qui merentur h iustitie
augmentum et consumatio aliquo
h t vomitum reddibi in comparatione
ad actum meritoriorum precedentes
Ad xix dicendum q licet paulus augustin
iustificatus est incipientem gratiam
fidei impugnaret tn in ipso in
stanti iustificationis sue gre
consensit p li ar. Dum gratia co
motiuum motum enim gratie ut
motum in instanti ponit deus aliter mitter
sine quo no e iustificatio h sine
preparatione pre et in iustificante pt
Ad xx dicendum q ista dispositio no re
quirit propter impositionem agentis h propter
codonem recipientis h uolunt
que in uniuno pt p violentia
h dispositio motiuum uoluntas sic et mo
h dispositio li ar no solum se h t ad gra
tiam ut dispositio h ut complementum
dispones enim se quandam complectens
h itum vim p ssi oi agentis at
testa q h itus in durata sic
sua opatione q pfectio effectus
demat pfectionem cae.

Quarto queritur de motu li ar.
ad iustificatorem requirat
Vtrum requiratur motus li ar
tur q no. Idem enim q iustificatur
se n no requirit ad iustificationem
h motum in dy tn ex gratia sit
iustificationem vn dr Trenorum v
Conuerte nos domine ad te et c
motus li ar. i dicitur no e de
his q requiruntur ad iustificationem
motus li ar. requiritur ad iusti
ficationem ut dispositio quaedam ex parte
li ar. id at ad q h o tm indiget

nō ptinet ad li. ar. tūg° ad hᶜ
qꝫ homo t quātacūq; i diū indigeat
trahi sicᵈ Jo vj. Nemo uenit
ad me n̄ pr̄ qui misit me tᵉ tr̄
cit eū. Vl̄ q motꝫ li. ar. i diū
nō sit de hijs q ad iustificatōz
impij requirunt. p ad iusticia
hō puenit p viā timoris. Na
qui sine timore ē nō potest ius
tificari ut dr̄ eccīj. s; p timore
homo nō mouet i diū s; magis i pe
nas. g° motꝫ li. ar. q̄ requirit
ad iustificacōm impij nō ē motꝫ
i diū p si dicat q li. hᶜ vbū ē de timo
re seruili nō aūt de filiali. Con
omnis timori sui ūōe fuga i
cludit. s; p fugā ab recedit
ab eo q fugit nō accedit ad
ipm. g° ex hᶜ q hō timet diū
nō mouet i diū s; magis a deo.
p si motꝫ li. ar. i diū ad iusti
ficacōm impij requirit p ip̄s
ille debet requiri p que hō i
diū cōpletissime mouet cōpleciꝫ
aūt mouet hō i diū p caritatē q p
fidē. Ergo motꝫ li. ar. i diū
ad iustificacōm requirit nō debet
attribui iustificacōi fidei sed
magis caritati tꝫ q̄m appet
Ro. v. iustificati ex fide etc
p motꝫ li. ar. q i iustificacōe
requirit ē sic ultima dispō ad
grām tūc q grām infundi dis
pō aūt ad formā cūq; inducit
forma p ē q si sine forma ē ē nō opt
tūsit nūtritas ad formā tūg°
motꝫ fidei possit ē ē sine grā
nūc q iustificacō nō debeat at
tribui motui fidei p hō naliꝫ
roe pt cognoscere diū. s; fides
nō requirit ad iustificacōm ad
inquītū fit diū cognoscere
g° vl̄ q sine motu fidei posset
hō iustificari p sic p motu
fidei hō cognoscit diū. ita p
actū sapie nō g° magis fidei
q sapie dz iustificacō asscribi
p fide multi articli cōtinent
Ergo motꝫ fidei requirit ad
iustificacōm nūc q oporteat omnes
articlos fidei cogitare q nō
pt subito fieri p Jaco. iiij° dr
q deꝫ humilibꝫ dat grām et
ad iustificacōm impij requirit
motꝫ humilitatis q nō ē motꝫ i
diū aliꝫ humilitas hꝫ et diū
p obō et sine eē ē ē tūg theo.
g° motꝫ qui requirit ad iusti
ficacōm impij nō ē motꝫ li. ar.
i diū p i iustificacōe impij nōs
hoīs ad iusticiā mutatis g°
motꝫ li. ar. dz ē ē actꝫ iustie
qui nō ē motꝫ i diū. Justia ē
nō hꝫ diū p obō g° motꝫ qui
requirit ad iustificacōz impij
nō ē motꝫ i diū p ad iustifi
nō ē motꝫ i diū p ad iustific
impij re hꝫ hō ut remouens
phibens sic ē qui apit fenestram
dr ca illuīat dᵉ domꝫ. sed
impedimentū g re pteīm g° ex
pte iustificati nō requirit mo
tꝫ li. ar. i diū s; solū i pteīm
s; ē q dr Jaco. iiij appiquate
deo et appinquabit nobis. appi
quat aūt deꝫ nobis p grām iusti
ficacōm g° ad hᶜ q iustificetur
p grām requirit q nos appiquē
deo p motū li. ar. i diū. p
iustificacō impij ē qdā hoīs
illuīacō s; ipse dr accedite
ad eū et illuīamini. Eūg° ad
diū nō accedat hō passibꝫ
s; motū mentis ut Augꝰ dr
vl̄ q motꝫ li. ar. i diū requirit
ad iustificacōm impij p Ro.
iiij° dr reputabit fides ad
iusticiā credētibꝫ i eū qui
iustificat impiū. g° ad hᶜ q
impius iustificetur requirit motꝫ R°
fidei i diū. p i. ddq q sic supe
dem ē motꝫ li. ar. i iusti
requirit. ad hᶜ q hō tamē iusti
ficatū ē cōtigat p actū pp̄n
tia aūt iustificacōis deꝫ ē q
nam iustificacōm opatꝫ ē p

misterium incarnationis per quam factus est
deus et homo mediator et ideo iste motus
licet articuli aliis ad iustificationem impii
requiratur. Secundo tamen licet articuli multiplices in
deum moveri possit, unus est motus ad iu-
stificationem denotative requisitus qui
comprehendit alios et omnibus aliis
includitur; hic autem est motus fidei.
1 Accedentem enim ad deum oportet credere
quia est, ut habetur Heb. xi. Nam quamvis
alio motu possit in deum moveri iusti-
ficandus, hunc motum fidei moveatur
quia omnes alii motus mentis in deum
quo ad iustificationem pertinent ad effectum. Se-
cundo autem motus fidei ad intellectum pertinet.
Effectus autem non movetur in suum obiectum
nisi prius sit apprehensum. Bonum enim
nisi prius sit apprehensum movet affectum ut dicit
de anima; unde apprehensio requiritur
ad motum affectivum. Sic motus mo-
vet ad motum motus et per hunc et
motum motus fidei includitur in mo-
tu caritatis et quolibet alio motu
mentis movetur in deum. Secundo quia iustitia com-
pletive in affectu consistit, ideo sic ho-
mo in motu tenet deum quem ante non co-
tingebat deum, sed quia iustitia conti-
git. Ideo affectum et iustificationem non
possit requiri quam cum solum intellectus
conversio in deum sed et affectus. Pertingat
motus affectus in aliquem motus adiu-
vet quoniam de partibus ut dicitur
qui quidem motus in desiderio inclu-
ditur. Similiter causatus est affectum desiderans
enim ad quod amatum ipsum appetens
desiderium quoddam importat cum quadam
arduitate; quod quidem arduum
sit, ideo similiter est motus qui in cordis
cum motu amoris est, et motus
amoris cum motu speciali desi-
derii. Sic enim apprehensum movet
amorem, ita amor movet desiderium
sine spe. Sic ergo licet articuli sint
in impio motum in deum motum fidei
caritatis et spei, oportet cum iustificatum
in deum quam tamen ad principium spe

venire et hinc tamen reputatur per unum mo-
tum completum intellectum principium inclu-
ditur aliquid denominatur tamen iste motus
a fide eo quod virtute generatur ipse 1
alios motus. Ad primum ergo dicendum
quod movere in deum plures articuli sequuntur
quadam ordinatione non quidem infu-
sionem non autem tempore ut infra probabitur.
Sicut autem infusio est unitate ordine
requiruntur ad iustificationem unum
non secundum quod hoc motus licet articuli
in deum iustificationem sequitur. Ad secundum 2
dicendum quod timor in quantum importat vio-
lentiam secundum oppositionem divinam quod oppa-
... licet articuli vitando id quod
nolunt et cetera ad quod homo trahitur
aliquid ad licet articuli pertinet. Ad tertium 3
dicendum quod timor servilis quod habet solum
ad penam tamen requiritur ad iusti-
ficationem ut dispositio precedens non de
ut intrinsecus ... iustificationis quia
similiter caritate esse non potest sed
introducitur tamen ... dicitur
Io. iiii timor non est in caritate.
timor autem filialis qui timet
separationem includit virtute in
motu amoris; ergo cum virtutis est
desiderare coniunctionem amantis
ad ... dicendum quod 8
timere separationem includit aliquam
timor filialis non tamen fuga dicitur fuga
fuga ... a deo ut a deo ...
separationis a deo ut a deo
... timor importat
quandam reverentiam per quam homo
non audet divinam maiestatem se
comparare sed ei se subiciat. Ad 7
... dicendum quod est motus caritatis in deum
requiritur sed tamen hunc motum inclu-
di motu fidei ut dictum est. Ad 6
... dicendum quod licet credere deo ut deum
possit esse sine iustitia tamen ...
debet deum quod est actus fidei for-
mate sine gratia non iustificat
... talis credere requiritur
esse non potest ad iustificationem ut probatur Ro. iiii.
credenti tamen qui iustificat
impium fides eius reputatur ad iusti-
Ad vii dicendum quod quamvis per ... hanc
... A

hō nō pt reparari nisi p mediatore dei et hominum ihm xpm. tum quia quidsi(?) lam mediatorē sibi sola
fide tenetur. io ad iustificacionem impii
nō sufficit cognicio naturalis sed re-
quiritur fides ihu xpi vel explicite
vel implicite sed diuersa tpa et
diuersas psonas. et hec q dicitur rō iustitia vero dei p fide ihu xpi.
8 Ad viij dicendum q sicut intellectus pruditur
naturalis cognitorum se habet ad sapientiam
vel sciam vere acquisitam vere
pueniri. ita fides ad sapientiam
infusam. vn primus motus cognitionis
cognitiue i divinis nō est sapie vel
scientie infuse sed fidei. Ad x dicendum
q licet multi sint articuli fidei
9 nō tn oportet q actu omnibus cogitetur
tpe instanti iustificacionis sed so-
lum q cogitetur de eo sicut articu-
lum q deus iustificat et peccata re-
mittit. i q est includitur impli-
cite articulum incarnationis et passionis
xpi et aliorum quae ad iustam iusti-
10 ficacionem requiruntur. Ad x dicendum q
motus humilitatis est motus fidei
si q ab eo q considerata altitudine diuine
maiestatis se ipsum ei subicit
et ita motus humilitatis nō est primus
qui requiritur in iustificacione. Ad
11 x dicendum q iustitia generalis de
qua nunc loquimur includitur et
ordinacio debita hominis ad
deum ut est deum est et tantum fides
quam spes quam caritas sed hec
12 iustitia continetur. Ad xij dicendum q
peccatum imperfectum contempta vere
a uisionibus ideo ad remouendum
hec perfectius requiritur conuersio
li. ar. idem.

Questio quinta. Vtrum ad iustificacionem
impii requiratur motus li. ar.
i peccatum et vt in quo motus con-
trariis ad remissionem peccatorum
sufficit. hic vij. ducuntur sunt ei

peccata multa quae dimittuntur. sed motus con-
trarius est directe diuersus. ergo ad ius-
tificacionem impii sufficit motus in
deum et nō requiritur motus i peccatum.
Preterea bonum in comunitate est efficacius
quam bonum quam in singulare. sed conuersio ad
bonum quam in singulare sufficit ad hoc quod
homo mereatur peccatum. ergo conuersio ad
bonum in comune sufficit ad hoc
q homo iustificetur. Preterea homo nō pt mo-
uere peccatum nisi de peccato cogitet
neque autem cogitare pt de eo quod memoria nō tenet. contingit autem
aliquem oblitum esse peccati commissi.
ergo ad iustificacionem impii requiritur
motus li. ar. i peccatum. Vnde contingeret
quem esse peccatorum suorum oblitum nequam
possit iustificari. Preterea contingit
aliquem multa commisisse et convo-
lutum. ergo motus li. ar. ad iustificacionem
requiritur ut possit reuocari ad cum oportet
in instanti de singulis suis peccatis
cogitare quod est impossibile. Nō enim
maior est ratio de vno quam de alio.
Preterea quicunque conuertitur i aliud sicut i
finem ultimum excludit ipso ab alio
fine autem ultimo quia impossibile est
vnius esse multos fines ultimos.
sed homo qui mouetur per fidem formatam i
deum mouetur tanquam i finem ultimum.
ergo excludit ipso autem a peccato et
ita nō oportet esse motum contrarium li. ar. motus
li. ar. i peccatum. Preterea idem motus
i peccatum et a peccato sicut ab albo
et i album. sed iustificacio est motus a
peccato. ergo nō est motus ad peccatum.
Sed contra est q ipse dicit dixi confitebor
aduersum me iniusticiam meam domino
et tu remisisti impietatem peccati mei. Sed hoc
nō pt hic dici nisi de peccato co-
gitando. ergo motus li. ar. i peccatum
ad iustificacionem requiritur. Preterea ad iusti-
ficacionem impii contritio requiritur
que est prima pars penitentie per quam tollitur
sed contritio est dolor de peccato. ergo
motus li. ar. i peccatum requiritur i

iustificatione impii. Ad tertium dicendum quod iustificatio
impii addit ad simplicem iustificationem
simpliciter. Quia iustificatio simpliciter importat
solum iustitie infusionem. Sed
super hoc addit iustificatio impii remissionem
culpe, que quidem remissio
non fit solum per hoc quod homo desistit a peccato,
sed ad amplius requiritur, ut Augustinus
dicit in libro de nuptiis et concupiscentia: Si a peccando
desistere hoc esset non habere peccata, sufficeret
ut hoc nos moneret scriptura:
Fili peccasti, non adicias iterum. Non
autem sufficit, sed addit: et de pristinis deprecare
ut tibi remittantur. Tertio dicendum quod ad
iustificationem simpliciter requiritur conversio
hominis per liberum arbitrium in iustitiam,
que est motus liberi arbitrii in deum. Sed ad
iustificationem impii requiritur quod etiam
ultra ad destructionem peccati preteriti.
Dicit autem conversio in deum fit per hoc quod homo
cognoscit deum per fidem et cum caritate
et gratiam desiderat seu sperat. Sed ista
oportet quod conversio liberi arbitrii in peccatum sit per hoc
quod homo peccatorem se recognoscit quod
contra humilitatem et peccatum preteritum detestatur
ut pigeat fecisse et iterare
1 non velit. Ad primum ergo dicendum quod dilectio
dei non potest esse sine detestatione eius
quod a deo separat, et ideo per motum dilectionis
in deum requiritur in iustificatione
peccati detestatio, unde Magdalena
cui dimissa sunt peccata
multa quia dilexit multum, lacrimis cum
2 satisfecit pro peccatis. Ad secundum dicendum quod conversio
in bonum in communi sufficit ad iustificationem
simpliciter, sed ad iustificationem
impii requiritur motus in peccatum et cetera
dicendum est quod ad hoc quod homo iustificetur a
peccato preterito non solum sufficit quod iustitiam
velit et non peccet, sed quod peccata
iniquitatis et operis detestando ipsam
recte detestando quod peccavit requiritur detestatio
dei. Vel ut iustitiam nisi ex
gratia, quod est bonum quod est odio
iniquitatis et impius, et alius bono quod
diligit. Unde peccator non per actus odit
iustitiam et deum ex hoc ipso quod dicat
immoderate bonum commutabile. Ad
3 tertium dicendum quod non est necessarium quod ab in
ipso momento iustificationis de
singulis peccatis determinate cogitet
sed solum quod doleat se per
culpam a deo esse aversum et ab
eo esse, ut sub condicione si sunt aliqua
que non recognoscat, etiam aliqua peccata
peccatum mortale aliquod sunt
et per huiusmodi motum et quod peccati obligatio
4 est de peccato contrito. Ad quartum dicendum
quod omnia peccata conveniunt in aversione
a deo, unde ei gratiam impediunt.
Unde ad iustificationem non requiritur
quod in ipso iustificationis momento de
peccatis singulis cogitet, sed
sufficit quod cogitet de hoc quod per culpam
passus est aversus a deo. Vel recogitatio
autem singulorum peccatorum
debet ut precedit et postea sequi
5 iustificationem. Ad quintum dicendum quod ex hoc
quod ad unum finem dicuntur constituunt
quod non constituatur sed finem in
secundo quod contritio autem a peccando
proposito homo autem non sufficit ad delectationem
peccati preteriti ut deum et gratiam
6 non sequitur. Ad sextum dicendum quod motus liberi
arbitrii in peccatum prosequendum vel ut incomplectionem
iustificationis opponitur
autem motus liberi arbitrii in peccatum fugiendum
cum sic cum motus cum iustificatione
convenit quia motus a peccato
natura fugiendum, et motus ab
eo quod quiritur. Utrum
remissio culpe sit idem quod infusio gratie.
Secundo quod in causa remissio culpe et gratie infusio
sunt idem, sicut remissio culpe
et per affirmationem et remotionem
negationis. Sed culpa non autem ad esse vi
quam defectus gratie. Ergo idem videtur esse
remotio culpe et infusio gratie
per culpam et gratiam opponuntur sicut
tenebre et lux. Sed remotio tenebrarum
et inductio lucis sunt idem. Ergo remissio
culpe et infusio gratie
sunt idem. Praeterea remotio culpe peccati
actualis quantum ad delectationem maculam
macula enim non videtur esse ad positive
in anima quod sit aliquid ens a deo

tcui q sit pus sola n̄o aut ē
pus infisco cu quo sit ēē n̄ pt
q ē gra, remoto cit puonis
nich ē ad qm infusio gre, Oz
dico q macula n̄o solū poit
absēcia gre, sz aptitudine
z debitu reeu gre hnde
Oz g omis puo po aptitu zi
sbot tu remoto puois et
inducto hitq ē id, g° h n̄o
impedit qu remoto culpe z
infusio gre sint id, pz p hm
Blio vniq ē corupt° b altiq
cu g° remoto culpe sit qda
ipiq corupto, infusio at gre
ē queda ipiq gno g° id ē in-
fusio gre q remoto culpe
Oz q ē q mt m̄ oz q recfun
ad iustificatonē impij q muan
duo infusio gre z remissio
culpe, p queću sz sc hnt q
vnu pt altō sine altō n̄o sit
id, sz infusio gre pt ēē sine
remissio culpe sit i angel
btis i p° hoie in casitate
g° remissio culpe z infusio
gre n̄o sit id, z ii° dd q remissio
culpe z infusio gre n̄o sit id
z h° sic pz mutatōb ei penes
tmios distiguunt infusiois
ēm gre deq ē gram mue,
remissiois n̄o culpe culpa
n̄o ēē ē sit at oppoitōe q
ad h° acteda q dā dria nā
qdā opposit° q p uz p̄ez ponit
mn aliquid ut albu z nigru
z i talib, l oppoit, nego ut l sz
ē nego reali i aliq rei et
io cu affirmo n̄o sit nego
q ēē albu n̄o ē id q n̄o ēē
nigru sz reali dnt et io
corupto nig i q tiq gno ēē
nigru z gno albi q tuq ē
ēē albu sit reali dnt cui tmios
q mnis sit vnq motq ut b dan
ē, qdā n̄o opposit° q ē altiq ē
tinua queda, relinquunt n̄o
ē id remoto ul nego vniq sit
pz i oppoit sz affir oz z nē oz
ul sz puony z hitu z i talib,
nego oppoiti q ps mn aliq
ē reali ē aliq rei nego n̄o
altiq oppoiti n̄o ē reali q n̄o
ē aliq rei ē sit cui nego
nego oib z io h n̄o nego omis
q ēē altiq oppoiti n̄ dēt
sz ē apone altiq vnu sz reid
ē gno albi z corupo n albi
Oz q n̄o q mnis n̄o sit reali
ē tu reb roib. io nego n̄ ē
sz ē sine sz mony ut illud ē
ad appone affirma ō et sit
tor ep n̄o albi sz mony ut dī
ē ad qm gno albi, pz i q sit
culpa dicno ē ad positiue
id ē infusio gre z remissio
culpe sz ē sz romi n̄o n̄o id
si at culpa ud poit n̄o po
roe sz z ēē ad reissio culpe
z infusio gre si q sidērit ut
mitos q mnis i roe motq sit
vnu ut b dēm z culpa dt
ad i n̄o sola absēcia gre
abseū ē in gre sz sc rosidata
ht rony pene n̄o at roz culpe
ulp q relinqui ex actu sto n̄o
ptē ē sit tb n̄o ht roz vbe
ulp q relinqui ex mt p̄ec
torb opaci, sic g° ablo vbe
inptat n̄o solu remo oz z tob e
sz remoto toz tob impedite
Ita remissio culpe n̄o solu
inptat abla oz abseū gre
sz z ablatonē impedit gre
q erat ex actu ptti ptē
ndu z actq i n̄o fuit q h°
inpgle sz ut pp illu infusq g
gre n̄o impedia, pz i q remissio
culpe z infusio gre n̄o sit id
sz re. Et p h pz solo ad p. m̄ oz

Ad 5. d(icendum) q(uod) g(e)n(erati)o uni(us) d(icitu)r e(ss)e a
ph(ilosoph)o corruptio alteri(us) p(er) co(n)comita(n)-
tia(m) q(ui)a n(e)c(ess)ite(r) e(st) sim(u)l p(ro)p(ter) unitate(m)
mot(us) qui ad has duas muta-
tiones t(er)minat(ur).

Septio q(ue)rit(ur) utr(um) remissio
culpe n(atur)al(ite)r p(re)cedat infu-
sione(m) gr(ati)e. Et v(idetu)r q(uod) sic q(ui)a sup(er) i(llud) P(s)s(almi)
Diuerte a malo (et) fac bonu(m) d(icit) glo(ssa) n(on) q(uod) q(ui)b(us)
p(ri)us deficiat i(n) malo u(n)q(uam) p(ro)-
p(ri)us p(ro)ficiet ad bonu(m), s(ed) remissio cul-
pe f(acit) deficere a malo, infusio
a(utem) gr(ati)e fac(it) p(ro)u(e)nire ad bonu(m). (Er)g(o)
p(ri)us n(atur)a(lite)r e(st) remissio culpe q(ua)m
infusio gr(ati)e. P(rete)r(ea) p(ri)us e(st) i(n) i(n)tellectu
ordine n(atur)e recipie(n)s q(ua)m recep(tum)
ip(su)m, s(ed) se(cundu)m (quod) n(on) recipit i(n) ip(s)am
. . . co(n)ti(ne)t (et) i(n)tellect(us) ni(si) ip(s)a q(uae)dam re-
ceptio(n)e(m) for(me). Q(uod) ad h(oc) q(uod) in sit
ip(s)a alicui for(ma) requi(ri)t(ur) q(uod) sit de-
nudata a for(ma) (con)t(r)aria. (Er)go p(ri)us n(atur)a(lite)r
in denudat(ur) ab una for(ma) q(uam) re-
cipiat alia(m). Et ita n(atur)a(lite)r p(ri)us e(st)
remissio culpe q(ua)m infusio gr(ati)e.
Sed (contra) dicit(ur) q(uod) gr(ati)a se h(ab)et respectu(m) ad
deu(m) infunde(n)te(m) g(rati)a(m) est p(ri)or
n(atur)al(ite)r q(ua)m remissio culpe, (et) si(mi)li(ter)
q(uod) h(ab)et ordine(m) ad s(u)b(iectu)m sic e(st) p(ri)o-
r(i)or q(ua)m remissio culpe. Sed (con)t(ra)
i(n) infusio(n)e gr(ati)e includ(itu)r respect(us)
gr(ati)e ad suu(m) s(u)b(iectu)m cui infund(itu)r
(et) ad s(u)b(iectu)m. (Er)go s(im)pl(icite)r na-
t(ur)a p(ri)or e(st) q(uod) s(imp)l(icite)r infusio gr(ati)e na-
t(ur)al(ite)r p(ri)us remissione culpe. Sed di-
cit p(ro)p(ter) remissio(n)e(m) . . . respectu(m) ad
q(uod) . . . h(ab)et duplice(m) respectu(m) ad
s(u)b(iectu)m . . . q(uod) i(n)fo(rma)t s(u)b(iectu)m q(ui)a
ad h(oc) respectu(m) e(st) p(ost)erior q(ua)m re-
missio culpe, aliu(m) quo culpa(m) a
s(u)b(iect)o infusio gr(ati)e n(atur)al(ite)r p(re)cedit
remissione(m) culpe. Sed (contra) gr(ati)a ex-
pellit culpa(m) r(ati)o(n)e opp(ositi)o(n)is qua(m)
h(ab)et ad ip(s)a(m). Opposit(io) a(utem) mutuo se
expellunt ex h(oc) q(uod) no(n) patiu(n)tur se i(n)
eod(em) s(u)b(iect)o ex h(oc) ip(s)o q(uod) gr(ati)a i(n)fo(rma)t
s(u)b(iectu)m expellit culpa(m) (et) no(n) p(ro)pt(er) e(ss)e q(uod)
gr(ati)a s(it) respectu(m) q(ui) ea h(ab)et ad s(u)b(iectu)m
q(ua)m info(rma)t sit posterior (et) si r(e)l(ati)o(n)e(m)
q(uam) h(ab)et ad culpa(m) q(uam) expellit
sit p(ri)or p(er) h(oc) e(st) n(atur)al(ite)r p(ri)us e(st)
q(ua)m a(u)g(me)ntu(m) s(ed) gr(ati)a c(ui) sit ac-
cid(en)s eo e(st) ei e(ss)e q(uod) p(ri)or n(atur)a
e(st) r(e)sp(ectu)s q(uem) h(ab)et gr(ati)a ad s(u)b(iectu)m q(uod)
info(rma)t q(ua)m r(espectu)s q(uem) h(ab)et ad
c(u)lp(am) q(uam) expellit, (et) c(ontra) p(re)d(i)c(t)a m(od)o
no(n) m(od)o p(ote)st e(ss)e q(uod) p(ri)us n(atur)a
e(st) declinare a malo q(uam) facere
bonu(m) s(ed) remissio culpe p(er)t(in)et
ad declinatione(m) mali, infusio
a(utem) gr(ati)e ordinat(ur) ad op(er)a(tione)m bo-
na(m). (Er)go p(ri)us n(atur)al(ite)r e(st) remissio culpe
q(ua)m infusio gr(ati)e. P(rete)r(ea) ordine
effectuu(m) e(st) ordo ca(usa)ru(m), s(ed) eff(ect)us
remissio(n)is s(cilicet) eff(ect)us remissio(n)is
culpe e(st) e(m)mu(n)datio, eff(ect)us a(utem)
infusio(n)is gr(ati)e e(st) (con)t(ra)ctu(m) p(ri)us a(utem)
e(st) n(atur)a(lite)r e(m)mu(n)dat(i)o q(uam) (con)t(ra)ctu(m) n(atur)a
(com)ingit e(m)mu(n)datu(m) s(ed) n(on) (con)t(ra)ct(um)
p(ri)us a(utem) s(u)p(er)fl(u)u(m) e(st) a quo no(n)
h(ab)et(ur) (con)t(ra)c(t)io ag(er)e. P(ri)us n(atur)al(ite)r e(st)
remissio culpe q(ua)m infusio gr(ati)e.
R(espondeo) d(icendu)m q(uod) gr(ati)a se h(ab)et ad modu(m)
sic for(m)e (con)t(ra)ria, s(ed) i(n) reb(us)
n(atur)alib(us) p(ri)us n(atur)a(lite)r e(st) expulsio
unius for(m)e q(ua)m i(n)troductio alteri(us)
eo q(uod) no(n) (con)tingit for(ma)s (con)t(ra)rias
e(ss)e si(mu)l i(n) una m(ateri)a; o(portet) q(uod) for(m)a q(ue)
p(ri)us e(ra)t i(n)tellig(itu)r expulsa
a(n)teq(ua)m nova for(ma) i(n)troducat(ur).
(Er)go (et) remissio culpe n(atur)a(lite)r p(re)ce(dit)
q(ua)m infusio gr(ati)e, p(ro)p(ter) q(uod) n(atur)a(lite)r e(st)
recede(re) a t(er)mino a q(uo) q(uam) p(er)ve-
nire ad t(er)minu(m) ad que(m). Sed i(n)
iustificac(i)o(n)e i(m)pii culpa h(ab)et se
ut t(er)min(us) a q(uo) recedit(ur) p(er) culpe
remissione(m), t(er)min(us) a(utem) ad que(m)
e(st) ip(s)a gr(ati)a ad qua(m) p(er)ve(n)it(ur) p(er)
eius infusione(m). (Er)go p(ri)us n(atur)al(ite)r e(st)
culpe remissio q(ua)m gr(ati)e i(n)fusio.
Sed (contra) d(ic)t(um) e(st) q(uod) gr(ati)e infusio e(st) p(ri)or
q(ua)m q(ua)(tuor) q(uae) (con)c(urru)nt ad iustificatione(m)

sz mgntu epnci disponetur re
monedo gnu sic e pib. Oz q
ageb infinit utut no exig
dispom i ma q opa sz gre
infusio e ab agete infinite
utut. s. a deo gono exigit
alq dispo p ulla for que
tolr e ab extnco exigit dis
pom i ins gra ch g gic p re
missio culpe z infusio gre re
sut sit purgo z illuiaco. Oz
s dyo purgo anpo illuiao
ho z remissio culpe na predit
gre infusiony p si deo suc
opare i iustificoe impij p
pe remouet culpa q infudet
gram sic i dealbatoe na p
remoz nigredinē q inducat
albedinē sz hc q deo subito
opa iustificony remouet o
dine tpib no nego na p e
remissio culpe q infusio gre
Oz q cana pe effectu sz grac
ca remissiois culpe n q
e infusa q gre infusio na
pcedt culpe remissiony p ageb
naleno expellit form quia
a m u p hc q inducit silr
sue for e in q cah roet d
no remouet culpa ab aia
u p hc q similr sue bot sz
gra i ea inducit z c infusio
gre na pce remissiony culpe
psit q culpa remitti p g
ita aly gra expelli p culpa
sz gra expelli p culpa pce
expulsiony gre g o culpa
remitti p gram pce culpe
remissiony p gra c d i fudt
z infudo tat sz taco gre p e
na q remissio culpe g et
infusio gre na por e p ageb
na e p q paciete sz iustificoe
impij gra e ex pte agent. c
pa ex pte patiet seu recipi
ent g o p na e gre infusio q

culpe remissio. Aio ad q i q
gre tac ca na e por taco re
tnugit at s diu sa gra tac s i
respectu eo e e tam tcatu
sit purgo e ta sanit i gne tac
efficiet, santa b no e ta pur
goiiib s g tac final. Silr
m e ta for alq mqy sistit
form, for e alq tamen p
dat me e e actu tion phiet
ad altod e e p q z postig s diu si
g tac, sz nud simp e pub
o ordine q e pub s g
illig tac q e porto e alit
sit finib qui d e tare q a
ta finali omib alie tac roti
pnt q sut tac q effi ub no
agit nisi p fine z ex actoe
efficiet for pficit nun z in
sustinet form. Oz g o
q quoqz aui vna for expelli
z alia inducit expulsio for
pcet e por na roe tac
mal utib eni dispo ad form
reducit ad cam mle demu
daco at me a for gra e q da
dispo ad for suscep. oz s bnt
i mut d i p phi incall e
inat eni s ziony mqy i co
pt sbam sbt uem, p no q
z ex pte met sbit sz roe e
for e por na inducc for
que for lo pficit sbut ex
pellit qui z q for z finib i
nio incidit, for no et
effi ub n sp e mqy for e
simli do agetl tio z forme
introducto por e na p ordi
tac efficiet z final z ex h
pz s p dcaq ordine nesit sip
por. Oz g o pz q simp lodo s
ordine e por e gre infusio
q culpe remissio sz ordine
tac mal e e q ad pino o
q glo i lo q admit z opib
mali z opone opib ba, mi e

em dimittere malum quod operari bonum
tio naturaliter prius est Non ar. loquitur quomodo ad
hunc quando infunditur vel expellitur
Ad 2m dicendum quod verum est quia prior est ordine
tae maiorque quantitate tamen ad fer
infusio gratie prior est vnde solo
ad 3m Ad 3m dicendum quod obiectio procedit
in ordine cause forte forti cui
gratia inherendo expellitur culpa
Ad 4. dicendum quod gratia non expellit
culpam efficienter sed formaliter vnde non
prius quam expellat culpam sed simul
Ad 5. dicendum quod obiectio procedit quantum ad
opponentes et non quantum ad hunc sic
et prima Ad 7 dicendum quod esse mundum
et prima effectus remissionis culpe
non est prius effectus remissionis culpe
quia potest esse non mortalis remissione
culpe vt in hoc est statum in morte
sed prius effectus remissionis culpe
est mundum et hoc est quibus quod esse
quantum prius potest fieri mundum per gratiam
quantum. et sic per hoc non probatur prior
Scientia et sic per hoc non probat prior
tas naturalis nisi in ordine cause mate
rialis. Nam gratia se habet per modum mate
rie. Ad 8m dicendum quod
opponere ad species Ad 9m dicendum quod
eadem distinctione est ponenda de formis
naturalibus in proposito Ad 10 dicendum quod
recessus a termino a quo est prior via
generationis et motus quod reducitur ad
ordinem materie. Nam motus est actus
existentis in potentia sed accessus ad terminum
ad quem est prior in ordine cause fi
nalis. Ad 11 dicendum quod in operibus divinis
requiritur dispositio propter impotentiam agentis
sed propter conditionem effectus et precipue tenet
dispositio siue remotio quantum ad forma
sicut esse non potest Ad 12 dicendum quod et
forma est solum ab extrinseco vnde
dispositionem debitam subiecto per extrinsece
sicut lumen in dyafono et in aere vel
sicut impressa ab eodem agente sicut
calor consummatus sicut inducitur
cum forma ignis et sicut a deo simul cum
infusione gratie expellitur culpa

Ad 13 dicendum quod est simili distinctione vtendum
est de ordine purgationis et illuminationis
sicut in proposito Ad 14 dicendum quod si dicatur
successiue iustificationem operari expulsio
pulsio culpe esset prior tempore sed pos
terior natura ordo enim temporis secundum ordi
nem motus et mensure et sic hunc in nomine ph
dicitur quod in eodem actu est posterior tempore
quam in potentia per quod si sit dicere esse sic prius
natura prius quod est prius in ordine cause
finalis vt dictum est

Octauo queritur vtrum in iustificatione
Omnipotens motus liberi arbitrii naturaliter precedat
dat gratie infusionem et vtrum consequente
causam naturaliter precedit efficienter sed co
tritio est causa remissionis culpe ergo
naturaliter eam precedit et per quam infu
sionem quam se consequentur Sed contra
quod contritio non est causa remissionis
culpe nisi per modum dispositionis materialis
Sed contritio est causa sacramentalis re
missionis culpe et infusionis gratie
prima consequentia patet sacramentum non
gratiam causat et remissionem culpe
nisi sacramentalibus aliarum partium sicut
confessionis et satisfactionis quibus
et remissionem presupponit et
relinquitur quod ipsa contritio sit sac
ramentalis causa remissionis culpe
et infusionis gratie sed causa sacramentalis
est causa instrumentalis ex parte quod de
instrumentum reducitur ad
genus cause efficientis contritio non
est causa remissionis culpe vt
dispositio materialis sed magis sicut causa
efficiens Pro ratione procedit gratie
infusionem et culpe remissionem Sed
contritio ab attritione non differt
nisi per informationem caritatis quam non
valet quod et contritio naturaliter ad minus
precedit gratie infusionem et culpe re
missionem Pro ratione dicitur iustitia et
iudicium preparatio sedis eius dicitur causa effi
ciens sedes dei per gratie infusionem et
culpe remissionem sed cum homo
iustitiam et iudicium facit per hoc de peccato
cato conteritur vnde quod contritio sit preparatio
ad gratie infusionem et ita naturaliter est
prior per modum ad terminum vna parte

terminus

sz cottio e quidam motus tendens i
destructionem pcti go naturaliter pcedit
remissionem pcti, p augg dt qui cre-
auit te sine te no te iustificabit
sine te, et ita motus li. ar. q e ex
pte nra e requisitus ad iustificationem
et naliter pcedit ea, sz iustificatio consistit
i remissione go motus li. ar. pcedit
naliter remissionem culpe, preterea i matrimonio
carnali cssus mutuus naliter ma-
trimonii copulam pcedit, sz p gre
infusionem contrahitur quoddam spuale
matrimonium inter aiam et deum sed illud osee ii
sponsabo te mihi i iusticia go motus
li. ar. p quem e aie cssus i deum p-
cedit naliter gre infusionem, preterea
i hiis q mouentur ab alio se ht mo-
tus mouentis exterioris ad motum
mobilis ita i hiis q mouentur a principiis
sz motus q exterius agens mouet
sine mouetur ut patet de agentibus
sicut coadiuuantibus naliter pcedit
motum pprium mobilis go cum iusti-
ficatio impii ita no solum mo-
ueatur sz ipa quodammodo se moueat
ut coadiuuans sed illud Cor. iii
dei coadiutores sumus videtur q ipa
opatio aie s. motus li. ar. naliter
pcedat remissionem culpe, preterea sicut
moritur aia deuicto i virtute, sz
cottio e actus meritorius sz actus
meritorius no e nisi a gra go gra
e ca cottionis sz ca naliter pcedit
effectum go gre infusio naliter pcedit
cottionem, preterea quando iustificati
ex fide etc dt glo gram dei
no pcedit aliquod meritum humanum
sz cottio e quoddam humanum meritum go
no pcedit gre infusionem, Sz dicitur
q pcedit sit quedam dispo, Sz quando
dispo e minus pfecta quam forma ad
qua disponit, sz cottio dt actum
magis pfectum quam gra go cottio
no e dispo ad gram, pbatio maior
actus secundus e maioris pfectionis quam
primus, sz gra e actus primus cuius se
habeat p modum habitus, cottio autem

actus consequens cum sit opatio que sic consi-
deratur e opatio secunda go si consideratur
e pfectior quam consideratur. Ita cottio e
pfectior quam gra, p effectus cae
efficientis e magis dispo ad cam
efficientem q in materia motus sed ef-
ficientis tamen in eadem materia dispo
pcedat id ad q disponit, Sz
cottio se ht ad gram sicut ef-
fectus cae efficientis ad suam
cam efficientem go cottio no e
dispo ad gram et idem q pus
per se medicinalis per se ad habi-
tus reducuntur habitus suppleat
at q potest dici, sz per se e actus
cae efficientis sed habitus
sz gra comparatur ad cottionem sicut
habitus ad actum go cottio comparatur
ad gram sicut effectus ad cam
efficientem, p quicumque fit ad intro-
ductionem forme no e dispo ad
formam sz cottio no facit ad gre
infusionem quia sine cottione potest esse
gre infusio sicut patet i primo angelo
et primo homine i statu innocentie go
cottio no e dispo ad gram
et idem q prius, p bernardus dt q ad
opus salutis nre duo concurrunt
s. deus dans et li. ar. recipiens
sz datio naliter e prior quam receptio
gre go q iustificatio e
ex pte dei dantis naliter pcedit
contritionem q e ex pte li. ar. re-
cipientis p cottio no potest esse
sine pctis go remissio pcti naliter
cottionem pcedit. Ru. dicendum q i hec
est triplex opinio quedam enim dicunt
q motus li. ar. naliter pcedit gre
infusionem et culpe remissionem
absolute, Dicunt enim q ille motus li. ar. n
e cottio sz attritio no e actus fi-
dei formate sz fidei informis sz hec
non videtur esse ad ppositum quia omnis
dolor de pcto habens gram e cottio
et similiter omnis actus fidei sive e quietus

fidei formatae, aut quod fidei informis
et attritio de quibus isti loquuntur tempore
praecedunt gratiae infusionem, et de ta-
libus motibus liberi arbitrii ad propositum non
loquuntur, sed de illis qui sunt simul tem-
pore cum infusione, sine quibus iustifi-
catio non potest esse in adultis. Nam sine prae-
cedentibus potest, ut ex verbis dictis patet. Secun-
do alii dicunt quod motus isti sunt dispositiones
et gratiam formaliter, unde naturaliter gratiam
sequuntur, praecedunt autem remissionem
culpae naturaliter, quia gratia per hos actus
remissionem culpae operatur. Sed hoc non
potest. Nam quod dicatur ad propositum
[illegible] per modum causae efficientis [illegible]
[illegible] sive per actum contritionis et fidei
formatae remissionem culpae [illegible]
[illegible] per modum causae efficientis [illegible]
non potest. Nam causa efficiens destructiva
prius potest esse quam hoc quod destruit
sit in esse. Non enim aget ad eius
destructionem quia non [illegible] consequenter
vero quod gratia prius esset in anima quam alia
[illegible] esset remissa, quod est impossibile. Unde
patet quod gratia non per aliquam rationem
est causa remissionis culpae, sed per informa-
tionem. [illegible] quantum [illegible] in gratiae in-
fusione et tamen gratiae infusionem et
culpae remissionem [illegible]
[illegible] aliter opinionem quam praedicti mo-
derni [illegible] ad
[illegible] eodem ordine se habent ad
[illegible] ut quaedam praecedant quo-
[illegible] sequuntur ordine naturae. Nam
[illegible] sequuntur ordine naturae [illegible]
si ordo naturae attendatur secundum rationem causae
materialis, sic motus liberi arbitrii praecedit na-
turaliter gratiae infusionem, sicut dispositio materialis
formam. Si autem attendatur secundum rationem
causae formalis, [illegible]
[illegible] naturalibus de dispositione [illegible]
ad formam quam quodam praecedit formam
[illegible] causa materialis dispo-
[illegible] [illegible] tenet, sed
[illegible] [illegible] causae formalis, forma
[illegible] est prior [illegible] et [illegible]
actus materialis [illegible]
contritio est causa remissionis culpae
[illegible] dispositio ad gratiam, [illegible]

[illegible] quod [illegible] sacramentum habet [illegible] gratiam
ex virtute clavium quibus se paenitens
subicit, contritio in se considera-
ta non se habet ad gratiam nisi per modum dis-
positionis, sed si consideratur [illegible] habet [illegible]
clavium in voto, sic sacramentum opera-
[illegible] sacramentum paenitentiae [illegible]
baptismi ut patet in adulto qui habet sacramentum
baptismi in voto tantum, ex hoc in non [illegible]
baptismi in voto [illegible] causa efficiens remissionis
contritio sit [illegible]
culpae proprie loquendo, sed [illegible] clavis
vel baptismi [illegible] potest dici quod contritio ad
remissionem culpae quoad [illegible]
[illegible] paenitentiae se habet per modum causae ef-
ficientis, sed quantum ad [illegible]
[illegible] paenitentiae [illegible] se habet solum
per modum dispositionis. Ad [illegible] dicendum quod
[illegible] ab [illegible] non dicit
[illegible] dolorem [illegible]
solum [illegible] dolorem [illegible]
informationem gratiae [illegible] contritio habet
aliquo ordine posterius [illegible] ad gratiam
quam non habet attritio. Ad x dicendum
quod [illegible] per modum dispositionis
[illegible]. Ad v dicendum quod contritio est motus
[illegible] ab
ad remissionem culpae non [illegible] ab
[illegible] [illegible]
magis considerandum ut in motu esse
[illegible] et tamen motus praecedit
[illegible] in ordine causae materialis [illegible]
[illegible]. Ad 6 dicendum
motus [illegible] in [illegible]
quod [illegible] non iustificabitur
sine te disponente aliquid ad gratiam
[illegible] motus liberi arbitrii praecedat
per modum dispositionis. Ad vii dicendum quod
[illegible] causa efficiens [illegible] causae
[illegible] causa efficiens
motus liberi arbitrii non est causa efficiens
infusionis gratiae [illegible] non est sicut [illegible]
Ad viii dicendum quod iusti et impii
[illegible] adiutor dei qui [illegible]
[illegible] gratiam [illegible] sit [illegible]
[illegible] ad gratiam. Ad [illegible] quod in
[illegible] quod contritio est aliqua [illegible]
ab informitate [illegible] quod [illegible]
causae formalis sit gratia prior. Ad [illegible]
dicendum quod [illegible] non [illegible]
[illegible] quod gratia [illegible]
[illegible] potest [illegible] praecedere actus [illegible]
gratiam ut disponentes. Ad [illegible] dicendum

quia contritio est aliquo modo actus et aggregatum per
posterius alicui actui est dispositio ad gratiam
similiter ex viribus virtutum gratia sit dispositio quia
est necessitas sicut etiam formam sed sequitur
eam a forma ut actus secundus ad primum
et de xij dicitur quod sicut habitus formalis
perficit potentiam sic actus qui ex habitu re-
linquitur et actu est formaliter perfi-
ciens quia a potentia fluit et habitus est for-
maliter prior actu et forti quibus
respectu formatoris habet rationem cau-
se efficientis de x dicitur quod dispositio
sicut ad ad formam est effective similiter
tamen materialiter per dispositionem efficitur
congrua ad recipiendum formam et ideo
contritio sicut ad gratie infusionem et eo
quia culpa habet quamvis non gratia
in materia est et ideo applicata est et quamvis
dispositio est ad remotionem forme contra-
rie et ad introductionem forme sicut
quando ad solam formam introducit
de vij dicitur quod quia est ex parte dantis
est prius forma sed quia est ex parte reci-
pientis est prius in ea de vij dicitur
hic et in voce non est quia remotio
culpe precedat gratiam quia per ipsam
contritionem quoddam culpa remitti-
tur per actionem in primo expellitur
forma agente et ita non est simul sicut
culpa et contritio.

Nono queritur utrum iustificatio
impii sit in instanti et in quo
impugnatur quia in eo possibile est
sicut et plures motus sicut unum
in simul et sicut est sub formis diversis
disparatis. Dicendum quod iustificatio impii
requirit duplicem motum liberi arbitrii ut
ex dictis patet ergo iustificatio impii non
potest esse in instanti. Dicendum dicit quidam
duo motus sunt diversi et ideo possunt
motus liberi arbitrii in deum et concupi-
motus autem liberi arbitrii in peccatum sit
quedam detestatio peccati et irascibilis
Dicendum quod detestatio eius quod odit sed
odium et concupiscibilis sicut et amor
pertinet ad concupiscibilem ergo detestatio
et irascibilis sed irascibilis et concupiscibilis sunt diversi
sunt potentie sibi appetitive sed sibi appetitive
non est tendere in bonum quod est con-
cupiscibilis et cetera quia bonum huius arbitrii est
ipse deus et peccatum sub ratione peccati
iniquitatis est detestabile ergo non pertinet
ista motus ad concupiscibilem et irascibilem
sed ad voluntatem et sic non potest. Dicendum
quod motus liberi arbitrii in deum est motus fidei
qui ad intellectum pertinet contritio autem
pertinet ad voluntatem quia est de peccato
voluntarie et non est unius potentie. Dicendum quod
augustinus credere non potest homo nisi volens
quod sic credendo requiritur actus in-
tellectus non solum requiritur actus voluntatis
et cetera ut relinquitur quod duo motus eiusdem
potentie ad iustificationem impii requirun-
tur eiusdem est moveri a termino et ad
terminum sed detestatio ad peccatum est mo-
veri a termino motus autem in deum est
moveri ad terminum ergo contritio que est
peccati detestatio est eiusdem potentie ergo
motus in deum et non potest esse simul
pro ut non sit ad diversos terminos
terminos sed deus et peccatum sunt diversi
termini ergo non potest sit
motus in deum et in peccatum et idem est prius
proprio non datur nisi digno sed quod diu
habet subjectum culpe non est dignus
gratia ergo oportet quod prius expellatur cul-
pa quam infundatur gratia et iustificatio
que hec duo includit non est in instanti
Preterea forma que recipitur magis et minus
successive venit in materia. Dicendum in subiecto sicut
forma que non recipitur magis et minus sit
subito in subiecto ut patet de formis
substantialibus sed gratia intenditur in subiecto
ergo non successive introducitur et ita
infusio gratie non est in instanti et
per consequens nec iustificatio impii. Preterea in
qualibet mutatione instanti iustificationis
impii necesse est ponere duos terminos
scilicet terminum a quo et terminum ad quem
sed in qualibet mutatione duo termini
sunt medio et geretur ... qui non potest esse
ergo in iustificatione impii includuntur
duo que se habent secundum prius et posterius ergo
iustificatio impii est successiva et non
in instanti. Preterea quod prius est infundi quod
in forma esse sit in instanti sed gratia prius

eis qui fuit ee g infusio gre
no e i instati z e id q p9 pbo
medie i pmanetib q fit ue
cuiusd fmciac, s gra e p
manetiu si go sit fit z fuie
simul e z no e q e impole
p omib motq e i tpe, s iusti
ficacio impij requir motq qda
li. ar. go iustificatio impij fit
i tpe z it a no i instati. p ad
iustificacoy impij reqilr. co
tricio de pctis s qn ab multa
pcta qmisit no pt i eod insta
ti de omibz pctis coti. n co
gitac go iustificacio impij no
pt ee i instati, p q unc m
exa mutacoib e ad huc
mutacio e sucec ua no mome
tanea. Oz mr culpa z gra
e ad mediu. statq e e gdite
go iustificacio impij no e i m
succia p culpa z gra no e
sit i aia g instabit q ultimo
culpa m ee e a ab instati
i q pmo gra i me, s m e queh
duo instas i ad tpe mediu
go mr expulsioy culpe et
infusiony gre e ad tpe mediu
s iustificacio hoc includit, g
iustificacio e i tpe z no i instati.
Oz q iustificacio impij e q da
spual illuiacio, s illuiacio
corl fit i instati no i tpe e cu
go spualia sint simplicora
corlibz z min q tpi s ba vr q
iustificacio impij fit i instati,
p q uto aliq agens potecq
tato i mouet tpe sui effcu
pducit, s acco iustificacois e
de q e infinite vtutis go ius
tificacio e i instati, p i li. de
caus dr q s b e spualq e
aing z s ba z acco e i mo to
tui z no i tpe s iustificacio pz
ad accony diuc g no e i tpe.
p i eod instati i q e dispo
qpleta i me e z foz s motq li. rar.
qui iustificacio e requir e dispo
copleta ad gram g o i e od e
instati quo st illi motq e gra
R n. o Oz q iustificacio impij e i
instati e ad q e uid az sci. m e
q qn d aliq muto e e i instati
h e m e impoletu oib uluta.
sit m e e mios oppoitos pse
quedo Oz intelligo q tusitq de
vno emio ad aliu e i instati
q quid i aliquq oppoit qtg
i aliquq no cotingit, qn unq
e m mr e mios motq e actipe
aliq mediu oz q tusitq de
vno emio i aliu fit succesiue
q mediu e i q pmo muta q
q medi e q mit ultimu ut pz p phm
i. v phi. z intelligo mediu p e
qualecuq distacia ab ext
mis siue sit distan i situ s
i motu locali, siue sit distan
i motu augmen
taciony quatit sit i motu augm
z diminucois, siue s voz for
ut i altacone z h siue i me
sit aliq spei sit pallidu me
albu z nigru, siue e od spei
sit ming calidu me mag ca
lidu z frigidu. Cu uq no mr
duos e mios motq ut mu
no pt ee mediu aliq pdicte
mo z tuc tusitq de vno e mo i
altiu no e i tpe s i instati
hc at cotingit qn uq duo e
motq ut mutacois se hnt ut
negacio siue puo z foz Nam
affirmacio z negacione no e me
ne mr puoy z formam e spu
suscepti, lz z hc duo p mo sint
ad aliq spei e mediu me ex
ma s p mo quo ad e medi
s intencioy z remissioy z s
no posset ee mediu p se pt tu
ee mediu p acciis, na lego
siue puo p se loquendo no m
tendit nec remitti s p accius
suarum pt cosidari aliq e
intencio ul remissio ut si dica
mag pcce ccq ille qui ht oculu
eruti q q ht aliq pani i oclo

ex eo quod tamquam est effectiva. Sic
in accipiendo huius mutationis sed pri-
mas loquendo de aliqua
instantanea et non in tempore sicut est
illuminatio generatio et corruptio et alia
huiusmodi. Accipiendo non vel communiter ad
tales motus tamen motus per tempus consi-
derari succedit sicut per illuminatione
quando aer subito transit de tenebris
ad lucem tunc tamen tenebrositas successive
tollitur, et absentia solis qui per motum
localem successive fit presens et illu-
minatio est terminus localis et indivisi-
bilis et quiescit terminus continui. Dico igitur quod
extrema iustificationis sunt gratia et privatio
culpe inter que non cadit medium
et propter hoc susceptibile unum ergo transitio
de uno in alterum fit in instanti quamvis
tamen hic provenientibus succedit tollatur vel
si quis hoc cogitando disponit se ad
gratiam vel saltem si quis tempore petit propter
quod deus se gratiam daturus perdiat
et gratie infusio fit in instanti et quod
expulsio culpe est formalis effectus
gratie infuse unde est quod tota iustifi-
catio impii in instanti est. Nam forte dispo-
sitio ad formam completa et abiectio alterius
forme totaliter est in instanti. Ad pri-
mum dicendum quod quamvis sit duo motus oppo-
siti disparati non possunt esse simul in eadem
possibili unum sit vero alterius tunc simul
esse possunt quia quodammodo sunt unus motus
sicut tamen dum appetit ad proprium finem
simul appetit finem et id quod est adfi-
nem et similiter tamen dum fugit id quod est
fini repugnans simul et fugit quamvis
et similiter non sunt simul moti dum et odit
peccatum quod est de diversis. Ad 2m dicendum quod
huiusmodi motus liberi arbitrii ad non terminatur preci-
se ad indivisibile et corruptibile
et hoc quia ambo corpus est id mobile
non ad indivisibile. Inveniuntur tamen aliquo
attribui indivisibilitas et corruptibilitas in quantum
ipsa non dicitur indivisibilitas et corruptibilitas pro-
prie et tunc totaliter potest at-
tribui et corruptibilis in quantum hoc ad
peccatum et indivisibilis in quantum peccati iustitie.

vindicatur ad deum sunt simul proponens in
se ipso. Et per hoc patet solutio ad 3m
tamen exceptis ad quartum. Ad 4m dicendum quod
non nobis non motus simul ad gratia prae-
cedentia sed simul pertinet motus ad unum
fugiendo et ad prosequendum per pre-
sens prosecutio unius sit vero fuge
alterius. Ad 5m dicendum quod gratia datur
digno non utique ab sit efficaciter
dignus aliquando gratiam habeat sed
quod ex hoc ipso quod datur facit hominem
dignum ut sit est dignus gratia
gratiam habens. Ad 6m dicendum quod ad
hoc quod aliquis forte succedit vel incipiatur
in se bonum dispositionem intentio vel re-
missio ex quo in se bonum sed intentio vel
remissio formarum que vel oppo-
situm privatio autem gratie non suscipit
magis et minus id per actum uno
sue tamen intentio et remissio est tamen non
ergo quod gratia succedit vel incipiatur in se bonum
et in tempore remittitur possibilis
hoc ad confirmandum et ad hoc quod successive
gratia abiciatur sed gratia non remittitur
in eodem subito toti non successive
abicitur propter hoc quod privatio non re-
mittatur nec successive inducitur
propter hoc quod ex privatio non remittitur.
Ad 7m patet solo ex dictis Nam
non idem animo est in instanti
quia duo termini eius sunt in instanti
et hoc ut dictum est. Ad 10m dicendum quod
sed aliquo vel permanentes potest ac-
cipi duplex: unum proprie et secundum dicitur res
aliquam diu durat motus quod
terminus est vel generatio et quod sunt non
est in permanentibus. Sed secundum vero est
perfectionem sed quod potest dici in rebus
quod sit fiebat et fiat. Alio modo
dicitur impedire ut sic dicta et ad finem
in instanti et quod possit finem et hoc
quia in instantibus in quantum est terminus
potest temporibus in quo fiebat usurpat
bonum quod possidet temporis debet et unde eius
quid quod sit non est sed quid nunc possidet.

z mih no cat te e intellud q in
hijs que fuit subito sil e sic et
sim ee. Ad 1 dd q motu no
accipit h q e exitus de p i
acti sit in tpe mesura sz ac
cipit motus. ar. pipa eo opor
que e actus pficit dd iz. de
dia z ita pe ee i instati sic et
pfim ee ee i instati. Ad x dd
q instatio hono instifi
ca tio requirit q sit totto spa
no requirit q sit totto spa
de singulis ptis sz gualid de
omnibus totto e spali. de sin
ptis ut pte tellus subsequente.
Ad xiii dd q p q qm homo i
culpa incidit no pt ee in ei
culpa incidit no pt ee in ei
me gram z culpa q culpa no
no aufert p gram ut ex b
dcti pz. n gra p dit p culpa
quinis an culpa ee t status
indigme gram z culpa f
Ad xiiij
quoz da opinione
d q no e acci pe ultim status
i q culpa fuit. ultimo tpe ut
sup dtm est.

De gra Christi.

Questio e de gra xpi et
primo querit. utru i xpo
sit gra cata et in q na
homo cum dd p gram cata fi
lius adoptiuus sz xc h sed b no
fuit filius adoptiuus q no huit
cata gram. p ubi e giuctio
recip cem no requit giuctio
p similitu sic ad gnoscend
requit unio gnoscil ad re
gnita z tn qn aliqs sit ima
p sui eem no est nccm ad
pcip cu eem no est ncam ad
p sui ecm no est nccm ad
koz ggnitom q sunt p silit
t cq. sz de q e inter unit q p
eem reali i unit p eem g no
requit q unio eit p gra z q
e unio p similitu. P ad ea
q possumus p ma alia no
indigemus gra. sz xc potuit
puenire ad glam p illd q cat
b nale. c enim filius nalis et si
filius z hes. Cum g gram fuda.

mentibus ad gaudium celestiam vi q xpc
gra creata non indiguit. P subiectum
potest intelligi sine accnte. Sz gra a
fuit in xpo accns fuit. potest g xpc
intelligi sine gra. Sic g intelligat a
debetur vita eterna aut non. Si sic
g frustra addetur ei gra. Si autem no
Cum filijs adoptiuis vita etna debeatur
ex hoc ipo q sunt filij. videtur q filiao
adopcionis rpondet filiacom nali quod
est maius. P qd est bonum per eennaz
non indiget bonitate pticipata. Sed
xpus per eennaz est bonus. quia est ve
rus deus. g non indiget gra. que
est bonitas pticipata. P plus supat
bonitas increata bonitatem gre. quam
lumen solis lumen candele. Sz ille cui
qm adest lume solis non indiget lu
mine candele. g cum xpo affuit bo
nitas increata per unionem videtur
q non indiguit gra. P unio diuini
ad xpm aut suffit ei aut non. Si non
predicta unio imperfecta erit. Si aut
suffit. g appositio gre superfluet
nichil at in opibus dei supfluum in
venitur g xpus creatam gram non
huit. P q sit aliquid notitia nobili
ori vero pmedium demrationis non in
diget vt cognoscat idem noticia minus
nobili vero pmedium pbale. Sz xpus
erat bonus bonitate nobilissima. sz
bonitate increata g non indiguit ut
esset bonus bonitate minus nobili. sz bo
nitate creata. P instrumentum no indi
get hitu ad suam operacionem. sz xpus si
agens cuius est instrumentum sit pfecte vir
tutis. Sz humanitas xpi est sicut instru
mentum diuinitatis sibi unite. ut dicit
Damascenus in 3. li. Cum g virtus diuina
sit pfectissima. videtur q humanitas xpi
gra non indiguerit. P huius plenitu
dinem omnis boni nichil supaddi e ne
cesse. Sz anima xpi omnis boni plenitudine
huit. ex hoc ipo q verbum fuit sibi uni
tum in quo est thezaurus omnis boni. g
non fuit nccm q ei supadderetur bonitas
gre. P illud quo aliquid fit melius est
nobilius eo. Sz nulla creatura e nobi
lior anima verbo unita. g per nullam
gram creatam anima xpi potest fieri me
lior. frustra igitur in ea creata gra
esset. P Duplex est ymago dei qd nobis
refertur in glo super illud ps. Si
gnatum est super nos lumen vultus tui

Una recreacionis que consistit in mente s. una essencia et tres potencias / alia recreacionis que attendit s. lumen gre / Cum ergo ymago gre est deo similior quam ymago mentis xpi / cum igitur Si est deo similior / ergo gra est nobilior creatura quam anima xpi Si vero non est similior / ergo per eam mens xpi non perfectius accedet ad dei conformitatem. ad quod solum gra menti infunditur / frustra igitur gra in anima xpi poneretur / Item effectus sunt repugnantes. et causam repugnantem habebunt Sicut enim congregacio et disgregacio visus ad invicem repugnant Ita albedo et nigredo Sed filiacio naturalis cuius principium est nativitas eterna repugnat filiacioni adopcionis cuius principium est infusio gre / ergo et gra infusa repugnat eterne nativitati Cum ergo nativitas eterna xpo conveniat. videtur quod gra ei infusa non sit Contra est illud Joh. p° vidimus plenum gre et veritatis Sed in xpo fuit scientia creata ad quam pertinet virtus ergo et gra creata / Item meritum requirit gram / Sed xpus meruit sibi et nobis. ut sancti dicunt / ergo xpus habuit gram creatam Nam creatori est non mereri / Item xpus fuit simul et viator et comprehensor Sed perfeccio creature viatoris est gra creata / ergo xpus gram creatam habuit / Item nulla perfeccio anime xpi defuit que alicui insit cum sit perfectissima Sed alicui secundum animam non solum inest perfeccio nature sed etiam gre. ergo utraque perfeccio fuit in xpo / Item sicut se habet gloria ad comprehensorem Ita gra ad viatorem Sed in xpo qui erat viator et comprehensor. fuit gloria creata quia per actum creatum divinitate fruebatur ergo fuit in eo gracia creata Rndeo dicendum quod necesse est in xpo ponere gram creatam Cuius necessitatis racio hinc sumi potest Nam anime ad deum duplex potest esse coniunccio. una secundum esse in una persona que singularis est anime xpi Alia secundum operationem que est communis omnibus cognoscentibus et amantibus deum / Prima quidem coniunccio sine secunda ad beatitudinem non sufficit / quia nec ipse deus beatus esset si se non cognosceret et amaret Non enim in seipso delectaretur quod ad beatitudinem requiritur Ad hoc ergo quod anima xpi sit beata preter unionem ipsius ad deum in persona. requiritur unio per operationem / ut scilicet videat deum per essenciam et videndo fruatur / Hoc autem excedit naturalem potenciam cuiuslibet creature Soli autem deo secundum naturam suam conveniens est / oportet igitur supra naturam anime xpi aliquid sibi addi per quod ordinetur ad proprietatem beatitudinis et hoc dicimus gram. Unde necesse est in anima xpi gram creatam ponere / Ad primum ergo dicendum quod racionabiliter quidam opinionem posuerunt in superiori parte anime xpi gram habitualem non esse. secundum quod unitur verbo. et ex tali unione effluere gram in inferiores vires Nam si loquamur de unione in persona / non solum pars superior anime xpi unitur verbo sed et tota anima Si autem loquamur de unione per operationem ad hanc requiritur habitualis gra. ut dictum est Ad secundum ergo dicendum quod illa que nata sunt persone convenire racione suppositi non predicantur de xpo. si habent repugnanciam ad proprietates persone eterne que sola in eo est. sicut patet de hoc nomine creatura Ea vero que non sunt nata convenire persone nisi racione nature vel partis nature predicantur de xpo. quamvis habeant repugnanciam ad personam eternam et hoc propter dualitatem naturarum sicut pati et mori et alia huiusmodi Filiacio autem per prius respicit personam / gra autem non respicit personam nisi racione mentis que est pars nature Et ideo filiacio adopcionis xpo non convenit tamen ei gram habere Ad [illegible] dicendum quod racio illa procedit. quando unio per essenciam et per similitudinem ad idem ordinatur / Hoc autem non est in proposito Nam realis unio deitatis ad animam xpi ordinatur ad unitatem persone. unio autem per similitudinem gre ad fruicionem beatitudinis Ad 3m dicendum quod beatitudo est naturalis xpo secundum naturam divinam. non autem secundum humanam et ideo in hac indiget gra creata Ad quartum dicendum quod si ponatur anima xpi non habere gram tunc xpo conveniat beatitudo increata inquantum est filius naturalis, non autem beatitudo creata que debetur filiis adoptivis Ad quintum dicendum quod xpus secundum divinam naturam est bonus per essenciam / non autem secundum humanam naturam. et quantum ad hanc indiget participacione gre Ad sextum dicendum quod lumen solis et candele ad idem ordinatur / non autem unio deitatis ad animam xpi

et psona per gram et ideo na est sile
Ad vii dcm quod vnio diuinitatis ad aiam
xpi sufficit ad hoc quod est non tamen se
quod vlius gre superfluat ymo ad aliquid
ordinatur Ad viii dcm quod scia nobi
lior et innobilior ad idem ordinantur
per cognicionem rei non autem ita est
in proposito vnde raco non sequitur Ad
ix dcm quod duplex est instrumentum
quoddam inanimatum quod agitur et
non agit vt securis et tale non indi
get habitu Quoddam vero animatum
vt homo quod agit et agitur et hoc
indiget habitu et tale instrumentum est
humanitas diuinitatis Ad x dcm
quod aie xpi vnita erat plenitudo oium
boni ex ipsa psonali vbi vnione non
tamen formaliter sed psonaliter et ideo
indigebat informari per gram Ad xi
dcm quod aia vnita vbo psonaliter nulla
creatura est melior simpliciter loquendo
secundum quid nichil prohibet sicut enim
corpore eius nobilior fuit color scilicet
quid prius scilicet erat actus eius Ita et
aia xpi nobilior est gra eius inquantum
est pfectio ipsius Ad xii dcm quod gra
est sitior quantum ad aliquid inquantum
comparatur ad aiam xpi vt actus ad pote
ciam et secundum hoc per gram aia xpi
deo conformatur Sed quantum ad alia
ipa minus est sitior scilicet quantum ad na
les pprietates in quibus deitatem imitatur
Ad xiii dcm sicut ad primum

Secundo queritur vtrum ad hoc quod
humana natura vbo vniretur in
psona requirebatur habitualis gra
Et videtur quod non Prius est enim intelligere
subam in esse suppositi quam aliquod
accidens ei inherens Sed per vnionem
humane nature cum vbo constituitur
humana natura in esse suppositi Cum ergo gra
sit accidens videtur quod prius sit intelligere
vnionem humane nature ad vbum quam
gram et ita gra non requiritur ad
vnionem Preterea natura humana est assumptibilis
a vbo inquantum est racionalis hoc autem non
datur sibi per gram gra ergo non disponit
ad vnionem Preterea aia ad hoc infundit
corpori vt in ea pficiatur scia et virtuti
bus vtrumque per ea quod secundum distinccionem sedilis sen
Sed per prius vniretur vbo quam corpori
aia xpi alias sequeretur quod suppositum
esset assumptum Nam ex vnione aie ad
corpus constituitur suppositum ergo prius est intelligere
vnionem anime xpi ad vbum quam sit in
telligere gram in ipsa et sic gra ad vni
onem predictam non disponit Preterea
inter naturam et suppositum non cadit
aliquod accidens medium Sed natura
humana vnitur vbo sicut supposito non
ergo cadit in gra sicut medium disponens
Preterea na humana vnitur vbo non solum
secundum animam sed eciam secundum corpus corpus
autem non est gre susceptiuum ergo ad vni
onem humane nature ad vbum non ex
igitur gra sicut dispositio media Preterea
Sicut dicit Augustinus in epistola ad Volusia
num In hiis que mirabiliter fiunt
tota raco facti est potencia facientis
Sed vnio humane nature ad diuinitatem
est super omnia mirabiliter facta ergo
non oportet ex parte facti aliqua dispositionem
ponere sed sufficit potentia facientis et sic non
requiritur aliqua gra media Sed contra
est quod Augustinus dicit quod quicquid conuenit
filio dei per naturam conuenit filio hominis
per gram Sed esse deum conuenit filio
dei per naturam ergo et filio hominis conuenit
per gram conuenit autem ei per vnionem
ergo ad vnionem requiritur gra Preterea excel
lencior est vnio in psona quam perfeccior
Sed ad hanc vnionem scdam requiritur
gra ergo ad primam Responsio dcm quod habitua
lem gram ad vnionem predictam requiri
potest intelligi dupliciter Vno modo per
modum prius vnionem causantis et
sic ponere vnionem in xpo esse factam
per gram sonat heresim Nestorii qui
ponebat non aliter humanitatem esse
in xpo vbo vnitam nisi secundum pfectam
similitudinem gre Alio modo per modum
disposicionis Et hoc potest esse dupliciter
vel secundum modum disposicionis necessitatis vel
congruitatis necessitatis quidem sicut calor
est dispositio ad formam ignis vel raritas
forma materia non potest esse sub forma ignis
nisi intelligatur cum calore et ra
ritate Congruitatis vero sicut pulcri
tudo est quedam dispositio ad matrimonium
Dicunt ergo quidam quod gra habitualis
est dispositio per modum necessitatis
quam faciens humanam naturam esse assump
tibilem Sed istud non videtur Nam
gra magis est finis assumpcionis quam

dispo ad assumpcionem. Dicit enim Damascenus
quod xpus ad hoc assumpsit naturam nostram
ut eam curaret. que quidem curacio est
per graciam. Cum gracia habitualis in xpo
magis intelligi ut effectus unionis
quam ut preparacio ad unionem et hoc signi-
ficatur Johannis primo Vidimus enim gloriam eius quasi
unigeniti a patre plenum gracie et veri-
tate. quasi ex hoc ipso plenitudo gracie
ei conveniat quod est unigenitus patris per
unionem Et sic habitualis gracia non in-
telligitur dispo ad unionem nisi per
modum congruitatis et per hunc modum
habitualis gracia potest dici gracia unionis
communiter convenientius et magis ad in-
tencionem sanctorum gracia unionis intel-
ligatur ipsum esse in persona verbi et
humane nature quod absque meritis prece-
dentibus collatum est ad quod non requi-
ritur gracia habitualis sicut ad finem
que in opere consistit Nam habitus
non est finis essendi sed operandi
Et per hoc patet solucio ad obiectum

Tercio queritur Utrum gracia xpi
sit infinita Et videtur quod sic Que-
cumque finitum est mensuratum. sed
gracia xpi non est mensurata. quia spiritus
datus est xpo non ad mensuram ut
dicitur Johannis iii. Gracia ergo xpi est infinita. Preterea
quolibet finito deus potest quodlibet ma-
ius facere sed deus non potuisset xpo
maiorem graciam dare ut dicit magister libro
iii di. xiii. ergo gracia xpi est infinita
Si dicatur quod hoc non dicitur pro tanto
quod deus non posset maiorem graciam
facere sed quia anima xpi non poterat
maiorem recipere. erat enim tota ca-
pacitas eius gracia repleta. Sed contra
secundum Augustinum in libro de natura boni bonum cre-
ature consistit in modo specie et or-
dine. et ubi hec tria magna sunt
magnum bonum est. ubi parva parvum.
ergo secundum hoc quod crescit creatura in boni-
tate. secundum hoc et modus eius crescit
et per consequens eius capacitatis mensura
ampliatur Nam modus mensuram
sequitur ut dicit Augustinus iiii super Genesim
ad litteram et ita quanto plus augetur gracia
tanto plus augetur capacitas anime
xpi. Preterea Anshelmus in libro Cur deus
homo probat optime deum incarnari quia

satisfaccio pro humana natura non poterat fieri nisi
per meritum infinitum. quod non potest esse
hominis puri Ex quo patet quod meritum hominis
xpi sit infinitum Sed causa meriti est
gracia ergo gracia xpi est infinita. quia a
causa finita non potest procedi effectus infi-
nitus Preterea caritas viatoris in infinitum
augeri potest quia communiter homo
in hac vita proficiat semper potest capere
profectum sed si gracia xpi esset finita. gracia
alicuius hominis posset tantum crescere. quod
esset maior gracia xpi et sic ille esset
melior xpo quod est inconveniens Preterea aut
capacitas anime xpi est finita aut infi-
nita Si infinita et tota sua capa-
citas plena est. ergo habet graciam infinitam
Si autem finita quolibet autem finito
potest deus quodlibet maius facere. ergo potest
facere maiorem capacitatem quam habet an-
ima xpi et sic potest facere meliorem
xpo quod absurdum est Si dicatur
quod deus posset facere maiorem capacitatem
quam ipsa sit sed creatura non potest
recipere Sed contra est optima creatura
distat a deo in infinitum ergo sunt in-
finiti gradus medii inter deum et
creaturam optimam. et sic qualibet
bonitate vel capacitate creata potest
deus facere meliorem Preterea nullum finitum
potest super infinita Sed gracia xpi pote-
rat super infinita. poterat enim
super salutem infinitorum hominum
et super abolicionem infinitorum peccatorum
ergo gracia xpi erat infinita Sed contra
nullum creatum est infinitum. alias
creatura creatori adequaretur Sed
gracia xpi erat quid creatum. Preterea sicut dicitur
Sapiencie xi. Omnia pondere numero et
mensura disposuisti sed nullum in-
finitum habet pondus et mensuram deter-
minatam. ergo omnia que sunt facta
a deo sunt finita. et ita gracia xpi
non infinita est Respondeo dicendum quod questio R°
ista introducitur occasione illorum
verborum que habentur Johannis iii Non
ad mensuram dat deus spiritum et ideo
horum verborum intellectum accipere oportet ad
veritatem huius questionis considerando Primo
autem in primis occurrit talis intellectus
verborum dictorum ut dicatur xpo non ad
mensuram spiritus datus est. id est quod spiritus

qui est in se infinitus. xpm replevit
per graciam. Sed iste intellectus non
est secundum intencionem lit. Nam verba pre
missa inducuntur ad distinguendum
inter xpm et Johannem et omnes sanctos
ut glo. ibidem dicit. Secundum autem intellectum
predictum xpus quantum ad hoc non dicit
sed a creatura. Nam spiritus sanctus qui
in trinitate tercia persona et est in se in
finitus et equaliter sanctorum inhabitat.
et ideo ponitur in glo. alius intellectus
ut predicta verba referantur ad generacionem
eternam secundum quam pater dedit filio naturam
infinitam. ut sic per spiritum spiritualis na
tura divina intelligatur. Unde glo. dicit ibidem
ut tantus sit filius quantus et pater
Equalem enim sibi genuit filium. Sed
hic intellectus verbis sequentibus non concor
dat. quia subiungitur pater diligit
filium. ut quod dilectio patris ad filium racio
predicte donacionis intelligatur. nec
potest dici quod dilectio sit racio generacionis
eterne. cum magis dilectio personalis
ex generacione sit. Dilectio autem essencialis
ad voluntatem pertinet. non autem conceditur
quod pater genuit filium voluntate. et ideo
ponitur ibi in glo. alius intellectus ut
referatur ad unionem verbi ad humanam
naturam. ipsum enim dei verbum quod est divina
sapiencia singulis creaturis secundum aliquam
determinatam ~~naturam~~ mensuram communica
tur. quoniam deus et per omnia opera sue
sapiencie semper sit indita secundum illud
Eccl. primo Effudit illam scilicet sapienciam
super omnia opera sua et super omnem
carnem secundum datum suum prebens eis
diligentibus se. Sed humane nature in xpo
ipsum verbum absque mensura plenarie
est unitum. ut sic per xpm qui non est
ad mensuram datus. ipsum dei verbum intel
ligatur. Unde glo. ibidem dicit. Sicut
pater plenum et perfectum genuit verbum
sic plenum et perfectum est unitum humane
nature. Sed hic etiam intellectus sequentibus
verbis non usquequaque concordat. Nec
enim dicto de qua premissa verba loquuntur
filio facta esse ondit cum subiungitur
pater diligit filium et omnia dedit in
manum eius. per unionem autem non est
aliquid datum filio. sed datum ex hoc
ut sit filius. et ideo proprie predicta verba

videntur ad graciam habitualem pertinere in qua
spiritus sanctus anime xpi datus esse ostendit
presupposita unione personali. Ha
ille erat filius dei. hec autem gracia sim
pliciter loquendo finita erat. sed quodammodo
infinita. Ad cuius evidenciam sciendum
est quod finitum et infinitum circa quantitatem
intelligitur ut patet primo physicorum. Est autem
duplex quantitas scilicet dimensiva. que secundum
extensionem consideratur. et virtualis. que
attenditur secundum intensionem. virtus enim rei
est ipsius perfectio secundum illud vii
physicorum Unumquodque perfectum est quando
attingit propriam virtutem. et sic quantitas
virtualis uniuscuiusque forme atten
ditur secundum modum sue perfectionis. Utraque
autem quantitas per multa diversificatur.
Nam sub quantitate dimensiva continetur
longitudo latitudo et profunditas. et numerus
in potencia. Quantitas autem virtualis
in tot distinguitur quot sunt nature
vel forme. quarum perfectionis modus
totam mensuram quantitatis facit. Contingit
autem id quod est secundum unam quantitatem finitum
esse secundum aliam infinitum. et hoc patet utraque
quantitas accipiatur dimensiva. potest enim
intelligi aliqua superficies finita secundum
latitudinem et infinita secundum longitudinem
patet eciam si accipiatur una quantitas di
mensiva et alia virtualis. Si enim
intelligatur corpus album infinitum
non propter hoc albedo intensive infi
nita erit. sed solum extensive per
accidens. potest enim aliquid albius inve
niri. patet nichilominus idem. si utraque
quantitas sit virtualis. Nam in uno
et eodem diversa quantitas virtualis attendi
potest secundum diversas rationes condiciones que
de ipso predicantur. sicut ex hoc quod dici
entis non consideratur in eo quantitas virtualis
quantum ad perfectionem essendi. ex hoc quod
dicitur sensibilis ex perfectione senciendi
et sic de aliis. Quantum igitur ad racionem condicionis in
finitum esse non potest. nisi illud in quo
essendi racio includitur que in diversis
infinitis modis variari potest. et hoc
modo solus deus infinitus est secundum
essenciam. quia eius esse non limitatur
ad aliquid determinatum perfectionis sed ipse
includit omnem modum perfectionis. ad quem ro

entitate se extendere potest. Et ideo ipse est infinitus secundum essentiam. Hec autem in similitudine nulli creature competere potest nec aliquam creature esse est limitatum ad perfectionem proprie speciei. Si ergo intelligatur aliquod animal sensibilis quod habeat in se quicquid pertinet ad perfectionem sentiendi qualitercumque, illa quidem anima est finita secundum essentiam quia esse suum est limitatum ad aliquam perfectionem essendi scilicet sensibilem, quia excedit perfectio intelligibilis. Est tamen infinita secundum rationem sensibilitatis quia eius sensibilitas ad nullum determinatum modum sentiendi limitatur. Et similiter dico de gratia habituali Christi quod est finita secundum essentiam quia eius esse est limitatum ad aliquam speciem entis scilicet ad rationem gratie. Est tamen infinita secundum rationem gratie quia non infinitis modis potest considerari perfectio aliqua quantum ad gratiam nullus eorum defuit ei sed habuit in se gratiam secundum omnem plenitudinem et perfectionem ad quam se extendit species. Quod est gratia se extendere potest. Et hinc intelligitur maxime potest quod dicitur Ioh. iii. Non enim ad mensuram dat Deus spiritum. Homines filio non ad mensuram, sed sicut totum ex seipso genuit filium suum, ita incarnato filio suo totum spiritum sanctum dedit non particulariter non per subdivisionem sed universaliter et generaliter. Augustinus ad Dardanum: Christus est caput in quo sunt omnes sensus sed in sanctis quasi solus tactus est. Quibus datus est spiritus ad mensuram. Sic ergo dicimus quod gratia Christi finita fuit secundum essentiam sed infinita fuit secundum perfectionem rationis gratie. Ad primum ergo dicendum quod patet solutio ex predictis. Ad secundum dicendum quod gratia est finita secundum essentiam sed infinita secundum rationem gratie. Potest enim Deus facere meliorem essentiam quam sit essentia gratie non tamen aliquid melius in genere gratie cum gratia Christi omnia includat ad que ratio gratie se potest extendere. Ad tertium dicendum quod capacitas creature dicitur secundum potentiam receptibilitatis que est in ipsa. Est autem duplex potentia creature ad recipiendum. Una naturalis que potest totaliter impleri quia hec non se extendit nisi ad perfectiones naturales. Alia est potentia obedientie secundum quod potest recipere aliquid a Deo et talis capacitas non potest impleri quia quicquid Deus de creatura faciat adhuc remanet in potentia recipiendi a Deo. Quartus autem qui crescente bonitate crescit sequitur magis immensa perfectione recepte quam capacitatis ad recipiendum. Ad quintum dicendum quod forma est principium actus secundum autem quod habet esse in actu non est possibile quod a forma cuius est essentia finita procedat actio infinita secundum intensionem. Unde et animus Christi non fuit infinitus secundum intensionem actus quo Deum diligebat et cognoscebat. Sed habuit quandam infinitatem ex circumstantia persone que erat dignitatis infinite quanto enim maior est qui se humiliat tanto eius humilitas laudabilior invenitur. Ad quintum dicendum quod gratia vel caritas viatoris in infinitum augeri potest. Nunquam tamen potest pervenire ad equalitatem gratie Christi quod enim finitum aliquid per continuum augmentum possit attingere ad quantitatem finitam veritatem habet si autem accipiatur eadem ratio quantitatis in utroque finito. Sicut si comparetur linea ad lineam vel albedo ad albedinem non autem si accipiatur alia et alia ratio quantitatis et hoc patet in quantitate dimensiva. Quantumcumque enim linea augeatur in longum, nunquam pervenit ad latitudinem superficiei. Et similiter patet in quantitate virtuali vel intensiva. Quantumcumque enim cognitio cognoscentis Deum per similitudinem proficiat, nunquam potest adequari cognitioni comprehensoris qui videt Deum per essentiam et similiter caritas viatoris non potest equari caritati comprehensoris. Aliter enim agimus affectum ad presentiam et absentiam. Similiter quantumcumque crescat gratia alicuius hominis quia gratiam secundum aliquam particularem participationem possidet, nunquam potest adequare gratiam Christi que velut plena existit. Ad sextum dicendum quod capacitas anime Christi est finita et potest Deus maiorem capacitatem facere et meliorem creaturam quam sit anima Christi. Si per intellectum separetur a Verbo non tamen sequitur quod possit facere meliorem Christum quia Christus habet ex alio bonitatem scilicet ex unione ad Verbum, qua nulla bonitas maior intelligi non potest et per hoc

patz solucio ad septimum Ad viii dicendum
quod ex circumstancia persone scilicet a causa christi
quod possit super infirma. ex quo est
minus levis scilicet infirmitatem ut prius
dictum est

Quarto queritur Utrum gratia capitis
conveniat christo secundum humanam naturam
Et videtur quod non Capitis enim est in
fluere in membra Sed christus non influ
it in homines. secundum humanam naturam per
spiritualem influxum qui proprie ad animas
pertinet. quia sicut dicit glossa Augustini
Joh v Per verbum dei vivificantur anime
Sed per verbum caro factum. vivificantur
corpora ergo christus secundum humanam naturam non
est caput ecclesie Sed si dicatur quod christus
influit in animas effective secundum divinam
naturam, sed dispositive secundum humanam naturam
Sed contra ministri ecclesie eciam sacramenta
dispensant ad vitam spiritualem dispo
nunt nam sacramentum est causa dispo
sitiva gracie Sed ministri ecclesie non dicuntur
ecclesie caput ergo nec christus secundum hoc caput
ecclesie dicitur. preterea ecclesia non fuisset si homo non
peccasset. non autem verbum dei humanam
naturam assumpsisset ut dicit quedam glossa
i ad Thi i. christus ihesus venit in hunc
mundum Ecclesia autem sine capite esse
non potest. ergo christus non est caput ecclesie
secundum humanam naturam Si dicatur quod homine
non peccante christus fuisset caput ecclesie in
quantum est verbum dei. Post peccatum vero
in quantum est verbum caro factum Sed contra
ad plenam racionem humani generis requiri
tur quod homo non sit debitor sue sa
lutis alicui. tunc prius non fuisset Et
propter hoc ut Anselmus dicit in libro Cur
deus homo reparacio per angelum fieri non
potuit Si christus ante peccatum fuisset
caput ecclesie solum in quantum est verbum.
homo ante peccatum nulli debitor fuisset
propria salute Est autem post peccatum de
bitor christo secundum humanam naturam secundum quam
eam est caput ergo videtur quod non sit ple
na reparacio humani generis preterea quod est
maius preterea Angeli et homines ad unam
ecclesiam pertinent. unius autem ecclesie unum
est caput. cum ergo christus non sit caput
bonorum angelorum qui numquam pecca
verunt. nec sunt ei in natura conformes
videtur quod nec hominum caput secundum humanam
naturam existat. preterea caput est conforme membris

Sed christus ut videtur non est ecclesie me
brum partialitate quadam inceptat
et corporis imperfectior ergo christus non est
caput ecclesie preterea secundum philosophum in xiii de anima-
libus Cor est principium sensuum. et
motus et vite Si igitur racione spiritua
lis influencie christo aliquod nomen
debetur. magis debetur ei nomen
cordis quam capitis proprie cum caput
a corde recipiat. christus autem a nullo
ecclesie membro preterea ecclesia est congregacio
fidelium Sed christus non habuit fidem
Si ergo christus sit caput ecclesie non
erit caput conforme membris. Sed
multa membra ecclesie precesserunt
christum. ergo christus non est caput ecclesie
Si dicatur quod quamvis christus tunc non
esset in rerum natura erat tamen in fide
patrum Sed contra christus secundum quod est
caput ecclesie graciam membris ecclesie
infundit Si ergo ad racionem capitis suf
ficit quod christus sit in fide credencium
videtur quod equalis copia gracie
fuit in veteri testamento sicut in novo
quod falsum est preterea quod non est non
potest agere Sed christus qui erat in
fide patrum tunc non habebat esse
in seipso secundum humanam naturam. ergo
non poterat influere et ita non poterat
esse caput preterea de racione cuiuslibet
est res racionis et propter non res nec efficax
sicut si dicatur quod genus vel species
nutrit Sed christus secundum quod est in
fide significat veres racionis. non
igitur esse caput vel influere dicit
rerum naturas videtur quod hec racio efficax
christus secundum quod est in fide est caput ecclesie
preterea unius corporis unum est caput Sed
christus est caput ecclesie. secundum divinitatem
non ergo secundum humanitatem preterea capitis non
est caput Sed caput christi est deus. i ad
Cor xi. ergo christus non est caput ecclesie
preterea de racione capitis est quod habeat sensus qui
non sunt in corpore ut dicit Augustinus
ad Dardanum Sed aliquis sensus spiritualis
est in ecclesia qui non est in christo scilicet
fides et spes. ergo christus non est caput
ecclesie preterea ad Ephe. i. Super omnia ipsum
dedit caput ut glossa Illis subiunxit ut

capiti a quo huius originem homines et
angeli a non sed humanam naturam. secundum
diuinam ergo xpus non est caput secundum hu
manam naturam sed secundum diuinam. Propter Augustinus
dicit in li. lxxxiii q. quod illuminare
animas est actus soli deo conveniens. ergo
non convenit xpo secundum humanam naturam
ergo xpus secundum humanam naturam non est caput
ecclesie. Sed contra ephe. i. Ipsum dedit caput
super omnem ecclesiam. glo. secundum huma
nitatem. Responsio capitis ad corpus est unio
secundum conformitatem nature. non autem est
conformitas xpi ad ecclesiam secundum
diuinam naturam sed secundum humanam. ergo secundum
humanam naturam est caput ecclesie. Responsio

Responsio quod in spiritualibus caput dicitur per translacionem
a capite corporis naturalis. Et ideo
consideranda est similitudo capitis ad
membra ut appareat qualiter xpus sit
ecclesie caput. Invenimus autem caput ad alia
membra esse in duplici similitudine. scilicet
distinctionis et conformitatis. distinctionis
... quidem quantum ad ea ...
quantum ad dignitatem. quia caput ple
nius continet omnes sensus non alia
membra. Secundo racione gubernacionis. quia caput
omnia alia membra in suis gubernat
actibus et regulat tam per sensus
exteriores quam per interiores qui in capite
sedem habent. Tercio racione causalitatis. Nam
caput influit omnibus membris sensum
et motum. Unde et medici dicunt ner
vos a capite originem ducere. et ad
quod pertinet ad vires animales appre
hensivas et motivas. Invenitur etiam triplex
conformitas capitis ad membra. Prima
quidem secundum naturam. Nam caput et cetera
membra partes sunt unius nature. Secundo
racione ordinis. Est enim quedam unio
ordinis inter caput et membra in
quantum membra subserviunt sibi in
vicem secundum quod dicitur i. ad Cor. xii.
Tercia est racione continuitatis. quia
caput ceteris membris in corpore naturali
continuatur. Si has ergo distinctiones
et conformitates nomine capitis ...
... sed metaphorice ...
... Quedam enim sunt in quibus
est conformitas secundum naturam et in
hiis ... nomen capitis attribu
itur racione solius eminencie et dignitatis.

sicut dicitur deus est caput xpi aliud vel
civitas aliqua caput regni sive dig
nitatis secundum illud Ysa. vii. Caput Sy
rie Damascus. Secundo ... habent con
formitatem ad invicem secundum ordinis
unionem quia scilicet ad unum finem ordi
nantur. et in istis attribuitur nomen
capitis racione gubernacionis que est per
ordinem ad finem. Et sic principes di
cuntur capita populi secundum illud Amos vi.
Optimates capita populorum. Tertio ubi est
continuitas dicitur caput influens racione
sicut fons dicitur caput fluminis. Et istis
tribus modis xpus secundum humanam naturam
dicitur caput ecclesie. Est enim unius nature
secundum speciem cum ceteris hominibus et sic
competit ei caput racione dignitatis.
secundum quod gratia in eo abundancior invenitur
Est enim in ecclesia invenire ordinis v
nitatem secundum quod membra ecclesie sibi invi
cem deserviunt et ordinantur in deum
et sic xpus dicitur ecclesie caput ut gu
bernator. Est etiam in ecclesia continuitas
quedam racione spiritus sancti scilicet qui unus et
idem ... totam ecclesiam replet et unit.
Unde etiam et ipse secundum humanam naturam dicitur
caput racione influencie. scilicet ad spiritualem
... et motum per aliquid intelligi
influere ... Uno modo sicut principale agens
et sic solius dei est influere graciam in
membra ecclesie. Alio modo instrumentaliter
et sic etiam humanitas xpi causa est influ
encie predicte. Quia ut dicit Damascenus
sicut ferrum urit propter ignem sibi
unitum. Ita actiones humanitatis ...
erant propter divinitatem unitam. ...
... organum erat ipsa humanitas. ...
ad racionem capitis sufficere videtur. Nam
etiam caput naturalis corporis non influit
in membra nisi racione ... virtutis.
Christus tamen secundum duas ...
capitis predicti caput angelorum secundum
humanam naturam et caput utrorumque secundum
humanam naturam divinam. Non autem secundum par...
... continuitas quantum ad naturam
... secundum quod homines et angeli in natura
racionali conveniunt. ... continuitas
analogie secundum quod filius cum omnibus crea
turis communis est a patre accipere. ut Basilius
dicit racione cuius etiam dicitur primogenitus creature
ad Colo. i. Et ergo ipse ... totus secundum
utramque naturam sit est caput totius ecclesie

dignitatis

gubernacionis

Influencie

secundum tres condiciones predictas. Et per
has tres condiciones apostolus probat
ad Colo. i. Christum esse caput sic dicens
Ipse est caput corporis ecclesie qui est princi-
pium primogenitus ex mortuis ut sit in omnibus
primatum tenens quo ad gubernacionem
quia in ipso complacuit omnem pleni-
tudinem habitare quo ad dignitatem
et per eum reconciliare omnia quo
1 ad influenciam. Ad primum ergo dicendum quod
tam vivificare animas quam corpora attri-
buitur divinitati Christi sicut principali agenti
humanitati vero sicut instrumento. Attri-
buitur tamen vita animarum divinitati ut
et vita corporum humanitati per quandam
appropriacionem ut attendatur conformitas
inter caput et membra sicut etiam
dicitur quod passio est causa remissionis
culpe et resurrectio est causa iustificacionis
2 Ad secundum dicendum quod alii ministri ecclesie non
dispensant nec operantur ad spiritualem
vitam quasi ex propria virtute sed ex virtute
aliena. Christus autem virtute propria. Unde est
quod Christus poterat per seipsum effectum
sacramentorum prebere quia tota efficacia
tia sacramentorum in eo originaliter erat.
Non autem hoc possunt alii qui sunt ministri
ecclesie. Unde non possunt dici caput nisi
forte racione gubernacionis sicut quilibet
3 princeps dicitur caput. Ad 3m dicendum
quod Christus non fuisset incarnatus si homo
non peccasset. Christus ante peccatum fuisset
caput ecclesie secundum divinitatem naturam solum.
Sed post peccatum oportet quod sit ecclesie caput
etiam secundum humanam naturam. Nam per peccatum
humana natura vulnerata est et ad sensi-
bilia conversa ut ad invisibilem vero
gubernacionem non sit sufficienter ydonea.
Unde oportuit medicinam vulneri adhi-
beri per humanitatem Christi per quam
Christus satisfecit. Oportuit etiam quod vi-
sibilem naturam assumeret ut per visibilem
gubernacionem ad invisibilia homo re-
4 vocaretur. Ad quartum dicendum quod huma-
na natura quandam infinitatem dignitatis
sortitur ex hoc ipso quod divine unita est
in persona ut non sit iniuriosum homini
quod Christus secundum humanam naturam dicitur efficiens
causa salutis quia humana natura operatur
per virtutem divine ut dictum est. Unde
et una veneracione Christum in utraque natura
5 veneramur scilicet latria. Ad quintum dicendum
quod Christus non solum secundum divinitatem sed
etiam secundum humanam est angelorum caput

quia eos illuminat. Et secundum humanam naturam
ut dicit Dionysius vii c. de di. no. vii
et ad Colo. ii. dicitur quod ipse est caput
omnis principatus et potestatis. Sed humanitas
Christi aliter se habet ad angelos quam ad ho-
mines quantum ad duo. Primo quantum ad
conformitatem per quam est in eadem spe-
cie cum hominibus non autem cum angelis.
Secundo quantum ad finem incarnacionis
que quidem principaliter facta est propter hominum
liberacionem a peccato. Et sic humanitas Christi
ordinatur ad influenciam quam facit
in homines sicut ad finem incarnacionis.
Influxus autem in angelos non est
ut finis incarnacionis sed incarnacioni
annexus. Ad sextum dicendum quod Christus ab apostolo 6
expresse dicitur ecclesie membrum i. ad
Cor. xii. Vos estis corpus Christi et membra
de membro. Dicitur autem membrum
racione distinccionis ab aliis ecclesie membris.
Distinguitur autem ab aliis membris sive
perfeccionis quia in Christo est universalis gracia
non autem in aliquo alio sicut et caput
corporis naturalis ab aliis membris distinguitur.
Unde non oportet quod Christo attribuatur aliqua
imperfeccio. Ad vii dicendum quod cor est 7
membrum latens caput autem appa-
rens. Unde per cor potest significari di-
vinitas Christi vel spiritus sanctus. Per caput autem
ipse Christus secundum naturam visibilem qui
natura divinitatis influit invisibiliter. Ad 8
octavum dicendum quod Christus habuit cognicionem
perfectam eorum de quibus alii fidem
habent et ita quantum ad cognicionem aliis con-
formatur sicut perfectum imperfecto. Talis autem
conformitas inter caput et membra
attenditur. Ad nonum dicendum quod Christus secundum quod 9
homo mediator est inter deum et homines
ut dicitur ad Thi. i. Unde sicut deus
dupliciter nos iustificare dicitur. Primo scilicet
per auctoritatem suam in quantum est causa efficiens
nostre salutis et per operacionem in quantum
est finis a nobis cognitus et amatus.
Ita etiam Christus secundum quod homo dupliciter
nos iustificare dicitur. Uno modo secundum quod auctor
in quantum nobis meruit et pro nobis satis-
fecit. Et quantum ad hoc non poterat dici
caput ecclesie ante suam incarnacionem. Alio modo
per operacionem in ipsum secundum quod dicimur per fidem
ipsius iustificari. Et per hunc modum
etiam poterat esse caput ecclesie ante in-
carnacionem secundum humanitatem. Vel ad mo-

est caput ecclesie secundum divinitatem ante et post
10 Ad x. dicendum quod quamvis non erat meritum
Christi in actu nec satisfactio ante incarnationem
ideo non erat tanta gratie plenitudo
11 sicut est post. Ad xi dicendum quod Christus ...
racio capitis non solum pastorem suum sed
etiam per amorem nostram in ipsum. Unde ratio
12 non sequitur. Ad xii dicendum quod esse capud
vel influere per operationem nostram in ipsum.
quamvis in eum credimus non est proprietas
quod sit rex nature sed quod sit rex racio
13 Unde ratio non sequitur. Ad xiii dicendum quod
deus et homo unus est Christus unde per
hoc quod Christus est caput secundum humanitatem
et secundum divinitatem non sequitur quod ecclesia ha
14 beat duo capita. Ad xiiii dicendum quod
non secundum eandem rationem omnia dicit deus
caput Christi et caput ecclesie. Unde racio
15 procedit quasi ex equivocatione. Ad xv
dicendum quod quamvis est prestamus in fide et
spe. totum convenit Christo. solum autem quantum
ad id quod impetramus est de ipso negatur.
16 Ad xvi dicendum quod licet Christus ... sit caput
secundum divinitatem non tamen remonet quin sit
caput aliorum. quia ab ipso Christo. secundum
humanitatem spiritualem exigimus sicut
secundum illud Johannis primo. De plenitudine eius
17 omnes accepimus. Ad xvii dicendum
quod solius dei est illuminare animas principaliter
et effective. sic autem humanitas Christi spiritua
liter non influit in nos sed alio
modo ut dictum est

Quinto queritur utrum in Christo requiratur
aliqua spiritualis gratia ad hoc quod
sit caput. Et videtur quod non. quia
apostolus Colo. i. ex hoc ponit in Christo ca
pitis rationem. quia complacuit in ipso
omnem plenitudinem habitare ut primatum
obtineret super predicta. sed omnis plenitudo
divinitatis Christum inhabitabit ex unione
ergo preter unionem non requiritur aliqua
gratia ad hoc quod sit caput. Praeterea Christus ca
put ecclesie est secundum quod ad nostram salutem
operatur. Deo autem humanitas eius sa
lutem nobis contulit ut Damascenus
dicit. Secundum quod humanitas instrumentum
divinitatis erat. Cum igitur instrumento
non requiratur aliquis habitus sed tantummodo
tamen a principali agente movetur. videtur quod in Christo
ad hoc quod sit caput nulla spiritualis
gratia requiratur. Praeterea duplex est actio homi
nis actio alteri prout est salubris uno
modo secundum quod agit ut persona singularis

et sic ad hoc quod eius actio sibi vel
alteri meritoria esse possit requiritur
gratia. Alio ut persona communis. et sic
sunt ministri ecclesie. qui sacramenta
dispensando et per orationes quas
ex persona ecclesie deo fundunt ad salutem
aliorum operantur et ad hoc non requiritur
aliqua gratia sed solummodo potestas vel status
sicut etiam huiusmodi non solum per bonos
sed etiam per malos. Christus autem inquan
tum est ecclesie caput consideratur ut persona
communis. cuius etiam virtutem obtinent
omnes ecclesie ministri. ergo ad hoc quod
esset caput spirituali gratia non indige
bat. Praeterea Christus fuit caput ecclesie secundum
quod assumptum fuit infinitum. Sed cum
in omnia membra ecclesie influere po
tuit ad deletionem omnium peccatorum sed
meritum eius infinitatem non habuit ex gratia
spirituali que finita erat. ergo Christus
non fuit caput ratione alicuius spiritualis
gratie. Praeterea Christus est caput ecclesie inquantum
est dei et hominum mediator. Sed medi
ator dei et hominum est. inquantum est me
dius inter deum et homines. habet
enim cum deo divinitatem. et cum homine
humanitatem. quod quidem est per unionem.
ergo sola unio absque spirituali gratia
sufficit ad capitis rationem. Praeterea unius
subiecti una est vita. gratia autem est vita
anime ergo in una anima una est gratia
et ita in Christo preter gratiam. que est
eius ut singularis persone non requiritur
aliqua spiritualis gratia. per quam sit
caput. Praeterea ex hoc Christus est caput
quod influit in ecclesie membra. Sed Christus
influere non posset ... gratiam
hiis nisi esset deus et homo. ergo non
requiritur gratia spiritualis per quam sit
caput. sed hoc ex sola unione habet
Sed contra est quod dicitur Johannis primo De plen
itudine eius omnes accepimus gratiam
pro gratia et ita gratiam aliquam habuit per
quam in nos gratiam infudit. Praeterea caput
corporis mistici similitudinem habet cum capite
corporis naturalis. Sed ad perfectionem corporis
naturalis requiritur quod sit in eo vis sen
sitiva plenissime ad hoc scilicet quod spiritum
in membra refundere possit. ergo etiam Christo
ad hoc quod sit caput requiritur gratie
plenitudo. Praeterea Dionysius in ca. ce. ierar dicit
quod illi qui sunt alios illuminantes et perfi
cientes

per habet primen p[ro]ficiem et p[er]m[an]ere

R°

et purgantes. Sz xpus inquantum est
caput ecclesie purgat illuiat et p[er]ficit
ergo oz q[uod] ad hoc q[uod] sit caput q[uod] in eo
sit gratie plenitudo per quam sit pura
luciduus et p[er]fectius. Ad 2m dicendum q[uod] sicut
dicit Damascenus humanitas xpi quasi
instrumentum divinitatis fuit et ideo ac
tiones nobis poterant esse salubres in
quantum ergo speciale instrumentum divinitatis
fuit oportuit quandam specialem coniunctionem
ipsius ad divinitatem esse. Unaqueque
autem species creato a deo plenius bonitatem
eius participat quanto ad eius bonitatem
appropinquat ut pz per dyo. xiii. c. ce
lestis ierar. Unde et humanitas xpi ex hoc
ipso quod pre aliis vicinius et specialius
divinitati est coniuncta excellentius
bonitatem divinam participavit per gratie
donum. ex quo ydoneitas in ea fuit
ut non solum gratiam haberet. sed etiam
per eam gratiam in alios transfunderetur. sicut
per corpus magis lucida lumen solis
ad alia transit. Et quia xpus in omnes
creaturas rationales quendam modum effectum
gratiarum influit. Unde est q[uod] ipse est prin
cipium quoddam ex gratie. secundum humanitatem
sicut deus est principium omnis esse. Unde
sicut in deo omnis essendi perfectio
adunatur ita in xpo omnis gratie plenitudo
et virtutis invenitur per quam non solum
ipse possit in gratie opus. sed et alios ad
gratiam adducere. et per hoc capitis rationem
habet. In capite enim naturali non solum. est vis
sensitiva ad hoc q[uod] sentiat per visum au
ditum et tactum et huiusmodi sensus. sed
etiam est in eo ut in radice. a qua in
alia membra sensus defluunt. Sic ergo
una et eadem gratia habitualis in xpo dicitur
gratia unionis inquantum congruit nature
divinitati unite et capitis inquantum per
eam fit refusio in alios ad salutem
singularis vero persone. inquantum propria
meritoria perficiebat. Ad primum ergo dicendum
q[uod] in xpo intelligitur duplex plenitudo. una
divinitatis secundum quam xpus est plenus deus
Alia gratie. secundum quam dicitur plenus gratie et
veritatis. Et de hac plenitudine loquitur apostolus
ad Colo. i. De prima autem ad Colo. ii.
Ver autem secunda a prima divinitatis et per eam
gratia capitis completur. Ad secundum dicendum
q[uod] instrumentum inanimatum quale est securis

habitu non indiget. Instrumentum autem animatum
quale est homo indiget. et tale instrumentum
divinitatis est humana natura in xpo. Ad 3m
dicendum q[uod] minister ecclesie non agit in sacramentis
quasi ex propria virtute sed ex virtute alterius
scilicet xpi. et ideo in eo non requiritur gratia
personalis. sed solum auctoritas ordinis. per
quam quasi xpi vicarius constituitur. xpus
autem operatus est nostram salutem. quasi
ex propria virtute et ideo oportuit q[uod] in eo
esset gratie plenitudo. Ad quartum dicendum
q[uod] quamvis inquantum xpus quandam infinitatis
rationem habeat ex dignitate persone. tamen
rationem meriti habet ex gratia habituali sine
qua meritum esse non potest. Ad quintum
dicendum q[uod] xpus est mediator dei et
hominum et secundum humanam naturam inquantum
cum hominibus habet passibilitatem. cum deo
vero iusticiam. que est in eo per gratiam
et ideo requiritur preter unionem habitualis
alia gratia in xpo ad hoc q[uod] sit medi
ator et caput. Ad vi dicendum q[uod] una
et eadem gratia habitualis diversa ratione est
gratia capitis et singularis persone. et unionis
omnis per modum supra dictum. Ad
vii dicendum q[uod] licet in xpo requiratur ad hoc
q[uod] sit caput utraque natura. tamen ex ipsa
unione divine nature ad humanam se
quitur quedam gratie plenitudo. ex qua in
alios fit redundantia sicut a capite xpo

Sexto queritur utrum xpus potuit
mereri. Et videtur q[uod] non. Quoniam
enim meritum ex libero arbitrio
procedit quod indeterminate se habet ad multa
Sz liberum arbitrium in xpo determinate se
habet ad bonum ergo mereri non potuit. Preterea
que est comparatio mercedis ad premium
quia ad hoc meretur aliquis ut recipi
at quod meretur Sz recipiens debet esse
denudatus a recepto ut pz in li de anima
ergo ille qui meretur debet esse abstractus a
premio. quod de xpo dici non potest. cum
ipse fuerit verus comprehensor. ergo vi
q[uod] xpus mereri non potuit. Preterea illud quod
debetur alicui. non oz q[uod] mereatur Sz ex
hoc ipso q[uod] xpus comprehensor erat de
bebatur ei impassibilitas mentis et corporis
ergo ista xpus non meruit. Preterea meritum
non est nisi eorum que nobis conveniunt
secundum naturalem ordinem. q[uod] meritum dicitur eius q[uod] ex
volunte alterius redditur. q[uod] meremur Sz gloriam

// recipientis ad receptum. eadem est comparatio

Unionis
Capitis
Singlaris

Xpus fuit — Comprehensor quia videt deitatem et fruebatur ea
— Viator quia defuit sibi impassibilitas et gloria corporis

184
345

corporis quasi quoddam naturali ordine est ex gloria anime ut videtur per Augustinum in epistola ad Dyoscorum. Ideo tamen Christus esset beatus quantum ad animam utpote qui divinitate fruebatur videtur quod gloriam corporis mereri non potuit. Sicut Christus ante passionem habuit gloriam anime et non corporis. Ita et sancti qui non sunt in gloria sed sunt nunc non merentur gloriam corporis. Igitur nec Christus meruit. Non potest esse idem principium meriti et premium et sic non potest idem esse premium et principium merendi. Sed caritas que erat in Christo ad premium eius pertinebat quia erat de perfectione beatitudinis cum perciperet fructum. Ideo non poterat esse principium merendi. Unde ad meritum est ex caritate ideo in Christo meritum esse non potuit. Remoto priori removetur posterius. Sed meritum percipit respicit beatitudinem debitam anime quam Christus non meruit quia ab instanti conceptionis sue eam habuit ideo nec aliquid aliud mereri potuit. Sed contra est quod in prologo super Iohannem Constat me domine ut Glossa [illegible] premium quod [illegible] meritum ideo Christus meruit. Premium videtur reddi meritis aliqua pro suis operibus meritur sed Christo pro humilitate passionis redditum est merces exaltationis ut ad Phil. ii. propter quod et deus exaltavit illum. Ideo Christus meruit. Sicut fruitio est actus comprehensoris ita meritum viatoris. Sed Christus fruebatur in patria comprehensor ideo et merebatur in quantum viator.
R. Dicendum quod Christus meruit ante passionem tunc erat viator et comprehensor quod sic patet. Ad meritum enim duo requiruntur scilicet status merentis et facultas merendi. Ad statum quidem merentis requiritur quod desit sibi illud quod meretur. Unde quidam dicunt quod aliquis potest mereri quod iam habet sicut dicunt de angelis quod beatitudinem quam sunt tunc gratiam acceperunt meruerunt per opera sequentia et ita nos facimus. Sed hoc non videtur esse verum propter duo. Primo quia contra illa est contra Augustinum per quam contra pelagianos probat gratiam sub merito cadere non posse quia ante gratiam nulla sunt merita nisi mala. Cum autem gratia habita sit impius et meritum impii non gratia sed pena debetur. Posset enim dici quod gratiam quis meretur per opera que post acceptam gratiam facit. Secundo quia est contra rationem meriti

Nam meritum est causa premii non quidem per modum cause finalis sed magis premium est causa meriti sed magis sicut reductio ad causam efficientem in quantum meritum facit dignum premio et per hoc ad premium disponit. Illud autem quod est causa per modum efficientis nullo modo potest posterius tempore esse causa. Unde non potest esse quod aliquis mereatur quod iam habet sed aut gratias agit pro accepto beneficio deo suo habet meritum sed bone gratiarum actionis quam meriti. Facultas vero merendi requiritur ex parte nature et ex parte gratie. Ex parte nature quidem quia per actum proprium quis meretur non potest nisi sit dominus sui actus. Sic enim sunt actum quo tenetur proprio domino dare pro. Est quis dominus sui actus per liberum arbitrium. Unde naturalis facultas liberi arbitrii requiritur ad merendum. Ex parte vero gratie quia ad premium beatitudinis facultatem humane nature excedit per naturalia principia ad illud merendum homo non potest sufficere. Et ideo requiritur gratia per quam mereri possit. Hec autem omnia in Christo fuerunt. Defuit enim aliquod eorum que ad beatitudinem perfectam requiruntur scilicet impossibilitas anime et gloria corporis. Unde tamen viator erat. Fuit etiam in eo facultas nature ratione voluntatis liberate et facultas gratie propter plenitudinem gratiam et ideo mereri potuit. Ad primum 1
ergo dicendum quod licet anima Christi sit determinata ad unum secundum genus moris scilicet ad bonum non tamen erat determinata ad unum simpliciter. Poterat enim hoc vel illud facere et non facere et ideo libertas in eo remanebat que requiritur ad merendum. Ad secundum dicendum quod 2
beatitudinem anime ratione cuius erat comprehensor non meruit sed solum beatitudinem corporis et impassibilitatem anime quia ibi deerant. Ad tertium dicendum quod Christus non 3
meruit aliquid quod sibi non debitum ut fieret ei debitum sicut homines in primo actu meritorio merentur neque tamen ut id quod erat debitum magis fiat debitum sicut in hiis quorum gratia augetur. Sed ut id quod erat uno modo debitum ratione gratie fieret ei alio modo debitum ratione meriti. Ad quartum dicendum quod gloria corporis sequitur ex gloria anime quia anima est omnimodo glorificata et secundum ordinem ad deum et secundum ordinem ad corpus sed anima Christi

Ad meritum requiritur — Status merentis ut desit sibi id quod meretur
— Facultas merendi — liberum arbitrium
— gratia

non erat glorificata sed solum in ordine
ad devinem. Secundum autem quod erat forma
corporis passibilis erat. Ad quintum dicendum
quod anime sanctorum in purgatorio sunt totaliter
extra statum viatorum quia iam sunt
et beatae perfruicionem et impassibilitatem
quod de anima Christi non erat. et ideo non
est simile. Ad sextum dicendum quod caritas
quamvis est de se semper nata est esse
merendi principium. Sed quandoque non est
merendi principium propter hoc quod est
extra statum merendi sicut patet de sanctis
in patria. Christus autem non erat extra
statum merendi quia viator erat
et ideo caritate eadem fruebatur et merebatur
Sicut et eadem voluntate. nec tamen erat idem
principium meriti et premii quia non merebatur
gloriam anime ad quam pertinet caritas
sed gloriam corporis ut dictum est. Ad
vii dicendum quod ratio illa procedit si ex defectu
Christi contingeret quod gloriam anime mereri
non potuit. quod patet ex predictis esse falsum

Septimo queritur utrum Christus
aliis mereri potuit. Et videtur quod
non. Christus enim non meruit nisi
secundum quod homo. Sed alii homines non possunt
aliis mereri ex condigno. ergo nec Christus
Praeterea sicut meritum consistit in actu virtutis
ita et laus. Sed nullus laudatur ex
opere alterius sed solum ex suo. Sic nec
alicui imputatur ad meritum opus alterius
et ita opera Christi non sunt aliis meritoria.
Praeterea Christus caput est ecclesie ipse enim
in ecclesia primatum tenet ut patet Gal. i.
Sed alii prelati primatum in ecclesia habentes
non possunt subditis mereri. ergo nec Christus
potuit. Praeterea meritum Christi equaliter se habet
ad omnes homines quantum est de se. Si
igitur Christus alicui meruit salutem. omnibus
meruit. Sed meritum Christi frustrari non
potest. ergo omnes salutem consequentur quod patet
esse falsum. Praeterea sicut Christus est caput hominum
ita et angelorum. Angelis autem vere non
meruit. ergo nec hominibus. Praeterea si Christus
aliis mereri potuit quilibet suus actus
nobis meritorius fuit sed non nisi salutis.
ergo eius passio non erat necessaria
ad nostram salutem. Praeterea quod per unum
fieri potest superfluum est si per duo fiat.
Sed gratia que datur homini sufficiens est ad
hoc quod homo possit mereri vitam eternam.
ergo superfluum esset si Christus nobis eam
meruisset. Praeterea aut Christus sufficienter nobis
meruit aut insufficienter. Si sufficienter
meritum nostrum non requiritur ad salutem.

Si insufficienter. insufficientis gratie fuit. quorum
utrumque inconveniens. ergo Christus nobis non meruit.
Praeterea sicut membra Christi aliquid
ad gloriam de erant ante passionem ipsius
ita et nunc. Sed Christus nobis non meruit
ergo nec tunc merebatur. Praeterea si Christus nobis
meruisset. eius merito nostra condicio immutata
fuisset. Sed eadem videtur esse hominis
condicio post Christum sicut ante erat. quia
sicut ante diabolus temptare poterat sed
non cogere ita et modo. sicut etiam peccatoribus
pena debebatur ita et modo. Et sic
nisi opera meritoria requirebantur ita
et modo. ergo Christus nobis non meruit.
Praeterea in psalmo dicitur Tu reddes unicuique iuxta
opera sua. hoc autem non esset si merita
Christi nobis imputarentur. ergo Christus nobis
non meruit. Praeterea premium mensuratur secundum
radicem meriti. Si ergo Christus nobis meruit
unicuique nostrum premium reddetur secundum quantitatem
gratie Christi. quod patet esse falsum. Praeterea illud quod
premiis datur potius redditur quam gratis
datur. Si ergo Christus nobis iustificationem
meruit videtur quod non gratis iustificamur
a deo. et sic gratia non erit gratia. ergo Christus
nichil nobis meruit. Sed contra Christus
pro nobis satisfecit. i. Joh. ii. Ipse est propiciacio
pro peccatis nostris. Sed satisfactio
sine merito esse non potest. ergo Christus nobis
meruit. Praeterea caput in corpore naturali non
solum sibi sed etiam membris operatur omnibus
Sed Christus est caput corporis sui scilicet ecclesie
ergo eius opera membris meritoria fuerunt
Praeterea Christus et ecclesia sunt quasi una persona.
Sed ratione unitatis predicte ex persona ecclesie
loquitur videlicet in glosa super psalmum Deus deus
meus respice in me. ergo et simili ratione unitatis
predicte Christus quasi ex persona aliorum
mereri potuit. Respondeo dicendum quod opus
humanum gratia informatum ad vitam eternam
consequendam duplex valet. Sed quod duo
sunt quibus homo deficit a glorie consecucione.
quorum primum est indignitas persone
sicut patet in eo qui non habet caritatem qui
non est ydoneus neque dignus quod beatitudinem
eternam. et secundum hoc opus humanum
valet ad vitam eternam consequendam
in quantum per ipsum quedam dignitas et
ydoneitas in homine consistit in sua consecucione
glorie. Sicut enim actus peccati cedit
in quandam anime deformitatem ita et
actus meritorius in quendam decorem
et dignitatem et ex hoc dicitur meritum
condigni. Aliud per quod deficit homo

Influencia gratiarum (?) in alios
redditus
Influencia in alios
reddens eos ydoneos
ad consecucionem glorie
Satisfacere pro
pena totius nature
Dignitatem prevalens bono totius [illegible]

a consecucione glorie est aliquod impedimentum
superemendum ut homo qui alias est dignus gloriam
non consequatur et hoc est reatus alicuius pene
sicut patet in iustificato qui est debitor alicuius
pene temporalis et sic opus humanum ordinatur
ad gloriam quasi per modum cuiusdam precij
quo a reatu pene absoluitur et ex hoc habet
opus humanum racionem satisfaccionis. Quantum
ergo ad utrumque horum opus Christi efficacius
fuit operibus aliorum hominum. Nam per opus
alterius hominis non redditur ydoneus ad glorie
percepcionem nisi ille qui operatur eo quod unus homo
in alium spiritualiter influere non potest et ideo unus
alij ex condigno mereri non potuit graciam vel
vitam eternam. Sed Christus secundum suam humanitatem
influere potuit in alios homines unde eciam eius
opus in alijs causare potuit ydoneitatem
ad consecucionem glorie et ideo potuit alijs ex
condigno mereri secundum quod influere in alios
poterat in quantum erat humanitas eius
diuinitatis instrumentum secundum Damascenum. Similiter
eciam quantum ad secundum maior efficacia con
sideratur in Christo quam in alijs hominibus
Nam licet alius homo possit pro altero sa
tisfacere dummodo ille sit in gracia constitutus
non tamen potest satisfacere pro tota na
tura quia opus unius hominis puri non equiualet
bono totius nature. Sed opus Christi in quantum
erat dei et hominis habuit quandam dignitatem
ut valeret bonum totius nature et ideo pro
natura satisfacere potuit. Ad primum ergo dicendum
1 quod Christus secundum quod homo est alijs hominibus
dignior unde non oportet quod alijs conueniat
2 quod Christo homini conuenit. Ad secundum dicendum
quod actus virtutis habet racionem laudis per com
paracionem ad agentem et ideo non potest unus
propter actum alterius laudari secundum racionem
meriti habet ex ordine ad finem ad quem per
aliquis ydoneus reddi ex influencia alterius
et ideo Christus nobis mereri potuit. Ad
3 tercium dicendum quod Christus primatum tenet in ecclesia
per propriam virtutem. sed alij prelati in quantum
gerunt personam et vicem Christi. Unde et
Christus pro fidelibus tanquam prelatus me
reri potuit non autem alij prelati. Ad
4 quartum dicendum quod meritum Christi quantum ad suffi
cienciam equaliter se habet ad omnes non autem
quantum ad efficaciam quod accidit partim
ex libero arbitrio partim ex diuina eleccione per
quam quibusdam misericorditer effectus meri
torum Christi confertur quibusdam vero iusto
dei iudicio subtrahitur. Ad quintum dicendum
5 quod sicut mereri est viatoris ita non est premi
atore aliquis mereri pro se quia oportet ut ei
pro quo quis meretur aliquid desit eorum
que sibi merito cadunt. Angeli autem
non sunt viatores quantum ad premium
essenciale et ideo quantum ad hoc nichil
eis meruit. Sunt autem aliquo modo via
tores respectu premiorum accidentalium in quantum nobis
ministrant ad quod eciam valuit eis meritum
Christi. unde dicitur Ephe. i quod per eum resta
urantur que in celis et que in terra sunt.
Ad sextum dicendum quod licet quilibet actus Christi 6
esset nobis meritorius tamen ad satisfaccionem
pro reatu nature humane que erat morti
ex sentencia diuina obligata ut patet Gen. i
oportebat quod loco omnium mortem sustineret.
Ad vij dicendum quod gracia que alicui persone 7
sufficit quantum ad id quod ad personam
eius pertinet non tamen ad absolucionem
reatus totius nature quod patet in aliquibus
patribus qui graciam habentes propter reatum
nature ad gloriam peruenire non poterant
et ideo requirebatur meritum Christi et satis
factio ut reatus ille tolleretur. Gracia eciam
personalis nulli unquam post peccatum primi
hominis data fuit nisi per fidem medi
atoris explicitam vel implicitam. Ad 8
viij dicendum quod meritum Christi sufficienter
operatur ut quedam causa vniuersalis salutis
humane sed oportet hanc causam applicari
singulis per sacramenta et per fidem
formatam que per dileccionem operatur et ideo
requiritur aliquid aliud ad salutem nostram
preter meritum Christi. cuius tamen meritum Christi
est causa. Ad ix dicendum quod post passionem 9
Christi humana condicio est multum immutata
quia iam expiato reatu humane nature
homines possunt libere ad patriam euolare pe
ne eciam pro peccatis personalibus debite per
passionis Christi immutantur eciam et dimi
nuuntur temporales virtute eius in quibus
passio Christi operatur. Demones eciam repri
muntur virtute passionis Christi ut non pos
sint tam violenter temptare fidelibus
eciam auxilia multa dantur ad resisten
dum temptacionibus. gracia eciam per virtu
tem passionis Christi datur in sacramentis
ad merendum. Ad x dicendum quod Christus 10
et membra eius sunt una persona mi
stica. Unde opera capitis sunt aliquo modo
membrorum. et sic tamen propter opera Christi aliquid
nobis a deo datur. non sit contra illud
quod dicitur in psalmo Tu reddes unicuique
secundum opera sua. et eciam ita opera Christi nobis
sunt per sacramenta efficaciter causant
per quam ad opera meritoria inclinat

12 Ad xi dm q meritum xpi compat ad pre
mium nrm sicut causa pma remota
unde ei non comensurat sed illi mito
quod est causa pxima. quod gsistit in
actu pprio illius cui premium reddit Ad
13 xii dm. q hoc ipm grat alicui nrm
a deo confertur q efficacia xpi nrm
consequiur Unde per hoc vo gre non
evacuatur.

Octavo quitur Utrum xpus in p°
instanti sue conceptionis mereri
potuit Et videtur q non Ad me
riti enim deliberacio requiritur Sz deli
beracio requirit tempus go in pmo istan
ti sue conceptionis aia xpi mereri no potuit
Pa sicut meritum ita et demeritum i actu
li ar consistit Sz angelus no potuit
peccare in pmo instanti sue creacionis
quia sic in pmo instanti sue creacionis
malus fuiss quod est erroneum go nec
aia xpi in pmo instanti sue creacionis
mereri potuit Pa quecuq sunt duo motus
ordinati ad invicem impossibile est q eode
instanti terminetur utercq Sz creacio
aie xpi et motus li ar ipius sunt
quidam motus ordinati Nam motus
li arii creacionem presupponit go impossibile e
q motus li ar terminetur in eo istan
ti in quo creacio terminatur cum sz pmo
creata est anima Si dicat q aia xpi
adiuvabatur ad merendum in p° istanti
per gram Sz contra nulla gra creature
collata trahit eam extra limites cre
ature Sz hoc gvenit aie inquantum est
creata ut in pmo instanti quo e mo
tu li ar hre non possit ut ex rone
inducta pz go per gram non potuit ad
hoc adiuvari ut in pmo instanti me
retur Pa gra pficit alam p modum
cuiusdam habitus habitus vero cu potencia
presupponat non dat aie posse agere
simpr quod alr non posset Sz posse
taliter agere qualr sine habitu non
posset go si aia xpi sm suam naturam
non poterat usu li ar in pmo instanti
sue creacionis hre videt q hoc ei gra
non gtulit q in pmo instanti meret
Pa sicut se hz punctus ad lineam ita se
hz instans ad tempus Sz sm p° phi
sicor quum aliquod movet plenum uno
puncto ut duobus ut pte unius linee
et fine alterius de necessitate intercedit quies
media ut pz in motu reflexo cum go
instans id in quo aima xpi creata e
attingat ut tmus creacionis et ut pcipium
motus li ar et sic uno instanti uta
tur ut duobus videt q intercidat tpe
medium et sic non pmo instanti sue
creacionis anima xpi merebatur Pa sicut
se hz natura ad actum nae ita gra ad
actum gre Sed na non pt in actu gre
go nec gra potest in actum nae go no
pt dici q per gram aia xpi habuit actu
in pmo instanti sue conceptionis qui ei
naliter competat s eligere Pa formaliter
tres actus quia dat esse distinguit
et ordinat ad finem hy aut actus ad
invicem ordinati sunt sicut et ens et
unum et bonum Nam ens a pmo actu
relinquitur unum a scdo bonum a tercio
go et res aliqua prius est ens quam ordi
netur in finem Aia aut xpi pactum
meritorium in fine ordinabatur go no pt
esse q in pmo instanti sue creacionis
in quo ce habuit mereretur Pa meritum
consistit in actu virtutis q in pcipue
electione pficitur sm p. Sed aia xpi
non potuit in pmo instanti sue creacionis
actum electionis hre Nam electio pre
supponit gsilium cum sit appetitus pconsili
ati ut dicit in iiio ethicorum Consilium aut
tpe indiget cum sit inquisicio quedam
go aima xpi in pmo instanti sue cre
acionis mereri no potuit Pa imbecilli
tas organorum usum li ar impedit
ut pz in pueris recenter natis Sz hanc
imbecillitatem xpus assumpsit sicut et
alias nras passibilitates go in pmo
instanti sue creacionis aima xpi no meruit
Sz contra hoc In instanti sue gceptio
nis fuit pfectissimus sm animam Sz maior
pfectio est que est sm habitum et actum
qum que est sm habitum tm go in xpo fue
runt virtutes in pmo instanti sue cre
acionis non solum sm habitum sed etiam
sm actum Actus aut virtutum sunt
meritorii go xpus in pmo instanti sue
conditionis meruit Pa xpus in pmo in
stanti sue creacionis fruebatur ut verus
comprehensor fruicio aut est pactum
caritatis go in pmo instanti sue crea
cionis actum caritatis habuit Actus aut
caritatis erat in xpo meritorius q id
e quod prius Si dicat q actus caritatis
non erat meritorius nisi cum delibaci
one Sed contra deliberacio uel gsilium
no e de fine ultimo Sz de hiis que
sunt ad fine ut dicit in iiio ethicorum

Sed motus caritatis proprie est meritorius secundum quod tendit in ipsum finem ultimum. ideo non requiritur ad hoc quod sit meritorius quod sit ibi aliqua collatio vel deliberatio. Si dicatur quod motus ille qui est in finem ultimum non est meritorius nisi secundum quod ad illum refertur finem et sic est ibi aliqua collatio que non potest esse in instanti. Sed contra potentia intellectiva potentior est in sua operatione quam affectiva. Sed simul duo aliquis sentit. sentit se sentire. ergo similiter dum affectus fertur in deum potest fieri comparatio huius motus ad ipsum deum. et sic non est necesse quod fiat successive. Item quicumque intelligit aliquid simul intelligit quod est de intellectu eius sicut qui intelligit hominem simul intelligit animal. Sed unum relativorum est de intellectu alterius. ergo quicumque intelligit unum relativorum simul intelligit alterum. possibile est ergo quod in eodem instanti mens referat motum caritatis in deum comparando unum ad alterum et sic non requiritur ibi tempus. Item Anshelmus dicit quod quicquid intelligitur esse perfectionis totum Christo est attribuendum. Sed habere perfectam operationem in primo instanti sue creationis ad perfectionem pertinet ergo Christo est attribuendum. Item Christus iuxta animam minimum non habuit quo posset proficere. haberet autem si in primo instanti sue creationis non meruisset. ergo etc. Item potentia voluntatis in Christo non fuit minus perfecta quam potentia naturalis alterius creature in primo instanti quo esse incipit. potest habere suam operationem sicut patet in ipsa candela que in primo instanti quo accenditur aerem illuminat. ergo anima Christi in primo instanti sue creationis habuit actum potentie voluntatis. et ita potuit mereri. Item Gregorius dicit in Omelia penthecostes Amor dei non est ociosus. Nam operatur magna si est. Si vero desinit operari amor non est. Sed Christus habuit perfectam caritatem in primo instanti sue creationis ergo in eo non fuit aliquis actus dilectionis ociosus. et ita fuit in eo meritum in illo instanti. Item Illud quod est posterius natura non potest esse prius tempore. sed forte simul tempore aut est prius natura quam premium. Christus autem in primo instanti sue creationis habuit premium. quia fuit verus comprehensor ergo saltem in eodem instanti habuit meritum.

Respondeo

Respondeo dicendum quod circa hoc est duplex opinio. Quidam enim dicunt quod Christus in primo instanti sue creationis non meruit. sed statim post primum instans mereri incepit. Alii vero dicunt quod etiam in primo instanti meruit. que quidem opinio videtur esse rationabilior. Nam quicquid spiritualis perfectionis est possibile alicui creature totum creditur anime Christi esse collatum in primo instanti sue creationis. quod enim in aliquo instanti meritum esse non possit. hoc dupliciter posset intelligi. Uno modo ex parte operantis. Alio modo ex parte actus. Ex parte quidem operantis posset hoc contingere propter defectum duplicis facultatis. scilicet gratuite. sicut si dicamus quod in primo instanti quo aliquis mortaliter peccat non potest mereri quia gratiam non habet. Et etiam ex defectu facultatis naturalis. sicut puer in primo instanti quo conatur mereri non potest quia non habet usum liberi arbitrii. Neutrum autem horum potest dici de Christo. Christus enim in primo instanti habuit facultatem gratie utpote gratia plenus. et facultatem nature utpote plenarie usum liberi arbitrii habens. alias non potuisset esse comprehensor. ergo non fuit ex parte operantis Christi aliquid quo minus posset in primo instanti sue conceptionis mereri. Similiter nec ex parte actus meritorii. Licet enim aliquis in aliquo instanti esse non possit potest contingere dupliciter. Uno modo per hoc quod in actu suo successio invenitur et in instanti compleri non potest sicut motus localis in instanti esse non potest. Secundo per hoc quod actus presupponit quedam que non potest precedere instans aliquod determinatum. sicut non potest esse quod ignis in primo instanti sue generationis sit extra locum suum generaturus sit in suo loco quia motus perficitur qui non potest esse ante primum instans generationis. Neutro autem istorum modorum impeditur quin Christus in primo instanti meruit. Primo quidem quia motus liberi arbitrii in quo meritum consistit non habet successionem sed est simplex et instantaneus. Secundo vero quia ad motum voluntatis non preexigitur nisi actus apprehensive virtutis. quando quidem motus in eodem instanti est cum actu voluntatis eo quod bonum apprehensum movet voluntatem. simul autem est motio moventis et motus mobilis. Ipsa vero apprehensio boni in Christo non pre-

1. Operantis

Gratie

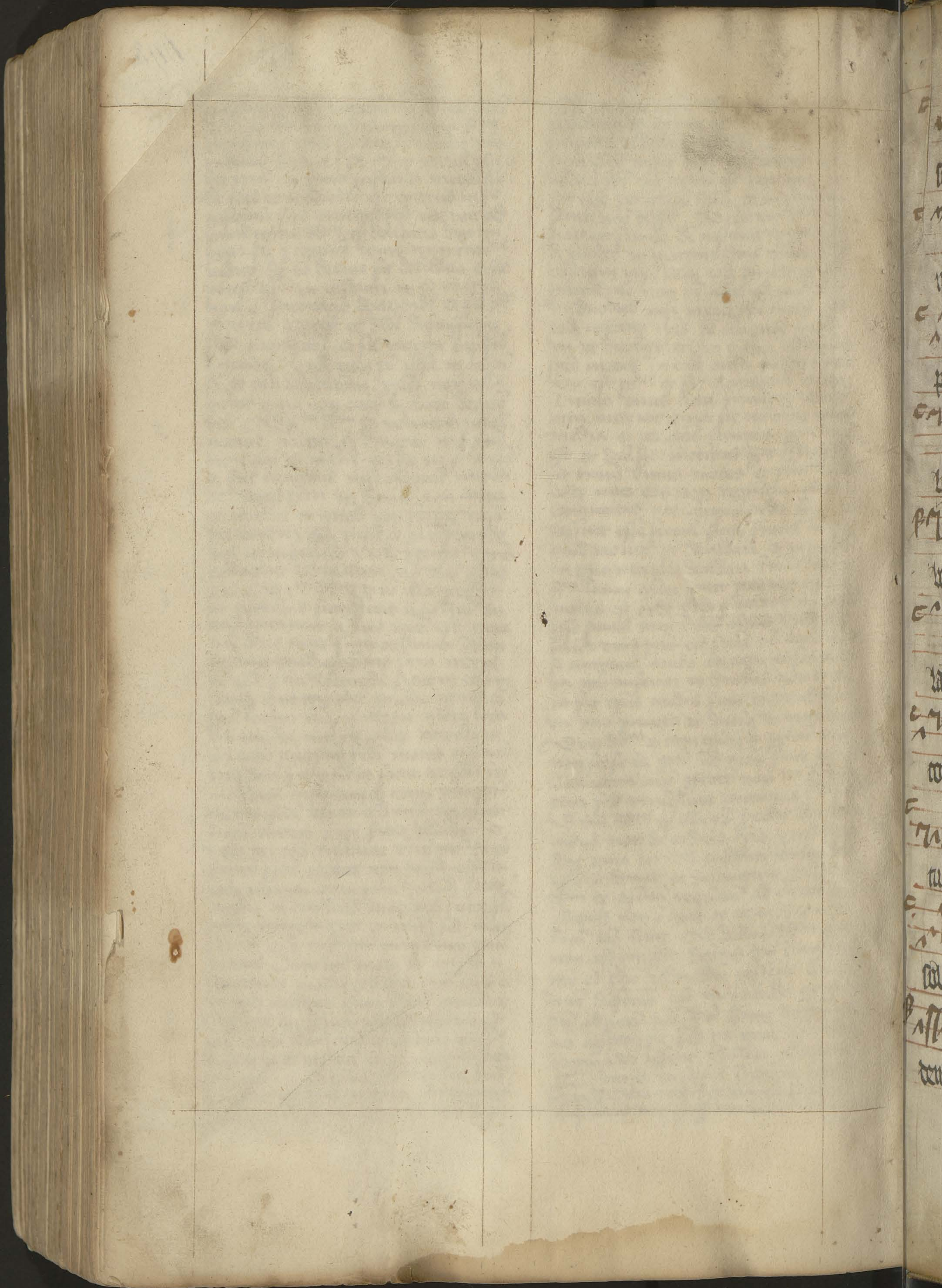
Nature

2. Actus meritorii

2

exigebat aliqua inquisitionem ad hoc quod esset
de bono certum iudicium quia secundum
certitudinem Christus statim de omnibus verum
iudicium habuit patet igitur quod nihil prohi-
bet Christum in primo instanti meruisse
Et ideo concedendum est quod Christus in primo
1 instanti sue conceptionis meruit Ad
primum igitur dicendum quod deliberatio duo im-
portat. scilicet perceptionem rationis circa certitudinem
iudicii de eo de quo fit deliberatio et sic
potest esse in instanti in eo in quo
non est dubitatio de agendis et sic fuit
circa Christum Potest etiam dicere discussionem
sive inquisitionem et sic importat discursum
quendam. Unde non potest esse in instan-
ti et tali deliberatione Christus non indi-
gebat quia non erat dubius de agen-
2 dis Ad secundum dicendum quod voluntas rationalis
nature naturaliter ordinatur in bonum
non autem in malum. et ideo in primo instan-
ti sue creationis nisi aliquid impedi-
at potest ferri in bonum non autem
in malum in quod non fertur nisi
per errorem qui incidit in conferendo
vel in inquirendo Unde periculum temporis
collationis ad malum est non autem ad bo-
3 num Ad tertium dicendum quod ratio illa procedit
in motibus successivis non autem in
instantaneis Cuius ratio est. quia
quando duo motus sunt ordinati idem
instans quod est finis primi motus
potest esse principium secundi sicut in eodem in-
stanti quo completur generatio ignis ad
suum locum naturalem incipit motus loca-
lis eiusdem nisi sit aliquod impedimentum
Si ergo principium secundi motus et finis
eiusdem sunt idem sicut accidit in
motibus instantaneis tunc principium
motus secundi est in eodem instanti cum
termino motus primi sicut illuminatio et
visio in eodem instanti eveniunt Si vero
terminus secundi motus non possit esse in
eodem instanti cum principio eiusdem sicut
accidit in omnibus motibus successivis
tunc impossibile erit quod terminus secundi motus
sit in eodem instanti cum termino primi
motus Cum igitur motus liberi arbitrii sit in-
stantaneus nihil prohibet terminum eius esse
in eodem instanti cum termino creationis
4 Et per hoc patet solutio ad quartum. non est
enim extra facultatem creature ut in primo
instanti compleatur eius motus instan-
5 taneus Ad quintum dicendum quod licet persona
rationalis in primo instanti sue creationis
possit habere scientiam operationem quantum est de se

tamen si accipiat a potentia alligata organo quod
nondum est aptum ad perfectam operationem
impeditur ex defectu organi ne tunc ope-
rationem habere possit hoc autem impedimentum
ab anima Christi per gratiam est remotum. et
secundum hoc per gratiam habuit quod in primo in-
stanti agere posset Ad sextum dicendum quod 6
non est simile de instanti in tempore et
de puncto in magnitudine quantum ad pro-
positum patet Nam eodem puncto in ma-
gnitudine non potest aliquod mobile uti
ut duobus nisi in eadem specie motus. sed
eodem instanti temporis potest aliquod mobile
uti ut duobus etiam quantum ad diversas
species motus In eadem autem motus specie
non est possibile quod sit continuitas motus
si motus unius actu terminetur. et alius
actu incipiat quia sic incideret quies
media. et per consequens tempus. possibile autem
est in diversis motibus secundum speciem quod simul
sit terminus unius motus. et principium alterius
eo quod inter eos non requiritur aliqua
continuitas. nec aliquis ordo. tamen ambo
possunt esse simul. sicut simul cum ali-
quid movetur potest dealbari. et in instanti
in quo incipit dealbari terminatur motus
secundum locum quamquam Inter partes vero eiusdem
motus est ordo ut due earum non possint
esse simul cum termino alterius Unde nec
terminus unius partis est simul cum termino alterius
si accipiantur ambo in actu. et sic patet quod
uti uno instanti ut duobus non cogit
ut sit tempus medium sicut cogit ad hoc
uti uno puncto ut duobus in motu locali
Ad septimum dicendum quod cum gloria sit perfectio nature 7
non sic se habet gratia ad naturam sicut equus se
commutata aut proportio non in corporibus
[illegible] sed in mensuris continuis vel discretis
Ad octavum dicendum quod illa ratio procedit de ordine 8
nature non de ordine temporis quod patet ex
hoc quia in eodem instanti forma dat
esse. ordinat. et distinguit Ad nonum 9
dicendum quod consilium requiritur ad electionem quando
aliquis non est certus in agendis quod in Christo
locum non habuit. Ad decimum dicendum quod Christus 10
non assumpsit defectus qui in imperfectionem
gratie et scientie redundare possent. huiusmodi
autem defectus est ineptitudo organorum
ad actum anime Unde huiusmodi defectum Christus
non assumpsit. sed per gratiam confortabantur
organa ut essent ydonea ad operationem
gratie sicut et in statu innocentie accidisset
fortassis Alia concedimus quod vim concludunt nisi
aliqua eorum non sufficienter // Ideo gratias

II

sol et luna mirantur Funda Omnipotens ado

rande colende tremende benedico te quia

per filium tuum unigenitum evasi minas

hominum in piorum et spirituas dya

boli sine pollutione callem transivi V. Te confiteor

labys et toto corde meo et totis viribus

concupisco Quia Ipsi sum desponsata

cui angeli serviunt cuius pulchritudinem

sol et luna mirantur Ipsi soli servo fi

dem ipsi me tota devotione committo

Propter veritatem et mansuetudinem et

iusti ciam cxpsi Induit me dominus

vestimento sa lutis et indu mento le

ti ae circumdedit me et tamquam sponsam

decoravit me corona V. Induit me do

minus ciclade auro texta et in mensis monilibus

ornavit me Et A. Induit me dominus ciclade

auro texta et in mensis monilibus ornavit me

~~cauit~~ r. A. Mel et lac ex eius ore suscepi

et sanguis eius ornavit genas meas ~~do~~ r. et

